

שער מאמרי רשב"י

זיע"א

הוא השער השני

מן השמונה שערים המפורסמים, ובהם סודות נעלמים, בכל מאמרי חכמת האמת, וספר הזהר פרשה אחר פרשה. אשר חיבר הרב הגדול המקובל האלקי מוהר"ר חיים וויטאל וצוקללה"ה כפי מה שקיבל מפי רבו המקובל האלקי הרב הקדוש רבינו יצחק לוריא אשכנזי זיע"א אשר דיבר בקדשו כפי הקבלה האמיתית שקיבל מפי אלהו ז"ל.

ויתרון גדול וחשוב יש לשער הזה על יתר השערים, כי רוב המאמרים בשער זה הן הועתקו מכתב יד קדשו של מרן האר"י הקדוש זיע"א. הנראה שזהו הקונטרס המובא בספר שם הגדולים להגאון החיד"א זצ"ל שהיה להרב ר' שמואל וויטאל זצ"ל קונטרס מיוחד מכת"ק של מרן האר"י הק' זיע"א ועירב אותו ביתר הקונטרסים.

עם הוספות:

הגהות מכל הדפוסים הקודמים ומן הספר זהר הרקיע. עם מראה מקומות למאמרי חז"ל בש"ס ובוהר הקדוש ובכל כתבי רבינו האר"י זיע"א בעץ חיים ושמונה שערים. ובספר עץ החיים עם סנים מסבירות ותלמד עשר ספירות למרן האר"י הלוי אשלג זיע"א בעהמ"ח פירוש הסולם על הזהר. מלוקטים ומסודרים ע"י הרב בעל המחבר ספר מעלות הסולם פירוש על התקונים שליט"א.

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעה"ח : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : ב' פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברהמ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : ב' שלישים. בשכמל"ו : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גרסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. גי' : גימטריה, (צדופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ז' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצחא. עמר נקא, פקוחו דעינין, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוזן, חוטמא, פה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גורה שוה. ג"ת : ג' תחתונות.

ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דהו"ג : דהוד וגבורה. דו"ב : דבר ונוקבא. דו"ק : התבונן היטב ; דייק. ד"ז : דפוס זולצברג. דחו"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : דכל זה. דלפ"ז : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות, דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תגין, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחך. דע"ס : דעשר ספירות. דעסמ"ב : דע"ב ס"ג מ"ה בין. דפו"י : דפוס ישן. דצח"מ : דומם, צומת, חי, מדבר. ד"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

ה"ע : השם ירחם עלינו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הדין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. ה"ה"ד : ה"ה הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסידים. ה"י : הית. ה"י"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). ה"ל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הני מילי. ה"נ : הכא נמי. ה"נז' : הנוכר. ה"נל" : הנוכר לעיל ; הנוכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרופין ; הכי פירושו. ה"ק' : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצוות. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקסה"ז : הקדמת ספר הזהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קרדובריו. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תתאה. ה' תחתונות. התפ"א : התפשטות א' התפ"ב : התפשטות ב'.

א"א : אברהם אבינו ; אי אפטר ; אריך אנפין ; ארך אפים. אב"א : אהור באהור. אב"ג : אנא בכח גדולת. אב"י"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות בעליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפטר דלא גרסינן. א"ה, א"ו"ה, אדה"ע : אומות העולם. אה"ל : אור הלבנה. או"א : אבא ואמא ; אחד ואחד. או"ח : אור הוור. או"י : אור ישר. א"י : ארץ ישראל. או"מ : אור מקיף. או"נ : אריך ונוקבא. או"ס : אור פנימי. אהב"פ : אהור בפנים. אח"ז : אחר זה. אחז"ל : אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : אוזן חוטם פה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"ב : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עילם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב, אל רחום. ארגמ"ן : אוריא, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשל"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצדפי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). אות"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באב"י"ע : באצילות, בריאה, יצירה, עשיה. באד"ר : באורא רבא. באדר"ז : באורא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה'. ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בגין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בגין כך. ב"ד : בית דין. בד"א : במה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בדחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"נ : בית הכנסת. ב"המ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוצינא דקרדונותא. בח"י : בחינה. בחו"א : בחינה א'. בחי"ב בחי"ג בחי"ד : בחינה ב' גיד, ב"י"ע : בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"נ : בר נש. ב"ן : מספר (שם הוי"ה במילוי ההי"ן) בס' : בספר. בס"ד : בספרא דצניעותא ; בסיעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה :

מאונים, עקרב, קשת, גוי, דלי, רגים, ט"ת : פי
תחתונות

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו
אל, יא"י : ישוב ארץ ישראל, יא"ל : יש אם למקרא ;
יש אם למסורת ; יוכרם אלהים לטובה, י"ג : יש
גורסים ; יין גפן ; מספר, י"ד : יש דורשים, י"ה :
בי' אותיות הראשונות משם הויה, יה"א : ג' מלואים
של שם הוי"ה יודין ההיין אלפיין, יה"ב, יוהכ"פ : יום
הכפורים, יה"ד : יהי רצון, י"ו : יום כפור, י"ז :
ימין ושמאל, יחנר"ן : יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש,
י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יש טוב, י"ט : יום
טוב, יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן, י"י : רמז
על יחוד הוי"ה ואדני, י"י : יבדכך יאר ישא, יכ"ק :
יום כפור קטן, י"ל : יש לומר, י"מ : יש מפרשים ;
יש מקומות ; יציאת מצרים, י"ס : יוד ספירות ; יש
ספרים ; יש סוברים, יס"ג : יש ספרים גורסים,
יצה"ט : יצר הטוב, יצה"ד : יצר הרע, יש"א :
ימין, שמאל, אמצע, ישו"ת : ישראל סבא ותבונת,
ית' : יתברך ; יתעלה, ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד, כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב
אחד ; כלל אחד, כ"א : כתוב אחד אומר, כ"א :
כל אחד ואחד ; כל איש ואיש, כ"א : כל אומה
ולשון, כאחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה,
כ"ב : אותיות התורה, כ"ג : כהן גדול, כ"ד : כד
דבור ; כל דבר ; כך דרשו, כ"ד : כמה זאת אמר ;
כדא דאת אמרת, כ"ד : כדרך שאמרו, כ"ה : כתוב
הכא, כ"ה : כן הוא אומר, כ"ה : כהן גדול ;
כהאי גוונא, כ"ה : כל המוסיף גורע, כ"ה : כן
היא גוססת, כ"ה : כתיבי הקודש, כו' וכו' : וכולה ;
(לאמור) : על הקורא לגמור כל הספוק או המאמר,
שהובא דק חלק ממנו, כו"כ : כך וכו', כו"פ : כלל
ופרט, כו"פ : כלל ופרט וכלל, כ"ז : כל זה ; כל
זמן ; כף זכות ; כלי זיין, כ"ח : כלי חיזון ; כתר
חכמה, כ"ח : כתר, חכמה, בינה, כ"ח : כתר,
חכמה, בינה, דעת, כ"ח : תו"מ : כתר, חכמה, בינה,
תפארת ומלכות, כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן
ירבו, כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב כאן, כ"ל :
כלי זיין, כ"ל : כהן, לוי, ישראל, כ"מ : כל מה ;
כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח, כ"מ :
כמה דאת אמרת, כ"מ : כמו שכתוב, כ"מ :
כמו שאתה אומר, כ"מ : כמו שאמד הכתוב, כ"נ :
כן נאמר ; כן נראה, כ"נ : כנסת הגדולה, כ"נ :
כנוכר, כ"נ : כנסת ישראל, כ"נ : כנוכר לעיל ;
כן נראה לי, כ"נ : כן נראה לפי עניות דעתי,
כ"ס : כסא הכבוד, כ"ע : כולי עלמא ; כתר
עליון, כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו,
כ"צ : כן צריך לאמור, להיות, ילבאר, כ"ק : כלי
קודש, כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד
שבת, כ"ש : כללו של דבר, כ"ש : כל שכן,
כ"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה, כ"ש :

ואכ"מ : ואין כאן מקומו, ואכ"מ : ואין כאן מקום
להאריך, ואל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך,
ובעוה"ר : ובעונותינו הרבים, ובש"ו : ובשעה, וגו' ;
וגימט (ראה וכו'), ודו"ק : דייק (כמו התבונן היטב,
לדייק בשעת העיון ולא בקרוב), וד"ל : ודי למבין,
ול"ב : ודי לחכימא ברמיזא, והמ"י : והשכיל יבין,
וזה"ד : וזה הדין, וז"ל : וזה לשונו, וכה"א : וכן
הוא א"מר, וכו' ; וכולה ; וכולי, (כמו וגומר, סימן
להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין
סיפו נזכר בכתב), ול"ב : ולי נראה, ונלע"ד : ונראה
לפי עניות דעתי, וע"ד : ועל דא, ועד"ז : ועל דרך
זה, ועכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה, ו"ק : ו' קצוות,
וש"נ : ושם נסמן, ו"ת : ו' תחתונות, ות"י : ותקינים.

ז

ז"א : זעיר אנפין ; זכות אבות ; זה אומר, זאה"ל :
זכור אותו האיש לטוב, זא"ז : זה אצל זה ; זה אל
זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו), זב"ז : זה בזה,
זה"ז : זמן הוה, זה"ש : זה הוא שאמר, זו"ן : זעיר
ונוקבא, זה לשונו ; זכרו (זכרונו) לברכה, זל"ז : זה
לזה, ז"ח : זהר חדש, זכ"ל : ז' כוכבי לכת, זלמ"ז :
זה למטה מזה ; זה למעלה מזה, ז"מ : ז' מלכים,
זמ"ז : זה מזה, זמ"ן נק"ט : סדר ששת סדרי המשנה ;
זרעים, מועד, גשים, גויקין, קדשים, טהרות, ז"ס : זה
סוד, ז"ע : זה ענין, זעה"א : זקני עם הארץ, זע"ז :
זה על זה, ז"פ : ז' פעמים, זצ"ל : זכר צדיק לברכה,
ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן, ז"ש : זה שכתב ; שאמר,
ז"ת : ז' תחתונות, זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חדש, ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ;
חד אמר, ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה, חב"ד : חכמה,
בינה דעת, חב"ת : חכמה, בינה, תפארת, מלכות,
ח"ג : חלק ג' ; חלופי גרסאות, ח"ד : חלק ד', חד"ר :
חסד דין רחמים, ח"ה : חלק ה' ; חלול ה', חה"ש :
חלול השם, חה"מ : חול המועד, ח"ו : חלק ו' ; חסד
ואו ; חס ושלוש, חו"ג : חסדים וגבורות, חוה"מ : חול
המועד, חוה"ס : חול המועד סוכות, חוה"מ"פ : חול
המועד פסח, חו"ל, ח"ל : חוץ לארץ, ח"ו : חלק ו'
חדש זה, חז"ל : חכמינו זכרם לברכה, חח"ן : חכמה
חסד נצח, חכ"א : חכמים אומרים, חל"ה : חלק לעולם
הבא, חנ"ה : חנוכת הבית, חנכ"ל שצ"ם : שבעה
כוכבי הלכת, חמה, נגה, כוכב לבנה, שבתאי, צדק,
מאדים, ח"ס : חכמה שתימאה, ח"ע : חיי עולם,
חע"ה : חיי עולם הבא, חש"ח : חולם, שורק, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר, טו"ר : טוב ורע, ט"מ :
טימאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא, טנת"א :
טעמים, נקודות תנין, אותיות, ט"ס : טי ספירות,
ט"ר : טי ראשונות, טש"ת, סא"ב, מע"ק, גד"ד :
י"ב המזלות ; טלה, שור, תאומים, סדטן, אריה, בתולה,

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוב. מע"ה : מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ץ : שם הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שנא. משא"כ : מה שאין בן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : בתבי הקודש. כתחז"ל : בתקון חכמינו זכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרטינו. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ז : לשון זכר. לוזע"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאו"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד : למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לעיבה ס"ג. מיה, בין. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמ"ש"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי עינינו. לפצ"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שנו ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא ; נביאים אחרונים. נא"כ : נאמר כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רפאים, עמלקים. נה"ה : נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד. נהי"מ : נצח, הוד, יסוד, מלכות. נו"נ : נע ונד ; נעשה ונשמע. נוק" : נוקבא. נח"ש : נדוי, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא מינה. נ"נ : נח ונש. נ"ע : נוקבי עינים ; נשמתו עדין ; נוחו עדין. נחמ"ט : ציון. נק" : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ; נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י : נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינת. נת"א : נקודות, תגין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות. ס"ב : סימן ברבה. ס"ג : (הו"ה במילוי יודין ואלף בואו) ; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא דעתך. ס"ה : סלקא דעתך אמינא. סו"ה : סוד הבתוב. סו"ס : סוף סוף. סי' : סימן. ס"י : ספרים ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל : סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סכנת נפשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י : סבר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; ענין אחר. עאכו"כ : על אחת במה וכמה. ע"ב : (הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"ע"מ : עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ; על גבי. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. ע"ה"ה : על דרך הכתוב ; על דרך האמת—האמור. ע"ו"י : על דרך זה. ע"מ"מ : על דרך משל. ע"ד"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ; עין הרע ; עבד ה'. ע"ה"ב : עולם הבא. ע"ה"ז : עולם הזה. ע"ה"ח : עץ החיים. ע"ה"ר : עין הרע. ע"ה"ש : עליו השלום. עו"א : עובדי אלילים. עו"ה"ב : עולם הבא. עו"ה"ז : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים. עו"ב : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה זרה ; על זה ; עם זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ; עצה טובה ; עין טובה. ע"י : עיין ; עילאין. ע"י" : על ידי ; על ידי אחרים. ע"ה"ק : עיר הקדש. ע"ו"ט : ערב יום טוב. ע"ו"כ : ערב יום כפור. ע"י"ז : על ידי זה. ע"י"מ : עבוד, יניקה, מוחין. עיקת"ו : עיר קדשנו תבנה ותבונן. ע"כ : על כן ; עד כאן ; עד במה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארו"ל : מאמר רבותינו זכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ב : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו : מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מתוור גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מיין דוברין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום. מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה הוה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי. מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס : מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק : מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ז : משנה ז'. מחז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח טעות. מטטרון"ן : שם מלאך. מ"י : ב' אותיות משם אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד : משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת : מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ; מאי מתניתין ; מאי מתיבתא ; מאי משמע ; מראה מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי המלכים. ממ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מיין נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מר סבר ; מוחא סתימאה. מסה"ו : מסורת זוהר. מ"ע :

עכאזא : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד : עד כאן דכרוי. עכ"ז : עד כל זה. עכו"ם :
 עבודת כוכבים. עכ"ל : עד כאן לשונו. עכ"פ : על
 כל פנים. ע"ל : עין לעיל. ע"מ : על מנת ; על
 משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מחצה ; עשר
 מכית. עמודא : עמודא דאמצעייתא. עמ"ש : עין מה
 שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. ענ"ב :
 עקורים, נקודים, ברודים. ע"ס : עשר ספירות ; על
 סמך. עמס"ב : ע"ב ס"ב מ"ה ב"ן. עע"ז : עובדי
 עבודה זרה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
 ע"פ : על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצה"ט : על
 צד היתר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר : ערב רב.
 ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ע"ב ראש חודש.
 ע"ש : עין שם ; ערב שבת ; על שלחן. עש"א : עד
 שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על
 שום מה. ע"ת : ערוב תחמים ; על תנאי.

ש

ש" : שורה, שעה. ש"א : שמואל א' ; שלישי אמצעי ;
 שלישי א'. ש"ב : שמואל ב' ; שער ב'. שבי"כ :
 שבירת כלים. ש"ג : שער ג' ; שיעור ג'. שג"ע : של
 גן עדן. שה"ש : שיר השירים. שו"ש : ששון
 ושמחה. שו"ת : שאלות ותשובות. ש"ח : שנאת
 חנם ; שבת חנכה. שי"ל : שיש לאמר ; שיש לברך.
 ש"כ : מספר. שכ"א : שכל אחד. שכאז"א : שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י : שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"ג : שם נסמן. שנגל"ה : שורש, נשמה,
 גוף, לבוש, היכל. שנא"ן : (ד חיות המרכבה) שור,
 נשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר. ש"ע : שלישי
 עליון ; שמנה עשרה ; שמיני עצרת. ש"צ : שלח
 צבור. שצ"ם חנכ"ל : (ז' כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים ;
 שם ר' ש"ש ; שם שמים. ש"ת : שמחת תורה ;
 שלישי תזתון.

ת

ת"א : תרגום אונקלוס ; תרוץ אחד. תא"מ : תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד : תיקונא דיקנא. תה"ד : תפלת
 הדרך. תה"ר : תהומא רכא. תה"ש : תפלת השחר.
 ת"ו : תם ונשלם. תובב"א : תבונה יתכונן במהרה
 בימינו אמון. תובי"ל : תם ונשלם ברוך ה' לעולם.
 תוה"ק : תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות ;
 תרומות ומעשרות ; תיכף ומיד. ת"ו, שלב"ע : תם
 ונשלם שבח לאל כורא עולם. תושב"כ : תורה שבכתב.
 תשב"ע"פ : תורה שבעל פה. ת"ז : תקוני זהר.
 ת"ח : תא חזי ; תקונים חדשים ; תלמיד חכם.
 תתה"מ : תחית המתים. תכ"ב : תלת כלילין בתלת.
 תכ"ד : תוך כזי דבור. תכ"ה : תורת כהנים. ת"ל :
 תלמוד לומר ; תרי לישני (שתי נוסחאות) ; תהלה לאל.
 ת"מ : תפלת מנחה. תע"ס : תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע : תפלת ערבית. תרי"ג : (מספר) תרי"ג מצות.
 תק"ח : תקונים חדשים. ת"ש : תפילין של יד.
 תש"ר : תפילין של ראש. ת"ת : תסארת.

פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. פא"פ :
 פנים אל פנים ; פה אל פה ; פעם אחר פעם. פ"ב :
 פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים.
 פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין ; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח :
 פנימיות והיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : פריה
 ורביה. פי' : פירוש. פ"י : פושעי ישראל ; פועל
 יוצא. פלו' : פלוני. פלח"ק : פתיחה לחכמת הקבלה.
 פלפה"ס : פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א : פנים
 מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"ג : פקוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד : פסק דין. פ"פ : פתחון פה.
 פ"ק : פרק קמא ; פורים קטן ; פרט קטן. פו"א :
 פרקי רבי אליעזר. פו"ד"ס : משט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צא"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג' ; צום גדליה.
 צ"ד : ציון ד' וכדומה. צח"מ : צומח, חי, מדבר.
 צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות. צ"ע : צריך עיון.
 צעב"ח : צער בעלי חיים. צע"ג : צריך עיון גדול.

ק

ק' : קדוש ; קמא ; קהל ; קטן. ק"א : קונטרס
 אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבו"ש : קודשא
 בריך הוא ושכינתיה. קה"מ : קריאת המגילה. קה"ק :
 קדש הקדשים. קה"ת : קריאת התורה. ק"ו : קל
 וחומר. קו"ח : קל וחומר. קוש"י : קוצו של יוד.
 קכ"ד : קדם כל דבר. קלי' : קליפות. קמ"ל : קא
 משמע לן. ק"פ : קרבן פסח. ק"ק : קדש קדשים ;
 קדשים קלים. קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש :
 קריאת שמוע ; קבלת שבת.

ר

ר"א : ר' אכא ; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

רבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים והסליחות מודים
אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחויה
שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק
בסודות תורתך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית
עמנו חסד גדול כזה על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
מבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאחבתך
ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו הערל בסודות
תורתך ויהיה למודינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח
נחוח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתנו
ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית
דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות אבותם וזכות תורתם
ותמימותם וקדושתם יעמד לנו לבל נכשל בדברים אלו
ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים
זמירות ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך“, כי ה'
יתן חכמה מפיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לבי לפניך ה' צורי וגואלי“...

שער מאמרי רשב"י זיע"א

פירוש על ספר הזהר לרבינו הארי"ה הק' וצוקללה"ה

פירוש על ספר התיקונים

התחלתה, היא במקום החזה דז"א, משם ולמטה, כנוכד באדרת נשא בדף קמ"א ע"ב. ועיקרה היא מצד השמאל, שהוא הוד, כנוכד בזהר ג) דאיהו בנצח ואיהי בהוד, ולכך, רצועת השמאלית היא כנגד הוד, ושיעורה עד החזה, לפי שמשם התחלת הנקבה, ורצועה הימנית, היא נצח, ושיעורה עד הטיבור, כי הלא בטיבורא שלים, כנוכד שם באדרת נשא, ולפי שמקום המלכות בטיבורא דליבא דז"א, לכן נקשרת בזרוע שמאלי, כנגד הלב, ומתחילה היתה בחינת דלת, בקשר תפלין שבראש, ושם היא בבחינת לאה, אבל בחינת רחל, היא למטה, באחורי נצח והוד דז"א, מכנגד החזה ולמטה, על ידי המשכת נצח והוד דבינה, המתפשטת בתוך ז"א, ולכן נמשכו שתי רצועות דתפלה של ראש, ועוברים דרך החזה עד הטיבור, ומה שהיתה למעלה לאה, בבחינת דלת בלבד, היא כאן רחל פרצוף שלם, בסוד תפלה של יד גמורה, ולא בבחינת קשר תפלה של ראש, והנה לקמן דף מ"ב ע"ב, בפירוש המאמר דזוה"ק פרשת בראשית דף כ"א בסוף ע"א, כבר הודעתיק, כי הנצח והוד דז"א הם מחודשים, ונתכוננו בו ע"י הבינה, בסוד כונן שמים בתבונה, חמ"ש כאן, תרין, רצועין נצח והוד, דאחיזן בה"א עלאה כו', ואתפשטותא דה"א עלאה עד הוד אתפשטת כו', והנה

(א) מאמר בהקדמת ספר התיקונים בכתובת יד וז"ל, אמרו שם, כל רב מבבל וכל רבי מארץ ישראל, (ב) הענין הוא, במה שנתבאר אצלנו, בענין בעלי קבין, והוא, כי הגה בצאתו יתברך לחוץ, אל חוצה לארץ, לפרנס הקליפות, אינו יוצא מבחינת ההיות, רק בבחינת שלשה המילואים, של: ע"ב, ס"ג, מ"ה, שהם בגימטריא ק"ב, והנה הפסוק אומר, הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים, פירוש: כי איננו יוצא לחוצה לארץ, אלא בבחי' ע"ב ק"ל, ג) שהוא מילוי ההוי"ה של מ"ה דאלפין כנודע, והנה ע"ב ק"ל, הוא בגימטריא ר"ב, ולכן כל ר"ב, הוא מבבל, וגם רבא, הוא גם כן משם, כי גם כן הוא בגימטריא ע"ב ק"ל עם הכולל, אבל בארץ ישראל, או נקרא רבי, לפי ששם מתחברים יחד, גם העשרה אותיות של ההוי"ה דאלפין, עם המילוי שלהם, שהוא ע"ב ק"ל, ויהיה הכל בגימטריא רב"י, מאמר בהקדמת ספר התיקונים, בדף ט' ע"ב, וז"ל, וחמשה לאהיה, דאיהו ד' בתי, ואיהו בית חמשה, ועוד כו', כבר נתבאר ביאור המאמר הזה, בדרוש סוד התפלין, וע"ש, ועתה, אבאר כאן סוד הרצועות, הנה נודע, כי המלכות נעשית מבחינת נצח והוד, ואמנם

הנחות ומראה מקומות

- (א) בסוף ספר התקונים כתוב: פירוש זה, וכתבו שם, פירוש על קצת מאמרים מהתקונים, סמכות ידו של הרב מותרתו, ויהיה אשר העתיק מטהרת ית הקודש הארי"אל וצוק"ל והמה בצו מארץ מצרים יע"א, עכ"ל.
- (ב) ע"ח ח"א שער אנ"ך פ"ג, לקמן דף ר ד"ה שם בתקון.
- (ג) שהוא אחורים דפשוט ומלא כמ"ש בע"ה שער אנ"ך פרק ג'.
- (ד) עיין ת"ו אות ט"ה ובדפדפי דף ל"ד:

ע"ב, ח"ל, כד אתתקן האי דיוקנא בתקונתי, שארי מחזוי, מבין תרין דרועין, באתר דתליין שערי דדיקנא, דאתקרון ת"ת, ואתפשט האי ת"ת, ותקין תרין חדין, ואשתליף לאחורוי, ועבד גולגלתא דנוקבא, כלא סתימא מכל סטרוי כו', וזה ברור, וכאשר התחילה דיוקן המלכות להתגלות, הוצרכה להיות כח הוד שבבינה נמשך עדי, להיותה יונקת ממנו, עד הטיבור, כי זהו התפשטות השני, שנתפשט התפארת מטיבורא דלבא, ונקיב ואתעבר בגיסא אחרא, ותקין מפרצופא דנוקבא עד טיבורא ומטיבורא שארי ובטיבורא שלים, כנזכר באדרא רבא, ועד שם הגיע התפשטות הוד שבבינה, כי משם ואילך מתחילין הדינין במלכות, כמבואר שם באדרא, שבני מעיה הם דינין, ובינה היא רחמים, אלא שדינין מתערין מינה, כנזכר בזהר (ו) ולפיכך לא נתפשטה יותר.

ועוד, שכשם שנתפשט נצח שבבינה, עד חוה הת"ת, להכין אותו ולסעודו, כן הוצרך הוד שבבינה, להתפשט עד טיבור התפארת, לכוון את הכלה, כי בערך הת"ת לנצח שבבינה, כן ערך המלכות להוד שבבינה, כי תפארת קדם למלכות, כשיעור שמהראש עד החוה, ומלכות נתקנה משם ואילך, וצריכה להוד שבבינה, כשיעור שמן החוה עד הטיבור, כי שפע נצח מהראש של הת"ת עד החוה, כשפע הוד מראש המלכות שבחוה עד טיבור הת"ת, באופן שיהיו שניהם שקולים, וזה ברור, והוא סוד גדול, לאכול ולשבעה ולמכסה עתיק כג"ל, ואל תתמה חיות הימנית עד הטיבור, והשמאלית עד החוה בעבור כי מה שהוא ימין לבינה, הוא שמאל לז"א, כחותם המתהפך, ודע, כי שם יהיה בנקודת אלהים, כשהוא סמוך לצבאות, ירצה בינה עם שתי שוקי, ויהיה צבאות, הוא הת"ת עם שתי שוקי, הנקראים צבאות, כנזכר באדרא זוטא, ואלהים צבאות, וכן אדני צבאות, היא המלכות עם

אומרו ואתפשטותא דה"א עלאה כו', נתבאר אצלי בברכה ראשונה של אבות, בתפלת שמנה עשרה, דרוש ד' דברכת אבות, כי אימא עלאה לא אתפשטת, רק עד נצח והוד דזכורא, כי מכת תרין שוקין דילה, נתהוו בו בז"א, חכמה ובינה דיליה, ומכחם נאצלו תרין ניצוצין למטה, מרוב ההארה ההיא, ונתפשטו נצח והוד דז"א, אבל היסוד רבינה, להיותו קצר ואינו ארוך כיסוד הזכר, אינו מתפשט ויורד עד יסוד דז"א, וכאשר בא אל בחינת היסוד דז"א הוצרך מזלא דדיקנא עלאה דא"א, בסוד קונה הכל, כמבואר אצלינו שם בברכת אבות (ד) אבל בינה, עד הוד אתפשטת בלבד, ולא הגיע התפשטותה עד היסוד דז"א, וברעיא מהימנא שבפרשת פנחס בדף רכ"א ע"ב תבין, כי רצועה ארוכה בימינו, וקצרה בשמאלו, הוא ע"ד שביארנו כאן, ח"ש כאן, כי אלו הם בחינת שני הקרנים, אשר האחת גבוהה מן השנית, כי רצועת הוד קצרה, ונפסקת יותר למעלה במקום החוה, ולכן נמצאת גבוהה מן הימנית, שנתפשטה למטה ממנה עד הטיבור, זע"ן בביאור אדרת האיונה, כי שם נתבאר זה, גם נתבאר שם, ענין אומרו ואתפשטותא דה"א עלאה כו'.

עוד במאמר הנזכר, בדף הנזכר, ח"ל, אף הכי תרין רצועין, חד ארוכה, וחד קצרה, קצרה עד החוה, ארוכה עד טיבורא, ואתפשטותה דה"א עלאה עד הוד כו', זה המאמר נמצא פירושו, מכתבת ידי הרב הגדול זלה"ה, ח"ל, דע כי שני שוקי הבינה, האחת גבוהה מן השנית, והם שתי רצועות שבתפילין, הקצרה עד החוה, והארוכה עד הטיבור, (ה) ונראה לי, שטעם הדבר הוא, כי ת"ת יונק מנצח שבבינה, רחמים, ומלכות יונקת מהוד שבבינה, דין, ולפי שעד החוה עדיין לא נתקנה דיוקן המלכות, לפיכך נתפשט נצח שבבינה, כח הת"ת, עד שם, וכמו שזכר באדרא רבא, בדף קמ"א

הנחות ומראה מקומות

(ח) ע"ה ח"ב שער הנסירה פ"ו דף פ"ג וסוף פרק ט' דף פ"ו. (ו) אחי אות קטיא ובדברי דף ס"ה ע"ה שער א"א פרק ב'.

(ד) ע"ה שער הנסירה פרק ח' וט' ולקמן בשער זה בביאור האדרא זוטא דף נ"ה, ד"ה ונבאר ענין הרצועות, תע"ט שיעור י"ד אות קע"ב.

ובארבע בתי דתפלין דרישא עכ"ל. הנה נודע כי במוחין דז"א יש אור מקיף, ואור פנימי. והנה כשהם בבחינת אור המקיף, הם ארבעה מוחין מבחוץ. כי הנה התפלין, הם אור המקיף, ואו הם ארבע: תרין, נצח והוד, שנעשין חכמה ובינה. ותרין עטרין, הנכללים בדעת, הרי הם ארבעה. ואלו הם ארבע שמהן אלו הנזכר, שהם יהיה אהייה, בחכמה ובינה. ושם יאהרונהי כלול משתי שמות, הוא בדעת, ועיין במה שכתבתי בדרוש סוד התפלין, בטעם, למה ארבעה בתים דיליה, הם בסוד אהיה. (ז) ושם ביארתי, כי זה היה עיבוד שני, לתת מוחין לז"א בתוך הבינה. ולכן הם בסוד אהיה, כי כל בחי' התפלין, הוא בחי' אור המקיף, ואין עיבור אלא בסוד אהיה. ואז אותם הדי' מוחין, נעשים לו ארבעה בתים מקיפים. ואז חסד גבורה ות"ת שלו, נתעלו אז, ונעשו בחינת פנימיים. ובחינת נהי' דבינה נעשו לו ארבעה בתים. אבל בנקבה, הם פרשיין ממש. כי נצח והוד דז"א, נעשין לה פרשיין, ולא בתים. ואינם בסוד אהיה לפי שאין אהיה, אלא בסוד עיבור.

שם בתיקון עשרין, בדין מ"ט ע"א, חז"ל, ומבינה נביאים, ואינן נצח והוד, וממלכות, כתובים, ואינן חסד וגבורה ת"ת, כליל כלהו כ"ח. (ח) הנה ביאור המאמר הזה, נתבאר בשער א', בשער ההקדמות, בדרוש שני, בענין עיבור ויניקה ומוחין דז"א. ועוד נתבאר בשער א' בשער ההקדמות, בדרוש שני, בחמשה פרצופים שהם שלמים.

ועוד ירצה: כי לכך נוטריקון בינה, הוא: בינה, יסוד, נצח, הוד, לרמוז אל מ"ש בתקונים. כי הנביאים מתנבאים מן השוקים, שהם נצח והוד, ודי בזה.

עוד נמצא כתוב, ביאור המאמר הזה, מכתובת יד הרב הגדול זלה"ה, חז"ל, שאלת ממני, מענין מה שבא כתוב בתקונים, שכתובים: רחמים לזרועות, ונביאים: לשוקים. גם מה שבא שם בתקונים תיקון כ"א, בדין מ"ג ע"ב,

שתי שוקיה, וזהו מ"ש חז"ל, (ו) והביאו הילקוט משם הפסיקתא במדרש אחשדרוש, חז"ל, ובהקבץ בתולות שנית, שקל עצה ממדכתי, אמר ליה, אין אשה מתקנאה אלא בידך חבירתה, אפילו הכי אין אסתר מגדת מולדתה עכ"ל.

והביאור ירצה: כי ה"א תתאה, אינה מתקנאה, אלא בידך והיתר שיש לה"א עלאה, כי ה"א עלאה אית לה תרין רצועין, וזהו סוד שתי רצועות שבתפלה של ראש, שהם כנגד ה"א עלאה, וה"א תתאה אין לה אלא ירך אחד, וזהו סוד תפלין של יד, שהם כנגד ה"א תתאה, ואין לה כי אם רצועה אחת. וזהו סוד פסוק, ותקנא רחל באחותה כ"ח, בפרשת ויצא, סימן ל' כנ"ל. וסוד הענין הוא, כי הבינה מתפשטין ממנה יריכים חוצה לה, נצח והוד, רחמים ודין, רחמים: ת"ת, זכר, דין: מלכות, נקבה, אבל המלכות, אין מתפשט ממנה, אלא ירך אחד, שהוא הוד דין, כי למטה ממנה, הדין גובר, והוא עלמא דנוקבא, וירכותיה נכללין בכלל יריכות הזכר, ואינו ניכר ויוצא לחוץ, כי אם הוד, לצורך הדיןין שלמטה ממנה.

ואפשר שבערך זה, הוא ערך ירכי הבינה, אל החכמה עליונה, כי הנצח שבה, נכלל בכלל החכמה, וההוד יוצא חוץ ממנה, לז"א ונוקבית, אשר הם דינים בערכה, אלא שז"א נתפשט מסוף ת"ת, וזהו סוד מ"ש בספר הזוהר בפרשת יתרו, בדין ע"ט ע"ב, חז"ל, חכמה שמה ת"ת בנו, שיוצא מבין ת"ת שבשניהם, מבין הירכיים, וזהו סוד ר' שבתוך ההו', כי מבין ירכי ההו', יצא ונתפשט עד החוזה, סוף ירך אביו ואמו, והוא בין אביו ואמו, וזהו סוד בינה: בן י"ה, ועיקר התפשטותו בכח נצח רחמים, ומשם ואילך, נתפשט לחוץ הוד שבבינה, לצורך המלכות, כדפרישית לעיל, ונתגלה תפארת ויצא לחוץ, בואיו שבאות שלישיית שבשם כנ"ל.

שם בתיקון י"ח בדין ל"ד ע"ב, חז"ל, ובגין דא איהי קרית ארבע, חבווא דארבע שמהן, דאינן בארבע פרשיין דתפלין דיד,

הנחות ומראה מקומות

(1) מגילת י"ב (ז) שער הנחות דרושי התפלין דרוש ב' ד"ה הענין. (ח) ע"ה שער הנסירה טרק א'.

ק"ר, השק"ר אין לו רגלים, כי נתקצצו רגליו של נחש, ולפיכך הוא מבקש עקב וירך יעקב; וברכי דרבנן. ובשבת מתדבקת בירכי קשוט, באמת, ולכן ר"ת א"ם ת"שיב מ"שבת, הוא אמ"ת, ואז יש לה רגלים, ומסתלקת מר"ע ועולה לטוב. ולכן ר"ת מ"שבת ר"גליך ע"שות, הוא מר"ע. ועולה הש' ומתדבקת בב"ת, והיא ב"ת עין, המאירה בג' גווני עינא, הרומזים לש' כנודע, ורגליה נתקנים, ולפיכך נקראת סעודה זו, סעודתא דחל תפוחין קדישין.

והנה בי שמשי, היא גבורה אחרונה שבגבורות, הסמוכה ללילה, שהיא הכלה, ומתקדשת מטומאתה על ידי הקידוש ההוא, וצריך לומר בקול רם, זו סעודת חל תפוחין קדישין, וכן כולם. וזהו ר"ת ב"יום ק"דשי ו"קראת ל"שבת, ר"ת בקר"ל, ולפיכך היו תוקעין גם כן בע"ש.

דע, כי דרכי הבלה וספירותיה, נעשו מבינה, וזהו דרכיה דרכי נועם, שהוא עלמא דאתי, ודינין מתערין מינה, ולפיכך רגליה יורדות מות, וכן הוא אומר, אלהים הבין דרכה, ובשבת, נעשים דרכיה, מקדש, שהיא חכמה, וזהו סוד הקידוש, ואז רגליה עולין בקדש, ואין שטן ואין פגע רע, וזהו חושבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, כי בהיות דרכי המלכות בסוד המחשבה, שהיא חכמה, אז אשיב רגלי ממקום המות, אל עדותיך, שהם נה"י, שושביני הכלה ועידיה, כר"א עדות ביהוסף שמו, ושבים רגליה אל מקום נצח הוד שבו, וזהו העדות שאנו צריכים להעיד בליל שבת, מעומד על תרין קיימין, שני העמודים.

וזו השאלה, ששאלו לבן זומא, מאין הרגלים, כי אין להם על מה שיסמכו. והשיב, (ג) כי אין בין מים העליונים שהם זכרים; עולם הזכר, למים התחתונים, שהם עולם הנקבה, אלא ג' אצבעות, שהם נה"י, שאין להם אחיזה, ואמרו לו עדיין בן זומא מבוחץ, מקום הקליפות.

שודה ל"ג, ח"ל, דאינון אתקריאו אמוראים. תנאיתנים מוסדי ארץ, אילין אינון תנאים. ואילין תנאים, איתנים בהפוך אתוון, ואינון נצח הוד, איתני עולם כו'. והיה ראוי להיות להפך. וזכרני שגליתי זה בפירוש ספרא דצניעותא, ט) אצל דרוש לכל נתת בן זוג כו'. ומכל מקום להוציאך חלק אי אפשר, ואין מדרש בלא חידוש.

דע, כי הכלה הכלולה, נאצלה בין תרין דרועין, כנזכר באדרא, ונמצאו חכמה ובינה שבה, במקום חסד וגבורה שבו, וחסד וגבורה שבה, במקום נצח והוד שבו, ונצח והוד שבה, אין להם על מה שיסמכו, ולפיכך רגליה יורדות מות, ונאחזים בהם הקליפות. (י) וגם בראשה, שיש שם נצח והוד פנימיים, הנרמזים בעינים, אין לה, ולפיכך צריך ליתן עיניו בכוס של ברכה, להמשיכם לה מהזכר העליון, וזהו מ"ש הסבא בפרשת משפטים כ) עולימתא שפירתא דלית לה עיינין, ומקרה הרגלים, יקרה לעינים. (ל) כי פסיעה גסה סוד הקליפה, נוטלת אחד מת"ק ממאור עיניו של אדם, כי גם הוא יגיענו פגם ברדתה לקליפות, כי עץ החיים מהלך ת"ק שנה (מ) הם: חסד, גבורה, ת"ת, נצח, הוד, נכללים כל אחד מעשר פעמים עשר, הרי ת"ק, ונוטלת אחד ממאור גבורה שבגבורה, בסוד ויהי כי זקן יצחק ותכהינה עיניו מראות, כי נוטלת גבורה אחרונה שבהם, דהא מסטרא דחשך קא אתיא, ובקדושא דבי שמשי, באותו כוס של ברכה, צריך ליתן עיניו בו, ואז מתברכת מתפוחין קדישין נצח הוד, ונקראת חל תפוחין קדישין, ויש לה גם כן עינים למעלה, הרומזים לנצח הוד פנימיים, ורגליה שבים למקום החיים אצל הזכר, וזהו משי"ה, אם תשיב משבת רגליך, אל תקרי אם בחיריק, אלא אם בצירי, אימא תתאה.

תודו סוד שבת, כי עד עתה הש' אצל

הנהות ומראה מקומות

תורה פרשת ויצא בפסוק ועיני לאה רכות.

(א) ירושלמי ברכות פ"א ה"א ד'. (ג) תגינה ט"ו.

(ב) אנות ט"ו ובדפוס דף צ"ה. (ד) ברכות פ"ב

(ט) לקמן דף קמ"ד. ועיין בספר זה הרקיע

בפירושו לספרא דצניעותא דף קל"ח ע"ב ד"ה ודע.

(י) שער הכוונות ענין הקידוש ודוש א' לקמ"י

ק"ל. ונחלקים לשנים. כי כשתמלא השלשה אותיות יהיו כזה: י, יה, יהו. במילוי אלפין. יהיו בגימטריא פ"ה. וכשתוסיף המרובע, שהוא יהרה במילוי אלפין, יעלה הכל ק"ל. והנה סוד הפה הנזכר, כי תחילה בשם ההויה אינו מתגלה בז"א, רק ד' פרצופין לבד. וא"א נרמז בקוצו של יו"ד. וכשאנו מזכירין בפה, אות י, הרי הכתר, וכן כשאנו מזכירין בפה, אותיות יה, הם חכמה ובינה הנעלמים שנתגלו, וכן יהיו הם חג"ת שנתגלו בפה, כי עד כאן הוא בגימטריא פ"ה.

שם בתיקון כ"ה, א) בהקדמה, הוא דף י"ד ע"א, שורה ט', וז"ל, דבר אחר, והמשכילים: אילין מארי מקרא. יזהירו: אילין מארי משנה. דאינון מ"מ, מ"ט אנפין טהור. ומ"ט אנפין טמא. מ"ט אנפין טהור, אינון מ"ט אתון, דפרשה דיחודא עלאה, דאיהו שמע ישראל כ"ה אתון. וכ"ד אתון דפרשה תניינא דיחודא, דאיהו בשכמל"ו כ"ה, יש לדעת, מפני מה עמודא דאמצעיתא, נטיל כ"ה אתון. ויסוד כ"ד אתון לבד. ועוד, מאי שנא דבצדיק נקט כליל שית תיבין. ובעמודא דאמצעיתא קאמר, דאינון כ"ה אתון, דשית תיבין כ"ה, דאיהו עמודא כ"ה, ולא קאמר כליל, ועוד אמאי בצדיק, הקדים ענין התיבות של הפסוק, לאותיות. ובעמודא דאמצעיתא, איפכא. ועוד, מה כונתו באומר דאיהו ו' זעירא. ועוד, שמעיקרא התחיל במנן האותיות, דקאמר מ"ט אתון. וסיים במנן התיבות, דקאמר שית תיבין. ולמה לי מנן התיבות הכא. ועוד, אמאי נקט עמודא דאמצעיתא וצדיק, ולא נקט ת"ת ויסוד, כי אורחיה, ואפשר לתרץ דעמוד דאמצעיתא מכריע בין חכמה ובינה, בסוד הדעת, ונכלל מהם. ומשום הכי נקט עמודא דאמצעיתא, להורות שהוא מכריע מראש הבנין, בסוד הדעת, הוא באמצעם, ומכריע גם כן בין גדולה לגבורה, ונכלל מהם. ונמצא נוטל חמשה חלקים: דעת, חכמה, ובינה, גדולה, גבורה. וכל אחת כלולה מהחמשה, הרי עשרים וחמשה. ויסוד, מקבל

כי שם הרגלים, כי בעלותם למעלה, הם אצל רגלי הזכר בפנים, הכל קדש. ודע, כי לפי זה, לעולם יש ג' אצבעות בין מים עליונים למים תחתונים, בכל חלקיהם. כי חכמה ובינה שבזכר, למעלה מחכמה ובינה שבה שלש. וכן חסד גבורה שבו, למעלה מחסד גבורה שבה שלש. וכן נצח הוד, וזה ברור. ואחר שהודעתין סוד אצילות הכלה מתחילה, אבא לבאר דברי התיקונים, כי הכתובים הרומזים לזרועות, הם זרועות הכלה, שהם אצל נצח הוד הזכר, כי מצד הנקבה הם כתובים, בסוד רוח הקודש, שהיא המלכות. ומצד הזכר, נביאים, נצח הוד, דנבואה היא בעלמא דדכורא כנודע. ועל זה הדרך באמוראים ותנאים, כי התנאים מוסדי ארץ, כי נה"י שבזכר הם מוסדי ארץ, כי נמשכים מהם זרועותיה, חג"ת שבה. והנה שבעים זקנים, נתנבאו מצד נצח הוד שבזכר, על ידי משה, בעלמא דדכורא. ואלרד ומידד נשארן במחנה, בעלמא דנוקבא, מצד זרועות שבה. וזה משה, ותנח עליהם הרוח, רוח הקדש, והמה בכתובים: כי נתנבאו מזרועות הכלה, שהם כתובים. והו' משה והמה בכתובים.

שם בתיקון כ"א בדף נ"א ע"ב, וז"ל, בהוא זמנא דיתמחון חייביא מעלמא, סלקא צלותא בנגונא בד' מינין, דאינון: שיר פשוט, ודא י, שיר כפול, ודא יה, שיר משולש, ודא יהו, שיר מרובע, ודא יהרה כו', והענין הוא, כי הנה י' של ההויה, היא כתר, יה, הם חכמה ובינה. כי בג' הראשונות לא יש ו', יהו, הוא בג' אמצעיות, כי שם סוד ו', שהוא ז"א, יהרה הוא בד' אחרונות, שהם נהיים, ואז נגלית ה' אחרונה, שהיא מלכות, העומדת אחורי נה"י, ולכן נזכר המרובע, אחר הפשוט והכפול והמשולש, בשביל ה' אחרונה, אשר ג' אותיות יהו, שהם נה"י הם המחין שלה, ושם הוא מקום שלה. והנה כאשר אלו האותיות הנזכרים העולים ע"ב, כאשר תמלאם במלוי אלפין, יעלו בגימטריא

הגהות ומראה מקומות

(א) נראה שחסר אצלינו תקון זה, ובהקדמה דף י"ד לא כתוב ובעמודא דאמצעיתא דאינון כ"ה אתון הדפוס.

שער מאמרי רשב"י זיע"א

ואין בצדיק שום אות כדפרישית. אלא כ"ד אתון דצדיק, שהוא כוללם בתוכו. ולפיכך אמר דבהון כ"ד אתון, ולא אמר דאינון כ"ד אתון, כדקאמר בשמע. ולפי שבשמע מנין האותיות הם מהתיבות כל אחד שוה לחבירתה. לפיכך הקדים האותיות.

שם בתיקון ס"ט בדף ק"ג ע"א וז"ל, ת"ת, שמענא דעובדא הוה בחד בר נש, מאינון בעלי קבין, דהוה אוזיל באודחא וכו'. (ס) הנה נודע, כי ארבעה היות, הם מתחלקות כפי מילואם: אם ע"ב, ואם ס"ג, ואם מ"ה, ואם ב"ן, כנודע אצלינו. והנה אם תסיר מג' היות ע"ב ס"ג מ"ה, ההיות בעצמם, אשר כל אחת עולה כ"ו, ישאר מן ע"ב, מ"ו. ומן ס"ג, ל"ו. ומן מ"ה, י"ט. סך כולם, ק"ב. נמצא, כי ג' המילימ שבג' ההיות הנזכרים, הם בגימטריא ק"ב. ושלשתן, הם למעלה מן המלכות. ונמצא שישאר ז"א למעלה, בסוד קטע. וכמו שפירשתי במשנה, (ע) הקטע יוצא בק"ב שלו, וע"ש. והנה סוד זה הק"ב, הוא בגימטריא אלהינו. והנה, כי ק"ב הוה נעשה מהצטרפות ג' המלויין הנז', ונודע כל מילוי הוא בגימטריא אלהים. והנה בחינת שבעת מלכי אדום שמתו בארץ אדום, כולם נשארז למטה כנודע, ושם הוברדו. ובהיותם שם הם רחניות של הקליפות, כמו שביארנו בסודם. והנה סודם הוא שם אלהים. והנה שם זה הוא סוד הק"ב הנזכר, כי ז"א אינו יוצא שם, אלא בבחינת הק"ב הוה, ולא בבחי' ההיות עצמן, כמבואר אצלינו במשנת הקוטע יוצא כו'. והנה יש מקום אחד בגי' הארץ, אשר שם היא נקודת הבינה, וקרוב אליה עומדים שם, אותם המלכים שמלכו בארץ אדום, ואותם הצדיקים אשר שם, הם בבחינת בעלי קבים, בסוד ק"ב הנזכר, והם צריכין להתלבש באותם הקבין ונקראים בעלי קבין, והבן זה.

שם בתיקון ס"ט בדף ק"א ע"ב, וז"ל, נחית עלה כתר, דאינון אתון דעשר אמירן, ואשתלים אילנא בכל תיקונין דיליה כו'. פירושו:

מחסד גבורה ת"ת נצח הוד, ולפיכך נקרא כל, שהוא כולל הכל, ולית ליה מדיליה כלום, אלא שכולל העליונים, ולהכי קרי ליה וא"ו ועידא, לפי שאינו כמו ת"ת; שמקבל מחכמה זבינה, שהם מעלמא עלאה, ולפיכך יקרא וא"ו גדולה. משא"כ ביסוד, שאין מקבל כי אם מ"א, מחסד ואילך, ולפיכך נקרא וא"ו ועידא. וגם דומה בזה למלכות, שהיא עיר קטנה, דלית לה מדילה כלום. וכל אחת כלולה מחמשה, הרי עשרים וחמשה, אלא שחסד מכאן נקודת הת"ת, כי אלו הם תכשיטי הכלה, ואין דאוי למנות עצם החתן, בתכשיטי הכלה, ולפיכך אין הת"ת נחשב, כי אם עשרים וארבעה, כי הת"ת שבת"ת, הוא עצם החתן. ונמצא חסד גבורה נצח הוד, כל אחד בחמשה, הרי עשרים. ות"ת בארבע כדפרישית, הרי עשרים וארבע. ומשום הכי קאמד כלייל שית תיבין, כי בו מתערבין ונכללין החמשה ספירות, באופן שהם ששה, כי הם חמשה ספירות, ובהתחברם בו, נעשה יסוד מכללותם, ונמצאו ששה. וכנגדם ששה תיבות יש, בברוך שם כו'. נמצא שעל ידי כללותו, הם ו' תיבות, ועכ"ז אין בהם כולם כי אם כ"ד, דיסוד לית ליה מדיליה כלום, וזה הוא מ"ש דבהון כ"ד אתון.

אמנם דשמע ישראל כו', הם ו' תיבות, כנגד: חכמה, בינה, דעת, גדולה, גבורה, ת"ת, הרי ו'. והם כ"ה אותיות בשית תיבין, כי ת"ת הוא הדעת עצמו, ושניהם אחד. וזמ"ש, דאיהו עמודא דאמצעייתא, כי בערך הכרעתו לאמצע, נחשב לאחד, כי הוא מכריע למעלה, בין חכמה ובינה. והוא המכריע בין גדולה לגבורה. ואילו היו נחשבין לשנים, היה ראוי להיות ל"ו אותיות, כי כל אחת כלול מששה. ונמצא, דכ"ה אותיות שמע, הם מהששה תיבות, כי ת"ת ודעת הכל אחד. מש"כ כ"ד אותיות דברוך שם, שאינם כי אם מהחמשה, והוא כולל אותם לבד. והכ"ד אתון הם דצדיק, שהוא מקבלם, ולפיכך לא אמר כ"ד אתון דשית תיבין, כי תיבה אחת רומזת לצדיק,

הגהות ומראה מקומות

(ס) ע"ח שער אנ"ך פרק ג'. הע"ס שיעור י"א מן אות כ"ג ואילך. (ע) שבת ס"ה:

צדק לגו בגו, וע"ש. ולהיות החולה ניות מבחינת הדפס הזה, לכן נאמר בו ה' יסעדנו על ערש דוי כר. (ו) כי הנה ערש, תמורת עשר. ד"י, תמורת י"ד. וגם י"ד חשבונה באותיות, היא עשר. הענין הוא, על ההי"ה דמילוי יודין, שיש בה עשר אותיות בבחינת הפנים, ונתהפכה אל החולה הזה בבחינת האחורים, שהיא קפ"ה, אותיות דפ"ק. ומשם יסעדנו ויתפרנס בחוליו עתה. ולכן העשר נהפך לערש, ששוכב עליה בחליו, כי תרגום מטה, ערשא. והיוד נהפך לד"י, שהם החולאים היסורין שסובל. וזה אמרו, כל משכבו הפכת בחליו. כי נהפכו עשר י"ד, שהם עשר אותיות הו"יה דיודין דפנים, אל ערש דוי, שהם האחורים, העולים בגימטריא קפ"ד. ועתה נבאר ענין אחר והוא, כי כמו שתנועות הדפ"ק, יורה על חולאי הגוף, כך יורה על חולאי הנשמה. ולכן כפי תנועת הנקודות שיתנועע או הדפס, כך בחי' התשובה שצריך האדם לשוב ולהתרפא מחולי הנפש כי אם הדפס של האדם מורה תנועת צידי שהיא בבינה יורה על כי הפגם היה בדברים הנוגעים ומתיחסים ותלויים באימא. כגון שחטא במצות כיבוד אב ואם. או שנמנע מלהשתדל בתבונת דברי התורה. ולכך ההוראה היא בדפס, שהיא האחורים כנזכר, להורות על שפגם. וכן אם התנועה היתה בניקוד פתח, שהיא בחכמה, יורה על שפגם בחכמת התורה, ונמנע מלהתחכם. ואם היה סגול, יורה על שנמנע מגמילות חסדים שהוא בחסד, וכיצא בזה.

שם תיקון ס"ט בדף ק"ז ע"ב, וז"ל, ורוא דמלה, בהאי אתר שכל את ידיו, לחכימא ברמיזא, אתחזר י"ה לשמאלא, דאינון שמור. ר"ה לימינא, דאינון זכור. ודא איהו זה שמי וזה זכרי, י"ה עם שמי שס"ה, לשמאלא. ר"ה עם זכרי רמ"ה, לימינא כ"ו. הנה לכאורה הוא תמיהא גדולה, איך השס"ה לאוין שהם גבורות, יהיו למעלה בשתי

כי יש בהם בעשרת הדברות, תרי"ך אותיות. כמנין כתר.

גם זה המאמר, נמצא בכתיבת ידי הרב הגדול ז"ל.

שם בתיקון ס"ט בדף ק"ז ע"א, וז"ל, אדהכי הא סבא דסבין קא נחית, ואמר ר' ר', כלה איהי בבי מרעא מרחימייהו, צריך לאתערא בדפיקו דילה יתיר, דהא קול דודי דופק כר. ענין קול דודי דופק הוא, כי בחינת הנקודות, הם המחייבים תנועת הדפסים, כי אם היא תנועה למעלה באריכו ואחוי חולם כר. דע, כי תיבת דופס, מתחלקת לשתיים: ד"ו, פ"ק. כי ד"ו, הם נוקבא דז"א עם ז"א. והם עצמם, הוראת פ"ק, כי בא"ת ב"ש, מתחלפות ד"ק ר"ף כנודע. וכבר ידעת, כי התמורות החלופים, הם במטטרין, שהוא היצירה, ולכן נתחלפו פה אותיות ד"ו בפ"ו, להורות: כי מציאות הדפיקות הוה, הוא נמצא ונהג ענינו בכל העולמות, בין בעולם העליון, כי שם נקרא ז"א ונוקביה ד"ו. בין בעולם התמורות, ששם נקרא פ"ק, ואמנם ענין הדפס, הוא נמשך מן האחורים של אבא, שהוא הו"יה דידין, והאחורים שלה, הם בגימטריא קפ"ד, כמנין דפ"ק. (פ) וזהו סוד פקד עון אבות על בנים, כי שם זה הוא באבא, הנקרא מחשבה. וכבר ידעת, כי בחי' הגלגול הוא בסוד המחשבה. בסוד חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח. וכמו שהגלגול לא שכיך טיקלא וגלגולא לעלמין, כך המחשבה, וכן תמצא בספר התקונין, וברעיא מהימנא בפרשת פנחס, (ז) שאין גלגול אלא בסוד אות ר', שהיא באבא, ולכן בחינת הדפס מתפשט מאות ר' שהוא אבא הנקרא מחשבה. ולכן אין שם חוה שקט לעולם, כי אין הדפס שקט לעולם פתגונתו.

הנה אם תחבר דפ"ק עם עשר אותיות שבו"י"ה דמילוי יודין, יהיה בגימטריא צדק. וזהו מה שאמרו באדרת האזינו, (ק) דאית

הנהרות ופראת מקומות

(ק) אות קצ"ד וכדפרי דף רצ"ו;
(ר) ת"ז תקון י"ה אות ק"ז וכדפרי דף ל"ה;

(פ) ע"ה שער א"א פרק ט'. ע"ה עם פמ"ס
ענף ע"ט. (ז) אות מ"ז וכדפרי דף רמ"ו;

על הדרוש היסב. תמצא אותו במקומו פי
(תדרשנו. א)

עוד שמעתי בזה, כי הנה האדם בעשותו
המצות, גורם שני זיווגים עליונים: האחד
הוא זיווג אבא ואימא, והשני, זיווג ז"א ונוקביה.
האמנם זיווג אבא ואימא, נעשה ע"י קיום
האדם מצות לא תעשה, וזיווג ז"א ונוקביה,
נעשה ע"י קיום האדם מצות עשה, ואל זה
רמזו רז"ל, באומרם שמי עם י"ה שס"ה כ"ה,
הורו בזה, כי מצות לא תעשה שהם שס"ה,
תלוים בשתי אותיות י"ה, שהם אבא ואימא,
אבל מצות עשה שהם רמ"ח, תלוים בשתי
אותיות ו"ה, שהם זר"ן, והנה בעשות האדם
המצות, גורם שתי הזיווגים הנזכרים, כי שתי
אותיות ראשונות, שהם מ"ץ מן מצוה, הם
מתחלפות בא"ת ב"ש, בשם י"ה, הרי איך שם
י"ה, שהם אבא ואימא, מתחברים ומזדווגים,
על ידי קיום האדם את המצוה של לא תעשה,
בסוד שמ"י עם י"ה שס"ה כנוכר, והענין הוא,
כי באבא הוא אחורים דהו"ה דע"ב דיודין,
שהם בגימטריא קפ"ד, והוא באות י', ובאיבא
שהיא אות ה', יש אחוריים דהו"ה דס"ג,
שהם בגימטריא קס"ו, והנה קפ"ד וקס"ו, בגי
שמ"י, וכשתזכרם עם מקורם שהוא י"ה, שהוא
שרש שני השמות הנזכרים, או יעלה שס"ה,
כמנין מצות לא תעשה, ונרמזו, כי בקיום האדם
מצות לא תעשה, שהם שס"ה, גורם לחבר
האחורים של אבא ואימא שהם שמ"י כנ"ל,
עם בחינת הפנים שלהם, שהם שתי אותיות
י"ה, וזה אומרו שמ"י עם י"ה שס"ה, ועל
ידי קיום מצות עשה, גורם זיווג ז"א ונוקביה,
הנקראים שתי אותיות ו"ה של ההו"ה, ושל
מצוה, כי מ"ץ הם חילוף י"ה, ונשאר בו שתי
אותיות ו"ה מפורשות, ואז ו"ה עם זכרי, הם
רמ"ח מצות עשה.

אמר שמואל: להיות כי המחשבה היא
באבא כנודע, לכן מצות לא תעשה, שאין בהם

אותיות י"ה, ורמ"ח מצות עשה, שהם חסדים,
יתיו למטה בשתי אותיות ו"ה, וכפי הנראה
הוא ממש להפך, כי למעלה הוא רחמים, ולמטה
הם דינים, (ש) אבל צריך שתדע, כי אין היה
זו, אותה הכוללת: אבא, ואימא, וז"א, ונוקביה,
אלא היא ההו"ה הפרטית, הכוללת כל י"ס
דז"א, הנקרא תורה שבכתב, ובו נכללין גם
כן כל התרי"ג מצות, רמ"ח ושס"ה, ובוה
יתבאר דברי רז"ל, כי הנה נודע, כי המוחין
דז"א, הנרמזים בשתי אותיות י"ה אשר בהו"ה
שבו כנוכר, הנה הם מתלבשים תוך נה"י
דאימא, שהם הלבושים שבה, והם דינין כנודע,
והם בחינת הדם, המתפשט תוך שס"ה גידין
שבז"א להחיותו, כי הדם הוא מן אימא, וכנוכר
באורך בדרוש ליל פסח ויציאת מצרים, (ת)
ונמצא, כי גם המוחין אשר בתוכם הם דינין,
לפי שהם אורות מלובשים ומכוסים תוך הנה"י
דאימא, שהם גבורות, ולכן מתחברין המוחין
חנקראים י"ה עם שמי, ונעשין שס"ה לאוין,
שהם כנגד הדם שבשס"ה גידין כנוכר, אבל
שתי אותיות ו"ה, הם גופא דז"א, מתפארת
ולמטה, ושם בת"ת מתגלין האורות של החסדים,
ואף הגבורות נמתקות עמהם כנ"ל, כי כבר
נשלמו הנה"י דאימא ואינם שם, ולכן הם
רחמים, ושם נרמזו הרמ"ח מ"ע, באותם החסדים
המגולים אשר שם, ונתחברו עם שתי אותיות
ו"ה, אשר שם מקומם כנוכר.

אמר שמואל: גם בשער ההקדמות, בדף
ר"ו ע"ב, בדרוש סוד רמזים בשמות, וסוד
שם המפורש האמתי, נתבאר שם שם אל"ה,
ונתבאר שם, איך י' ב' תיבות נחלק לשנים:
א"ל ו"ה, ואל ו"ה הנזכר, אמרו חז"ל ו"ה
עם זכרי רמ"ח, והוא בחסד, וגבורה שבו
נקרא י"ה, ואל י"ה הזה אמרו חז"ל, י"ה עם
שמי שס"ה, ובסוד שלהבת י"ה, והוא יוצא
מן הבינה אל הגבורה, ואם תרצה להתישב

הנהות ומראה מקומות

(ח) שער הכוונות ענין הפסח דרוש א' ד"ה
ונבאר ענין זה יותר, (א) ע"ה שער השמות ס"ו
דף ש"ם ד"ה הנבחרה דז"א.

(ש) שער המצות בהקדמת פרשת בראשית,
ועיין בסולם לפירוש הזהר בראשית א' אות קצ"ז
מאמר תפלה לעני, (י) ג"א ל"ג ב' תיבות.

כנגד רמ"ח אברים, ולכן כל המצות הנאמרים במקום הנזכר, הנקרא זמן, שהוא מן החזה ולמטה, נקראים מצות עשה שהזמן גרמא, כי יש בו שיתוף אל הזכר והנקבה הנקראים יום ולילה, ומכיון שכבר הזכר עושה המצוה, ששרשה שם, אין צורך אל הנקבה לעשותה גם היא, כי גם היא נכללת בו, בעת שהוא עושה את המצוה ההיא, כי רמ"ח איברים שלה, נכללים באיבריו וממנו נעשית ונתקנת כל בנין שלה. אבל מן החזה ולמעלה, נקרא מקום שאין הזמן גרמא, ולכן כל המצות ששרשם באותם האיברים העליונים שבז"א, אין נוקביה נכללת בהם, ואין קיומו ועשייתו אותם מספיק, עד שתעשה גם היא את המצוה ההיא.

עוד יש בחינה שנית, והם שס"ה מצות לא תעשה, שהם כנגד השס"ה גידין, ואמנם שס"ה גידין שלה, אין להם התדבקות בשס"ה שלו, אף מן החזה ולמטה, לפי שכל התדבקותם הוא בשטח החיצוני שלהם, עוד ובשר שלה, בעור ובשר שלה, שהם האיברים עצמם, שהם כנגד מצות עשה, אמנם בחינת הגידין, שהם הורידין אשר הדם מתפשט בתוכם, הנה הם בעומק הבשר של האברים לפנים, ואין שס"ה גידין שלו מתדבקים כלל בשס"ה גידין שלה, ונמצא כי אין אל האשה שום התחברות בגידין שלה עם הגידין שלו, לשנאמר כי בעשותו המצות לא תעשה, גם היא נכללת בו, ופטורה מלקיימן בפני עצמה, כמו במצות עשה, ולכן כל מצות לא תעשה, נשים חייבות בכלן, ואין בהם חילוק בין שהזמן גרמא לשאין הזמן גרמא כמצות עשה, ובוה יתבאר המאמר אשר הצענו בספר התקונין כמ"ש.

שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח, ובו יתבאר גם כן מ"ש לעיל, כי הנקבה נכללת ברמ"ח איברי הזכר, אך לא בשס"ה גידין שבו, כי יש לה שס"ה גידין בפני עצמה, דע, כי בחי' הגידין, שהם הורידין, שבהם מתפשט הדם החיוני של הלב, להחיות כל האיברים, הנה הם נאחזים ונרמזים בשם י"ה, וזהו סוד שמ"י עם י"ה שס"ה, לפי שהחיות של הדם, מתפשט מן אבא ואימא, הנקרא י"ה

קום עשה, וולתי סוד מרע במחשבה בלבד, הם תלויים בשם י"ה, כאבא ואימא, האמנם בזו"ן, שהם עולם המעשה, מששת ימי בראשית, לכן תלוי בהם מצות עשה, כנלע"ד, ואעפ"י כן, אין אדם מקיים מצות לא תעשה כתיקנה, אלא בבא לידו דבר עבירה, ונמנע ולא עשאה, מפני מצות המקום, אבל ביושב ובטל, לא מקרי קיים מצות לא תעשה, כנלע"ד.

עוד ירצה, עם מ"ש חז"ל בגמרא דקידושין פ"א, באומרם כל מצות עשה שהזמן גרמא, נשים פטורות ואנשים חייבים, וכל מצות עשה שאין הזמן גרמא, כולם חייבים, וכל מצות לא תעשה, בין הזמן גרמא, בין שלא הזמן גרמא, כולם חייבים, חוץ מבל תשחית ובל תקיף כו', הטעם הוא, לפי שכל המצות עשה, הם בחסדים כנ"ל, אלא שיש בהם שתי בחינות, והם: חסדים מכוסים, וחסדים מגולים, והנה החסדים המכוסים, הנשים שהם לאה ורחל, שניהן אינן נוטלות חלק בהם, לפי שמקום רחל הוא למטה מן החזה, וגם לאה שהיא כנגדן למעלה, אינה יכולה ליקח אותם, לפי שהם מכוסים, ולכן הנשים פטורות בהם, וטעם קריאתם שהזמן גרמא הוא, לפי שהחסדים המכוסין תוך מחיצות יסוד דאימא, צריכין שהות זמן לירד, כמבואר אצלנו, בענין מספר י"ג שנים, של ירידת המוחין, והתפשטותם בזעיר אנפין, ונמצא, כי הזמן גורם להם לירד, אבל החסדים המגולים, למטה מן החזה, אשר אין להם מחיצות מעכבות, הם יורדין ברגע, במרוצה, למטה עד היסוד, ולכן נקרא אין הזמן גרמא, והנה רחל לוקחת הארתם, להיותם מגולים, ולכן נשים חייבות בהם, אבל מצות לא תעשה, הם בגבורות, וכולם ניתנין אל הנקבה, כגודע כי אין בנינה אלא מהם, ולכן נשים חייבות בהם, חוץ מבל תשחית ובל תקיף, שהאשה אין לה זמן, כמ"ש חז"ל בגמרא.

עוד ירצה טעם זה, ויתבאר ממה שהודעתין כי נוקבא דז"א, נאצלה אחור באחור ז"א, מן החזה ולמטה, ושם מתדבקים יחד, והנה המקום שהוא נקרא זמן, לפי שהזמן הוא שם נופל, על מציאות יום ולילה, וידעת, כי ז"א נקרא יום, ונוקביה נקראת לילה, והנה המ"ע, הם

משיכ ברמ"ח מצות עשה. כי שלו ושלה נכללין יחד, והוא, כי הגה הרמ"ח הם בשתי אותיות ו"ה, שהם ז"א ונקביה, אשר איברייהם מדובקים יחד אחב"א, ואין בהם פירוד, וזה אופן מקורם: הגה ב' אותיות ו"ה, עם מספר ב' אותיותיהם, הם בגימטריא י"ג. וכאשר תמלאם במילוי שלהם, שהם מילוי אלפין, שהוא בסוד הז"א כנודע, יהיו וא"ו ה"א, שהם בגימטריא י"ט, שהם בגימטריא חוה, לרמוז אל הנקבה, היוצאת מדובקת באחוריו. נכה עתה י"ג פעמים י"ט, הם בגימטריא רמ"ח עם הכולל. הרי כי אין כאן רק רמ"ח בלבד, והם בשתי אותיות ו"ה. אמנם השס"ה הם כפולים, והם בשתי אותיות י"ה.

הנה נתבאר, איך מצות ל"ת למעלה ב"יה, והם שמי עם י"ה שס"ה. ואיך מצות עשה, הם למטה ב"יה, והם זכרי עם ו"ה רמ"ח. עם שלכאורה היה נראה להפך, שהעשה יהיו למעלה, ולא תעשה יהיו למטה. גם נתבאר, איך השס"ה נפרדים זה מזה, ולכן נשים חייבות בהן. והרמ"ח נכללים, ולכן נשים פטורות בהן. גם נתבאר טעם לכל זה, והוא, כי השס"ה הם חיות הדם, ולכן נמשך מלמעלה מאבא ואימא. גם לכן היא לוקחת אלו השס"ה מן אב"א, ואינה צריכה ללוקחם מן ז"א. אבל הרמ"ח איברים, היא צריכה לקבל מבעלה, ולכן אינם בפני עצמם. וזהו סוד מ"ש רז"ל, במסכת ברכות פרק ג', באומרם אשתו כגופו דמיא כו', ירצה כי האיברים שלה, אינם רק ממה שלוקחת מבעלה, וכגופו דמיא מש"כ (בשס"ה. ג)

מאמר בתקונין תיקון ע', בדרך ק"ך ע"ב, וז"ל, ועוד, בדרך: ב' אחזי תרין, שכינתא עלאה ותתאה. ר': ראשית חכמה. ר': אחזי שית ספירן. ר': אחזי על כתר עלאה כו'. הטעם לזה הוא, כי אימא של כלה, היא

כאופן זה, כי אות יוד של י"ה במילואה, היא בגימטריא עשרים. ואות ה' של י"ה שהיא באימא כנודע, איננה משתנית בבחינת מספר, רק בבחינת ציורים, כמו שהודעתך בסוד נקודת צירי, שהיא באימא. בסוד וייצר ה' אלהים, הי בה כל בחינת הציור. ואמנם אות ה' הנ"ר שבאימא, יש בה ב' ציורים: או ציור ד"ו או ד"י ב' ושני ציורים אלו, הם בגימטריא כ"ד. תחבר עתה שתי אותיות י"ה על דרך הנזכר, שהיחד היא עשרים, והה' ארבעה ועשרים, סך שניהם מ"ד, כמנין ד"ם. לרמוז: כי הדם המתפשט בשס"ה גידים דז"א ונקביה, הם מבחינת י"ה, שהם אבא ואימא, כי משם כל החיות והחיים.

גם בחינת כלי הגיד עצמו נרמו בהם, לפי ששתי אותיות י"ה, מספרם י"ה, ועם שתי האותיות עצמם, הרי י"ו, כמנין גיד. הרי איך הגידין והדם שבתוכם, הכל נמשך מא"א שהם י"ה, גם נבאר, איך היות מספרם שס"ה גידין, הוא משם י"ה, והוא, עם מה שאמרנו כי י"ה ושתי אותיותיו בגימטריא גיד, שהוא י"ו. גם ביארנו, כי י"ה הוא בגימטריא דם כנזכר, ואם נכה זה עם זה, גי"ד פעמים ד"ם, יעלו בגימטריא תשמ"ח, והנה הם בחינת שס"ה גידים שלו, ושס"ה גידים שלה, והם בגימטריא תש"ל, ישאר ח"י לחשבון תשמ"ח, והוא בחינת הגיד הכולל כל השס"ה גידין, שהוא היסוד הקדוש של הזכר הנקרא גיד, ועם כללותו י"ה, הנקרא ח"י העולמים צדיק, כנודע. והנה הגיד הזה, נוסף ויתר בזכר, מש"כ בנקבה, כי הנה הוא זולת השס"ה גידים האחרים, אשר ישנם שס"ה לו ושס"ה לה. והרי נתבאר, איך השס"ה גידים שלו, אינם השס"ה עצמם שלה, כי הן כפולין, ולכן היא חייבת בשס"ה לא תעשה כמותו, כי אינם נכללין יחד.

הגהות ומראה מקומות

ג) עיין והר בראשית א' מן אות רס"ט עד אות רפ"ח ובסולם שם מאמר במ"ה גזוני זיני נהורין בדפרי דף ג"א: ובזהו פקודי דף רכ"ח:

ב) שער הכוונות ענין התפילין דרוש ג' וענין תפילין דרוש ו'. ת"ז סוף תקון י"ט. פע"ח דרוש התפילין פ"א. ספר עולת תמיד ענין כונה הברכות דף ט"ו ע"ב. וענין התפילין ל"ח ע"ב.

שם תיקון ע' דף קל"ה ע"א. וז"ל, רישא דאילנא, משמשין דילה, דאינון שופטים ושוטרים, אינון מ"ב תיבין, מן ואהבת עד והיה כר'. ירצה: אעפ"י שפרשת ואהבת היא בחסד, הנה מצינו שם מ"ב בחסד, והוא שם אלו"ה, שהוא בגימטריא מ"ב, אשר מקומו בחסד דו"א, כמבואר אצלינו, ועיין בסיד קריאת שמע, המבואר אצלינו (ו) ושם נתבאר היטב, כל ענין הזה של אלו הרמ"ח תיבין.

מאמר בתקונין תיקון ע' דף קל"א ע"א ע"א בהגהה ע"ב שורה י"ו, וז"ל, ולבתר נחית, בההוא דאתמר ביה הוא נער את בני בלהה כר'. כל זה תבין ממה שהודעתך, כי בהינתן ההיא זיהרא עלאה של אדם הראשון, ניתנה אל חנוך בתחילה, ואח"כ ניתנה אל יוסף, ולכן היה גם הוא יפה תואר. (ז)

שם דף קל"ו ע"א שורה ל"ב, וז"ל, בני אהרן, רוח ונפש דאהרן, איהו נשמה כר'. כבר הודעתך, כי חמשה בחינות הם: נפ"ש, רוח, נ'שמה, חיה, יחידה. (ח) וכל אלו היו כלולים באדם הראשון, ונדב ואביהוא, הם בחינת רוח ונפש של אדם הראשון, בסוד ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם כר', כמבואר אצלינו.

הקודמת, ואח"כ אביה. ואחר שנתיחדה עם אמה ואביה, מדווגת עם בן זוגה, ת"ת ואו עולה עמו עד הכתר. (ד)

מאמר בתקונין תיקון ע', בדף קכ"ט ע"א, ח"ל, תא חזי, תשע זמנין הוי"ה בכל ספירה וספירה, נקודה דלילה כר'. (ה) דע, כי כתיב, הוא אהי"ה גוף, והנשמה, הוי"ה בקמץ. חכמה, י"ה הגוף, והנשמה, הוי"ה בפתח. בינה, הוי"ה בניקוד אלהים הגוף, והנשמה, הוי"ה בצירי. גדולה, א"ל הגוף, והנשמה, הוי"ה בסגול. גבורה, אלהים הגוף, והנשמה, הוי"ה בשבא. ת"ת, הוי"ה הגוף, והנשמה גם כן היא הוי"ה, אלא שהיא בחולם. נצח, ה' צבאות הגוף, והנשמה, הוי"ה בחירק. הוד, אלהים צבאות הגוף, והנשמה, הוי"ה בשוריק. יסוד, אל חי שדיי הגוף, והנשמה הוי"ה עם קבוץ, מלכות, אדניי הגוף, והנשמה, הוי"ה בלי ניקוד. אין הכתר מתגלה, כי אם בת"ת. ואין החכמה מתגלית, אלא בבנינה. מתחילה היתה המלכות עם הת"ת, ואח"כ ירדה לבסוף. (א"ש: כך העתקתי מעץ החיים, מכ"י מורי זלה"ה, ונלע"ד. כי נפל ט"ס, ועיין בתקונין, וז"ל, תמינאה, הוי"ה בשלש נקודות, תשיעאה, יהרה בשורק. מלכות, הוי"ה כלילא מכלהו).

הגחות ומראה מקומות

זהר בראשית וירא ס"ת ק"א. רנ"ג. ז"ח אחרי אות נ"ט ובדפויי דף מ"ח ט"א. ז"ח רות אות קכ"ה ובדפויי ע"ז ט"ד. שם אות תשי"ד ובדפויי דף צ' ט"ג.

(ז) שער הגלגולים הקדמה ל"א דף ל"ג ע"א. עד כאן נמצא בכל הספרים של ספרי התקונים מדפוסים הישנים בסוף הספר.

(ח) ברכות י'. שער הגלגולים הקדמה א' דף א'.

(ד) עיין ספר עולת תמיד ענין כונת הברכות דף י"ח ע"ב. שער המצות פרשת עקב. שער הכוונות ענין הברכות דף ג'. זהר פרשת עקב בתחילתו בסולם מאמר כונת הברכה ובמראות הסולם שם. ספר נהר שלום חלק ג' מעץ חיים דף כ' ע"ג בדפויי. (ה) ע"ה שער כללות אביע פרק ב' דף שט"ז. (ו) שער הכוונות דרושי ק"ש דרוש ח'. וספר פע"ח פרק כ"ה מק"ש. מדרש תנחומא קדושים ו'.

מאמרי ספר הזוהר פרשת בראשית

אף כ"י, שהיא השושנה הפנימית. אית לא י"ג מכילן דרחמי, והם: ר"ק דידיה, ור"ק דידיה, וכללותם, הרי י"ג מכילן דרחמי. היא (נ"א) והם) נשמה להם מלגא, והם סובבים אותה. והם סוד י"ג מדות, שהזכיר משה י' למטה למקום כלתה, מעתיקא קדישא, והורידם: עד מקום כלתה, והיא הנקודה הפנימית.

ודע, כי נקודה זו, שוה לת"ת ממש, לא הוא גדול ממנה, ולא היא גדולה ממנו. ולפיכך קראה אחותי, רעיתי, יונתי, תמתי, תאומתי, ואמנם השנית יצאתה מאחוריו, מבין ב' דרועין. ולפיכך זאת הפנימית בכללת ממנו, והוא כלול ממנה. באופן שיש לה י"ג מכילן בשש קצוותיה. והו' דסחרין לה בכל סטראה, בכל קצוותיה. ולפיכך נקראת כנסת ישראל, להיותה כנסת וכוללת כל מה שיש בישראל בעלה. ומ"מ אע"פ שהיא שוה לת"ת, אינה שוה לדעת, כי גבה ממנה מאד, כגבוה שמים על הארץ, שהיא השושנה התחתונה. ואמנם ת"ת שהוא מלבר, עם שושנה זו הפנימית שוים, ועליהם אמר, אי אפשר לשני מלכים, שהם: ת"ת, ונקודה זו הפנימית, להשתמש בכתר אחד, כי כולם שוים, כאשר פירשתי. עד אשר נאמר לה לכו ומעטי את עצמך, להתלבש בגופא, והיא המלכות החיצונה, שיצאה מאחוריו מבין תרין דרועין.

אוף אלהים דהכא, משעתא דאדכר, אפיך תליסר תיבין, לסחרא לכנסת ישראל ולנטרא ליה (נ"א לה) כר, ירצה: כי י"ג מכילן דרחמי אלו הנזכרים, נמשכו לה מצד שש קצוות עליונות, שהם בחכמה, נכללים כל אחד בחברתה, והם י"ג. ועוד, אלהים דהכא, שהיא אימא עלאה, הוציאה גם כן י"ג תיבות משש קצוותיה, מצד הדין, לשמור נקודה זו הפנימית, לבל ישאבו ממנה הקליפות. ומ"ש לסחרא

מאמר בספר הזוהר בדף א' ע"א שורה א', ת"ל, והעתק מכתבת ידי הרב הגדול ז"ל ר' חזקיה פתח כשושנה בין החוחים מאי שושנה דא כנסת ישראל כר. ט) הנה כנסת ישראל, ירמוז לצלע, שהיא נקודת י', והיא כלת משה. כי כמו שיש דעת מלגא, בסוד משה וישראל, ות"ת מלבר בסוד יעקב, כן יש כלת משה מלגא, והיא כנסת ישראל, ומלכות מלבר בסוד שכינה, והיא רחל אשת יעקב. ולפיכך אמר, דשושנה היא כנסת ישראל, נקודה פנימית. ויש עוד שושנה חיצונה מלבר, והיא בין החוחים, כי הקליפות סמוכים לה כנודע. ומ"ש, בגין דאית שושנה ואית שושנה, ויהיה ביאור הכתוב כשושנה בין החוחים, שהיא השושנה התחתונה, כן רעיתי, שהיא השושנה העליונה, בין הבנות. וקראה רעיתי, דוגמת אימא עלאה שהיא בינה, כי כאמה כן בתה, בסוד נקודה זו הפנימית. ובבחינה זו יאמר, שמשוה זכה לבניה, כי זכה להזדווג בבחינה זו הפנימית, הנקראת כלת משה. מה שושנה דאיהי בין החוחים, אית בה סומק וחזור. כן השושנה החיצונה, נראים בה הגוונים, ויצדק בה לומר סומק וחזור. ואמנם הפנימית, לא ימצאו בה גוונים, כי נעלמה מעיני כל חי. אמנם יצדק בה דין ורחמים, ומ"ש מה שושנה דאיהי בין החוחים, שהיא החיצונה, אית בה סומק וחזור, אף כנסת ישראל שהיא הנקודה הפנימית, אית בה דין ורחמים.

מה שושנה אית בה תליסר עלין, אוף כנסת ישראל, אית בה תליסר מכילן דרחמי, דסחרין לה מכל סטראה. הנה השושנה התחתונה, היא עומדת על שנים עשר בקר, והים עליהם מלמעלה, הרי י"ג, והם י"ג עלין דילה, ונקראים עלין, כי הם בדמות הקליפות לה, כי אינם ז) מאצילות אלא למטה מהאצילות.

הגהות ומראה מקומות

(י) ג"א והמשיכם למטה למקום כלתו כי הורידם מעתיקא קדישא עד מקום כלתו (זה"ר).

ט) מאמר זה נמצא בזה"ר דף א' ע"ב ויש בו כמה שינויים. ז) ג"א מאצילותה וכו' מהאצילותה.

שער מאמרי רשב"י זיע"א

אל שרשם. ויתמתקו בסוד הימין שבה, ויהיו יין המשמה, ולא יין המשכר מצד הגבורה החזקה. ולפי שכוס בגימטריא אלהים, אשר ממנו נמשכו ה' גבורות אלו, לפיכך נקראים כוס ישועות, וכוס של ברכה, כהדבקם בימין להתמתק.

מכאן ולהלאה אור דאתברי ואתגניו, וכליל בברית, ההוא דעאל בשושנה, ואפיק בה זרעא, ודא אקרי עץ עושה פרי אשר זרעו בו. וההוא זרע קיימא באות ברית ממש. ירצה: כי אחר שנמשכו חמשה גבורות אלו, ונכללו כולם בסוד נקודות ציון, שבה נכללו ה' חסדים שבזפר, באבר הקדוש, על ידי האור הנמשך מן חסד עלאה, ונכנס בנקודת ציון, ואפיק בה זרעא זרע קדוש, הנמשך מן המוח, סוד חכמה, להוציא נשמות קדושות לעולם. והנה חמשה אור הנזכר פה, הם כנגד חמשה חסדים אלו.

וענין גניזת אור זה הוא, כי חסד עלאה הנמשך מע"ק, היה נגלה בלי התלבשות כלל, ולא היו כל הששה קצוות עליונות משמשות לו, רק מעבר לבר, כאור העובר דרך ששה חלונות, אשר יתמעט האור לסיבת ריחוק המקום לבר. ואינו דומה לאור, אשר ישימו נגדו ששה מסכים, כי יתמעט האור מאוד לסיבת המסכים המבדילים. והוא מ"ש רז"ל, (ו) שהיה אור זה מבהיק מסוף העולם ועד סופו, כי היה עובר כל השש קצוות, בלי שום התלבשות, רק מעבר לבר. ומפני הרשעים, שאינן ראויין להשתמש בחסד עלאה הנגלה בלי שום התלבשות, וח"ו ילבישוהו בקליפות, ויכניסו נשמות הקדושות תכלית הקדושה, בקליפות ח"ו. ולפיכך גנוז, והלבישו בצדיק וצדק, יסוד ומלכות, שהם צדיקים, והוא ענין מ"ש בספר הזהר בפרשת בלק (מ) דף ר"ד ע"ב, ח"ל, אתא דוד ואתקן חופאה להאי בוקר כו'. והנה חסד עלאה הנגלה בברית קדש, אינו מתלבש עד צאתו לחץ, ולפיכך אמר, ההוא זרע קיימא באות ברית

לכנסת ישראל ולנטרא לה. אחד שכתבתי כל זה נתבוננתי במ"ש בספר במדבר בפרשת פנחס, בדרך רג"ל ע"ב, ח"ל, פתח כמלקדמין ואמר, למנצח על שושן עדות מכתם לדוד ללמד, וכי שושן עדות, מאי סהדותא סהיד. אלא שושן, דא אידי סהדותא למעשה בראשית, ואידי סהדותא לכ"י כו'. עד כנס"י בין שאר אוכלוסין ממנו רברבו, כ"ו דשושנה קיימא סתים כו'.

ולבחר אדכר זמנא אחרא, אמאי אדכר זמנא אחרא כו', ירצה: כי אימא עלאה, הוציאה ערך ה"ג, שהם סוד מנצפ"ך, לשמור את השושנה התחתונה, שיצאתה מאחוריו. והם הם חמשה עלין תקיפין הנזכרים כאן, ונמשכו מן שערי בינה, שהם ו' שערי בינה העליונים, (נ"א ה' עליונה) כל אחד כלולה מעשר, בסוד הדין שבהם, ולפיכך נקראים גבורות בסוד הדין, ואינון חמשין כ) תרעין, כל שער כולל עשר, ונקראים ישועות, כי הם מושיעים את הנערה, לבל ימשול זר בה. והנה כל חמשה גבורות אלו, נכללו בסוד נקודה אמצעית, של שושנה זו החיצונה, והיא נקודת ציון, כנזכר (ל) באדרא זוטא.

וסוד ה' גבורות אלו, הם סוד שושנה זו, דאתעבידת מאחוריו, מבין תרין דרועין, ונמצא שיש בה חמש ספירות: ת"ת שהוא בין תרי דרועין, ונהי"ם, הרי חמשה, ולהיותה מקבלת אותם מאחוריו, נקראים גבורות, בסוד אחורים, שהם דין כנודע, ונכללים כולם, בנקודת ציון שבה. (נ"א שהוא היסוד שבה) וחמשה גבורות אלו, הם חמשה אותיות מנצפ"ך, ולפיכך הם כפולות, להיותם בזכר ובנקבה, זה לעומת זה.

הנה כוס של ברכה, צריך להגביהו בחמשה גבורות אלו, לעלותם אל שרשם, אל מקום היין המשמה למתקם. והם הם חמשה אצבעות היד הימנית, למתקם בסוד הימין, ולהעלותם

הנהגות ומראה מקומות

ר.כ. רכד: ח"ג לר. פה. צג. רכה: רלא: ד"ה בראשית א. טו. פה. צב: תקונים קסו ג'. ועי' ספר הבהיר אות ק"ס ואות ק"צ. (ט) אות שצ"ו.

(כ) ג"א ה' (זה"ר). (ל) אות קצ"ד ובדפו"י דרצ"ו: (ה) תגינה יב. והר ח"א א. יב: כב: ל: לא: מה: מו: זט. קלא. רב: השמטות סימן ל"ו רסב. ח"ב לה, קמה:

בשתים יכסה פניו כ"ו, כנוכר בספר התקונין בכתיבת יד. ועוד אני צריך למודעי בלשון זה, עד יערה עלי רוח ממרום.

והנה חנוך בגימטריא פ"ד, כמנין מ"ב וזוגין, העולים פ"ד. ועל ידו נעשה הווג בחול כנודע. ולפיכך נקראת המדה אחרונה, מערת המכפלה, כי היא כפולה בזווגות. כי למעלה מ"ב, ולמטה פ"ד, כדפרישית. עוד נראה לי על דרך זה, דרישא דברית, היינו חנוך, שהוא כנגד היסוד כנודע. ואודרע במ"ב וזוגין, כמנין חנוך כדפרישית. ויעקב לא ראה טיפת קרי פ"ד שנה, כי אם אין האשה מורעת תחילת מ"ב וזוגין העולים פ"ד, לא יורע הזכר העליון. דמיין נוקבין סלקין בקדמייתא, ולבתר הכי נחתי מיין דכורין. והוה משיה פדיה בשלום נפשי, פ"ד ה' בשלום, דא אינון דכורין וזה נוסחה אחרת לרב זלתי"ה במאמר הנזכר.

בראשית: ר' חזקיה פתח, כתיב כשושנה בין החוחים. מאי שושנה, דא כנסת ישראל כ"ו. פירוש: משום דאמר ר"ש בפרשת וחי, בדף רכ"א ע"א, שורה ל"א, (ס) וז"ל, בתר דאתרבקא ביה במלכא, באינון נשיקין, אקרי שושנה. בגין דכתיב שפתותי שושנים כ"ו. אלמא האי שמא מכד דאתרבקת בבעלה, רוחא ליה מיניה. ולהכי קריה לה כנסת ישראל, דממלכא דאיהו ישראל בעלה, נקטיה למהוי שושנה. וטעמא דמלתא: דאיהי דינא, ואיהו רחמי, וכד אתרבקת ביה באינון נשיקין, רוחא ברוחא, נקטא מיניה רחמי, ואתהדרת למהוי סומק וחיוור. ואיהו נקטי מינה נמי דינא דאיהו סומק, ואתהדר למהוי חיוור. וסומק כשושנה. והיינו שפתותי שושנים תרין. והיינו שפתותי: נצי"ה הוד. איהי אתקשרת בוהד, ואיהו אתקשר בנצח. השתא קאמר, דשושנה סתם, היא כנסת ישראל, שהיא מלכות (ע) בהיותה למעלה, בחיק דודה, ישראל סבא, היא או נקראת פ"ת. ובחינה זו זכה משה לה, וחמ"ש פה אל פה אדבר בו כ"ו. וחמ"ש ד' אבא בפרשת ויקרא,

ממש, כי אינו מתלבש עד צאתו בפי האמה העליונה. ולפיכך למטה אינו מטמא עד צאתו כנודע. ומיד בצאתו בחתימת פי האמה, מתלבש בה גבורות, ונפק דינא קשיא. וחמ"ש בזה, כד אגניו נפק דינא קשיא. ועוד יש לי דרך אחרת בגניזת אור זה, אלא שאין כאן מקומו. (ג) וכמה דדיוקנא דברית, אודרע באדבעין ותרין וזוגין ההוא ורעא. הנה דיוקנא דברית, היא נקודת ציון, הכלולה מחמש גבורות, דוגמת ברית קדש הכלול מחמש הסדים. והנה לנקודת ציון ורע תחתון מיין נוקבין, נעשו במ"ב וזוגין, הוא שם מ"ב, הנמשך מצד הגבורה, והם הם מיין נוקבין. ולהיות כי אין לך כל טיפה וטיפה שיוודת מלמעלה, שאין תהום עולה לקראתו טיפיים, אמר מ"ב וזוגים. ואמנם טעם הדבר הוא, כי שם שבעה כפולות, שבעה בשבעה מוצקות, שבעה עליונים, ושבעה הנערות שלה, כל אחת כלולה משש קצוות, הרי מ"ב וזוגין. מ"ב זכרים, ומ"ב נקבות. ומים התחתונים מה שהיא מורעת, הוא ע"י מ"ב וזוגים אלו. ולפיכך אמר דאודרע במ"ב וזוגין ההוא ורעא.

כך אודרע שמא גליפא מפרש במ"ב אתוון בעובדא דבראשית. הענין הוא, שהם מיין דכורין המתפשטים משם ההויה. שהם: יה"ה. יוד הא ואו הא. יוד ואו דלת, הא אלף, ואו אלף ואו, הא אלף, הרי מ"ב אותיות, עם מלווי ומילוי דמילוי. ונורעים בתוך שם מ"ב הנזכר במע"ב, היוצא מבראשית עד ב' דובה"ו. והנה מ"ב אותיות, הם ל"ב התיבות, ועשרה מאמדות. ול"ב נתיבות נמשכין מחכמה, בסוד המוח המתפשט ל"ב נתיבות, ויורד דרך חוט השדרה, ועובר בכל י"ס הזכר, ומושך כחם עד ברית קדש סיומא דגופא. והורע זהו, נכנס בנקודת ציון, ונורע בתוכו, בסוד שם בן מ"ב, הנזכר במעשה בראשית. ושם מצטיירת הנשמה הקדושה, על ידי שם בן מ"ב זה. ולכן מידי עלות הנשמה בכל לילה, לא תוכל לעלות, אלא על ידי שם זה, בכל לילה שם מיוחד,

הנחות ומראה מקומות

(ג) עיין בספר זח"ר דף ב' ע"ב ד"ה כוס. ובהקדמת ספר חזקוני דף ה' בסולם מאמר השושנה.

(ס) גם בזהו אמור דק"ו. ע"י זח"ר פ' בראשית מובא מאמר זה בכמה שינויים. (ע) ג"א בהיותם. (דש"י).

שתי בחינות: הבחינה האחת, היא בחינת י'
 והיא סוד צלע, כלת משה, שמספר צל"ע,
 עולה ק"ץ. והוא בסוד ק"ץ הימין, בסוד ק'
 מהזכר העליון, וצ" מהנקבה, כד"א, הלבן מאה
 שנה יולד, ואם שרה הבת תשעים שנה תלד,
 כי לא היו ראויים לילד, עד הכנסם בימים
 העליונים האלו, כד"א ואברהם ושרה זקנים
 באים בימים, עאלו ביומין עלאין כדקחוי.
 ואמנם משה חטא בצל"ע, שחיסר ממנה שלשים,
 ונשארה סל"ע, שהוא חסר שלשים מצל"ע.
 וזהו שכתוב, ויגזול את החנית מיד המצרי
 ויהרגו בחניתו, שהוא חטא משה, שהכה במטה
 כנזכר בדף ר' ע"ב, ומיד כתוב בתריה מן
 השלשים הכי נכבד, לומר שמשה היה מושך
 מלששים שנים עליונים, שבא בסוד צל"ע,
 ואח"כ כאשר חטא, אפילו אל השלשה לא בא,
 כי נשארה סל"ע חסירה כל השלשים. והנה
 סוד צל"ע, הוא סוד פ"ה, שיהיה המלכות
 בבחינתה העליונה, וזמ"ש, פה אל פה אדבר בו.
 ומשם הדיבור הפנימי של המלכות יוצא, ורצה
 השי"ת שהסלע שהם השש קצוות של המלכות,
 יאירו בסוד ג' עליונות שבה, שהם סוד דיבור,
 וסוד פה שבה, ולכן אמר, ודברתם אל הסלע,
 סוד דיבור, ומשה לא המשיך בה מג' עליונות
 שבה, כדכתיב ואל השלשה לא בא, ולפיכך
 הכה במטה, כי ההכאה מצד שש קצוות שבה
 לבד, ששם הדינים, ונשארה סל"ע, ולפיכך
 יצא ממנה דם, המורה על הדינים, מפני חסרון
 ג' עליונות שבה שהם רחמים, ובסלע זה, יש
 אחיזה אל הקליפות, בסוד קי"ן שעולה בגי'
 סל"ע, דאיהו קינא דמסאבותא, ולפיכך כשראה
 בלעם את הקיני, אמר לו ושים בסלע קנך,
 כי שם אחיזתו וקיננו, ומשם נגזרה מיתת
 על משה, כי הוא אתר דמותא, האמנם צל"ע,
 אין מגיעים שם הקליפות, ולבחינה זו זכה
 משה, וזו תקרא אימא עלאה לפעמים בתקוניו.
 ובבחינה זו יאמר, שמשה זכה לבחינה, שהיא
 בחינה העליונה שבה, וזו תקרא בית י"ה, בת
 פרעה, שהיא בינה, דמתמן אתפרעו ואתגליין
 חנהות ומראה מקומות

כלת משה דא כנסת ישראל, ונקראת צלע.
 וזו היא שכינתא עלאה הנזכר בתקוניו, ונקראת
 בינה, בחינה זו העליונה, כי בעלה עולה
 בחכמה, בסוד ישראל עלה במחשבה, והיא
 בבחינה הנקראת פומא, ולפיכך נקראת בינה
 בהיותה בחיק אמה, ולזה אמרו חז"ל, (פ) שמשה
 זכה לבחינה, כי זכה למלכות, בהיותה למעלה
 בבחינה, בסוד פה, ובסוד נשיקין, ויש שושנה
 אחרת בהיותה למטה, והיא בין החוחים, והיא
 שכינתא תתאה, ופירוש הפסוק הוא כך, כשושנה
 בין החוחים, דהיינו שכינתא תתאה, כן רעיתי,
 דהיינו שכינתא עלאה, הנקראת רעיא, בבחינה,
 בין הבנות, דהיינו דקאמר, מאי שושנה, דא
 כנסת ישראל, דהיינו שכינתא עלאה, בגין
 דאית שושנה, ואית שושנה, דהיינו: שכינתא
 עלאה, ושכינתא תתאה, וקאמר קרא, כשושנה
 בין החוחים, כן רעיתי, דהיינו שכינתא עלאה,
 שושנה עלאה, וקאמר, דמה שושנה שהיא
 בין החוחים, דהיינו שכינתא תתאה, בין
 הקליפות, אית בה סומק וחיוור, כי בהכרח
 יש בה דין, אחר שהיא למטה בין הקליפות.
 כן גם כן בכנסת ישראל, דהיינו שכינתא עלאה,
 יש בה דין ורחמים, ולפי שלמטה יש גוונים,
 לפיכך אמר סומק וחיוור, אבל למעלה אין
 גוונים, לפיכך אמר דינא ורחמי, מה שושנה
 אית בה י"ג עלין כו', פירוש: שכינתא תתאה,
 עומדת על י"ב בקר, והים עליהם מלמעלה,
 הרי י"ג, והם הם י"ג עלין דילה, אף כנסת
 ישראל, דהיינו שכינתא עלאה, בסוד פה, אית
 בה י"ג מכילן דרחמי, שהם י"ג תיקוני דיקנא,
 הסובבים את הפה מכל צדדיו, וזהו דסחרין
 לה מכל סטרהא, אף אלהים דהכא, דהיינו אימא
 עלאה, אפיק י"ג תיבין לסחורא לכנסת ישראל,
 ולנטרא לה.

וזה נוסחה שלישית לרב הגדול ולה"ה
 במאמר הנזכר:

בראשית: ר' חזקיה פתח, כשושנה בין
 החוחים, מאי שושנה דא כנסת ישראל כו'.
 תכונה היא, שמדת המלכות באצילות, יש לה

חנהות ומראה מקומות

(פ) ר"ה כא: נדרים לה, וזר ח"ב קטו, ח"ג רכג, ת"ז בהקדמה ז: תכ"ב סה: ז"ח יתרו לא: שם
 לג, משה רבינו דדרגיה בינת.

נהודין, כנזכר בוהר. צ) וכמו שמשנה בן י"ה, כן היא בת י"ה, וזו תקרא רעיה, כי תמיד היא באחדותא וחירותא, כמו בינה אימא עלאה. ועוד יש למלכות בחינת שנית, והיא חיצונה ותחתונה שבה, בסוד סלע שאמרנו. ושם הקליפות טובבים אותה, וסמוכים לה, ונקראת שושנה בין החוחים. כי החוחים סמוכים לה, וזו נקראת מלכות בדרך כלל, ובבחינה זו נקראת אסת"ר, שהיא בגימטריא שושנה. וזהו ותלבש אסתר מלכות, ונקראת שושנה, מפני שמשתנית, פעם לדין פעם לרחמים, פעם לטב פעם לביש, מפני הקליפות הסמוכים לה. כנזכר בספר הזוהר בפרשת ויחי, ועל שני בחינות אלו שבה, נקראת כנ"י, ושושנה. כ"י: כנגד הבחי' העליונה, ושושנה: כנגד הבחינה התחתונה. ולפיכך אמר, דאית שושנה ואית שושנה, מה שושנה דאיהי בין החוחים, שהיא התחתונה, הסמוכה לקליפות, יש בה סומק חזיר, כי שם ניכרים הגוונים, מראה אדם ומראה לובן. אף כנסת ישראל, שהיא השושנה העליונה, עם היות כי שם אינן ניכרים הגוונים, מכל מקום אית תמן דין ורחמים, הממשיכים גוונים אלו למטה, וזמ"ש, אף כנסת ישראל אית בה דין ורחמים. ויהיה שיעוד הכתוב כן, כשושנה בין החוחים, שהיא הבחינה התחתונה, כן רעיתי בין הבנות, שהיא הבחינה העליונה שבה, הנקראת רעיה, וכנסת ישראל, כדפרישית לעיל. ואמנם בנות אלו, הם בסוד שבע הנערות הראויות לה מבית המלך.

ואמר עוד, מה שושנה אית לה י"ג עלין כו'. הכונה היא, כי הבחינה התחתונה, עומדת על י"ב בקר, והים עליהם מלמעלה, הרי י"ג. והם כרמות עליון, שומרים לפרי הפרי מבפנים, והעלין מבחוץ. כי הם בעולם הבריאה, והיא בעולם האצילות, וזמשיה, והים עליהם מלמעלה, מלמעלה דייקא, אף כנסת ישראל אית לה י"ג מבילן דרחמי, בסוד הפה העליון, הנתקן ב"ג תיקוני דיקנא, סביבות הפה העליון, הנזכר בסוד פסוק מי אל כמוך גושא עון כו', ויורדים הגחות ובראיה מקומות

למטה בכנסת ישראל, הנקראת פה, בסוד אל רחום וחנון וכר, וסובבים אותם בכל שש קצוותיה מכאן ומכאן. והבחינה הכוללת, הרי י"ג. וזהו דסחרין לה מכל סטרהא, ומי"ג מכילן אלו, מתבסמת הכלה, בסוד י"ג בוסמין עליון, הנזכר בישתבח כו', מן שיר ושבחה עד ומלכות. כנזכר בספר הזוהר. ק) ואע"פ שי"ג תקונין אלו, הם בדיקנא עלאה, הא אחתינהו משה לתתא, לכלתו. ולכן נקראת כנסת ישראל, לפי שמכנסת ומאספת מן ישראל בעלה העליון, וכל אשר לו נתן בידה. ר)

והנה י"ג מכילן אינון דרחמי, הורישם הבן הנעים, לכלה הכלולה, מכח אביו העליון, שהוא חכמה עלאה, וכנגדם הוציאם אימא עלאה י"ג, והרי י"ג תיבות אלו, שמאלהים הראשון, עד השני מצד הגבורה, להכניע הקליפות, ולשמור אותה לכל יאחזו ממנה. וזמ"ש, אף אלהים דהכא, משעתא דאדכר, אפיק י"ג תיבין לסחרא לכנסת ישראל ולנטרא לה. וענין י"ג תיבין אילין, הוא מסוד שש קצוות, כלולות דין ורחמים, והכח הכולל את כולן, הרי י"ג. ונמשכו אלו מבינה, שהיא אלהים, והיא אימא עלאה. ובשש קצוות אלו שהם י"ג, מתלבשת בהם כנסת ישראל, ומתעלמת בתוכה, והיא נשמה להם. והי"ג מכילן דרחמי, שהודיש הבן מאביו, הם סוד שש קצוות שבחכמה. וכאשר יכללו י"ג אלו עם י"ג אלו, יעלו שם בן ארבע, וכאשר יכללו עמהם י"ג שבזכר, שהם סוד שש קצוות שבו, יעלה הכל ט"ל. וזהו שראשי נמלא ט"ל. וזהו סוד יהיו במילואם, שעולה ט"ל, כי השש קצוות נמצאו בחכמה בהעלם גדול, ונתגלו יותר בבינה, שהוא סוד ה' ראשונה שבשם, ונתגלו בת"ת, שהוא סוד ו' שבשם, וכל אחד י"ג, הרי ט"ל.

ואמנם הת"ת, נתגלו בתוכו כל הי"ג, כי מילוי וא"ו עולה י"ג. מש"כ בבינה, כי לא נתגלו בתוכה, רק ששה לבד, כי ה"א במילואה, עולה ששה. והשבעה הנשארים, נתעלמו במילוי הירד, העולה עשרים, והטעם הוא, כי הי"ג הם הגחות ובראיה מקומות

צ) וזר רגש את ק"ד, ודפו"י דף ר"י. ק) וזר תרומה את צ"ט, ובדפו"י דף ק"ב, ויקח"ל ר"י.

ר) אדיר את צ"ה, ובדפו"י דף קלא:

לחוק. ואז אפיקת י"ג תיבין הנ"ל, לנטרא
לכנסת ישראל. והוא כנגד מילוי אלהים באלף,
העולה י"ג אותיות אלף למד הא יוד ממ.

אמר שמואל: עוד כתב הרב זל"ה במקום
אחר, וז"ל, כוס של ברכה, אצטריך למהוי וכו',
על ה' עלין כו', הם בחינת חמש גבורות
המתפשטות בה במלכות, הם בחינת נקודת
ציון שבה, והם ה' אותיות אלהים, ולכן קראם
עלין תקיפין. והנה בחמשה אותיות אלהים,
יש בהם במילואם י"ג אותיות, כאשר כתבנו
למעלה, אליף למ"ד ה"א יו"ד מ"ם, חמ"ש מה
שושנה אית בה י"ג עלין ע"כ.

(ק) ועוד הוציאה חמשה תיבין, בסוד ה'
אותיות שבאלהים. והראשונים שהם בסוד
המילוי, הם לשמור כנסת ישראל מהקליפות.
אמנם החמשה תיבין, הם דינין תקיפין, לכפות
הקליפות ולהכניעם. הם סוד חמשה גבורות,
בסוד מנצפ"ך, הנמשכין מהבינה. וחמשה גבורות
אלו, הם למטה ממלכות, לשומרה, ולהכניע
הקליפות, ולהושיעה, בסוד צעקה הנערה ואין
מושיע לה. ולפיכך נקראים חמשה אלו, ישועות.
ונקראים חמשה תרעין, כי חמשים שערי בינה
כל אחת כלולה מעשר, ואלו חמשה גבורות,
מחמשים שערים אלו, וכלו תאמר גבורה
שבחסד, וגבורה שבגבורה, וגבורה שבתפארת,
וגבורה שבנצח, וגבורה שבהוד, הרי חמשה,
הם חמש שערים. שמא תאמר, הרי אמרו
בספר הזוהר, בשם בריה דרב ספרא, (ר) כי
ישועה מימינא, והכריח כן מהפסוק, שאומר
הושיעה ימינך וענני, האיך אנו אומרים,
שהחמשה גבורות נקראים ישועות. דע, כי
אין חמשה גבורות אלו מושיעין את הנערה,
אלא בהתחבר עמהם ה' חסדים עליונים, ואז
יקראו חמשה גבורות אלו ישועות. נמצא שאין
נקראים ישועות, אלא מצד הימין, בהתחבר
עמהם חמשה חסדים. ולפיכך כוס של ברכה,
נוטלו בשתי ידיו, שיש בהם עשר אצבעות:
חמשה אצבעות בימין, כנגד ה' חסדים. וה'

ששה דין וששה רחמים, והכח הכולל את כולם,
ולכן הששה שהם דין, נתגלו בבינה, דמינה
דינין מתערין. והששה והכח הכולל את כולם,
שהם רחמים, נתעלמו במילוי היריד, שהיא
חכמה, רחמים פשוטים.

ועם זה נבין, מה שאנו אומרים במנחת
שבת, אתה אחד ושמן אחד. כי את"ה, הוא
מלכות, ושמן, הוא מלכות, ולמה נכפלו הענינים
וע"ד זה הקשו בזהר, באתה קדוש ושמן קדוש,
בפרשת פקודי. (ט) אבל הענין הוא, כי בכנסת
ישראל יש בה י"ג מכלין דרחמי מצד אבא,
העולים בגימטריא אחוה, וזהו אתה אחד, כי
אתה הוא חכמה, הנקרא שרותא, כד"א כי אתה
אבינו. ולפי שמקבלת י"ג אלו ממנו, נקראת
ממלכות אתה על שמו, וזהו אתה אחד. ועוד
שקבלת י"ג אחרים מאימא, הנקראת שם גדול,
כד"א מה תעשה לשמן הגדול, כמ"ש בספר
הזהר על פסוק בשכמל"ו, ב' תרומה (צ) דעלמא
ראתי איקרי שם, וכשמקבלת י"ג אלו מאימא,
נקראת על שמה, וזהו ושמן אחד. והנה ישראל
הם דוגמת אימא עלאה, שכמו שאימא עלאה
הוציאה י"ג תיבין, לשמור הארץ היא המלכות,
שלא יהנו ממנו הקליפות כדפרישית. כן ישראל
הם י"ב שבטין, וכללותם הרי י"ג. והארץ
העליונה שהיא מידת המלכות, אתקנת עליה,
נשמרת על ידם מהקליפות. וזהו ומי כעמך
ישראל גוי אחד בארץ, פירוש: מ"י שהיא
אימא עלאה, היא דוגמת עמך ישראל, גוי אחד
בארץ העליונה, שהיא המלכות, שמתקנים אותה
בי"ב שבטים, העולים בגימטריא אח"ד, וזהו
גוי אחד בארץ.

ואמר עוד, ולבתר אדכר זמנא אחרא, בגין
לאפקא ה' עלין תקיפין. הכונה היא: כי יש
ליבינה שתי בחינות נגלות: אם בחינת מ"י,
ואם בחינת אלהים. בחינת מ"י, היא עד לא
אפיקת תולדין, וכלא סתים בגוה, כל מציאות
משש קצוות. ובחינת אלהים, היא בהתחברות
מ"י עם השש קצוות שהם אליה, שהוציאתם

הגהות ומראה מקומות

(ק) עיין בזהיר דף ב' ע"ב ד"ה כוס.
(ר) הרי תרומה אות תשפ"ז ובדפרי דף קס"ט.

(ט) אות תת"ט ובדפרי דף רס"א:
(צ) אות תי"ז ובדפרי דף קס"ב.

מורה על החכמה. וההי"ה באותיותיו לבד. מורה על הת"ת דוגמת זה בשם אלהים כי שם אלהים במילואו, העולה י"ג, מורה על י"ג תיבין שהוציאה בינה באצילות. ושם אלהים באותיותיו, מורה על המלכות בסוד הבריאה. חמשה גבורות. שהם סוד מנצפ"ך. וכאשר נעשו חמש גבורות אלו למטה מהמלכות, והוציאתם אימא עלאה מנקודת ציון שבמלכות, שהיו בה חמש גבורות, כנוצר באדרא קדישא, כן נמשכו חמשה חסדים עליונים שביסוד שבאצילות, ונבראו למטה בבריאה, כנגד ה"ג אלו, למתקם. וזהו מ"ש, אור דאתברי, כי נתפשטו חמשה חסדים אלו, שהם סוד אור, וירדו למטה בבריאה וזהו דאתברי. וכאשר ראה המאציל העליון, הרשעים שיהנו באור זה, גנזו למעלה באצילות, וכלל אותו בברית העליון שבאצילות, הנכנס במלכות בנקודת ציון שבה, ומוציא בה זרע קדש מהמוח העליון, וזהו ואתגניזי וכליל בברית ההוא דעאל בשושנה ואפיק בה זרע.

ודע, שלפי שנגזו אור זה למעלה לצדיקים דייקא, לצדיק וצדק, לפיכך יצא הדין הקשות כי לא נתמתקו הה' גבורות שלמטה בחמש חסדים, כי נגזו תכף למעלה במקומם באצילות ונשארו ה' גבורות קשים, ומ"ש בספר הזוהר בשם ר' אלעזר, כד אגניזי נפק דינא קשיא ולכן צריך להעלות כוס של ברכה, למעלה מחמשה גבורות אלו, ולהדביקו בה' חסדים העליונים, כדי שיתמתקו ויתבשמו הדינים ולפי זה, יהיה למדת המלכות שתי בחינות: אם בחינה היותר באצילות למעלה, ואם בחינת תחתית הרבוק בה' גבורות, בסוד הבריאה. והנה הבחינה העליונה שבה, תקרא גם היא כנסת ישראל, דוגמת בחינה פנימית שבה, שהזכרנו למעלה. והבחינה התחתונה שבה שבבריאה, הסמוכה לחמשה גבורות, תקרא שושנה, וכוס של ברכה. ועל שתי בחינות אלו, יצדק אומר בכללות המאמר, כנסת ישראל ושושנה, כי כנסת ישראל היא בחינת באצילות וכוס של ברכה, היא בחינת בבריאה. ובחינת באצילות, אפיקת י"ג עליון, בסוד ששה קצוות לובן, ושש קצוות אדום, וכללותם י"ג ואין אנו צריכין לפרשת, על כנסת ישראל העליונה.

אצבעות שבשמאל, כנגד ה' גבורות. ואח"כ אוחזו בימין, להורות שכל עיקר לא נשאר אלא בימין, כי גברו החסדים, ונתמתקו הגבורות ונשארו הכל ימין. ואז יקראו ישועות בסוד הימין, וכדכתבנא.

ועל רזא דא כתיב, כוס ישועות אשא כ"ו, כ"ס בגימטריא אלהים, ואלהים חמשה אותיות, כנגד חמשה ישועות, ואנו צריכין להעלותה למעלה מחמשה גבורות אלו, באופן שתעלה ממדרגת שם אלהים, למדרגת שם ההי"ה, וזהו סוד ובשם ה' אקרא.

אמר עוד, כוס של ברכה אצטריך למהוי על חמשה אצבען, ולא יתיר כ"ו, הנה חמשה גבורות הנ"ל, למטה מהם הם הקליפות, ולפיכך אין ראוי לסמוך לה יותר מחמשה אצבען אלו, המורים על חמשה גבורות שמצד הקדושה, לבל יאחזו בה הקליפות הסמוכות לחמשה אלו, ולפיכך אמר, כוס של ברכה אצטריך למהוי על ה' אצבען ולא יתיר. ושושנה דא איהי כוס של ברכה כ"ו, הכונה היא, כי כוס של ברכה, הוא סוד עשר דבריאה, ושם הם החמשה גבורות ולפי שאימא עלאה היא אם הבנים שבאצילות, ומקנא בג' ספירן עלאין בבריאה כנודע, ולפיכך הזכר בכאן אלהים, שהיא אימא עלאה, שתי פעמים, הראשונה בסוד אם הבנים, שהוציאה שש קצוות, כלולים מאדם ומלובן, והכח הכוללם הרי י"ג, ואלו הם הי"ג תיבין, שהזכרו באלהים הראשון. ואח"כ כאשר ירדה אימא עלאה, וקנא בבריאה, נזכרה פעם אחרת, להורות על התגלותה למטה בבריאה, ואפיקת חמשה עליון תקסיין, כשושנה התחתונה, להכניע הקליפות שלמטה, ולהושיב השושנה התחתונה על חמשה אלו, ולפי שחמשה אלו הם לצורך השושנה התחתונה, לא הזכירו כאן כנסת ישראל כלל אלא שושנה סתם.

מכאן ולהלאה, אור דאתברי ואתגניזי כ"ו. חכונה היא: כי כאשר ירדה אימא עלאה, לקנן בבריאה, והוציאה חמש גבורות, שהם סוד אלהים השני, כי הראשון היה במילואו, שהוא י"ג אותיות, והשני באותיותיו, שהם חמשה ואין ספק, כי המלוי מורה על יותר העלם והאחותיות לבדו, כי תנה ההי"ה במילוי אלפין.

מסטרא דאימא. ושם בן ארבע, מ"ב מסטרא דאבא. הרי מ"ב זוגין בניווג העליון, כי דעת כליל תרווייהו: שם אהיה ושם בן ארבע. ונמצא שזרע קדש העליון, שממנו יצאו ת"ת ומלכות, בסוד קול ובת זוגו עמו, נזרע במ"ב זוגין. וכן על זה הדרך, נזרעו עובדא דבראשית שהוא סוד הבריאה, בשם בן מ"ב היוצא מבראשית עד ב' מן ובה"ו, כנודע למקובלים. וזמ"ש, כך אודרע שמא גליפא מפרש, במ"ב אתוון בעובדא דבראשית, ודי בזה, עד אקרא לאל גומר עלי, יאיר עיני במאמר הזה.

אמר שמואל, עוד נמצא מן הרב זלה"ה. ביאור בלשון הזה, וז"ל, וכמה דדיוקנא דברית. אודרע במ"ב זוגין ההוא זרעא. כך אודרע שמא גליפא מפרש. במ"ב אתוון בעובדא דבראשית. פירוש: כי דיוקנא דברית, הוא אות ו' של ההוי"ה. והוא המזודג עם המלכות, שהיא אות ח' תתאה של ההוי"ה. וזו הוא"ו נקראת, חוט השדרה, שבו נמשך ויורד טיפת הזרע מן היוד שבחכמה. וכבר ידעת מ"ש בתקונין בתיקון ד' בדף מ"ו ע"ב שורה ה', וז"ל, והיא טיפה בעמודא דאמצעיאת אתארכת ואתעבידת זרע. ו' דכליל שית סטרין. וכמה דכל ספירן נטלין חולקיתון מההוא טיפה, הכי נטלין מזרע דאיהו ו' כו'. נמצא כי אות וא"ו, היא נמשכת בכל הששה קצוות. ועוד יש בסוף הוא"ו, חד נקודה תתאה, והיא הבחינה הנכנסת ברחם האשה. וגם היא מתחלקת אל שבעה וזין. והנה שבעה פעמים ששה הם מ"ב, והרי הם מ"ב אותיות הוי"ה, כלולות בההוא זרעא. וכמו דהאי דיוקנא דברית אודרע במ"ב זוגין כנוכר, כך אית שם מ"ב אחרינא לתתא מיניה, כנוכר במאמר אחר דספר התקונין, בכתיבת יד, דאית שם מ"ב באצילות, ואית שם מ"ב בבריאה, ואית שם מ"ב ביצירה. ואמנם אמרו במ"ב זוגין. הכונה היא מ"ב זוגות. והענין הוא, כי כבר ידעת דלית לך שום נקודה דלא איתכללא בחבירתה, ונמצאו שהם ס"ד נקודות, שהם מ"ב זוגות כפולות. עוד טעם אחר, לפי שאין טיפה

כלת משה, כי הכל יצדק בתחתונה, אם בחינתה באצילות, אם בחינתה בבריאה, ושניהן נקראים שושנה. ולזה אמר, בגין דאית שושנה ואית שושנה, על השושנה שבבריאה, יצדק בה חיות וסומק. ושושנה שבאצילות, יצדק בה דין ורחמים לבד. והשושנה דבריאה, היא בין החוחים והעליונה, היא בין הבנות. וזה עולה יפה, על פי מ"ש בספר הזוהר, בפרשת פנחס. אלא ששם נראה, שחמשה עלין תקיפין אלו, הם עץ החיים מהלך ת"ק שנה, והם בסוד ת"ת שהוא עץ החיים, המתפשט בחסד גבורה ת"ת נצח הוד, ומורישם לכלה הכלולה, והם חמשים שערי בינה, שהזכרנו למעלה, שהרי בינה עד הוד אתפשטת, בחמשים שעריה. ועל פי מה שכתבנו, אפשר שאימא עלאה הורידה למטה חמשה שערים, והם בבריאה, לצורך המלכות, והם הם החמשה גבורות שפירשנו למעלה.

ואמר עוד, ודא אקרי עץ עושה פרי כו'. כי חסד עלאה, הנמשך מהמוח העליון זרע קדש, בסוד חולם שוריק חיריק, ואתגלי בפומא דאמה, ומשם יורדין הנשמות למלכות, ולפיכך יקרא עושה פרי, עץ עושה פרי אשר זרעו בו. ולפי שנראה דאשר זרעו בו, יצדק יותר על המלכות, כי שם נכנס הזרע העליון בתוכה. לכן אמר, כי היסוד הזרע עומד בו בהיותו ממש, ואינו משתנה. מש"כ במלכות, כי שם הזרע משתנה בבטן המליאה, ונעשה ולד וההוא זרע קיימא, בההוא ברית ממש, לומר, כי אשר זרעו בו ליסוד אות ברית קדש חזר, לפי ששם עומד הזרע ממש בהיותו.

ואמר עוד, (ש) וכמה דדיוקנא דברית אודרע במ"ב זוגין ההוא זרעא כו', בלשון הזה צריכין אנו למדעי עד יצרה עלינו רוח ספרום, ומכל מקום נפרש בו קצת בחזקת היד בע"ה, דיוקנא דברית, הוא סוד דעת עליון, דיוקנא דיסוד, הנזרע בסוד אהייה אשר אהייה, העולים מ"ב. ושם בן ארבע, בסוד מילואו דאלטין עולה מ"ב, בסוד המילוי ומילוי המלוי וארבע אותיותיו, הרי אהייה אשר אהייה מ"ב,

הגהות ומראות מקומות

(ש) עיין בתקדמת כ"ר הזרז בסלם אות ג'.

חסר, והיה זה ברביעי, כי שם בית המלכות. כי א) אחרי ת"ת, מלכות. ולהיות כי נתמעטה, וירדה למטה מן היסוד, נרחק האור העליון ממנה, וגברו הדינים אשר סביבותיה, ונבראו לה קליפין להתלבש בהם, לבל ינקו ממנה הדינים, כי אם על ידי התלבשות. וזמ"ש, דאתברו קליפין למוחא. ודע, כי כמו שכלת משה, היא הנקודה הפנימית שבה, שוה לת"ת, ב) כמו שכתבנו. כן המלכות שוה לת"ת שבת"ת מלכה. ועל שניהם הוא אומר, אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד. וכאשר נתמעטה הפנימית ירדה למקום החיצונה, והחיצונה ירדה למטה מן היסוד. ובין זו לזו כשלש מדות.

וקול התור, ג) דא יום חמישי, דכתיב ישרצו המים כו', למעבד תולדות. הנה יום חמישי, הוא כנגד נצח והוד, תדין בייעין, שמבשלים המים העליונים, לחיות זרע למיעבד תולדין. ולכן קראם תור, כד"א תורי זהב, הם שנים כרוכים, ינוקי רביין דעלמא. ואמר וקול התור, ולא וקול התורין. כי המים העליונים, אעפ"י שמתכנסין בנצח והוד, עיקרן בנצח, שהוא מצד הת"ת ימני. והמים התחתונים, בהוד שמאלי מצד המלכות. והנה יום חמישי, ירמוז לנצח והוד כלול בנצח, כי שנים אלו לעולם נכללין כל אחד בחבירו, ולא יתפרדו, כי הם תרי פלגי גופא כנודע.

נשמע דא יום ששי, דכתיב נעשה אדם. דהוה עתיד למקדם עשיה לשמיעה. דכתיב הכא נעשה אדם, וכתיב התם נעשה ונשמע. הנה עשיה ירמוז לבינה, כד"א עשית בבינה כנוסר בפרשת תזריע דף מ"ג ע"א. ושמיעה למלכות כנודע. וכנוסר בפרשת בהר דף ק"ה ע"ב ע"ש. והנה המלאכים שרשם בבינה, כי משם חיותם ומזווג חכמה ובינה נעשים, ולפיכך הם חיים וקיימים, כי זווג חכמה ובינה תמיד, ולא מתפרשאן לעלמין. ולפיכך כשהם מקדשים את השם, אין אומרים רק ברוך כבוד ה' ממקומו, הרמוז לזווג חכמה ובינה. ולפיכך מקדימין

יורדת מלמעלה, שאין כנגדה עלות ב' טיפיים מתתא מן הנקבה לעילא. עוד טעם אחר, כי לית לך נקודה דלא איתכללא מעילא לתתא, ומתתא לעילא, והרי הם מ"ב זוגות כפולות. ועל כן תמצא ביעקב אבינו, אשר בא לתקן עון גילוי עריות שחטא אדם הראשון, כנוסר בזוהר בפרשת בהר סיני, ברעיא מהימנא בדף קי"א ע"ב, ונשתהא פ"ד שנים, עד שהוציא סיפה ראשונה, שנולד ממנה ראובן. כמ"ש חז"ל, (ש) על פסוק כחי וראשית אוני. וכונתו היתה, לתקן אלו המ"ב זוגות, שהם בגימטריא פ"ד. גם דע, כי אלו המ"ב זוגין שהם פ"ד, הם סוד זווג הפ"ה, בסוד אותיות הגרון, שהם אהה"ע, והם בגימטריא פ"ד. ונתבאר אצלי בביאור אדרת האזינו.

בפרשת בראשית, מאמר בספר הזוהר, כד"א ע"א, ש"ו, ט"ו, ח"ל, והועתק מכתובת ידי הרב הגדול זלה"ה.

ת) בראשית: ר' שמעון פתח, הנצנים נראו בארץ. הנצנים: דא עובדא דבראשית. נראו בארץ אימתי, ביום השלישי, דכתיב ותוצא הארץ, כדין נראו בארץ. הנצנים, הם שש קצוות עליונות, הנמשכות מבינה, הנקראת בראשית. נראו בארץ אימתי, ביום השלישי, דכתיב תוצא הארץ, כדין נראו בארץ. הכונה: כי לא נתגלו שש הקצוות, בארץ העליונה שהיא המלכות, עד יום השלישי שהוא הת"ת, כלול משש קצוות. ועל ידו נראו בארץ, והיא המשיכן לה. וביאור הדברים הוא: כי לא נתגלית נוקבא דז"א, עד יום שלישי שהוא ת"ת, דקאים בין תרין דרועוי דז"א.

עת הזמיר הגיע, דא יום רביעי, דהוה ביה זמיר עריצים. מארת חסר, הכונה היא: התגברות הקליפות והדינים, שהם עריצים, כי האור העליון רחק מן המידה אחרונה, וגברו הדינים, ונתמעטו ממנה ורחמים. והוה מארת

הנהרות ומראה מקומות

(ש) יבמות עו. ת) זוהר דף ג' הקסה"ו אות ד'.
(א) ג"א אחורי (זה"ר).

(ב) ג"א מוסיף לת"ת דת"ת מלגאו (זה"ר).
(ג) זוהר דף ג' ע"ב ד"ה וקול התור.

נשמתו כלולה מכל האצילות, מראש המדרגות ועד סופם. ולפיכך נזכרה ה' בששי, שאמר הכתוב יום הששי, להורות: כי יום שתיתאי סליק בדרגוי, ובעאת מכולהו, ואמרה נעשה אדם, כדאיתא לקמן. וזהו ה' דוגמת הקדמת עשיה לשמיעה, כי בעלותה למעלה למעלה, נמצאת עשיה קודמת לשמיעה. ודוגמת זה עשו ישראל, ו) שנתעלית על ידם עד אין סוף, ונמצאת עשיה קודמת לשמיעה, ולפיכך הקדימה ישראל, ואח"כ ביום שבת, נהיה הזווג העליון, ונזרווג ת"ת עם מלכות, ואלמלא לא חטא אדם, היה העולם בהשקט ובשלמה, אין שטן ואין פגע רע, והיה זווג העליון אנפין באנפין על ידו. אלא שגרם החטא בע"ה.

הנצנים אילין אינון אבהן, דעאלו במחשבה, ועאלו בעלמא דאתי, ואתגניזו תמן, ומתמן נפקו בגניזו, ואטמירזו גו נביאי קשוט. (הנה להיות כי ביום ששי עלתה המלכות למעלה למעלה, למשוך אור עליון מכל האצילות, ולהוריד לאדם. באופן שתהיה נשמתו כלולה מכל האצילות, מראש המדרגות ועד סופם. ולפיכך נזכרה ה' בהששי, שאמר הכתוב יום הששי, להורות: כי יום שתיתאי סליק בדרגוי, ובעאת מכולהו, ואמרה נעשה אדם. (מתיבת הנה להיות כי ביום ששי, עד כאן הוא מיותר, והוא טעות קולמוס).

הנצנים אילין אינון אבהן כו', ז) דברים אלו סתומים וחתומים, וצריך לבארם ולפרשם בחזקת היד. דע, כי ז"א בהיותו בחיק אמו, היו לו שש קצוות, בסוד ר' שבתוך הה'. וכאשר יצא לחוץ, נעשה לו דאש, כדמות ר' שיש לו ראש. והענין הוא, כי חג"ת נתעלו ונגננו במחשבה ובעלמא דאתי, שהם חכמה ובינה, וירשו מקומם, ונעשה לו ראש בשלשה מוחין, הם ג' שוחין דז"א. וזהו ענין דעאלו במחשבה ועלמא דאתי ואתגניזו תמן, ונמצא שחזרו להיות חג"ת שבו, חכמה ובינה דעת. ונצח והד שבו, נעשו חסד וגבורה, וזמ"ש ומתמן

עשיה לשמיעה, כי מעשיה עליונה יצאו. וכאשר יצאו ישראל ממצרים, ומנו חמשים יום בסוד היובל, ונדבקו בבינה, מקום החיים העליונים, הקדימו עשיה לשמיעה, ולפיכך יצתה אז בת קול, ואמרה, מי גילה רז זה לבני מ"י ודאי. (ג) וכל דור המדבר, מסטרא דיובלא הו.

הנה יום ששי הוא ברית קדש, כי אחר שנתבשל זרע קדש, בתרין ביעין, כמש"ה וקול התור, יוצא הזרע דרך ברית קדש, לנקודת ציון, ועם היות כי שמיעה היא במלכות, קרא ליום ששי נשמע, להיות כי נכלל הוא במלכות, ונקרא הוא בשמה, להורות כי היא המושלת. כנזכר בפרשת חקת בוף קפ"ג ע"ב. והיא עולה למעלה למעלה עד אין סוף. וזה מצד עשיה, אימא, דמסטרא דילה שלטא נוקבא על דכורא, בסוד עטרת בעלה, ובסוד ה"י מן אלהים, ובסוד ה' ד' על ר', בסוד עולם הבא. ורמוז לאדם שנברא בו, ד) שהוא צתיד להקדים עשיה לשמיעה, ולעלות בסוד עולם הבא, עד אין סוף. הנה אם כן באומרו נשמע ביסוד, ירמוז התגברות המלכות, ועלותה למעלה למקום שחוצבה, עד שתקדם בינה למלכות ממטה למעלה. והנה המלאכים בעלות המלכות למקום שחוצבה עד אין סוף, אין יודעים מקומה, כי גבהה מהם מאד, ואז מזכירין זווג חכמה ובינה, אשר ממנה יצאו, ומקדימין עשיה לשמיעה, כי שמיעה נעלמת מהם, ולפיכך אומרים ברוך כבוד ה' לשכינתא עלאה שהיא בינה, ואח"כ ממקומו, שהיא שכינתא תתאה מלכות. והנה לא נתבאר עדין ענין הקדמת עשיה לשמיעה ככל הצורך, עד יעדה עלי רוח ממרום, כי עדיין לא נחה דעתי בדברים אלו, וה' יתן חכמה.

בארצנו: דא יום שבת, דאיהו דוגמת ארץ החיים, שהוא עולם הבא, עולם הנשמות, עולם הנחמות. הנה להיות כי ביום ששי עלתה המלכות למעלה למעלה, למשוך אור עליון מכל האצילות, ולהוריד לאדם, באופן שתהיה

חנהות ומראה מקומות

ג) נ"א שנתעלו על ידה (זה"ר).
ז) הקסה"ו אות ה'.

ג) שבת פת. ד) נ"א בוי' (גז"ר).
ה) נ"א ליג דוגמת (זה"ר).

תאמר מלכות שבחכמה, ומלכות שבבינה, ומלכות שבדעת. ולפיכך אמר מלה דתלת נקודין כי המלכות היא הנקראת מלה, ושלש בחינות אלו בה: לפעמים עטרת בעלה בסוד חולם, ולפעמים מתייחדת עמו, בסוד שורק. ולפעמים, כורסיא תחותיה, בסוד חירק. כנוכר בתיקונין, ובפרשת תרומה דקנ"ח ע"א. ומ"ש, מלה דתלת נקודים, ומלכות התחתונה, נוטלת שלש טיפות אלו, ומהם נמשכים לה ג' בחינות אלו הנזכר. ולפי ששלשה מוחין אלו כולם בחכמה והנקודות הם מחכמה, לפיכך אמר, ג' נקודות, וכלם זרע קדש, נמשכין מחכמה. הנקראת קדש, כנודע. ומג' נקודות אלו, נמשכין נשמה ורוח ונפש כי אי אפשר זולתם. ולזה אמר, דהא לית זרעא דאודדע בר ברזא דא וכר. ושלש טיפות אלו. מתחברים בת"ת, בסוד חוט השדרה, אשר שם באה הטיפה זרעית, היוצאת מהמוח העליון, ולא יעשה זה, כי אם בהיות הת"ת עם בת זוגו, כי אז יעלה י' חסד כלול בת"ת וגבורה, להמשיך משם שלש טיפות אלו לעצמו. ומשם יגיעו למלכות, על ידי ברית קדש, כדבעינן למימר קמן. ולפיכך אמר בתחילה, בעמודא שלים דאמצעייתא לומר כשהוא שלם עם בת זוגו. ואחר שיגיעו שלשה נקודות אלו לחוט השדרה, אז יתעורר ויקום ברית קדש, בסוד ואת בדיתי אקים את יצחק, ויתגלה האבר הקדוש, ויתקשה לדעת, היורד דרך חוט. (כ) וזהו ואפיק יסודא דעלמא. וזהו פירוש מה שאמרו, שלא נעשה אבר הקדוש, עד שנולד אברהם, כי על ידי חסד נתגלה אבר הקדוש, וזהו סוד אבר מאברהם. ועל ידי זה האבר, אתגלי חסד עלאה, אשר נמשך על ידי עליית חסד תתאה דסליק לעילא, כדי להמשיכו לתתא. ושלשה טיפות אלו ברדתם אל היסוד, לא נתמעט אורם מאשר היה, וגם לא נתלבשו שום מין התלבשות, אלא כולם באו, כמו שהם ביסוד בשלמות ובאור בהיר, ולפיכך יקרא היסוד כ"ל כי הכל בא אליו בשלמות לא חסר דבר ממה שהיה בתחילה, ומ"ש

נפקו בגניזו, ואטמרו גו נביאי קשוט, שנעשו חסד וגבורה.

אתיליד יוסף ואטמירו ביה, עאל יוסף בארעא קדישא ונציב לון תמן, וכדין נראו בארץ, ואתגלו תמן. ואימתי אתחזון, בשעתא דאתגלי קשת בעלמא כו'. ירצה: כי ברית קדש העליון, היה מכוסה ולא נתגלה, כי אין קישוי אלא לדעת, בסוד הדעת העליון, וכמ"ש (ח) בפסוק ויקרא אלהים לאור יום, דעאל ימינא בעמודא שלים דבאמצעייתא, כליל ברזא דשמאלא, וסלקי לעילא עד נקודה קדמאה כו'. ובג"כ אקרי כל, דאחיד (נ"א דעלא) בנהירו.

עוד שם, יסודא אחיד בעמודא דאמצעייתא, מההוא תוספת נהורא דהוה ביה כו', ואיקרי מוסף, מהכא נפקי כל חיילין לתתא, ורוחין ונשמתין, כד"א ה' צבאות עכ"ל. הנה להיות כי זוגא דלתתא, דהיינו ז"א ונוקביה. תלי בחסד, וכמש"ה חסד הוא, בפרשת אחרי מות, לזה ביאר כאן, כיצד נעשה על ידי חסד, ואמר דעאל ימינא, שהוא חסד, בעמודא שלים דבאמצעייתא, שהוא ת"ת כלול בגבורה, ועולים שלשתם עד חכמה, בסוד המוח. ואמנם עולים כלולים בחסד ונכללים בו, ולזה אמר וסליק ונטיל, לשון יחיד. ובעלות חסד כלול מהם עד המוח, למשוך מהם הטיפה זרעית, מושך טיפה כלולה משלש טיפות, בסוד חולם שורק חיריק, והם שלש טיפין דאודדקו מן מוחא, נמשכין מן ג' מוחין: חכמה, ובינה, ודעת. הנזכר באדרא רבא. ונרמזים ביו"ד עצמה: קוצא לעילא, וקוצא לתתא, וגי"ו (נ"א ושוריק) באמצעייתא. והם הם שרשא וגזעא ושבילא, הנזכר בפרשת בלק בדרך ר"ג סוף ע"ב, והם: חולם, לעילא, שורק, באמצעייתא, חיריק, לתתא. והם סוד א': נקודה לעילא, ונקודה לתתא, וגי"ו (נ"א ושוריק) (ט) באמצעייתא, והם סוד ו', כזה ו (נ"א יו"ד).

ודע, כי סוד טיפות אלו, הם תמצית המוחות העליונים, וסופם בסוד מלכות שבהם. כאלו

הנחות ופראת מקומות

(י) נ"א כי אז, עולה זת"ת כלול מחרג (זה"ר).
(כ) נ"א מוסיף חוט השדרה (זה"ר).

(ח) זהו בראשית א' את ל"ה וכדפרי דף ס"ו:
(ט) נ"א ר' באמצעייתא (זה"ר).

שהיו בחג"ת של הזכר, במקום חכמה ובינה הראשונים של הזכר. (מ) ולפיכך אנו אומרים, ברוך כבוד ה' ממקומו, ממקום ו', שהיה מקום הת"ת בראשונה, כי שם היו מוחותיו, והיא מתברכת עתה, ממקום ו' ועולה עד שם, ותקרא כבוד ה' בסוד ו'. וגם חג"ת שבה עולים במקום חכמה ובינה שבה, שהיו חג"ת, שהוא עתה נה"י שבזכר. וזהו שאנו חוזרין ואומרים, ימלוך ה' לעולם, שכיון שהיו מתחילה חג"ת, ועתה נה"י, נמצאו שיש במקום הזה כל השש קצוות, שהם עולם. כי אף על פי שהדברים העליונים יתעלו למעלה, ישאר מציאותם שם, ונמצאת מלכות מתדבקת בשש קצוות, שהם עולם, וזהו ימלוך ה' לעולם.

דע, כי הנקבה העליונה קצרה, ושש קצוותיה נכללין בשלשה קצוות הזכר, כי מוחותיה הם בין שתי זרועות הזכר, וחג"ת נה"י שבה, צריכין ליכלל בנה"י שבזכר, ונמצא מועט מחזיק המרובה. וכדוגמתה ארץ ישראל למטה, צבי היא לכל הארצות, ומכל מקום חלקיה מקובצים ונרחקים. כדי שלא לצאת חוץ מתחום (ג) הזכר בימות החול, כי רגליה יורדות מות, ואגרא דכלה דוחקא, אגרא דכלה העליונה. ולפיכך השעד סגוד, כי אין לה מציאות להתפשט, ואי אפשר לזווג העליון בחול. אמנם בשבת, בעלות הבן בחיק אביו, וגם היא תעלה למעלה, ישאר מקום נה"י שבזכר פנוי להתפשטותה, וזהו סוד, כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ, כי אי אפשר לזווג ולפרות בארץ, כי אם בהרחיב ה' המקום, ויעלה למעלה, או יהיה הזווג, לא זולת זה. וזהו סוד תוספת שבת לכלה, ומוסף לזכר, ודי בזה, כי עוד נרחיב הביאור בדברים אלו בע"ה, ומ"מ בחול הם כתחילת אצילותם.

וכאשר היה הז"א סוד ו' שבתוך הה', כן היתה נוקבא דז"א סוד ד' לבד, כי ת"ת ויסוד לא היה לה, שהם סוד הזכר. וכאשר עלה ברצון המאציל העליון, להאציל ולהמשיך מו"א עוד

דאחיד כולא בנהירו, כי לא חסר מן אורו דבר, לסיבת ריחוק האור.

דע, כי לא יתגלה האבר הקדוש, עד שת"ת יהיה שלם עם בת זוגו, ויכלל ת"ת מחסד גבורה שבו, ומחסד גבורה שבה, וכן יכלל מנצח והוד שבו, ומנצח והוד שבה, ויכריע בין כולם. וזמ"ש, דכיון דהוא עמודא דאמצעייתא אשתלים, ועביד שלם לכל סטרין, ואז יתעלה ויקרא ישראל וישורון, דנטיל לתרין שורין, ויהיה לו תוספת נהורא מהם. ואז יהיה מוכן לקבל האור העליון מלמעלה, מהזיווג הפנימי העליון, הנקרא חדוה דכולא, ונטיל תרין עטרין דגניזין באבא ואימא (ל) ומוחא ועתיקא דכליל לון, ואתעבידו ליה אדבע מוחין, בסוד תפילין שבראש, ואז יקרא דעת, דנטיל סימנין דאבוי ואימיה, וזהו ענין תוספת נהורא דאתוסף בעמודא דאמצעייתא. וזמן התוספת הוא הנמשך מחיים העליונים, נעשה אבר מת חי, בסוד חי געולמים. וזהו ענין יסודא דאחיד בעמודא דאמצעייתא מההוא תוספת נהורא דהוה ביה.

וביאור דברים אלו הוא, כי ישראל עלה במחשבה ומתעלה להיותו שוה לאר"א, ונמצא חכמה ובינה ודעת שבו, שוין לאו"א ומזלא דכליל לון, וחג"ת שבו במקום חב"ד שבו הראשונים, ונה"י שבו במקום חג"ת שבו, ונמצא שחזר יסוד להיות ת"ת, וזהו מוסף שבת, ואז יהיה הזווג הגמור ממלאכים, בסוד זווג חר"ב, ומרחות ונשמות, בסוד זווג ת"ת ומלכות, ויקרא ה' צבאות, כמו שנקרא ת"ת, כי הוא ממלא מקומו, ולפיכך גוף וברית חשבינן חד.

וזהו סוד ג' קדושות: קדושה ראשונה, התעלות חכמה ובינה שבו, למקום אבא ואימא. קדושה שנית, התעלות חג"ת, במקום חב"ד הראשונים. קדושה שלשית, התעלות נה"י שבו, למקום חג"ת, ויקרא אז ה' צבאות, ולפיכך קדוש ה' צבאות, דמהכא נפקי חילין ורחיין ונשמתיין, למלאות הארץ העליונה. ועל דרך זה תתעלה המלכות, ויהיו חכמה ובינה שבה,

הגהות ופראח מקומות

(ל) מוסף של שבת ד"ה ובחזרת תפילת מוסף.

(ג) נ"א ומחוא דעתיקא (זה"ר).

(ג) נ"א הוה (זה"ר).

(מ) עיין נ"א בזה"ר. ועיין בשער הכוונות ענין

האבות העליונים, אשר הם שורש לתחתונים. כי חולם בסוד ת"ת, ושורק בסוד חסד המתגלות על ידי יסוד, וחיריק בסוד גבורה, על ידי נצח, למנוג.

עוד נראה לי, שלצורך המלכות, הוצרכו האבות העליונים להתעלות למקום חכמה ובינה, לקבל משם תוספת אורה. באופן, שגם בהתרחקם מן האור העליון לרדת למלכות, יהיו במדרגתם הראשונה, תא למה זה דומה, לאור מועט העובר דרך ארובה, וכאשר יתרחק מעט יותר, יתמעט האור, אחרי כי היה מועט (ק) מועט, וכאשר יהיה האור רב מתחילתו, אף אם יתרחק האור, ישאר עדיין אור ראוי ליהנות ממנו. והנה המלכות יצאה מאחורי ז"א במקום ת"ת שבו, ושם נעשו לו מוחותיה, במקום נצח הוד שבו, מת"ת ולמטה. וחג"ת שבה שהם האבות, לא היה להם על מה לסמוך, כי כבר כלו שש קצוות הזכר, ולפיכך רצה המאציל להעלות האבות שבזכר לחכמה ובינה, להרבות אורם, באופן שבמקומם יהיו במדרגת חכמה ובינה, וברדתם לנצח והוד, יהיו במדרגת אבות, וברדתם ליסוד, יהיו במדרגת נצח והוד בזכר, ואז יאירו האבות במוחותיה, מה שהיו מתחלת נצח הוד בלבד, ולא היה להם אור כל כך, וגם (ד) האבות לא היה להם אור כלל, כי לא היה להם על מה שיסמוכו, ועתה יש להם על מה שיסמוך, על נה"י שנתחדשו בזכר, ונעשו לה אבות חג"ת. וזהו עאל יוסף בארעא קדישא ונציב לון, כי נטעו והגדילו שם, ונעשו אבות, מה שהיו לו נצח והוד, וכדין הנצנים נראו בארץ. ואלו הן הנטיעות שהיו כקרני חגבים, והגדילו. והנה לכך גזרה חכמתו של המאציל, שיתנו לה מוחות אלו אח"כ ולא בתחילה, כי כל אשר נעשה בתחילת האצילות לא יחסר.

אמנם מוחות אלו המתגלים בה, והאבות המאירים בה, על ידי עלותם למעלה, לא יעמד האור ההוא לעולם, כי אם על ידי מעשה

שלשה מדות, אחר שעשה (ס) מנצח והוד חג"ת, כאשר כתבתי למעלה, המשיך אל היסוד שש קצוות, וזהו ענין מ"ש אתייליד יוסף, ונטיל שית בקרטופא כחדא, הנזכר באדרא רבא. (ע) והנה נה"י שבזכר לא היה להם מציאות, כי נה"י עלו למדרגת חג"ת, ולא היו לו לזכר נה"י, כי כלו שש קצוותיו, עד שעלה ברצון המאציל העליון, להמשיך אל היסוד עוד כח ג' מדות אלו, וזה, על ידי (פ) השתנותו בבטן אימא עלאה בסוד העיבור, כי היא אם הבנים. וכאשר נולד היסוד ויצא מבטן מ"י, שהיא אימא עלאה דאתפשטת עד הוד, לתת שפע, ולהוציא את היסוד בשלש מדות לצורך הזכר, (צ) נגנזו בו ג' מדות עליונות, שהם חג"ת לצורך הנקבה, לעשות לה דאש, כי שם ביתה, כי נפקא מאחורוי, מבין תרין דרועין, כנגד הת"ת שהוא היסוד, ומהאבות שנגנזו ביסוד, נעשו לה מוחות לנקבה, והוה ענין אתיליד יוסף ואטמרו ביה, עאל יוסף בארעא קדישא, ונציב לון, ונעשו חסד גבורה שבה, חכמה ובינה, על ידי האבות שניטעו שם על ידו, וגדלו, ונעשו בה חכמה ובינה, וכדין נראו בארץ, ואתגלו תמן, והם הם מוחותיה.

יש עוד פירוש אחר בכל זה, כי יורח על המשכת השלש טיפות מהמוח העליון לצורך הונוג, ועל פי מה שפירשתי למעלה, דעאל ימינא בעמדה שלים דבאמצעיתא, כליל ברזא דשמאלא, והם הם האבהן דעאלו במחשבה, שהוא נקודה קדמאה, ובעלמא דאתי בינה, נגנזו שם ליכלל בשדשם העומד שם, ומשם יצאו ואחזו משרשם ג' נקודות אלו, דאינון ג' טיפין, והודיידום למטה בגניזו דרך חוט השדרה, ואטמרו גו נביאי קשוט, בסוד תרין ביעי דכורא, שהם מכניסים הזרע ומבשלים אותו, ועל ידי כן מתקשה ברית קדש, ומתגלה, וזהו אתייליד יוסף, ונכנס בנקודת ציון שבמלכות, ומכניס ג' טיפות אלו. והם הם

הנהות ומראה מקומות

(א) נ"א נעשו (זה"ר).

(ב) נ"א מעיקרו (זה"ר).

(ג) נ"א מוסיף האבות שבה (זה"ר).

(ד) נ"א מנה"י (זה"ר).

(ה) אות של"א ובדפו"י דף קמ"ג.

(ו) נ"א השתהותו (זה"ר).

בראשית: ר' אלעזר פתח. שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, שאו מרום עיניכם. לאן אתר, לאתר דכל עינין תליאן ליה. ומאן איהו, פתח עינים.

(ת) הנה פתח עינים, תקרא המלכות. כי לאותו פתח, כל עיני התחתונים מייחלות, לקבל ממנו שפע, והוא הנקרא מרום. שהעינים צופות לה, לקבל שפע ממנה. ולזה אמר שאו מרום עיניכם, ותמן תנדעון, דהאי סתים עתיקא דקיימא לשאלא, ברא אלה, ומאן איהו, מי, ההוא זאיקרי מקצה השמים לעילא, דכולא קיימא ברשותיה כו'. הנה השש קצוות, נאצלו בחכמה, ונבראו בבינה, ונוצרו בת"ת, ונעשו במלכות. ודפיכך אמר ברא אלה, בסוד בריאה. ומן המלכות, כאשר יראו כי שם נתגלו השש קצוות גילוי רב בסוד עשיה, ידעו כי בבינה הנקראת כ"י, (א) נהיו השש קצוות בסוד בריאה. והנה כל הג' עליונות, נקראים עתיקין, ובינה, נקראת עתיקא דקיימא לשאלא, שיש בה מקום שאלא, לדעת שש קצוות הנבראים ממנה, אבל לא לדעת עצמותה, כי נעלמה מאד. ובבחינת שש קצוות אלו, נקראת מ"י דקיימא לשאלא. ובבחינת עצמה, נקראת סתים עתיקא. ומ"ש ומאן איהו, מ"י, ההוא דאקרי מקצה השמים לעילא, דכולא קיימא ברשותיה, כי מתחילת ז"א דאקרי שמים, משם מתחילין שש קצוות שבה בבינה. וזהו מקצה השמים לעילא. ונמצינו למדים, כי רישא דז"א שהם חכמה ובינה ודעת, הם חג"ת שבבינה. ותרין דרועין דיליה, הם נצח והוד שבבינה, דאתפשט עד הוד כנוצר, וזהו סוד כונן שמים בתבונה, כי על ידה נתכונן ז"א. ואלו השש קצוות, הם ימים ראשונים, ונקראים מ"י. וזהו כי שאל נא לימים ראשונים, ואלו שנקראים כ"י, הם שברא אלה, שהם שש קצוות אחרות שבת"ת.

ועוד שש במלכות, והם מוחין דילה, ותרין דרועין דילה, נמשכין מת"ת, אם כן שש קצוות שבבינה, נקראים מ"י, ונכנסו בג' מוחי ודרועי

התחתונים, ועל ידם יוסיף או יחסר ח"ו. וכאשר יחסר אורה, (ש) נתמלא דינין, מפני מעשה התחתונים, כי רע הוא, ותרד למקום הדינין ובעמקי הקליפות, ואז יעלו האבות במחשבה ובעלמא דאתי להרבות אורם, וכאשר יגיעו ליסוד, יתגלו האבות באור רב במלכות, וינצלו התחתונים. וזהו ענין הקשת הרומז ליסוד, אשר ניצולים על ידו התחתונים. ומ"ש, אמאי אשתזיבו, בגין הניצנים נראו בארץ כו'. ומאן מקיים עלמא, וגרים לאבהן דאתגליין, קל ינוקי דלעאן באוריתא, ובגין אינון רביין דעלמא, עלמא אשתזיב, לקבליהון תורי זהב נעשה לך, אילין אינון ינוקי רביין עולמין, דכתיב ועשית שנים כרובים זהב. הנה קיום העולם, הוא התורה, ומה גם לימוד התינוקות, הבל שאין בו חטא, הוא המעלה המלכות למקום שאין קליפות שולטים, ונגלים האבות העליונים במוחותיה, ותרין דרועין וגופא דילה כנ"ל.

וסוד תינוקות אלו, כנגדם למעלה, נצח והוד עליונים, דאתפשטת אימא עלאה בהם עד הוד כנודע, ואלו הם תינוקות של בית רבן, היא בינה בית לחכמה שהיא רבן, (נ"א חו"ב) של כל האצילות שלא חטא, שאין מגיע שם פגם ולא חטא כלל. ואלו התחתונים מעוררים את העליונים, להמשיך לה האבות במוחותיה ובזרועותיה. ואלו הם שנים כרובים זהב, בסוד אימא עלאה, שהיא זהב כנודע, ואלו תרין כרובים דילה, כמו שיש למלכות תרין כרובים, לעורר את האהבה, בסוד וימצא דודאים בשדה, שדה של תפוחין. ואמר וקול התור, ולא וקול תורין, כי הוא סוד נצח. ובו כלול הוד, כמו שפרשתי למעלה. ואמנם הכל עולה בהדרגה כי בתחילה מתעוררין הכרובים התחתונים, ואח"כ העליונים.

בפרשת בראשית מאמר בספר הזוהר, בדף א' ע"ב שורה י', וז"ל, והועתק גם מכתובת ידי הרב הגדול זלה"ה:

הגהות ומראה מקומות

(ש) נ"א ותמלא דינין ח"ו ע"י מעשה התחתונים כי רע הוא לירד למקום הדינין ולעמקי הקליפות
 אם: (אז) יעלו (זח"ר). (ת) הקדמת ספר הזוהר
 אות ז' ועיין בסלם שם. (א) נ"א נהרו (זח"ר).

וגופא דז"א. ושש קצוות שבת"ת, נקראים אלה, ונכנסו במוחי ודרועי וגופא דנוקבא דז"א. ונמצא תחילת ז"א משש קצוות דבינה, ולפיכך נקראת מקצה השמים. אמנם ג' הראשונות שבבינה, אין בהם השגה כלל, ובינה נקראת בערכם סתים עתיקא. ואף ר"ק שבה אין בהם השגה, רק בהתלבשם בת"ת, במוחיך דיליה ודרועיך וגופיה, ולזה אמר, דקיימא לשאלא, ואיהו באורח סתים, ולא אתגלייא, כי נתלבש בת"ת כדפרישית. ושש קצוות שבת"ת, המתלבשים במלכות, במוחי ודרועי דילה, נקראים מ"ה, וגם שם נעלמים ומתלבשים בתוכה, והם נשמה לה. ונמצא שהכל סתום, זה מתלבש בזה, וזה בזה. ועדין הכל נעלם. ולזה אמר, הא כולא סתים כדקדמיתא. והנה כנגד שש קצוות הבינה, המתלבשות בת"ת אמר מה ידעת, כי הם סוד הדעת, דאתי בשית סטרין. וזהו א) אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת. וכנגד שש קצוות שבת"ת המתלבשות במלכות אמר מה אסתכלת, כי שם יש קצת הסתכלות. וכנגד שש קצוות שבמלכות עצמה, אמר מה פשפשת, כי שם יש פשפוש והשגה יותר מלמעלה בעולם הזכר.

ועל רזא דגא כתיב, מה אעידך ומה אדמה לך. כד אתחריב בי מקדשא, נפק קלא ואמר, מה אעידך ומה אדמה לך כו'. הנה כאשר היה בית קדשינו ותפארתינו קיים, והיו ישראל נכנסין במקדש, שהוא כללות המלכות ודוגמתה, (ב) בקרבנותיהם ועבודתם, והיו משפיעין בה בסוד שש קצוות, והם: ראשיכם, שבטיכם, זקניכם, שוטריכם, טפכם, נשיכם, שהם שש. כן היו למעלה שש קצוות שבת"ת, נכנסים בה בסוד מ"ה, ומתלבשים בה ג) להאיר לה מאפילתה ולהחיותה, וכאשר נחרב בית המקדש התחתון בעונותינו, נסתלקו שש קצוות הזכר

מהנקבה העליונה, ונשארה יונת אלם, וחסר כמנה ד) י"ה, שהם שבטי י"ה עדות לישראל, הנכנס בה בסוד שש קצוות הזכר, המתלבשים במוחי ודרועי וגופא דילה, הרי י"ב, ועוד נצח הוד יסוד דילה, הרי י"ה. וכיון שאלו הם עדות, אמר מה אעידך, שהתרה בישראל שלא יגרמו הסתלקות אור שש קצוות הזכר העליון ממנה, הנקרא עדות. והוה העידותי בכס היום את השמים ואת הארץ, ירצה: כי בכס ובעבורכם, יתלכשו שש קצוות בינה בת"ת, הנקרא שמים, וזהו את השמים. וכן יתלכשו שש קצוות ת"ת במלכות, וזהו ואת הארץ. ובעונותיכם יסתלק הכל, ותאבדון שתי אבידות, וזהו מ"ש כי אבד תאבדון. וגם מה אדמה לך, כי הורדתי אוד השש קצוות למטה במקדש התחתון, כדרך שהיו במקדש העליון, והם ה) העטרין קדישין הנזכר פה. ובהם (נ"א בכל) משלה בכל שש קצוות התחתונים, שהם עלמא, וזמ"ש עבדית לך שולטנו על כל עלמא.

ולפיכך היתה כלילת יופי, כלולה משש קצוות. ואפשר דעיטרין קדישין, הם תרין עיטרין דירית ת"ת, ומורישם לכלה הכלולה, ועבדית לך שולטנו על כל עלמא, בסוד ומלכותו בכל משלה. והוא סוד הכנעת הקליפות והחיצונים, באופן שתהיה דומה לאימא עלאה. וכדוגמת זה למטה בעולם השפל, היתה אומה הישראלית גוברת על כל האומות, וכולם נכנעים תחתיה, והיתה העיר כלילת יופי, בסוד תרין עטרין. והיתה דומה לירושלים העליונה, ומכוונת כנגדה בכל אלה הדברים. (א)

וזמ"ש"ה כעיר שחברה לה יחדו שתדמה לאימא עלאה, שאין מגיעין שם קליפות כנודע, ותהיה כאמה בתה. וז"ש ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה יחדיו, שתדמה לאימא עלאה.

הגהה

(א) אמר הכותב אבק"ש, מתיבת והוה משי"ה, עד תיבת הדברים, הוא מיותר, והוא טעות קולמוס, כאשר יראה בעין הקורא.

הנהרות ופיראזא מקומות

- (א) אבות פ"ג ז'. (ב) ה"ג בזה"ר נ"א ודוגמתם (דפרי"י).
- (ב) ה"ג בזה"ר נ"א להעיר (דפרי"י).
- (ד) נ"א ה"י (דפרי"י).
- (ה) נ"א העתרין (דפרי"י).

ואי תימא דלית לך אסוותא. מי ידעא לך, כי בהאיר מ"י בת"ת, במוחין דרועין וגופא דיליה, יאיר ת"ת במוחותיה ותדין דרועין וגופא דילה, ולפיכך אמר דכולא קיימא ביה, כי בהתלבש מ"י בת"ת, יתלבש כ) מ"ה במלכות ולפיכך חזר ואמר מ"י קצה השמים לעילא, מ"ה קצה השמים לתתא. ודא ירית יעקב, למהוי מדכבה לשש קצוות, המתלבשות בהם מ"י. ולשש קצוות המתלבשות במלכות, הנקרא מ"ה ל) כדפרישית. והוא מבריח מן הקצה אל הקצה, בגין דקאים באמצעיתא, בין אמא מ) לנוקבא דז"א, ונעשה מלבוש לשש עליונות. ונשמה לשש תחתונות שבמלכות.

ועוד לו בחינה אחרת בסוד הדעת, עולה בשש קצוות עליונות שבבינה. ובסוד ת"ת, בשש קצוות התחתונות שבו. ועוד נאריך בזה בע"ה, ושניהם כאחד טובים, דדא ודא איתנתו ביה, כי שש קצוות שבבינה, הם סוד הדעת דאתי בשית סטדין, והם נשמה לת"ת מלגאו, לדאשו ושני זרועותיו וגופו, ולאלו זכה משה. ושש קצוות שבת"ת מלבר, הם נשמה למוחין ותרין דרועין וגופא דילה.

וכאשר תדקדק בדבר תמצא, שנצח הוד יסוד שבבינה, מתלבשות בחג"ת, לעשות למלכות חב"ד. ונמצאו תשעה, חב"ד חג"ת נה"י. ונצח הוד יסוד שבת"ת, מתלבשות בחג"ת שבמלכות, ונמצאו ששה, חג"ת ונה"י, ששה ותשעה הרי י"ה, והוה משה שבטי י"ה עדות לישראל. נ) ואמנם החג"ת ס) שבבינה מתלבשות בחב"ד שלו, הרי ששה. ונה"י שבבינה מתלבשות בחג"ת שלו, הרי ששה. ולפיכך הוא סוד וא"ו,

וכדוגמת זה למטה בעולם השפל, היתה אומה הישראלית גוברת על כל האומות, וכולם נכנעים תחתיה, והיתה העיר כלילת יופי, בסוד תדין עטרין, והיתה דומה לירושלים העליונה ומכוונת כנגדה בכל אלה הדברים. (ב)

והוה כעיד שחבדה לה יחידו, כי מהעליונים יגבר אוד התחתונים דוגמתם, כנודע ז) כי אין לך עשב מלמטה כו'. וכן ירושלים התחתונה, תעלה במעלות גדולות ונפלאות, דוגמת ירושלים העליונה, וכן בדרת ירושלים התחתונה ממעלתה בעון הדוד, גם ירושלים העליונה תתרחק מהמלך העליון, ונשבוע שלא יכנס בירושלים של מעלה, עד שיכנס בירושלים של מטה. ח) ונתרחקו שש קצוות הת"ת מהכלה הכלולה ונתורה יונת אלם.

ומ"ש, הכי אומינא לך, דלא איעול אנא דעילא, עד דיעלון בך אוכלוסך, ודא איהו נחמה דילך, הואיל דדרגא דא אשוה לך בכולא כו'. וזאת היא נחמת ירושלים התחתונה, אחרי ט) אשר ירושלים העליונה שוה לה כו'. וה' הרואה בעד ירושלים העליונה, הכלה הכלולה, הוא ישיב שבות ירושלים התחתונה כבתחילה. והוה כ"ש, מה אשוה לך ואנחמך, והשתא דאנת הכא בעמקי הקליפות בסוד גלות השכינה, גדול כים שברך, בסוד גלי הים שהם הקליפות, המתגעשים לצאת חוץ להחריב העולם. ודע, כי ים הוא סוד היצירה, אשר שם אניות אבה י) אניות הנחש יהלכון, וארביץ אולין ושאטין לכל כטריין. והוה גדול כים שברך, וים הוא סוף היצירה, ודאש לעשיה. ולפיכך ים סוף, סופא דכל דרגין.

הגהה

(ב) א"א כצ"ל ואינו מיותר.

הנחות ומראה מקומות

- ז) ב"ר פ"י ו'. זחר בהשטות בראשית רנ"א.
- ח) תענית ה'.
- ט) ג"א ל"ג אשר (דפרי"י).
- י) זה לשון הכתוב איוב ט' כי חלפו עם אניות אבה.
- ז) הקדמת ספר הזהר אות ה'. ועיין בסלם שם ד"ה ביאור הדברים. ע"ה דרוש עגולים ויושר ענף ה' ד"ה ונתרץ קושיא.
- מ) ג"א א"א (דפרי"י).
- נ) עיין בזה"ר שיש הרבה שינוים.
- ס) ה"ג בזה"ר ג"א הת"ת וחג"ת (דפרי"י).

הכוכבים והמזלות הנראים ברקיע השמים הנקרא יסוד כנודע אמר אלה. אי אפשר משני טעמים: האחד הוא דהא אתחזיין תדיר תמן, לא יגרעו משם הנשמות והרוחין שהם המלאכים, שהרי הוא נהר דנגיד ונפיק ולא פסיק, ומן הפסוק נראה, שעתה נבראו מקרוב. ועוד שהם נראים ונגלים לכל, ואין צורך לשאת למרום עיניכם כדי לראותם, וזהו הא אתחזיין תמן. והטעם השני הוא, שאם על הכוכבים והמזלות אמר אלה הנה נבראו במ"ה, ולא במ"י, והכתוב אימר מי ברא אלה.

ופירוש הדברים הוא: כי צבאות מעלה ומטה, כולם נבראו משש קצוות ת"ת, המתלבשות במלכות הנקראת מ"ה, כדפרישית לעיל, ויוצאות על ידי היסוד, שהוא סוף השש קצוות של הת"ת, ולפיכך נקרא היסוד ה' צבאות, כי כל צבאות מעלה ומטה נבראים על ידו. וזהו פירוש הפסוק, בדבר ה' שמים נעשו, כי במלכות הנקראת דבר ה' כנודע, נתלשו השמים שהם שש קצוות הת"ת, ונעשו ונתקנו בהתלבשם בה, כי כל תיקון הוא סוד התלבשות, כי ההעלם הוא הגילוי, והנה שש קצוות של בינה, הוא סוד בריאה. ודת"ת, יצירה. ובהתלבשם במלכות, נהיו עשיה בהתגלותם בה. וזהו שמים נעשו, סוד עשיה. וברוח פיו, הוא סוד השש קצוות הנזכר היותם נשמה למלכות, נעשו כל צבאות מעלת ומטה, וזהו כל צבאם, והכונה היא, שנתלבשו שש קצוות ת"ת במלכות, ונתגלו על ידה מיצירה לעשיה, וזהו נעשו. ואמנם צבאות מעלה ומטה, שהם נשמות בני אדם והמלאכים, לא נעשו כהמלכות המתלבשת בהם, אלא מהשש קצוות ה', ושש קצוות אלו, הם נקראים מ"ה, כדכתיבנא לעיל, ונמצא שבמ"ה אתבריא, ולא במ"י, והכתוב אומר מי ברא אלה, ודע שאפילו פשטיות הכתוב קרוב למה שפירשנו, כי שמים הגשמיים נעשו בדבר ה', מחציניותו ולא

כי האלה, אימא עלאה, אשר נעשית לו נשמה בשש קצוותיה כדפרישית. ולפיכך היא באמצע. ולפי ששש קצוות הבינה מתלבשות בת"ת ונסתמות ונעלמות בה, נעשית מ' סתומה, (ע) והואו הוא הסותם הבינה בהעלם שש קצוותיה בתוכה, ונעשית מ', והוא סתים מבועהא כנודע.

וי"ב אלו, הם י"ב שבטין דעלמא עלאה דיובלא. וי"ב תחתיות, הם דעלמא תתאה. ונה"י שבת"ת אין להם על מה שיסמוכו מעולם העליון ולפיכך הם לבר מגופא ונמשך מהם אחיזה לחיצונים, בסוד ותקע כף ירך יעקב, וצריכינ האבות לעלות למעלה במחשבה ובעלמא דאתי, כדי שיעלו נה"י וירשו מקומם. וזמ"ש למעלה, אילין אבהן דעאלו במחשבה ועאלו בעלמא דאתי כדי שיעלו נה"י ואגניזו תמן. וכאשר יחזרו האבות למקומם, ימשכו שפע מהם שם, ויתלבשו בנה"י להאיר להם מהאור שקבלו מלמעלה. ויהיו למלכות במקום חג"ת דידה, וכדפרישית לעיל. ונמצא חג"ת דידה מתלבשים בנה"י, ונעשים זרועות וגוף למלכות, במקום האבות העליונים ודי בזה.

פ) שם במאמר עצמו וז"ל, אמר ד' שמעון אילעזר מאי אלה, אי תימא ככביא ומזלי, הא אתחזאן תמן תדיר, ובמ"ה אתבריא, כד"א בדבר ה' שמים נעשו. אי על מילין סתימין, לא לכתוב אלה, דהא אתגליא איהו. אלא רוא דא לא אתגלי בר יומא חד דהוינא על כ"ף ימא, ואתא אליהו ואמר כו'. ירצה: כי אלה יתפרש על שני הדרכים: אם על הנשמות והמלאכים שביסוד, ונכנסים להצטייר במלכות. ויסוד הוא הרקיע, שבו כוכבים ומזלות, כי שם הנשמות והמלאכים מצטיידים לצאת לחוץ, ביסוד (צ) המלכות, דמינה פרחין נשמתין כנודע, והם הם הכוכבים והמזלות. ואם על שש קצוות שבבינה, בהתלבשם בת"ת, או על שש קצוות שבת"ת. ואמר, כי שני דרכים אלו הם נמנעים, אם לומר שעל

הגהות ומראה מקומות

- (ע) ה"ג בזה"ר ועיין בת"ו תקון ה' אות ג'
 ונד איהו מ' סתימא, ובס"ד סוף פרק קמא אות י"ג.
 (פ) הקספו"ז אות י"א.

כפנימיותו. אבל כל צבאם, נעשו מפנימיותו. זהו רוח פיו, כי הם יותר מעולים, ואם כן, אי אפשר לפרש אלה על כוכבים ומזלות. ואם נאמר שאל"ה הם שש קצוות הבינה, ומי תקרא הבינה בבחינת ג' ראשונות שבה, זה אי אפשר, כי שש קצוות בינה, הם נעלמים. ואיך יקראם אל"ה, שנראה שהם נגלים. ובקושיא זו גם כן ידחה שני פירושים אחרים, שאי אפשר שיחזור אלה על מוחין ודרועין וגופא דת"ת, המתלבשים ב' קצוות הבינה, כי גם הם נעלמים, ולא יצדק בהם אלה. ועל כוכבים ומזלות אי אפשר, כי הם נגלים כדפרישית. ואמר שלא נגלה לו רז זה, כי אם יום אחד ששאל לו אליהו ז"ל, מהו ברא אלה, והוא השיב לו פשטיות הדבר, כי הם השמים הגשמיים, שראוי להסתכל בהם ולברך לה', וכמ"ש דוד הע"ה כי אראה שמיד כו', ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. זה נראה שטחיות המאמר הזה, וקשה בעיני, דרשבי ז"ל די רוח אלהין קדישין ביה, ישיב על שאלת אליהו ז"ל דברים פשוטים, וכבר היה יודע כי לא נתכוון אליהו ז"ל לשואלו, על ששייבהו דברים פשוטים כאלו, אשר לא נעלמו מעיני המתחילים

ולפיכך נראה לי, כי אין הדברים כפשטן. אלא שמיא וחיליהון, הם סוד שש קצוות שבבריאה, שית דרגין דכרסיא: והם סוד ה"א אחרונה, סוד ד"ו, כי כמו שהיא ראשונה, היא סוד ד"ו, הרומזים לת"ת ומלכות דאצילות. כן היא אחרונה, היא סוד ד"ו, ת"ת ומלכות דבריאה. וכמו שאימא אתעברת בהוא ברא בגוה, בסוד ו' שבתוכה, ובתה הכי אפיקת ליה, ומיניה אתזנת ברתא. והוא ברא בוכרא ק' עובדא דילה. כן אימא תתאה, אתעברת בברא דבגוה, בסוד ו' שבתוכה, שהם ששה דרגין דכרסיא, ת"ת שבבריאה, ואפיקת ליה, והוא עובדא דקב"ה, דהיינו אימא תתאה, הנקראת קב"ה סתם. (ו) והיינו דקאמר, אילין שמיא

ולפיכך נראה לי, כי אין הדברים כפשטן. אלא שמיא וחיליהון, הם סוד שש קצוות שבבריאה, שית דרגין דכרסיא: והם סוד ה"א אחרונה, סוד ד"ו, כי כמו שהיא ראשונה, היא סוד ד"ו, הרומזים לת"ת ומלכות דאצילות. כן היא אחרונה, היא סוד ד"ו, ת"ת ומלכות דבריאה. וכמו שאימא אתעברת בהוא ברא בגוה, בסוד ו' שבתוכה, ובתה הכי אפיקת ליה, ומיניה אתזנת ברתא. והוא ברא בוכרא ק' עובדא דילה. כן אימא תתאה, אתעברת בברא דבגוה, בסוד ו' שבתוכה, שהם ששה דרגין דכרסיא, ת"ת שבבריאה, ואפיקת ליה, והוא עובדא דקב"ה, דהיינו אימא תתאה, הנקראת קב"ה סתם. (ו) והיינו דקאמר, אילין שמיא

ולפיכך נראה לי, כי אין הדברים כפשטן. אלא שמיא וחיליהון, הם סוד שש קצוות שבבריאה, שית דרגין דכרסיא: והם סוד ה"א אחרונה, סוד ד"ו, כי כמו שהיא ראשונה, היא סוד ד"ו, הרומזים לת"ת ומלכות דאצילות. כן היא אחרונה, היא סוד ד"ו, ת"ת ומלכות דבריאה. וכמו שאימא אתעברת בהוא ברא בגוה, בסוד ו' שבתוכה, ובתה הכי אפיקת ליה, ומיניה אתזנת ברתא. והוא ברא בוכרא ק' עובדא דילה. כן אימא תתאה, אתעברת בברא דבגוה, בסוד ו' שבתוכה, שהם ששה דרגין דכרסיא, ת"ת שבבריאה, ואפיקת ליה, והוא עובדא דקב"ה, דהיינו אימא תתאה, הנקראת קב"ה סתם. (ו) והיינו דקאמר, אילין שמיא

הגהות ומראה מקומות

(ש) שער הכוונות ענין הקידוש. לעיל בפירוש שעל התקונים ד"ה דע כי הכלה. (ת) ברכות נ"א. זחר פנחס רמ"ה. עקב רע"ג. (א) זחר תשא רפ"ט:

(ק) נ"א עובדא (זח"ר). (ר) זחר מקץ ר"ד: מאן אני דא קב"ה מלכות צמים קדישא.

ואמנם שיעור זרת (הוא ב) שלשה טפחים, בסוד אימא עלאה דמקנא בג' ספירן עילאין בבריאה, והיא אחת מהם, נשאר שתיים וה' גבורות אלו, מתפשטין בכל אחת משלשה ספירות אלו (ג) כתר חכמה בינה ועולים ט"ו והם סוד י"ה, ומלא הכוס, בסוד ו' קצוות, שית דדגין המתמלא מי"ה אלו, שהם ג' טפחים, ועולה הכל אלהים, בגימטריא כוס, בסוד: מלא י"ה, וכונתו להעלות ו' דדגין דכרסייא, לג' עליונות, המתלבשות בבריאה, ע"י ט"ו גבורות אלו, שהם שיעור זרת, ושעור זה הוא, שיש בינה ובין בתולות אחריה רעותיה, כי בתולות אחריה רעותיה, הם בסוד יצירה, סוד המדודין שבפרשת בראשית, והוא סוד ת"ת, המתלבש בשש ספירותיו ביצירה (ד) וגברה בדיאה על היצירה שיעור זרת, שהם (ה) ג"ס עליונות נכללת בינה בב' ספירות ונכללות כל אחת מהן גבורות שהם שיעור טפח כדפרישית, ולפיכך אמרו בזוהר כי בינה ובין בתולות אחריה רעותיה, זרת.

ואח"כ צייר בה כל ציורין, בסוד בינה, שממנה הציודין, בסוד ויצר, חקק בה כל גליפין הם חשש קצוות שנחקקו בה, וכל אלו הם כללות החכמה העליונה, סוד אבא, כלול מעשר עליונות ובינה היתה כלולה בה בדקות רב, וכאשר עלה בדצון המאציל להוציאה לחוץ, יצאתה לחוץ בסוד חסד שבחכמה, והוא בוצינא קדישא סתימא, כי שבעת הימים הם בוצינים ז' הנרות, וחסד שבהם נמשך מחכמה, (ח) (ג"א קדר') שהיא קדש, ולפיכך נקראת בוצינא קדישא סתימא, כי הוא חסד עליון שבאבא, והוא סתום, בבחינת כל שאר החסדים שלמטה ממנה, ויצאתה מחלבת בחסד שבחכמה, (ט) וזהו גו בוצינא קדישא סתימא, ונמצא שמתחילה היתה בינה כלולה בתוך חכמה, והיא חכמה כולם אחד, עד

ואמנם נתינת עין שאמרו נותן עיניו בו, הוא משום דכוס של ברכה, היא עולימתא שפירתא ולית לה עיינין, דמסטרדא דחשך קא אתיא, (ו) וצריך ליתן עיניו בה, להיות לה לעינים, להתאיר בה, ועוד, שהעינים הם נצח והוד שבחכמה, כי משם נמשך האור לעינים, ושפתים, הם בסוד נצח הוד שבבינה, סוד פומא וצריך להתאיר ולהמשיך לה רחמים, מהחכמה העליונה למתק גבורותיה ולמוזג, ולמשוך מאור נצח הוד שבחכמה למטה, ודע, כי הכלה הכלולה מקום מחותיה, בת"ת שכת"ת, וזרועותיה למטה במקום נצח והוד שבו, ונצח והוד שבה, ימעט אורם מאד, כי אין להם בית אחיזה למעלה, וצריך להוריד

הנהרות ומראה מקומות

- (ז) ג"א סוף (זח"ר).
- (ח) ג"א קדר' (דפרי').
- (ט) ג"א מוסיף כי כמו שברדתה למטה נתלבשה בחסד אור קדמאה כדאיתא בפרשת לך לך כן כאן בעת שיצאה לחוץ נתלבשה בחסד עליון שבחכמה וזהו בוצינא קדישא סתימא (זח"ר).

- (ב) ג"א שני טפחים (דפרי').
- (ג) ג"א בכתר (זח"ר), וג"א אל כתר (דפרי').
- (ד) ג"א וגבה (זח"ר).
- (ה) ג"א שהם ג' טפחים ג' עליונות בכללות בינה בב"ס ונכללת בא' מהג' (זח"ר).
- (ו) עיין זור' משפטים אות ט"ו.

ידי התעלמות בתוך שש קצוות אלו הנקראים אלה, כי ההעלם הוא הגילוי.

ואינן דחבו בעגלא, על רוא דנא אמרו אלהיך ישראל. הענין הוא, כי דצו להפריד השש קצוות מבינה, ולהורידם למלכיות, שנקראת י"ם. בסוד הקליפות, שהם בעשיה. וכאשר יתחברו אותיות אלה שהם השש קצוות עם י"ם, יהיה הכל אלהים, וזהו קום עשה לנו אלהים. והפרידום ממ"י, וחברום אל הי"ם, וזהו ענין קיצוץ בנטיעות, להפריד שש קצוות מהבינה, ולהורידם לבחינה אחרונה של מלכות, הנקראת י"ם. ולפיכך אמרו לאהרן שהוא מחסד, שהוא יקום ויעשה אלהים, כדרך שבינה לא נעשית אלהים, אלא ע"י חסד, דהתעטף בינה באור קדמאה, דהיינו חסד ונעשה אלהים, כן היו רוצים להמשיכן למטה, על ידי אהרן איש החסד, ואיך העולם מתקיים שהוא השש קצוות, כי אם בהשתתפות מ"י שהיא אימא עלאה, ונקראת אלהים. וכמא דאשתתף מי באלה, בתחילת האצילות, כן הוא תמיד, אימא רביעא על בנין להעמידם, וזהו מ"ש, וברוא דא אתקיים עלמא, ופדח אליהו ולא חמינא ליה כו'.

א"ר שמעון, על דא שמיא וחיליהון, במה אתבריאו כו', פידוש: כי עד עתה פירש רשבי ע"ה, שאל"ה הם שמיא וחיליהון, סוד שית דרגין דכרסיא כדפדישית לעיל, ואחר שגילה לו אליהו ז"ל, שמ"י ברא אלה, הוא בסוד שש שבאצילות, אם כן שית דרגין דכרסיא בסוד מ"ה נבראו, ולא בסוד מ"י, ואעפ"י שאמרנו שאימא עלאה מקננא בג' ספירן עלאין, זהו אחר שנבראו במ"ה, וגם אינה תמידית, אלא מקננא לבד, כד איהי דביעא על בנין תתאין, סוד הנשמות הנמשכין ממנה, ויורדין לבריאה, ומתגדלים על ידה, כדוגמת קן בעולם התחתון, שהוא לצורך גדול בצים ואפרוחים, לא זולת זה, וזהו מקננא בג' ספירן עלאין, הנוכח בתקונין, אבל בריאתם, לא

חסד שבחכמה, כי יצתה בינה מתלבשת י' בן, כי ברישא דאבא, לא היה ביניהם היכר, כי זו כלולה בזו, וזו כלולה בזו, כ' ואו נק' באדר"ו, כללא דכולא, ובדרועא ימינא נגלית, ויצתה בינה מתלבשת בן, ודרוע ה' על מי נגלתה, על מ"י ודאי ובינה נקראת קדש קדשים כנודע, ונפקא מגו מחשבה, סוד דישא.

ולפי שחסד הוא ראש הבנין, והיא נתלבשה בחסד שבחכמה עמיקא, נקראת בנינא עמיקא, ואיקרי שירותא לבנינא, קיימא ולא קיימא, כי גם שם בחסד אי אפשר להשיג אורה, והיא קיימא ולא קיימא, כי היתה נעלמת מהם (ל) ולא ניכרה עמידתה שם לגמרי, ונראה כאילו אינה עומדת, וזהו קיימא ולא קיימא, ואו נקראת מ"י, כי יש בה שאלה, ומ"י בסוד בינה, מתלבשת בחסד, כי מ', בינה, וי', חסד נמשך מחכמה, וזהו מ"י, והוא עמוק, כי חסד עליון שבחכמה נעלם מאד ולכן הוצרך להתלבש באור קדמאה, שהוא לבוש יקר דנהיר, והוא לבוש לחסד שבחכמה, ונמצאת בינה מתלבשת בחסד שבחכמה, ובחסד שבז"א, ועל ידי כן ברא אלה, שהם הו"ק: א"ל, הוא חסד כנודע, ה', הוא החמשה קצוות, הרי אלה, ואו נתגלה אור הבינה, ונק' בשם אלהים, והיה ראוי שיקרא (מ) אלה מ"י, אלא שמי הוא מלמעלה למטה, בינה בפנים וחסד שבחכמה מבחוץ, מלבוש לו, ואלהים ממטה למעלה, כי הכונה (נ) להתגלות והיות נגלה, הקדימו, כי מתחילה אלה, ואח"כ י', ואח"כ מ', בינה, כל אחד בתוך חבירו, ונסתמה המ"ם, (ס) להראות הענין, שהיא רביעא על בנין, כדאיתא בפרשת תרומה.

ועד לא ברא אלה, לא סליק בשמא אלהים, כי אלהים הוא שם גילוי, עד שאף לחיצונים נתגלה בשם זה כנודע, וכל עוד שלא נמצאו הו' קצוות להתעלם בתוכם, לא היה נקרא בשם זה, כי לא היה אפשר לו להתגלות, כי אם על

הנחות ומראה מקומות

- (מ) ג"א מ"י אליה (זח"ד).
- (נ) ג"א להתגלית היותר (ולחצותו חסד) נגלה (זח"ד).
- (ס) ג"א מוסיף המ"ם ס' (דפ"י).

- (י) ה"ג בזה"ר ג"א כי בה יצתה בינה מתלבשת בזה (דפ"י).
- (כ) ג"א ואו (דפ"י).
- (ל) ג"א שם (זח"ד).

היתה אלא במ"ה, ותביא ראייה לזה מהכתוב שאמר, כי אראה שמ"ך מעשי אצבעותיך, שהם כוד כוס של ברכה, דית"ב על חמש אצבען. וכת"ב, מה אדיר שמך בכל הארץ, סוד מ"ה, הוא שם יו"ד ה"א וא"ו ה"א העולה מ"ה, ומתלבש בעשד אותיותיו ב"ס דבריא, סוד עשד גלגלי כרסיא.

ואמנם אימא עלאה הנקראת אש"ד, דאתפשטת עד הוד, להתלבש בשש קצוות ת"ת הנקרא שמים. וזהו, אשר תנה הודך על השמים. ואז נקראת אלהים, על ידי התלבשות זה, (ע) וזה נקרא שמים. וזהו על השמים, איהו לסלק בשמא, וי"ש גם כן, בגין דברא נהורא לנהורא, ואתלבש דא בדא, וסליק לשמא קדישא, ה' עלאה שהיא בינה, וע"ד בראשית ברא אלהים, כי על ידי שש קצוות, שהוא שית מבראשית, ברא אלהים, ונקרא שמו אלהים, והוא אלהים עלאה, סוד בינה המתלבשת בשש קצוות ת"ת. כי אימא תתאה, הנקראת מ"ה, בהתלבשה בשש קצוותיה, אינה נקראת בשם אלהים. והטעם שאינה נקראת בינה אלהים, אלא בהתלבש שש קצוותיה בשש קצוות הת"ת. אבל אימא תתאה איך ל' קצוותיה במה להתלבש, וזמ"ש דהא מ"ה לא הוי הכי, ואף שש קצוותיה שהם הבנין אין לה, וזהו ולא אתבני, אלא ע"י ישראל, בבואם לראות פני השי"ת, כדבעינא למימר קמן, כי אז ממשיכין שש קצוות עליונות למטה, בתפלה ובדמעה, כי שערי דמעה לא ננעלו. ויורדים השש קצוות כמו שהם בבינה, שש מתלבשות בשש, והנה מאנאה הם: שש קצוותיה. וקישוטאה הם: סוד חסד עלאה, שהיא מתלבשת בו, בסוד יו"ד שבמ"י, ואתקשטת במאני דכורא, הם שש קצוות שבוכר, שנתלבשו בהם שש קצוות הבינה, כדפרישית. לקבלהון דכל דכר בישראל כו'.

הנה הכלה, בהתעוררות התחתונים, והראות במקדש, הרומז לה, כל זכר בישראל, תחזור היא

להיות זכר ממש, ולהתקשט במאני דכורא, ולהראות בה ברית קודש, כדמות הבינה, שעם היתה נקבה, אסתיימת בכורא, וזה, בהתלבשה בשש קצוות הזכר, אשר סיומם הוא היסוד. ואז יקרא בינה בן י"ה, הוא והיא הכל דבר אחד. וכן יהיה למלות, ע"י התעוררות התחתונים כנזכר, ועי"ל י' ואפיק ה', והענין הוא, כי כמו שאימא עלאה נגלית, ונתלבשה בסוד חסד שבחכמה, סוד יו"ד שבמ"י, מפני (צ) היותה רחמים. כן אימא תתאה, נגלית, ונתלבשה בסוד חמשה גבורות, הנמשכות מגבורה שבת"ת ולמטה, שהם חמש מפני היותה דין, וזהו סוד ה' שבמ"ה, התלבשות מ' (ק) תתאה, בה' גבורות, והם הם ה' שערים, שנמשכין מן חמשה גבורות, שבתוך חמשים שערי בינה, וזהו ענין יתבא על חמש אצבען, וכדפרישית לעיל. ועתה על ידי כל זכר, יוצאין ה' גבורות אלו, (ר) ונכנס יו"ד, סוד חסד שבחכמה, ומתלבש בו אימא תתאה, כגוונא דאימא עלאה, וגם שש קצוות שבבינה, יתנו לה בהלואה, מתלבשות בשש קצוות הזכר העליון, ונעשית זכר, ונקראת אדון. וזהו את פני האדון, ונעשית אלהים, כאימא כן בתה.

ודע, כי מתחילה נחסרו לה ה' (ש) חסדים מן החמשים שערים להיותה דין, ולפיכך נקראת מ"ה, ובהיותה אלהים, ועי"ל יו"ד, נכללת בה' חסדים, ואז היא מ"י שלימה, מכל החמשים שערים, כמנין מ"י, ולכן נפרדו אלו העשרה כהמ', להיותה ה' גבורות נכללים בה' חסדים, והם הם חסד הנמשך מחכמה, כי שם שורש ה' חסדים אלו. ויהיה פירוש הפסוק: אלה אזכרה, כוד שש קצוות שבבינה, מתלבשות בשש שבת"ת, שהוא הזכר, ואזכרה הוא מלשון זכר, ואשפכה עלי, כמד"א הביאו עלי כפרה, והיא אימא עלאה, ועוד עלי: על י', והיא יו"ד שבמ"י, להביאה אצלה, ויהיה אשפכה: אשפוך ה' על י', והיינו דאפיק ה' ועי"ל י', נפשי: דא נפש

הנהות ומראה מקומות

- (ע) ג"א ל"ג וזה נקרא שמים (זה"ר).
- (ס) ג"א שמה (זה"ר).
- (צ) ג"א מפני היות הזעיר רחמים (זה"ר).
- (ק) ג"א מלכות תתאה (זה"ר).
- (ר) ג"א ועתה ע"י הזכר יוצאין ה' גבורות אלו ונכנסים תוך חסד שבחכמה (זה"ר).
- (ש) ג"א שערים (זה"ר).

בשבעה עליונות, ואדם העולה מ"ט, כמנין שבעה שבועות. להמשיכם מלמעלה למטה, עד בית אלהים, ושם נכללים שבעה בשבעה, ואז תקרא אלהים, ודי בזה, כי פירושים אלו שלא כדעת רשב"י.

ואמנם צריך אני לבאר עוד, מהו אדכרנא בפומאי ושפיכנא דמעאי, מהו התועלת בהזכרת הפה, ובשפיכת דמעות, ויהיה זה שרש לתפלה ולברכות ולבכיה. ויתבאר עם זה, מפני מה שערי דמעות לא ננעלו. (כ) והענין הוא, כי האדם התחתון הוא דוגמת צורה עליונה, ופיו כפה העליון, ועיניו כעיני עליון, וכאשר יתעוררו למטה, יתעוררו למעלה. וזה כי כללות הפה, ירמוח לבינה (א) לייס שלה: פה למלכות שבה. והשפתים, לנצח והוד שבה. והלשון, ליסוד ולת"ת. והשיניים, לל"ב גתיבות חכמה, והחך, לחכמה שבה. ולחי עליון ותחתון, לחסד וגבורה שבה. וגרון, לבינה שבבינה. הנה (ב) כל עשר ספירות שבכללות הפה, רומזים לעשר שבבינה עצמה. ומה שלמעלה מן הפה, בחכמה, כי החוטם במלכות שבה, תהלה עליונה, ותהלתי: תהלת י' עליונה, אחטם לך. והעינים, נצח הוד שבה. והאזנים, חסד גבורה. והמצח, בינה שבה, ובין העינים, ת"ת בסוד הדעת. והמוח, חכמה עצמה וקרקפתא דרישא, כתר. והנה מן העשר דבינה, יצאו קול ודיבור לחוץ, שהם: ת"ת, ומלכות. כי היא אם הבנים. אמנם מעשר דחכמה, לא נתגלה דבר, כי הכל מחשבה לבד, והכל סתים. וכאשר יכיון האדם בביטוי שפתיו, לגלות אור עשר דבינה למטה, ולהמשיכם ממלכות עליונה שבבינה, שהיא פה, אל מלכות תחתונה, אין ספק שיאירו אור גדול שבעה הנרות, והרי הוא מוסיף כח בעליונים. כי כמו שהוא מוציא קול ודיבור על ידי עשר שבפה, כן יתעוררו עוד עשר שבפה עליונה, להוציא קול ודיבור עליון, מחודש באור נפלא, ויאירו בשבעה הנרות, ויחליפו כח, באור גדול ונפלא.

דוד, ודא מלכות, ואימתי יהיה זה, כי אעבור בסך, כשייראו הנמנים שהם הזכרים, כי אין הנקבות נמנים וזהו בסך. ואז אדם, ואמשיכם למטה, עד בית שהיא המלכות, ואז תקרא אלהים. וזהו סוד אני אמרתי אלהים אתם, פירוש (ת) על ידיכם. וכשחטאו בעגל, והפרידו אלה, ואמרו אלה אלהיך ישראל, נשאה מ"ה, שהיא בנימט' אדם. וזהו אכן כאדם תמותון, כי ירדו למקום המיתה, כי עד עתה היו בסוד הבינה, הוא אלהים חיים.

והנה כאדם, הוא סוד שם אדנ"י, העולה ס"ה כאר"ם, מקום המלכות ודי בזה. וזמשה והמה כאדם עברו ברית, כי בעון העגל, חזרו כאדם, וכדפרישית. ומאותו היום ואילך, צריך תפילה ודמעה להחזירה אלהים, בשלש רגלים בהראות כל זכר לפני ה'. לפיכך נזכר מיד, אחר פרשת העגל, אלהי מסכה לא תעשה לך, את חג המצות תשמור כו'. ונזכרו שם כל החגים, ואמר שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך כו', להורות כי לתקן עון העגל, צריכים לשמור ג' רגלים אלה, ולהראות כל זכר, לתקן את אשר עותו בעגל.

ודע, כי אף בשלש רגלים, לא תהיה לגמרי כבינה, כי שער החמישים יחסר ממנה, ולא יהיה בה כי אם בהעלם גדול. וזמשה, ותחסרהו מעט מאלהים, הוא שער החמשים, (י) הנכללים במ"י שבאלהים, וזהו אדם, העולה מ"ט, כי שער החמשים נתעלם מאד מהמידה אחרונה בעון העגל. ודע, כי שער החמשים הוא חסד עלאה שבה"ח הנו', וזה עמוק עמוק מי ימצאנו מ"י ימצאנו ודאי וזה נעלם ממש כנודע. ואפשר עוד לפרש, כי אעבור בסך על ראש השנה, שכל העולם עוברין בחשבון ובסך. אדם עד סכות, בהראות כל זכר, ותהיה בית אלהים, כאימא עלאה. עוד יש לי לפרש כי אעבור בסך, על ספירת העומר, שנכללים שבעה תחתונות

הנהרות ומראה מקומות

(א) ג"א לבינה ולמלכות שבה (זה"ר). ג"א לבינה למלכות וליג לייס שלה סה (דפ"ר).
(ב) ה"ג בזה"ר ג"א על (דפ"ר).

(ת) ג"א מוסיף כי אני שהיא מלכות האמורה להיות אלהים וזה על ידיכם (זה"ר). (י) ע"י ד"ה כא:
(כ) ב"מ נא. וזה תרומה קסה.

עלאה, בסוד מלמעלה למטה. כי שם גם כן שרש הדיגין והקליפות בדקות רב והעלם גדול, ולפיכך נקראים תעלומות חכמה, ויורדין אל חכמה תתאה (ז) דתחות כתרא תתאה בסוד ממטת למעלה, ומתבסמין זה בזה, נצח והוד שבחכמה עליונה, בנצח והוד שבחכמה תחתונה, והנח הוצרכה המלכות לשתקרא אלהים, לשתי בחינות אלו: ראשונה הדמעות, להשביית הקליפות והדיגין מצד החכמה, כדפרישית, ולחסיר ה' ולהכניס י' מצד החכמה, והשנית, להמשיך לת שש קצוות של בינה, על ידי הזכירה בפה, תרומז לבינה כדפרישית, ודי בזה.

ודע, כי קין והבל, הם הם תרין דמעין דנחתו לתתא במלכות, קין, שרש הקליפות, והבל שרש הדיגין, והבל אתבסם בשקיעא דימא רבא, והוא חכמה תחתונה, דמבסמא דמעין עלאין, אבל קין למטה, דינא תקיפא, שקיעה בנוקבא דתהומא רבא, ולא אתבסם כלל, ושני נקבי התוטם, הם מקום לשני שרשים אלו, כי כולן נמצאין במלכות, בין למעלה בין למטה, וכאשר יתקנו התחתונים (ט) עניניהם, ותריח ריח הפוחין קדישין, נצח והוד, ממקום הקדש, נתבסמו כולן, והשני נקבים יהיו רחמים, ולהיות כי סוד (ג'ל כי הוד) שרש הקליפות, בחרבן הבית, אשר בו משלו הקליפות, נאמר והודי נהפך עלי למשחית, כל היום דזה, והנה אף וחימה בשני נקבי התוטם, אף מקום הדיגין וחימה מקום הקליפות, והם הם קין והבל, וקין הרג להבל, ואמר לית דין ולית דיין, וכנגד זה, כשה הרג לחימה, (י) ונטל הקליפות ממקום הקדש, שהרי משה הוא הבל כנודע, ולפיכך נאמר עליו, כשקראתו משה, כי מן המים כשיתיהו, כי המים הרז וילדז אפילה, ודי עתה בזה, כי עוד אאריך בזה בעיה.

אמר ר' אלעזר, שתיקא דילי בנה מקדשא.

הנהגה להיות כי אימא עלאה גם היא אתתרכת בחרבן בית קדשינו, לפיכך נסתמו שרעי תפלה הנמשכין מן הפה, שהיא אימא עלאה, כיון דאתתרכת, ושערי תפלה הם השפתים, נצח והוד שבבינה, וי"ה נסתלקה, ונשארה אל"ם, יונת אלם, ואמנם נצח הוד שבחכמה, הם שרעי דמעה, ולזה אמר רב המנונא סבא ע"ה (ג) לבעל החוטם אני מתפלל, שהם עשר שבחכמה, אשר סופם תוטם, כי הם לא ננעלו, וכאשר יוריד האדם דמעות, ויתכוין למתק הדיגין, הנה החכמה העליונה שהיא ימא רבא, תמתקם, ומתבסמים (ד) בימא רבא כנודע, ותרין דמעין, הם שרש הדיגין, ושרש הקליפות, אשר שרשם בחכמה, בנצח והוד שבה, ויתבסמו, ויתמתקו, ואין שטן ואין פגע רע, והרחמים (ה) מתרבין, והחוטם העליון מחזיר הדברים אל שרשם, בסוד וירח, ושם תמתקין, ולפיכך שרעי דמעה לא ננעלו, כי עולין לעשר שבחכמה, והעשר שבחכמה, ממתקין הדיגין, ונחתין תרין דמעין שבנצח והוד שבה, למתק הדיגין והקליפות (ו) שבה.

האם תשאל, ואיך אפשר, והרי אני רואה, כי הדמעות הולכין לאיבוד באדם התחתון, ומבשרי אחזה אלוה באדם העליון, ואיך יורדים לים הגדול שהוא חכמה, ואני רואה אותם יורדין למטה מן החכמה, דע, כי זה בסוד עשר שמלמטה למעלה, בסוד א': יו"ד בראש, וי"ד בסוף, ובסוד יאהודנה"י, יו"ד בראש, יו"ד בסוף, (ז) עשר מלמעלה למטה, ועשר מלמטה למעלה, ושני דמעות אלו יורדין לחכמה תחתונה שבעשר שמלמטה למעלה, (נ"א שמלמעלה למטה) ושם שתמתקין ומתבסמים, והוא הוא ימא רבא, חכמה שבעשר שמלמטה למעלה, כי שם שרש הדיגין והקלי', בסוד הדין מלמטה למעלה נוקבא כנודע, וצתתברין אלו החכמות שם, על ידי תרין דמעין אלו, שהם תעלומות חכמה עלאה, דתחות כתרא

הנחות ובראח מקומות

(ז) ע"ה שער מ"ז וי"ד וד"ז ש"ו, ע"ה ש"ז
 מביט עתה ב'.
 (ח) ה"ג כוזרל ועייש שוד כפח שניים נ"א
 ותנות (דש"י), (ט) נ"ה מעשיחם (זא"ר),
 פ' נ"ה ובשל (זא"ר).

(ג) באר"י דף ק"ל: ועיין פסכת תענית כ"ט.
 (ד) נ"א ביטפא (דש"י).
 (ה) נ"א מתקריבים, ונ"א מתעוררים, ונ"א
 שנתקריבים (זא"ר).
 (ו) נ"א ליג שבה (דש"י).

מוציאם למטה למינם: באצילות, ובבריאת. וביצירה, ובעשיה. והם נמשכין מהעליונים, ונקראים צבאם, כי מכחם נמשכים למטה. ולזה אמר, ואפיקו חיילין לזניהו דלית לון חושבנא. לכולם בין אינן שיתין בין כל חיילין דלהון בשם יקרא מאי בשם יקרא כו'. דע, כי אחר האצילות צריכין הנאצלים קיום והעמדה. שיעמדו תמיד באותו השפע והאור ולא יסתלק מהם לעולם. והוה ענין קריאת שם בכל מקום. וכמ"ש למטה, אדכרנא שמי לאתקיימא. ואמר ר"ש, כי אין הכונה כאן לקרות להם שם אחד צאתם לחוץ להעמידם. וי"ש לאו הכי, אלא על עיקר יציאתם. דבומנא דדגנא דא לא סליק לעילא, ואיקרי מי, לא אפיק טמירין לזניהו, אפי"ג דהוה טמירין בית. כי הנה כל עוד שלא נבראו שש קצוות התפארת להתעלם בהם כדפרישיית לעיל, לא יצאו שש קצוות הבינה לחוץ, כי לא היה אפשר להשיגם מרוב העלמם וי"ש לא אוליד ולא אפיק טמירין לזניהו. והנה אמר שני דברים: לא אוליד, ולא אפיק. כי אוליד, הם ד"ו פרצופין, ת"ת ומלכות, מלכות כלולה בת"ת. ואפיק טמירין לזניהו, הם ר"ק הבינה, המתעלמין בשש קצוות התפארת, ואל יקשה בעיניך, כי לפי מה שכתבנו, ברא אלה הם שש קצוות הת"ת, ואוליד הוא גם כן ת"ת ומלכות, אם כן תרתי למה לי. כי הענין עמוק מאד, ומתבאר עם מה שכתבנו למעלה, כי אימא עלאה. האצילה שש קצוות התפארת להתעלם בהם, והוה ברא אלה. ואלו היו טמונים בה בעלם גדול, בסוד ר' שבתוך ה' עלאה, והוא"ו שבתוך הה' איז לו ראש, כי לא היו לו רק ששה קצוות. וכאשר עלתה הבינה לחכמה, לקבל ממנה אור בסוד העיבור, נתעברה בשש קצוות אלו, והמשיכה להם אור מן החכמה, ונעשו כ' החגית חביד והגהי נעשו חגית. וחביד הם ראש הוא"ו ולפיכך הוא"ו שבשם. יש לה ראש. כי כאשר הולידה אותו, נעשה באופן אחר והגדיל, על כן ירים ראש, ובתוכה נתעלמו ר"ק הבינה, והוה פירוש, דבומנא דדגנא

לעילא, ובנה מקדשא לתתא כו'. ירצה: בנה מקדשא לעילא, היא בינה, מקדש עליון, בהתלבשה בת"ת, בשש קצוותיו. ובנה מקדשא לתתא, מקדש תחתון, מלכות בהדמותה לבינה, להקרא אלהים כגונא דילת, וכל זה על ידי שתיקת ר' אלעזר. ואמנם מ"ש בה ר' אלעזר, היה במקדש תחתון הנקרא סלע כנודע. והכונה היא, כי דברי תורה, כאשר יוצאין מפי האדם האומרם, ובפרט אם הוא אדם רשום, ונשמתי מן האצילות, הנה דבריו יעשו רושם למעלה, כפי חשיבות נשמתי, ויתקנו האצילות העליון, ויעשו שלום בפמליא של מעלה, שהיא בינה. ובפמליא של מטה, והיא מלכות, וכפי הדברים הנאמרים יתקנו למעלה, אם שמים חדשים, ואם ארצות. (נ"א כפי שורש לימוד) כמ"ש רשב"י לקמן. כי אם דבריו בסודות העליונים, ובאצילות הקדוש, הנה יתקן באצילות, במדה אשר דבר בה, להכין אותה ולסעדה, כי לפי שדבר בהן ר"ש בבינה ובמלכות, נבראו ונתקנו שתי פעולמות: בינה, ומלכות. והוה ברור, ומה נקיש לשאר דברי תורה.

אמר ר' שמעון, מכאן ולהלאה שלימו דקרא, דכתיב המוציא במספר צבאם. תרין דדגין אינון, דאצטריך למהוי רשים כל חד מנייהו כו'. הנה ב' מדרגות אלו, ראש הבנין העליון, וסופו. העליון להשפיע, והתחתון לקבל. העליון נעלם, והתחתון נגלה. העליון נשמה לבנין, והשני נשמה למה שלמטה ממנו. והוה דא עלאה, ודא תתאה. ושניהם רשומים ומפורסמים, זה בעליונים, זה בתחתונים, וזה נרשם בעליונים, להעלימו. וזה נרשם בהם, לגיליו, כי זה עלמא דאתגלייא, וזה עלמא דאכסיא כנודע. הנה בכל מקום שיש ה' יתירה, לפעמים יורה על ה' עלאה, ולפעמים יורה על ה' תתאה, והנה המוציא במספר, הוא על ה' עלאה, שאין כמותו. כי הוא מחיה את כלם, והוא המוציא במספר, כי בבינה נכללים בשש קצוות כללות רב עי שעולים לסי דבון, וי"ש במספר שהן ריבוא אינון דקיימין כחודא. וי סלפ עומין בבינה בהעלם גדול, והוה

הנחות והפאה מקומות

Ⓢ ג"ש החגית הגהי חביד חגית (חז"ר).

נתקיימו גם כן אחר צאתם, ולא חסרו מס' ריבוא אפילו אחד, כדאמרינן לקמן איש לא נעדר, והכל על ידי שם אלהים שבבינה, ולפי שזה נראה קצת דוחק, שמפשט הכתוב שאומר לכולם בשם יקרא, נראה שהשם הוא להם, ולא לבינה, לזה אמר, כגוונא דא, ראה קראתי בשם בצלאל, שאין שם זה חוזר על שם בצלאל הנזכר בכתוב, אלא על השי"ת, שהזכיר שמו הגדול, לתת קיום והעמדה ושלמות נפלא אל בצלאל, כדי שיוכל לעשות המשכן, (ג) ושיכוין סודותיו, וכמ"ש ז"ל (כ) יודע היה בצלאל לצרף אותיות, שבהם נבראו שמים וארץ, (ע) ואמנם הזכרת שם זה הוא, להמשיך עשר ספירות, מעשר אותיות שבשם, על נשמת בצלאל, באופן שתהיה נשמתו כלולה מעשר בלי התלבשות, ושיהיה לו קיום והעמדה, לקבל האור הרב ההוא, וכמ"ש ואמלא אותו רוח אלהים כו'.

מרב אונים, מאי מרב אונים, דא ריש דרגין דסליקו ביה כל רעותין, ואסתלקו ביה בארץ סתים. ריש דרגין היא חכמה, ראש המדרגות, כי כתר נעלם מאד, ואף חכמה קדומה נעלמה מעיני כל חי, כי אף יסוד שהוא (פ) כל חי, המושך הטיפה זרעית מן המוח שנקרא חכמה, אינו מושך מחכמה זו הקדומה, כי נעלמה ממנו. אלא חכמה זו היא הנקראת שירותא, ראש המדרגות, והיא הנקראת אבא, ונקראת חכמה זו רוב אונים, כי כל הרצונות שהם הנקראים רעותין, כולם עולים עד שם. בין דז"א, בין דנוקביה, בין דאימא עלאה, כי מצח דז"א, ומצח דנוקביה, ומצח דאימא עלאה, כולם בהתגלות המצח העליון הנקרא רצון, עולות עד חכמה זו, לקבל משם האור העליון על ידה, ועולים עמה בארץ סתים, על ידי התעלמם בתוכה, כי לא יוכלו לקבל אור הרצון העליון, אלא באמצעותה, ובה עולים ומתעלים להרבות אורם, ומתלבשים בה, ומתעלמים בתוכה, כדי שיוכלו לקבל אור

דא לא סליק לעילא לחכמה, להגדיל אור שש קצוות אלו, ולעשותן חב"ד חג"ת, והם הם ז"א. והנה שש קצוות אלו, מתחילה הם משך הזרע, משך הוא, היורד מחכמה, ונתעברה הבינה, ואשתהו בגווה תריסר ירחי, עד שנעשו שנים עשר (ל) חסד, כלול מחכמה, וגבורה, נבינה, ות"ת, מדעת, ונצח, מחסד, והוד, מגבורה, ייסוד, מת"ת, ולפיכך הוצרכו לעמוד שנים עשר חדש, וזהו ויתעבר ה' בי, בי דייקא, בגימטריא י"ב, והם י"ב גבולי אלכסון, והם שנים עשר צירופי שם בן ארבע, ויצאו לחוץ בסוד ו' שבשם, ולפיכך אי אפשר להזכיר ו', אם לא בו' אחרת עמה, ואחר שיצאו ממנה, נתלבשו בהם שש קצוותיה, בשש קצוות אלו, ואם לא היה שנבראו ו"ק אלו, שהם הוא"ו משך הזרע, לא היה אפשר להוליד ולהתעלם בהם, כי בהם עצמם נתעברה והולידתם, ואח"כ נתעלמה בהם, ומיד שנבראו שש קצוות אלו, שהם אלה, נקראו אלהים, ונתעברה בהם, והולידתם, והוציאתם בשלמות יותר ממה שהיו, כי הגדילו כדפרישית, ואלו הם הנטיעות, שהיו כקרני חגבים, והגדילו בי"ב ירחי, וזהו אפיק לון בשלימו, ולפיכך הוה עובדא, דאשתהי תריסר ירחי, ואכשר רבה תוספאה, (מ) דוגמת האדם העליון.

ולפיכך אל"ה למעלה ממ"י, להורות על סוד העיבור שנתעברה בהם, ונכנסו לתוכו כדפרישית ויצאו לחוץ בשלמות כדפרישית. הנה אם כן, אין שם זה, לא לס' ריבוא, ולא לחיילין דלהון לקיימם אחר צאתם, אלא שם זה לבינה, להאציל האצילות, ולהוליד, ולהוציא טמירין כדפרישית, כי בלתי שם זה, לא היה לה אפשרות להוליד ולאפקא טמירין, וזהו בשם יקרא, בהואו שם דיליה, דאיהו אלהים, קרא ואפיק כל זינא, בין באצילות, בין בבריאה, בין ביצירה, בין בעשיה, לאתקיימא בשלמות זה, כי על ידי שם זה

הגהות ומראה מקומות

- (ל) ג"א שנים עשר חודש (זה"ר).
- (מ) יבמות פ'.
- (נ) ג"א ושיבין (זה"ר ודפו"י). (ס) ברכות ג"ה.
- (ע) בזה"ר מביא כאן הג"ה אמ"ו לכן במלה (פ) ג"א מוסיף שהוא נשמת כל חי (זה"ר).

דף קס"ה ע"א מ"ט המוציא ולא מוציא. דהכתב בורא ולא הבורא. עושה ארץ, ולא כתיב העושה ארץ. מ"ט הכא המוציא, אלא כל מילין דאינון מרזא דעלמא עלאה, סתירה אסתתרא ה' מתמן לאתחזאה דהא מעלמא גניזא וסתימא, וכל מילין דאינון מעלמא דאתגלייא יתיר, כתיב בה"א דכתיב המוציא במספר צבאם, הקורא למי הים, כולוה מרזא דעלמא תתאה איהו כו'. ע"כ. הגה נראה בהדיא, שגם המוציא במספר צבאם, מרזא דעלמא תתאה הוא. ונמצא דבר זה סותר דברי רשב"י, שאמר שהמוציא במספר, הוא דרגא עלאה.

וצריכין אנו לבאר מאמר זה (ק) בהתבט לשונו ומתוכו יתבאר תירוץ לקושיא זו. הגה הוקשה לו, שינוי הלשון, כי בכל מקום אומר בורא, עושה, והיה ראוי שיאמר ג"כ מוציא לחם וכו', מ"ט דאמר הכא המוציא. ותירק, כי כל הדברים שהם נעלמות מן עולם הבינה עצמה בסוד היותה מ"י, קודם שנקראת אלהים, והו מרזא עלמא עלאה סתירה, ולא אמר מרזא דעלמא עלאה לבד, וכן למטה אמר, לאתחזאה דהא מעלמא גניזא וסתירא איהו, בסוד מי, שהוא מורה על העלם, קודם שנקראת אלהים, ולפיכך נסתרה ה' משם, כי ה' מורה עליה, שעשתה איוו פעולה חוצה לה, אבל כשהוא מדבר בעצמות הה"א, ובחלק מן חלקיה, אי אפשר להזכירה, כי עדיין אינה ה' עד שתגמר. ולפיכך נסתרה ה' משם, ולכן כשאמר בורא השמים, לא אמר הבורא, כי הכונה על ת"ת שבבינה עצמה, וכן עושה ארץ, על המלכות שבבינה עצמה, ואינה נקראת ה' אלא בהיות בה שתי מדות אלו: ת"ת, ומלכות. בסוד ה' ר"ו, והמאציל בה שני מדות אלו הוא חכמה, ולפיכך נסתרה ה' משם, כי מורה על גבוה מעל גבוה, המאציל בבינה עצמה כד"ל אלה, והו דהא מעלמא גניזא וסתירא איהו. האמנם הדברים הנגלים יותר, בסוד בינה הנקראת אלהים, כתיב בה"א, כי כבר נגמר אצילותה, ונקראת אלהים, להוליד ולאפקא טמירין לתתא, ורוצה לגלות הדברים הנעלמים

מצותא דעתיקא הנקרא רצון כנודע, ותנו פירוש ואסתלקי ביה בארז סתים. ולפי שרצון העליון אתגלי ביה חסד עלאה, ואתפשט בדיקנא עד כולא, ואתגלי בפומא דאמה כדאיתא באדרא. (צ) והנה הטיפה הזרעית הוא החסד דאתגלי בפומא דאמה, ומבסם לנוקבא, ונקראת טיפה זו און, כמשיה וראשית אוני, והיא הטיפה זרעית ראשונה כנודע, ובנימין הוא המושך הטיפה זרעית בנוקבא ממטה למעלה, ולפיכך נקרא בן אוני, וכל הטיפות הזרעיות המושכות מן הרצונות ונקראים אונים כולם באים עד חכמה זו כדפרישית. ולפיכך נקרא רב אונים, דסליקו ביה רעותין עלאין ותתאין, שהם האונים כדפרישית, ואמיץ כח, דא רזא דעלמא עלאה, דאסתלק בשם אלהים, כדאמרן. הגה זו היא בינה בשש קצוותיה, דאסתלק בשם אלהים כדפרישית. ובינה היא כח מחכמה, כח מ"ה, וכח זה הוא חסד, כד"א ימינך ה' נאדרי בכח. כי בינה נתלבשה בחסד שבחכמה, והיא יו"ד ממי כדפרישית, ועל ידו נתלבשה בשש קצוות, ואסתלק בשם אלהים כדפרישית, והכונה היא, כי להוליד ס' ריבוא דעלמא עלאה, ולאפקא טמירין לזניהו, הוצרכו כל הרצונות לעלות עד שם בחכמה, שהוא אבא. ואמא עלאה קבלה כל הטיפין, ונתעברה בהם, והוציאתם לחוץ בשלמות, והו פירוש מרוב אונים ואמיץ כח, כי מחמת רוב אונים שהוא אבא, ואמיץ כח שהיא אימא, הוציא במספר צבאם, ולא נעדר מהם איש מהס' ריבוא עליונים, כי אין שם מגיע פגם, ולא חטא, ולא אסתלקות אור כלל. ולפיכך אעפ"י שחטאו ישראל במדבר, לא חסר מגין זה, וידוע הוא עלמא עלאה, שאין שם הסתלקות אור, וידוע הוא כי דור המדבר מעלמא דיובלא הוה, וס' ריבוא דישראל, כנגד ס' רבוון דיליה, ולפיכך איש לא נעדר מהם, דוגמת העולם העליון, וזה ברור, וצריך אני עתה לבאר, מ"ש למעלה, כגונא דא המוציא לחם מן הארץ, המוציא ההוא דאשתמודעא, דא דרגא תתאה וכולא חד, כי דברים אלו נראין כסותרין מ"ש בפרשת תרומה,

הגהות ומראה מקומות

(צ) אדר"ר אות ט"א ובדפרי קמ"ב. (ק) נ"א בהרחבות לשוני (זה"ר).

ואמר במספר, שתוא סוד קול דנפיק משופר, כמו שביאר ריש פרשת פקודי (ש) וכן הקורא למי הים, פירש ואמר ה' צבאות שמו. אבל כאן אמר המוציא, ולא פירש על ידי מי, ויש שאורח כתיבם הוא, ממלכות עצמה, בסוד מלכות שבה.

(כך מצאתי בספר אשמורת הבוקר דף ח ע"ב, קודם זה המאמר מהוה"ק דף ב' ע"ב, ח"ל, דע לך אחי, כי האותיות הם אורות מבהיקים ומוזהרים, וכונת כל אות ואות שהיה רצונו לשיברא העולם, הוא התפשטות אורה והתגלותה בעולם, ולכן כל אות ואות היה רצונו לשיברא בה העולם. כגוי לקמן בפ"י אות נר"ן. ודע, כי האותיות בהיותן בבטן מ"י, אימא עלאה, כיון שיצאו, יצאה האלף תחילה, ואח"כ ב', ואח"ך ג', עד תי"ו, וכיון שיצאה התי"ו באחרונה, היא היתה ראשונה, שהיא היתה אצל הבינה, והיו האותיות אצל הבינה, עד תשר"ק, והה סדרן: כי אצל הבינה היתה תי"ו ע"ו הדר"ך; תשר"ק, צפע"ס, נמלכ"י, טחז"ו, הדיג ב"א, ולפי זה שהיוצא ראשון הוא אחרון והיוצא אחרון הוא ראשון. ולפי שהתי"ו יצא באחרונה, היא היתה ראשונה, לפי שהיתה קרובה לבינה. ולזה היא שאלה בראשונה, ואחריה ש', ואחריה ר', ואחריה ק'. וכן כולם עד ב', וכגו"ל לקמן).

שם בדף ב' ע"ב, ח"ל, והעתק גם מכתבת ידי הרב הגדול זלה"ה.

בראשית: רב המנונא סבא אמר, אשכחן אתוון בהפוכא, בית בקדמיתא, ולבחר ב' בקדמיתא, היינו בראשית ברא. לבחר אלף בקדמיתא, ולבחר אלף בקדמיתא היינו אלהים את לבתר, אלא כד בעא קב"ה למברא עלמא, כל אתוון סתימין, ותרין אלפין שנין עד דלא ברא עלמא, הוה מסתכל קב"ה ואשתעשע בהו. כד בעא למברי עלמא, אתו כל אתוון קמיה מסופא ארישיהו כ"ר.

(ת) הנה הרגיש שתי קושיות: אחת, היפוך

בה, ולהוציאם לחוץ, כגון המוציא במספר צבאם, המורה על דאפיק טמירין, וכן הקורא למי הים, הוא סוד התפשטות מ"י החכמה העליונה הנקראת י"ם, על פני ארץ, היא מלכות. כל אלו הכונה בהם גילוי יותר ממה שהיו, והתפשטות למטה, ולפיכך הוא בה"א, וזמ"ש, וכל מילין דאינון מעלמא דאתגליא יתיר, כתיב בה"א כו', כלהו מרזא דעלמא תתאה איהו. לומר: שכולם הכונה גילוי והתפשטות למטה, (ר) ולא מרזא דעלמא תתאה, ולא אמר דרגא תתאה כמ"ש כאן. נמצא עמ"ש כאן, ומ"ש בפרשת תרומה, הכל הולך אל מקום אחד, ואינם סותרין זה את זה, שכולם מתאימות. כי כאן אמר המוציא דלית דכוותה, הכונה על בינה שנקראת בשם אלהים, לאולדא ולאפקא טמירין לגלות ולהתפשט, וזהו עצמי שאמר בפרשת תרומה, כל מילין דאינין מעלמא דאתגליא יתיר, וכדפרישית.

ואמנם מ"ש בפרשת תרומה, ואי אכתיב בשמא איהו בה"א הכונה לומר שכאשר נכתבה וזה בשם, כגון האל הגדול, אין הכונה בה"א הפועלת בשם, כמו המוציא הקורא, שהה' היא המוציא והקוראה למי הים, אלא השם פועל בה"א, כי האל הגדול, הכונה בחסד הפועל במלכות, וכן הגבור, בגבורה הפועלת במלכות. וזה איהו בה', והכא דאיהו בארץ סתים, שכתב המוציא, ולא הזכיר על ידי שם מי הוציא, הכונה היא ע"י מלכות עצמה, וזהו מרזא דעלמא תתאה איהו, כיון שלא נזכר שום שם, לא גדול ולא גבור.

עוד אפשר לפרש, ואי אכתיב בשמא איהו בה', לומר שאם נכתבה בשם ה', כמו האל הגדול, אין הכונה במילין דאינון מעלמא דאתגליא יתיר, אלא איהו בה', כלומר עלמא סתירא נרמו בה', ולא מעלמא דאתגליא, והכונה, כי הה"א שהיא בינה עצמה בסוד מ"י, פועל בחסד שבה, חסד שבה גובר על שאר ספירות שבה, וכן הגבור על זה הדרך, ודי בזה, ומכל מקום, עיקר הפירוש המוציא במספר, ביאר על ידי מה מוציא,

הנהרות ומראה מקומות

(ת) עיין בהקסחי"ז אות כ"ב בסולם מאמר אותיות דרב המנונא סבא.

(ר) ג"א ולי"א (זה"ר) וזהו ר"ת ולזה אמר. (ש) אות ר"ט"ה ובדפרי"י דף רל"א:

לחותם, וראשונה לנחתם. והאותיות היו בבינה בסדר, ג) ונתרמו אחרי אלפי שנין בהפך, ולפיכך עאלת תיו תחילה קמי בינה עלאת, וכן כולם. ומזו ענין חותם זה, ולמה נבחרו ג' אותיות אלו לחותם. כי כמו שת"ת בעשר ספירות, מכריע למעלה בסוד הדעת, ובאמצע בסוד ת"ת, ולמטה על ידי היסוד. ולפיכך נקרא ת"ת אמת, ראש הספירות, ואמצען, וסופן, כי הוא מכריע בראש הספירות, ובאמצען, ובסופן. כן בכל ספירה וספירה, אחר שהיא כלולה מעשר, ת"ת שבה, מכריע בה למעלה, בסוד הדעת שבה, ולמטה בה בסוד יסוד ומלכות, ובאמצע בסוד תפארת. וזהו חותם, שבו נחתמו כל הספירות בכלל, וכל ספירה בפרט בעצמותה, להיות לה מכריע למעלה בראשה, ובסופה, ובאמצעיתה, וכן בבינה נצמה, כאשר נחקקו בה האותיות, בסוד עשר שבה, בחכמה שבה ד) שבעה, ובבינה שבה שבעה, ובדעת שבה שמנה, וכן בחסד שבה שבעה, ובגבורה שבה שבעה, ובת"ת שבה שמנה, וכן בנצח שבה שבעה, ובהוד שבה שבעה, וביסוד שבה שמנה, בסוד נשמה ורוח ונפש, ובמלכות שבה נעשה להם גוף, לשיתלבשו בהם נשמה ורוח ונפש וכל זה בבינה עצמה. הנה את א' מכרעת לכולם למעלה, בסוד הדעת, ואת מ' מכרעת בכלן באמצע, בסוד ת"ת, ואת ת' מכרעת בכלן למטה, בסוד ת"ת, על ידי יסוד במלכות, וכיון שאם הבנים היא כך, כולם נחתמו בחותמא ע"ד זה, כי ממנה יצאו. חמ"ש דאנא חותמא דגושפנקא דילך אמת, ואת אתקריאת אמת, שהוא ת"ת שבבינה, המכריע בכל חלקיה ואמרה ת', שראוי שיברא העולם שהם ר' קצוות ד"א, בסוד ת"ת, על ידי היסוד שהוא המכריע האחרון שבבינה, ומשם ימשך להם האור להחיותם, ואמר לה קב"ה שהיא בינה, שעם היותה קדושה ממקום הקדש, הנה מצד היותה

האותיות ב' קודם א', ועוד, כפל האותיות, שני פעמים א', ושני פעמים ב', ולזה אמר, שכשרצה הקב"ה שהוא הבינה, להוציא שש קצוות, הנקראות עלמא כנודע ומשם נשתלשלו המדרגות עד עולם הזה השפל, היו כל האותיות סתומות בבינה, כי שם נצטיידו ונרשמו האותיות, ולא יצאו לחוץ עדיין ותריץ אלפין שנין עד לא ברא עלמא, הם: חכמה, ובינה שבז"א, מוחין דילית, וזוהו מסתכל קב"ה שהוא בינה, ואשתעשע בהו, שהו מיין נוקבין שבה, כמו שהמלכות, נשמות הצדיקים שמשתעשעת בהם, הם המיין נוקבין שבה, כן האותיות לבינה, ונמצא, כי כל האותיות היו בבינה עליונה, הנקרא אימא עלאה, ונמשכו עד בינה תחתונה שבז"א, והיתה אימא עלאה משתעשעת בהם, בסוד מיין נוקבין, וכאשר עלה ברצון בינה, להאציל שש קצוות שבז"א, הנקרא עלמא, וכן משם ולמטה, עד סוף המדרגות, אתו כל אתוון קמיה מסיפא ארישיהו, כי כאשר נחקקו האותיות, קודם יצאה א', ואח"כ ב', וכן כולם. ויצתה ת' באחרונה, והיא סמוכה אל הבינה, כי היוצא ראשון, הוא אחרון א) לבינה, ולפיכך עאלת את ת' בראשונה בבינה עצמה, ועוד, כי מתחילה נבראת א' על יד בינה, ואח"כ נבראה ב' על ידי בינה, בהתלבשות א'. וכן תג', בהתלבשות א"ב, וכן ד', בהתלבשות אב"ג, וכן פולם עד ת'. וזה טעם המספר, ונמצאת אות ת' נבראת על ידי מסכים הרבה, וקרובה אל הקליפות, ולפיכך תי"ו חיים, תי"ז מות, ולזה עאלת ת', כי ההעלם הוא תגילוי, ועל ידי רוב מסכיה, יושג אור המאציל העליון בעולם השפל הלוה, ולכן היותר נגלה עאלת בקרמיתא, שיברא בה העולם, כדי שיוכלו להשיג אור העליון. ב) ובג"ד תי"ו, היא חותמא דגושפנקא, סוף אותיות אמ"ת, כדאמדינן בתר הכי, והחותם כשחותמין בו, הראשון הוא אחרון, כן הוא את ת' אחרונה

הנהרות ומראה מקומות

- ג) נ"א ונחתמו בתריץ אלפין (זה"ר).
- ד) נ"א שבחכמה א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' שבעה, ובבינה שבה שבעה ע' פ' צ' ק' ר' ש' ת', ובדעת שמונה ח' ט' י' כ' ל' מ' נ' ס'. וכן בחסד וכו' (זה"ר).

- א) נ"א ל"ג לבינה (זה"ר).
- ב) בזה"ר כתוב כאן הגחיה מולין: א' הוא אחד שנברא יחיד, ב' שנים שבבריאתה היו אותיות, ג' שלשה שנתלבשה בא"ב וכו', וכן עד י' שהוא סוף המערכת.

וכן ש' בבחינת נקודת ציון שבה, ומאותיות אלו נעשות שדה, שדה תפוחים, כן סטרא אחרא יש לה בחינת ק', ובחי' ר', ובחינת ש' נקודה אמצעית דסטרא אחרא, ונעשית שקר.

והנה בעולם הנגלה, יש שתי נקודות: נקודת ציון, אמצעית הישוב, כנגד מלכות, ונקודת גן עדן, אמצעית כל העולם כנגד בינה, וכנגדם שתי שינין בתפילין: ש' דתלת ראשין, כנגד נקודת ציון שבמלכות, וש' דארבע ראשין, כנגד נקודה אמצעית שבבינה, וזו נעלמה מאד, ולפיכך היא של ד' ראשין, כי ע"י אבות שבאבא עלאה עם סוד הדעת, נעשה לה נקודה זו, והם הם שחפרתה וכרוה, והיא היא מ' פתוחה, שיש לה ד' ראשין, שהם ד' כותלין, ויש לה פתח פתוח למטה, וזהו תתאה, יש לה ג' כותלים, דוגמת ש' של ג' ראשין, ופתחה בצדה למעלה, וזהו ופתח התבה בצדה תשים, ולסטרא אחרא יש לה נקודה אמצעיתא נקודת המדבר, ונעשית לה נקודה זו על ידי ש', דוגמת הטהורה, נקודת מלכות, ולפיכך אמר, הואיל ואתון דיופא נטלין לך למהו עמהון לחפור בור ט' שהן בורות נשברים דמסטרא אחרא, ואם היה העולם נברא בשיין, היו גוברין הקליפות וסטרא אחרא, כי ממנה קיומם והעמדתם, דלית סטרא אחרא דלית ביה נהירו דיק מסטרא דקדושה, ומה גם בחפירת הבאר, כי אי אפשר בלא טיפי דמים, והם טהורים, ויורדים למטה לסטרא אחרא, ומהם יש קיום להם.

ודע כי בזווג עליון, כשנתקנה כלה העליונה יצאו טיפי דמים תחילה, ואז נאמר, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, אדום ממש, דינין, וכן כשנתקנה כלה התחתונה, נאמר בה ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, ותיקון הכלה העליונה, נעלם בעיני שלמה המע"ה, וכמ"ש דרך גבר בעלמה, כי קראה עלמה, להיותה נעלמת, וגבר דא משה, בסוד ולא ידע

הכרעה אחרונה, הרחמים מועטין, והדינים גוברים, וימשך ממנה מיתה לאנשים צדיקים, שקיימו התורה מאלף ועד תי"ו על ידה, מפני שלא מיחו ברשעים כנודע. (ה) ולפי שהכרעה אחרונה, שם הדינין גוברים ביותר, ושמה הרשע, וצריך הכרעה לצד הטוב, ולמחות ברשעים, והם לא עשו כן נעשו בה, וזמ"ש, וברשימו דילך ימותון, ועוד שגם הכרעה זו אחרונה, תהיה לצד דינא תקיפא, כי שם מקומה, ותהיה חותמא דמות, ולפיכך אין ראוי לברא העולם בהארה זאת המועטת, כי יגברו הדינין, ויתקלקל העולם.

עאלת את ש' קמיה אמרה קמיה ריבון עלמין ניהא קמך למברי בי עלמא כו'. (ו) הנה צורת ש', מורה על שלשה אבות, המתייחדין במלכות, על ידי יסוד, כד"א, כרוה נדיבי העם, במחוקק: דא יסוד, והיא סוד נקודת ציון שבה, הנעשית על ידי ז' האבות, הנכנסין בה ביסוד, ועושין לה נקודה זו כנגד היסוד, כדי שיכנס בה היסוד הקדוש, בסוד בתולה שפתחה סתום, ובעלה עושה אותה כלי, וזהו באר חפרוה שרים, חפרוה ממש, כרוה נדיבי העם, כרוה ממש, ולפיכך נקראת שדי, המורה על היסוד כנודע, והנה למעלה בנקבה נקרא שדי, בין שדי ילין ברפה, רחמים, ולמטה שדי בדגש, דין, כי שמה חמשה גבורות, ולמעלה הוא מקום היסוד האמיתי, ולמטה מקום היסוד שנשתלשל והגדיל, וזה רחמים, וזה דין, ועלתה ש' לעולם הבינה, שיברא העולם בבחינה זו, שהיא בחי' התפשטות אור עליון, לתקון נקודת ציון שבה, ולאסוף ה' גבורות אל מקום אחד.

והיתה התשובה, יאות אנת כנגד חסד, וטב אנת כנגד גבורה, וקשוט אנת כנגד ת"ת, אבל הואיל ואתון דיופא, שהם ק"ר, כי ק' דוגמת ה', מזויפת כקו"ף בפני אדם, ור' דוגמת ד', מזויפת, וכמו שיש למלכות שתי בחינות: אם בחינת ה', ואם בחינת ד', בסוד ה' ד' הוות. (ח)

הנהיגות ומראה מקובנות

(ה) ג"א מוסיף בסוד ד' ה' דיהודה (זה"ר), וגי'א בפרשת חוקת ק"פ ע"ב (ספר הדרת מלך).
(ט) ג"א סאן וגי'א שחין (דפו"י).

(ה) שבת נ"ה.
(ו) ע"ח שער הארת המזיין פרק ז' ושער הירח פ"ג דף קע"ה ושער מ"ן ומ"ד פ"א וי'.
(ז) ג"א הארות (זה"ר).

נבר ית קבורתיה. ומשה סוד הדעת. הנבנס בעלמה הנעלמת ודי בזה. והנה אין לסטרא אחרא. כי אם נקודה אחת כנגד נקודת המלכות. ואין להם נקודת הבינה. כי אין להם אחיזה בה. רק יש להם אחיזה בנקודת המלכות. ונטלי לה אתון דזיופא. ולפיכך לא נברא העולם בשין.

ונעשית ד'. בסוד אחד. ובבינה סוד ושעת. והר' היא סוד התלקות היסוד. ונעשית אצ"ר. סטרא אחרא. אלהים אחרים. ולפיכך הם אתון דאתחזיא על סטרא אחרא. ובגין לאתקיימא נטלין את ש' בגויהו. דלית סטרא דמסאבא דלית בה נהירו דקיק מסטרא דקדושה. ואין להם קיום וולתו. והו' מ"ש. ובגין לאתקיימא נטלי את ש' בגויהו. והוי כ' קשר. הנה יש הפרש בין קשר לשקר. כי שקר הוא סוד (ל) הפיתוי דמפתי לה לנוקבא. על ידי קליפת נגה הקרובה אל הקדושה. כמבואר בזהר ויקהל. והוא שקר ופיתוי. ואח"כ נטלי לה בגויהו ממש לקבל ממנה. ונקשרים עמה. ונכנסת בעמקי הקליפות. ואז מ' היא שקר.

מכאן מאן דבעי למימר שקרא יטול יסודא דקשוט בקדמיתא כו'. הכונה היא. דלית סטרא דמסאבא. שאין בו נהירו דקיק מסטרא דקדושה. ונמשך להם מיסודא דקשוט. סוד ש'. שהוא קיבוץ ה' גבורות בנקודתה. ומגבורות אלו נמשך למקום השקר. כי מעיין אחד הוא. והתורה טמאתו. והתורה טהרתו כנודע. והנה השין היא אות דקשוט. את דאבהתן דאתיחדו בה. כי אבות העליונים נתייחדו ביחד. וחפרו הבאר. ועשו לה נקודה זו. בסוד בעל העושה כלי לכלה. ומכלה נעשית כלי. בסוד יסוד הנבנס בה צורת י' זעירא. ודע עוד. כי האבות בזכר הם חגיית. כנפיהם פרודות למעלה. ובנקבה נעשין חבי"ד. חשובות כאחת. ומתייחדות בה ביסוד ג' מחיין. וזהו דאתיחדו בה.

עאלת את צ'. אמרה קמיה ריבון עלמא. ניהא קמך למברי בי עלמא. דאנא בי חתימין צדיקים כו'. הכונה היא. כי הצדיקים חתומים באות ברית קודש. הרמוז לצדיק יסוד עולם. כי אם אינם שלמים בו. אפילו יקיימו את כל התורה אינן נקראים צדיקים. וגם בינה שהוא רבון עלמא ביסוד רשום. שהרי עלמא דאהי. אסתיים בדכורא. שהוא יסוד. צדיק ג' יסוד. וזמ"ש ואנת דאתקריאת צדיק. בי רשים. דכתיב (ס) כי צדיק ה' צדקות אהב. שהיא הבינה הנרשמת בצדיק. וזהו כי צדיק ה'. צדקות אהב. שהם: נצח והוד. הנקראים צדקות ה'. ובינה נתפשטה עד הוד. (ע) וזהו צדקות אהב. כי אעפ"י שבינה נרשמת בצדיק. מכל מקום התפשטותה לא היתה רק עד הוד. וזהו צדקות אהב. וראוי שיברא העולם במדת היסוד.

וקיר אתון דאתחזיא על סטרא בישא אינון כו'. הנה ק' דוגמת ה'. ור' דוגמת ד'. והכונה היא. כי ה' עלאה. הו' שבה. הוא סוד תפארת. דאתעברא בברא בוכרא. וה' תתאה. (י) הוא סוד בנימין הצדיק. ו' סוד מטטרון. ונמשך כנגד ה' לבד. ואינו יוצא לחוץ לקליפות. וסוד ק'. סוד סנדלפון. מלאך אש. ראשו למעלה. ונמשך למטה בקליפות. סוד אופן אחד בארץ. עולם העשיה. ולפיכך ו' שבתוך הק' ארוכה. ויוצאה לחוץ לקליפות. בסוד סנדלפון. הנמשך ויורד למטה בעולם העשיה כדפרישית. וכן ד' במלכות. סוד יסוד המתחבר עמה. ונעשית ד'. על ידי נקודת י' זעירא. היושבת בגג הריש.

אמר לה צד"י. צד"י אנת. וצדיק אנת. אבל אנת צריך למהוי טמירא כו'. דע. כי יש (פ) אל הצד"י. שתי בחינות: אם בחינת זווג העליון. חכמה ובינה על ידי הדעת. ואם בחינת זווג תחתון. ת"ת ומלכות. על ידי יסוד. כי כמו שזווג

הנהגות ומראה מקומות

- (מ) ג"א הוי שקר והבן זה (ה"ר).
- (ג) ג"א ל"ג יסוד (זה"ר).
- (ס) ג"א ל"ג מן כי צדיק עד כי צדיק (זה"ר).
- (ע) ג"א ל"ג מן וזהו צדקות עד וזהו צדקות (זה"ר).
- (פ) ג"א ל"ג אל הצד"י (זה"ר).

- (י) ג"א כי הה' עלאה הו' שבה בסוד תפארת דאתעבר ברא בוכרא הו' תתאה (הו' שבה) סוד בנימין הצדיק וסוד מטטרון (זה"ר).
- (כ) ג"א שקר (זה"ר).
- (ל) ג"א נחש המפתח לנוקבא (זה"ר).

לברא העולם, בדבר שאינו עומד, כי אח"כ אנא זמין לנסרא לך, ולמעבד לך אפין באפין. אבל לא יהיה זה בעולם העליון, כי שם סתום מאד, ואין מי שישגיג אפין באפין לעליונים. כי אף משה שזכה לבינה, לא זכה לה אלא בסוד אהור, ולא בסוד פנים, וזהו וראית את אהורי ופני לא יראו אבל באתר אחרא תסתלק למטה, בזווג התחתון, תתגלה אפין באפין, על ידי יסוד במלכות, ואפשר לפרש בהפך, כי אנא זמין לנסרא לך בזווג התחתון, אבל בזוג העליון תסתלק כמות שאת עומדת, ולא בנסירה, כי אלו היית אפין באפין בעולם העליון, לא היה אפשר להשיג אורת, והענין הוא, כי עם היות חכמה בבינה מזדווגים אפין באפין, ברעותא באחדותא בחרותא דלא מתפרשין, מכל מקום אין אודם מתפשט למטה בבנין, אלא בסוד אהור באהור, ואינו מתגלה לשום בריה בעולם, אלא בסוד אהור באהור, כי אף משה לא זכה אלא בסוד האהוריים, כרפרישית, מה שאין כן בזווג התחתון, שיכולין להשיג אורו פנים בפנים. וכד"א פנים בפנים דבר ה' עמכם.

אמר שמואל: עוד מצאתי בני"א, השמטה אחת וז"ל, ובג"כ אנפוהי דיריד מהרד לאהורא ט"ו. כבר הודעתין, כי טרם שנתקן עולם האצילות, שאז היה ענין מיתת המלכים, היו גם אבא ואימא אהור באהור, ע"ד שאף גם עתה אחר התקון, יש פעמים שז"א ונוקביה עומדים אהור באהור, אבל אחר התיקון, ארי"א הם לעולם פנים בפנים, והנה אות צ' דומות אל זמן שהיו ארי"א אהור באהור, ולכן צורתה היא שתי יודיים, ונר"ן פשוטה תחת היריד השנית, ולא כמו שכותבין קצת סופרים, צורת י' אחת ונר"ן אחת, גם לא כמו שכותבין צורת זיי"ן ונר"ן כזה ע, אלא כזה צ. ונמצא כי השתי הירדי"ן יהיו הופכות פניהן זו מזו צ', ויובן עם מה שהודעתין, כי בתחילה נאצל אבא, שהיא היריד הראשונה, ואז היתה אימא כלולה בקוץ תחתון של היריד, ובהיותה שם היו בבחינת שתי יודין הנזכר

התחתון, לא הוז אנפין באנפין, עד דאתתקן לתתא, כן הוזוג העליון, לא אהדרת אפין באפין, עד דאתתקן עתיקא. ועוד נבאר זה באדרא בע"ה וכנגד שנים אלו אמר, צד"י את, וצדיק את, ולפיכך נכפלה הצד"י, כנגד שני זווגים אלו. וצריכה למהוי טמירא, מפני זווג העליון הסתום, לית את צריכא לאתגלייא כל כך, מפני זווג התחתון הנגלה, ומכל מקום אין לגלותו כל כך, כדי שלא יהיה פתחון פה לעולם, לומר, כי אעפ"י שיחטאו אינם ראויים ליענש, מפני שנשמעתם געשית בסוד אהור באהור, דלא הוה אפין באפין, עד דאתתקן לתתא, וזהו סוד אמרתי עולם חסד יבנה, נבנה לא כתיב, אלא יבנה בתר הכי, בחסד, דהא בחסד תלי זוגא דלהון למהוי אפין באפין, וכיון שנעשו כל הנשמות בסוד אהור באהור בלתי מתוקנין, יש להם פתחון פה לומר, שאינן ראויין ליענש אם יחטאו. ומ"ש בגין דלא למיהב פתחון פה לעלמא.

ואמר מ"ט, נ' איהי, אתי"א י' דשמא דברית קדישא, ורכיב עלה, ואתאחד בהדא כ"ו, והענין הוא, כי הצד"י היא יר"ד ונר"ן, והנון היא בינה, בסוד ך' שעריה, ויר"ד דשמא קדישא, הוא חכמה בסוד הדעת המתאחד עמה, והם אהור באהור, כי היריד שבה מחזרת פניה לאהור מן הנון, ואינה מסתכלת בה, וכן הנו"ן עצמה אינה מסתכלת ביר"ד, אלא הופכת פניה למטה, וזהו אסתכל לעילא, כגונא דא י'. אסתכלת לתתא, כגונא דא נ', ואפשר עוד לפרש, אסתכלת לתתא כנגד קוצא התחתון שלה, שהוא מסתכל למטה, מלבד קצה העליון שלה, שאינו מסתכל ביר"ד, והופכת פניה מכנגדו, וזה יורה על תחילת האצילות, בין תחתון, בין עליון, דלא הוה אפין באפין.

ק) ולפיכך היו בצד"י שני היפוכים מלמטה ולמעלה, להורות על היפוך שני הזווגים, דלא הוה אפין באפין, וכדי שלא יתגלה זה בעולם, אין ראוי לבראת בו העולם, ועוד שאין ראוי

הגהות ומראה מקומות

ז) נ"א וזהו אסתכלא לתתא ולי"ג מן אסתכל לעילא עד אסתכלת לתתא (זה"ר).
 פ) נ"א לי"ג מן ולפיכך עד וכדי (זה"ר).

יש קצת נסים שנושעו ישראל ולא עשתה סטרא אחרא בהם שום רושם, ואילו היה העולם נברא במדה זו, מוכרח לתת תמיד חלק לסטרא אחרא בכל הישועות. ועוד שהיה גורם הכנה למושעים בפשוע במטמוניות. וזהו הכי מאן דחב כפיף רישיה ואפיך ידוי, וזהו צורת הפ' בעצמה. ועל דרך זה באות ע', עם היותה גורמת ענוה, יש בה עון, כי עיני הכלה בהתגברות הדינין מוקדא עלמא בשלהובאה, ונמשכין ממנה הדינין, והגורמין לחטא בני אדם. ולפיכך לא נברא העולם בשתי אותיות אלו. והנה ענוה נמשכת מאימא עלאה, ולפיכך האישי משה עניו מאד, כי זכה לבינה, ומינה דינין מתערין כנודע.

עאלת את ס', אמרה קמיה רבון עלמין, ניחא קמך למברא בי עלמא, דאית בי סמיכה לנפלין, דכתיב סומך ה' לכל הנופלים כו'. הנה בינה יש לה שתי בחינות: אם בחי' ס' סתומה, והיא כד יתבאר רביעה על בנין, ואז מתפשט עד הוד. ואם בחינת ס', בהעלותה בחכמה, ונגנות החכמה בתוכה, ואז לא יתבאר על בנין. ובזמן הגלות, מסתלקת האם מעל הבנים בעריה. והבנים נופלים. ובעלותה למעלה בחכמה בסוד ס', משם משפעת אור לבנים, וסומכת אותם בגלות. ואלו לא היה לבינה בחינה זו, להתעלות להיות היכל לחכמה, לא היה תקומה ח"ו לבינה העליונים, בנופלים בגלות, ולא היה להם סמך. והכונה היא, כי אילו היה אור ס' מתפשט בעולם, שהם ששה קצוות העליונים, הנקראים

הפוכות זו מזו, ואז היתה היא בחינת גון (נ"א גוק') שהיא דלת (נ"א י"ד) הפוכה.

עאלת את פ', אמרה קמיה, רבון עלמין ניחא קמך למברי בי עלמא, דהא פורקנא דאנת זמין למעבד בעלמא, בי רשום, ודא הוא פדות, ובי יאות למברא עלמא. אמר לה, יאות אנת כו'. הכונה היא, כי יש הפרש בין גאולה לפדיון, כי גאולה בעלמא דדכורא, אם יגאלך טוב יגאל, שהוא יסוד, הנקרא טוב. ופדיון בעלמא דנוקבא, ונתן פדיון נפשו, נפש דדוד. ונמשך פדיון זה מפה שבמלכות, וזהו סוד פ', פ"ה, ופ' זו, יש בה מסטרא אחרא, כי אין פדיון אלא על ידי דבר אחר שיכנס במקומו, לפיכך סט"א, כד"א, פדעהו מדרת שחת מצאתי כופר. ואינו מתפייס סט"א, אלא אם כן יהיה דומה לו, ושמו כשמו. וזהו מ'דרת שחת מ'צאתי כ'ופר, ר"ת משמך. וזהו כעין שעיר עזאזל, שמתפייס בו סטרא אחרא. ולפיכך אתרשים בה פשע בטמירו, כגונא דחויא, דמחי, ואעיל רישיה בין ברכוי, ר) כן הפדות אינו לגמרי, אלא שמתבטל רוב הגזרה, ועכ"פ מושל סטרא אחרא בקצת מה, אלא שמושל בהעלם ובטמירו, כעבד שהוא נכנע ומושפל, ואינו עושה רע, כי אם בהעלם ובהסתר גדול, ליראתו מאדונו. כן הוא ענין הפדות, התגברות סטרא דקדושה, והכנעת סטרא אחרא לבד. ולפיכך רוב הפדות הנעשה בעולם, הוא ע"ד זה, כי אין זכות כל כך, לשלא יעשה סטרא אחרא שום פעולה. לזה אמר דהא פורקנא דאת זמן למעבד בי רשים. (ש) ומ"מ

הגהות ומראה מקומות

ההשבות שעשה ה' ער עתה לישראל היה ע"י נוקבא שלכן אמרו תמיד שירה נוקבא וכאר"ל אבל לעתיד וגאלו דהיינו ר' גאלו ברחמים ואז נשיר שיר זכר וחדש ובר פן דין לא תמצא פדות כי אם ע"י הפקעות איזה שעבוד שנפל על רבר ולא נתלה ברשותא דארם וכגון קדושת בכור והקדשות או בגליות שנשתעבדו ע"י החטא ולס"א ולכן תקשה השבתו אם לא ע"י כופר אבל גאולה תהיה תצדק על מה שיצא מרשות אדם לשל חברו מדעתו.

(ש) ג"א מ"ט שקצת (וז"ר).

ר) בזה"ר כתוב כאן הגה"ה מז"ל: בספר קריית ארבע מצאתי כתוב בשם האר"י ז"ל כגונא דחויא רמחי פירוש הנחש כשהוא נושך וחורר למקומו ומראה שלא עשה כלום כך אתה מראה סימן טהרה שאתה פודה ואינך פודה אלא בתמורה וכופר עכ"ל וק"ל. שגם לשון גאולה מצינו שהוא בנתינת כופר כדכתוב בפרשת בהר בגאולת תבתים והשדות וי"ל דהכא לא קאמר במה שביד האדם אלא הקב"ה אם יעשה פדות יהיה ע"י כופר דהיינו ע"י הנוקבא אבל גאולה היה על ידו ברחמים (ע"י שם מ"ה) וזש"ה פודה ה' את יעקב פירוש שכל

עולם, כאשר יחסאו התחתונים, יגיע הפגם עד אותו אור ח"ו, ויפלו הבנים, ולא יהיה להם עוד על מה לסמוך ח"ו. לכן גזרה חכמתי יתברך, שלא יתגלה אור ס' בבנים, כ"א אור ס' סתומה. שאף אם יחסאו התחתונים, ויעשו פגם ח"ו באור שהוא ח"ו, ויפלו הבנים, עוד ישאר להם סמך באור ס', בעלותה למעלה בחכמה, אשר אין מגיע שם פגם. וממקומו יפן ברחמיו, לסמוך הבנים הנופלים בזמן הגלות, ולסעדם. וזהו אי את נפיק מאתריך, מה תהא עלייהו דאינון דנפלין, הואיל ואינון סמיכין עלך.

עאלת את נ', אמרה קמיה, רבון עלמא, נחא קמך למברא בי עלמא, דבי כתיב נורא תהלות, ותהלה דצדיקים, נאווה תהלה כו'. חכונה היא, כי נון כפופה, היא נוקבא. היא סוכת דוד הנופלת, ונורא, הוא ת"ת, המחבר שתי תהלות יחד, תהלה עליונה, בינה, ותהלה תתאה, מלכות, ולפיכך נקרא נורא תהלות, כי כאשר יעלה למעלה בסוד הדעת בתהלה עליונה, יקרא נורא, ותהיה בינה ארון לו, לקבל ממנו, כי נורא בהפוך אתון ארון, וכן למטה, בסוד ת"ת במלכות, יקרא נורא, ומלכות ארון לו, כנודע, ולא יקרא נורא, אלא בהיות אחת משתי תהלות אלו ארון לו, והוא בתוכם, אם בתהלה עליונה בסוד הרעת, ואם בתהלה תחתונה בסוד ת"ת, ושניהם נקראים נור"ן, והם סוד שני נוני"ם: בינה, ומלכות, ועוד יש בנון קשוטי הצדיקים, המקשטים ומיפים את (ת) הכלה התחתונה, במעשיהם הנאים, וזהו מ"ש, ותהלה דצדיקים, לישרים נאווה תהלה, וזהו סוד נור"ן, המחזרת פניה להביט בתחתונים, להתקשט על ידיהם. אמר לה, נון טוב לאתריך, דהא בנינג תבת סמך לאתרה, והוי סמיך עלה כו'. אין ספק, כי האותיות אורות מבהיקין מאירים ומוזהרים, וכונת כל אהת באומרה שיברא בה העולם, הוא התפשטות אורה והתגלותה בתחתונים, ואלו היה אור נור"ן מתפשט ויורד למטה בתחתונים, היתה מתרחקת

עאלת את נ', אמרה קמיה, רבון עלמא, נחא קמך למברא בי עלמא, דבי כתיב נורא תהלות, ותהלה דצדיקים, נאווה תהלה כו'. חכונה היא, כי נון כפופה, היא נוקבא. היא סוכת דוד הנופלת, ונורא, הוא ת"ת, המחבר שתי תהלות יחד, תהלה עליונה, בינה, ותהלה תתאה, מלכות, ולפיכך נקרא נורא תהלות, כי כאשר יעלה למעלה בסוד הדעת בתהלה עליונה, יקרא נורא, ותהיה בינה ארון לו, לקבל ממנו, כי נורא בהפוך אתון ארון, וכן למטה, בסוד ת"ת במלכות, יקרא נורא, ומלכות ארון לו, כנודע, ולא יקרא נורא, אלא בהיות אחת משתי תהלות אלו ארון לו, והוא בתוכם, אם בתהלה עליונה בסוד הרעת, ואם בתהלה תחתונה בסוד ת"ת, ושניהם נקראים נור"ן, והם סוד שני נוני"ם: בינה, ומלכות, ועוד יש בנון קשוטי הצדיקים, המקשטים ומיפים את (ת) הכלה התחתונה, במעשיהם הנאים, וזהו מ"ש, ותהלה דצדיקים, לישרים נאווה תהלה, וזהו סוד נור"ן, המחזרת פניה להביט בתחתונים, להתקשט על ידיהם. אמר לה, נון טוב לאתריך, דהא בנינג תבת סמך לאתרה, והוי סמיך עלה כו'. אין ספק, כי האותיות אורות מבהיקין מאירים ומוזהרים, וכונת כל אהת באומרה שיברא בה העולם, הוא התפשטות אורה והתגלותה בתחתונים, ואלו היה אור נור"ן מתפשט ויורד למטה בתחתונים, היתה מתרחקת

הגהות ומראה מקומות

(ת) נ"א תהלה (זה"ר), (א) ה"ג בזה"ר, ג"א בג' אוניות אלו שבמלך שהם מל"ך ששטה (דפו"ק).

בעלמא, יורה על מוחא דאבא, יו"ד דתלייא ממזלא קדישא. וכל רעותא דילי בכ סליק, כנגד מוחא סתימא, אשר שם הרצון העליון. ואם תשאל, אחר שלא רצה המאציל העליון שיברא העולם באותיות מלך, שהוא כללות בינה, המתפשטת במלכות, כדפרישית. איך עלה ברעת, שיברא העולם בחכמה שהוא יותר נעלמת, ואיך אמרה קמיה, ניחא קמך למברי בי עלמא. (ה) תשובתך היא, יש בינה למעלה מחכמה, ויש בינה למטה מחכמה, כי אימא עלאה, היא למעלה מחכמה דז"א. ובינה שבז"א, היא למטה מחכמה דז"א. ומלך שאמרנו למעלה, שמורה על כללות הבינה, המתפשטת במלכות, היא בינה עליונה, שהיא למעלה מחכמה זו, ונעלמת ממנה, והיא נקראת עלמא דאתי. ונתבארו הדברים.

עאלת את ט' אמרה קמיה רבון עלמא ניחא קמך למברי בי עלמא כו'. הנה אות ט', ירמוז אל היסוד, שהוא תשיעי מלמעלה למטה, ונקרא טוב, כד"א אמרו צדיק כי טוב. ואמרה שיברא העולם בה, שהוא אור היסוד, והשיבה, כי זה נגזו לצדיקים לעתיד לבא, ואין ראוי שישתמש העולם באור זה. וכמ"ש, שצפה הקב"ה במעשיהו של רשעים, זגננו. וענין גניזת אור זה פרשתו למעלה ועוד אני אומר, כי מתחילה היה הזווג תחתון תמידי, כזווג העליון, ולא היה פוסק, והיה אור יסוד נכנס בנקודת ציון תמיד, כמו שזווג חכמה ובינה הוא תמיד, דלא מתפרשאן, באחדותא ובחדותא. כן היה זווג ת"ת ומלכות, על ידי אור יסוד ולא מתפרשאן. וזהו ענין מ"ש ז"ל (ו) שאור שנברא ביום ראשון, היה מאיר מסוף העולם ועד סופו. כי סוף העולם העליון, הוא יסוד, וסופו הוא מלכות, בנקודת ציון שבה. ואור זה שנברא ביום ראשון, הוא חסד עלאה בסוד יהי אור, ואתגלייא בפומא דאמה, שהוא סוף העולם

בינה. ס', ו' קצוות הבנין, מאירין בבריאה. א', מלכות. ובהצטרפות כולם להאיר בבריאה, תקרא הבריאה, כסא לאצילות. ורצתה שיברא העולם באור הבריאה, בסוד חכמה ובינה שבבריאה, שהיא סוד כ' כפופה שבכסא. ואמר, שכשירדה כ"פ להתפשט למטה, לשיברא העולם בה, אזרעו מאתן אלף עלמין, הם סוד חכמה ובינה, כלולה כל אחת מעשר, ועשר מעשר עד מאתיים אלף. ונזרעו מפני ירדתם למטה, כי תתמעט הארתם, (ב) ויתעבה. וגם הכסא עצמו נזרעו, לסיבה זו, כי ברדתו למטה, יתמעט אורו ויתעבה. וכולהו עלמין אזרעו למנפל, הם שאר העולמות, הנמשכין מש קצוות שבכסא. ואלו אמר בהם למנפל, כי יפלו בהתמעט אורם, אחר שעקרן מועט, מש קצוות בלבד, ובירידתם יהיה אורם מועט מאד. אמר לה קב"ה, כ"פ כ"פ, מה את עביר הכא כו', הנה הבריאה היא מצד השמאל, מצד החשך, כד"א ובורא חשך, ושם מקום הכליה, ולכל תכלית הוא חוקר, וכמשה' כרסייה שביבין די נור כו', ולא ג) היה לעולם תקומה בה. ולפיכך לא נברא העולם בה. (ד)

עאלת את י' אמרה קמיה רבון עלמא כו'. הנה חכמה שבז"א, שירותא ממאי דאתגלייא הוי, ולפיכך נקראת שירותא, והיא היו"ד שבשם ורצתה שיתגלה אורה בתחתונים, ושיברא בה העולם. והשיבה, כי היא נעלמת מאד, ואין ראוי שיתגלה אורה בתחתונים. כי אף בשם בן ארבע, לא היה ראוי שיתגלה בו, לרוב העלמה, ודי שנגלה בו לבה, ואין ראוי לגלותה יותר, כי אין העולם כדאי להשתמש באור הזה. ואמר ג' ענינים: דאנת חקיק בי, ואנת רשים בי, וכל רעותא דילי בכ סליק, לית אנת יאות לאתעקרא מן שמי. והענין הוא, כי אמרו דאת חקיק בי, יורה על חכמה דבז"א. ואנת רשים בי, יותר דק, כעין רשימא

הגהות ומראה מקומות

מ"ש כבר כד דאין עילת העילה אתמר ואין מידי מציל.
 (ה) עיין ספר הדרת מלך סימן ע"ז.
 (ו) חגיגה י"ב.

(ב) נ"א ויתערבה (זה"ר).
 (ג) יהיה (זה"ר).
 (ד) בזה"ר יש כאן הגה"ה מהרח"ו ז"ל דהא כף כלה ונחרצה פירוש כי כף היא כתר וידעת

בהם האויבים, אלא שנכנסו בעמקי הקליפות להכניעם, בסוד ומלכותו בכל משלה. כי כמו שהאור העליון נגנו, לשלא יהנו בו הרשעים, כן שערים אלו, מקום כניסת אור העליון, פתחי הרחם, טבעו, לשלא ישלטו בהם האויבים, ובאמת, כי אין דעתי נוחה לומר, שטביעה זו היא בעמקי הקליפות, שאין זה דומה לגניזת האור העליון. ועוד, שאין זה קרוי ארץ, כניסתה בעמקי הקליפות, והכתוב אומר טבעו בארץ. לכן אני אומר, שכשם שהאור העליון של יסוד, נגנו בפנימיותו. כן מקום כניסת האור, שהוא פתחי הרחם, נטבעו בפנימיות המלכות, הנקראת ארץ, כד"א, ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ, דהיינו עלמא דאתי. וארץ מלשון: רעוא, שהוא רצון. והוא פנימיות המלכות. ויבא הכתוב כפשוטו, טבעו בארץ. גם מ"ש דעל דטובך גניז בגוהך, יטבעו תרעי היכלא, יבא כפשוטו, והאמת יורה דרכו.

ותו דחי לקבלך, וכד אתחברון כחדא, תא חט. ועל דא אתוון אילין לא רשימין בשבטין קדישין, מיד נפקת מקמיה. דע, כי האבר הקדוש העליון, יש לו שתי צנורות בתחתון, כי מברשי אחזה אלוה, והאחד, מזריע זרע קדש. הצינור השני, דוחה המותרות. ומותרות אלו הם שורש הדינים. וכמ"ש בספר הכונות בדרוש יפנת ויטול. וגם שם נתבאר, שכל זה הוא בדיא דעשיה, ומוציאן לחרץ. ושתי הצנורות האלה, הם סמוכין זה לזה, כי אין ביניהם אלא קליפת השום וכנגדם ח' וט', זה קדש, וזה חול. חמ"ש, דהא ח' לקבלך, כי הם סמוכין זה לזה, ובדברי מועט אפשר להתערב קדש בחול ח"ו. ולפיכך אין ראוי לברא העולם בבחי' זו.

ודע, כי בני חת מבחינה זו יצאו, מצנור החול המותרות, ולפיכך נקראים בני חת, והצנור הזה ממותרות השבעה מלכים הראשונים. שמלכו לפני מלך מלך לבני ישראל, ומתו כולם. וכאשר יצא המלך השמיני זכר ונקבה כנודע, ונתבסס, נדחו מותריהם דרך צינור זה, חתם בני חת ממש, ומצרת המסכאל

העליון. ואור זה היה מאיר בתמידות. לזוג החתן עם הכלה. וכאשר צפה הקבי"ה במעשיהן של רשעים, שיפגמוהו במעשיהם, חז"ו יכניסו קדש בחול, ויוציאו נשמות קדושות לחולין. גנוזו לצדיקים לעתיד לבא, כי אז תהיה אור הלבנה כאור החמה, ויהיה זוג התחתון כעליון תמידי, לא יפסק, באחדותא בחדותא, אבל עתה גנוז כדי שלא יאיר אלא בעתים מזומנות, בשבתות וי"ט, כי אז הוא הזוג בעה"ז. אבל בעה"ב, הוא תמידי.

ודע, כי זוג העליון על יסוד זה הוא נעשה, כי צדיק יסוד עולם, בין עולם זה התחתון, בין עולם העליון, בסוד הדעת, וגנוזו לצדיק וצדק שבעולם העליון, שהם בעלמא דאתי, בזוג חכמה ובינה. ומה שהיה מאיר בעולם התחתון ת"ת ומלכות, גנוזו לצדיק וצדק שבעולם העליון עלמא דאתי, כי שם הזוג תמידי ולא מתפרשן כנודע. ואור יסוד זה הוא סתום בפנימיותו מלגאו בסוד נשמתו, והוא המזווג למעלה לחכמה ובינה על ידי הדעת, שהוא גם כן מלגאו, וזהו דהא טובך גניז בגוהך וסתים בגוהך. ונמצא כי ת"ת מלבר, על ידי יסוד מלבר מזווג במלכות. דעת מלגאו, על ידי יסוד מלגאו, מזווג חכמה ובינה, ובו גניז אור זה כדפרישית. ודע, כי נשמת ת"ת, הוא הדעת, שהוא ת"ת שבבינה. וזהו, אם אין דעת, אין בינה. ונשמת יסוד, הוא יסוד שבבינה. ונשמת מלכות, הוא מלכות שבבינה. וגנוז אור זה לצדיקים של עה"ב, שהם צדיק וצדק הפנימיים, נשמת צדיק וצדק החיצונים, והדברים עתיקים.

ותו דעל דטובך גניז בגוהך, יטבעו תרעי דהיכלא. הה"ד, טבעו בארץ שעריה. להיות כי לא היה הזוג תמידי, גברו האויבים, ונטבעו שערי ההיכל העליון. והם פתחי הרחם העליון (ז) אשר נטבעו בהמנע ממנה הזוג העליון. וענין טביעה זו לפי הנראה, הוא הכנסם בעמקי הקליפות, לסיבת ריחוק הזוג מהם, ולא ששלטו בהם הקליפות ח"ו, כי השערים לא שלטו

הנחות ומראת מקומות

(ז) בכל מקום שכתוב במקור זה פתחי ורחם מוסיף בספר זור הריקיע המלים נקדחת ציון.

הקליפות כדפירשתני. גם כן יורה על המלחמה ועל כלי זין, חרבא דשנא ורומחא דקרבא. כי בהתגבר הנקבה על הזכר, הוא סוד וזין. בסוד ה' על ו', ובסוד הוה"י, אשר אז הוא דין וחרב ומלחמה. הענין הוא, כי כאשר תתגבר על הזכר, והם בחיק אבא ואימא, בסוד עטרת בעלה, אז הכל רחמים ומנוחה, השבתת הקליפות. וכאשר תתגבר על הזכר למטה בעולם הבנין, אז הוא דין ומלחמה וחרבא דשנא וקרבא כו', וכלי זין, הכל כלול בזין, אם בצורתה ו' על ו', ואם בקריאתה כלי זין. וכתוב בספר ישן, כגונא דנון. והכונה על נון פשוטה, שצורתה כצורת ו', אלא שזו קצרת, וזו ארוכה. ומורה על הדין, שהיא ממנצפ"ך, סוד ה' גבורות. ועם היות, כי היא כללא דדכר ונוקבא כנודע. מכל מקום, הוא מורה התגברות הנקבה על הזכר, בסוד ו' על ו', והוא"ו ארוכה, להורות על התפשטות הדין למטה, בסוד הנקבה, ולפיכך, ו' פשוטה, תמיד מורה על הנקבה כנודע, כמו: להם, להן, אביהם, אביהן. זה זכר וזה נקבה. ואמנם אומדן קרבא, וחרבא דשנא, ורומחא דקרבא, כי התגברות הדין הוא בג' סיבות: אם מצד הגבורות התחתונות, אשר שם המלחמה, הן מצד המלכות עצמה, שהיא הנקרא חרבא דשנא כנודע. והן מצד ת"ת עצמה, שהוא רומח: רמח ו', רמ"ח מצות עשה, מצד הו", כי בהתגברות הדין, ימשכו דינין מהתחתונים ומהעליונים, ולפיכך אין ראוי לברא העולם בבחינה זו, כי יגברו הדין וישחיתו העולם. עאלת את ו', אמרה קמיה, רבון עלמא, גיחא קמך למברא בי עלמא, דאנא את משמך. אמר לה, וא"י, אנת וה' די לכוך, דאתן אתון דשמי, דאתון ברזא דשמי, חקיקין וגליפין

לקחה לחלקם, כי חשבו לבסם חנקבה העליונה, על ידי צינור זה, ולא יכולו, עד בא אברהם שהוא חסד, ואתגלייא בפום אמה, דרך הצנור הימני, ואתבסמת על ידו, ודי בזה, ולפי ששתי צנורות אלו סמוכין זה לזה, ומתערבין זה עם זה, לא נרשמו שתי אותיות אלו בשבטים, המורים על שתי צנורות אלו להורות כי ממקום גבוה יצאו, מקום שאין שם קליפות. (ח) זמותרות סמוכות להם, ואין מגיע שם פגם, ולא חטא, ולא עון. ולא כן מקום זה, כי שם מתערבין לפעמים קדש עם חול, ושם מגיע ט' הח"ט, אשר הוא בגימטריא טוב, כי כאשר יתגבר הצנור הימני על השמאלי, יקרא טוב, וכאשר יתגבר צנור השמאלי, על הימני, יקרא ח"ט. כי גם את זה לעומת זה עשה ה'.

עאלת את ו', אמרה ליה רבון עלמא, גיחא קמך למברי בי עלמא, דבי נטרין בניך שבת, דכתיב זכור את יום השבת לקדשו. אמר לה, לא אברי בכך עלמא, דאנת אית בכך קרבא, וחרבא דשנא, ורומחא דקרבא, כגונא דנון, סיד נפקת מקמיה. הענין הוא, כי ו' מורה על היות המלכות עטרת בעלה, בסוד ו' על ו' כנודע. וזהו זכור את יום השבת, להעלותו לעולם הזכר, ולקדשו להיות עטרת בעלה, בסוד הקדש, ובסוד אי"ה (י) הרמוז בר"ת א"ת י"ום ה"שבת. והנה זכור עם י"ה בגימטריא רמ"ח מצות עשה, עלמא דדכורא, להעלות את, שהיא נקבה, בעולם הזכר, וזהו זכור את, ולהעלותה עד אבא ואימא, בסוד י"ה, ובסוד הרמוז בר"ת א"ת י"ום ה"שבת. (כ) ותהיה את זאת בסוד זין, ובסוד בזאת יבא אהרן כו'. (ל) הצינה שיברא העולם באור בחינה זו. והשיבה השנית, כי עם היות כי זין יורה על היותה עטרת בעלה, ושם המנוחה השבתת

הגהה

(א) אמר שמואל, נראה דדריש את מלשון א' סימן י"ג, ואת אתו ואת קרדומא, ועוד לאתם, והם כלי זין, כדאיתא בפ', שם בשמואל

הנחות ומראה מקומות

- (י) שער הכחות ענין מוסף שבת
- (כ) ג"כ מוסף ותהיה את וד טהא (מדי)
- (א) שער המסוקים שמות בפסוק ויאמרו אם
- (ט) ג"כ ח' ב"י (זה"ר).

בשמי, ולא אברי בכו עלמא. הכונה היא, שיברא העולם בסוד גופא בלא דרועין, כי לזה אומר שתי בחינות: אם בחי' א' בסוד גופא ודרועין טרם הווג. ואם בחינת גופא לבד, סוף ו' בשעת הווג, וזהו סוד ו' שבשם בן ארבע. וזו נעלמת מאד, ולא היה ראוי שיברא העולם בבחינה זו. ולכן השיבה השי"ת, (ל) שהן בשמו ואין ראוי שתתגלה יותר. וכן בה' אחרונה שבשם, כי הכונה ככלה מקושטת בשלשה ויין כחדא ה', וכד קבילת דכורא היא ה'. וכשלא יש זיווג, היא ד' כנודע. הנה אם כן ו' וה', הם סוד זוג גופא בגופא, ואין ראוי שיתגלה אור זה. ואמר שלשה דברים: דאתון אתון דשמי, דאתון ברזא דשמי, וחקיקין וגליפין בשמי. כי יש וא"ו וה' עלאה דתליין במזלא, ועליהם אמר, דאתון ברזא בשמי, כי הם פנימיות השם, ונשמה לו. ויש ו' וה' בז"א מלבר, גוף לאלו, ועליהם אמר דאתון אתון דשמי. ועוד יש ו' וה' בנוקבא דז"א, ועליהם אמר וחקיקין וגליפין בשמי, כי בה נתעבה האור ונחקק ונגלף.

עאלת את ד' ואת ג', אמרו אוף הכי. אמר אוף לון, די לכון למהוי דא עם דא, דהא מסכנין לא יתבטלון מן עלמא, וצריכין לגמול עמהם טיבו. דלי"ת איהי מסכנא. גימ"ל גומל לה טיבו, לא תתפרשון דא מן דא, ודי לכון למיזן דא לדין. כבר נתבאר, כי ד' הוא עד לא קבילת דכורא, ואין זווג. וזה בזמן הגלות, שהיא דלה ועניה, וצריכה לגמילות חסדים, הנמשך על ידי היסוד, שהוא הקו הפשוט של הגימל, ומטה אליה חסד, בסוד אור זרוע לצדיק, כי האור נזרע בה, וחוזר וצומח (נ) מבלי שזרע על ידי הגנן, ולא עייל בה גננא בזמן הגלות. (ס) וזהו סוד ד'

וג', כי ו' וה' היא, בהיות ישראל בשלות. וג' וד' בזמן הגלות, וזהו סוד ד' וג'. ואור זה מועט, ואין ראוי שיברא בו העולם.

דע, (ע) כי ג"ד, הוא סוד הזרע, הנופל וצומח מעצמו בזמן הגלות. וזהו כי שבע יפול צדיק, כי ג"ד עולה שבע. והוא ג"ד שבשבטים, ועליו אמרה לאה בג"ד חסר אלף, כי מורה על זמן הבגידה והגלות, וחסר אלף, המורה על עלמא דדכורא כנודע. והמן מאור זה נעשה, כי בא הטל העליון, עד חקל תפוחין קדישין, ומשם חזר וצמח, ונעשה מן. ומש"ש, והמן כזרע ג"ד לבן. ואעפ"י שאמר הכתוב, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, וכן אמרו בזהרה, (פ) דאתא מז"א, מאתר דאקרי שמים. הכונה היא, כי נמשך מזרע הזכר העליון כי הוא נזרע מעצמו, וחוזר וצומח. ולפי שבא מן הזרע העליון, נקרא מן השמים. ואמנם הזרע עצמו ממש, יהיה בתוספת י', ויקרא ג"ד, ולא ג"ד. והוא בגימטריא טו"ב, כד"א אמרו צדיק כי טוב.

עאלת את ב', אמרה ליה, רבון עלמא, ניחא קמן למברי בי עלמא, דבי מברכאן לך לעילא ותתא. אמר לה קב"ה, הא ודאי בך איברי עלמא, ואת תהא שירותא למברי עלמא. הבית יורה על המלכות, בהיותה נשפעת מאשר למעלה ממנה, ונעשית בית קיבול להם, כעין בית, שמשימין בתוכה כל הדברים הצריכים למזונות ופרנסה, ויהיה הבית מלא כל טוב. וזה ענין הברכות, לזון ולפרנס עליונים ותחתונים. ואין בחינה זו בחי' הזוג העליון, כי היא פנימית, בסוד עזנתה. וזו חיצונה, בסוד שארה כסותה. והנה התחתונים יש להם בחינת הזווג, כי הם פרים ורבים, ונמשך להם זה

הגהות ומראה מקומות

ועיין בסולם שם. שער הגלגולים הקדמה י"ח. ת"ז אות שס"ח. ועיין במעלות הסולם שם. מסכת שבת ק"ד. (ע) ספר הלוקוטים בשלה בפסוק ויקראו בית ישראל ופרשת בהעלותך בפסוק הוא כזרע גד ופרשת עקב בפסוק ויענך וירעבך.
(פ) בשלה אות שצ"ו ובדפו"י דף ס"א סוף ע"ב.

(ל) ג"א שהוא (זה"ר).
(מ) ע"ח שער מ"ן ומ"ד פ"א. שער הכוונות דרוש ב' מדרוש ציצית.
(נ) ג"א מוסיף ומהזרע שצומח נופל בה וחוזר ואמח (זה"ר).
(ס) זהר תרומה אות תש"ם ובדפו"י דף קס"ו.

בהם עניני העולם נפסלו מאותו הטעם, אבל האלף שלא נתן בה טעם לפגם, היה לה לכנס, ולפיכך שאלה, למה לא עאלת תמן, שתסתיים שם הבריאה.

והשיבה היא, שכיון שראתה האותיות שנכנסו בלי תועלת כלל, לא בשירותא ולא בסופא, לפיכך לא רצתה ליכנס, כי אמרה, כי גם היא יש בה טעם לפגם, מפני שבאלף יש ארור"ה, כמו שאמרו רז"ל במדרש, ועוד והוא הנכון, שאין ק' לאור האלף גילוי לברה, רק על ידי שאר האותיות, בהתלבשה בהם. כי היא לבדה נעלמה מאד, ואחר שהם נפסלו, אין לה גילוי כלל, וזמ"ש, אנא מה אעביד תמן, כי אין עוד מציאות לגלוי אורה, ותו דהא יהיבתא לאת בית נבזבזא רברבא דא, ולא יאות למלכא עלאה, לאעברא נבזבזא דיהב לעברוי, ולמיהב לאחרא. הכונה היא, כי כיון שאי אפשר להתגלות אור האלף, כי אם על ידי התלבשות כדפרישית, ושאר האותיות אי אפשר להם להיות לבוש לאלף, מפני הטעמים הנאמרים בכל אחר, ולא ישאר רק אות ב' להתלבש בה, ונמצא שכאשר תרצה אות אלף לפעול בעולם, תתלבש באות ב', ואות ב' היא עיקר בבריאת העולם, ועתה תיעשה טפלה לאות אלף להתלבש בה, ונמצא העיקר נעשה טפל, ולא נכון לעשות כן, כי מי שהיה לו מעלה, וניתן לו ממשלה רבה, אין נכון להעבירה ממנו, ולתתה לאחר, ושיהיה זה עבד וטפל לו, שתתלבש האלף באות ב'. אמר לה קב"ה, אל"ף אלף, אע"ג דאות ב"ת בה אברי עלמא, את תהי ריש לכל אתון. הכונה לומר לה, כי אעפ"י שנברא העולם באות ב' אינה לבדה, אלא שהיא מתלבשת בכל האותיות לפעול פעולתה, וזה פירוש, את תהא שירותא למברי עלמא, לומר, שהיא תהיה ההתחלה לבר, אבל לא שתהיה לברה פועלת, כי אם על ידי התלבשותה בשאר האותיות, כפי הפעולות הנוגעות לאותיות, ומכל מקום לא תאיר אות ב' לברה, אלא על ידי אור אלף

מהווג העליון, מש"כ בעליונים, כי אינם פרים ורבים, ואין להם כי אם מזונות ופרנסה, בסוד ברכה, ונמצא שבברכה שיון העליונים והתחתונים, וזמ"ש, דבי מברכין לך לעילא ותתא, ולפיכך העליונים אינם אומרים רק ברוך כבוד ה' ממקומו, שהוא סוד ברכה, וזתחתונים אומרים, ימלוך ה' לעולם אלהיך ציון, בסוד נקודת ציון, אשר שם מקום הזיווג פנדע.

הסכים השי"ת עמה, לברא העולם בבחינה זו, אחר שהיא שוה לכל לשמים ולארץ, וזמ"ש, ב' ראשית ברא אלהים את השמים וראת תארץ, צ' ונרמזו בפסוק הזה, בר"ת בש"ה, לכן אנו אומרים ברוך שאמר והיה העולם, כי גם הוא ר"ת בש"ה, ונברא העולם בסוד אחר, שאין פריה ורבייה, ולכן היתה תהו, ומכל מקום אח"כ אתתקנו אפין באפין, ונתן לתחתונים תזווג, וכמ"ש, לא טוב היות האדם לבדו, אלא שבתחילה לבד נברא העולם בבחינה זו של ברכה, וזמ"ש, ואת תהא שירותא למברי עלמא, כי בתחילה יברא העולם בבחי' זו, השוה לכל, לעליונים ולתחתונים, ואח"ך נתן לתחתונים סוד הזווג, דאהדרו אפין באפין פנדע.

קיימא את א', לא עאלת, אמר לה קב"ה, אלף אל"ף, למה לית את עאלת קמאי, כשאר כל אתון כר, באמת נראית שאלה זו ששאל השי"ת לאלף לא ניתנה ליכתב, כי איך תכנס, אחר שניתנה לב' המעלה להבראות בה העולם, וכמו שאמרה היא, וקודם לב' לא היתה יכולה ליכנס, כי האותיות היו בסדר תשר"ק, אבל עם מ"ש יתורץ, כי השי"ת אמר שב' תהיה שירותא לבד למברי עלמא, אבל אח"כ, אפשר שהאותיות יברא בהם עניני העולם, כי לא נתמעטו, כי אם להיותם שירותא למברא עלמא לבד, ואם כן יצדק לשאול אותה, למה לא נכנסה אח"כ, כדי שיבראו בה שאר עניני העולם, ובשלמא הראשונים נפסלו, מהטעם והאמור למעלה בהם, ואפשר שגם להבראות

הנחות ימראה מקומות

צ' ג"א ל"ג ונרמזו בפסוק הזה בר"ת בשוה (זח"ר). ק' ג"א לאות (זח"ר).

כד"א אל"ף בינה. והיא מתלבשת באל"ף. ליהו"ו שני הווי"ן. והאל"ף היא סוד אחד העולה י"ג. וכן עולה ת) י"ג במלואה. וזהו לית בי יחודא אלא בך.

ואמר בך ישרון כל חושבנין וכל עובדין דעלמא. הנה אעפ"י שכל שרשי עניני העה"ו. נבראו באות ב' בתחילה. מ"מ הדברים הנמשכין היוצאין מהם. לא תהיה להם התחלה. כי אם ע"י אות אל"ף. כי מאורה ימשכו. והיא תהיה סיבה ראשונה להם. ומקום החשבונות היא במלכות א) כד"א עיניך ברכות בחשבון. וכן עובדין דעלמא במלכות הם. והאל"ף סיבה ראשונה להם. כי משם יפרד. כי עד האל"ף הוא סוד האחרות. ומשם ואילך יפרד למקום הפירוד.

ואמר עוד. וכל יחודא לא הוי אלא באת אל"ף. הענין הוא. כי לא די שבאצילות אין יחד אלא בה. וכמ"ש לית בי יחודא אלא בך. אלא גם בבריאה יצירה ועשיה. כאשר יתייחדו חלקי היצירה זה בזה. וכן חלקי העשיה והבריאה. וגם כאשר יתיחדו חלקי העשיה עם חלקי היצירה. וחלקי היצירה עם חלקי הבריאה. וחלקי הבריאה עם האצילות. כל מין יחד מאלו. לא יהיה אלא על ידי אות אל"ף. פי האל"ף סוד האחדות בכללי המציאות. וזהו וכל יחודא לא הוי אלא באת אל"ף.

ולפי שיקשה לזה. כי האותיות ממקום גבוה בנינה. ואיך ירדו למטה ליחד עד סוף המדרגות. ועוד כי הש"ת אמר לאל"ף. כי כל החשבונות וכל עובדין דעלמא ממנה יתחילו. ואיך אפשר זה אחרי שהיה מאצילות העליון. ממקום נעלם שהוא בינה. וגם שהב' היא ממקום גבוה מבינה. ואיך נברא בה עולם הבריאה היצירה והעשיה. ולזה אמר. ועבד קב"ה אתון דברבן עלאין. ואתון תתאין ועירין. אלו מעולם העליון בינה. ואלו מעולם התחתון מלכות. וכאשר גזר גמאציל העליון. שיברא

המתעלם בתוכה ומאיר בה. חמ"ש. את תהא ריש לכל אתון. כי גם בית לא תקבל שפע להאיר בבריאת העולם. אלא ע"י אור אל"ף המתעלם בתוכה. ושמה תאמר. הרי אמרנו למעלה. שהאל"ף אמרה שאי אפשר לה להתלבש בשאר האותיות. מפני גרעונם. וגם לא רצתה להתלבש בב' מפני המוסר. ועתה הרי הב' מתלבשת בכולם. וגם האל"ף מתלבשת בבית. תשובתך היא. כך היתה רעתה של האל"ף מתחילה. שחשבה שבבית לבדה יברא העולם. ושאר האותיות פסולין אף להתלבש בהם. ולפיכך לא נכנסה. והש"ת הודיעה. שאינו כן. וכרפרישית. נמצא לפירוש זה. שהביה לא נברא בה העולם. אלא על ידי אור אל"ף המתעלם בתוכה. ואות ב' תתלבש לפעמים באות ר) ג'. ולפעמים בד'. וכן שאר האותיות. הכל כפי הפעולה. אבל היא לעולם לא תחסר. וזהו ענין בריאת העולם באות ב'. כי היא צריכה תמיד.

עוד יש לי לומר. שאות ב' לעולם בה לבדה נברא העולם. בלא אל"ף. אבל מ"מ כאשר ש) תצטרך אות ב' להתלבש בשאר האותיות. לבראת איזה דבר. לא תתלבש בשום אות. עד שתתלבש באות אל"ף תחילה. ואח"כ תתלבש באור הצריכה לאותה הפעולה. ח"ש את תהא ראש לכל אתון. עוד אפשר לפרש הדבר כפשוטו. כי אעפ"י שנברא העולם באות ב'. היה להיות האותיות בסדר תשר"ק. והב' קודמת לאל"ף. ולפיכך נברא העולם בב'. כי הקרוב קרוב קודם. ואחר שיצאו כל האותיות לחוץ. חזרה האל"ף להיות ראש לאותיות. בסדר אבג"ד. בסוד חותם המתהפך. חמ"ש. את תהא ראש לכל אתון. ותקבל האור העליון בתחילה. ואמר לית בי יחודא אלא בך. כי וא"ו הוא סוד היחוד. שמתחבר ת"ת עם מלכות. ע"י וא"ו ועירא. בסוד האל"ף שבין שני הווי"ן. שהיא מחברת אותם. והאל"ף היא אימא עלאה.

הנהרות ומראה מקומות

- ר) ג"א לפעמים בא' וכן בג' וד' (זח"ד).
- א) זזר פנחס אות קל"ו ובדש"י דף ק"כ וע"ד כל גימטריאות ותקופין ועבודין דעלמא בטיהרא
- ש) ג"א כשתצטרף (זח"ד).
- ת) ג"א וכן עולה וא"ו במלוי (זח"ד).
- ו) זזר פנחס אות קל"ו ובדש"י דף ק"כ וע"ד כל גימטריאות ותקופין ועבודין דעלמא בטיהרא
- ז) ג"א וכן עולה וא"ו במלוי (זח"ד).

העולם של בריאה בבי, נתלבשה הבי של עולם העליון, בבי של עולם התחתון, ועיכ ברא. וחו בראשית ברא, בית בית, לרמוז על בי ביתן אלו, שנתלבשו זו בזו, לברא הבריאה. וזהו ברא. וכאשר גזר המאציל העליון, שמאלף יתחילו החשבונות ועובדין דעלמא, ושיהיה עיי כל מין יחוד, נתלבשה האלף של עולם העליון, באלף של עולם התחתון, ליחד כל העולמות בכללות ולהמציא כל החשבונות ועובדין דעלמא, וזהו אלהים את, אלף אלף, לרמוז על שני אלפין אלו, שנתלבשו זה בזה, לענינים אלו. וומ"ש ובג"כ בית בית, בראשית ברא. אלף אלף, אלהים את, אתון מלעילא ואתון מלתתא, וכלהו כחדא הוו, מעלמא עלאה ומעלמא תתאה. והנה בראשית, ירמוז על בינה הנקרא יוצר בראשית, שממנה מקור הבי. וברא ירמוז על עולם הבריאה. וכן אלהים על בינה, כנודע, כי שם שרשה. ואת: על שאר העולמות התחתונים, כד"א את ה'. ויראו את אלהי ישראל כו.

שם בדף ג' ע"ב והועתק מכתובת יד הרב הגדול ז"ל, ח"ל, בראשית, ר' יודאי אמר, מאי בראשית, בחכמה, דא חכמה דעלמא קיימא עלה לאעלא גו רזין סתימין עלאין, והכא אנליפו שית סטרין רברבין עלאין כו'. דע, כי יש בי חכמות באצילות, אם חכמה קדומה, והוא המוח הסתום. ואם מוח דו"א המתחלק ללייב נתיבות, והיא חכמה שבז"א. והחכמה זו שבז"א, בה נחקקו שרשי הרק, הנקרא עלמא וממנה מתקיימין. וומ"ש, דא חכמה דעלמא קיימא עלה. וחכמה זו, בה מתלבשין ר' קצוות הללו, להכנס ולעלות למעלה עיי, למקום המוח הסתום, כי זולתה לא יוכלו לקבל האור הרב ההוא. רק שהיא מקבלת האור, וממנה מקבלים הם. וומ"ש לאעלא גו רזין סתימין עלאין, כי כשם שלהשפיע האור, צריך התלבשות, כן לקבל האור, צריך התלבשות. אלא שלהשפיע האור מתלבש בדבר יותר עב, ולקבל האור, יתלבש בדבר יותר דק ממנו. (ב)

עוד אפשר לי לומר, כי נחלין מלמעלה למטה. ומקורין, מלמטה למעלה. בסוד המקור הנובע מלמטה למעלה, בסוד מין נוקבין, ומיין דכורין. ואלו הן השיתין שנבראו מששת ימי בראשית, שהם סוד מין נוקבין, ו"ק מלמטה למעלה, וומ"ש, דמנהון נפיק כולא, דמנהון אתעבידו שית מקורין ונחלין, לאעלא גו ימא רבה. כי כולם נכנסים בה, אלו זכרים ואלו נקבות. והיינו בראשית מהכא אתבריא, כי בראשית משמשת לשתיים: אם לומר, ברא שית. ואם לומר, שבחכמה נברא, הנקראת ראשית. וכולן לצורך המלכות, כד"א ה' בחכמה יסד ארץ. ואפשר שזהו שאמר למעלה, כי חכמה דעלמא קיימא עלה, כי היא החכמה שבז"א. שעליה עומדת ומתקיימת המלכות, הנקראת עלמא כנודע, והיא ימא רבא. וכמו שכתבנו. שה' בחכמה יסד ארץ. ואלו היסודות הם שית מקורין ונחלין, הנכנסין בה מיין דכורין ומיין נוקבין כדפרישית. מאן ברא לון, ההוא דלא

גהחות ומראה מקומות

(ב) עיין בתלמוד ע"ס חלק שני בהסתכלות פנימית אות י"ד.

אדכר, ההוא סתים ולא ידיע. הכונה היא, כי המוח שבז"א, נחקקו בו שרשי השש קצוות, ועל ידי מי נחקקה, על ידי המוח הסתום העליון, שהיא החכמה הקדומה. וזמ"ש, ההוא סתים ולא ידיע, ולא נזכר בכתוב מי הוא הבורא, אלא ברא שית לבד, ולא אמר מי הוא, לרוב העלמו.

שם בדף ג' ע"ב שורה י"א, וז"ל, והועתק גם מכתבת יד הרב הגדול זלה"ה.
בראשית: ר' חייא ור' יוסי הוו אולי בארחא, כד מסו לחד בי חקל, אמר ליה ר' חייא לר' יוסי, הא דאמריתו ברא שית, ודאי הכי הוא, בגין דשית יומין עלאין גבי אורייתא, ולא יתיר, אחרנין סתימין אינון. הכונה היא, כי למעלה אמר, כי בראשית היא חכמה שבז"א, שבה נחקקו השש קצוות דבינה, ולא הג' עליונות, כי נעלמו ממנה מאד, וזמ"ש, בגין דשית יומין עלאין גבי אורייתא, ולא יתיר, כי בז"א שהוא אורייתא, נכנסו שש קצוות עליונות שבבינה אימא עלאה, ולא יתיר כדפרישית לעיל, כי ג' עליונות שבבינה, נעלמו מאד, ולא נתלבשו בז"א, כי לא הית יכול לקבל האור הרב ההוא, ולפיכך נסתמו ממנו זמ"ש אחרנין סתימין אינון, אבל חמינן גו (ג) סתרי בראשית דאמר הכי כר', לפי שהם פירשו מלת בראשית, על שש קצוות הנחקקות תוך חכמה שבז"א. האמנם התם גו סתרי בראשית, מפרש לה בדעת עליון דמיחד לאו"א, ומוזוג לזן, ואמר הכי, גליפו אגליף, שנחקק ונשרש ונתגלה בכל חלקיו, ובר' קצוותיו, ההוא סתימאה קדישא, שהוא אימא עלאה, בתוך מעוי של אחד (ד) נעלם וטמון, שהוא המוח הסתום שנתגלה (ה) ממנו נקודה, שהוא יו"ד, והו

דנקיד בנקודה. והיא נקודה נעוצה בו, ולא תפרד ממנו, כי הוא נעוץ בה, והיא נעוצה בו. וזמ"ש בנקודה דנעוץ כר', ועוד כי הנקודה (ו) נעוצה חד טמירא מלמעלה למטה עד סוף הבנין, כי כולם בחכמה עשית, וז"ש דנקיד בנקודה דנעוץ ואחד (ז) טמירא הוא הנכוץ, והענין הוא, כי אימא עלאה, נחקקה תחילה בתוך הדעת (ח) שבחד טמירא, כי מעוי, הם סוד הדעת שהוא מלגא, דמלייא לאדרין ואכסדראין, כד"א וברעת חדרים ימלאון. ושם נחקקה ונתגלית אימא עלאה, גילוי ניכר, כי שם נשרשה בכל חלקיה וקצוותיה. וז"ש, אם אין דעת אין בינה, כי בינה שהיא אימא עלאה, בדעת עליון שבחכמה הקדומה נשרשה ונחקקה ונתגלית. ודע, כי בחכמה הקדומה היתה בינה כלולה בתוכה, (ט) והיא והחכמה הקדומה הכל דבר אחד זו בתוך זו. ולזה אמר, גו מעוי, (י) תוך דעת תחתון שבחכמה הקדומה, ואח"כ ברדתם למטה, נבדלו, ונמצאו שנים: חכמה, אב, בינה, אם כנזכר באדרא זוטא בדף ר"ץ ע"א, והם אבא ואימא. ואח"כ ירדו עוד, ונעשו תרין מוחין דזעיר אפינ; חד, מוחא דאתפלג לליב שבילין, וחד מוחא דאתפלג לחמשין תרעין, כנזכר באדרא רבא זוטא, וכמו שבז"א, היא בינה, וחוצה לה דעת, היא מלגא, ודעת מלבר, כן בחכמה הקדומה אתגליפת בינה, גו מעוי בתוך הדעת, היא מלגא, והוא מלבר; כדפרישית. וז"ש ההוא גליפו אגליף וטמיר ביה כר' וזמ"מ לא נתגלית בינה בחכמה הקדומה למעלה, אצל המוח בדעת עליון שבה, אלא למטה בדעת תחתון שבחכמה הקדומה, סוד מעוי, שהוא הדעת, (כ) ר' קצוות הנקרא נשמת ת"ת שבחכמה הקדומה, והבן כל זה, וכאשר יצתה אימא עלאה בינה לחוץ,

הנהות ומראה מקומות

- (ג) נ"א סטרי וכן לחזן (עיין בזהר).
- (ד) נ"א של אבא הנעלם (זו"ר וחדרת מלך).
- (ה) נ"א בו (זה"ר).
- (ו) נעוצה גו מעוי דחד טמירין מלמעלה למטה (ה"מ).
- (ז) נ"א דחד ונ"א וחד (זה"ר).
- (ח) נ"א שבה בחכמה טמירא (ה"מ).
- (ט) נ"א היא הקדומה בכל דבר זו תוך זו (זה"ר).
- (י) נ"א ל"ג תוך דעת תחתון שבחכמה קדומה (זה"ר וה"מ).
- (כ) נ"א ל"ג ר' קצוות (זה"ר וה"מ).

העליונה בסוד הדעת, (ס) הנקרא מפתחא עד כאן.

ואע"ג דכולא גניו בההוא היכלא, עקרא דכולא כו', ירצה: שאעפ"י שנגנוה בינה עליונה, בתוך בינה דו"א, הנקרא היכלא כדפרישית, מ"מ עיקר הכל תלוי במפתח, שהוא סוד הדעת, כי כאשר ישפיע דעת עליון באימא עלאה, בסוד דעת שבאבא, גם אימא תתאה שהיא בינה דו"א, תאיר מהאור ההוא, ויתגלה אור אימא עלאה שבתוכה, על ידי הדעת שבה, המשפיע ומגלה האור ההוא, ואם דעת עליון לא ישפיע באימא עלאה על ידי הדעת שבאבא, גם אז לא יאיר אימא תתאה, ונעלמה מעיני כל חי, והיתה סוגרת ומסוגרת, ונמצא שהדעת, הוא הסוגר, והוא הפותח, בהשפיעו ובהסתלקות השפע.

בההוא היכלא אית ביה גניזין סתימין סגיאין, אילין על אילין, כו', עתה בא לפרש, כיצד המפתח הזה, שהוא דעת שבאבא, סוגר ופותח, ואמר, שבבינה דו"א, יש בה כל שרשי האצילות שלמטה ממנה, כי היא אם הבנים, וממנה יצאו, וכולם בה, זה למעלה מזה, כאלו תאמר בספירות הבנין, מלכות, ולמעלה ממנה יסוד, ולמעלה ממנו הוד כו', ולמעלה ממנו חסד, וזה מ"ש אילין על אילין, כי שרשי הנאצלים בה בסדר מדרגתם, ומשרשי הבנין הנגזרים ונסתמין בתוכה, נעשו לה שערים, עובר סתימו, והם חמשים שערי בינה, כי כל אחת משבעה ספירות הבנין, נעשו לה שבע שערים, שבעה פעמים שבעה, הם תשעה וארבעים, ושער החמשים הוא הכולל את כולם, וכאשר שערים אלו נחקקו לארבע רוחות: מזרח, מערב, צפון, דרום, מזרח תפארת, עם ז' (ע) שערים, דרום חסד, ועמו נצח, שהוא ענף חסד כנודע, עם י"ד שערים, צפון גבורה, ועמו הוד, שהוא ענף גבורה, עם י"ד שערים.

הגהות ומראה מקומות

(ל) ג"א ד"א (זה"ר וה"מ). ונ"א ובז"א (דפ"י).
 (מ) ג"א קצוותיה (זה"ר וה"מ).
 (נ) ג"א כי היו נגזרים ונטמנים בעצמותה (זה"ר וה"מ).
 (ע) ה"ג בזה"ר וה"מ. ג"א ר' (דפ"י).

יצתה מתלבשת בסוד המעיים העליונים, ונגנוה בתוך הדעת שבאבא, שהוא המפתח. דאבא ואימא לא מתפרשן דא מן דא, ומשם ירדה לבינה שבז"א, ונתלבשה בדעת שבה, והנה המעים העליונים, הם הם דעת שבאבא, והם הם דעת שבבינה (ל) בז"א, כי משם נמשכו כל הדעות.

ההוא גליפו אגליף וטמיר ביה, כמאן דגניו כלא תחות מפתחא חדא כו', הענין הוא, כי עם היות שאימא עלאה נחקקה בתוך הדעת, מ"מ נגנוה בו, ונעשה מלבוש לה, ונתעלמה בתוך הדעת לדרת למטה, וז"ש, וטמיר ביה כמאן דגניו כלא תחות מפתחא חדא, כי הדעת הוא המפתח, ששם נחקקה הבינה, ואין לה גילוי כי אם על ידו. כמפתח שעל ידו נפתח הפתח, ופותח ואין סוגר, וסוגר ואין פותח, ואימא עלאה זו, יצאה ונגנוה על ידי הדעת שבאבא, בתוך בינה שבז"א, וזהו גניו כולא בהיכלא חדא, שהיא בינה דו"א.

(א"ש: מכאן נראה שמפרש מפתחא חדא הוא הדעת, ולקמן בפירושו האררא, ברף ע"ב שורה א', כתב באופן אחר, וז"ל, אתא מפתחא דכליל שית, הוא הז"א הכולל שית סטרא כו', וצ"ע. הן אמת, כי ז"א הוא בחינת הדעת, וסוגר למעלה, וסוגר למטה, וזה זה אמת, כנלע"ד).

אמר הכותב, כאן מצאתי הנייר קרוע, ואכתוב התיבות שיכולתי להעתיק, וז"ל, ועוד אני אומר והוא הנכון כי אימא עלאה נחקקה בכל חלקיה, בדעת שבחכמה קדומה. ואע"ג שנחקקה בכל חלקיה וכל (מ) שרשיה שם, לא נתגלה כלל שרש מחלקיה, (נ) כל חלק היו נחקקין היו נגזרים ונטמנים בעצמות, וז"ש ההוא גליפו אגליף וטמיר ביה, בתוך הבינה

(זהר הרקיע). ונ"א וכל חלקיה שהיו נחקקים

דכליל שית בקרטופא כחזא. כן ק) יסוד עליון כליל שית תרעין, ולפיכך נקרא ברא שית. על רזא דנא אמר בראשית ברא אלהים. ונמצא לפי זה, שבינה עליונה, היא מתלבשת ונגלית ברעת תחתון שבחכמה קדומה, שהוא דעת עליון שבאבא, ומשם ירדה לבינה דבו"א, בסוד דעת שבבינה שבז"א.

ר) ודע, כי אבא ואימא התחילו מחסד שבחכמה קדומה דאריך, וחג"ת שבחכמה קדומה, הם לאבא ואימא חב"ד. הרי שת"ת שבחכמה קדומה, נשמה לדעת שבאבא ואימא. ונתלבשה בינה עליונה דאריך, בתוך הדעת תחתון דחכמה קדומה, והדעת בתוך הת"ת שבחכמה קדומה, והת"ת בתוך הדעת העליון שבאבא ואימא. ומשם ירדה לדעת שבבינה שבז"א, כי ז"א מחסד שבאבא התחיל, וחג"ת שבאבא הם חב"ד שבז"א. והנה נה"י שבחכמה קדומה, נתלבשו בחג"ת שבאבא, וחג"ת שבאבא, נתלבשו בחב"ד דז"א. נמצא, שדעת שבז"א, הוא יסוד שבחכמה קדומה, מתלבש בת"ת שבאבא. ובינה עליונה, בתוך דעת תחתון דחכמה קדומה, דעת תחתון שבאבא בדעת שבז"א. ונמצא, כי בינה מתגלית בדעת שבחכמה הקדומה התחתון, ובדעת עליון שבאבא, ובדעת עליון שבז"א, וכל גילוייה בתוך הדעת, כי אין לה גילוי אלא ע"י הדעת. כמ"ש אם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת. והוא המפתח למעלה ולמטה, ש) כי מלמעלה ירדה לבינה שבז"א, אימא עלאה, ונתלבשה בה בסוד הדעת שבה. ובינה זו, היא הנקראת היכלא, ובתוך היכלא נגנוז כל חלקיה ומציאותיה. וך שערי בינה זו שבז"א, סובבין לה, והיא מתעלמת שם, ולא נתפשט אורה לחוץ, להוציא שש קצוות של ז"א לחוץ, והיה העולם תהו, עד אשר נכנס בה סוד הדעת דכליל שית תרעין, בסוד הירחם, שבה

מערב מלכות, עם יסוד, הם ט) י"ד שערים. הרי מ"ט. וזה עולה עפ"י הספרים שגורסין ואינון מ"ט. ונשאר שער החמשים שהוא נעלם מאד ואינו נכנס בצד מארבע צדדין אלו. ומ"ש חד תרעא לית ליה סטרא, לא ידיע אי הוא לעילא, אי הוא לתתא, כי אין ידוע אם שער החמשים, הוא כללותם שמקיבוץ כולם געשה שער זה, ואם כן הוא לתתא מכולא, או הוא כללותם שבו היו כולם וממנו יצאו, וא"כ הוא לעילא וא"כ אין ידוע, אם הוא כללותם למעלה, או למטה.

ושער זה נעלם ממרע"ה, וכמשה"ה ותחסרהו מעט מאלהים. וזהו נתיב לא ידעו עיט, ולא אתידע צ) לעילא ותתא, כנזכר בזוהר במקומות רבים. וזהו סוד הדעת דנחית מאבא, כדמות ברית קדש עליון, דעייל ונפיק בה, והוא לעילא והוא לתתא, בסוד יוסף ובנימין במלכות למטה. ולמטה נדע, אימתי הוא לעילא, בסוד יוסף הצדיק, ואימתי הוא למטה, בסוד בנימין הצדיק, אבל למעלה בבינה, לא אתידע אימתי הוא לעילא, ואימתי הוא לתתא, כדפרישית. ובג"כ הוא סתים, כי הוא מאבא עלאה, ועייל ונפיק בה, דוגמת יוסף הצדיק ברחל, שעם היותו מעולם הזכר אות ברית קדש, היה לה לבן למלכות לתתא.

ואמר גו אינון תרעין אית מנעולא חזא, וחד אתר דקיק לאעלא ההוא מפתחא ביה כ"י, ירצה גו אינון תרעין, שהם מ"ט שערים, יש מנעול אחד, והוא סוד יסוד שבה, שהוא נקודת ציון שבבינה דז"א, וחד אתר דקיק הוא הירחם ופתח שבו, והמפתח הוא היסוד הפותח ועושה אותה כלי, כי עד עתה היה פתחה סתום, ומ"ש, ולא אתרשים אלא ברשימו דההוא מפתחא, כי הוא העושה אותה כלי לפותחה, ומבשרנו נחזה אלוה, וכמו שיסוד תחתון כולל שית, כד"א שוקיו עמדו שש,

הגהות ומראה מקומות

ר) ע"י ה"מ והז"ר שיש כאן חלופי נוסחאות.
 ש) אבות פ"ג י"ז. ג"א כי מלמעלה וכו' שבז"א ונתלבשה בה בסוד הדעת שבה אמא עלאה (והז"ר הודת מלך).

ט) ג"א עם (דפרי"י).

צ) ג"א לא לעילא ולא לתתא (והז"ר), ע"י ר"ה

כא: ק) אדיר אות שלא ובדפרי"י קמג. ה"ג בזוהר הודת מלך. ג"א כי (דפרי"י).

המתלבשת בהם, ונבקעו כולם. כד"א, בדעתו תהומות נבקעו, בין למעלה בין למטה. ולהיות כי יסוד זה עובר דרך היסוד שבה, ודרך שער החמשים, ודרך המעיים העליונים, ודרך נקודת ציון שבאימא עלאה, ושער החמשים ממוצע ביניהם, ולא אתידע אם הוא לעילא נכלל במעים העליונים, או לתתא נכלל במנעול שהוא הרחם, ולפיכך לא אתידע אם הוא לעילא או לתתא.

אימתי הוא מפתחא פתח תרעין ואודמן לשימושא ולמעבד תולדין, כד אתא אברהם, דכתיב אלה תולדות השמים הארץ בהבראם, ותנינן באברהם כו' (ד) דע כי עד אשר לא חזרו וזכר ונקבה פנים בפנים, ולא נגלה ונעשה בחינת אצילות היסוד, לא נתגלה גם כן מציאות הדעת העליון, אשר בין אבא ואימא, ולכן לא נזכר הדעת בכלל הי"ס. והוה סוד ענין גילוי אבר דאברהם, הנזכר כאן, וזמ"ש כד האי אבר אתרשים במילת ברא, כדן רשים סתימא לגלאה רשימו אחרא לשמיה וליקריה דא איהו מ"י כו'.

עוד ירצה עם האמור למעלה, שהענין הוא, כי כבר פירשנו, כי יסוד שבחכמה הקדומה מתלבש בדעת תחתון שבאבא, מתלבש בת"ת שבאבא, מתלבש בדעת שבז"א, ונגנו בתוכו. ובינה עלאה, מתלבשת בדעת תחתון שבחכמה קדומה, סוד המעיים, מתלבשת בת"ת שבחכמה הקדומה, מתלבשת בדעת עליון שבאבא, מתלבשת כולה בבינה שבז"א, בסוד הדעת שבבינה שבז"א, שהוא שער החמשים, ה) ושער החמשים שערי בינה, סובבים אותה סגורים במנעול, סוד היסוד שבה, והמפתח הוא דעת שבאבא, מתפשט עד היסוד שבאבא, ברית קודש עליון, ופותח רחמה, ומכניס שש קצוותיו בה, ועל ידי כן היא אימא עלאה, מוציאה שש

מקום המנעול, והוציא שש קצוות ז"א לחוץ, על ידי הדעת רכליל שית תרעין, וזה נקרא בראשית, כשאינו נכנס בה כדי לפותחה, אלא שכולם השש קצוות סתומים בתוכו (ת) ובתוכה סגיר ולא פתוח. והענין הוא, כי מיין נוקבין דילה, הם שש קצוות דנוקבא דז"א, ומיין דכורין דלילה, הם שש קצוות דז"א, ולפיכך ההוא מפתחא כליל שית תרעין, וכל עוד שאין מיין דכורין אין מיין נוקבין, ונמצא שהדעת סיבת הכל, הוא המפתח.

שמה תאמר, הרי אמרנו למעלה, ששער החמשים הוא נתיב לא ידעו עיט, והוא סוד הדעת כדפרישית, ואיך אנו אומרים שהמפתח הוא סוד הרעת, דע, כי יש דעת למעלה מדעת, כי אל דעות ה', ושער החמשים, הוא סוד הדעת שבבינה שבז"א, שהוא מוחא דאתפלג לחמשין תרעין, הנזכר באדרא רבא, וכאשר לא היה זוג, היה דעת שבאבא שהוא יסוד שבחכמה קדומה, נגנו בתוך ת"ת שבאבא, ות"ת שבאבא גנוז בתוך דעת שבז"א, א) ובינה עלאה שהיא אימא עלאה, גנוזה בכל חלקיה תוך היכל זה שהוא בינה שבז"א, והיה העולם תהו, וכאשר רצה המאציל העליון למיעבד תולדין, יצא היסוד דחכמה קדומה, ב) מתוך הדעת שבאבא, מתוך ת"ת שבאבא, מתוך דעת עליון שבז"א, ופתח המנעול שהוא הרחם, שהוא בבינה דז"א, ומשם נכנס לתוך הרעת שבה שער החמשים, ומשם לבינה עליונה, ג) שהיא אימא עלאה, המתלבשת בסוד המעיים העליונים שבחכמה הקדומה, להוציא ו' קצוות ולהולידם, למעבד שמוש ולמעבד תולדין, ומברא נעשה אבר, שהוא יסוד שבחכמה הקדומה, ונקרא חסד עלאה, וגם אימא עלאה נתגלית נקודת ציון שבה, והוא נקרא מ"י, ונתגלית מתוך בינה שבז"א, משער החמשים, ומיסוד שבה, ומתוך המעיים, העליתים

הנהות ומראה מקומות

- (ג) ג"א ל"ג שהיא אמא עלאה (זה"ר).
- (ד) ג"א ל"ג מן דע ער ד"ה עוד ירצה (זה"ר והודת מלך).
- (ה) ג"א ושאר ונ"א ושאר (זה"ר).
- (ת) ג"א בתוכה ול"ג בתוכו (זה"ר).
- (א) ג"א מוסיף פתח המנעול שהוא הרחם שהוא בינה דז"א (זה"ר וה"ס).
- (ב) ג"א ל"ג מתוך הדעת שבאבא (זה"ר וה"ס).

קצוותיה גם כן לחוץ. והנה אבא נכנס ממנו ונגנו (ו) בדעת ז"א, מחסד שבו ולמטה לבד כדפרישית, אבל אימא עלאה, כולה נכנסה ונגנוה בתוך בינה שבו"א, ונעשית לה נשמה, בתוך דעת שבה, וזמ"ש, גניו כולא בהיכלא חדא, (נ"א גניו כולא בה כולא כחדא) ובינה זו שבו"א, היא גבורה שבאבא, ובתוכה היא אימא עלאה, וזמ"ש, אני בינה לי גבורה, ולפיכך נאמר באימא עלאה, דיתבא רביעא על בנין, סוד מ"ם סתומה, כי כלה נכנסה ונגנוה (ז) בתוך דעת ז"א שהם הבנים, מש"כ באבא.

וכאשר רצה המאציל העליון, להוציא מאימא עלאה שש קצוות לחוץ, ושאבא עלאה יציא גם כן שש קצוות לחוץ למטה בנ"א, נתלבש בחסד, והוציא השש קצוות לחוץ, על ידי החסד שהוא אברהם, ויצא האבר הקדוש, שהוא סוף השש קצוות, וזה אודמן למעבר תולדין, ואלו השש קצוות הזכר, שבאו מאבא עלאה, בסוד הדעת שפתח את השערים, והכניס בה זרע קדש, שהם שש קצוות אלו של הזכר, שסופם אבר, שהוא היסוד, וגם היא אימא עלאה, הוציאה שש קצוות הנקבה מצדה, בסוד נקחת ציון שבה, הנקראים מ"י, ונקראים אל"ה, והנה אור אבא נתלבש בדעת ז"א, מיסוד שבו דאבא, עד שהגיע לחסד שבו דאבא, וכאשר בא חסד ונכנס בדעת ז"א, ונכנסו בתוכו כל השש קצוות מאבא, מיד אודמן לשימוש ולמעבר תולדין, כי יצא לחוץ האבר הקדוש, וזמ"ש, אימתי ההוא מפתחא פתח תרעין, ואודמן למעבר תולדין, כד אתא אברהם, דכתיב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ותנינן באברהם.

והנה קודם התלבשות חסד שבאבא בדעת ז"א, היה ברא לבד, (ח) כי היסוד היה בורא ומאציל הדעת דז"א, והולך ומתפשט עד סיומא דגופא מבפנים, ואז היה נקרא ברא, מתעלם

בתוך דעת ז"א, סגיר ולא פתח, וכאשר הגיש היסוד לסיומא דגופא, ונשלמו שש קצוות שבאבא להתלבש בו, כאשר בא החסד ונכנס בו, אז מיד נעשה אבר, ואהדרו אתוון לשימוש, ונגלה היסוד, וכמו שאבא התחיל ליכנס בדעת ז"א, מיסוד שבו בסוד ברא, כן אימא עלאה כולה, נתלבשה בתוך בינה שבו"א, בסוד מי, והוציאה שש קצוותיה, שהם נקראים אל"ה, ואז תכף השם העולה מ"ה, שהוא שם בן ארבע במילואו, העולה מ"ה במילואו דאלפין, גילה האבר הקדוש, ונעשה מברא אבר, ונמצאו במעי הבינה שש קצוות מצדה, ושש קצוות מצד אבא, שהוא שם בן ארבע במילואו, העולה מ"ה, והוא סוד חכמה: כח מ"ה, וזמ"ש, והוא רשים כאלה מסטרא דא מצד אימא, ואבר מסטרא דא מצד אבא, ועדיין היו חסרים, כי בשש קצוות שבזכר, חסרה מרת המלכות שבה, וכן בשש שבנוקבא דז"א, חסרה מלכות שבה, ולפיכך נשלמו כל אחד, באבר שמצד הזכר ה"א ומ"ם, סוד מ"ה, שהוא מלכות שבו, ונעשת אברהם, ובאלה דמצד הנקבה, ירד מ"ם, סוד המלכות שהיא ים, ונעשים אלהים, וז"ש, כד אשתלים דא, אשתלים דא, וכל זה במעי הבינה, בסוד העיבור בבטן, דאזרע לתקונא דישובא, כדין אקרי אלהים, כדבעינן למימר קמן, ואמנם מפני מה נחקקה כל אות בפני עצמה, ולא נחקקו מ"ה באברהם יחד, וים באלהים יחד, הענין הוא כי המלכות שבכל ספירה, יש לה שתי בחי'.

אמר המעתיק לא נמצא בדרוש הנה יותר, האמנם נמצא בראשית המאמר הנזכר, פירוש אחר, וז"ל, אמר ר' חייא לר' יוסי, הא דאמרינן בראשית: ברא שית, ודאי הכי הוא כו', דע כי ברא, הוא סוד באר העליון, שהוא חיבור הוי"ה דב"ן דהיהין ואהייה דהיהין העולה קני"א ושניהן ב"ן וקני"א בגי' באר, ועל ידי זה הבאר העליון, נבראו שש קצוות, שהוא ז"א, וזהו

הנהרות ומראה מקומות

(ו) נ"א מדעת זה (זח"ר).
 (ז) נ"א בדעת דאמא משאי"כ באבא (זח"ר).
 (ח) נ"א שהיסוד הוא ברא (ה"מ). ונ"א כי הוא בורא ומאציל בדעת (זח"ר).

בשלימות, כי ברא נהפך לאבר, הוא היסוד שבה, אשר הוא כלי מיינ נוקבין, ואלהים הוא החמשה גבורות מנצפ"ך, העומדים בבאר הנזכר ביסוד שבה, שהוא נקודת ציון שבה, לעורר הווג, כיון שהיא פנים בפנים, ואפשר כי גם מ"ה דאברהם הנ"ל בז"א, הוא על דרך זה, שהם חמשה חסדים, הנקראת הוי"ה דאלפין כנודע, והם ביסוד שבו הנקרא אבר, להודווג עמה פנים בפנים.

שם בדף ר' ע"א שורה ר', וז"ל, וההיא נקודה אקרי אני, ועלה שרייא ההוא דסתים עלאה דלא אתגלייא, והיינו ה', וכולא חה. הטעם, כי אני רוצה לומר, אני הוא הניכר בעצמותי, ואין שום בהינה שיוכר בה הפרש הזכר מן הנקבה, אלא בבחינת היסוד שבזכר, ונקודת ציון שבנקבה, והם סוד ה' חסדים וה' נקבות.

אמר שמואל: נלע"ד לתקן, ה' גבורות, ואפשר דהכל עולה לסגנון אחד כנודע. אבל הזקן איננו גדל בזכר, עד עשרים שנה, וקודם העשרים אינו ניכר הפרש זכר אל הנקבה, שם בדף ר' ע"א, שורה ז', וז"ל, נחתו ר' אלעזר ור' אבא ונסקהו, אמרו ומה כל חכמתא דא ט' אית תחות ידך, ואת טעין אבתרין, אמרו ליה מאן את, אמר לון לא תשאלון מאן אנא, אלא אנא ואתון נזיל ונתעסק באורייתא, וכל חד יימא מלין דחכמתא, לאנהרא אורייתא, אמרו ליה מאן יהב לך למיזל הכא, ולמהוי טעין בחמרי, אמר לון ~ עבד קרבא בתרין אתון בכ"פ וסמ"ך לאתקשרא בהדאי, (נ"א כחדא) כ"ף לא בעא לאסתלקא ולאקשרא כר.

אמר שמואל: המאמר הזה מצאתי אותו כתוב בשני מקומות, וכמעט ששני המקומות הם בסגנון אחד, ועם כל זה לא מנעתי לכתוב

ברא שית, כי באר עליון, ברא שית סטרין. (א) ואח"כ ביאר איך נבראת נוקביה, הנקראת אלהים כנודע, ואמר ברא אלהים, פירוש: כי מן הבאר היותר תחתון, שהם אותיות ברא גם כן, על ידו נבראת הנקבה הנקראת אלהים. והנה באר התחתון, הוא חיבור ארבעה שמות: הוי"ה פשוטה, כ"ו, ואלהים פשוט, פ"ו, והוי"ה פשוטה, כ"ו, ואדני פשוט, ס"ה, שהם בגימטריא באר. הרי כי במלת בראשית, נרמז בריאת ז"א, ובמלת ברא אלהים, נרמז בריאת נוקביה, וצריך שתדע, כי זו ההוי"ה דב"ן, שממנה נבראו שית סטרין הנקרא ז"א, הוא עליונה, כי אין כל ההויות דב"ן שוות, כי ארבע בחינות ב"ן הם, והוא סוד, כנגד ארבעה בנים דברה תורה, וארבעתם בגימטריא קדקד, הב"ן האחר, הוא בנוקבא דז"א, הב"ן השני, הוא בתבונה, קודם שתתפשט ותתלבש תוך ז"א, הב"ן השלישי, הוא בתבונה, אחר שנתפשטה בז"א, הב"ן הרביעי הוא בבינה עלאה, וזכור הקדמה זו.

אמר שמואל: גם בשער ראשון בשער ההקדמות בדף רי"ד ע"א נתבאר היטב זה הב"ן הראשון, שהוא בנוקבא דזעיר אנפין, ונחזור לענינינו, דע, כי זה שביארנו הוא, כאשר נאצלו בתחילה בבחי' אהור באהור, אבל כאשר חזרו פנים בפנים, אז יתבאר הפסוק באופן אחר, והוא, כי מן ברא שית, נעשה אבר שית, כי אותיות ברא נעשה אבר, שהוא היסוד, ולא באר, ואותיות שית, נעשו מ"ה, שהוא ההוי"ה דאלפין, שהוא בגימטריא מ"ה, שהוא בז"א כנודע, ונמצא, כי בראשית נעשה אברהם: אבר מה, כמו שרמז למטה בסיום זה המאמר, כי תחילה היה שית סטרין לחוד, ועתה נגמר להוי"ה שלימה בת י"ס, וכן ברא אלהים שבנוקביה, נתהפכה באופן אחר יותר

הגהה

(א) א"ש, צ"ע כי בשער א' שער ההקדמות בדף קנ"ז ע"א אמר, שבאר זה הוא ברחל, וכאן כתב שהוא באר עליון, צ"ע.

הנהרות ומראה מקומות

(ט) עיין שער הגלגולים הקדמה א' דף ב' ע"ב.

וסיפר ענין מלחמת נפשו עם רוחו ונשמתו, וסיפר כי רוחו ונשמתו לא רצו להתלבש ולהתקשר עם הנפש, לסיבה הנזכרת כאן, ולהבינה, צריך שנודיעך ענין אחד, הוא, כי הנה אחר שהאדם עסק כל צרכו בתורה, והשלים כל מה שצריך לו להשלים, כפי בחינת חלק הראוי לו כנודע, אז נשמתו ורוחו ונפשו נעשים מרכבה למעלה, באופן זה: כי הנשמה נעשית מרכבה אל אות כ' שבכסא, ואיננה יכולה לצאת עוד משם, כי תמיד עומדת שם בבחינת מרכבה אל קונה יתברך. ועל דרך זה גם הרוח, נעשה מרכבה אל אות ס' אשר ביצירה, והנפש, אל אות יר"ד שבעשיה, כי גם מצינו לעיל, דבר נחיתת כ"ף מעל כורסי יקריה, כדי לומר אל הקב"ה שיברא בה העולם, שנודעו העולם, ואמר לה הקב"ה תוב לאתרך, וכן הענין בנשמת הצדיק הנמשכת מן המקום ההוא.

ודע, כי זה אשר נגלה להם, היה רב המנונא סבא, אשר הוא גלגולו של משה רבינו ע"ה, המתגלגל בכל דור דור, כנזכר בתקוני. והנה כבר נשמתו נעשית מרכבה רבוקה אל הכסא, ולא יכולת כורסייה למהו אפילו שעה אחת בלתי הנשמה הזאת, גם רוחו הנקראת ס', כבר נעשה מרכבה אל היצירה, ועמה יש סמך ועזר אל הנופלים, שהם ז"א ונוקביה דיצירה, כי שם הוא סוד סומך ה' לכל הנופלים, אשר ארוז"ל (כ) שסמך דוד ברוח הקדש, פירוש: כי תיקון דוד הע"ה היה ביצירה, על ידי המזמורים שתיקן ברוח הקדש, כי שם הם בחינת הנופלים, אבל בעולם העשיה, אינם אפילו בגדר נופלים, אלא הם נתונים ממש בתוך הקליפות, שהוא גדר גרוע מנפילה. ועל כן רוחו עמד שם, כדי להיותו שם סומך אל הנופלים הנזכר, בבחינת היותו שם מרכבה אליהם כנזכר.

אמנם היר"ד שהיא הנפש, היא אשר באה אצלי, כי אני הוא בחינת המלבוש הנקרא חלוקא דרבנן, הנגלה לכם כנזכר, והנפש אמרה אלי נחמה אחת, והיא, שאעפ"י שלא רצי

את שתי הנוסחאות, להיות כי אין מדרש בלא חידוש, ח"ל הנוסחה הראשונה:

(י) דע, כי כאשר האדם עוסק בתורה כראוי לשמה, וזכה להשיג שיתגלה אליו איזה צדיק, מאותם שהם משורש נשמתו, ויבא ויתלבש, דוגמת מלאכי אברהם אבינו, ומגלה לו רוי תורה, בהיותו מתלבש בהוא חלוקא דרבנן אשר לו כנודע. והו סוד אותו הסבא דפרשת משפטים, והמקומות אחרים הרבה, בכל ספר התקונין שהיה יורד ומדבר עם רשב"י, והיה מגלה לו רוי תורה. ודע, כי לפעמים אותה הנפש של הצדיק ההוא, מתלבשת בהוא חלוקא דרבנן, ולפעמים מתלבש גם הרוח, ולפעמים גם הנשמה, ואמנם בהיותו בא בבחי' נפש בלבד, אז הוא בצורת טעין חמרי, כי הוא רמו אל הנפש שמעולם העשיה. והנה כבר ידעו והכירו ר' אלעזר ור' אבא, שזה שהיה טעין חמרי, היה בחינת צדיק אחד, מאותו עולם, שנגלה ללמדם. וגם ידעו שלא היה אלא בחינת נפש בלבד, כיון שראהו טעין חמרי, אבל לא ידעו מי היה. ולכן שאלו אותו טעם ביאתו מה היתה, וגם על מה זה לא נגלה אלא בבחי' הנפש, אשר על כן בא בצורת טעין חמרי.

והשיב להם יר"ד עבד קרבא בתרין אתוון כר. והענין הוא, כ"י היוד הוה, היא יר"ד זעירא, אשר ממנה בחינת הנפש. ואות כ"ף, רומזת אל כסא הכבוד, כנ"ל כד נחתת כ"ף מעל כורסי יקריה אודעו כר והוא עולם הבריאה, ואות סמ"ך, היא בחינת שש קצוות היצירה, שהם סוד ששים המה מלכות, בסוד שש קצוות, כל אחד כלול מעשר ספירות, וכונת דבריו הם: כי נפשו הנקראת יר"ד, עבדא קרבא ומלחמה עם אותיות כ"ס, שהם נשמתו ורוחו, ורצתה להתקשר בהם יחד, כדי ששלשתם יבאו ויתלבשו ויתגלו בעה"ז, לעשות המצוה הגדולה היא, ולגלות סודותיה של תורה, אל חכמי הדור ההוא. ואמנם זה המדבר עמהם, הוא בחינת המלבוש בלבד, הנקרא חלוקא דרבנן,

הנחות ומראה מקומות

(י) עיין תקדשה"ו אות פ"ה בפירוש הסולם ד"ה והענין ההוא דענין חמרי. (כ) ברכות ד':

בחמרי כ"י. דע, כי כאשר האדם הוא עוסק בתורה כראוי לשמה, יש בידו יכולת, להשיג, שנשמת צדיק אחד, מאותם שהם מן שורש נשמתו, שיתלבש, כדוגמת מלאכי אברהם אבינו ע"ה, שנאמר וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים כ"י. ויבא ויגלה לו רזי תורה, והוא מתלבש באותו הלבוש, הנקרא אצל המקובלים חלוקא דרבנן אשר לו, בסוד ומעיל קטון תעשה לו אמו. והם מוחזין דיניקה ועיבור כ"י. והו ענין ההוא סבא, דהוה נחית וממלל עם רשב"י, ומגלה לו רזי תורה, כנזכר בתקונין בדף ס"ב ע"א, ובמקומות זולתו. ולפעמים באה נפש הצדיק לברוה, מתלבשת באותו חלוקא דרבנן. ולפעמים בא גם הרוח, ולפעמים גם הנשמה, ואמנם כשאינה באה אלא הנפש לבדה, אז היא באה בצורת טעין חמרי, כי הוא רמז אל היותה נפש דעשיה תוך לבושה. ודע, כי אין יכולת בשום נפש צדיק להתלבש ע"ד הנזכר, אם לא שבתוך נקודה אמצעית של פנימיותה, יתלבש שם ניצוץ אחד, מן נפש או רוח או נשמת משה רבינו ע"ה, בהקדמה זו יתבאר המאמר הנזכר, בע"ה.

כי הנה ר' אלעזר ור' אבא המלומדים בנסים, כששמעו את חכמתו, תיכף הכירו בו, שהיה נשמת צדיק, שנתלבשה ובאה ללמד להם, אבל לא ידעו בו מי היה, וגם ידעו, כי לא היתה המתלבשת, רק בחינת נפש דעשיה, בראותם אותו טעין חמרי כנז'. ועל כן שאלוהו שתי שאלות: מאן את, וגם מאן יהיב לך למיזל הכא, ולמהוי טעין בחמרי, רוצה לומר: למה לא נתלבשה במלבוש אלא הנפש בלבד. והשיב להם, יר"ד עבד קרבא כ"י. ופירושו: כי יר"ד היא בחינת יר"ד זעירא, כי ממנה בחינת הנפש, ואות כ"ף, רמז אל הנשמה, הבאה מן הכסא, כנ"ל בפרשת בראשית דף ג' ע"א, וז"ל, וכד נחתת כף מעל כורסי יקריה כ"י, ואות ס' היא סוד ר' קצוות שביצירה, כל אחד כלול מ"ס, בסוד ששים המה מלכות, אשר משם בא הרוח, ופירושו הדברים הוא: כי הנפש שלו, הנקראת יר"ד, עבדא קרבא בהדי כ"ס, שהם נשמתו ורוחו, ורצתה להדבק בהם, ושיבאו שלשתם יחד לעשות המצוה הזאת, לבא וללמד

הנשמה והרוח שלו לרדת עמה, עכ"ו היא תעלה ותתקשר למעלה עמהם, נפש ברוח, ורוח בנשמה, ונשמה בנפש דאצילות, ונפש דאצילות ברוח דאצילות, ורוח דאצילות בנשמה דאצילות, כנודע כי התקשרות הזו נקרא צרור החיים, הנזכר בפרשת ויחי, בדף רכ"ד ורכ"ה, ועל ידיהם תקבל הנפש שפע ואור עצום, ואח"כ תרד הנפש אצל החלוקא דרבנן הנזכר, ותחלק לה שלל שפע רב, מאשר לקחה מלמעלה חלוסי שכר עבודתה, אשר טורחת לילך בצורת טעין חמרי כנ"ל, ומלמדת רזי תורה לחכמי תדור אשר בעה"ז, ובדאי הוא שנפש ורוח ונשמה של הצדיק העושה כן, מקבלים שפע רב וגדול על הרבר הזה.

הנה הרוח דאצילות, היא יר"ד עלאה, כי היא מבחינת אצילות, ונקראת יר"ד, כי היא בחינת היר"ד דיסוד, שמשם יוצא הרוח, והשי"ן, הוא שי"ן דבינה דאצילות, בתלת ספירן עילאין, כנגד ג' קוי השי"ן, וממנה בחינת הנשמה, ושתייהן נקראים י"ש, והוה סוד, להנחיל אוהבי י"ש, והם רוח ונשמה דאצילות, ולכן קראם שין עלאה ויוד עלאה, גם דע, כי אין כח ורשות ויכולת בשום נשמת צדיק שבאותו העולם, לרדת ולהתלבש ולהתגלות בעוה"ז כנז', אם לא שבתוך נקודה אמצעית פנימיותה, יתלבש שם ניצוץ אחד מן נשמת משה רבינו ע"ה, ועיין בסוף אדרת נשא בדף קמ"ד ע"ב. אמר שמואל: שמעתי מן המקובלים הפשטנים, שביארו במאמר הזה כפי הפשט, במ"ש יר"ד עבד קרבא בתרין אתוון בכ"ף וסמ"ך לאתקשרא כחדא כ"י, כלומר, הנה אתם שאלתם אותי, מאן יהב לך למיזל הכא, ולמהוי טעין בחמרי, והוא השיב להם, כי מחמת חסרון כ"ס שמשו ידו מאד, ולכן נעשה טעין חמרי, וכפי שיטתם השיבם, כי בראותו שלא הכירוהו עדיין שהיה בסוד נפש, לכן השיבם כפי שיטתם, כי מחמת חסרון כ"ס נעשה טעין חמרי, והוה פ"ש יר"ד עבד קרבא בתרין אתוון בכ"ף וסמ"ך. אמר שמואל: ז"ל הנוסחה השנית, הנמצאת במאמר הנזכר, נחתו ר' אלעזר ור' אבא ונשקוהו כ"י, אמרו ליה מאן את כ"י, אמרו ליה מה יהב לך למיזל הכא, ולמהוי טעין

ביצירה סומך אל הנופלים, בסוד רוח הצדיק הנעשה שם מרכבה, סומכת אל הנופלים. אמנם היר"ד שהיא הנפש שלו דעשיה היא באה ונתלבשה ב"י. כי אני המדבר, הוא המלבוש, הנקרא חלוקא דרבנו, מוחין דיניקה של הנפש, ואצלי באה הנפש דגדלות ואמרת לי נחמה אחת, והוא, כי אם ארצה לעשות מצוה זו עמה, הלא היא תעלה למעלה בסוד צרור החיים, הנזכר בווהר בפרשת אחרי מות. דאתצירי נפש ברוח, ורוח בנשמה, ונשמה בנפש דאצילות, ונפש דאצילות ברוח דאצילות, ורוח דאצילות בנשמה דאצילות. ועל ידיהם, תקבל הנפש שפע ואור גדול, ואח"כ תרד הנפש אצלה אצל המלבוש הזה, ותחלק לה ש"כ גדול ושפע אור גדול, בשביל ש"כ טורחה, שהולכת בצורת טעין חמרי, ללמד סודות התורה את התלמידי חכמים, כי בלי ספק שמקבלים ש"כ ושפע גדול על הדבר הזה, והנה נשמה ורוח דאצילות, הם אותיות י"ש, וזהו סוד, להנחיל אוהבי י"ש. כי היר"ד היא יר"ד דיסוד, שמשם יוצא סוד הרוח, ואות שי"ן היא בבינה בג' ספירן עלאין, כנגד ג' קוים שבשי"ן, כי אלו הם שרש מחצב הנשמה והרוח, ולהיותם מבחי' האצילות, קראם עלאין, באומרו שי"ן עלאה ויר"ד עלאה כ"ו.

שם ברף ז' ע"ב שורה ח', וז"ל, אשכחנא בספרא דשלמה מלכא, שמא גליפא דשבעין ותריין שמהן, אגליף עלוי בתבין, בגין דאתון דאלפא ביתא דאגליף ביה אבוי בקדמיתא כ"ו. דע, כי בחי' רי"ו, הם ג' שמות הוי"ה דמילוי יודיין, ע"ב ע"ב ע"ב, הם רי"ו, ל) ואלו הם ברעת העליון דדיקנא עלאה דאריך אפין כמבואר אצלינו בכונת ק"ש שעל המסת, וכשנותן בה בחינת אלו הרי"ו, או הם בחינת מיין נוקבין, והם סוד ההוא רוחא דהייב ב"ה בעלה בביאה ראשונה כנודע. אבל כאשר נותן בה המיין דכורין, בסוד טיפה מורעת להוליד ולהתקיים, או הוא סוד שם אחד של מילוי יודין העולה ע"ב. ואז הוא סוד ע"ב תיבין,

ולגלות רזי וסתרי תורה, אל חכמי הדור ההוא והראים. והנה המלבוש הנקרא חלוקא דרבנו, הוא היה המדבר עתה, ולא הנפש עצמה. וסיפר, כי הנשמה והרוח לא רצו לבא מלובשים בו, לפי שנתנו טעם לדבר. והנה הנשמה נתנה טעם אליה, והוא במה שצריך שתדע, כי אחר שהארם עסק כל צרכו, והשלים חלקו, כל מה שהוא ראוי להשלים, נעשים נשמתו ורוחו ונפשו מרכבה למעלה, כי הנשמה נעשית מרכבה אל אות כ"ף שבכסא, ואינה יכולה לצאת משם כלל, והיא צריכה להיות שם מרכבה אל קונה יתברך. וכן רוחו, נעשה מרכבה אל אות ס' שביצירה, וכן נפשו נעשית מרכבה אל אות י' שבעשיה.

וכן מצינו, כאשר נחתא כף מעל כורסיה יקריה, לומר לפני הש"ת, שיברא העולם בה, כג"ל בפרשת בראשית ברף ג' ע"א, או נודעזע העולם, ואמר לה הקב"ה טוב לאתריך כ"ו. וכן ע"ד זה, בנשמה הבאה משם, שצריכה שלא תזוז משם, ובפרט כי זה הצדיק שנגלה לר' אלעזר ולר' אבא עתה, הוא רב המנוא סבא ע"ה, והוא היה גלגול מרע"ה, המתגלגל בכל דור דור. וז"ש בפרשת ויחי ברף רכ"ה ע"א, אר"ש אי הני בבלאי טפשאי, ינדעון מלין דרוי דחכמתא כ"ו, ינדעון שבחא דרב המנוא סבא, כד אשתכח בינייהו כ"ו. ולכן הנה נשמתו נעשית מרכבה אל הכסא דבוקה שם, ולא הוה יכלא כרסיא למהוי אפילו שעתא הרא בלתי הנשמה הזו הגדולה. וכן אות ס' שהוא הרוח שלו, כבר נעשה מרכבה ביצירה, ועמו יש סמך אל הנופלים, שהם ז"א ונוקביה דיצירה, אשר עליהם אמר דוד המלך ע"ה, סומך ה' לכל הנופלים, וסמכן דוד ברוח הקדש. כי תיקון דוד המלך ע"ה, שתיקן במזמורים, הוא ביצירה, הנקראים נופלים, אבל בעשיה אינם נקראים נופלים, כי שם הם עומדים ממש בתוך הקליפות, והוא יותר ממדרגת נפילה. ואמר, כי תרוח לא רצה לבא, כי הוא שם

הנהות ומראה מקומות

ל) ע"ה שער מ"ן ומ"ד פרק י'. תע"ס שיעור ט' מן אות י"ז עד אות כ"ב.

ניצוצין, כזה: ירד פעמים היה, בגימטריא מאתים. ו'ו פעמים היה, בגימטריא ק"ך, סך הכל ש"ך. ועיין ג"כ בשער ד' שער הפסוקים, בדף ס"ד ע"א, בפרשת בא, ענין ק"ו זה. שהוא שני פעמים ב"ן, ושני השמות עצמם.

ונחזור לענין ק"ו המדה, כי הנה בציירך ההוי"ה הנזכר בציור כזה: ירד היה ו'ו היה, הנה הוא בגימטריא עולה ק"ו כנוכח, ולכן נקרא ק"ו המדה. ועוד, כי הנה כולו מצויר בצורת קוין, שהם ויין, ולכן נקרא קו המדה. גם אם תקח הי"ו ויין שהם בגימטריא ק"ב, עם עשר אותיות המילוי, יעלו בגימטריא יב"ק. ונלע"ד חיים הכותב, כי טעה השומע, וכך צריך להיות, שהי"ו ויין עם אות י' הנשארת בהוי"ה זו, יעלו יב"ק. ויב"ק הוא בגימטריא, שלשה שמות אהי"ה יהי"ה אדני, הכוללים כל העשר ספירות, ממעלה למטה, הם מדת קומת כל הי"ס. כנוכח בספרי המקובלים, ובספר שערי אורה. והנה ההוי"ה דב"ן דההי"ן בהיותה מצורת בציור הנזכר, שהוא ציור קוין, הוא קו של המדה הנזכר, ולכן הקו והמדה כל אחד מן שניהן הוא בגימטריא יב"ק. ונלע"ד חיים הכותב, כי זהו פירושו: כי מדה בגימטריא אהי"ה יהי"ה עם שני הכוללים שלהם, ושם אדני הוא סוד הקו, כי הנה הוי"ה דב"ן ושם אדני, שניהם במלכות כנודע.

אמר שמואל: שם ב"ן זה הנזכר כאן, הוא הנזכר למעלה מצויר בוויין.

גם אלו השיך נצוצין, כבר נתבאר אצלנו ענינם. והענין הוא, כי שבעה פעמים אד"ם, שהם ו' המלכים שמתו, עולים בגימטריא שט"ו, ועם אות ה' שבאימא, הם ש"ך. ואלו הם בתית שבנוקבא דז"א. גם הם כנגד מטטרין, ולכן נע"ר בגימטריא ש"ך. אבל החמשה גבורות אחרות של מנצפ"ך, העולים פ"ה, הם בסנדלפורין כי גם הוא בגימטריא פ"ה. ואמנם הם ביסוד שבנוקבא דז"א, גם ביארנו בפרשת בא בדף ל"ח בפסוק כי יהיה נער בתולה כו', כי ש"ך הם ה' פעמים דין, ועם חמשה אלפיין שנתוספו בהם, נעשו ה' פעמים אדני"י, ואז הם שכי"ה

ואינון אתון. והנה אביו של חבקוק, לא גליף ויהיב ביה אלא אותם רי"ו אתון נוקבין, וכשמת, פרחו ממנו. וכשבא אלישע, הוצרך להחזירם, ולאגלפא ביה זמנא תנינא אותו הרי"ו של מיין נוקבין, ואח"ך יהיב ביה ע"ב תיבין דכורין כדי שתתקיים. ועיין באדרא רבא בדף קל"ה ע"ב.

שם בד"ח ע"א, ח"ל, בכל יומי שתא אקרי אל, והשתא דהא עאלת לחופה, אקרי כבוד, ואקרי אל, יקר על יקר, נהירו על נהירו, ושלטנו על שלטנא. אמר, כי בכל השנה אין לה רק שם א"ל, אבל עתה בחג השבועות, יש לה בחינת דעת יותר פנימי כנודע, והוא משם ס"ג: ירד הי' ואי' הי', אשר הוא בגימטריא כבוד א"ל. והדעת הזה איננו בה, אלא בעת הזוג, שהוא בשבתות, או בחג השבועות, אשר אז הוא דוגמת יום השבת. כנודע כי לטעם זה איננו רק יום אחד, ואיני שבעת ימים כפסח וסכות.

פרשת בראשית

בדף ט"ו ע"א, שורה א', ח"ל, בריש חרמנותא דמלכא, גליף גליפו בטהירו עלאה בוצינא דקרדינותא, ונפיק גו סתים דסתימו, מרזא דאין סוף כו'. וגם הובא הלשון הזה בפרשת פקודי, בדף רנ"ד ע"ב, שורה ל"ד, ד"ל, ותא חזי, רישא שירותא דמהימנותא, גו מחשבה, בטש בוצינא דקרדינותא, וסליק נו מחשבה, נצוצין נצוצין זריק לתלת מאה וד', עיבר, ובריר פסולת מגו מחשבה, ואתבריר אוף הכי אילין כו'. עוד בפרשת פקודי, בדף רנ"ג ע"א שורה י"ה, ח"ל, ולזמנין קנה המדה, ולזמנין קו המדה, ועל דא פתיל וקנה, וכולא משחתא למעבד מדידו בו.

דע, כי כל בחינות אלו, הם בהוי"ה דההיין, העולה בגימטריא ב"ן, כי כאשר תציירנה כולה בציור ויין, הדלתין וההיין שבה, חוץ מן הי"ד שבה, יהיו י"ו ויין, ועם ארבע אותיות ההוי"ה עצמה, הרי ק"ו, וזהו סוד קו המדה, הנזכר בספר תזוהר והתקונין. גם ההוי"ה הנזכר, נקראת בוצינא דקרדינותא, וממנה יוצאין ש"ך

נתקן גם ההוד של הנקבה, ונמצאו נצח דז"א והוד דנוקביה שניהם נתקנים. וז"ש, והז קב"ה כליל ליה בהוד, שהוא בחינת הוד הנקבא הכלולה דבוקה בנצח הזכר כנוכר. (ג) ובענין ד' בתים דתפילין של ראש, נתבאר היטב מאמר הזה, שהוא קשה ההבנה.

אמר שמואל: עוד מצאתי דרוש אחר לרב זלה"ה בענין הזה, וז"ל, הוא צולע על ירכו, דא איהו נצח ישראל כו', ירכו כתיב ולא ירכיו. ובמקום אחר אומר, (ס) כי פגם סמאל היה בהוד ירכא שמאלא, בסוד נתנני שוממה כל היום דוה, אותיות הוד. והענין הוא במה שהודעתין, כי ז"א ונוקביה נאצלו בתחילה בבחינת אהור באהור, ואז נמצא כי הנצח שלה היה בהוד שלו, וההוד שלה בנצח שלו. והנה מ"ש פה שזה הירך הנפגם הוא הנצח, איירי בנצח דז"א, הנקרא ישראל, וזו מה שדקדק בדבריו באומר, דא איהו נצח ישראל. אבל ההוד דז"א לא נפגם, שהרי לקמן אומר, יהושע אתנבי מהודו של משה, אבל הנצח נפגם, ולא נתקן, עד דאתא שמואל. ומה שאמרו שההוד השמאלי, איירי בנוקבא דז"א, שהיא דבוקה באחורי נצח שלו, ונפגמ דניהן. והנה בשביל שהנקבה היתה אז עדיין בבחינת אהור באהור, לכן נפגם הוד שלה על ידי הנצח שלו שנפגם, אבל אילו היתה הנקבה בבחינת פנים בפנים עם ז"א, והיו בלתי דבוקים, לא היו שולטים החיצונים בהוד שלה, אף אם תהיה בימין שלו.

ונבאר עתה סעם, על מה זה לא נקרא ישראל, עד אחר שהיה צולע על ירכו, והטעם הוא, לפי שהפגם לא היה בכל הנצח שוק הימין שלו, רק בפרק התחתון שבו. כאשר הודעתין, כי כל קו ימין, חכמה חסד נצח שלה, נעשית כשיעור הנצח שלו, שבו שלשה פרקים, ונמצאו ג' פרקי הנצח שלה, כשיעור פרק התחתון של הנצח שלו. ונמצא, כי כשנפגם

בגימטריא נערה"ה, וכדין קבילת עלה דכורא (מ) (א"ש צ"ע, כי בשער ר' שער הכונות בדף ר"א ע"ב, כתב להפך, ששכ"ה דינין הם נקבות, והפ"ר הם זכרים, וע"ש. ואפשר שאותם הם יותר עליונים, וכן עיין בשער זה לקמן בפרשת בא בדף נ"ו ע"א, שכתב להפך מזה).

שם בדף כ"א ע"ב שורה א', וז"ל, רוא דכתיב ביעקב, ויזרח לו השמש גר, ודאי כו' אתכליל בההוא פנות ערב. מכאן ולהלאה, הוא צולע על ירכו, דא איהו נצח ישראל, ירכו כתיב ולא ירכיו, דא דרגא רביעאה, ולא אתנבי בר נש מתמן, עד דאתא שמואל כו'. בענין נצח והוד, דע, כי הנה ז"א ונוקביה, בראשונה היו אהור באהור, ונמצא כי אהור הנצח של ז"א, היה דבוק באחורי ההוד של נוקביה. וההוד דז"א, היה דבוק בנצח דנוקביה. ונמצא, כי כאשר פגם סמאל ונחש בכף ירך יעקב הימנית שהיא הנצח, בהאבדו עמו, הגיע הפגם ההוא גם בהוד דנוקביה. וזהו סוד נתנני שוממה כל היום דוה, כי ההוד שלה נהפך, והיתה דוה. וזהו הטעם שאמרו ז"ל, כי איסור גיד הנשה נהג בימין ובשמאל, לפי כי הוא נצח ימין דז"א, והוד השמאלי דנוקביה, ושניהן נפגמו. אמנם עיקר הפגם, היה בנצח דז"א וממנו נמשך אל הוד דנוקביה. וכאשר בא שמואל הנביא ע"ה, תיקן את נצח דז"א, ולכן נתנבא שמואל משם, כמש"ה וגם נצח ישראל לא ישקר כו'. וההוד של הנקבה, נשאר עדיין פגום, עד שנחרב בית המקדש ב', ומש"ה כל היום דוה, בקמץ תחת הוא"ו, שהוא לשון נקבה, ולא בסגול שהוא לשון זכר. וכאשר בא יהושע בן נון, נתנבא מהוד דז"א. ומש"ה יהושע אתנבי מהודו של משה, כי משה הוא בדכורא, אבל ההוד של הנקבה, היה פגום כנוכר, אמנם כאשר משח שמואל למלך את שאול ואת דוד, אז נתעלית הנקבה הנקראת מלכות, כי משם נמשכת מלכות המלכים, ואז

הנהרות ומראה מקומות

פצ"ה ענין התפילין, וספר עולת תמיד ענין התפילין דף ל"ב ע"א. (ס) עיין בזה בראשית א' בסולם מאמר ג' גהורין דף ק"ל.

(פ) ע"ה שער רפ"ה נצוצין פ"ה. מבר"ש שער ה"א פ"ג. ע"ה עם פמ"ס ענף ל"ו.
(ג) שער הכונות ענין התפילין דרוש ג', ספר

אילין עוקאן עלאין כ"ו, הנה עוקאן אלו, הנה
סוד עוקא רבא ועוקא דכ"א, שביארנו באדרא
נשא דף קל"ב ע"א, וע"ש מה ענינם.

שם בדף ל"ב ע"ב וז"ל, א"ר אבא כ"ו
הוה קדמאי אמרי, כד הוה מטאן להאי אתר
מרחשן שפוון דחכמין כ"ו, הכונה היא, על
שם י"ה, שהוא בפנימיות ספירת הגבורה דז"א,
שהיא זרע שמאלי שבו, כמבואר אצלנו במקומו
וע"ש.

שם בדף ל"ד ע"ב שורה ל"א, וז"ל, בספרין
קדמאין אשכחנא, דא לילית קדמיתא, דהוה
עמיה, ואתעברת מיניה, ולא הוה לקבליה עור,
כמה דכתיב ולאדם לא מצא עור כנגדו, ומאי
עור קמך, עד ההיא שעתא דכתיב לא טוב
היות האדם לבדו אעשה לו עור כנגדו כ"ו,
כבר נודע מ"ש רז"ל במדרשים כי טרם שנבראה
חווה, היתה עמו לילית, הנקראת חוה
ראשונה. (פ) וכן נזכר בספר שיר השירים מן
הזוהר, וכאן צריך לבאר ענינם.

דע, כי אדם הראשון הוא ז"א, ויש לו
שתי נשים לאה ורחל, וז"א נקרא אדם, שהוא
הוי"ה דאלפין העולה מ"ה, בגימטריא אדם,
והנה עיקר ההוי"ה, הם אותיות הפשוטות, כי
שאר האותיות המילוי הוא בחינת הנקבה,
בהיות עדיין כלולה בו קודם שנאצלה ממנו,
וזה לשתי סיבות: הסיבה האחת, כי הנקבה
כולה גבורה דז"ו, וכן מילוי בגימטריא אלהים,
שהוא דין, והסיבה השנית, מפני שכל כחות
הנקבה היו בהעלם, גנוזין תוך ז"א, כי עיקרא
דגבורה ממנה בנין הנקבה, והיא גנוזה תוך
מילוי ז"א, ומשם יצתה לחוץ לבנין הנקבה,
באופן כי אורות הנקבה היו המילוי, שממלאין
אור וחלל ז"א, והנה מילוי דמ"ה, הוא בגי'
י"ט, כמנין חוה, הרי נתבאר, איך נוקבת
נקראת חוה, גם נתבאר איך היא ממש בשר
מבשרו.

העקב שהוא פרק התחתון של הנצח שלו,
נפגמו כל ג' פרקין שבהוד שלה, ונמצא, כי
עקר הפגם היה בנקבה, כי נפגם כל ההוד
שלה, משא"כ בז"א, שלא נפגם רק העקב
הימני שבו, וכמעט שאין זה פגם, ולהורות
ענין זה, נקרא שמו ישראל כי שרית כ"ו
זתוכל, ולא נפגמת כמו הנקבה.

גם שם במאמר הנזכר, וז"ל בשורה ז'
בגין דירכא איהו לבר מגופא כ"ו, הענין הוא,
במה שנתבאר אצלנו, (ע) כי עקריות ז"א לא
היה, רק בחינת ר' קצוות, ואח"כ נתעלו והיו
בבחינת חכמה ובינה דעת חר"ג ות"ת, ואז
נמצאו חסרים ממנו ג' אחרונות, שהם נצח
הוד יסוד, ואימא עלאה השלימים לו, בסוד
כונן שמים בתבונה, כי נתפשטו ירכותיה
למטה, עד שנעשו בו נצח הוד ויסוד, ונמצא
כי הירכין האלו אשר יש לו עתה, אינן מכלל
גופא קדמאה דיליה דז"א, כי הו' עליונים
בלבד הם שנעשו לו מן הששה קצוות שלו,
אבל הירכין הם לבר מגופא, כי אח"כ נעשו
לו על ידי אימא עלאה.

שם בדף כ"ג ע"ב שורה ל"ה, וז"ל, בהוא
זמנא מתפתחין שבעה היכלין: היכלא קדמאה,
היכלא דאהבה, תנינא, היכלא דיראה, תליתאה,
היכלא דרחמי כ"ו, דע, כי ההיכלות האלו,
הם שבעה היכלות שבאצילות, ואותם השבעה
היכלות שנתבארו בפרשת פקודי, הם בבריאה,
ואותם השבעה היכלות הנזכר בספר פרקי
היכלות ל"ר ישמעאל ע"ה, הם בעולם היצירה,
שם בדף כ"ח ע"ב שורה ח', וז"ל, והנחש
היה ערום כ"ו, אינן הוה וזהמא דאטיל נחש
בחוה וכו', נתבאר בפרשת נשא באדרא רבא
דף קכ"ח ע"ב, במ"ש יתיב על כרסיה דשביבין
לאכפייא לון כ"ו, וע"ש.

שם בדף ל"א ע"א שורה י"ט וז"ל, ר'
שמעון פריש פלוגתא ואמר כ"ו, תהיינה הטבעות

הנהרות ומראה מקומות

י"א אות קכ"ח וקל"ז ושיעור י"ב מן אות ק"ב.
(פ) מד"ר בראשית פכ"ב ז', ע"ח שער לאת
ודחל פ"ב, ספר בית שער לכחונות מן אות קל"ה.

(ע) שער ההקדמות דף קס"ט דרוש ר' בכניסת
המוחין ובהגדלת הו"א, ע"ח שער הכללים פ"ד
שער מוחין דצלם פ"ו ז' שער הנסירה פרק ד',
שער הכחונות דרושי ק"ש דרוש ז', תע"ס שיעור

שהיתה עתידה להיות בחלקו של עשו, לפי שהיא לילית קרמאה ועל ידי דמעותיה וזכויותיה, הוסר קליפתה מעליה, ונשארה קדושה לבדה ממותקת. ואז יעקב שהוא אדם הראשון, ותיקן פגמו, וזה שיתוקנו שתי נשיו, ולקח שתייהן, כדוגמת ז"א. ובהו תבין ענין בכיית לאה מה ענינה, כמ"ש רז"ל על פסוק ועיני לאה רכות.

שם בדף ל"ה ע"ב שורה ה', וז"ל, תנן הנטיעות כקרני חגבים הוה, ונהורא דילהון דקיק, ולא הוה נהירין, כיון דאתנטעו ואתתקנו, אתרביאו בנהורא, ואקרו ארוי לבנון כו'. כבר הודעתין ענין ז"א, כי ג' בחינות היו לו: האחד, בהיותו בתוך הבינה, והוא הנקרא זמן עיבור הראשון. והשני הוא, אחר שנולד ויצא לחוץ, ואז נקרא זמן היניקה, והשלישי הוא בעת הגדלת המוחין אשר לו, ואז הוא זמן העיבור השני, וזהו סוד הנטיעות הנזכר, שהוא ז"א הנרמז באות וא"י של ההוי"ה, שהיא צורת נטיעה אחת, אשר נוטע בתוך מעי אמו. ואח"כ הגדילו ר' קצוותיו, ודרוש זה נתבאר אצלי בסוד התפלין, בענין כ"א אזכרות שיש בדי פרשיותיהם יע"ש.

שם בדף מ' ע"א שורה ז', וז"ל, שבעה מדורין אינון לעילא, דרגא על דרגא, ובכולהו מדורין מלאכי עלאין אלין על אלין כו'. ענין השבעה מדורין הנזכר פה, הם בחינת שבעה היכלות של הקליפות, אשר בעולם היצירה, והם הנקראים מדורין, אבל שבעה היכלות הקליפות אשר בעולם הבריאה, הנזכר בפרשת פקודי, הם נקראים היכלין דמסאבותא, ואינן נקראים מדורין.

שם בדף מ"ד ע"ב בשורה י"ו, וז"ל, היכלא שתיאה הכא הוא רוחא דאקרי חוט השני, רוא דכתיב, כחוט השני שפתותיך, האי היכל אקרי היכל הרצון כו' האי רוחא אתכליל בשית, וקיימא בשית כו'. פירוש: כי יש ששה היכלות מלמטה למעלה, עד זה ההיכל הנקרא רצון,

ונודע, כי הו"א נחלק לשתי בחינות: מן החזה ולמעלה, הוא בחינת אורות הסתומים שבו, ושם בחזה שבו, יש בו בחי' יסוד נעלם הראשון, אשר בו מזדווג עם לאה העליונה. ומן החזה ולמטה, אורות המגולים, וביסוד ההוא התחתון, מזדווג עם רחל התחתונה, כמבואר אצלנו בשער התפלה בענין תפלת המנחה. ונמצא, כי יש בו"א שתי הויות דמ"ה: אחת, במקום הסתום למעלה, ומן המילוי ההוא יצתה לאה, הנקראת חו"ה הראשונה, ומ"ה שני, במקום הגילוי למטה, ומן המילוי ההוא, יצתה רחל, שהיא חוה השניה. וכבר נתבאר, כי לאה היא אחורים החיצונים דאימא, שהיא דינין קשים. (צ) ועוד שהיא למעלה במקום האורות הסתומים דו"א, ולכן אינה נמתקת, היא דינין קשים, והנה להיותה בחינת דינין קשים מאד, אעפ"י שבעולם העליון נמתקה קצת, והיא קדושה כנזכר. הנה כאן בעה"ז, שהוא חומרי, כאשר נולד אדם הראשון, ויצתה עמו חוה הראשונה שהיא לאה, לא יצתה נמתקת, והיתה בחינת דינא קשיא, בסוד הקליפה, וזו היתה חוה הראשונה לילית, ואח"ך יצתה חוה השניה רחל, שהיא בחינת ספירה העשירית דאצילות, שיש בה פנים ואחור, ואינה כמו לאה, וגם כי היא במקום אורות המגולים בו"א, ולכן נמתקה לגמרי, וזו נשארה עם האדם הראשון. וזהו סוד פסוק, ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי כו', ואמרו בספר התקונין, כי אין לו שתי נשים: הראשונה, עצם, השנית, בשר, דינא רפיא, והענין הוא, כי לאה יצתה מן העצם, דינא קשיא, כי הרי נלקחה מן הצלע, אשר שם מקום לאה כנודע. אבל רחל היא בשר, כי יצתה למטה מן החזה, מהאורות המגולים, דינא רפיא, ולכן לזאת השניה יקרא אשה, שהיא נמתקת, אך הראשונה אינה אשה, אלא מעורבת בקליפה, ואינה נמתקת, היא לילית, צמן של שדים. והנה אח"ך נמתקה גם לאה, על ידי תפלותיה וגם דמעותיה, כמ"ש חז"ל (ק)

הגהות ומראת מקומות

(צ) ע"ה שער לאה ורחל פ"ג דף ר"ט ד"ה ואמנם. שער הכוזבות ענין הפסח דרוש ד' ד"ה ונבאר. (ק) ביב קנ"ב.

פרשת נח

מאמר בספר הזוהר בדף ס' ע"א שורה ג', וז"ל, ותא חזי, משיעורא דתיבותא, אוף נמי הכי הוא, רצה להביא ראייה אל מ"ש למעלה, כי נח והיבה, הם יסוד ומלכות. כי לכן שיעור התיבה היה שלש מאות אמה אורך, ושלושים קומה, והמשים רוחב, הם בגימטריא שד"י ואדנ"י, שהם יסוד ומלכות עם הכולל.

אמר שמואל: שמעתי עוד טעם נהמד במאמר הזה, והענין הוא, כי אם תשלב שם ההייה עם שם אדנ"י, יעלה שיעורא דתיבותא בזה האופן: י' פעמים א', הרי עשרה. ה' פעמים ד', הרי עשרים. הרי שני השילובים הנזכר, צולים שלשים, כנגד שלשים אמה קומתה. אח"ך ו' פעמים נ', הרי שלש מאות, הרי השילוב הזה שלש מאות, כנגד שלש מאות אמה אורך התיבה. אח"ך ה' פעמים י', הרי חמשים, הרי השילוב הזה, כנגד חמשים אמה רוחב, נמצא כי בשילוב הוי"ה ואדנ"י, היה קיום התיבה.

שם בתוספתא בדף נ"ט ע"ב, שורה ל"ג, וז"ל, למה נח נח תרי זמני, אלא כל צדיק וצדיק די בעלמא, אית ליה תרין רוחין, רוחא חד בעלמא דין, ורוחא חד בעלמא דאתי, והכי תשכח בכולהו צדיקי, משה משה, יעקב יעקב, אברהם אברהם, שמואל שמואל, שם שם, בר מיצחק כו'. הענין הוא, כי החלק הנקרא רוח, אין לו רק בחינה אחת הבאה מן ז"א, הנקרא ת"ת. אבל החלק הנקרא נשמה הבאה מבנינה, יש לה שתי בחינות: האחת היא, בהיותה למעלה במקום ראשו של ז"א, ששם האורות סתומים ומכוסים כגודע. והשנית היא, ברדתה למטה, ובהתפשטה בגופו דז"א. מן החזה שבו ולמטה, כי שם נפסק ונשלם יסוד דאימא, שהיה מכסה האורות ושם נתגלו האורות משם ולמטה, ולכן הנשמה משתנית ברדתה שם אל מקום הגילוי בבחינה אחרת, וזהו סוד הפסוק, כי רוח מלפני יעטוף, ונשמות אני עשיתי, פירוש: כי הרוח איננו רק בחינת רוח אחד בלבד, והנה הוא עוטף ומלביש את הנשמה כנודע, בסוד אימא המתלבשת תוך ז"א, וזמ"ש יעטוף, ולא אמר

והוא הששי העליון מכולם, וזמ"ש האי רוחא אתכליל בשית, כי בעלות אותם החמש היכלין דלתתא מיניה עד מקומו, או אתכליל הוא בהם, ואז הם יחד שית היכלין, ועוד יש בו בעצמו בתוכו, בחינת כללות כל השית היכלין תמיד, אשר הם השרשים של שית היכלין תתאין הנזכר, ועל הבחינה הזו אמר, וקיימא בשית, כי תמיד הוא עומד בבחינת אלו השית הכלין אשר בתוכו כנזכר, אבל כנגד השית תתאין שאינם מבחינת עצמותו, אמר אתכליל בשית, כי נכלל בהם, כשעולין למעלה עד מקומו, ועיין בביאור אדרת האזינו, כי שם נתבאר היטב ענין זה.

שם בדף מ"ח ע"א שורה כ"ח, וז"ל, תא חזי, בשעתא דישאל מברכין, וזמנין להאי סכת שלום, אושפיזא קדישא, ואמרי הפורש סוכת שלום כו'. אריקת נשמתין חדתין כו'. אלו הנשמתין חדתין, הם בחינת תוספת חלק נשמה ממש, הבאה מן הבינה, וזמ"ש ומכסיא לון כאימא על בנין, וזהו סוד סכת שלום, והיא הנשמה הבאה מן היסוד של אימא עלאה הנקראת סוכת שלום, כמבואר אצלנו בסוד ופרוס עלינו סוכת שלום, ועיין לקמן בפרשת תרומה דף קל"ו ע"א.

שם בדף ג' ע"ב, וז"ל, אבל תא חזי, מאן דבעי למנדע חכמתא דיהודא קדישא, יסתכל בשלהובא דסלקא מגו גחלתא או מגו בוצינא דדליק כו'. דע, כי יש יחד עליון, ניכר בגחלת ובשלהבת, והם ה' בחינות כנגד חמשה פרצופים שבעולם האצילות, ממטה למעלה, ואלו הם: תכלת הדבוק בפתילה, ופעמים היא גוון אודם, והירוק, והלבן, ואור אחד מקיף ניכר לעין, ואור אחר עליון יותר ומקיף על כולן, ואינו ניכר ונרגש לעין.

גם דע, כי כשהארם נופח בגחלת, ומוציא נצוצות, הם עצמם דמיון בירור ש"ך ניצוצין, דאזדרקו מבוצינא דקרדינותא, הנזכר בפרשת סקודי דף רנ"ד ע"ב, וביארנום למעלה בדף ס"א ע"א.

יתעטף, רוצה לומר לנשמה. וביאר טעם אל העיטוף הנזכר, ואמר ונשמות אני עשיתי, פירוש: כי הנה שתי בחינות עשיתי בנשמה, ונקרא נשמות, מיעוט רבים שנים, האחת היא המשכת בינה מראש ז"א עד החזה במקום הסתום, והשנית היא התפשטותה למטה מן החזה, במקום הגילוי כנזכר, ושם למטה במקום הגילוי, אז צריכה אל הרוח, הבא מבחינת ז"א, שיעטוף וילביש אותה, ולא תשאר הנשמה בגילוי. חמ"ש, ונשמות אני עשיתי, ולכן רוח מלפני יעטוף, את בחינה השנית שעשיתי בנשמות. ומ"ש כאן בזה, דכל צדיק אית ליה תרין רוחין, לא דק בלישניה, והכונה היא על שתי בחינות הנשמה כנזכר, ואפשר שלהיותם בז"א, קראם רוחין. וחמ"ש, חד בעלמא דין ז"א, שהוא במקום הגילוי, וחד בעלמא דאתי בינה, שהוא במקום הסתום.

ואמנם ענין תרין רוחין אילין שיש לכל צדיק, יובן במ"ש הכתוב, ונכרתה הנפש ההיא. ויובן במ"ש חז"ל (ר) הרשעים בחייהם קרוין פתים. ויובן במ"ש רז"ל, כי נשמת הרשע יורדת אל רגליו, בסוד ותגל מרגלותיו ותשכב, כנזכר בספר הזוהר, ובספר התקונין. והענין הוא, כי הרשע כאשר הוא חוטא, הוא מוריד נשמתו בגהינם בהיותו בחיים, כי בעת יצירתו גושחה נשמתו בקרבו, ובהיותו חוטא, מוריד נשמתו דרך מרגלותיו, (ונשקעת בגהינם, וכפי בחי' עונותיו, יורדת נשמתו כך מדרגות) (ש) ולכן בחייו קדוי מת, וכאשר היה רשע גמור, גמר להפיל נשמתו בגהינם.

ואם תאמר, והרי אנו רואים אותו שהוא בחיים, ואיך הוא נקרא מת. כמו שהקשו על פ"ש בגמ', (א) כי הרשע נכתב ונחתם למיתה בר"ה, והרי אנו רואים אותו שהוא חי. אבל התשובה היא עם הנזכר, כי שתי בחינות נשמה יש באדם: התחתונה, היא נכנסת בפנימיותו, והעליונה נשארת בבחינת צל"ם מקיף על ראשו, כמ"ש אך בצלם יתהלך איש

כנודע. ובעת שהוא חוטא, ויורדת נשמתו, מדרגה התחתונה ממנה, אל הוך גהינם, כך נכנסת בפנימיותו, המדרגה התחתונה של נשמתו העליונה, הנקראת צלם, וכפי הבחינות שיוורדת נשמתו התחתונה בגהינם, כך בחינות מדרגות, יורדות מנשמתו העליונה, אל תוך גופו להחיותו, וכאשר גמרה התחתונה לצאת מתוכו, ולרדת בגהינם, נגמרה גם נשמתו העליונה ליכנס בגופו ממש, ונשאר בלתי צלם על ראשו, ואם עוד יוסיף לחטא עוד, גם הצלם ההוא ירד מטה מטה לגהינם, מדרגה אחר מדרגה, כפי הגדר שחוטא, ואז גם הצלם ההוא נגמר לרדת ולצאת דרך מרגלותיו אל גהינם, אז עליו אמר הכתוב, כי אם עונותיכם היו מבדילים כו', ועליו נאמר ג"כ ונכרתה הנפש ההיא, כי כל בחי' נשמתו תמו נכרתה ירדו לגהינם, ונפסקה אחיותם מלמעלה, ולא נשאר להם שרש למעלה, ואמנם הצדיקים, נשמתם התחתונה שוכנת תוך גופם, ונשמתם העליונה עומדת צל על ראשו בסוד אור מקיף, ומשם שואבת לו חיים מלמעלה תמיד, ומריקה אל נשמתו אשר בתוכו, ויש לו תמיד תרין רוחין, חד בעלמא דאתי, היא העליונה, שהוא בסיתום למעלה מן החזה, וחד לתתא בעלמא דין, מן החזה ולמטה, במקום הנגלה, אשר שם בנין הנקבה מלכות, הנקרא עולם הזה, וזהו סוד, משה משה, שמואל שמואל, כו'.

אמר שמואל: עוד מצאתי ביאור במאמר הנזכר, בשער הגלגולים בדרוש אחד (ת) ואמרתי להעתיקו פה, להיות כי שני הדרושים מתנבאים בסגנון אחד, כאשר עיניך תחונה משרים בע"ה, וזל"ה, וביאור הענין כך הוא, דע, כי אין לך צדיק בעולם, שאין לו שתי נשמות, כנזכר בספר הזוהר, ריש פרשת נח, בתוספתא על פסוק אלה תולדות נח נח, וכן משה משה, שמואל שמואל כו', תרין זמנין, וזה ביאור התוספתא ההיא, דע, כי לכל אדם יש ב' בחינות נשמה: האחת היא נשמה פנימית שבתוך גוף

הנחות ומראה מקומות

(ר) ברכות י"ח: (ש) ס"א ל"ג את המסוגר. (ת) ספר הלכותים בראשית סימן ד בפסוק (א) ע"י ר"ה סז: בתוספות ד"ה ונחתמין. ויהי תנוך ד"ה סוד סיהרא עלאה.

בה"ז. אפשר שיקדמו הם. וביאור הענין הוא. דע, כי אחר שהנשמה היתה בסוד העיבור במלכות, יש נשמה שתכף אחר זמן עיבורה, יורדת בגוף בה"ז. ויש שיורדת בעולם הבריאה ומתעכבת שם, ועומדת ומשרתת לפני הקב"ה. כשאר המלאכים אשר שם. ואח"כ לזמן קצוב, או כאשר יודמן שום תפלה, או מצוה, או איזה זכות של איזה אדם בה"ז, תרד ותבא בגוף בה"ז. וזהו סוד, חי ה' אשד עמדתי לפניו, הנזכר באליהו ז"ל, הביא זה בספר הזוהר בפרשת אחרי מות, בדף ס"ח ע"ש. והענין הוא, כי אליהו ז"ל, כאשר נפשו יצתה מסוד העיבור במלכות דאצילות, לא ירדה תכף בגוף בה"ז, אבל נתעכבה בעולם הבריאה, ועמד ושרת שם בשם ה' אלהיו, ככל שאר המלאכים אשר שם.

ויש נשמה שיורדת עד עולם היצירה, ומתעכבת שם ע"ד הנזכר, עד בא זמן רדתה בה"ז. ויש שיורדת עד העשיה בה"ז ונמצא כי כולם יוצאות מסוד העיבור ממלכות דאצילות, רק שזו נשארה בבריאה, וזו ביצירה, וזו בעשיה. וכל זה תלוי כפי מעשה התחתונים בה"ז, כי יש תפלה או מצוה, שאין בה כת רק להוציא הנשמה שבתוך הקליפות, ולהעלותה עד המלכות של אצילות, בסוד העיבור כנזכר. ויש תפלה יותר נכונה ומקובלת לפני השי"ת, ויש בה כח להורידה עד גוף בה"ז. ויש תפלה שאינו מורידה רק עד הבריאה, או היצירה כנזכר, וזה אינו תלוי בערך גדר הנשמה בעצמה, רק כפי פעולות התחתונים המתיחסות אל שורש הנשמות ההם. וכן כפי האדם בעצמו הפועל המצוה או התפילה היא, כך יוכל להיות כח בידו, להמשיך נשמה אחת בבנו הנולד לו, אותה נשמה שתהיה יותר קרובה אליו, כפי בחינת שורש נשמתו, והנשמה האחרת תשאר למעלה, עד יהיה לה גואל הקרוב אליה יותר, אמנם אין זה תלוי במעלת הנשמה היא, או בפחיתותה להתעכב יותר מחברתה.

האדם, וזו באה עם האדם. השנית היא נשמה בבחי' צלם, הנקראת אור מקיף, וזו נשארת למעלה בעולם העליון, ועומדת על ראש האדם. וזו עומדת בבחינת צנור אחד על ראש האדם, שיכול האדם לעלות למעלה, על ידי הנשמה ההיא. וכאשר ח"ו הנשמה הפנימית, שבאדם היא חוטאת, ויורדת מעט מעט למטה, ונכנסת בתוך הקליפות כפי ערך עונותיו. וכאשר יושלם להיות רשע גמור, אז תרד כל הנשמה הפנימית כולה לתוך הקליפות, ואז תצטרך הנשמה שבסוד צלם מקיף, ליכנס בפנימיות האדם, ונשאר בלי צלם על ראשו. וכנזכר בספר התקונין, בתיקון א) בסוד ותגל מרגלותיו ותשכב, דנחיתת נשמתיה לרגליו כו'. ונמצא כי שתי הנשמות ירדו ממעלתן וממקומן, גם נמצא, שאין עתה אל האדם הזה, רק נשמה אחת, כי האחרת ירדה וטבע בקליפות. וזהו סוד, ונכרתה הנפש ההיא, כי נכרתת מן האדם, ויורדת לתוך הקליפות. משי"כ הצדיק, שיש לו תרין נשמותין: חד, לעילא בסוד אור מקיף. אחד בגווה, בבחינת פנימי. וזמ"ש בפרשת נח, בענין נח נח, שכל צדיק יש לו תרין רוחין כו'. והנה דרך אותה הנשמה המקפת, שיש אל הנשמה הראשונה, שבכל עשר הנשמות הנזכר, משם נמשך כל האור והשפע, הצריך לירד לאותן העשר נשמות, מצד ההוא רוחא דיליה בגויהו, והכל צובר דרך שם, ואז מאותו החלק שהוא נוטל עמהם משלהם, ונכנס בנשמה הפנימית, ולכן הוא מוכרח להשתדל לתקנם ולהדריכם כדי שיטול חלק עמהם. אבל בנשמה הפנימית של זו הנשמה הראשונה, אין לתשע נשמות האחרות חלק עמה כלל, ולכן הם אינם נוטלים חלק במצות שעושה הנשמה הפנימית הראשונה הנזכר.

עוד צריך שתדע ענין אחר, במציאות ביאת הנשמות האלו בה"ז, דע, כי אעפ"י שהנשמה הראשונה קדמה אליהם בבחינת העיבור במעי המלכות, עכ"ו, במציאות זמן יציאת הנשמות

הנהות ומראה מקומות

ע' דף קל"ב:

ח"ל, חד סליק לסטר חד כו', ולאפס מקום פה, כתבתים לקמן בפרשת תרומה (ג) ומצאת שם כי תדרשנו.

שם בדף ע"ז ע"א שורה י"ג, וז"ל, תא חזי, בשעתא דאתער פלגות ליליא, וקב"ה עאל לגנתא דערן לאשתעשעא עם צדיקיא כו', וכרוזא קרי בחיל כו', חד סליק לסטר חד כו', הנה בחצי הלילה, הכרוז יוצא למלאכי עליון הפנימיים, הנכנסים אל הקדש פנימה, שביגו וישכילו, כי בחצי הלילה רוחא דכל רוחין, והוא דעת עליון הפנימי: כי רוח הוא ת"ת כנודע, ורוחא דכל רוחין, הוא סוד פנימיות הת"ת, ולפני לפנים, כי יש כמה ת"ת: באבא, ואימא, וז"א, ונקביה, כנודע. וכולם נקראין רוחין, ורוחא דכל רוחין נשמה להם והוא מחיה לכולם, והוא דעת עליון, לעילא מת"ת אבא ואימא, ורוחא דכל רוחין, ארים בסימו דנשמתא. כי כמו שהיסוד מבסס לנוקבא תתאה, כן דעת מבסס לנוקבא עליונה הפנימית, וממשיך לה אור עליון לבסמה, ולפי שמלכות סוד נפש, כאשר יבשם אותה, יקרא בסימו דנפשא. אבל בינה עליונה סוד נשמה, כאשר יבשם אותה דעת עליון, וימשיך לה האור הנעלם בחכמה עליונה, יקרא בסימו דנשמתא. ומשום דהדינין מתערין מינה עד חצי הלילה, מחצי הלילה ואילך היא מתבסמת, כי אז היא עת רצון כנודע. וזה על ידי רוחא דכל רוחין, דארים בסימו דנשמתא, ומבסס אותה, והרחמים מתעוררים.

ובסימו דנשמתא, הוא סוד החיך והגרונן, בסוד חכו ממתקים. והיינו בסימו ממש, מיתוק הדינין, ומגרונן וחיך זה מתפשט ויוצא הקול, סוד ת"ת שבבינה הפנימי העליון, וכל מיני ת"ת שלמטה ממנו, נמשכין ומתקיימים על ידו. ולפי שקול זה הוא שרש כל הקולות, ומתפשט מן הגרון העליון, אמר ומתמן נפיק קלא דקליא, והנה רוחא דכל רוחין וקלא דקליא, כולם הם פנימיות התפארת התחתון, אלא שקול לפנים, ורוח לפני לפנים. והנה

דע, כי הנשמה היורדת בגוף בעה"ז, תכף אחר צאתה מסוד העיבור ממלכות דאצילות, בלי הפסק עיכוב זמן בשאר העולמות, זו ודאי יש לה יתרון מעלה, לפי שזו אינה מתלבשת בשום עולם אחר, ואינה עוברת בו רק דרך מעבר בלבד. אך הנשמה המתעכבת באיזו עולם, הנה היא מתלבשת באותו עולם, מעין לבוש העולם ההוא. וכשאח"כ תרד בעה"ז, אינה יורדת אלא מלובשת תוך הלבוש ההוא. וגם יש חילוק אחר, כי אינו דומה המתעכב בכריאה, אל המתעכב ביצירה, כי לבוש הכריאה זך ודק מאד, מן לבוש היצירה, וכן של היצירה זך משל העשיה. ואמנם לפעמים הנשמה המתעכבת, ומתלבשת באותו עולם שיהיה, תהיה יותר גדולה במעלה מן הנשמה היורדת ברגע תכף בעה"ז בלי הפסק בנתיים, לפי שמחצב מדרגתה גדול מן האחרת, אלא שבנשמה עצמה יש בה שינוי, כי אם היא עצמה תרד ברגע, תהיה יותר מאירה מכאשר תתעכב באיזה עולם ותתלבש, ואח"כ תרד בעה"ז.

שם בדף ס"ה ע"א שורה י"א, וז"ל, וכדין דא נהירו דמחשבה דלא אתידע, בטש בנהירו דפריסא, ונהרין כחדא ואתעבירו תשע היכלין, והיכלין לאו אינון נהורין, ולא אינון רוחין כו' הדרוש הזה ביארתינו היטב בביאור אדרת האזינו, בדף רפ"ה ע"א, וז"ל, כד אתתקן אפיך ט' נהורין, דלהטין מיניה בתיקוני כו'.

פרשת לך לך

פרשת לך לך, מאמר בספר הזהר בס"ת בדף ע"ז ע"ב שורה ל', וז"ל, ומסר לה מאה מפתחן דברכאן בכל יומא כו'. ענין אלו המאה מפתחן, הנרמזים במלת לך לך, שהם בגימטריא מאה, כבר ביארתי ענינם (ב) בהלק כונת היחודים, ועיין ביחוד של שם שד"י וע"ש. אמר שמואל: עוד מצאתי מכתובת יד הרב זל"ה, במאמר הזה מספר לבנת הספיר, ומספר מראות הצובאות, ולא נמנעתי מלכותבו

הנהות ומראה מקומות

(ג) שער רוח הקודש יחוד י"ח. (ג) בסוף פרק קמא דספרא דצניעותא ד"ה אמר שמואל.

אתרשימו, ואצטיירו אתון בגלופייהו. נצטייר
 בסוד ויצר, צר"י, שהיא נקודת בינה, והאותיות
 נחקקו בבינה כנודע, ומשם נצטיירו השש
 קצוות, אחר שנצטיירו ונחקקו בבינה האותיות,
 כי האותיות בבינה מבפנים, ושש קצוות קמיה
 לבר, וזהו מפניו, וחכמה ובינה אלו, הם חכמה
 ובינה עלאין, אבא ואימא, הנזכר באדרא זוטא,
 בעא למברי שמים, שהם ששה קצוות שבז"א,
 הנקרא שמים, אסתכל באור קדמא הוא חסד
 עליון, הוא חכמה שבז"א, ונתעטף בו, בסוד
 התלבשות, לשיוכל לקבל האור העליון, אמנם
 אין התלבשות זה, כהתלבשות היכל, כי הגה
 כאשר ההיכל מפסיק, יתמעט האור, וזה, כי
 מרוב אור החכמה, לא יכלו לקבל אורה, כי
 אם על ידי הפסק רב, תבנית היכל, וכאשר
 נתעטף, אין כל כך הפסק, וזה, לפי שכבר
 נתמעט האור, ויוכלו לקבלו בהפסק מעט,
 דמות עטוף, הסתכלותו באור קדמא הוא,
 לעשות ז"א, דוגמת אור קדמא, תוכו חסד,
 מטה כלפי חסד.

אסתכל למעבד נוקבא תתאה, הוא נוקבא
 דז"א, עבד היכלא אחרא, הוא בינה שבז"א,
 כי כשם שחכמה עלאה, ההיכל שלה בינה
 עלאה, כן הז"א, החכמה שבו עשה לה היכל,
 והיא בינה שבז"א, והוא המוח המתחלק לחכסין
 תרעין, הנזכר באדרא רבה, ובו נכנס בסוד
 התלבשות, ועשה שש קצוות דנוקבא דז"א,
 ולפי שהפסק רב דמות היכל, נתמעט אורה,
 כי על ידי היכל בתוך היכל נעשית, ושם
 נרשמו כל רשומי שש קצוות שבבריאה,
 יצירה, עשיה, עד סוף המדרגות, ולפי ששש
 קצוות בהיותם בבינה, הם בסוד שתין, כל
 אחד כלולה מעשר, ובסוד ס' רבוא דעלמא
 עלאה, כנזכר בספר בראשית דף ב', ודף כ"ב,
 ובספר שמות, דף קכ"ו ודף קפ"ו, וברדתם
 למטה שש קצוות אלו, הם שש, בסוד ששים
 ושש, ר' גדולה, ר' זעירא, ונמצא, שהם ששים
 ושש, ולפי ששש קצוות שבתפארת, שהוא
 ז"א, נעשו על ידי התלבשות אור קדמא,
 שהוא אחד מר' קצוות עצמם, לא נמנה עמהם,
 שהוא מלבוש לבינה, וז"ש בפרשת בראשית
 דף נ' ע"ב, דתא ימינא ביוכלא שריא, ולפיכך

הת"ת מתפסט בשש קצוות, והוא נשמה להם,
 והר' קצוות הם ארבע סטרי עלמא: מזר"ח,
 מער"ב, צפון, ודרום, ומעלה, ומטה, ועל
 מעלה ומטה אמר, חד סליק לסטר חד, והיינו
 מעלה, חד נחית להווא סטר, והיינו מטה,
 והנה הקול מתפסט ומתפור לארבע סטרי
 עלמא, ונכלל בהם, בסוד דין ורחמים: מזרח
 רחמים, מערב דין, דרום רחמים, צפון דין,
 והיינו קלא אתבדר לדי' סטרי עלמא, וזאח"כ
 מתפסט הקול ועולה בסוד מעלה, וזהו חד
 סליק לסטר חד, וכן מתפסט ויורד בסוד מטה,
 וזהו חד נחית להווא סטר, לא נמצא יותר
 מזה הדרוש.

שם בדף צ' ע"א וז"ל, פתח ואמר, וי'
 בהיכל קדשו הם מפניו כל הארץ כו', הם מפניו,
 ה"ס רשים קמיה נקדין דכל עלמא, דאינון
 שתין וחמש, כחושבן ה"ס, שתין אינון, וחמש
 אינון, וכולהו רשים קמיה כד ברא עלמא כו',
 וזה נוסח אגרת שלוחה ממורי ז"ל, לתלמיד
 אחד שלו, שאלתני זה ימים, על מה שאמר
 בזהר בפרשת לך לך, ה"ס נקדין כו', וראיתי
 כתדך שנית, התחלת ליכנס דרך נקב קטן,
 ולא יכולת, והריני פותח לך שער כפתחו
 של אולם, וצריך אני לבאר לך כל המאמר
 מתחילתו למען תבין.

הנה פתח ואמר, וז' בהיכל קדשו הם
 מפניו כל הארץ, כד בעא קב"ה לברוא השש
 קצוות, שהם הנקראים עלמא אסתכל גו מחשבה,
 שהיא חכמה, וציייר בה השש קצוות, רשימות
 דקות, כקרני חגבים, ומרוב אור החכמה, לא
 יכלו השש קצוות לקבל אור ממנה, כי לא היו
 גגלים מרוב ניצוצי האור העליון כי רב הוא,
 כאשר לא יוכל האדם להסתכל באור השמש,
 לרוב בהיקותו, וכמעט יחשכו עיניו, כן שש
 קצוות אלו, לא יכלו לקבל בהיקות רוב
 החכמה, ולא היה להם קיום והעמדה, וזהו
 ולא יכלי למיקם, עד שנתלבשה החכמה בבינה,
 בסוד ההיכל הפנימי, ונגנזה בתוכו החכמה,
 בסוד סמך מאפרסמון, ושם בבינה נתעבו יותר
 השש קצוות, כי בחכמה היו רשימות לבד,
 וכך אמר, ורשים רישומין, אמנם בבינה

פרשת וירא

שם בס"ת בדף ק"י ע"א שורה ל', וז"ל, תרין אומין: חד אקרי עמון. וחד אקרי מואב. וחד באתגליא, וחד באתכסייא כ"ר. דע, כי אלו הם בחינת שתי קליפות, אחת כנגד הבינה ואחת כנגד המלכות. והקליפה הנקרא עמון, היא כנגד הבינה, הנקראת נועם, בסוד ויהי נועם ה' אלהינו, ובקדושה נקראת נועם, ובקליפה נקראת עמון, כי אותיותיהם שוות. וזהו סוד מ"ש (רז"ל ד) שאמר הקב"ה, פרידה אחת טובה אני עתיד להוציא מעמון, והיא נעמה העמונית, אשת שלמה המלך ע"ה. ולהיותה מצד הקדושה, אשר היתה בתוך הקליפה ההיא, לכן נקראת נעמה, על שם נעם ה', שהיא הקדושה, ולא קראוה עמונה על שם הקליפה, הנקראת עמון. אמר שמואל: אעפ"י שלא ביאר הרב ז"ל, בענין מואב כלום, (ה) נלע"ד, שסמך על מה שפירשו חז"ל, במדרש הנעלם של רות, בדף ג' ע"א שורה י"ג, וז"ל, פתח ר' ואמר, ברוא דא הו"ה, יר"ד אקרי כדוגמא דא, אלימלך. ה"א אתקרי כדוגמא דא, נעמי. ואמאי אתקרי שמה נעמי, שנאמר ויהי נועם ה' אלהינו עלינו. וא"ו ה"א כדוגמא דא, רות ובעלה, רות, אפיך לשמה, תור. שנאמר, ותור וגזול. הרי מבואר, שרות שבאה ממואב, היא באתגלייא, במלכות. והשתא אתי שפיר, מ"ש קרא, ותשב לימינו ותשב כסא לאם המלך. ואמרו חז"ל (ו) לאם המלך, לאמה של מלכות. והיא רות, ואפשר לומר שרות היא מלכות דו"א גופיה, ובה שבע היא מלכות העשירית מהבנין, כנלע"ד.

שם בדף ק"ך ע"א שורה ר' וז"ל, וירא את המקום מרחוק, דא הוא יעקב, דכתיב ויקח מאבני המקום כ"ר. זה יובן במה שביארנו בפסוק, מרחוק ה' נראה לי, כי כל מקום שנאמר מרחוק, הוא אבא. וכמ"ש בספר הזוהר, בפסוק ותתצב אחותו מרחוק, בפרשת שמות,

נקרא יומא דכולהו, דאזיל עם כולהו, כי אינו עובר האור להם, אלא דרך אור קדמאה. ונמצא שהם ששה עמו, והם חמשה לבד, כי הוא עובר בכלם בבינה, שהרי היא מתלבשת בו. וכיוצא בזה נתבאר בפרשת יתרו דף ס"ח ע"ב, ההוא היכלא אתחפייא בשית יריען והוא בינה, כנזכר שם. וקאמר בתר הכי, אינון שית יריען, אינון חמש לגו, בגו אינון יריען קיימא חד מרקמא, בההיא יריעא מתחפייא ההוא היכלא, מיניה אשגח וחמי לכולא, ע"כ ולפיכך הם ששים וחמש, וכל אלו נרשמו במלכות. וזהו ה"ס מפניו כל הארץ, שהיא המלכות. כל אלו קבלה הארץ, ולפיכך נקראת אדניי, שעולה ה"ס. ועוד שהיא היא ה"ס נקודין אלו, כי היא כללותם, ודי בזה. כ"א באתי להאריך, לא תכיל היריעה, ויש על כל קוץ וקוץ ממה שכתבתי, תילי תילים, אלא שבאתי בקצרה. ודי לך עתה ידידי, בשני דברים אלו, כי הם עיקר שאלתך. ודע, כי יש דרך קצר בדברים אלו, כי נתלבש בבינה, להמציא שש קצוות שלמטה ממנה, וזהו ההיכל הראשון. והיכלא אחרא הוא, שנתלבש במלכות, להמציא שש קצוות שלמטה ממנה, והם ס"ה, על פי מה שכתבנו. והראשון לפני לפני, וזה לפני, ואין הפרש ביניהם, כי אם בפירוש היכלא אחרא, ודי בזה.

אמר שמואל: עוד מצאתי מרגלית אחרת מפי הרב זלה"ה כנזכר, וז"ל, הם מפניו כל הארץ, שתין אינון, וחמש אינון כ"ר. זה יובן במה שביארתי, בסוד ברוך שאמר, כי ס"ה הוא בגימטריא שם ארני. והוא כללות היסוד והמלכות, כי היסוד כולל שש קצוות, אשר כל אחד מהם כלול מעשר, הרי ששים. והה' היא במלכות, הנקראת ה"א תתאה, הרי ה"ס. וז"ש, שתין אינון, וחמש אינון, ולא אמר שתין וחמש אינון, לרמז כי הם נפרדות, ששים ביסוד, וחמש במלכות.

הגהות ומראות מקומות

ופרשת וירא בפסוק ותאמר הבכירה. (ו) בבא בתרא ז"א:

(ד) ב"ק ל"ה:

(ה) שער הפסוקים לך לך ד"ה ויקחו את לוט

הכתר כולל כל הי"ט. אשר כל אחד כלולה מעשר, סך הכל מאה, הוא כנגד הכתר. ואבא ואימא הם נקראים עשרים שנה, כי כל אחד מהם כלול מיי"ט שבו, הרי עשרים בין שניהם. וז"א ונוקבא שהם בחינת שבעה קצוות, הם נקראים שבע שנים. וכבר ביארתי במקום אחד (י) כי אריך אפין ואבא ואימא, הם רחמים גמורים, ואפילו אימא היא שוה בערך אבא. כמ"ש באדרת האזינו, דכתרא נפקי כחדא שריין כר, ולכן אינו מזכיר בהם שנים בלשון רבים, אלא שנה בלשון יחיד. וכן בכתר, שהוא יחיד, אמר שנה. אבל בז"א ונוקביה, הזכיר שנים, בלשון רבים, וכמ"ש ושבע שנים, לפי שמתפרשא בדינא ורחמי.

שם בדף קל"ג ע"א שודה י"א וז"ל, ובגין כך יעקב משמש במרום, תנינן מאי במרום כר. (כ) זה תבין במה שנתבאר אצלנו בענין יעקב ולא רחל, כי ז"א יש לו שתי נקבות, דבקות עמו מאחוריו. העליונה היא לאה, בסוד קשר של תפילין שבראש, ועומדת בחצי קומתו העליונה. והשנית היא רחל, ועומדת למטה בחציו התחתון. ובימי החול בשחרית, מודחג יעקב עם רחל אפין באפין, וזווג זה נעשה על ידי תפלתו שבשחרית. וגם אז יש ללאה עמו בחינת חיבוק הימין, ודבר זה נעשה מעצמו ומאליו, שלא על ידינו. ובתפלת המנחה, מודווג ישראל עם לאה פנים בפנים, מראש ישראל ועד החזה שבו. ורחל היא מתארכת באחוריו, ועולה מרגליו ועד ראשו, והם שוים בקומתם. והרי נמצא, איך לאה ניתנת בין תרין דדועין. ובתפלת ערבית, עומדת רחל אחוד באחור, מן החזה ולמטה. ולא היא פנים בפנים עם יעקב, מן החזה דז"א ולעילא. עד ראשו. ובחצות הלילה, אז מתפשטין יעקב ולאה כשיעור כל קומת ז"א, מדאשו ועד רגליו. ועומדים יעקב ולאה פנים בפנים, ומזדווגים

ובפרשת בהעלותך. (ז) ונודע, כי יעקב נעשה מתארת היסוד דאבא שבתוך ז"א. ונמצא כי ראה אברהם שעתיד לצאת ממנו יעקב, שהוא מן היסוד דאבא, הנקרא רחוק.

עוד שם במאמר ההוא בשורה י"ט, וז"ל, דהא כד אתא יעקב מית הוה אברהם ואסתלק מעלמא כר, אין הדבר כפשוטו, כי הרי בן ט"ו שנים היה יעקב כשמת אברהם, כמ"ש ז"ל (ח) ע"פ ויוד יעקב נזיד, תבשיל של עדשים היה, לאבלותו של יצחק על פטירת אברהם אביו. אבל הכונה, כי כאשר נתגלה מציאות גדולת יעקב בעולם, שהוא בצאתו מבאר שבע, דכתיב ביה ויקח מאבני המקום כר. ואז כבר הוה אברהם מית. ועל לקיחת יעקב אלו אבני המקום הוה נתבאר אברהם. וז"ש וירא את המקום מרחוק, כלומר ראה את יעקב שנתקשר בשכינה, כאשר לקח מאבני המקום כר. בסוד וישב על המטה הנוכר ביעקב, דאמרו בזהר, (ט) דיתבי על ערסא שלימא, הנקרא מטתו שלשלמה. ואמנם אברהם ראה ענין זה מרחוק, פירושו: שדבר זה היה רחוק עדיין, כי מעשה זה אחד מיתתו של אברהם. אמר שמואל: קשה לי פורתא, כי נראה מדברי רז"ל במדרש דבה בפרשת תולדות, פדק ס"ג, כי ביום שנכנס למצוות, הוא בן י"ג שנה, אז מת אברהם. וכמשה"ה כי טוב הסדך מחיים כר, שחמש שנים מנע הקב"ה מאברהם כר. וכן נראה בפרשת שמות פרשה א' והרב זלה"ה אמר, שהיה בן ט"ו שנים יעקב, וצריך עיון.

פרשת חיי שרה

שם בדף קכ"ג ע"א שורה א', וז"ל, תא חזי, רזא דמלה, מאי שנא בכולהו דאמר שנה שנה כר, הענין הוא, כי הנה

הגהות ומראה מקומות

- (י) ע"ח שער או"א סוף פ"ז כלל ד', ועיין שער דף ה' ודף ר', ועיין בסלם שם במאמר דטעין חמרי.
- (כ) ע"ח שער לאה ורחל פרק ב', לקמן באדרא וזטא דרוש התפילין.
- (ז) הקדמת ספר הזהר אות פ"ה ובדפו"י
- (ח) ב"ב ט"ז.
- (ט) זהר ויחי אות תקלי"ט ובדפו"י דף רל"ה:

ח"ל, מהו יגע בכף ירכו, ליה לא יכיל, אבל נגע בכף ירכו, דאינהו נדב ואביהוא כר. זה תבין כמה שביארנו בענין שורש נשמות נדב ואביהוא הבא כן הקין בן אדם הראשון יע"ש. מ)

שם בדף קנ"ג ע"ב, ענין לאה ורחל, שהם עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגלייא, תבין ממה שהודעתוך בדרוש יעקב ורחל ולא מה ענין מציאותם. נ)

שם בדף קנ"ד ע"ב שורה ח', ח"ל, מהבא דשאני בד נש ערין דאימיה ואחתיא כר, זה יובן גם כן מן הדרוש הנזכר, כי לאה לוקחת יסוד הבינה לעצמה, בעת שמזדווגת ביעקב, ונמצא כי הם עריין דאימיה ממש.

שם בדף קס"ב ע"ב שורה ל"ג, ח"ל, אשר שם צפרים יקננו באן אתר כר, ענין זה של וללכן שתי בנות, יובן היטב כמה שנבאר ב"ה בפרשת ויחי בדף רי"ז ע"ב, ח"ל, תנא עלמא הדא אשתמודע לעילא, ונפקי תרין צפרין כר.

פרשת וישלח

שם בדף קס"ח ע"א, ח"ל בשורה ל"ג, תו אבהו שבקו ליה מחייהון כל חד וחד, אברהם שבק ליה, וכן יעקב, ויוסף, יצחק לא שבק ליה כלום, בגין דדוד מלכא מסטריה קא אתא. אברהם שבק ליה חמש שנין, דהוה ליה לאתקיימא מאה ותמנין שנין, ואתקיים מאה ושבעין וחמש שנין, חסרין חמש שנין, הנה אברהם היה לו לחיות מאה ושמונים שנה, מאה, בסוד כתר, כללות כל האצילות, ושמונים, בסוד שמנה ספירות עד יסוד, כי שם סיומא דדכורא, כל אחת כלולה מעשר, הרי שמונים, והניח לדוד חמשה שנים, בסוד ה' חסדים, הבאים אליה על ידי יסוד, בנקודת ציון שבה, ואמנם יצחק, עם היות כי נתן לה ה' גבורות, זהו מתחילת אצילותה, כי נאצלה מסטריה, ומן גבורות

יחד או אחר חצות הלילה, ולפי שזה הזוג דאחר חצות הוא בסוד הבינה, כמבואר במקומו. לכן נקרא הזוג הזה דאחר חצות, וזוגא דאבא ואימא דאחר חצות כנזכר בזהר, אמנם ענינו הוא, על זוג הזה של יעקב ולאה שלאחר חצות לילה, הנעשה על ידי אבא ואימא, ומזדווגין יחד שניהם עד אור הבוקר, וזהו סוד ויהי בבקר והנה היא לאה, כי בהיות הבקר עדיין היא שם לאה בזוג עם יעקב, והרי נתבאר כאן פרטי כל הזוגים, ונמצא כי זוג לאה ויעקב אינו אלא בלילה, ובפרט קודם חצות לילה, ואז נקרא יעקב משמש במרום, שהוא מן החזה דז"א ולמעלה, וזהו סוד מ"ש רז"ל (ל) יעקב תיקן תפלת ערבית, ושם למעלה נקרא מרום, בבחינת הבינה הנקראת מרום, כמ"ש"ה, מרום וקדוש אשכון, שהם סוד אבא ואימא, והענין הוא כמה שנתבאר אצלנו, כי אי אפשר ללאה להזדווג עם יעקב, אלא אם כן לוקחת יסוד הבינה, ואין להאריך עתה בזה, ומ"ש, דכין דאתיהיבת אתתא בין תרין דרועין, והענין מדבר על לאה, שניתנת בשחר ובמנחה בין תרין דרועין, ואח"ך לבתר בתפלת ערבית, אז הו' מילייהו בלחישו, פירוש: כי הזוג אשר לה או עם יעקב, הוא בלחישו, פירוש: שהוא בסוד הבינה, עלמא דאתכסיא בלחישו כנזכר, וזהו סוד יעקב משמש במרום.

שם בדף קל"ג ע"ב שורה ב', ח"ל, יצחק ברזא דארבע דסטירו דרבקה, דכתיב ויקח את רבקה כר, כבר הודעתוך, כי החמש גבורות היורדות ביסוד דז"א, השלשה מהם נמתקות שם עם החסדים, והשתים לא נמתקו, ונתחברו שתיהן יחד, והיו לאחת, נמצא שהם ארבע גבורות, וכללותם ברבקה אשת יצחק, ואלה הם ד' נשי יצחק.

פרשת ויצא

שם בס"ת בדף קמ"ה ע"ב שורה י"א,

חגחות ומראה מקומות

אחר, שער הפסוקים וראא בפסוק ויקח עמרם את יוכבד, ג) שער לאה ורחל פ"ב, ושער מ"ן ומ"ד פרק ח'.

ל) ברכות כ"ו: שער הכונות דרושי הלילה ד"ד. תע"ס שיעור י"ד מן אות י"ד.
מ) שער הגלגולים הקדמה ל"א ד"ה עוד ענין

כד"א שבעת הסריסים. כד"א לסריסים אשר ישמרו את שבתותי, כי הם מסריסים עצמם בימי החול, שלא להודווג שבעה בשבעה. כי שבעה היכלות שלו, אינן מתפתחין כי אם בשבת. כנזכר בזהר בפרשת בראשית בדף כ"ג סוף ע"ב. וההיכלות שלו הם הנזכר שם, בההוא זמנא מתפתחין שבעה היכלין: היכלא קדמאה, היכלא דאהבה כו'. ואלו הם השערים הסגורים ששת ימי המעשה, וביום השבת נפתחין, ודי בזה.

פרשת ויחי

(פ) שם בדף ר"ז ע"ב שורה א' ח"ל, תנא עלמא חדא אשתמודע לעילא, וכד כרוזא נפיק, ההוא עלמא מזדעוצא ומתחלחלא, נפקי תרין צפרין דאסתלקו מההוא עלמא כו'. הנה להבין המאמר הזה, צריכין אנו להודיעך קצת הקדמות, בדרוש הקליפות, דע, כי כמו שיש ד' עולמות אבי"ע דקדושה, כן יש כנגדם ד' עולמות אבי"ע של הטומאה, הנקראים קליפות, ומקום אלו הקליפות, הם כנגד אחורים של הארבע עולמות אבי"ע, ואמנם כבר נודע, כי בקדושה יש בכל עולם מן הארבעה עולמות, בחינת חמשה פרצופין, הנקראים: אריך אפין, ואבא, ואימא, וז"א, ונוקביה, ואלו הם בעולם האצילות, וכן בבריאה, וכן ביצירה, וכן בעשיה, האמנם בקליפות אינו כך, כי בעשיה יש קליפה כנגד אריך אפין ואבא ואימא וז"א ונוקביה, וביצירה, אין קליפות אלא כנגד אבא ואימא וז"א ונוקביה, ואין כאן מקום ביאורם, ולכן לא נדבר אלא בענין קליפין דאצילות, כי שם באצילות אין קליפות, אלא כנגד ז"א ונוקביה בלבד דקדושה, יש גם כן כנגד אחוריהם, ז"א ונוקביה דקליפות, אבל למעלה מהם, אין קליפות כנגד אריך אפין ואבא ואימא דאצילות דקדושה כלל, גם נודע, כי

שבה נקבצו ה"ג, אבל לא נתן בה אחיך דבר, ועוד שהגבורות הם דינין, ואין בהם חיים כלל, ויעקב חי קמ"ז שנים, ק', בסוד כת"ר, ומ', בסוד ד' מוחי, ד' רהסי דמוחא, ד' בתי דתפילי, ברישא דז"א, וז', בסוד ז' ספירות הבנין שלו, וחסרו משל אברהם כ"ח, כי החמשה חסדים גם כן יעקב הוא נותנן לה, ועל ידו באים, בסוד היסוד שבת"ת, ונוסף עוד שמנה ועשרים, בסוד תרי מוחי דילה, שהם עשרים ושמנה, בסוד שמנה ספירות הנשארות לה, שנמשכו לה מיעקב בסוד נוקבא דז"א, דנפקא מתדבקא מאחורוי, ונמצא שנעשו לה על ידי יעקב, תרין מוחין, שהם עשרים, ושאר שמנה ספירות, הרי הם כ"ח משלו, חוץ מן הה' חסדים שגם הוא נותנן לה כנזכר, הם ל"ג שנים, פחותין מן ק"פ שנים, כנגד חיי יצחק שכך היו ראויים לחיות כולם. (ס)

פרשת מקץ

שם בדף קצ"ד ע"א שורה ה' וז"ל, ותא חזי, ההוא נהר, שבע דרגין אשתקיין ואתברכן מיניה, ואלין אינון יפות מראה ובריאות בשר כו'. כד"א ואת שבע הנערות כו', ולקבל דא כתיב שבעת הסריסים המשרתים את פני המלך כו'.
(ע) דע, כי שבע נערות אלו, הם בבריאה, ואלו הם כבית המלך, שהוא הבריאה כנודע, והם הם ההיכלות של המלכות, הנזכר בפרשת בראשית, ובפרשת פקודי, אשר ברכות קריאת שמע הם כנגדם, והם: לבנת הספיר, ועצם השמים ונגה, חכות, ואהבה, ורצון, וקדש הקדשים, והנה בית המלך הוא בינה, ונקראת קדש הקדשים, כנזכר בפרשת שמות דף ד' ע"א, וההיכלות שבעה בשבעה, שבעה למלכות בבריאה, ונקראים שבע הנערות, ועוד שבעה לת"ת בבריאה, והם הנקראים שבעה הסריסים.

הנהרות ומראה מקומות

(ס) עיין ספר זהר הרקיע פרשת וישלח.
(ע) ע"ח שער כסא הכבוד פרק ד'.
(פ) ע"ח שער הקליפות פרק ב', מבו"ש שער ו' ח"ב פרק ה' ז', ועיין בס"ד אות ג'ד בפירוש הסולם שם.

הענין הזה בכל העולמות. גם צריך שתדע, כי תרין מוחין דקליפה דז"א דאצילות, הם סוד אותם שני אנשים המרגלים, הנזכר בספרא דצניעותא, ובפרשת אחרי מות ברך ס' ע"ב, בענין תרין בנין ינקין בכל יומא כ"ו, ולפי שהם למעלה כנגד ז"א דאצילות דקדושה, נקראים בשם אנשים. ושני מוחין דקליפה דנוקבא דז"א דאצילות, הם נקראים שתי צפרים הנזכר במאמר הנזכר, באומרו נפקי תרין צפרין כ"ו, והם אותם תרין צפרין הנזכר בפרשת ויצא דף קס"ב סוף ע"ב, בפסוק וללכן שתי בנות, כי במקום הקליפה כנגדו במקום לבן, יש שתי בנות, שהם תרין צפרין, כי צפור לשון נקבה הוא, וכמשה"ה כל צפור טהורה תאכלו.

ודע, כי כל המוחין שיש בעולם הבריאה, והיצירה, והעשיה, בין באבא, בין באימא, בין בז"א, בין בנוקביה, נקראים שתיים נשים זונות, הנזכר בפרשת אחרי מות דף ס' ע"ב, לפי שג' עולמות אלו, הם עולמות של הנקבה, אבל תרין מוחין דקליפה דנוקבא דאצילות, נקראים שתיים צפורים כנזכר, והתרין מוחין דז"א דקליפה דאצילות, נקראים שנים אנשים מרגלים. ולמטה נבאר ענינם ושמותם באורך, וטעם הדבר, למה גם הזכרים שבקליפות, אין להם רק תרין מוחין, ואינם כמו הזכרים שבקדושה, שיש לכל אחד מהם ג' מוחין: חכמה, ובינה, ודעת. אבל הנקבה שבקדושה אין לה אלא שתי מוחין בלבד, הנה טעם הדבר יובן, במ"ש בסבא דמשפטים דף ק"ג ע"א, ואל אחר אסתרס ולא עבדי פריין, ולכן אין בזכר הקליפה, מוח האמצעי הנקרא דעת, אשר ממנו טיפת הזווג, כנזכר שם היטב בביאורינו המאמר ההוא וע"ש.

ונבאר עתה, מציאות אלו המוחין הנזכר אשר בקליפה, מה ענינם, ויובן מה שנתבאר אצלנו לקמן באדרת נשא ברך קל"ב ע"א, באותם תלת עלמין, ראית בההוא קוצא, דבתיקונא קרמאה דריקנא עלאה דאריין, ושם ביארנו, כי אותם התלת עלמין, השרשים שלהם יורדים משם, מההוא תקונא קרמאה דריקנא בתחילה למטה באופן זה, כי הראשון

כל פרצוף ופרצוף שבה' הפרצופין הנזכר, שיש בכל עולם מד' עולמות אבי"ע דקדושה, הוא כולל ז' היכלות, שבתוכם הם עשר ספירות הפרצוף ההוא כנדוע כי היכל העליון כולל ג' ראשונות כ"ו, ונמצא, כי כל ההיכלות הם שבעה בשבעה, וכן ע"ד זה הוא בקליפות שבכל פרצוף מהם, שבכל עולם ועולם מד' עולמות אבי"ע דטומאה, יש בו שבעה היכלות הטומאה, והם שבעה בשבעה, כמו שנבאר ענינם בע"ה.

ונתחיל לבאר מעולם האצילות, בבחינת ז"א ונוקביה דקדושה אשר באצילות, לפי שאין קליפות בעולם האצילות, רק מכנגד ז"א ונוקביה בלבד באחוריהם, ולא למעלה מהם, כנגד אריין ואבא ואימא כנזכר. הנה נתבאר אצלנו במקום אחר, כי ההיכלות הם ז' בשבעה, שהם שבעה היכלי הזכר, ושבעה היכלי הנקבה, וכמו שהנקבה עומדת כנגד החוזה של הזכר, משם ולמטה, כן ההיכלות שלה, הם ע"ד זה, כי ז' היכלותיה מתחילין מן החוזה של הזכר משם ולמטה, וכן הוא הענין הזה, בכל ארבע עולמות אבי"ע בקדושה, וכנגדן ג"כ הוא בכל הקליפות, שכל הקליפות שבאבי"ע, היכלין בהיכלין ז' בשבעה, ע"ד הנזכר בהיכלות הקדושה, אבל צריך שתדע, כי הנה כפי הנזכר, היה ראוי שיהיו ז' היכלי הזכר דקליפה, כנגד ז' היכלי ז"א דקדושה דאצילות, וכן בשאר ההיכלות כולן, אמנם איננו כן, והטעם הוא, לפי שאי אפשר לעולם אל הקליפה, שתתאחו בשלש ראשונות, ולכן הז' היכלי הזכר שבקליפות, שיעור מקומם הוא כנגד האחורים של שש היכלות הזכר דקדושה בלבד, אבל כנגד אחורי היכל השביעי העליון דקדושה, אין שום קליפה כנגדו, וכן הענין הזה נוהג, בכל ארבע עולמות אבי"ע.

ואמנם צריך שתדע, כי אעפ"י שהקליפות של עולם הבריאה, אינן יכולין לעלות ולהתאחו כנגד שלש הראשונות דבריאה דקדושה, עכ"ז היו היכלין דקליפה דאצילות, יש בהם יכולת לקבל הארה, ולשלוט ולהתאחו ממקומם, עד אלו השלשה ראשונות דבריאה דקדושה, וכן

יורד בבינה דאצילות, והשני בת"ת דאצילות, והשלישי במלכות דאצילות. והנה בהיותם בג' מקומות אלו, אז אין שום אחיזה אל הקליפות כלל מן הראשון, אשר הוא בבינה דאצילות, מן הטעם הנ"ל, כי בעולם האצילות אין אחיזה אל הקליפה, אלא מכנגד ז"א ונוקביה בלבד ולמטה, ולא למעלה מהם כלל. ומן מקום השני, שהוא בת"ת דאצילות, משם יורדין תרין מוחין, אל ז"א דקליפה דאצילות, ומעולם השלישי, אשר במלכות דאצילות, יורדין תרין מוחין אל נוקבא דז"א דקליפה דאצילות, אשר אלו הם בחינת תרין צפרין הנזכר כאן.

והנה אחר אשר נתפשטו הג' עולמות הנזכר, בג' המקומות הנזכר, חזרו להתפשט עוד, ולרדת יותר למטה, בבריאה יצירה עשיה דקדושה, כמו שביארנו שם בפרשת נשא. עוד צריך שתדע, כי שתי הקליפות דז"א ונוקביה דאצילות, הם יונקין השפע שלהם, מן נוקבא דז"א דקדושה דאצילות באופן זה, כי ביום מתגבר הזכר של הקליפות, ועולין תרין מוחין שלו, ויונקים ממנה. האמנם לפי שביום אין תגבורת רב אל הקליפות, לכן אינן יונקין משם אלא בחשאי. וזהו סוד, וישלח יהושע בן נון שנים אנשים מרגלים חרש לאמר, כי חרש, רוצה לומר בחשאי, ואלו התרין מוחין דז"א דקליפה דאצילות, הם הנקראים בשם שנים אנשים מרגלים. כי להיותם בזכר דאצילות, נקראים אנשים, מש"כ משם ולמטה עד סוף העשיה, כי כולם נקראים בשם נקבות, או צפרים, או נשים זונות כנ"ל. ובלילה אז פתגברת הנקבה שבקליפות, ועולין תרין מוחין דילה בלילה, ויונקים ממנה בגילוי, כי אז דיני הנקבה שולטים, להיותו לילה כנודע. וע"ד זה הוא למטה, בבריאה, וביצירה, ובעשיה. כי הקליפות שבהם, בכל עולם מהם, הם יונקין מן המלכות הקדושה אשר בעולם ההוא באופן הנזכר, הזכר יונק ביום, והנקבה בלילה.

עוד צריך שתדע, כי מקום יניקת הקליפות מן המלכות דקדושה, הוא כמו שנתבאר אצלנו במקום אחר, (צ) כי יש אל המלכות בחינת שדים למטה במקום הרחם שלה, ע"ד דדי בהמה, ובבחינה זו, נקראת המלכות בהמה, כמש"ה, אדם ובהמה תושיע ה'. ומן המקום הודדים ההם, יונקים שפעם כל הקליפות.

ועתה נבאר לשון המאמר, ואח"כ נסיים ביאור ההקדמות כנז"ל, אמר, תנא עלמא חדא אשתמודע לעילא, הנה הוא העולם השלישי האחרון מאותם תלת עלמין כנ"ל, וכבר ביארנו כי שרשו הוא למעלה במקום מלכות דאצילות, ואח"כ מתפשט עוד ויורד עד עולם העשיה, ומש"ה, אשתמודע לעילא, רוצה לומר שעומד למעלה במלכות דאצילות, וכד כרוזא נפיק כר.

כבר ביארנו, כי ביום יונק הזכר של הקליפות בחשאי, אבל בלילה שהרינין מתגברין, אז כאשר הנקבה עולה לינק, נפיק כרוזא קרי בחיל באתגליא, לתת רשות אל הקליפות שיעלו ליינק כנזכר, ואז הרחמים מוצנעים ונסתרים, והדינין שולטין ומתגברין. נפקי תרין צפרין כר, זהו מ"ש למעלה, כי אלו התרין צפרין, שהם תרין מוחין דנוקבא דקליפה דאצילות, עוד צריך שתדע, כי כמו שבסטרא דקדושה

עוד צריך שתדע, כי מקום יניקת הקליפות מן המלכות דקדושה, הוא כמו שנתבאר אצלנו במקום אחר, (צ) כי יש אל המלכות בחינת שדים למטה במקום הרחם שלה, ע"ד דדי בהמה, ובבחינה זו, נקראת המלכות בהמה, כמש"ה, אדם ובהמה תושיע ה'. ומן המקום הודדים ההם, יונקים שפעם כל הקליפות.

ועתה נבאר לשון המאמר, ואח"כ נסיים ביאור ההקדמות כנז"ל, אמר, תנא עלמא חדא אשתמודע לעילא, הנה הוא העולם השלישי האחרון מאותם תלת עלמין כנ"ל, וכבר ביארנו כי שרשו הוא למעלה במקום מלכות דאצילות, ואח"כ מתפשט עוד ויורד עד עולם העשיה, ומש"ה, אשתמודע לעילא, רוצה לומר שעומד למעלה במלכות דאצילות, וכד כרוזא נפיק כר. כבר ביארנו, כי ביום יונק הזכר של הקליפות בחשאי, אבל בלילה שהרינין מתגברין, אז כאשר הנקבה עולה לינק, נפיק כרוזא קרי בחיל באתגליא, לתת רשות אל הקליפות שיעלו ליינק כנזכר, ואז הרחמים מוצנעים ונסתרים, והדינין שולטין ומתגברין. נפקי תרין צפרין כר, זהו מ"ש למעלה, כי אלו התרין צפרין, שהם תרין מוחין דנוקבא דקליפה דאצילות, עוד צריך שתדע, כי כמו שבסטרא דקדושה

הגהות ומראה מקומות

(א) מבו"ש ש"ג ח"ב פרק ב'. תע"ס שיעור ח' דף תקל"ט אות מ"ה ובאר"פ שם ובלוח התשובות לפירות המלות תשובה י"ג.

הצפור השמאלי, שהוא בינה בחינת נקבה, אין לו שום עליה כלל ביום, אפילו בההוא שעתא דקדררותא דצפרא רק כד אתחשך ליליא. ומכ"ש כי הצפור הימני הנקרא חכמה, עולה גם כן כד אתחשך ליליא, ושניהן יונקים ביחד, משתי דדי המלכות, בחצות הראשונה של הלילה, ואמר, כי אחר יניקתם משם, רוצים לעלות יותר למעלה. פירוש: כי הנה מקום עלייתם לינק, אינו רק חצי שיעור גופם העליון לבד, לפי שאינן עולין, אלא עד בין דגליה של המלכות דקדושה דאצילות, ויונקים מן הדדים אשר במקום רחמה, ומחצית גופם התחתון, שהוא בחינת דגליהם, נשאר עומר למטה בהיכלי קליפת הבריאה, ואחד אשר ינקו שפע הצריך להם, גבר כוחם, ורוצים להתחזק עוד, ולהתגבר להעלות כל גופם למעלה באצילות, כפי הראוי להם, שהוא כשיעור כל קומת ז"א ונוקביה דאצילות דקדושה, אשר הוא המקום המכוון בהם. זמ"ש, לבתר בעו לאסתלקא רגליהו כו', פירוש: כי לבתר שיונקים, רוצים לעלות עוד עד מקום המוחין דקדושה, אשר משם נתהוו כנ"ל.

ומשתמטי דגלייהו בנוקבא דתהומא רבא כו', הענין הוא, כי בקליפות אשר בעולם הבריאה, יש נוקבא חדא לעילא, והיא קליפת הבינה, אשר היא בהיכל העליון השביעי של הקליפות דבריאה, ועוד יש נוקבא אחרת תתאה והיא קליפת מלכות הבריאה, אשר היא בהיכל התחתון שבהם. והנקבה העליונה בינה, נקראת נוקבא דתהומא רבא, והנקבה התחתונה מלכות, נקראת נוקבא דתהומא, דרך סתם. וכן על דרך זה, הוא בקליפות היצירה והעשיה, אמנם אף הנקבות העליונות, שהם בחינות הבינה אשר בקליפות יצירה ועשיה, אינן נקראין אלא נוקבין דתהומא דרך סתם. וכן ע"ד זה, הוא בקליפות דיצירה ועשיה כאמור, וקליפת נוקבת הבינה אשר בבריאה, היא לבדה נקראת נוקבא דתהומא רבא, ובוזה יובן דברי המאמר, כי הנה אלו הצפרין, אינם יכולין לעלות כרצונם, כי דגליהם נשארין עומדין למטה, בעת יניקתם בנוקבא דתהומא רבא הנזכר, וכאשר גמרו ליינק שפע, ורוצים להתגבר ולעלות יותר,

הנקראת לאה, נמשכו אליה מן ההוא עלמא השלישי הנזכר, אשר עומד במלכות דאצילות, ומשם אסתלקו להעשות מוחין אל נוקבא דקליפה הנזכר. זמ"ש, דמדוריהון תחות אילנא דחיוו כו', פירוש: כי אחר שנסתלקו משם, ירדו למטה כדי להעשות מוחין אל נוקבא דקליפה דאצילות.

וכבר נתבאר לעיל, כי שבעה היכלי הקליפות, של עולם הבריאה, מקומם כנגד אחרים של שית היכלין תתאין דבריאה, תחת היכל השביעי העליון מכולם, הנקרא קדש הקדשים דבריאה. גם צריך שתדע, כי ת"ת ומלכות דאצילות, נקראים אילנא דחיי ומותא: חיי בתפארת, ומותא במלכות. אמנם תפארת ומלכות דבריאה, נקראים חיוו דאילנא דחיי ומותא. כי הבריאה היא חותם ומראה דמיון של האצילות, ואלו הת"ת ומלכות הנזכר על בחי ישראל ולא, אשר שניהן למעלה בהיכל השביעי העליון שבבריאה, אנו מדברים, כי אלו הם הנקראים חיוו דאילנא דחיי ומותא. וכבר ביארנו, כי אין אנו מדברים עתה בענין הנוקבא, אלא בבחי לאה, אשר הוא למטה, כנגד ההיכל קדש הקדשים דבריאה ביום כנ"ל. ונמצא, כי כיון שאלו התרין ציפרין, שהם תרין מוחין דלאה דקליפה, הם מלמעלה מעולם האצילות, אלא שיושבים ביום למטה בהיכלי הבריאה, ושם דירתם ושכונתם. והנה כל היכלי הבריאה, הם למטה מהיכל קדש הקדשים, הנקרא חיוו דאילנא דחיי ומותא. אם כן נמצא כי מדוריהון דתרין ציפרין הנזכר, הוי לתתא מהאי חיוו דאילנא דחיי ומתא.

נפקא חד צפורה לסטר דדומא, פירוש: כי הצפור האחת, שהוא מוח הימני, הנקרא חכמה, הוא יונק מן הדד הימנית שברחם הימנית, והצפור השני, שהוא מוח השמאלי, הנקרא בינה, יונק מן הדד השמאלי לסטר צפונא. וחד צפורה כד נהיר יממא כו', פירוש: כי הלא דאי דבעידן דנהיר יממא, כדין אשתתכא ההוא קדרותא דצפרא, הנקראת איילת השחר, ובעת ההיא יש רשות וכח אל הצפור הימני הנקרא חכמה, להיותו בחי זכר, לעלות אז ליינק משם, ותכף חוזר ויורד למטה. אבל

ביארנו טעם היותם שם, באדרת נשא ברך קמ"א ע"ב וע"ש.

ואמנם מבחינת האחורים דו"א, נעשו עוד שתיים אחרות, הנקראים: זלפה, ובלהה, שפחות יעקב. ואינן נקראים נשים ממש. והענין הוא, כי מבחינת הדינין של האחורים, יצאו אותם התלת עלמין הנ"ל, אשר הוזכרו באדרת נשא, ואחד הוא באחורים דבינה דאצילות, והשני הוא, באחורי הת"ת דאצילות. והשלישי הוא, באחורי המלכות דאצילות. והנה העולם הראשון מהם, הוציא את זלפה כנגד מקום אחורי לאה, ולכן נקראת זלפה שפחת לאה, להיותה באחורים שלה. ואח"כ העולם השני, הוציא מן האחורים דועיר אפיין, בבחינת הדעת, והת"ת של זעיר אפיין, הוציא באחורים, אותם השנים אנשים מרגלים הנ"ל בפרשת אחרי מות כנ"ל. ועולם השלישי, הוציא מאחוריו רחל את בלהה שפחתה.

ועתה נבאר ענינם: כי הנה מן האלו השתי שפחות, זלפה ובלהה, שהם האחורים של לאה ורחל, נתפשטו מהם אח"כ עוד, אלו התריין צפריין הנזכר בקליפות, ויען שאין מקום אחיזה אל הקליפות, כנגד שלש ראשונת, לכן אותו הצפור שנתפשט מזלפה שפחת לאה, שהיא כנגד הבינה, ירדה ונתחברה למטה, עם הצפור השני, אשר יצא מבלהה שפחת רחל, ונתחברו שניהם ועמדו למטה בנוקבא דקליפה, אשר כנגד בלהה שפחת רחל. ושם נתהוו אלו השתי צפריין, בבחינת שני מוחין שלה: הצפור העליון, חכמה שבה, והצפור השני, בינה שלה. והנה נתבאר, כי השני עולמות, הראשון והשני, הם באחורים, כנגד לאה ורחל. כי הראשון הוא זלפה, כנגד אחורי סיום הבינה, בנצח והוד ויסוד שלה, המתלבשין בחכמה ובינה ודעת דועיר אפיין מאחוריו, ושם עומד באחורי רחל ומן העולם הזה, נתפשט הצפור הראשון. והעולם השני, הוא בלהה, שהיא כנגד אחורי סיום זעיר אפיין, בנצח הוד יסוד שלו, אשר שם עומדת ראש רחל. והם המוחין שלה כנודע.

אז משתמטי דגלייתו בהוא נוקבא דתהומא רבא הנזכר, ונלכדים שם, ואין להם כח ורשות לעלות יותר כפי רצונם, ונשארים עד הצות הלילה.

ואחר שביארנו לשון המאמר, נחזור לבאר יותר, בביאור ענין ההקדמות הנ"ל, בענין תלת עלמין הנזכר. ק' דע, כי הנה ראינו ליעקב, שנשא ארבע נשים. והסוד הוא כמה שנודע, כי ז"א דאצילות הקדוש, בהיותו בסוד עיבור הראשון במעי אימא, היה בבחינת תלת כלילין בתלת, הנזכר בפרשת בשלח, בזוהר, בתוספתא בפסוק ויסע מלאך האלהים ברך נ' ע"א. ואז היו חסד גבורה ת"ת שלו, מכסין ומלבישין את הנצח והוד ויסוד שלו, ואז היתה בחינת המלכות קשורה בו, בסוד פסיעה קטנה למטה, בסיום אות ו', שהוא בסוף הת"ת, כנזכר בפרשת בלק ברך ר"ג ע"ב שורה י"ח, וז"ל, אשורנו אושיט פסיעה לבר, כגוונא דא ו'. וכאשר נולד ויצא לחוץ, ונתפשטו הנה"י שלו למטה, ונתגלו בו הששה קצוות, ע"י היניקה כנודע אצלנו. הנה אז היסוד דו"א, אשר היה מובלע ומכוסה תוך הת"ת דו"א, בדרתו למטה אל מקום גילוייו כנזכר, המשיך גם כן עמו בחינה אחת, מן אותה המלכות אשר היתה עומדת בתחילה למעלה בסוד פסיעה קטנה כנזכר, וירדה למטה עמו בסופו, ונמצאו עתה בזמן היניקה שתי בחינות אל המלכות: האחת, תחת הת"ת, והשנית, תחת היסוד, וכאשר בא זמן השלישי הנקרא הגדלת המוהין של זעיר, וכבר נתבאר אצלנו, כי אז נתעלה הת"ת, ונעשה בסוד דעת, ונתעלה היסוד ונעשה בסוד הת"ת, ואז גם אלו שתי הבחינות של המלכות נתעלו עמהם כי בחינתה בסוף הת"ת, עלתה אל מקום הדעת, ושם נעשית בחינת לאה, ובחינתה בסוף היסוד, עלתה בסוד סוף הת"ת, ונשם נעשית בחינת רחל, ואלו שתי בחינות המלכות, הם נקראים לאה ורחל, שתי נשי יעקב שהוא ז"א, לפי שהם בבחינת הפנימיות, כי אעפ"י שלפעמים היו אחד אחד באחור עמו כנודע, כבר

הנהרות ומראה מקומות

(ק) ע"ה שער הקליפות פ"ב ושער קליפות נוגה פ"ב יג'. מבו"ש ש"ג ח"ב פ"ד. וש"ו ח"ב פ"ד ה'.

יש פלגש אחת, ושמה ראומה. וגם בה נכללו שתי פלגשים דקליפה, שהם כנגד זלפה ובלהה וקדושה, ונתחברו, ונעשו תרין מוחין חכמה ובינה של פלגש זו הנקראת ראומה.

והנה כנגד שלשה מציאות אלו, אשר באחורי הנקבה, גם יצאו מן אחורי הזכר שהוא זעיר אפין, שלשה אנשים השנים הראשונים הם בחינת אותם השנים אנשים מרגלים הנ"ל. והשלישי, הוא אדם קדמאה בעלה דלילית חוה הראשונה. וצריך שתדע, כי להיות שהאורות של הנקבה הם מועטין, וגם כי הדינין שלה הם חלשים כנודע שהיא דינא רפיא, לכן היו אחורים של הנקבות, שהם זלפה ובלהה, יותר מבוסמות וקדושות ונישאו ליעקב כנודע. אבל האחורים של זעיר אפין, להיות כי הם דינין קשים, וגם האורות שלהם הם אורות גדולים, ואין כח באחורים הנזכר לקבלם, לכן לא נעשה מהם דבר שם למעלה, אבל ירדו למטה, והיו שם בבחינת שנים האנשים המרגלים, ובבחינת אדם קדמאה בעלה דלילית כנזכר, ולא נשאר להם למעלה בקדושה שורש כלל. וכבר הדעתין, כי שני האנשים המרגלים האלו, הם תרין מוחין דזעיר אפין דקליפה דאצילות. ואמנם ביחד אחד שמסר לי מורי ז"ל, ביאר לי מורי ז"ל, ענין עוג מלך הבשן, שהוא האחורים של זעיר אפין, רצ"ע.

עוד מצאתי במאמר הזה ביאר שני לרב זלה"ה, תאנא עלמא חדא אשתמודע לעילא כו', כבר ביארנו מאמר זה למעלה, אבל מצאתי פה דיוקים יתרים, ודאיית לכותבם. דע, כי כמו שיש בקדושה, תדין נוקבין לאה ורחל, נשי זעיר אפין, בין בעולם אצילות, בין בכל עולם, של בריאה יצירה עשיה, כן הוא בקליפה בכל ארבע עולמות אבי"ע. גם נתבאר לעיל, כי תרין מוחין דז"א דאצילות דבחינת קליפה, נקראים שנים אנשים המרגלים. ודע, כי כנגדם היו שנים אנשים המרגלים, ששלח יהושע לרגל את יריחו, כי יהושע היא הנוקבא, סיהרא קדישא, פני יהושע כפני לבנה, מלכות דאצילות הקדוש. והיא סוד בהמה, שהיא הויה דהיהיין.

זה העולם השני שהוא בלהה, הוציא את הצפור השני המתפשט ממנו. ושתי הצפורים האלו, שניהם נתחברו ונעשו שתי מוחין אל הקליפה, אשר היא כנגד אחורים של רחל. ואמנם העולם השלישי, אשר הוא באחורים שכנגד סיום נצח הוד יסוד של רחל, ממנו נתפשטה לילית, הנקראת חוה דאשונה, אשר כל פעולותיה הם יללות. ולעולם היא מיללת, כנודע אשר על כן נקדאת ליליית. ואמנם שם העולם השלישי הזה, הוא בעצמו לא קבלתי ממורי ז"ל, מה שמו ומי הוא.

והרי לך מבואר, ענין שלשה בחינות המלכות אשר באצילות הקדוש. האחד הוא למעלה בלאה, שהיא אצל הדעת שבועיד אנפין מאחוריה, והיא עומדת כנגד נצח הוד יסוד דבינה עליונה, ושם עומד באחורים העולם הראשון, והיא בחינת זלפה שפחת לאה. והשני היא ברחל, שהיא כנגד נצח הוד יסוד מלכות דזעיר אפין מאחוריה, ושם עומד באחורי רחל זו, בלהה שפחתה, שהיא העולם השני. והשלישית לא קבלתי שמה, אבל היא למטה, באחורים דנצח הוד יסוד דרחל עצמה. העולם השלישי עצמו, עומד שם באחורי הבחינה הזו. וזה העולם השלישי, הוא אשר הוציא את לילית חוה הראשונה כנזכר. כי הלא שלשה אלו, הם בחינת בריאה ויצירה ועשיה, והם בנצח הוד יסוד מלכות דבריאה, ובנצח הוד יסוד מלכות דיצירה, ובנצח הוד יסוד מלכות דעשיה. וכל השלשה האלו, הם בחינת אחורים של הנקבה. וכנגד השתים הראשונים דקדושה, הם בחינת שתי הצפורים דקליפה, אשר שניהן נתחברו למטה בנוקבא תתאה שכנגד רחל, לפי שאין הקליפה יכולה לעמוד כנגד בינה כנ"ל. וכנגד השלישית דקדושה, והיא היא ליליית, חוה ראשונה, שהיא בסיום מלכות דרחל, והיא עומדת בנוקבא דתהומא רבא דבריאה ממש. ובפרשת וידא בשער הפסוקים, בפסוק הנה ילדה מלכה גם היא כו', נתבאר כל זה. ואיך שתי הגבורות דקליפה, נכללו, ונעשו חד גבורה, והיא עומדת למטה כנגד רחל דקדושה, ונכללו שתייהן יחד שם, ונעשו תרין מוחין חכמה ובינה שלה, והיא מלכה אשת נחור. ובאחורים.

הגבורה, ונכללת ועולה. ולכן בחר ר' יצחק בר' יהודה יותר מזולתו משבעה חביריו. שם בדף רמ"א ע"א, ענין חסד חסדים, גבורה גבורות כו' נתבאר בשער ההקדמות. בספרי החדש בדף קכ"ד ע"א.

פרשת שמות

מאמר בספר הזוהר, בדף ב' ע"א, שורה א', וז"ל, ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו. והמשכילים יזהירו כוזהר הרקיע ומצדיקי הרבים כככבים לעולם ועד. המשכילים אילין אינון דמסתכלי ברוא דחכמתא. יזהירו: נהרין, ונצצין בויוא דחכמתא עלאה כו'.

(ש) הנה כל האצילות בכללו, גוף ונשמה, מלבר ומלגו. המשכילים הם יודע מדין, המסתכלים בפנימיות החכמה התחתונה, בסוד נשמתא. וזה נקרא רוא דחכמתא, פנימיות החכמה התחתונה. ועל ידי כך, נהרין ונצצין בויוא דחכמתא עלאה, כי נשמת החכמה התחתונה, הוא זיו וזהר החכמה העליונה, בסוד כלת משה. והיא הצלע, נקודת י', בסוד י' בראש י' בסוף. יו"ד משם בן ארבע, יו"ד משם אדנ"י כנודע.

וענין נהרין ונצצין, הוא: בסוד אור ישראל, מאיר מלמעלה למטה להם, וזהו נהרין וסוד אור חזור, בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש, יצאו ממה ניצוצות מצד לטישותה ממטה למעלה, וזהו נצצין. ולכן אמר יזהירו, יזהירו לאחרים, דנקטי ויהבי מין דכורין ומיין נוקבין, וזה כדוגמת יסוד, שיש לו שתי בחינות אלו, בסוד יוסף הצדיק, ובנימין הצדיק. זה מין דכורין, וזה מין נוקבין. ושתי בחינות אלו, האחד נקרא נהירו, והשני נקרא נציצו. וזמ"ש בזהר, נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן, שהוא סוד יסוד, הנקרא נהר היוצא מעדן.

בגימטריא ב"ן, והדין שלה הם למטה בין רגליה, כדמיון דדי בהמה. ומשם יונקים ביום, שני אנשים המרגלים הנזכר, שהם כלב ופנחס, כי כלב גם הוא בגימטריא ב"ן, והו"י"ה דהו"י"ן. ופנחס הוא אליהו, שהוא בגימטריא ב"ן גם כן, כי הם יונקים משם ב"ן, בגימטריא בהמה. ולפי שיונקים ביום, שאין שם כל כך אחיות הדינין החיצונים, לכן ינקו בחשאי, וזה אמרו חרש לאמר כו', והנה בזמן שלמה המלך ע"ה, כל הדינין נתמתקו, ולכן אפילו השתים נשים זונות, היתה להם עליה למעלה באצילות, וזהו אז תבאנה שתיים נשים זונות, ודייקו בפרשת אחרי מות, אז תבאנה, ולא מקדמת דנא, כי אז סיהרא קיימא באשלמותא, ואין פחד מן הקליפות, ולכן נתמתקו כל הדינין. אבל כשהתחתונים חוטאים, אז אלו השתי נשים משולות בעולם, בסוד ונשים משלו בו. (ר)

שם בדף רי"ז ע"ב שורה כ"ו וז"ל, ר' יצחק הוה יתיב יומא חד אפיתחא דר' יהודה, והוה עציב, נפק ר' יהודה כו', אמר ליה אתיא לגבך למבעי מינך תלת מילין כו'. ענין שאלה זו, ששאל ממנו, שיתפלל על קברו תפלתו ממש, שבכל יום ויום. הטעם הוא, כי הצדיק על ידי תפלתו, מיוחד ומקשר כל העולמות, כנודע אצלנו, וכנזכר בהיכלות דבראשית ודפקודי, ועל ידי היותו מתפלל עליו, ביחוד ובקשר הזה, תוכל נשמתו גם היא לעלות עם תפלתו למעלה, ולהיות כי השבעה ימים ראשונים, אפילו הצדיקים יש להם דין או בימים ההם, ולכן שאל ממנו שאלה הנזכר, דתזיל לקברי ותבעי בעותיך עלי כל שבעה יומין. עוד דבר אחר היה נוסף באלו שני הצדיקים, כי הנה היו שנים חברים משבעה החברים שנמצאו באדרא קדישא, וכבר הודעתוך כי שרש נשמותיהם הוא שרש אחד. גם וזדעתיך, כי ר' יהודה הוא מן החסד, ור' יצחק מן הגבורה. ועל ידי החסד, מתמתקת

הנהרות ומראה מקומות

(ש) כל המאמר הזה נתבאר באריכות בתלמוד ע"ס שיפור י"ד מן אות ע"ב עד אות ט"ט.

(ד) הקדמת ספר הזוהר אות קנ"ו. וזה בראשית א' אות קע"ט. ספרא דצניעותא אות נ"ד.

הנזכר, מ"מ יש בת"ת שתי בחינות: אם בחינת היותו בכלל השש קצוות. ואם בחינת היותו בפני עצמו, וכל אלו נקבעין ביסוד. וסיהרא, עם היות כי היא למטה מן היסוד, עכ"ז, שרשה בסוד ה', ד"ו. ובסוד יר"ד, י' ו' ד', ש' ו' ד' נחקק ביסוד. ושרש זה בחכמה ובינה, ומשם ירדו אל היסוד. ושאר בוציני דנהורא, הם ה' ככבי לכת הנשארים. וכנגדם, ז' ספירות הבנין. כי חמה ולבנה, עם ה' ככבי לכת, הם ז'. ואל יקשה בעיניך, כי ז' ספירות הם השש קצוות, שהם המזלות כדפרישית, כי שש קצוות אלו הם ביסוד עצמו, בסוד שוקיו עמודי שש, כי הוא מקבלם מלמעלה, ונעשים בו שנים עשר, בסוד אור ישר ואור חוזר, ובסוד נהירו ונציצו כדפרישית. ולכן נקראים מזלות, כי היסוד נקרא מזל, להיותו מושך את הטיפה זרעית מהמח העליון. ואמנם שמשא וסיהרא, ושאר בוציני נהורא, שהם חמשה ככבי לכת כדפרישית, הם שבעה ספירות הבנין עצמם, המתגלים ביסוד, ומשפיעים בו, ועוד, כי ששה קצוות הם בסוד ת"ת, הכלול משש קצוות. ושבעה ספירות, הם כנגד ז' ככבי לכת, ואין זה בשש קצוות, כי אלו בת"ת עצמו לבדו, בהכללו מהם. וזה בבנין עצמו, ודי בזה.

ודע, כי כמו שהמלכות תקרא חכמה, כן חכמה שבז"א, תקרא חכמה תחתונה, בבחי' החכמה העליונה הקדומה, ואליה כיון באומר, אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא, שמסתכלין בפנימיות החכמה זו שבז"א, בסוד נשמתא, שהיא חכמה העליונה בסוד הדעת. וזמ"ש, נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה. וכמו שיש ביסוד תחתון, תשעה מלמעלה למטה, וט' מלמטה למעלה, כן בסוד דעת, המפטיק בין אריך אפין לז"א, יש אלו, וזמ"ש, בזהרה נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן, שהוא סוד הדעת היוצא מעדן עליון, ונכנס במוח ז"א, ויש בדעת זה, נהירו ונציצו כדפרישית. והמסתכלין בפנימיות חכמה זו, שהוא סוד הדעת, נהרין ונצצין בדוגמתו, ודעת זה יקרא רקיע עליון, בסוד

ודע, כי עם היות שיש ליסוד שתי בחינות, אלו כדפרישית, והם יוסף הצדיק למעלה, ובנימין הצדיק למטה בתוך הנקבה העליונה, כד"א בצאת נפשה כי מתה. עוד יש ביסוד עצמו למעלה, שתי בחינות אלו, ולפיכך נקרא חי העולמים, בסוד תשעה מלמטה למעלה, ותשעה מלמעלה למטה, העולים ח"י. וח"י הוא בתרין עלמין, כי גם הוא חי בעולם הנקבה, בסוד בנימין הצדיק. ומש"ה חי חי הוא יודוך, וכדכתבנא. ושרש הדבר הוא, כי ביסוד נסתיים הזכר העליון, והוא הרקיע המבדיל בין מים למים. והאור העליון המחיה את הספירות יורד עד שם, ומכה בו, בסוד בטש ביה, כדמות המראה המלוטשה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה כי עומדת כנגד אור השמש, כן רקיע זה מבדיל בין עלמא דדכורא, לעלמא דנוקבא, ואינו מניח לעבור האור למטה, ועל ידי כך מכה בו סוד האיר העליון בפנימיותו, ויוצאין ממנו נצוצות כמנין האורות המכים בו, ט' מלמעלה למטה. וט' מלמטה למעלה. וזמ"ש, ודא רזא סתימא דאקרי רקיע, כי בחינת רקיע יאמר על ענין זה, כי הוא רקיע המבדיל ומעכב אור העליון מלרדת למטה. ולפיכך יש בו נהירו ונציצו, מש"כ בכל השאר. ולפיכך יש ברקיע הזה ככביא ומזלי שמשא וסיהרא. כי ככבים הם נשמות הצדיקים, היורדין שם מהמוח העליון ועומדים שם, ומשם יורדין למלכות. והמזלות הם שנים עשר, בסוד שש קצוות, מן חסד ולמטה, שש ממטה ולמעלה, ושש מלמעלה למטה, כנוכר בתקונין. כי אעפ"י שכל התשעה מכים ברקיע זה, אין דומה הכאת השש קצות, לשאר, כי כל אחד בחינה בפני עצמה יש לו, ולפיכך מהשש קצוות, יצאו י"ב מזלות. ומת"ת ומלכות נעלמים, יצאו שמשא וסיהרא, וזה מצד הנשמות שבו, כי כמו שבמלכות, מנשמות שבה נעשין מיין נוקבין כנודע, כן ביסוד, נשמות צדיקים שבו, שהם הכוכבים כדפרישית, הם הם המעלין תשעה מלמעלה למטה. ואע"פ שהת"ת הוא מהו' קצוות

הנהות ומראה מקומות

(ש' נ"א וד' ונ"א בסוד יוד וי' ו' ד' דסר"י).

קדמאה, דאיהו אלף אלפין ורבוא רבוון מארי תריסין כר. ושם ביארנו ענין אותם האלף מה ענינם, א) ואיך הם נמשכין ומתפשטים מן תרין כתפין עילאין, כי כל כתף בגימטריא ת"ק, וב' כתפות הם אלף. ואח"כ אלו הב' כתפות, נעשו תרין עטרין, הנקראים חסד וגבורה. והכתף האחד שהוא חסד, נמשך וניתן אל זעיר אפין. והכתף השני הנקרא גבורה, נמשך אל נוקבא דזעיר אפין. ונמצא כי שתי הכתפים של הו"א, הם כתף אחד בלבר, ושתי הכתפות דנוקביה, גם הם כתף אחד בלבר. ועל כן אורך הו"א הוא ת"ק שנה. וכן אורך נוקביה. ולכן כאשר נתרבקו יחד שניהם אחד באחור, לא היה רק כותל אחת מפסיק בין שניהם, חציו עוביו לזה, וחציו עוביו לזה. ולזה היה תצ"ט ופלגא מכאן, ותצ"ט ופלגא מכאן. כי הכותל אשר באמצעו, נחלק חציו לזה וחציו לזה. אבל אחר שננסדה הנקבה מאחוריה, או מן הכותל האחד נעשו שני כותלים בשניהם, ואז הם ת"ק שלמים לז"א. כנגד הכתף של חסד, שהיא בגימטריא ת"ק. ות"ק שלמים אל נוקביה, כנגד הכתף של הגבורה. והנה זה הכותל האמצעי, שנעשה עתה אחד בו, הם סוד בחינת האחוריים, ולכן כל הדינין נמשכין ממנו. ולכן רישיה סומקא כוורדא, בסוד אודם הדין. גם צריך לדעת, כי כל ענין זה הוא בבחינת נצח והוד דזעיר אפין, אשר כנגדם עומדת נוקביה אחוד באחור. וכבר ידעת, כי האחוריים הם בחינת הדינין. והנה יש כאן נצח והוד ויסוד של ז"א, ונצח הוד יסוד של נוקביה. וכל אחוד אחד מאלו במקומו, הוא סוד אלף יאורין. ועוד י"ג אחרינו, כמו שנבאר בע"ה.

ונבאר בחינת נצח הוד יסוד של ז"א, ומהם נקיש אל נצח הוד יסוד דנוקביה, כי שם הוא גם כן ע"ד אלו. הנה ידעת, כי נצח והוד ויסוד, נקראים צבאות. ושם צבאות, הוא בגימטריא תצ"ט. והרי איך הנה"י הם בגי

מינה הנקרא רקיע כנודע, ואם אין דעת אין בינה, אם אין בינה אין דעת, ומצד היותו רקיע מפסיק בין אריך אפין לז"א, יש בו נהירו ונציצו כדפרישית. ולפיכך נקרא דזא סתימא, כי זה נעלם מאד. ולפיכך יש ברקיע זה ככבים, שהם הנשמות, כי שם שרשם, בסוד עלמא דאתי. וכן י"ב מזלי, בסוד מזל שכאן מתפשט. וכן שמשא וסיהרא, וכל אינון בוציני נהורא, שרשם בו, בעלמא עלאה, בסוד ויבנהו שבע שנים. והדברים עתיקים.

שם בדף ד' ע"ב, שורה ב', וז"ל, נטיל פטרונא מההוא כרסייא כר, ביה זמנא הוה מדבר שמא קדישא עלאה כר, וכאין אינון נשמתהון דצדיקייא, ראינון בההוא עדונא, וידעין בה כר. בזה תבין פסוק בכל מקום אשר אוכיד את שמי אבוא אליך וברכתך, דמדבר פטרונא שמיה, ובו מתערנין הצדיקים, ודי בזה.

שם בדף ט"ז ע"ב, שורה כ"ו ח"ל, דכר זהו חמא ר' אבא חד אילנא, דאיבי אתעביד עומא דפרח כר, לשון זה מוטעה שכתוב וענפא דפרד מיניה, וצריך להגיהו כר, ועופא דפרח מיניה, הוא ענין אותם העופות הגדלים מן האילן, ונתלים בחרטומיהם, כנוכר בהגהות סמ"ק. וכנוכר בדברי המפרשים, שהאוכלן עובר משום שרץ העוף.

פרשת וארא

שם בדף כ"ו ע"א בסוף הדף, וז"ל, אמר ר' אלעזר, בסטרא ימינא עלאה, נפקי תליסר מבויעין עלאין נהרין עמיקין כר, ארבע מאה ותשעין ותשעה יאודין ופלגא מסטרא דא ותצ"ט ופלגא מכאן כר. ענין זה נתבאר אצלי בדורש היחודיים וע"ש, כי שם ביארתי, וצ"ע שם. (ת) והענין הוא מדבר בבחינת חיבור זעיר אפין דנוקביה, בהיותם בסוד אחוד באחור. ועיין באודת נשא כוף קל"ב ע"א, בההוא עלמא

הנחות ומראה מקומות

(ת) שער רוח הקודש דף מ"ה ע"ב הקדמה ה' ד"ה גם דע. שער התקדמות הגדפס מחדש דף ר"ו. (א) מברש ש"ג ח"ב פ"ו וש"נ.

(ת) שער רוח הקודש דף מ"ה ע"ב הקדמה ה' יחוד ר'. ע"ה שער השמות סוף פרק ר' דף ש"מ

תצ"ט. הנצח הוד יסוד דדכורא. הם תצ"ט מכאן. ונצח הוד יסוד דנוקבא מכאן. הם תצ"ט אחרנין. ולפי שהם מחוברין יחד אחר באחור. אלו שתי פעמים צבאות. שהם נצח הוד יסוד דדכורא. ונצח הוד יסוד דנוקביה. ואין ביניהם רק כותל אחד המחבר את שתייהם. והכותל מתחלק חציו לשם צבאות הזה. וחציו לזה. לכן הם תצ"ט ופלגא מכאן. ותצ"ט ופלגא מכאן. שהם אלף חסר חד. באופן, כי הם תצ"ט ותצ"ט. שהם צבאות דנצח הוד יסוד דדכורא. וצבאות דנצח הוד יסוד דנוקבא. ויש בין שניהם כותל אחד. המפסיק בין ב' הצבאות האלו וזה הכותל נחלק לשני חצאין כנוכר. פלגא מכאן ופלגא מכאן.

עוד צריך שתדע. כי בהיות אלו השתי צבאות מחוברין אחר באחור. על ידי הכותל היא המפסקת ביניהם. יש עוד באמצע שתי הצבאות האלו. שהוא באמצע נצח הוד יסוד דז"א. ונצח הוד יסוד דנוקביה. יש שם באמצעם עוד י"ג יאורין אחרנין. שית ופלגא מכאן. ושית ופלגא מכאן. ונמצא שמתחלק לכל אחר ואחר תק"ה ופלגא מכאן. ותק"ה ופלגא מכאן. וזהו סוד שתי שמות של אבגית"ץ. השם הא' של מ"ב כנדע. והנה אבגית"ץ הוא בגימטריא תק"ו. ולהורות על הי"ג יאורין הנזכר. שהם באמצע. בין אחר לאחד כנוכר. לכן הושמו שתי אותיות י"ג באמצעית השם הזה. א"ב מכאן. ות"ץ מכאן. וי"ג באמצע. להורות: כי הי"ג יאורין הנזכר. הם באמצעם כנוכר. וכבר נודע. כי שם מ"ב הוא גבורה. והוא. לפי שהוא בחינת אחוריים. שהם סוד חדינין. וכן הענין בנה"י שלה. שתי אחורים אחרים באלו. וכל הקלימות נאהזות מבחינת האחורים הנזכר. שם בדף כ"ז ע"א שורה ט"ו. וז"ל. אמר ר' אבא. ודאי הכי הוא. והשתא ידיעא. הוא אהרן ומשה. הוא משה ואהרן. רוחא במיא. ומיא ברוחא. למהוי חד. ועל דא כתיב הוא. הנה זה המאמר. קודם אל המאמר שנכתב קודם זה. האמנם להיות שלא נמצא מקומו האמיתי

בוזרה. כתבתיו במקום הזה. כי הוא קרוב אל מה שנבאר בע"ה.

מצאנו חילופים רבים בספר הזוהר. כי פעמים קורא לאהרן כהן שהוא בימין. ופעם אחרת אומר. כי משה ואהרן בנצח הוד. כנראה שאהרן בשמאל. גם למשה מצינו שפעם אחת קורא אותו לוי. ופעם אחרת אומר שחא בימין. א) והענין הוא. במה שהודעתך בענין שלש מתנות שנתן הקב"ה לישראל: באר, פן. וענני כבוד כו'. וע"ש היטב. ודע. כי כאשר מתלבש היסוד של אבא תוך זעיר אפיון. בהגיעו בהזה שהוא בת"ת שבו. במקום הגילוי. אשר שם נפסק ונגמר יסוד דאימא. ואז מתגלה ומאיר אל צד ימין דז"א. ואח"כ חוזר אור ההכאה ההיא לצד שמאל. ואח"כ חוזרת ההכאה ההיא בסוד אור החחר פעם שלישי. ומאיר באמצע. ויורד דרך היסוד דז"א. ואמנם חמץ היה מצד משה בהכאה הראשונה. וענני כבוד מצד אהרן. בהכאה שניה. והבאר מצד מרים בהכאה שלישית וע"ש. ושם יובן טעם ותשובה אל שאלות הנזכר.

פרשת בא

שם בדף ל"ז ע"ב שורה י"א ח"ל. מנן הוא כחצות. כד"א בעלות חמנחה. בעלות גדיש כו'. זה יתבאר לך מפרשת חיי שרה בדף קל"ג ע"א. שביארנו בענין יעקב משמש במרום כו'. ושם נתבאר כי בחינת לאה. היא אשר מתפשטת חצות לילה הראשונה. עד החזה דזעיר אפיון בלבד. כדי להודווג עם יעקב. ואז היא נקראת ליל ואחר חצות הלילה. היא מתפשטת למטה יותר. עד סיום רגלי זעיר אפיון. ואז היא נקראת לילה. כדמיון רחל הנקראת לילה והנח אם היה אומר בחצות בבית. היה נראה פירושו באותה הנקודה של חצות לילה. ואין זה כונת הפסוק. אלא לומר שכאשר לאה נחצית בחצי ז"א התחתון. ומתפשט בחציו התחתון. אשר זמן זה מתחיל מעת חצות לילה ואילך.

הנחות ומראה מקומות

(א) ע"ה ח"ב שער הארת המוחין מ"ק סוף פרק ר.

הו' גבורות שהם חמשה פעמים דין, חזרו להיות חמשה פעמים אדני, ואינון דינא רפיא. והנה ה' פעמים אדני, הם שכ"ה. וזהו הסוד הנרמז באדרא רבא, בדף קל"ב ע"ב, שאמר ר' חזקיה, מסתכל הוינא כו', נהיר וסליק לחלת מאה ועשרין וחמש עיבר. כי עתה בהתנוצץ בהם אות האלף, או אתנהירו, והיו לחשבון שכ"ה עיבר, וכולהו נהירין ונציצין מצד האלף שנגלה בה.

(א"ש: נ"ל, כי אם תמנה גם כן החמשה אהי"ה, הממתקים אותם פשוטים, יהיו בגי ק"ה, ותוסיפם על הש"ך דינין הנזכר, ויהיה מספר כולם תכ"ה כנזכר לקמן בביאור פרשת בשלח דף נ"ד, שורה י"ב, וז"ל, ארבע מאה ועשרים וחמש בוצינין למלכא כו', וע"ש מ"ש הרב ז"ל, שהוא שם כה"ת).

הנה נע"ר הם סוד ש"ך דינין הנזכר, עד לא אתבסמו. וכד אתבסמו על ידי שם אהי"ה, שהיא ה"א עלאה, המורה על האלף שבשם אדני, ואתבסמו על ידי חמשה אלפין, שבחמשה פעמים דין כנזכר, כנגד ה"א ראשונה של בינה, הכוללת החמשה אלפין, החמשה פעמים אור, ואז נקראת נערה יתיר ה"א, כי אז אתבסמו ומתקו, ואז היא בבחינת שכ"ה דינין ממתקים, ואז קבילת עלה דכורא, ואזודוגת בית.

ולתבין הדבר הזה יותר בביאור, צריך להקדים לך, כי הנה נודע, כי בוצינא דקרדינותא, היא סוד שורש הדינין והגבורות מתחילתם, ולכך שורש זאת הבוצינא, אגניו גו מיעוי דאימא, כנזכר בפרשת האזינו בדף רצ"ב ע"ב, ולכן הוא הנותן משחתא וקצבה אל הספירות, כי כל מדידה היא מצד הגבורה, לפי שהחסד מורה התפשטות בכל הדברים, אבל הגבורה הדין, אינה מנחת האור העליון להתפשט למטה להאיר, אלא בקצבה ומזה בשיעור הצריך להתפשט ולא יותר, ולכן יז

אז אני עובר בתוך מצרים כו'. וזהו הסוד הנזכר בפרשת לך לך בדף צ"ב ע"ב, דקב"ה אקרי ממש חצות לילה, והבן פירושו היטב, כי לאה היא קב"ה הנקרא חצות לילה ממש, ואז הוא הזווג עם יעקב, וזמ"ש ואכל פרי מגדיו, אליו נשמתין וצדיקיא, כנודע כי בעת הזווג עולין שם נשמות הצדיקים מיון נוקבין, והבן זה. א)

שם בדף ל"ח ע"ב שורה ה' וז"ל, אלא הכי תנינו, כתיב כי יהיה נערה בתולה, נער כתיב, מ"ט ב) משום דכל זמן דלא קבילת דכר, אתקריאת נער. מדקבילת דכר אתקדיא נערה.

דע, כי שם אדני, הוא מורה על הדין, כי לכן נקראת דינא רפיא, וכן אדני בהיפוך אתוון, הוא דינא, ואמנם סוד האלף שבזה השם, מורה על שתוף הרחמים אשר בו, כי שלשה אותיות האחרונות הם דין, ואות אלף הראשונה, הם רחמים, והיא סוד שם אהיה, שהוא רחמים, ובה תבין, למה זה השם נקרא דינא רפיא, והטעם הוא, לפי שיש בו שתוף הרחמים, שהוא אות האלף, המורה על שם אהיה, שהוא רחמים, הממתק ומרפא את שלשה אותיות דין אשר בו, וכבר ידעת, כי שורש כל הדינין, הם החמש גבורות הנודעות, ואם כן כל גבורה מאלו החמשה נקראת דין, ואם תמנה חמשה פעמים דין, הם בגימטריא ש"ך, והענין הוא, כי החמשה גבורות הנזכר, הם מתפשטות עד היותם ש"ך ניצוצות גבורה, וזהו סוד מ"ש בפרשת פקודי בדף רצ"ד סוף ע"ב, ניצוצין זריק לחלת מאה ועשרין עיבר, ובריר פסולת מגו מחשבה כו', כי אלו החמשה גבורות מתנוצצות עד סך ש"ך ניצוצי גבורה.

ואמנם התבסמות ש"ך ניצוצות אלו, הם עיי אות האלף של שם אדני, המורה על שם אהי"ה שהוא רחמים כנזכר, ונמצא עתה, כי

הנחות ומראה מקומות

- (א) שער הכונות דרושי הלילה דרוש ד',
 (ב) ע"ה שער רפ"ה נצוצין פרק ה', ע"ה עם פמ"ט ענף ל"ז, מברש ש"ה ה"א פ"ג, שער העמידה שיר השירים בפסוק באחי לגני, שער הכונות ענין כונת העמידה דרוש ה', פ"ה שער העמידה פ"ב תע"ט שיעור י' מן אות כ"א.

הבוצינא, מדד ועביד משיחן בכל הי"ס כולן, זשורש זו הבוצינא, היא בבינה, לפי שמשם דינין מתעדין כנודע.

ואמנם כבר ידעת, כי פסולת אלו, הוא מבחינת אותם המלכים שמלכו בארץ אדום, ואצטריפו ואתלבנו, ומן המותר ממה שהוברר מהם, נשאר אלו הסיגים והפסולת הזו, כנוכר בפרשת פקודי, בדף רנ"ד ע"ב כנ"ל, וחושבנא דילהון הוא ש"ך עיבר, וכל אלו הם הניצוצות דזריק האי בוצינא, ואיקרון עלמין קדמאי דאתחריבו, כנוכר בפרשת פקודי, ופרשת האזינו בדף דצ"ב ע"ב, ניצוצא אפיק זיקין בויקין לתלת מאה ועשרין עיבר כ"ו, ואמנם אח"כ, על ידי אותם החמשה גבורות דינין קדישין, הנזכר בפרשת נשא בדף קמ"ב ע"א, ובדף קל"ז ע"ב, בהם נתבסמו אותם מלכין קדמאין, כמ"ש בפרשת נשא בדף קל"ה, והם סוד הש"ך דינין, ובהתחבר עמהן חמשה גבורות הנזכר, נעשו שכ"ה, כמנין נערה, ונתבסמו על ידי חמשה הגבורות האלו, שהם חמש אותיות מנצפ"ך, וגם בזה תבין מ"ש בפרשת תזריע, בדף מ"ח ע"ב, וז"ל, תאנא מן בוצינא דקרדינותא נפקי שכ"ה ניצוצי כ"ו, וסוד זה נרמז בפרשת בלק בדף ר"ט ע"א, תלת מאה ועשרין כ"ו, זגין לסטרא דא כ"ו, והם סוד שעמוני דגבורה, שהיא נקראת זהב, והם בכל ארבע קצוות הבינה.

נ"ו ע"א) במצות ולא ירבה לו נשים נתבאר באופן אחר יותר נאות, כי השכ"ה דינין הם במלכות דאבא, והם דינין דכורין, והגבורות דמנצפ"ך, הם במלכות דאימא והם נוקבין, ועיין בשער הכונות דף ס"ו בתיקון המועיל שלא יתגרה יצה"ר באדם, בסוד נוצר חסד לאלפים וע"ש היטב. (ד)

אמר עוד, אוף הכא ליל, עד לא קבילת דכר כ"ו, דע, כי ליל הוא לאה, בזמן חצות לילה הראשונה, כי אז אינה מתפשטת בפנים דזעיר אפין אלא עד החזה, ומזודגת עם יעקב, ואז היא דיין, אבל אחר חצות, היא מתפשטת למטה, עד מקום רחל, הנקראת ה"א אחרונה, ואז יש בה יותר רחמים, ולכן נקראת לילה בה"א יתירה, וזהו ליל שמורים כ"ו, הוא הלילה כ"ו.

פרשת בשלח

דף נ' ע"א וז"ל, ויסע מלאך האלהים גר, מתניתין, עד לא אשתקע אורא דכ"א, ואית דגרסי עד לא אשתכח אורא דכ"א, ולא נהיר, אבנין נקיבן הוו סתימן וכ"ו.

כבר הודעתך, כי נצח הוד יסוד דז"א, נעשו שלשה מחיין בנוקביה, ושלשה מחיין דזעיר אפין, נעשו מנצח הוד יסוד דאימא, וכמו שהיסוד דזעיר אפין נקרא אמה דכ"א, כך נקודת ציון של הבינה, נקראת אורא דכ"א, והיא בחינת היסוד שבה, ולשון אורא דכ"א זה, תמצאהו פעמים הרבה בספר הזוהר בשתי האדרות, וכאשר נקודת ציון שהיא היסוד של הבינה, נכנסת ומתלבשת ונשקעת תוך גולגלתא דז"א, אז נעשה לזעיר אפין בחינת הדעת, וזכור כלל זה, וזמ"ש, עד לא אשתקע אורא דכ"א, כלומר טרם שנכנסו נה"י דאימא, להיותם בבחינת מחיין ברישא דזעיר אפין להאיר שם, אשד אז נכנסה גם כן אורא דכ"א דאימא גו רישא דז"א ונשקעה בתוכו, ואמר, כי טרם

הנפשו, כי פסולת אלו, הוא מבחינת אותם המלכים שמלכו בארץ אדום, ואצטריפו ואתלבנו, ומן המותר ממה שהוברר מהם, נשאר אלו הסיגים והפסולת הזו, כנוכר בפרשת פקודי, בדף רנ"ד ע"ב כנ"ל, וחושבנא דילהון הוא ש"ך עיבר, וכל אלו הם הניצוצות דזריק האי בוצינא, ואיקרון עלמין קדמאי דאתחריבו, כנוכר בפרשת פקודי, ופרשת האזינו בדף דצ"ב ע"ב, ניצוצא אפיק זיקין בויקין לתלת מאה ועשרין עיבר כ"ו, ואמנם אח"כ, על ידי אותם החמשה גבורות דינין קדישין, הנזכר בפרשת נשא בדף קמ"ב ע"א, ובדף קל"ז ע"ב, בהם נתבסמו אותם מלכין קדמאין, כמ"ש בפרשת נשא בדף קל"ה, והם סוד הש"ך דינין, ובהתחבר עמהן חמשה גבורות הנזכר, נעשו שכ"ה, כמנין נערה, ונתבסמו על ידי חמשה הגבורות האלו, שהם חמש אותיות מנצפ"ך, וגם בזה תבין מ"ש בפרשת תזריע, בדף מ"ח ע"ב, וז"ל, תאנא מן בוצינא דקרדינותא נפקי שכ"ה ניצוצי כ"ו, וסוד זה נרמז בפרשת בלק בדף ר"ט ע"א, תלת מאה ועשרין כ"ו, זגין לסטרא דא כ"ו, והם סוד שעמוני דגבורה, שהיא נקראת זהב, והם בכל ארבע קצוות הבינה.

ודע, כי יש הפרש בין אלו השכ"ה, לאותם ס"ד של מנצפ"ך, ג) כי אותם הפ"ר של מנצפ"ך, הם גבורות הזכר עצמו, שאחר כך נתחברו בתוך נקודת ציון שבה, שהוא בחינת היסוד שבה, אבל השכ"ה ניצוצות האלה, הם סוד גבורות הנקבה עצמה, והם בסוד המלכות שבה, כי שם כל בחינות לבושיה, והכלים של הספירה הזו שלה, הם שם אדני, כמבואר אצלי במקומו, וכבר ידעת, כי חמשה פעמים אדניי הם שכ"ה כנ"ל, ובשער המצות בפרשת שופטים וע"ש האמור, ושם כתוב וצ"ע (בדף

הנהות ומראה מקומות

ג) לקמן בפרשת בלק בביאור המאמר ומאי חסה כללא דכ"ב אתחן.

ד) שער הכונות דדושי ויעבור דדוש ר.

לון בסוד הנסירה, והחזירים אפין באפין. וזמ"ש, ומיין סתימן תחות נוקבי, שהם המיין נוקבין הנזכר, שהיו או סתימין עדיין, ולא היו מעלין מיין נוקבין. אתהדרו לאתרייהו על ידי ע"ב אתון, שהוא סוד ע"ב אותיות שנקרא חסד, שהוא בגימטריא ע"ב, והוא אשר העלה אותם למעלה בבחי' אפין באפין. ובתחילת ביאור אדרת האזינו, יתבאר היטב התוספתא הזאת, בענין זעיר אפין, כאשר, הוא תלת כלילן בתלת. גם במה שביארנו בכונת ק"ש שעל המטה, יתבאר לך כי אירא דכיא, הוא בחינת היסוד והדעת של חכמה, אשר הורישו אל הבינה בביאה ראשונה לעשותה כלי ע"ש.

שם דף ג"ד ע"א וז"ל, ובהיא שעתא דנפק לנחתא לארעא בזרעא דלוי, אתתקנו ארבע מאה וכ"ה בוצינין למלכא כו'. שמעתי אומרים משם מורי ז"ל, בביאור לשון הוה, כי הענין הוא רומז אל שם כה"ת, היוצא מן ר"ת: כ"ל הנשמה ת'הלל ית. והוא יוצא מן שם י"ה, באופן הזה: י"ד פעמים הי, הם ש'. ויוד הי"י עצמו, הרי שלי"ה ועוד יש בו גם כן שלשה מילויים, שהם: יוד הי, יוד הא, יוד הה. והם בגימטריא צ"א. ועם שלי"ה הרי תכ"ה (א"ש עם הכולל). וכולו הוא משם י"ה. וזה כ"ל הנשמה ת'הלל ית, כי מן ית יוצא ר"ת כ"ל הנשמה ת'הלל. ויען השם הוה נעשה על ידי הכאת י"ד בה"י כנזכר, לכן נקרא גם כן כה"ת, לרמוז שנעשה על ידי הכאות הנזכר.

פרשת יתרו

בתוספתא דף ס"ח ע"ב וז"ל, ההוא היכלא אתחפיא בשית יריען כו'. היכל הוה הוא הבינה, ואתחפיא בשית יריען, הם מחסד ועד יסוד דזעיר אפין, כנודע כי בינה עלאה נגנות תוך בינה דזעיר אפין, ומשם ולמטה עד היסוד, יש שית יריען. והם סוד אות ה' ראשונה, הנגנות גו אות ו', הנקראת שית יריען. ודע, כי החסד

היות הדבר הזה, היה עדיין הועיר אפין בגו מעהא דאימא, כי בהיות זעיר אפין בסוד העיבור. ולכן אבנין נקיבן הוה סתימאן, כלומר כי בהיות זעיר בסוד העיבור, גם נוקביה הנקראת מלכות, היתה שם עמו גם כן. והנה המלכות הנקראת אבן, בסוד משם רועה אבן ישראל. ובסוד אבן מאסו הבונים. ואעפ"י שבפרשת כי תשא ברעיא מהימנא, אמרו אבנא למשקל בה דא איהי יר"ה, עכ"ז, פירושו הוא על המלכות, הנקראת גם היא י"ד תתאה, וכבר ידעת, כי כל האורות העולין מתתא לעילא, הם בחינות אורות נקבות. וזהו סוד האור, שאנו מכנים וקוראין אותו בשם אור המקיף, והבן זה מאור, בסוד נקבה תסובב גבר. וזה האור המקיף, הוא הנקרא אבנין, ואמר, כי זה האור הנקרא בשם אבנין, היה או האור שתום וסגור בתוכם, לפי שאלו הם בחינת מיין נוקבין תתאין, ואז לא היו יכולין לעלות, כי האור המקיף הם סוד בחינת מיין נוקבין, והבן זה.

אמר עוד, תלת רוחין דכלילן בתלת, הוה שקיען, פירוש: כי כמו שביארנו, שהמלכות היתה שם בסוד העיבור. כמו כן זעיר אפין היה בעיבור שם. והיה בבחינת תלת דכלילן בתלת, וכמו שביארנו בכמה מקומות, בסוד תלת כלילן בתלת מה ענינו. (ד) ושם הודעתין, כי אז היה בסוד וי"ו זעירא שבתוך הה"א ראשון, והוא בסוד תלת נקדין שמתחלקת אותו הזאת, רישא וסופא ואמצעיתא, כזה: ואז היו שקועים בתוך הבינה.

אמר עוד, ומיין סתימן תחות נוקבי בשבעין ותרין אתון, אתהדרו לאתרייהו. פירוש זה יובן, במ"ש בפרשת אחרי מות בדרך מ"ו ע"ב, תאנא אתחברת ה"א עילאה ברחימותא כו', אתיא חסד זפריש לון, ונפקו גזעין מתחות לעילא, ואתפשטו ענפין, ואסגיאו כו'. והענין הוא, כי המיין נוקבין, אשר הם סוד אור המקיף כנזכר, והם בסוד מתתא לעילא, ולכן נפקו גזעין מתחות לעילא, ואז אתא חסד זפריש

הנהרות ומראה מקומות

(ד) ע"ח ח"א שער המלכים פרק ז', שער שבירת הכלים סוף פרק ד'.

יש בו מציאות אחד, אשר על שמו נקרא יומם. ונתבאר בפרשת אמור, שהוא משום דאזיל עם כולהו יומין. פירוש: כי הוא מתפשט בכל שאר החמשה ספירות אשר למטה ממנו, כי הם אינם יכולים לקבל הארה עליונה, אם לא באמצעות החסד הזה, הנמשך ואזיל בכולהו, ונמצא כי הם שית חסדים, שהם שית יריען הנזכר. אבל הראשונה מכולן כולה חסד, ואינה נכנסת במספר צמחם. אבל החמשה ספירות אחרות, יש בהם מציאות החסד, ואינן חסד גמור, אלא שבתוכן מתלבשין חמש יריען דחסד כנוכר, וזה מ"ש, אינן שית יריען, אינן חמש לגו. פירוש: כי לגו מהנהו חמש ספירות, נמשכין בתוכן ה' יריעות החסד, כי הראשונה אינה בכללן, לפי שהיא לגו מכולהו חמש יריען הנזכר. חמ"ש, בגו אינן יריען קיימא חד מרקמא, שהוא בחינת החסד העליון עצמו הנקרא יומם, המתפשט לגו מאינן חמש. וטעם היותה נקראת מרקמא, הוא לפי שהיא הנותנת ציור וגוון לכל החמש ספירות אשר תחתיה, ולכן נקראת מרקמא, רצה לומר: נותנת כח ציור וריקום וגוון בה' ספירות שתחתיה, והנה זו היריעה המרקמא, היא היותר סמוכה אל הבינה, והבינה אתחפייא בגו האי יריעה מרקמא. וחמ"ש בהיא יריעה, רוצה לומר המרקמא, אתחפייא ההוא היכלא, שהיא הבינה שנחפית ומתלבשת בתוך זו היריעה הפנימית שבכולן, ועיין לקמן בפרשת תרומה דף קל"ט ע"א, ובפרשת אמור דף ק"ג ע"ב.

שם דף ס"ט ע"א וז"ל, בלעם לא תב ולא אהדר כו', זה תבין ממה שהודעתוך איך נתגלגל בנבל הכרמלי, בסוד ויהי לאבן הנזכר בנבל, ו) וע"ש באורך ענין הגלגולים ההם, איך נתפשטו.

שם דף פ"ח ע"ב וז"ל, אמר ר' אלעזר לאבוי, אליו סעודתי איך מתתקנו, אמר ליה, ליליא דשבתא כתיב והרכבתוך על במתי ארץ כו', ז) הנה סוד השלשה סעודות, כך הם: הראשונה שהיא של הלילה, היא כנגד חקל תפוחין

קדישין, והשנית של הבקר, היא סעודת עתיקא קדישא, והשלישית, היא סעודת ז"א, והענין הוא, כי השבת הוא סוד התדבקות הבי"ת בש', שהם ג' אבות, ש' ב"ת, והיא עולה למעלה מנצח הוד שהם תפוחין, והם נקראים תפוחין, לפי שהם כמו התפוח, כלולים מלובן ואודם, אלא שזה אודם נוטה ללובן, וזה לובן נוטה לאודם, ולפיכך נקראים שדה תפוחים. כי ש' בסוד שלש אבות, וד' וה' בסוד ד"ה מיהודה, שהוא קודם הזווג, ואחר הזווג, וכנגד סעודה זו נאמר, והרכבתוך על במתי ארץ, ע"ל דייקא, כי עולה למעלה מנצח והוד, ועליה זו שהיא עולה למעלה מנצח והוד, היינו מנצח והוד דידיה, שהם במתי ארץ דייקא, ועולה על נצח והוד של הזכר, דהיינו ת"ת, והם נקראים תפוחין קדישין: בסוד קדש היא לכם, ולפי שמכניסין ומלבישין הזרע העליון, היורד מהמוח הנקרא חכמה, והיא קדש, ולפיכך נקראים תפוחין קדישין.

ולפיכך בקידוש הלילה, אנו מזכירין ל"ה תיבות, כנגד ל"ב שבילין, וכנגד שלשה אלו, שהם נה"י, כנוכר בספר הזוהר, לרמוז שנתעלו שלשה שלה, ועלו למעלה על הג' של הזכר העליון, ונתדבק באבות, וכאשר תתעלה היא, ותתדבק באבות, בהכרח יתעלה גם כן הזכר העליון על ידה, בסוד ג' אחרונות שבו, ויעלו אותם השלושה למדרגת אבות בימי החול, ולפיכך בקידוש שהוא כנגד הזכר, יש בו גם כן ל"ה תיבות, שהם כנגד ל"ב שבילין, וג' כנגד נה"י של הזכר, שגם הם נתעלו ממה שהיו, ואין ספק כי שניהם יתענגו בעדן העליון, כי שלשה אחרונות שבשניהם, עלו למדרגת אבות, וג' אמצעיות, למדרגת מוחין, וג' ראשונות, בחיק אבא ואימא, ושניהם, שהם: שם ההוי"ה, ושם אדני, שהם א"ז, מתענגים על ה' ממש, וזהו אז תתענג על ה', על ה' דייקא, אלא שאין זה השפע מגיע אלא להם, ואנחנו מקבלים שפע

הנהרות ומראה מקומות

(ז) עי' ד"ה אחרי אות ס"ג ובדפרי דף מ"ח ואת ע"ד ב' מאמרים בענין ג' סעודות שבת, ועיין שער הכחות ענין סעודות שבת.

(ז) שער הפסוקים פרשת ויצא סימן ל' ותחלת פירשת בלק, שער הגלגולים הקדמת כ"ב.

ואמנם סעודה ג', הוא סוד התעלות ז"א כולו, בתוך אבא ואימא עלאה, ג' אחרונות שבו בג' אחרונות שבהם, וג' אבות שבו, בג' אבות שבהם, וג' מוחות שבו, בג' מוחות שבהם, וזו נקראת נחלה בלא מצרים, כי אין קליפה שולטת שם, כיון שכולו נכלל באו"א עלאה, ולא נשאר ממנו כלום למטה, כסדר אצילותו הראשון, וכאשר יעלה למעלה ויהיה נכלל כולו באו"א, יהיה סמוך למצח העליון, בסוד ג' ראשונות שבעתיקא, וזהו עת רצון, ואמנם עליה זו, לא תשגיחהו הכלה, רק החתן לבד, ולפיכך נקראת סעודתא דזעיר אפיון, ואנו מתפללין שגם הכלה תשיב למדרגה זו, (ח) וזהו, ואני תפילתי לך ה' עת רצון, וכבר ידוע, שהיא נקראת תפילה וע"ת, וסוד ואני, לחבר אני עם ה', ולפיכך אנו קורין במנחה בס"ת בשבת, להדביקה עם בעלה שהוא תורה שבכתב, וקורין שלשה לבד, כי זהו ההפרש שיש בינה לבינו בשעה זו, כי ישארו ממנה ג' למטה, שלא נכללו בעולם העליון, ומפני היות ז"א נכלל כולו באבא ואימא, הדינים שבז"א מתבטלין, אע"פ שהוא זמנם, כי מסתכל בו המצח העליון, בעלותו שם סמוך לו, וכל העולמות בהשקט ושלוה, כי המצח העליון יתיב על כורסייא דשביבין דנור לאכפיא לון, והנה כאשר תפקח עיניך, תראה, כי סעודה זו עם היותה של ז"א, היא גדולה מכולם, ולפיכך אין אומרים בה קידוש כלל, כי נעלמה מאוד, כי שם מקום האכילה ולא השתיה, וזהו והאכלתיך נחלת יעקב אביך, וכד"א, אכלו רעים לעילא, שתו ושכרו לתתא, כנזכר בספר הזוהר, בפרשת ויקרא בדרך ד' ע"ב, שנקראים רעים, משום דיתבי באחדותא ברעותא, וחביבותא, דלא מתפרשן לעלמין, והיין, אעפ"י שהוא לפעמים משמת, בסוד מיתוק הדינין, הרי הדין ניכר בו עכ"פ, ואמנם בשעת סעודה ג' זו, אין הדינין ניכרין, כלל, והכל רחמים גמורים, ולפיכך נסתלק משה בשעה זו, ולא בבקר, להראות שנתעלה בסוד הרחמים הפשוטים, ואמנם הוצרכו ג' מ'שה יוסף ד'וד להסתלק בשבת,

מעל במתי ארץ לבד, ולפיכך סעודה זו היא כנגד והרכבתיך על במתי ארץ בערכנו, כי אין אנו מקבלים השפע, כי אם מעל במתי ארץ בסעודה ראשונה, עד בא הסעודה השניה, כי אז היא סעודת עתיקא קדישא, שאנו מקבלים שפע מעתיקא קדישא ממש, ומפני זה נזכר בכתוב, אז תתענג על ה', קודם והרכבתיך על במתי ארץ, שלא כסדר הסעודות, כי גם סעודה ראשונה יש בה קבלת שפע מעתיקא קדישא, אלא שהוא לעצמה, ואנחנו מקבלים שפע מעל במתי ארץ, והיינו דקאמר אז תתענג על ה', ולא קאמר אענגך על ה', כדקאמר והרכבתיך על במתי ארץ, אלא אמר אז תתענג סתם, וקאי אחקל תפוחין קדישין, שתקבל היא עצמה עונג, מעתיקא קדישא בסעודה ראשונה, ולפיכך נזכר קודם לזהרכבתיך, וקאי נמי עלינו בסעודה שניה, שאנו מקבלים שפע מעתיקא קדישא ממש, בזו הסעודה השניה.

ואמנם סעודה זו הב', היא סוד התעלות הבנים הנעימים, בן ובת, לאבא ואימא, בסוד בנים, ויהיה הוא נכלל בחלקיו בתוך אבא עלאה, בבנים שלו, והיא נכללת בחלקיה בתוך אימא עלאה, בבנים שלה, כי כבר ביארנו, כי סוד סעודה ראשונה, היא התעלות ג' אחרונות שבשניהם למדרגת אבות, וג' אבות למדרגת מוחות, וג' מוחות בחיק אבא ואימא, אמנם סעודה שניה, היא היות ג' אחרונות שבשניהם מדרגת מוחות, וג' אבות במדרגת ג' אחרונות שבאבא ואימא, וג' מוחות במדרגת ג' אבות שבאבא ואימא, וכאשר תדקדק בענין שכתבנו, תמצא שסעודה הראשונה לא השיגו הבנים הנעימי' מאבא ואימא, אלא בסוד ג' אחרונות שבהם, וזהו סוד חקל תפוחין קדישין, בסוד קדש קדשים לפני ולפנים, וסעודה שניה, השיגו הבנים הנעימים מאבא ואימא, בסוד ג' אבות שבהם, ולפיכך תקרא סעודה זו, סעודתא דע"ק, כי עד שם התפשטות הכתר, בסוד ג' אחרונות שבו, והדברים עתיקים, ולפיכך נקרא קידוש זה קדושא רבא, בסוד צומא רבא.

הנחות ומראה מקומות

(ה) שער אכזנות ענין מנחת שבת דף ע"ה.

קדש. וזה יתיר, יהבין ליה רחא, מסטרא דחיוון, דאינון חיות הקדש. וזה יתיר, יהבין ליה נשמתא מסטרא דכרסיא כו'. ואמנם צריך שתדע, כי אין זה אלא בנשמה חדשה, שעדיין לא נתגלגלה כלל. ולכן היא הולכת ונוספת בסדר המדרגות: נפש, ואח"כ רוח, ואח"כ נשמה. ואינו תלוי בענין השנים, רק בזכיות בלבד. אמנם מי שהוא מגולגל מבחינת נפש, אינו יכול ליקח עוד כל ימיו חלק הרוח, וכשימות אחר שישלים הנפש, יחזור ויתגלגל לתקן הרוח. וכן הענין בנשמה, ובדרוש הגלגולים הארכנו בזה וע"ש. שם דצ"ה ע"א וז"ל, מאן הוא נחשא דפרח באוריא, ואויל בפרודא כו', זה יובן במ"ש בפרשת בלק בדף קצ"ו, אשר הלך חשכים, אשר הלכו מבעי ליה. אמר ר' אלעזר, בגין דאינון שריין בחיבורא, ומיד אתפרשאן. הלך חיבורא. חשכים אתפרשאן כו'. ושני מאמרים האלה יובנו, בסוד העגלים שעשו בני ישראל בצאתם ממצרים, ושעשה ירבעם, ולכן נבאר תחילה עניינם.

כבר ידעת, כי הקליפה אצל הקדושה, כקוף בפני אדם, והנה בקדושה היא ז"א ונוקביה, מחוברים אהור באהור, ואח"כ ננסרו, ואחר כך הוחזרו פנים בפנים, ונדע מה שביארנו בפרשת תצוה, (י) על אותן תרין נקודין שיש באדם, האחת היא אות יסוד ברית קדש ולמעלה ממנה יש נקודה אחרת, והיא נקודת הטיבור. ושתי נקודות אלו התחתונה היא ביסוד, והעליונה היא בבינה. כנוכר אצלנו שם, ולכן הטיבור סתום. בסוד בינה, עלמא סתימא, ואינו נפתח אלא בהיות התינוק בסוד עיבור בעלמא דאתי במעוי דאימא, ואז התינוק יונק משם, ושתי נקודות אלו הם מצד הפנים, אבל בצד האחורים של האדם, אין נקודה באהור מנגד נקודת הטיבור. לפי שאין אחיזה אל החיצונים במקום הבינה. אמנם יש נקודה אחת כנגד נקודת היסוד, והיא הנקראת נקודת האחורים, כי שם יש מקום אחיזה אל החיצונים, ולהיות כי אותו הדור

לצורך ג' שבמלכות, הנשארות להעלותם למעלה עם בעלה, ודי בזה.

דף צ"ב ע"ב וז"ל, ואינון תרין אתוון סלקין ונחתין ונהרין, ומתעטרין כ"ב אתוון כללא דאורייתא, בטשי בתרי אתוון קדמאי וסלקי לחד כו'. ענין זה, הוא בשבת שתקנו אנשי כנסת"ג, לומר בתפילת שחרית דיום השבת, אל אדון על כל המעשים כו'. והנה אמר, כי שתי אותיות האחרונות מן האלפ"א בית"א שהם ש"ת, אשר הם כללא דאורייתא, רוצה לומר: שכוללין כל האותיות, לפי שהם סיום כל האלפ"א בית"א, כאשר אלו שתי אותיות ש"ת, מבטשי בשתי אותיות הראשונות, שהם א"ב, או יוצא מן אותיות ש"ת, שית שבטין, ושית שבטין, שהם כנגד י"ב תיבות, שיש בשבח יתנו לו כל צבא מרום תפארת כו', עד וחיות הקדש, ששה באות ש', וששה באות ת', וכאשר הוא להפך, שאותיות א"ב מבטשי בש"ת. או יוצאין מן א"ב ה' וה' אתוון, שהם אל אדון כו', ברוך ומבורך כו', ואלו הם סוד המלכא קדישא, אבל בחינת הכרסיא קדישא, דמלכא קדישא יתיב עלה, הם י"ח תיבות אמצעיות, מן ג' ועד ר', ובכל אחד ואחד ד' תיבות, הרי כולן ע"ב תיבין וכל זה תבין, מן פרשת תרומה בדף קל"ב ע"ב. ומ"ש לעיל ועאל במרגלא תתאה, ואתישב שמא אחרא תחותיה ואיהו י"ה כו' זה תבין במה שביארנו בביאור מ"ש ז"ל, (ט) פס. עה גסה נוטלת אחת מת"ק ממאור עיניו של אדם, וע"ש. תם.

פרשת משפטים

דף צ"ד ע"ב ח"ל, תא חזי, בר נש כד אתייליד, יהבין ליה נפשא דבעיראן מסטרא דדכיו כו', וזה יתיר כו'. כבר ידעת, כי חסר הלשון הזה, וכך צריך לומר, ת"ת, בר נש כד אתייליד, יהבין ליה נפשא מסטרא דבעירן, מסטרא דדכיו, מסטרא דאילין דאיקרון אופני

הנהות ומראה מקומות

ח"ב שער הארת המחין פרק ה'. ועיין בסולם תצוה מאמר בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא

(ט) ברכות מ"ג: לעיל דף ד' ד"ה דע.

(י) זהר תצוה קפ"ד: לקמן בפרשת תצוה. ע"ת

ומה שהיו בתחילה ה' גבורות, שהם סוד פרה, שרוצה לומר פ"ר ה', שהם ה' אותיות מנצפ"ך, העולים פ"ר. חזרו עתה להתאחד, ונעשו אחד, וזהו לשון אפ"ר, רוצה לומר, פ"ר א'. לפי שכולן נכללו עתה כאחד, בסוד החוטם, ושם נתבסמו.

וג' אותיות א'ל"ה, הם בחינת קין בן אדם הראשון. וסודם: א', הוא הזרע, אשר משם בחינת קי"ן, כנודע אצלנו, ול', היא היד. וה', הם חמש אצבעות היד. ולפי שהערב רב מבחי קין, לכן אמרו אלה אלהיך ישראל, לרמוז אל אותיות אלה של שם אלהים, ועכ"ז היו רוצים להמשיך אליו גם בחינת הב"ל, שהוא בחינת הבל היוצא מן החוטם והפה, וזמ"ש, זובחי אדם עגלים ישקון, כי סוד הנשיקה היא בפה. וכן ר"ת, של י"דע ש"זר קיננהו ו'חמור, הוא ישק"ו, וארז"ל (ל) שהערב רב, היו מנשקין את העגל. וענין נשיקה זו היתה כונתם, להוריד אליו הבל הדינין והגבורות של הפה ושל החוטם, כנזכר אצלנו לקמן דף (מ) בסוד קי"ן והב"ל איך מתחלקים בענין החמשה גבורות, וזה לוקח שתיים, וזה שלש הנשארים, ואם היו ח"ו יכולין להמשיכם, היה העולם אבד, לפי שהיו הדינין והקליפות מגיעין עד הבינה, אבל לא עלה בידם, דק ג' גבורות אלה לבד. אלא שעכ"ז בכח שתי גבורות הפה והחוטם, הנרמזים במ"י של אלהים, מהם עשו את העגל. וזהו סוד שם הקדוש יל"י, שהוא בגימטריא מ"י, ונרמז בר"ת ישראל ל"א י"דע, וזהו מ"ש רז"ל (ג) כי היה שם הקדוש חקוק על טס של זהב, שהעלה בו משה לארונו של יוסף, והשליכוהו לכור הזהב, ויצא העגל הזה, והוא סוד השם הנזכר, וזכור ענין זה, כי שם הזה של יל"י, הוא בחי' שתי הגבורות הנז', של החוטם ושל הפה, שהם ב' אותיות מ"י של אלהים.

והרי נתבאר ענין העגל שעשו ישראל,

שיצאו ממצרים, היו מבחינת הבינה, עלמא דאתי, כי הנה לסיבה זו לא נכנסו לארץ, אבל מתו במדבר, כמבואר במקומו. ולכן רצו הערב רב אשר ביניהם, לתת אחיזה אל הקליפות, אף גם בנקודת הטיבור מכנגדה, בצד האחודים, ולהתאחזו אף בבינה, ונודע, כי מן הטיבור היא התחלת בנין המלכות מצד האחור, כנזכר באדר"א, בטיבורא שארי ובטיבורא שלים, ולכן עשו העגל, כלול מזכר ונקבה, מחוברים אחור באחור, וזמ"ש, קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו בלשון רבים. והענין הוא, כי בהיותם אחור באחור, נמצא שיש אל העגל הזה פנים נראים משני צדדיו, ואחורים מכוסים ומחוברים, וזמ"ש אשר ילכו לפנינו, כלומר שבה ותם נעשים בסוד חיבור אחור באחור, הנה ילכו לפנינו, בבחינת פנים, כי פנים שלהם ניכרין, ואחוריהם נכסין, ומלת לפנינו, הוא מלשון פנים. וכבר ידעת מ"ש בזה שיר השירים, כי לא חזרו ז"א ונקביה דקדושה אפין באפין, עד שלמה המלך ע"ה, כשבנה בית המקדש. (כ) אבל בימי משה בדור המדבר, עדיין היו אחור באחור לעולם, ולכן גם הערב רב עשו העגלים בסוד אחור באחור, דוגמת הקדושה, ומ"ש עשה לנו אלהים, הוא, כי משם אלהים הוא אחיות כל הקליפות כמבואר אצלנו בסוד תיקון הגאווה והליצנות (א) וע"ש.

גם צריך שתדע, כי סוד שם אלהים, הוא ה' אותיות מנצפ"ך, שהם בחינת ה' הגבורות הנודעות. ושתי אותיות מ"י, הם בחינת הב"ל, בן אדם הראשון והוא סוד מי אסף רוח בחפניו. כי הוא סוד החוטם, האוסף ומקבץ כל החמש גבורות למקומם, ושם מתבסמין ונמתקים, לפי שכולם חוזרים ועולים בחוטם. בסוד גבורה אחת בלבד, בבינה, וזהו סוד פסוק, וכבס האוסף את אפר הפרה, כי היא הבינה, האוספת, אשר היא בסוד החוטם, האוספת את הרוח לתוכה.

הגהות ומראה מקומות

(ל) סנהדרין ס"ג: ספר הלקוטים תשא בפסוק

וידא העם כי בשש משה.

(מ) שער הפסוקים בראשית סימן ד'. (נ) עי' רש"י

תשא סימן ל"ב ד'. שער הפסוקים תשא סימן ל"ב.

(כ) זהר תרומה אות שמ"א ובדפו"י דף קמ"ד:

ע"ת ח"ב שער מיעוט הירח פרק ב'. שער ההקדמות

הנדפס מחדש דף שס"ח.

(א) שער רוח הקודש תקון ז' דף ט"ז ע"ב.

ננסרו, ונשארה בסיומא בפירודא, כי עוד לא החזרה אפין באפין.

שם בדף צ"ה ע"ב, ענין ההוא טיקלא דעשיקת נשמתין, ביארתיו בביאור סוד הק"ש שעל המיטה, וע"ש בדף ע"ט ע"ב.

שם בדף צ"ו ע"א, ענין שם אלהים שהוא מתפשט לתתא עד הקליפין, נתבאר אצלי בתיקון הגאווה והליצנות, וכדרוש סוד אהבה והיראה. גם נתבאר באורך באדרת נשא בדף קפ"א ע"ב, במ"ש יתיב על כרסייא דשביבין דנור לאכפייא לון כו'. ע"ש דרוש נפלא.

שם דף צ"ו ע"ב, וז"ל, אלא שארה כסותה ועונתה לא יגרע, אלין אינון תלת שמהן עלאין כו'. הנה נתבאר אצלנו בדרוש שמות הספירות, כי שם זה של אלוה, הוא בחסד של ז"א, וע"ש, גם אמרו ועונתה, דא משיכו דעלמא דאתי, נתבאר אצלנו בפרשת תרומה, בדף קמ"ו ע"ב, בסוד שם אכתריאל יה ה' צבאות כו' וע"ש, ומ"ש ועונתה, דא ה' צבאות כו', פירושו הוא: כי הנה"י של הבינה, נקראים ה' צבאות. והם מתפשטין ונמשכין בתוך ז"א, ולכן נקראים עונה טמירא, כי אותו היסוד דבינה טמיר תמן. וגם כל הג' הנזכרים, שהם: שארה, כסותה, ועונתה, ביארתיים בענין דרושי יום הכפורים, שנאסרו בו בה' עיניים אכילה ושתיה ורחיצה וכו', (ע) ושם ביארנו שארה, שהיא האכילה, ועונתה, שהיא תשמיש המטה, אבל כסותה, לא ביארתי שם, והנה ענינה הוא, שם כ"ג שבבינה, שבו ג' יודין ואלף, שהיא שם ייאי, שהוא בגימטריא אל מן אלוה, אשר באל זה מתכסין ז"א ונוקביה, הנקראים ו"ה מן שם אלוה, וזהו אלוה: אל זה, כנדרש בפרשת לך וע"ש.

שם דף צ"ו ע"ב וז"ל, ואם לבנו יעדנה כו', אמרו ליה דיכר יומא דתלגא דאודרעו פולין כו', כבר הודעתך ענין ג' המוחין של ז"א בזמן קטנותו, אשר הם שמות של אלהים במילויים, ויש בכל אחד מהם בין אותיות, בסוד: פשוטו, ומילוי, ומילוי מלוי, וכאשר בא זמן

שהיה בבחינת אחר באחר בלבד, כדמיון הקדושה, כקוף בפני אדם, וכאשר בא שלמה, וכנה בית המקדש, החזירם פנים בפנים לז"א ונוקביה דקדושה, וכשבא ירבעם אח"כ, רצה להחזיר גם הקליפות פנים בפנים, ולנסור את שני העגלים, ועשאם שנים, ואת האחד נתן בבית אל, והאחד נתן בדן, ואמנם לא עלה הדבר בידו להחזירם פנים בפנים בחבור ממש, אמנם אחר שנסרם לשנים, נשארו בפירודא, ולא אתחברו אפין באפין, וזהו סוד הנחשא דפרח באורא, היא סוד הקליפה, אשר רוצה להתדמות אל הקדושה כקוף בפני אדם, והתחילה להיותה שארי בחיבורא, רוצה לומר בחיבור אחר, בסוד אחר באחר, אבל כאשר ננסרו ונפרדו, לא עלה בידם להתחבר אפין באפין, אבל נשארו נפרדין לשנים, ולא נתחברו עוד, ומ"ש וסיים בפירודא, כי אם ח"ו היו מתחברים אפין באפין, וז"ה העולם חרב.

ועתה נבאר הדבר הזה, גם בתחילת ברייתו של עולם, כי הנה בתחילה היו הקליפות מחוברין אחר באחר, דוגמת הקדושה, וכאשר בא ערב שבת, אשר אז ננסרו דכר ונוקבא של הקדושה, כדי שיוכלו להתחבר אח"כ ביום שבת עצמו, להזדווג אפין באפין, ולא בחול. ננסרו גם זכר ונוקבא של הקליפות, ובבא יום שבת דמעשה בראשית, חזרו ז"א ונוקביה דקדושה אפין באפין, ונזדווגו יחד, אבל הקליפה שאין לה אחיזה ביום השבת, לא יכלה לחזור פנים בפנים, ונשארו זעיר ונוקביה דקליפה ננסרין ונפרדיים זה מזה, ולא אתחברו פנים בפנים, (א"ש: וזהו סוד מ"ש הכתוב, בפסוק מזמור שיר ליום השבת כו', יתפרדו כל פועלי אוץ) נמצא כי הקדושה, עם שבאמצע היה פירודה שהיא הנסירה. אמנם שארי בתחילה בחיבורא, בהיותם אחר באחר, וגם בסיום סיים בחיבורא, והחזרו אפין באפין בחיבור גמור, ונמצא כי הפירוד שבאמצע, היה בתכלית החיבור האחרון המעולה, אבל הקליפה, שארי בחיבורא בבחינת אחר באחר, ואח"כ

הגהות ומראה מקומות

(*) ע"ה ה"ב שער השמות פרק ג'. (ב) שער הכונות ענין יח"כ דרוש ג'. פ"ה דרוש יח"כ פרק ג'.

ה' נשמת אדם, מהו נ"ר, נ"שמה ר"וח. ועל חיבורא דתרויהו כחודא, אקרי נר נשמה ורוח, דכר ונוקבא, לאנהרא כחודא כו'. המאמר הזה קשה מאד להולמו, כי הוא הפך מכל מה שנמצא בכל ספרי הזוהר, כי הרוח זכר, והנשמה נקבה, שהם ז"א ואימא עלאה, אבל יתבאר במאמר ספר הזוהר, בפרשת קדושים בדף פ"ג ע"ב בסתרי תורה, וז"ל, אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום כו' ע"ש. (ק) והענין בקיצור, כי שם נתבאר, שאו היה מצב ומעמד העולמות, באופן אחר ממה שהם עכשיו, אחר שחטא אדם הראשון. כי בראשונה קודם שחטא, היה הזווג דז"א ונוקביה למעלה בחיק או"א, ובהיכל שלהם, כי היה העולם בסוד קדושת שבת, ולכן אז נשמת אדם הראשון היתה לו מן הז"א, אשר היה אז בבחינת בינה, ומשם הנשמה, והמלכות היתה בסוד ז"א, ומשם היתה רוחו של אדם, ואז היתה הנשמה דכר מז"א, ורוח נקבה כמלכות, אבל אחר שחטא, ירדו העולמות ממעלתן, והיו בבחינת ימי החול, והמלכות ירדה למטה במקום הבריאה, אשר משם היה אז נפשו של אדם, ועתה נפשו היא מן המלכות, אשר ירדה עתה, אל המקום שהיתה שם הבריאה אז, ורוחו היה לו מן הז"א, שירד למטה במקום המלכות, שהיתה שם אז, ונשמתו היתה לו מן הבינה, שירדה במקום שהיה אז הז"א שם, ועתה נמצא, כי נשמה מבינה, ורוח מז"א, ונפש ממלכות, וכפי המצב הזה הוא, מה שבכל העולמות הזוכר, כי רוח מז"א, ונשמה מבינה, אבל קודם שחטא, שהיו העולמות מעולים יותר, היתה לו נשמתו מז"א, שהיה אז במקום הבינה, ורוחו מנוקביה, שהיתה אז במקום ז"א, ובוה לא יחלקו המאמרים יחד.

שם דף ק' ע"ב וז"ל, בריה דיוחאי ידע לאסתמרא ארחוי כו', דע, כי נשמות הצדיקים, יש מהם מבחינת אור המקיף, ויש שהם מן האור הפנימי, וכל אותם שהם מצד האור המקיף, יש בהם כח לדבר בנסתרות וסודות התורה דרך

הגדלות, יורדין אותן המוחין דקטנות למטה בגרון, (פ) ושם הם נעשים בחינת אותם הפולין שיש בראש שני הסימנים, אשר עליהם אמרו בגמרא (צ) שאם שחט במקום הפולין טרפה, ולמטה מהם כשירה, וכונתו לומר, שאז ביום ההוא נתעסקו בדרוש ההוא, ושם ביארנו פירוש הפסוק הזה.

שם דף צ"ח ע"ב וז"ל, ופגע באינון נשמתין דגיוירין כו', זה תבין במה שאמרנו בדרוש הגלגול, וגם לעיל במאמר ספר הזוהר בדף צ"ד ע"ב וז"ל, ת"ח בר נש כד אתייליד כו', וביארנו זה, כי מי שהוא מגולגל מפעם אחרת, פירוש שכאשר בא פעם ראשונה בעוה"ז, והיו בו נפש ורוח ונשמה, ופגם וחטא בשלשתם, והוצרך לבא בגלגול לתקן פגם הנזכר, ואף אם יתקן תכלית התיקונים, אי אפשר שיוכה אלא אל הנפש לבדה, כי כיון שהרוח לא נתקן, אי אפשר לו לבא להתחבר בנפשו הנתקנת, וכן הענין בנשמה, אמנם אותו הרוח מתגלגל בגוף אחר, וכיון שאי אפשר אל הרוח בלתי נפש כסא אליו, לכן לוקח הרוח הזה נפש אחד של גר תמורת נפשו, ורוכב עליה, ומתלבשת בתוכה, ומתקן מעשיו עד שיתוקן, ואח"כ אותה הנפש שלו הנתקנת, יכולה לבא ולהתחבר עם הרוח הנזכר, אשר גם הוא נתקן.

שם בדף צ"ט ע"ב וז"ל, ובג"כ ההוא רוחא דשביק כההוא מנא תמן הוא כו', ענין זה ביארתי בדרוש אחד, שביארתי בסוד אדם הראשון וחוה איך נוצרו על ידי זווג אחר באחור, גם תבין משם, מה ענין ביאור שם של מיין נוקבין, וזה הדרוש ביארתי בפרשת פקודי דף רנ"ד סוף ע"ב, בדרוש ענין אותם השכ"ה ניצוצין דאתברירו במחשבה, דזריק ניצוצין לש"ך עיבר וע"ש. גם עיין באדרת נשא בדף קל"ה ע"ב, בענין אשא דכיא ואוירא דכיא, כי שם נתבאר היטב.

שם דף צ"ט ע"ב, וזה קודם אל המאמר הקודם וז"ל, וכחיבורא דתרויהו אקרי נר, נר

הנחות ומראה מקומות

(פ) ע"ה ח"א שער מוחין דקטנות טרק ג', (צ) חולין פ"ה: מן הפולין ולפניו.

(ק) תע"ס שיעור ט"ז מן אות מ"ב עד אות ק"ה.

המזדווג בנקבה, אינה נמשכת להם, לפי שאין אל הזכר של הקליפה מוח השלישי הנקרא דעת, אלא שני המוחין, אשר כנגד חכמה ובינה בלבד, ולכן אל אחר שהוא הזכר של הקליפות, אסתדס ולא עביד פירין, שהם בחינת רוחין ונשמתין, של אומות העולם. וכבר ידעת מן ההיכלות דפרשת פקודי, כי אל אחר, הוא כינוי של הזכר של הקליפות, וזהו סוד מ"ש ז"ל (ר) מי שאין בו דעת אסור לרחם עליו, כי כיון שהוא מרחם למי שאין בו דעת, גורם התפשטות דחמים ושפע באל אחר, הזכר של הקליפות שאין בו דעת, גם זה הוא סוד, גם בלא דעת נפש לא טוב, כי נפשות אומות העולם הם נעשות בלי דעת, ולכן אינם טובות, אלא הם מצד הקליפה הדעה, אבל נפשות ישראל, שהם נעשות בדעת, הם טובות, מצד הקדושה שיש בה דעת.

שם בדף ק"ה ע"א, וז"ל, ועל דא בהווא זמנא מי אלה כעב תעופינה כו', ענין שם אלהים, שהוא חיבור מי ואלה הנזכר כאן. יתבאר לך ממה שנתבאר אצלנו, בענין דרוש יעקב עם שתי נשיו לאה ורחל, (ש)

שם בדף קי"א ע"ב, וז"ל, כד אתא שמואל נטל ההוא ירך וסלקיה מההוא אתר, וחטף לית מיניה כו', יתבאר לך במה שנתבאר אצלנו, בענין דרוש שורש נשמת נדב ואביהוא, שהם בחינת נצח והוד. (ת) ועליהם איתמר ויגע בכף ירכו, כנזכר בפרשת ויצא, בסתדי תורה, בדף קמ"ח ע"ב, וז"ל, מהו ויגע בכף ירכו, ביה לא יכיל, אבל נגע בכף ירכו, דאינהו נדב ואביהוא כו'. והנה שמואל הוא בחינת גלגול נדב ואביהוא, בסוד ונתת לאמתך ודע אנשים כמבואר אצלינו, וחטף הירך ההוא מיד סמא"ל, ולקחו לעצמו. שם דף קי"ד ע"ב, וז"ל, פקודא חדא להפריש ערי מקלט, למאן דקטל, בגין ההוא. מצרי דקטלת כו', כבר הודעתך, כי מרע"ה הוא גלגולו של הבל בן אדם הראשון, והמצרי

כיסוי והעלם גדול, כדי שלא יובנו אלא למי שראוי להבינם, והנה דשב"י ע"ה, היתה נשמתו מצד האור המקיף, ולכן היתה בה כח להלביש הדברים, ולדורשן, באופן שאף אם ידרשם לרבים, לא יבינום אלא מי שראוי להבינם, ולכן ניתן לו רשות לכתוב ספר הזוהר, ולא ניתן רשות לרבותיו, או לראשונים, אשר קדמו לו, לכתוב ספר בחכמה הזאת, עם היות שודאי היו יודעים בחכמה הזאת יותר ממנו, אבל הטעם הוא, שלא היה בהם כח להלביש הדברים כמוהו. וזמ"ש, בריה דיוחאי ידע כו', ובוה תבין גודל העלם ספר הזוהר אשר כתב רשב"י, שאין כל מוחא ומוחא יכול להבין דבריו. (ק)

שם דף ק"ג ע"ב וז"ל, ואל אחר אסתדס, ולית ליה תיאובתא לעלמין, ולא אפיש ולא עביד פירין כו', ענין זה נתבאר לעיל בפרשת ויחי בדף רי"ז ע"ב, במאמר אותן תרין צפרין כו'. והענין הוא, במה שנתבאר שם, ההפך שיש בין הקדושה אל הקליפות כי הזכר של הקדושה, יש בו תלתא מוחין, שהם: חכמה, ובינה, ודעת, ונודע הוא, כי טיפת הנודע נמשכת ממוח הדעת, שהוא האמצעי, היורד ונמשך דרך חוט השדרה, כי לכן נקרא הזווג ידיעה, כמשיה וידע אדם את חוה, וידע אלקנה את חנה אשתו, על שם הרעת, אבל נוקביה דז"א, דעתה קלה, ואין בה דק תרין מוחין, וטעם הדבר הוא, כי נשמות ישראל, נמשכין מזווג העליון של הקדושה, ומשם יוצא להם נר"ן, כי הנפש היא מן המלכות בעצמה, אבל הרוח והנשמה, הם מן זווג ת"ת ומלכות, והנה אי אפשר להעשות הזווג הזה, אם לא על ידי הדעת, המחבר תרין מוחין דחכמה ובינה דז"א, ומשם יוצא טיפת הנודע, להוציא דוחין ונשמתין לתתא, ולכן יש בהם בישראל נר"ן, נפש, ממלכות, ורוח ונשמה, מזווג הנעשה מת"ת ומלכות, אשר יש בחינת דעת אל הז"א כנזכר, אבל האומות, אין להם לעולם דק בחינת נפש לבד, מצד הנקבה של הקליפה, כי הרוח והנשמה הבאה מן הזכר

הגהות ומראה מקומות

לאה ורחל פרק ב' דף ר"ד ד"ה וז"ש גם כן.
(ת) שער הגלגולים הקדמה ל"א ול"ב.

(ק) ענין אר"ם ואר"מ נתבאר בע"ה עם פמ"ס
ענין מ"ה. (ר) ברכות ל"ג. (ש) ע"ה ח"ב שער

מה בין האי להאי כו'. כבר הודעתין, כי כמו שלמטה הם לאה ורחל, כן כנגדם למעלה, הם בינה ותבונה. בינה כנגד לאה, ותבונה כנגד רחל. והנה אות ס' היא בבינה, שהיא יותר סתומה ונעלמת, אבל ׀ סתומה, היא בתבונה, שאינה כל כך סתומה, לפי שהיא יודדת למטה, ומתלבשת תוך ז"א כנודע, והיא נעשית בבחינת מ"ם סתומה מרובעת, דרביעא על בנין. וזו התבונה היא הנקראת אם הבנים.

שם דף קל"ו ע"ב, וז"ל, ולא מברכי ישראל ברכה דא, עד דמתעטרן בעטרין דנשמתין קדישין כדקאמרן כו'. דע, כי ענין תוספת נשמה הבאה לאדם בערב שבת, הם בכל החלקים, והנה מ"ש עתה, דבהאי ברכה דברכו, מתעטרן בתוספת עטראן דנשמתין, הוא בבחינת חלק הרוח בלבד, והוא, כי ברכת ברכו, הוא ברכת ז"א אל נוקביה, ואמנם תוספת הנשמה בעצמה, אינה נכנסת באדם, עד ברכת הפורס סוכת שלום עלינו שאומרים בליל שבת, כי סוכת שלום היא הבינה, והיא פורשת גדפהא על ישראל, ונתנת להם תוספת נשמה ממש, כנוכד אצלינו לעיל בפרשת בראשית בדף מ"ח ע"ב, וזוה תבין דלא פליגי המאמר אשר שם, עם המאמר אשר כאן.

שם בדף קל"ט ע"ב, וז"ל, ותולעת שני, כתיב שני, וכתיב שנים, דכתיב, כי כל ביתה לבוש שנים כו', זה יתבאר לך, ממה שיתבאר בפרשת אמור דף ק"ג ע"ב, וממה שביארנו לעיל בפרשת יתרו בדף ס"ח ע"ב, בתוספתא ההיא, ושם נתבאר, כי מציאות החסד, נקרא יומם, יומא דכליל לכולהו יומין, כי הוא מתפשט בחמש הספירות אשר למטה ממנה, וכולן אינן מקבלות אור ושפע, אלא על ידה ובאמצעותה כנוכד שם, והנה היא לבדה נקראת שני בערך עצמה בלשון יחיד, כי היא נוטלת כל גוונין בה, כי לכן נקראת יריעה מרקמה כנוכד שם, אבל בבחינת כל שאר החסדים המתפשטים למטה ממנה, נקראת שנים, בלשון רבים. (ב)

שהרג, היה קין אחיו, ולכן הרגו בשם המפורש של שם מ"ב, כדי להעלות נפשו, ולתקנו בתוך הקדושה. (י) אמנם עדיין לא היה ראוי לזה, ולא נגמר זמנו להתקן, והרגו קודם הזמן הראוי לו, ונמצא שהרגו שלא כדין, אלא שהיה בשוגג, כי נתכוון לטובתו. והיה צריך לנוס אל ערי מקלט, ולכן ניתן לו מצוה זו של הפרשת ערי מקלט, ליחשב לו כאילו נס אל ערי המקלט, ונתכפר לו, כמו שביארנו שם בפסוקים ההם, ובפסוק ואשר לא צדה כו'.

שם בדף קי"ד ע"ב, וז"ל, בתר דהדרת בתיובתא, אסתלקת בבינה, יה"ו, אילנא דחיי כו'. כאן אמר כי משה סליק עד בינה, ורו"ל אמרו במדרש על פסוק וראית את אחורי, מלמד שהראהו קשר של תפלין ולא יותר, אבל זה יזכר במה שהודעתין, כי לאה היא הנקראת קשר תפלה של ראש, והיא עצמה מלכות של בינה, שם בדף קכ"ב ע"ב, וז"ל, דתניא ברזא דרזין רישא דמלכא אתתקן בחדס ובגבורה כו'. ענין זה נתבאר היטב בביאור אדרת האזינו.

שם דף קכ"ג, וז"ל, אלא דעת גניז בפומא דמלכא, ואקרי פשיטותא דת"ת כו'. גם זה נתבאר בביאור אדרת האזינו, בענין הדעת של רישא עלאה דלא אתידע, הנקרא עתיק יומין, כי הדעת שלו גניז בפומא דעתיקא, שהוא אריך אפיו, כי הת"ת נחלק לשתי חלקים, והם ת"ת ודעת. והת"ת הוא בחינת קרומא דאירא, והדעת גניז בפומא, ושניהם נקראים תפארת, וכאשר הוא ענין הזה בעתיקא, כן הוא בכל שאר הפרצופין כולם, וזו"א ונוקביה, כמו שנבאר בע"ה במקומו, איך כולם מתפשטין ומתלבשין זה בתוך זה, ונמצא כי דעת גניז בפומא דמלכא, שהוא ז"א ת"ם.

פרשת תרומה

בדף קכ"ז ע"א, וז"ל, בגין כך את סמך איהו סתים בכל סטריו, (א) בנונא דא את ׀ סתימא,

הגהות ומראה מקומות

(י) שער הפסוקים משפטים בפסוק מכה איש ימת ובפסוק ואשר לא צדה. שער המצות סוף פרשת שופטים. (א) נ"א כנוונא דא אות ס'. שער הכוונות ענין יזכ"ם דרוש ג'.

שם וז"ל. רזא אכתריאל מעטר עטרין למאריה, בשמא גליפא מחקקא, יתה יה צבאות כו', דע, כי אהבה זו, היא עולה מן עולם היצירה, אל היכל אהבה אשר בבריאה, שהוא אחד מאותם שבעה היכלות שנוכרו בפרשת פקודי, והנה ג' ראשונות דיצירה, הם סוד שמות הנזכר באופן הזה: כי הכתר, נקרא אכתריאל, והחכמה, נקרא יה, והבינה, נקראת ה' צבאות, כי הוא סוד ועונתה עונה טמירא, הנזכר בפרשת משפטים בדף צ"ז ע"ב, וז"ל, ועונתה מאן איהו, דא משיכו דעלמא דאתי, דביה כולא ה' צבאות איהו כו'. והנה שם הנזכר, הוא נשמת ג' עליונות שביצירה, וממטרון, הוא נשמת שש קצוות היצירה, והעשייה דיצירה שהיא המלכות, היא למטה בהיכל קדש הקדשים דעשיה, כנדוע אצלינו, והוא בסנדלפון הנקרא כסא דין, ואמנם ממטרון נעשה גוף אל ששת קצוות הבריאה, ולכן נקרא בספר הזוהר, גופא דאמתא דמלכא, ונדוע כי הבריאה אמה נקראת בערך האצילות, הנקרא מטרוניתא.

שם דף קנ"ו ע"א, וז"ל, פתח ההוא טיעא ואמר, ואני תפילתי לך ה' עת רצון כו', ג) ואני תפילתי לך ה', הא הכא רזא דייחודא, ואני: דא דוד מלכא, אתר דאיברי גאולה, תפילתי: דא תפלה כו', פירוש: כי המלכות בהשפיע בה יסוד, תקרא גאולה, כמ"ש בפרשת אמור בדף צ"ה ע"ב, בסוד ד' גאולות, ד' כוסות, וזו ואני, לרמוז לו' זעירא, עם אני, שהיא המלכות, וזו סוד היחוד, תפילתי דא תפלה, והכא איהי סמיכא לגאולה דאיהו חד, ירצה: כי יש לה שתי שמות, ציון, וירושלים, ועיר דוד היא ציון, והוא מקום כניסת היסוד הקדוש בה, ונקראת גאולה על שמו דאיהו בתוכה, ונקראת גואל, כד"א אם יגאלך טוב יגאל, חמ"ש בפרשת אמור, ולא איקרי גואל, אלא על ידי דרגא אתרא עלאה דקיימא עלה, ונהיר לה, ירצה: דקיימא עלה, למזון, ואנהיר לה, בסוד הזווג להיות

ומ"ש שני דנפק מכורטיא עלאה, דשלטא על תבלת מסטרא דימינא כו', פירוש: כי תחסד העליון נקרא תולעת, והוא היוצא מכרטיא שהיא הבינה שבבריאה, והתולעת הוא תחסד שביצירה, ושני הוא בחי' תחסד החיצונה שביצירה, (ג"ל שבעשיה) שהיא לבוש אל התולעת, שהוא תחסד שביצירה, וחומר שני דנפק מכרטיא הוא, כי כיון שהוא לבוש של תחסד עצמו היוצא מן הכרטיא, לכן גם זה נאמר עליו, שגם הוא יוצא מן הכרטיא, ולכן נקרא שני, להורות כי התולעת הוא הראשון, וזה הוא שני לו, ומן זה השני, נפק מיכאל אפטרופוסא דישראל, ואמנם יש בזה קצת קושיא, כי הרי תחסד הוא לובן, ואיך קראו תולעת שני שהוא אודם, וזה יתבאר ממ"ש, תולעת שני תרין גוונים כחדא דימינא ושמאלא חיות וסומק, והענין הוא במה שנודע גם כן, כי פני אריה הוא בימין, שהוא תחסד, והנה אריה הוא בגימטריא גבורה, אמנם הענין הוא, להורות הכלל הנודע, כי תחסד כלול בגבורה, ותגבורה כלולה בתחסד, ונמצא, כי תחסד עצמו יש גבורה, ונמצא שהוא כלול מתרין גוונים, ימינא ושמאלא, ונמצא, כי מה שקראהו תולעת שני, הוא אל בחינת הגבורה הכלולה בו, שהוא אריה בגימטריא גבורה כנזכר.

שם בדף קמ"ה ע"ב, וז"ל, ויהי שירו חמשה ואלף, ואיך תחת לוקח ת"ק שנין, וזה תבין מאדרת נשא דף קל"ב ע"ב, בענין ההוא עלמא קדמאה, דנפיק מההיא תקונא קדמאה דדיקנא, דאיהו אלף אלפין מארי תריסין, וע"ש ענין אותם האלף מה הם, ואיך נמשכין עד תחתיהם. (ב)

שם דף קמ"ו ע"ב, בספרא דרב המנונא סבא קדמאה כו', ומאן איהו אהבה כו', ענין ד' רוחין דאהבה הנעשין על ידי הנשיקין, נתבאר בביאור אדרת האזינו וע"ש.

הנהות ומראה מקובות

(ב) מבר"ש ש"ג ח"ב פרק ט"ו. (ג) בוח"ר דף ק"ד כתוב מאמר זה בכמה שינוים.

ותכלל עם ירושלים, ויוכלל זה בזה, ויהיה הכל אחד.

או נאמר, עת חד, היינו ירושלים, רצון חד, היינו ציון, בקבלה הרצון המתגלה מהיסוד, אתכלילו דא בדא ציון בירושלים, והוה חד, ונמצא שיחד דוד בפסוק זה, שני חלקי המלכות לבד, ומן הראוי היה שיחד הת"ת גם כן, כמו שאנו אומרים שמע ישראל, והוא יחד התפארת בקצוותיו, ואומרין בשכמל"ו, והוא יחד המלכות, ולפיכך השיב ואמר, דוד מלכא בעא ליחדא בהאי קרא יחודא חדא לבד, להיותו דוד מלכא נאחו במלכות, השתדל לתקנה וחקשה כי לפי זה שהכל במלכות לבד, למה אנו אומרים אותו במנחת שבת, ומנחת שבת הוא במקום גבוה ועליון, כמ"ש (ז) בספר הוזהר על עולת התמיד כנודע, ויותר שייך במנחת חול לבסם הדינין, ועוד שהיה דאוי שנאמר פסוק זה בתפלת שחרית, ואף בימי החול שאנו סומכים גאולה לתפלה, מש"כ במנחת שבת, ולזה השיב, שאין עת רצון דומה לסמיכת גאולה לתפילה, כי בסמיכת גאולה לתפלה, מתמוג הדין והרחמים, ומתנוג העולם על ידי שניהם יחד, מש"כ במנחת שבת, שהדין מתבסס לגמרי ומתבטל, והכל רחמים, והוה עת רצון האמיתי, ומ"ש, ואי תימא אמאי אתמני האי קרא בצלותא דמנחה דשבת, ירצה: צלותא דמנחה, ולא בשחרית אמאי, ודשבת ולא דחול אמאי, והשיב יאות הוא למתוי בשבת, בהתנא צלותא דמנחה, ולא בצלותא דחול, כלומר אפילו בתפלת שחרית, דודאי לאו צלותא דמנחה דשבת כחול, ירצה: אפילו בשחרית דחול, בגין דהא בחול בשעתא דמנחה תליא דינא בעלמא, ולא איהו עת רצון, כי הדינין הילכין ומתגברין, אבל בשבת דכל רזגא אתעדי וכלא אתכלילי כחדא, בין ז"א, בין נוקבא דז"א, היא המלכות, ואע"ג דדינא אתער, לפי שאו שולט גבורת בשעת מנחה, אתבסמותא איהו, כי הזוג אי

גשמות, ומ"ש כאן, אתר דאקרי גאולה, ולהיות (ד) שמקום זה, בו יוכר הזכר מן הנקבה, ולהיות שמקום אחיות דוד, הוא מקום כיסוי היסוד בו, אמר דוד אליך כסיתי, ולדעתי ומ"ש בפרשת בלק דף ר"ד ע"ב, וז"ל, אתא דוד, ואתקן חופאה להאי בקר דיוסף, לאתחפאה ביה, ולקיימא עלמין דלתתא, בסדורא דבוצינא דא, ועל דא כתיב, בקר אערך לך ואצפה, כד"א, ויצפהו זהב טהור, ובגין דההוא בוצינא דוד ביה תליא, אמר דאיהו להוי חופאה להאי בקר כו', ויש לי בו סוד אחר, ואין כאן מקום ראוי לגלותו, ותפלה הוא המקום הנקרא ירושלים, והוא כללות המדה ומדרגותיה, והוא דין, וציון רחמים, כמבואר באדרא, ה) וצריך לסמוך זה בזה, לבסם הדין, דומ"ש, והכא איהו סמיכא לגאולה דאיהו חד, ירצה: שהכל במלכות עצמה, ואנו מסמיכים זה בזה לבסמם.

אמר עוד, כד איהו סמך גאולה לתפלה, כדין איהו עת רצון, עת רצון, אף הכי כללא איהו כחדא, (א"ש: פירוש, עת היא המלכות, רצון זה תפארת) ירצה: כי עת יורה על כללות המדה, ורצון, על נקודת ציון, כאשר יתגלה בה הרצון, שהוא חסד עלאה, דרך פי האמה, שהוא פי היסוד, כנוכר באדרא רבא דזוטא, ונמצא כי עת רצון, ענינו כמו גאולה ותפלה, המורה על מדת המלכות עצמה בשני חלקיה, כשנכללים זה בזה, ומ"ש, עת רצון, אף הכי כללא איהו כחדא, אלא שאינו דומים לגמרי, כי גאולה ותפלה שניהן הם במלכות (ו) עצמם, שני מקומות שיש בה, מש"כ בעת רצון, כי עת אמת הוא שהוא במלכות, אבל רצון אינו במלכות, כי הוא חסד עלאה, המתגלה במצותא דעתיקא, ויורד דרך פי האמה כדפירשתי, ונכנס בנקודת ציון, אך אינו ציון עצמה, ומ"ש עת חד, רצון חד, כי הם ב' ענינים, וכאשר יוכללו זה בזה, הם אחד, כי בקבלת ציון הרצון, תקרא רצון,

הגהות ומראה מקומות

(ו) דא במלכות עצמה בשני מקומות (זח"ד).

(ז) ג"א כמ"ש בע"ה בסוד על עולת החמיר

(זח"ד הרקיע).

(ד) ג"א שבמקום הזה יוכר הזכר מתנוקבא

הוא נקרא אני כי במקום הזה יכירוהו שהוא נוקבא

(ה) באדר"ד דף קל"ה:

ועמד כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ. ביאור הדבר הוא: כי כל הנוהר שלא לחלל בריתו, ולקדש עצמו בו, יש לו חלק בברית העליון, ונעשה מרכבה אליו כיוסף, לבא על ידו שפע לארץ העליונה, ונעשה בעלה דמטרוניתא, והבעל יורש את אשתו, וזמ"ש וירית להאי ארץ. ודקדק באומרו דאית ליה חולקא בצדיק, ולא אמר דאחיד בצדיק, להורות, כי כל מי שנוהר באיזה דבר הנוגע באות ברית קדש, ויש לו בו קצת חלק, בין דב בין מעט, יורש הארץ, כי עכ"פ בא שפע על ידו לארץ העליונה, כפי שיעוד זהירותו וקדושתו בו, אם מעט יבא שפע מעט, ואם רב רב. וזמ"ש כל בר נש דאית ליה חולקא בצדיק כ"י וזמ"ש לעולם ירשו ארץ, אם מעט ואם הרבה. ט) ודאי צדיק שהוא היסוד, חסיד אקרי, בקבלו שפע מחסד עלאה, ומבסם לנוקבא. באתר דאקרי ציון, עם הטיפה הורעית היורדת מן המוח העליון, ואז יקרא חסיד: חסד י, כי חסד הוא חסד עלאה, וי' רומז לפי האמה, היורדת דרך שם החסד העליון כנודע, ואמר דוד, באתר דהאי, פירוש: מקום כניסת היסוד הקדוש, שם אחיות דוד, והיא נקודת ציון, וראוי שגם הוא יקרא חסיד, אחר שטיפת החסד העליון נכנסת שם בנקודה ההיא. ובג"כ שמרה נפשי, שהיא המלכות, מהקליפות שהם סביבותיה, ותתקשר ביסוד, כמעט איש וליות, באופן כי כל הקליפות והדינין יתבסמו ויתבטלו כאשר תתחבר נקודת ציון עם אות ברית קדש, ותקרא גם היא חסיד בשם בעלה, על שם חסד עליון היורד דרך פי האמה, ונכנס ברחם הכלה, והיא מקבלתו ונעשית חסד, והדין בטל והרחמים גוברים, וקליפות לא יהיה להם בה אחיזה, ותהיה מצה שמורה לבעלה, וגם חסידה בשמים. וזמ"ש, שמרה נפשי כי חסיד אני, והכונה לומר, כי עם היות שכל ישראל, בעשותם המצות הנוגעות באות ברית קדש העליון, נעשים מרכבה ליסוד לקבל שפע ממנו. כמו שמלכות מרכבה אליו, והם עומדין במקומה, ויורשין אותה לעשות פעולתה, והיא מקבלת מהם אותו

אפשר לו, כי אם על ידי התעוררות, וגם התלהבות הגבורה, בסוד היין המשמח והמבסם, ולא משכר, ואינו דין, וזהו סוד שמאלו תחת לראשי, ובשעת המנחה מתעוררת הגבורה לטוב ולרצון, ולזה ראוי לקראתה עת רצון באמיתות, והנה בשאר ימים בבוקר זמן רחמים, והדין הולך ומתגבר לעת ערב, ובשבת, הוא רחמים בבוקר, והולכים ומתגברים הרחמים, ומתבטלים הדינין לגמרי, ונמצא שאין שום זמן שוה לשעת מנחה של שבת, ועל דא אצטריך קרא דיחודא, ליחודא כל דרגין, דכד הוי יחודא, דינא אתחבר ואתכליל ברחמי, ואתבסם כולא, גם המלכות בשני בחינותיה.

ואפשר לפרש, דגאולה ותפלה הם שני היכלות במלכות: היכל הרצון, והיא גאולה, שהוא אמת ויציב, כמבואר בזוהר. ח) והיכל קדש הקדשים, היא התפלה, כמבואר שם, ונכללים זה בזה, ומתיחדים, והם הם היכלי המלכות העליונים, וסמוכים זה לזה, וזהו עת רצון: עת, הוא קדש הקדשים, ורצון, הוא היכל הרצון כפשוטו. ולפי שבהיכל הרצון, בהתחברו עם יעקב, יקרא עת רצון, כנוכר בהיכלות דפרשת פקודי. לפיכך הוצרך לחזור ולפרש שאינו כן, אלא עת חר, רצון חר, ובהכלל שני ההיכלות זה בזה, יקרא עת רצון, ושאר המאמר על דרך שנתפרש.

ומצאתי ראיה למה שאמרתי, שדוד לקח לו לחלקו נקודת ציון, ממש בזוהר בפרשת פנחס בדרך רי"ג ע"ב, ח"ל, ר' יצחק אמר, כל בר נש דאית ליה חולקא בצדיק, ירית להאי ארץ, כמה דכתיב ועמד כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ כ"י, והאי צדיק חסיד אקרי, אמר דוד, בתר דבהאי אתר אחידנא, חסיד אני, ובגין כך, שמרה נפשי לאתקשרא בך, הכונה, שתוקשה לו, מ"ש הכתוב כי חסיד אני, כי מדה אחרונה היא מדת הדין הרפה, ואיך יקרא דוד האנוח בה, חסיד, ממדת החסד, ולפיכך אמר י' יצחק, כל מי שיש לו חלק בצדיק, שהוא אות ברית קדש, יורש הארץ העליונה, כדכתיב

הנהות ומראה מקומות

ח) פקודי מן אות תרמ"ז ובדפרי רנ"ג: שער הכונת ענין כונת ק"ש דרוש ח' ט) נ"א והאי (זה"ר).

לאו איהי מאנא, ולהתעוררות, אמד ולא משמשא, וזהו ענין יום הכפורים, שאסור בתשמיש המטה, להיותה מקבלת מבינה, ולא מחכמה כנודע. ולפיכך תמצא ביד של שם הויה הנרמזת בחכמה מילואו ו"ד, ו' על ד', שהיא מאנא ומשמשא לגביה, אבל בצורת ה' הנרמזת בבינה, תמצאנה ה', ד' על ו', ולכן הוא עטרה על רישיה.

שם דף קס"ד ע"ב, וז"ל, ואת המשכן תעשה עשר ידיעות כו', הענין הוא, כי הנה בסוד פטום הקטורת, ביארנו ענין אחד עשר סמנין אשר בו, שהם בחינת הקליפה אשר יש בה עשר ספירות בקליפה, ובתוכן יש כח אחד של קדושה, המחיה אותם. אמנם איננה מצטרפת עמהם, ולכן נקראים עשתי עשר, כי איננה מחוברת בהם, ונמצא שהיותם נמנין בחשבון יתר, אדרבה גרעון הוא להם, כי אינה מצטרפת עמהם, אבל בקדושה אינו כך, כי הנקודה אשר מחיה אותם, בין בעשר ספירות דעשיה, ובין ב"ס דבריאה כו', הנה היא נכללת ודבוקה עמהם, ולכן היא והם נכנסין במנין עשרה בלבד, ונמצא כי גריעות מספרם, הוא עילוי ושבח להם. (ל)

שם בדף קס"ה ע"א, וז"ל, ר' יוסי אומר, תשע דקיעין אינון, ושכינתא איהי עשיראה. דאי תימא בגין דכתיב עשר בר משכינתא איהו, אי הכי שכינתא חד סרי, איהי דקיימא על עשר. אלא ודאי תשע אינון, ואינון תשע יומין בין ר"ה ליום הכפורים, ואיהי עשיראה, כגוונא דא משכן, איהו עשר ידיעות, עשר ידיעות עשרה דקיעין כו'. פירוש: לפי שלמעלה אמד ר' יהודה, דמדכתיב עשר ולא עשרה, לומר שאין השכינה במנין. וז"ל שם בדף קס"ד ע"ב, עשר, מ"ט עשר ולא עשרה, אלא בכל אתר איהו בלא שכינתא, דלאו איהי בחשבונא, בא עתה ר' יוסי לומר, שאינם כי אם ט' והשכינה היא עשירית, דאי תימא בגין דכתיב עשר בר משכינתא איהו, פירוש כיון שלא נאמר עשרה, וכדברי ר' יהודה, אי אפשר, שאם כן נמצאות השכינה לחד סרי דקיימא על עשר, וזה א"א, דהא לא קיימת אלא על י"ב, והיא הי"ג, כמ"ש

שפע, וזה הוא ענין נכון בפירוש ירושת הארץ מה הוא, כי הוא בענין מי שירוש חבירו, ויושב תחתיו, וממלא מקומו, כן ענין הצדיקים, בעשותם המצוה, ידשוה, לקבל שפע ומזון לתחתונים, ונמצא שהם עושים פעולת הארץ העליונה, וירושין מקומה בבחינה זו, ולא עוד, אלא שמשפיעין בה. (י) ונמצא שהם ליסוד, בדמות הארץ העליונה. ולארץ העליונה, כדמות צדיק העליון, כיון שמשפיעים אליה, ולפיכך נקראים צדיקים, וירדשי ארץ, אחר שמקבלים מהצדיק העליון, במקום הארץ העליונה. ומשפיעים בה, כמו הצדיק, האמנם לא יקראו חסידים, וזלתי דוד המלך ע"ה, כי נעשה מרכבה ליסוד בבחינת הזווג, אשר בבחינה זו נקרא צדיק העליון חסיד, ולהיות כי דוד נעשה אליו מרכבה בבחינה זו, והיא היא נקודת ציון, אשר בה יכנס אות ברית קודש העליון, כבית רחם לאשה. ולפיכך אמר, באתר האי דאחידנא, ולפיכך קרא עצמו חסיד. נמצא, שכל ישראל הם בבחינת צדיקים לבר, לתת שפע ומזון לתחתונים, ודוד בבחינת חסיד ליווג, להיות נשמות לתחתונים, וזמ"ש שמרה נפשי כו', זה נכון.

עוד מצאתי בפרשת ואתחנן דף רס"ב ע"ב, א"ר יהודה, כתיב ביה בדוד, והוא אדמוני עם יפה עינים כו', מ"ט אדמוני, משום דחולקא דעדביה גרמה ליה אדמוני כו', עד אימתי, א"ר יהודה כד אתהדר מלכות בית דוד לאתריה לתתא, וע"ש, לא נמצא יותר.

שם ברעיא מהימנא דף קנ"ח ע"א, וז"ל, מסטרא דעלמא דאתי, לאו איהי מאנא לגביה, ולא משמשא לגביה, אלא עטרה על רישיה כו'. ירצה: כי מצד הבינה, אינה צריכה לקבל שפע ממש ממנו כלל, לא שפע זווג, ולא שפע מזון, ולמזון אמר, לאו איהי מאנא, ולזווגא (כ) לא משמשא, לשון תשמיש, או ירצה: כי המלכות צריכה לקבל שפע זווג ממנו, וצריכה התעוררות מצידה, לשיבא השפע, כי אם אין התעוררות מלמטה, אין שפע מלמעלה, ולקבלת השפע, אמד

הנהות ומראה מקומות

(י) עיין בזה"ר דף קט"ו. (כ) נ"א ולזווגא אמר (זה"ר). (ל) מבוי"ש ש"ב ח"ג פ"ה. תע"ס שיעור ז' אות כ'.

דרועין דילה כדין אתכלילו בהון תרין דרועין. מהו כללות זה.

אבל הענין, סוד גדול, הוא כמוס עמדי. כי האצילות הקדוש, נגמר בשלשה: א"א, ואו"א, וז"א ונוקבא דז"א ביחד. (ג) והנה אריך אפין, לא נגלה אלא הראש בלבד, כנוצר באדרא דהאינו, דף רפ"ח ע"א, וז"ל, ודאי בהאי עתיקא, לא אתגליא אלא רישא בלחודוי, בגין דאיהו רישא לכל רישא עכ"ל. ביאור הדברים: כי עתיקא דהיינו אריך אפין, אינו מתגלה כי אם הראש, והראש כלולים בו שלשה ראשים, זה בתוך זה, וזה למעלה מזה, הראש האחת, היא חכמה קדומאה סתימאה, דאתכסיא ולא

מתפתחא. ואינה כמו החכמה השניה שבז"א, המתפשטת לליב שבילין, הראש השני, הוא כתר עליון, והוא עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, ובאלו השנים, יצדק לומר זה בתוך זה, וזהו מ"ש, דא לגו מן דא, הנזכר שם דף רפ"ח ע"א. והשלישי, הוא ראש לכל ראשים, להראות שממנו הכל, אבל ח"ו שיצדק בו שם ראש. ומ"ש, רישא דלאו רישא, ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא. והוא דבוק בא"ס תכלית הדיבוק, עד שאסור לדבר בו, והוא תחילת שורש הספירות, ובו הוא תחילת התפשטות העצמות בספירות, וזה לא יצדק לומר בו, כי אם דא לעילא מן דא, כי זה מאציל, וזה נאצל, ולפיכך אמר בו, דא לעילא מן דא. והנה זה הראש דלא אתידע, הוא ראש לכל אריך אפין, והראש שהוא עתיקא קדישא, הוא ראש לז"א, שממנו נמשך, וכמו שאמרו שם דף רצ"ב ע"א, זעיר אפין בעתיקא קדישא תליא ואחיד. והראש שהיא חכמה סתימאה, חכמה קדומה, ראש לאבא ואימא, וכמ"ש שם, אב ואם מהאי מוחא נפקו, וביה תליין, וביה אחידן, וענין זה של אב ואם שהם קודם לז"א, נתחדש באדרא זו מה שלא נזכר באדרת נשא, וכמעט כל האדרא הזאת, סובבת על זה הקוטב.

ודע, כי אב ואם, מחסד עלאה שבדיקנא

ר' יהודה עצמו לעיל, דעומד על י"ב בקר, ושכינתא לאו איהי בחשבנא, דהא איהי קיימא לעילא, כדכתיב והים עליהם מלמעלה ע"כ. ומ"ש דקיימא על עשר, אלא ודאי תשע אינון, ואינון תקוניה, שהיא עומדת עליהם, כדפריש ר' יהודה, אלא הספירות עצמן שהם במלכות, והם הם התשעה יומין שבין ר"ה ל"ה, העולים לקבל אורה מבינה כל יום ויום, והיא העשירית בעלותה לקבל אורה מבינה, ותאיר אל עבר פניה, ותהיה כאמה בתה בסוד יום הכפורים. (ל) ונזכר בוהר בכמה מקומות, בגוונא דא משכן איהו עשר יריעות, כלול מ"ס, וגם זה שלא כדברי מורי הרמ"ק ז"ל.

שם דף קס"ו ע"ב, וז"ל, פתח ואמר, כי גר מצוה ותורה אור כ"ו, גר אמאי אקרי גר, אלא כד מקבלא מבין תרין דרועין, רמ"ח שייפין עלאין, ואיהי פתחה לגבייהו תרין דרועין דילה, כדין אתכלילו אילין תרין דרועין בהו, ואקרי גר, ראוי לראות, מה פירוש כד מקבלא מבין תרין דרועין, אם הם תרין דרועין דילה, לא שייך מבין, והל"ל כד מקבלא בתרין דרועין, ואם הם תרין דרועין דיליה, אין כאן רמ"ח. כי האדם רמ"ח, עם אברי רגליו ושוקיו, ואם אינה מקבלת, כי אם מבין שני זרועות שלו, אין כאן רמ"ח, ואף אם נאמר, דבין תרין דרועין, עד תרין דרועין קאמר, מ"מ אין כאן ראש וחסר המנין, עוד מה הכונה לומר, כד מקבלא מבין תרין דרועין, כנראה שלפעמים היא מקבלת ממקום אחר, עוד מאי עלאין דקאמר, עוד מה פירוש דאיהי פתחה לגבייהו, אמאן קאי, אי אתרין דרועין, הלא אינה פתח אלא לירכים, שהם נצח חוד, כי שם ביתה, ואי ארמ"ח קאי, שהיא פתח לתשלום האדם העליון שהוא הת"ת, כי אחר צורת האדם העליון, שם בית המלכות ונקראת פתח עינים כנודע. (מ) עוד מאי לגבייהו, להו מבעי ליה, ומה בא לאשמועינן, כי זה פשוט, כי היא האחרונה לנקראת אחרית הימים. עוד מאי קאמר תרין

הנחות ומראה מקומות

(ג) ע"ה ח"א שער א"א פ"ז דף ק"ד ר"ה

נמצא כי.

(ל) ג"א מוסיף הכפורים תרי זח"ר.

(מ) ג"א ל"ג עוד (זח"ר).

בו, וצריכין ס' לשפועו, כי הוא שורש הספירות. שהם הכלים. ובו שורש העצמות המתפשט בהם, כמו שנבאר בע"ה, ועל זה הדרך באב ואם, נכללו בשלשה ראשים, ובקבלם שפע והארה מהא"ס יתברך, והוא העצמות המתפשט, תלויין שלשה אלו, בג' של אריך אפין, תרין מתרין סטרין, כנגד שני ראשים העליונים, שהם כתר חכמה, הם באב ואם, חכמה ובינה, זכר ונקבה, ואפשר שכן הוא גם בא"א, כי כתר חכמה, הם: זכר כתר, נוקבא חכמה. וזמ"ש דף ר"צ ע"א, תנא, בשעתא דע"ק סתימא דכל סתימין בעא לאתקנא, אתקין כלא כעין דכר ונוקבא, באתר דאתכלילו דכר ונוקבא, לא אתקיימו אלא בקיומא אחרא, דדכר ונוקבא. הנה גם בא"א, הם כעין זכר ונקבה.

ואפשר כי י"ג תיקוני דיקנא, ששה זכרים וששה נקבות, ואחד כולל את כולם, וזמ"ש אתקין כולא כו'. אי נמי, חכמה קדומה שממנה יצאו תיקוני דיקנא, היתה כעין זכר ונקבה, שהיתה בינה כלולה בתוכה, ולא היתה נגלית, ועליה נאמר והחכמה מאין תמצא, שהיא חכמה קדומה, מוחא סתימא, ואיזה מקום בינה, כי אינה ניכרת בה מרוב העלמה, וזהו כעין דכר ונוקבא. באתר דאתכלילו דכר ונוקבא, היינו אבא: זכר ונקבה, כדמסיק דקאמר, והאי חכמא כללא דכלא לא אתקיימו אלא בקיומא אחרא בוי"א אלא בדכר ונוקבא, ז"א ונוקבא דז"א מכל מקום הנה נתבאר, כי גם באריך אפין נתקנו זכר ונקבה, כנגד אב ואם, וכנגד הראש העליון שבאריך אפין, הכולל את כולם, הוא הדעת שאינה נגלית, ע) (א"ש: נלע"ד שחסרו תיבות במקום הזה. ואכתוב כמו שמצאתי. גירסא ואולא טמירא בגוה, כנזכר שם בראש העליון דלא: אתידע, וכולל כולם וזמ"ש וכר אתנהרן כו' עכ"מ).

ודע, כי שלשה ראשים אלו של אב ואם, הם נכללין במולא קדישא. וזמ"ש שם, מוחא אחרא דאתפשט ונהיר לל"ב שבילין, כד

דאריך אפין, מהתיקון הנקרא מזל תליין, והוא התיקון השמיני. וכמ"ש שם, הכי אב ואם, כלילין ומתחברן דא בדא, ואב טמיר יתיר, וכלא אחיד מעתיקא קדישא, ותלייא במולא יקירא דכל יקירין ע"כ. וחסד עלאה זה, הוא הרצון שבמצח, כמבואר שם, ונתגלה בדיקנא, נמצא ששלשה ראשים שבאריך אפין, הם ראשים לכל הראשים הנמשכין מהם, כמו שפירשתי, וז"ש בגין דאיתו רישא לכל רישא, ודע, כי כמו שאור צח, ואור מצוחצח, ואור קדמון. שלשה אלה הם השרשים לספירות, כן בכל מערכה מאלו, קדמו שלשה, כי לאב ואם קדמו שלשה ראשים שבאריך אפין, והם שרשיהם, וכן אב ואם אתכלילו בתלת בסוד הדעת, וקדמו לשלשה מוחין שבויעיר אנפין, והם שרשיהם, ואעפ"י שאמרנו, שזעיד אנפין בעתיקא קדישא תליא ואחיד, היינו על ידי אב ואם, ודעת המחברים יחד ומהם יוצא זעיר אפין, הוא ברא בוכרא. אי נמי, דמציאותו לבד על ידי עתיקא, אבל שלשה מוחין דיליה, על ידי אב ואם נעשו כמבואר שם דף רפ"ט ע"ב, וז"ל, ואילין תלת מתפשטין לזעיר אנפין, ומאילין נהרין כלא, אתגליף האי חכמתא ואפיק חד נהרא דנגיד ונפיק, כו'. אתגליף האי חכמתא כו', וכולא הוא ע"ק, ולא אתפרש מיניה כלום ע"כ. הנך רואה בעינך, דז"א לחוד, ומוחותיו לחוד, שהרי אמרו ועייל ברישא דז"א ואתעביד מוחא אחרא כו'. ועוד נבאר המאמר הזה באורך בפני עצמו בע"ה.

וכן מה שאמרנו, שאב ואם במוחא סתימא תליין, וביה אחידן, היינו מציאותם. אבל ראשיהם, בשלשה ראשים של אריך אפין תליין, שלש כנגד שלש. וזמ"ש דף רפ"ט ע"ב, וז"ל, כמה דעתיקא קדישא תלת רישין מתעטרין ביה, הכי כלא בתלת רישין, וכד אתנהרן, תליין כולוה דא בדא בתלת רישין, תרין מתרין סטרין, וחד דכליל לון, ע"כ, ביאור הדברים: כי כמו שעתיקא קדישא תלת רישין מתעטרן ביה, הם השלשה ראשים הנז"ל, והם מתעטרין

הנהרות ומראה מקומות

ס) ג"א וצריכין להשפיע בו (זה"ר). ע) עיין בזה"ר יש כמה שינוי נוסחאות.

נפקין, שקולין ושויין זה בזה, ולא גבוה אחד מחבירו, כז"א ונוקביה. וגם אחר האצילות, כחד שריין. ולא כז"א פ) מנוקביה שנטרדה ממנו אח"כ, וירדה למטה. לא אפסיק דא מן דא מלהזדווג, כדרך ז"א ונוקביה, שאף בשעת שלום אין זווגם אלא לפרקים ולא תמיד. ולא אסתלק דא מן דא בשעת הגלות, כדרך שמשתלק ז"א מנוקביה, וכדאמר לעיל.

נמצינו למדין, כי הבינה היתה כלולה בחכמה, ונתפשטה, והאירה החכמה לל"ב נתיבות שבבינה, שנתגלו בה מהחכמה. וכד אתנהירו ממזלא קדישא, שהוא אחד מתקוני דיקנא כדפרישית. אתנהירו תלת דישיין, צ) וחד דכליל לון, שהוא סוד הדעת דכליל תרוייהו כנדע, וכולם נכללים במזלא קדישא, והוא זהם אחד. ואפשר שמפני זה לא נזכרו אב ואם באדרא דנשא, להיותם נכללים במזלא.

ואמר במזלא תליא, להורות: כי גם זווגם אחד אצילותם, תליא במזלא. וזהו פירוש תליא ואחיד, שנזכר במאמר שהבאתי למעלה, באב ואם ובז"א. כי תליא: היינו תליא לבר, יורה על זווגם, להשפיע לבנים. ואחיד, יורה: אחיותם במה שלמעלה מהם, לקבל חיות ושפע לעצמם. והשתא אתי שפיר, דקאמר במזלא תליין, ואתכלילין ביה. כי זווגם תלוי במזלא ועל ידי כך נכללים בו, להאציל ברא בוכרא שהוא הז"א. וכן אמרו בזהר בפרשת אחרי מות דף ע"ו ע"ב, יו"ד עם ה"א עלאה, לא תליא חיבורא דלהון בחסד, אלא במזלא תליא חיבורא דלהון, וחיביבותא דלהון, דלא מתפרשאן לעלמין ע"כ, וזה מבואר.

ועם זה הרוחנו, שלעולם ג' ראשים שבז"א (צ"ל שבא"א) ק) הם המאצילים ג' ראשים ואב ואם. (נראה לי, דאב ואם) ר) וג' ראשים שבאב ואם, הם המאצילים ג' מוחות דבז"א, אלא שהשפע האור הבא לצורך עצמם ולצורך זווגם כדפרישית, הם תלויין ואחויין מע"ק, או ממוחא סתימאה, האי כדאית ליה, והאי כדאית

אתנהיר, נהיד ממזלא יקירא כו', ואינון מתתקנן כמא דעתיקא קדישא ג' רישין כו', דף רפ"ט ע"ב, פירוש: כי אב, הוא המוחא אחרא דתלי במזלא, כמו שפירשתי. והיה נכלל בו זכר ונקבה ביחד: חכמה, וכלולה בו הבינה. וכאשר נתפשט, נמצא זכר בפני עצמו, ונקבה בפני עצמה. ואז נהיר לל"ב שבילין, שנתגלו בבינה, ל"ב אלהים שבבראשית כנדע. וזהו דאתפשט ונהיר לל"ב, שבילין, וכן אמרו שם בדף ר"ץ ע"ב, והאי חכמה כללא דכלא, כד נפקא ואתנהיד מעתיקא קדישא, לא אתנהיר אלא בדכד ונוקבא, האי חכמה אתפשט, ואשתכח דדכר ונוקבא הוא: חכמה אב, בינה אם כו'. דאלמלא האי, לא מתקיימין. הנה אמר, כי בהגלות חכמה זו, היתה הבינה כלולה בתוכה, ונתפשטה, ונמצאת כל אחת בפני עצמו. וענין התפשטות הוא: האצלת ברא בוכרא, ואז יקראו אב ואם, ולא זכר ונקבה לבר. וזמ"ש, ואשתכח דדכר ונוקבא הוא, חכמה אב, בינה אם.

ואמר עוד, כי חכמה ובינה בחד מתקלא אתקלו, דכר ונוקבא. כי אין חכמה ובינה כז"א ונוקבא. כי הנקבה דז"א ירדה ממנו שלשה מדדנות, כי מקומה בזרועותיו מאחוריו, כמבואר באדרא דנשא. אבל חכמה ובינה שויין, בחד מתקלא אתקלו. ומכל מקום, זה זכר וזו נקבה, כי היא צריכה לקבל שפע ואוד מהזכר. וזהו שחזר ואמר, דכר ונוקבא, כלומר: כדרך זכר ונוקבא. וכן נזכר במאמר שהבאתי למעלה, שאמר, ואב טמיר וגניזו יתיר כו'.

וזה שם דף ר"ץ ע"ב, אבל האי אימא לא אפסיק רעותא דתרוייהו לעלמין, בחד נפקין בחד שריין. לא אפסיק דא מן דא, ולא אסתלק דא מן דא. פירוש כי חסד עלאה שהוא נקרא דצון, וממנו נמשכו שניהם, כדפירשתי. והוא דעותא דתרוייהו, והוא הנקרא מזל, אינו פוסק משניהם תמיד, לא בעת האצילות, וזהו בחד

הגהות ומראה מקומות

- ב) ג"א ונוקביה (זה"ר).
- ג) ג"א מוסיף ב' רישין וחד דכליל לון (זה"ר).
- ק) כן הוא הנוסחא בזה"ר.
- ר) כן הוא הנוסחא בזה"ר.

האחר הנשאר ועודף על חשבון שלש פעמים ק"ג, ואז נעשין אור עולמות, כמנין ר"ז בחיבור הת"ת והחסד. והק"ג לברם הם בספירת הגבורה. וכבר ידעת כי החסד נקרא אור. ועוד טעם אחר, לפי שהת"ת מטה כלפי חסד, ולכן היטה את העולם היתר, והכריעו לכף החסד. ונעשו אור עולמות. אבל בעת תפלת מנחה, מתעוררים ק"ג עולמות של ספירת הגבורה, כנודע כי שמאלא שלטא בעידן מנחה, ולכן מנחה בגימטריא ק"ג. (א"ש: כן נכתב במקום אחר, כי לכן עשו ישראל את העגל כמנין מנחה וע"ש).

שם דף קס"ז ע"א, וז"ל, על דא תלת אינון: אור, מים, רקיע. לקבל תלת דרגין אילין כו'. הנה הדרוש הזה ביארתי בשער היחודים, ביחוד שם שדי וע"ש. ת) עוד אבאר לך כאן הקדמה אחת גדולה, בנויה על פסוק, מי מדד בשעלו מים כו'. הנה מצינו שהוזכרו שלשה מיני מדידה בפסוק, לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה. ובשער החמישי שהוא שער המצות בפרשת לך לך דף ז' עד דף י"ד, בסוד המילה ומצות האונאה, נתבאר גם כן סוד שלשה אלו: מדה, ומשקל, ומשורה, ומצאת שם כי תדרשם. והנה לפי פשוטם הוא כך, כי המדה הוא בחינת האמה, המודדת באורך וברוחב, כמ"ש אורך היריעה האחת שלשים באמה, ורוחב ארבע באמה. ומשקל הוא נודע, בענין שתי כפות המאזנים, ולפעמים מכריע כף זו, ולפעמים כף זו. ומשורה היא ענין האיפה, או הסאה, שמודדין בה היין, או השמן, או החטים, וכיוצא בהם, כדי לתת קצבה ושיעור אל הדבר ההוא, בל יתפשט לחוץ מן המשורה ההיא. והנה המעולה מכולם, הוא המשקל. וכמ"ש במשנה במסכת תרומות (א) והשוקל משובח משלשתן. והנה

ליה, ז"א מעתיקא, ואב ואם ממוחא סתימאה. (ש) שם במאמר עצמו הנזכר, וז"ל, תחות כרסייא עלאה טמירא, שריין אינון עולמות, מסטרא דהוא ימינא, תלת ומאה ועשר אינון כו', הענין הוא, כי מילוי האחוריים של יה"ו דהוי"ה דאלפין, הם בגימטריא פ"ה. והמילוי דאה"ה דאלפין, בהסיר הפשוט, בגימטריא קכ"ב. ושניהם בגימטריא אור"ו, ור"ו. ושתי שמות אלו הם בז"א, כי שם בחינת השמות כולן במילוי אלפין. וזהו סוד אור ור"ו שלוקח הת"ת, שהם שני השלישים, של שלש מאות ועשר עולמות דתחות כרסייא עלאה בינה.

עוד ירצה קרוב אל הנזכר, עם מה שהקדמתי לך בתחילת ביאור אדרת האזינה, כי ז"א מתחיל קומתו מן חצי הת"ת של א"א הנקרא כתר, והוא ממש ממחצית גופו דאריך ולמטה. והנה כתר הוא תר"ך. ומחציתם, הם י"ש. וכיון שכל פרצוף אריך נקרא כתר. אם כן מה שלוקח ז"א ממנו שהוא מחציתו ממש כנוכר הוא י"ש. ואלו הם סוד י"ש עולמות הנזכר כאן. ולוקחם ז"א העומד תחות בינה כנודע, והנה היא נקראת כורסייא טמירא, ואלו הי"ש עולמות הם בחכמה דז"א, העומד תחות כרסייא טמירא שהיא אימא עלאה. וכבר ידעת כי החכמה נקראת יש מאין. רוצה לומר: יש, הנמשך מכתר הנקרא אין, והם בחכמה, מוח ימין דז"א. והנה הם מתחלקין בג' ספירות, שהם חג"ת דז"א, העומדים תחות כרסייא דבינה עלאה. ונמצא שהם מתחלקין ק"ג עולמות בכל ספירה מהם, ושלשה פעמים ק"ג. הם יש. ונודע כי הת"ת רובו חסד, ועם היותו מכריע בין חסד לגבורה, הוא מטה כלפי חסד. ולכן הם מתחברים יחד ק"ג עולמות הת"ת, עם ק"ג של החסד, ונעשין ר"ו עולמות. ונשארין ק"ג לברם לספירת הגבורה. וכיון שאלו שנתחברו הם הרוב של הי"ש, לכן לוקחים גם העולם

הגהות ומראה מקומות

(ש) האונאה פ"א. ושער מ"ן ומ"ד פ"ה. ספר הלקוטים ישעיה סימן מ'. שער רוח הקודש יחוד ר"ח יחוד י"ח. שער המצות פרשת לך וספר לקוטי תורה פרשת לך. (א) תרומות פרק ד' משנה ו'.

(ש) בספר זה"ר כתוב כאן חסר תשלום הענין כי הקושיות והקדוקים הנזכר בהתחלת הדרוש במקומם עומדים.
(ת) מבו"ש ש"ה ח"א פ"ט וי"א. ע"ה ח"ב שער

בדעת, אם ירד הרבה וימשך למטה, או לאו. דע, כי ג' מדרגות הנזכר, שהם: משקל, ומשורה, ומדה, הם סוד מ"ש בפרשת תרומה כנזכר, הנקראים: אור, ומים, ורקיע. כמו שנבאר בע"ה. ונמצא, כי המשקל הוא בחינת מדידת טיפת האור, הנמשכת מן החכמה אל הדעת, שבו נשקל גדלו וקוטנו.

ועתה נבאר בחינת השנית. הנקראת מים, והיא בבינה. וזו נמדדת על ידי המדידה השנית, הנקרא משורה. וביאור הענין הוא, כי אחר שטיפת האור הנז' הנמשך מן החכמה דרך הדעת ושם נשקל במשקל הדעת. אז ניתנת הטיפה ההיא בבינה, אימא עלאה. ושם גו מעהא, מתהפכת למים. ואז צריך אופן מדידת המשורה, שבה מודדין מיני המשקין כג"ל. כי היא כלי של בית קיבול, לקבל בתוכו המים הנזכר, כדי שלא יתפשטו ויתפזרו אל מקום אחר. ולכן נמדדין במשורה, שהוא כלי בית קבול בשיעור המים ההם ממש בשורה, ומשורה זו נעשית על ידי הבינה, שעושה בחי' גוף אחד אל אותה הטיפה של מים, כדי לקבלה בתוך גוף זה. ואז הבינה נקראת מדה, אשר היא בגימטריא חמשים עם הכולל, שהם סוד חמשים שערי בינה, אשר בהם נעשית המשורה אל המים.

והענין הוא, כי הנה נודע כי מים האלה, הם נמשכין מן שם הוי"ה דידין, שהוא בגימטריא ע"ב, כמספר חסד. וכנודע כי כל בחינת מים הם בחסד, ובתחילה היו המים מעורבים אלו באלו, כנודע מתפילת ר' נחוניא בן הקנה ז"ל, כי ע"ב גשדים יש במים האלה, והם ע"ב מיני מים, שיש בהויה זו דידין העולה ע"ב, וכולן היו מעורבין כחד בתחילה באותה הטיפה. ולכן עשתה הבינה המשורה, ההיא, לכל אחד מן ע"ב כוחות שבמים ההם, כדי שיהיה כל אחד נבדל מחבירו, ואלו הם נקראים ע"ב גשדים שיש במימי החסד כנזכר. כי הגשרים האלה, הם דמיון צינורות, כדי שהמים הנזכר יתפשטו בתוכן, מובדלין כל כח

הוא סוד אהיה, שהוא הדעת העליון אשר במזלא קדישא דדיקנא דעתיקא, ובתוכו מתלבש שם ההויה דידין, שהוא בגימטריא ע"ב. וזהו ענין משקל, כי המ' רומזת לארבעה ידין שבשם זה, העולים בגימטריא מ'. ואותיות שקל, כבר ביארנו בסוד הש"ק, ובסוד פסוק ארבע מאות שקל כסף, הנזכר בריש אדרא דבא. ב) והוא, כי אחר שמנינו הארבעה ידין בחשבונן הפשוט, שהם מ' של משקל, עוד הם נמנין כל יוד מהם כלולה מעשר, שהם ארבע מאות כמנין ש"ק מן משקל, ואות ל' היא חשבון ההויה כ"ה, עם ד' האותיות עצמן, שהם ל' של משקל.

עוד לסיבה אחרת נקרא הדעת בשם משקל. והוא, כי היכר המשקל, אם הוא שוה, או פחות או יותר, איננו ניכר אלא בלשון המשקל אשר למעלה באמצעותו, זקוף ועומד כפי נטייתו והכרעתו לכאן או לכאן. וכבר ידעת, כי בחינת הלשון הוא בדעת עליון, ונודע כי המשקל נשקל על ידי אבנא חרא למשקל בה, כנזכר פרשת תשא ברעיא מהימנא דף קפ"ז ע"ב. והנה כל אבן היא בחינת אות יוד, והיא סוד המוח, שהיא החכמה. והאבן הזו היא סתומה, שאין האור שבתוכה יוצא לחוץ, אבל יש אבנין נקיבן, אשר אור האבן ההיא, יורד דרך הנקב ההוא למטה. וגם אור אחר, עולה דרך הנקב ההוא מתתא לעילא, כמו שנבאר בע"ה. והנה סוד האבן, היא באה מטיפת המוח, הנמשכת מן החכמה אל הדעת, ומשם נמשך אל הבינה, ועל ידי הדעת נשקלת האבן ההיא, אם היא כבדה או קלה. פי' שכמו שכאשר האבן היא קלה, עולה אותו כף המאזנים למעלה. ואם היא כבירה, יורד אותו הכף מאזנים למטה. כך הענין זה, כי אם האור הזה שבחכמה הוא גדול, דומה אל האבן הכבירה, היורדת היא למטה, כנודע כי כפי ערך כבירות האבן, תרד מטה מטה. ואם הוא אור מועט וקטן, אינו יכול לרדת למטה מחמת קלותו. והרי ביארנו אופן המדידה האחת, הנקראת משקל, והיא בסוד אור החכמה, היורד דרך הדעת. ושם נשקל

הגהות ומראה מקומות

(ב) ע"ה ח"א שער א"א סוף פרק ה' ממחזורא תנינא.

באורך וברוחב לכאן ולכאן, כפי מה שצריך להתפשט. והנה בחינת הרקיע, היא בסוד השמים, בסוד ושמים בזרת תכן. והענין הוא, כי אחר שיצאו ז"א ונוקביה לחוץ. אז נתעבה ונקרש ואתגלית, ונעשה רקיע, ואז נמדד על ידי מדידת מדת האמה, הנקרא ק"ו המדה, המתפשט והולך וגזור וקוצב שיעור, וע"כ יהיה מציאות אורה, ומכאן ואילך הוא אור אחר גרוע, או חשוב מן האחר כאדם המודד בקנה אחד ואומד מכאן ועד כאן יהיה שיעור בנין בית, ומכאן ועד כאן יהיה בנין חצר. והנה זו המדידה נעשית על ידי הדעת והבינה, שהם סוד יהו"ה ואהי"ה, שהם בגימטריא אמה עם הכולל. והענין הוא, כי שתי המדידות הראשונות היו משקל ומשורה, שהם דעת ובינה, ובהם עצמן נעשית זו המדידה השלישית הנקראת אמה. וזהו סוד ושמים בזרת תכן, כי הזרת הוא כללות חמשה האצבעות, והוא סוד חמשים שערי בינה, אשר הם כללות ז"א ונוקביה, שהם חמשים אתון דשמע ובשכמל"ו כנ"ל, ועתה נעשו בסוד רקיע, אחר שנתייבשו ונתפדו לכאן ולכאן. וזהו לשון זרת, כמו זורתי פרש על פניכם, שהוא לשון פיזור, כנוכר בפרשת תרומה דף קע"ה ע"ב.

ודע, כי כל שלשה מיני מדידות הנזכר, הם נעשים על ידי שם ההוי"ה במילוי יודין. המתלבש בשם אהי"ה דמילוי יודין גם כן. ולכן אותיות הראשונות של מדה משקל משורה, הם אותיות מימ"ם, כי מ' בגימטריא ארבעים, והם חשבון ד' אותיות יודין שבהוי"ה דע"ב. ודע, כי יש הפרש גדול בין מדידה זו של האמה, לשאר המדידות של המשקל והמשורה. לפי ג' ששנים האחרות הם קיימות, ובפרט המשורה, אשר המים מתקבצים ועומדין בתוכה, אבל מדידת האמה הנקראת ק"ו המדה, איננה רק לפי רגע ההוא, כי בעוד שמניח האמה על המקום למדוד אותו, הוא ניכר וכאשר מסדין אותו ומודדין בו האמה השני, הרי אין מקום הא' ניכר בו כי עבר עליו ק"ו האמה כלל.

אחד של מים בצינור הראוי לו, ולא יתערבו, ואלו הם בחינת משורת הבינה כנוכר.

ונבאר ענין מספר החמשים שערים הנזכר, וזהו, כי הנה בחינת טיפת המים האלו, הם בחינת ז"א ונוקביה, אשר מדתן חמשים, שהם כ"ה אתון דשמע ישראל. וכ"ד אתון דבשכמל"ו הם מ"ט, ב' וכך הוה משכנא אשתלימו לחמשין. כנוכר בפרשת ואתחנן בדף רס"ד ע"ב. ואלו עצמן הם סוד חמשים שערי בינה, שהם משורה אל אלו החמשים דו"א ונוקביה. ולהיות כי לפעמים הם חמשים, ולפעמים אינן אלא מ"ט, כנוכר בפרשת ואתחנן, לכן נרמזו במלת מדה, אשר יש בה שני מיני המספרים, כי היא במספרה מ"ט, ועם כללותה הם חמשים. וזהו סוד מי מדד בשעלו מים, כי מי היא הבינה. וגם מ"י, הם סוד חמשים שערי הבינה שבה, כמנין מ"י. ועל ידיהם מדד בשעלו, שהיא בחינת המשורה, שיש לה בית קיבול, דוגמת שעלו של אדם, שהם חפניו וידיו של אדם, ובהם מדד המים, שהם טיפה ההיא, הכלולה משם מילוי יודין העולה ע"ב, והוא בחסד, הנקרא מים. ולכן מים אלו תמיד היו בסוד החסד, כנודע כי שלשה פסוקים, ויסע ויבא ויט, הם בחסד וגבורה ובת"ת. ועם היותם מתחלקים בהם, עכ"ז כל שלשתן הם בסוד החסד שבכל אחד משלשתן. ר"ל: בחסד שבחסד, ובחסד שבגבורה, ובחסד שבת"ת. וזהו שרמזו בפרשת תרומה בדף קע"ה ע"ב, על פסוק מי מדד בשעלו מים, דא חסד כו'. כי יש בחינת ע"ב גשרים בכל בחינת חסד, אשר בכל ספירה משלשת ספירות חג"ת. והרי נתבאר סוד המדה הנקראת משורה, כי היא בסוד הבינה, והיא בסוד המים, והיא תיקון ותועלת אל המים הנכנסות בתוכו, שיתקבצו, ולא יתפזרו לכאן ולכאן.

ונבאר עתה בחינה השלישית, הנקראת רקיע, והיא בז"א אחר שיצא ממעי אמו לחוץ, הוא ונוקביה, כשנולד. ואז מדידתו היא בבחינה השלישית, הנקראת מדה, שהיא האמה המודדת

הגהות ומראה מקומות

(ב) לעיל דף ה' ד"ח שם בחיקון. (ג) נ"א ששם (דפו"י).

והענין הוא, כי אם המדה של האמה הזאת היא נשארת תמיד, לא היינו צריכין אל תפילתינו, ואל מצות ומעשה ידינו כלל. אכן עתה הכל תלוי בידינו. כי אם נתפלל ונעשה מצות. אז תתרשם האמה ההיא, ותמדוד שם, ואם לאו ה"ו יסתלק משם המדה הזו, והבן זה היטב, בדרוש הגדלת ז"א ונוקביה בעת התפלה, ואח"כ חוזר לקדמותו (ג) וע"ש. (אמר שמואל: הנה הדרוש הזה חולק עם הדרוש הנכתב ד) בפרשת לך לך בסוד המילה והאונאה, כאשר עיניך תחזינה מישרים בכמה פרטים וצריך עיון).

שם, וז"ל, והוא אור אקרי זרע, דכתיב אור זרוע כו', זה תבין במה שביארתי בענין ארבע כנפות הציצית מה ענינם, ושם ביארתי שהם ד' בחי' שמוריש היסוד אל המלכות, (ה) והאחד מהם הוא בחינת נשמות הצדיקים אשר הם עושים הזווג עם המלכות בזמן הגלות רוב הפעמים, וזהו ענין האור הנורע בקדמיתא. וזו"ש, אור זרוע לצדיק, והבן.

שם ע"ב, וז"ל, אדם קדמא גליפו דציורא דיוקנא דגופא, לא הוה בנוקבא, ובלא ציורא כלל הוה, ואתציר ואגליף לתתא מעלמא דאתי בלא דכורא ובלא נוקבא כו'. כבר ביארתי בביאור אדרת האזינה כי אדם קדמא, הוא בחינת חכמה ובינה, ואדם תנינא, הוא ז"א ונוקביה, וביאור-הענין הוא: כי גופא דאבא ואימא, נעשה על ידי הארה דיקנא קדישא דעתיקא, והיא בחינת משחתא הנזכר כאן, כי היא מדת אריך אנפין, האוחז כל שיעור קומת האצילות כנודע. וכמדתו של אריך ממש, נצטיירו ונבנו עליו כל שאר הספירות, להיותם מלבישים עליו, ונמצא כי הוא המדה שעליו נעשים הכל. ולסיבה זו נקרא א"א משחתא. ואז אתוון דילהון דאבא ואימא, אתגלימו גו משחתא, רוצה לומר: בין שערות הזקן והראש דא"א ובאמצען כנודע. כי שערות ראשו מושכבין על אחורי אבא ואימא ומכסין אותם,

הגהות ומראה מקומות

פ"א. (ה) שער הכוונות ענין הציצית דרוש א' ד"ה ועתה נבאר. (ו) עיין בהקדמת ספר הזוהר דף כ"ט בסולם ד"ה ואין להקשות.

ג) שער הכוונות ענין התפילין דרוש ה'. ספר עולת תמיד דף ו'.
ד) דרוש א' ודרוש ב'. ע"ח ח"ב שער האונאה

דכורא, ושית סטרינ דנוקבא. והיינו דקאמר, אתקין כולא כעין דכר ונוקבא. דאפילו חכמה סתימאה די ביה, כעין דכר ונוקבא אתתקנו. באתר דאתכלילו דכר ונוקבא, דהיינו חסד

עלאה, דאתרשים במצחא. ואתפשט לתתא בדיקנא, והוא כליל לאבא ואימא. לא אתקיימו. אלא בקיומא אחרא כד נפקי ומתנהרי מיניה בדכר ונוקבא. ח) דהיינו אב חכמה, אם בינה. כדקאמר בתר הכי, והאי חכמה: דהיינו חכמה דאפשטא לל"ב שבילין, כד נפקא ואתנהרא מע"ק, לא אתנהיד אלא בדכר ונוקבא, דבה הות בינה בגוה סתימא. וכד אתפשט אשתכח ואתגלי מה דהוה סתים, ואשתכח דדכר ונוקבא הוא, והיינו יוד דאתפשט להאי גיסא ולהאי גיסא. ונעשה דלת.

חכמה ובינה בחד מתקלא אתקלו. דכר ונוקבא. כי שניהם שקולים, ואינן כמו נוקבא דז"א. שלא יצאה ממנו ביחד. וגם אינה גדולה כמוהו, כי ראשה מתחיל מאחרי דז"א. והיינו דקאמר לקמן באדרא זוטא בדף ר"ץ ע"ב, וז"ל, אבל האי אימא, לא אפסיק דעותא דתרווייהו לעלמין, בחד נפקין, בחד שריין, לא פסיק דא מן דא כר. וכד נפקת חכמתא, נפקת בינה כלולה בגוה, והיינו בחד נפקין. ובתר הכי תרווייהו שקילי כחדא, והיינו בחד שריין. ובגיניהו כולא אתקיים בדכר ונוקבא, דהיינו תפארת ומלכות בדכר ונוקבא.

דאלמלא האי, דאית להו שרשא וגוצא לעילא, לא מתקיימי לתתא. והיינו דקאמר ספרא דשקיל במתקלא. דהיינו דכר ונוקבא כדפרישית, כי הוצרך המאציל העליון להתתקן בדכר ונוקבא, כדי שישתלשל כדרך זה כל האצילות, ויתבסמו הדינין ברחמים. דהיינו דכר רחמים, נוקבא דין כבוד. ולפיכך כל המלכים שמלכו באדום, אתר דכל דינין מתקיימים תמן, נתבטלו. עד שבא המלך האחרון עם אשתו, דכר ונוקבא, דין ורחמים, ונתבסמו יחד. וכדבעינן למימר קמן בס"ד.

דרך נקודת ציון, והוא המוציא לחם. כד"א, מאשר שמנה לחמו כנ"ל, ובפרשת בראשית בדף י"ח ע"א אמר, וביה אתכסיין כולהו, באורח סתים.

שם ספרא דצניעותא, גם זה הועתק מכתובת ידי הרב הגדול זלה"ה, בדף קע"ו ע"ב, וז"ל, פרקא קדמאה, תאנא ספרא דצניעותא, ספרא דשקיל במתקלא, דעד לא הוה מתקלא כר. ספרא דצניעותא, משום דכתיב כבוד אלהים הסתר דבר. וכתיב ואת צנועים חכמה. ספרא דשקיל במתקלא. מתקלא קרי דכר ונוקבא וכדאמרין בפרשת פקודי בדף דנ"ה ע"א, וז"ל, דאינון דאתנסיבו דשקלי במתקלא דכורין ונוקבין דא עם דא, ואלין אקרון מאזנים וכר. ותאנא באדרת האזינו בדף ר"ץ ע"א, וז"ל, ח"ת, בשעתא דעתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, בעא לאתתקנא, אתקין כולא כעין דכר ונוקבא. באתר דאתכלילו דכר ונוקבא לא אתקיימו, אלא בקיומא אחרא דדכר ונוקבא. והאי חכמה כללא דכולא כר, ופירושא דמלתא הכי הוא: דעתיקא קדישא תלת רישין ביה, רישא חדא חכמתא סתימאה דלא מתפתחא, ומשום דאיכא אחריתי, דהיא מתפתחא לל"ב שבילין, האי אקרי סתימאה. רישא תנינא לעילא מן דא, עתיקא קדישא, הוא כתרא עלאה. רישא תליתאה, רישא דלאו רישא, ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא, דלא אתדבק בחכמתא, ולא בסוכלתנו, והוא אין סוף אתקרי. אבל כתרא עלאה, דאיהו עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין, אתתקן בחכמה סתימאה דביה, כעין דכר ונוקבא, דהאי חכמתא סתימאה ביה, מתפרשא תלת זמנין לארבע ארבע, דאינון י"ב, ואינון יה"ה יה"ה יה"ה. והוא עתיקא, כליל לון, הרי י"ג מכילן דרחמי. והם כעין זכר ונקבה, ששה זכרים, ששה נקבות. כדאיתא בספר הבהיר, ואינון שרש ת"ת ומלכות והיינו דקאמר ר' נחוניא בן הקנה ע"ה, ומתהפכיין לת"ת ומלכות, דמתמן אשתרשו שית סטדין

הגהות ומראה מקומות

- (ז) בזה"ר כתוב וז"ל, פירוש היודיין והוויין הם ו' זכרים והוויין הם ז' נקבות כדאי' בס' הבהיר.
- (ח) כן הוא לשון הזהר שב ועיין בסולם ובה"ר יש שינוי גוסחא.

דעד לא הוה מתקלא: דע דבווג העליון, דהיינו אבא ואימא, קודם דאתתקן עתיקא קדישא, הוה מהדר אנפוי אבא מאימא, כי היכי דאהדר אנפין ז"א מן נוקביה. זומ"ש בפרשת בראשית בד"ב ע"ב, וז"ל, אמר לה צדי, צדי את, וצדיק את. אבל את צריך למהוי טמירא כו', ובגין כך אנפוי דידך מהדר לאחורא כגונא דא כו' ע"כ. והיינו שהצדיק, היא נ', והי"ד רוכב עליה, ונעשית צדי. ויוד זו הפוכה, וחוזרת פניה מן הנ', דלא הוה משגיחין אפין באפין. ויוד היינו אבא. והנ' היינו אימא, חמשים שערי בינה. והיינו דקאמר ט) הכא, את צריך למהוי טמירא, לית את צריך לאתגלייא, כי אינה מעולם הנגלה, כי אם מהעולם הנעלם, עלמא דאתכסייא. ואדם הראשון, היינו אדם קדמאה, חכמה. והיינו דקאמר, דעד לא הוה מתקלא, לא הוה משגיחין אפין באפין, דכי היכי דז"א, נוקביה נפקא מאחורוי, ולא הוה משגיחין אפין באפין, אע"ג דנפקא מתדבקא בסטרוי כחדא. הכי נמי לעילא, מקמי דאתתקן עתיקא קדישא כעין דכר ונוקבא, ולא הוה מתקלא, לא הוה אבא ואימא משגיחין אפין באפין. כי אבא רחמים גמורים, ואימא דינין גמורים, ונמצא זה הופך פניו לכאן, וזה הופך פניו לכאן. ומכל מקום, עיקר השגחת אפין באפין, היינו עתיקא בוז"א, כדבעינן למימר קמן.

נציצין זריק תלת מאה ועשרין עיבר כו'. והענין הוא, שהוכרח ע"ק לעכב תיקונו, עד שיצאו ניצוצות אלו, לפי שהיו דינין תקיפין, ובהם מעורבין קליפות, וניברר הפסולת מהם, ומה שהיה יכול להתבסס נתבסס, והקליפה נשארה למטה, להבדיל בין הקדש ובין החול. והנה גם אח"כ בעא עתיקא למנדע אי אתבסמו דינין, ונפק קין הבל כדבעינן למימר קמן בס"ד. וזמ"ש ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר.

וטעם מנין ניצוצות אלו ש"ך, אפשר לומר, שהם כנגד י"ש עולמות, הנמשכין מחכמה, ועשרה מבינה, היינו ש"ך. וכנגדם יצאו דינין, כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים. ובפרשת תזריע דף מ"ח ע"ב, וז"ל, תאנא, מן בוצינא דקרדינותא, נפקין תלת מאה ועשרין וחמש ניצוצי, מתגלפין ומתאחדן כחדא, מסטרא דגבורה דאקרון גבורות כו'. והנה ניצוצות אלו, הם הראשונות שנתבטלו, וחזרו ונתקיימו כד אתתקן ע"ק וז"א, והם מתחברין בוז"א, ואז נקרא איש מלחמה, כדקאמר התם. וחמשה ניצוצו היתרים, הם ה' גבורות שהם שרש להם ומהם יצאו. וזהו סוד מנצפ"ך, כנגד ה' גבורות אלו. ודע כי חמשה פעמים דין עולה ש"ך, וה' פעמים אדנ"י שהיא דינא רפיא, עולה שכ"ה והבן זה.

כ) והנה מלכים אלו, עד לא הוה מתקלא, לא הוה מתתקן ע"ק כעין דכר ונוקבא, לא היה להם אחיזה למעלה ומתן. וסיבת מיתתם היה, כי לא היה להם שרש בעתיקא, וגם החכמה שיצאה מעתיקא, לא היה להם שרש ואחיזה בה, כי כולה רחמים פשוטים, והם דינים, ולא הוה משגיחין אפין באפין, לא אבא באימא שממנה יצאו הדינין, ולא א"א בהם, שהם ל) ז"א, כי השגחת אפין הוא, להאיר בהם ולהשפיע בהם, וכאשר לא היה שרשם נמצא בו, לא השגיח בהם אפין באפין, וזמ"ש וזיוניהון לא אשתכחו, כי זיוניהם ועדייהם,

י) וכל השבעה בנים העליונים היוצאים ממנה, והם המלכים שמלכו בארץ אדום, שהיא הבינה, אם הבנים, אמללה יולדת השבעה, כי כולם היו דינים גמורים, ולא היה להם אחיזה ושרש בעתיקא קדישא, ומתו. והם הם הניצוצות שאין בהם ממש, וניצוצות אלו נזרקו על ידי בוצינא דקרדינותא, שהוא שרש הדינין, שהיה גנוז במעי האם, שהיא הבינה, דמינה דינין מתערין כדאימא באררא זוטא בדף רצ"ב ע"ב. וגם בפרשת פקודי בדף רנ"ד ע"ב, וז"ל, ות"ח, רישא שירותא דמהימנותא גו מחשבה, בטש בוצינא דקרדינותא, וסליק גו מחשבה ניצוצין

הגהות ומראה מקומות

כ) בזה"ר מתחיל ומ"ש וזיוניהון לא אשתכחי הנה. (ל) ג"א זרין (זה"ר).

ט) ג"א הכי (זה"ר).

י) בזה"ר מתחיל ומלכין קדמאין מתו.

דאזרכך וסתים, ושער רישיה כעמר נקי דתליין בשיקולא, ורעוא דרעוין שהוא המצה, ואשגחא פקחא שהוא העין, ותרין נוקבין דפרדשקא שהוא החוטם. הרי שבעה דגלגלתא, והם כנגד שבעה תיבות שבבראשית, וכרקתני בתר הכי. ואלו השבעה הם למטה (ע) ותליין בשבעה

דא"א, וזה שאמר ואחסין, כי מאלו תלויין שבעה דו"א ונוקביה, והוריש להם שבעה תיקונין אלו. ועוד נבאר ענין זה לקמן ב"ה. האי מתקלא תלי באתר דלא הוה: חכמה סתימאה שבעתיקא, שנעשית כעין דכר ונוקבא, כדכתבינן לעיל, תלוייה בעתיקא שהוא אין. דלא הוה: דהא עתיקא כליל לון. וביה תליין: לאו דהוא אינון, אלא דביה תליין. וכמה דאמר רשב"י באדרא זוטא דף רפ"ט ע"א שורה י"ג, וז"ל, בצניעותא דספרא אוליפנא, דהא י' עלאה י' תתאה, ה' עלאה ה' תתאה, ו' עלאה ו' תתאה, כל אינון עלאין בעתיקא תליין כר, והענין הוא, כי שם הם בהעלם גדול, ובתליה כל דהו.

אתקלו ביה אינון דלא אשתכחו: (פ) זיווגי המלכים הראשונים דאמרן לעיל דלא אשתכחו, אתקלו בהאי מתקלא דחכמתא סתימאה, כד אתתקו בדכר ונוקבא, דין ורחמים, ונתקיימו, ונעשה להם שרש למעלה, וכמ"ש באדרא זוטא ברף רצ"ב ע"ב, וז"ל, לבתר נפיק אומנא לאומנתיה, ואתתקו בדכר ונוקבא כר, וביה אתגניו האי אוריא ואכליל לניצוצא דנפיק מבוצינא דקרדינותא, דגניו במיעוי דאימא כר. כך כולא אודמן בתלת רישין, כמה דאמינא. (צ) אפשר לפרש, כי אחר שמתו העולמות הראשונים, משום דאתעבירו בלא תיקונא, כדקתני התם לעיל. נפיק אומנא: הוא כתר עליון, עתיקא קדישא, אמון מופלא, לאומנותיה: דהיינו מוחא סתימאה, שהיתה אצלו אמון,

הוא שרשיהם וגזעיהם העליונים, לא נמצאו עדיין בע"ק. ואפשר עוד לומר, דמלכין היינו הז' מלכים, וזיונין, הם הנצוצות. אי נמי, זיוניהון, היינו העטרות ועדי שיש לכל אחד משבעה ספירות, שם בן ע"ב לחסד, ושם בן מ"ב לגבורה, ושם בן כ"ב לת"ת, וכאלה דבות (מ). ואלו לא אשתכחו כלל, מרוב הדינים שהיו אז כנ"ל.

וארעא אתבטלת, היא מלכות, שהיתה תוהו, כי אם אין נחלים אין ים, דהא לית לה מדילה כלום, ולפיכך אמר אתבטלת, כי לא היה לה מציאות להכלל מהם, וכמאן דליתא דמיא. גם, כי הנה פעולתה היא לקבל מהזכר רחמים, והיא דין, ולבסם זה בזה, ולהוציא פריה, וחיילותיה העליונים ותחתונים, כי לשבת יצרה, וכאשר גברו הדינים, ישבה בטלה, כי לא יכלה לפעול פעולתה. (נ) עד דרישא דכסופא דכל כסופין, הוא רישא דלא אתידע ולא אתדבק, והוא א"ס דכתבינן לעיל, והוא חמדת כל החמדות, אשר הכל נכספין להשיגו. ואף עתיקא שהכל נכספין להשיגו הוא כוסף ומשתוקק (ס) האי רישא דלאו רישא.

לבושין דיקר אתקין ואחסין: הנה לבושים אלו, התקינן להתלבש בהם, ולהתעלם בהם, וההעלם הוא סיבת הגילוי, כי לא ישיגוהו ולא יגנו מאורו, כי אם על ידי לבושים אלו. משל לאור השמש, אשר לא יוכל איש להביט בו מרוב בהיקותו, אם לא יתרחק ממנו, וישים מסך מבדיל בינו לבינו ואז יוכל ליהנות מאורו. ואם יהיה האור גדול ומבהיק מאד, יצטרך כמה וכמה מסכים, לשיוכל ליהנות מאור ההוא. וזהו ענין לבושין דיקר אתקין. וכמ"ש בזהר בכמה מקומות, אתלבש דא בדא. ומלבושים אלו הם: גלגלתא, וטלא דברולחא בתוך הגלגלת, וקרומא דאוריא

הגהות ומראה מקומות

- (ס) נ"א מוסיף להשיג האי (זה"ר).
 (ע) נ"א מוסיף למטה בז"א (זה"ר).
 (פ) בזה"ר כתוב פירוש הם דינים נ"א ז' מלכים.
 (צ) בזה"ר כתוב מ"ש לבתר אפשר לפרש.

- (מ) בזה"ר כתוב שהם שם ע"ב היוצא מפסוק יסע ויבא ויט לחסד ושם מ"ב היוצא מבראשית לגבורה וכן שם כ"ב היוצא מפסוק יברכך לת"ת וכן כיוצא בזה וכן לשאר כל הספירות.
 (נ) עיין בזה"ר שינוי הניסוח.

דבטש בהאי מוחא ואתנהיר, ותליא ממזלא יקירא מוחא אחרא, דאתפשט לתרין ותלתין שבילין, כד אתנהיר נהיר ממזלא יקירא. והענין הוא, כשנתקן חוורא דא דעתיקא, בנהירו דא דחסד עלאה, בטש מאן דבטש במוחא דא דלא ידיע ואתנהיר, ומאור זה תלוי ממזלא קדישא. ולפנינו נאריך בזה בכל הצורך. עוד בפירוש האדרא זוטא, נאריך בביאור זה בחזקת היד בעו"ה.

עוד אמר שם באדרא זוטא דף קפ"ט ע"ב, וז"ל, נפקא מההוא מוחא סתימאה מנהירו דביה כו', הנה שמהאור שבתוכו, יצא המוח השני הזה, ונקרא אבא. והיינו דקתני בפרקא תניינא, וז"ל, י' עלאה דאתעטר בקיטרא דעתיקא, היא קרומא עלאה דאודרך וסתים. פירוש: יוד עלאה, היינו אבא. ואיכא יוד תתאה דז"א, כדאיכא באדרא זוטא בדף רפ"ט ע"א, וז"ל, בצניעותא דספרא אוליפנא, דהא יוד עלאה יוד תתאה. וקאמר יוד עלאה דאתעטר ונשפע, בקוטרא דעתיקא, דהיינו הקטור היוצא מהעתיקא, דרך הקרום שנזדכך, ומרוב הזיכוך יוצא קוטרא דרך שם, לעטר היוד עלאה, ומשם תלייתה כדפרישית. ואמרינן באדרא זוטא דף רפ"ט ע"ב, וז"ל, בהאי מזלא פשיט פשיטותא דקוטרא עלאה, ההוא רישא דכל רישין, דלא אתידע, ולא אשתמודע, ולא ידעין עלאין ותתאין, בגין כך כולא בהאי מזלא תליא, ע"כ.

ויד עלאה תליא ממזלא קדישא, וכדאיכא התם באדרא זוטא דף ר"ץ ע"ב, וז"ל, ת"ת, שירותא דא דאתקרי אב, אתכליל ביד, דתליא ממזלא קדישא עכ"ל. והנה אבא הוא רחמים, והוא מזריע לובן שבו, וזה נקרא אוירא דכיא. ולהכי קרי באדרא רבא, ד) ליסוד, אמה דכיא, מפני טיפת חסד עלאה היוצא דרך שם, וחסד עלאה היוצא דרך נתיב לא ידעו עיט, נקרא

ואתתקן בדכר ונוקבא, והשתא אתקיימו כל אותם הניצוצות שמתו, כי נשרשו למעלה. ולא נהירא, והענין ק) דהאי לבתר, אחרי שנתקן ע"ק כעין דכר ונוקבא, קאמר דנפיק אומנא לאומנותיה, דהיינו בוצינא דקרדינותא, להוציא דיניה, והיינו דקאמר נפיק. ואתתקן בדכר ונוק': דהיינו אר"א, ואלו הן הזיקין שנדעכו ומתו, שיצאו מבוצינא דקרדינותא קודם התיקון. והשתא אתקיים כולא, כיון ר) שנתתקן.

והשתא אתי לפרושי, היכי אתעביד גלגלתא שניה דז"א, ואמר דנפק מבוצינא דקרדינותא, שהיא שרש הדינין כדפרישית, ניצוצא תקיפא כפטיש חזק, ובטש והוציא ניצוצות לעולמות הראשונים, ונתערבו באוירא דכיא, ונתבסמו הניצוצות אלו עם אלו, וזה הביסוס היה, כשנתחברו או"א להוציא ז"א, ואב זה הוא ש) רוח דגניז בעתיק יומין, והיה גנוז ת) בו זה אוירא דכיא, וכלל זה הניצוץ היוצא מבוצינא דקרדינותא הגנוז במעי האם, ונכנס א) בתוך אוירא דכיא, וכאשר נתחברו אר"א, ונכללו הניצוץ ואוירא דכיא זה בזה, יצאה גלגלתא תקיפא דז"א.

ואמנם הענין רוחא דגניז, ואוירא דכיא, וניצוצא, הוא, כי חכמה שבכתר נעלמה מעיני כל חי, ואינה מתפשטת כלל, האמנם דרך קרומא ב) ואוירא דאודרך ונעשה זך, יוצא אור, וממנו נאצלה חכמה זו. ושם בין גולגלתא לקרום, גנוז אותו הרוח, ובתוך אותו הרוח אוירא דכיא, ולפיכך נקרא קרומא דאוירא. שאצילות חכמה זו ג) משרשה הגנוז בעתיק יומין, הוא על ידי המזל, והוא נקרא חסד עלאה, וכמ"ש שם, כד אתנהיר, נהיר ממזלא יקירא, ולפיכך נהיר לבד, כי דרך זה הקרומא דאודרך, יוצא אור על ידי המזל, כדקאמר התם באדרא זוטא בדף רפ"ט ע"ב, וז"ל, דכר ונתתקן חוורא דא בנהירו דא, בטש מאן

הגהות ומראה מקומות

- ק) ג"א והנכון לפרש דהאי לבתר (זה"ד).
 ר) ג"א כיון שנתקנו בדכר ונוקבא (זה"ר).
 ש) ג"א מרות (זה"ר).
 ת) ג"א בתוך אב זה (זה"ר).
 א) ג"א ונכלל (זה"ר).
 ב) ג"א דאוירא (זה"ר).
 ג) ג"א מוסיף חכמה זו פ"י אבא (זה"ר).
 ד) אות שי"א ובדפו"י דף קמ"ב:

מולא יקרא, דמיניה אתנהרו כדאמרן לעיל. ולא אתחזי: דהא קרומא קשישא חפייא על מוחא, ולא אתפתח.

ביה סליקו וביה סלקין דלא הוו והוו ויהויין. ירצה: כי כל הרברים סליקו בהאי מתקלא, ונעשה להם שרש שם, וביה סלקין כל עת לקבל השפע וחיות ממקורם, וכדכתיב ואתה מחיה את כולם. דלא הוו: שעדיין לא באו אל מציאות, שרשם שם לעת מצא. וגם אותם שכבר היו ולא יהיו עוד, לא נפסק שרשם משם. וגם אותם שהיו ויהיו (ה) יש להם לשעבר ולעתיד, כי שם שרש כל הנבראים.

או יאמר, דלא הוו, שלא תאמר שאותם העולמות שנתבטלו ולא הוו, נתהוו לפי שעה זולתו, מבלי היות להם תליה בו ח"ו, כי אין להם מציאות אפילו ברגע זולתו, והיינו דקאמר בפרשת פקודי בדרך רנ"ד ע"ב, וז"ל, ות"ח רישא שירותא דמהימנותא, גו מחשבה, בטש בוצינא דקרדינותא, וסליק גו מחשבה, ניצוצין כו' הרי דאותם ניצוצות לא יצאו אפילו לפי שעה, אלא משום דסליק גו מחשבה, אלא שלא היתה אותה תלייה מספקת לקיימם, אלא לפי שעה. ודהוו: גם אותם שהוו מעיקרא קודם המתקלא, דהיינו אר"א, הוצרכו להיות נשרשים בו עתה, באופן שיצא הכל במתקלא דכר ונוקבא. ודע כי שרש הדינין בע"ק, אלא ששם הם בדקות והעלם גדול, ויחייב על כרסייא דשביבין לאכפייא לון, ועוד נבאר זה לפנינו בע"ה.

ואל תדמה בלבבך, שאחרי שמוחא סתימאה נתקן כעין דכר ונוקבא, וגם עתיקא קדישא נמי דכוותיה, דהא מוחא סתימאה מתפרש ביה ג' זמנין לארבע ארבע, ואילן אינון יהו"ה יהו"ה יהו"ה, כדאיתא בתפילת ר' נחוניא בן הקנה, שהם כעין זכר ונקבה, ודא הוא חוורא דאנהיר לייג עיבר, דאמרינן באדרא רבא, דהא עתיקא כליל לון, ודא הוא חד לעילא בגלגלתא, שמא תאמר אף בההוא רישא דלא אתידע כו' ח"ו, שבו לא יצדק לא זכר ולא נקבה, ולא שם.

אורא דכ"א. ואפשר שלפי כך נקרא קרומא דאורא, מפני שעל ידי חסד עלאה, הנקרא אור, מודכך קרום זה, ונהיר להאי מוחא אחרא, וכדאמרן לעיל, דבטש מאן דבטש במוחא סתימא ואתנהיר כנ"ל.

ואימא היא דינין, ולפיכך גניו בה בוצינא דקרדינותא שרש הדינין, ומזרעת אודם שבה, היא ניצוצא תקיפא. וכאשר מתחברים אר"א יחד, נכלל חסד עלאה שבאב שרש הרחמים, עם ניצוצא שרש הדינין, ונכללים זה בזה, ויוצאה הגלגלתא של ז"א. וסיבת היות זרע טיפת האב נקראת אור ולא נקראת אור, כנודע. כי ביסוד כבר יצאה יוד של ז"א, וכן בחסד שבז"א, ומה שנשאר הוא אור. אבל כאן, עדיין נשארה יוד דרישא דז"א, ולפיכך נקראת אור ודי בזה.

והנה בוצינא דקרדינותא, אפיק ניצוצא, ובטש, ואפיק זיקין לעלמין קדמאין, לבסמם ולהחזיקם, ולתת להם חיות מהשרש עליון, אחרי שכבר נתקנו עתיקא קדישא ואר"א, ונשרשו בהם הדינין. והנה התיקונים, הם הם שגרמי יחס ודבקות לעתיקא עם הדינין, כי עתיקא רחוק מהם מהדינין בתכלית הריחוק. וכאשר נתקן כל תיקון ותיקון, ירד מאת פניו מדרגה אחר מדרגה, עד שנתקרבו אל הדינין, באופן שהיה אפשר להם להתבסם. הנה אם כן, המתקלא הוצרך לשיהיה שרשם למעלה, באופן שיוכלו הם להתקיים ולהתבסם. ולבושין דיקר הוצרכו, לשיהיה להם דביקות עמו, ויחיו ולא ימותו. והנה בשיעור המדרגות שירדו התיקונים מאת פניו, שהם שבעה, כן מתו שבעה מלכים, טרם בא התיקונים, וזה יורה על מה שכתבנו.

מתקלא קאים בגופיה לא אתאחד ולא אתחזי: היינו מוחא סתימאה, דשקול כמתקלא בדכר ונוקבא, וקאים בגופיה דע"ק, בגו בגלגלתא. לא אתאחד: דליכא מאן דהוה אחיד ביה, דאע"ג דאמרינן באדרא זוטא, דאב ואם בהאי מוחא אחידן וביה תליין, היינו על ידי

הגהות ומראה מקומות

(ה) נ"א יש להם שורשם שם לעבר ולהות ולעתיד (וה"ר).

אזדכך וסתים, ירצה: בחינה אחרונה שבבינה, והיא בינה שבבינה שבכתר. אזדכך: להוציא קצת אור מתוך זכותו לחוץ, לתקונים החיצונים שהם בשער. וסתים להעלים האור הרב, כדי שיתגלה קצת ממנו, כי ההעלם הוא הגילוי. והגילוי הוא ההעלם. אינון עמר נקי, ירצה: כי תקונו הפנימיים הם השער שבראש, שהם כעמר נקי, כמש"ה, ושער רישיה כעמר נקי. והם בפנים, בתכלית הדקות וההסתר. וזמ"ש, סתרא גו סתרא אתתקן, רמז על תקונין הפנימיים הנסתרים, ונגלו לחוץ על ידי השער. ואפשר עוד, כי תקונו הוא הסתר תוך הסתר הראשון, היות טלא דברולחא בתוך הגלגלת, שהוא מסתירו. וההסתר השני, קרומא דאוריאה, ואח"כ יצאו לחוץ, ונגלו על ידי השיער, וזהו סתרא גו סתרא.

ואפשר עוד לומר, שמ"ש אינון עמר נקי, חוזר על תקונו הפנימיים, שהם עמר נקי ממש. ותיקוניו הנגלים לחוץ על ידי השיער, הם כעמר נקי, כמו אותו העמר נקי שבפנים. וזמ"ש, ושער רישיה כעמר נקי תליין בשיקולא, ירצה: כי שלשה עשר תיקוני דיקנא אינן דומים זה לזה, כמבואר באדרא. אבל תיקונין אלו שבראש, הם שוים ושקולים זה בזה באופן, עד כאן מצאתי ולא יותר בס"א.

(א"ש עוד בס"א בפרק הזה בשורה כ"א וז"ל) רישא אחורי כתפין, אעבר וזעים, נטיר וגניז חד לאלף יומין כו', זה תבין ממה שיתבאר לקמן בפרשת נשא דף קל"ב ע"א, וז"ל עלמא קדמאה דנפיק מתקונא קדמאה שליט, ונחית וסליק לאלף אלפים ורבא רבבן מארי תריסין, ומיניה מתאחדין בקסטא בעזקא רבה, ותקונא קדמאה הוא דיקנא דעתיקא, שהיא אלף אלפין מארי תריסין כו', (ז) ושם ביארנו מה ענין

ולא אות, ולא כינוי. ואף בעתיקא כעין זכר ונקבה קאמרינו, ואף אותיות יה"ו ביה תליין לחד, ובז"א אינון, כדקאמר באדרא זוטא. ואפשר דהיינו דקאמר מתקלא קאים בגופיה, שהוא עומד בעצמו, לא אתאחד לעילא, שאין שם מתקלא ח"ה ודי בזה.

סתרא גו סתרא, היינו רישא דלא אתידע, דהוי סתרא גו סתרא ע"ק. אי נמי סתרא: מוחא סתימאה, גו סתרא: גלגלתא. (ה) אי נמי, על ידי הסתר תוך הסתר שנעשו לעתיקא, על ידי כך אתתקן ואזדמן לז"א, להחיותו, כי לא היה אפשר להיות לו יחס ודביקות עם התחתונים, כי אם על ידי הסתרות אלו, כי ההעלם הוא הגלוי, וכדכתבנין לעיל. אי נמי, אזדמן לתקוני ז"א, כי מתקוניו יצאו. ובאדרא רבה בדף קכ"ח ע"א, וז"ל, תאנא בצניעותא דספרא, עתיקא דעתיקין, סתרא דסתרין, אתתקן ואזדמן. כלומר: אשתכח ולא אשתכח, לא אשתכח ממש, אבל אתתקן, ולית דידע ליה, משום דהוא עתיק דעתיקין. אבל בתיקוניו ידע, כי הוא אינו נמצא מרוב העלמו, ועל ידי תיקוניו, אזדמן להשפיע לתחתונים. והנה התיקונים הם הנזכר בחד גלגלתא כו'. (ו)

אמר שמואל, לבלי יהיה החיבור הזה חסר מכל המטעמים, אכתוב כאן מה שמצאתי בנוסחא אחרין, גם להרב הגדול זלה"ה, בביאור התיקונים האלו, ואח"כ אחזור אל מקומי הראשון. בחד גלגלתא כו', וז"ל, סתרא גו סתרא, אתתקן ואזדמן. סתרא גו סתרא, ירצה: כתר הנקרא סתרא גו סתרא, אתתקן ואזדמן, ירצה: נמצא להמציא בתוכו בפנים כלל כל המציאות בדקות רב, ונזדמן ע"י כך, להתפשט לחוץ בתיקוניו, בחד גלגלא, מלייא טלא דברולחא. ירצה: טלא דברולחא, חכמה קדומה, וגלגלא, בינה שבכתר. קרומא דאורא

הגהות ומראה מקומות

כן להתפשט לחוץ בתיקונא ע"כ מספרים חדשים. (ז) מבר"ש שער ג' ח"ב פרק י"ז וש"ד ח"ב פ"ו. ספר הלקוטים תרומה בפסוק ואת המשכן תעשה עשר יריעות שער רוח הקודש דף ל' יחוד א' מועיל אל ענין הזכירה.

(ה) נ"א אם כן ע"י הסתר שנעשה לעתיקא (זהו הרקיע).

(ו) בזה"ר יש כאן הגה"ה ממוהר"ו וז"ל סתרא גו סתרא אתתקן ואזדמן דאו נתקן להמציא בתוכה בפנים כלל כל המציאות בדקות רב ונזדמן ע"י

דגלי פתחהא. וזה גם כן הוא סוד. מ"ש בזהר בכמה מקומות. ובפרשת אחרי מות, ווי למאן דגלי ערין. גם זהו סוד, הסתלקות אימא מעל בנין. גם זהו סוד, הסתלקות אות ו' מן ה' תתאה. אבל צריך שתדע, כי כאשר פתיחת רחמיהם הוא בסוד פטר רחם בשעת הלידה, או אדרבא הוא בחינת רחמים, ולא בחינת דין, וזכור החילוק הזה. ועיין בארדת נשא דף קל"ה ע"ב, בענין אוירא דכייא ואשא דכייא, עד כאן נמצא בס"א).

נחזור למקומינו הראשון בתיקונין, בחד גלגלתא א', מלייא טלא דברולחא ב'. הנה זהו התיקון הראשון והשני: גלגלתא. וטלא דברולחא וענין טלא דברולחא, נתבאר בארדא דבא בדף קכ"ח ע"ב, וז"ל, וחיזו דההוא טלא חוד, כהאי גוונא דאבנא דברולחא, דאתחזיא כל גוונן בגווה. ה"ה, ועינו כעין הברולחא. והענין הוא, כי כל הגוונים נשרשו למעלה בדרקות גדול, והכל חוור, כי הרחמים גוברים, וכופין הדין ואינו ניכר, והיינו דקאמד התם בארדא, יתיב על כרסייא דשביבין לאכפייא לון, וכאשר יורד משם לז"א טל זה, מתגלה אדמימותו. וכמ"ש שם, ח) והוא טלא דאתכליל בתרי גווני, מסטרא דרישא חיורא, חיזור בגויה, דכליל כולהו חיזורי. וכלהו חיזורי, אבל כד אתישבן ברישא דז"א, אתחזי ביה סומקא, כהאי בדולחא דאיהו חיזור, ואחזי גוונא סומקא, בגוונא חיורא כר, כי טל אורות טלך, אודות תרי, עכ"ל. הנה אמר דמסטרא דרישא חוורא, חיזור בגויה דכליל כולהו חוורי, וגם הדינין כולהו חיזורי, וזהו שחזר ואמר וכולהו חיזורי. וכאשר ירד הטל מאת פניו לז"א, דרך אר"א, ונתישב הטל בראשו, אתחזי ביה סומקא, כבדולח זה שהוא לבן, ונראה בו גוון אדום, כן טל זה במקומו לבן, וכאשר מגיע למקום הדאיה שהיא בז"א, ששם גילוי, נראה בו גוון אדום. וכלא כליל בההוא טלא, ולא נתגלה אדמימותו עד שנתישב בז"א.

חשבון האלף ההם, ואיך הם נמשכין עד רישי כתפין, ובוה תבין מ"ש כאן אחורי כתפין כר, וגניזו חר לאלף יומין כר.

(א"ש: עוד בס"א בפרק הזה בסופו, בדף קע"ז ע"א, שורה א', וז"ל, אתא מפתחא דכליל בשית, ומכסייא פתחהא, ואחיד לתתא, להאי ולהאי, ווי למאן דגלי פתחהא. תעיין במה שנבאר אצלנו בברכת המסיל חבלי שינה על עיני כר, כי שם ביארנו הקדמה חשובה בענין ז"א איך הגדיל, ואיך נעשה מכה נה"י דאימא, המתלבשין בתוך הז"א כר. ומשם תבין כל מה שנבאר כאן, וזה ענינו: אמר, אתא מפתחא דכליל בשית כר, פירוש: כי הנה ז"א שרשו אינו רק שש קצוות, הוא הנקרא מפתחא דכליל בשית, והנה הנה"י דאימא מתלבשין גו גלגלתיה, ונודע, כי היסוד שלה היא בית הרחם שלה, היא פתח שלה, ובהיותו גו גלגלתא דז"א, מכסייא פתחהא דאימא, ופתח היסוד שלה סתום וסגור. אמר עוד, ואחיד להאי ולהאי, פירוש: כי כמו שנה"י דאימא מתלבשין תוך רישיה דז"א, כך הנה"י דז"א, נמשכין ונכנסין בנקודת ציון של היסוד דמלכות נוקבא דיליה, ומתחברין בסוד הזווג, חמשה חסדים שלו וחמשה גבורות שלה, ואז גם פתח רחמה של נוקבא דז"א, שהיא לתתא היא גם כן סתומה ומכוסית, ונמצא כי ראשית האי מפתחא, אחיד וסגור לאימא. וסימו סגיר ואחיד לתתא לנוקביה, וזמ"ש, ואחיד להאי ולהאי, ונמצאו סתימין תרתי עדיין: דאימא, ודברתא, ואז אין הדינין גמורין. וכאשר ח"ו ישראל חוטאין, גורמין לסלקא אימא מעל בנין, ואז אימא מסלקת נה"י דילה מגולגלתא דז"א, ונמצא יסוד שלה מגולה, גם אז נמשך, שגם הז"א אסתליק לעילא, ואינו עם נוקביה, ואז גם יסוד דנוקביה מגולה, והרי זה ענין גלוי עריות, ואז גורמין, שהדינין של אימא וברתא יוצאין משם ונמשכין למטה, וזמ"ש ווי למאן

חגהות ומראה מקומות

ח) אות קפ"ה ובדפו"י דף קל"ה:

קדישא כו', על דא אתמר, אמרתי אשמרה דרכי מחטא בלשוני כו', עכ"ל. ביאור הדברים: דע"ק סתימא דכל סתימין, דהיינו ההוא כתרא עלאה דלעיל, כדלקמן, לא אדכר באורייתא כלל. כדאמר באדרא רבא, דלא מתפרש באורייתא בר מן אתר חד כו'. ולא אשתכח: דאפילו או"א לא מתנהרי מיניה, אלא על ידי מוחא ומזלא כדלעיל. ובגין דאיהו רישא עלאה על כל שאר רישין עלאין, דהיינו כתרא עלאה לעילא לעילא, לא אדכר בר רישא חדא בלא גופא לקיימא כולא, כי אי אפשר להנהיג עולם זה על ידו, כי הוא רחוק ממנו תכלית הריחוק, ואין לנאצלים ולא לנבראים יחס ודביקות עמו שיתנהו על ידי, אחר שהוא רישא עלאה על כל עלאין, ולפיכך לא נזכר כי אם הראש בלבד להחיותם, כי זולתו אין להם חיות, ואתתקן לקיימא כולא, להיותם נשרשים בו. אבל הנהגת העולם ובריאתו, (ג) על ידי או"א, וז"א בהתלבשו בהם, כי כאשר נשתלשלו המדרגות מדרגה אחר מדרגה, נתעבו יותר, ונתרחק האור העליון, באופן שנברא ונוצר ונעשה העולם, מה שלא היה אפשר להעשות כן על ידי העתיקא. ודע, דגופא דעתיקא, נעשה נשמה לאו"א וז"א, והיינו דקאמר לא אדכר, ילא קאמר לא היה, והראש העליון לא היה אפשר להתלבש בהם, כי גבה מהם מאד. וזמ"ש, והאי טמיר וסתים וגניז מכולא, והשתא ניחא, האי דאמרין באדרא, דהאי מזלא תלי בשיקולא עד טיבורא, והא ליכא גופא, אלא ודאי כדאמרן, ואפשר, דהיינו דקאמר לעיל מתקלא קאים בגופיה, דמתקלא היינו דכר ונוק' דאתקלו, קאים בגופיה דהאי עתיקא, דהא או"א דאינון דכר ונוקבא, בגופא דעתיקא קיימי, והוא נשמה להם, ולא

קרומא דאירא אודכך וסתים ג', ט) זהו התיקון השלישי, וכבר פרישנא ליה לעיל. ותנינן באדרא רבא דף קכ"ח ע"ב, וז"ל, בחללא דגלגלתא, קרומא דאירא דחכמתא עלאה סתימאה דלא פסק, והאי לא שכיח ולא אתפתח כו', דביה תליא תמים דעות, שלים מכל סטרוי, וסתים ושכיך ושקייט, כחמר טב על דורדייה עכ"ל. הכונה היא, כי מוח ז"א מתחלק לשלש חלקים, והם: חכמה, בינה, ודעת. וחכמה מתפשטת ל"ב שבילין, ובינה לחמשים שערים. ודעת, מיניה נפקי אלף אלפין אדרין כו'. ואח"כ כל השלשה מתפשטים בגופא, כדאיתא באדרא רבא. (י) ועוד נבאר ענין דעת זה לפנינו בע"ה. האמנם במוח א"א כולם כאחד, ולפיכך נחלק מוח זה לג' ד', כנגד ג' אלו, ומ"מ כולם הם בחלל אחד.

ואחר שלשה אלו, שהם כנגד חב"ד שבכתר הוא חסד שבכתר, והוא הנקרא חסד עלאה, וקרום זה מפסיק בין ג' אלו, לחסד שבכתר, הוא הנקרא (כ) אירא דכיא, כדכתיבנא כי לא יוכלו התחתונים לקבל מג' עליונים אלו, אבל אודכך לבא האיר דרך שם לחסד עלאה, ומחסד עלאה לאו"א. (ל) וזהו ענין התיקון שנתקן ע"ק, לסתום ג' עליונות אלו, על ידי קרום זה דאודכך וסתים, ושיכא השפע (מ) על ידי חסד עלאה, ונתגלה חסד זה במצח, ונתפשט בתיקון השער דדיקנא השמיני והשלשה עשר כדלקמן.

היינו דאמרין באדרא וזטא בדף רפ"ט ע"ב, וז"ל, האי ע"ק, סתימא דכל סתימין, לא אדכר ולא אשתכח. ובגין דאיהו רישא עלאה לכל עלאין, לא אדכר, בר רישא חדא בלא גופא, לקיימא כולא כו', ואי תימא מאן עתיקא

הגהות ומראה מקומות

הגילוי והגילוי הוא ההעלם, ע"כ הגה"ה ממוהר"ח זללה"ה.

- (י) אית קצ"ב ובדפריי קל"ו.
- (כ) ג"א קרומא דאירא (זה"ר).
- (ל) ג"א לאמא (דפריי).
- (מ) ג"א על ידו לחסד (זה"ר).
- (נ) ג"א הוא ע"י או"א וז"ן (זה"ר).

(ט) בזה"ר יש כאן הגה"ה ממוהר"ח זללה"ה וז"ל קרומא דאירא אודכך וסתים ירצה בחינה אחרונה שבבינה והיא בינה שבבינה שבכתר אודכך להציא קצת אור מתוך זכותו לחוץ לתיקונים החצונים שהם ג"ט קר"ע ס"ה וסתום העלים האור הרב, כדי שיתגלה קצת ממנו, כי ההעלם הוא

ליה מההוא מוחא סתימאה, על ידי חסד עלאה. ונמצא דכולא כליל במוחא סתימאה, אחר שממנו יוצא האור, אלא שנמשך לחסד עלאה, ומחסד עלאה למזלא, וממזלא למוחא אחרא, ומקורו הוא מוחא סתימאה. והראשון יותר נכון. אתנהירו תלת דישין עילאין, דהיינו או"א, וחד דכליל לון, דהיינו דעת. והנכון, דהיינו מזלא. וכדאמר בתר הכי, ובמזלא תליין, שממנו אתנהרו, ונכללו בו. ומכאן תחילת ע' עלוי יקירו דיקנא, שהוא מזלא סתימאה, שנמשך מהעתיקא, בשעדי דתליין עד טיבורא, ומתגלה באו"א, ואינון או"א מתתקנו, כמו שהוא ע"ק, שהוא תלת רישין, הכי כולא בג' רישין.

וכד אתנהרין, תליין כולהו דא בדא: אבא, בכתרא עילאה. אימא, במקחא. מזלא, בההוא דלא אתידע. וזמ"ש, בג' רישין, תרין מתרין סטרין, כנגד או"א. וחד דכליל לון, כנגד מזלא. ומשום דמאן דאתכליל מתרויהו בכל דוכתא, הוי למטה מהם, וכלול משניהם, שהוא מקבל מהם. והכא לאו הכי, משו"ה קאמר, כמא דע"ק, פ) דהתם למעלה מהם, ומשפיע להם. והיינו דקאמר, מאן עתיקא קדישא, דהוה משמע לן דמזלא קדישא עתיקא אקרי, והוה תלת דישין: כתרא עלאה, ומוחא סתימאה, ומזלא דמקבל מתרויהו וכליל לון, והוה כשאר מכריע דעלמא, אבל השתא דמנית למזלא בכלל הני תלת דישין, אם כן מאן עתיקא קדישא דקאמרת, דאית ביה תלת דישין. ומשום הכי משני, דלעילא אית דלא אתידע כו', והוא כליל כולא, ותדין רישין ביה אתכלילו. וכדין כולא אחרא, הכי מתתקן, שהכולל את שניהם, הוא גבוה מהם, והם מקבלים ממנו, ולא הוא משניהן כשאר מכריעין. וההוא, דהיינו דישא דלא אתידע, לאו במנינא, שימנה ספירה בפני עצמה. ולא בכללא, אעפ"י שלא ימנה ביחוד, אפשר שימנה בכללא, כי נכניסהו בכלל כתר עלאה, להימנות בכלל הנאצלים. ולפיכך אמר, ולא בכללא. ולאו בחושבן: היינו מחשבה, אלא

אתאחד ולא אתחוי, דהא נתלבש בהאי מתקלא, וכדאמרן.

תיקוני דעתיקא דאתתקן, היינו בההוא מוחא סתימאה דכולא דאתפשט בההוא מוחא, בחכמה ובתבונה וברעת. דכולהו כלילן ביה, ואתקין על ידי מוחא, וקדומא דאוריא דאזדוכך, פדקאמרן. ונפיק חסד עלאה בתד הני תלת, וקרי ליה אתפשט, אע"ג דשכיך וסתים, משום דמתפרש לתלת זימני בארבע ארבע כדלעיל. אי נמי, דאתפשט בדיקנא, וכדאמרין התם, בדיקנא דא תלת דישין דקאמינא מתפשטן, ואתקין על ידי תיקוני דיקנא, ונפיק חסד עלאה, היינו מזלא, דכולהו רישין מתחברן בהאי מזלא ומשתכחין, וראשון עיקר.

וחסד עלאה אתפשט, במצחא, ובמזלא, ובאבא ואימא, אתקין ואתכליל כלא במוחא סתימאה, כי גם אבא ואימא נכללין במוחא. ולפי שנראה זה זר, דהא מוחא סתימאה סתים ושכיך, להכי יהיב טעמא, דכד אתתקן חוורא דא דמוחא, בנהירו דא דחסד עלאה בטש מאן דבטש בהאי מוחא, ואתנהיר מוחא אחרא. והאי לחודיה ס) תלי ממזלא יקירא, דמיניה אתנהיר מוחא אחרא, דאתפשט לל"ב שבילין. כד אתנהיר, נהיר ממזלא, ונמצאו כולם כלולים במוחא, כי כאשר נתקן המוח, בגלגלתא וקרומא דאוריא, נפיק חסד עלאה כדאמרן. וכד נפיק חסד עלאה, בטש מאן דבטש במוחא, ואתנהיר מוחא אחרא, על ידי חסד עלאה, דהיינו מזלא. הרי הכל אחר, שתקון המוח כדי שיצא חסד עלאה, ומחסד עלאה נהיר מוחא אחרא, כד בטש מאן דבטש במוחא, ונראה שלשון זה נמשך עד למטה, לומר תרע איך הכליל כולא במוחא סתימאה דא, שהרי כשנתקן חוורא דא דעתיקא בנהירו דא דחסד עלאה, בטש מאן דבטש בהאי מוחא, ואתנהיר ההוא חסד עלאה דבמוחא, ותלייא נהורא דא ממזלא יקירא, לענין דמוחא אחרא דאתפשט לל"ב שבילין, כד אתנהיר, נהיר ממזלא יקירא, מההוא נהורא דתלי ביה, דנחית

הנהות ומראה מקומות

ס) נ"א כלומר כמו דע"ק הוא למעלה מהם
השפיע להם (וז"ר).

ס) נ"א נהירא וליג יחודיה (וז"ר).
ע) גלוי (וז"ר).

וזהו ענין בטישה זו, להוציא דין ורחמים. ודמיון היין, הוא דמיון הזקן, אשר לא יגבר כעטו עליו, אם לא ש) יעזרהו על כך, ונמצא שיש לו כעס, אלא שאינו מתגבר עליו. ויש עוד דמיון שני אל היין, כי כשם שהיין יגיע לו תועלת מן השמרים, כי הם סיבת קיומו, כי בלתם יפסד מהרה, כן יש יתרון לחכמה מן הסכלות, כדאינתא בפרשת תוריע. ת)

והנה סיבת היות קרום זה סתום, הוא לשת"י סיבות: אם להעלימה, כי נעלמה מעיני כל חי, ואם לסיבת השמרים, והנה לסיבת השמרים היה די כשיסתום למטה, כי למעלה מכוסה בגלגלת. והנה התחיל לשאול, על היותה בלי א) מופסקת למטה, וו"ש דלא פסק. ואח"כ הדיענו, שגם מן הצד לא שכיה ולא אתפתח, והנה נתן טעם על היותה בלתי פתוחה מן הצד, לומר, שגם למעלה ב) היא חופה על המוח, להורות על רוב העלמה. ואח"כ נתן טעם, מפני מה אינה פתוחה למטה, אחר שממנה נאצלים אר"א, כי מפני השמרים נעשה כן, וכדכתיבנא. ולשנים אלו ג) הביא מהוקן דעתו סתים, הוא כנגד ההעלם, ומוחיה סתים, כנגד השמרים.

והאי קרומא אתפסק מו"א לגמרי, ובג"כ מוחיה אתפשט לבינה, ונחית ללי"ב שבילין, שהם נמשכין למטה, הה"ד ונהר יוצא מעדן, בינה, להשקות את הגן. הרי שהוא נמשך גם למטה להשקות, מ"ט, משום דקרומא אתפסק למעלה, דלא מחפאי על מוחא, וכיון דלא מחפאי, הרי היא מתפשטת, ונמשכת חכמה בבינה, והיינו יוצא מעדן, מעדן תתאה, ומשם להשקות את הגן לתתא. ועכ"פ, אף אם תכחיש שאינו נפסק, וחפייא לעילא על מוחא, ומאי יוצא מעדן, מנהירו דביה, מכל מקום, לתתא פסיק, דהא קאמר להשקות, אלמא

ברעותא דלבא, דהיינו רצון ז) הוא יותר דק מהמחשבה. ודע דבהאי כתר, ליכא תיקוניו, וכולהו במוחא סתימאה גינהו, וזה עיקר הפירוש למ"ש לעיל, והאי טמיר וגניו וסתים מכולא, שאין בו שום תיקון, כי תקוניו דאתתקן כולם, הוא בהוא מוחא סתימאה דכולא, דאתפשט ההוא כתר, עלאה לעילא, ואתקין ההוא מוחא סתימאה, ונפיק חסד עלאה, שהוא התפשטות ההוא רישא ק) כדכתבינן לעיל, וחסד עלאה אתפשט במצחא ובדיקנא, ואתקין לאבא ואימא, ואתכליל כולא במוחא סתימאה דא.

והיכי אתכליל כולא במוחא סתימאה דא, משום דכד אתתקן חוורא דא בנהירו דא, דע, כי מוח זה היה כלול מדין ורחמים, ולא נתקן להיות כולו חוור, אלא על ידי חסד עלאה, ומ"ש דכד אתתקן חוורא דא בנהירו דא, ומ"ש למעלה, דאתפשט ואתקין ונפיק חסד עלאה, ויצא חסד זה מן המוח לחוץ, דרך קוטרא דקרומא דאוריא דאודרך וסתים, ומשם נגלה במצחא ובדיקנא כמו שכתבנו.

והנה כאשר נתקן המוח, והיה לבן על ידי חסד עלאה, בטש מאן דבטש בהאי מוחא, והנה ענין בטישה זו, יובן במאמר הראשון שהבאתי מאדרא רבא דף קכ"ח ע"ב, וו"ל, והאי מוחא דאיהו האי חכמתא סתימאה, שקיט ואשתכך באתריה, כחמר טב על דורדייה כו', והכונה היא, כי השמרים והדינין בחכמה, ר) אלא שהם שקטים וכפופים במקומם, וכאשר ינענעו היין, אז יעלו השמרים למעלה ויראו הדינין, והנה החבית השקטה על שמריה, אם יוציאו היין דרך פיה, ישארו השמרים כולם למטה, ואם ינקבוה דרך שוליה, יצאו שמרים לבד, וצריך לנענע חבית זו, כדי שיתערב יין ושמרים, ויצאו שניהם יחד רחמים ודין.

הגהות ומראה מקומות

ש) ג"א יעוררהו (זח"ר).
ת) אות צ"ו בסולם מאמר שיש יתרון לחכמה על הסכלות ובדפרי דף מ"ז.
א) ג"א בלתי (זח"ר).
ב) ג"א הקרום חופה (זח"ר).
ג) ג"א מוסיף הביא ראיח (זח"ר).

ז) לקמן בפרשת פקודי ד"ה שם בדף רס"ב.
ח) שער סדר אבי"ע דף שני"ט ד"ה ובוה תבין.
ק) בזה"ר כתוב כאן בסוגרים (ג"ל דל"א או מו"ט).
ר) ג"א הם בחכמה זו (זח"ר).

ובתר הכי קאמר, מוחא אחרא דאתפשט כר. וכך הוא עיקרן של דברים: דשלשה מוחי איכא, (ח) מוחא סתימאה, והאי אקרי מוחא דעתיקא. שני, מוחא דאבא ואימא, והאי אקרי מוחא לחוד, ואתכליל במזלא, וביה תלי, ולא אתפשט לל"ב שבילין, עד דמטי לז"א. שלישי, מוחא דז"א, והאי אקרי מוחא אחרא דאתפשט לל"ב שבילין, והוה שלא נזכר באדרא רבא לל"ב שבילין, אלא בז"א, ולא נזכר שם אבא ואימא כלל, דבכלל עתיקא הם, דהא אתכלילן במזלא, ואין שם התפשטות כלל.

והשתא הכי פירושא: תיקוניו דאתתקן ההוא כתרא עלאה, לא הוה אלא במוחא סתימאה כדכתיבנא לעיל, דאתפשט ט) במוחא ובדיקנא. ונפיק חסד עלאה במזלא, וחסד עלאה אתפשט במוחא דאבא ואימא, ואתכליל כולא, דהיינו אבא ואימא, במוחא סתימאה. דכך אתתקן חיורא דא דאבא ואימא, בנהירו דא דחסד. עלאה דתלי במזלא, בטש מאן דבטש בהאי מוחא דאבא ואימא, דבתר דאתתקן חיורא דא בנהירו דא, אתעביד מוחא, וקרי ליה מוחא. וכך בטש ביה, אתנהיר ותליא ממזלא יקירא, דמיניה בטש מאן דלא בטש. דאילו מוחא אחרא דז"א דאתפשט לל"ב שבילין כד אתנהיר נהיר ממזלא יקירא, אבל לא בטש ביה מאן דלא בטש במוחא דאבא ואימא, אלא דנהיר ממזלא יקירא לחוד. אבל מוחא דאבא ואימא, לא נהיר אלא על ידי ההוא דבטש טמיר מכולא, ומכל מקום ביה תלי, (י) דמיניה בטש מאן דלא בטש כדאמרן. אי נמי דלא בטש מאן דלא בטש, עד דאתתקן בנהירו דא דחסד עלאה, ובתר כן בטש. נמצא דבמזלא תלי, דאי לא אתתקן בנהירו ידיה, לא הוה בטש ביה מאן דלא בטש. והשתא מוחא דז"א, אית בהו תרתי: נהירו דמזלא, ובטש ביה מאן דלא בטש. ואילו מוחא אחרא דאתפשט לל"ב שבילין, לית ביה, אלא נהירו דמזלא.

שהמוח יורד למטה להשקות. איג הכי קאמר, הה"ד ונהר יוצא מעדן, ומדקאמר יוצא, ולא קאמר יצא, משמע שתמיד יוצא, ואינו פוסק, ומ"ט יוצא תמיד, מפני שאין שם קרום כלל המעכב, ותמיד יוצא. ואף אם תאמר דיוצא לאו דוקא, אי נמי דיוצא תמיד מנהירו דביה, עכ"פ פסיק לתתא, מדכתיב להשקות, וכדאמרן. והיינו דתנינן ברישומי אתוון תי"ו, כי האותיות הנרשמות אחת מהן תי"ו, והיא פירושו רושם וכדאמרין התיות תי"ו. והיא סוף האותיות, ובעלמא דאתי ד) יהיו כסדרן. וכאשר התחילו לרדת למטה התחילה תי"ו לרדת, בסדר תשר"ק, ועשתה רושם (ה) בקרום ונפסק, ולפיכך נקראת תי"ו לשון רושם לפי שעשתה רושם ו) בקרום ביציאתה. זה הנראה לע"ד בזה, עד יערה עלי רוח ממרום בע"ה.

ולפי מאן דגריס, כלומר רשים רשומא לעתיק יומין, אע"ג שאין הלשון סובלו, דמשמע דז"א איירי דקאי ביה, ולא אאריך אפין. מכל מקום אפשר ליישבו דהכי קאמר, דהיינו דתנינן ברשומי אתוון תי"ו, דמשום הכי רשומא תי"ו דסוף אריך אפין דלית דכוחתיה, דבסוף אריך אפין לא אתפסק קרומא וסתים. משא"כ בתי"ו דסוף דז"א דאתפסק, ומשום הכי רשים בתי"ו, דהיינו רושם, לומר דלית דכוחתיה כנ"ל. והא דקרי ליה תמים דעות, משום דממוחא דאבא, נפיק מוחא דז"א, וז"א אתקרי אל דעות, כדאימא באדרא זוטא. (ז) הנה שממוחא דאבא יוצא ממנו דעת, והאי מוחא הוי תמיד דעות, שאין מתפשטין ממנו הדעות, אלא הוא סתום, והדעות בתוכו שלם מכל סטרין, דלא אתפסק ההוא קרומא, לא למעלה ולא למטה, כדכתיבנא. אחר שכתבתי כל זה, האיר ה' עיני, במאמר שהבאתי למעלה בדף רפ"ט ע"ב, וז"ל, תיקוניו אתתקן בההוא מוחא סתימאה וכלא, וראיתי, דמעקרא קאמר מוחא סתימאה, ובתר הכי קאמר, חיורא דא, ובתר הכי קאמר, מוחא בלחוד.

הנהרות ומראה מקומות

(ז) אות צ"ג ובדפרי דף רצ"א. (ח) ג"א א' מוחא דע"ק והאי אקרי מריס (וה"ר). (ט) ג"א במצחא (וה"ר). (י) ג"א כמאן דבטש (וה"ר).

(ד) ג"א חיו (וה"ר).
(ה) ה"ג בוח"ר ג"א בקרוב (דפ"י).
(ו) ה"ג בוח"ר ג"א בקרוב (דפ"י).

ביאור הדברים: כי שיער הראש, קוצותיו תליין בתקונו, שהן גלגלתא ומוחא, נקיים כעמר נקי, עד כתפוי, עד כתפוי סלקא דעתך, דמשמע כל עובי כתפוי מכוסים, וזה א"א, אלא אם כן יהיה האזן עליונה מכוסה, וזה אינה כדלקמן. אלא עד רישי כתפוי בלחוד, דלא אתחזי קדלא, שאין הכונה לכסות את הכתפיים, אלא לכסות את העורף. משום דכתיב, כי פנו אלי עורף ולא פנים, כי בעורף מקור הדינין והקליפות. וישראל בחטאם, נמשכו אחר העורף. והעורף העליון מכוסה בשער, לכסות הדינין ולבסמם, במשיכו דמבועי, דנפקי ממוחא, ושערא סליק אבתרוי דאודגין, שיהיו האזנים מגולות, הצואר אל הזרוע משמע, ואם כן מסתלקים כדכתיב להיות אנך פקוחות. (ג) אי נמי הכי פירושו, דעד כתפוי כל אורך הכתפיים, מן השערות מעל העורף ויוצאות חוץ לכסות כל אורך הכתפיים, ונמצא העורף מגולה, וזה אי אפשר, אלא עד רישי כתפוי, דהיינו תחילת הכתפיים, שבשני צדדי הצואר הסמוכים לצואר בלבד, באופן דלא אתחזי קדלא, שהשערות הם על העורף, ומגיעים עד רישי הכתפיים שבשני צדדיו מכאן ומכאן, באופן שאינו נראה כלל העורף.

ודע, כי שערות הראש, הם מבועי הדינין התחתונים, ובהם תלוים. ואעפ"י שהם במקומם רחמים גמורים, מכל מקום למטה תלוים מהם הדינין, ושמם יוכיח עליהם, שיער מלשון סערה. ובמקומם כופין הדינין והקליפות, ומהם נמשכין הדינין והקליפות. ולפיכך תמצא שבמקום שבאריך אפין נכפין הדינין, הוא מקום תוקף הדינין בז"א, המצח, והחוטם, וכן שערות הזקן.

הגהות ומראה מקומות

ממש, ותיקונם הנגלים לחוץ ע"י השערות, הם כעמר נקי, כמו אותו עמר נקי שבפנים, וז"ש ושער רישיה כעמר נקי. ומ"ש ותליין בשיקולא, ירצה, שי"ג ת"ד אינם שוים זה לזה, כמבואר באד"ר ואד"ו, אבל התקונים שלו שבראש שוים הם ושקולים זה כזה. (ג) בזה"ר כתוב הגה"ה א"מ לא נמצא פסוק זה בכל הכ"ד וצ"ל להיות עיניך פתוחות ואזניך קשובות והוא פסוק בדברי הימים סימן י'.

והענין הוא, דמוחא דאבא ואימא כד אתתקן על ידי מזלא, יורד העצמות המחיה את הספירות במוחא דא בלי לבוש, וזהו בטש מאן דלא בטש. אבל במוחי דז"א, יורד בו העצמות העליון, (כ) ובטש, כולא אתכלל במוחא סתימאה, על ידי העצמות העליון המיוחדם, וזה ברור.

ודע, דחסד עלאה דהיינו מזלא, הוי גופא (ל) דההוא דלא אתידע, דהא חסד בגופא הוא, בתר רישא, ואיהו אתעביד רישא לאבא ואימא. וזמ"ש, כד אתתקן חיורא דא בנהירו דא, ואתעביד נשמה לז"א, והיינו דקאמר, כד אתנהיה, נהיר ממזלא יקירא. ודי בדברים אלו שהם כבשוננו של עולם.

(מ) אינון עמר נקי תליין בשקולא ד', זהו התיקון הרביעי, והוא שיער הראש שהם כעמר נקי, דלא מסתבכאן דא בדא, ותליין בשקולא, דלא נפיק נימא מן נימא, ושערא מן שערא, ומן נימין אלו נגיד למוחא דז"א, ממה שנמשכת נימא זו ממוחא סתימאה, כי לכל נימא יש מבוע, יוצא מהמוח דרך הגלגלת. ועל ידי מה שמושכין נימין אלו לז"א, מתפשט מוחיה לל"ב שבילין, ולפיכך ארוכים ושעועים, להמשיך למוחא דז"א, מההוא משיכו דמוחא, למוחא דימיה, דלית קיומא למוחא תתאה אלא בקיומא דמוחא עלאה, ותנינא באדרא רבא בדה קכ"ט ע"א, וז"ל, קוצין דשערי תליין בתיקונו, נקיים כעמר נקא, עד כתפוי, עד כתפוי ס"ה, אלא עד רישי דכתפוי, דלא אתחזי קדלא כו'. אמאי אתענשו, משום דלא עברו בחביבותא, אלא בנסינא, דכתיב ועל נסותם את ה' היש ה' בקרבנו אם אין, עכ"ל.

(כ) ג"א מוסיף מתלבש במזלא ונהיר ממזלא בלחוד וכיון שע"י מזלא יורד במוחא ז"א (ג"א באור"א) העצמות העליון ובטש (זה"ר).

(ל) ג"א דדישא (זה"ר).

(מ) בזה"ר כתוב הגה"ה וז"ל אינון עמר נקי ירצה כי תקונים הפנימים הם השערות בראש והם עמר נקי בפנים. ואפשר עוד לומר שמ"ש עמר נקי חוזר על תיקונים הפנימים, שהם עמר נקי

ומרתם על ישראל. ואי אצטריך לנקום מאוביהם יורדין תנא ואשא דרך נקב החוטם, וכן להפך חס ושלום.

וענין שתי דמעות אלו הוא, כי הדינין נחלקים לשתי חלוקות: אם מצד הקדושה, וזאת סומקא, ואם מצד הקליפה, וזאת אוכמא. וכדאמרינן (פ) האי שחור אדום הוא, אלא שלקה, ואמרינן בפרשת תרומה בדף קמ"ט ע"ב, וז"ל, תכלת דא ביומא תנינא, אצטבע בשני גוונים: סומק, ואוכם, ותכלת סומק איהו דיליה, מיומא תנינא כו', הה"ד וחשך על פני תהום. אמאי אקרי חשך, דגוון דיליה חשוך, ואחשיך אנפי בריין. ודא איהו סומק ואוכם, ובגין דא לא כתיב בשני כי טוב כו', עכ"ל: אל יפתוך רמי הקומה, קרואי שאול, האומרים כי שם נראות וגוונים במקום הנאצלים העליונים, עבר עליהם המים הזדונים, ויחפו דברים אשר לא כן, על אדוני האדונים, כי אין שם גוון ולא מראה, רואה ואינו נראה, המתגאה על גאה, הן אמת כי שרשם למעלה, ותוצאותם הימה, כי שם נגלו את אשר כבר עשוהו השרשים העליונים, כי כח הגוונים, לבן ואדום וירוק ושחור וזולתו, שם דרכי הכוחות כולם, ויגלו מהארץ העליונה, מאותם ארוים אשר נטעו בה, לעשות ענף ולשאת פרי, והוציא ההוא אפריון כגוונא רידהו, כדאיתא בספר תרומה. ואלו הנטיעות, הם הנקראים עובדא דבראשית, והם הם ששת ימים של בראשית, ויום שני שהוא גוון סומק, כדמסיק, הוא שורש כל השלשה גוונים, סומק, ותכלת, ואוכם, והם דינא קשיא גבורה, דינא רפיא, מלכות. דינא מסאבא, מהקליפות, ואלו השלש גוונים היו בכח באצילות, ולא נתגלו עד הנה בבדיאה ביום שני, וזמ"ש, תכלת דא אצטבע ביומא תנינא, כלומד תכלת שהיא המלכות, לא נתגלה צבעו שהיה בו בכח, עד יום שני, כי שם נתגלה: גוון הגבורה, שהוא אדום, וגוון המלכות, שהוא הכלת, וגוון הקליפות, שהוא שחור. ויום שני מכח המלכות הוא, שהוא חד-

מהם תלוין הדינין התחתונים, ובמקומם רחמים גמורים, והם כופין הדינין. דומה ליינ שקט על שמריו, שאין השמרים מתעודרים שם, אעפ"י ששם מקום השמרים ושרשם. ומפני שיש לדינין אחיזה יותר בשערות הזקן, יותר משערות הראש, ולפיכך הם קשים, ולא שעיעי, לכסות הדינין אשר שם מקורם. משא"כ בשערות הראש, שהם שעיעי, ומכל מקום יש מקום תליה לדינין בהם, ובפרט בהיותם מושכין השפע ממוחא להם, שממטה למעלה, בסוד אוד החזור, הוה"י, שהוא דין, ובצד זה יש להם יתרון לשערות הזקן עליהם, כי הם מושכים השפע בסדר, מלמעלה למטה. (ס) ולפיכך האי שערא סליק בתר אורנין, שהוא מקום תליית הדינין, ואין דאוי שיכסו על האזנים, לעכב התפילה העולה עד שם.

ודע כי תאוון של אריך אפיו, לא נזכרה כלל, לא באדרא דבא ולא באדרא זוטא, ולא נתברר אופן תיקונה איך הוא, ונראה, כי אוון העליונה נעלמת מאוד, לא שלחו בה יד, ולפיכך לא ניתן מקום לשערות הראש, להיותם מכסים עליה, ובגמרא אמרו (ע) חרשו, נותן דמי כולו, כי האוון עיקר האדם, ומועיד אפיו נלמוד, דאמרינן באדרא זוטא בדף רצ"ד ע"ב, וז"ל, בהאי נוקבא דאורנין, תליין נוקבין אחרנין: נוקבא דעיינין, נוקבא דפומא, נוקבא דחוטמא כו', הה"ד הטח ה' אונגך ושמע פקח עיניך וראה, הא כלא ביה תליא כו' עכ"ל.

הנה מבואר כמה גדולה וגבוהה ונעלמת האוון התחתונה, שהכל תלוי בה, והענין הוא, שהכל תלוי בהתעודרות התחתונים, וכאשר יעלה קול מהתחתונים ממצוקותיהם, כי גברו עליהם הדינין והקליפות, ומקולם כי צעקו אל ה' בכל לבם, ושועתם לפניו תבא באזניו, ועולה הקול ההוא שם, ועולה משם, אם לטוב לנקב העינים, ויורדים משם שתי דמעות, משני גוני העין: סומקא, ואוכמא. שמשם נמשכין הדינין והקליפות, ומתבסמים בים החכמה העליונה,

הגהות ומראה כקומות

(ס) ג"א מוסיף בסוד אור ישר (זה"ר). (ע) ב"ק פ"ה: (פ) חולין מ"ז:

מעצי הלבנון דהוא אפריון, וביום זה שהוא מכח התכלת שהוא המלכות, אצטבע בשאר גוונים תכלת זו, כי שם הראתה גווינה השלשה, על ידי יום שני, וקא מפרש כיצד אצטבעו, וקאמר, דסומק איהו דיליה מיומא תנינא ממש, כעין גוון אשא, כי יום שני זה, הוציא בו האפריון בגוונא דאשא עלאה, והיא הגבורה, כי על ידה נעשה, כדאיתא בפרשת תרומה, ונמצא שתכלת זה לא נתגלה גוונו, עד שהוציא ממנו יום שני על ידי הגבורה, וביום שני זה נתגלה גוון הגבורה, שהיה נעלם במלכות, והוא גוון סומק, וירית גוון דהבא מאימא עלאה, אשר שם הוהב, והיא הנקראת גם כן אלהים, אלהים חיים, דכולא גוונא חדא, שזו גבורה עלאה, וזו גבורה תתאה, אלא שזה זהב, בסוד היין המשמח, וזה בסוד היין המשכר, ויונקת היא התחתונה מהעליונה, דהא מסטרא דאימא נפיק גבורה כנודע.

תכלתא נפיק מגו ההוא גוון סומק, כי מלכות מגבורה יצתה, ולא ניכר גוונאה, וכד נחית לתתא, אתרחק גוון סומק גו ההוא אתד דאיהו ימא, הנה אין ספק שעם היות שיש שמות רבות לספירה, כל שם ושם יורה על ענין מיוחד, וים יורה על קבוץ המים שבה, שנאמר ולמקוה המים קרא ימים, והיא סוף, כד"א בים סוף, והנה כמו שבאצילות, היא סוף כל האצילות, כן בבריאה לא נתגלה גוונאה, עד סוף מדרגות הבריאה, אחר ששת ימי אפריון זה, והוא המקום הנקרא ים, כד"א כל הנחלים הולכים אל הים, והם דרגין קדישין דילה, אחר ששת ימים אלו, והם ההיכלות שבפרשת בראשית, ובפרשת פקודי, ומיד אחדיהם מצולות ים, והם היכלות הטומאה, והנחלים שהם ששת ימים הולכים אל הים, כי יש שבעה דואי פני המלך, והם ששה ימים נמשכין ממש קצוות היום העליון, שהוא הזכר, ואלו נקראים ים, נמשכין ממנה, והם דרגין דילה, כדאיתא בפרשת שלח לך, ח"ל, כל אינון דרגין קדישין דילה אקרון ים ע"כ"ל, והם שבע הנערות הראויות לתת לה

ואם תשאל, אם אפילו הרחמים, כל עוד שהם יורדין מתמעטין והולכין, והם נעשים דינין למטה, כל שכן שהדינין, בודתם מאת פניו, יתחוקו ויעשו דינין תקיפין, והיכי קאמר דאתחלש גוון, דיליה, (צ) תשובתך היא, כי למעלה הם דינין תקיפין, כדי שלא ידבקו בהם הקליפות הבאים מצדם, וימצא מין את מינו, ולפיכך הם תקיפין, לכפות את הקליפות, וכל אשר ירדו הדינין, יתחלשו, לתת מקום ואחזיה לקליפות כי צריכין קצת לימין לסעדם, וזהו סוד עשיית העגל על ידי אהרן, הבא מן הימין, ועל דרך זה הרחמים גמודים, אין להם בהם אחזיה, וכאשר יחלשו, יהיה להם אחזיה בהם, מצד הדין שבהם עם הרחמים, ולעולם הם צדיכים קצת רחמים. (ק) ומכל מקום אינו דומה השמאל לימין, כי הימין אין ממנה הקליפות, אעפ"י שיש להם אחזיה בה, אבל השמאל, הוא עצמו מתהתך, ונעשה למטה סיגים וקליפות במקום הטומאה, חמ"ש בפדשת פקודי, דכסף אתהפך לטב, וזהב אתהפך לביש (ר) וע"ש, ומפני שסמוך לים, הם מצולות ים, שהם הקליפות, אתחלש גוון דיליה, לשים להם שארית בארץ העליונה, כדכתבנא.

ואל יקשה עליך, מ"ש בפרשת שלח לך, בדף קס"ג ע"ב, ח"ל, השתא פריש מאן דפריש

הנהות ומראה מקומות

(ז) עי' בסולם פרשת תרומה אות תכ"ס. (ק) ה"ג בחז"ר. ג"א ולכל (דפרי"י). (ר) אות ע"ו ובדפרי"י רכ"ד.

שער מאמרי רשב"י זיע"א

ק"ט

הנקבה מאחורוי, גוף שניהם היה אחד, ומתפרשין בדרועין בידין וברגליו. כמו כן בכריאה, הים דהיינו גופא, עומד על י"ב בקר, והם ששה קשרים שבשני זרועות ימין ושמאל (א) וששה שבשני הירכיים כדאמרינן בפרשת ויחי.

והנה העליונים זכרים, והתחתונים נקבות, ובכריאה הוא דקאמרינן, דלית לה מדילה כלום, כי אם מהשבעים שנים עליונים, הבאים מתחת, והם מים זכרים. ועל ידי כך, יוצאין ממנה מיין נוקבין, וזמ"ש, דרוד לית ליה כלום, אלא שבעין שנין דיהב ליה ארם קדמאה, והם הם הנמשכין ובאין לה מעלמא עלאה דיובלא, הנקרא שבע שנים, והם הנחלים ההולכים אל הים, ונעשה מהם ים, על ידי מים נקבות דילה, ודרגין (ב) דילה, וכדפרישית.

ובהוא ימא דילה, גו שבעין שנין, דהיינו השבעה העליונים, נמשך מהם עוד נוגא חדא, הוא החילון, והוא התפשטות האבר הקדוש יסוד בכריאה, בנקודה אמצעית שבה, כי כמו שבאצילות יש אות ברית, ונקודת ציון הנכנס בה, כן בכריאה, וזמ"ש גו שבעין שנין, שהוא היסוד, שהוא לגו נסתר וטמיר, וכמו שהשבעה שנים עליונים הולידו בה דוגמתם, על ידי יסודא דעבד שמושא, כדאיתא בפרשת תרומה, בן בכריאה, על ידי נוגא זה, דהיינו היסוד, עשתה הכריאה דוגמתם, כד עבד שימושא הוא נוגא, בנקודה שכנגדו מדרגין דילה, והיא ציון שבכריאה והוציא ממנו גוון תכלת וזה התכלת נק' כסא רין, ים המלח (ג) מלח הוא ברית קדש וים, אינון דרגין היוצאין על ידו, והוא המולחן כרי שלא יסריחו, והם ממולח טהור קדש, והוא המקום הנקרא יראה, ואין להשביית מלח זה, מפני הקליפות הסמוכים שם, ויראה בישא הקרובה להם, וזה (ד) התכלת הנקרא יצירה.

במתיבתא, רסיהרא קדישא שפירא איהי בחיורו, וכל גווינן מנצצן בה, ומרקמן, ואיהו כהוא שפירו וחורו דשמשא ממש כו', וכדין איהו תם ים, עם ה' אלהיו ממש, בתקונא חדא, איהי לעילא, ואיהו לתתא, לבתר אסתלקת איהי גו דרגין עלאין כו', עכ"ל, הנה בפירוש, שהתכלת דוחה הקליפות, ולא מקרבן, דע לך, כי אדרבה, ממקום שבאת, משם ראהי ברורה למה שכתבנו, כי הנה סיהרא קדישא, (ו) מתפשטת בשבעה שנים עליונים קדושים, והקליפות דכר ונוקבא, מסתכלות לאחז במקום הקדש, ואיהי מתכסית בכסות תכלת, אשר הוא קרוב להם, וזנים עיניהם (ש) מתכלת זו, ונאחזין בה, ואינן נכנסין פנימה למקום הקדש העליון, גו שבעין שנין עלאין.

ואמנם ביאר מאמר זה, הואיל ואתא לידן הוא, (ת) כי הנה יש שלשה חלוקות בה: סיהרא, וימא, ותכלת, והקליפות הנקראים מצולות ים, והם: אצילות, כריאה, יצירה, עשיה, והנה מסטרא דאצילות, היא נקראת סיהרא קדישא, והיא שוה לשמש, ואין לה חסרון, ולא עניות, ולא פגימה, והיא נקראת תאומתו, שוה לו, לא הוא גדול ממנה, ולא היא גדולה ממנו, ומסטרא דכריאה, נקראת ימא, ובהשפיע בה השבעין שנין עלאין, והם השבעה נחלים ההולכים אל הים, והם הארזים אשר ניטעו בה, והם שבעה ימים זכרים וכנגדם יוצאין ממנה שבעה ימים, והם דרגין דילה, והיכלותיה, והזכרים ימים רפויים דחמים, והנקבות ימים דגושין נקבות דין, ואלו הם שבעה בשבעה מוצקות, וארבעה עשר יום אלו, הם י"ב בקר אשר תחת הים, והים עומד עליהם מלמעלה, כי השביעי כלול מכולם, בימים ובנחלים, והוא גופא דימא, תפארת ומלכות הנכללים בכריאה זה בזה, והיו לאחריהם, ונשארו י"ב בקר אשר הים עומד עליהם, כי כמו שבאצילות העליון, בצאת

הנהרות ומראה מקומות

(א) ה"ג בזה"ר ג"א ל"ג וששה (דפ"י).

(ב) ג"א דיליה (זה"ר).

(ג) ג"א ברית מלח עולם הוא ברית קדש

(ד) ג"א ל"ג התכלת (זה"ר).

(ו) ג"א מתקשטת (זהר הרקיע).

(ש) ג"א מהסתכלות (זה"ר).

(ת) ג"א נימא ביה מילתא ואבארהו כיד ה'

אשוכה עלי וזענין (זה"ר).

כדכתיב והוא נער, זומ"ש, דיוסף חפי על אימיה, שלא יסתכל בה עשו, סטרא אחרא בישא, ונתכוונו למה שכתבנו. ז) ותכלת זה נמצא בדג שבים כנרת, והוא בחלק ובלון, שהוא ירכא שמאלא, הוד, ובה היה אוהו דוד, והיה זכנור מנגן מאליו, ולפיכך היה דוד אדמוני, בסוד ההוד שהוא דין, וממנו התעוררות לזווג בחצי הלילה, שהיה קם דוד, בסוד שמאלו תחת לראשי, (א) ועל ידו, הקב"ה שט ב"ח אלף עלמין, (ח) כי על ידו מתעורר צדיק חי העולמים, ולפיכך היה דוד חי וקיים, כי על ידי ההוד, מתעורר היסוד, שהוא חי העולמים.

ובדיוקנא דיליה מטטרו"ן בבריאה, והוא ההוא נונא דנפיק על ידי ים כנרת, והוא התעוררות ההוד שבבריאה, ויש כנור וכנרת, והם: הוד דיליה, והוד דילה, שבבריאה כדכתיבנא, והוציא גוון תכלא, לכל יונו עיניהם הקליפות מן מקום גבוה, כי אם מהתכלת הקרוב להם, וז"ש, מ"ט, בגין דתחות ים דא, אית מצולות ים, כולל דכר ונוקבא, והוא הנקרא צלמות: צל מות, צל דכר, מות נוקבא דיליה, ט) כדאיתא בפרשת פקודי, וזהו ענין מצולות, אותיות צלמות, ובמצולות ים נכללים ונעלמים שניהם, ונקראים מצולות, ואח"כ נגלים, ונקראים צלמות, וכ"ז בעשיה, והם רוצים להסתכל בקדש, ולהאחו שם, וכד מסתכלן, זמין לעיניהו גוון תיכלא הקרוב להם, ויש אחיהו בו, ושם נאחזין, ואינן שולטין במקום הקדש, והיא מתתקנת לגו, בכל גוונין מרקמן, שהם השש קצוות שלו ושלה, מתתחמן לד' סטרי עלמא, בסוד כרסיא דד' סמכין, דהיינו ארגמן, וכל סמכא בג' ג', בסוד י' הרגלים,

והם הם השבעה מדורין אשר סביב להיכלות, כי ההיכלות בבריאה, והמדורין ביצירה, ודע, כי השנים העליונים הם בבינה, ובצאתם בת"ת הם חדשים, ובתוך המלכות הם שבועות, ובצאתם ימים, ששת ימי בראשית, ואיהי נטלא גוון דא, ותקינת ליה, כמו שבצאת ששת ימי הבריאה הזכרים, הוציאה כנגדן נקבות, כן ביצירה, וזהו ותקינת ליה, ואתחפיא לבר, כי זהו לבושא מפני המצולות ים, כדמסיק לאו דהאי גוון לבושא דילה, כי אין מלבושה כי אם שש וארגמן, והם הששה ימים העליונים, וזהו שש, וארגמן הוא כלול מכולם, והוא גופא, דכתבינן לעיל, וקאמר שש, אע"ג דשנים עשר אינון, כי נכללין זה בזה, והאי גופא, הוא הנקרא כס"א, בסוד ארבע רגלים, שהם ארגמן: אוריא"ל, רפא"ל, גבריא"ל, מיכא"ל, נוריא"ל, ונוריא"ל חד, הוא בסוד דין ורחמים, כדאיתא בפרשת בראשית ה) והאי שש, הוא שש דרגין לכרסיא, וכולא כרסיא, וכמ"ש בפרשת בא בר"מ ו) לבתר עבד משמשין לאילין מאנין, כרסיא בארבע סמכין, ושית דרגין לכרסיא, וכולא כרסיא עכ"ל, ואלו הם י"ס דבריאה, ותכלת הוא כסא דין, ובו עשר כתות המלאכים, והם י"ס דיצירה, וזמ"ש בפרשת בראשית דף נ"א ע"ב, ת"ת, כל אינון דלעילא, בהוא נהורא תכלא אתכלילן, עכ"ל.

ודע, דהאי נונא, מטטרו"ן, דיוקנא דצדיק חי עלמין, דאיהו הוא דאפיק האי גוון תכלא, ונמצא שהוא בבריאה, בשית דרגין לכרסיא, וממנו היצירה שהוא עץ הדעת טוב ורע, כי סמוך לו הקליפות, והיא מתכסה בתכלת זה, הבא לה על ידי מטטרו"ן, דיוקנא דיוסף הצדיק,

הגהה

(א) אמר שמואל, אפשר שלכן דוד עולה ויד, כמשיה ודוד מנגן ביד, ועם הכולל עולה

הגהות ומראה מקומות

- ה) בראשית א' אות ק"צ ובדפוי"י דף כ"ג ע"ב.
ו) מ"ג, יתרו ס"ה, ויקהל ר"ו.
ז) ג"א ותכלת שנמצא בחלזון הוא בים כנרת (זהו הרקיע).
ח) ע"ז ג': בראשית כ"ד, ז"ח אחרי את קי"ג ובדפוי"י מ"ט:
ט) שער הכוונות ענין ר"ה לפני דרוש א', (ג"א הדגלים (זה"ר).

אתחלש גוון זה, לתת להם בו אחיזה, ועייל גוון סומק גו ההוא ימא, שהם דרגין קדישין דילה, ואתחלף לגוון תיכלא, ואפשר היה לומר, דכשהיא נקראת ים, היינו שהיא נשפעת מהנחלים העליונים, וכולם הולכים אליה להריק לה ברכה עד בלי די, ואז גוון סומק מתחלש, ונעשה תיכלא, וכתוב ונאספו שמה כל העדרים וגללו את האבן, דינא קשיא, וזמ"ש בפרשת בהעלותך, שכשהיא מקבלת מחכמה, נקראת ים, כי על ידי חכמה נאספים שמה כולם כאחד, ולפיכך כשרואים הקליפות שנחלש כחם שהוא סומק, ואתהדר תיכלא, לא יכלין לשלטאה, ועם זה יתישב מ"ש בפרשת שלח, וגם זה נכון ומסכים למ"ש בפרשת ויצא, ונאספו שמה כל העדרים, היינו דכתיב כל הנחלים הולכים אל הים כו', ועולה על הדרך שכתבנו באבי"ע, כי אצילותה היא הנקודה אמצעית שבה, היא שוה לשמש, ולבושיה ותכשיטיה, הם באים לה מן הנחלים העליונים והם הנקראים ימא דילה, ולבושיה אלו הם דרגין קדישין דילה, ובאים על ידי אותם שבעין שנין עלאין, והם נקראים בריאה, לבוש מלכות, וזמ"ש שש וארגמן לבושה, כדפרישית לעיל, וגוון היכלא הוא היצירה, ונעשה מהסומק העובר גו ימא, ונחלש ברבוי הרחמים שבמימי הים, הבאים ממקום גבוה, ומבטלים אותו, וכשרואין הקליפות כי מת גבורם, וינוסו, כי אחד מהנחלים הוא סומק, ובטל ברוב, ומכל מקום, אין לשון וכד נחית לתת אתרחיק גוון סומק כו' עולה יפה לפי זה, שהרי אין ריחוקו גורם לו, ולפירוש ראשון אתי שפיר, דריחוקו ממקום הקדש וקירובו לקליפות, גרמה לו להחלש ולהיות גוון תיכלא, והנה נתבאר סיבת צבע הסומק והתכלת.

ומפרש השתא, צבע אוכם דאתעביד מהיתוכא דסומקא, כד אתהתך ואתחלש לתתא בהתוכא דזוהמא, ונחית לתתא, כי שמרים אלו היו בסומק, ולפי שהיה תקיף, היה כופה אותם

שהם י"ב, ונמצא שהיא עומדת על י"ב בקר, והי"ב הם שש מעלות לכסא, כי בכסא עצמו הם נכללים זה בזה, והם ששה, (כ) ועאלין ברגלים ד' לד' רוחות העולם, ובכל (ל) רגל שלשה, הרי שנים עשר.

שמא יקשה בעיניך, מ"ש בוזהר בפרשת בהעלותך דף ק"ן ע"ב, וז"ל, כד אתנהרא מנהרא עלאה דאבא, כדין אקרי ים כו', כי כשהיא מקבלת מהחכמה נקראת ים, דע, כי שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך, הם תיקוני דסיהרא קדישא, גם שבעה רואי פני המלך, בהם עולה למעלה, ובוזה הנערה באה אל המלך, זה: בגימטריא י"ב, שש קצוות הנמשכים ממנו, ושש ממנה, כדכתיבנא, והם סוד שמע ישראל, ובשכמל"ו, (מ) ותקונין אלו שבבריאה, ע"י חכמה העליונה נעשו, כדכתיב ה' בחכמה יסד ארץ, ואע"ג דמסטרטא דאימנ גפקת בת, מ"מ תיקוניה ויסודה, על ידי החכמה נוסדו, וזה שמי עם י"ה, שס"ה מצות לא תעשה, והם כנגד שמור, ונתקנו עם י"ה שהוא חכמה, זכרי עם ו"ה, רמ"ח מצות עשה, והם כנגד זכור, ונתקנו עם ו"ה, כדכתיב כונן שמים בתבונה, ותבונה היינו: בן ובת, ו"ה, כדאיתא באדרא זוטא (נ) אם כן אינה נקראת ים, אלא עם דרגין דילה, ודרגין דילה על ידי חכמה נתקנו, כדכתיבנא, וזמ"ש, ורחל באה עם הצאן אשר לאביה, לאביה, דאינו דרגין דילה, אשר לאביה ודאי, כדאיתא בפרשת בלק, דמאביה דהיינו חכמה אינו, כדכתיבנא, ונמצא, שהכל הולך אל מקום אחד, ונמצא, שמצד אצילות לית בה פגימו כלל, והיא שוה לשמש, אבל מצד בריאה, אין לה כח התפשטות כלל, וזהו לכי ומעטי את עצמך, כי בלכתה מאצילות לבריאה, מתמעטת, ולית לה מדילה כלום, אלא שבעים שנה דיהב לה אדם קדמאה, והם הנחלים ההולכים אל הים, וזמ"ש ובההוא ימא דלילה, גו שבעין שנין, וכדפרישית, ובמלכות דיצירה הוא גוון תיכלא, ומהם זנין עיניהם הקליפות שהם בעשיה, ולכך

הנחות ומראה מקומות

(כ) ג"א ונגלים בדגלים (זה"ר).
 (ל) ג"א דגל (זה"ר).
 (מ) שבכ"א ששה תיבות.
 (נ) אדר"ן אות פ"ג ובדפו"ל דף ר"צ:

בגבורה, ולא נודעו, כיין השוקט על שמריו, צדד הוא למעלה צלול וארום. וכאשר ירד למטה קרוב לשמרים, יתחלש כח אדמימותו, מפני השמרים הקרובים אליו, וזהו ימא קרוב לשמרים, ואז הוא גוון תיכלא, כי יש קצת עכרונית המחלשת כח הסומק, ולמטה בשמרים ומקום הקליפות, והוא ההיתוך, והשמרים היוצא מהיין, נעשה אוכם. ולפי שיש קליפות שהם רחמים, אמר שזו דינא מסאבא, ולפיכך אמר שהיה מתחילה ארום הרומז לדין, ומגו זוהמא תקיפא אתהדר לאוכם דהוא דינא מסאבא, והענין הוא, כי יניקתם מהאדום שבתוכם, הנמשך מהסומק הראשון, אלא שהמקום גורם, שזוהמא תקיפא דבא עליו, ומבטלו, ואתהדר אוכם, וי"ש ונפיק מההוא זוהמא גוון סומק, מוזהמא תקיפא ומגו זוהמא תקיפא אתהדר לאוכם ונקראת זוהמא תקיפא, לפי שכופה את הקדושה שבתוכה. כמו שאנו קוראים שערין תקיפין, לפי שכופין את הקליפות שבתוכם, וכן דינא תקיפא, וכדפרישית, ומכל מקום דינא קדישא אינו נכפה לגמרי, אלא שנראה (ס) קצת, וחוזר ומתבטל, ואתהדר אוכם, וזהו הנקרא אלהים אחדים, כי הסומק היוצא תחילה הוא אלהים, אלא שנעשה אחר, דאתהדר לאוכם, וזהו אחרים.

ודע, דליכא מסאבא דלית בה נהירו דיקי, מסטרא דקדושה, אלא שהוא נעלם ברוב הטומאה, והוא המוציא גוון סומק ואתהדר לאוכם, והאי דקאמר וכולא מההוא סומקא קדמאה אתהתך, לומר, שאעפ"י שיש סיגים לבנים מכסף, סוספיתא דכספא, כדקאמר בפרשת וארא, הכל היה בכלל סומקא קדמאה, כי נכללו בו, לקבל ממנו, כי משם עיקר יניקתם. וכאשר נתהתך הסומקא לתתא, ויצאו סיגיו, יצאו עמו סיגי הכסף, ולא ניכר כי אם הסומק, ומיד אתהדר אוכם, אבל הלוּבן שבסיגי הכסף, מגו

זוהמא תקיפא לא ניכר כלל, אעפ"י שיתהתך עמו, ולפי (ע) שהוא אוכם, שהוא קדוש, כדכתיב שחורה אני ונאווה, ואימא עלאה אוכמא, כדאיתא בתקונין, דקאמר דהאי אוכמא איהו חשוך יתיר, דלא אתחזי גוון דיליה מגו חשוכא, כי האור העליון דחק ממנו, ואע"ג דנהורא נפק מגו חשוכא, הכא איהו חשוך יתיר, דלא אתחזי גוון דיליה מגו חשוכא, ומשום דקשיא ליה גוון אוכם זה מהיכין יצא, אחר שעיקרו סומק, ובאן אתר אצטבע, ומשני משמיה דבוצינא קדישא, דכד ההוא סומקא אתהתך בגו תיכלא, ואתערבו גוונין, אתהתך היתוכא דוזהמא לגו תהומי כו', הכונה היא, כי הוא אמר מעיקרא דההוא סומקא אתהתך בגו ימא ואתעביד תיכלא, ובתר הכי נחית ההוא סומקא לתתא מתכלא, בתר דאתחלש בהיתוכא דוזהמא, ונפק גוון סומק, ומגו זוהמא תקיפא אתהדר אוכם, שהכל נעשה על ידי ההוא סומק לבדו. וזהו עיקר הפירוש, במ"ש וכולא מההוא סומקא קדמאה אתהתך, לומר, שהוא לבדו נעשו ממנו כל גוונין (פ) שלו, ומשום הכי קשיא ליה, מהיכין בא השחור, וקאמר בוצינא קדישא, דכד עייל ההוא סומקא גו ימא, הכלול משבעה נחלים, ואתהדר תיכלא, נכללו בו כל הגוונין שבים, וכאשר נתהתך הסומקא עוד גו תיכלא, באותן הגוונים שנתערבו בו מהים, ואתערבו בו גוונים אתהתך התוכא דוזהמא ממימי הים (צ) שבתיכלא ומסומק, ואתעביד מתמן רפש וטיט, שהוא שחור, כי בהצטרף סומק, והם השמרים שבו, עם (ק) שמרי תיכלא שקיבל ממימי הים, יצא רפש וטיט שחור, כי ארום ותכלת בהצטרפם, ישחירו. והשתא פליג אדלעיל דקאמר דכולא מההוא סומקא קדמאה בלחוד אתהתך, והשתא קאמר דמסומקא ומתכלא (ד) ממה שקבל ממימי הים אתהתך, כי מכולם יצאו קליפות, ויצא רפש וטיט. (ש) וכדכתיב ויגרשו מימיו רפש וטיט.

הנחות ומראה מקומות

(ר) נ"א וממח (זה"ד).

(ש) בזה"ד מוסיף כמדי"א ויגרשו מימיו רפש וטיט אלמא ממימי הים אתהתך וטיט זה הית בתהומי והיה משליכו לחוץ לשפתו כמ"ש ויגרשו.

(ט) נ"א מוסיף קצת דין (זה"ד).

(פ) נ"א שיש (זה"ד), (פ) נ"א אלו (זה"ד).

(צ) נ"א ומתכלא (זה"ד).

(ק) נ"א שארי (זה"ד).

תמצא ברישא דז"א, דכ"א ומסאבא, נחורא וחשוכא, כי שם תלייתם, ובאי"א נכפין, ועל הדרך שכתבנו למעלה, ולפיכך שערי דדיקנא אתכלילו במזלא, דהיינו חסד עלאה, לכפות הדינין, והשתא אתי שפיר, דבז"א איכא תרתי: שערות הראש, והוקן, ובנוקביה ליכא אלא שערות הראש, ומאי שנא, אלא הי"ט, דז"א אצטריך לתרתי והיא לא צריכה אלא ב) לשערות הראש לתת מקום ואחיות לקליפות שהם למטה ממנה, אבל לדינין אין צריכה לדיקנא, כי היא עצמה דינין, ובגופא שרשם ואחיותם, ולא בשערותיה, ואתי שפיר נמי, דשערות הראש ג) על העורף באחורים, לכסות ולכפות הקליפות ד) שבעורף, ושבאחורים של א"א, וההפך בז"א, ועדיין אנו צריכים למודעי, מפני מה שערות דרישא דז"א שחורות, ודנוקבא אדומות, ולפנינו נאריך בזה בס"ד, כי כבר יצאתי מהדרוש.

והנני מפרש שאר המאמר, ה) דאי אצטריך עייל הוא קלא לנוקבא דפומא: הנה ברוחא דפומא דז"א, מתלבשי נביאי מהימני, כדאיתא באדרא רבא, והנה כאשר יגיע קולם באזניו, יכנס לנקב הפה, ומגלה סודו אל עבריו הנביאים להרע או להטיב, מההוא קלא כולא: כי הכל תלוי בקול המגיע לאזנים, שהרי נמשך לעינים ולחוטם ולפה, מההוא קלא עייל בכל גופא ואתרגיש מניה: כבר ידעת, כי גופא הוא המכריע בין דין לרחמים, וכפי הקול כן תהיה הכרעתו, אם לטוב אם לרע. נמצא, שהכל תלוי בקול התחתון כשמגיע לאוזן ז"א, אם טוב ואם רע, לכן ראוי שישמור לשונו מנבלות הפה ומלשון הרע, כי הקול עולה באזני ז"א.

הגהות ומראה מקומות

צריכה לשערי דדיקנא כי אם לשערות הראש לתת מקום לאחיות לקליפות אשר למטה ממנה אבל לתת מקום לדינין א"צ וכי'.
 ג) נ"א מוסיף הראש דא"א (זה"ר).
 ד) נ"א שבאחורים ול"ג שבעורף ושבאחורים של א"א (זה"ר).
 ה) של האדרא וטא דף רצ"ב ע"ב.

ומגו טינא דתהומי נפק ההוא חשוך דאיהו אכום ולא אוכום, אלא חשוך יתיר: כי אין הטיט חשוך כל כך, כי הסומק אינו מניחו להשחיר לגמרי, ומחושך זה החשיך על המצריים, כדאיתא בפרשת פקודי, והנה ענין התפשטות הקליפות הוא, כי הם לגו תהומי בההוא טינא, וכאשר הים בועף, מוציאם לחוץ, חמ"ש, ומגו טינא דתהומי נפק ההוא חשוך דאיהו אוכום כו', וכאשר הוא בנחת, נשארים במקומם. הה"ד, וחשך על פני תהום, כי ת) היא למטה בתהום, וביום שני יצא לחוץ, אמאי אקרי חשך, א) כיון דאיהו אוכום ולא אוכום, משום דגוון דיליה חשוך, שהחשיך הגוון דיליה העיקרי שהיה אדום, והחשיך, שאינו עומד באדמיותו, ועוד דאחשיך אנפי בריין, ודא איהו מלאך המות שנברא בשני, והוא סומק ואוכום: כי מה שאינו שחור לגמרי, הוא מפני הסומק שיש בו, ונמצא שהיא סומק ואוכום, ובג"כ לא כתיב כי טוב בשני, כיון שהיה גו תהומי, ויצא לחוץ, הנה למדנו, שסומקא ואוכמא, אחד דינין ואחד קליפות, והם הם שתי דמעוה אלו, דמתרי גווני עינא סומקא ואוכמא, וגם תננא ואשא שבשני נקבי החוטם, כנגד שנים אלו, כי תננא מהקליפות, כדאמרינן בפרשת פקודי, דכך תננא נפקא כו', ואשא מהדינין, ומסתברא לי, דשני מיני שערות אלו שבראש ושבוזקן, לכפות שני מינים אלו באו, ולפיכך כל אחד בפני עצמו, ואינם מתערבים זה בזה, והנה שערות הראש, לכפות הקליפות, כי הם ממוחא, דשקיט ושכיך כחמר טב דיתיב על דורדייה, ומורידין חכמה למוחא דז"א, לבטל הקליפות, ושערי דדיקנא לכפות הדינין, ולפיכך הם קשישי ולא שעיעי לכפות הדינין, כדאיתא באדרא רבא, ולפיכך

ת) נ"א כי היו למטה בים וביום שני יצאו לחוץ (זה"ר).
 א) בזה"ר מוסיף ר"ל כיון.
 ב) ה"ג בהנדפס מחדש ובדפוסיו לא גרס המלים היא לא צריכה אלא, ובזה"ר כתוב לשערות הראש לתת מקום ואחיות לקליפות, ודיקנא לתת אחיות לדינים למטה כי הוא רחמים, אבל הנוקבא אין

כדאיתא באדרא רבא, נמצא שאין לה פעולה לאוזן בדברים אלו כלל. אבל הענין הוא, כי ז"א בו דינין ורחמים, וכאשר יחטאו בעולם התחתון, יעלה קולם לאזנו, ויתמלא דינין, והופך פניו מעתיק יומין, וכאשר יגיע הקול באזנו, כי שבו בתשובה, יתקן עצמו ז"א לקבל א"א, והרחמים גוברים, נמצא כי התיקון והקלוקל תלוי בז"א, כי כאשר יתקן עצמו ז"א, וזה על ידי קול צעקת התחתונים, כי שבו מדרכם הרעה, יאיר אליו א"א, ויסתכל בו בעין טובה, ויתבטלו הדינין, וההפך ח"ו בהפך, ונמצא שהתפלות והצעקות עדין יבאו, והוא מתתקן על ידם, לקבל שפע מא"א, אבל א"א לא משתני, ולא אשתני כלל, ונמצא שאון א"א לצורך ז"א היא, לשמוע קולו ולהאיר אליו, ולפיכך אין ראוי להיות עליהם שיער כלל, ונשמע קולו, וזהו סוד שהקב"ה מתפלל, וזה נעלם מאוד, עמוק עמוק מי ימצאנו, ולפיכך לא נזכרה האזן כלל, והאל יתברך יראנו נפלאות מתורתו.

דנפיק שערא בתר אודנוי תליא בשיקולא לא נפיק דא מן דא: ט) כי הנה מוחא דז"א, להיותם ג' מוחין, כל אחד מוציא שערו תיו למינהו, זה ארוך, וזה קצר, וזה בינוני, ומסתבכין דא בדא, לפי שיש ג' מוחין, וכולם מתפשטין, זה לל"ב, וזה לחמישים שערי בינה, וזה לאלף אלפים, אבל עתיקא דליכא אלא במוחא חדא, ולא מתפשטי, אינון עמד נקי דלא מסתבכין, ותליין בשיקולא, דלא נפיק דא מן דא, תיקונא שלים, תיקונא יאה, תיקונא שפירא.

תאיב למחמי תיאובתא וחזוותא דצדיקייא דאינון בז"א, למחמי ולא תדבקא בתיקונוי: הכונה, כי אין הצדיקים מגיעים כי אם עד ז"א, ולא משם ולמעלה, כי עד שם מגיע פרי מעלליהם, כי הנה בפלגותא דשערי דידיה, אתפרשאן תרי"ג ארחין, כנגד תרי"ג מצות.

ו) עוד אמר, כי באוזן זו, כלולים כל שלשה מוחין דבו"א, דהאי אוזן קרי ביה שמיעה ובשמיעה כלולים כולם: אם בינה, דכתיב דבר כי שומע עבדך, והיינו מבין, וכן כי שומעים אנחנו, והיינו מבינים, והיינו בינה, ואם חכמה, דכתיב ונתת לעבדך לב שומע, והיינו חכמה בל"ב נתיבות, וכדכתיב וה' נתן חכמה לשלמה, ואם דעת, כדכתיב שמע בני וקח אמרי, דהאי שמע על כרחין לא הוי לשון שמיעה, דאם כן שמע בני אמרי וקחם מבעי ליה, וכן אי אפשר לפרשו לשון הבנה, דאיפכא הל"ל, דקייחה קודמת, ולא הוי לשון קבלת דברים מטעמא קמא, אלא דע בני את אלהיך, וקח אמרי לעשותם, אי נמי דע בני התורה, וקחה אליך, ודע וקח הכל אחד, כי היודע הדבר, הרי הוא כלוקח אצלו, והנכון הוא, דשמע בני, היינו דעת, שהוא ב"ן י"ה כנודע, אלא דקשה דאמאי לא מייתי מן שמע בני מוסר אביך, ושמא דמצותי תצפון אתך היינו דעת דמלא לאדרין ואכסדראין, והרי חכמה ובינה ודעת באוזן והם ג' מוחין דבו"א.

בהאי אודנא תליין צלותין ובעותין, ופקיחו דעינין: והם העפעפים הסוגרים עיני ז"א, ובהגיע הקול שם נפתחין, הנה שהכל תלוי באוזן, וזה בז"א, וממנו נלמוד לא"א, כי נעלמת אזנו מאוד, וכדכתיבנא, והנכון בעיני דהאזן העליונה, אין הקולות והתפילות המגיעות שם ז) פועלת בה, כי היא רחמים פשוטים, ואינו משתנה, והנה ע"י האזן של ז"א, נפקחין עיניו, וא"א לעולם עינא פקיא, גם ע"י האזן נחתין תרין דמעין, ואין בא"א דמעות ח"ו, גם על ידי האזן נפקין מתרין נוקבין דחוטמא תננא ואשא ח) אלא מחד, רוחא דחיי לז"א, ומחד למלכא משיחא, גם על ידי האזן, גזר הפה ומליל מילין, והפה העליון אין אומד ואין דברים, ולא זכה ליה שום נביא, ולית מאן דידע רוחיה בר איהו.

הגהות ומראה מקומות

ט) בזה"ר מתחיל הדבור וז"ל וזה שכתוב באדר"ך דף קכ"ט ע"א דנפיק שערי מבתר אודנוי וכו'.

ו) עיין בזה"ר שיש הרבה שינוי נוסחאות במאמר זה. ז) ג"א פועלים (זה"ר). ח) ג"א מוסיף ואין בא"א תננא ואשא אלא מחד נפיק (זה"ר).

שני מיני י"ג מידות: י"ג נימי דשערי, וי"ג תיקוני דיקנא, להיות להם שרש למעלה. ומשום הכי שריין שערי בהאי לאתפלגא, לתת מקום לייג מדות תחתונות, אשר בהם ימין ושמאל, ודי כעת עד כי ה' יתן חכמה.

ודע, ששערות אלו שבראש, מלבד הי"ג נימין, נמנו באדרא רבא (ס) ואמרו שם, כי מנין קוצי דשערי, אלף אלפין ריבוא, ושבעה אלפים, וחמש מאות, וכל קוצא וקוצא אית ביה ת"י נימין, כחושבן קדוש כו'. וטעם לחשבונות אלו, אף כי עמקו מאד, דע, כי המוח הסתום עם היותו אחד, כח השלשה מוחות תחתונות בו, כדפרישית לעיל, וממנו מתפשטין. והנה כנגד חכמה, שהיא כוללת הכל, יצאו אלף אלפין ריבוא, שהוא החשבון היותר שלם וכולל, וכנגד בינה שבה, יצאו שבעה אלפים, כי היא אם הבנים, שבע שנים, וכנגד הדעת, יצאו ת"ק, כי הוא (ע) עץ החיים, מהלך ת"ק שנה, וכנגד ג' בחינות אלו, נראה לי שאמר למעלה ג' תיקונין: תיקונא שלים, תיקונא יאה, תיקונא שפירא, תיקונא שלים: כנגד חכמה שבה חשבון שלם וכולל כללא דכולא, תיקונא יאה: כנגד בינה, כי (פ) אין אשה אלא לנוי, כלה נאה וחסידה, בית נאה, וכנגד דעת, אמר תיקונא שפירא, כדאי ישראל אשר בך אתפאר, ישראל סבא, והוה תאיב למחמי: כדאי צאנה וראנה בנות ציון כו'.

והנה שלשתם אלו, ברדתם מטה בז"א, נתמעט חשבונם, והוא, מש"ה ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וויין כו', כי אלף; כנגד חכמה שבז"א, ושבע המאות: כנגד בינה שבז"א, שבעה שנים, וחמשה: כנגד דעת, נשמה לה' ספירות: חסד, גבורה, ת"ת, נצה, הוד, דגוף וברית חשבינן חד, וזמ"ש, ויהי שירו חמשה ואלף, ושבעים: שבעת ספירת הבנין הנשארים, ובאי"א לא נזכרו אלו, ולא אתגליא

ולפי ששערות האלו מורדין השפע ממוחא סתימאה למוחא דז"א, מתאמים הצדיקים לראות שרש ועיקר הדבר, אשר ממנו יגיע השפע להם, ולהרבק בשרשו, וזמ"ש, למחמי ולאדבקא בתיקוני, וכבר כתבתי למעלה, כי עד ז"א לבד מגיע תפילתם של צדיקים תחתונים, ובהם הוא מתתקן, על כן ירים ראש ופנה למעלה (י) ושכר מצוה מצוה והבן זה.

ואמנם מ"ש: שלים, ויאה, ושפיר. כי תיקוני הזקן, אינם כל כך שלמים, כי יש בהם שערות קצרות, ושערות ארוכות, אבל שערות (כ) אלו, כולם בשיעור אחד, לא נפיק דא מן דא, גם שערות הזקן קשישי, ואלו שעיעי, וזהו יאה, גם שערות הראש ארוכים, וזהו יופים. משא"כ בשערות הזקן, וזהו תקונא שפירא, הנה בשלשה אלו נפלאו מהם שערות אלו, ולפיכך אמר שלשה פעמים תיקונא, ולפנים ניתן טעם לשלשה אלו בע"ה.

עתיקא סתימא דכולא, י"ג נימי דשערי קיימי מהאי סטרא כו': כבר כתבנו למעלה, כי מוחא סתימאה, מתפרש תלת זמנין ארבע ארבע, והוא עתיקא כליל לון, הרי שלשה עשר, גם גלגלתא, חיורא דיליה אנהיר לייג עיבר, כדאיתא באדרא רבא וזוטא, ואמרינן נמי התם, (ל) דבגולגלתא יתבין בכל יומא, י"ג אלפי ריבוא עלמין, דנטלי עלוי, וסמכי עלוי, ומהם נמשכין י"ג נימי דשערי אלו, ומשם מתפשטין לדיקנא י"ג תיקונין, ואפשר דמיי"ג דבחוור גלגלתא, מתפשטין נימין אלו, ומיי"ג דבמוחא, מתפשטין לדיקנא.

ובאינון שריין שערי לאתפלגא: כי כל שאר השערות, הולכים אל מקום אחד, ואלו (מ) מקצתם לצד אחד, ומקצתם לצד שני, ואפשר כי מפני שיש י"ג מדות עליונות שאמר מיכה, זייג מדות שאמר משה, והם לתתא, באתר דדינא, כדאיתא באדרא רבא, (נ) לפיכך הוצרכו

הנהרות ומראח מקומות

- (ג) אות צ"ז וכדפריי דף קלא:
- (ד) דף קכ"ח:
- (ה) ירושלמי ברכות פ"א ה"א ד'.
- (ו) עיין סוף פסכת תענית.
- (ז) ג"א מוסיף וז"ס ושכר מצוה (זה"ר).
- (ח) ג"א מוסיף אלו דרישא (זה"ר).
- (ט) אדרא רבא דף קכ"ח ע"ב.
- (י) ג"א מוסיף ואלו י"ג נימין מתפלגין (זה"ר).

וקרא נמי דייקא, דקאמר וישקול אברהם לעפרון, דהיינו לאותם שוכני עפר, כדאיתא במדרש הנעלם (ש) וקאמר התם, דמאתים על התורה, ומאתים על שמוסרין עצמן על קידוש ה' בכל יום. והענין הוא, כי בתורה זוכים למאתים, והם: חכמה, ובינה, כל אחת כלולה מעשר, ועשר מעשר, הרי מאתים. והם ב' אותיות ראשונות שבשם י"ה, כי עסקו בעץ החיים, דהיינו חכמה ובינה, בן י"ה. וכאשר מוסרין עצמן על קידוש ה' בפסוק שמע ישראל, ומיחדים חתן וכלה, והיינו (ת) קידוש אחד שהחתן מקדש הכלה שנקראת שם, כד"א ויעש דוד שם, וכשהוא מוסר עצמו נחשב כמה, ובנשמתו נעשה הזווג מים נקבות, ובגופו מתרצה סטרא אחרא, ואינו נכנס להפריד בין חתן וכלה, וזהו סוד ענין י' הרוגי מלכות, ונמצא שהוא מזווג שתי אותיות אחרונות של שם, וזוכה למאתים עולמות, (א) ובתורה מזווג שתי אותיות ראשונות, כי התורה בן י"ה, (ב) והוא המזווג חכמה ובינה, כדאיתא בתיקונין, והנה שם בן ארבע, ארבע אותיותיו ארבע מאות, ומילוי עשר, הרי ת"י. (ג)

ולפיכך אנו אומרים ג"פ: קדוש, קדוש, קדוש, ה' צבאות. לפי שיש בעתיקא ג"פ הויה, וכמו שכתבנו לעיל, וכל אחד עולה קדוש, וזה קרוב למה שיבא בפרק רביעי, על פסוק והיו ימיו מאה ועשרים שנה, ולפי ששלשה שמות אלו במילואם, עולים שלשים אותיות, לפיכך סתם נזירית שלשים יום. וגם הוי"ה בחשבון כ"ו, ועם ארבע אותיותיו, הוא שלשים, חמ"ש כל ימי נזרו קדוש יהיה להוי"ה, ל' יהו"ה.

ודע, כי ל"ב נתיבות, כל אחת כלולה מ"ב אותיות שהם שלשה שמות אלו, עולה שפ"ד, וחשבון השם כ"ו, הרי ת"י, וכאשר תכלול ה"ל"ב נתיבות כל אחת מ"ג תיקונין, עולה תי"ז וארבע אותיות השם, הרי ת"ך, גם שם שד"י ואלהיים

אלא רישא לחוד, כדכתבינן לעיל. ומאלו התחתונים, עשה ווין לעמודים, כי הם מעולם הזכר, חמ"ש בפרשת פקודי, (צ) ו' דא רזא דדכודא, דקיימא למיהב מזוני לנקבה, ובג"כ כל אינון ווין דעבר בצלאל, למיהב לון לאשראה על נוקבי, ונפקי מרזא דאלף, דאיהו חושבן שלימ, ושבעה מאות, דאיהו חושבן שלימ, וחמשה הכי נמי. ושבעים כלא רזא חדא כו' וכולא ברזא עלאה עכ"ל. וזה מבואר כמה שכתבנו.

ואמנם היות בכל קוץ ת"י נימין, ובכל נימא ת"י עלמין, וכל עלמא ת"ך עיבר, הנה מצינו שני חשבונות אלו לשני בתי ישראל, בית ראשון ת"י, ובית שני ת"ך, ואין ספק, כי היות מנין הנימין ת"י כמנין קדוש, ובנזיר נאמר קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו, יורה, כי הנזיר עולה למקום גבוה, ידמה לעליון, ומצינו בנזיר שני פעמים קדוש, כנגד הנימין, וכנגד העולמות היוצאין מנימין אלו, ואמנם טעם למנין זה הוא, כי כמו ששלשה מוחין תחתונים כלולין במוח זה, כן ל"ב נתיבות דבמוחא תתאה כלולין בו, ונמשכין על ידי נימין אלו, לנימין דז"א, ועל ידי כך מתפשט מוחיה לל"ב שבילין, כדאיתא באדרא רבא, והנה כל קוץ מאלו, כלול מל"ב נתיבות, וכל נתיב אחד כלול מ"ס, הרי ש"ך, והם הם ש"ך ניצוצות דבטש בוצינא דקרדינותא, כדאיתא בריש פרקין, (ק) והם י"ש עולמות, שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק, כי נתיב, מהם לא ידעו עיט.

והא דאמרינן באדרא דבא חוטא, (ד) דמנהירו דחורא דגלגלתא, ירתי צדיקא לעלמא דאתי, ת' עלמין דכסופין, דכתיב ארץ ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר, תהוא עולם התחיה קאמר, וכדקאמר בתר הכי נמי, דמטלא דנטיף מיניה, יתערון מתיא לעלמא דאתי.

הגהות ומראה מקומות

- (א) ג"א מוסיף עולמות אחרות (זח"ר).
- (ב) ג"א מוסיף בן י"ה שהוא מסוד הדעת (והר הרקיע).
- (ג) ג"א מוסיף ולפיכך היו הנימין ת"י (זח"ר).

- (ז) דף רכ"ז: (ק) לעיל דף ק"ז ד"ה וכל, ועיין סוף מסכת עוקצין. (ר) דף קכ"ח:
- (ש) פרשת חיי שרה דף קכ"ד:
- (ת) ג"א קדושת השם (זח"ר).

הם תחות עלמא דאתי, ולא בעלמא דאתי. כדאיתא בפרשת תרומה, ויוד רביעית שבאות הי אחרונה שבשם, עולה גם כן ת', ועם היוד שבהי אחרונה, ושבויו שהוא החתן המשפיע לה, דלית לה מדילה כלום, הרי ת"ך, ולפיכך בית ראשון, היה ת"י שנין, כמנין ה"י ראשונה. ובית שני ת"ך, כמנין ה"י אחרונה.

ועל דרך זה, כשתמנה יוד פעמים הי, הרי ש', ועם היוד הם י"ש עולמות, דתחות עלמא דאתי, ואם תמנה יוד במילואה הם ש"ך, והם ש"ך נצוצות דבטש בוצינא דקרדינותא, ואם תמנה עוד ההי, הרי שכ"ה, והם שכ"ה ניצוצות שנתקיימו כדלעיל, וכן אם תכה יוד ראשונה, על יוד שבהי ראשונה, הם ת', ועם היוד הרי ת"י, וכשתכה יוד שבויו, על יוד שבהי אחרונה, עם יוד במילואה, יהיה ת"ך, כי כ"א פעמים כ', עולה ת"ך, והיא לית לה מדילה כלום, לחזור ולמנותה, ה' ויוד עולה, כפי מה שכתבת, בבית ראשון ה"י ראשונה, ובבית שני הי שניה. כדאיתא בפרשת פקודי, ואין עוד נביא, ואין אתנו יודע, עד ישקני מנשיקות פיהו.

ולספרים דגרסי וכל עלמא להיט לתש"ך עיבר, אפשר דהיינו טעמא, דמלת בדאשית צידופה תש"ך, וכל עולם נתפשט למנין בראשית. עוד אפשר לומר, דשם בן ארבע במילואו, הם עשרה אותיות, וד' תיבות, הרי י"ד, ומלוי המלוי, הרי כ"ה, הרי מ"ב, וכשתכה יוד על מ"ב, הרי ת"ך, ודי בזה.

ודע דאמדינן באדרא דבא, דבפלגותא דשערי, אזיל חד ארחא, דנהיר לר"ע עלמין, ומניה נהיר ארחא כו', דכתיב כל ארצות הי חסד ואמת כו', עכ"ל. ובאדרא זוטא אמדינן, דעל ארחא דא כתיב, או תתענג על ה', ומהאי ארחא אתנהרין שאר ארצין דפליג בז"א עכ"ל.

הגהה

(א) אמר שמואל: צריך עיון, שאינם עולים כי אם ת' בלבד, ואם תמנה שדי ואלהים באותיותיהם, יעלו תכ"ב, כי שדי יש בו ט'

עולה ד' (א) ת"ך, ושם אל ושדי ואדני, עולה ת"י, ושם שדי ואלהים ואהי"ה, עולין תכ"א, ואין קפידא באחד יתר בגימטריא.

והנכון בעיני, כי יוד עלאה תליא בעתיקא, כדאיתא באדרא זוטא, ויוד במילואה, עולה עשרים, וכל אחד כלול מעשרים, הרי ארבע מאות, והי"ד עצמה שהיא עשרה, כי היא השורש, הרי ת"י, ואם נחזור ונמנה הי"ד במילואה שהיא עשרים, הרי ת"ך.

ודע, כי היוד יש בה ג' קוצין: קוץ לעילא, וקוץ לתתא, וקוץ באמצעיתא. קוץ לעילא: כתר עליון, גיו באמצעיתא: חכמה, קוץ לתתא: בינה, כדאיתא בפרשת ויקרא, גם השם כולו במילוי יודין, כזה: יוד הי ויו הי, תלי בעתיקא, כדאיתא בתקונין, ויש בו ביד הי ויו, ג' יודין, ועולין ל', ולפיכך סתם נזירות שלשים יום, והנה היוד ראשונה עולה ת"י כדפרישית, והם הת"י נימין, והיוד שניה עולה, גם כן ת"י, והם ת"י עולמות, כי היוד שניה דומו לבינה, הנקראת עולם, מן העולם ועד העולם, ולפיכך הם ת"י עולמות, והיוד השלישית עולה גם כן ת"ך, כי הויו דומו לדעת, המקבל משתי אותיות יוד הי, והיא עולה ת', ועם ב' יודין המשפיעים, הרי ת"ך, האמנם היוד הרביעית שהיא נוקבא לא נתגלה עדין, אעפ"י דתליא ביה.

עוד נראה לי, שארבע יודין שבשם זה, יוד ראשונה, עשרים פעמים עשרים, הם ארבע מאות, והם ת' אלף עלמין דחורא דגלגלתא, דמנהירו דהאי חורא, ידתי צדיקא לעלמא דאתי, ת' עלמין כדלעיל, ויוד שניה שבשם, הם ת"י נימין, כי עולה ת', והיוד עצמה שהיא שרשה, הרי ת"י, ויוד שלישית שבויו שבשם, היא גם כן ת', ועם היוד עצמה היא ת"י עולמות כי מבינה ולמטה בנין העולם, ואף י"ש עולמות

הנחות ומראה מקומות

ד' ג"א ת' וחי' אותיות וב' כוללים הרי ת"י (זהר הקיע). ה' ג"א וחו' (זה"ר).

כהענין הוא, כי עפ"י שאמרנו למעלה, כי באותם י"ג נימין בלחוד, הוא דשריין שערי לאתפלא, ולא באינך שערי, היינו לומר, שאין לשאר השערות מקום מיוחד, זה לכאן וזה לכאן, כי כולם שוין. אבל אלו הנימין, יש להם מקום מיוחד, אלו לכאן ואלו לכאן, לקבל אנפוי, אבל יש מקום מיוחד, שאין בו שער כלל, בפלגותא דשערי, והיינו האי ארחא, דנהרין ביה צדיקיא לעלמא דאתי, וטעם הדבר הוא, כי השערות להעלים האור העליון נעשו, כדי שיתלבש בשערות ויאיר למטה, כי לא היה באפשר לקבל אורו, אם לא דרך שערות אלו. והנה הצדיקים הם ב"א, והם זוכים להשיג אותו האור, בלי אמצעי, ונמצא שיש להם יתרון על ז"א, כי אינו מקבל אלא על ידי שערות, והם נהנין כהאור העליון מבלי אמצעי, ונמצא שיש להם יתרון על ז"א, וז"ש באדרא זוטא, דף ע"ד כתיב אז תתענג על ה', על ה' דייקא, למעלה ממנו, ויותר ממנו, ומכל מקום, אין נהנים ממנו ממש, אלא שממנו מאיר אורו, שהם הצדיקים מאירין ממנו לעלמא דאתי, וזמ"ש, ואורו צדיקים כאור נוגה העליון שבפלגותא דשערי.

והנה מאורח זה, נמשך אורח המתפרש לתרי"ג ארחין דפליג ב"א, כי באורח זה כלולים, בדקות גדול, כי מן דעת זה שהוא בפלגותא דשערי כדכתיבנא, נמשך לז"א, ששם הדעת, תורה שבכתב, כלולה מרמ"ח מצות עשה, ושס"ה מצות לא תעשה, שהם תרי"ג ארחין, כי דעת תחתון, מכח דעת עליון יצא, הכלול במוחא סתימאה כדכתיבנא, ותרי"ג ארחין אלה, הם הטובות לנוצרי בריתו ועדותיו, לתת להם שכר על כל מצוה מהאי ארחא, (ח) ע"כ מצוה בלי אמצעי וכדכתיבנא, והם חסד ואמת, מאריהון דמתקלא, מטה כלפי חסד, לשלם שכר טוב, וכדאמרינן באדרא זוטא.

ואמנם טעם מנין ר"ע עלמין, אפשר שהם כנגד כ"ז אותיות התורה עם מנצפ"ך, וכל אחת כלולה מעשר הרי ר"ע, ולפיכך נהיר מניה ארחא לצדיקיא לעלמא דאתי, כי כל העוסק

והענין הוא, כי עפ"י שאמרנו למעלה, כי באותם י"ג נימין בלחוד, הוא דשריין שערי לאתפלא, ולא באינך שערי, היינו לומר, שאין לשאר השערות מקום מיוחד, זה לכאן וזה לכאן, כי כולם שוין. אבל אלו הנימין, יש להם מקום מיוחד, אלו לכאן ואלו לכאן, לקבל אנפוי, אבל יש מקום מיוחד, שאין בו שער כלל, בפלגותא דשערי, והיינו האי ארחא, דנהרין ביה צדיקיא לעלמא דאתי, וטעם הדבר הוא, כי השערות להעלים האור העליון נעשו, כדי שיתלבש בשערות ויאיר למטה, כי לא היה באפשר לקבל אורו, אם לא דרך שערות אלו. והנה הצדיקים הם ב"א, והם זוכים להשיג אותו האור, בלי אמצעי, ונמצא שיש להם יתרון על ז"א, כי אינו מקבל אלא על ידי שערות, והם נהנין כהאור העליון מבלי אמצעי, ונמצא שיש להם יתרון על ז"א, וז"ש באדרא זוטא, דף ע"ד כתיב אז תתענג על ה', על ה' דייקא, למעלה ממנו, ויותר ממנו, ומכל מקום, אין נהנים ממנו ממש, אלא שממנו מאיר אורו, שהם הצדיקים מאירין ממנו לעלמא דאתי, וזמ"ש, ואורו צדיקים כאור נוגה העליון שבפלגותא דשערי.

(ו) והנה האור הטבעי, עד חצי היום, הוא הולך ומאיר, ומשם ואילך, לא יגיה אורו, וזה הולך ואור, עד פלגותא דשערי, שהוא נכון היום, חצי היום, בפלגותא דשערי, ולמדנו דמפלגותא דשערי, נהיר ההוא ארחא, וטעם היות אורח זה, בפלגותא דשערי הוא, כי הצדיקים זוכין על ידי התורה, ותורה שבכתב היא עמודא דאמצעייתא, והיא בן י"ה, דעת, בן לחכמה ובינה, וכבר כתבנו, דשערות אלו, ג' מוחין כלילן בהו: חכמ"ה, ובינה, ודע"ת. ודעת הוא פלגותא דשערי, וביה נהיר ארחא לצדיקיא.

ועם הקדמה הזו, דשערות להעלים האור נעשו, אתי שפיר הא דאמרינן לעיל, דחפיין שערי על קדלא, דלא אתחזי קדלא, כי למטה

הגהות ומראה מקומות

- (ז) דף קל"ו:
(ח) ג"א ע"כ מצוהו (זו"ר).

- (ו) עיין בזה"ר שיש כאן במאמר זה הרבה שינוים קלים.

והנה בני ישראל, התאוו תאוה לדעת, מה הפרש יש בין ז"א, כשהוא מתנהג ברחמים גמורים, לאריך אפיו, ומה בין רחמים אלו לרחמים אלו, והיו רוצים לצרף זה בלבבם ובשכלם, שישתנה שכלם להבין בגדולות ובנפלאות, על ידי ז"א וע"י ז"א, ובוה ידעו כי אין בקרבם, וזמ"ש, לצרפא בלבהון, וכיוצא בזה אמרו בפרשת שלח, בדף קנ"ח ע"ב שורה כ"ה, וז"ל, דבמעיוכו בעיתו למנדע, דא דכתיב היש ה' בקרבנו, בקרבנו דייקא, או אם אין, עכ"ל. ואפשר שבמעיוהו ממש, היו רוצים השינוי, שיהיה להם עונג נפלא באכילתם, דומה לעדן עליון, ואז ידעו כי אין שהיא ז"א בקרבם, ומשה אמר להם, שבפרי הארץ יראו השינוי ויכירו, כדאיאת התם.

ודע, כי גלגלתא זו המקפת את המוח, היא בינה, שהיא היכל לחכמה, וגנוזה בתוכה, ולפיכך תמצא, כל שכר הצדיקים, נמשך מגלגלתא זו. כי ארבע מאות עלמין, מנהירו דחורא דגולגלתא, כדכתיב ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר, שהיא הגלגלת, שהיא מקפת וסוחרת את המוח, והני ירתי צדיקיא לעלמא דאתי. גם טל אורות נמשך ממנה לעלמא דאתי, לחיות המתים, וכן חד ארחא בפלגותא דשערי, דנהירין מיניה צדיקיא לעלמא דאתי, ומיניה נהיר ארחא דאתפרש לתרי"ג ארחין בז"א, לתת שכר המצות, נמצא, שכל עניני העה"ב, ממנה נמשכין, כי עולם (ט) שבז"א מקבל מעולם הבא העליון, לתת שכר טוב לצדיקים שבו, ולפיכך היו הקוצים, אלף אלפים רבוא, ושבעת אלפים, וחמש מאות, כי אלף (ע) בינה, בסוד אלף בינה, כנוכר בפרשת בלק, ושבעה אלפים, בסוד שבעה שנים שבה, ות"ק, כנגד חמישים שעריה, וכנגד חמישים שעריה, באו (פ) בגלגלתא, שלשה פעמים י"ג תקונין, שהם מ"ט, אם בנהירו דחורא,

באור תורה, אור תורה מתייהו. (ט) ואפשר דארבע מאות עלמין דירתי צדיקיא לעלמא דאתי, מנהירו דחורא דגולגלתא קאי, ולומר, שר"ע מהם, מאירים מאורח זה, וק"ל, הם מאירים דרך חוורתא דרישא, שבין שעד לשער, והיינו כי (י) הת' נחלק לשלש מוחות: חב"ה, כל אחד קל"ג ושליש, וכאשר יתחבר הדעת עם החכמה, ויכריע ביניהם, ויטה לצידה של חכמה כלפי חסד, יקח שלשה יתרים, שהם (כ) הכלולים מכל העולמות, כי בודאי לכל העולמות, שבכל מוח ומוח, יש עולם אחד הכולל את כולם, וכמ"ש בפרשת נשא, על אמור"ר להם, שעולה דמ"ח חסר אחד, והנה אחד לכל מוח, הרי שלשה, והם השרשים, ויעלה מאתים ושבעים, וכיוצא בזה אמרו בפרשת תרומה, על י"ש עולמות שלוקח ת"ת, ר"ז עולמות כמנין אור, כנגד חסד ות"ת, (ל) ונשאר לגבורה ק"ג, ואף כא', נוטל דעת שהוא פלגותא דשערי, ר"ע, ונשאר לבינה ק"ל, ואלו אינן מאירין כל כך, כמו האחרים, שהם יותר רחמים מאלו, ומאירים דרך אורח זה, והק"ל, מאירין דרך חיוור, שבין שיער לשיער, ואל תדמה, שיש כאן רחמים ודינין ח"ה, שהרי אמרו, לית שמאלא בהאי עתיקא סתימאה דכולא, שאעפ"י שאמרו, בהאי שריין שערי לאתפלגא, היינו ברדתם למטה לז"א, אבל כאן, אין ניכר דבר, אעפ"י שישנו בכה, אלא סתום מכל וכל, וזמ"ש, לית שמאלא בהאי עתיקא סתימאה, דכולא ימינא, אתחזי ולא אתחזי, כי אף הרחמים אינם (מ) נכרים, כי אין האור ניכר אלא מתוך החושך, ואין כאן לא חושך ולא דין, ואמר אתחזי, לפי שעל ידי (נ) ז"א, ניכר שיש כאן ימין, כי כאשר ישגיח בעינא פקחא, אז ברעוא דרעוין ווולתו, ניכר שיש שם ימין קצת, ולא אתחזי בו ממש, אבל שמאלא לית ביה כלל, כי אין רע יורד מלמעלה,

הגהות ומראה מקומות

- (ט) ז"א או אפשר דקאי על ת' עלמין דירתי צדיקים מנהירו דהאי חורא דגולגלתא ור"ל (זה"ר).
 (י) ח"ג בזה"ר, ז"א הת"ת (דפ"ר).
 (כ) ז"א ג' כוללים (זה"ר).
 (ל) ז"א מוסיף ק"ג לחסד וק"ד לגבורה (זה"ר).
 (מ) ז"א נפרדים (זה"ר).
 (נ) ז"א מוסיף לפי שע"י השפעתן למטה בז"א (זה"ר).
 (ס) ז"א מוסיף עולם הבא (זה"ר).
 (ע) ז"א מוסיף אלף היא בינה (זה"ר).
 (פ) ח"ג בזה"ר, ז"א דגולגלתא (דפ"ר).

סתמימן. אי נמי ע"ק סבא דסבין, היינו כתרא עלאה, והכי אמרינן בתר הכי, האי ע"ק סבא דסבין, כתרא עלאה לעילא, דמתעטרן ביה כל עטרין, וכתרין מתנהרין כו', וכל שאר בוצינין מיניה מתלהטין ומתנהרין, עכ"ל.

והנה הזקנים, הם חכמה ובינה, וזקן הזקנים, הוא כתרא עלאה לעילא. והנה אמר, עטרין, וכתרין, ובוצינין, ועטרין, הם: ז' תיקוני רישא, וי"ג תקוני דיקנא, שהם משפיעים לתחתונים הנאצלים, וכתרין, הם: אבא ואימא, חכמה ובינה ודעת, ובוצינין: הם שבעה ק' הנרות שאחריהם, והנה בעטרות אמר, דמתעטרין ביה, כי הם קרובים אליו, וממנו נעשו. ובכתרין אמר, מתנהרין, שנמשך להם אור ממנו, על ידי תקוניו. ובבוצינין אמר, מתלהטן ומתנהרין, כי יש בהם דין ורחמים, והו' מתלהטין, דין, ומתנהרין, רחמים. ולפי שזו זר מאד, כי איך מתלהטן מיניה, אחר שהוא רחמים, לפיכך אמר, שהוא בוצינא עלאה טמירא דלא אתידע, כי גם הוא בוצינא אתקרי. כי כח הדינים בו, אלא שאינן ניכרין, והו' טמירא דלא אתידע, ובהגיעם למטה בבוצינין, נתגלו, חמ"ש, וכל שאר בוצינין מיניה מתלהטן ומתנהרין. ולפי שכל התיקונין כולם הם בראש השלישי, שהוא מוחא סתימאה, והם נמשכין מהראש השני, שהוא עתיקא סבא דסבין, לפיכך אמר דמתעטרן ביה כל עטרין, וענין ראשים אלו, יתבארו באדרא זוטא בדף רפ"ח ע"א, וז"ל, האי ע"ק טמיד וגניו, וחכמתא עלאה סתימא בההוא גלגלתא משתכח כו', תלת רישין אתגלפן: דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא כו', ועל האי אקרי ברח לך אל מקומך, והחיות רצוא ושוב כו', עכ"ל.

דע, דע"ק הוא שם כולל לכל השלשה ראשים, וכדאמר באדרא זוטא, ואי תימא מאן ע"ק כו', וכבר נתפרש למעלה, ועוד שנינו שם באדרא זוטא בדף רפ"ח ע"ב, וז"ל, האי ע"ק אשתכח בתלת רישין, וכלילן בחד רישא, וההוא רישא עלאה לעילא לעילא, ובגין דע"ק אתרשים

דאנהיר לייג עיבר ואם בייג נימי דשערי, ואם בייג תיקוני דיקנא הרי מ"ט, והגלגלת עצמה הרי חמישים שערי בינה. צ) (צריך עיון כי שלשה פעמים ייג הם ט"ל, ולא מ"ט. אמר שמואל, אולי מונה גם העשר ספירות של הגלגלתא עצמה, ובהם גשלים לחמשים) וייג תקונין דחוורא, רחמים גמורים, וייג נימין, בינוניים, וייג תיקוני דיקנא, מקור הדינין, ובמקומם נכפין כדכתיבנא לעיל, ולפי זה הני מאתן ושבעין עלמין, הם הם מאתן ושבעה עלמין דאור קדמאה, ולעילא הם מאתן ושבעין ונהירין מההוא ארחא דבפלגותא דשערי, ולמטה תחות עלמא דאתי, הולכין ומתמעטין, והם ר"ז, אורי קדמאה, ואור זה גנוז הקב"ה לצדיקים לעתיד לבא, ויאיר להם לצדיקים כאור נוגה, שהיה ביום ראשון, וישיב לאיתנו.

ותאנא באדרא רבא בדף קכ"ח ע"ב, וז"ל, האי גלגלתא, חוורא דיליה, אנהיר לתליסר עיבר גליפין, לארבע עיבר בסיטרא חד, ולארבע עיבר בסיטרא דאנפוי, ולארבע עיבר בסטרא בסחרני ארחא, וחד לעילא בגולגלתא, כלומר לסטרא דלעילא כו', ולקבל דא בקע גלגלת לתתא, כד עאלין בחושבנא עכ"ל. ביאור הדברים, כי האי חוורא דאנהיר לייג עיבר, היינו על ידי מוחא סתימאה, דמתפרש ביה שלשה פעמים ארבעה ארבעה ארבעה, והכי אמרינן באדרא זוטא בדף רפ"ח ע"ב, וז"ל, ובגין כך עתיקא קדישא אקרי אין, דביה תליא אין, כל אינון שערי, וכל אינון נימין, ממוחא סתימאה תלין כו', בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרשא תלת זמנין לארבע ארבע, והוא עתיקא כליל לון, ושליט לון על כלא עכ"ל. הכונה, דע"ק דהכא, בההוא רישא עלאה לעילא, רישא דלאו רישא, ולא ידיע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא, כדקתני התם, ולא הוי ע"ק סתימא דכל סתימין, דהיינו ההוא כתרא עלאה, רישא עלאה, ולאן היינו חכמה סתימאה, דאתקרי עדן עלאה, סתימא דכל סתימין, ועתיקא סתימא דכולא, אבל ע"ק סתימא דכל

הגחות ומראה מקומות

צ) בזה"ר כתוב כאן וכתב הרח"ו ולה"ה ונלפע"ד ש"צ. (ק' נ"א נהרות (זה"ר)).

ליה סתימא דכל סתימין, והוא מוחא דע"ק. והנה תקונוי, על ידי מוח זה, והוא התחלת הקונו, כי ש) בו לא יצדק שם מוח, ולא גלגלת, ומוח זה אתפשט בכל עיבר, על ידי שערותיו. כי שערי רישא, מנייהו נגיד חכמתא, למוחיה דז"א, ושערי דיקנא לאבא ואימא, על ידי מולא. נמצא, שמכל צדדיו, לפניו ולאחוריו, נתפשט, ומיניה אתפשט על ידי מולא לעדן אחרא. דהיינו אבא ואימא כדלעיל, ומהאי עדן אתגליף ההוא עדן אחרא, דהיינו חכמתא דאתקרי שירותא, לאפקא נהורין לרישיה דז"א.

והכי אמרינן באדרא זוטא בדף רפ"ט ע"ב, וז"ל, אתר דשירותא אשתכח מע"ק, דאתנהיר כמולא, הוא נהירו דחכמתא, דמתפשט לתלתין ונורין עיבר כו'. אתגליף האי חכמתא, ואתמשך ועייל ברישא דז"א, ואתעביד מוחא אחרא כו', אילין תלת נהורין, נהרין לתלת אחרנין, דאקרונ אבהן, ואילין אבהן, נהרין לבנין, וכלא נהיר כאתר חד, עכ"ל. ביאור הדברים: דמוחא סתימאה, איקרי שירותא בעתיקא, כי משם תחילת גילוי ותקונו כדפרישית, אבל לא אקרי ת) לגמרי, משום דלא אשתכח, ולא הוי שירותא וסיום, שאין שם תחילת גילוי לנאצלים, ולא סוף הגילוי, דהיינו חכמה ומלכות, לפי שאותה חכמה נעלמה מעיני כל חי, ואימא שהיא בינה, לא נתגלית כלל עדיין בה, כ"ש מלכות אימא תגינא, ולפיכך אין עדן זה נקרא אתה, לפי שהוא מכוסה, ולא נתגלה, דהא קרומא דאירא סתים ליה, ואקרי הוא, אבל זה העדן השני, יש בו קצת גילוי, ומתחיל להגלות לנאצלים, ונקרא אתה, והוא אב, כי אתה אבינו, ובו שירותא וסיומא, בסוד יוד במילואה: יוד ואו דלית, כי דלת הוא מלכות כנודע, וחמ"ש שם, ומהאי עדן אקרי שירותא בעתיקא ולא אקרי, ולא הוי שירותא וסיומא, ובגין דלא הוי ביה שירותא וסיומא, לא אקרי אתה כו', ומאתר דשירותא אשתכח, אקרי אתה, ואקרי אב דכתיב כי אתה אבינו כו', עכ"ל וכבר ביארנוהו, וחמ"ש

בתלת, כל שאר בוצינין דנהרין כלילן בתלת, עוד ע"ק אתרשים בתרין כו', עוד ע"ק אתרשים ואסתים בחד כו', עכ"ל.

הנה מבואר דע"ק שם כולל לשלשה ראשים העליונים, וכאשר ירצה לפרטם בפרט, הנה יקרא לחכמה עלאה עתיקא סתימאה, על שם מוחא סתימאה, ולכתרא עלאה ע"ק סתימא דכל סתימין, אי נמי ע"ק סבא דסבין, ולראש העליון, יקרא רישא דלא אתידע, וקאמר, דכי היכי דעתיקא אשתכח בתלת רישין: רישא דלא אתידע, וכתרא עלאה, ומוחא סתימאה, הכי כולהו בוצינין אשתכחו בתלת: חב"ד, חג"ת, נה"י, ולפי שדעת כלול מחכמה ובינה, ות"ת מחסד וגבורה, ויסוד ר) מכולם, ונמצאו שנים שנים לבד, לזה אמר, שגם עתיקא אתרשים בתרין, דאע"ג דאשתכח בשלשה, מ"מ, כללא דעתיקא, בתרין הוא, דהוא רישא דלא אתידע כליל לון תרויהו, ובכתר אתכליל מוחא סתימאה, כי רישא תליתאה, דהוא האי מוחא סתימאה, אינו אלא תיקוני עתיקא, אבל כללא דעתיקא, בתרין הוא בלחוד, והכי תגינן באדרא זוטא בדף רפ"ח ע"ב, וז"ל, תקונא דע"ק אתתקן בתקונא חד, כללא דכל תקונין, והיא חכמה עלאה סתימאה, כללא דכל שאר, והאי אקרי עדן עלאה, סתימא דכל סתימין, והוא מוחא דע"ק כו', והאי רצון אתפשט לתתא בדיקנא. עד ההוא אתר דמתישבא בדיקנא ואקרי חסד עלאה, ובהאי רצון כד אתגליא, מסתכלין מארי דדינא, ומתכפין, עכ"ל.

ביאור הדברים: דבתרין רישא ליכא תיקונא כלל, אבל ברישא תליתאה, הוא דאיכא תקונין, והוא כללא דכולהו תקונין, בין תקוני גלגלתא, בין תקוני דיקנא, והוא כלל כל הנאצלים ממנו ולמטה, והאי אקרי עדן עלאה, סתימא דכל סתימין, לפי שיש שנים אחרים אריא, דאקרי עדן, כדקתני התם לקמן, האי עדן אתמשך מעדן עלאה כו', ועדן שבז"א חכמה ובינה, וזהו היותר סתום שביניהם, ולפיכך קרי

הגהות ומראה מקומות

(ר) ג"א מנ"ה (זה"ר), (ש) ג"א בע"ק (זה"ר), (ת) ג"א מסיף שירותא לגמרי (זה"ר).

ודע, שאעפ"י ששם עתיקא קדישא כולל תלת רישין, הכונה על העצמות הנמצא בתוך שלשה אלו. והיינו דאמרינן לעיל, האי עתיקא אשתכח בתלת רישין, וכן אתרשים בתלת, ועל ד' מציאותו בראש הראשון, יקרא רישא דלא אתידע מה דהוי ברישא דא, והיינו דקאמר מה דהוי ברישא דא. ובשני יקרא ע"ק סתימאה דכל סתימין כו', וכדכתיבנא, ולפי שהעצמות העליון נקב ויורד עד אבא, קאמר דנפיק מע"ק, דהיינו ההוא רוחא דגניז בעתיק יומין, והיינו דכתיב, והחכמה נאין תמצא, דאין היינו עתיקא. ואע"ג דאין הוא כתרא עלאה לעילא, מ"מ קרינן לעתיקא קדישא נמי אין, משום דביה תליא אין. וזמ"ש באדרא זוטא, במאמר שהבאתי למעלה ה' ו"ל, ובג"כ ע"ק אקרי אין, דביה תליא אין, וקאי אמאי דקאמר לעיל מניה דתלת רישין אתגלפן: דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא, והראש השני שהוא הנקרא אין, תלוי בראש השלישי שלמעלה ממנו, ששם חביון עוון של העצמות, ולפיכך יקרא אין, כיון שבו תלוי האין. וענין גילוף זה, הוא, כי נתחקקו, להיות התחתון בית קיבול דעליון, כעין זכר ונקבה, לקבל שפע זה מזה, והנה האחד בתוך חברו, והוא למעלה ממנו. והכונה היא, שאין אחד נעשה היכל לחבירו להגנו בו, כחכמה הנגנות בתוך הבינה, כי אלו גבוהים מאד זה מזה, דדא לעילא מן דא, והם דא לגו מן דא, לכני לפנים מחבירו, כי הראשון לא אתידע כלל, והשני גבוה מאד מן השלישי, כי השלישי הוא מוחא סתימאה, ואינו אלא תיקוני עתיקא, דכללא דעתיקא בתרין לחוד, כדכתיבנא לעיל.

ונחזור למאמרינו, הנה הביא ראייה על מה שחכמה זו נפיק מע"ק, מהכתוב שאמר אלהים הבין דרכה ממש, דהיינו ז"א, שהוא אלהים, הבין דרכה של חכמה זו שבו, דהיינו התפשטותה בו לל"ב שבילין לבד, אבל והוא, דהיינו עתיקא, ידע ממש מקומה, דהיינו ו' אבא ואימא ששם

למעלה, א' גלגלתא חורא דרישא, לאו ביה שירותא וסיומא, עכ"ל. דאף גלגלתא ח' וורא, שהיא בינה שבכתר, המקפת את החכמה, מוחא סתימאה כדפרישית לעיל, עדיין אין שירותא וסיומא מתגלים בה כלל, עד בא חסד עלאה בדיקנא, ומשם נתגלו אבא ואימא, על ידי מזלא כנודע.

ותנן התם באדרא זוטא, בדף ר"ץ ע"א, ו"ל, באגדת דבי רב ייבא סבא, כללא דכולא, ז"א אקרי אתה, עתיקא קדישא דאתכסיא, אקרי הוא, ושפיר. והשתא קרינן באתר דשירותא אשתכח ואע"ג דאתכסיא, מניה הוי שירותא, ואקרי ב' אתה, והוא אב לאבהן, והאי אב נפיק מעתיקא קדישא, דכתיב והחכמה מאין תמצא, ובג"כ לא אשתמודע, ת"ח, כתיב אלהים הבין דרכה, דרכה ממש, אבל והוא ידע את מקומה, מקומה ממש, וכ"ש דרכה כו', כד אתפשט חכמה, אקרי אב לאבהן. כלא לא אתכליל אלא בהאי, דכתיב כלם בחכמה עשית כו', עכ"ל, והכי פירושא: דרב ייבא סבא סבירא ליה, דלא אקרי אתה אלא ז"א, משום דאתגליא, אבל ע"ק דאתכסיא, אקרי הוא, ושפיר קאמר. מיהו לאו דוקא ז"א דאתגליא, אלא אף אבא וא מא דאתכסיא, הואיל ושירותא אשתכח ביה, קרינן ליה אתה, בערך שאין בו כל כך העלם, כמו עתיקא, ויצא מכלל עתיקא.

והוא אב לאבהן: דמיניה נפקי תלת גהורין, חכמה ובינה ודעת, ונהרין תלת ג' אבהן כדלעיל, ואב זה יוצא מע"ק, ע"י מזלא, ובג"כ לא אשתמודע, דהא אתכליל במזלא, ונחשב כעתיקא, וכדקא אמרינן לעיל, וכולא הוא עתיקא כו'. ונמצא שהוא נקרא שירותא, לפי שיצא מכלל המוח הסתום, ויש בו קצת גילוי, ומשום דאתכליל במזלא, וזה על ידי העצמות העליון, היורד ונקב, והוא רוחא דגניז בעתיק יומין כדכתיבנא לעיל, משום הכי לא אתידע והוי עתיקא.

הגהות ומראה מקומות

(ד) ג"א עצמותו ומציאותו (זה"ר).

(ה) דף רפ"ח:

(ו) ג"א באבא (זה"ר).

(א) דף רפ"ח.

(ב) ג"א אב (אדר"ז שם).

(ג) ג"א חג"ת (זה"ר).

חכמתא עלאה סתימאה, ולא חכמתא סתימאה בלחוד כדרכו.

ודע, דההוא רישא דלאו רישא, אשר שם חביון עון העצמות, הוא עצמו אינו משיג מה שיש בו, וזהו פירוש, ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא, שהוא עצמו לא ידע, כאדם שאינו משיג מהות הנשמה שבו, ואל תשיבני, דאם כן מאי ולא אתידע, פשיטא אם לא ידע, כ"ש דלא אתידע, שהכונה היא, שגם למטה בהתמעט האור, ויורד דרך נקב מחט סדקית, דרך השערות, אין משיגו, וזמ"ש, דלא אתדבק לא בחכמתא ולא בסכלתנו, (ט) דהיינו: חכמה ותבונה שהאור בא דרך שערות הראש והדיקנא להם כדלעיל, וכ"ש למעלה שהאור רב.

ודע, שעיקר הפירוש דלא אתדבק, היינו שאין האור והעצמות היורד למטה מג' ראשים, מתדבק בהם בלי לבוש, אלא מתלבש בראשים האלו, ומאיר להם על ידם, ועל ידי השערות, מש"כ בג' ראשים, דעתיקא אשתכח בהו, וזהו פירוש עתיקא אשתכח בתלת רישין, (י) ומ"מ אין כל הראשים שוים, כי הראש הראשון, שם מקום העצמות והשרש, והראש השני, ירד מאת פניו, ואינו עומד נגד האור ממש, והרי זה דומה לאור השמש, אשר העומד נגדו, אורו מבהיק, ולא יוכל להסתכל בו, וכאשר יתרחק משם יתמעט אורו וישיגהו, כן הדבר הזה, כי הריחוק ממעט אורו, אע"פ שאין מסך מברדיל והראש השלישי הוא תיקוני דעתיקא והוא המסך המברדיל, ולפיכך נקראת חכמה סתימאה דלא מתפתחא, ובה קרומא דאורא דאורכך וסתים, והאור מתמעט בה, להיותו בא דרך הראש השני, ונתרחק (כ) עוד, וזו נקראת פרסא ופרוכת, ומפני היותה סתומה, הכה אור העליון בה, ונתפרש ליי"ב ניצוצות, כי כאשר יכה השמש במראה מלוטשה, אחרי שאין לו מקום לעבור, יצאו ממנו ניצוצות לכאן ולכאן, והאור אע"פ שהאור אחד, ואלו הי"ב הניצוצות, והאור הכולל להם י"ג, וזמ"ש, בגין דהאי חכמתא

הוא מקומה, ותחילת גילוייה, וכל שכן דרכה, דהיינו מולא, שהוא באה דרך שם, וכל שכן ההיא חכמה דסתימא ביה בע"ק, דהיינו מוחא סתימאה הקרוב אליו, ואפשר לפרש עוד, דרכה, היינו התפשטותה להכנס בראש ז"א, ומקומה היינו אבא ואימא כו' כדפרישית, ודרכה (ז) גם ז"א ידע לה, אי נמי מקומה: היינו מוחא סתימאה ודרכה: הראש השני, שמשם יוצאה, למקום מוחא סתימאה, וכל שכן ההיא חכמה דסתימא ביה בע"ק, דהיינו הראש הראשון, כי כחה שם בדקות והעלם גדול, ואפשר דהיינו דקאמר לעיל (ח) דאשיתא דההיא חכמתא עלאה ביה סתים, דראשיתא היינו שרשה ועיקרה, סתומה באותו הראש, אשר שם העצמות העליון, והיא שם בהעלם גדול, והיינו דקאמר נמי מעיקרא, האי עתיקא טמיר וגניו, דהיינו ההיא רישא דלא אתידע, וחכמתא עלאה סתימאה בההוא גלגלתא, דהיינו בראש הראשון, אשתכח ולא אשתכח, כי החכמה שם בדקות גדול, נמצאת ולא נמצאת.

וקאמר דבהאי עתיקא, אין שם אלא רישא בלחודו, בלא שערות וריקנא, לפי שהוא הראש לכל הראשים, וממנו נמשך לראש השני, והוא כתרא עלאה, מבלי שערות, וזמ"ש למעלה, דביה תליא אין, דכל אינון שערי, וכל אינון נימין, ממוחא סתימאה תליין, לומר דביה ממש תלייא אין, ולא על ידי שערות, כי כל השערות וכל הנימין לא תליין, אלא ממוחא סתימאה בלחוד, ואין למעלה לא נימין ולא שערות, ומ"מ הנימין והשערות, כולהו בשיקולא, אין אחד ארוך מחבירו, וגם אין העורף העליון נראה, לבלתי תת מקום לקליפות להאחו שם, כי הכל רחמים ואחדות שלמה, ואין שם שינוי ח"ו, כי כל השינוין בועיר אפין, וכדפרישנא לעיל, אבל עתיקא, לא שנייא מרחמי לעלמין, נמצינו למדין, דמוחא סתימאה, דאשיתא דיליה, סתים בעתיקא, כי שרשה שם, והיינו דקאמר ואקרי מוחא עלאה כו', לפי ששרשה במקום עליון, והיינו דקארי לה

הגהות ומראה מקומות

- (ז) נ"א גם ז"א לא ידע לה (זה"ר).
- (ח) דף רפ"ח.
- (ט) נ"א דהיינו אורא ח"ב (זה"ר).
- (י) נ"א מוסיף פירוש העצמות נמצא בג' רישין בלי לבוש (זה"ר).
- (כ) נ"א מאד (זה"ר).

ששם הוא דבק במאציל תכלית הדיבוק, ובשני נתגלה יותר, בסוד: שרש, ושרש השרש, ולפיכך גם בראש הראשון, יצדק עלת העלות, ועלת על כל העלות.

והנה כשנדרקדק בענין, נמצא בכל ראש ארבעה: עצמות, וכלים, ועצמות כלול בכלים, וכלים כלול בעצמות. הרי הם שתיים שהם ארבע, כי כל אחד כלול מחבירו, כהדין קמצא, דלבושיה (צ) מיניה, ולפיכך מתפרש לארבע ארבע, וזה ע"ד מ"ש בפרשת תרומה, בענין הנשיקין של אהבה, והוא הוא שם בן ארבע: יהו"ה, א)

גם כשנדרקדק, נמצא בכל ראש, ארבעה בהכרח, אם הארבע יסודות עליונות, כי בהכרח נשרשו למעלה בדקות גדול, והם: אש, מים, רוח, עפר, ואם כי ההנהגה נחלקת לארבעה: אם לחסד, אם לדין, אם לרחמים, אם לכללותם, והם הם הארבעה יסודות, והם הם הארבעה אותיות, שם בן ארבעה, ושרשם בהכרח למעלה, ולפיכך מתפרש לארבע ארבע.

והנה אחר הראש השלישי, נסתם העצמות העליון בקרומא דאורא, ויורד האור דרך השערות, כאור השמש העובר דרך נקבים קטנים וזה לאבא, דאבא לבד מתפשט בו העצמות העליון מבלי לבוש, ומשום דאתכליל במזלא, ונחשב כעתיקא, וכדכתבנא, אבל הז"א, על ידי (פ) אבא געשה, כי נתפשט העצמות ונתלבש בו, ועל ידו געשו בו שלשה מוחות, כדבעינן למימר, וזמ"ש (צ) האי חכמתא שירותא דכולא, כי על ידו (ק) געשה ונאצל כל אשר למטה הימנה, בהתלבש העצמות בה, כדפרישית, וזהו פירוש שירותא.

וממנה מתפשט מוחא דז"א לליב שבילין, כי בה אין התפשטות כלל, עד רדתה לז"א, וכדכתבנין לעיל, ואף בז"א, הם שבילין צדים,

סתמאמה ביה, מתפרש לתלת זמנין לארבע ארבע והוא עתיקא כליל לון, ומהם נמשכו י"ג תקוני דיקנא, ונתפשטו למטה לאז"א, והוא העצמות, היורד דרך מזלא, מהשערות שבו, וזהו מ"ש, ושליט לון על כולא, ולפי שניצוצות אלו הם בסוד אור החזור שהוא דין, והאור כוללן שהוא רחמים פשוטים, הם כעין זכר ונקבה, דין ורחמים, כדכתבנא לעיל.

ואמנם היותו מתפרש תלת זמנין ארבע ארבע, להיות בו שלשה מיני אורות: אם התפשטות האור בראש הראשון, והוא רב וזך מאד, ואם התפשטותו לראש השני, ואינו זך כראשון, ואם התפשטותו לשלישי, כי האור מועט יותר, ואינו מבהיק כשני, ושלשה מיני אורות אלו, נכללו בה, עם השרש הכוללם, והיות כל פעם ארבעה, כנגד ד' אותיות השם, כדפרישית לעיל, והנה הראש הראשון, שרש העצמות, והראש השני, שרש הכלים, כי כל האצילות, יש בו עצמות וכלים, וגוף ונשמה, והראש השלישי, נכללו בו העצמות וכלים, וזהו תיקונא דעתיקא, בראש זה השלישי, וגם לטעם זה הוכרח להתפרש ל' תלת זמני, ודע כי ארבע מאלו התיקונין אינן בז"א, וזה: כי אותם העליונים, שהם כנגד הראש הראשון, נעלמו ממנו, ולפיכך אין לו כי אם תשעה תיקוני דיקנא, ושני ראשים אלו, הראשון הוא עילת כל העילות, והשני הוא עילת העילות, הנוכח בפרשת בראשית, (מ) והשלשה הם בדמיון גר"ן לספירות, ונשמה מתלבש ברוח, ורוח בנפש, (נ) ובלבושים אלו מאיר לספירות.

ודע (ס) כי השרש הראשון שרש הכלים בו, כי מה דהוי בההוא רישא, הוא העצמות והאלהות המתפשט להחיותם, ורישא גופיה, הוא שנחלבש בו העצמות, והוא שרש הכלים, אלא

הנהגות ומראה מקומות

- (ע) ג"א מוסיף מניה וביה (זה"ר).
 (א) לקמן בפירוש על האוד"ז דיה גם זהו הסוד.
 זהו תרומה דף קמו ז"ח שה"ש בתהלתו. ע"ח ח"א דף ק' ד"ת ופירוש הענין.
 (ס) ג"א אר"א (זה"ר). (צ) דף ר"צ.
 (ק) ג"א נאצל ונברא ונוצר ונעשה (זה"ר).

- (ל) ג"א מוסיף תלת זמני ד' (זה"ר).
 (מ) ה"ג בזה"ר ג"א והשלישי (דפ"י).
 (נ) ג"א מוסיף ונפש בלבושים והלבושים אלי (ז"ר).
 (ס) ג"א כי הראש הראשון שורש כל הכלים.
 זו כי מה דהוי בהאי רישא דלאו רישא הוא העצמות (זהר הרקיע).

שהעצמות מתפשט בו כדפרישית. וזה על ידי שערות דיקנא, הנקרא מזלא, כי דרך המזל יורד העצמות העליון ומאיר לו, וזהו דאתנהיר ממזלא הוא נהיר דחכמתא, דמתפשט אח"כ בו"א לליב עיבר, אי נמי ביה גופיה, מתפשט לליב עיבר, דהא חוורא דגלגלתא נמי מתפשט לייג עיבר כדלעיל, ובו"א נעשין שבילין.

ונפקא ממוחא סתימאה מנהירו דביה, דהיינו מהאור והעצמות שבו, והוא חסד עלאה, כי אור ועצמות שבכתר וחכמה ובינה, נתפשט בשלשה ראשים העליונים, ובמצחא ודיקנא, (ג) ונפק אור ועצמות חסד, והוא חסד עלאה, והוא הנקרא בצאתו משם אורא דכיא, ונגנו בתוך רוחא דגניז בעתיק יומין, והוא כדמות גוף וכלי להאי אורא דכיא. (ב) והיינו דאמרינן באדרא זוטא דף רצ"ב ע"ב, וז"ל, והוא אב, הוא רוחא דגניז בעתיק יומין, וביה אתגניז האי אורא, ואכליל לניצוצא דנפיק מבוצינא כו', עכ"ל. ועוד שנינו באדרא רבא בדף קלא ע"ב, וז"ל, והאי אורא הוא טמיר דטמירין דעתיק יומין, ברוחא דגניז בהאי גלגלתא כו', עכ"ל.

ומה דעתיקא נהיר בקדמיתא דא הוא, כי בשלשה ראשים אשתכח, ועצמותו נראה בהם, בלי שום מחיצה. אבל בהאי נהיר דרך השערות לבד. וזהו הקודם לאור זה, ושירותא ממה דאתגלייא הוי, כי אעפ"י שהוא מכוסה, הואיל והיא תחילה ממה שהוא מתגלה למטה, כי בו"א מתגלה חכמה זו, והיא מתפשטת לליב שבילין, יצדק בה שם שירותא, כי היא תחילת החכמה שבז"א המתגלה, והיינו דקאמר שירותא ממה דאתגלייא, ולא קאמר שירותא דאתגלייא. משא"כ בחכמה סתימאה, דלא אתגלייא כלל כדלעיל.

ואתעביד לתלת רישין, ורישא חדא כליל לון. והם: חכמה, ובינה, ומזלא כליל לון. ודע.

ולא ארחין רחבין, כי עדיין נעלמים, להיותם קרובים לאב דנפיק מעיק, ואורייתא בחכמה זו, נכללה בכ"ב אותיות ועשר מאמרות, ואח"כ למטה בו"א (ו) נתגלית יותר, אבל נכללה כאן בהעלם.

והענין הוא, כי בכלל חכמה זו, היא הבינה, דהיינו אימא, והאותיות מבינה, נמצאו כ"ב אותיות כלולים בבינה שבחכמה זו, ועשרה מאמרות שנתעברה בהם אמא, והולידתם. בסוד ויאמר אלהים, שהיא בינה, והם עשרה: תשעה דז"א, ומלכות, הרי עשרה, ונמצא שגם מלכות שהיא סיומא, כלולה בחכמה זו, וזמ"ש, ובהאי חכמה שירותא וסיומא אשתכח. ובג"כ, חכמה עלאה חכמה תתאה, שהיא חכמת שלמה.

כד אתפשט חכמה, ונתגלית בינה, שהיא אימא שהיתה כלולה בו, ואז הולידו חב"ד, שהז האבהן דבו"א, אז נקראת החכמה אב לאבהן. ודע, כי אעפ"י שהם מוחא דז"א, ונקראים חב"ד אליו, בערך אבא ואימא הם חג"ת, והם אבהן ממש, כדבעינו למימר קמן והבן זה, וזמ"ש בפרשת משפטים (ש) רישא דמלכא אתתקן בחסד וגבורה, ודי בזה.

כולא בהאי חכמה אשתכלל: כדפרישית שהעצמות העליון נתלבש בה, וירדה עד סוף המדרגות. וזמ"ש: כולם בחכמה עשית, ונמצא כי כמו שהחכמה העליונה מוחא סתימאה, סתמה האור והעצמות, שלא ירד כי אם דרך השערות, והוא התחלת תיקון העתיקא, להעלימו כדי שיתגלה, כי העלמו הוא הגילוי. כן זאת החכמה, כתמה האור שלא יתגלה, כי אם מלובש בה, והיא סיבת הגילוי ותחילתו, ולפיכך נקרא שירותא.

וזמ"ש, (ת) אתר דשירותא אשתכח מעתיקא, נקום תחילת הגילוי, הנמצא ויורד מעתיקא.

הנהרות ומראת מקומות

- (א) ג"א נפק (דפרי').
- (ב) עיין בזהר הרקיע שיש כאן הריבה שינוי נוסחאות.

- (ג) ג"א נתגלמה (זה"ר).
- (ד) אות תק"כ ובדפרי דף קכ"ב:
- (ה) בדף רפ"ט:

תקרא בינה נהר היוצא מעדן, ולפיכך הקדים מוח זה לשאר, כי אי אפשר להתהוות שום מוח, עד שתצא הבינה לחוץ, בסוד מ"ם סתומה, ותניק את הבין, ויתגדל מוחו, והנה כאשר יצאה לחוץ, עייל ברישא דז"א, והוא הבן הנעם, על ידי מה שיונק מחלב אמו, ונעשה מוח ג' זה. וכמו שהחלב היונק הנולד, מגדיל כל גופו, כן זה נגיד בכל גופא, ומשקה כל השש קצוות, ד' ודע, כי ז"א זה, בבטן האם העליונה, לא היו בו כי אם ששת ימים: חג"ת נה"י, והיינו ואו שבתוך ההא, קטנה, וכשיצא לחוץ, הניקתו האם ה' והגדיל. וזהו סוד, הנטיעות היו כקרני חגבים, וכן אדם וחוה כקרני חגבים היו, ונעקרו ונשתלו והגדילו, כדאיתא בפרשת בראשית ו' וחג"ת נעשו לחב"ד, שהם שלשה מוחות שבו. ונה"י נעשו והגדילו לחג"ת, ולפיכך יצאה נוק' מאחוריו כנגד היסוד, כי שם ביתה, ונתפשט עוד לנה"י, מן השלשה עצמן. ז' ולפי שאין להם אחיזה ח' נה"י לבר מן גופא, כי אין להם על מה שיסמוכו למעלה, ולפיכך נאחו בהם סמא"ל שדו של עשו, כשנלחם עם יעקב.

ונמצא לפי זה, דחב"ד שבז"א, הם בערך א"א חג"ת, שני זרועותיהם וגוף, וחג"ת שבז"א הם נה"י שבא"א, תרין שוקין וברית, והם חכמה ובינה ודעת שבנוקביה, כי שם נעשה לה ראשה, כנוכר באודא, ונה"י שבז"א הם חג"ת של נוקבית והם סוד נביאים וכתובים, כי מצד ז"א הם נביאים, נצח והוד, ומצד נוקביה, הם כתובים, חסד וגבורה, ומשני צידיהם, אינן בכלל התורה העליונה, ט' כי אין להם ע"מ שיסמכו כדכתיבנא והנה התפשטות נצח והוד שבז"א, על ידי בנה נעשה, דאתפשטת עד הוד, כנוכר בתיקונין, והיינו דקאמר אתפשטת, כי נתפשטה יותר מדאי, והיינו דאמרין בתיקונין, תיקון כ"א דף מ"ט ע"א, וז"ל, ומבינה נביאים, ואינן נצח והוד

דהאי מזלא אתעביד מיניה רישא חדא ממש, דכלילא לחכמה ובינה, והיינו דקאמר באודא זוטא, ברף ר"ץ ע"ב שורה א' וז"ל ת"ח שירותא דא דאקרי אב, אתכליל ביו"ד דתלייא ממזלא קדישא כו', עכ"ל. אלמא יוד תלייא במזלא וביה אתכליל האי אב, והאי יו"ד, היינו רישא דכליל לון, ומשמע דאתעביד האי רישא, מהאור היוצא מקרומא דאוריא דאזדכך וסתים, והיינו דחנן בספרא דצניעותא פרק שני, ברף קע"ז ע"א, וז"ל, י' עלאה דאתעטר בקטרא דעתיקא, היא קרומא עלאה דאזדכך וסתים כו', עכ"ל. ואפשר לפרש, דקרומא דאוריא לעטר היו"ד בלבד הוא, ולהשפיע לה ריבוי שפע אחר אצילותה, כפי רצון המאציל, להגדיל השפע, והיינו דקאמר דאתעטר, ולעולם עיקר אצילות ההוא רישא, משערות המזל הוא יורד העצמות, והאי דאתעביד לתלת רישין כגוונא דעתיקא, ומשום דבהאי מזלא אתחברן תלת רישין כדאיתא התם, וכל זה שלא כדרך מה שפרשתי למעלה.

ואילין תלת מתפשטין לז"א, כדמפרש ואזיל דהאי חכמתא אתגליף, ואפיק כו', כבר כתבתי למעלה, דגליפא היינו: שעשה לו בית קבול, כעין זכר ונקבה, והוציא הבינה שהיא אימא, והוא הנהר היוצא מעדן להשקות את הגן, ודע, דז"א הוא ת"ת ישראל, והוא בן י"ה, ונאצל מזווג חכמה ובינה, ואחד אצילותו, נעשים לו מוחות אלו, והנה לבינה שתי מציאות: אם בדמות סמך עגולה, והיינו בהתעלמה למעלה עם החכמה, ואם בדמות מ"ם סתומה, בשעתא דהדרא ויתבא רביעא על בנין דלתתא, לינקא לון, כדאמר בריש פרשת תרומה, והנה חכמה זו, דהיינו אבא, נחקקה והוציאה לחוץ הבינה, שלא תהיה סמך, אלא מ"ם, להשקות את הגן, ולינקא ליה, והיינו לישנא דואפיק דנקט הכא, ולא נקט כה"ג בכלהו, ובערך זה המציאות,

הגהות ומראה מקומות

- (ג) ג"א בינה (זה"ר).
 (ד) מוסיף וז"ש ועייל ברישא דז"א ואתעביד חד מוחא ומתמן אתמשיך ונגיד בכל גופא (זה"ר).
 (ה) ג"א אתנגיד ונעשה ו' רבתא (זה"ר).
 (ו) דף ל"ה:
 (ז) ג"א מוסיף וז"ש ואשקי כל אינן נסיען (זהר הרקיע).
 (ח) ג"א שהיו (זה"ר).
 (ט) ג"א מוסיף שהיא ת"ת (זה"ר).

ברישא דז"א, נחקקין גם הם כעין זכר ונקבה, ומתחברין על ידי דעת העליון. דוגמת האבר הקדוש למטה, שהוא יסוד, ונכנס בעומק הבאר, והיא נקודת ציון למטה, כבית רחם לאשת, וכנגדו למעלה, יקרא רישא דעמיקא דבירא, לפי שנכנס בעומק הבאר העליון, והוא פטר כל רחם, כדא תא בפרשת בראשית (ל) וזהו ענין הבקיעה, שבוקע הדעת, לפתוח פתח בית רחם, וזהו בדעתו תהומות נבקעו, וכאשר מתחברים ונכללים זה בזה, נעשה מוח שלישי הכולל שתייהם, והוא דעת, והנה מוח זה השלישי נעשה בסוד הזווג, להמציא נשמה לשש קצוות, כדרך הזווג העליון, שהוא (מ) להמציא נשמות, ולפיכך עייל לגו בנו גופא, ומלייא לאדרין ואכסדראין, בסוד הנשמה הממלאה את כל הגוף, והיא בחדרי חדרים.

וכאשר תדקדק בדברים אלו, תמצא, שדעת הוא ת"ת, ות"ת הוא יסוד, וחכמה הוא חסד, וחסד הוא נצח, ובינה היא גבורה, וגבורה הוא הוד, וכאשר נעלה עוד למעלה בשכלינו, נמצא לפנינו, ששלשה ראשים, הם: כתר, וחכמה, ובינה, ואבא ואימא ומולא, הם: חג"ת, ושלשה מוחי דבו"א, הם: נה"י, ומשם ואילך, מלכות, בסוד קשר של תפילין, דלת, ואם נגביה שכלינו עוד במקום גבוה, נמצא, שבראש הראשון נעלמים בו כח"ב, והשני חג"ת, והשלישי נה"י, ואו"א מלכות, וכאשר נבחין עוד, נמצא, בראש הראשון, כל האצילות נעלם שם, עד היסוד, ובראש השני, מלכות, בסוד כתר מלכות, והראש השלישי, תקוניהם לגלותם, על ידי העלם, שנתעלם האצילות בו, ונתתקן, ובחינה אחרת יש במקיפין אותם, כי הראש העליון מוקף מכתר, וכתר מוקף מחכמה, וחכמה מבינה, ויהיה

וממלכות כתובים, ואינון חסד וגבורה, תפארת כליל כולהו כו', עכ"ל. (א)
והענין הוא, כי מבינה נעשו שוקין לז"א, וזהו בינה, ד"ת: בינה, יסוד, נצח, ה"וד, וממלכות מצד אחורי ז"א, הם כתובים, חסד וגבורה כדפרישית. והשתא אתי שפיר, דבתיקונין אמרי, דתנאים הם איתנים, נה"י, ואמורא, הם חג"ת, ואיך אפשר, שיהיו אמוראים למעלה מתנאים, ובמה שכתבנו אתי שפיר, כי תנאים בז"א, הם נה"י, ואמוראים כנגדם בנוקבה, והם חג"ת, הללו נביאים, והללו כתובים, ולפי שראש השנה רומז למלכות, העולה בסוד החיבוק שמאלו תחת לראשי, ונמצאו כתובים על גבי נביאים, לפיכך קודמין בתפלת מוסף של ד"ה, כתובים קודם לנביאים, משא"כ בשום מקום.

ואמנם ענין התפשטות הבינה עד הוד הוא, כי ברדתה מאת פני החכמה, ויתבאר רביעא על בנין, בסוד מ"ם סתומה, מגיעין שוקיה על שוקי ז"א, ויונקין מהם, ואז תקרא תבונה; בן ובת, ר"ה, כנוכר בארדא זוטא, (כ) והבן כל זה, והיינו דקרי להו נטיען, וקאמר ואשקי כל אינון נטיען, ומכל מקום אין שפע, שבאם עצמה עושה כי אם מוח אחד, ואח"כ נמשך עוד מוח שני, מן החכמה לבינה, ומשם לז"א, ולפיכך אמר, אתמשך וגם זה על ידי חקיקה, שנחקקה החכמה כעין זכר ונקבה, וקבלה הבינה מוח זה, ומשם לז"א, ולפיכך חזר ואמר, ההוא אחרא ההוא נהירו דאתמשכא מיניה, לומר, שאעפ"י ששני מוחות אלו באים לו מן הבינה, אינם דומים זל"ז, כי הראשון מהבינה עצמה, בסוד החלב שבה, והשני מצד החכמה עצמה, דאתמשכא מיניה לבינה, ומשם לו.
ושני מוחות אלו, כאשר ימשכו ליכנס

הגהה

(א) (אמר שמואל: ביאור המאמר הזה, נתבאר גם כן במקומו בשער הזה, ועוד כתבנו שם, שנתבאר גם כן במקומות אחרים מסוימים, בפירוש ספרא דצניעותא כו'). (ג)

הגהות ומראה מקומות

(ל) הקדמת ספר הזהר אות רל"ח ובדפרי די"ג: (מ) ג"א להוציא וכן להלן (זה"ר). (ג) לעיל ד"ג.

(י) ג"א מוסיף חג"ת דנוקבא (זה"ר),
(כ) אות פ"ז ובדפרי דף רצ"א.

כח"ב עליונים, ושלשה למטה מהם ת) בהם, והם חג"ת, ושלשה למטה מהם בהם, והם נה"י, נמצא שהוא כח"ב, הוא חג"ת, הוא נה"י, כולם כלולין זה בזה, ודי בזה, כי כבר יצאנו מהענין.

כללות הדברים: כי תחילת אצילות ז"א מאבא נפק, א) ונתעבר גו אימא, בסוד ה': ד"ו, והואו זעירא, כי לא היו לו כי אם ששה קצוות, שאחר חכמה ובינה, כדרך שאר הספירות, ובבחינה זו יקרא אבא אב לאבהן, כי ממנו יצאו האבות, חג"ת, ואז לא היה לו ראש, כמו הואו שבתוך הה"א, שאין לה ראש, וכאשר נולד הבן הנעים, נעשו לו שלשה מוחות, על ידי הנחל העליון, מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש, ולכן ו' שבשם כנגדו, שיש לה ראש, ותקח האשה את הילד ותניקהו, בסוד כונן שמים בתבונה, כי היא ב) המכרעת אותו כי כל השלשה מוחות על ידה באו לו. האמנם מוח שבו, המתפשט לחמשים שערים, ממנה ומעצמה נכנס לראש ז"א, בסוד חלב אמן, וזה ע"י אבא, שהוציא הבינה לחוץ, בסוד מ"ם סתימא, להניק את בנה, והנטיעות שהיו כקרני חגבים, הגדילו, ולפיכך נקרא יוצא מעדן, שהוא דבוק בחכמה, ויצא להניק את הבן, כי בתחילה עד עת לידה, היו דבוקים זה עם זה פנים בפנים, כמעד איש ולויות ולא יתפרדו, כדרך שיצא אדם הראשון, אלא שהיו תואמים פנים בפנים, ג) בתר דאתתקן עתיקא, ולהניק את הבן הוכרחה החכמה להתחקק בתבנית זכר ונקבה, זה בולט וזה שוקע, והוציאה לחוץ על אודות בנה, וזהו ענין אתגליף האי חכמתא.

ודע, כי תקוני הבינה, תקוני אימא עלאה.

לפי זה א"ר בינה, מוקפין מז"א, וז"א מנוקביה שהיא נרתקו, ועוד בחינות רבות לאין קץ, אין כאן מקום להזכירם.

ואם עיני שכל לך, תראה, כי כל אחת כלולה מעשר, ג) כי כח"ב שבשלשה ראשים, הם חג"ת שבאוי"א ומולא, והם נה"י שבז"א, ונמצא, כתר כלול מת"ת ויסוד, וחכמה, מחסד ונצח, ובינה, מגבורה והוד, וכאשר נעריך בראש הראשון כל התשעה, נמצא כתר כלול מכולם, ובראש השני מלכות, נמצא מלכות כלולה מכתר, וכתר ממלכות, וכאשר כתר כלול מחכמה ובינה, וכל אחד כלולה מחמש: חכמה, גבורה, תפארת, חסד, ס) נצח, ובינה מגבורה, הוד, נצח, יסוד, ומלכות הרי כתר כלול עשר, וכאשר נעריך כי בראש הראשון כח"ב, נמצא כתר כלול מחכמה ובינה, ובראש השני חג"ת, ז) נמצא חכמה כלול מגבורה ות"ת, והראש השלישי נה"י, פ) נמצא בינה כלולה מנצח ויסוד, וכאשר נעריך צ) או"א, חכמה ובינה, ושלשה מוחות שבז"א לחג"ת, ובנוקביה נה"י, ק) נמצא ת"ת כלול מחסד וגבורה, ומלכות כלולה מנה"י, ועוד בדרך אחרת כי כתר כולל חכמה ובינה, וכולל ת"ת, אשר נכללין בו חסד וגבורה, וכולל יסוד, אשר נכללין בו נצח והוד, וכולל מלכות, בסוד כתר מלכות, הרי כל ד) העשרה, וכן חכמה כלולה מגבורה ות"ת, וגבורה כלולה מהוד, וכן כלולה מחסד ונצח, ות"ת כולל יסוד, וחכמה כלולה מבינה, שממנו נתפשטה, וכלולה מכתר, אחר שכלולה מת"ת, שהוא ש) כתר, ועל דרך זה כולם, וכאשר נקצר הענין, ונקחהו דרך קצרה, לא נצטרך לכל אריכות הוה, כי אחר שהשלשה ראשים, הם

הנהרות ומראה מקומות

ז) נ"א כי כח"ב בני רישין חג"ת באו"א ומולא, ונה"י בז"א כנוכר (זה"ר).
 ט) נ"א מוסיף נצח יסוד (זה"ר).
 ע) נ"א נמצא חכמה כלול מחג"ת ונ"א נמצא הת"ת כלול מחו"ג (זה"ר). פ) נ"א נמצא בינה כלולה מנה"י, ונ"א נמצא יסוד כלול מנה"ה (זה"ר).
 צ) נ"א או"א ומולא לכח"ב (זה"ר).
 ק) נ"א נמצא ת"ת כלול מחו"ב, ונ"א נמצא חכמה כלולה מגבורה ת"ת ובינה מנצח יסוד

ז) נ"א כי כח"ב בני רישין חג"ת באו"א ומולא, ונה"י בז"א כנוכר (זה"ר).
 ט) נ"א מוסיף נצח יסוד (זה"ר).
 ע) נ"א נמצא חכמה כלול מחג"ת ונ"א נמצא הת"ת כלול מחו"ג (זה"ר). פ) נ"א נמצא בינה כלולה מנה"י, ונ"א נמצא יסוד כלול מנה"ה (זה"ר).
 צ) נ"א או"א ומולא לכח"ב (זה"ר).
 ק) נ"א נמצא ת"ת כלול מחו"ב, ונ"א נמצא חכמה כלולה מגבורה ת"ת ובינה מנצח יסוד

השירים, והם הנכנסים בתוך ז"א, ונעשה לו מוח, ומשם מתפשט בכל הגוף, והחכמה עצמה מתקנת מצד עצמה, ומוציאה לו מוח שני על ידי הבינה, ומוח זה אין לו התפשטות בכל הגוף, מרוב העלמו, ולפיכך נקרא בן רבקה, ולא בן יצחק, כדאיתא באדרא זוטא. כי עיקרו מהבינה, והיא חיי המלך, ולפיכך קדם המוח שלה, למוח המתפשט מהחכמה.

ודע, כי מפני שכבר היו לו לז"א חג"ת, ונעשו חב"ד, לכך גם במוח הראשון קתני, אתעביד מוחא אחרא, לומר שהוא גבורה, ונעשה בינה, ונעשה מוח אחר, ממה שהיה. (י) ומוח שני זה של חכמה, לא נתלבש בבינה, אלא שנמשך מן החכמה, ועבר דרך הבינה מעבר בעלמא, ונכנס בראש ז"א, וזמ"ש, ההוא אחרא, ההוא נהירו דאתמשכא מיניה: מניה (כ) לבד, כדפרישית.

וממוח זה נמשכו ל"ב נתיבות, על ידי האור הבא דרך שערות הראש העליון, למוח זה כדלעיל, ונמצא, שהתפשטות מוח הבינה, (ל) הוא על ידה, ומוח החכמה אינו מתפשט לל"ב שבילין אלא על ידי השערות העליונות.

ושני מוחות אלו בהמשכם ליכנס לז"א, טרם יכנסו, מתחברין בסוד זווג, כי המשך שני מוחות אלו, הוא תיקון חכמה ובינה, והתיקון הוא היות להם דמות, אדם: רישא, וגופא, ודרועין ושוקין, וברית קודש, וזה ענין אתגליף באמיתות, להחקק בדמות בית קיבול, גוף ונשמה: גוף בית קיבול לנשמה, וכל אחד נחקקה בתיקוניה, ובינה, נכנסו כל תיקוניה בז"א, ואין כן חכמה, כי

כולם נכנסו בגופא דז"א, ונעשו כנשמה לו. זמ"ש, ומתמן אתמשך ונגיד בכל גופא, ולפיכך הם נעלמים. (ד) וגם זה פירוש כונן שמים בתבונה, ולפיכך נקראת בינה בן י"ה, שמה כשם בנה, ושש קצוותיה, נשמה לשש קצוותיו, ויעקב מרכבה לשש חיצוניות, (ה) ומשה לפנימיות, דא מלגאו, ודא מלבר, כדאיתא בפרשת בלק ובתיקונין, והיינו דאמרינן משה זכה לבינה, כדאיתא ברעיא מהימנא (ו) שזכה לקצוות הפנימיות, שהם מבינה כדפרישית, והתפשטותה עד הוד, בסוד חמשים שעדי בינה, וזהו (ז) מהלך עץ החיים ת"ק שנה, ויסוד הוא זכר, ואינו מצד הבינה, כי היא נקבה, ולכן התפשטותה אינו בתוכו, אלא עד הוד, והוד ניתן למשה, כדאיתא בתקונין וברעיא מהימנא (ח) ומ"מ, נקודת ציון עליונה שבבינה בתוכו, אעפ"י שאינה ניכרת, ונמצא בו כח נקבות נעלם, וכח זכרות נגלה, ובחינה זו, יקרא היסוד ציון בהרבה מקומות, ושתי בחינות אלו, הם: יוסף, ובנימין. אחד מיין נוקבין, והוא מקורא דבירא, דלא אתפרש מן בירא לעלמין, ואחד מיין דכורין, בסוד יוסף הצדיק, איהו לעילא ואיהו לתתא, עייל ונפיק, עייל להכניס מיין דכורין, ונפיק להוציא מיין נוקבין, לקבל מיין דכורין, וזהו כל פעם שיש זווג.

וזמ"ש, בפרשת ויצא בדף קנ"ה ע"א, וז"ל, אבל ת"ח, רזא דמלה, בכל זמנא צדיק מעלמא תתאה נפיק ועייל, ביה עייל ומיניה נפיק כו', עכ"ל, והענין הוא, שאי אפשר למיין נוקבין, אם לא על ידי נשמות הצדיקים, והם באים כבינה, והבן כל זה, (ט) ונמצא שהוצאת בינה לחוץ, הוא על ידי תקונים, האמורים בשיר

הנהרות ומראה מקומות

(י) ה"ג בתע"ס. ג"א ר"ל שהיה גבורה ונעשה לו מוח בינה וזהו מוחא אחרא ר"ל מוח אחר ממה שהיה (זה"ר). ג"א מעשה מוח אחר ממה שהיה (דט"י).

(כ) ה"ג בתע"ס. ג"א ל"ג מניה (זה"ר). ג"א מנה (ד"ש). ג"א מנינה (ד"י).

(ל) ג"א ע"י מוח חכמה (זה"ר).

(ד) ג"א מוכיף כנשמה בתוך הגוף (זה"ר).

(ה) ג"א ומשה לר"ק פנימיות (זה"ר). ג"א ומשם (דט"י).

(ו) פנחס אות קצ"ד ובדט"י דף רכ"ג:

(ז) ירושלמי ברכות פ"א ה"א ד'.

(ח) פנחס אות קצ"ד ובדט"י דף רכ"ג:

(ט) מאמר זה נתבאר בתע"ס שיעור י"ד מן אות פ"ט.

הנכנס בעומק הבינה, והוא נקודת ציון העליונה שבבינה, ושביל זה, הוא קוץ התחתון של יוד, כי יש לה שלשה קוצות: האחד נקרא רישא, והשני גזעא, והשלישי הדק והתחתון שבילא, והם רישא וגזעא ושבילא, האמורים בפרשת בלק בדרך ר"ג ע"ב, וז"ל, דהא רזא דייליה מראש צורים איהו, ואתייחד ברישא ובגזעא ושבילא, יי: דא רישא עלאה, אוירא דסלקא, אלהינו: דא גזעא, דאתמד גזע ישי. יי: דא שבילא דלתתא. ועל רזא דא אתייחד ביה כדקא יאות כו', עכ"ל, ושביל זה, הוא סוד ושבילך במים רבים, שהוא סוד זווג חכמה ובינה, כדאיתא בפרשת בראשית (ע) והוא דעת עליון, הנכנס בנקודת ציון שבה, ונקודת ציון תקרא נתיב לא ידעו עיט, והשביל או הנתיב הנכנס שם יקרא דעת, והוא פטר כל רחם, וכדכתיבנא, וזמ"ש בהקדמת בראשית דף י"ג ע"ב שורה כ"ד, וז"ל, פרשתא קדמאה, קדש לי כל בכור, דא י', דאיהו קדש, בוכרא דכל קודשין עלאין, פטר כל רחם, בההוא שביל דקיק דנחת מן יוד, דאיהו אפתח רחמא, למעבד פירין ואיבין כדקא יאות, ואיהו קדש עלאה עכ"ל, וזה ברור. וקרי ליה קדש עלאה, לפי שכנגדו למטה היסוד, והוא הנקרא קדש, בסוד שבת קדש, אלא שזה הוא קדש עלאה.

ודע, כי כמו שיש לברית קדש תחתון, שתי בחינות, זכרות ונקבות, בסוד יוסף ובנימין, כן יש לשביל העליון בחינה עליונה, והיא הנקראת שביל, בסוד מין דכורין, (פ) או נתיב בבחי' תחתונה, בסוד מין נוקבין, והוא הנקרא נתיב לא ידעו עיט, או שביל, והוא הנקרא עמיקא דבירא, כמו שהיסוד נקרא מקורא דבירא והאי לא מתפרש מן בירא לעלמין, כדרך שמקורא דבירא לא מתפרש מן בירא לעלמין, כדאמר בפרשת תולדות, והיינו דאמרינן בפרשת אחרי מות, ובפרשת בראשית, בההוא נתיב דלא אתידע לעילא ותתא, כד"א נתיב לא ידעו עיט

גהירו (מ) ידיה, בא עד המוח לבד, כי נעלמת היא להשיגה.

ודע כי ממוח היוצא מבינה לז"א, נחלק לנוקביה גם כן, ולפיכך נקראת תבונה: בסוד בן בת, ו"ה, כדאיתא כאדרא זוטא, ואמרינן בתקונין, נפש מלכות תבונה ע"ש, וזמ"ש, חד גהרא דנגיר ונפיק לאשקאה גנתא, דהיינו נוקבא דז"א, שהיא גנתא, ולפיכך אמרו, דמסטרא דאימא נפקת בת, ומ"מ אין הלשון מוכרח כאן, דאפשר דקרי גינתא לואו, וכדאמרינן באדרא להשקות את הגן, דא ו', וכדאיתא התם.

ואמנם המוח היוצא מהחכמה, אין לו התפשטות, רק עד (ג) מוחא, והתפשטותו על ידי שערות הראש העליון, כי על ידו נתפשט לל"ב נתיבות, וזה הוא: כי האור עובר מהשערות העליונים, דרך השערות התחתונים, למוח ז"א, וכדאמרינן באדרא רבא, (ס) ונהיר ונגיד בהנהו נימין, לנימין דז"א, ומהאי מתתקן מחיה, וכדין נגיד ההוא מוחא לל"ב שבילין עכ"ל, וזה יורה על מיעוט אור מאד, לרוב העלמה.

והנה שני המשכות אלו, הם סוד תיקון החכמה והבינה כל אחד בסוד אדם, כדפרישית, ואז נודווגו בסוד הדעת העליון, הנקרא רישא דעמיקא דבירא, כי עמיקא דבירא, היא בינה, וכדאמר בפרשת וילך, בדרך רפ"ה ע"א, וז"ל, בגין כך, בעי בר נש לסודא שבחא דמאריה כהאי גוונא מתתא לעילא, לסלקא יקרא דמאריה לאתר דשקיו דעמיקא דבירא נגיד ונפיק, ולבתר נגיד לאמשכא מעילא לתתא, מההוא שקיו דנחלא, לכל דרגא ודרגא, עד דרגא בתראה, לאמשכא ברכאן לכלא מלעילא לתתא, לבתר בעי לקשרא קשרא בכולא, קשרא דמהימנותא, ודא הוא בר נש דאוקיר לשמא דמאריה קדישא כו', עכ"ל.

הכונה היא, כי האדם בתפלתו, צריך שיעלה מחשבתו, עד מקום השקאת עמיקא דבירא, שהוא נגיד ונפיק לז"א, וזה ע"י השביל העליון

הגהות ומראה מקומות

- (מ) ה"ג בתלמוד ע"ס. ג"א ידיה לא בא (זה"ר).
 (ג) ג"א מוח ז"א (דפו"י).
 (ס) ה"ג בתלמוד ע"ס. ה"ג קכ"ט.
 (ע) זהר ב"א אות ש"ה ובדפו"י דף כ"ט:
 (פ) ג"א ובחינה תחתונה ול"ג או נתיב (זה"ר).
 (ס) ג"א ידיה בה (דפו"י).

צלוחא דבר נש דאתכוון בה, איחי לעילא לעומקא עלאה, דמתמן נגדי כל ברכאן וכל חירו, ומתמן נפקי לקיימא כלא, ועל דא יתיר יוד, בגין דלא פסיק יוד מאתר דא לעלמן. ובגין דא כתיב, היושבי בשמים: אחיד לעילא ברזא דחכמתא עלאה, ואחיד לתתא, דיתיב על כרסיא דאבהן, יתיב על כרסיא דאקרי שמים, ובג"כ היושבי בשמים כתיב כו', עכ"ל.

הכונה, כי תפלת האדם, המתכוון בה כראוי, היא למעלה בעומק העליון, בסוד נקודת ציון, ושם חביון ברית קדש עלאה, ומשם נמשכין שני מיני שפע, על ידי הזווג העליון. אם שפע ברכה וחירות, וזמ"ש דמתמן נגדי כל ברכאן. ואם שפע חיות וקיום והעמדה לספירות, ולכל הנמצאים, בסוד ואתה מחיה את כולם, כי הנח המלאכים, אם יפסק מהם השפע העליון כרגע, לא יוכלו לעמוד. כדאיתא בפרשת ויקרא, ולשפע שני זה אמר, ומתמן נפקא לקיימא כולא, ושני שפעים אלו נעשים על ידי זווג העליון, וכאשר יחסר ק' מהם, דהיינו שפע הברכה, לא יקרא זווג שלם.

וזמ"ש ר' בפרשת אחרי מות, בדף ס"א ע"ב, וז"ל, ת"ח, כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, האי נהרא אתפשט בסטרוי, בשעתא דמזדווג עמיה בזווג שלים, האי עדן כו', כדין כתיב עד שהמלך במסיבו כו', ומתברכאן עלאין ותתאין כו', עכ"ל. ביאור הדברים: כי הבינה מתפשטת בשש קצוותיה, לעטר הבן הנעים, וזה, כשהזווג העליון שלם בשני מיני השפע שכתבנו. וזמ"ש, בשעתא דמזדווג עמיה בזווג שלים האי עדן. (ש) שיהיה הזווג שלם לברכה וקיום. והזווג השלם הוא, כשהוא בהוא נהיב דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא, והענין הוא, כי צריך התעוררות תחתונים, כדרך הזווג התחתון, להעלות מיין נוקבין, ולכן צריך לכוון בתפלתו עד שם, ואז הנתיב הוא יעלה מים

עכ"ל. לומר דלא אתידע לעילא בבחינת מיין דכורין, ולא לתתא בבחינתו השנית בתוך הבינה בסוד מיין נוקבין, כי נעלם הוא ועמוק עמוק מי ימצאנו. ולפיכך נקרא עמיקא, והיינו דכתיב ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו, ששתי הבחינות לא נודעו, לא למעלה ולא למטה, ועוד כי מיין נוקבין שבבאר התחתון, ככח נתיב זה שבתוך הבינה באים, על ידי מקורא דבידא, כדבעינן למימר קמן, וכמו שמלכות תקרא ברוך, בסוד מבועא דבירא שבה, כן בינה תקרא ברוך, בסוד הנתיב שבה, וזהו ההפרש, שבין ברוך ותפילה, לבדוך שבברכות כי זה הבינה, בסוד הנתיב שבה, ובתפלה למלכות, בסוד היסוד שבה, וכמ"ש בר"מ בפרשת עקב, אבל לעולם עלמא דאתי לחודיה לא אקרי ברוך, אלא ברכה, וכמ"ש בפרשת תרומה ובפרשת ואתחנן, והבן זה.

ודע, כי בינה תקרא עמיקא דנהרא, בסוף פרשת ויקרא, ועומקא עלאה, בפרשת ויחי, ובפרשת בשלה, ועמיקתא דכולא, בפרשת ויחי ובפרשת צו ובפרשת אמור ובפרשת בילעלותך. ועמיקא דכולא, בפרשת ויחי, ובפרשת בשלה, ובפרשת צו, ובפרשת אמור ובפרשת ואתחנן, ובפרשת חקת, ובפרשת ואתחנן, והכל בסוד השביל שבה, אם כח הזכרות ואם כח הנקבות. כי כח הזכרות שבה יקרא עמיקא עלאה, וזמ"ש בפרשת בשלה, בדף ס"ג ע"ב, וז"ל, (צ) אמר ר' חזקיה, כד עתיקא סתימאה דכל סתימין, בעי לזמנא ברכאן לעלמין, אשרי כולא ואכליל כולא בהאי עמיקא עלאה, ומהכא שאיב ואתנג ד בירא דנחלין ומבועין אתנגידו מניה, ומשתקין מניה כו', עכ"ל. הנה, דבירא דנחלין ומבועין אתנגידו מניה דהיינו בינה, שאיב ואתנגיד מעומקא עלאה, דהיינו ההוא שביל דיק דנחית בגווה, וכן אמרו בפרשת ויחי בדף רכ"ט ע"א, וז"ל, ר' יהודה פתח ואמר, אליך נשאתי את עיני היושבי בשמים, האי קרא אוקמוה, אבל תא חזי,

הגהות ומראה מקומות

- (צ) בראשית ר"ד, ויקרא רמ"ה: רצ"ו.
 (ק) ג"א מוסיף אחד מהם (זח"ד).
 (ד) כל מאמר זה נתבאר בתע"ס שיעור י"ד עשר ספירות).
 (ש) ג"א מוסיף ר"ל שיהיה (זהר הרקיע). ונ"א מוסיף כי כדי שיהיה (תלמוד עשר ספירות).

דהיינו הרצון המתגלה במצוה, ומתפשט עד המולד. אשר על ידו הוא זווג חכמה ובינה, דבמולא תליא זווגא דילהון, כנוכר בפרשת אחרי מות.

ואפשר, א) דברכה, וחירות, ולקיימא כולא, שלשה אלו, הם: בני, חיי, ומוזני, בני היינו: ברכה, לאפקא ברכאן למטרוניתא, על ידי היסוד כדקתני הכא, ב) מוזני, היינו: חירו, חיי, היינו: לקיימא כולא, ושלשה אלו לאו בזכותא דהיינו חסד, כדאיתא בתיקונין, תליא מילתא, א) אלא במולא תליא מילתא, ג) חבורא דילהון, לאפקא בני חיי ומוזני לעלמא דאתי, ומשם נמשכין למלכא קדישא, וכדין כתיב, בעטרה שעטרה לו אמו, בסוד ששה קצוותיה, המתפשטין ומאירין בו, בכל שש קצוותיו, וזהו ענין אתפשט בסטרוי, ונפקי מבועין ונחלין שבתוך הבינה, וירית הוא בן אחסנתא דאבוי ואימיה, ד) ותרין עטרין דהוו גניזין באבא ואימא, והשתא ירית לון, כדאיתא באדרא זוטא.

והענין הוא, כי סדר אצילות ת"ת למטה מחסד וגבורה, ועל ידי זווג זה, יורש את אביו ואת אמו, לעלות למעלה על חסד וגבורה, בסוד שרשם הגנוז (ז) בהם, עיטרא דאקרי חסד ועיטרא דאקרי גבורה, ונמצא למעלה מהם (ו) ויונקים משרשיהם, הגנוזים בתוך הת"ת, אשר ירשם עתה מאו"א, (ז) וירש מקומם, ואז יקרא בן חורין, כי אינו משועבד לחסד וגבורה, אלא לאבא ואימא, בעלותו למעלה (ח) עליהם, ואינן מגיעין שם הקליפות, אלא חירות, בסוד היובל.

נקבות, לקבל מים זכרים, ונתיב זה לא אתידע לעילא ולתתא, לא בסוד מיין נוקבין, ולא בסוד מיין דכורין, כדפרישית לעיל, ואין הזווג שלם, אלא על ידי נתיב זה.

וכאשר אין התעוררות תחתון, אין הזווג ע"י נתיב זה, כי אין מיין נוקבין, ונתיב זה למטה, הוא סוד מיין נוקבין, כדכתיבנא לעיל. ת) ואין הזווג לצורך ברכה וחירות, אלא לשפע השני, שהוא קיום והעמדה לבר, וזה היה משנחרב בית המקדש, דאתרכת ה' עלאה, כנוכר בתקונין, לענין מין שפע זה בלבד, כי אין לך יום, שאין קללתו מרובה מחבירו.

אבל לעולם יש זווג עליון, ולפיכך לא פסיק יוד מאתר דא לעלמין, כי השפע השני, אי אפשר זולתו, אלא שאין הזווג שלם לברכה ולחירות, לעטר הבן הנעים, לשיזווג בכלתו, על ידי היסוד, כי הצדיק אבד, משחרב ב"ה, ונשבע השי"ת שלא יכנס בירושלים של מעלה, עד שיכנס בירושלים של מטה.

ונמצא שיש זווג, אלא שאינו שלם, וזמ"ש בפרשת לך לך, לא תימא כד מתחבראן, אלא מתחברן ודאי, לומר שלעולם לא מתפרשאן, כי נקראים רעים, כדאיתא בפרשת ויקרא, ולא שייך לומר כד מתחבראן, שנראה שיש זמן שאינן מחוברים, דודאי מחוברים הם תמיד, ולא נקט כד מתחבראן, אלא לומר כשמתחברין חיבור שלם, שיש זמן שאינו שלם, וכאשר הזווג שלם, אשתכחו ברעותא,

הגהה

(א) (א"ש, צ"ע כי היכל הזכות הוא בגבורה, ואפשר כי זה כלול בזה וזה בזה).

הגהות ומראה מקומות

ג) ג"א דחבורא (תע"ס).

ד) ה"ג בתע"ס וכן כתוב באדר"ו את פ"ס ובדפוי דף רצ"א, וז"ל מאי ירתא דא אחסנתא דאבוי ואימיה ותרין עטרין דהוו גניזין בגווייהו, ג"א הם תרין עטרין (דפוי). ה) ג"א סם (זה"ר).

ו) ג"א ויונק (תע"ס), ונ"א והם יונקים (זה"ר).

ז) ה"ג בתע"ס וזה"ר ג"א מאבוי (זה"ר).

ח) ג"א מהם ונ"א אליהם (זה"ר).

ת) ג"א ואז אין (זה"ר).

א) ג"א ואפשר דמ"ש רז"ל בני חיי ומוזנא לאו בזכותא תליא מילתא אלא במולא רמוז לשלש אלה דפרשת יחי ברכה וחירות ולקיימא כלא ברכה היינו בנין (זה"ר).

ב) ג"א חירו היינו מוזנא דמי שאין לו מוזנא נמכר לעבד ונ"ש כי ימוך אחיך ונמכר לך, ולקיימא כלא היינו חיי שהחיות הוא הקיום (זה"ר).

גרדי, שהוא היסוד שבה. והיינו נתן ריחו. מלמטה למעלה, כענין הרית, הנה עלה בירינו, שהווג השלם, היא לברכה וחירו, ולאפקא מבויעין ונהלין, וזה חסר בזמן החרבן, אמנם יש זווג תמידי להעמידם על עמדם, וכמ"ש (כ) ומתמן נפקא לקיימא כולא, ולפי שזווג זה תמידי, לא פסיק יוד מהאי אתר לעלמין, חמ"ש, וע"ד לא פסיק יוד מהאי אתר לעלמין, ולפיכך היושב, יוד יתידה יורה (ל) על חכמה שבבינה, בסוד פטר רחם כדפרישית, ולפיכך אחיד לעילא ברזא דחכמתא עלאה, בסוד השביל של יוד הנכנס בה, וזה בסוד סמך, ואחיד לתתא, רביעא על בנין, בסוד מ"ם סתומה, כדאיתא בפרשת תרומה, ויטיב על כרסיא דאבהן, שהם שמים; אש ומים, אברהם ויצחק, וכללות שניהם דהיינו שמים, וקאמר תרי זמני יטיב, לומר: כי פעמים יטיב על כרסיא דאבהן, ויעקב (מ) שוה לאבותיו, ולפעמים יורש אחסנתא דאבוי ואמיה, ונעשה כסא בפני עצמו, גבוה מהם כדפרישית, ואז יטיב על כרסיא דאקרי שמים.

נמצינו למדין, דעומקא עלאה היינו בינה, בסוד היוד שבה, וכן עמיקא דכולא יקרא (ג) בסוד, מצד יוד שבה, חמ"ש בסוף פרשת צו, והכא מעמיקא דכולא, דכתיב כי עשית פלא, פלא כמה דכתיב, ויקרא שמו פלא, והא אתמר, ופלא היינו נתיב לא ידעו עיט, כדאיתא בפרשת בלק, הנה שעמיקא דכולא תיקרא בבחינת הנתיב שבה, ובפרשת בהעלותך בדף ק"ג ע"א, וז"ל, ר' אחא אמר בשעתא דעמיקא דכולא נתיב, נהירן בנחלא, ונחלא נגיד באורח מישר, לאשקאה כלא, כדין כתיב בהעלות, בגין דהא מעמקא דכלא נפקי, בהעלות, דאתי מסטרא עלאה דעמיקא דכלא דאקרי מחשבה, וכלא חד מלה, וכדין כנ"י אתברכא, וברכאן אשתכחי בכלהו עלמין עכ"ל, ביאור הדברים: דסתימא דכולא היינו מוחא סתימאה, והיא חכמה קדומה,

ואפשר שתרין עטרין אלו, הם הנהר המתפשט בצדדיו, שהיא הר' שבה, שנתפשטה למטה ולמעלה בשני צדדיה, דהיינו נהר היוצא מעדן, (ט) דהיוד שהוא העדן, נתפשטה לכאן ולכאן למעלה ולמטה, ונעשה ר', כדאיתא בפרשת ויקרא, והעד השלישי שבה"א, הוא הת"ת (י) שנתעברה והיה בתוך מעיה, ואח"כ יצא לחוץ, בסוד ו' שבשם, והשני צדדין, הם חסד וגבורה הגנוחים, ואתפשט בסטרוי, והורישם לבן הנחמד.

ונמצאו לבן, שני עינים: אם הארת שש קצוותיו על ידי המבויעין והנחלים היוצאין מהנהר, והם שש קצוות הבינה, המאירים בשש קצוותיו, וזה יקרא ברכה, לריבוי בריכות המים הנמשכות מהנהר, ויקרא גם כן תפנוקא ותפנוקי מלכים שהם השש קצוות, ואם אחסנתא דאבוי ואמיה, לרשת מקום חסד וגבורה, בקחתו את שרשם הגנוז למעלה, וזה יקרא חירו בן חורין כדפרישית, ויקרא ענוגא, כד"א אז תהענג על ה', והיינו דאמר התם בפרשת ויחי, כל ברכאן וכל חירו.

והכא נמי אמרינן, כדין הוא אשתעשע בההוא ענוגא ותפנוקא, ושעשוע זה, לצורך הווג, להוציא מיין דכורין מלמעלה למטה, כשם שיש שעשוע בנשמות הצדיקים התחתונים למיין נוקבין, כן צריך שעשוע, להתענג, ולהוציא מיין דכורין, בסוד היין המשמת, ומבשרנו נחזה, כי השמחה והתענוג, ירבו תאוה, ואז באותה שעה שהוא עומד בתפנוקי מלכים, בהארת שש קצוותיו, ויטיב בעטרוי, דהיינו: אחסנתא דאבוי ואמיה, אז ברית קדש פועל פעולתו, ומפיק ברכאן למטרוניתא, וכל הנחלים הולכים אל הים.

ומשמע לי, מדקאמר לאזדווגא מלכא קדישא במטרוניתא, דהיינו מיין נוקבין, היוצאים על ידי היסוד, מבויעי דבירא ויסודא, והם מעוררים אזווג לאזדווגא מלכא במטרוניתא, והיינו דקאמר

הגהות ומראה מקומות

- (ט) ג"א היינו יוד (זח"ר), ונ"א כי ה"י (תע"ס).
- (י) ג"א שנהעברה אמו בו (זח"ר).
- (כ) במאמר הנ"ל בפרשת ויחי דף רכ"ט:
- (ל) כ"ג בוה"ר, ג"א ל"ג יורה (דפ"ר).
- (מ) ג"א שני לאבהן חר"ג (זח"ר).
- (נ) ג"א ל"ג בסוד (זח"ר).

הזכר העליון, זולתי נקודת ציון שאין לה בן זוג בזכר כנגדה, ולפיכך אמרה שבת שהיא נקודת ציון שבנקבה, לפני הקב"ה שהוא בנה לכל נתת בן זוג, כי כל שאר אברי כנגדם הם בזכר, משי"כ בנקודת ציון, שאין לה בזכר בן זוג, וזהו מ"ש, ולי לא נתת בן זוג, והשיבה, כנסת ישראל היא בן זוגך, והכונה היא, כי הנה בבריאת העולם, עדיין לא היה זוג שלם, כי אם אהור באהור, כנודע כי עד יום ששי דאהדרו אפין באפין למטה, לא נתקנו למעלה, והעולם לא נברא אלא בסוד החיבוק לבד, בסוד שמאלו תחת לראשי, ולפיכך נברא בדין בראש השנה, והזוג לא נעשה עד יום שבת, שאז נועדו יחד המלך והכלה על ידי ברית קדש, והכלה כאשר לא ראתה אלא סוד חיבוק לבד, אבר עם אבר זה כנגד זה, שאלה על נקודת אמצעית, כי לא ידעה לה בן זוג כענין שאר האברים, והשיב לה, כי אין בן זוג זה, כשאר בן זוג שאינו אלא להרבק זה עם זה לבד, אלא זה נכנס לתוך זה, כמעט איש ולויות, ומכניס הטיפה הזרעית מהמחשבה העליונה בסוד המוח, ובסוד ישראל עלה במחשבה בסוד הדעת, ומוריד הטיפה לנקודת ציון, ומ"ש, כנסת ישראל היא בן זוגך, לומר שהכנסת האבר הקדוש, הוא הבן זוג, ולא דיבוק לבד כשאר האברים.

אי נמי עוד יש לומר, דהשיבה, כנסת ישראל דהיינו נקודת ציון העליונה שבבינה, שהיא מכנסת שפע מישראל העליון, שעלה במחשבה בסוד הדעת, שנכנס בנקודת בינה, היא בן זוגך, כי גם היא יש לה נקודה זו פ' כמוך, וממנה תקבלי שפע להוציא מיין נוקבין, על ידי צדיק דנפיק, ברזא דבנימין הצדיק, לאפקא מיין נוקבין כדלעיל, וזה על ידי נשמות הצדיקים, דאינון מיין נוקבין דילה וכדכתבינא, ולפי שהזוג העליון בג"ע העליון בשבת, ואי אפשר אלא על ידי מיין נוקבין, דאושדת לקבל מיין דכורין כנודע, לפיכך נאמר לה כנסת ישראל היא בן זוגך, לקבל ממנו מיין נוקבין

וכאשר תאיר בבינה אורותיה, והם השש קצוות הנעלמים בה, והם הנקראים נהירין, ויורדין ממנה לבינה, ומן בינה נגיד בארץ מישר, יהשקות השש קצוות התחתונות, בסדר נכון וישר, בסוד יהו"ה ישר, ולא הוה"י מהזופך, שהוא תגבורת הדין, אז יקרא בהעלותך, כי ממקום עליון נמשכין ויוצאין שש קצוות (ס) עליונות, להאיר בתחתונות, מחכמה לבינה, ומבינה להם. ואין הבינה משמשת אלא מעבר לבד, ומ"ש, בגין דהא מעומקא דכלא נפקי, שהוא החכמה בסוד הנתיב שבה, ולא מהנתיב התחתון שבתוך הבינה, אלא מהנתיב העליון הנובע מיין דכורין, ולכן חזר ואמר, מסטרא עלאה דעמיקא דכלא, דאקרי מחשבה, עוד אפשר דמסטרא עלאה היינו מוחא סתימאה, המשפיעה לחכמה שניה, שהוא אבא, ומשם לאימא, שהיא נחלא דנהיר נהירין בה כדלעיל, ואמר דאקרי מחשבה, בסוד המוח היורד משם לנתיב, והנה מקום המחשבה הוא המוח, ולפיכך אקרי מחשבה, ושנינו בפרשת ויחי, בדף רכ"א ע"א, וי"ל ר' שמעון פתח ואמר אני חבצלת השרון כו', ד"א אני חבצלת השרון, דבעיא לאשקאה משקיו דנחלא עמיקא מבועא דנחליו, כד"א והיה השרב לאגם, שושנת העמקים, דקיימא בעמיקתא דכולא, מאן אינון עמקים, כד"א ממעמקים קראתיך ה', חבצלת השרון כו', שושנת העמקים: דהיא משניא גוונהא, זמנין לטב, וזמנין לביש, זמנין לרחמי, זמנין לדינא עכ"ל, הכונה, כי אני דהיינו מלכות, בסוד ציון שבה, אשר היא נכרת על ידו לומר אני הוא, ולא הזכר העליון, כי אין להם הכר כי אם בו, מקום שהוא נ"כר מזכרות לנקבות, והוא הנקודה האמצעית שבה, כדאיתא בהקדמת בראשית.

(ע) במדרש רבה בפרשה י"א, וי"ל, תני ר' שמעון בן יוחאי, אמרה שבת לפני הקב"ה, רבש"ע לכולם יש בן זוג, ולי אין בן זוג, אמר לה הקב"ה, כנ"י היא בן זוגך כו'. הכונה היא, כי כל אברי הנקבה העליונה, כנגדם יש באברי

הגהות ומראה מקומות

(ס) נ"א נעלמים (זה"ר). וכן עוד שינוים (שס). (פ) נ"א כמותיך (זה"ר).
(ע) נ"א וי"ס משארז"ל אמרה שבת (זה"ר) ונ"א נמוך (דפו"י).

קב"ה, ור' יהודה אמר דא חכמה, שהכונה על חכמה ממש, ונמצאו חולקים זה על זה, ליתא, אלא הא והא חר מלה אתפרשו, ואין מחלקותם תלוי, אלא אם התורה יצאה מחכמה עליונה גם כן, או מבינה לחוד, ולפי שר' אלעזר סבירא ליה דמבינה נפקת, משום הכי מפרש דאביך היינו קב"ה, ולא חכמה, ותורת אמך (ש) היינו חכמה, היינו תורה היוצאת מאמך דהיינו בינה, ולפיכך קראה כנסת ישראל, כי ישראל היה כנוס בתוכה. ור' יהודה דסבירא ליה דתרווייהו אתכלילת, מפרש דמוסר אביך, היינו מוסר הנמשך מאביך, דהיינו חכמה, ולעולם התורה קאי, בחלק שנכללת מחכמה, והיינו דקאמר דא היא חכמה, ולא קאמר דא חכמה, לומר שמוסר זה, היא החכמה שנכללה ממנה התורה. ותורת אמך, היינו מה שנכללה התורה מבינה, וכדפרישית.

עוד שנינו שם, ר"י אומר, אנכי: דא שכינתא דכתיב אנכי ארד עמך כו', ה' אלהיך: דא כנסת ישראל, דכתיב ואל תטוש תורת אמך, ור' יוסי לטעמיה, דסבירא ליה דתורה מבינה נפקת, ומשום הכי קרי לבינה כנסת ישראל וכדפרישית, הנה נתבאר לך, דכנסת ישראל היינו בינה, וכדכתיבנא, ושנינו בפרשת ויקרא, בדף ד' ע"ב, וז"ל, ת"ח, כד נחתת שכינתא למשכנא, כתיב כלת משה, חסר וא"ו, כלת משה ודאי, ואוקמוה, אבל רזא דמלה, כלת משה כד"א כנסת ישראל וכלא חר מלה, ולמלכא עלאה אתמר כו', עכ"ל. ירצה, כאשר ירצה שכינה למשכן, נזרווגה עם משה, ולפיכך כתיב כלת משה, לומר שהיתה כלתו, אבל רזא דמלה, סוד אחר גדול, לומר, שעלה משה בסוד הדעת, ונזרווג עם הכלה העליונה, שהיא נקראת כנסת ישראל, וזכה לבינה כנודע ולפיכך אנו אומרים ישמח משה במתנת חלקו, דהיינו בינה, כנזכר בתיקונין, וזמ"ש, ולמלכא עלאה דהיינו דעת אתמר, הנה גם כן כאן נתבאר כל מה שכתבנו, דכנסת ישראל היא בינה.

לצורך הווג, ואל תחמה איך קורא כנסת ישראל לבינה, כי כן שנינו בפרשת יתרו, בדף פ"ה ע"א, וז"ל, אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך כו', ר' אלעזר פתח, שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך, שמע בני מוסר אביך: דא קב"ה, גאל תטוש תורת אמך: דא כנסת ישראל, מאן כנסת ישראל, דא בינה, כמה דכתיב להבין אמרי בינה, ר' יהודה אומר, מוסר אביך, דא היא חכמה כו', ר"י אומר הא והא חר מלה אתפרשו, ר' יוסי אמר כו', א"ר יהודה כו', ר' אבא אמר כו', ר' יוסי אמר כו', ר' יצחק אמר כו'.

הכונה היא, כי ר' אלעזר פירש, דמוסר אביך הוא קב"ה, דהיינו ת"ת ישראל, ותורת אמך, היינו כנסת ישראל, דהיינו בינה. (ז) שישראל היה כנוס בתוכה, והוציאתו לחוץ, ולפיכך נקראת כנסת ישראל, וישראל זה, הוא תורה שבכתב, (ק) דתורה היתה בכתב, דהיינו בינה דנקראת כתב, וממנה יצא לחוץ, ומשום הכי קאמר תורת אמך, דתורה מאם העליונה דהיינו בינה יצתה, ומייתי דאיה, דכתיב להבין אמרי בינה, אלמא אמרות התורה הם מבינה ומשום הכי לא פריש דאביך היינו חכמה, משום דסבירא ליה דאורייתא מבינה לחוד נפקא, ולא מחכמה כדאמר ר' יוסי לקמן, הילכך אביך היינו ת"ת ישראל, ולא חכמה, ור' יהודה סבר, דמתרווייהו אתכליל ודאי, כדקאמר איהו גופיה לקמן, הילכך מוסר אביך דא היא חכמה, מה שנכללה התורה מחכמה, ותורת אמך, מה שנכללה התורה מבינה, כי משניהם נכללה, ומשם דלא סבירא ליה דנפקת אורייתא דהיינו ישראל, (ר) מבינה, משום הכי לא קרי לבינה כנסת ישראל, אלא בינה לחוד.

וזה שבא לפרש לנו ר' יצחק, שלא תאמר דכיון דר' אלעזר נקט כנסת ישראל, ור' יהודה נקט בינה, משמע דתרי מילי נינהו, וכן אל תטעה לומר, דמקאמר ר' אלעזר מוסר אביך דא

הנהרות ומראה מקומות

(ר) נ"א מוסיף מבינה לחוד (זה"ר).
(ש) נ"א ל"ג היינו חכמה (זה"ר).

(ז) נ"א מוסיף שישראל שהוא ז"א (זה"ר).
(ק) נ"א פ"י דתורה היינו ת"ת (זה"ר).

בנשיקין, שנושקין זה לזה לאתדבקא רוחא ברוחא, על ידי נצח והוד העליון, והם השפתים כנודע, מתעוררים נצח והוד התחתונים לפעול פעולתם, ואות ברית קדש נכנס במקומו, ואז היא בשית טרפין, שש קצוות, ותקרא שושנה, על שם שש קצוותיה. וז"ש, שפתותיו שושנים, בסוד הנשיקין, והנה כאשר נצח והוד העליונים, פועלים לאתדבקא רוחא ברוחא ע"י הנשיקין, כנזכר בפרשת תרומה, כן התחתונים פועלים, לאתדבקא רוחא ברוחא, כמעד איש ולויות, וזמ"ש לקמן, בתר דאתדבקת ביה במלכא באינון נשיקין, והנה החיבוק על ידי הבינה כדפרישית, והנישוק על ידי חכמה, כי אין זוג אלא מצד החכמה, וכמ"ש בפרשת אמור, וגם אמנה אחותי בת אבי היא כו', כמבואר שם, וכאשר ידווגו ויתמזג האודם שהוא המלכות, עם הלובן שהוא הת"ת, אז היא כשושנה סומקא בגווינן חיוורין.

ודע, כי השפתים הנושקין: העליון והוא נצח, הוא מהחכמה, והתחתון הוא הוד, והוא מבינה, אלא שהוא מצד החכמה שבבינה, בסוד נתיב נקבות שבה כדפרישית, כי התפשטות בינה בחמשים שעדיה עד הוד, וחמשים שערים הם ה"י מאלהים, ה' פעמים י', הרי חמשים, ונמצא שהתפשטות שעדיה עד הוד, הם בסוד יוד שהוא חכמה שבבינה, והיא כח נקבות שבה, בסוד ה' על יוד נוקבא, כמבואר בתקונין, וזו נקראת עמיקתא דכולא, ומלכות נאחות בהוד זה, שמצד חכמה שבתוך בינה, וזמ"ש דקיימא בעמיקתא דכולא, ות"ת נאחו בנצח זה שמצד החכמה עצמה, ונקרא עמיקא דכולא, כח זכרות שבחכמה, ומלכות מקבלת מת"ת, השפע המגיע לו מחכמה, ונמצא שיש (ז) לה שני עמקים: עמיקא דכולא, ועמיקתא דכולא, ולפיכך נקראת שושנת העמקים, והנה על ידי הנשיקין, נכלל הרוח החיוני שבה בו, ורוח החיוני שבו, נכלל בה, ונמצא שיש לכל אחד שני רוחין שהם ארבעה, כמבואר בפרשת תרומה, ונמצא שגם הוא כלול (ח) מאודם, ולפיכך כתיב שפתותיו

ומקבלה מאותו המקום ממש, בתחילת יציאת המים העליונים, וכן גם כן מאי דקרי לה שושנה, כשמקבלת מחכמה שבבינה, לאו כשמקבלת למטה במקומה דרך המדרגות, אלא כשעולה יותר למעלה, ומקבלת מההוא אתר ממש, דאקרי עמיקא דכולא, שהיא הוד, והיא סתימא מכל סטרין, כי היא נקודה סתימא, ואין לה שום חלל, ולא שום פתיחא כשאר האותיות, ולפיכך נקראת סתימא מכל הצדדין.

ואפשר, דהאי עמיקא דכולא סתים מכל סטרין, היינו חכמה שבכתר, מוחא סתימא דלא אתפתח כלל, והיינו דקרי לה עמיקא דכולא, ולא עמיקתא דכולא כדקאמד ברישא, דברישא קאמד דקיימא בעמיקתא דכולא, לומר שעולה ועומדת אצל היר"ד שבתוך הבינה, שהיא כח נקבות שבה, וזהו דקיימא, ושם מקבלת מהנתיב העליון הנקרא עמיקא דכולא, כח זכרות, או מהמוח הסתום וכדפרישית.

והשתא מפרש, אמאי קארי לה זמנין חבצלת, וזמנין שושנה, וקאמר, דבקדמיתא כחבצלת, דענפינן ירוקין, והכונה היא, כי קודם הווג יש חיבוק ונישוק, והחיבוק הוא כשהוכר אוחז בה ממקומה, שהוא למטה מן היסוד, ומעלה אותה בין זרועותיו עד בינה, שהוא סמוכה (ה) לזרועותיה, ומשום שמאלו תחת לראשה, בסוד היין המשמח הבא מבינה, לעורר הווג, וזמ"ש לקמן, בעידנא דבעיא לאזדווגא במלכא, כי אין התעוררות לזווג, כי אם מצד השמאל הבא מבינה, בסוד היין המשמח, ולא המשכר, והוא המעורר את אהבה, ואז הם קצוותיה ירוקין, שמקבלת מבינה שהיא קו ירוק כנודע, וזמ"ש (ו) אסתר ירקרוקת היתה כו', ואז היא בעינא לאשקאה משקיו דנחלין בסוד עלייתה עד הבינה כדפרישית.

ודע, כי בחיבוק אין מקום לשלשה קצוות התחתונות שהם נה"י, כי החיבוק בסוד הזרועות והגוף, בסוד שמאלו תחת לראשי וימינו תהבקני, ולפיכך, לא הזכיר בחבצלת שית טרפין, אבל

הנהות ומראה מקומות

(ז) ה"ג בזה"ר, ג"א לו (דפו"י).

(ח) ג"א כאודם ולובן (זה"ר).

(ה) ג"א לזרועותיו (זה"ר).

(ו) מבילה י"ג.

וסיומא דגופא דכורא, קדינן לה דכורא, כדאיתא בפרשת ויחי. ולפיכך אמר כנסת ישראל הוא בן זוגך, ולא אמר בת זוגך. הנה נתבאר מאמר אמרה שבת (ב) כל הצודק, וממנו נלמוד לנקודת ציון, אשר אין דומה לה, כי אם בבינה, ולפיכך נקראת אני, כי בה ניכרת לנקבה, כדכתיבנא, ג) ולפיכך היא חבצלת השרון, כי נקודה זו צריכה לנקודה עליונה שבבינה, לשתות ממנה, ולקבל שפע מיין נוקבין, לאושדא לקבל מיין דכודין, כדכתיבנא, זומ"ש, דבעיא לאשקאה משקיו דנחלין עמיקא, מבועא דנחלין, ד) היינו נקודת ציון שבבינה, ועומק שבת, והוא מבועא דנחלין, בסוד מבועא דבירא, הנובע ממטה למעלה.

והאי קרא דמייתי והיה השרב לאגם, טעות סופר הוא, וצדיך לומר יהיה השרון בעדבה, וכן כתוב בפרשת אמור, ויליף מיניה דשרון היינו מקום שמן ודשן, לא יחסר בו מים, מדקאמר שיהיה בערבה, שהוא מקום יבש, אשר אין בו מים, מכלל דשרון היינו מקום שמן ודשן, והיינו בינה, בסוד נקודה ועומק שבת, אשר היא תמיד דשנה ורעננה, לא יחסר כל בה, כי בנקודה ההיא ימצאו בה שני מיני שפע, אם מי החכמה העליונה, הנכנסים לתוכה, והם הנק' מיין דכודין והוא הנק' שקיו דנחלין ואם מבוע שבת, הנובע מלמטה למעלה, מיין נוקבין, וזה יקרא עמיקא מבועא דנחלין, וכדכתיבנא, שושנת העמקים, דקיימא בעמיקתא דכולא, מאן אינון עמקים, כדכתיב ממעמקים קראתיך ה' הכונה, שהיא מקבלת מחכמה, והוא הנתיב שבבינה, בסוד יוד, שבה כח נקבות הנקרא עמיקתא דכולא, כדכתיבנא לעיל, והשתא מפרש תו, דלאו למימרא, כשהמלכות שותה ומקבלת שפע ממימי הנקודה העליונה, אחרי רדת המים למטה דרך המדדגות, אלא מההוא אתר דשקיו דנחלין נפקי ולא פסקו, כשהיא עולה למעלה.

ודע שאין הכונה בינה ממש, אלא כך עיקרן של דברים, שיש לת"ת שתי בחינות: גופא, ונשמתא, גופא, דא יעקב, ונשמתא, דא משה, ומסטרא דנשמתא אתקרי עמודא דאמצעייתא, ישראל, וכן יש למלכות שתי בחינות: גופא, ונשמתא, גופא, דא שכינתא, ונשמתא, היינו כנסת ישראל, דנשמתא דעמודא דאמצעייתא, היינו ישראל, וזהו סוד יעקב וישראל, דא מגופא, ודא דנשמתא, כמו יעקב ומשה, ונשמתא דמלכות, היינו כנסת ישראל, אחד באחד יגשו, נשמה עם נשמה, ונקראת אספקלריא המאירה, והיא כלת משה (ת) ביחוד לבד, ולא זכה לה כן שום נביא, כי לא זכו לה, כי אם מלבד, מגופא, והיא אספקלריא שאינה מאירה.

וכלת משה היא הצלע, כדאיתא בתקונין, אשר לקח מן האדם, אשר ממנה נברא הגוף, היא השכינה, וצלע זה היא יוד, נשמה להא, וכשם דנשמתא דת"ת מבינה, כדכתיבנא לעיל, כן נשמתא דמלכות היא בינה, אלא שנשמתא דת"ת, הוא דעת הגנוז בבינה במעוי דאימא כנודע, ונעשה נשמה לשש קצוות דת"ת, דאתי בשית סטדין, ומה דאשתאד, נעשה נשמה למלכות, ודעתה קלה, כי אינו כי אם שארית השש קצוות, והוא קל, ולפיכך נשים דעתם קלה, כדאיתא בפרשת שלח לך, ומכל מקום כנסת ישראל היא בינה ועולה ע"ד שכתבנו, ודע, כי זה שאמרנו דנשמת ת"ת הוא דעת הגנוז בבינה, וזכה לו משה, היינו נשמתא לגופא לשש קצוותיו לבד, בסוד דוח, אבל נשמתא דמחא דיליה, הוא מחכמה, ונעלמה מעיני כל הי, ונשמתא דמחא דמלכות, (א) דעת הגנוז בתוך בינה ושש קצוותיה, דעתה קלה כדכתיבנא ודי בזה, ודע דבינה, אע"ג דאיהי נוקבא, הואיל

הגהות ומראה מקומות

(ג) נ"א ולפיכך היא נקרא חבצלת ול"ג ולפיכך

נקראת אני (זה"ר).

(ד) נ"א מוסיף היינו בינה המשקה לכל הנחלים

כמימי החכמה בסוד מ"ד ועמיקא מבועא דנחלין

היינו נקודת ציון (זה"ר).

(ת) נ"א ביסוד (זה"ר).

(א) נ"א היא דעת הגנוז בבינה ב"ק שלה

וזהו דעתן קלה (זה"ר).

(ב) נ"א בכל הצורך (זה"ר).

ונפקין ומשתכחין. מ"ם פתוחה; נהרא דנגיד ונפיק, ואקרי מ"ם כו'. ובספרא דרב המנונא סבא, מ"ם דהכא, היא נוטריקון מלך, והיינו אמן. אמן נוטריקון: אל, מלך, נאמן. כללא דכולא, ושפיר הוא, והא אתמר, עכ"ל.

ביאור הדברים: כי האדם בתפלתו, יכוון דעתו ורצונו בשרש השרשים, כי יכוון להמשיך שפע וברכה מעומק הבאר, והוא הנתיב שבנקודת בינה, הנקרא עמיקא דבירא כדפרישית לעיל, כדי שעל ידי כן ימשיך ברכות ממבועא דכולא, שהוא סוד דעת עליון, נתיב זכרות, כי בהתעורר הנתיב שבתוך הבינה, על ידי תפלת הצדיק, בסוד מין נוקבין, יתעורר הנתיב העליון, שהוא מבועא דכולא, (ל) לאושדא מין דכודין, ולנגדא ברכאן, לקבל מין נוקבין שעלו, מנתיב תחתון שבבינה, וזה בדרך יסוד עם מלכות, כנודע, ומשום דקרי ליה זמנין עמיקא דבירא, וזמנין מבועא דכולא, קא בעי מאי הוא, וקאמר, שהוא המקום שיצא ממנו ונמצא ממנו אותו הנהר שהוא בינה, כנודע, והמקום הזה, הוא חכמה הנקרא עדן, ועדן זה יש לו שתי בחינות: אם בחינת זכרות, אשר (מ) בעדן זה נפיק מיניה ההוא נהר, כי עדן זה הוא זכר, ובינה (נ) נקבה יוצאת ממנו, ונאצלה ממנו, כדרך עילה ועלול, משפיע ונשפיע, ואם בחינת נקבות, (ס) שבינה נמצאת ממנו, ותמיד הוא מצוי אצלה, ואין לה מציאות זולתו, והוא נשמה לבינה, כדרך שיסוד בסוד בנימין הצדיק, הוא נפש מלכות, כדכתיב ויהי בצאת נפשה כי מתה, ולפיכך אמר ואשתכח מיניה, וכנגד שתי בחינות אלו, הביא שני פסוקים, כנגד בחינת זכרות, כתיב, ונהר יוצא מעדן כדפרישית, וכנגד בחינת נקבות, כתיב נהר פלגיו, שהם מין נוקבין דילה דההוא נהר, וקרי להו פלגיו, משום דאתפלגו ממים העליונים, כד"א ויהי מבדיל בין מים למים, וממים נוקבין אלו, נמשכין מין נוקבין למלכות, והו' ישמחו עיר אלהים.

ולפיכך נקראת עמיקא דבירא גם כן, שממנה נמשכין מין נוקבין לבאר התחתון, (ע) ומקום זה יקרא ממעמקים, שהוא שני עמקים: עמיקא דבירא, ועמיקא דכולא, כדפרישית. עמיקא דבירא, נקבה, ועמיקא דכולא, זכר, וזמ"ש, ודא אקרי ממעמקים, עמיקא דכולא, עמיקא דבירא, ודע, כי דעת עליון אשר הוא, כנגד יסוד התחתון, הוא סוף החכמה העליונה, סיום הגוף העליון, וממנו נאצלה הבינה, וזמ"ש, אתר דנפיק מיניה, ואחר שנאצלה, אין לה מציאות וחיות זולת נתיב זה, וזמ"ש, ואשתכח מיניה ההוא נהר, אמר שמואל: לא נמצא עוד בתשלום המאמרים הנז'.

אמר שמואל: עוד נמצא כתוב, בספר הזוהר של הרב הגדול זלה"ה, שבידר לו מספר מדאות הצובאות, ומספר לבנת הספיר, וז"ל, בריש ספרא דצניעותא תאנא ספרא דצניעותא כו', נראה בעיני, כי מתקלא: חכמה עלאה, תלי באתר דלא הוה: קוצו של יוד, לשון המשקל: בינה, ועל כן ביה סלקין, וביה סליקו, דכתיב תשובו איש אל אחוזתו, וסוד בונה עולמות ומחריבן, הוא סוד מלכין קדמאין, עד דאתא הדר ומהיטבאל, חזרה פנים בפנים, והיא בת מ"י, ורזא דחסד עליון, הוכן בחסד כסא, (פ) בת היתה לו לאברהם, ובכל שמה, וע"ש מים חיים, אל, חסד אברהם, נקראת מי זהב, עיקר קבלתה משם, דינא דפיא מדינא קשיא, בסוד מצפון זהב יאתה, והנה כד פועלת בחסד, ואתנהירת בחסד עליון, אתחבר חסד לאברהם עם דוד, ואיקרון חסדי דוד הנאמנים, מכח האמונה דשלטא בליליא, וסוד ענינים אלו, תבין במ"ש האדרא, ולשון המשקל נטתה לצד ימין, בסוד רב חסד מטה כו', והמשיכה לו כף שמאל, להסכים עמו, ולהיות מקבלת ממנו, וסוד המלבושין דיקר הנקראים כינויין, בסוד ולא יכנף עוד מודיך, בשעה כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון דייקא, ובשבת חזרו אפין באפינן

הנהרות ומראה מקומות

- (ס) ג"א שבבינה (זה"ר).
- (ע) ג"א ומשום (זה"ר).
- (פ) ב"ב ט"ז:

- (ל) ר"ל שורש הכל (זה"ר).
- (מ) ג"א בערך (זה"ר).
- (נ) ג"א נהר (זה"ר).

הכתפים, ואמצעיתה ציון שבה, וטיבורה כנגד בינה, אמצעית כל הגוף. ונקודה שבאחוריה, כנגד נקודה של סטרא אחרא, ולפיכך הוא באחורים, ואין שם ישוב מזריע זרע, כי תהו המה, ומשם יוצאין המותרות. ואמנם כנגד הטיבור, אין נקודה לסטרא אחרא, כי לא חלק להם בבינה, ולהיות כי הבינה בעלמת, אין התינוק ניוון ממנה, רק בהיותו נעלם במעי אמו, כי שם ניוון ממנה דרך טיבורו, ושתי נקודות אלו, כל אחת נקראת אני, וזהו סוד ראו עתה כי אני אני הוא כו', והבן כל זה, ואמר ואין אלהים עמדי, לומר, כי לעתיד לבא, לא יהיה חלק לאלהים אחרים בשתי נקודות אלו, לא בנקודת בינה, ולא בנקודת מלכות, והיינו דקאמר עמדי, כד"א האשה אשר נתת עמדי, והנה נתבאר ענין עמיקא דכולא, ועמיקתא דכולא, ועוד נתבאר תשלום המאמר הזה, בשער הזה במקומו, בפרשת תצוה באורו, ומצאתו שם, כי תדרשנו לקמן.

ושנינו בפרשת בשלח בדף ס"ג ע"ב וז"ל, אלא הכי תאנא, כל בר נש דבעי בעוהתא קמיה מלכא בעי לכוונא דעתא ורעותא מעיקרא דכל עיקריה, לאמשכא ברכאן מעמקא דבירא, בגין דינגיד ברכאן ממבועא דכולא, ומאי הוא ההוא אתר דנפיק מיניה, ואשתכח מיניה, ההוא נהר, דכתיב ונהר יוצא מעדן, וכתיב, נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים, ודא אקרי ממעמקים, עומקא דכולא, עומקא דבירא, דמבועין נפקין ונגדין לברכא כולא, ודא הוא שרותא, לאמשכא ברכאן מעילא לתתא עכ"ל, עוד שנינו בפרשת אחרי מות, בדף ע' ע"א, שורה א', וז"ל, ר' אבא אמר, ממעמקים קראתיך ה', אתר הוא גנין לעילא, והוא עמיקא דבירא, ומהאי נפקין נחלין ומבועין לכל עיבר, וההוא עמיקא דעמיקתא אקרי תשובה, ומאן דבעי לאתבא ולאדתכהא מחובוי, בהאי כ' עומקא אצטריך למקרי לקביה, הה"ד ממעמקים קראתיך ה' עכ"ל, עוד שנינו בפרשת וילך, בדף רפ"ה ע"ב, וז"ל, ר"ש אמר, אלף: עמיקא דבירא, דכל ברכאן מתמן נבעין

שושנים, וזמ"ש שושנה: דאשתניאת לגווגא, שהיא עצמה גשתנית להיות אודם כלול מלובן, ושניאת גם כן לת"ת, להיותו גם כן לובן כלול מאודם, וזה ברור.

ודע, כי קומת מלכות קצרה, כי ראשה מתחיל לעומת החזה מאחורוי, כמבואר באדרא רבא ווטא, וכאשר יהיו הנשיקין, לא תוכל לנשק עד עלותה למעלה מנצח והוד, ואז יהיו פנים בפנים, ותוכל להשיגו ולנשקו, ונמצא נקודה אמצעית שבה, קרוב לגרונו שהוא בינה, ומקבלת ממנו, וזהו אני חבצלת השרון. אני: דהיינו נקודה אמצעית, חבצלת, מההוא אתר דשקיו דנחלין כו', דהיינו בינה, ואז שושנת העמקים, דהיינו נשיקין, ואי אפשר בלאו הכי, אלא א"כ ירכין ראשו החתן לנשקה, וזהו סוד הרכנת הראש בברכות ט) ודי בזה כעת, עד יערה עלינו רוח ממרום, ואין להאריך בזה.

וקאמר השתא, מלתא אחריתי בשושנת העמקים, לומר, שמשנתית: פעמים לטוב, פעמים לרע, ולכן נקראת לפעמים להט החרב המתהפכת, והיינו דכתיב שושנת העמקים, שמשנתה פעמים לעומק טוב, פעמים לעומק רע.

ודע, כי יש שתי נקודות אמצעיות בגוף, אם נקודת ציון שבה, והיא אמצעית לגוף לבד, וכף רגל ועד הכתפים לבד, ואם נקודה אמצעית מכל הגוף, מכף רגל ועד ראש, והוא הטיבור, ושתי נקודות אלו, הם, כנגד א"י וג"ע, כי ארץ ישראל אמצעית לישוב לבד, וגם עדן, אמצע כל העולם בכללו, ונקודת ארץ ישראל, כנגד מלכות, ונקודת ג"ע, כנגד בינה, כמבואר בפרשת תצוה דף קפ"ד ע"ב, וז"ל, ת"ת, עלמא תתאה קיימא לקבלא תדיר כו', עוד שם וז"ל, בתרין נקודין אתפרשת מלכות שמיא, סטרא דקדושה, חד דילה, וחד דעלמא דאתי כו', ויש נקודה לסטרא אחרא, אמצעות המקום החרב, והוא עוזל המדברה.

והנה גם לכלה הכלולה, נקודת ציון שבה, (י) כנגדה בבחינתה, כי תחילת אצילותה מאחרי

הגהות ומראה מקומות

(ט) בזה"ד מוסיף בברכות שמ"ע. (י) ג"א מוסיף יש כנגדה (זח"ד). (כ) ג"א עלמא (שם בזה"ד בח"ג).

והוקף בקיטרא דעתיקא, וקוטרא דעתיקא הוא קרומא כו'. ולפי פירוש הראשון, זהו ענין ר' וייצר, יוד עלאה יוד תתאה, עתיקא קדישא וז"א כמ"ש באדרא רבא בדף קמ"ה ע"ב.

וה' שבין י' ל"י, רומז לרוח חיים היוצא מהחוטם א"א לז"א. וזהו נשבא דפרדשקא דקתני לקמן, ויוצא מבינה שבכתר, כי היא רוח חיים, חיי המלך, ונקרא תהלה, ותהלתי אחטם לך, ונמבואר באדרא בדף קל"ב, ונמצא, שיהי הוא כללא דשלימו, חכמה קדומה, ובינה שבכתר, וז"א. ולפי שאינו מזכיר נוקבא דז"א, אינו שלם לגמרי, וחמ"ש שלים ולא לכל סטר.

וכשנאמר תדשא, עדיין לא נתגלה ז"א כלל, ולפיכך לא נאמר יהי. ואח"כ נעקר ויצא לחוץ, ז"א עם נקבתו, שהיו בתוך הבינה נעלמים, וחמ"ש אתעקרו מהאי אתר כו'. ועיין בספר בראשית בדף ל"ה ע"ב, וכאשר נתגלו, נקראו ה' אלהי"ם, וחמ"ש, כתיב ויטע ה' אלהים. ועל ידי מי נטעו, על ידי אות ה', שבין יוד ליוד, שהיא נשבא דפרדשקא, כי בלתי הרוח העליון הרומז לה', אין להם קיום, ובה' נתקיימו, וגם ש) בה' אשתכלל, ויצאה אשתו עמו.

מכא ה' עלאה יצאה ה' תתאה, וזהו אה"ה, שהם שני היהי"ן, והם אדנ"י יהו"ה, בינה ומלכות, וחמ"ש ותוצא הארץ דשא אימתי, כד שמא אתנטע כו', כי אז יצאו זכר ונקבה, והוציאה הארץ דשא כנ"ל, נמצא, דבאמירה זו, נתגלו ד"ו פרצופים בתוך הבינה, בסוד ה' ד"ו, והם עץ פרי נקבה בתחילה, ואח"כ עץ עושה פרי דכר, ולא היו שלמים, כי היו כקרני חגבים, ואח"כ נעקרו ויצאו חוץ, ויצא הזכר תחילה, ולפיכך לא נזכר ביציאה אלא ת) נקרא עושה פרי, וממנו יצאה הנקבה.

אדנ"י אלהים אתה החילות כו', את גדלך יהו"ה שלים בסטריוי כו', אפשר לפרש, דשם ההוי"ה בנקודת אלהים, יורה שלם בנקבה עמו, כי שם בן ארבע יורה לזכר, וניקוד אלהים לנקבה שהיא בצידו, שנקראת אלהים.

תשרי, שהוא שביעי, בעשרה ימים שבין ר"ה ל"ה.

ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא כו', פירוש: מדלא כתיב תוצא הארץ, כדאמר בתר הכי, נראה תדשא בתוכה הבינה, ד"ו פרצופין, וכן מדקתני ברישא עץ פרי נוקבא, ובתר עושה פרי דכר, וכן מדלא כתיב יהי עשב מזריע כו', היינו דקאמר והכא ברחישותא דא דארעא לא שלים, יהי לא כתיב, וזה יורה כי לא היה מתהווה עשב זה על ידי זווג, כי עדיין לא היה זווג, כי היתה הארץ למעלה בבינה, שאסור בתשמיש המטה, כיום הכפורים.

חמ"ש, בהאי זמנא אדנ"י יהו"ה אתה החילות, כי ה' תתאה אדנ"י, ה' עלאה יהו"ה בניקוד אלהים, כי מתחילה היתה ה' תתאה בתוך ה' עלאה, שאין שם זווג, וזהו אתה החילות כי מתחילה היו שניהם יחד, אדנ"י אלהים, ואע"פ שגם הת"ת היה שם, מכל מקום היתה מלכות ד' על ו', וזהו סוד ה', שהוא ד"ו, ואין זווג, ולפיכך אמר עץ פרי ברישא, שהיא הנקבה, ובתר הכי עושה פרי שהוא הזכר.

וז"ש יהו"ה שלים בסטריוי, כי בכל מקום שנזכר שם ה', הוא שלם בבת זוגו, שיצא קר"ל ובת זוגו עמו בצידו, חוץ לבינה, והכא ברחישותא דא, לא שלים, כי היו הנטיעות עדיין דקים בתוך הבינה, והיתה ד' על ו' כדפרישית, ולפיכך לא נזכר יהי, שזה מורה על חכמה ובינה, י"ה, שהולידו י' אחרת שהוא ז"א, שהוא חכמה שניה, שממנה מתפרשין ל"ב נתיבות, והוא קול, ובת זוגו נוקבא דז"א. ועיין בפרשת בראשית, בדף י"ו ע"ב, ובאדרא רבא, וחמ"ש יהי לא כתיב, קרינן יו"ד עלאה יו"ד תתאה, כי קורא יו"ד עלאה לחכמה קדומה שבכתר, ולא למוח עצמו יקרא יו"ד, אלא לקרום הזך הסותם אותו, וכדקתני בתר הכי, יו"ד עלאה דאתעטר בקטרא דעתיקא, היא קרומא עלאה דאזדכך וסתים. ויו"ד תתאה ז"א.

ואפשר לומר, דלעולם יו"ד המוח, והכי פירושו: יו"ד עלאה שהוא המוח, שנתעטר

חנהות ופראת מקומות

ר) עיין בזה"ר כמה שינויים יש כאן. ש) ה"ג בזה"ר. ג"א בהם (דש"י). ת) ג"א ל"י (זה"ר).

בתליסר מתפרש ביקרא דיקירותא כו', פירוש: יש בדיקנא דאריך אפין י"ג תיקונין, אדם לבר הוא כו', פירוש: אדם הוא בז"א, ולא באריך אפין, ואף בז"א אינו נקרא אדם, אלא מהחוטם ואילך. דף קע"ז א', תשעה אשקיין לגופא, ס"א לגנתא כו', פירוש: כי י"ג תיקוני דיקנא, אינם מתפשטים כולם, כ"א תשעה מהם לז"א, ומשם הם מתפשטין בגוף, כדאמר באדרא זוטא בדף רצ"ה ע"א.

מקמי פתחא דאודנין, שארי יקירו להתתקן כו', עתה מפרש דיקנא דא"א תיקוניו אחד לאחד, ואלו הם מספרם: אחד, מקמי פתחא דאודנין כו', שנים, נחית בשפירו ברישא דשפון שלשה, מהאי רישא להאי רישא קאים כו', ופירוש נקבי דפרדשקא, הם נקבי החוטם. ארבעה, תחות שפון אסחר, חמשה, ארחה אחרא נפק, ששה, חפי תקרובתא דבוסמא כו', שבעה, תרין תפוחין אתחזון כו', שמונה, מזלא דכולא, תשעה, אינן דתליין לא נפקין דא עם דא, עשרה, חפיין זעירין על גרונא כו', אחד עשר, מתשערין בשיעורא שלים כו', שנים עשר, שפון אתפנון כו', שלשה עשר, בההוא מזלא דכולא נגדין תליסר משיחין כו', (ק) ע"כ.

בההוא מזלא דכולא, נגדין תליסר משיחין דאפרסמונא דכ"א, האפרסמונא דכ"א היא הבינה, האדרא מני תקונא שלשה עשר, אעפ"י דאף הוא נקרא מזלא, והא תאנא ליה, והיינו דאמר לקמן, תרתי בההוא מזלא כו', ובהאי מזלא דע שיש שני תקונין, ונקראים מזל, האחד חוטא דשערי סחרני דיקנא, ומגיע עד הטיבור, והוא התיקון השמיני, והשני, שיער שתחת הזקן, המגיע עד הטיבור, והוא התיקון השלשה עשר, והגה התיקון הח', אינו מגיע לטיבור כי אם לפעמים. וז"ש באדרא זוטא, וכד האי מזלא תליא בשיקולא עד טיבורא כו', אבל עיקרו עד ליבא לבר, כדאמר הכא לעיל, מיהו באדרא רבא קתני דתרווייהו עד טיבורא, וקאמר נמי עד טיבורא דלבא, ולא ידעתי מהו, וצ"ע.

דרשו ה' בהמצאו כתיב, פירוש: בחדש

לקיום העולמות, ולהמשיך נשמות מאימא עלאה, בדרך האמת והאמונה, עד כאן לשונו מספר לבנת הספיר.

אמר שומאל: הואיל ואתא לידן, אכתוב גם כן מה שנמצא כתוב, בספר הזוהר, של הרב הגדול זלה"ה, מספר מראות הצובאות, ומספר לבנת הספיר, בפרשת לך לך, בדף ע"ז ע"א, וז"ל, חד סליק לסטר חד כו', פירוש, חד סליק כו', כתר עליון עולה לעילת העילות עילת העילות יורד לכתר עליון, כתר עליון נכנס בין חכמה ובינה, כתר עליון וחכמה, מתעטרין בבינה גדולה גבורה. בינה גדולה גבורה, נכנסים בת"ת, כתר עליון מוציא שש גוונים, ושש קצוות מהם לצד אחד, ושש קצוות מהם יורדין לאותו צד, שש נכנסין ב"יב הוי"ת, וי"ב הוי"ת מתעטרין בכ"ב אותיות, ששה כלולין ב"יח, (נראה לי ב"י"ס) י"ח, (נ"ל י"ס) עומדים בעילת העילות, או לישינים בבתיהם עכ"ל, מספר מראות הצובאות.

עוד שם בדף פ"ב ע"א, וז"ל, אוף הצדיק כיון דאתאביד מעלמא, לא סליק אחר תחתוי, עד זמן סגי כו', ולא קשיא עם מ"ש חז"ל (ז) עד שלא ככתה שמשו של עלי כו', כי באמת הצדיק נולה, עד שלא מת הצדיק האחר, אבל אינו במעלותיו למלאות מקומו עד זמן רב, עכ"ל מספר לבנת הספיר, עוד שם בדף פ"ג ע"ב, וז"ל, לבתר הלוך ונסוע הנגבה, דקביל רוח, לבתר סליק לאתדבקא גו נשמה כו', מכאן סיעתא להרמב"ן ז"ל, דחשיב דרום דרגא דיעקב, מדתני ת"ח בשעתא דעאל כו', עכ"ל.

פרקא תנינא דספרא דצניעותא, וז"ל, שם דף קע"ז, דיקנא מהימנותא לא אדכר, בגין דהיא יקירותא מכלא, פירוש: אפילו בז"א לא אדכר בשיר השירים, כדאיתא באדרא רבא, בדף קל"ב ע"ב, ובדף קל"ט ע"ב, מאודנין נפקת, פירוש: מתחלת מקמי אודנין, בסחרנהא דבוסטיטא, סליק ונחית חוטא חוורא, פירוש: זהו חד חוטא דשערי סחרני דיקנא, אי נמי חוט בשר סביב, חוץ לזקן בלי שיער, וזה צריך עיון.

הנחות ומראה מקומות

(ז) יומא ל"ה: (ק) ע"ה שער א"א פרק ט', תע"ס שיעור י"ג מן אות ר"ד עד סוף הספר.

כן ביאור, למ"ש בספרא בצניעותא ובמדינת
תצוה, כי הדינין דדכורא תקיפין ברישא ונייחין
בסופא, ודינין דנוקבא נייחין ברישא ותקיפין
בסופא כו'.

פרקא רביעאה, היינו דכתיב שנים אנשים
מרגלים חרש לאמר כו'. זה נתבאר לעיל בפרשת
ויחי, במאמר הנהו תרין צפדין כו'. בספר הזהיר
בדף רי"ז ע"ב, ונתבאר בשער הזה בדף קמ"ח
ע"א, גם יתבאר בפרשת אחרי מות בדף ס'
ע"ב, בענין הנהו תרי בנין דתחות רעלהא.

פרקא חמישאה, ובגין כך כתיב וחי ימי
מאה ועשרים שנה כו', אלו הם סוד מאה ועשרים
צירופים, שיש בשם אלהים, אשר מקומם הם פני
ז"א של הבריאה, עד סיום כל פרצופי היצירה
והעשיה, עשרה עשרה בכל פרצוף, ככתוב אצלנו
בדרוש שמות הספירות, (ג)

אמר שמואל, לא נמצא עוד אצל ביאורי
בפני עצמו, בספרא דצניעותא.

פרשת תצוה

מאמר בספר הזוהר בדף קפ"ד ע"ב, ח"ל,
בתרין נקודין אתפרשת מלכו שמיא, סטרא
דקדושה כו', אמר שמואל, כבר נתבאר ביאורי
המאמר הזה, למעלה, בביאור מאמר ס"ד
דף קמ"ח, ומצאת שמה כי תדרשנו, ועוד יתבאר
בשער הרביעי, שהוא שער הפסוקים, בפרשת
שמות, בענין דור המדבר ויהושע וכלב הענין
הזה, וע"ש כי תדרשנו, וזה נחזור להתייב
הביאור.

הנה שלשה נקודות, רוצה לומר פתחים,
נמצאו בז"א, שנים כנגד פניו, הם: פי הטיבור,
ופי היסוד, ואחת נקודת האזנר, שממנו יוצא
יותר פסולת המאכל אל החיצונים, ואמה, כי
בתרין נקודין אתפרשת מלכו דשמיא, הוא ז"א

אבל דיני הנקבה הם להפך, כי בהיותם עדיין
למעלה ברישא דילה, הם נייחין, לפי שהראש
שלה מכוון כנגד היסוד שבזכר, אשר שם החמש
חסדים, וממתקות הגבורות שלה, (א) אבל
כשיוודין הגבורות עד היסוד בה, אשר אין
כנגדם מקום חסדים בזכר, ואין הגבורות ההם
מתמתקות, ונשארו תקיפין, ולכן הם תקיפין
בסופא, וגם בפרשת בא בספר הזוהר בדף ל"ח
ע"ב, במאמר אלא הכי תנינן כתיב כי יהיה
נעדה בתולה כו', ביארנו קרוב לענין זה ע"ש.

עוד נבאר פירוש שני, והוא, כי הנה
הגבורות והדינין דז"א, הם נמשכים מראשו,
כזכר בפרשת תזריע, בדף מ"ח ע"ב, שורה כ"ב,
ח"ל, ות"ח ברישא דהאי איש, בוצינא
דקרדינותא, ובגין כך גולגלתא דרישא דהאי,
סומקא פלא כורדא כו', אמנם סיום התפשטות
גופו, שהם בחינת נה"י שבו, אשר שם הרו
מקום סיום, קבוץ הגבורות והדינין אשר בו,
כי לכן נקראים ערבות כזכר בפרשת צו בדף
ל"ב ע"א שורה ג', וח"ל, וערבי נחל, מסטרא
דנחל נפקי גבוראן כו' עכ"ל, ואלו הנצח הוד
יסוד שבו, נעשין מוחין אל הנקבה, והרי איך
מקום סיום הדינין של הזכר, הם נייחין, לפי
שהם בחי' מוחין פנימים ממש נעשים מהם אל
הנקבה, אבל בערך הנקבה, הם להפך, כי הנה
הדינין שהם הנצח הוד יסוד של ז"א, הם נייחין
ברישא דילה, כי נעשו אצלה בבחינת מוחין
כזכר, אבל בסופה מתפשטין ואינן נייחין, לפי
שהנצח הוד יסוד שלה, אינן נעשין מוחין
בזולתה, כדוגמת נה"י דדכורא שנעשין מוחין
בנוקבא.

עוד עיין בפרשת תצוה פירוש שלישי,
במאמר הזה, של יהי שם ה' מבורך כו'. אמר
שמואל: עיין גם כן בשער הששי, הנקרא שער
הפנות, בדרוש ראש השנה, ומצאת שם גם

הגהה

(א) אמר שמואל, לאו דוקא כנגד היסוד,
כי אם בשליש ת"ת כנודע, ואפשר שרמו לז"א

הנהגות ומראה מקומות

(ג) ע"ח ח"ב שער השמות דף של"ו.

וגחלי דנורא, דרגא עקימא למשמע טב וביש.
פירוש: האזון, שיש בה נקב עקום.

פרקא תליתאה דספרא דצניעותא, שם דף
קע"ח, דינין דדכורא תקיפין ברישא, בסופא
נייחין, דנוקבא באיפכא כו', וכן באדרת נשא
בדף קמ"ב ע"ב, וז"ל, ותאנא בצניעותא דספרא,
דכל דינין דמשתכחין מדכורא, תקיפין ברישא,
ונייחין בסופא, וכל דינין דמשתכחין מנוקבא,
נייחין ברישא, ותקיפין בסופא כו', ובפרשת
תצוה, בדף קפ"ז ע"ב, וז"ל, כתיב יהי שם ה'
מבורך, מאי מבורך כו', שירותא קשה וסופה
רך, מ"ב קשה ודינא איהו ודאי, ולבתר חף
כו', נראה בהפך, דדינין דנוקבא תקיפין, ולבתר
חלישין.

(ב) אבל הענין הוא, כי כאן בפרשת תרומת
בספרא דצניעותא, איירי בענין תיקוני האצילות
עצמו ומהותם, ולכן כל יותר שהדינין מתפשטים
הם יותר חזקים, ובסוד סיגי הוהב ושמרי היין,
כי שם הם דינין יותר חזקים, אבל בפרשת
תצוה, בפעולת הדינין בעצמן, כי הנקבה להיותה
כשועבדת תחת בעלה, לכן כאשר תבא לפעול
פעולות דינין, יתגברו רחמי הזכר עליה, ותחליש
דינין שלה, אבל כאשר הזכר ירצה לפעול
פעולות הדין בעולם, אין מי שימחה בלדו
להחליש דיניו, ואמנם ביאור הדברים הנזכר
הוא, כי בערך הדינין בעצמותם ומהותם, דינין
דדכורא תקיפין ברישא כו', כנוכר כאן בפרשת
תרומה, והטעם הוא, כי הנה הדינין נתפשטו
תחילה בז"א, בחמשה מקומות, והם: בחוטמא,
בפומא, ובדרועין, ואצבעין, ובידין, אבל אח"כ
ירדו מן הז"א, והלכו להם אל הנקבה, כנוכר
באדרת נשא, ואותם הדינין והגבורות, שהם
חמשה גבורות, נשארו בסימא דיליה, שהוא
היסוד שבו, כדי לתתם משם אל נוקביה לתתא,
לתתם בחגיגת שלה כנוכר, ולהיות כי שם ביסוד
שלו, הוא מקום קבוץ החמשה חסדים, לכן
הגבורות נייחין תמן בסופא, שהוא ביסוד שלו.

וכדין אירא נפיק, וניצוצא אודמן, פירוש
ניצוצא, בוצינא דקרדינותא, טלא מלי עלה דתרי
גווני, פירוש חיזור וסומק, עוד ירצה פי' שני,
כי הטל אשר בגו גלגלתא דעתיקא קדישא,
הוא חוזר מצד תכלית לובן הרחמים שבו, אבל
הטל שבגלגלתא דז"א, הוא כלול מתרי גווני,
חיזור וסומק, רחמים ודין, כנוכר באדרת נשא
בדף קל"ה ע"ב.

תלת חללין דאתון כו', פירוש: היינו יה"ו,
חכמה ובינה ודעת, אוכמין כערבאה כו', פירוש:
שחורות כעורב, תלוין על הנקבים העקומים
שבאזון, ומעכבים מלשמוע, עוד פירוש שני,
וזהו סוד קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, כי
שערות רישא דז"א, הם שחורות, ונמשכות
ותלוין על נוקבין דאודנין דיליה, ועל זה הוצרך
לומר הפסוק, הטה אזנך ושמע, לבערא שערך
מעל אודנין.

ימינא ושמאלא הכא, פירוש: בז"א יש
ימינא ושמאלא, ולא בעתיקא, חד ארחא לעילא
דקיק, פירוש: פלגותא דשערי,
מצחא דלא נהיר, פירוש: מצח שבו"א,
משם הדינין יוצאין והקטטות, לבד כשמצח א"א
הנקרא רצון משגיח בו.

עיינין דתלת גווני למרתת קמייהו, פירוש:
עינים שיש בהם שלשה גוונים, אוכם ירוק
וסומק, וראוי לאדם להיות גרתת מהם, והם
רוחצות בתלב של חיזור א"א.

כתיב עיניך תראנה ירושלים כו', פירוש,
דמשמע דירושלים נוה שאנן בלא דין, וכתיב
צדק ילין בנה, שהוא דין, א) נוה שאנן עתיקא
דסתים.

עינך כתיב, פירוש א"א, ואין שם אלא עין
אחד, רחמים.

חוטמא פרצופא דזעירא לאשתמודעא,
פירוש: פרצוף ז"א, ניכר בחוטם, תלת שלהובין
מתוקדין בנוקבוי, פירוש: הם תנא, ואשא.

חגהות ומראה מקומות

שיעור ט"ו אות ל' ואות קי"ג וקי"ד ובלוח התשובות
לפירוש המלות תשובה צ"ב, שער ההקדמות דף
קע"ט.

(א) ג"א מוסיף ומשני נוה (זה"ר).

(ב) ע"ה שער הכללים פ"ז שער ל"ו פ"א וב'.

שער הכוונות דרושי ר"ה דרוש א' וג', תע"ס

או סטרא אחרא דחודבא יונקת מההיא נקודה דאחור. והרי נתבאר שתי נקודות דצד פנים, שהם יסודות דנקבות. ואמנם גם בזה הנקודה דאחור, נלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, כי היסוד של הנקבה הטמאה, הנקראת חורבה, היא מכוונת כנגד נקודת אחור דז"א. והרי איך שלשה הנקודות הם בחי יסודות של הנקבות. ועתה נבאר, מ"ש ענין נקודת האחור שבז"א. והנה שתי ההבלים, היוצאים מפי נקודת הטיבור, ומפי נקודת היסוד מצד פנים, כבר נתבאר אצלנו בענין דור המדבר בפרשת שמות, כי אלו הם יהושע וכלב וע"ש. אבל עתה נבאר ענין נקודת האחור מה ענינה. ואמנם הוא סוד גדול וראוי להעלימו. הנה ידעת כי הקליפות נקראים צואה בלי מקום, כי מזונם והשפעתם מן המותר, היוצא דרך נקודת האחור, ולכן הושם נקודה זו באחור, לפי שאינם יכולים לקבל מצד הפנים, כי אינם רואים פני שכינה, ולא יתיצבו הוללים לנגד עיניך. והנה זה הנקב של האחור, נקרא בתורה בית פעור. וזהו סוד ע"ז של פעור, שעבודתה בכך לפעור עצמו על פניה, כנודע כי זו היא קבלת השפע שלה, והבן זה. וזהו סוד ויקבור אותו בגי מול בית פעור, כי משה הוא מן היסוד דאבא שבתוך ז"א כנודע, והוא נמשך עד סיום פי היסוד דז"א, וכנגדו ממש היא נקודת האחור, שמשם אחיות החיצוניים הנקראים פעור, והארת היסוד הזה דאבא מונע את החיצונים שלא יתאחוזו שם, ויקטרגו על ישראל חס ושלום.

ודע, כי כמו שכאן למטה, יש אחיזה אל החיצונים בסוד פעור, כך יש אחיזה אל החיצונים מכוון כנגדו ממש בקו ישר במקום העורף של ז"א, וזהו סוד כי פנו אלי עורף ולא פנים, והנה עורף אותיות פעור. וכבר נתבאר אצלנו, כי פרעה מלך מצרים היתה אחיזתו שם, ולכן פרעה אותיות הערף, וגם הוא בגימטריא עורף עם הכולל. גם כל אנשי מצרים נאחזים שם, ומשם יניקת ממשלתם, וכבר נתבאר במקומו, כי שם בגרון הוא המוחין דקטנות דאלהים, והיו יונקים מצד אחורי הגרון, מאותם האלהים במקום הנקרא

ועתה נבאר, איך שלשתן הם בחינת יסודות, והוא, כי הנה נודע, שהיסוד דאימא נגמר במקום החזה של ז"א, ושם נגלה הארתו, ובוקע דרך נקודת הטיבור ויוצא לחוץ. ונמצא, כי נקודת הטיבור, היא ממש נקודת היסוד דאימא, ולכן נקראת גקודה טמירא עלאה דעלמא דאתי, וכבר הודעתוך, כי עלמא דאתי, היא התבינה, הנכנסת תוך ז"א, ולכן כנגדה היא ג"ע הארץ, שהוא סתום כמוהו. וגם שהיא נקודה אמצעיתא דכל עלמא כנוכר. וזהו הטעם, שאין התינוק יונק מן הטיבור, אלא בהיותו סתום, בסוד העיבור במעי אמו, עלמא דאתי, עלמא סתימא.

והנה נקודה תתאה, היא יסוד דז"א כנוכר, אלא שעדיין אנו צריכים להבין, כי בכל ספר הזוהר, אינו קורא נקודה, אלא ליסוד הנקבה. אבל הענין הוא, כי נודע שהיסוד של ז"א שהוא דכורא, הוא ארוך, ואינו כשל הנקבה. ובמקום שמסתיים סיום פי היסוד של ז"א, מצד הפנים, כנגדו ממש מכוון היסוד דרחל נוקביה, כנודע כי סיום ת"ת דרחל, הוא בסיום יסוד ז"א ולכן הארה היוצאת מפי יסוד דז"א, היא מכוונת כנגד היסוד דרחל ממש. והרי נתבאר, כי גם זו הנקודה תתאה, היא יסוד הנקבה רחל, להיותה מכוונת כנגד פי היסוד דז"א.

ואמנם היסוד העליון דאימא, הוא סתום לפי שהוא נעלם תוך החזה דז"א, ולכן כנגדו נקודת הטיבור סתום, וכנגדו ג"ע הארץ הסתום. אבל היסוד דרחל, איננו מתלבש תוך זולתה, והוא נגלה, ולכן כנגדו ירושלים דאתגליא, אמצעיתא דכל ישובא, כי כל הישוב הוא בחינת רחל כנ"ל, וירושלים נקודת אמצע הישוב, והנה, אעפ"י שרחל מקומה באחורי ז"א, עכ"ז איננה ח"ו נקראת חורבה, אלא ישובא, לפי שהיא חוזרת פנים בפנים בעת הזווג. ועוד, כי גם בהיותה באחור, היסוד שלה מכוון כנגד פי היסוד שלו כנוכר. ועוד שבזמן שהיא עומדת באחור, אין הסטרא אחרא הנקראת חרבה יונקת מנקודת האחור, לפי שרחל עומדת שם ומפסקת בין נקודת האחור אליהם. ואמנם אחר שרחל חוזרת פנים בפנים.

דע, כי כל העולם כולו הוא בחינת ז"א. שהוא כולל אורך העולם, מהלך ת"ק שנה כנודע. ואמנם צד הפנים שלו הוא קדושה. וצד האחורים, יש בו אחיזה אל הקליפות. והנה צד הפנים שלו, נחלק לשתי בחינות קדושות, שהם: חציו העליון מן החוזה ולמעלה. מה שהוא מקום האורות הסתומים, כנודע כי מקום זה אינו של ישוב בני אדם, ולכן שם היא בחינת ג"ע, הסתומה מעין הבריות, והיא מדור אל הנשמות הנעלמות, אבל מחצי ז"א ולמטה, ששם הוא מקום האורות המגולים, ושם הוא שיעור קומת רחל, שם הוא מקום ישוב הבריות, וזהו טעם, למה רחל נקראת ארץ, כי שם ישוב בני אדם.

וזה המחצית התחתון, נקרא סטרא דישובא, שהיא ארץ ישראל הקדושה, אלא שהוא ישוב אל בני אדם החומרים היושבים בה, ולכן נקראת ישוב. והנה כאשר נשער ונחלק אורך כל העולם כולו לארכו ולרחבו, שהוא הז"א כנוכח, נמצא, שאמצעית כל הגוף, הוא נקודת הטיבור, חמ"ש, דאיהו קיימא באמצעיתא דכל עלמא, לכל סטריין דחריבו וישובא כו'. וכאשר נשער מחצית התחתון, הנקרא סטרא דישובא, שהוא ממקום החוזה עד סיום הרגלים, יהיה נקודה האמצעית בפי יסוד דו"א ממש, וזו היא נקודת ירושלים כנ"ל.

ואמנם בצד האחורים של ז"א, אין שם רק נקודה אחת, לפי ששם מקום אחיזה הקליפות, ולכן למעלה באחורים, שהם כנגד הנקודה העליונה דצד פנים, אין כנגדה נקודה באחורים, לפי שאין שם אחיזה לחיצונים, כנגד נקודת ג"ע הארץ, שהיא בינה, שאין בה אחיזה לחיצונים כנודע. אבל כנגד נקודה התחתונה דצד פנים, שהיא ירושלים, יש כנגדה נקודת החרבה באחור, כי שם נאחזין הקליפות, לפי שהוא כנגד מקום הישוב התחתון בעה"ז, ולכן בצד פנים, יש שתי נקודות, ובאחור, נקודה אחת בלבד. והרי, כי נקודת החרבה מכוונת ממש כנגד נקודת הישוב, אבל נקודה עלאה דצד פנים, היא אמצעית לכל אלו הנקודות, לפי שאנו משערין אותה באמצע כל אורך העולם, שהוא ז"א כולו.

הנקרא שמים, ותרין אילין הם כנגד הפנים, אשר כולו סטרא דקדושה, ואין שם אחיזה לחיצונים ככל כנודע, חמ"ש סטרא דקדושה, דוצה לומר, צד הפנים הקדושים, ואלו תרין נקודין, חד הוא נקודה סתימא העליונה, מקום הטיבור, שהוא סתום, בסוד נסתם הפתוח שהוא הטיבור, וגם הוא עלאה, לפי שיש נקודת היסוד שהיא תתאה, וגם היא פתוחה.

והנה נקודה העליונה הסתומה, היא גן עדן הארץ, שהיא סתומה מעיני הבריות, בסוד מה רב טובך אשר צפנת ליראך, וגם היא עלאה, בסוד מי יעלה בהר ה', ונקודה תתאה, היא ירושלים, כי הרי היא למטה בעה"ז בארץ, וגם אינה סתומה, כי נגלית היא לכל העולם, ונודע כי מציון מכלל יופי כו', כמפורש אצלנו בפסוק הזה, כי מציון שהוא היסוד הז"א, הנקרא מכלל יופי, בסוד ויהי יוסף יפה תואר ויפה מדאה, הנה אלהים, שהיא מלכות, שהיא ירושלים הופיע, וקבל הארתו משם מן היסוד של ז"א, ולכן ירושלים שהיא נוקבא דז"א רחל, היא מכוונת כנגד פי נקודת היסוד דז"א, הנקראת נקודה תתאה, וכבר ביארנו במקומו, כי החמשה גבורות יורדות אל היסוד דז"א, ונכללות שם, ומשם ניתנים אל הדעת של הנקבה, ואפילו השני חסדים הניתנים אליה, אינה לוקחתם עד שירדו תחילה עד היסוד, וכאשר חוזרות ועולות, או ניתנים אל הנקבה, באופן כי כל תיקונה הוא כן היסוד, חמ"ש מציון מכלל יופי כו', והרי נתבארו שתי הנקודות, שבהן אתפרשת מלכו דשמיא מצד פנים.

אמנם סטרא אחרא דחורבה, היא באחורים, ואין לה רק נקודה אחת האמצעית החורבה, והוא נקודת האחור, והרי נתבארו שלשה הנקודות האלה, אבל צריכין אנו לבאר ענין אלו הנקודות, כי נודע הוא שאין נזכר לשון נקודה בכל ספר הזוהר, אלא לנקודת היסוד של זכר, או של הנקבה, כי הוא נקרא נקודה דאמצעיתא, להיותו באמצע הגוף, ולכן צריך שנבאר, איך שלשה נקודות אלו, הם כולם בחינות יסודות, וגם יתבאר, למה אלו השלשה נקודות היו, בשלשה המקומות המיוחדים

מה שלמעלה ממנו הוא סוד תוספת יצבת בעצמו.

שם בדף ר"ט ע"א שורה ל"ה, וז"ל, ואי תימא היך שריא למגנא רקינא על ארעא דישראל כו', זה יובן במה שנתבאר בפרשת קדושים, בדף פ"ג ע"א בס"ת, וז"ל, אדם קדמא לא הוה ליה מהאי עלמא כלום כו', ושם ביארנו, כי קודם שחטא אדם הראשון היו העולמות מתעלין באופן אחר, ואז ארץ ישראל היה כנגד היצירה ונמצא כי רקינא דעשיה, קיימי למגנא בארעא דישראל.

שם בדף רי"ו ע"ב שורה ב', וז"ל, ורוא דא יהיה, כד"א יהיה ה' אחד, ברוא דיהיה כו'. נודע, כי אבא ואימא כל אחד כלול מן עשר ספירות, בפרצוף אחד שלם. אבל ז"א, אין בו רק שש קצוות בלבד אמנם בזמן הגדלת המוחין, או ניתוספה לו י' בראשית ו' זעירא שלו, ואז נשלם לעשר ספירות גמורות. והנה זהו סוד שם ההוי"ה, כי אבא שיש לו פרצוף גמור ב"ס, רמז ביריד של ההוי"ה, אבל ז"א שאין בו רק שש קצוות, נרמז באות ו' של ההוי"ה, לפי שאין בשורשו רק ו' קצוות, ובזמן המוחין ניתוספה י' בראשית ו' זו כנוכח, שהם סוד המוחין, ואז נשלם ל"ס. ולכן אותם ג' ראשונות אינם בו בקביעות, כי על ידי תפלותינו הם באים. ואח"כ חוזרים ומסתלקין, ולא נשאר בו בקביעות רק השש קצוות בלבד, כנודע אצלנו, וכיון שהשלשה ראשונות אינן קבועות תמיד בו, אינו נקרא רק בשם ז"א בלבד. ואמנם לעתיד לבא, שאז אין היצר הרע, ואין רמאות ועבירות בעולם, יהיה הז"א קבוע תמיד אף בשלשה ראשונות, ויהיה תמיד שלם בפרצוף של עשר ספירות גמורות, ויהיה שקול בערך אבא, ויהיה נקרא באות יוד כמו אבא, ואז במקום מה שהוא עתה שם יהו"ה, יהיה אז שם יהי"ה. באופן, כי זווג עליון דאבא ואימא יקרא י"ה, וזווג תחתון דז"א ונוקביה, גם הוא נקרא י"ה, ולא ר"ה. ובהתחבר יחד שני היווגים, יקראו בשם יהיה. וזמ"ש, גם

הז' מסטרא דצפון נהיה, ועמיה שבעין ככבין אחרנין כו', דע, כי השבעה ספירות, שהם: חסד, גבורה, ת"ת, נצה, הוד, יסוד, מלכות, הם משפיעין בעולם, ושולטין בשבעת ימי השבוע, כסדרן: חסד ביום ראשון, גבורה ביום שני כו', מלכות ביום השבת. ולכן בהתקרב זמן השבת בין הערבים של יום ששי, רואים הקליפות כי מתקרב זמן שליטת מלכות, שהיא סיום וסוף הקדושה, והנה הם קרובים אליה, ואז הם רוצים לעלות כדי להתאחו במלכות, כדי להתעלות עמה. ואז הוא יתברך זורקן ומשליכן למטה, אל נוקבא דתהומא רבא, המבואר אצלנו בפרשת ויחי, בדף רי"ז ע"ב. שם בדף ר"ג ע"ב, שורה י"ט, וז"ל, בהאי גוגה מפתי לאתתא לנטלא נהורא, ועל דא כתיב, וחלק משמן חכה שוי ההוא נהורא לקבלא דברית כו', עיין בפרשת נשא בדף קכ"ח ע"ב, בביאור האדרא, במ"ש יתיב על כרסייא דשביבין לאכפייא לון כו', ושם ביארנו ענין זה, ודע, כי בחינת קליפה זה הנקרא נוגה, רמזו אותה רז"ל, בפ"ב דמסכת מציעא (ו) וז"ל, וכן ירדן שנטל מזה ונתן לזה כו'. והענין הוא, כי הירדן הוא סוד קליפת הנוגה, הסובב לארץ ישראל, שהוא סוד הקדושה, ולפעמים קליפת הנוגה, הוזרת ומתהוות קצתה בקדושה, ופעמים מתהפכת ויוצאת אל הקליפה, והיא כדמיון הירדן, אשר בעת שמימיו מתרבי, לוקח קצת חלק מקרקע ארץ ישראל, וכאשר מימיו חסרים, מתמעט, ואדרבה ארץ ישראל ניתוספת, ונוטלת חלק ממנו, ונכנס קצתו בתחום קרקע ארץ ישראל. וזה עצמו, הוא בחינת תוספת שבת, בסוד מיעוט וחסרון הירדן, כי אז ניתוספה קדושת השבת.

גם דע, כי בכל מקום, דביקות עולם בעולם, יש בו תוספת שבת. פירוש: כי היכל קדש הקדשים העליון של העשיה, חוזר להיות בחינת יצירה, בערב שבת. והיכל קדש הקדשים דיצירה מתהפך להיות בריאה, וכיוצא בזה בכלום. ואותה הבחינה אשר מתהפכת אל עליון בדמיון

הגהות ומראה מקומות

(ו) ב"מ כ"ב.

עורף, ועיין בביאור ברכת אשר יצר כו', ענין פעור הנזכר פה.

שם בדף קפ"ז ע"א וז"ל, כתיב יהי שם ה' מבורך, מאי מבורך כו', שירותא קשה וסופיה דך כו', ענין מאמר זה החולק עם פרשת תרומה בספרא דצניעותא, (לעיל סוף פרשת תרומה) ועיין שם היטב, בשני הפירושים שנתבאר שם, עוד אבאר עתה פירוש שלישי, כי הנה נודע, ענין התדבקות ז"א ונוקביה אחר באחור, והוצרכה הנסירה להפרידם, כדי שיחזרו אח"כ פנים בפנים, כמבואר באורך, בתפילת ר"ה, וע"ש היטב, ובעת הנסירה, נגסרים הדינין והגבורות אשר באחורי הזכר, וניתנין אל הנקבה, והנה התחלת הנסירה הוא מעילא לתתא, ובתחילה ננסר הראש, ואח"כ הגוף, ונודע כי שם של מ"ב הוא בראש, כנזכר בתקונין בתקון שבעים, ונמצא כי בהתחלת הנסירה, ננסר ראש הזכר, וניתנין אותם הדינין בראש הנקבה, ודוקחת כל אותם הדינים שבראש הזכר, ומ"ש, מאי מבורך, שירותא מ"ב קשה, וסופיה רך, כי שירותא דנסירה היא בשם מ"ב, שהוא בראש כנזכר, והנה הוא קשה, אבל סופא דנסירה, שהוא כאשר השלים ענין הנסירה, ונשלמו בה כל הדינין שהיו בזכר, אין עוד דינין בו לתת לה, ולכן סופיה רך, כי אז היא דומה אל הנקבה דחלש חילהא, כי אין בה מצמצמה, רק מה שלוקחת ממנו, והנה כבר נשלמו, ואין עוד מה לקבל, ולכן הם נייחין בסופה, אבל הזכר, כיון שאינו צריך אל זולתו, אדרבה רישיה רך וכל מה דאזיל מתגבר והולך, ואמנם מה שאמרו בספרא דצניעותא, בפרשת תרומה בדף קע"ח ע"א, היה מדבר באיכות ובמהות הדינין בעצמן, כי הדינין של הנקבה נייחין ברישא, לפי ששם הנה"י דרכורא, שהם בחינת הדינין, נעשין בה בחינת מוחין, ובסופה הם תקיפין, כי הנה"י שלה אינן נעשין מוחין בזולתה, אבל הזכר, תקיפין ברישיה, ונייחין בסופיה, כי הם נעשין מוחין אל הנקבה כנזכר.

אבל כאן בפרשת תצוה, איירי בבחינת מה שלוקחת ממנו, אם הוא רב או מעט כנזכר. שם וז"ל, אבל דינא אחרא דלתתא שירותא קשה, וכל מה דאזיל אתחלש כו', עוד נמצא כתוב מיד ידי הרב הגדול ז"ל, וז"ל, תימא דלעיל בדף קע"ח ע"א קתני איפכא, דדינין דנוקבא נייחין ברישא, ותקיפין בסופא, ויש לומר, דהתם מיירי על ענין מציאות הדינין בעצמן, התוכא דדהבא היצא ממנה, והכא מיירי כשהיא דנה את העולם.

פרשת תשא

שם בדף קפ"ז ע"ב, וז"ל, אבנא למשקל בה דא יוד כו', ענין זה נתבאר בפרשת תרומה, בדף קס"ו ע"א, בענין דרוש אור מ"ב רקיע, וע"ש.

פרשת ויקהל

שם בדף קצ"ה ע"ב, וז"ל, ת"ח בארבע סטרין דעלמא, בדי תקופין, קלא אתער כו'. זה תבין, ממה שביארתי בדרוש תיקון עון הגאווה והליצנות, בסוד שם אלהים המקיף וע"ש, ד) גם תעיין באדרת נשא דף קכ"ח ע"ב, איך הקליפין נכללין זה בזה, ומתעלין, עד שהם מפסיקין בין היסוד דרכורא, אל היסוד דנוקבא, הנקרא נקודת ציון שבה, ולוקחין השפע ההוא, אבל לא שנאמר כי ה"ו נכנסין בתוך היסוד שלה, והזהר אל תטעה בזה ח"י, שם בדף ר' ע"א, וז"ל, ספר דקאמרון, ושם חד מלה הוא, בכל סטרין כו', פירוש: כי בין בהבנת המלות, ובין בחשבונם הוא אחד, כי שם עולה בחשבון ספר, ועיין במה שנתבאר אצלנו בכונת העולה לס"ת לקרות, מה יכוין במלת ספר, ה)

שם בדף ר"ג ע"א וז"ל, תא חזי, בשעתא דיומא שתיתאה מטי זמנא דערב, כדין ככפא

הנהות ומראה מקומות

ד) באדרת נשא שם ד"ה גם זהו סוד, שער רוח הקודש דף ט"ז ע"ב תקן ז'.

קצוות של הזכר, היורדין דרך היסוד, וכמ"ש שוקיו עמודי שש. למיהב לון לאשראה על נוקבי, הם השש קצוות שלה, שהם נקבות. והיסוד הוא המחברם, כד"א כי כל בשמים ובארץ.

ואעפ"י שהעמודים הם נצח והוד, והוויין הם מיסוד, והם על העמודים. אין תימא, כי יסוד בסוד הוויג, הוא למעלה מנצח הוד, שהם השוקים, והוא הברית. וזהו למיהב להון, דהיינו על העמודים שהם נצח והוד, ואח"כ לאשראה על נוקבי, במלכות ומדרגותיה.

והנה שש קצוות אלה, שהם נגלים, ויוצאין ל) מה' מלכות, נצטיירו בארבעה מקומות: אם בחכמה, היא י' שבשם, ושם מתגלים בהם ג' ראשונות, באופן שעולים לאלף, וזהו רזא דאלף, והוא חושבן שלים, שכל העשר מתגלים. ומשם מתגלים ויורדים בבינה שהיא ה' שבשם, ואז הם שבע מאות, כי אין מתגלה בהם ג' ראשונות, וכן הבינה היא שבע שבתות שנים ושם מאירים אור גדול ושלם, כל אחת כלולה ב) היא מעשר, וכל אחת ואחת מעשר, עד שבע מאות, וזהו רזא שלים, אינו חסר מתכלית הארתם.

ומשם מתגלים ויורדין לת"ת, היא ו' שבשם, והם חמשה, כי היא עץ החיים מהלך ת"ק שנה, ואין המלכות עמו, כי בהיותם בבינה, היו ת"ת ומלכות ד"ו פרצופין, בסוד נ) ה"ה ד"ו, ולפיכך הם שבעה עם המלכות, ואח"כ נאצל ת"ת לברו, המבריה מן הקצה בינה, אל הקצה מלכות, והם חמשה ספירות: חסד, גבורה, נצח, הוד, יסוד, ות"ת המברית, והוא חמשה, ומה שאין שם חמישים או חמש מאות, כי הוא סוד החתן, המתיחד עם הכלה, אשר הוא פושט כל בגדיו, ונשאר בגופא לחוד, להתיחד עם כלתו, וזהו סוד ו', גוף ס) לבד משוך להתיחד בקירוב בשר עם הכלה.

ומשם יורדין ומתגלין במלכות, והיא ה'

הר קצוות היוצאין ממנה, הכל אחד, ולפיכך אמר וכולא חד.

ואם תשאל, מפני מה נזכרה המלכות בכלל המנין, לדברי מי שאמר שבעה, או ארבעה, ולא לדברי מי שאמר שנים עשר, שהרי עם המלכות הם שלשה עשר, ועומדת על שלשה עשר מבעי ליה, תשובתך היא, כי כבר ידעת כי יש ששה קצוות לת"ת רחמים, וששה למלכות דין, ובהתחברם יחד יוצאין ממנה שנים עשר, ששה שלו וששה שלה, והם הם הי"ב הרים. ומ"ש, ה' אפיקת כמה חילין לזניהו, ברזא דר', ואמר לזניהו, להורות: שאעפ"י שיוצאין מן ה"ה שהיא דין, אינם דין, אלא כל אחד למינו, מצדה דין, ומצידו רחמים, והכל ברזא דר'. ורזא דר' היינו שפע, היורד דרך יסוד משך הוא"ו, ונקרא חסד עלאה, והוא סוד הרעת המשפיע לז"א, ומתגלה ביסוד, אשר הכל על ידו. ולפי שכשהם י"ב, מורה שהיא בחיק דודה, ולא עבר זר בתוכם, והכל בחשאי, לפיכך אינה נזכרת, ואינה במנין, כי היא למעלה בעלמא עלאה עם דודה, וזהו סוד, והים עליהם מלמעלה, מלמעל ה' דייקא, וכאשר אינה עם דודה, ובאה להשגיח בתחתונים לתת טרף לביתה וחק לנערותיה, אין שש קצוות בעלה נזכרים, אלא שש קצוותיה, והיא עמהם, י) לתת לה די מחסודה, ולפיכך הם שבעה, וכאשר שש קצוותיה נכללין אחת אחת בתוכם, ולא בחיק בעלה, הם ארבעה, וזה נכון.

ודא כ) רזא דזכורא, שהוא השפע האור הנקרא חסד עלאה, דאתגלה בפום אמה כנודע, שהוא בא ממולא, ונמשך לדעת, ומשם לז"א, הוא הוא"ו, ונמצא דרזא דוא"ו, הוא הרעת, והאור הזה הוא היורד דרך היסוד, שהוא מקור היכר הזכר, ומשם ניוונת הנקבה, וזהו רזא דזכורא, דקיימא למיהב מזונא, לנוקבא. ובג"כ כל אינון וויין דעבד בצלאל, שהוא היסוד, כדפירש רשב"י בפרשה זו, הוא עשה וויין, השש

הגהות ומראה מקומות

- (א) ג"א לתת להם די מחסודם (זה"ר).
 (ב) ג"א ה' היא רזא דזכורא (זה"ר).
 (ג) ג"א ה' (זה"ר).
 (ד) ג"א לתת להם די מחסודם (זה"ר).
 (ה) ג"א ה' היא רזא דזכורא (זה"ר).
 (ו) ג"א לתת להם די מחסודם (זה"ר).
 (ז) ג"א ה' היא רזא דזכורא (זה"ר).
 (ח) ג"א לתת להם די מחסודם (זה"ר).
 (ט) ג"א ה' היא רזא דזכורא (זה"ר).
 (י) ג"א לתת להם די מחסודם (זה"ר).

אותם האלף, אח"כ מתפשטין לחוץ, ונעשין בחינת אלף יומין דחול בחוץ.

שם בדף רכ"ז ע"ב שורה ל"ב, וז"ל, ועל דא כתיב על עלמות שיר, וכולהו נפקין מרזא דה', ה' אפיקת כמה חילין לזניהו ברזא דז' כר, ו' דא רזא דדכורא, דקיימא למהב מזונא לנוקבא כר. פירושו: כי למעלה אמר, כי יש ט' נקבות מצד המלכות, ונקרא עלמות שיר, שהם משוררות תמיד, והם מעוררות תמיד את האהבה, בין ת"ת למלכות, בהתעררות התחתונים, והם הם בנות ירושלים, והם י"ב שבטים, והם י"ב בקר, אשר הים שהיא מלכות עליהם מלמעלה, כי היא מעולם האצילות, והם מעולם הבריאה, ולפיכך אמר מלמעלה, והם הם שבע הנערות הראויות לתת לה.

ואל יקשה בעיניך, אם הם שבעה, איך הם שנים עשר. כי כבר בפרשת ויחי, בדף רמ"ב ע"א אמר, וז"ל, ד"א בנות ירושלים, אילין י"ב שבטין, דתנינן ירושלים על י"ב טורין קיימא. ומאן דאמר על שבעה, לא קאמר לאשלמא שלימו, ואע"ג דכולא חד, דאית שבעה, ואית שנים עשר, ואית ארבעה, וכולא חד כר, בשורה י"ט. והכונה היא, כי כשהיא עומדת על י"ב, יורה שלמות, כי ששה קצוות פועלים דין, וששה קצוות פועלים רחמים, והיא עומדת עליהם, ומכרעת וכוללת אותם, הרי י"ג. וכשהם ששה, יורה שאין כאן כי אם ששה קצוות דין, ולא של רחמים, והיא עמהם, הרי שבעה. וזה דעת מי שאמר, על שבעה הרים עומדת, ואז אין שלימות דין עם רחמים או שאין קצוות הרחמים פועלים, אלא נכללים בתוך שש קצוות הדין, או איפכא, שש קצוות הדין אין פועלים, ונכללים ברחמים, ואין זה שלום והכרעה. ומ"ש לא קאמר לאשלמא שלימו, אבל כולא חד, כי האמת אינן כי אם ששה קצוות, וכללות המדה עמהם, הרי שבעה. ומי שאמר ארבעה, הוא כללות השש קצוות, שלשה בג': חסד בנצה וגבורה בהוד, ות"ת ביסוד, והיא המלכות הכוללת אותם, הרי ארבעה. ולעולם הם הם

תשלום הפסוק ה' אחד ושמו אחד, רוצה לומר, כי עתה בהיות שהז"א לפעמים הוא ח"ו פגום חסר, ואין בו רק שש קצוות, איננו יכול להזדווג עם נוקביה, ולהתיחד תמיד עמה ביחוד. אבל לעתיד, שיהיה ז"א גם הוא ששה אל ערך אבא, שלם ב"ט, לכן יהיה ה' שהוא הז"א אחד, וגם נוקביה תהיה אחד, ויתייחדו יחד שניהם ביחוד אחד תמיד, ע"ד אבא ואימא, שתמיד הם ביחוד אחד, דלא פסיק זווגייהו לעלמין.

פרשת פקודי

שם בדף רכ"ג ע"ב, שורה י"ג, וז"ל, בן חור בן אורי, ועל דא אשתלים ביה דינא דקב"ה, בעובדא דעגלא. פירושו: דדריש מלת חורי, מלשון חרי אף, וכמשה, מה חרי האף הגדול הזה, והוא שמאלא. (א"ש: הענין הוא, אע"ג דחור הוא לבן, וכענין חור כרפס ותכלת מסטרא דחסד, עכ"ז מדקאמר בן אורי דא ימינא, מוכרח הוא לומר בן חור דא שמאלא, מלשון חרי אף כדקאמר הרב זלה"ה).

שם בדף רכ"ז ע"ב שורה כ"א, וז"ל, בטש בנהירו דפרסא ונהרין כחדא, ואתעבידו תשע היכלין, והיכלין לאו אינון נהורין כר, נתבאר בביאור אדרת האזינו, במאמר כד אתתקן אפיק ט' נהורין דלהטין מיניה מתקונוי כר, וע"ש (היטב. ז)

שם בדף רכ"ז ע"א, שורה כ"ב, וז"ל, ת"ח, א"ר אלעזר ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה וזים לעמודים כר, נתבאר באדרת נשא בדף קכ"ח ע"ב וע"ש ח) האמנם.

שם במאמר ההוא עצמו, בדף רכ"ז ע"ב שורה א', וז"ל, האלף לך שלמה, דאינון אלף יומי החול, ואינון יומי דגלותא כר. גם זה נתבאר באדרת נשא, בדף קל"ב ע"א, בענין ההוא עלמא קדמאה דאיהו אלף אלפין מארי תריסין כר, וע"ש ענינם מה הם, ותראה איך

חנהות ומראה מקומות

(ז) גם בע"ח שער א"א פרק ב'. (ח) המשך דבור המתחיל האמנם. (ט) נ"א מלאכים (זה"ר).

ואז ירדו אותם הז"מ התחתונים למטה בצולם הבריאה, תחת מקום המלכות דאצילות לגמרי, ונשאר מקומם פנוי, תחת ספירת הבינה, ובאותו ההלל אשר בין ספירת הבינה, ובין הז"מ האלו, יצאו עוד ז' ספירות אחרות כלולות יחד, בציווד אדם, כלול זכר ונקבה, והוא סוד זר"ן, והוא נקרא מלך השמיני, אשר שמו הדר, ושם אשתו מהיטבאל, כי הדר הוא ז"א, ומהיטבאל הוא נוק"י (ד) ונמצא הו' ספירות תחתונות הראשונות, להיותם בפרד זה מזה בלתי חבור, נקראו ז' מלכים, ואלו הו' ספירות תחתונות, להיותם מחוברים, נקראים כלם יחד מלך אחד, והוא הנקרא מלך השמיני הדר, ושם אשתו מהיטבאל כו'. ואלו הו' ספירות האחרות, הונחו באותו מקום החלל, שבין ספירת הבינה, ובין הו' מלכים ראשונים, ואותם הז"מ ראשונים שמתו, ירדו למטה מזה המלך הח' הנזכר.

אמנם לא היה זה, אלא אחד אשר הג' ספירות הראשונות נתקנו, בתיקון פרוצוף אדם, כי אחר אשר מתו אלו הז"מ, נתקנו אותם הג' ספירות ראשונות שנשארו למעלה, ומה שהיתה כל ספירה מהם בתחילה, כלולה מ"ס בערבוביא בדרך הנז"ל, נעשו עתה בחי' י"ס גמורות, בצורת פרוצוף אחד, בכל ספירה מן הג' ספירות ראשונות, ואחר אשר נתקנו ג"ר באופן הנז"ל, יכול האור העליון לרדת בסדר מדדנות, והו' ספירות התחתונות האלו החדשות, יכולות לקבל אור הא"ס היורד להם כנז"ל.

הנה עתה תראה, כמה תיקונים נעשו, באופן שהאור עתה יכול לירד למטה, ויוכלי התחתונים לקבלו, האחד, הוא שבתחילה היתה כל ספירה כלולה מ"ס בערבוביא כנזכר, יעתה כל אחד מהם נתקנה, בציווד פרוצוף אדם, ובצורת אדם, ובצורת קיום ביושר, ומקבלים השפע בסדר נכון, שלא בערבוביא. הב' הוא, כי בתחילה היה האור היורד בהרחבה שלא במדה, ולא היו התחתונים יכולים לקבלו ונתבטלו, אבל עתה, כיון שהשלשה ספירות

החזין מתתא כדקא יאות כו'. להבין המאמר הזה, צריך ביאור רחב, ובתחילה נבאר, ענין אלו הניצוצין דזריק לשכ"ה עיבר, מה עניינם, ובתחילה צריך שתעיין כמה שביארנו בפרשת בא דף ל"ח ע"ב מספר הזהר בענין נער ונערה, ואחר שתעיין הנוכר, נבאר עניינם יותר באריכות, ובפרטות.

דע, (ק) כי טרם שנאצל עולם האצילות, נאצלו בחי' ה"ס ההם, בבחי' אחרת, שאינה פן עתה, והוא, כי ה"ס דאצילות נאצלו הם לכרם, זו ע"ג זה חו למטה מזו, חו מקבלת שפע מזו, חו נותנת שפע לזו, חו"ס פסוק ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, שהם אלו ה"ס שנאצלו בסדר הנזכר, ובאופן הנזכר, ואפילו ה"ק אשר הם מן החסד ור"ד היסוד, לא היו מתקשרות ומתחברות בצורת פרוצוף אדם, אלא כל א' עומדת תחת חבירתה, ומקבלת ממנה, ולא היו בציווד קיום, אשר נתבאר ענין הקיום ופירושו, בררוש אחד ארוך.

הנה כ"א מאלו ה"ס, ודאי הוא שכל אחד מהם היתה כלולה מכל י"ס, אבל הדבר היה בערבוב, כאלו נמשיל לך משל א', שהיו כדרך המים והיין והחלב והשמן והדבש וכיוצא בזה, מעורבים יחד, ונתונים בכלי אחד, והו' תחתונות היו בבחינת דינים, הטעם הוא, לפי שאי אפשר לקיום העולם ולהנהגתו, זולתי הדינים וקליפות, וכמ"ש במשנה להפרע מן הרשעים כו', ולתת שכר טוב לצדיקים, ואמנם היה הדין למטה בז"ת, אלא שהיה הכל מעורב יחד כנזכר, ולהיות כן, שלא היה בהם ב"ס שום תיקון כלל, לכן כאשר היה אור הא"ס יורד, ובוקע בתוכם מלמעלה למטה, היה האור יורד מכתר להכמה, ומחכמה לבינה, שהיא הספירה השלישית, אבל בהתפשט האור ההוא העליון, אשר הוא סוד רחמים גמורים, וחסד גמור, ובהגיעו אל הז"ת, אשר הם דינים כנזכר, ומהם הדינים מתעריז, לא היו יכולים לקבלו, כי הם הפכיים, זה חסד, זה דין, והיו מתבטלים ע"י האור העליון, ומתו, וכמשי"ה ימת בלע, וימת חושם וגר.

הנהות ומראה מקומות

(ק) ע"ה שער המלכים פרק ה', ע"ה עם פמ"ס ענף ט"ה. (ר) ע"ה שער התיקון סוף פרק ג'.

אבל המלכות של האצילות. היא למטה בהיכל השביעי העליון, שבשבעה היכלות דבריאה. הנקרא היכל קדש הקדשים, ויושבת שם על גבי שלשה ראשונות דבריאה אשר בהיכל ההוא. ומלכות דבריאה בהיכל ק"ק דיצירה. ע"ג שלשה ראשונות דיצירה אשר שם. ומלכות דיצירה, בהיכל ק"ק דעשיה. ע"ג שלשה ראשונות דעשיה אשר שם. וז"ס סמיכות גאולה לתפילה, (ז) והבן זה.

ואמנם שם של יאהדונה"י הנזכר לקמן בזאת הדף, וז"ל, בהאי היכלא דאיהו יאהדונה"י, כללא דתריין שמהן, שהוא בזה ההיכל של לבנת הספיר, הוא בחי המשך והתפשטות הדעת העליון שבעולם הבריאה ומתגלה למטה בהיכל היסוד, הנקרא לבנת הספיר, והיא שם בבחי גשמת ההיכל הזה, בסוד הדעת. וכן עדין בכל עולם ועולם.

שם בספר הזהר דף רנ"ב ע"ב, וז"ל, מהכא אתעביד גהר דינור אלף אלפין כו', נתבאר באדרת נשא דף קל"ב ע"א, בענין ההוא עלמא קדמאה, דאיהו אלף אלפים מארי תריסין כו', וע"ש היטב, איך הוא מתפשט עד כאן בהיכל הזכות הזה.

שם דף רנ"ג ע"א, וז"ל, היכלא חמישאה כו', ענין היכל אהבה, שלא נכנסו בו נשמתין חרותין, מיומא דאתחרב בי מקדשא כו', כבר ביארנו זה בסוד מצות שלוח הקן, כי אדה"ר נברא אב"א, וכל הנשמות היו אז כלולות בו, ואח"כ צריכים כל הנשמות התם, לחזור ולבא ע"י זווג פב"פ, ואז יקראו נשמות חדשות. כיון שאז היא הפעם הא' שבאו ע"י זווג פב"פ, ואלו החדשות הם דלא עלו בהאי היכלא אחר החרבן.

שם דף רנ"ד ע"ב, וז"ל, ת"ח, נשמתא דאלין, לאשלמותא דרוחא קדישא, דלהון עשדה

אחרונה שבשש, ושם הם שבעים, עם המלכות הכוללם. וטעם היותם שבעים, ולא שבע, כי כולם כלולות מעשר, ומקבלת מכולם, הרי שבעים.

הכלל העולה, כי הווי"ן שהם סוד הששה קצוות, נתגלו בחכמה בסוד אלף, ובבינה, בסוד שבע מאות, להיות כי הבינה שם בית המלכות. ובת"ת, בסוד חמשה, ובמלכות, על ידי היסוד, בסוד שבעים, ומשם נתגלו (ע) למטה ממלכות, אלא שבאה על נוקבי, וכולא בדזא דזא"ו שהוא היסוד, כי הוא השושבין ובדיוקנא דר' ת"ת (פ) אתעביד בדמות אדם העליון, יש כמה אדם תחתון, במדרגות המלכות, להודווג עם הנקבה, כי כל הצורות הקדושות, גם אשר למטה מהמלכות, דמות אדם בשש קצוותיו להנה, זכרים ונקבות. כמבואר בזה פרשת תרומה, להודווג זה עם זה, ולהשפיע שפע, וכולא מרזא עלאה, מששה קצוות עליונות, שמחכמה ומבינה. (א"ש: לא נעלם מעיני כל הקורא, כי נפל קצת טעותים קטנים בסוף המאמר הזה, ולא רציתי לשלוח בו יד).

שם בדף רל"ג ע"א, וז"ל, דהא במשחתא אחרא דחפיא על דא, סלקא בחושבנא כחושבן דל כו', כבר נתבאר זה, בדרוש הנדרים והשבועות מה ענינם, ושם תבין, איך קומת המלכות מדתה דל אמות.

שם בדף רמ"ו ע"א, וז"ל ואקרי לבנת הספיר, כמה דאוקימנא בסטרין אחרנין כו'. (ע"ח שער מ"ו שער כסא הכבוד פ"ג) דע, כי היכל לבנת הספיר, אשר בכל עולם מן שלשה עולמות: דבריאה, יצירה, ועשיה, הם בחינת ספידת היסוד, והיסוד כולל ימין ושמאל, ולכן נקרא לבנת הספיר, לבנת מצד ימין. וספיר, מצד שמאל כנ"ל. אבל המלכות שבהיכלות האלו, אינה בעולם ההוא עצמה,

הנהות ומראה מקומות

(ע) נ"א למטה במלכות לאשראה על נוקבא (זהר הרקיע).

(פ) נ"א דאתעביד בדמות אדם עליון כי יש כמה אדם ותחתון במדרגות המלכות להודווג עם

(ז) שער הכוונות. ענין ק"ש דרוש ח'.

ויר"ד תתאה, היא מ"ן, ועולים משם, עד ההיא פרסא, אלו יורדים ואלו עולים.

(ב) ונבאר עתה, בחי' המ"ן אלו מה עניינם. דע, כי כל בחינת מ"ן, הם דינים וגבורות, וסודם הוא, אותם המלכים של ארץ אדום, שמלכו ומתו, אשר הם מבוארים אצלנו במקומות רבים. ואמנם בחינת המלכים ההם, רצה המאציל העליון, לברא אותם בתחילה באופן ההוא, שיהיו כוללים בחינת קדושה, אלא שהיא דיניק וגבורות, ובהם מעורבים השמרים והקליפות, ובכונה גמורה בראם כך, כדי שיהיה בעולם שכר ועונש, להפרע מן הרשעים, וליתן שכר טוב לצדיקים, ואין זה מקום להאריך בו, אמנם בכונה גמורה בראם כך, כדי לבטלם ולהקיתם, כדי שיתבררו מהם ניצוצות קדושות ויעלו למעלה, והקליפות המעורבות בהם, ישארן למטה, בסוד סגי הוהב ושמרי היין.

ודע כי אלו הו"מ, הם י', אלא שהם דוגמת הו' היכלות, הנזכר בוהר, כי הם עשרה, ונקראים בשם ז', לפי שבהיכל העליון כולל ג' היכלות ראשונות, וההיכל התחתון, כולל ב' היכלות אחרונים. וכן הוא הענין ממש בז"מ האלו, כי הם עשרה, ונקראים בשם שבעת בלבד.

ולהיות המלכים האלה בחי' דינים וגבורות, נמצא שהם כלם בסוד הנקבה, כנודע כי הנקבה כלה דין, והנה באלו המלכים יש בהם חלק אל המלכות נוק' דו"א, וחלק מהם אל המלכות שבז"א וחלק מהם אל הבינה וחלק מהם אל המלכות שבז"א.

הנה כל המלכים, הם בחי' מחין של הנקבות כלם, אשר מהם מתהוים המ"ן, כמו שיתבאר בע"ה. ולסבה זו שהם בחינת המחין, שהם בחי' החכמה הנק' מחשבה, לכן כל אלף המחין הובררו במחשבה שהיא החכמה, כמ"ש, וסליק גו מחשבה, ניצוצין זריק לשך עיבר, ובריר פסולת מגו מחשבה ואתבריר כר, והטעם

המלכות היא ה' אחרונה שבשם, ולכן אם תקח ה' אותיות דין מחמשה שמות אדנ"י, יהיה מספרם שך, וכשתחבר עמהם ה' אלפין, של ה' שמות אדנ"י, אז יהיו שכ"ה ניצוצין, כמנין נערה. כמבואר אצלנו בפרשת בא, דף ל"ח ע"ב, וע"ש היטב.

(ת) ונחזור לבאר עתה, ענין תיקון אלו המלכים שמתו מה עניינם, וגם נבאר פי' מ"ן, הנזכר בכל הוהר, גם נבאר דרוש אדה"ר, איך נברא ע"י זווג אב"א, גם נבאר פי' זווג אב"א, מה עניינו. ואח"כ נבאר ענין אלו עשרה הרוגי מלכות, מה ענינם. ונתחיל מדרוש המ"ן, ד"ב כי בחינת הכלי אשר נעשה באשה, לקבל בתוכו את טפת הזכר, נעשה ע"י הידים העליונים, כמבואר אצלנו בפרשת וילך דף רפ"ו ע"א, וז"ל, כרוה נדיבי העם, אילין אבהן דאקרון נדיבי עמים, כרוה אתר לאזדחגא בה מלכא בברכאן כר, ושם ביארנו, כי זה עצמו הוא מ"ש חז"ל במקום אחר, (א) פלוני מצכה באצבע, וע"ש ענין הכלי הזה מה עניינו.

ונבאר עתה ענין המ"ן הצריכים להיות בתוך הכלי הזה, ומה עניינם ומציאותם. דע, כי כמו אשר האיש מזריע ונותן טיפת מים זכרים בנקבה, והם נמשכים מן מוח שלו, כן האשה נמשכת טיפת מ"ן מן המוח שלה עד היסוד בה, שהוא בית הרחם שלה, והטיפה הזאת נקראת מ"ן, ומשתי בחי' טיפות אלו, של מים זכרים ומים נקבות, הנמשכות ממוח הזכר וממוח הנקבה, וכלם ניתנים ביסוד שלה, ומתחברים שם, אז מהם נוצר הולד, שהם בחי' הנשמה, שנוצרת שם מזווג עליון, להנתן אח"כ בתחתונים בסוד בנין אתם לה' אלהיכם, ושתי בחי' אלו, נרמזים בשתי יודין, המצורפים שם באות א', כי י"ד עילאה, היא מוח הזכר, ואות י"ד תתאה, היא מוח הנקבה, והוא"ו אשר ביניהם, היא בחי' חד פריסו דאתפרס, הנזכר בוהר בכ"מ, ויר"ד עילאה, היא מים זכרים, ויורדים משם עד ההיא פרסא, שהיא הוא"ו.

הנהות ומראה מקומות

(א) יבמות ל"ד: (ב) ע"ח שער המלכים פרק ר. ע"ח עם פמ"ס ענף י"ב.

(ת) ע"ח שער מ"ן ומ"ד פ"א. ע"ח עם פמ"ס ענף ל"ז. שער ההקדמות דף קנ"ט.

באדרת נשא דף קל"ה ע"ב, ומנהון אתבסמו.
ומנהון לא אתבסמו.

ודע, כי כל זה שביארנו לעיל, הוא בדרך כללות בענין ה"ס הכוללות כל עולם האצילות, ואמנם גם כל פרצוף ופרצוף מן ד' הפרצופים הראשונים, היה ענין זה של בטול המלכים. כי אחר כל ספירה הג', שבכל פרצוף מהם, אירע בהם בטול הו"ת שבאותו פרצוף, וכנגדם אנו אומרים ומזכירים, ארבעה פעמים ענין תחית המתים, בברכת אתה גבור, כמבואר שם וע"ש.

ונהזור לבאר ענין המלכים הנזכר, (ש) כי הנה להיות אלו הו"מ כלם דינים קשים, לכן לא יכלו לקבל האור, ונפלו למטה כנזכר, וגם כל אלו הו"מ, כ"א מהם היה בסוד אדם, אלא שהיו אז בלי תקון, ואם תמנה ד"פ אדם, יהיה בנימטריא שט"ו, ואלו יצאו מן בוצינא דקרדינותא דגניו גו מעוי דאימא, וכמו שביארנו כי בוצינא דקרדינותא היא שורש הדינים ועיקרה, וממנו יצאו אלו הו"מ, שכולם היו דינא קשיא, ולכן אם תחבר ה' דבינה אשר משם יצאו אלו השט"ו, יהיה מספר כלם ש"ך, וז"ש, ה"ת, ריטא שירותא דמהימנותא כו', בטש בצוצא דקרדינותא, שהיא שורש הדין הגנוז במעוי דאימא כנזכר באדר"ו, חזיק ניצוצין לש"ך עיבר, כי אלו המלכים להיותם דינים וגבורות חזקות, נקראים בשם ניצוצי אש, שיצאו מבוצינא דקרדינותא, והיה מספרם ש"ך ניצוצין, כל נצוץ חלוק כחברו איש לעברו פנו, חזיקתם היתה עד שירדו למטה מעולם האצילות, ובהיותם שם בריר פסולת מגו מחשבת ואתבריר, כי להיותם דינים קשים, היה הפסולת של הקליפות מעורב בהם, וכאשר נורקו למטה הובררו ונתקנו, והטוב והקדוש שבהם, חזר ליתקן ע"י המלך השמיני, הנק' הדר, יעלו למעלה, והפסולת שבהם, נעשה ממנו בחי הקליפות, ונשארו הם למטה.

ואמנם כל אלו הו"מ, בדתם, נשאר תחת מקום מה שהוא עתה מלכות דאצילות, אשר נק' שם אדנ"י, ושם נתחברו ועמדו, והנה

ראשונות נתקנו, בציור פרצוף אדם, יוצא האור במדה ובמשקל, כפי הצורך והיכולת בו תחתונות לקבלו, והוא על ידי השערות אשר בראש הפרצוף, כי האור נמשך דרך השערות, שצורתם כמו צנורות דקים, ומסופם יוצא האור לחוץ, כנז"ל בריש תיקון ע' גם נמשך האור דרך חלונות ומעברים צרים וקטנים, בנקבי האון והחוטם והעין והפה וכיוצא, ויכולים התחתונים לקבל האור ההוא.

והשלישי הוא, כי בתחילה היו ג"ס ראשונות כ"א כוללה מ"ס, אבל עתה שנעשת כל ספירה מהם בצורת פרצוף, נמצא כי כל אחת מהם נעשת פרצוף מ"ס גמורות, ומה שהיו עתה תחלה ג' ספירות, הם עתה שלושים ספירות, באופן שנתארך ונגדל המקום שיעור רב וגדול מאד מבתחילה, ונתרחקו ז"ת מן הא"ס, שיעור גדול של שלשים ספירות, ויכולים לקבל האור. משא"כ בתחילה שהמרחק אשר בינם לבין הא"ס, לא היה רק שיעור ג' ספירות לבר, וע"י ג' התועליות האלו שנתחדשו עתה, נמצא שהו' תחתונות, שהם המלך השמיני, יכולות לקבל אור עליון של א"ס, והם מתקיימות, ואינם מתבטלות כמו הראשונות, שהם הו"מ הנזכר, ואז גם הו"ק נתקנו, כי גם נתחברו, היו מחוברים בסוד פרצוף אחד ולא נבדלים זה מזה, כבראשונה באותם הו"מ.

ואחר אשר היה עתה תקון הזה בכל עולם של האצילות, נמצא כי גם באותם הו"מ שמתו, ונפלו למטה מעולם האצילות, גם הם יכולים עתה להתקן, כמו שנבאר בע"ה, והענין הוא, כי עתה הם מרוחקים מן הא"ס בתכלית ההרחק, כי הנה עתה הם ה' פרצופים גמורים, כל אחד מ"ס גמורות, כי הכתר נעשה פרצוף א"א, והחכמה נעשה פרצוף אבא, ובינה נעשה פרצוף אימא, והו"ק נעשה פרצוף ז"א, ועשירית נעשית פרצוף נוקבא דז"א, א"כ יש עתה הרחק רב מאד ביניהם, ולכן עתה יש יכולת אל הו"מ דמתו, להתקן ולהתברר ולהתבסס, וכנזכר

הנהגות ומראה מקומות

(ש) ע"ה שער רש"י נצוצין פ"ה, מבו"ש ש"ה ח"א פרק ג', צ"ח עם פמ"ט ענף ל"ו.

זה"י עתה תבין בזה ענין מ"ש בספר הוזהר במקומות הרבה כי אדה"ר וחוה נולדו ע"י זוג אב"א. ה) וכן בכל המקומות שתמצא כתוב בספרנו, ענין זוג אב"א, אל תחשוב שהדבר כפשוטו, כי נמנע הוא שום זוג בהיותם אב"א, אלא מוכרח הוא שכל הזוגים יהיו פב"פ. אמר שמואל: הדרוש הזה של זוג אב"א, נתבאר גם כן בשער א', בשער ההקדמות בדף קע"ג ע"ב, וגם נתבאר שנית בדף רמ"ג ע"א, וגם נתבאר פה.

והענין הוא כנזכר, שאם היו ז"א ונוק' למטה במקומם, לא היה אפשר לעמוד אלא אחור באחור, וכדי להזדווג, הוכרחו לעלות בחיק אבא ואימא בהיכלם, ושם נזדווגו פנים בפנים, ע"י מיין נוקבין של הבינה, וירדו למטה במקומם, ועמדו אחור באחור, ואז הוציאום לחוץ, את אותם הנשמות שהיתה היא מעוברת בהם, ולכן הווג הזה נקרא זוג אחור באחור, ואין להאריך, ולכן היה צריך, שיזדווגו ז"א ונוקביה פנים בפנים במקומם למטה, ואז יולידו את אדם וחוה, ואת הנשמות הכלולות בהם, ואילו היה הענין כך, היו אדם וחוה נתקנים בתכלית התקון, וגם כל העולמות היו נתקנים ושלמים, ולא היה כך כמו שביארנו, אלא שיצאו בבחינת אחור באחור, ואז נולדו אדם וחוה, גם הם מחוברים אחור באחור, וגמרים הקב"ה, כדי להחזירם פנים בפנים.

והנה אם אדה"ר, לא היה עובר על מצותו יתברך, היה כח בירו להכניע את הקליפות, אשר באחורי הנוקבא דז"א על ידי מצותיו ומעשיו הטובים, כמשה"ה לעבדה ולשמרה, ואלו מצות עשה ומצות לא תעשה, והיה מחזיר את ז"א ונוקביה במקומם למטה, בבחינת פנים בפנים, ואז היו מתבררין גם חלק המיין נוקבין של נוקבא דז"א, הנתונים בין הקליפות, בתכלית

מינה, ועל דא אתערבא, דכתיב ויפגז במקום וילן שם, דנטיל רשו בקדמימא כו'.

והענין הוא, כי אר"א נסחו את המלכות מאחורי ז"א, והעלוה למעלה בהיכל שלהם, של אר"א עצמם, אשר אין כח ורשות אל הקליפות לעלות ולהתאחו שם כנודע, ואותו ההיכל שלהם, נעשה בחינת תופה אל זרין, ושם נזדווגו יחד פב"פ, והולידו נשמת אדה"ר, משא"כ בכל שאר הזוגים של זרין, כי כולם נעשים למטה בהיכל הנקבה, ח"ש בקדמימא, כלומר בעת בריאת אדה"ר, וביאה אל האדם, כי העלוה לנקבה בהיכל העליון דאר"א, וכבר שם היה ז"א, והביאו את נוקביה אליו להזדווג צמו, אבל לבתר, רוצה לומר בשאר הזוגים שמאו ועד עתה אחר בריאת אדם, אז איהו ייתי לגבה, רוצה לומר למטה בהיכל הנקבה, שם ירד הו"א להזדווג עמה, ולא תעלה היא אצלו, ואמנם צריך להודיע, ד) כי להיות שלזרין לא היה מ"ן של נוק' מבוררים, ואי אפשר להזדווג בלתי עליית מ"ן, ולכן הוצרכה הנוק' דז"א, לקחת את המ"ן של אימא עילאה, והעלתם אותם בסוד מ"ן לגבי ז"א, וע"י עלייתם נזדווגו, והולידו את אדה"ר וחוה, כי כיון שעלו למעלה בהיכלם, יכולים הם לקחת המ"ן דאימא בהלואה לצורכה, ובוה תבין גדולת מעלת אדם וחוה כמה היתה, שנולדו על ידי עליית מ"ן של הבינה, אלא שהיה בנוק' דז"א, שהעלתם אל הו"א ולכן אדם וחוה נאחזים עד למעלה באר"א והבן זה.

והנה אח"כ ירדו זרין למטה במקומם, והזדווגו להיות בסוד אב"א, כי אי אפשר להם לעמוד כאן אלא אב"א מפני תקוף הקליפות שבאחורי הנוק' כנזכר, ואז הוציאו והולידו נשמת אדם וחוה, ובהם כלולים כל גשמות הנבראים אח"כ כנודע.

הנהרות ומראה מקומות

שער דרושי הנקודות פ"ו שער תקון הנוקבא פ"א שער יעקב ולאה פ"ב שער סדר אבי"ע פ"ה ע"ח עם פמ"ס ענף י"ט, תע"ס שיעור ז' מן אות כ"ג, שער ההקדמות דף קע"ג, ספר הלוקטים סוף פרשה בראשית סימן ג'.

ד) ע"ח שער מ"ן ומ"ד פרק ב', מבו"ש ש"ב ח"ג פ"ט, ע"ח עם פמ"ס ענף ל"ה, שער ההקדמות דרוש כ"ו בענין מ"ן מה ענינים דף של"ט.

ה) ע"ח שער עקודים פ"ב וסוף פרק ח'.

בסוד מין דיסוד דאימא ואז נתקן ז"א. ואחתם המין הצריכים אל חלק ז"א עצמו, למלכות שבו עלו עליה אחת כנוז"ל, אחר עליה המין של הבינה, ואחר תיקון ז"א, עלו עוד עליה אחרת, למעלה באצילות, ונתהוו בסוד מין של המלכות דז"א עצמו.

והנה כל אלו המין שהובררו עד עתה, היו נעשים ומתבררים מאליהם; ע"י המחשבה העליונה כנוזכר, ולא הוצרך אל מעשה התחתונים, יען הקליפות אשר כנגדם בס"א אינם כ"כ חזקים ושודטים בהם. אבל המין של הנוק' דז"א, אשר היא בחי' העשיה כנודע, אשר שם עיקר אחיות הקליפות ותקפם וגבורתם ומפני זה לא יכלו המין של חלק המלכות להתברר מאליהם, עד אשר יולד אדה"ר, וע"י מעשיו ומצותיו ותפילותיו, יעזור ויסייע לברר המין הנזכר, ויחלמו להתברר כולם. ועל כן, לא היתה הנוק' דז"א יכולה לעלות מין, לקבל מיד של הז"א, ונשארו בסוד אחר באחור, כי אם היו חוזרים פב"פ, היו הקליפות נאחזות באחורים של הנוק', לרוב גבורת תוקף הקליפות הנאחזות בה.

ונמצא כי אי אפשר להיותם פב"פ, והנה אם ישארו זרין אב"א, אי אפשר להם להזדווג, כי אין זווג אלא בהיותם פב"פ. והדבר עתה תלוי ועומד ועל כן הוצרך לעשות המצאה אחת, והיא משה, ויבן ה' אלהים את הצלע כו'. וביארז כל פרשה זו בזהרה, בפרשת בראשית דף מ"ז ע"א, וכל הענין והדרוש ההוא, תבינהו ממה שנבאר כאן, אעפ"י שלא נזכיר כאן אלא ראשי פרקים. וז"ל המאמר עצמו בפרשת בראשית דף מ"ט ע"א, וז"ל, ויביאה אל האדם, מהכא אוליפנא, דבעאן אריא דכלה, לאעלא ברשותיה דחתן, כד"א את בתי נתתי לאיש הוזה וכו'. מכאן ואילך בעלה ייתי לגבה, דהא ביתא דילה הוא. דכתיב ויבא אליה, ויבא גם אל רחל. בקדמיתא ויביאה אל האדם, דעד הכא אית לאבא ולאימא למעבד, לבתר איהו ייתי לגבה, וכל ביתא דילה הוא, ויטול רשות

הוא, כי כל אלו המלכים הם מוחין של הנקבות, אשר גם הם נק' מחשבות.

ולכן כאשר המחשבה העליונה, שהיא מוחא חכמה סתימאה דברישא דעתיקא קדישא, רצתה לתקנם, היה באופן זה: כי אחר שנתקן א"א בתקונים שלו, בסוד הפרצוף כנודע וכנוז"ל, כי אז האור נמשך ע"י מעוט, ויש יכולת במלכים אלו, לקבל האור העליון, ולהחזיר לחיות, ואז אותה המחשבה עליונה, מ"ס דעתיקא, האירה בהם, וע"י כך נתבררו אלו המלכים. ואז אותו החלק הראוי להיותו בחינת מין בא"א, במלכות שבו, הובררו ועלו באותה שעה, וכל שאר המלכים נשארו למטה, כי בחינתם גרועה ואינה ראוי' לעלות עתה, כי אין זה מקומם.

ואמנם ענין החלק הזה, שעלה במלכות דא"א לעשות מין כנוזכר, הנה הם סוד בחינת השערות של דיקנא דע"ק, וז"ש באד"ר דף קל"ב, ענין אותם ג' עלמין, דנפקין בתיקונא קדמאה דדיקנא דעתיקא, ושם ביארנו, שאלו הג' עלמין, הם מבחי' ג' מלכים, הנקראים: בלע, וחשם, ויובב. ג) וכבר ידעת, כי השערות ממותרי מוחא נפקי, כי מציאותם הם, מן החכמה עצמה אשר בא"א, שהיא מוחא סתימאה דביה. וכבר ידעת, כי זאת החכמה, נקראת נוק', בערך הכתר של א"א בעצמו. ואלו השערות של הדיקנא דא"א, הם מין של החכמה הנזכר, והו' הטעם שאלו השערות הם דינים גמורות, ואחר אשר עלו אלו המין ממה שנתברר מאותם המלכים, ועלו עד מלכות דא"א, או התחילו לברר, גם החלק של המין, הראויים אל הבינה, הנקרא אימא, ובהיותם שם למטה, נתעלו ממקומם, ועלו עד המקום שהיה בו בתחילה המין אשר עלו בא"א, והרי זו עליה אחר.

ואח"כ נתקנו אריא, גם הם אחר עליה המין של אריא, ואחר שנתקנו גם אריא, אז המין הראויים אל אימא, עלו למעלה מאותו מקום שנתעלו בו, ועלו עוד עליה אחרת, עד אימא עצמה, למעלה באצילות, ונתהוו שם

הנחות ומראה סקומות

(ג) מבריש ש"ג הי"ב פ"ד וס"ו. ע"ת שער המלכים פ"ב.

דבר זה קיים לדורי דורים, עד ביאת המשיח. והם יעלו בחינת המיין נוקבין במלכות, אף אם אין זכות בדורות האלו שאחר החורבן להעלות מיין נוקבין במלכות, והבן זה מאוד.

ועתה אבאר לך לשון הזהרה, וז"ל, תא חזי, נשמתא דאילין, לאשלמותא דרוחא קדישא, דליהוון עשרה רוחין מתתא כדקא יאות, וגופא דליהוון יתמסר למלכו אחרא כו'. פירוש: כי הנה ביארנו, שעתה צריך שיתבררו מיין נוקבין של אימא, שכבר היו מבוררים, ועתה נפלו בקליפות ונתערבו שם. וגם צריך לברר מיין נוקבין של נוקבא דז"א, אשר עדיין לא נתבררה, ותמיד היו נתונים בעמקי הקליפות. והנה הנשמות של אלו העשרה, הם מעלים תמיד מאו, ועד ביאת המשיח כנוצר, בחינת מיין נוקבין של אימא, אשר נפלו למטה בקליפות. חז"ש, תא חזי, נשמתא דאילין, רוצה לומר: בחינת הנשמות של אלו העשרה הרוגי מלוכה, הוא לאשלמותא דרוחא קדישא, כלומר: להשלים החסרון של רוחא קדישא עלאה, סטרא דקדושה שהרי אותם המיין נוקבין שלהם, הנתונים בעמקי הקליפה, וכדי להעלותם משם, בעי דלהוון עשרה רוחין מתתא כדקא יאות, רוצה לומר, שאלו העשרה דוחות ונשמות, של אלו הצדיקים הרוגי מלוכה, שיהיו מתתא, רוצה לומר שיעלו את המיין נוקבין מתתא לעילא כדקא יאות. זה מדבר בבחינת מיין נוקבין של אימא.

וכנגד העלאת מיין נוקבין של המלכות, אמר, וגופא דלהוון יתמסר למלכות אחרא, פירוש: כי על ידי הצעד שסבלו גופם ממש, במה שנהרגו, יש יכולת בגופא לעלות את המיין נוקבין של המלכות, הנתונים ומוטבעים תוך הקליפות הנקראים מלכו אחרא, שכנגד המלכות דקדושה, וכיון שאזנם הגופים שלהם, נמסרו ביד מלכות הרשעה של הקליפות, היה יכולת בהם ללקט משם הנשמות הנק' מיין נוקבין, הנתונים שם, ולהעלותם אל המלכות של הקדושה. וכמו שביארנו בפסוק, עת אשר שלט

ב' בחינות האלו, שיש בענין המיין נוקבין, זכפרשת נשא בדרך קליה ע"ב, ביארתי ענין ההוא רוחא מה ענינו באך היטב, וע"ש.

ואחר שביארנו ענין חטאו של אדם הראשון ומה גרם על ידי מעשיו, נבאר עתה, ענין גרעון אחר יותר רע מזה, והוא בזמן סוף בית שני, כשנחרב, בזמן עשרה הרוגי מלכות, כי אז נתגברו העונות ונתרבו מאד, וגברה יד הקליפות, ולא היה כח במעשה התחתונים, לברור ניצוצות מן המלכים הנזכר, ולא היו יכולין להעלות מיין נוקבין, מנוקבא דז"א לגבי בעלה, ולא עוד, אלא שגם המיין נוקבין של אימא עלאה, חזרו לרדת בעון הדור, ונפלו בעמקי הקליפות, ונתערבו שם כבראשונה. זהו סוד, ובפשעיתם שולחה אמכם, ולהיות זה, היה העולם הולך ליחרב, ולכן הוכרח ענין עשרה הרוגי מלוכה אלו, וכאשר נהרגו ע"י קידוש השי"ת, היה יכולת בהם ובנשמתם, להעלותם את המיין נוקבין כבתחילה, מעט מעט ניצוצות, בכל זווג זווג, הן מבחינת מיין נוקבין של אימא, צילאה שירדו כנוצר, והן מבחינת מיין נוקבין של נוקבא דז"א.

והנה סיבת היות אלו העשרה, ולא זולתם, נתבאר אצלי באורך רב במקומו, אבל הענין בקיצור הוא, כי הנה צריך שתדע, כי בחינת מיין נוקבין, הם מציאות הנשמות של בני אדם התחתונים עצמן, והבן זה היטב וזכרה, כי הוא כלל גדול, כדי שתדע מה ענין מיין נוקבין, וכמו שביארנו לעיל, כי מתחברים אלו המיין נוקבין עם המיין דכורין, ומהם נוצרים הנשמות. והנה שרש כל הנשמות, הם הנשמות של השנים עשר שבטים, בני יעקב, והם אלו העשרה הרוגי מלוכה, כנוצר בתקונים. (ח) ואעפ"י שהשבטים הם שנים עשר, ואלו הם עשרה, אין בזה קפידא, וכבר ביארנו ענין זה במקומו באורך, ונמצא, כי כיון שאלו העשרה הם השורש אל כל המיין נוקבין שבעולם, לכן בהיות עתה מוסרים עצמם על קדושת השי"ת, יחזרו עתה להיותם בסוד מיין נוקבין, ויעמוד

הנחות ומראה מקומות

(ח) ברכות כ"א: מנחות כ"ט: ז"ח רות אות תרפ"א ותרפ"ב בסלם ד"ה פירוש. וכו"ז איכה דף כ"ח.

כדין אתי משיחא. ולקמן ב"ה נבאר המאמר הזה בביתו ובחומותיו:

והענין הוא, כי כל אלו השבעה מלכים, כבר ביארנו לעיל, שהם עשירה, אלא שנקראים בשם שבעה. וכולם יחד הם בחי' פרצוף אחד של אדם, מראשו ועד רגליו, אשר נטבע בתוך הקליפות ובכל פעם ופעם שנעשה זווג עליהן, אנו מעלין ניצוצות חלקי האדם הנזכר, מתוך הקדושה הזאת, בסוד מיין נוקבין למעלה, ומתערבים עם מיין רכודין אשר שם, ומהם

נוצדים הנשמות. והתחיל הברוד להתברר בראש האדם הזה, והולך ומברר, עד שיגיע הבידוד לבחי' רגליו, וכאשר יובררו גם הניצוצות שהם חלקי רגליו, ויעלו בסוד מיין נוקבין למעלה, נמצא כי לא ישאר שום חיות בקליפות, ויתבטלו ויאבדו מן העולם, כדין אתי משיחא. ובוה תבין כמה גרם חטאו של אדם הראשון, ומה ענין עיכוב ביאת המשיח.

גם נתבאר היטב, ענין המיין נוקבין, הנזכר בכל מקום, מה ענינם. כי הוא בחינת בידוד ניצוצות הקדושה, אשר באלו המלכים, ולהעלותם למעלה, בסוד מיין נוקבין, ואז נותן הזכר מיין רכודין, ומתחברין יחד, ומה נוצדים הנשמות. והנה עוד ז' יש בחינה אחרת שלישית,

כי עד עתה לא ביארנו, דק בחינת הכלי שביסוד של הנקבה מה ענינו, כנזכר בתהילת הדרוש. והבחינה השנית, היא המיין נוקבין עצמן, הנתונים בתוך הכלי ההוא. ועוד יש בחינה שלישית, והיא הנקראת בכל ספר זוהר, ובפרט בסבא דפרשת משפטים בדף צ"ט ע"ב, בענין ההוא רחא רשבק בעלה באתתיה, בביאה קרמאה. והענין הוא, כי המיין נוקבין אינן כח בהם לעלות מאליהם, ולכן בעלה שהוא הזכר, יהיב בביאה ראשונה באנתתיה, חד רחא מההוא רחא דיליה, והוא בחינת שם הויה אחת במילוי היה"ן, העולה בגימטריא ב"ן, כמבואר אצלנו במקומות רבים, וזה השם, הוא המעלה אותם המיין נוקבין מהנוקבא לגבי בעלה, והבן זה מאד, ואל תשכח

הבירור, עד שלא ישאר שום ניצוץ קדושה בהם, ואז היו הקליפות מתבטלות מן העולם לגמרי. כי ניצוצות הקדושה, הם המהיים אותם, וכיון שיסתלק חיותם, ימותו, והרשעה כולה בעשן תכלה, ובלע המות לנצה, והיה העולם, על דרך מה שאנו מקוים ומצפים, שיהיה בימות המשיח לעתיד לבא במהרה בימינו, כי הקליפות הנקראים מות, יתבלעו ויתבטלו מקיומם והיותם, ולא נודע עוד מקומם איז.

וזהו סוד ו' אין בן רוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, כי אלו המלכים היו מתבררים כולם, ועולים בסוד מיין נוקבין, יתחברו עם המיין רכודין, ומהם נוצרים הנשמות וכשיכלה בידורים יבא בן רוד, כי תמות הקליפה ותתבטל לגמרי. ואמנם יען אשר חטא אדם הראשון, גרם שלא יתבררו כל המיין נוקבין של המלכות, ואעפ"י שגרם והחזיר את ז"א ונוקביה פנים בפנים במקומם למטה, לא היה רוד של קיום תמיד, אבל החזירם פנים בפנים בעת הזווג בלבר, ואח"כ חוזרים ז"א ונוקביה ועומדים אחד אחד באחור.

וזהו סוד תיקון התפילות שתיקנו לנו חז"ל, כדי לעשות תיקון למעלה, בכל עת מאלו שלשה תפילות, ולהחזירם פנים בפנים במקומם, לפי שעה בעת הזווג, ומבררים קצת ניצוצות מרעטות מאותן המלכים, ומעלין אותם בסוד מיין נוקבין, עם חיבור מיין רכודין העליונים, ומחיבורם נוצדים נשמות בני אדם, ואח"כ חוזרין ועומדין אחד אחד באחור, כי אין במעשיהן כדאי, ללקט ולברר לכל הניצוצות כולן של הקדושה אשר במלכים ההם, אבל הרבר נעשה לאט לאט, ובכל זווג וזווג מתברדין קצת ניצוצות, כפי המצוות, וכפי זכות הרוד בעת ההיא, ועל דרך זה הולך ונעשה הבידוד הנזכר, וכאשר יכלו להתברר כולם, אז נתקיים מ"ש רז"ל, אין בן רוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, וזהו מ"ש לקמן בדף רנ"ח ע"א דכר אשתלים זווגא כו', עד דמטו רגלין בדגלין,

הגהות ומראה מקומות

(1) ימות ס"ג: (2) תע"ס שיעור ט: בלוח התשובות לענינים תשובה ק"ט.

והוה הנקראים ירכין. וזמ"ש, כד אתדחולירכין.
כדין קיימי לבר סו.

ועוד בחרבן בית שני הוה, יהוה עוד אל
חמוקי ירכין כו, ונמצא כי שיעור הגלות זה
נמשך, כל זמן שעדיין לא נתבררו הנשמות
מתוך אדם דקליפה, מבחינת ירכין ורגלין דיליה.
ולכן מאן דידע אורכא דמשיכו דירכין עד
רגלין, יכיל למינדע משיכה דגלותא דאתמשך,
ואנו בכל הזמן הוה, אנו מבררין אותם הנשמות
על ידי תפילותינו, מעט מעט, וכשנגמרו
להתברר עד סיום הרגלים, כדין כתיב ועמדו
רגליו ביום ההוא, כי כבר היה קיום אל
הרגלים של הקדושה, שהובררו ונסתלקו מתוך
הקליפה, וכדין אתי משיחא.

שם בדף רס"ב ע"ב, וז"ל, רזא לחברייא
דיהכון בארע מישר, מחשבא ורעותא, וקלא,
ומלה כו, הנה אלו הד', הם סוד ארבע עולמות
אבי"ע. (כ) כי האצילות, הוא כמו האדם החושב
לעשות דבר אחר, ובעודו חושב עושה המלאכה,
כדמיון האדם שהוא אוכל ושותה, ואינו חושב
איך ינוע תחילה הלחיים והשיניים ללעוס
המאכל, ואח"כ אוכל, אלא הם מתנענעים
מאליהם, ברגע ההוא אשר אוכל, והכל נעשה
ביחד, וכן הוא סוד האצילות, כי כאשר אותה
המחשבה המתפשטת באצילות, היא חושבא
לעשות איזה דבר, נעשה תכף זמיד בעת שהדבר
עולה במחשבה ההיא, ובבריאה (א) צריך,
שתחילה יעלה הדבר ההוא במחשבה, ואחר
כך ברעותא שהיא בינה, ואח"כ נעשה הדבר,
וביצירה, צריך מחשבה ורעותא, ועוד בחינת
הקול, כי כמו שאין דברי האדם נעשין, עד
אשר יאמר אותם האדם בפיו בדיבור, כך
ביצירה, הוא סוד קול הדיבור, ובעשיה, צריך
אף בחי' דיבור גמור, ואינו מספיק קול, והטעם
הוא, כי באצילות מתפשטת החכמה עצמה.

הנשמות כלולות בו, מבחינת אחר באחור,
ועדיין היה צריך להציאם, מבחי' פנים בפנים,
ועל ידי חטאו של אדם, הטיל בהם זוהמת
הנחש, וחזרו ונפלו והטבעו בתוך אדם של
הקליפות.

וכאשר עמדו ישראל על הר סיני, פסקה
וזהמתם, וכולם עמדו על הר סיני, את אשר
ישנו פה ואת אשר איננו, והיו כולן שם חירות
ממלאך המות, שהוא בחינת הקליפה, ובעגל
חזרו והטבעו תוך הקליפה. (י) ובבית ראשון
שבנה שלמה, אשר רומז אל רחל נוקבא דז"א,
הנקראת עקרת הבית, היתה או עמו פנים
בפנים, בכל אורך שיעור קומת דז"א, ועלתה
עד ראשו, ואז היתה לקבל עלמא עלאה כו,
וקיימא עלמא באשלמותא כו, פירושו: כי עיקר
בית ראשון, או בית שני, שניהם הם ברחל
נוקבא דז"א, אלא שבזמן בית ראשון, כיון
שהיתה שוה בקומתה אל הז"א, ואז גם האימא
עלאה, הנצח הוד יסוד שלה מתלבשין ומתפשטין
בסוד מוחין תוך ז"א, עד החוזה שלו כנודע,
וכיון שגם רחל נוקביה דז"א, היתה עולה עד
כנגד ראשו דז"א, שהוא כנגד בינה, לכן
נקראת גם רחל, עלמא עלאה, ונקראת היא
עלאה.

אבל בבית שני, אשר רחל לא עלתה רק עד
החוזה דז"א בלבד, והיה קומתה פנים בפנים
מחוזה דז"א עד רגליו, אשר שם אין הבינה
מתפשטת תוך ז"א, לכן נקרא הבית הזה השני,
היא תתאה, אלא שכיון שהיתה עמו פנים
בפנים, היה בית המקדש השני בנוי אבל אח"כ
בעת חרבן בית שני, חזרה להיות אחור באחור
עמו, ומן החוזה ולמטה בלבד, ואז הנשמות היו
טבועות בתוך אדם דקליפות, באותו שיעור
הנזכר עצמו, שהוא מן החוזה ולמטה שלו עד
רגליו, אשר כל הקומה הזו, היא בחינת נצח

הגהה

(א) עיין לעיל דף צ"ח ע"ב ד"ה ודע כי דכתב דרצון הוא יותר דק ממחשבה וצ"ע.

הגהות ומראה מקומות

(י) ע"ה שער מיעוס הירח פ"ב, תע"ט שיעור (כ) ע"ה שער מ"ז שער סדר אבי"ע פ"ב, שער
החקדמות דף שצ"ה. ט"ו אות ל"ה.

האדם באדם לרע לו. וגם נתבאר בריש סבא דמשפטים, כי סטרא אחרא אדם בליעל שלט באדם דקדושה לחטוף ממנו הנשמות העשוקות, וכל זה הוא לרע לו של אדם הבליעל, כדוגמת ארון פלשתים וע"ש.

ונמצא, כי גופותם שהם המקבלים צער ההריגה, ונמסרו ברשות מלכות אחרא, לכן הם יכולים להוציא המיין נוקבין של המלכות, המוטבעים שם במלכות אחרא. אבל נשמתא, שהם יותר רוחניות, הם מעלין מיין נוקבין של הבינה העליונה.

ואל תתמה לומר, איך אפשר כי גופתם יש בהם כח להעלות מיין נוקבין, כי על ידי מעשיהם הגדולים, ובפרט כאשר נהרגו אח"כ על קדוש השם, אין ספק כי נזדככו גופם בתכלית הזיכוך, ונעשה רוחני ממש, כנודע כי לסיבה זו לא נזכרה מיתה בצדיקים, ועוד דאיה גמורה ממש ע"ה, שעלה גופו למרום, ואליהו ז"ל שעלה גופו בסערה השמימה, וחנוך ז"ל, וכל אותם העשרה, שנכנסו חיים בגוף ונפש בג"ע הארץ, כ"י יהושע בן לוי וחביריו, ומה גם אלו שנהרגו באותה ההריגה המשונה, נוסף על גדול חסידותם ורש נפשם, היותם סוד השבטים בעצמן, כי בלי ספק, שנתעלו גופם יותר מנשמות שאר בני אדם והבן זה.

אמר עוד, ומהכא רוא דקרבינן, זה תבין במה שביארנו בכונת התפילות, (ט) בפרשת קרבן התמיד, איך ע"י הקרבן ההוא, היו מתקרבין העולמות, ועולים ממטה למעלה, ועולם העשיה נקשר בעולם היצירה, ויצירה בבריאה כ"י, עד רזא דא"ס, כנזכר בסוף פרשה זו, דף דס"ח ע"ב, וכן הדבר הזה, כי מעלים את המיין נוקבין מלמטה למעלה, עד שגורמין התקשרות וווג עלין כנזכר.

אמר עוד, ות"ה, דישא שירותא דמהימנותא כ"י, כבר נתבאר לעיל בראשית הדרוש הזה, כי עתה בא לבאר בחינת המיין נוקבין, שמעלין אלו הנשמות של עשרה הרוגי מלוכה מה ענינם, וביאר, כי הם סוד המלכים דארץ

שם בדף רנ"ז ע"א, וז"ל, דכתיב בגורת עירין פתגמא, ואמאי איקרון עירין כ"י, הנה כפי הפשט, כבר נתבאר בסוף אדרת האזינה, בדף רצ"ה ע"ב, וז"ל, מאי עיר, בספרא דאגדתא, ויהי עריך, פירוש לשון אויב, ועוד הסוד הוא, כי כל הקטרוג של האדם הוא, מחמת בעלי הדין, שרוצים שהעולם יתנתג בקו הדין, ולא בחסד, לפנים מן השורה, והנה כל הדינים נכללים בה' שרשים, שהם חמשה גבורות, הנקראים מנצפ"ך, כנזכר אצלנו, ומנצפ"ך, הוא בגימטריא פ"ד, כמנין עיר, ועל כן היכל הזכות, שהוא היכל הגבורה, נקרא עיר, וגם כל המלאכים אשר בתוכו, נקראים עירין, ומ"ש בגורת עירין פתגמא.

שם בדף רנ"ח ע"א, וז"ל, כד יסתייש גלותא, במשיכו הרגלין, כדין ועמדו דגלתי ביום ההוא כ"י, הנה עיקר ענין ביאור הדבר הזה, ביארתי לעיל, במאמר ת"ח נשמתא כ"י, בדף רנ"ד ע"ב, בענין ביאור מהות מיין נוקבין מה ענינם, וע"ש באורך, ונזכרהו כאן בתכלית הקיצור, הנה ביארנו, כי ענין המיין נוקבין, הם הם בחינות נשמות בני אדם התחתונים, אשר היו כלולות באותם השבעה מלכים דארץ אדום, אשר התחברות כולם יחד, הם פרצוף אדם אחר, מראשו ועד רגליו, ואדם הזה הקדוש, נטבע בתוך הקליפה, אשר גם הם בצורת פרצוף אדם, מראשו ועד רגליו, ונתערב זה בתוך זה, ומובלע בתוכו, והנה באדם הא', יצאו כל

הגהות ומראה מקומות

(ט) שער הכוונות דרושי תפילת השחר דרוש ג', ספר עולת תמיד דף י', פס"ח פ"ד וה' מתפילת.

קו וגג העלין של הה"א, וימשיכנה וידבקנה עם יוד הנזכר. ואח"כ ישרים לכתוב קו הימין שמעומד, ואח"כ יכתוב קו השמאלי שמעומד, אבל לא ידביקנו עם הגג, רק ישאר תלוי ועומד כנודע. וטעם הדבר הוא, כי כבר ידעת כי ה' ראשונה היא בינה, אשר לעולם חכמה קשורה בה, ואין ביניהם פירוד, בסוד ונהר יוצא מעדן, דלא אתפרשו לעלמין. ולכן יכתוב תחילה אותה היוד, בסוד החכמה הנקשרת עמה. ואח"כ יכתוב כל צורת הה"א, שהיא הבינה עצמה. ובזה נמצא, כי החכמה נמצאת בבניה, וקשורה בה. גם ע"י הציור הנזכר נמצא, כי צורת הה"א נעשית בשלשה קוים, ועל ידי כן, הג' קוים תחתונים, הכוללים שש קצוות תגית נה"י, הנרמזים באות ו של ההוי"ה, הנה הם הם, הנרמזים ונאחזים וכוללים בשלשה קוי הה"א הנזכר, בסוד חסד ונצח, בקו ימין. ות"ת ויסוד, בקו אמצעי. וגבורה והוד, בקו שמאלי. ונמצא, כי השש קצוות הרמזים באות ו, נאחזים בג' קוי הה"א, ושלשה קוי הה"א, מתפשטין ומשכיין ויוצאין מן הי"ד שבאחורי הה"א, והרי בזה מקשרות יחד, שלשה אותיות יהו.

ואח"כ יכתוב אות ו של ההוי"ה, הרומזת אל ברא בוכרא ז"א. ואח"כ יכתוב הה"א אחרונה, על דרך מה שכתב הה"א ראשונה, אלא שהוא באופן אחר, כי בתחילה יכתוב קו ימין של הה"א, בצורת ו עם ראש, ואח"כ יכתוב קו וגג עלין, ויחברנה עם ה' הנזכר, ואח"כ יכתוב קו השלישי השמאלי, תלוי ועומד כזה: ה. וטעם הדבר הוא, כמו שבהא ראשונה, כותב תחילה צורת ו באחורי הה", לרמוז אל התקשרות חכמה עם בינה, גם בה' זו תתאה, יכתוב תחילה צורת ו בקו ימין של הה"א, לרמוז אל התקשרות אות ה' עם הה', חיבור ז"א עם נוקביה. והרי על ידי כן, נמצאת כל

אזינתנין בה נעשין ז"ה, שהם בגימטריא כלה. ודע, כי י"ג ברכות אלה הם סוד וא"ו במילואה, שהיא בגימטריא י"ג. והאלף שבינתיים, היא בחינת כתר ד"א, הנעשה לו מת"ת דאימא, והוא החיות של כל ז"א. ולכן זו האלף ניתנה באמצע שני הוין, יען כי היא מתלבשת בהם, ומחיה אותה, ואז נעשה אדם. כמבואר אצלנו, (ס) בסוד שופך דם האדם באדם, והבן זה מאד. ותכוין מה שביארנו באותו הפסוק, כי אלף זו של אדם, היא שם אה"ה בריבוע אחרים, כזה: **א-א-ה א-ה-י א-ה-י-ה**, שהוא בגימטריא ד"ם גם כן. ובהתחבר אלף זו עם ד"ם, נעשה אד"ם, וצ"ש.

שם בדף ו ע"ב, וז"ל, י"ד מעילא לתתא, ד"ו מתתא לעילא כו'. זה הענין נתבאר באדרת האזינו בדף רפ"ט ע"ב וע"ש, גם נתבאר בפרשת נשא בר"מ בדף קמ"ו ע"ב.

שם בדף י"א ע"ב וז"ל, ועל דא מאן דבעי למכתב שמא קדישא, י"ד בקדמיתא, קוצא חד לעילא, וקוצא חד באמצעיתא, וקוצא חד לתתא. הוא אתמד כו', סדר הכתיבה היא כך (ג) כי בתחילה יכתוב אות ה' של הוי"ה, ויעשה תחילה קוץ העלין, ואח"כ קוץ אמצעי הנקרא גוף הי"ד, ואח"כ קוץ השלישי התחתון. וטעם הדבר הוא, לרמוז, כי באות הי"ד כלולות ג' ראשונות, בשלשה קוצין שבה, גם רומזין, אל שלשה אותיות שיש במילוי אות י"ד, אשר הם כוללין כל עשר ספירות, כנודע כי אות י"ד עם ג' קוציה, כוללים כתר חכמה ובינה, ואות ו, כוללת שש קצוות, ואות ד', היא המלכות. גם יוד בגימטריא עשרים, שהם בחינת עשר ספירות ממעלה למטה, וממטה למעלה.

ואח"כ יכתוב אות הא ראשונה, באופן זה: **ה**, כי תחילת יכתוב אותה הנקודה שעומדת באחורי הה"א, שהיא כעין ו. ואח"כ יכתוב

הגהות ומראה מקומות

(ג) ע"ח שער הזווגים פרק ד', מבר"ש ש"ד ח"ב פ"ו וה'. שער ההקדמות דף קפ"ד דרוש י"א. שער הכוונות דרושי התפילין סוף דרוש ב'. ע"ח עם פמ"ס ענף פ"ד. תע"ס שיעור יוד מן אות כ"ט.

(מ) שער הכוונות ענין הפסח דרוש א' ד"ה ונבאר ענין זה. שם דרוש ט' הוא דרוש ג' מספירת העומר. מבר"ש ש"ה ח"ב פ"א ופ"ה. ע"ח שער דרושי הצלם פ"ב כלל ה'. פע"ח דרושי פסח.

מן עשר ספירות, הם שלשה אחרונות דז"א שהם נה"י, ותשע הספירות אל נוקביה, לפי שעדיין אינה דק בסוד פסיעה לבר כנוכה, והרי הם י"ב בחינות, והם סוד י"ב ברכות אמצעיות שבתפלת שמנה עשרה, שכולם הם באים בסוד תוספת, ועל ידי אלו השנים עשר ברכות, נשלם ז"א ליי"ב, שהם: חב"ד חג"ת נהי"מ, ועדיין חסד ממנו בחינת הכתר שבו, ונשלמה נוקביה ליי"ס, שהם: כח"ב חג"ת נהי"מ, כי דעת אין בה, כי נשים דעתן קלה, ולכן הוסיפו ברכת למשומדים, כנגד הכתר בז"א, כנוכח אצלנו בביאור התפילות, ומ"ש, תוספת ברכת המינים מאן אכיל לה, שהוא דאומד ביה באתי לגני כו', שהוא ז"א, האומר זה הפסוק, והוא אוכל לה בסוד הכתר הנעשה בו. (ל)

ודע, כי אלו הי"ב ברכות אמצעיות, הם סוד שנים עשר בני יעקב, שנחוספו בז"א בסוד תוספת, וצריך לדעת מה שנתבאר אצלנו, כי הכתר דז"א, נעשה לו מצד הת"ת דאימא עלאה, הנה זה הת"ת של אימא, הנעשה כתר בראשו של ז"א, לבחינת ז"א יחשב, כי בחלקו ניתן, והוא האומר זה, הפסוק באתי לגני אחותי כלה כו', וכבר ידעת ג"כ, כי מתפארת דאימא, נעשה כתר דז"א, ומנצח הוד יסוד של אימא, נעשו חב"ד דז"א, ומן מלכות דאימא, נעשית בחי' לאה, העומדת בסוד קשר תפלה של ראש, באחורי רישא דז"א, מכוונת כנגד הדעת דז"א, אשר בתחילה היה ת"ת דז"א, ועתה נתעלה ונעשה דעת כנ"ל, וכבר ידעת, כי שם ס"ג דיוד ה"י ואי"ו ה"י, הוא בבינה, וזו לאה, הנעשית ממלכות של הבינה, נקראת גני"י, כמנין שם ס"ג, ונמצא, כי הכתר דז"א, שהוא מבחינת ת"ת דאימא, הוא האומר באתי לגני, שהיא לאה הנזכר, הנעשה ממלכות הבינה, ומאמר זה נאמר אל אחותו הכלה, והיא רחל נוקביה האמיתית דז"א, והיא נקראת כלה, כנודע כי היא בתינת הויה במילוי היהיין, שהיא בגימטריא בין, ועל ידי שלשה המחיק

כמשה' כולם בחכמה עשית, והיא הנקראת מחשבה, אבל בריאה, אינה מתגלית בה דק בחינת הבינה כנודע, והיא הנק' דעותא, וכמ"ש כתיקונין, דבינה מקנא בכדסייא, וביצירה מתפשט הת"ת לברו, הנקרא קול, ובעשיה אף המלכות הנקראת ריבור, וזהו סוד מ"ש בתיקונין בהקדמה, דבאצילות איהו וחיינו חד בהון, מש"כ בבריאה יצירה עשית, והוא מ"ש לעיל, כי החכמה הנקראת מחשבה, מתפשטת באצילות, והיא כרמיון החיות שבאדם, מתפשט בתוכו, ועושה כל מה שחושב, ודע, כי כמו שהדבר הזה הוא בארבע עולמות אבי"ע, כך הדבר הזה הוא בפרטים, בארבע חלקי אבי"ע, שיש בפרטות בכל עולם ועולם מהם, כנודע.

שם ברך רס"ט ע"א, ח"ל, ואתעבידו תשעה היכלין, היכלין לאו אינון נקודין, ולא אינון רוחין, ולא אינון נשמתין כו', להבין זה, צריך ביאור רחב, ועיין באדרת האינון, ושם נתבאר ענין זה בתכלית הביאור, מה ענין אלן התשעה היכלין.

פרשת ויקרא

שם ברך ג' ע"ב בר"מ ח"ל, פתח ואמר, באתי לגני אחותי כלה כו', נודע, כי כלה וגין, שמות הנקבא הם, ואיך יאמר באתי לגני אחותי כלה, אם היא בחינה אחת, אבל זה יובן במה שביארנו בענין תפלת שמנה עשרה, כי השלשה ראשונות והשלשה האחרונות הם בחינת ז"א בומן היניקה, אשר אין לו אז דק שית סטדין בלבר, והמלכות היא עמו בסוד פסיעה לבר, בסוד נקודה, בסוף דגל אות וא"י, ואלו השית סטדין דיליה, הם חג"ת נה"י, ואח"כ בומן הגידול, עלו אלו השית סטדין ונעשו בו בבחינת חב"ד חג"ת, ואמנם הנה"י, נעשו לו בסוד תוספת כנודע, ואלו שית סטדין שנתעלו כנוכר, הם סוד אריתי מודי עם בשמי כו', ונמצא כי מה שצריך עתה להוסיף בהם, עד שכל אחד משניהם יהיה בו פרצוף שלם

הנהגות ומראת מקומות

(ל) שער הכוונות ענין כוונת העמידה דרוש ו'.

המניקה בניה. ובשעתא דסתים ואתגניז בגויה גו נקודה עלאה לעילא, כדין איהי קיימא בדיוקנא דאת סמך, סתים בגויה ואתגניז ביה, לסלקא לעילא, ומצד זה היא לעילא מן גנתא. ומ"ש, בגין דעדן אשתתף בהדא, ולא פריש מינה, וזה נכון, ולא כפירוש מורי הדמ"ק ז"ל. (ק) ע"ל שלבינה יש שתי בחינות: מתחילה היתה כלולה בחכמה, ואח"כ נתפשטה והלידה, וכמו שנבאר, ובערך ההתפשטות, היא אם לגנתא, ובערך קודם ההתפשטות, שהיתה כלולה בתוכה, נקראת עלאה מן גנתא. ושני מציאות אלו עדיין הם בה. ומ"ש, בגין דעדן אשתתף בהדא כ"ר.

שם בדף ס"ח ע"ב, וז"ל, את נפשותיכם, לאכללא כולא, גופא ונפשא כ"ר. הענין הוא, כי הרגיש מלת את דהוי יתירא, ואמר דאתא לאכללא כולא כ"ר.

שם בדף ע"ט ע"א, וז"ל, אמר ליה ר"ש, עד לא יתבקע ביעא תסתלק מעלמא כ"ר. עונש הוה שנענש ר' ייסא היה, על שהיה מסתיד הדברים, והשומעים אפשר שיטעו בדבריה, ויחשבו דברים אשר לא כן ח"ו, ויותר טוב הוא, או לשתוק לגמרי, או לדבר בביאור ולא יטעו. (ר) א"ש: עוד ביארתי זה המאמר, כי ה' הטובה עלי, ונאבד ממני, וכעת בחדש מנחם התייד מצאתיו, והעקתי אותו בסוף הספד הוה וע"ש.

שם וז"ל, הכא אצטדיכנא לגלאה, דהא לאתד דא אסתלק, דתנינן בשעתא דחוייא תקיפא דלעילא אתעד, בגין חובי עלמא כ"ר. דרוש זה בענין הנחש העליון אתער, אין להבינו כפשוטו ח"ו, שמתחבר עם הנוקבא הקדושה חלילה. אבל ביאורו תבינהו, ממה שביארתי באדרת נשא דף קכ"ח ע"ב, במ"ש שם יתיב על כרסייא דשביבין לאכפייא לון כ"ר. אמר

כ"י, וכך עושים בכל ארבעה עולמות אבי"ע, עד שנמצא שמתקשרים עד אין סוף, וע"ש, כי שם נתבאר כל הצורך. (פ)

פרשת תזריע

שם בדף מ"ג ע"א, וז"ל, ועל דא כולם בחכמה עשית בבניה כ"ר. הנה החכמה הוא האומר, ובניה הוא העושה כנודע, (צ) והענין הוא, כי כבר ידעת, כי יסוד דאבא נעלם, ומתלבש תוך היסוד של בינה, כמבואר אצלנו בדרוש המוחין של ז"א. ונמצא כי יסוד בינה, הוא המתגלה, והוא העושה כל הדברים. ואם כן מ"ש כולם בחכמה עשית, אין פירושו שהחכמה הוא העושה, אלא שהחכמה בהיותה מתלבשת בבניה, עושה הבינה כל המעשים. ומ"ש, כולם בחכמה עשית בבניה, כלומר בהיותה מלובשת בתוך הבינה. א"ש: אפשר לומר, שזהו מה שתיקנו לומד בברוך שאמר, ברוך אומר ועושה, בברוך אחד. ולא אמרו ברוך אומר, וברוך עושה, לרמזו ברוך אחד, שהוא היסוד לשניהם יחד, שהוא אומר ועושה, יסוד של חכמה ויסוד של בינה, והם שביל זנתיב כנלע"ד.

פרשת אחרי מות

שם בדף ס"ה ע"א, וז"ל, והאי נהרא אתקריא אם לגנתא, ועילא מגינתא, בגין דעדן משתתף בהדא, ולא פריש מינה. ובגין כך כל מבויעין כ"ר. פירוש: כי כבוד ידעת, מה שפירש דשב"י בפרשת תרומה, בסוד ס"מ של אפרסמון, בדף קכ"ז ע"א, דבשעתא דהדרא ויתבא דביעה על בגין דלתתא לינקא לון, היא עומדת בצורת ס' סתומה. ומצד זה נקראת אם לגנתא, כאם

הנהגות ומראה מקומות

(א) ק"ש דרוש ו'. שער ההקדמות מדף שפ"ב דרוש ב'. תע"ס שיעור ט"ז אות קצ"ג.
(ב) עיין בסולם מאות שצ"ח מאמר ביעא דקושטא.

(ג) שער הכונות דרושי תפלת השחר דרוש ג'. ספר פרי ע"ח פ"ג מתפלה.
(ד) זמר בראשית א' אות קס"א ובדפו"י דף כ"ב.
(ה) ע"ח שער הזווגים פ"א במ"ב. שער סדר אבי"ע סוף פ"ב ופרק ג'. שער הכונות דרושי

אנת יוד כנודע. והרי, איך כל ארבע אותיות
ההוי"ה נמצאים יחד, בספירות הת"ת מש"כ
בשאר הספירות. וצריך שתדע, כי אין זה אלא
שם ההוי"ה בלי ניקוד, כי היא לעולם בספירות
הת"ת, בבחינת הכלי שבו. אבל כשההוי"ה הא
מנוקדת, או היא בחינת הפנימיות של הספירות.
ואז כפי בחינת ניקוד שלה, יהיה מקומה. כנזכר
בספר התקוני, תיקון צ'. כי פנימיות ספירת
הכתר, היא היתה בנקודת קמץ כולה. ופנימיות
ספירת חכמה, היא היתה בניקוד פתח כולה כו'.
כמבואר אצלנו בשער ההקדמות, בדרושים
בענין שמות הספירות כו' (ט) בדף קמ"א ע"ב
וקמ"ב ע"ב וע"ש. כי שם תמצא כתוב משם
התיקוני, בתיקון ע' בדף קכ"ח ע"א, כי ההוי"ה
העשירית היא בנוקבא דז"א, ואין בה ניקוד
כלל. והוא חולק עם מה שכתבתי כאן, שהוא
בספירת הת"ת, בבחינת הכלי שבו. ואפשר
לישב כי הכל הולך למקום אחד, שההוי"ה בלתי
ניקוד הוא בנוקבא דז"א עצמו דפרטיות. ולכן
כתב כאן שהיא בספירת הת"ת כו', כנלע"ד
(שמואל).

שם בד"מ בדי"ז ע"א, וז"ל, ואינון ח"י
אתון רשית סטדין, דכלילן בצדיק חי עלמין
כו'. שמעתי בשם מורי הרב זלה"ה על ענין זה,
כי ששה צרופי שם יה"ו אשר בשית סטדין,
אם תחבר בכל הוי"ה מהם אות ה' אחרונה, יהו
ששה היות שהם בגימטריא יוס"ף, שהוא ביסוד
חי עלמין.

פרשת צו

שם בדף כ"ו ע"ב, וז"ל, ר' אלעזר שאיל
לר"ש אבוי, ואמר, הא קשורא דכלא, אתקשר
בקדש הקדשים לאתנהרא כו'. אמר ליה, הא
אוקימנא עד אין סוף כו'. ענין זה בארתי
באורך, בכונת התפילות, בענין פרשת התמיד,
איך מתקשרים שלשה ספירות תחתונות, בשלשה
אמצעיות, ושלשה אמצעיות בשלשה ראשונות

ר' אותיות ההוי"ה הנאות, מקושרות ומחוברות.
ואל תטעה במה שכתבתי לומר, שצריך שיניח
צורת ההי"ן ע"ד הנזכר, נפרדות היר"ד הוא"ו
מן ההי"ן, אמנם הכונה היא, שבעת שמתחיל
לכתוב, יכתבם ע"ד הנזכר, ותכף אחד שכתב
אנת ה"י בעוקץ ה"י מאחריה, יכתוב גג ה"י,
ותכף יחברנה עם ה"י הנזכר, וכן יעשה באות
ה' שניה, ועיין בדף דפ"ט ע"ב בארדת האזינו.
שם במאמר הנזכר, וז"ל, שתיתאה יהו"ה
רחמי, שלימו דכלא, עקרא דכלא, קשרא
דמהימנותא אחיד לכל סטדין, ודא ת"ת ישראל
כו'. צריך לדעת, מה נשתנה ספירת הת"ת,
משאר העשר ספירות, להיות בה שם ההוי"ה
בשלימותא. הנה נודע, כי יש הוי"ה אחת,
כוללת כל ה"ס, וספירת הת"ת נדמו באות ר'
של ההוי"ה ההיא כנודע. והנה המלכות שהיא
ה' אחרונה שבהוי"ה הנזכר, היא רבוקה באחודי
זו הו' הנקרא ת"ת, והרי איך הת"ת כולל שתי
אותיות, ר"ה של ההוי"ה. גם נתבאר אצלנו, כי
ז"א בהיותו בן ששה קצוות בלי מחין, וכאשר
הגדיל, עלו חג"ת שבו, ונעשו חכמה ובינה
ודעת שבו. והנה"י שבו, עלו במדרגת חג"ת
שבו, אחד ההגדלה. ואח"כ נתוספו לו נה"י
מחדש, בסוד כונן שמים בתבונה. ונמצא כי
בשליש העליון של התפארת גדולות, יש בו
בחינת היסוד הראשון, אשר בו מזדווג עם
לאה, בתפלת המנחה דחול, כמבואר במקומו.

(אמר שמואל, וגם נתבאר בשער השמיני,
הוא שער הגלגולים, בדרוש קטן בענין
הנשמות. ס) ושם נתבאר גם כן, איך יש חמשה
מיני זווגים, והזיווג הרביעי, הוא זווג ישראל
עם לאה, במנחה רימי החול, והיא אינה
מתפשטת דק כשיעור חציו העליון, שהוא עד
חזוה שלו. ואז הוא מזדווג עמה, ביסוד שהיה
לו בתחילה אל ז"א בהיותו בבחינת שש קצוות
בלבד. כמבואר אצלנו בענין התפילה, ואז
שניהם יחד, היסוד ולאה, הם בחינת שתי
אותיות י"ה. כי לאה, ה' עלאה. היסוד, הוא

הנהרות ומראה מקומות

(ע) בהנרספ מחזש הוא מדף קצ"ז עד דף ר"ג.
ז"ח שער השמות פ"א ופ"ב.

(ס) שער הגלגולים הקדמה כ"ו דף כ"ו ע"א.
שער הכונות הרוש א' דמנחה.

יחלוק עם מאמר הסבא. המדבר אחר חטאו של אדם.

והנה עתה כמה מדרגות נפל אדם הראשון, כי בתחילה היה גופו מן היצירה, ועתה גופו מן הע"ז. ונפשו מן העשיה, ורוחו מן היצירה. ממקום שהיה שם גופו בתחילה.

ואל תתמה, אם בכמה מקומות בזה, המצא כי עץ הדעת ביצירה טוב מטטרין, ורע סמאל. כי עץ הדעת איננו רק בעשיה, אשר יש בה קליפות מעורבות בקדושה, אבל אחר שירדה היצירה, ונתלבשה בעשיה, נקראת גם היצירה עץ הדעת טוב ורע, בשם העשיה, והרי נתבאר היטב, ציור עץ הדעת מה היה.

והנה בזה שביארנו, יתישבו שני הפסוקים: אחד אומר ויברא אלהים את האדם, ואחד אומר וייצר ה' אלהים את האדם. כי האמת הוא, שגופו של אדם נוצר מן היצירה, ויש וייצר כו', ואחר שירדה הבריאה, ונתלבשה ביצירה, נמצא כי הרי הוא כאלו נברא מן הבריאה, וזמ"ש ויברא כו'.

ועתה נבאר ענין הנוצר באורך, ואחר כך נבאר שטחיות לשון המאמר הנוצר, ובתחילה נבאר ענין סדר מדרגת העולמות, באיזה אופן היו עומדים בתחילה, קודם שנברא אדם, ואיך ירדו ממדרגתם אחר שחטא, דע, כי בחינת מספר העולמות עצמן לא נשתנה, כי תמיד הם בחינת ארבעה, שהם: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה.

אבל סדר מדרגתם היתה כך, כי כל מקום עשר ספירות דעולם העשיה של עכשיו, וגם מקום ארבע ספירות תחתונות של היצירה דעכשיו, היו אז טרם בריאת אדם, פנויים ורקנים, ושם במקום הזה, היה מדור אל הקליפות.

וששה ספירות אחרונות של העשיה, היו במקום שהם עתה ששה ראשונות של יצירה.

כפירתו נברא, ד) לכן היה אז העולם תמיד בסוד בריאה, ואהר שחטא, נתהווה ביומין דהול, וכבר ביארנו בפרשת פקודי בדף רנ"ד ע"ב, כי אדם הראשון נברא על ידי זווג ז"א ונוקביה, שעלו למעלה בהיכל אבא ואימא, ושם נזדווגו פנים בפנים, והולידו לאדם וחוה. ולכן היה אז הז"א בסוד נשמה, שהיא בינה, ונוקביה, היתה בסוד רוח, שהיא ז"א. ועל דבר זה נאמר שם בסבא דמשפטים בדף צ"ט ע"ב, בענין נר ה' נשמת אדם, כי נשמה היא דכורא, מאילנא רברבא עלאה, ורוח נוק, מאילנא זעירא.

והענין הוא, כי ז"א שהוא דכורא, אילנא רברבא עלאה, משם היתה באה נשמת אדם הא', ונקראת נשמה, על שם היות הז"א למעלה במקום בינה, ורוחו של אדם מנוקבא דז"א, אילנא זעירא נוקבא, ונקראת רוח, על שם שהיתה אז נוקביה במקום ז"א בעלה, כמבואר שם במקומו, בסבא דמשפטים, וע"ש.

ואחר שחטא אדם הראשון בעץ הדעת, שהוא עולם העשיה, שנצטוו שלא יאכל ממנו, כי אין לו חלק בעשיה, רק מן היצירה ולמעלה כנ"ל, וכיון שעבר ואכל מעץ הדעת, שהוא עשיה, גרם פגם בכל העולמות, וכולם ירדו ממדרגתם, באופן זה: כי היצירה נתלבשה בעשיה.

ונמצא, כי ארץ ישראל שהיתה כנגד היצירה, אינה מקבלת ממנה, אלא ע"י העשיה, כיון שהיצירה מתלבשת בה, וכן הבריאה מתלבשת ביצירה, ונוקבא דאצילות נתלבשה בבריאה, וז"א נתלבש בנוקביה, וכן ע"ד זה בכל העליונים ממנו, כולם ירדו ממדרגתם.

ועתה נפשו של אדם היתה מנוקבא דז"א, שירדה במקום נפש בבריאה, ורוחו היה מן ז"א, שירד במקום נוקביה, ובוה יצדק המאמר האומר, כי נפש ורוח הם מלכות ותחת. ולא

הנהגות ומראה מקומות

ד) מד"ר בראשית פרשה י"ד ח. ירושלמי נזיר פ"ז ה"ב, נטל הקב"ה ממקום המזבח מלא תרוד אהר, וברא בו אדם. בזהר בראשית א' אות תי"ג, תנינן אדם מאתר דבית המקדש נפק.

בזהר ויגש אות י"ד כתוב, כד ברא קב"ה ליה לאדם אכניש עמריה מארבע סטרין דעלמא, ועבד גרמיה באתר דמקדשא, ועיין סנהדרין ל"ד.

ולהנהיגו שילך. וכבר ידעת מ"ש ז"ל, שהטעם שאסרו רז"ל לרכוב על הבהמה בשבת, הוא ב) גורה שמא יחתוך זמורה. וזה האיש שעבה על דברי רז"ל, ורכב על הסוס, אירע לו שחתך זמורה, ונתחייב סקילה. ונמצא כי עבירה גורדת עבירה, ומצוה גורדת מצוה ומ"ש והתקדשתם והייתם קדושים אדם מקרש עצמו מלמטה כו'.

ג) שם ברך פ"ג ע"א, וז"ל, בס"ח אדם קרמא לא הוה ליה מהאי עלמא כלום, חד צדיק עבר שמושא בנקביה, ואתעביד מהווא שמושא גופא חדא, דנהירו דיליה יתיר מכל אינון מלאכין שליחן לעילא כו'. בראשונה אבאר ענין אחד ששמעתי ממרדכי ז"ל בקיצור, ואח"כ ארחיב הביאור יותר כפי מה ששמעתי אח"כ.

הנה ארם הראשון לא היה לו שום חלק מן האי עלמא, שהוא עולם העשיה כלל. אמנם גופו היה מעולם היצירה, ונפשו מעולם הבריאה ורוחו מנוקבא רז"א דאצילות, ונשמתו מן ז"א דאצילות, ונשמה לנשמה מן אבא ואימא דאצילות.

וטעם הדבר, למה לא היה לו חלק בעולם העשיה, הוא, במה שנבאר סדר העולם והתחלקותו. כי הנה מקום החורבה שבו, הוא בחינת נגד הקליפה. וישוב העולם, מחלק לחלקות רבות: כי ישוב חוצה לארץ, הוא כנגד העשיה. וארץ ישראל כולה, כנגד היצירה. ומ"ש בפרשת ויקהל, ברך ר"ט ע"א, דקיעין דעשיה קיימי על ארעא דישראל למגנא כו'. ומקום בית המקדש, כנגד הבריאה. ומקום קדש הקדשים, הוא כנגד היכל קדש הקדשים העליון, של הבריאה. ונמצא, כי ארם הראשון, לפי שמקום

ער, ותאנא, מאה ועשרין וחמש זיני מסאבותא נחתו לעלמא כו'. גם זה תבין, ממה שביארתי בפרשת עקב (ש) בפסוק עשו להם מסכה כו', וארז"ל (ת) כי ק"ך קנטרין כמנין מסכ"ה היו בצגל ההוא. והענין הוא, כי זאת המסכה היא סוד הקליפה, אשר מכוונת כנגד לאה, העומדת באחורי דישא רז"א, בסוד קשר של תפלין, וע"ש ותבינהו. אמר עוד, דתנינן אלף וארבע מאה וחמש זינין בישין כו', דע, כי אלו הם בחינת הקליפות, הנמשכות מן החמש גבורות של מנצפ"ך, הנודעות אצלנו, ואלו הקליפות, יצאו מן הסיגים של אלו הגבורות, ולכן מספרם של אלו הקליפות, הם אלף וארבע מאות וחמשה, כי הנה מנצפ"ך הוא בגימטריא פ"ד, וכל גבורה מהם כלולה מכולם, הרי הם חמשה פעמים פ"ד, שהם בגימטריא אלף וארבע מאות, ועם השורש עצמו שהם חמשה, הרי אלף ות"ה. וכמבואר אצלי באודת נשא דף קל"ח ע"ב, בסוד אלף ות' גבוראן כו', וע"ש.

פרשת קדושים

שם ברך פ' ע"א, וז"ל, אל תהיו כסוס כסדר, דאינון מארי זנתא על כולא כו'. נדע מ"ש חז"ל, (א) כי ששה דברים נאמרו בסוס. והאחד מהם הוא, שאוהב את הזנות. גם ד"ת ב'מתג ורסן עידיו ליבלום, הוא בוע"ל, להורות כי כונת הפסוק הזה הוא, להזהיר את האדם שיקדש עצמו בשעת הבעילה, ולא יהיו כסוס הבוהל דרך זנות יותר משאר הבהמות.

שם ברך פ"א ע"א וז"ל, ער דהוו אזלי, אשכחו חר ב"ג, בלקינטא דקוסטא, וכיב על סוסייא כו'. פירושו: כי האיש הזה, היה רכוב על הסוס ביום שבת, ואז אשתמיט ידיו, וקציץ חד ענפא דאילנא, כדי להכות בה את הסוס,

הגהות ומראה מקומות

- (ש) שער הפסוקים עקב בפסוק ואפן יארד מן התר.
 (ת) שמות רבה פמ"ב ה'. זהר תשא קצ"ב: ע"ה שער לאה ורחל פרק ו' דף רי"ד ד"ה ואמנם מסכה.
 (א) פסחים קי"ג: (ב) ביצה ל"ו:
 (ג) בתע"ס שיעור ט"ז מן אות מ"ב נתבאר כל מאמר זה. ע"ה שער מ"ן ומ"ד סוף פרק א'. גם בתע"ס שיעור ח' מן אות ע"ו ער אות פ"ה.

הנה ביארנו, כי או קודם שנברא אדם, היו העולמות גבוהין יותר במדרגתם. גם ביארנו, כי גופו היה מארץ ישראל, וכבר ידעת, כי בארץ ישראל אין עשיה שולטת, רק היצירה, והנה או היו ה' אחרונות דיצירה, במקום שהם עתה, ששה ראשונות של הבריאה.

ומאלו השש אחרונות דיצירה של או, היה גופו של אדם, כי הגוף הוא סוד אות הוא"י, וכן היצירה סוד אות הואו, והנה היצירה שולטת בארץ ישראל כנ"ל, ונמצא, כי גופו של אדם היה מארץ ישראל, שהוא מן היצירה, אשר היא באמצע שתי עולמות: בריאה, ועשיה, וכן הגוף של האדם, הוא אמצעי של כללות האדם.

ואמנם הספירה האחרונה מ' ספירות דיצירה, הנה היא נקראת מלכות דיצירה, נוקבא דז"א דיצירה, אשר עתה, היא הספירה הששית של עולם הבריאה, והנה שם הוא סוד עבד הירדן, מקום בני גד ובני ראובן, והיא בחינת מלכות דיצירה של או, עם כל הג' ראשונות דעשיה של או, שהם עתה ד' ספירות תחתונות דבריאה.

וכל אלו הדי' ספירות תחתונות דבריאה של עתה, הם סוד עבד הירדן, והם ת"ת ונצח והוד ויסוד דבריאה של עתה, אבל מלכות דבריאה של עתה, שהיתה או ספירה הרביעית דעשיה, היא הנקרא סוריא, ומעלתה גרועה מעבר הירדן, ונמצא, כי המלכות דיצירה של או, היה עבר הירדן של או, ומלכות דבריאה של עתה, היתה או בחינת סוריא, והששה אחרונות של עשיה של או, שהם ששה ראשונות דיצירה של עתה, היו חוצה לארץ, לפי שאלו היו או בחינת עשיה, ונודע כי בחוצה לארץ תליא עשיה, ושלטא תמן, וכבר ביארנו, כי רגליו של אדם הראשון, היו מחוץ לארץ.

ונודע, כי כל רגל ורגל נחלק לשלשה פרקינ, והנה שני הפרקים העליונים, שבשני הרגלים, שהם הנקראים עגבותיו, היו מן בבל, ומן אקרא דאגמא כנוכר בגמרא.

ואל תתמה מזה, כי קרובות הם לארץ

כי ארח"ר היה כולל ג' עולמות, שהם: בריאה, יצירה, ועשיה, וע"ש היטב באורך.

והנה זה סדר התפשטותו בהם: כי ראשו של אדה"ר, היה אז בעולם הבריאה, אשר הוא עתה, מקום ז"א דאצילות כנוכר, וגרונו היה בד' ראשונות דיצירה, שהוא עתה מקום נוקבא דאצילות וכבר ידעת, כי נוקבא דאצילות נקראת גן עדן, ונמצא כי גרונו לבד היה נתון בג"ע, ומשם ולמטה כל שאר גופו, היה מחוץ לגן עדן, באופן זה: כי כל גופו, היה נתון בששה אחרונות של היצירה, ובארבעה ראשונות של העשיה, אשר הם עתה שיעור מקום כל עולם הבריאה.

אמנם להיות כי גוף האדם נחלק לבי' חלוקות כנודע, כי עד החזה מתפשט יסוד הבינה, האורות שבתוכו מכוסים, ומן החזה ולמטה האורות הם מגולים, כמבואר אצלנו, בסוד החסדים המתפשטים בתפארת דז"א, ולכן נתחלק צופו בשתי עולמות, חציו העליון המכוסה, נתון בשש אחרונות של יצירה, וחציו התחתון המגולה נתון בד' ראשונות דעשיה.

ונמצא, כי עיקר גופו היה למעלה ביצירה, כנודע כי הגוף רימוז אל הואו של ההויה, וגם היצירה נרמזת באות הואו עצמה, ורגליו של אדם הראשון היו נתונים בששה תחתונות של עשיה של או, שהם עתה ששה ראשונות של יצירה של עתה, והרי ביארנו התפשטות אדם הראשון, בשלשה עולמות: בריאה, יצירה, עשיה, בעת שנברא.

ועתה נבאר ענין אדם הראשון בעת שנברא, ע"ד מ"ש חו"ל במדרש ובתלמוד, איך נקשר עם זה שביארנו, כי הנה דז"ל (ז) אמרו כי אדם הראשון, נברא גופו מארץ ישראל, ועגבותיו מבבל, ומן אקרא דאגמא כו' וכדי לבאר זה, צריך שנבאר ג"כ, מה שאמדו בספר התיקונין, כי בארץ ישראל שלטה יצירה, ובחוצה לארץ, שלטה עשיה, ולכן נבאר ענין חילוק ארץ ישראל, וחוצה לארץ, ועבר הירדן, וסוריא כו', מה ענין כל אלו הבחינות.

הנהות ומראה מקומות

(ז) סנהדרין ל"ח: ספר לקוטי תורה בראשית בסוף המאמר בפסוק והנחש היה ערום.

כי בבחינת שיעור המקום, אינו כן, אלא אדרבה
אבר אחד של הגוף, כמו השוק, או הירך, וזא
גדול יותר מכל שיעור מקום כל הראש כלו.

גם גלע"ד ששמעתי ממורי ז"ל, תשובה
אחדת בזה, והיא, כי אין הדבר הזה אמור, אלא
בהיות כל מדרגה ומדרגה במקומה הראוי לה,
כי אז שיעור מדרגה התחתונה שבעולם העליון,
גדולה מכל אשר למטה ממנה, אבל כאשר עולם
הבריאה עולה אל עולם האצילות, אז חוץ
הבריאה להיות במדרגת האצילות עצמו, וצריך
כל כך שיעור מקום, כאלו הוא עצמו אצילות,
וכן כיוצא בזה, בשאר העולמות, ולכן, בעלות
היצירה אל מקום נוקבא דאצילות, חזר להיות
במעלתה, וצריך ארבע ספירות ראשונות של
היצירה; כל כך שיעור מקום, כמו הנקבה של
האצילות, אשר שיעורה גם כן ארבע ספירות
דאצילות כנ"ל.

ונחזור לענין ראשון, כי אז קודם שנברא
אדם, היה סיום העשיה, בסוף ספירת ששית של
עולם היצירה של עתה, והיו פנויים כל ארבעה
החתונות דיצירה, וכל עשר ספירות דעשיה של
עכשיו, שהם י"ד ספירות, ושם היה מדור אל כל
הקליפות.

וזה המקום של אלו הי"ד ספירות, היה אז
סוד תחום העולמות, כדוגמת מה שאנו נוהגין
לכל עיד ועיד תחום שבת סביב לה, וזהו סוד
מ"ש חז"ל, (ה) למה נקרא אל שדי, לפי שאמר
לעולמו די, פירושו: כי כשהיו מתפשטין אלו
הארבע עולמות אבי"ע, כאשר הגיעו אל מקום
סיום ספירה הששית דיצירה של עכשיו, אמר
להם די, ולא תתפשטו ולא תכנסו בתחום הי"ד
ספירות הנוכח, אלא ישארו חלל כנוכח, אל
הקליפות.

ועתה נבאר ענין אדם הראשון, איך נתפשט
באלו העולמות, והנה כבר הודעתך, במאמר
האנא דבי אליהו, שיתא אלפי שני הוי עלמא,
בפרשת בראשית, בענין חטאו של אדה"ר, (ו)

וארבעה ראשונות דעשיה, היו במקום שהם עתה
ארבעה אחרונות של בריאה, וששה אחרונות של
יצירה, היו במקום, שהם עתה שש ראשונות
של בריאה, וארבעה ראשונות של יצירה, היו
במקום שהיא עתה נוקבא דז"א דאצילות, אשר
כבר ידעת, כי אינה תופסת רק מקום ארבעה
אחרונות דז"א, שהוא נצח הוד יסוד מלכות שבו,
והיא עומדת כנגדם מאחוריהם, ולכן נקראת ד',
לפי שאין מקומה רק בארבעה ספירות הנוכח
בלבד.

ועשרה ספירות הבריאה, כולה היתה במקום
שהיא עתה ז"א דאצילות, בעשר ספירותיו, ז"א
ונוקביה דאצילות, היו אז, במקום שהם עתה
אבא ואימא דאצילות, וע"ד זה היו העולמות
כאבא ואימא דאצילות ולמעלה, עד דום המעלות,
עד אין סוף, גבוהים ממדרגתם אשר הם עתה,
ואין להאריך בהם, ואמנם יש בזה קושיא, והוא
כי כבר נתבאר אצלנו, כי המדרגה התחתונה
שבכל האצילות, מעולה מכל מה שלמטה ממנו,
עד סוף העשיה, וכן ע"ד זה בכל המדרגות, כי
גם המדרגה התחתונה דבריאה, גדולה בכל מה
שלמטה ממנה, שהם יצירה ועשיה, ואם כן, איך
אמהנו לעיל, כי עולם היצירה, היו ארבעה
ראשונות שלה בלבד, למעלה במקום שעומדת
עתה נוקבא דאצילות, ושאר ששה ספירות
התחתונות דיצירה, נשארו למטה, במקום שהוא
עתה בריאה, והרי במדרגה התחתונה דנוקבא
דאצילות, היתה יכולה לעמוד כל העולמות אשר
החתיה.

והתשובה לזה הוא, כי מ"ש במקום אחר,
שמדרגה התחתונה מעולם העליון, גדול בכל
אשר למטה ממנו, איננו בערך כמות ושיעור
מקום מוגבל, רק בבחי' איכות האור בעצמו,
שהוא יותר מעולה מכל מה שלמטה ממנו,
ובבחינת איכותו ומעלתו, כולל כל מה שלמטה
ממנו, והמשל בזה, שאנו רואים, שהטיפה הארונה
אשר במוח האדם, כוללת כל מה שיש למטה
ממנה, בכללות גוף האדם, ואפילו הכי אנו רואים

הגהות ומראה מקומות

(ו) ע"ז ס"ג שער הפסוקים בראשית סימן ב'
ד"ה ונבאר ענין.

(ה) הגיגה י"ב, מד"ר בראשית ח', שער רוח
הקודש יהוד י"ת.

שבת גמור. והענין הוא, כי הנה אחר חצי היום של ערב שבת ההוא, כבר נתבאר, שהיצירה והעשיה עלו במקום ז"א ונוקביה דאצילות, אמנם לא עלו, רק ארבעה ראשונות בלבד דעשיה והי' תחתונות נשארן מחוץ לאצילות, בעולם הבריאה, ועדיין אין זה קדש גמור, ובהיותם כן, נמצא שחזרו יצירה ועשיה,

להיות כדוגמת ז"א ונוקביה, והיו עומדין בסוד אחר באחור, ובהיותה הנקבה באחור הזכר, אין לה רק קומת ארבעה ספירות בלבד כנ"ל. אבל כשחזרו פנים בפנים, יש בה קומת עשר ספירות גמורות, וכן היה עתה בעשיה והיצירה, כי העשיה היתה בארבעה אחרונות דיצירה, אחר באחור, ובהיות זמן בין הערבים, או כל העשר ספירות דעשיה, עלו למעלה, והפכה העשיה פניה כנגד פני היצירה, פנים בפנים, כדמיון ז"א ונוקביה כנזכר.

ונמצא, כי כל העשר ספירות דעשיה, והארבע תחתונות דיצירה, שהם נקראים רגלי היצירה, נטבעו בתוך מקום הקליפות כנ"ל, שמקומם היה אז שיעור ארבעה עשר ספירות, כנזכר אצלנו גם כן, בסוד ודי זהב, ובזה תבין, למה בכל הזוהר והתיקונין, קורא אל עולם העשיה, מקום הקליפות, והוא לסיבה הנ"ל, כי אמת הוא שהעשיה בעצמה, קדושה גמורה היא, אלא שירדה אל מקום הקליפות, כי אין זה מקומה האמיתי הראוי אליה.

אמנם בחינת הזכר, שהוא עולם היצירה, לא נפל כולו, רק רגליו בלבד כנזכר, וזהו סוד ויאסוף רגליו אל המטה, שהעלם למעלה מתוך הקליפות.

גם זהו סוד טעם איסור יציאת חוץ לתחום ברגליו, אפילו שלא על ידי משא, אלא האדם בעצמו ברגליו, והיא, כדי שלא יוציא רגליו שהם ארבעה אחרונות דיצירה, עולם הזכר, אל מקום הקליפות, שהם עומדים מחוץ אל תחום שבת, כנ"ל כי ארבעה עשר ספירות, הוא מקומם וכל שאר מקום העליון, נקרא תחום שבת, כנ"ל באר היטב, והבן זה.

ולכן כונתני ביום שבת, להעלות העולמות אל מקומם האמיתי כבראשונה, ולא להורידם למטה חוץ לתחום שבת, וזהו סוד, רחצתי את רגלי איכבה אטנפם, ועל כן אין לצאת בשבת מחוץ לתחום, כי הוא יוצא אל מקום הקליפות, במקום ששם עומדת העשיה בימי החול, עתה אחר חטאו של אדם, וכמבואר אצלנו במשנת

שבת גמור. והענין הוא, כי הנה אחר חצי היום של ערב שבת ההוא, כבר נתבאר, שהיצירה והעשיה עלו במקום ז"א ונוקביה דאצילות, אמנם לא עלו, רק ארבעה ראשונות בלבד דעשיה והי' תחתונות נשארן מחוץ לאצילות, בעולם הבריאה, ועדיין אין זה קדש גמור, ובהיותם כן, נמצא שחזרו יצירה ועשיה, להיות כדוגמת ז"א ונוקביה, והיו עומדין בסוד אחר באחור, ובהיותה הנקבה באחור הזכר, אין לה רק קומת ארבעה ספירות בלבד כנ"ל. אבל כשחזרו פנים בפנים, יש בה קומת עשר ספירות גמורות, וכן היה עתה בעשיה והיצירה, כי העשיה היתה בארבעה אחרונות דיצירה, אחר באחור, ובהיות זמן בין הערבים, או כל העשר ספירות דעשיה, עלו למעלה, והפכה העשיה פניה כנגד פני היצירה, פנים בפנים, כדמיון ז"א ונוקביה כנזכר.

ועתה, נמצאו כל שלשה עולמות, בריאה, יצירה, עשיה, כולם תוך האצילות לגמרי, וכולם קדש גמור. ונשארן שלש עולמות, בריאה יצירה עשיה, שהם שלשים ספירות, פנויים ומקום חלל, בסוד אלפים אמה תחום שבת, והט"ו ספירות עליונות, היו תחום שבת, והי"ד תחתונות, היו מדור אל הקליפות כנ"ל, והם מחוץ לתחום, והבן זה, והנה כל אלו השלשה בחינות, נעשו אז מאליהם, שלא על ידי מעשה התחתונים, אדם וחוה.

והנה גם לענין אדם בעצמו, הריזח בזה, כי עתה גופו ורגליו כולן, היו בג"ע, שהיא נוקבא דאצילות, מה שלא כן לגמרי, אפילו בעת הבחינה השנית, והנה, אם אדם הראשון לא היה חוטא בעץ הדעת, היה יכול להעלות ע"י תפלותיו של יום השבת ההוא, את העולמות, עליות אחרות יותר גבוהות, במאוד מאוד, עליה אחר עליה בכל הפלה ותפלה, שהם: תפילת ערבית, ושחרית, ומוסף, ומנחה.

ואין אנו עתה מאריכין סדר עלייתם, אבל נזכיר בקצרה, העליה אחרת הגדולה שבכולן, והיא במנחת שבת, כי אז היו עולין תכלית העליה, והוא, כי עולם האצילות היה עולה כפי מקומו הראשון, שהוא במקום אדם קדמון לכל

למעלה מהם גם כן הם עלו למעלה ממדרגתם. כפי הסדר הזה ואין להאריך בהם. ודע, כי עיקר מקום העולמות ומדרגתם באמיתתם הוא כן, כפי הסדר הזה, וכך הם המקום הראוי להם להיות תמיד. והטעם הוא, כי הנה ז"א צריך להתגדל, ולהיותו כמו אריך אפין, ואם כן, צריך לעלות עד שם, ומקום אריך אפין, צריך שיהיה מקומו של ז"א, כי על ידי כן ז"א נעשה אריך.

ונוקביה דז"א במקום אבא, בסוד ה' בחכמה יסד ארך, דאבא יסד ברתא, ובסוד, ושמתם את השבת כי קדש היא, כי שמור שהיא הנוקבא, נעשית קדש, שהוא אבא, וזמ"ש, קדש היא, כי היא הנקבה, חזרה להיות קדש, והבריאה עלתה באימא, בסוד מה שידעת, כי אימא מקננא בכרסיא, ויצירה במקום ז"א, כי ז"א מקנן במלאך, ועשיה בנוקבא דז"א, כי מלכות מקננא באופן, שהיא העשיה.

ונמצא, שזהו המקום הראוי אל סדר מדרגת העולמות, ונמצא עתה, כי כל העולמות התחתונים, של בריאה יצירה עשיה, היו במקום האצילות, זולת שש אחרונות דעשיה, אשר היו אז בשש ראשונות של בריאה של עתה.

זה היה, בסוד עיבורה של עיר, הנוכר במסכת ערובין (י) כי אלו הששה התחתונות, יוצאין ובולטין מחוץ לעולם האצילות, כדמיון אשה עוברת, שהעובר בולט ויוצא לחוץ מגופה, ונמצאו עתה, פנויים ארבעה תחתונות דבריאה, וכל עולם היצירה ועשיה, שהם מקום עשרים וארבע ספירות, וכל המקום הזה, היה אז פנוי ריק וחלל, והיה בסוד תחום שבת, שהוא אלפים אמה כנודע, זולת הארבעה עשר ספירות התחתונות, ששם היה מדור קבע אל הקליפות כנ"ל, והיי' ספירות אחרות העליונות, היו סוד תחום שבת.

והבחינה השלישית, היתה אח"כ אז בערב שבת, ביום שנברא אדם הראשון, בין הערבים, שאז הוא זמן הנקרא תוספת שבת, ועדיין אינו

ישראל מאד, כמ"ש במדרש ובירושלמי, (ח) בעשה בהוא גברא, שהיה חורש עם פרתו, וברחה מלפניו והוא אחריה, עד שהגיעו לבבל קודם הלילה, ואם כן, אינו רחוק שיהיה גופו מאריך ישראל, ועגבותיו מבבל, שהם שני הפרקים עליונים הסמוכים אל הגוף, ושאר ארבעה פרקים תחתונים שבשתי רגליו, היו מן שאר הארצות שבחוצה לארץ.

והרי עתה ביארנו, איך אדם הראשון לוקח מכל העוה"ז, וגם היה גופו באורך, התפשטות שלשה עולמות, בריאה, יצירה, עשיה גם כן, והכל אחד, והנה נתבארה הבחינה הראשונה, איך היו העולמות בעת שנברא אדם הראשון, וביארנו, איך ראשו וגרונו היו תוך ג"ע, וגופו ורגליו בשאר העולם.

ועתה נבאר הבחינה השנית, והיא אחר שנברא אדה"ר, והכניסו הקב"ה בג"ע, כי אז היה, מחצי יום ששי ומעלה, אשר אז בהכרח כתוספת הקדושה בעולמות כולם, כמבואר אצלנו בענין ערב שבת, כי משעה חמישית של עש"ק, מתחילים העולמות להתעלות למעלה ממקומם וקדושה נתוספת בהם, כנוכר אצלנו בסוד ה' יתירה הנוכר בפסוק ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי, לרמוז אל שעה ה' (ט) כנוכר.

ולכן נבאר עתה, מה שנתחדש אז, באותו ערב שבת אחר חצות, כשנברא אדם ונכנס בג"ע כל גופו, כי כשנברא לא היה בגן עדן, רק ראשו וגרונו כנוכר בלבד, ושאר גופו היה בעה"ז, אבל עתה, נכנס כולו בג"ע.

והעולמות נתעלו באופן זה: כי ז"א עולה, במקום שהוא עתה מקום א"א, ונוקבא דז"א, עלתה במקום שהוא עתה מקום אבא, והבריאה עלתה, במקום שהוא עתה מקום אימא, והיצירה, במקום ז"א, והעשיה, במקום מלכות נוקבא דז"א, עלו ד' ראשונות דעשיה, כי כך שיעור נוקבא דז"א, ד' ספירות בלבד, ושאר ו' ספירות אחרות דעשיה, במקום ו' ראשונות של הבריאה של עתה, ואמנם גם או"א דאצילות, וכל אשר

הגהות ומראה מקומות

(ח) ירושלמי מעשר שני פ"ה ה"ב. (ט) שער הכוונות ענין ליל ו' ד"ה ובתחילה.

(י) דף ל"ב: ובדף ג"ז, ודף ס'.

עולם האצילות, וגם היה עוד יכול לעלות. עליות גדולות למאד, על ידי תפלותיו ביום שבת, אם לא היה חוטא כנ"ל.

ונמצא, כי אפילו בחינת גופו בלבד של אה, היה תופס שלשה עולמות ביי"ע, בהיותם באותה המדרגה העליונה. מלבד בחינת הנשמה והרוח והנפש אשר לו, כמו שנבאר בלשון המאמר, בסוד זיהרא עלאה.

וכזה תבין מה שביארנו במאמר חז"ל שאמרו (ע) שתא אלפי שני הוי עלמא כו', ששם ביארנו, כי אורך שיעור קומתו של אדם בבחינת הגוף, היה אוחז שלשה עולמות ביי"ע, בהיותם במדרגה עליונה כנוכר. ואחר שחטא, בחינת גופו שהיתה תחילה, משש אחרונות יצירה, הנקראים גן עדן כנ"ל, היה אח"כ, מארץ ישראל התחתונה החומדית, בזה העולם התחתון דעשיה, ואעפ"י שתמצא בדברי חז"ל (פ) שאדם הראשון במקום כפרתו נברא מעפר בית המקדש, אין זה בית המקדש התחתון, דק העליון, שהוא בשש אחרונות דיצירה כנ"ל. וזמ"ש במאמר הזה של הזוהר, אלא מעפרא דבי מקדשא דלעילא כו', כמו שנבאר בע"ה.

ואמנם מטטרו"ן עתה, הוא יותר גדוע במעלה מאדם הראשון הא', ולכן נודיע ענין מטטרו"ן, דע, כי אעפ"י שאמרו בתיקונין, כי מטטרו"ן הוא בעולם היצירה, הענין הוא, כי גופו שהם ו"ק שלו, הם בעולם היצירה, ולכן מכנים אותו בשם יצירה, אבל האמת הוא, כי ראש מטטרו"ן הוא בכריאה, וגופו ביצירה, ורגליו בעשיה, ונמצא שיעור קומתו, בג' עולמות ביי"ע. אמנם, הוא בהיותם עתה אחר נפילתם, אבל גופו דאדם מראשו ועד רגליו, היה אוחז שלשה העולמות הנזכרים, בהיותם למעלה, כפי מעלתם כנוכר, ואין ספק כי הפרש גדול לאין קץ יש ביניהם.

ונבאר עתה, לשון המאמר הנזכר, חז"ל, אדם קדמאה, אע"ג דגופא דיליה הוא מעפרא, לאו מעפרא דהכא הוה, אלא מעפרא דבי מקדשא לעילא, הרי בבירור, מ"ש לעיל כי מ"ש ז"ל, אמר עוד, חד צדיק עבד שימושא בנוקביה, ואתעביד מההוא שימושא גופא חדא, דנהירו דיליה יתיר מכל איגון מלאכין שליחן לעילא. פירוש: כי כיון שגופו היה מאותו עולם היצירה הראשון, שהוא עתה מקום הכריאה, אם כן מוכרח הוא, שאורו יהיה גדול מאד, מכל המלאכים שהם ביצירה של עתה, הנקרא עולם המלאכים, כנוכר בתיקונין, בסוד: כסא, ומלאך, ואופן, שהם: שלשה עולמות, כריאה, יצירה, עשיה.

אמר עוד, כיון דחטא, אתחשך זאועיר גרמיה כו', והוא מ"ש לעיל, כי בתחילה היתה קומתו מכל ביי"ע, ועתה נעשה לו גוף אחר, מזה העולם התחתון שבעשיה. אמר עוד, עד דאתא חנוך, ונטל ליה קב"ה מארעא, ואבריר פסולת וקסטורא מכספא כו'. זה יובן במ"ש בתוספתא, בסדר ואתחנן, בדרך ר"ע ע"ב, וז"ל, אפיקו חד רוחא טמירא, ומליא לההוא גבילו דעפרא, וקאים על רגליו, ואמלכיה על כל עלמא, ושלטיה על כולא, הה"ד תמשיליהו במעשה ידך כו'.

הנהרות ומראה מקומות

(ע) ע"ז ט' עיין לעיל ציון ו'. (פ) עיין לעיל ציון ד'.

וזכור זה, ועיין בשער הכוונות, בדרוש סדר חילוק תפלת שחרית דימי החול, כי שם נתבאר גם כן הדרושים האלו.

ומה שהיה נעשה, כשנברא אדם אחד חצי יום הששי כשנכנס לג'ע, נעשה עתה על ידי מעשה התחתונים, בחזרת תפלת מנחה של שבת, שהיא תכלית העליה, שאין כח עור בתחתונים, להעלות העולמות, יתר מעליה זו, הלא היא: כי ז"א עולה עד דיקנא דא"א, כמבואר במקומו. (ג) וכן כיוצא בזה, עד שנמצא כי ששה אחרונות דעולם עשיה, הם במקום ששה ראשונות דבריאה של עתה, ואין בנו עור כח להעלות עור, שש אחרונות דעשיה בעולם האצילות, בשום זמן כלל ועיקר. ובשער המצות במצות שביעית, נתבאר סיבת ירידת העולמות, שהיתה לבדר הבידודין של המלכים שידרו שם, וע"ש. (ס) ואם כן, עתה תראה, כמה גרם חטאו של אדם, להודיד העולמות ירידה עמוקה בזה, כי אי אפשר לנו עתה להעלות העולמות, אפילו במנחה של שבת, אלא כמו שהיו אז בתוספות שבת בין הערבים. ובפרט בכל החילוקים הנזכר, שאז היה נעשה מעצמו, והיה עולה גם חצונית העולמות, מש"כ עתה כנזכר. והדי זה לקול אחד גדול, שגרם בכל ארבע עולמות אבי"ע.

עוד גרם לקול שני בבחינת עצמו, כי בתחילה היתה מעלתו גדולה עד מאוד, כי אפילו בשעה שנברא בלבד, היתה מעלתו גדולה ממעלת מטטרין עתה, כי הנה מטטרין הוא ביצירה בלבד, ואדם הראשון היה או ראשו בעולם הבריאה, שהיה במקום ז"א דאצילות עתה, וסיום פרקין תתאין דרגליו, שהם בשש תחתונות דעשיה, היו אז במקום שש ראשונות דיצירה של עכשיו. ומכ"ש בשתי הבחינות האחרות: שניה, ושלישית, אשר אז אפילו דגליו היו תוך

הקיטע יוצא בק"ב שלו. (כ) וגם בתקונין לעיל דף ק"ז ע"א.

והנה כל ירידת העולמות במדרגה הזאת, הוא בימי החול, אבל בערב שבת, מתחילים לעלות, וכך הם הולכים ועולין, מדרגה אחר מדרגה, עד מנחת שבת, כמבואר אצלנו במקומו. (ל) ואמנם הרבר בקיצור הוא, כך כי מסוף שעה חמישית של יום הששי, מתחילין העולמות, עליה אחר עליה, עד שנמצא כי בחזרת תפלת מוסף דיום שבת, העולמות הם במצב שהיו בעת שנברא אדם הראשון, שהוא הבחינה הראשונה, משלשה בחינות הנ"ל, אשר ששה תחתונות דעשיה, הם במקום שהם ששה ראשונות דיצירה בימי החול, ונמצאים ארבעה עשר ספירות אחרונות, שהם ארבעה אחרונות דיצירה, ועשר ספירות דעשיה, פנויים ודיקנים.

ודע, כי כן הענין בתפלת מנחה של ימים טובים, כמבואר אצלנו. (מ) כי תפלת מוסף דשבת ותפלת מנחה דיום טוב, שוין הם בענין עלית העולמות, ונמצא, כי מה שהיה נעשה אז כשנברא אדם, שהיה קודם חצי יום הששי, נעשה עתה בתפלת מוסף דשבת, ולא עוד, אלא שעתה בתפלת המוסף, נעשה על ידי מעשה התחתונים בתפלתם. אבל אז, היו עולים מאליהם אותה העליה כנ"ל, בלתי מעשה התחתונים, כי הרי עדיין לא היה נברא אדם, ולא עוד, אלא שאז היו עולים שתי בחינות: פנימיות, וחיצוניות העולמות לגמרי, אבל עתה במוסף שבת, אינו עולה רק בחינת פנימיות העולמות בלבד, אבל חיצוניות העולמות נשאר במקומו, ואין להם עליה כלל, אפילו בשבת, כי אם גם החיצוניות היה עולה, היינו דואים בעינינו עלית העולמות, איך עולים, ממה שהיו בחול, אבל עליית פנימיות העולמות, אינו ניכר ונראה לעין, אע"פ שעולה,

הגהות ומראה מקומות

(מ) שער הכוונות ענין השינוים שבין יר"ט לשבת. פ"ח שער מקראי קודש פ"ב.

(ג) שער הכוונות ענין מנחת שבת ד"ה וצדין שנודיעך.

(ס) פרשת בהר בתחילה, ועיין בפרשת עקב דבור המתחיל כוננת האכילה עצמה.

(כ) שבת ס"ה: ע"ה שער אנ"ך פרק ג', תע"ס שיעור י"א מן אות ר"ג. שער מאמר"ל מאמר פסיעותיו של אברהם אבינו ד"ה ואמנם קב.

(ל) שער הכוונות ענין שחרית של שבת. וענין מוסף ומנחה.

פרשת במדבר

היא בחכמה, ויראה היא בבינה. אבל הענין הוא במה שנודע, כי שתי מיני יראות הן: החיצונה, והפנימית. כי החיצונה היא יראה מחמת העונש. והפנימית היא, מ"ש חז"ל (ת) כי כל צדיק ירא לעלות אל מקום חופת חבירה, פן ישרף. כמש"ה, כי על כל כבוד חופה, וכן הענין הזה הוא בספירות עליונות עצמן, כי כל אחת יראה לעלות למעלה ממקומה, פן תישרף באש חברתה שלמעלה הימנה. וכמ"ש בפרשת בשלח (א) כשעלה משה למרום, שהיה אומר: לו קמואל המלאך, שלא היה יכול ליכנס בתחום הרניאל המלאך, ולא הרניאל, בתחום סנדלפרין המלאך, פן ישרף זה באשו של חבירו הגדול ממנו.

והנה ספירת הכתר, אין בה יראה זו, כי אין ספירה עליונה הימנה, היא העליונה שבכולן, ואמנם הספירה הראשונה מכל העשר ספירות, שיש בה זאת היראה, היא ספירת החכמה, לפי שיראה לעלות אל מקום הכתר הגבוה ממנה, פן תשרף באש שלה, ולכן היא הנקראת יראה פנימית. אבל הבינה, אעפ"י שהיא תחת החכמה, אין לה יראה זו, לפי שהבינה והחכמה זווגא חדא אינון, וכחדא נפקי וכחדא שריין, ואדרבה, יש בה בחינת אהבה, כי היא אוהבת את החכמה, ומתקרבת אצלה, באופן: כי החכמה נקראת יראה, על כי יש לה יראה מלעלות אל הכתר, והבינה נקראת אהבה, על שאוהבת את החכמה אהבה גמורה. ואמר כאן, כי צריך שהאדם יקנה בו שתי מדות האלה: מדת האהבה את השי"ת, הנרמות בבינה, האוהבת את החכמה, ומדת היראה הנרמות בחכמה, היראה מן הכתר כנ"ל.

והואיל ואתא לידן, לבאר ענין היראה החיצונית והפנימית, נבאר עתה ענין תועלת האדם, בהיותו ירא יראה הפנימית הנזכר, כי גורם שגם הקליפות יתיראו מלעלות אל הקודש פנימה, פן ישרפו. וכאשר האדם איננו ירא יראה הנזכר מלפני האלהים, גורם אל הקליפה,

שם בדרך קייט ע"ב, חז"ל, בכה ר' אלעזר, פתח ואמר, קולה כנחש ילך וגו', השתא בהאי גוונא כו'. עיין בדרוש אחר, שביארנו בענין הקליפות של אבי"ע, איך ענינם. כי שם הארכנו בזה. אבל הענין בקיצור הוא, במה שהדעתין במקום אחר, (ד) כי נוקבא דז"א, לא נאצלה פתחילתה, רק בסוד נקודה עשירית שבה בלבד. וכאשר נתקנת בכל פעם להודווג בז"א, באים לה תשע ספירות הראשונות, מתשע ראשונות של ז"א, ונשלמת לעשר ספירות גמורות. אבל שרשה הראשון לא היה לה, דק מלכות שבה בלבד, כלולה מעשר, בסוד כללות בלבד. ובזמן חרבן בית שני, נתמעטה נוקבא דז"א. וכל זמן הגלות הוזה בימי החול שלא בשעת התפילה, לא נשאר בה רק מלכות שבה בלבד, ושאר התשעה ראשונות שבאו לה מז"א, ירדו למטה בתוך הקליפות. בסוד, אמלאה החרבה, (ש) לא נתמלאה צור, אלא מחרבנה של ירושלים ונמצא כי תשעה ראשונות שבה, הנקראים רישא דילה, ירדו למטה, ושכיבת לעפרא תוך הקליפות בסוד עפר המשכן. וזנבא דילה שהיא מלכות שבה, התחתונה, נשארה זקופה למעלה באצילות כנ"ל, והיא השולטת עתה בזמן הגלות, ולכן ישראל הנאחזים ברישא דילה, כיון שרישאה שכיבת לעפרא, גם הם עומדים בגלות המר הזה. אבל אומות העולם, שהם זנבא, נאחזין ונשפעין מצד זנבא דילה, שהוא קיים וזקוף למעלה, ושולט בגלות, ולכן יש להם עתה שררה ומלכות.

פרשת נשא

שם בר"מ, בדרך קכ"ב ע"ב, חז"ל, י' יראה, ודא איהי על רישיה דבר נש כו'. ה' אהבה, על רישיה דבר נש כו'. ענין זה, חולק עם המוסכם לנו בכל ספרי הזהור, וגם התיקונין, כי אהבה

הנהות ומראה מקומות

(ה) ב"ב ע"ה. כל אחד ואחד נכוה מחופתו של חברו. (א) אות רצ"ח ובדפרי דף ג"ת.

(ד) ע"ה שער מיעוט הידח פרק ב' וסוף פרק ג'.
(ש) פסחים מ"ב מגילה ר'.

פרשת אמור

שם בדף ק"ג ע"ב, וז"ל, בסכת תשבו חסר, חרא דכולהו קשירין ביה, דכתיב כי ענן ה' עליהם יומם. וכי ובעמוד ענן אתה הולך לפנייהם יומם. דא הוא עננא דאהרן, דכתיב יומם יצוה ה' חסדו. עננא חד, נטיל עמיה חמש אחרנין, ואינון שית, ועננא אחרא, דכתיב ובעמוד אש לילה, דא נהרא להו לישראל, מנהירו דאינון שית עכ"ל. דבר זה נתבאר בפרשת יתרו דף ס"ח ע"ב, ובפרשת תרומה בדף קל"ט ע"ב. והענין הוא, כי אין הבינה עלאה מתלבשת ומתפשטת תוך ז"א, אם לא על ידי שתתלבש תחילה בחסד שבה, אשר הוא השורש אל כל החסדים. ולכן, חסד הוה נקרא יומם, דכליל כולהו שית יומין, (ק) כי החסד הוא יום, והגבורה לילה ועל ידי החסד הוה מאירה הבינה בכל מה שתחתיה, ואי אפשר להיות זולתו. ועל החסד הוה נאמר, נאם ה' לאדוני שב לימיני. כי האדון היא הבינה, ואשר נאמה ואמרה לאברהם, שהוא מדת החסד, שב לימיני, שהוא החסד שלה, בקו ימין שבה הנקרא יומם. ואברהם הוא החסד, המקבל תחילת הכל, מן החסד שהוא ימין הבינה, הנקרא יומם כנזכר. חמ"ש, שב לימיני, רוצה לומר, שיקבל אברהם מימין שלה, הנקרא יומם.

פרשת בהר

שם ברעיא מהימנא, בדף קי"ט ע"ב, וז"ל, ואנת בכל ספירה וספירה, בארכה וברחבה. עילא ותתא כו'. ענין זה נתבאר בתחילת דרוש אדם קדמון (לכל קדומים וע"ש. גם יתבאר בפרשת נשא בדף קכ"ח ע"ב) במ"ש שם יתיב על כרסייא דשביבין לאכפייא לון כו'.

עיינין כעייני אינשא לחיותא, ופום ממלל ברברבן הנ"ל, שהיא נוקבא דז"א. ואמר, כי זווגו בה היה על ידי היסוד, הנקרא ענפא שפירא דחיוו, בסוד יפה נהף משוש כל הארץ, שהוא היסוד. ועל ידי זווג זה, אפיקו חד רוחא סמירא, ומלייא לההוא גבילו דעפרא דאדם הראשון, שהיה כולל כל שלשה עולמות ב"ע. חמ"ש, ואמלכיה על כל עלמא כו'.

אמר עוד, אתפקיד על ההוא אילנא, לא נטיר פקודא, אתיב מלכא רוחיה לגביה, וההיא חיותא נטלא ליה כו', פירוש: כי כיון שחטא, תכף נסתלקה ממנו אותה הנשמה הקדושה שנתנה בו, ונסתלקה, ונטלה נוקבא דז"א דאצילות. וחמ"ש, וההיא חיותא נטלה ליה. אבל צריך שתדע, כי זה היה תכף אחר שחטא, ולא היה בעת שמת. והענין הוא, כי מלבד מה שהיה לאדם נפש ורוח ונשמה, מעשיה יצירה בריאה, גם היו לו נפש ורוח ונשמה עליונות מן האצילות, שהם: נוקבא, וז"א, ובינה דאצילות. (צ) ואלו העליונים דאצילות, נקראים זיהרא עלאה, בספר הזוהר ובשיר השירים של הזוהר. וכאשר חטא, פרח ממנו אותה זיהרא עלאה, שהיא בחינת האצילות כולה. ונשאר בחלקי ב"ע לבדם, וזו הזיהרא עלאה, היתה מוצנעת בההיא חיותא דנטלא לה, כנזכר שהיא נוקבא דז"א דאצילות. עד שבא חנוך בן ירד, והשלים מעשיו, וזכה לקחת ההיא זיהרא עלאה. ועל ידי כן זכה להיות מלך המלאכים בעולם היבירה. והוא הנקרא מטטרין כנודע. וחמ"ש, כדן זמינין מאנא אחרא, פירוש: שנולד חנוך, וקאים בנייהו בקוטרא דגליפין, בין מלאכין קדישין. וחמ"ש ג"כ בפרשת קדושים, דהא עד לא נפק לצורף אומנא, עד דאתא חנוך ונטיל ליה קביה מארעא כו', אבל עכ"ה, לא הגיע למדרגת אדם קודם שחטא כנ"ל. והוה הטעם שתמצא בספר פרקי היכלות, כי נהפך בשרו ללפיד אש כו', לפי שהיה בחינת אדם הראשון עצמו.

הנהגות ומראה מקומות

(צ) שער הפסוקים סוף סימן ב'. שער הגלגולים הקדמה כ"ט. תע"ס שיעור ה' בסופו.
(ק) שער הכוונות ענין יוד"כ דרוש ג'.

הרי נגמר בחינת שמאלו תחת לראשי. ואח"כ בחג הסוכות הוא הימין, בסוד וימינו תחבקני. ואח"כ ביום חג ח' עצרת, היה הזוג פנים בפנים. כמבואר אצלינו בשער התפילות (ז) זע"ש.

דחילו. אבל בהיותם אהור באהור, אין צריך שימצא בהם סוד החיבוק, כי מבטן אימם יש להם בחינת החיבוק, ולכן אין צריך אז רק יחוד האחד לבר, בסוד רחימו ודחילו, ונמצא, כי בבחינת א' הוא יותר מעולה הזוג בסוד אהור באהור, כי הוא התדבקות דרוחא ברוחא בעצם, ולכן גם בזוג פכ"פ דז"א ונוקבא, צריך להמשיך להם כח דא"א, אשר עליהם אמר כהדא נפקי וכחדא שריין. וזה ע"י זוגא שלים, שהוא להמשיך אור בא"א, משני המזלות: השמיני, והי"ג, שבדיקנא דא"א כי אז הוי זוגא שלים בא"א. משא"כ בהיות מאיר בהם תיקון הי"ג לבדו, דאז לא הוי זוגא שלים בא"א.

אמר שמואל: עוד מצאתי דרוש שלישי, לרב הגדול ולה"ה במאמר הנזכר, ח"ל י' איהי יראה כו'. ה' אהבה כו', ושם בארנו, כי נמצאו מאמרים חולקים בספר התיקונים ובספר הזוהר, אם יקדים דחילו לרחימו או איפכא. והענין הוא, דע, כי שם ביארנו, כי בהיות ז"א ונוקביה פנים בפנים, צריך ליחדא לון בתרין יחודים, בקדמיתא דחילו ורחימו, ואח"כ בסוד רחימו

הנהגות ומראה מקומות

(ז) שער הכוונות ענין סוכות דרוש ג'. פע"ח שער סוכות פרק א'.

שיתבטל מהם היראה הזאת, ויעלו למעלה ליינק שפע מן הקדושה. זהו סוד פסוק, וטוב לא יהיה לרשע כצל אשר איננו ירא מלפני האלהים. כי רז"ל (ב) דרשוהו, על התלמיד שאינו ירא מלפני דבו, ואין בו מדת היראה. ואמר, כי הוא רשע העושה כן, ולכן לא יהיה לו טוב, כיון שנדמה אל הצל, אשר איננו ירא מלפני האלהים. והצל הזה, הם בחינת הקליפות, אשר נאחזות בק"ך צירופי אלהים דקדושה, שהם כמנין צ"ל. והוא סוד, צ"ל מו"ת, אשר איננו מלפני האלהים. ועולה להתאחו בק"ך צרופי אלהים הנזכר, אשר הם בקדושה. וכבר ביארנו זה בדרוש תיקון הגאווה והליצנות (ג) וע"ש.

אמר שמואל: עוד מצאתי דרוש אחר במאמר הנזכר, להרב הגדול זלה"ה וז"ל, יוד יראה ודא איהי על רישיה דבר נש כו', ה' אהבה כו'. הנה כאן משמע כי אהבה ויראה הם אימא ואבא. (ד) וכן מצינו בספר התיקונים דאיצטריך ליחדא ליה לקב"ה בדחילו רחימו. ואמנם במאמר אחר כתיב הפוכא, והקדים רחימו לדחילו. (ה) והענין ירצה, דע, כי האמת הוא, שאבא נקרא יראה, שהוא יראה מן הכתר שגבוה ממנו, אבל אימא נקראת אהבה, כי אין לה יראה מן אבא, שהוא בעלה, אבל יש לה אהבה עמו. ואמנם בענין הייחוד, צריך לקיים שתייהן. כי בראשונה תיחד ותקדים דחילו לרחימו. ואח"כ תקדים רחימו לדחילו. וזה ביאור הענין: כי הנה בתחילה תיחד להקב"ה בשכינתיה, שהם ז"א ונוקביה, על ידי דחילו ורחימו, שהם אר"א. פירוש: שכאשר תיחד לז"א ונוקביה, צריך שתייחד בתחילה את אבא ואימא, כדי שישפיעו המחין לז"א ונוקביה. וע"י כך יתייחדו ז"א ונוקביה גם הם. ולכן צריך עתה להקדים דחילו שהוא אבא, כי הוא המתחיל לתת המחין לאימא, ואימא גותנן לז"א. ואח"כ תחזור ליחדם יחד שני

לז"א ונוקביה. ע"י רחימו ודחילו, ותקדים אימא לאבא, והוא בסוד שמאלו תחת לראשי כו'. כי הוא סוד החיבוק, אשר בתחלתו צריך להמשיך אור דאימא בשמאל דז"א, כדי שיתחיל לחבק את נוקביה, בבחינת שמאלו תחת לראשי. ואח"כ יכוין בדחילו שהוא אבא, להמשיך אור אל הימין חסד דז"א, לקיים הז"א בנוקביה וימינו תחבקני.

אבל צריך שתדע, כי בעוד ז"א ונוקביה אהור באחור, אין צורך לזווגם על ידי חיבוק ונישוק. משום דאז תרוייהו הוו חד גופא מחוברין. אבל אחר שהוחזרו פנים בפנים, שנסדרו ונעשו שני גופים, אז צריך להחזירם פנים בפנים, על ידי חיבוק ונישוק, לזווגם יחד. ואמר לי מורי ז"ל, כי בהיות ז"א ונוקביה אהור באחור, אז הזווג שלהם הוי ברחימו ודחילו, כי אין שם חיבוק ונישוק. אך כאשר הוחזרו אפין באפין, ויש שם חיבוק, אז נקרא דחילו ורחימו. לפי שאעפ"י שאמרנו, כי לענין החיבוק, צריך התחלת שמאלו תחת לראשי. עכ"ז, תחילת התעוררות בא מן הימין שהוא אבא, הנקרא דחילו, ואח"כ מאימא הנק' רחימו. ובוה תבין, למה אדם הראשון נברא קודם ראש השנה, והטעם הוא, כי כבר הודעתך, שאדם הראשון חזה לא נבראו, אלא ע"י זווג דאתוד באחור, ואז לא הוצרך חיבוק ונישוק כנזכר, ואחר שנברא אדם, הוצרך להחזירם פנים בפנים, לזווגם שנית. כי בחינת פנים בפנים אי אפשר להיות, אלא על ידי מעשה אדם התתתון. כמבואר אצלנו בסוד ואדם אין לעבוד את האדמה. (ו) ולכן היה הזווג בסוד אהור באחור, ואז כיון שנברא אדם, הוחזרו פנים בפנים, והוצרך החיבוק והנישוק, ואז היה יום ראש השנה שהיא גבורה דז"א, ונתקיים שמאלו תחת לראשי. ואח"כ האוד אור אימא הנקרא רחימו בנוקבא דז"א, ביום הכפורים.

הגהות ומראה מקומות

בהקדמת ספר הזוהר מן אות קפ"ט מאמר פקודי אורייתא ובפירוש הסולם שם, וגם במראות הסולם שבסוף מספר.

(ו) ע"ח שער דרושי הנקודות פרק ו'.

- (ב) קידושין ל"ג
- (ג) שער רוח הקודש תקון ז' דף ט"ז ע"ב.
- (ד) הקדמת ת"ז אות צ"ט ובדפו"י דף ה'.
- (ה) הקדמת ת"ז אות קכ"א ובדפו"י דף ר': ועיין

הנשמות, ולא תצטרך אל הנחש העליון, חטאת רובץ, לנשוק אותה. והוה סוד שם קר"ע שט"ן, שבשם מ"ב, כי שט"ן, הוא בגימטריא נחש עם הכולל, והנחש הוה הוא הקורע רחם האילה, וקר"עה זו נעשית על ידי שם הוה, והנה גם זהו סוד מה שתקנו חז"ל, לומר מזמור יענך ה' ביום צרה בתוך התפלה, (כ) כנודע שיש בו שבעין תיבין, כנגד שבעים צוחין ועאקין דילודה.

ונמצא, כי צריך תפלת הצדיקים, להוריע בתחילה אלו הנשמות, כנוכר אצלנו לעיל, בדף רנ"ד סוף ע"ג בפרשת פקודי, איך מתבררין בסוד מ"ין נוקבין, ומתחברין עם סיפת מ"ין דכורין, ומחיבורם נעשים הנשמות. ואח"כ צריכה עוד תפלת הצדיקים, לשילדו מבטן הנקבה בסוד לידה, ולא יצטרכו אל נשיכת הנחש העליון כנוכר. וסוד הלידה הזאת, היא סוד קצירת השדה העליון, ולקיסת פירותיה, מאשר נזרעו בו בתחילה, והצדיקים הגורמים קצירה זו בתפילתם, נקראים מחצדי חקלא קדישא, כי הם יודעים לכוון בתפילתם, כונות הדאיות לכך, וכמו שמצינו ששיבחם רשב"י ע"ה בפרשת בראשית דף מ"ה ע"ב, וז"ל, מאן דזכי לאתדבקא במאריה בהאי גוזנא, ירית עלמין כולהו, רחימא לעילא, רחימא לתתא כו', עליה כתיב ותגזר אומר ויקם לך כו'.

עוד דרך שני לרב זה"ה כנוכר, וז"ל, ומחצדי חקלא זעירין אינון כו', כבר נתבאר אצלנו במ"ש בפרשת בשלה, בדף נ"ב ע"ב, ענין קריעת ים סוף, שהוא סוד פסוק כאיל תערוג על אפיקי מים כו', ואומין לקבלה חד נחש, ונשיך בערייתא דילה, ופתח לה וקרע לה כו'. גם נתבאר ענין זה, בענין דרוש יום שביעי של פסח, שבו נקרע ים סוף וע"ש. גם יתבאר למטה, בדף קכ"ח ע"ב, במ"ש יתיב על כרסיא דשביבין לאכפייא לון כו', וע"ש ענין ביאת נחש על חוה מה ענינה.

וקיצור הדבר הוא, כי המלכות העליונה הנקראת שכינה תתאה, יורדת למטה בימי החול, כדי לברר בחינת הנשמות, שנשארו מעורבות בתוך הסיגים והקליפות, שהובררו מן המלכים דארץ אדום שמתו, והם עלות בסוד מ"ין נוקבין, תוך בטן המלכות, מלמטה למעלה, כי הם עומדים למטה תוך הקליפות, ועולות מתתא לעילא, ומתגלים על פני הקרקע, ונזרע שם, בסוד אור זרוע לצדיק, בסוד העיבור בבטן המלכות, ואח"כ בא זמן הקצירה שלהם, היא הלידה של האילה הנזכר, ונקצרות אלו הנשמות משם, ויורדות למטה בעה"ז, להתלבש בגופות השפלים החומריות של ילדי אשה. והנה בצאתם מרחם האם העליונה, הנה לפתח חטאת רובץ, כנוכר בסוף פרשת ויקהל דף ר"ט ע"ב, כי בהיות הנשמה העליונה, לא קאים ההוא חויא תמן, ואי לאו, הא ההוא חויא נשיך ואסתאב כו', והוא סוד נשיכת הנחש, ברחם צר של האילה קדישא, ועל ידי נשיכה זו היא ילדת, (ל) אשר לסוד זה תיקנו רז"ל, בתפילות מזמור יענך ה' ביום צרה, שיש בו שבעין תיבין דעאקו דילודה, וזהו סוד שם קר"ע שט"ן, שבשם שם בן מ"ב, כי שט"ן בגימטריא נח"ש, כי הנחש קורע דחם האילה הנזכר, והוא על ידי כח שם הזה הנזכר. והנה כדי שלא יצטרך נשיכת הנחש הוה, ואחיותו באותם הנשמות, צריך תפלות הצדיקים התחתונים, לעבוד את האדמה, ועל ידי תפלתם, מעלים הנשמות ההם של בירור המלכים בסוד מ"ין נוקבין, והוא סוד זריעת האדמה, ואח"כ גם על ידי תפלתם, נקצרים מן השדה ההוא, ונולדים בעה"ז, ואז אין צורך אל נשיכת הנחש, ואינו נאחו בנשמות ההם, ובלי ספק כי אין יכולת בפעולות האלו, אם לא בצדיקים קדושי עליונים, שתפלתם בכונה, ובידיעה גמורה בחודי רקיעים, שידעו לזרוע ולקצור השדה העליון, וללקוט פירותיו בטהרה, שהם

הנחות ומראה מקומות

(כ) זהו פנהס אות תרצ"ה בסולם שם מאמר אילת השחר ובדברי דף רמ"ט: שער הכוונות ענין מזמור יענך ד"ה גם צריך.

(ל) עיין בזה משפטים אות שכ"ב בסולם מאמר הסבא, ובזהר ויקהל אות תפ"ח בסלם מאמר בעצב תלדי בנים.

אמר שמואל: הנה נא הואלתי לכתוב פירוש האדרא רבא בכל הפירושים אשר מצאתי באמתחותי, איש לא נעדר מהם כאשר עיניך תחזנה משרים בע"ה, וזה החלי בעזר בוראי, בפרשת נשא בדף קכ"ז ע"ב וז"ל:

האדרא רבא קדישא

הנקראים: אריך אפין, כתר, ואבא, חכמה, ואימא בינה, וז"א, שש קצוות: חסד, גבורה, ת"ת, נצח, הוד, יסוד, ונוקבא דז"א, מלכות. ולפי שבתחילה, היו רשב"י וחביריו עוסקים במה שהיה קודם התיקון, הנקרא קיומא דחד סמכא, לסיבה הנזכר, לכן אמר להם, שעד אימתי יתעסקו בבחינה ההיא לבודה, ושיתעסקו מכאן ואילך באדרא הזאת, בבחינה השנית, והוא במה שהיה אחר התיקון, שהוא התפשטות העשר ספירות, בסוד חמשה פרצופים הנזכר. ואעפ"י שבאדרא הזאת, לא ביאר רק שלשתן, והם: אריך אפין, וז"א, ונוקביה. הנה באדרא זוטא, ביאר גם כן שני פרצופי אבא ואימא, ושם נבאר טעם הדבר וע"ש.

שם וז"ל, ומחצדי חקלא זעירין אינון כו', קריאת שם הוה, נמצא בוהרר פעמים הרבה, וכן לקמן דף קמ"א ע"ב, וז"ל, רזין אילין לא אתמסרו, בר למחצדי חקלא קדישא. והענין הוא, במה שנתבאר אצלינו, בענין פסח, בדרוש קריעת ים סוף, (י) וביארתי בפרשת בשלח דף ג"ב ע"ב, בענין ההיא אילתא דרחמה צר, וחביבה על בעלה, בכל שעה כו', שאמרנו, כי כאשר המלכות רוצה להוליד אלו הנשמות אשר בתוכה בסוד עיבור, אז לפתח חטאת רובק, הוא הנחש העליון, הנושך ברחמה, ונפתח, ועל ידי כן יולדת אותם. ואמנם כדי שתלד אותם, באופן שלא יתאחו הקליפות בנשמות ההם, צריך תפילת התחנונים, ובהיותם צדיקים, תועיל תפילתם, לשתלד הנקבה הנזכר את

תניא, אר"ש לחברייא, עד אימתי ניתיב בקיימא דחד סמכא כו'. כבר ביארנו, בדרוש מלכי אדום שמתו, מה ענינם. (ח) ושם ביארנו כי בתחילה יצאו הי"ס זו עג"ה, בסוד חד סמכא לבד, ולכן מתו. ואח"כ חזרו ונתקנו, ונעשה מהם בחי' ה' פרצופים כנודע. ונמצא, כי טרם התיקון, היו הי"ס בחי' א' לבד, ובבחי' הזאת היו תחילה מתעסקין בידיעתם, ואמר להם ר"ש לחברייא, שעד מתי יהיו בדרוש הוה, ושעתה היה רוצה לדרוש בענין התיקון, שהוא כאשר נתקנו הי"ס, ונעשו בחי' ה' פרצופים כמו שמפורש בחינתם למטה, בכל האדרא הזאת.

אמר שמואל: להיות שמצאתי באדרא הזאת, שנים שלשה דרכים בכל מאמר, וברוב המאמרים, הם פירושים קרובים אלו אל אלו, עכ"ז להיות כי אין מדרש בלא חידוש, קרינן בהו אל תמנע טוב מבעליו, וגמרתו לכתוב כל הנמצא בידי, מכל אבקת רוכל, ולא יהיה חיבורי זה חסר דבר בע"ה.

תניא אר"ש לחברייא כו', פי': כי שתי בחינות היו בעולם האצילות: האחד מהם הוא, בראשונה קודם התיקון, שכל העשר ספירות, היו בבחי' חד סמכא לבד. והבחינה השנית היא, מה שהיה אחר התיקון, כי החמש ספירות, שהם: כתר, חכמה, בינה, ת"ת, מלכות, שהם כוללת כל העשר ספירות, כמבואר אצלינו. (ט) והנה כל אחת ואחת, מאלו החמשה ספירות, נתפשטה, ונעשית פרצוף אחד שלם, וכל האצילות נתפשטו, ונתקן בבחינת חמש פרצופין,

הנחות ומראה מקומות

- (ח) ע"ה ח"א שער שבירת הכלים פרק ג'.
 (ט) ע"ה ח"א שער המלכים פ"ה. ע"ה עם פמ"ט ענף י"א. ספר בית שער לכודנות דף א'
 באור פשוט ד"ה וצריכים לדעת. פתיחה לספר חסולם אות ג'.
 (י) שער הכוונות ענין ספירת העומר דרוש י"ב

אף גם השלשה ראשונות, שבכל אחד משלשה הנזכר לא נתקנו, והיו עדיין בלי תיקון. ולכן בצאת השבעה מלכים, מכל בחינה משלשת הנזכר, לא יכלו לקבל אוד הג' ראשונות, ומתו. כי השלשה ראשונות, אף שהיו בלי תיקון, יכלו לסבול ולקבל אוד האין סוף, להיותם שלשה ראשונות. אבל שבעה התחתונות מתו. ולכן תמצא, ששמנה מלכים הם, ובשבעה הראשונים מהם, עברה בהם מיתה, שהם סוד שבעה התחתונות, שבכל אחד משלשה הנזכר: א"א, ו"א, ונוקביה, בהיותם קודם התיקון. ואמנם כאשר היה התיקון בכל בחינה משלשתו, או יצאו שבעה תחתונות האמתיות המתוקנות, בכל בחינה משלשה הנזכר, ולכן לא הוזכר בהם מיתה, כי אלו היו בסוד התיקון. ובכל אלו השבעה תחתונות החדשות האמתיות המתוקנות, נזכרו בשם מלך אחד בלבד. להודות: על תיקונם, והתחברותם, והתקשרותם יחד, כי זהו תכלית התיקון, כמבואר במקומו. בסוד רשות היחיד, ולא רשות הרבים.

והנה ה"ק החדשות, נקראים הדר, ומהיטבאל היא השביעית, הנקראת נוקביה דהדר. ואחר אשר יצא המלך השמיני, שהוא הדר ואשתו מהיטבאל, הכוללים ז' תחתונות המתוקנות, או גם השבעה תחתונות הראשונות, שהם המלכים שבעה שמתו, גם הם נתקנו ונתבסמו עמהם, עם אותם השבעה תחתונות שבאו אחד התיקון. ומהתחברות החסדים והגבורות, נעשה פרצוף ז"א. וכן פרצוף נוקביה. וכבר ביארנו, כי ענין אלו ה' תחתונות שמתו, והשבעה תחתונות אשר היו מתוקנות, הנקראים הדר ומהיטבאל, כל ענין זה היה גם כן בשבעה תחתונות דא"א, ובשבעה תחתונות דז"א, ובז' תחתונות דנוקביה דז"א. ובפרשת פקודי דף רנ"ד ע"ב, הארכנו יותר בענין זה, וע"ש.

עוד דרך שני להרב זה"ה, על הנזכר, וז"ל, כתיב ואלה המלכים אשר מלכו כו' התחיל בפסוק זה, לפי שכבר נתבאר לעיל, כי הבחינה הראשונה שהיתה קודם התיקון, היה ענין המלכים האלו, שלא יכלו לקבל אוד העליון, לחסדון התיקון, ולכן מתו ואתבטלו. ואח"כ חזרו והובררה, ונתקנו ע"י התיקון.

רנ"ד ע"ב, וע"ש היטב. ומה שצריך להודיעך כאן, הוא מה שתמצא באדרא זו, זכירת אלה המלכים ג' פעמים: האחת, היא כאן בתחילת תיקון עתיקא קדישא. והשני, היא לקמן בדף קל"ה ע"א, בתיקון ז"א. והשלישית, היא לקמן בדף קמ"ב ע"א, בהתחלת תיקון נוקבא דז"א. ושעם הדבר הוא זה, כי הנה כבר ביארנו לקמן, בביאור אדרת האזינו, כי עשר ספירות שרשיות ומקודיות הם, ומתחלקות בכל עולם האצילות בסדר זה: כתר חכמה בינה, באריך אנפין. גדולה גבורה ת"ת, בז"א. נצח הוד יסוד, בנוקביה דז"א. ואמנם בעת שנאצלו יצאו בחינת אלו המלכים, פירוש: כי אחד שנאצלו שלשה ראשונות דא"א, אשר השלישית היא הבינה, הנקראת ארץ אדום, משום דמינה דינין מתערין בכל מקום שהיא, בין בכללות בין בפרטות, לכן מאותה הבינה דא"א, יצאי אלו השבעה מלכים, שהם שבעה תחתונות שבו. וכן אחד שיצאו כתר חכמה בינה דז"א, יצאו ה' מלכים, שהם שבעה תחתונות שבו, מבינה שבו שבו"א. וכן אחד שיצאו שלשה ראשונות, כתר חכמה בינה דנוקביה, יצאו מן הבינה שבה, שבעה מלכים, שהם ז' תחתונות שבה. ולכן תמצא שבו האדרא, הוזכר ענינם שלש פעמים: אם בא"א, הנקרא ע"ק. ואם בז"א, ואם בנוקביה דז"א.

ואמנם המלכים של א"א, לא הוזכרו כלל, לא בתורה, ולא בנביאים, ולא בכתובים. לפי שכל בחינות ע"ק, לא נכתבו בשום מקום, כנזכר לקמן בדף ק"ל ע"א, וז"ל, תאנא עכ"ד שמא דעתיקא סתים מכולא, ולא אתפרש באורייתא, בר מן אתר חד כו'. ואמנם אותם המלכים של ז"א, נזכרו ונכתבו בתורה, בפרשת וישלח. והטעם הוא, כי תורה שבכתב, הוא ז"א כנודע. מש"כ א"א, שהוא למעלה למעלה. והמלכים של נוקבא דז"א, נכתבו בכתובים בספר דברי הימים, כנודע, כי הכתובים דומים במלכות.

ונבאר מה שהתחלנו, והוא, כי כאשר יצאו שלשה ראשונות של אריך, או של ז"א, או של נוקביה, כל זה היה קודם התיקון. ואז

ל"ז. טך הכל אלף ומאה עם הכולל, רמו בזה שאריך אפי' הוא סתרו של עולם, כנלע"ה. עוד דרך שני להרב זל"ה כנוכר, וז"ל, פתח ואמר, ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה כו' כו', זה יתבאר לך ממה שהודעתוך. ענין אחד עשר סממני הקטורת, (מ) שהם כנגד עשר קליפות, שנשארו מן בירור המלכים, כאשר נתקנו בזמן התיקון, ועוד יש בחינת אחת של קדושה המחיה אותם, שעמה הם אחד עשר, והם בחינת עשתי עשרה יריעות עזים לאהל על המשכן, הנזכר בפרשת תרומה, בדף קס"ד ע"ב, וז"ל, לסטרא אחרא יהבי חושבנא יתיר, ואיהי במנינא בגריעו, כגון עשתי עשר כו', ושם ביארנו ענינם, וע"ש, והבן וכנגדם, הם אחד עשר ארורים שיש בפרשת כי תבא, אשר הראשון שבכולם הוא ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה כו', שהוא כנגד הקליפה שכנגד בחינת אריך אפי', העליון שבכולם, והוא הכולל את כולם, כמבואר אצלנו בדדושים איך פרצוף אריך אפי', הוא מתלבש, ומתעלם ומסתתר בתוך הארבעה הפרצופין שתחתיו, וארבעתן נעשין לבושים וכסוים אליו, ולכן, האריך אפי' נקרא סתרו של עולם, להיותו מסתתר ומתעלם בתוך כולם, ומ"ש, ושם בסתר, ולהיותו כולל את כל השאר כנוכר, לכן התחיל ופתח בו רשב"י, ואמר ארור האיש כו', שהוא בחינת הקליפות שנשארו מברורי המלכים שמתו, וחזרו ונתקנו, כמו שיתבאר ענין תיקונם באדרא הזאת כנ"ל.

שם בדף קכ"ח ע"א, וז"ל, כתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך גוי, אם באתי להרחיב פה הדרוש הזה, מענין ואלה המלכים, יארך עלינו הסיפור, וכבר חיברתי בזה דרושים בפני עצמם, בענין אלה המלכים מה ענינם, וע"ש, ואמנם אבאר כאן בקיצור מופלג, מה שצריך לבאר במקום הזה, גם תעיין במה שביארתי בפרשת פקודי, בדף

הנשמות הנזכרים, ואלו החכמים היודעים סדר כונת התפילות על בוריין, נקראים מחזדי חקלא, קצורים השדה העליונה. כנוכר בהיכלות ריש פרשת בראשית דף מ"ה ע"ב, וז"ל, זמאן ידע לקשרא יחודא דא, זכאה חולקיה, רחיס לעילא כו'.

שם וז"ל, פתח ואמר, ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש ושם בסתר וענו כולם ואמרו אמן כו', מה שמתחיל בפסוק הזה, הוא מובן במה שנתבאר אצלנו, בענין פטום הקטורת, בענין אחד עשר סמנים אשר בו, אשר הם סוד עשר קליפות, וכח אחד של קדושה המחיה את כולם, וכמו שביארנו בפרשת תרומה בדף קס"ד ע"ב, בענין עשתי עשרה יריעות עזים דמשכנא, והנה אלו הם סוד אחד עשר ארורים, שנזכרו בפרשת והיה כי תבא, וכמבואר שם במקומו, והנה הראשון מכל אותם אחד עשר ארורים, הוא כנגד אריך אפי' של הקליפות, ומ"ש, ושם בסתר, רוצה לומר: ארור מי שישים אותה הקליפה הנקראת פסל ומסכה, באריך אפי', הנקרא בסתר, על שם שהוא סתרו של עולם, כמבואר אצלנו, כי שיעור קומת אריך אפי', הוא תופס כל עולם האצילות, וארבעה פרצופים האחרים, הם מלבישים אותו, ואינו ניכר ממנו רק בחינת ראשו בלבד, וכל השאר מסתתר ומתעלם בתוכם, כמבואר אצלנו באדרת האזינו, בדף רפ"ח ע"א, ולפי שהראשון מכולם הוא זה הפסוק, לכן התחיל בו.

אמר שמואל: אפשר לומר, שגם בשביל הדרוש הזה, נתכוון הרב זל"ה, לדרוש בפסוק אכן אתה אל מסתתר כו', ופירש: כי מסתתר בגימטריא הוא אלף ומאה, ורמו בזה, כי החמשה נשמות, נרמזים במלת מסתתר, שגם הם עולים בגימטריא אלף ומאה, בזה האופן: נפש, בגי' ת"ל, רוח בגימטריא רי"ד, נשמה, בגימטריא שצ"ה, חיה, בגימטריא כ"ג, יחידה, בגימטריא

הגהות ומראה מקומות

השחר סוף דרוש ג' ד"ה והנה ענין, ועיין בזה וירא במדדש הנעלם מן אות קט"ו עד אות קכ"ט, ובדטריי דף ק"א.

(מ) ע"ה ח"א שער המלכים פרק י' שער חסוקים פרשת תבא, מבו"ש ש"ב ח"ג פ"ח, תע"ס שיעור ז' אות כ', שער הכונות דרושי תפילת

בנפשך מאד מאד, אל יעלה בדעתך שהדברים כפשטן, כמ"ש ז"ל (ע) שבא נחש על חוה והטיל בה זוהמא, כי חלילה להאמין הדברים כפשטן. אמנם רז"ל נתכוונו אל מה שאמרנו, כי בהיותם נקשרים ונכללים ומיוחדים בסיומם אלו האלהים קדושים, נחשב כאלו הם עצמם נכנסו אל הקדש פנימה ח"ו, וזכור אל תשכח, וכבר רמזנו זה לעיל בפרשת אחרי מות, בדף ע"ט ע"א, וע"ש היטב.

ואמנם יען מצאנו בדברי חז"ל בענין הזה שתי בחי' : אם בחינת נחש שבא על חוה הנקבה, ואם בחי' שפחה כי תירש גבירתה, ומזדווגת עם צדיק עליון. כנזכר בפרשת בשלח בדף ס' סוף ע"ב, בפסוק ויאמר אם שמע תשמע כ"ו. וזה ביאורם : כי כאשר ישראל חוטאים, ועולה הפגם עד ז"א, כפי ערך החטא ההוא, ואז נכללים הקליפות, עד בחי' שם אלהים קדושים שמחוץ לז"א, ויש יכולת לזכר של הקליפות, להרבק ולכלול עצמו עם שם אלהים קדושים, המקיף ביסוד דו"א, וכאשר מזדווג עם נוקביה, אז נחשב כי הנחש בא על חוה, וטעמה טעם מר ממות. וכאשר החטא אינו כל כך חמור, ואינו פוגם רק בנוקבא דו"א, אז הנקבה של הקליפה לבדה, יש בה כח להכליל ולהאחו בשם אלהים קדושים, אשר בנקודת ציון, שהוא יסוד הנקבה, ואז נאמרו, ושפחה כי תירש גברתה, כי היסוד הזכר משפיע לחוץ, ויונקת משם השפחה הטמאה, וזכור שתי בחינות אלו, אבל כבר הודעתך, כי ח"ו אין הכונה לומר שהקליפה עצמה עולה עד שם, לא בז"א, ולא בנוקביה ח"ו, רק שבערך שנכללין הקליפות ההם באותו אלהים קדושים, אשר עומד מחוץ לספירות, מסוף העשיה עד רום האצילות, לכן אנו אומרים כי ח"ו נחשב זה, כאלו ח"ו בא נחש על חוה, או כאלו שפחה תירש גבירתה, וזוהו סוד מ"ש בפרשת ויקהל

כי אין שם אלהים הוה מגיע, דק עד החכמה, תחת ספירת הכתר, ולא סביב הכתר כנזכר, לזה אמר, דהאי סבא דסבין, עתיקא דעתיקין, שהוא ספירת הכתר דאצילות, הוא יתיב על כרסייא דשביבין לאכפייא לון, כי שם אלהים הנזכר, הוא דינין וגבורות כמו שנבאר, ולכן הוא שביבין די נור, ויען הוא תחת ספירת הכתר, לכן נעשה כמין כרסייא דשביבין תחתיה, והכתר ברחמיו הגדולים, שהוא חסד גמור, כנדע דלית שמאלא בהאי עתיקא כלל, ולכן יתיב על האי כרסייא דשביבין, לאכפייא לון.

דע, כי זה האור הנקרא אלהים כנזכר, הנה הוא סוד הגבורות כולם דז"א ונוקביה, ובעת זווגם יחד של ז"א ונוקביה, אז נכנסים אלו האלהים קדושים, בנקודת ציון יסוד שבה, שהם סוד ה' גבורות מנצפ"ך כנדע, ומתמתקים שם, ע"י החמשה הסדים שנותן בה הז"א כנדע, ואלו האלהים, הם שגורמים חימום הנקבה להודווג בבעלה, ואם ח"ו ישראל חוטאים למטה, גורמין, כי כמו שלצורך הזווג, צריך שיתייחדו פנימיות העשיה והיצירה והבריאה והאצילות לצורך הזווג, כמבואר אצלנו בכונת התפילות, כי פנימיות העולמות הם העולים, ולא חצוניותם כנ"ל בפרשת קדושים בדף פ"ג ע"א, ואז גם מתייחדים אלו האורות של אלהים הנזכר, ומתעלים ונכללין דרגין בדרגין, עד שנמצא כי גם הקליפות הנקראים אלהים אחרים, העומדים בסיומם אלהים קדושים הנזכר, עליון ונכללין גם הם בסיומם האלהים קדושים, ומתקשרים שם עמהם, ואז כאשר מזדווגים ז"א ונוקביה דאצילות הקדוש, ונכנסין אותם האלהים ביסוד שבה, בסוד החמשה גבורות מנצפ"ך כנזכר, וכיון שהקליפות הם מתקשרים ונכללים בסיומם אלו האלהים קדושים, (ס) נמצא כי ח"ו דומה, כאלו הם עצמם נכנסו שם ביסוד הנקבה, והטילו בה זוהמא, אבל הזוהר והשמר

הגהות ומראה מקומות

(ס) ע"ה ח"א שער או"א סוף פרק ו' שער י' מן אות מ"ד. (ע) שבת קמ"ו. ע"ז כ"ב: חוויגים פ"ו. שער ההקדמות דף רס"ט. תע"ס שיעור יבמות ק"ג.

ולחיות כונת רשב"י באדרא הזאת, לבאר בחינת תיקונם, לכן פתח בפסוק זה, המתעסק בבחינתם הראשונה, אשר קודם זמן התיקון, ואח"כ ביאר תיקונם. והנה לבאר ענין המלכים, יצטרך

ביאור עצום ורב, לא יכלינו מקום זה, וכבר הרחבנו הביאור בו בדרושים וע"ש. אמנם בדרך קיצור גדול, נבאר קצת המצטרך לענין האדרא הזאת, אבל עיקר ביאורו, הוא להלן בדף קל"ה ע"א, כי שם חוזר רשב"י להוכיח ענין זה יותר בארוכה, ושם נבארהו בע"ה וע"ש. שם בדף קכ"ח ע"ב, וז"ל, תאנא, עתיקא דעתיקין, טמירא דטמירין, עד דלא זמין תיקונוי דמלכא, ועטורי עטורין. כבר ביארנו לעיל, ענין העשר ספירות, איך נאצלו תחילה בלתי תיקון, ואח"כ נתקנו. וזמ"ש, עד דלא זמין תיקוני דמלכא כו'. ואמנם ענין התיקון הזה, הוא בערכנו, המקבלים מהם, כי בתחילה, לא היה אפשר לתחתונים לקבל האור העליון הנשפע עליהם, ואז גם הספירות התחתונות, לא היו יכולות לקבלו. וכאשר בא התיקון, והוא ענין המעטת האור על ידי תיקון הפרצופים, כמבואר אצלנו, ואז האור נמשך דרך מסכים, ודרך חלונות צרים וקטנים, ודרך צנורות השערות, (ג) כנזכר פרשת פקודי בדף רנ"ד ע"ב, אז יכולין התחתונים לקבלו. ונמצא שאצילות העליון, ואף גם בחינת עתיקא קרישא אשר בו, הוצרך התיקון הזה לצורך התחתונים, אעפ"י שלעצמו לא היה צריך לכך, ואינו תיקון בערכו, רק בערך התחתונים וכל מקום שתמצא לשון תיקון בכל אדרא, פירושו הוא כנזכר. עוד דרך שני להרב ולה"ה, על הנזכר, וז"ל, תאנא, עתיקא דעתיקין כו', פירוש: ענין תיקון, רוצה לומר: כי הנה האור העליון רב ועצום הוא מאד, ואין בנו כח לקבלו ולסבלו. ולכן הוצרך בחינת הפרצופים, שעל ידי היות האור נמשך ע"י מסכים רבים זה על גב זה, וכן דרך צנורות צרים ודקים, שהם בחינת כל מיני שערות ונימין שנתבארו באדרות, הנה על ידי זה יתמעט האור, ויהיה כח

בתחתונים לסובלו. ולכן בחינה זו נקראת תיקון. וכבר נתבאר ענין זה באורך, בדרושים שביארנו בענין ואלה המלכים כו'. שם בדף קכ"ח ע"ב, וז"ל, יתיב על כורסייא דשביבין לאכפייא לון כו'. הענין הוה, הוא סוד נעלם, ואין לגלותו אלא לצנועים. כבר הודעתוך בכמה מקומות, כי כל הספירות יש בהם שתי בחינות, והם: אור פנימי, ואור מקיף חוצה להם סביב, והוא מקיף לכל ספירה וספירה. וזה נרמז בפרשת בהר סיני בר"מ בדף ק"ט ע"ב, דאיהו בכל ספירה וספירה, ובעובי כל ספירה וספירה כו'. והנה עוד יש בחינת אור אחד מחוץ אל האור המקיף הנוכח, שבין חלל אור המקיף של ספירה זו, לאור המקיף לספירה האחרת, יש בחינת האור הזה האחר, והוא בסוד שם אלהים, והאור הזה מתפשט מחוץ לאור המקיף של החכמה דאצילות, ומשם ולמטה, עד סיום עולם העשיה בדרך התפשטות האור של הספירות, עד סיום עולם העשיה. אבל סביבות ספירת הכתר דאצילות, ומכ"ש בין הכתר לא"ס, אין לו אחיזה שם, רק התחלתו, מבין ספירת הכתר דאצילות, לחכמה דאצילות, ומשם למטה, עד סוף העשיה כנזכר.

וכל זה האור שהוא מבחינת שם אלהים, הוא בסוד הקדושה, ונקרא אלהים קדושים, מן העשיה, עד רום האצילות. אבל בסוף סיום אלו השמות של אלהים קדישין, המסתיימין בסוף העשיה, שם נאחזים הקליפות, הנקראים אלהים אחרים. והטעם הוא, לפי שהם נאחזין בשם אלהים, שהוא באחורים של הספירות כנזכר, וזהו אלהים אחרים, לשון אחורים, והבן זה.

וזמ"ש בסבא דמשפטים בדף צ"ו ע"א, כי שמא דאלהים, אתפשט בכל דרגין, עד דרגא דאלהים אחרים כו'. גם תבין טעם, למה כל שאר השמות הם בלשון יחיד, ושם אלהים הוא לשון רבים. והוא, לפי שמתפשט בכמה דרגין, אם בקדושה, ואם בקליפה כנ"ל. ולהיות

הגהות ומראה מקומות

(ג) ע"ה ח"א שער א"א פרק ג', ע"ה עם פמ"ט ענף ס"א. תע"ט שיעור י"ב אות כ'.

על דרך כללות פנימיות העולמות זה בזה בעת התפילה כנ"ל, זה יקרא כאילו ח"ו ממש בא נחש על חוה. וזכור ואל תטעה ח"ו בדבר הזה.

והנה הבחינה הב' הזאת, נזכרת בכמה מקומות בזה: האחד הוא, בפרשת ויקהל בדרך קצ"ה ע"ב, וז"ל, תא חזי, בארבע סטרין דעלמא, בד' תקופין, קלא אתער, וההוא קלא אתערותא דסטרא אחרא אתער, וההוא אתערותא דסטרא אחרא, עאל בין קלא לקלא. ואתחשך נהורא בקלא דלתתא, ובגין דלא מטא נהורא דקלא דלעילא לקלא דלתתא, כדין אקדים ההוא אתערותא, ועאל בין דא לדא נחש דמפתי לאתתא, ונטיל נהורא, וההוא קלא הוא קול מלחמה, קול רעה, ודא איהו ברעה כו'. פירוש הענין: כי הזכר של הקליפה הנקרא נחש, הנקרא אלהים אחדים, הוא הנקדא קלא דסטרא אחרא, שעליו נאמר וישמע יהושע את קול העם ברעה, ברעה כתיב. וכשהוא עולה ונכלל באלהים קדושים שביסוד ז"א, ואז הוא מפסיק בין יסוד שבו ליסוד שבנוקביה. וזמ"ש, עאל בין קלא לקלא, ואז אתחשך נהורא, על ידי קלא דסטרא אחרא, שעליו נאמד כי הנה החשך יכסה ארץ, ומפסיק ביניהם, והשפע היורד, לוקח אותו קלא דסטרא אחרא. גם זה עצמו הוא סוד פסוק, כי את משכן ה' טמא כו', הנזכר בפרשת אחדי, בדרך ע"ט ע"א, וז"ל, הכא אצטרכינא לגלאה כו', דתנינן בשעתא דחיויא תקיפא דלעילא אתער, בגין חובי עלמא, שארי ואתחבר עם נוקבא, ואטיל בה וזהמא כו', הה"ד כי את מקדש ה' טמא כו'. ושם במקומו, יתבאר קצת יותר מבואר, כמ"ש, דתנינן אלף וארבע מאה וחמש זינין מתאחדן בההיא וזהמא, דאטיל חיויא תקיפא כו', וע"ש. גם נתבאר בפדשת כראשית, דף נ"ג ע"א, ודף נ"ח ע"ב, ענין הנחש דאטיל וזהמא בחוה.

גם זהו סוד, מה שנתבאר אצלנו, בענין

שידווגו ז"א ונוקבא דאצילות, (ס) ובעת זווגם, אז גם הקליפות הנקראים אלהים אחרים, עולים ונכללין, דרגין בדרגין, עד שנכללין באותם אלהים קדושים, שיש בד' עולמות אבי"ע כנ"ל, ע"ד מה שישראל עושים על ידי תפילותיהם בפנימיות אבי"ע כנוכר, ויש בעלייתם ב' בחינות: בחי' א' היא, כאשר פגם החטא של ישראל עלה עד נוקבא דז"א בלבד, או הנקבה של הקליפות הטמאות, יש בה כח לעלות ולהתרבק ולהכלל עד שם אלהים הקדוש, שיש בנקודת ציון שבנוקבא דז"א, ואז אתקיים ושפחה כי תירש גבירתה, לפי שהיסוד העליון הזכר משפיע, והשפע היורד לוקחת אותה השפחה הנזכרת. בחינה השנית היא, אם הפגם יותר גדול, ועולה עד ז"א דכורא, כי אז גם הכללות של אלהים הנזכר, עולה עד למעלה בז"א עצמו, ואז הזכר של הקליפה נדבק ונכלל עד אלהים הקדוש, המקיף מחוץ היסוד של ז"א, ובהכללתו שם, אז ינקא נוקבא דזעיר אפין, טעמא מרירא, והוא סוד נחש בא על חוה, כנוכר בפדשת אחרי מות, בדרך ע"ד ע"א, בפסוק ערות אביך וערות אמך לא תגלה כו', ר' יהודה אמר, בשעתא דאסגיאו זכאי בעלמא כו', ובזמנא דאסגיאו חייבין בעלמא, כביכול כנסת ישדאל לא סלקא ריחין טבין, ואטעמת מסטרא אחרא מרירא, והבן שתי בחינות אלו וזכרם.

אבל צריך שתדע, כי הלילה וחלילה מלהאמין, שהזכר של הקליפה הנקרא נח"ש, שבא על חוה, שח"ו נכנס תוך פנימיות נקודת ציון שבה. וכן להפך כאשר שפחה תירש גבירתה, שהיא הבחינה הראשונה. אמנם הענין הוא, כי כיון שהאלהים דקדושה, הם שם ביסוד שלו וביסוד שלה, בתוך חמשה גבורות מנצפ"ך, דבגו נקודת ציון שבה, לכן כאשר אלו האלהים אחרים עולים ונכללים עמם כנוכר, אז אעפ"י שאינן נכנסין ח"ו בתוך נקודת ציון ממש, עכ"ו היותה נכללת באלהים דקדושה אשר שם,

הגהות ומראה מקומות

(ס) שער הכוונות דרושי תפלת השחר דרוש א' ב' ג', ובהתחלת סדר שבת. ספר עולת תמיד מאמר שער התפלה מן דף ו' עד סוף המאמר.

חוקות, הוא כעין כסא למטה מן הכתר הנזכר. ועל ידי זה כופה אותם, שלא ישלטו הגבורות ההם. והנה נודע, כי שם אלהים, יש בו ק"ך צירופים, וכל אלו הק"ך הם אורות קדושים. אלא שהם דינים וגבורות כנוכר. ובסיום ק"ך צירופים אלו, שהם אלהים קדושים, שם עומדים הקליפות, הנקראים אלהים אחרים. וטעם קריאתם לשון אחרים הוא, לפי שהם מחוץ אל ה"ט, בסוד אחרים כנוכר, והבן זה.

גם בזה תבין טעם, למה שאר השמות של הבורא יתברך, הם בלשון יחיד. ושם אלהים, הוא לשון רבים, ואינו נקרא אל בלבד, אלא אלהים בלשון רבים. וסיבת זה הוא, מה שביארנו, כי שם אלהים כולל בחינת קדושה, ובחינת קליפה כנוכר, כי גם הוא נקרא אלהים אחרים, ולכן נקרא שם זה אלהים בלשון ריבוי. וזהו הסוד הנרמז בסבא דפרשת משפטים, בדף צ"ו ע"א, בפסוק מלך אלהים על גוים, וז"ל, ושם אלו מכל שאר שמהו דיליה, איהו דאתפשט ואתפלג לכמה אורחין ושבילין, ואקרי אלהים, ואחסין שמא דא כר, ואתפליג שמא דא לשמשין ולממנן דמנהגי לשאר עמין, כד"א ויבא אלהים אל לבן כר, ואפילו ע"ו, בשמא דא אקרי כר, והבן זה מאד.

ודע, כי שם אלהים הנה, הוא בחינת הגבורות כולם דז"א ונוקבא, ובעת הזווג שלהם של ז"א ונוקבא, נכנסין אלו האלהים קדושים, בנקודת ציון יסוד דנוקבא דז"א, כי הם סוד חמשה גבורות מנצפ"ך, ואז מתמתקין על ידי החסדים, ואלו הם הגורמים החימום התאוה בעת הזווג, וזכור זה מאד, ענין חמשה גבורות מנצפ"ך, שהם סוד ה' אוהיות אלהים קדושים הנזכר.

והנה כאשר ח"ו חוטאין ישראל למטה, מעוררין את הקליפות הנקראים אלהים אחרים, וכמו שאלו האלהים הקדושים, נכללים בעת הזווג, בתוך נקודת ציון שבנוקבא, ע"י תפילות ישראל ויחודם, כמבואר אצלנו בכונת התפילות, איך אנו מייחדים ומעלים וכוללים פנימית העשיה והיצירה והבריאה והאצילות, כדי

דף קציה ע"ב, ענין נחש דפתי לאתתא, ועאל בין קלא לקלא כר, והם יסוד שבו ויסוד שבה, ומפסיקין ועומדין בין זה לזה, ולוקחים השפע ע"ד הנזכר.

עוד דרך שני להרב זלה"ה, על הנזכר, וז"ל, יתיב על כרסייא דשביבין לאכפייא לון כר, ביאור ענין זה, הוא סוד נפלא, אין לגלותו אלא לצנועים, כבר הודעתין, כי בכל ספירה וספירה מן העשר ספירות, יש שני אורות, והם: אור מקיף, ואור פנימי. כמבואר ברעיא מהימנא בפרשת בהר סיני, בדף ק"ט ע"ב, וז"ל, ואנת בכל ספירה וספירה ובעובי דכל ספירה וספירה כר, אשר ביאורו הוא, שאור הא"ס נכנס הוא בסוד אור פנימי, תוך עובי כל ספירה וספירה בפנימיותה, וגם הוא מאיר לבר מכל ספירה וספירה, בסוד אור המקיף, וכן בין כל ספירה וספירה, רוצה לומר: כי הנה יש אור מקיף אחד, שמקיף אל ספירת הכתר, וגם אל ספירת החכמה, יש אור מקיף אחר, זולת הראשון המקיף את הכתר, וכן לכל העשר ספירות, ונמצא, כי בין המקיף של הכתר אל מקיף החכמה, יש אור מפסיק ביניהם, ושם גם כן יש אור מקיף, והנה מחוץ אל אורות המקיפים האלו, הקדושים ומעולים מן האורות הפנימיים, כמבואר אצלנו, הנה מחוץ להם, וגם בין אור מקיף אל חבירו, רוצה לומר בין כל ספירה וספירה, יש אור בין זה לזה כנוכר, והנה שם יש בחינת אור אחד, הנקרא בשם אלהים, ואור הנה, הוא מתפשט גם הוא ע"ד התפשטות ה"ט, מלמעלה באצילות, עד למטה בסוף עולם העשיה, אלא שהוא עומד וסובב מחוץ אל אור המקיף שלהם, ובין מקיף כל ספירה וספירה, והנה שם אלהים הנה, הוא בחינת הדינין הגבורות כולם דז"א ונוקבא, אמנם התחלתו הוא, מתחת הכתר של האצילות, בינו לבין ספירת החכמה, ונמשך עד סיום העשיה, אבל בין האין סוף והכתר, ובין סביבות הכתר עצמו, אין אלהים הנזכר עולה עד שם, רק תחת הכתר, וזמ"ש שם, דעתיקא קדישא, שהוא הכתר דאצילות כנודע, הנה הוא יתיב על כרסייא דשביבין, לאכפיא לון, כי אלהים הנזכר, נקרא כרסייא דשביבין די נור, גבורות

יש ג' מדרגות, כי בבחינת הכלים שבכל ראש מהם, יש שלש שמות אהיה. וכן בעצמות ורוחניות כל ראש מהם, יש שלשה הויות, שהם שלשה מדרגות, שהם: אור פנימי, ואור מקיף, ואור מקיף על כולן. וג' מדרגות עצמות ראש העליונה, שהיא גלגלתא חוורא, הם שלשה היות במילוי יודין, הנקראים ע"ב, ושלתן בחי' נשמה, ובהם שנים עשר אותיות פשוטות, ועם כללות כולם, הרי שלשה עשר. ושלשה מדרגות עצמות רישא תנינא, הנקרא אוריא עלאה, הם שלשה היות במילוי ע"ב גם כן, ושלתם בחינת רוח, ובהם שנים עשר אותיות פשוטות, ועם כללותם הרי שלשה עשר. ושלשה מדרגות עצמות רישא תליתאה, הנקרא מוחא סתימאה, הם שלש הויות של ע"ב גם כן, ושלתם בחינת נפש, ובהם שנים עשר אותיות פשוטות, ועם כללותם הרי י"ג, וע"ש. ג)

(א) והרי נתבאר שלשה בחינות, כל ג' פעמים י"ג י"ג י"ג. והנה כנגדם נרמוז שלשה בחינות של י"ג י"ג י"ג, בשתי האדרות, הלא הם: כי באדרא זו של פרשת נשא ברוך קכ"ח ע"ב אמרו, (ד) האי גלגלתא, חוורא דיליה אנהיר לתליסר עיבר גליפין, לארבע עיבר בסיטרא חד, ולארבע עיבר בסיטרא דאנפוי,

הכלל העולה, כי תלת רישין יש ברישא דא"א, והם זו למעלה מזו: גלגלתא, ואוריא, ומוחא סתימאה. ואמנם בחינת עתיק יומין, הנקרא רישא עלאה ולא אתידע כו', הנה שבעה תחתונות שבו, מתלבשין תוך א"א, כמבואר אצלנו בדרושים א) ובפ"ק דספרא דצניעותא, בענין שבעה דגלגלתא וע"ש היטב. גם נתבאר אצלנו, במאמר הזה, ב) ענין היות בכל ראש מאלו תלת ראשין דבא"א, שתי בחינות: אחד של פנימיות הרוחניות, ועצמות האורות, ובחינה שנית, ענין הכלים שלהם. ושם ביארנו, כי הראש העליונה, הנקראת גלגלתא, יש בה הויה אחת, של עצמות ורוחניות, הנקראת נשמה. והיא ע"ב דמילוי יודין, ורישא תנינא, הנקרא אוריא, היא הויה דס"ג, הנקרא רוח, ורישא תליתאה, הנקרא מוחא סתימאה, היא הויה דמ"ה דמילוי אלפין, הנקרא נפש. ובחינת הכלים יש בהם על דרך זה, שם אחד של אהייה, בכל ראש מהם, שהוא בית קיבול וכלי של ההויה הנזכר. וגם שלשה אהייה אלו, הם מבחינת מילוי על דרך הנזכר בשלשה ההויות. והרי הם תלת רישין, ובהם ששה שמות, שלשה הויות, ושלשה אהייה. ושם ביארנו, כי בכל בחינות מהם הנזכר,

הגהה

(א) אמר שמואל: צ"ע, שהרי למעלה כי שהם שלשה הויות, אחת דע"ב ואחת דס"ג, ואחת דמ"ה, ואח"כ כתב, ששלתן הם הויות דע"ב, וצ"ע. ואולי נוכל לומר, כי מקורם הוא

הגחות ומראח מקומות

(א) ע"ח ח"א שער א"א פרק ו'. ע"ח עם פמ"ס ענף ס"ה. תע"ס שיעור י"ג מן אות ג' עד אות ג"ב. מבר"ש ש"ג ח"ב פרק ג' ו'.
 (ב) ע"ח ח"א שער א"א פרק ד'. מבר"ש ש"ג ח"ב פרק ה'. ע"ח עם פמ"ס ענף ס"ב. תע"ס שיעור י"ג מן אות ל"ד. שער רוח הקודש יחוד י"ז דף מ"ה ובהנדפס בשנת תער"ב ברוך ג'.
 (ג) מבר"ש ש"ג ח"ב פ"ה, ופרק י' וז"ל בפרק י' באמצע דבריו וכבר נתבאר לעיל בפרק ה' כי

י"ג אלו הם ג' הויות דס"ג האמנם פעמים רבות אחרות שמעתי ממורי כי כולם הם הויות דע"ב דמילוי יודין ואמר כי כל בחי' רישא דא"א הם הויות דיודין וצ"ע כנ"ל בפרק ה' עכ"ל ועיין שם בפרק ה' שהארין יותר.
 (ד) עיין באדר"ר אות י"ח ויש שם ג"א האי גולגלתא, חוורא דיליה אנהיר לתליסר עיבר גליפין בסחרנוי, לארבע עיבר בסטרא חד, ולארבע עיבר בסטרא דא בסטרא דאנפוי, ולארבע עיבר בסטרא דא לסטרא דאחורא, חד לעילא דגולגלתא.

מ"ש שם, שמתחילין מן ז"א, ולא מן תחת הכתר כנ"ל. וגם ששם כתבנו, שהם הכלים החיצונים, ואור המקיף עליהם. ולעיל ביארנו שהם חוץ אל אור המקיף וצ"ע.

אמר עוד, (ש) ארבע מאה אלפי עלמין, אתפשט חוורא דגלגלתא דרישוי. ומנהירו דהאי חיוורא, ירתי צדיקייא לעלמא דאתי, ארבע מאה עלמין. הה"ד, ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר. אם באתי להרחיב הביאור בזה הלשון, יארך עלי מאוד. אמנם שורש דבריו, יתבאר לקמן בע"ה, באדרת האזינו בדף רפ"ח ע"א, ח"ל, תלת רישין אתגלסון, דא לגו מן דא. דא לעילא מן דא. רישא חדא, חכמתא סתימאה דאתכסייא כו'. ואחר שתעיין שם, תוכל להבין מה שנבאר עתה, בלשון הנזכר בקיצור. הנה נתבאר שם, כי אעפ"י שתלת רישין האלו הנזכר, הם הכוללין שני פרצופים, כי רישא עלאה מנהון, היא בחינת ראש פרצוף, עתיק יומין. ותריין רישין תתאין, הם כתר וחכמה דפרצוף א"א. הנה עכ"ו, התריין רישין לבדם שבא"א, נחלקין ונעשין תלת רישין, זולת אותה רישא עלאה דעתיק יומין. הלא הם בחינת גלגלתא חיוורא, כתר דא"א, ובחינה זו היא ראש העליון שבתלת רישין דא"א עצמו. והראש השנית שבו, היא בחינת מוח אחד עליון וסתום מאד, חכמה עלאה סתימאה לעילא, היא בחינת מוח, גו גלגלתא חוורא שהוא כתר כנזכר. והמוח הזה, נקרא בשם אירא עלאה, כי לרוב העלמו נקרא איר, ולא מוח. והראש השלישי שבא"א, היא חכמה דא"א, הנקרא בלשון האדרא רבא חוטא, מוחא סתימאה דעתיקא, ונמצא, כי הראש השני, שהוא הנקרא אירא עלאה, נעשה בחינת מוחא, בערך גלגלתא חוורא, שהיא הראש העליון שבו. וגם נעשית רישא וגולגלתא ממש, בערך הראש השלישית, הנקרא מוחא סתימאה כנזכר. (ת)

עון הגאווה והליצנות מה ענינו, כי אלהים אחרים, נקרא ליץ, ונקרא צ"ל מות, שהוא בגימטריא ק"ך, לפי שעולין ומתגאין על ידי הגאווה, ונכללין בק"ך צירופי אלהים קדושים. גם נתבאר אצלנו בפרשת נשא דף קכ"ב ע"ב, בענין יראה ואהבה, בסוד פסוק וטוב לא יהיה לרשע כצ"ל אשר איננו ירא מלפני האלהים. (צ) גם זהו סוד, מ"ש בפרשת ויקהל בדף ר"ג ע"ב, בהאי נגה מספתי לאתתא למיטל נהורא כו'. גם זהו הסוד, שנתבאר אצלנו בדרושים (ק) בענין בארה של מרים, שנאמר עליה באר חפרה שרים כו'. ושם ביארנו, ענין פסוק, כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה כו'. ושם ביארנו טעם, למה קרא התשמיש בלשון אכילה, ושם נתבאר, כי ענין כללות אלהים אחרים, עם אלהים עליונים הקדושים, זהו הנקרא ניאוף. כי בתחילה היתה מקבלת מן היסוד, נתיב עליון הנקרא פלא, ועתה על ידי הכללות, יונקת מן הנתיב החיצון של אלהים, הנקרא גם כן פלא, אשר בו נכללים הקליפות כנזכר, ולכן נרמו אותיות פלא, בר"ת לא פ"עלתי א'ון, כי היא אומרת, שאינה לוקחת השפע מאותו הפלא החיצון, אשר בו נכללין הקליפות הנקרא און, רק מן הפלא הפנימי, ואין הענין כדבריה. גם לעיל בדף קכ"ז ע"ב, בענין מ"ש ומחצדי חקלא ועירין אינון כו', עיין שם ענין לפתח חטאת רובץ, וענין הנחש, הקורע רחם האילה כמבואר גם כן אצלנו, בדרוש יום שביעי של פסח בענין קריעת ים סוף, וגם בפרשת בשלח, בענין מה תצעק אלי כו' וע"ש.

וצריך עיון, ממה שנתבאר אצלנו, בדרוש ענין ק"ך צירופים של אלהים, איך מתפשטים מן ז"א דאצילות ואילך עד סוף העשיה, (ו) ואח"ך הם בחינת הקליפין הנקראים אלהים אחרים, וע"ש, כי צריך עיון גדול, אם בענין

הנחות ומראח מקומות

(ז) ענין בריאה. (ש) באדרא רבא אות ט"ו.
(ח) ע"ה ח"א שער א"א פרק ג'. ע"ה עם פמ"ס ענף ס"א. מברש ש"ג ח"ב פרק ד'. תע"ס שיעור י"ג מן אות כ'.

(ז) ע"ה ח"ב שער סדר אבי"ע פרק ד'. ספר בית שער לכוונות מן אות ק"ט עד אות קכ"ה.
(ק) ע"ה ח"ב שער הארת המוחין פרק ז'.
(ר) שער ההקדמות הנדפס מחדש דף ר"ט ד"ה

עלמין דכסופין והנאות גדולות. אבל בהיותם נמשכין ויורדין מתפשטין למטה, כמו שיתבאר בע"ה, או מתמעט חשבונם, בסוד מאות, ולא בסוד אלפים. וזמ"ש, ומנהירו דהאי חוורא, ירתי צדיקיא לעלמא דאתי, ארבע מאה עלמין, הה"ד ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר.

ביאור הדברים הוא: כי האי גלגלתא חוורא, היא בחינת כתר דא"א כנ"ל, וכתר מלשון כותרת. היא עטרה הכותרת ומקפת סביב הראש. ותרגום סביב, הוא סחור סחור. וכנגד ארבע מאות חוורין, של בחינת הכתר הלבן, המתפשט באחורי הראש, נאמר בהם ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר, מלשון סחור סחור, שהוא הכתר הלבן, המסבב ומקיף הראש, והוא עובר לסוחר: עובר ונמשך ומסבב סחור סחור.

והנה היותם נקראים שקל כסף, הטעם הוא, כי הנה הויה זו היא במילוי יודין, אשר מספרה ע"ב, כמנין חס"ד, ונדוע כי בחינת כסף הלבן, הוא בחסד, והוא הוא חוורא קדישא, בסוד לבנונית הכסף. וכבר נתבאר אצלינו, כי שבעה תחתונות דעתיק יומין, מתלבשין בשבעה תיקוני גלגלתא דא"א, הנזכר בריש פ"ק דספרא דצניעותא, שהם: גלגלתא, וטלא דברולחא כ"ו, ונמצא, כי חסד דעתיק יומין, גניז בגלגלתא דא"א, ומצד זה, יקרא גלגלתא חוורא, והבן זה.

והיותם בחינת שקל, הענין הוא, כי שקל בגימטריא ת"ל, והת', הם בחינת הארבעה יודין הנזכר, כל אחת כלולה מעשר, הם ארבע מאות. וההויה כולה בעצמותה בהיותה פשוטה, בגימטריא כ"ו, ועם כללות ד' אותיותיה הפשוטות, הם ל', הרי ת"ל כמנין שקל. אמנם היות הת' נחלקת לשתי אותיות ש"ק, הטעם הוא, לפי שסדר גלוי האורות האלו, הם מלמטה למעלה, כי תחילה מתגלין שלשה יודין אחרונות של ההויה הון הממולאות ביודין, והם, ש' של שקל, ואח"כ מתגלית היוד הראשונה, שהיא השרשית בהויה עצמה הפשוטה, אשר ממנה

לצד הלחי הימין, וארבע לצד הלחי השמאל, וזמ"ש שם, האי גלגלתא, חוורא דיליה אנהיר לייג עיבר גליפין, לארבע עיבר בסטרא חד, ולארבע עיבר בסטרא חד, בסיטרא דאנפוי, ולארבע עיבר בסטרא בסחרני אחורא, וחד לעילא דגלגלתא, כלומר לסטרא דלעילא כ"ו, פירושו: כי האורח השלשה עשר, דכליל לכולהו תריסר ארחין הנזכר, הנה הוא לעילא ברישא דגלגלתא, וכמבואר אצלנו בשער היחודים, איך גם הוא כולל שנים עשר ארחין חוורין אחרנין, וע"ש היטב, ו) כי שם נתבאר ענין זה באורך. ונמצא, כי אלו הי"ג חוורתי, נחלקים לשתי בחינות: אחור, ופנים. וארבעה מהם לבד, נמשכים דרך האחור, והששמה מהם, נמשכין דרך שתי הפנים. ואל אלו הארבעה ארחין חוורין, הנמשכין דרך אחור, הוא שרמו וביאר כאן ואמר, ארבע מאה אלפי עלמין, אתפשט חוורא דגלגלתא דרישוי כ"ו, אמנם חשבון כולם יחד, הם י"ג ארחין חוורין, כנזכר לקמן, האי גלגלתא, חוורא דיליה אנהיר לייג עיבר כ"ו, ובוה לא פליגי אהרדי שני המאמרים האלו, כי כאן לא איירו אלא באותן הארבע שהם מצד האחור, אשר מנהירו דילהן ירתי צדיקיא ארבע מאות עלמין דכסופין כ"ו, כמו שנבאר ענינם בע"ה.

ואמנם היותם בסוד ד' מאה אלפי עלמין, הענין הוא, כי הנה ביארנו, שאלו הם הארבעה ארחין חוורין בלבד, הנמשכין דרך העורף, והם הוי"ה אחת, אשר בה ארבע אותיות פשוטות. והנה נתבאר לעיל, כי שלשה הויות אלו, שהם בחינת י"ג ארחין חוורין, הנה הם ממולאות במילוי יודין, הנקרא ע"ב, וכאשר תמלא הויה זו שברוך אחור במילוי יודין, ימצאו בה ארבעה יודין, ונדוע כי כל יוד היא עשרה, וכולה מעשרה פעמים עשרה, הרי הארבעה יודין הם ארבע מאות. וכבר נתבאר אצלינו, כי בא"א חשבונותיו הם עולים לחשבון גדול, בסוד אלפים. ונמצא, כי אלו הארבעה יודין, הם עולים לחשבון ארבע מאה אלפי

הגהות ומראה מקומות

(1) שער רוח הקודש יחוד י"ז דף מ"ו ובהנדפס בשנת תער"ב דף ג'.

ולארבע עיבר בסטרא בסחרני אחרא, וחד לעילא דגולגולתא. כלומר לסטרא דלעיל. עוד בדף כ"ט ע"א, וז"ל, י"ג נימין דשערין, קיימי מהאי סיטרא, ומהאי סיטרא, דגולגלתא. ובאדרא זוטא בדף רפ"ח ע"ב, וז"ל, בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה, מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע, והוא עתיקא כליל לון, ושלטי על כולא כו'. הרי הם שלשה בחינות, י"ג חירותי דרישא, הם ברישא עלאה, הנקרא רישא חוורא, גם נקרא גלגלתא חוורא. והרי שלשה ההיות פשוטות אשר בה, שעם כללותם הם י"ג כנוכר. וי"ג נימין דשערין, שרשם הם יוצאין מן רישא תנינא, הנקראת אוירא, מן שלשה הויר"ת פשוטות אשר בה כנוכר, והמוחא סתימאה בעצמו, שגם הוא נחלק אל י"ג כנוכר, וז"ל, בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה, מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע כו'. והם סוד שלשה ההויר"ת פשוטות אשר בה כנ"ל, וכל הויר"ת מהם יש בה ארבע אותיות בבחינת היותה פשוטה כנוכר. ה)

ולא רב, ויורד הלובן הוא עד למטה, במקום ששם עומד רישא וגלגלתא דז"א, המלביש לא"א, מטיבורא ולתתא כנודע, וזמ"ש למטה וז"ל, ומהאי גלגלתא, נפיק חד עיבר חוור, לגולגלתא דז"א, לתקנא רישיה כו'. והיא בחינת הלובן, של העור המתפשט דרך אחוריו, במקום העורף והכתפיים, עד רישא דז"א.

והנה, בבחינה אחת, יש יתרון ומעלה אל החוורתא, על השערות, ובבחינה אחרת הוא להפך, כמו שיתבאר בע"ה במקומו. וזהו הענין, הנמצא שם באדרא, שאמרו, ומנהירו דהאי חוורא, ירתי צדיקיא לעלמא דאתי, ארבע מאה עלמין כו'. וזמן השערות, יונק ז"א בעצמו, כמ"ש למטה. ובכל נימא ונימא, אית מברעא דנפיק ממוחא סתימאה דבתר כותלא, ונהיר ונגיד בהווא נימא, לנימין דז"א, ומהאי מתון מוחיה כו'.

והנה בחינת החוורא דגלגלתא הנזכר, מתחלקת ל"ג ארחין חוורין כנוכר, שהם י"ג תיקונין דברישא עלאה, הנקראת גלגלתא חוורא, הלא הם בחינת שלשה הויר"ת, אשר שם יהו"ה יהו"ה יהו"ה שבהם, שנים עשר אותיות פשוטות, עם היות שכל אות מהם יש לה מילוי דיודין כנ"ל. ועם חד דכליל לון, הרי שלשה עשר. וזה סדר חילוקן: הויר"ת אחת מתפשטת דרך אחורי הגלגלת, ונמשכת על גב העורף, ובין הכתפיים כו' כנ"ל, ובה ארבע אותיות, והם ארבע ארחין חוורין. ושתי הויר"ת אחרות, שבהם שמנה אותיות, והם תמניא ארחין חוורין אחרנין, הם מתפשטין ונמשכין דרך שתי הפנים של עתיקא, שהם שני הלחיים. והויר"ת אחת בלחי הימין, והויר"ת אחת בלחי השמאל. ובחי' החוטם מפסיק בין שניהם באמצעם ממש. ונמצא, כי הפנים נחלקים לשני לחיים, עד אמצעית החוטם, לארכו ממש. והרי הם שנים עשר ארחין חוורין, בתלת עיבר, שהוא ד' ארתין לצד האחור, וארבע ארתין

הגהות ומראה מקומות

(ה) ע"ח ח"א שער א"א פרק ה'. ע"ח עכ פמ"ס ענף ס"ג. מבר"ש ש"ג ח"ב פ"ז ח'. תע"ס שיעור י"ג מן אות ק'.

דאנפוי, ולארבע עיבר בסטרא בסחריני אחרא. וחד לעילא דגלגלתא, כלומר לסטרא דלעילא כ"ו. ביאור ענין זה, כבר נתבאר היטב לעיל, במ"ש ארבע מאה אלפי עלמין, אתפשט חוורא דגלגלתא דרישוי וע"ש. ואומר, ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי, לתלת מאה ושבעין רבוא עלמין כ"ו, זה יובן במה שנתבאר לעיל, במ"ש, ארבע מאה אלפי עלמין, אתפשט חוורא דגלגלתא דרישוי. ושם ביארנו, כי התם לא איירי, אלא באותם הארבע חוורתי לבדם, הנמשכין מאחורי רישיה. ועתה ביאור השמנה חוורתי אחרין, הנמשכין בתרין אנפין דיליה. וזמ"ש, מהאי אתפשט אורכא דאנפוי לש"ע רבוא עלמין כ"ו. ביאור הדברים: כי שתי הוית' אחרות הם, הוית' אחת בכל פן אחת מהם. ובה ארבע אותיות פשוטות, כנגד ארבעה חוורתי אשר בה. וזמ"ש, ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי כ"ו, רוצה לומר, מזה החוורא של הגלגלתא, הנחלק לשתי בחינות, באחור ובפנים למעלה, בגלגלת עצמה. הנה משם, נתפשטו אותם התמניא חוורתי, עד למטה בבחינת תרין אנפין, שהן תרין לחיים דיליה. ואמר, כי התפשטותם שם למטה, באותם התרין אנפין, הוא שיעור ש"ע רבוא עלמין. ביאור הדברים הוא: כי כל הוית' מאלו השתים הנזכרים שהם בתרין אנפין, (ט) הנה הם בסוד מ"ב מ"ב אתון, ובמילוי יודין, כנודע שהם ארבע אותיות פשוטות, ועשר אותיות מלוייהן ביודין, וכ"ח אותיות מילוי מילויין ביודין גם כן, כזה: יהו"ה. יו"ד ה"י וי"ו ה"י. יו"ד וי"ו דל"ת, ה"י יו"ד, וי"ו יו"ד וי"ו, ה"י יו"ד. והנה כל הוית' מאלו, שהיא בסוד מ"ב אתון דיודין כנזכר, היא כלולה מן עשר ספירות בפן האחת, וכן הויה שנית בפן השנית, לא נמצא יותר בדרוש הזה.

האמנם נמצא תשלום הדרוש הזה במקום אחר, וז"ל, ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי לש"ע רבוא עלמין כ"ו, זה נתבאר אצלי בסוד מצות

יצאו למעלה בשתי בחינות אלו, שהם חוורתי החלקים בלי שיעור, וגם בבחי' שערות שעליהם. ולהיותם תרין אודנין, ותרין עיינין, שהם ארבעה, לכן גם אלו החוורתי דאחורי גלגלתא, היו ארבעה, כנגד תרין בייעין ותרין ירכין, המתלבשים בתרין אודנין ותרין עיינין. והרי נתבאר, טעם היותם ארבעה, וטעם היותם שתי בחינות: חוורתי, ושערי. ונלע"ד, כי כן בכל סטר וסטר שבשני צדדי הפנים, שייך טעם זה, שבכל צד יש גם כן ארבעה חוורתי, וארבעה נימין.

והנה בענין התפשטות אלו הארבעה חוורתי שבאחורי הראש, צריך שתדע, כי הנה התפשטותו הוא למטה, עד טיבורא דליבא דאריך אפיו, שהוא מחצית התחתית שלו, אשר משם התחלת גלגלתא דז"א, ושם מאיר במוחין ובדיקנא דיליה, כמו שנתבאר בכונת ויעבו', שהם י"ג תיקוני דיקנא כנודע. וגם ב"ה למטה, נבארם בענין ז"א, גם הם מתפשטים יחד, עם ארבע נימין דשערין, הנמשכים גם הם, אחורי קדלא דאריך אפיו, עד דמטו לרישיה דז"א, כמו שיתבאר למטה ב"ה. (ח) ואמנם השמנה חוורתי דמצד הפנים, יתבארו למטה במקומם בדף זה, באומרם ומהאי אתפשט אורכא דאנפוי לש"ע רבוא עלמין, וההוא אתקרי ארך אפים כ"ו, ועיין שם. גם בחינת הי"ג נימין דשערין, יתבארו בדף קכ"ט ע"א ע"ש. ודע כי פעמים רבות שמעתי ממורי ז"ל, כי כל אלו הי"ג חוורתי מאירין בז"א. ופעם אחרת שמעתי ממנו ז"ל, כי אין שום אחד מכל אלו הי"ג חוורתי דאריך אפיו, נמשכין אל ז"א, רק מן חד אורחא אחרא חוורא, דאזיל בפלגותא דשערי משם נמשך ונהיר חד אורחא, עד פלגותא דשערי דרישא דזעיר אפיו, כנזכר בדף קכ"ט ע"א.

עוד שם בדף הנזכר, וז"ל, האי גלגלתא, חוורא דיליה אנהיר לתליסר עיבר גליפין, לארבע עיבר בסטרא חד, ולארבע עיבר בסטרא

הגחות ומראה מקומות

(ח) שער הכוננות דרושי ויעבור דרוש א' ד"ה (ט) ע"ה ח"א שער א"א פרק י"ג. ע"ה עם

פמ"ס ענף ע"ב. שער הפסוקים פרשת נשא.

דע כי ברישא.

יצאו שלשה היודין הנזכר האחרונות, וזו הוא ק' של שקל. ואח"כ מתגלה שרש ההויה בעצמה פשוטה, שהוא אות ל' של שקל. גם נתבאר טעם אחר, בענין היות הארבעה חודתי הנזכר, נקראים בשם שקל, מלשון ש"ק. ז) ונתבאר אצלנו בענין תיקון לבישת חש"ק, מה ענינו. וכן בפסוק כתונת בד קדש ילבש, וע"ש. וקיצור הענין הוא, כי אלו הארבעה חודתי, המתפשטים באחורי העורף, ועליהם נמשכין גם ארבעה נימין דשערין, כמו שנבאר בע"ה. ואז הד' נימין, הם גם כן סוד ארבע מאות, כמנין ש"ק, הנעשה מן השערות כנודע. והארבעה חודתי העולים גם כן בגי' ארבע מאות, הם בחינת הנקבים הלבנים, שבאוויר וחלל נקבי השערות של הש"ק, ודרך הנקבים ההם, מאירים הארבע מאות חיותי, ומלבנים את השערות שהם שחורות, להיותם בסוד הדין, ונעשים לבנות כעמר נקא.

גם נבאר טעם אחר, אל היות מספר אלו החודתי שבדרך אחר, מספרם ד' חודתי לבד, והוא, במ"ש אצלינו, בריש פ"ק דספרא

דצניעותא, בענין שבעה תחתונות דעתיק יומין, המתלבשין בשבעה תיקוני גלגלתא דא"א, שהם: גלגלתא, וטלא דבדולחא, וקרומא דאורא כו'. ושם נתבאר, כי ת"ת דעתיק יומין, נתלבש בהוא קרומא דאורא. והנצח וההוד דעתיק יומין, יש בהם שתי בחינות בכל אחת מהם, כי בחינה הנעלמת ונסתרת העליונה, היא תרין בייעין דיליה, אשר מקומם למעלה מן היסוד, שהוא האמה דכייא. ובחינה התחתונה הגלויה, היא בחינת תרין ירכין דיליה, אשר התפשטותם למטה מן היסוד כנודע. והנה בחינת העליונה הנסתרת, שהם תרין בייעין, הם מתלבשים בתרין אודנין דא"א, אשר מקומם גבוה מן המצח דא"א, אשר בו מתלבש היסוד דעתיק יומין. ובחינתם התחתונה הנגלית, שהם תרין ירכין, הם מתלבשים בתרין עיינין דא"א, אשר מקומם למטה מן המצח דא"א. ובזה יובן טעם נאות, למה בויא נתבאר בחינת אודנין דיליה, ובא"א

כל שאר תקוניו נתבארו, זולת תרין אודנין דיליה שלא נתבארו, לא באדרא רבא ולא באדרא זוטא. האמנם טעם הדבר הוא, לפי שכל שאר התקונין שנתבארו, הם איברים גלויים. אמנם תרין אודנין, שבהם מתלבשים תרין בייעין דעתיק יומין, ראוי להעלימם ולהסתירם, וכבוד אלהים הסתר דבר.

ונחזור לענינינו, כי הנה הנצח וההוד.

לעולם הם בכל מקום בחינת דינין, כנזכר בפרשת צו בדף ל"ב ע"א, בסוד ערבי נחל, ולכן בחינת השערות שהם י"ג נימין דשערין כנ"ל, הנה הם יוצאין וצומחין מאלו הנצח וההוד, אשר מתלבשין בתרין אודנין ותרין עיינין דא"א, כי השערות כולם כחות דין וגבורה הם.

ועוד סיבה אחרת, כי הנה הת"ת, הוא בחינת אות ר' לעולם, וגם הנצח וההוד הם נקראים ווי העמודים, היוצאים מן הת"ת, וי"ו גדולה, והם נקראים ווי העמודים היוצאין ממנו. והנה גם השערות, הם סוד ויין אריכין, כנזכר בתקונין תיקון ע' בדף ק"ך ע"ב, ונימא שיעורא דאות ר'. ולכן מבחינת אלו הנצח וההוד, אשר הם מתלבשין בתרין אודנין ותרין עיינין דא"א, נמשכין ויוצאין שרשי השערות, מתתא לעילא, בסוד אור חזור. ותחילה עוברין דרך אותו הקרום, הנקרא קרומא דאורא אשר בו מתלבש הת"ת דעתיק יומין, הנקרא ואו כנזכר, ומכחו נעשין שערות בחינת ויין אריכין, הנקראים נימין כנ"ל בתקונין, ונימא שיעורא דאת ר'. ואח"כ בקעו עוד, ועלו וצמחו על הגלגלתא, הנקראת רישא חוורא, ואז נתגלו שם, ואז מכחם נתהוו החיורתי והשערות בהאי גלגלתא, זה בבחינת אותיות כתובות, שהם השערות. זה בבחינת הקלף והנייר הלבן החלק, שעליו כתובים האותיות כנ"ל.

והטעם הוא, כי אלו הנצח וההוד, בהיותם בתרין אודנין ובתרין עיינין, אינם בבחינת שערות, רק חלקים בלתי שיער, ובהתפשטם דרך קרומא דאורא, נעשין שערות, ועל כן

גהות ומראה מקומות

(ז) שער רות הקודש דף ח' ד"ה כוונת חשק.

אינו יכולות להתבסס עתה, עד לעתיד בומן מלכא משיחא, ואז יפוק רוחא דחיי גם אליו. זמ"ש, וחד רוחא דחיי, דביה זמינין כו'. אבל לז"א הזכיר לשון הוה, דנפיק עתה.

ואם תאמר, והרי גם בחוטמא דעתיקא הם גבורות. ותתשובה היא, כי אלו הגבורות והדינין שבעתיקא, אררובא כחם וגבורתם היא, לאכפייא כל הדינין והגבורות התחתונים, כי אין הדין נכפה אלא בשרשו. וזהו הטעם, שאף הגבורות שבעתיקא נקראים רחמים, ולית שמאלא בהאי עתיקא כלל.

ונבאר ענין אלו תרין רוחין דנפיק מחוטמא דעתיקא, לז"א ולנוקביה. והנה בשער היחודים, נתבאר זה אצלנו באורך גדול, בייחוד אחד פרטי אשר שם מ) וע"ש. אבל הענין בקיצור נמרץ הוא, כי תרין נוקבין יש בחוטמא דעתיקא, והם בצירור שתי אותיות מ"ג של מנצפ"ד, שהם סוד החמשה גבורות, וצורתם היא כך: ברי] כי כאשר תתפרד ותסתלק צורת המ"ם סתומה, מצד הנו"ן ההפוכה, ישאר נקב השמאלי, כעין צורת נו"ן כפופה פשוטה כו'. ומנקב הימני שהוא מ"ם סתומה, נפיק תדיר רוחא דחיי, אל ז"א. אבל מן נקב השמאלי, שהוא צורת נ' כפופה הפוכה, משם מתפשט רוחא דחיי שבו, דרך הזרוע דז"א, כי גם הזרוע הוא צורת נ' פשוטה, ועין כי הזרוע סגור וסתום, ואין לו פתח פתוח בסופו להוציא אורו משם אל המלכות, לכן אין רוחא דחיי דנקב שמאלי דחוטם דאריך אפין, יוצא אל המלכות, רק בסתום גמור, ואינו נגלה, כנזכר אצלנו ענין יציאת האורות דרך סופי האצבעות במקום הצפרנים, ואיך משם נעשות פרצוף לאה. אבל לעתיד לבא, יתבסמו דיני הזרועות, ואז יוכל לצאת רוחא דחיי דרך הזרוע אל המלכות בגילוי גמור כנ"ל.

ובזה תבין, טעם תפילה של יד, הנקשרת בזרוע האדם. והענין הוא, כי תפלה של יד היא בחינת המלכות כנודע, ואנו קושרין אותה

אבל מת"ת שלו ולמטה, הוא התחלת בנין קומת נוקביה כנודע, ולכן נקרא חמשה. ונוקביה היא שבעים, כי הנוקבא נקראת שביעית. וזמ"ש בפרשת פקודי בדף רכ"ו ע"ב, ונפיק מרזא דאלף, דאיהו חושבן שלימ. ושבע המאות חושבן שלימ כו'. ואמנם בהיותם כאן למעלה בסוד עתיקא, חסר מהם בחינת השבעים, שהיא בחינת הנקבה, כמבואר אצלנו באדרת האזינו, כי עיקר גילוי עשר ספירות המקוריות והשרשיות, אינן אלא תשעה ספירות, דלאי אינון היכלין ולא אינון רוחין כו', כנזכר שם. ל) ובחי' הנקבה לא נרמזה בעתיקא. והנה להיות כי כאן הוא בעתיקא, לכן כולם הם מספר גדול, כי מה שהיה שם בז"א אלף, הם כאן בעתיקא אלף אלפין. ומה שהיו שם שבע מאות, היו כאן שבעת אלפים. ומה שהיו שם חמשה, הם כאן חמש מאות.

עוד שם בדף קכ"ט ע"א, וז"ל, ונהיר ונגיד בהוא נימא כו', ענין שערות אלו דרישא דאריך אפין, דתליין עד רישי כתפוי, למיגד לרישא דז"א. נתבאר באדרת האזינו, וע"ש.

עוד שם בדף ק"ל ע"ב, וז"ל, דא מארי דחוטמא, מחד נוקבא חיין, ומחד נוקבא חיין דחיין. האי חוטמא, הוא פרדשקא, דביה נשיב רוחא לז"א כו', וחד רוחא דחיי, דביה זמינין לזמנא לבדיה דדוד, למנדע חכמתא כו'. לקמן בדף קל"ו ע"ב, נבאר, כי כל הגבורות אשר בז"א, מתקבצות כולם בתוך החוטם שלו, וכדי לאכפייא כל אותם הגבורות שבתוכם הוא דז"א, צריך להמשיך רוחא דחיי, מחוטמא דעתיקא, שהוא אריך אפין, אל ז"א, ונוקביה הנקרא מלכא משיחא, בסוד המלכות. כנודע כי מלכא משיחא, היא המלכות, נוקביה דז"א. וזמ"ש, חד רוחא נפיק לז"א כו', וחד רוחא דחיי, דביה זמינין. לזמנא לבריה דדוד, שהוא מלכא משיחא, בסוד המלכות. והנה עתה בזמן הזה, אינו נפיק רק לז"א בלבד, כי גבורותיו יכולות להתבסס עתה. אבל גבורות המלכות,

הנהרות ומראה מקומות

ל) ע"ה ח"א שער א"א סוף פ"א מהזורא מ) שער רוח הקודש הנדפס בירושלים שנת

תער"ב דף מ"ד יחוד ג'.

תנינא.

שלוח הקן, י) גם יובן בסוד פסוק ויהי שירי חמשה ואלף, הנזכר בפרשת תרומה דף קמ"ה ע"ב. כי החמשה, הם סוד חמש תרעין, מחסד עד הוד, ואלף, הוא היסוד, הנקרא אילנא דחיי, העולה דרך חוט השדרה, עד חכמה ובינה כנודע. וכן הענין הוא כאן, כי כל הי"ס כלולות בעתיקא, והשלשה ראשונות, הם תלת מאה, כל אחת כלולה ממאה, להיותם עליונות. אבל השבעה תחתונות, אין כל אחד כלולה רק מעשר, שהם שבעים, וזהו ש"ע רבוא עלמין הנזכר כאן. אבל הז"א אינו לוקח מהם, אלא ק"ן רבוא בלבד. כנזכר בדף קל"ב ע"ב, המאה, הם כנגד הת"ת בעצמו. והחמשים, הם כנגד חמשה תרעין, מחסד ועד הוד, כל אחד כלול מ'י, הרי הם ק"ן רבוא. ואם תסיר ק"ן מן ש"ע, נשאר אר"ך עם הכולל, ואלו הם סוד ארך אפים אשר בעתיקא, כי אורכא דאנפוי הם ארך רבוא, וארך אורות יש בו.

עוד שם בדף הנזכר וז"ל, בחללא דגלגלתא, קרומא דאוריא, דחכמתא עלאה סתימאה ולא פסק כ"י, אם תדקדק תראה, כי מתחלה אמר חכמתא עלאה סתימאה, ואח"כ אמר חכמתא סתימאה, ולא הזכיר עלאה. אמנם זה יובן במ"ש באדרת האזינו דף רפ"ח ע"א, כי ברישא דאריך אפין, יש גם כן מוחא אחרא עלאה, תוך הכתר שבו. וכן ביארנו למעלה. וכנגד זה הזכיר כאן חכמתא עלאה סתימאה. וכנגד חכמה אחרא סתימאה, שהיא למטה מזו, הנקראת חכמה סתימאה מוחא דאריך אפין, אמר כאן חכמתא סתימאה, ותו לא. ואותו מוחא סתימאה עלאה שבתוך כתר דאריך, נעשית בערך גלגלתא לגבי זו החכמה סתימאה. כנזכר שם בהאזינו. (כ)

עוד שם בדף הנזכר וז"ל, והיינו דתנינן ברישומי אתוון תי"ו כ"ו, הענין הוא, כי האור העליון בהיותו נמשך מלמעלה למטה, בפוגעי למטה איזה מסך, הנה הוא מכה בו, וחוזר

האור לעלות בכח מלמטה למעלה, בסוד אור החזור, והוא אור גדול. והנה האותיות של האלפא ביתא, הם יורדים מלמעלה למטה להאיר ומכים במסך. וחוזר אורם לעלות ממטה למעלה כנזכר. ונמצא כי אות התי"ו שהיא אחרונה לכל האותיות, חוזר אורה לעלות ממטה למעלה, עד אות האלף שהיא ראשונה שבכל האותיות. ולהיות כי מוחא דעתיקא, יש לו קרומא דאוריא ולא אתפסק לתתא, לכן כאשר אור האותיות יורד עד הקרום ההוא, חוזר בכח גדול לעלות, ואורו גדול מאד. אבל קרומא דמוחא דז"א, אתפסק למטה בקרקעיתו, כנ"ל, והאי קרומא אתפסק בז"א. ולכן כשיורד אור האותיות בו, פוגע באותו הפיסוק של הקרום המופסק לליב שבילין, כנזכר לקמן בדף קל"ו ע"א, ויורד האור באותם הפתחים של ליב שבילין, ואין לו כח לחזור ולעלות רק אור מועט מאד. ומ"ש, רשים רישומא לעתיק דלית דכוותיה הכי במוחא דז"א.

עוד שם בדף הנזכר, וז"ל, תאנא, בגולגלתא דרישא, תליין אלף אלפין רבוא, ושבעת אלפין וחמש מאה קוצי דשערי כ"ו. זה יובן, ממה שביארתי באדרת האזינו, כי אלו הקוצין דשערי הם סוד הווי"ן, היוצאין מן נ"ה, היוצאין מן הת"ת, ר' עלאה. והנה סוד אלו, בהיותם למטה בז"א, הם בסוד, ואת האלף ושבע המאות וה' ושבעים, עשה וויס לעמודים. וביאור הענין הוא: כי האלף, הם בא"א, כי תמיד שם הוא, מספר אלף. ואבא ואימא הם גרועים מאריך אפין, ולכן הם בסוד מאות בלבד. ואמנם היותם שבע מאות הוא, במה שהודעתין, כי אין אור העליון מתלבש בתחתון הימנו, אלא בבחינת שבעה תחתונות שבו לבד. נמצא כי אין אריך אפין, מתלבש בתוך אבא ואימא, אלא השבעה תחתונות שלו בלבד, ולכן נקראים אבא ואימא שבע המאות. והז"א והת"ת הוא ה' לפי כי חמשה ראשונות ספירות שלו, הם הנגלות בו, שהם: כתר, חכמה, בינה, גדולה, גבורה, ת"ת.

הגהות ומראה מקומות

י) שער המצות פרשת תצא. ע"ח ח"א שער י) א"א פרק י"ד. שער הכוונות תפלת ר"ה פרק ו'. ע"ח עם פמ"ס ענף ע"ג. (כ) ע"ח שער א"א סוף פרק ג'. לעיל דף קצ"ד ד"ה אמר.

תיקונין, הם שמנה תיקונין. חו היא דיקנא דכהנא רבא, דאתקן בתמניא תיקונין, הנזכר באדרא רבא. והיא אתגלייא קצת על ידי חסד עולם, דאיהו גופא דאתלבש ביה חסד דעתיקא, דלגו חסד דקשוט, בחיי דנשמתא. ולפיכך נאמד בכתוב, יורד על הזקן, זקן אהרן, כי הם זקן בתוך זקן, כי מן מדה ששית ואילך, מתחיל זקן אחר, מתלבש בשמנה בגדים. ותיקונין אלו הם לו כנשמה, ולפיכך נגלים על ידי התלבשות שמנה בשמנה. ונמצא כי התיקון הששי מתלבש, וממנו ואילך, והם דיקנא דכהנא רבא, בהתלבשות שמנה בשמנה. השמנה נגלים, והם כנגד שמנה בגדים. ושמנה נכסין. והם הם תיקוני דיקנא דעתיקא ממש, והם נשמה לאלו. והנה הי"ג תיקונין כולם בכתר, והחמשה הראשונים הם: כנגד אור צה, אור מצוחצה, אור קדמון, חכמה, ובינה. ומשם ואילך מתחיל חסד, והוא דיקנא רבא דכהנא מסטרא דחסד קאתי.

ודע, כי התלבשות שמנה אלו, נעשה נשמה לזעיד אפין, כי גם הוא מתחיל מן חסד. ונמצא שיש חסד לגו בעתיקא. וחסד המתלבש בו מלבר, והוא חסד דלגו בז"א. ועוד יש חסד דלבר המתלבש בו בז"א, והבן כל זה. כי לפי זה נמצא, כהן גדול, וסגן, וכהן סתם, וכהן הדיוט.

תיקון י"ב דדיקנא דעתיקא, הוא הפה הקדוש, דלית בה שערא, ונפיק ביה רחא, דאתפרש לשבעה ושלשים אלף עיבר, והוא בגימטריא הבל, הבל הפה הקדוש. וזמשיה, אמדתי שגם זה הבל, כי התיקון הי"ב, שהוא בגימטריא זה, מתפרש לל"ז עיבר, כמנין הבל.

עוד שם בדרך קלי"ב ע"ב, וי"ל, הה"ד פלא יועץ אל גבור כר, אמד, כי שם אל, נתפשט עד הפה. ואם תחבר אותיות א"ל, עם אות פ', יהיו פלא. עוד שם בדרך הנזכר, וי"ל, עלמא קדמאה דנפיק מתקונא קדמאה, שליט, ונחית

ונבאר עתה שמותם, הנה התחלתם הם מן הרעת עד המלכות, שהם שמנה בחינות. אבל להיות כי נצח יהוד הוא תרי פלגי גופא, כמבואר סוד ענין זה אצלנו, לכן שניהם נחשבים למלך אחד, ונמצאים שהם שבעה מלכים. המלך הא' בלע בן בעור, והוא סוד הרעת, ולכן מרע"ה היה מבחינת הרעת של הקדושה. וכנגדו היה בלעם בן בעור, ברעת הקליפה. וזהו מ"ש רז"ל, (ס) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, אבל באומות העולם קם. ומנו, בלעם. ומ"ש בלעם נאום שומע כר, ויודע דעת עליון. גם זהו סוד, מן אדם ינחני בלק מלך מואב מהרדי קדם, כי הררי קדם אלו, הם בחי' אלו המלכים, הנקרא חכמת כל בני קדם, יען קרמו למלכי ישראל. ולהיות מלך הזה בסוד הרעת שהוא מכריע כנודע, לכן הוא כולל שני מלכים אחרים עמו. שהם החסד והגבורה, והם יובב וחושם.

ובזה תבין מ"ש לקמן בדרך קלי"ה ע"א, בלע בן בעור, תאנא, הוא גזרת דינא תקיפא דתקיפין, דבגיניה מתקטרין אלף אלפין מארי דיבבא ויללא כר. והביאור הוא, במה שידעת, כי הרעת כלול מחסדים וגבורות, ויש ביניהם מכריע, הנקרא דעת. והדי כי הרעת כולל שלשה: הוא, ושנים אחרים עמו. ואלו השנים שכלל עמו, הם חסד וגבורה. וכבר ידעת, כי עיטרא דחסד הוא דכודא, ועיטרא דגבורא היא נוקבא. גם ידעת, כי השברים הם בחסד, לפי שהם דינא דפיא, כי הדינין האלה משתברין. אבל התרועה היא בגבורה. ואלו השנים, הם הנקראים כאן יבבא ויללא, יבבא

הנהרות ומראה מקומות

(ס) מד"ר נשא פ"ד ב'. הקדמת הזו"ר. זהר שמות כ"א.

בורע האדם הרומה לז"א, כדי שימשך ההוא רחא דחיי דנקב שמאלי דחוטמא דעתיקא, הסתום בורע שמאלי דז"א, כנוכר, וימשך אל המלכות דרך סתום ולא בגילוי, והבן זה מאד. גם בזה תבין טעם נטילת ידיים, שאינה רק עד פרק הזרוע בלבד, והטעם הוא, כי הזרוע עצמו אי אפשר למתקן ולבסמו, עד לעתיד לבא.

עוד שם בדרך הנוכר, וז"ל, תאנא ארכא דחוטמא שע"ה עלמין כר, זה יובן ממ"ש בדרך ק"מ ע"ב, בענין שע"ה חסדים דכלילין בחסד דעתיק יומין, וע"ש. עוד שם בדרך הנוכר, וז"ל, דיקנא דהיא תלייא בשערוי עד טיבורא דלבא כר, גם זה ביארתי באדרת האוינו, וע"ש מה שביארתי, כי אף גם שאמרו באדרת האוינו ואדרת נשא, דלא נזכר בעתיקא רק בחינת רישא בלבד, ולא גוסא, עכ"ז אין הדבר כפשוטו, כי דאי שיש באריך אפין כל שיעור קומה: ראש, וגוף, ורגליו, אבל הענין הוא, כי ראשו בלבד הוא מגולה, ושאר גופו מתלבש תוך אבא ואימא וז"א ונוקביה, ומ"ש דתלייא דיקניה עד טיבורא דלביה, כנראה כי יש בו טיבורא דליבא גם כן, והבן זה.

עוד שם בדרך קל"א ע"ב, וז"ל, לקביל דא אל רחום וחנון כר, ואינון לתתא כר, זה הפירוש נמצא מכתובת הרב הגדול זלה"ה. סוד שלשה עשר מדות, כך הם, וזה סדר מנינם: א"ל, אחד, רח"ם, שנים, וחנ"ן, שלשה, אר"ך, ארבעה, אפ"ם, חמשה, ורב חסד, ששה, ואמת, שבעה, נוצר חסד, שמנה, לאלפים, תשעה, נושא עון, עשרה, ופסע, אחד עשר, וחטאה, שנים עשר, ונק"ה, שלשה עשר, ואלו הם שלשה עשר תיקוני דיקנא דאריך אפין, שהורידן משה למטה במקום הדין למתקן, ואמנם תשעה תיקוני דיקנא דז"א, הם אלו: אר"ך, א', אפים, ב', ורב חסד, ג', נושא עון, ד', ופסע, ה', ונק"ה, ו', פוקד עון אבות על בנים, ז', על שלשים, ח', ועל רבעים, ט', והנה

שלשה תיקונין אלו האחרונים, הוכיחן משה, אחר י"ג תיקוני דאריך אפין, כי הם מקום הדינין, וכוון להמשיך להם י"ג מכילן דרחמי, למתקן, כי שלשה אלה קשים לפקוד עון, והם דין יותר מכל השאר, כמובן מפשטם, וצריכין מיתוק, והנה התקון השמיני של אריך אפין, הוא מזלא, כנוכר באדרא רבא, ולפיכך נוצר חסד, שהוא רומז לו, הנר"ן גדולה, לרמוז אל בינה שבכתר, והוא חוטא דשערי בסחרני דיקנא, כי היא קו ירוק המקיף העולם למטה, ודוגמתו למעלה להקיף הוקן העליון ושם נעלמים חמשים שערים עליונים, תכלית העולם ודקות גדול. והנה התיקון השביעי הוא אמת, וכנגדו נזכר במי אל כמוך, ישוב ירחמנו, וכך אמרו באדרא רבא, הה"ד ישוב ירחמנו, ובהאי דלתתא הוא אמת עכ"ל. וזו ראייה למנינינו שמנינו פה. נ) ודע, כי י"ג תיקוני דיקנא, הם שלש פעמים שם בן ארבע, שהם שנים עשר, והמזל הכוללם הם שלשה עשר, וג"פ שם בן ד', הם ע"ח, והם בגימטריא מזלא, להורות דכולהו במזלא אתכלילו, והנה אם נדקדק באותיות נוצר, הם אותיות רצון בהיפוך, כי במצח הוא רצון, חסד עלאה, ולמטה בוקן, נהפך לנוצר, והוא הוא התיקון השמיני, היורד מרצון העליון שבמצחא, ומקיף הוקן, ולהיות כי הוא בינה שבכתר, נרמז בר"ת נחל: נוצר חסד לאלפים, כי היא נחל קדומים, והוא הנוצר חסד עלאה לאלפים, להורידו למטה, כי חסד עלאה הוא שם בן ארבע במילוי יודין, שהוא בגימטריא חסד, ויורד למטה לשם בן ארבע במילוי אלפין על ידו, וזהו לאלפים, לשם בן ארבע במילוי אלפין, והנה התיקון הששי, הוא חסד דעתיקא, והוא כי חפץ חסד הוא, כנוכר באדרא רבא, וכנגדו ב"ג מדות אלו בתיקון ששי לפי חשבוננו, הוא ורב חסד, מדה ששית, ומדה זו היא מדת כהן גדול, ומכאן מתחיל דיקנא דכהנא רבא, דאתתקן בשמנה תיקונין, כנגד שמנה בגדי כהונה, כי מכאן עד תשלום הי"ג

הגהות ומראה מקומות

נ) ע"ח ח"א שער א"א פ"ו. מבר"ש ש"ג ח"ב. חע"ס שיעור י"ג אות ע"ג ואות קמ"ח ומאות

גם ענין חש"מ. ר) הוא סוד שלשה אותיות ראשונות של חש"מ"ל. וביאור זה יובן במ"ש בפרשת ויקהל דף ר"ג ע"ב, כי חשמל היא הנקראת קליפת נוגה, בסוד ונוגה לו סביב. גם נקראת קול דממה דקה, והיא המפתית את הנוקבא דקדושה, ונטיל נהורא. וזהו חש: לשון חשאי. וזמ"ש רז"ל, ש) פעמים חשות, כי הם בחי' קול דממה דקה. וכאשר מסתלקת זו הקליפה של נוגה, שהיא קליפת הערלה שעל היסוד, אשר היא המפתת את חוה הנוקבא לקחת נהורה, כדון אתגלייא מילה, של היסוד הקדוש. וזהו ח"ש ומ"ל. וזה המלך הנק' חשם חסד, חסר ממנו אות למד של חשמל. והענין הוא, כי הבינה היא ת) נקראת למד, עלמא דאתי, בסוד גרון, וצואר הלמ"ד העולה למעלה. וטעם לזה הוא, לפי שהבינה היא מתפשטת בז"א עד ההוד כנודע. וכבר אמרו בזה, א) כי נצח והוד הם תרין למודים, הנקראים למודי ה'. וכבר ידעת מה שביארנו על מ"ש ז"ל, ב) כי השקר אין לו רגלים. כי ענינו הוא, שהקליפה הנקראת שקר, איננה שולטת רק בירך שמאלי, הנקרא הוד. אבל לא בירך הימני, הנקרא נצח, שנאמר וגם נצח ישראל לא ישקר. ואם כן אין לו שתי רגלים. רק רגל אחד, והוא השמאלי. ונמצא כי חשם הנזכר, הוא חש וממהר לפתות את חוה, ולהזדווג בה. הנקראת מ"ם סתומה של חשם, על ידי מה שלקח מן ההוד ושלט בו. אבל מן הנצח לא לקח דבר, ולכן הוסרה מכאן אות הלמד להורות זה. והנה נתבאר ענין שלשה עולמות האלו, ששם סוד השרשים של שלשה המלכים הנזכרים. ג)

והנה כל זה היה, קודם התיקון, כי הרי על כן הוא שמתו, אבל יש מהם שנתקנו אח"כ ונתבסמו. ויש מהם שלא נתקנו. אבל אלו השלשה, הם נתבסמו. ונבאר ענין זה, דע, כי

החמשה גבורות, מתחילין מן החסד, הנקרא תימן, דרום, עד ההוד כנודע. והרי נתבאר, איך יובב הוא דכורא. עטרא דחסד, שהוא בגימטריא מילוי שם מ"ה דאלפין. וחשם נקבה, עיטרא דגבורה, והוא חמשה אותיות דמילוי הוי"ה דב"ן דההי"ן. גם ענין חש"ם הוא, כי הוי"ה דיודי"ן שהיא בגימטריא ע"ב, אם תרבע אותה, רוצה לומר בחינת האחורים שלה, שהיא י"ד, י"ד ה"י, י"ד ה"י וי"ו, י"ד ה"י וי"ו ה"י. היא בגימטריא קפ"ד. ושם אהי"ה במילוי יודין, הוא בגימטריא קס"א. ואם תחבר קפ"ד וקס"א, הם בגימטריא משה. ואם תוסיף כללות כל שם בפני עצמו, ואח"ך כללות שניהם ביחד, יהיו בגימטריא חמ"ש, כמו חש"ם.

וכבר ידעת, כי גם באלו השמות, יש בהם בחי' דינין, לפי ששם אהי"ה הוא בבינה, דמינה דינין מתערין. גם שם ההוי"ה דמילוי יודין, כיון שהיא בחי' ריבוע שהם אחורים, הם דינין גם כן. ולכן תראה, כי אם תקח ארבעה הריבועים, שהם ארבעה האחורים, של ארבעה ההיות הנודעות, שהם: ע"ב, ס"ג, מ"ה ב"ן. יהיו ריבועיהם: קפ"ד, וקס"ו, וקל"ל, וקמ"ד. וארבעתם בגימטריא תרכ"ד. והוא סוד, דרכת בים סוסיך כו'.

גם הוא סוד ואתה על במותימו תדרך. כי הקלי' שהם האויבים האמתיים אחיותם ובמותיהם הוא באלו האחוריים. ולכן אתה בכח אלו האחורים שהם במותיהם של הקליפות, תרכ"ב עליהם. וכבר ידעת, כי פסוק זה, אמר אותו מרדכי להמן, כשרכב על כתיפיו, כמ"ש ז"ל. ק) והם סוד אלו הריבועים, שהם אחורים וכתפים, של הארבעה ההוי"ות הנ"ל. והרי הוכחנו, כי האחורים הם דינין וגבורות, ולכן חש"ם זה הוא בקליפה, כנגד בחי' קפ"ד וקס"א הנ"ל, שהם בגימטריא חש"ם כנזכר.

הגהות ומראה מקומות

- ת) זהר פנחס אות תרמ"ו ע"ש בסולם.
- א) זהר אחרי ס"א. פנחס ר"ג. ת"ז תכ"א מה: ז"ח ויצא כז: תשא מה:
- ב) ריש א"ב דר"ע. ת"ז תכ"ה. ילקוט תורה רמז ג'. ג) ע"י סוף שער זה ד"ה וראוי לבאר.
- ק) מגילה ט"ז.
- ר) מב"ש ש"ג ח"ב פרק י"ד. ע"ח ח"ב שער קליפת נוגה פרק א' וב'. ספר בית שער לכוונות מן אות ס"ז.
- ש) חגיגה י"ג.

גם יובב הוא בגימטריא י"ט. כמנין מילוי שם מ"ה דאלפין עם כללותו. א"ש עם הכולל. (ב) והטעם הוא, כי כל אלו המלכים הם מן ז"א, שהם שבעה התחתונות כנודע אבל חשם, הוא הגבורה והוא התרועה הנקראת יללה, הממהרת כתרועה. וזהו הטעם, שבעלמא תנינא שהוא כנגד יובב, אמר דסליק לנ"ז אלף דרגין מארי דיבבא, ובעלמא ז) תנינא אמר דסליק לצ"ו אלפין מארי יללה. אבל בעלמא קדמאה, לא הזכיר לא זה ולא זה, אלא אמר מארי תריסין. והטעם הוא, כי הוא סוד בלע, הכולל יבבא ויללה. וכמו שהוא עצמו ביאר זה לקמן, בדרך קלי"א ע"ב, בלע בן בעור, תאנא, הוא גורת דינא כו', אלף אלפין מארי יבבא ויללה. אמנם ענין השינוי המספרים והחשבונות אשר בהם, יתבאר לקמן ב"ה, בכלל דברינו אלה.

גם חש"ם, הם אותיות חמש. והם חמש אותיות מילוי הוי"ה דהיהי"ן, שהיא בגימטריא ב"ן, כמ"ש לעיל, כי המילוי דין וגבורה. ואלו הם חמש אותיות מנצפ"ך. והם חמשה אותיות מילוי הוי"ה דהיהי"ן כנזכר, וזהו הטעם, שבכל המלכים לא נזכר בהם שם ארץ שלהם, אלא בחש"ם, כמ"ש מארץ התמני. לרמוז: כי חמש גבורות מנצפ"ך, הם במלכות, נוקבא, הנקראת ארץ. וגם במה שידעת, כי שרש ארץ הוא שם אלהים במילוי אלפין, שהוא בגימטריא ארץ. ואמנם אומרו התימני, רוצה לומר: כי

היא השברים ע) ויללה, שהם כללות שני מלכים השנים, יובב וחושם, שהם חסד וגבורה, יובב הוא היבבא, וחושם הוא היללה, שהיא התרועה, הנעשית במהירות עצום, כי תרגום מהרו, הוא חוש, וזהו חושם, לשון מהירות. ובלע הכולל שניהם, הוא בגימטריא ק"ב, כמנין יבבה ויללה עם שמנה אותיות שבהם. (א) גם בלע, זה הוא סוד הר עיבל, כי בו ניתנו הקליפות, ויוד היתירה שבעיבל, הוא סוד הנצוץ של הקרושה אשר מחיה אותם אחר התיקון. וזהו סוד בכל עת יהיו בגדיך לבנים כו', ר"ת עיבל, רוצה לומר: כי צריך להלבין אלו הבגדים והלבושים, שהם בסוד בלע, ולהאיר בהם על ידי השמן העליון, וזמ"ש ושמן על ראשך אל יחסר. פ)

ונבאר ענין שלשה מלכים האלה, הנה בלע בגימטריא ק"ב, והוא סוד ק"ב חרובין, על שנחרבו ומתו. והענין הוא במה שהודעתך, כי כל המילויים הוא בחי' דין, כי כן מילוי בגימטריא אלהים. וכשתקח שלשה מילויים, של שלשה הויות, דע"ב ס"ג מ"ה, הם בגימטריא ק"ב, כמנין בלע. ושלשה מילויים אלה, מקומם בדעת. ע"ב בחסד שבו, וס"ג בגבורה שבו, ומ"ה בדעת שבו. והנה כנגד ק"ב הזה שבקדושה, יש כנגדו ק"ב אחר הנקרא ק"ב של חרובין, שנחרבו ומתו. והנה יובב הוא בחינת החסד, שהם השברים הנקראים יבבא.

הגהה

(א) אמר שמואל: נלע"ד, שהחשבון הזה הוא כך, כי יבבא בגימטריא ט"ו, ועם ארבע אותיותיו, ועם הכולל, הוא עשרים. ויללא עולה בגימטריא ע"ו, ועם חמשה אותיותיו הוא פ"ב, ועשרים הרי ק"ב. ואם יכתוב יללה בה"א בסוף, עולה ע"ה, וארבע אותיותיו הם ע"ט, הרי חסרים שלשה כנלע"ד. ועוד נלע"ד יותר נכון, יבבה בה"א מספרה י"ט, ויללה בה"א מספרה ע"ז, והשמנה אותיות של יבבה ויללה, סך הכל ק"ב.

(ב) א"ש: חידשתי בזה, במש"ה בהושע סימן י"א, סבבוני בכחש אפרים ובמרמה בית ישראל ויהודה עוד ר"ד עם אל ועם קדושים נאמן. ירצה לומר, בזמן שיהודה הם צדיקים, וזכ"ם שאלו השני קבים, מחברים אותם, ומתקנים גם את הקליפה הנקראת ק"ב חרובין. ושני פעמים ק"ב, הם בגימטריא ר"ד. וזמ"ש ויהודה עוד רד עם אל).

הנהות ומראה מקומות

ע) צ"ל ויללה היא התרועה. (ט) מבו"ש ש"ג ח"ב פרק י"ד—י"ז. ז) צ"ל תליתאה.

עליון למעלה, מתרבה חשבוננו, בסוד רבוון ולא בסוד אלפים.

יש בו תלתין וחד קוצין, בהאי תיקונא קדמאה כמנין א"ל.

ודע, כי ג' עולמות אלו מתפשטין למטה, כי עולם הראשון הוא סוד נהר דינור, אשר אלף אלפין ישמשוניה, והנה הוא בהיכל הגבורה, של שבעה היכלות הנזכר בפרשת פקודי, הנקרא היכל הזכות, ושם עומד זה הנהר דינור, כנזכר שם בדף רנ"ב ע"ב, וכבר הודעתוך, כי אותם הן היכלות הם בעולם הבריאה, והעולם השני מתפשט בהיכל הזכות שבעולם היצירה, ועלמא תליתאה הוא בהיכל הזכות של העשיה.

ואמר, כי בזה התיקון הראשון הנקרא א"ל, שיצא מן המלכות, בזה התיקון יצאו שלשה עולמות הנ"ל, שהם השרשים של שלשה המלכים: בלע, ויובב, וחשם. אשר עתה נתקנו אלו השלשה עלמין, ויצאו עם זו המלכות, ולהיות כי זה התיקון נקרא אל, נמצא שכל עולם מהם נקרא אל, ואם כן מוכרח הוא, שיהיו בו שלשה פעמים א"ל, בזה התיקון הראשון, וגם בעולם הראשון מהג' עולמות. יש בו שלש פעמים אל גם כן, לפי שהוא כולל את עצמו, ואת שני העולמות האחרים עמו, כמו שביארנו, שהוא בחינת דעת, וכולל עמו חסד וגבורה, ובתחילה בהיותו קודם תיקונו, היה נקרא בלע, על שם שהוא מובלע מיובב ומחשם, והם יבבא ויללה, והוא גם כן היה נקרא על שמם, כנזכר לקמן בדף קל"ה ע"ב, בלע בן בעור, תאנא, הוא גזרת דינא תקיפא, דבגיניה מתקטרין אלף אלפין מארי דיבבא ויללה, והטעם הוא, לפי ששם מדבר בהיותו קודם התיקון, אבל עתה שמדבר אחר התיקון, לכן הזכירו בשם מארי תריסין, כמ"ש עלמא קדמאה כר', וסליק לאלף אלפין ורבא רבוון מארי תריסין, והענין הוא, כי תריס הוא תרגום של מגן, שהוא בגימטריא שלשה פעמים א"ל הכלולים בזה העולם כנזכר, והיותו במספר אלף אלפין הוא, כמ"ש לעיל כי שם אלהים בריבועו במילוי היהי"ן היא בגימטריא אלף ואחד, וסימניו אלף ואלף, וחמ"ש אלף אלפין, והבן זה.

ובזה יובן אומרו שליט ונחית וסליק כר', פירוש: כי בתחילה כאשר יצא זה העולם הראשון, אשר הוא השורש של המלך הראשון, הנקי בל"ע, הנה מתפשט בהיכל זכות דבריאה, ובתחילה שליט עליה, בהיותו הוא עדיין למעלה, במקום האי תיקונא קדמאה דדיקנא, ומכאן מאיר בו עד למטה, ואח"כ נחית ויורד עד שם למטה בהיכל זכות דבריאה, כדי להאיר בו הארה גדולה מקרוב, ואח"כ סליק, פירוש: כי הוא מעלה את ההיכל ההוא למעלה, כי אז כבר הוכן לקבל אור עליון ויכול להעלותו, ואמנם העלאה זו, היא בחי' הכללות עולם בעולם, שנכלל זב"ז, ומתקשר זב"ז עד למעלה, וכללות זה נקרא בחינת עליה, מה שבתחילה לא היה יכול אפילו להכלל בכללות העולמות, וענין כללות עולם בעולם, נתבאר אצלנו באורך בענין כונת התפילה, וסוד קרבן התמיד, וגם בענין ערב שבת, שאז נכללין כל העולמות, ונקשרים זב"ז, וכללות הזה נקרא עליה. (ה)

ודע, כי אלו האלף אלפין מארי תריסין, אותה זכת הנקראים בני אלהים, (ד) מאותם עשר כתות המלאכים, והם מלאכים ממש, נבראים מן שם אלהים הזה שבמילוי היהי"ן, שהיא בגימטריא אלף אלפין, ואומרו ורבא רבוון, הטעם הוא, כי כל מה שזה השם הוא

אמר עוד, ומיניה מתאחדין בקסטא בעזקא רבא, קיטטא הוא לשון מידה ושיעור, והביאור הוא דע, כי המוחין של ז"א, הנה הם נמשכין בו מאימא עלאה, ומהם יוצאין התפילין לחוץ כנזכר במקומו, וכאשר הטיל ה' אלהים תרדמה על האדם הוא ז"א, מסתלקת מתוכו אימא

הנחות ומראה מקומות

א' ב' ג' וברדוש שמתחיל מכאן מתחיל סוד שבת, תע"ס שיעור ט"ז מן אות ע"ז ואילך.

(ד) זהר בא אות רכ"ח ובדפרי מ"ג.
(ה) שער הכוונות דרושי תפלת השחר דרוש

יומין שהוא סוד אלף עלמין, והם חתומים וסגורים ומלובשים בתוך עוקא זו דאריך אפין.

וטעם היות מספרם אלף עלמין הוא, כי הגבורה נקראת שם אלהים כנודע, ואם תרבע שם אלהים דמילוי אלפין, עולה בגימטריא אלף אחד, וסימניו אלף ואלף. נמצא כי לשתי סיבות נקרא אלף עלמין, אם להיות מספרו אלף כנזכר, ואם להיותו במילוי אלפין. ונמצא כי זו הגבורה דעתיק יומין, סודה אלף עלמין. והיא שורש כל הדינין והגבורות, ומכאן מתפשטים הדינין עד סוף כל דרגין. ואלו האלף עלמין דגבורה, הם סגורים וחתומים ומלובשים בתוך החכמה, שהיא מוחא סתימאה דאריך אפין כנזכר. האמנם אלו האלף עלמין שהם גבורות, אינם ניכרים היותם דינים, אלא עד שמתפשטין למטה בדיקנא דאריך אפין, ושם הם מתגלים מה שהיו סתומים למעלה גו מוחא. וכבר ביארתי, כי הדיקנא זו, יצאה ממוחא דאריך אפין. וזמ"ש, ומהאי דיקנא אשתמודע כל מה דהוי ברישא, מאלף עלמין דחתימין בעוקא דכ"א, עוקא דכליל כל עוקן.

ועתה נתבאר, איך התחילה הדיקנא להתפשט מן מוחא סתימאה דאריך אפין. והנה ההוא מוחא כליל מעשר ספירות, וברדתו להתפשט בריקנא דיליה, הנה הראשונה המתגלית היא בחינת ספירת המלכות, והיא המוציאה תחילה את התיקון הראשון אשר בדיקנא הנקרא א"ל, שהוא הראשון שבי"ג תיקוני דיקנא. כמ"ש אל רחום וחנון כו'. וכבר הודעתין, סדר הי"ג תיקונין איך הם כמבואר אצלנו בכונת ויעבור, ושלש עשרה מדות, כי התיקון הראשון הוא מלכות, והשני יסוד, והשלישי הוד כו'. וטעם הדבר הוא, כי כל מה שהוא אור קטן מתגלה בראשונה, אבל כל מה שהוא אור גדול, אינו יכול להתגלות עד לבסוף, אחר ההתפשטות הרב. וכבר ידעת, כי המלכות נקרא אל בסוד ואל זועם בכל יום, כנזכר בפרשת ויקרא (ג) ולכן גם התיקון הזה הראשון נקרא אל, ולכן

בתחילה יצאו שבעה המלכים האלה, בבחינת שבעה ענפים. אבל השרשים שלהם, נשארין בפנים, ולכן מתו, מפני שתי סיבות: האחת, מפני שהיו ענפים ולא שרשים. והשני, מפני שהאור היה יוצא בהתרחבות ובהתפשטות גדולה בלי תקון, ולא יכלו לסבלו ומתו. וכאשר חזר המאציל העליון לתקן אותם, אז החזירם לשרשם ועוד שתיקנם. והרי נתקנו שתי הסיבות הנזכר, ועל ידי כך נתקנו עתה. והנה אלו השלשה עולמות הנזכר כאן, הם בחי' שלשה השרשים, של אותם השלשה מלכים, הנקראים: בלע, ויובב, וחושם.

וצריך אני לבאר לך בראשונה, ענין האי תיקונא קדמאה דדיקנא דעתיקא, אשר ממנה יצאו אלו הג' עולמות הנזכר. וכבר ידעת, כי הדיקנא יוצאת, ממוחא סתימאה דבגו רישא דאריך אפין. וכמ"ש לעיל, תיקונא קדמאה, תיקונא דשרי מרישא דשערי דרישא, ותנינא כל דיקנא לא אשתכת, אלא ממוחא דרישא. וזו היא הגירסא הנכונה. והענין הוא, במה שידעת סדר התלבשות עתיק יומין תוך אריך אפין, ושם נתבאר, כי הגבורה דעתיק יומין, מלובשת תוך מוחא, שהיא חכמה דאריך אפין. וזמ"ש, ומהאי דיקנא אשתמודע כל מה דהוי ברישא, מאלף עלמין דחתימין בעוקא דכ"א כו'. פירוש הדברים: כי תרין עוקן אינון, חד אתקרי עוקא דכ"א, וחד אתקרי עוקא רבא. עוקא דכ"א, היא חכמה. ועוקא רבא, היא בינה. והביאור הוא: כי עוקא הוא תרגום של טבעת, והטבעת הוא עגול, בצורת ׀ סתומה, כנזכר בספר התיקונין, ריש תיקון ה'. והנה הטבעת הזו, היא סוד הארבע מוחין, הנקראים: חכמה, בינה, חסד, גבורה. ונעשין כצורת מ"ם סתומה, בארבע קוים, שבארבע רוחותיה, כנה: ׀. והמוחין מצד אבא, נקראים עוקא דכ"א. והמוחין מצד אימא, נקראים עוקא רבא. ואמנם גם מוחא דאריך אפין, נקרא עוקא דכ"א. והנה בתוך זה העוקא, שהם הארבע מוחין דאריך אפין, מתלבשת עוקא דגבורה דעתיק

הגחות ומראה מקומות

(ג) דף לא. ודף קט:

המצר קראתי יה. אבל לא ענני שם י"ה הנזכר, כי אם למטה במקום המרחב. ובאותו התיקון אשר שם במרחב, יש בו שני שמות י"ה י"ה, אחד מימין ואחד משמאל, נשארו שתי מימין סתומות בשני שמות האלהים הנזכר. ומן האחת נעשית הפה, כי היא עגולה כצורת מ"ם סתומה. ומן האחרת נעשו שתי שורות השינים, משוככים זה על גב זה, והם גם כן מעוגלים בציור מ"ם סתומה, והרי איך הכל תולך אל מקום אחד.

אמר עוד, נ"ז אלף דרגין מארי דיבבא כו'. ואמנם למעלה בעלמא קדמאה, אמר מארי תריסין, ולא אמר דרגין כמו שאמר כאן, לשון דרגין. והענין, לכאורה נוכל לומר כי מספר הדרגין הם נ"ז אלפי. אך מארי יבבא שבכל דרגא ודרגא מהם, אין להם מספר, אבל הענין הנכון הוא כמ"ש לעיל, כי מעלמא קדמאה, נבראו כת המלאכים, הנקראים בני האלהים, לפי שהם נמשכין מן העולם ההוא. הנקרא אלהים כנ"ל. שלכך הם סוד אלף אלפין מארי תריסין כנ"ל. אבל בזה העולם שהוא שם הוי"ה, העולה במספרו נ"ז כנ"ל, לכן אין כח אל המלאכים להבראות ממנו, אלא אחר התפשטות כמה מדרגות המשתלשלות מזו ההוי"ה, ולמטה מאלו המדרגות, נבראו אותם המלאכים הנקראים מארי יבבא. ולכן קראם בשם דרגין, להורות כי נבראו אחר התפשטות והשתלשלות מדרגות רבות. אבל מספר הנ"ז אלף, הם במארי יבבא עצמן, שהם נ"ז אלף.

אמר עוד, ומתאחרן מיניה לאכפיא בקודלא בחיורא, ס"א בחיורא. הנה התיקון הזה הראשון שבזקן. הנה הוא מכוון ממש מכנגד העורף, אשר באחורי הצואר. ושלשה עולמות האלו, הם בזה התיקון. אמנם העולם השני מהם, הוא מכוון ממש מכנגד הלבנונית של העורף. רוצה לומר, ממקום שנסתיים שיער הראש, והתחיל לובן העורף, שאין בו שערות להראות, ואין שם רק בשר העורף, בלתי שיער. ואמנם אמת

רמו למ"ש לעיל, כי זה העולם השני יש בו גם כן שם א"ל, להיותו נפיק מתיקונא קדמאה דדיקנא הנקרא אל.

והנה זה התיקונא קדמאה הנקרא א"ל, הוא בהתחלת התפשטות הדיקנא, מסוף שני פאתי הראש, ושם הוא מקום מצר הזקן, ולמטה מתרחבת ההולכת. וזהו סוד פסוק, מן המצר קראתי יה כו'. פירוש: כי בהיותו במקום המצר, שהוא תיקונא קדמאה דדיקנא כנזכר. וראיתי כי שם הוא הוי"ת נ"ז הנזכרת, אשר מילויה הוא א"ל כנזכר, וראיתי כי לכן הוא בחינת דין לסיבה זו, ועל כן קראתי את שם י"ה, אשר בהוי"ה דע"ב, אשר כולה במילוי יודין, אשר היא למעלה, כדי שירד משם אותו שם י"ה החסד, בהוי"ה זו שמספרה נ"ז, אשר היא כאן במקום המצר, ועל ידי כן ישתלם למספר ע"ב, ויהיה חסד גמור. ואז, ענני במרחב י"ה, כי שם י"ה הנ"ל, לא ירד למעלה במקום המצר, אמנם ירד למטה, במקום התיקון שלמטה ממנו, אשר שם מתחיל להתרחב הדיקנא, ושם ירד שם י"ה הנ"ל, וכמו שביארנו ענין זה, בביאור כונת ויעבור וי"ג מדות, ט) ע"ש. אבל בתיקון הראשון הנקרא מצר, חסר ממנו שם י"ה, ואין בו רק שם א"ל, שהוא מילוי הוי"ת נ"ז כנ"ל. גם דע, כי שני פאתי הראש, הם שתי שמות אלהים אלהים, כל אחד בגימטריא פא"ה. כמבואר אצלנו בביאור ויעבור וי"ג מדות. י) והנה אלו הב' אלהים, הם נמשכין מאותו שם של אלהים, שעולה בגימטריא אלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא. ומאלו הב' אלהים שבשני פאתי הראש, נמשכין שני שמות א"ל א"ל, למטה במצר הזקן, שהוא התיקון הראשון שבהם א"ל אחד בימין, ואל אחד בשמאל, ושני שמות א"ל א"ל האלו, הם תיקון הראשון הנקרא מצר הזקן. וכשתסיר שני א"ל אלו, משני שמות אלהים, ישארו שני פעמים הי"ם הי"ם.

והנה שני פעמים י"ה י"ה, נתפשטו למטה במרחב הזקן, כמבואר לעיל, בפסוק מן

הגהות ומראה מקומות

ט) שער הכוונות ענין ויעבור דרוש ו'. פע"ח פרק ו' ופרק ז' מסליחות

י) שער הכוונות ענין ויעבור דרוש ז'.

דו"א, אשר הוא סוד עולם היצירה דו"א, מקננ תמן כנוכר בתקונין.

אמר עוד, עלמא תנינא דנפיק מהאי תיקונא כו', הנה בשער ההקדמות ברף ר' ע"ב, נתבאר טעם אחר שהוא יה"ו דע"ב העולה נ"ז, ועיין שם. והנה טעם מספר אלו נ"ז אלפין מארי דיבבא, הם סוד הבהן של היר, כי בהן בגימטריא נ"ז. וזהו סוד על בהן ידם הימנית, כי הבהן היה ממתק אותם הנ"ז אלפין מארי דיבבא התלויים בבהן ההוא, על ידי נתינת השמן ההוא שם. וכבר ידעת, כי חמשה גבורות מנצפ"ך, הם בחמשה אצבעות היר. אבל בחינת אצבע הנקרא בהן, הוא לברו יש בו אלו הנ"ז אלף דרגין מארי יבבא. גם ענין מספר זה הוא בחינת ההוי"ה במילוי היהי"ן, אלא שהיא באופן זה: יו"ד הי"ו ה"ה, שחשבונה נ"ז. כי היי ראשונה מילוייה ביו"ד. (א"ש: חציה היא של ע"ב, וחציה של ב"ן, לרמוז כי אבא יסד ברתא, בסוד ה' בחכמה יסד ארץ כנלע"ד).

וביאור הדבר הוא, במ"ש לעיל, כי העולם הזה השני, הוא החסד, ולכן היה מן הראוי שתהיה הוי"ה זו כולה במילוי יחיד, שהיא בגימטריא ע"ב כמנין חסד. אבל לפי שהעולם הזה הוא בחי' דין, לכן אין בו רק מספר נ"ז, כמבואר אצלנו בפסוק, ויהי נועם ה' אלהינו עלינו כו', כי מנצפ"ך הם ה"ג, וכולם יחד בגימטריא פ"ר. ואם תחלק פ"ר לה' חלקים יהיו ה"פ נ"ו, ועם הכולל יהיו נ"ז. (ח) נמצא כי בחי' נ"ז הוא דין, כי הוא אחת מחמשה חלקי גבורות של מנצפ"ך. והנה ההפרש שיש ממספר ע"ב למספר נ"ז, הם ט"ו, כמנין י"ה, כי באות ו"ו חסירה יו"ד אחת, ובה"ה אחרונה חסירה ה' אחרת, מלהיות ה"י, למילוי יודין. נמצא כי בהסירך י"ה משם הוי"ה, ע"ב, יהיה מילוי ממש ע"ד הנוכר, שהוא נ"ז. גם אם תסיר מהוי"ת נ"ז הזאת, שרש השם שהוא מספר כ"ו, שהוא ההוי"ה כפשטה, ישאר א"ל, והוא

עלאה, ואז אימא עלאה מאירה לאישון בת עין, כמבואר ענינו אצלנו, בברכת המפיל חבלי שינה על עיני כו', ו) כי אישון בת עין, היא נוק' דו"א, העומדת מאחורוי, ומאירה אימא עלאה, דרך אחורי כתפוי דו"א אל נוקביה. ועל ידי אותה ההמשכה, אשר נמשכת מן אימא אל הנקבה, גם כן מאירה בו"א קיסטא דחיותא כנודע. וזמ"ש כאן, קיסטא דעיוקא רבא, שהיא ההיא קיסטא דחיותא הנמשך אל הז"א מן הבינה הנקראת עוקא רבא כנ"ל.

והנה עולם זה נמשך עד שם, ומתאחוז שם באותם הכתפים והאחורים דו"א, וכבר ביארתי לך, כי כתף בגימטריא ת"ק, ושני פעמים כתף הם אלף. והענין הוא, כי מבחינת הדעת, שהוא זה העולם הראשון והמלך הראשון הכולל שתי בחינות חסד וגבורה, הנה הוא נמשך אח"כ אל שתי הכתפים של חסד וגבורה, ואותם אלף עלמין שבו, הוא ממשכים שם אל שתי הכתפות: ת"ק לכתף ימין, ות"ק לכתף שמאל. כי כתף בגימטריא ת"ק כנוכר. וזהו סוד קלעים לכתף חמש עשרה, כמו שביארנו בשער היחודים, בענין יחוד הזכירה, ז) וע"ש. וגם ביארתי לך באדרת האוינו. כי תרין כתפין של אריך אפין, הם סוד תרין עטרין שבדעת דו"א ונוקביה. והכתף האחת לוקחו ז"א, והשני לוקחו נוקביה. ונמצא כי שתי כתפות של ז"א, שניהם אינן אלא כתף אחד בלבד. וכן שתי כתפות נוקביה, אינם אלא כתף אחד בלבד. ונוטל הז"א כתף אחד שהוא ת"ק, כי ארכא דאילנא דחיי הוא ת"ק שנה, שהם בחינת חמש חסדים המתפשטות מחסד ועד הד, כל אחד כלול ממאה, הרי ה' מאות. ודוגמתם לוקחת המלכות, חמשה הגבורות מחסד ועד הד שבה. והנה זהו מ"ש, ומיניה מתאחדין בקסטא בעוקא רבא, כי מאלו הכתפין דא"א, מתאחדין ונמשכין בז"א, בסוד ההיא קסטא דחיותא הנמשך לו מבינה, הנקראת עוקא רבא כנ"ל. ונמצא כי הם מתאחדין בכתפוי

הגהות וכראיה מקומות

- ו) שער הכוונות ענין דרושי הלילה דרוש ד'. הקודש דף ל' יחוד א' מועיל לענין הזכירה.
- ח) שער הכוונות ענין ויהי נועם. וענין ד"ה ספר פע"ח שער תיקון חצות פרק א'.
- ז) מבר"ש ש"ג ח"ב פרק י"ז. שער רוח

כנגדם שלשה העולמות הנזכר, שבשבעה מלכי אבא ואימא, גם הם ירדו אל שלשה המדרגות הנזכר, בבריאה יצירה עשיה, ונעשו מלבוש, אל ג' המלכים הראשונים דאריך אפין, וכן אותם השלשה הראשונים שבשבעה מלכי ז"א, ירדו שם אל שלשה מדרגות הנזכר, ושם נעשו מלבוש, אל שלשה מלכים הראשונים דא"א, וכן אותם השלשה ראשונים דנקבא דז"א, ירדו שם אל שלשה מדרגות הנזכר, ושם נעשו מלבוש אל שלשה הראשונים דז"א, וכולם הם יחד בשלשה מדרגות הנזכר, אלא שהשלשה אלו, נעשים לבושים לשלשה אחרים שבתוכם ע"ד הנזכר, זה לפנים מזה.

ונחזור לענין, כי הנה שני העולמות השני והשלישי, הם בגימטריא נ"ז וצ"ג, והם בגימטריא כמנין אהיה במילוי אלפין, העולה קמ"ג, ועם עשר אותיות הפשוט הם קנ"ג, ונ"ז וצ"ו הם קנ"ג. גם התלת עלמין, שלשתם הם בשם אהיה דמילוי אלפין, עם עשר אותיותיו כנ"ל, והוא באופן זה: כי אות הראשונה של אהיה, שהיא א' במלוי, וכנגדה הוא העולם הראשון, שהוא אלף אלפין מארי תריסין, ואם תקח כל אותיות השם הזה חוץ מארבע אותיות האחרונות, יהיו בגימטריא נ"ז, כזה: א"ל ה' י"ו ה', והוא כנגד עולם השני שמספרו ז"ן, ואם תקח ד' אותיות האחרונות, שהם: פ' א' ד' א' יהיו בגימטריא פ"ו, כמספר אלהים, ואם תחבר עמהם עשרה אותיות המילוי, יהיו צ"ז כמספר עולם השלישי.

עוד שם בדף קל"ב ע"ב, וז"ל, דיקנא דכהני רבא, בתמניא תיקונין אתתקן כר', הנה שלש עשרה תיקוני דיקנא הם, והחמשה תקונין קדמאין, הם סוד מוחין שהם מן הכתר עד החסד, ולא עד בכלל, ומתקון הששי ואילה, מתחיל ספירת החסד, שהוא תיקון ורב חסד, ומשם וער תשלום הי"ג, הם שמנה תיקונין, וכולן נקראים על שם החסד, ומ"ש, דיקנא דכהנא רבא בשמנה תיקונין אתתקן, (א"ש: מה שמנה חמשה עד החסד ולא עד בכלל, נראח

אל כל העולמות די, כמ"ש חז"ל, מ) וענין זה הוא אפילו בעולמות העליונים למעלה למעלה, והענין הוא, כי בכל עולם ועולם יש בו בחינת היסוד הנקרא שדי, אשר הוא נותן קצבה לכל העולמות, וכבר ביארנו לעיל, כי העולם הראשון, הוא יותר נמתק ונתקן, והוא קרוב יותר אל זה התיקון הראשון שבדיקנא הו"ו דעתיקא, והנה שם שדי במילוי, אם תרבענו כזה: ש"ן, ש"ן דל"ת, ש"ן דל"ת יו"ד, הוא בגימטריא אלף ותשע מאות וששים ותשעה עם הכללות, והאלף הם סוד האלף עלמין דחתימין בעוקא דכ"י כנ"ל, גם הם סוד אותם א"ל קוצין, דבכל קוצא מינייהו, אית ביה א"ל עלמין, וכל עלמא מתפרש לאלף עלמין דכסופין כו', והתתקסט הנזכר, אם תחבר עמהם שם א"ל, יהיו אלף, והם סוד האלף של עלמא קדמאה, שהם מארי תריסין, ולפי שהוא יותר שוה אל התיקון הראשון, לכן שם שדי נגמר בשניהם, כי שני עולמות האחרים, הם בחינה אחרת, וסוד אלו הב' אלפים הנשלמים עם שם אל, ונכללים בשם שדי ברבועו כנזכר, הוא נרמו בפסוק נוצר חסד לאלפים, פירוש: כי הקב"ה נוצר החסד, שהוא שם א"ל אשר בחסד, כדי להשלים ולתת קצבה, להיותם שני אלפים של שם שדי, על ידי שם א"ל כנזכר.

גם דע, כי כל אלו התלת עלמין, הם בסוד שם אהיה, כי הדינין האלו כולם, נתנם העתיקא בסוד הבינה, וכמשי"ה אשר מלכו בארץ אדום דהיא בינה, אתד דמינה דינין מתערין, ואעפ"י שביארנו, כי אלו המלכים הם בעתיקא, עכ"ז כבר ביארנו לך כמה פעמים, ובפרט בפרשה זו דף קכ"ה ע"א, כי בחינת אלו המלכים היו באריך אפין, ובאבא ואימא, ובז"א ונוק', והרי הם ארבעה מיני מלכים, אשר כנגדם תקנו ד' פעמים תחיית המתים, בברכת אתה גבור, כמבואר במקומו, והנה כאשר יצאו שלשה אלה המלכים בתחילה, נתהוו בגבורה דבריאה, ובגבורה דיצירה, ובגבורה דעשיה, וכשיצאו

הגהות ומראה מקומות

(מ) חגיגה יב.

הוא, כי באריך אפין אין הדינן מתאחזין באחוריה, כמו באחורי ז"א, אבל עכ"ז יכולין להסתכל בו מרחוק, בזה הבשר הנגלה בלתי שיער. ולהיותם ניוונין משם, ועל כן המאציל העליון הניח אותה הנימא רשערי דרישא דאריך אפין, שתהיה תלויה עד למטה, ומכסית על אותו המקום החלק שבעורף עד רישי כתפוי, דלא לאחזאה קדלא, כנזכר ברף קכ"ט ע"א, ח"ל, קוצין דשערי תליין בתקונו, נקיים כעמר נקי עד כתפוי כו', דלא לאחזאה קדלא כו'. והנה מכאן יוצא כח שעדות אלו, אשר הם בעלמא תנינא, המכוון כנגד ההוא חוורא דקדלא ממש, מש"כ עלמא קרמאה ותליתאה, שהוא כופה ומכניע את החיצונים שלא יביטו שם. וענין אומרו בקדלא בחוורא, ולא אמר בחוורא דקדלא, הענין הוא, כרי שלא נטעה לומר, כי ח"ו היו החיצוניים נאחזין ממש בחוורא דקדלא עצמה, אשר על כן הוצרך להניח עליהם אותה הנימה הנזכר, ולכן אמר בקדלא בחוורא, כלומר במה שהוא כנגד הקדלא, ובמה שהוא כנגד החוורא מרחוק, אבל לא שנאחזים בהם עצמם ח"ו.

אמר עוד, עלמא תליתאה דנפיק מהאי תיקונא כו'. העולם הזה, הוא כנגד הגבורה, ולכן הם מארי יללה, והיות מספרם צ"ו אלף, הטעם הוא במ"ש לעיל, כי שלשה עולמות אלו, הראשון הוא בבריאה, אשר תמן בינה מקננא בכרסייא, ולכן שמו אלהים, ויש בו גם כן בחינת שם א"ל מאלהים כנ"ל. ועולם השני, הוא בסוד היצירה, שהוא בחינת הת"ת, ולכן הוא בחינת ההוי"ה עם שם א"ל, ושניהם בגימטריא ז"ן אלף, ועולם השלישי, הוא בעשיה, ולכן הוא שם אדני, עם שם א"ל, אשר בגימט' הם צ"ו אלף מארי יללה, ולהיות כי שני עולמות האלו, השני השלישי, הם חסד וגבורה, שהם סוד תרין עטרין, חר דז"א וחר דנוקביה, לכן השני הוא יהיה ואל. והשלישי הוא ארני

ואל. והנה העולם הראשון שהוא בסוד הדעת, ובסוד הבריאה כנ"ל, לכן נתקן יותר, ואין בו אלא מארי תריסין בלבד, אבל שני עולמות השני והשלישי, אעפ"י שנתקנו, עכ"ז עדיין הם מארי יבבא ומארי יללה. אמנם העולם השלישי, לפי שהוא בעשיה, אשר שם הקליפות מתרבות מאד, לכן אמר הכתוב, כי הואיל אפרים הלך אחרי צ"ו, וארז"ל אין צ"ו אלא לשון עבודה זרה. (כ) והנה אם תמנה יחד מספר העולם השני שהוא נ"ז, ומספר העולם השלישי שהוא צ"ו, יהיו שניהם בגימטריא וא"ל זע"ם בכל יום. כי הנה הם חשבון, בזה התיקון הראשון הנקרא א"ל כנזכר, והוא אל גבור ואל זועם. גם אם תמנה זוע"ם בוא"ו, יהיה בגימטריא כמו אל זועם.

והנה ביארנו לעיל, כי העולם הא', הוא אלף אלפין מארי תריסין. והטעם הוא, לפי שהוא כולל כל השלשה עולמות, וכמו שהודעתך, כי ג' פעמים נכתב שם אלהים בפרשת ויכולו השמים והארץ, והם בחי' שלשה דינין, ומתפשטין מן הבינה שהיא הבריאה, ושלשתם נקראים אלהים, והם: בינה, וגבורה, ומלכות. (ל) ולכן זה העולם כולל שלשה העולמות האלו, אשר בכל אחד מהם יש בו שם אלהים. והנה הם שלשה שמות אלהים במילוי ההי"ן. (נלע"ד שמואל יודין) ועולה בגימטריא שלש מאות, ושלש פעמים שלש מאות הם תשע מאות. וגם צריך שתכלול בו שלש פעמים א"ל א"ל א"ל, אשר בשלש העולמות האלו כנ"ל, אשר הם בגימטריא מגן. וכשתצרף יחד תת"ק ומגן, הם אלף פחות שבעה. וכשתקח גם כללות כל שם בפני עצמו, שהם ששה שמות, ועוד כללות כולם יחד, הם שבעה, והרי בין כולם הוא אלף, שכולל העולם הראשון. או גם כן, אם תקח שבעה אותיות שבשם אל אלהים, יהיה הכל אלף כנזכר.

עוד אודיעך, כי בשם אל שרי, אמר הקב"ה

הגהות ומראה מקומות

- (כ) עיין סנהדרין נו' זחר בראשית כו' :
- (ל) עיין זחר בראשית ב' אות קפ"א. שער הכוונות דרושי שבת ענין השלחן. פע"ח דרושי שבת ובשער הכוונות דרושי נפילת אפים דרוש ה' ד"ה אמר משה. שער המצות פרשת תצא ופרשת קדושים. מברש שיג ח"ב פרק ט"ו.

וגבורה, ת"ת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. אשר הם סוד שבעה אלפי שני דהוי עלמא, הנה הם נאצלו אחר השבעה מלכים הראשונים, הנקראים מלכי אדום, ומזה טעו לומר, דאם כן נמצא, כי גם בו' מלכים הראשונים הנקראים מלכי אדום, חיה בהם המשך שבעה אלפים שנה אחרים, כמו שהיו באלו השבעה ספירות האחרות. ונמצא כי כבר אנו עתה בשמיטה שניה, ומזה הוסיפו עוד לטעות ולומר שכיון שיש שתי שמיטות, אם כן כך יתגלגל העולם עד תשלום שבע שמיטות. ואין הדבר כן, אמנם השבעה מלכים דאדום, לא נמשכו רק יום שבת אחד בלבד. ותכף בשבוע השנית, נאצלו שבעה ספירות האחרות, כנזכר, שהיו מתוקנות. וכנגד אלו השבעה ספירות, ימשך העולם שבעה אלפים שנה, ואין עוד. כי השבעה מלכים ראשונים, אין כנגדם בחינת עולם בפני עצמו, כי לא היו מתוקנים. והראיה לזה, כי הנה הן עצמם חזרו אח"ך ונתקנו, ע"י אלו השבעה ספירות אחרות, ונתבסמו. כמ"ש בדף קל"ב ע"ב, וז"ל, וכד אתא האי דיוקנא, אתגלפו כולהו, ואתחזרו לקיומא אחרא, מנהון אתבסמו כו'. ונמצא כי לבחינת שתי שבתות הנזכר, שבהם נאצלו הדר ומלכות נזכר, טעו המקובלים לכנותם ולקרותם בשם שתי שמיטות, ולא כן הוא. (ודי בזה ע)

ואמנם מ"ש דכד אתא האי דיוקנא כו', מנהון אתבסמו כו'. הענין הוא, כי אחר שנאצלו אלו השבעה ספירות הנזכרות, אז נבררו ונצרפו שבעה המלכים הראשונים, ומקור שרש הדין שהיה בהם, יצא מהם, והוברר סוד הפסולת ונשאר למטה. ושאר הטוב אשר בהם, עלה ונקלל ונתחבר בשבעה הספירות הנזכרות, כל אחת כפי מקומו הראוי לו, כי הנה אלו הוי' מלכים, הם בחי' שבעה ספירות: חג"ת נהי"מ, כמבואר אצלנו, פ) ומה שהיה מהמלך הראשון

היו בתיקון גמור כפי הצורך, ולכן לא עלה בחשבון ומספר יום השבת הזה הנזכר. ואח"כ בשבוע השנית, שהם שבעה ימים אחרים, האציל שבעה מלכים, הנרמזים בפסוק ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום. וביום השבת שבסוף השבוע הזאת, נאצל המלך השמיני, הנקרא הדר ושם אשתו מהיטבאל כו'. ולסיבת אשר שלשה הראשונות לא היו מתוקנות, לכן אלו השבעה מלכים לא יכלו לסבול אור המאציל, ולכן היו כולם בחינת דינין, ומתו ונתבטלו. האמנם כשיצא המלך השמיני הנקרא הדר, יצא יותר מתוקן מכולם, כמבואר אצלנו, והמלך הזה הוא בסוד היסוד, הנקרא הדר, כמבואר בלשון האדרא בדף קמ"ב ע"א, ובג"ד בכולהו כתרים כו'. ואתבסמו תיקוני נוקבא בהאי אמה דאקרי חסד, הה"ד ואלה המלכים כו'. ויציאת המלך הזה, היה ביום שבת השני. ואח"כ נתקנו השלש הראשונות הנז"ל, כנזכר באדרא. ואז יצאו בשבוע השלישית, שבעה ספירות תחתונות, אשר הם נקראים אצלנו בשם: חסד, גבורה, ת"ת כו', עד ספירת המלכות. ואז ביום השבת השלישי, יצתה המלכות. ונמצא כי המלך השמיני, שהוא נקרא הדר העליון, והוא ממש יסוד, נאצל בשבת שניה, והוא קדם אל החסד, אשר נקרא עתה אצלנו בשם ספירת החסד. ואח"כ ביום שבת השלישית, נאצלה המלכות. וכבר אמרנו לעיל, כי השבת העליון מכולם, אשר בו נאצלו שלשה הראשונות בלי תיקון, לא עלה בחשבון. ונמצאו שתי שבתות: אחד, שבו נאצל הדר העליון. ואחד שבו נאצלה מלכות, האחרונה משבעה ספירות, שנאצלו אחרי הדר העליון, ואלו הם סוד שתי שבתות, הנז"ל בפסוק את שבתותי תשמורו. ובפסוק, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת. ובזה תבין טעות המקובלים הנזכר, כי הם קבלו מרבותם הקדמונים ז"ל, כי השבעה ספירות האלו, שאנו קוראים אותם: חסד,

הגהות ומראה מקומות

(ע) עיין בהקדמת ספר הזהר מן אות ע"ד ובטולם שם מאמר דטעין המרי. לקמן בסוף הספר בפירושו לשיר השירים ברו"ה והנה עתה עת דודים. תע"ס שיעור י' מתחילתו. ובלוח התשובות לענינים תשובה צ"ב. פ) ע"ח ח"א שער דרושי הנקודות פרק ד.

שמונה: כתר, אבא, אימא, ותרין עטרין דדעת, הרי ה'.

שם וז"ל, מסתכל הוינא וארו חמית כו', וסליק לתלת מאה ועשרין עיבר כו', ענין זה נתבאר בפרשת בא, בדרך ל"ה ע"ב ובפרשת פקודי דף רנ"ד סוף ע"ב, וע"ש.

שם וז"ל, דאנא חמי השתא, מה דלא חמא בר נש, מיומא דסליק משה זמנא תנינא לטורא דסיני כו', כבר הודעתוך בדרוש גדול יקר הערך, בענין עשרה הרוגי מלוכה מה שרש נשמתם וענינם. (ג) ושם ביארתי, כי רשב"י, וכן רבינו הקדוש, הם בחינת היסוד. אלא שיש הפרש, אם הוא יסוד דאבא או יסוד דז"א, או יסוד דיעקב. גם משה הוא בחי' היסוד, אלא שעולה למעלה דרך קו האמצעי עד הרעת. והנה משה, בלוחות הראשונות שלא חטאו ישראל עדיין בעגל, היתה מעלתו גדולה מאד. וכשחטאו ישראל, איבד אותו האור הגדול שהיה לו, וניטלו ממנו אלף חלקי האור שהיו בו אז. ובלוחות שניות, לא ניתן לו רק האור של חלק אחד מאלף, ממה שהיה לו בתחילה. וזהו סוד ויקרא אל משה, אלף זעירא, שניטלו ממנו אלף חלקיו, ונשארו בו חלק אחד בלבד מכל האלף חלקים הראשונים, שהוא אלף זעירא מאלף. וזמשי"ה ויתעבר ה' בי למענכם, כי חזר משה לבחינת הקטנות, שנקרא עיבור, ואיבד האור הגדול שהיה לו מתחלה. והנה רשב"י ע"ה בתחילה, היתה מדרגתו למטה, ואח"כ עלה בזמן האדרא, להיותו במדרגת משה, בזמן קבלתו לוחות השניות, ולא כזמנא קדמאה דסליק לטורא דסיני לקבל לוחות הראשונות. עור שם בדרך קל"ג ע"ב, וז"ל, תאנא אלין תפוחין כו', (השמטה ששכחתי לכתוב ענין אחר, במאמר תאנא אלין תפוחין כו', וכתבתיו לקמן בדקל"ט ע"א שורה ט"ו) ומנהון נהירין לתלת מאה ושבעין עיבר כו', זה יובן במה שביארתי לעיל דף קכ"ט ע"ב, בענין ש"ע רבוא דאורכא דאנפין דאריך אפין, וע"ש. גם ביארתי זה באורך במצות שילוח הקן. (ס)

עור שם בדרך קל"ד ע"א, וז"ל, וכד ההוא רוחא נפיק, אתפרש לתלתין ושבעה אלף עיבר כו'. מספר הזה, הוא כמספר ההבל עצמו היוצא מן הפה, כי הבל בגימטריא ל"ז. ואומר, ודא הוא טמירתא דכולא, דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא כו'. הענין הוא, כי ההבל הזה, הנה הוא יוצא מן ההיא רישא עלאה קדמאה, אשר היא נקראת תנינא, כמבואר אצלנו בריש אדרת האזינו. ומשם נמשך עד הפה הזה דאריך אפין, ויוצא מתוכו בסוד הבל. ולכן יש בו כח להלביש ולהקיף את הכל. וכמו שנתבאר אצלנו כי אור המקיף גדול מן הניקף. וזמ"ש, מאי רוחא, רוחא דאתרק ביה, דמתלבש ביה ז"א כו' ושם באדרת האזינו ביארנו ההיא רישא עלאה הנזכר, דמינה נפיק האי הבל, כי היא הוי"ה במילוי יודין וע"ש.

עור שם בדרך קל"ה ע"א, וז"ל, תאנא בצניעותא דספרא, עתיקא דעתיקין כו', הה"ד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום כו', וענין המלך השמיני הנקרא הדר כו', כבר ביארתי קצת לעיל, בתחילת אדרא זו בדרך קכ"ח ע"א. ואמנם ענין זה יובן, במ"ש הכתוב, את שבתותי תשמורו. ואמר, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת, הרי כי בכל פסוק, תמצא מוזכרים שתי שבתות ביהד, ובכלל הדבר הוא, להודיעך ענין טעות אחד, נפל בפי קצת המקובלים, כמו ספר קנה, וספר בעל התמונה. האומרים כי שבע שמיטות יהיו בעולם, וכל שבעה אלף שנה, הם שמיטה אחת. וכבר עברה שמיטה ראשונה, ואנחנו עתה בשמיטה הב', הרומזת אל ספירת הגבורה. וכיוצא בזה האריכו בדברים, אשר לא כן. ועתה אודיעך, כי אין להאמין בדברים האלו, וסיבת מי שהביאם לידי טעות הזה, יתבאר בדברינו אלה.

דע, כי כאשר האציל המאציל העליון, את העשר ספירות דאצילות, הנה בתחילה האציל את השלש ראשונות, אשר כבר ידעת, כי אז הוא סוד שבת העליון. אבל כאשר האצילם, לא

הנהות ומראה מקומות

(ג) שער הגלגולים הקדמה כ"ו והקדמה ל"ט. (ס) שער המצות פרשת תצא.

כלי, כדי שתהא ראויה אח"ך לקבל טיפת העיבור ולהתעבר. ואמנם זה הדעת אשר באבא, נמשך מן הדעת העליון אשר במזל הי"ג דבדיקנא דעתיקא, שהוא אריך אנפין, הנשפע זה התיקון הי"ג, מתיקון השמיני הנקרא גם הוא מזלא כנודע. וכל אלו הדעות, הם נמשכין יותר מלמעלה, מדעת עליון אשר בעתיק יומין, הנקרא רישא עלאה דלא אתידע, אשר הוא גנוז בין גלגלתא ומוחא דאריך אנפין, והוא יושב שם בסוד ההוא אירא דיתיב על קרומא דמוחא, כמבואר אצלנו באדרת האזינו וע"ש. ומשם נמשך האי רוחא דיהיב אבא באימא, ונמשך מן יסוד דאבא, הנקרא נתיב לא ידעו עיט, ואתגניו בתוך יסוד של אימא. ועל שם שנמשך מההוא אירא עלאה דיתיב על קרומא דמוחא סתימאה דאריך אפין כנוכר, לכן נקרא גם הוא אירא דכייא. וזהו סוד זה האירא דכייא הנזכר כאן, באומרו נפיק אירא דכייא, ומתגלגלא, ואתפשט, ואפיק חד גלגלתא כו', כמו שנבאר בע"ה.

וכבר הודעתך, כי חסד גניו בפומא דאמה כנוכר באדרא, דף קמ"ב ע"א. ונמצא, כי בחינת יסוד הזה דאבא, נמשך מן החסד, ולכן הוא בחינת הוי"ה דמילוי יחידין כנוכר, שהיא בגימטריא ע"ב, כמנין חסד. אבל צריך שתדע, ענין המבואר אצלנו בפרשת בראשית דף ז' ע"ב, בענין חבוקוק, בסוד ועבור, שסודו הוא, עיבור. וסודו הוא, ע"ב רי"ו. פירוש: כי הוי"ה זו דמילוי יודין, היא בגימטריא ע"ב. (ק) ואם תקח שלשה הוי"ות דיודין, שהם שלש פעמים ע"ב, יהיה מספרם רי"ו. ובתחילה ממשך הזכר בנקבה בביאה ראשונה, סוד הרי"ו הנזכר, לעשותה כלי. כי הכלי שלה נעשה מבחינת זה הרי"ו. ואח"כ נותן לה בביאה שניה, בחינת הע"ב תיבין, שכוללים רי"ו אותיות. ואז היא טיפת זרעיית, לצורך עיבור הוולד ממש. ונמצא כי ע"ב הוא זכר, ורי"ו הוא נקבה.

לכן היו אלו העלמין אלה, מבחינת האחורים של אלהים העולים אלה כנוכר. גם דע, כי המלך חשם כאשר נתקן בקדושה, נהפך לשמת, ונאמר עליו שמח בחדר בילדותך כו'.

עוד שם בדרך קלי"ה ע"ב, וז"ל, תאנא, כד סליק ברעותא דרישא חוורא, למעבד יקרא ליקריה, חקיק וזמין ואפיק מבוצינא דקרדינותא כו'. נפיק אירא דכייא ומתגלגלא כו'. הנה ענין אירא דכייא, נתבאר אצלנו בפרשת בשלח דף ג' ע"א, באותה התוספתא המתחלת עד לא אשתקע אירא דכייא כו' וע"ש. גם ענין בוצינא דקרדינותא ואירא דכייא, נתבאר אצלנו באדרת האזינו ע"ש היטב. ובפרשת פקודי בדרך רי"ד ע"ב.

ואמנם, נבאר קצת, ענין אומרו אשא דכייא ואירא דכייא בקיצור. כבר הודעתך בפרשת משפטים, בדרך צ"ט ע"ב, ובפרשת פקודי בדרך רי"ד ע"ב. ענין ההוא רוחא דשבק בעלה באתתא, בביאה ראשונה לעשותה כלי. ועתה אבאר ענין זה, איך היה למעלה בזווג העליון דאבא ואימא. ובזווג התחתון דז"א ונוקביה. כי בתחילת כל זווג חווג מאלו השני זווגים הנזכרים, צריך שתחילה בביאה ראשונה יעשה כלי בנוקבא, ואח"ך ידווגו שנית בביאה שניה, להוליד טיפה, לסוד עיבור הולד, ואין לך שום זיווג חווג בעולם, שאין בו שני מיני יחודים אלו: ביאה הראשונה, לצורך עשית כלי. והשני, לצורך טיפת הולדת הוולד, כמבואר אצלנו בביאור ק"ש שעל המטה (צ) וע"ש. וגם תעיין באדרת האזינו, בזווג אריך אפין, להאציל את ז"א ונוקביה דעיבור ראשון.

ונתחיל מזווג אבא ואימא, כי הנה כאשר אבא נדווג באימא בביאה ראשונה כשנברא העולם, הנחיל בה חד רוחא דשביק בה בעלה כנוכר, והוא נמשך מבחינת הדעת אשר באבא, שהיא הוי"ה אחת במילוי יחידין, וזהו סוד, ההוא רוחא דשביק בה אבא באימא לעשותה

הגחות ומראה מקומות

(ק) ע"ה ח"ב שער מ"ן ומ"ד דרוש י' שער דרושי הצלם פרק ב' כלל ט"ו. שער ההקדמות דף קס"ט דרוש ו'. תע"ס שיעור ט' מן אות י"ו.

(צ) שער החונות ענין דרושי הלילה דרוש ג' וד'. פע"ה שער ק"ש שעל המטה פ"א ד"ה לקוטים. תע"ס שיעור י"ד מן אות י"ד ואילך.

משם י"א"י שבהוי"ה דמילוי ס"ג, והוא בגי' א"ל כנודע, ע"כ.

עד שם בדף קל"ה ע"א, וז"ל, הה"ד וימלך באדום בלע בן בעור, וימלך באדום רזא חדא כ"ר. אף על פי, שענין בלע בן בעור, כבד נתבאר למעלה, פה נוסף דיוקים אחרים. הנה סוד בלע בן בעור, הוא עצמו בלעם בן בעור, כמ"ש רז"ל. והענין הוא, כי עלמא קדמאה הוא בלע, והוא אלף עלמין, ונמשך מן תיקונא קדמאה דדיקנא, הנקרא אל שדי, אשר במלואו יעלו בגי' אלף. ואמנם בהיותם פשוטים, יעלו בגימטריא משה, הנמשך מזה התיקון. אלא שמשה היה מבחינתו של המלך הוה אחר שנתקן, וזה המלך הוא סוד הדעת. וכנגדו היה בלעם, ממה שנשאר מזה המלך בלתי תיקון. וזמ"ש רז"ל, (פ) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, אבל באומות העולם קם, ומנו בלעם. ולפי שהיה גם הוא מבחינת שיורי זה המלך הנקרא דעת, לכן היה משבח עצמו, ואומר נאום בלעם כ"ר. ויודע דעת עליון, כי גם הוא נמשך מזה הדעת העליון, שהיה הראשון שבמלכים של אדום הקדומים, לפני מלך מלך לבני ישראל, שהיא הקדושה.

וזמ"ש, מן ארם ינחני כ"ר, מהרדי קדם, כי מלכים אלו נקראים בני קדם, כנודע בספר הזוהר בפרשת משפטים בסבא, כי תחילה יצתה הקליפה, ואח"ך הקדושה.

ובענין שלשה מלכים אלו, דע, כי אחר שנתקנו, נשאר הראשון שרשו בבינה דאצילות, ומשם מתפשט עד הבריאה. והעולם השני, הנקרא יובב מלך השני, נשאר שרשו בת"ת דאצילות, ומשם מתפשט עד עולם היצירה. והעולם השלישי הוא חסם, המלך הג', נשאר שרשו במלכות דאצילות, ומשם מתפשט ומאיר עד עולם העשיה. ודע, כי העולם הראשון הכולל אלף עלמין, שהוא האחורים של אלהים במילוי היה"ו, העולה בגימטריא אלף. הטעם הוא, לפי שכיון ששרשו הוא בבינה, ובעולם הבריאה, ששם הוא בחי' הוי"ה בניקוד אלהים,

נכלל בחסד. ומהמלך השני, נכלל בגבורה, וכיוצא בזה, עד תשלום השבעה.

ואעפ"י שאמרו, מנהון אתבסמו ומנהון לא אתבסמו כלל, אין הכונה לומר, כי קצת מהמלכים נתבסמו, ומלכים אחרים לא נתבסמו. כי האמת הוא, כי כל השבעה מלכים נתבסמו. אבל הכונה לומר, כי בכל מלך ומלך שבהם, יש בו חלק שנתבסם וחלק שלא נתבסם. אבל אין מלך מכל השבעה, שלא הוברר ממנו קצת חלקים. וכבר ביארנו במקום אחר, כי לא ישתלמו להתבסם, עד ביאת המשיח בע"ה.

ואמנם ענין התיקון שאמרנו לעיל, שנתקנו הג' ראשונות, וכן הו' הספירות התחתונות שיצאו אחד המלך הדר, כל ענין בחי' התיקון הוא, היות האור העליון נמשך דרך מסכים והרחקים והבדלים, כי ע"י כן יוכלו התחתונים לסבלו, ולא ידמו אל המסתכל בניצוץ השמש בלתי מסך, כי יכהו עיניו מראות. ובהניחו מסכים בינו לבינו, כפי ריבוי המסכים תתרבה הבטתו באור ההוא לשיוכל לקבלו ולסבלו. נמצא, כי המעטת האור, הוא בחי' התיקון והבו זה.

השמטה, ממה ששכחתי לכתוב למעלה בדף קל"ח ע"א שורה ה', במאמר תאנא אלין תפוחין כ"ר. והוא בדף קל"ג ע"ב שורה ל"ב, וז"ל, תאנא אלין תפוחין כ"ר, ומנהון נהירין לש"ע עיבר כ"ר. ענין אלו הש"ע נהורין דאנפין, הם בחינת האחורים של ההוי"ה דיהדין, שהם בגימטריא קפ"ד בתפוח זה, וקפ"ד בתפוח זה. והנה שתי בחינות קפ"ד, בתרין תפוחין, הם בגימטריא ש"ע נהורין, בהצטרף עמהם שני הכוללים שלהם. ודע, כי אלו הש"ע, הם שורש אל ש"ע נהורין אחרים, שיש גם כן בתרין תפוחין, והם שמות של א"ל, כי אל במילוי אלף למד הוא קפ"ה. והנה בתרין תפוחין, יש שני שמות א"ל, שהם קפ"ה קפ"ה, והם בגימטריא ש"ע. ודע, כי בחוטם דבאמצע תרין תפוחין, יש גם כן א"ל שלישי, ושרשו הוא

הנחות ומראה מקומות

(פ) מדרש רבה נשא פרשה י"ד ב', הקדמת הזוהר י'.

בענין המוחין דז"א: האחת היא, בחינת המוחין ההם בפנימיותו, תוך גלגלתו, בסוד אור פנימי. והשנית, הם בחינתם מבחוץ, בסוד אור המקיף הראשון, כמבואר אצלנו באורך, באדרת האזינו, בסוד התפילין דרישא דז"א, שבחינתם היא אור המקיף השני מבחוץ, ויש חילוק ביניהם, כי בהיותם בסוד אור מקיף הראשון, נחלקים לארבעה מוחין, והם: חכמה, ובינה, ודעת, וזה הדעת נחלק לשנים, שהם: חסדים, וגבורות. ואלו הם כדמיון אור המקיף השני, שהם סוד ארבע פרשיות בתפלה של ראש, הנזכר בוהר בפרשת בראשית בהקדמה, ובפרשת ואתחנן, כי הם: חכמה, ובינה, חסד, וגבורה. ואין החסד והגבורה האלו, בחינת שתי הזרועות. רק מוח הדעת, הכלול מחסד וגבורה, הנמשך מחכמה ובינה, והוא מכריע ביניהם, ולכן יש בו שתי בחינות אלו, חסד וגבורה. אבל בהיותם בסוד אור פנימי, אינם רק שלשה מוחין, בשלשה חללין דגלגלתא. ושתי בחינות הדעת, שהם חסד וגבורה שבו, הם מתחברין, ונעשין מוח אחד, בחלל השלישי שבגלגלתא דז"א. וטעם זה יתבאר באדרת האזינו במקומו, מי גרם להיותם ארבעה למעלה, ושלשה למטה. ועתה בזה יובנו דברי האדרא הזאת, וז"ל, בהאי גלגלתא, אתפשטו אשא מהאי סטר חד, ואוירא מסטר חד, ואוירא דכיא קאים עליה מהאי סטר, ואשא דכיא קאים מהאי סטר. מאי אשא הכא כו', ביאור הענין, כי עתה מדבר בבחי' המוחין דז"א, בסוד אור המקיף, וזמ"ש, נפיק אוירא דכיא, ומתגלגלא, ואתפשט ונפיק חד גלגלתא. פירושו: כי אין גלגלת ז"א נעשית, עד שיצתה אוירא דכיא הנזכר, ואז על ידה נעשית חד גלגלתא תקיפא לארבע סטרין, כי בתחלה נעשו הארבעה מוחין, שהם: אוירא דכיא כו', כמו שנבאר בסוד אור המקיף, ואז מכחם ומהארתם, נעשית גלגלת ז"א, גם היא נחלקת לארבע סטרין, מכח הארת ארבעה המוחין המקיפין, והתחיל לבאר ענין האוירא דכיא כו', איך נעשו ארבעה מוחין מקיפין,

אבל צריך שתדע, כי כאשר מנחיל ז"א לנוק' את הכלי הנזכר, אינו נותנו כולו אליה, אבל נחלק לחצאין, וחציו נוטלו ז"א לעצמה, וחציו נותנו לה מיסוד שבו אל היסוד שבה בביאה ראשונה. וענין החלוקה היא כך, כי הנה בתחילה היה הכלי הזה הוי"ה אחת ריודיין כנ"ל, ועתה נעשית שתי הוי"ות דמילוי דההי"ן, כי שתי הוי"ות הם יו"ד אחת. ונמצא כי הרוחא דשביק ז"א בנוקביה בביאה ראשונה, היא הוי"ה א' במילוי הוי"ות שהיא בגימטריא ב"ן, כמבואר אצלנו בדף רנ"ד ע"ב בפרשת פקודי, ובסדר השכיבה של לילה, בענין ק"ש שעל המטה, ביארנו בענין זה, וע"ש איך בכל לילה ולילה מזדווגים אבא ואמא בחצות הלילה לעשותה כלי, ומזווג זה נמשך אל הזווג האחר של ז"א ונוקביה אחר חצות לילה, לעשותה כלי גם היא. ואח"כ ביום חוזרים אבא ואמא: להזדווג, בסוד זווג גמור של ביאה שנית לצורך הולדה בקרית שמע, ומזווג ההוא נמשך אל ז"א ונוקביה, להזדווג גם הם בתפלת שמונה עשרה, בשם שלום, בסוד זווג גמור שני לצורך הולדה גם הם. וזה הרבר מתמיד תמיד, ושם נתבאר גם כן בחי' הרי"ו העליון, שהוא כלי הנוקבא אימא. והרי"ו תחתון שבנוקבא דז"א. ובדרוש יצחק ובנימין וחבקוק, (ת) הארכתי בפרטות, בענין האי רוחא דשביק בת בעלה מה ענינו, וע"ש. ובאדרת האזינו בענין ספירת היסוד דז"א, ביארתי היטב ענין בנימין, שהוא רוחא הנזכר, ומהיכן מקורו וע"ש.

העולה מכל הנזכר לעיל הוא, כי אוירא דכיא, הוא מה שנמשך מדעת דאבא ביסוד אימא. ואשא דכיא, הוא יסוד אימא. גם דע, כי אוירא דכיא ואשא דכיא הם סוד אבא ואימא. לפי שסתם אוירא הנזכר בלשון פרטי, הוא החסד. אבל כשמזכיר אוירא דכיא, אז הוא כינוי אל החכמה. וכן אשא סתם הוא גבורה, אבל אשא דכיא, היא בינה. ולהבין זה, צריך שנקדים לך הקדמה אחת, נתבאר אצלנו במקומות הרבה, והיא, כי שתי בחינות הם

הגהות ומראה מקומות

(ת) שער הפסוקים פרשת וירא סימן כ"א.

ונסתם תוך גלגלתא דז"א, ונעשית בו בחינת הרעת והבן זה.

ודע, כי בהעשות נה"י דאימא מוחין לז"א, נמצא כי ההוא אורא דכ"י דיהב אבא באימא, שהם החמש חסדים, נתנתם אימא בז"א. ואז חזרה הבינה עלאה להסגר כבתחילה, ונסתלק ממנה בחינת הכלי הנזכר, ואז צריך שבזווג שני אחר, יחזור אבא להנחיל לה בחינת הכלי הנזכר פעם אחרת מחדש, וחזור ומזדווג עמה, ונותן בה בחינת כלי אחד חדש, ע"ד הנזכר, וכה מעשהו תמיד לעולם ועד, לפי שמאחר שהז"א תמיד סוגר פתחא כנזכר, שנעשה לו ממנה בחי' המוחין, לכן היא צריכה בכל עת כלי חדש. והוא סוד מ"ש רז"ל (ר) על פסוק למנצח על אילת השחר כו', זו אסתר שהיה רחמה צר כאילה והיתה חביבה על בעלה בכל שעה וטועם בה טעם בתולה. והוא כמ"ש בתיקונין, כי מ"ש ז"ל (ש) כי אסתר ירקרוק היתה, הוא מצד בחינת הבינה, שהיא קו ירוק כנדע, ומצידה ג"כ היתה בתולה בכל עת. ונמצא, כי אימא עלאה בכל שעה היא בתולה, וזכור זה.

ואמנם היות ענין זה בכל שעה אינו לבטלה כי ההוא רוחא דשביק בה בעלה בכל שעה, הנה הוא נמשך תמיד בז"א כנזכר, ואז גם הוא חוזר ונותנו אל נוקביה, לעשותה כלי גם היא, כי היא נמשכת עד היסוד דז"א, ונותנו בסוד טיפה ביסוד דנוקביה, לעשותה כלי בביאה ראשונה, ע"ד הנזכר באבא ובאימא. הטעם הוא, כי גם נוקביה דז"א צריכה שתהיה תמיד בסוד בתולה, לפי שהיא עומדת למטה בבחינת העשיה, אשר שם הקליפות, וצריכה להיותה סתומה וסגורה בסוד בתולה. ובפרט בלילה, שאז הוא שליטת החיצונים. ובפרט בימי הגלות והחרבן, כי אז תרעין דילה סתמן, בתולה ואיש לא ידעה, כמבואר בפרשת פנחס דף רכ"ב ע"א ברע"א מהימא, וז"ל, ותרעין דגן עדן דאיהו לבא, מסתמין ולא מתפתחין כו'.

וענין אלו השלשה פעמים ע"ב, שעולים ר"ה, ענינם הוא, מ"ש בפרשת ויחי, בדף רמ"א ע"א, וז"ל, תלת קשרין דדרועא ימינא, חסד חסדים כו'. ואלו התלת פרקין דזרוע ימני הנקרא חסד, שלשתם מתגלים בפי האמה, יסוד דרכורא. ונותנם לנוקבא ביסוד שלה, לעשותה כלי. והו' סוד מה שנזכר פעמים הרבה בספר הזוהר, כי החסד הוא שושבינא דמטרוניתא, והוא המכונן והמתקן את המטרוניתא. וזכור היטב ענין זה, שתצטרך אליו בהרבה מקומות בזוהר. ונמצא עתה, כי בחינת הכלי והרוח הזה, אשר הנחיל אבא לאימא בביאה ראשונה, נקרא אורא דכ"י לטעם הנ"ל, והוא סוד חמשה חסדים. ואשא דכ"י, הם בחינת חמש הגבורות, אשר ביסוד הבינה. ומאלו השנים, אתתקנא גלגלתא דז"א. ומ"ש, ואורא דכ"י קאים עליה מסטר חד, ואשא דכ"י קאים מהאי סטר כו'. וביאורו הוא: כי בחינת הרעת אשר בגלגלתא דז"א, נעשה משתי בחינות: אורא דכ"י ואשא דכ"י הנזכר, שהם החסדים והגבורות, כמבואר אצלנו בענין הנצח הוד ויסוד דאבא ודאימא, הנעשין מוחין ברישא דז"א. ושם ביארנו, כי מן היסודות דאבא ואימא, נעשה בחינת הרעת ברישא דז"א, כלול מחסדים וגבורות. ואם תמצא כתוב אצלנו, כי הנה"י דאימא הם בלבד נעשין מוחין אל הז"א, הטעם הוא, לפי שגם זה האורא דכ"י, שהוא מן החכמה, ניתן ביסוד דאימא כנ"ל, ולכן נחשב משל אימא.

ובזה יתבאר מ"ש בספרא דצניעותא בפרשת תרומה דף קע"ז ע"ב, אתא מפתחא דכליל שית כו'. פירושו: כי אחר הביאה ראשונה דאבא באימא, כשנברא העולם, אתא מפתחא דכליל שית, הוא הז"א הכולל שית סטרין, ונקרא מפתחא, משום שסוגר ופותח היסוד דאימא, כמו שנבאר. ומכסה פתחא דאימא, וסוגר אותה. כי בהעשות נה"י דאימא מוחין דז"א, נמצא כי היסוד שלה שהוא פתח שלה כנדע, נסגר

הנחות ומראה מקומות

(ד) יומא כט. (ש) מגילה יג.

דמנצפ"ך הנשארות. שמספרם ק"ס. ונמצא. כי כל הגבורות נכללות בקין והבל. והם שרשי כל הדינים כולם.

ודע. כי אלו הגבורות אינם מתבסמות. אלא בהצטרפות שבעה תיקוני רישא דאריך אפין. הנזכר בריש ספרא דצניעותא. הם: מוחא. וגלגלתא. וקרומא דאירא דעל גבי מוחא. והחוטם. והעינים. והפנים. והפה. אבל האזנים לא נזכרו באדרא בעתיקא קדישא. והנה כל אחד מאלו השבעה. כלול מעשרה. הרי שבעים. והנה הגבורות הם בגימטריא פ"ד כנזכר. ועם כללותם שהם חמשה הם פ"ה. ואם תחבר פרה עם שבעים אשר ברישא דאריך אפין. יהיו בגימטריא משה. כי במרעה. נתקנו כל הגבורות האלו. ונמתקו הדינים אשר בקין ובהבל על ידי שבעים דברישא דאריך אפין. ואומרו ותאנא חמש גבוראן אינון כו'. ומהאי תליין אלף אלפין וארבע מאה רבוא כו'. כבר ביארתי ענינם. שהוא חמשה פעמים מנצפ"ך בגימטריא אלף וארבע מאה. ועם כללות החמשה עצמם הם אלף וארבע מאה וחמשה.

ושמעתי משם מורי ז"ל. כי כשם שיש מספר זה בגבורות. כך ישנם בחסדים. כי גם הם חמשה חסדים. והנה ורב חסד. בגימטריא פ"ה. והה' חסדים הם חמשה פעמים פ"ה. שהם אלף וארבע מאה חסדים בסטרא דימינא גם כן. אמר שמואל. נלע"ד. כי חמשה פעמים חסד. עולין בגימטריא ש"ס. ונרמזו בשם משה. שהוא שמ"ה. וחסרים ט"ו למספר ש"ס והם אותיות משה הבל מלאים. בזה האופן: מ"ם ש"ן ה"א. ה"א ב"ית ל"מ"ה. כנלע"ד.

שם בדף קל"ח ע"א. וז"ל. והיינו רזא דתנינו. י"י י"י פסיק טעמא בגוייהו כו'. אף הכא ה' ה'. פסיק טעמא בגוייהו. קדמאה שלים. בתראה שלים ככולהו כו'. הנה הראשון הוא באריך אפין. והשני בנ"א. ובביאור כונת

גבורה מהם כוללת כל החמשה. ואם כן בהיות כל גבורה מהם במספר פ"ה. יהיו כולן בגי' אלף וארבע מאות גבורות. ומ"ש. ותאנא חמש גבורות אינון. ואסתלקו לאלף וארבע מאה גבוראן.

ואומרו ומתפשטן בחוטמוי בפומא כו'. הענין הוא במה שנודע מספר יצירה. כי כל אבר ואבר נוצר על ידי אות א' מאלפא ביתא. ונמצא כי חמשה אותיות מנצפ"ך. מתחלקות בה' מקומות האלו. כיצד: מ"ם סתומה דמנצפ"ך היא בחוטם. כי צורת כל נקב משני נקבי החוטם. הוא עגול כצורת ה' סתומה. ואות ו'. פשוטה בדרועין. כי ציור הזרוע הוא ארוך. כדמיון ה' פשוטה. ואות צ'. היא באצבעות. ואות פ'. בפה. ואות ו'. בכפות הידים. וצריך אני להודיעך. ענין זה בדרוש קין והבל. אעפ"י שנתבאר ענין זה יותר באורך במקומו. והענין. כי קין והבל הם סוד הגבורות. כנזכר לקמן בדף קמ"ג ע"א. וז"ל. ותאנא בצניעותא דספרא. בעא עתיקא קדישא למחזי. אי אתבסמו דינין כו'. וכד נפיק דא קין מסטרא דנוקבא. נפיק תקיף קשיא כו'. והענין הוא. כי שניהם בחינת גבורות. אלא שגבורות קין. מרובות מגבורות הבל. כי הבל הוא בבחינת שתי הגבורות. הנרמזים בחוטם ובפה. שהם סוד מ' ופי' דמנצפ"ך. כי משני מקומות אלו בלבד יוצא מהם הבל. ולכן נקרא על שמם הבל. (א) גם הוא באופן אחר. כי הבל רוצה לומר: ה' פעמים ל"ב. רוצה לומר ל"ב אלהים. ובכל אחד חמשה אותיות. חמשה פעמים ל"ב. הם בגימטריא ק"ס. ועם הכולל הם קס"א. כמנין מ"ם פ"א. שהם קס"א. הרי. איך הבל נאחו בשתי אותיות מ"ם דמנצפ"ך. ושלשה גבורות הדרועין והאצבען והידין. הם סתומים בלי הבל יוצא מהם. והם בחינת קין. שהוא בגימטריא ק"ס. כמנין שלש אותיות נצ"ך

הגהה

(א) (אמר שמואל: להיות כי אין ההבל ניכר אלא בחוטם ופה. אבל בדרועין ובכפות ובאצבעות אין ההבל ניכר בהם. ואפשר לומר. כי להיות שהבל יצא מהמח ומהפה. וחשובנם

ואמר, אתפשטו אשא מסטר חד, ואירא מסטר חד כו', פירוש: כי נתהווה המוח השלישי הנקרא דעת, מתחלק לחסדים וגבורות, הנקרא אשא ואירא. ואז אתפשטו ונתחלקו בסוד אור המקיף באופן זה: כי הגבורה שבדעת, הנקראת אשא בלשון סתם, נתפשט לסטר חד בצד שמאלי. והחסד שבדעת, הנקרא אירא, נתפשט לסטר חד, שהוא צד ימיני. ואירא דכיא, שהוא מוח החכמה, קאים עליה. פירוש: על החסד שבדעת, הנקרא אירא סתם, כי שניהם בקו ימין, אלא שהחכמה הנקרא אירא דכיא, עומד על גבי החסד של הדעת, הנקרא אירא סתם. וכנגדם בקו שמאל, אשא דכיא שהיא מוח הנקרא בינה, עומד על גבי הגבורה שבדעת, הנקרא אשא סתם.

והטעם הוא, במה שנבאר באדרת האזינו, כי שלשה פרקין יש בזרוע ימין דאריך, ושלשה פרקין יש בזרוע שמאל דאריך. ומשני פרקין המעולים שבהם, שהם שתי הידים, אשר הם במחזין דחכמה דאבא ודאימא, מהם נמשכו שני מחזין דחכמה ובינה דז"א. ואלו השני מחזין נקראים באדרת האזינו בדף רצ"ב ע"ב, אחסנתא דאבוי ואמיה. ומשני פרקין אחרים תחתונים מן הידים, נעשו תרין מחזין דכלילין בדעת דז"א, הנקרא חסד וגבורה. ונקראים שם באדרת האזינו, תרין עטרין. וז"ל, אחסנתא דאבוי ואימיה, ותרין גניזין דלהון, דמעטרן כולהו ברישיה, ואינן תפילין דרישא. לבתר מתחברין, ועאלין בתלת חללי דגלגלתא כו'. הרי נתבאר שם בפירוש, כי בתחילה הם בסוד אור המקיף ארבע מחזין, ואח"כ מתחברים, ונעשין שלשה מחזין בלבד, ונכנסין בתלת חללי גלגלתא, בסוד אור פנימי דמחזין. וכן באדרא זה, התחיל לבאר בחינת אור המקיף, שהיו ארבעה מחזין, ולכן רמו ואמר, ואירא דכיא קאים עליה מהאי סטר כו', ולא אמר בגויה, רק עליה, כנראה שהוא מבחורין, בסוד אור מקיף. ואחר שביאר היותם ארבעה בסוד אור המקיף, חזר לקמן בדף קל"ו ע"א, ואמר, בחלליה דגלגלתא תלת חללין

אשתכחו, דשריא מוחא בהו כו', ושם מזכיר בחינת המחזין דאור פנימי, וביאר שאינם רק שלשה כמספר החללים שהם שלשה בלבד ג"כ. ושם באדרת האזינו דף רצ"ב ע"ב, ביאר איך המוח השלישי, עם היותו בחלל אחד השלישי, עכ"ז יש בו שתי בחינות, שהם: חסדים, וגבורות, אלא שנכללים ונעשים דעת אחד. וזמ"ש שם, ומוחא תליתאה כליל לון, ואחיד להאי סטרא ולהאי סטרא כו', ואתעביד מניה תרי גווני כלילן כחדא כו', וכתוב כי אל דעות ה', בגין דאיהו בתרי גווני כו', והדבר מובן. גם זהו זמ"ש שם, בחללא דגלגלתא נהירין תלת נהורין. ואי תימא תלת, ארבע אינן כו'. פירוש: כי בהיותם בבחי' שלשה חללים, שהם מחזין פנימיים, אז נהירין תלת נהורין בלבד, שהם שלשה מחזין. והקשה ואמר, כי איך הם תלתא והרי ארבע אינן, כנזכר באדרת נשא, ולכן ביאר, כי האמת הוא, כי בתחילה בהיותם בסוד אור מקיף, כדמיון האור מקיף השני, הנקרא תפילין דרישא, הם ארבע מחזין, ולבתר (מתחברין א) ונטלין בתלת חללי גלגלתא, בסוד אור פנימי, ונעשין תלת בלבד.

שם וז"ל, ומהאי אירא דכיא, אתפשט מגלגלתא לאנפוי, ק"ן רבוא עלמין כו', נתבאר במצות שילוח הקן ע"ש ב) גם נתבאר לעיל באדרא זו בדף קכ"ח ע"ב, בענין ש"ע ריבוא עלמין דאנפוי דאריך אפינן. שם בדף קל"ו ע"א, וז"ל, ואלין תלת מתפשטין בכל גופא, להאי סטרא ולהאי סטרא כו', זה נתבאר לקמן בביאור אדרת האזינו ע"ש.

שם ע"ב וז"ל, ואית מצח ואית נצח כו', נתבאר באדרת האזינו בדף רפ"ח ע"א, וע"ש. שם בדף קל"ו ע"ב, וז"ל, ותאנא חמש גבוראן אינן בהאי ז"א, ואסתלקו לאלף זרבע מאה גבוראן כו'. כבר הודעתך בכמה מקומות, ענין החמשה חסדים, והחמש גבורות, מה ענינם. ואיך כל הגבורות נכללות באלו החמשה גבורות, שהם שרש לכולן. והנה הם סוד חמשה אותיות מנצפ"ך, שהם בגימטריא פ"ר. ודע, כי כל

הגהות ומראה מקומות

(א) צ"ל ונהרין או ועאלין. עיין באדר"ו אות קי"ט ובדו"ר דף רצ"ב. (ב) שער המצות פרשת תצא.

בענין אושית פסיעה לבר כו', כי בתחילה היתה נקודה אחת קטנה בסוף הת"ת, שהיה תחילה בחינת יסוד דז"א, והיתה שם בסוד צלע מאחורי הת"ת דז"א נקודה קטנה. ואח"ך נגדלה, ונעשית פרצוף גמור, ודיוקנא שלמה דנוקבא. וזמ"ש, וסלקא ואתתקנא. ולפי שכל הגדלת הנוקבא היא ממטה למעלה, אמר וסלקא ואתתקנא. ואומרו ובאתרהא שקיע רחמי וחסד, נתבאר בתפילת ראש השנה.

שם ברף קמ"ג ע"א, וז"ל, תאנא כתיב וצדיק יסוד עולם, דכליל שית בקרטופא כחדא. נתבאר באדרת האינו, ופירוש קרטופא, רוצה לומר: מקור ומבוע אחד.

שם ברף קמ"ד ע"ב וז"ל, דההוא יומא שדרני' למעבד ניסין לרב המנונא סבא וחברוי כו'. ודאי כי יש לתמוה, איך הניח את אותה האדרא קדישא, דאזדמן בה קב"ה וכל פמליא דיליה, בגין למעבד ניסין לרב המנונא, היה הדבר יכול להעשות על ידי מלאך אחר. אבל הענין הוא, במ"ש בהקדמת בראשית דף ו' ע"א, כי רב המנונא סבא, הוא בחינת ניצוץ אחד ממש ע"ה, המתגלגל בכל דור ודור, כנזכר בספר התקונין, בתקון ס"ט, וז"ל, דור הולך ודור בא, אין דור פחות מששים רבוא, ודא משה, דאתי בגלגולא בכל דרא ודרא, בכל צדיק וצדיק, עד שתין רבוא, כנזכר שם ברף ק"י ע"א. והנה אליהו ז"ל תלמידו של משה ע"ה, וחייב בכבודו, כנזכר בפרשת תצא דף רע"ו ע"ב, וז"ל, אליהו קום אפתח פומך בפקודיך, דאנת הוא עוזר לי בכל. סטרא כו'. גם בפרשת צו דף כ"ח ע"א, אמר באליהו, איתמר ביה והוא יהיה לך לפה בגלותא כו'. ולכן הוכרח אליהו ז"ל לילך בשליחות זה, ולא מלאך אחר. וזהו סוד מ"ש בפרשת ויחי, דף רכ"ה ע"א, א"ר שמעון, אי הני בבלאי טפשאי כו', ינדעון שבחא דרב המנונא סבא ע"ה, כד אשתכח ביניהו, ולא הווי ידעיה שבחיה כו', כי הנה היה גלגולו של משה ע"ה.

ראשונות. וזו היא סוד אות ו' שבתוך אות ה' א' דשמא קדישא שאין לה ראש. והנה בסוף זו הו', יצתה המלכות כדמיון נקודה אחת בסוף הו"ו, והוא סוד הנרמו אצלנו בפרשת בלק דף ר"ג ע"ב, בסוד אשורנו ולא עתה, אושית פסיעה לבר, כי המלכות יצתה בדמיון פסיעה ונקודה קטנה תחת אות הו"ו, בולטת קצת לחוץ, ואז עמרה המלכות תחת היסוד בסיום הוא". ואחר אשר נגדל ז"א, ונתהוו שלשה מוחין ברישא דז"א, אז נתעלו החג"ת דז"א ונתהוו בבחינת חב"ד שבו. ונתעלו נה"י שבו, ונתהוו בבחינת חג"ת שבו, ואז המלכות גם היא עלתה עמו שם, ונמצאת עתה דבוקה, באחורי מה שהוא עתה בחינת ת"ת, אך בתחילה היה נקרא יסוד. ונמצא כי שתי בחינותם, הם תפארת ויסוד, ושניהם ענין אחד. ואז הוצרך המאציל העליון להאציל נה"י חדשים לז"א, שאין לו עתה. ואז מאותם הנה"י האחרים שנתחדשו עתה, נתהוו מן האחרים שבהם, תלת מוחין בנוקבא דז"א כמבואר אצלנו.

שם ברף קמ"ב ע"א, וז"ל, בגין לאתבסמא גבורה דא, דכליל חמש גבורין, והאי חסד כליל בחמש חסדים כו'. ענין זה ביארתי במקומות רבים, ענין החמש חסדים וחמש גבורות המתפשטין בגופא דז"א ובגופה דנוקביה, ובאדרת האינו הארכתי בזה.

שם ברף קמ"ב ע"ב וז"ל, ותאנא בצניעותא דספרא, דכל דינין דמשתכחין מדכורא, תקיפין ברישא כו'. כבר ביארתי זה בספרא דצניעותא בפרשת תרומה. גם ביארתי בפרשת תצוה דף קפ"ז ע"א.

שם ברף קמ"ב ע"ב, וז"ל, וכד פריש לון, אפיל דורמיטא לז"א, ופריש לנוקבא מאחורוי כו'. ענין הנסירה הזאת, נתבאר בהרבה מקומות ובפרט בתפילות ראש השנה, וגם בכרכת המפיל חבלי שינה על עיני כו'. ואומרו ויקח אחת מצלעותיו, מאי אחת כו', יובן במ"ש לעיל דף קמ"א ע"ב, וגם בפרשת בלק דף ר"ג ע"ב,

ויעבור והי"ג מדות, ביארתי ענין זה היטב, ענין שתי ההויות אלו מה ענינם. (ג)

שם בדף קל"ה ע"ב וז"ל, ותנינן ואימתי אקרי שם מלא, בזמנא דכתיב ה' אלהים כו'. וגם בדף קמ"א ע"ב שורה י', וז"ל, תרין שמהן דאקרי שם מלא י"י אלהים כו', כבר הודעתך בשער שמות הספירות, (ד) איך ז"א נקרא אלהים בסוד עולם הבריאה, כי משם ולמטה נקרא הז"א שבו בשם אלהים, וע"ש.

שם בדף קל"ט ע"ב, וז"ל, קם ר' אלעזר פתח ואמר, מן המצר קראתי יה כו', כבר נתבאר אצלי בסוד ויעבור וי"ג מדות גם ביארתי בענין הקרבנות שהקריבו קין והבל שהיה מצמר ופשתים, (ה) והבן שם איך המצר הנה, הוא סוד הצמר העליון.

שם בדף ק"מ ע"א וז"ל, תלת מוחי דהווי בז"א כו', וחד מוחא שקיט על בוריה כו', ובגין כך אשתלימו ארבע פרשיין דתפילין כו', כבר ביארתי בביאור אדרת האזינו וע"ש.

שם בדף קמ"ב ע"ב, וז"ל, ותניא תלת מאה ושבעין וחמש חסדים כו', זה יובן מרף ק"ל ע"ב, וז"ל, תאנא ארכא דחוטמא שע"ה עלמין אתמליין כו'. וכבר הודעתך בדף קל"ז ע"ב, כי החוטם הוא סוד גבורה, בסוד ויחר אף ה' במ וילך, וכנגד אותם השע"ה גבורות, דבאורכא דחוטמא, הם אלו התלת מאה ושבעין וחמש חסדים האלו, למתק הגבורות ההם.

שם בדף קמ"א ע"א וז"ל, כללא דכל מלין, עתיק דעתיקין וזעיר אפין כולא חד כו'. זה יובן במה שביארתי במקומות הרבה, וגם בביאור אדרת האזינו, איך אריך אפין, הוא אוחו כל שיעור קומת עולם האצילות, ומתלבש תוך אבא ואימא וז"א ונוקבא, ונמצא, כי עתיקא דעתיקין, כולל את ז"א ואת כולם, והכל דבר אחד, זה לבוש לזה וזה לזה.

שם בדף קמ"א ע"ב וז"ל, ובהאי אדם שארי ותקין כללא דכר ונוקביה, כד אתתקן

דיוקנא בתיקוני, שארי מבין תרין דרועין כו', כבר הרחבתי הדרוש הזה בהרבה, מקומות, גם לעיל בפרשת פקודי בדף רנ"ד ע"ב, טעם למה נבראו בתחילה אחר באחור, ולטרוח לנוסרן ולהחזירן פנים בפנים, ושם ביארנו הטעם, לפי שכל החיצונים נאחזים באחורים העליונים לקבל שפעם משם, ובתחילה שאדם אין בארץ לעבוד את הארמה, ולשומרה מן החיצונים, אלו היו נבראים פנים בפנים, היו אחוריהם נגלים, והיו החיצונים נתאחזים בהם, לפי שהאחורים הם שרשי הדינין, ולכן היו הקליפות נאחזין שם, ולכן תחילה נבראו אחר באחור, והיו האחורים מכוסים זו בזו, ולא היה מקום אל החיצונים להתאחו בהם, ואח"כ כאשר נסרם, המתיק את האחורים ההם בסוד החסדים, בסוד ויסגור בשר תחתנה, כנזכר בדף קמ"ב ע"ב, ובזה אין אחיזה בהם אל החיצונים וכאשר חזרו פנים בפנים אין יראה מן החיצונים להתאחו שם.

שם וז"ל, כד אתברי פרצופא דרישא דנוקבא, תלייא חד קוצא דשערי מאחורוי דז"א כו', ענין זה ביארתי בביאור אדרת האזינו, גם ביארתי בענין דרוש התפלה של יד, ותפילין של יעקב.

שם וז"ל, תאנא, אתפשט האי תפארת מטיבורא דלבא ונקיב ואתעבר בגיסא אחרא, ותקין מפרצופא דנוקבא עד טיבורא, ומטיבורא שארי, ובטיבורא שלים כו'. הנה ממקום זה נראה, כי נוק' דז"א היא דבוקה עם ז"א באחורי הת"ת שבו, למעלה מנצח הוד יסוד שבו, ובמקומות אחרים נראה, כי המלכות היא שביעית למטה מן היסוד, בסיום אות הוא"ו דשמא קדישא, אבל כבר ביארתי לך דרוש ענין ז"א ונוקביה, איך הולכים וגדלים מקטנותם ועד גדלותם, ושם ביארנו, כי כאשר נולד הז"א, כאשר היה בסוד עיבור במעי אימיה, יצא אז מבחינת שש קצוות בלבד, בלי שלשה

הנהרות ומראה מקומות

(ד) ע"ח ח"ב שער השמות פרק ה'. שער ההקדמות דר"ט ד"ה גם בזה תבין. (ה) שער המצות סוף פ' קדושים. שער הכוונות ענין ויעבור דרוש ו'.

(ג) שער הכוונות ענין ויעבור דרוש א' סוף ד"ה והנה ביארנו, מבז"ש ש"ג ח"ב פרק י' י"א י"ג, תע"ס שיעור י"ג אות קס"ו.

אקרון כ"ו. וכאשר עולה ז"א בעת תפלת מנחה דשבת, עד דיקנא דעתיקא, כמבואר אצלנו במקומו, שעולה עד התיקון השמיני, הנקרא מו"ל עליון, ולא עד בכלל. הנה אז נשלמו בו י"ג תיקונים דדיקנא דיליה, כי הרי עלה, באותם הארבעה תקונים תתאין דדיקנא דעתיקא, שהם: התשיעי, והעשירי, והאחד עשר, והשנים עשר. כי התיקון האחרון של י"ג הנקרא מזלא תתאה, כבר ביארנו שהוא כללות כל הי"ב העליונים.

וזהו סוד, אותיות יר"ד במילואה, אשר יש בה אותיות ד"ו, ד' על ו', הנזכר בפרשת ויקרא דף י' ע"ב. ואות ד', הם ד' תקונים דעתיקא, הנמשכין על אות ו' שהוא ז"א, אשר מתחילה היה שש קצוות לבד, ואח"כ נתוספו לו תשעה, ע"י נה"י האחרים, שנתחדשו לו, ועתה נשלם לי"ג תיקוני דיקנא, אשר הם סוד שלשה פעמים אהי"ה הנ"ל, שבג' אלפין דמילוי מ"ה דרישא תליתאה, ותיקון הי"ג כולל את כל הי"ב, כדמיון מה שביארנו בדיקנא דעתיקא, והרי ביארנו פסוק שני, של יאר י"י פניו אליך ויחונך, שהוא סוד קדושה, שהוא בסוד מוחא סתימאה, רישא תליתאה כנ"ל, וכמבואר אצלנו בביאור ברכת כהנים.

ואח"כ ענין יחוד, ואמנם הוא בשם אדני, והביאור הוא במ"ש, קשורא דתרוייהו, יחוד דתרוייהו כ"ו, והוא לשון מוטעה וצריך להגיהו כך קשורא דתרוייהו, יחוד דתרוייהו, אדניי דביה א"י, דרמזין יאהודנה"י. דא עמודא דאמצעיתא שכינתא, איהודנה"י ורמזן א"י, רביעאה מן תרין שמהן מפרשו, דרמזין בהון עכ"ל. והענין הוא, כי בשם אדני, יש בו שתי אותיות א"י, כנזכר בתקוני, (ח) א' אהי"ה, י' יהי"ה. לרמת, כי תרין דקנין קדישין דעתיקא דז"א, תרוייהו אתמשכן בנוקבא, הנקראת אדניי, וכנ"ל, כי דיקנא דעתיקא היא בחי שלשה הויר"ה, ודיקנא דז"א שלשה אהי"ה, ואם היות כי אין בנוקבא דז"א בחי דיקנא, עכ"ז לקמן נבאר, איך הם נמשכין בה.

מושג עתה, רק לעתיד, דרחצין אבהתנא לאתלבשא ביה כנ"ל.

ורישא תנינא, אינו כל כך נעלם כמהוה, ולכן נתלבש למטה, בסוד שערות הזקן דדיקנא דעתיקא כנזכר, שהוא יותר חומרי מהבל הפה, אבל אינם בחינת אבר ממש. אבל רישא תליתאה, נתפשט עד החוטם דעתיקא, שהוא אבר עצמי, ואותו ההבל היוצא משם, הוא נמשך מרישא תליתאה, הנקרא מוחא סתימאה. והנה חוטם הוא בגימטריא ס"ג, והענין הוא, כי אעפ"י שיצא מרישא תליתאה, שהוא שם מ"ה דאלפין, וס"ג הוא לעילא מיניה ברישא תנינא, עכ"ז הענין הוא, כי אמת הוא, שהחוטם הוא ברישא תליתאה, אבל הוא בגימטריא ס"ג, לרמזו כי משם נמשך ס"ג אשר ברישא תנינא, שהוא למעלה ממנו, ומשם יצא רישא תליתאה. וגם לטעם זה, חוטם הוא בגימטריא שלשה שמות של אהי"ה אהי"ה אהי"ה. וטעם היות החוטם הנזכר עולה בגימטריא שלשה שמות אהי"ה שהוא בבניה, הטעם הוא, לפי שהחוטם הוא בינה, ולכן נרמז בו שם אהיה שהוא בבניה. וטעם הדבר הוא, כמה שידעת, כי שם ס"ג מתלבש בשם מ"ה דאלפין, כנזכר בתקונין דף קכ"א. וכנגד השלשה יודין שיש בשם ס"ג, יש שלשה אלפין במילוי מ"ה, שהם סוד שלשה שמות אהי"ה, שמתחילין באות אלף, והם בגימטריא ס"ג. וכל זה להורדת, כי הם נמשכין מן שם ס"ג דברישא תנינא. וזהו סוד פסוק, הכל ס"ג, כי אפילו שם מ"ה דאלפין, נרמז בו ענין שם ס"ג.

והנה מזה החוטם דעתיקא, אשר נמשך מרישא תליתאה, מוחא סתימאה דעתיקא, הנה ממנו נמשך אל דיקנא יקרא דז"א, והנה כבר הודעתך, כי דיקנא דז"א, אינו רק שית תקונין, לפי ששרשו הוא ו' קדישא של ההויר"ה, ואין בו רק שש קצוות. אבל אח"כ, נתוספו לו נצח הוד יסוד, כנ"ל בדף קמ"א ע"ב, ואז נשלמי בדיקנא דיליה תשעה תקונין. וזמ"ש באדרת האזינו בדף רצ"ה ע"א, שיתא אינון, תשעה

הנחות ומראה מקומות

(ח) ת"ז בהקדמה אות קל"ט ובדפרי דף ו':

פרשת נשא

יש בה שלשה יחידין, ונעשין שלשה הוי"ות:
 יה"וה, יה"וה, יה"וה, אשר הווכרו בתפילת ר'
 נחוניא בן הקנה ע"ה הנודעת, בספירת הכתר.
 ומילוי שלשה הוי"ות האלו, הם במילוי יחידין
 דע"ב. ו) ובוה תבין, מה שתמצא בספר התקונין
 ובוהור, מאמרים הפוכים בענין מדרגת הוי"ה
 דע"ב, או דס"ג, איזו מהם גבוה מחברתה. ובוה
 אל יקשה בעיניך הרברים ההם, כי לא פליגי,
 כי הרי כאן הוי"ה דס"ג, גדולה על של ע"ב,
 ולפעמים הוא להפך, כי הרי רישא קדמאה,
 הוא יחידין דע"ב, ותנינא דס"ג. ואח"ך הוא
 להפך, כי הוי"ה זו דס"ג, גבוה על שלשה
 הוי"ות דע"ב היוצאין ממנה כזכר. ושם בדף
 רפ"ח ע"א, ביארתי נקודות שלשה ההוי"ות
 האלה, אשר ברישא תנינא.

והנה אלו השלשה הוי"ות, שיש בהם שנים
 עשר אותיות, הם בחי' י"ג תיקוני דיקנא דא"א.
 והתיקון הי"ג הנקרא מזלא, כולל את כולן
 כזכר באדרת נשא. וזמ"ש כאן, מקורא דתלת
 שמהן אלין, יר"ד ה"י וא"ו ה"י, פירוש: כי
 אלו השלשה הוי"ות הנזכרות, הנרמזות ב"ג
 תיקוני דיקנא דעתיקא, כמבואר אצלנו בביאור
 ברכת כהנים וע"ש. ואמד, כי המקור שלהן
 מהיכן יצאו, הוא משם הוי"ת ס"ג, אשר היא
 ברישא תנינא דעתיקא כזכר. וכבר ידעת
 ענין יב"ק, שהם ר"ת: יחוד, ברכה, קדושה. ז)
 ואלו השלשה הוי"ות הנזכרים, שלשתם נקראים
 ברכה. ונרמזות בפסוק יברכך ה' וישמרך.
 ואח"ך ענין קדושה, היא ברישא תליתאה, אשר
 היא הוי"ה דמילוי אלפין כנ"ל. והנה זו הרישא
 תליתאה, היא הנקראת מוחא סתימאה דעתיקא.
 ובכל מקום בחינת הקדושה, היא במוחין, כנודע
 כי כל קדש הוא בחכמה, שהוא במוח. ח)

ואמנם רוחא דרישא קדמאה, לרוב מעלתו
 העליונה, לא יכלה להתלבש בשום אבר, אלא
 בבחינת הבל היוצא מן הפה. ואף גם זה אינו

שם בר"מ בדף קמ"ו ע"ב, וז"ל, יברכך
 י"י יאר ה' ישא י"י, מקורא דתלת שמהן אלין
 כו'. הנה תחילה להגיה המאמר הזה, שהלשון
 הוא מוטעה. וצריך להגיהו כזה: מקורא דתלת
 שמהן אלין. וראיתי נוסחא אחרת, דתלת שמהן
 אלין, יר"ד ה"י וא"ו ה"י, והוא הוי"ה דס"ג
 קדושא. אהי"ה אהי"ה אהי"ה, דמקורא דיליה
 יר"ד ה"א וא"ו ה"א, והוא מ"ה. קשורא דתרויהו,
 יחוד דתרויהו, אדני דביה א"י, דרמיון
 יאהרונה"י ודא עמודא דאמצעייתא. שכינתא
 איההדונהי. ורמיון א"י רביעאה, מן תרין
 שמהן מפרשן דרשימין בהון. נוסחא אחרינא,
 דרמיון יאהרונה"י ודא עמודא דאמצעייתא.
 שכינתא איהי יאהרונה"י. נוסחא אחרינא
 איההדונהי. ע"כ מצאתי.

וביאורו הוא כמ"ש באדרת האזינו, בדף
 רפ"ח ע"א, וז"ל, תלת רישין אתגלפן, דא לגו
 מן דא, ודא לעילא מן דא כו'. ושם ביארנו,
 כי ברישא קדמאה הנקראת גלגלתא חוורא,
 יש שם הוי"ה דמילוי יחידין, בגימטריא ע"ב.
 וברישא תנינא יש הוי"ה דמילוי ס"ג. וברישא
 תליתאה, יש הוי"ה דמילוי אלפין, בגימטריא
 מ"ה. והנה מן הראש הראשונה, נמשך רוחא
 דחיי אל פומא קדישא דז"א. ולכן אמרו שם
 באדרת נשא, בדף קל"ד ע"ב, שורה ג', וז"ל,
 ובהאי אתרחיצו אבהתנא, לאתלבשא בהאי
 רוחא דמתפשט לכמה עברין כו'. כי עתה אין
 כח להשיג ההיא רוחא, והטעם הוא, לפי שכיון
 שהוא רישא עלאה, אינו יכול להתלבש כלל
 בשום אופן.

אבל מן הראש השני, שהיא הוי"ה דס"ג,
 אשר ממנה נמשכין י"ג נימין דשערי, כמבואר
 אצלנו שם, באדרת האזינו בדף רפ"ח ע"א.
 והנה משם נמשכין אל י"ג תיקוני דיקנא
 דעתיקא, והטעם הוא, כי במילוי הוי"ה זו דס"ג,

הגהות ומראה מקומות

ז) זחר משפטים קט"ו. רע"מ פנחס רטז: ת"ז
 תקון י' כה. ח) ע"י זחר אמור אות פ"ו בסולם מאמר
 ונקדשתי צילא ותתא בג' דרגין.

י) מבו"ש ש"ג ח"ב פ"ה ופרק י'. ועיין לעיל
 בביאור האדר דף קצ"ה ציון ג' שהעתיקתי מ"ש
 במבו"ש שם פרק י'. ועיין שם בפרק ה'.

יתירה, כנגד שם אהי"ה, שיש בו שתי היהי"ן ובכן יהיה השם הזה בסוד קרית ארבע, כלול מארבע שמות הנזכר. וזמ"ש, ורמיוזין א"י רביעאה מתרין שמהן מפרשן דרשימין בהון. פירוש: כי הם בחינת אהי"ה ואדנ"י, ומתחברין בהם יהו"ה יהו"ה.

ובי"ב תיקוני גופא דילה כנ"ל. ודע, כי ז"א הוא נשפע ממש, מן א"א ואבא ואימא ממש מהם, אבל נוקבא דז"א, אינם משפיעין בה אלא ע"י השערות והדיקנא כנוכר. והרי ביארנו סוד היחוד בשם אדנ"י, והוא כנגד פסוק ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום, כי הוא בנוקבא דז"א, כמבואר אצלנו (מ) בכיבור ברכת כהנים. ועתה נבאר שאר הלשון בענין שם יאהדונה"י כו'. דע, כי כאשר הנקבה הנקראת אדנ"י, היא מקבלת אלו הכ"ד תיקונין הנזכר, או היא מתיחדת ומתחברת עם ז"א, הנקרא שם יהו"ה. וכדוגמת התחברות שם יהו"ה עם שם אהי"ה, למעלה באבא ואימא. כך מתחברים למטה, שם יהו"ה ושם אדנ"י. אבל יש חילוק בדבר הזה, כי שני מיני יחודים וחיבורים הם. כי ביום או גובר ז"א, הנקרא מדת יום, ואו היא מקבלת הכ"ד תכשיטין הנזכר, על ידי ז"א בעלה, ואז גוברת שם ההוי"ה על אדנות, ויחודם הוא כך יאהדונה"י. אבל בלילה, גוברת הנקבה הנקראת מדת לילה, ואו אינה מקבלתם על ידו, כי אם על ידי עצמה, שלא על ידו, כמבואר אצלנו בכונת ברכת המפיל חבלי שינה כו', כי בלילה נופלת תרדמה על האדם ז"א, והצלע שהיא נוקביה נתקנת שלא על ידו, ואורבה היא נותנת לו, ואז גובר שם אדנות, ונעשה ייחודם כך אידההונה"י. האמנם אם תסתכל בשם זה, תמצא בו כי בראש השם זה, גוברין שתי אותיות א"ד מן אדנ"י, על שתי אותיות י"ה מן יהו"ה, אך שאר אותיותיהם אינם גוברות. ועוד תראה, כי יש בשם זה, ה' אחת יתירה על חיבור שתי שמות הוי"ה ואדנות. והענין הוא, כמ"ש בתיקונין תיקון י"א דף ל"א ע"א, וז"ל, ובגין דא איהי קרית ארבע, חבורא דארבע שמהן כו'. ולכך בשם הזה, צריך שיהיה בו בחינת הארבע שמות, שהם: יהו"ה, ואהי"ה, ויהו"ה, ואדנ"י. וכדי שיהיה בו נרמז גם שם אהי"ה, ניתוסף בו ה'

פרשת בהעלותך

שם בדף ק"ן ע"א, וז"ל, וכנסת ישראל אקרי ים כנרת, והכי אתחזי כו'. הנה המלכות נקראת שבעה ימים, והם בעולם הבריאה, והמלכות כוללת כולם, כי הם שבעה קצוותיה. ונקראת כנרת, שהוא בגימטריא אדנ"י במילואו. עוד שמצתי בשם מורי ז"ל, ענין הזה, כי בחינת כנרת, הוא סוד שני שמות מצפ"צ מצפ"ן, שהם תמורת שתי הוי"ות בא"ת ב"ש. האחת מצפ"ב דיודין, והשנית מצפ"ג. ותחבר עמהם שבעה יודין, שיש בשני הוי"ות ע"ב וס"ג, הרי הכל בגימטריא כנרת. ואלו השבעה, אפשר שירמזו למטה ביסוד, בסוד שבע, שנקרא צדיק, בסוד חמשה ידות שיש בשם ב"ן, כמבואר אצלנו בע' רבתי דשמע ישראל, (ג) וע"ש. גם ב"ן ח"י בגימטריא ע', כנוכר שם גם כן. והם מקבלים מן ע' של ס"ג, וארבע הנשארים הם סוד ד', כמבואר גם כן שם בכונת שמע ישראל, ומה שאמרנו למעלה שאדנ"י במילואו, צריך לומר עם הכולל, העולה תרע"א, כמנין כנרת עם הכולל.

פרשת שלח לך

שם בדף קנ"ו ע"ב, שורה כ', וז"ל, ת"ח שמא קדישא אית כו', צריך להגיה אותם שלשה שמות, כל"ך סעפ"ה יאעוצ"ה. (ס) שם בדף קס"ב ע"ב, שורה כ"ג, ח"ל יוסף רביעאה איהו, גו נהורין דארם קרמאה כו'.

הגהות ומראה מקומות

- (מ) שער הכוונות ענין כונת חזרת העמידה
- (נ) דרוש ה' ד"ה עוד יש.
- (ז) שער הכוונות ענין ק"ש דרוש ו'.
- (ס) עיין בסולם על הזוהר פרשת שלח אות ו' ד"ה פירוש המאמר, ביאור שמות אלו.

כארגמן. וכמבואר אצלנו (ל) בפסוק ויטע אשל, שהם ר"ת: אדו"ם שחור"ר לב"ן. כי שערות נוקבא אדומות, ודו"א שחורות, ודעתיקא לבנות. והרי ביארנו י"ב תיקוני רישא דנוקבא דו"א, שהם כנגד י"ב תיקוני דיקנא דעתיקא כנ"ל.

וכנגד י"ב תיקוני דיקנא דו"א, היו י"ב תיקוני גופא דנוקביה. והם תלת פרקין דדרועא ימינא שבה, ושלשה דדרועא שמאלא, ושלשה בירכא שמאלא, ושלשה בירכא ימינא. כנזכר בפרשת ויחי דף רמ"א ע"א. וזהו סוד וקרא זה אל זה, הנזכר בתיקונין שהם כ"ד, כמנין זה וזה, וביאור הענין הוא, כי אלו הכ"ד, אינם עצם הכלה, אלא תכשיטי הכלה ותיקוניה. שהם כ"ד תכשיטין, הנזכר בישיעה, כדכתיב את תפארת העכסים והשביסים והשהרונים כו'. והטעם הוא, כי להיות שאלו הכ"ד הם נמשכין ממקום עליון, אינן יכולין להתגלות בנוקבא. בסוד עצמות, רק בסוד תכשיטין לבד, לרוב העלמם. כדמיון מה שביארנו לעיל ברישא תניינא דא"א, שלרוב העלמה, לא נתלכשה באיברים ממשיים, אלא ב"ג תיקוני דיקנא דעתיקא, שהם שערות בלבד הנקראים תקונין, ולא עצמות גמור לרוב העלמו.

ופירוש מלת תכשיטין, רוצה לומר: כי הנה הקליפות נקראים חשך, בסוד וחשך על פני תהום, זה מלאך המות, דאחשיך אנפי ברייתא. וכנזכר בהיכלות הטומאה דפרשת פקודי. ולהיותם סמוכים אצל הנוקבא, הם מחשיכים אורה, בסוד אל תראוני שאני שחרהורת. ולכן צריכה אל התכשיטין האלו, כדמיון האשה השחורה, שמעבירה על פניה צבע לבן ואדום, להתנאות בה, שלא תראה שחרוריתה. וכן התכשיטין האלו, הם בחינות הארות עליונות, הנמשכות בה, ומאירות אותה, והם נמשכין מ"ב תיקוני דיקנא דעתיקא, ומי"ב דדיקנא דו"א. ומאירין ב"ב תיקוני רישא דילה,

ונבאר תחילה טעם, למה אין בחינת דיקנא בנוקבא. והטעם הוא, במה שביארתי, בסוד יסנה ויטול ידיו בקומו בבקר, וע"ש מה שביארנו, בענין שערות הראש, (ט) כי מהם נמשכין דינין תקיפין מן המותרות שלהם. אבל ממותרות שערות דיקנא, דאינון תקיפין יתיר, נמשכו ממותריהם בחי' קליפות קשות, ואם היתה בחי' דיקנא ושערות לנקבה, היו מתרבים מאד הקליפות באחיותם בדיקנא דילה, להיותה בסוף כל האצילות, ויחריבו העולם. אבל עתה אינם יונקים שפע רק ממקום רחוק, שהוא מדיקנא דו"א, ואין בקליפות כל כך כח, וכל כך שליטה למעלה.

ונחזור לבאר, ענין המשכה הנמשכת מדיקנא דעתיקא, ומדיקנא דו"א, אל נוקביה. ובוזה תבין, סוד עשרים וארבע צירופים, שיש בשם אדני כנודע. (י) והם כנגד י"ב תיקוני דיקנא דעתיקא, וכנגד י"ב תיקוני דיקנא דו"א. והנה י"ב הצירופים הראשונים, הם בראש הנוקבא. וי"ב האחרים, הם בגופא. ונבאר הי"ב שבראשה, והנה הם אלו, כי הנה נודע היות שבעה בחי' בגלגלתא דעתיקא, כנזכר בריש ספרא דצניעותא. ואלו הם: גלגלתא, וטלא דבדולחא, וקרומא, ומצחא, ועמר נקי, ועיינין, וחוטמא. ואמנם בחי' העינין והחוטמא, אינן נחשבין בעתיקא, רק לבחינה אחת, כי תרין עיינין הוו כחד, ותרין נקבי חוטמא הוו חד. אבל בנוקבא, העינין נחשבים לשנים, ונקבי החוטם לשנים, והרי נתוספו שנים אחרים על השבעה דעתיקא, והוו תשעה. ותרין אודנין ופומא, הרי י"ב ברישא דנוקבא. ובעתיקא לא הוזכרו האזנים בכל האדרא, לרוב העלמם, כמבואר אצלנו במקומו. (כ) ודע, כי שערי דרישא דעתיקא, הם עמר נקי, לבנים כצמר, אבל בנוקבא, שערות ראשה הם אדומים כארגמן, כמבואר באדרת האזינו דף רצ"ו ע"א, שערי דנוקבא כו', כדכתיב ודלת ראשך

הגהות ומראה מקומות

(כ) דפ"ו דכ"ו, לעיל דף ק"ז, בספרא דצניעותא בביאור תקון הרביעי עמר נקי ד"ה ודע כי האזון. (ל) ע"ח ח"א שער א"א סוף פ"ה כלל ג'.

(ט) שער הכוונות דף א' ע"ג ד"ה ונבאר תחילה.

ע"ח ח"א שער א"א סוף פרק ה' כלל ב'.

(י) ע"ח ח"ב שער השמות דף שלי"ת.

הכ"ב אותיות שבמלכות, אשר מהם נוצרה ונאצלה, הם הנקראים חטה, בגימטריא כ"ב. (ק) והחמשה אותיות דמנצפ"ך הכפולות אשד בה, הם הנקראים שעורה, לפי שאותיות מנצפ"ך הם כפולות כנודע, והם בגימטריא עם עשד הכוללים תק"ע, והעשר אותיות שהם עשד הגבורות עצמן, הרי תק"ף כמנין שעורה. (א)

והנה אלו החמש גבורות דמנצפ"ך, הם העושים פרצוף המלכות, ולכך אלו מקדימות לבא בעולם כמ"ש, בנין דשערה קדמאה לשאר נהמא בעלמא כו', כי על ידי החמשה גבורות האלו, נתחלת בנין פרצוף המלכות, ותיקונה, ועל ידם נגמר פרצופה, כנודע. וגם זהו סוד מ"ש בפרשת אמור דף צ"ו ע"א בר"מ, כי מנחת שעורים שמקריבין בפסח, הוא כדוגמת מנחת הסיטה שהיתה של שעורים כו'. ומסטרא אחרא אשת זנונים, כד ארז בה ערקת כו', והטעם הוא, כי להיות השעורה בחינת ה"ג, המכלים את הכל, ערקת.

שם בדרך קצ"א ע"א וז"ל, פתח הוא ינוקא ואמר שחורה אני ונאיה כו' אבל בשעתא דאיה גו רחימו סגי לגבי רחימא כו'. ביאור הדברים: כי כשהכלה מתקשטת בקשוטיה, נעשה ה', שהם שלשה וזין כזה: ה'. והם שלשה אבות, או נצח הוד יסוד. והיא מתקשטת בהם למטה במקומה, עכ"מ ולא נמצא יותר. שם בדרך קצ"ד ע"ב וז"ל, מכאן ולהלאה, אלעזר ברי קבי"ה עבד מה דעבד כו', ועליה ועל דדמי ליה, קראן ושם רשעים ידקב כו'. ענין הזה אומר דורשני, באומר עבד מה דעבד, ובפרט אומר ורזין סתימין אלין, לא אצטריכי לגלאה. כי בודאי לא קאי אהנהו רזין דגלי

שתיהן. נמצא, כי כל שתי הנשים אין להם רק דעת אחד לבד לשתייהן, והדעת ההוא היא קלה כנוכר, ולזה לא אמר נשים דעותיהן קלות.

פרשת בלק

שם בדרך קפ"ה ע"ב, וז"ל, הכא אית לאסתכלא, כיון דאמר אם עונות תשמור יה, אמאי י"י כו'. לכאורה יש לתמוה, במ"ש הא ה' דאיהו רחמי, כי הרי בפסוק הזה אינו מוזכר אלא שם אדני, באל"ף דל"ת גרין ירד, שהוא דין, ולא רחמים. ואמנם זה יובן, במ"ש בפרשת דין, ולא רחמים. ואמנם זה יובן, במ"ש בפרשת נשא דף קמ"ז ע"ב, בר"מ, בברכת כהנים, בענין שם אדנות הנקרא יחוד. וגם ביארתי זה בפירוש ברכת כהנים, כי שם אדני במילואו, הוא רחמים, כי הוא י"ב אותיות, ועם השם עצמו הרי י"ג, כמנין י"ג תיקוני דיקנא דאריך אפין. ושם זה הוא בעולם הבריאה. וזהו כונת הפסוק, אם גברו העונות עד שם י"ה, שהם אבא ואימא, הנה אדני שהוא רחמים, יכפד עלינו ויעמוד לנו. ואם גם שם הוה יגבוד עליו כח הדין, להיותו שם אדנות, הנה מ"י שהיא הבינה, יעמוד לנו. עיין גם בשער ר', שער הכונות (צ) בדרך צ"ה ע"א, ענין זה באד היטב גם כן.

שם בדרך קפ"ח ע"ב וז"ל, ומאי חטה, כללא דכ"ב אתוון. א"ד אלעזר, אע"ג דהוה לן למשמע כו'. דע, כי חטה ושעורה, שניהם במלכות, וכמשה ארץ חטה ושעורה כו'. והענין הוא, כי אין דבר בכל הנבראים, שלא נברא באלו הכ"ב אותיות, כנודע מספר יצירה. והנה

הגהה

(א) (א"ש: תק"ף עם הכולל כמנין שעורה. שרשם רק חמשה גבורות לבד, ואז יהיו כמספר ואם תמנה שערה חסד וא"ו, יהיו חמשה מנצפ"ך כלולות בחמשה האחרות הכפולות, לפי שאין

הנחות ומראה מקומות

(צ) שער הכונות ענין כונת חזרת העמידה דרוש ה' ד"ה דע כי זה השם. פע"ח חזרת העמידה פרק ז'.
 (ק) ספר הלוקטים פרשת עקב סימן ה' בפסוק ארץ חטה ושעורה. שער המצות במצות שתי הלחם.

וזה יובן בהקרמה אחת שנקדים לך, והיא, כי כאשר איזו ספירה תחתונה, תקבל הארה מלמעלה, היא לבדה הנה תתעלה במעלה יותר מן הספירות הקודמות אליה, ולפי שביוסף יש בו סוד זה, לכן נקרא סליקו לעילא, חביבא דכולא כו'.

שם ברף קס"ט ע"א, וז"ל, ודא איהו אוב מארץ, ועל דא רדיף שלמה למנדע כו'. מזה יתבאר לך, כי לא העלית אותה האשה הבעלת אוב, את שמואל, לא בבחינת נשמה, ולא בבחינת רוח, ולא בבחינת נפש ח"ו, אלא אותה הבחינה הנקראת אצלינו הבל דגרמי בלבד, והוא נפש דקטנות דעולם העשיה, ועיין בדרוש של המוחין דקטנות דז"א דשם אלהים, כי שם ביארנו דרוש נחמד, בענין זה ההבל דגרמי, וענין העלאת האשה בעלת האוב את שמואל מה ענינו, וביארנוהו שם, בסוד פסוק ומעיל קטן תעשה לו אמו כו', (ע) וע"ש.

שם ברף ק"ע ע"א, וז"ל, נשין מ"ט דעתייהו קלה, א"ל, דעתא אתיא בשית דרגין כו'. דע, כי דעת הבינה, היא הוי"ה דס"ג, ודעת המלכות, הוא ריבוע שם ההוי"ה פשוטה, הנקראת אחורים, כזה: י, י"ה, יה"ו, יהו"ה. שהוא בגימטריא ע"ב, והנה שתי הוי"ות אלו, ע"ב וס"ג, הם בגימטריא קל"ה, ולזה לא אמר אשה מ"ט דעתה קלה, אלא נשין, לרמוז כי שתי הנשים ביחד, הנה דעותיהן של שתיהן, הם בגימטריא קל"ה.

גם הדעת של המלכות לבדה הנזכר, אם תמלאהו במילוי אלפין כזה: יו"ד, יו"ד ה"א, יו"ד ה"א וא"ו, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יהיה בגימטריא ק"ל, והרי כי דעת המלכות הוא ק"ל, והענין הוא, כי האחורים של ז"א, שהוא שם מ"ה, הם בחינת הנקבה, גם הענין הוא, כי הדעת של ז"א, הם עשרה הוי"ות, חמשה חסדים, וחמשה גבורות, והם בגימטריא ר"ס, אבל דעת נוקביה, אין בה רק חמשה הוי"ות, דחמשה גבורות, והם בגימטריא ק"ל, ועם חמשה

כוללים הם קלה, וזמ"ש, והוא ע"ב ק"ל, איקרי דעת מההיא כלה יראת ה' כו'.

ומ"ש, אמר ליה דעתא אתייה בשית דרגין כו'. הענין הוא, במה שנודע, כי הדעת דז"א, מלוכב תוך היסוד דאימא עלאה, והדעת הוה מתפשט עד שית דרגין, שהם שש קצוות הזכר, שהם החמש חסדים, המתפשטים בו, מחסד ועד הוד שבו, ואח"כ מתקבץ כללותם ביסוד שבו, ואלו הם שית דרגין, שבהם מתפשט הדעת של ז"א, שהם החסדים, ומה שנשאר אל דעת הנקבה, הוא דבר קל ומועט, והא מ"ש לעיל, שהם חמש הגבורות שמספרם ק"ל, ועוד, כי אפילו מזה הדעת שנשאר אל הנוקבא, צריך להשאיר ממנו בחינה, להיותה אור מקיף על רישא דנוקבא, ונמצא, כי מה שנכנס בפנימיותו, להיותו בסוד דעת שבה, הוא דבר קל ומועט, ובאדרת האיזונו ביארתי זה היטב, וע"ש.

עוד מצאתי כתוב מכתובת ידי הרב הגדול ולה"ה, קרוב אל הנזכר, וז"ל, נשין מ"ט דעתייהו קלה כו', הענין הוא, כי שם בן ארבע במילוי יודין עולה ע"ב, ושם בן ארבע, במילוי ג' יודין ואל"ף, עולה ס"ג, הרי קל"ה והבן, ודעת האשה התחתונה, עולה ס"ג, וזהו ואתה מחיה את כולם, והבן מחיה הוא ס"ג.

עוד מצאתי כתוב על הנזכר, קרוב אל הנזכר, וז"ל, נשין מ"ט דעתייהו קלה כו', וז"ל, כבר נתבאר זה לעיל במקומו, ונחזור עוד לבארו, הנה ידעת, כי דעת דז"א יש בו חמשה חסדים וחמשה גבורות, והם עשרה היות בגי ר"ס, ואמנם דעת הנקבה אין בה רק חמש הוי"ות של גבורות בלבד, והם בגימטריא ק"ל, ועם כללות החמשה עצמם הרי קלה, וזהו סוד פ), נשים דעתן קלה, אמנם אומרו נשים בלשון רבים הוא, כי שתי נשים יש לז"א, והם: לאה, ורחל, וכל אחת משתיהן, אין לה מוח הדעת אלא מן אותם החמשה גבורות לבד, הנקרא עיטרא דגבורה, ועיטרא זו משמשת לדעת של

הנהות ומראה מקומות

(ע) ע"ה ח"א שער מוחין דקטנות פ"ב דף ש"י, שער הפסוקים שמואל א סימן ב' בפסוק ומעיל קטן. (ס) שבת לג: קדושין פ:

פרשת אמור דף פ"ח ע"א. וזהו סוד ואצפה, כי ממש עשה כעין ציפוי ומכסה, שלא יעבור האור אלינו. וזהו סוד מ"ש רז"ל במקומות רבים, א) כי הקב"ה ראה שאין העולם כדאי להשתמש באור שברא ביום ראשון, וגנוז לצדיקים, והבן זה.

שם בדף ר"ט ע"א וז"ל, תאנא מסטרא דאימא, כד איהי מתעטרא נפקין בעטרהא כו', תלת מאה ועשרין וחמש וגין בסטרא דא כו', מספר הזה נתבאר אצלי לעיל בפרשת בא דף ל"ח ע"ב, וע"ש.

פרשת פינחס

שם בדף רי"ג ע"א, וז"ל, מסטרא דיליה טב וצדיק אקרי, ומסטרא דהוא אחסנתא לאו הכי כו'. כבר הודעתין בדרושי הגלגול, כי כפי הבחינה שהיתה באדם בעת שחטא, כך צריך אח"כ לתקן בכואו בגלגול, והמשל בזה, מי שהיו לו בעת שחטא בחי' רוח ונפש ונשמה משלשה בי"ע, ועוד נפש ממלכות דאצילות, ואח"כ כאשר מתגלגל, אעפ"י שתיקן בתכלית התיקון השלם, עד בחינת הנשמה דבריאה, לא סגי ליה בהכי. ובוזה תבין סוד נפלא, כי כמה צדיקים היו, שעשו מצות רבות, ונקרא צדיק ורע לו, ויש צדיקים עושין מצות מועטות, ונקרא צדיק וטוב לו. אבל הענין תלוי בזה, כי כיון שתחילה היה בבחינה גדולה, צריך לתקן עתה בערך אותה הבחינה העליונה. וזמ"ש, מסטרא דיליה, רוצה לומר של עת הגלגול הזה, טב וצדיק אקרי, כי עשה מצות הרבה. אבל מסטרא דאחסנתא דיליה קדמאה שהיתה מעולה, איננו עדיין שלם ומתוקן, ועדיין הוא מעוות.

שם בדף רי"ז ע"ב וז"ל, אלא איהו גרים קודם, דחרב קב מן י, דאיהו יב"ק כו'. ואוף הכי לא הוה ליה אלא קב חרובין מע"ש לע"ש, הוא מעוות.

בסוד זו ה"ר שלו, שהיא הת"ת, כי שם הוא סיום שש קצוות שלו, והוא סיום הו', ושם ברגל ה' זו מאחוריה, שם נתדבקה המלכות, וזהו סוד אושיט פסיעה לבר, כי המלכות היא שם בבחינת פסיעה בסוף הו', והיא לבר, רוצה לומר מאחוריה, מאחורי הו' ולא פנים בפנים, ולכן צריך הסופר לכתוב ציור ה' ראשונה של ההוי"ה, באופן זה: ה', שאותה הו' אשר בתוך אות הה', תהיה ברגליה פסיעה אחת בולטת לחוץ מן אות הה', ולא לפנים ממש בתוך הה' כלפי פנים, אלא כלפי חוץ. ת) וזמ"ש אשורנו, לשון פסיעה, מלשון תמוך אשורי במעגלותיה.

עוד מצאתי כתוב קרוב אל הנזכר, ח"ל, כבר הודעתין ענין פסיעה זו, שהיא בחינת הנוקבא דז"א, שהיתה בחינת אותה הפסיעה שבסוף רגל אות ו' שבתוך ה' עלאה, כמבואר לעיל. והטעם להיותה שם הוא, כדי שכאשר תתגדל בבחינת פרוץ בהיותה עדיין בבחינת אהור בחוה ז"א, כי שם ביתה ומקומה כנודע. ולכן כשנולד ז"א, יצתה עמו בסוד פסיעה לבר, בסיום ו' של ז"א, ואז חזרה אל אחורי זו הו', ואח"כ כשנגדלה ונתארכו שלשה אחרונות של הו', שהם בחינת הנה"י של ז"א כנודע, אז נשארה היא דבוקה באחורים שלהם.

שם בדף ר"ד ע"ב, וז"ל, ועל דא כתיב, בקר אערך לך ואצפה, כד"א ויצפהו זהב טהור. צריך אני להקדים לך כלל אחד, והוא ענין העשר ספירות, כי לפעמים הספירות הם כדמיון מעבר בלבד, אל האור הגנוז בתוכם, כדמיון השמש העומד בשמים, ואורו מתנוצץ, ואעפ"י שאין שום מסך מבדיל בינו לבינינו, עכ"ו אין ספק, שיש הבדל גדול בין האור שמאיר במקומו בשמים, ובין האור המגיע לנו מחמת ריחוק המקום. ולפעמים הספירות הם באופן אחר, והוא, שיהיו הספירות ממש כעין מסך מבדיל אלינו, בין האור העליון. ועל הבחינה הזו כתוב, וימנע מרשעים אורם. כנזכר ריש

הגהות ומראה מקומות

ת) ע"ה ח"ב שער תיקון הנוקבא פרק ד'.
 א) תגיגה יב. זהר בראשית מה: כ"ר פ"ב ו'.
 שער הירח פ"א. תע"ס שיעור ט' מן אות ל"ו. ז"ח א'.

ממש כמוהו בגוף ונפש, בהיותו בגלגול נבל הכרמלי.

ואמנם הוא עצמו, אי אפשר להתקן, עד יגלגל גלגול אחר גלגול אשר זה רמוז ב'פ' ושם רשעים ירקב, ביאר בו ענין כונת הגלגול מה הוא, ואמר כי הנה הצדיקים גלגולם הוא לטובתם, כי כל מה שמתגלגלים מתפזרים ומתרחבים ניצוצי נשמתו. וזמ"ש, זכר צדיק לברכה, כי הצדיק אחר מותו, מתפשט ומתרחב ומתברכים ומתרחבים ניצוצי נשמתו. אבל הרשע הוא להפך, כי כל מה שמתגלגל, מתמעט, לפי שרובו רע, וניצוצי הקדושה אשר בו הם מועטים, ולכן צריך שימות פעמים רבות, ויתרקב גופו פעמים רבות, ועל ידי הדקדוק ההוא, מתמעט נשמתו, והחלודה הרעה הדבקה בה נפרדת ממנה, ועל ידי כן מזדכך עד שנשאר הניצוץ הטוב לבדו אשר היה בו, ולא עוד, וזהו סוד ושם רשעים ירקב.

שם בדף קצ"ו ע"א וז"ל, אשר הלך חשכים, אשר הלכו מבעי ליה, א"ר אלעזר, בגין דאינון שריין בחבורא, ומיד מתפרשאן כו'. ענין זה נתבאר היטב בסבא דמשפטים דף צ"ה ע"א, במ"ש ומאן הוא נחשא דפרח באוירא כו'.

שם בדף ר"ג ע"ב, וז"ל, כיון דהיה במעשה דאימא, אשורנו, אושיט פסיעה לבר, כגוונא דא ו', דא הוא ומגבעות אשורנו כו'. ענין זה נתבאר בפרשת נשא דף קמ"א ע"ב, והענין הוא, כי בהיות ז"א בסוד העיבור במעי אימא עילאה, היה שם בסוד ו' זעירא שבתוך ה' ראשונה של ההוי"ה, הרומזת באימא, ואותה הו' זעירא שבתוך הה', היא רומזת אל הו"א שהיה אז בו בחינת שש קצוות שבו. והנה בסיום הו', שם עומדת הנקבה, והיא השביעית, כי הנה חג"ת שלו עלו במקום חב"ד, ונה"י שבו עלו במקום חג"ת שלו, כנודע אצלנו, ונמצא, כי התחלת הנוקבא, היא שם מאחורוי,

לעילא, אלא קאי אמאי דסמיך ליה, דעבד קב"ה מה דעבד בההוא חייבא. ואמנם הסוד הזה נתבאר אצלנו, באריכות בענין גלגולי בלעם ו' בעור, כי התחלת גלגוליו היה מן לבן הארמי, ובבלעם שנהרג נתקן קצת ע"י ההריגה. ומשם והלאה התחיל ליכנס בקדושה, ונתגלגל תחילה בנבל הכרמלי, אותיות לבן. (ר) ומשם ואילך התחיל הלך, ונתקן תיקון אחר תיקון. ואל תתמה בזה, מאחר שידעת מאמר חז"ל, כי בלעם היה נביא אוה"ע ותחילה היה שורה רוה"ק עליו, ונאמר במדרש תנחומא, מן ארם ינחני בלק, ממחיצת האבות הייתי כו'. וארו"ל, (ש) אבל באה"ע קם כמשה, ומנו בלעם. וגם במה שהודעתיו, איך עד צאת ישראל ממצרים היו מעורבות כל הנשמות טוב ורע, ומאו התחילו להתברר, והדבר הזה הולך וגדל עד ביאת משיחנו, ודי בזה. וזמ"ש, מכאן ולהלאה, כלומר מאחר שנהרג, נתכפר לו קצת, וקב"ה עבד ביה מה דעבד, להכניסו בקדושה כנ"ל.

ויען סוד הגלגול נעלם מאד, כנוצר בדברי הסבא, כמ"ש דבר יוחאי ידע לאסתמרא כו', לכן העלימו, ואמר רוזין סתימין אלין, לא אצטריכו לאתגלאה, וגילה כונתו, כמ"ש באחרונה, ועליה ועל דדמי ליה, כתיב ושם רשעים ירקב. וביאורו הוא: הפך מהנראה מפשט הדברים, והוא, כי הנה בלעם נתנבא על עצמו, ואמר ותהי אחריתי כמוהו, ואם היתה נביאת שקר, לא היתה נכתבת בתורה ח"י, וכיון שכן, ראוי להבין דבריו, כי הל"ל אמות מות ישרים, ואהיה כמוהו. אבל רמו לומר, כי יודע היה שלא ימות הוא בעצמו בגוף הזה, אלא מיתת רשעים בהריגה בסייף. אבל ידעת, כי נפשי לבדה עתידה להתגלגל בנבל הכרמלי, שהיה ישראלי ואז אמות מות ישרים, שהם ישראל אותיות יושר. ואחריתי תהיה כמוהו, רוצה לומר שאהיה מעם בני ישראל, כמו שהם עצמם בני ישראל, בגוף ונפש, כך תהא אחריתי

הגהות ומראה מקומות

(ר) שער הפסוקים ויצא בפסוק ולבן הלך לגוון את צאנו ובלק סימן כ"ה בפסוק מי מנה עפר יעקב, ספר הלקוטים בלק בפסוק תמות נפשי

מות ישרים. שער הגלגולים הקדמה כ"ב.
(ש) מדר' נשא פ"ד ב' זהר בראשית י'.
שמות כא:

ומצאת שם כי תדרשנו, וכתבתיו בשער זה (ו) בדף כ"א ע"ב.

שם בדף רס"ו ע"א וז"ל, תא חזי, והיה שמא קדישא מתתא לעילא. ועל דא, שדי אתרשים מלבר, לקבלי שמא דא. והיה מלגא, שדי מלבר, למהוי נטיר ב"ג מכל סטרין, מלגאי ומלבר. (ז) ענין זה יובן, במ"ש הכתוב והיה שדי בצריך כר. והענין הוא, דע, כי אימא עלאה נתפשטה תוך ז"א בסדר המוחין דז"א. והנה לא נתפשטו בתוכו, רק נצח הוד יסוד בלבד. והנצח שלה יש בו תלת פרקי, ונתפשטו בשלשה ספירות, קו ימין של ז"א, שהם: חכמה, חסד, נצח. ושלשה פרקי ההוד שלה, נתפשטו בקו שמאל דז"א, שהם: בינה, גבורה, הוד. אבל היסוד שלה, הוא קצר, ובהיותו מתפשט בקו אמצעי דז"א, אינו מגיע אלא עד החזה שבת"ת דז"א כמבואר אצלנו במקומו, שיסחי אימא הוא בחינת אוריא, ואינו דומה אל יסוד דכורא, ולכן אין לו עיקר, ונודע כי היסוד נקרא שדי, ולעולם שם שדי הוא ביסוד. גם נודע, כי ביסוד האשה יש שני צירים ודלתות (כמ"ש ז"ל. ח) וציר בגימטריא ש' ועם הד' הא', הרי שד. וכן הציר הוד' השנית שבצד שני, הוא שד אחר ומהם נעשו שתי שדיים בחוה דז"א, ובבחינה זו, נקרא שלישי העליון של הת"ת דז"א שדי. ומש"ה, והיה שדי בצריך כי מחמת הצירים הנו, נקרא שם שדי. ומ"ש כאן, ת"ח, והיה שמא קדישא כר, והי"ה מלבר שדי מלגא. פירושו: כי בצד הזה שהוא בחי שדי דז"א, שהוא בחוה שלו כנזכר, והוא מלגא, הנה כנגדו עומדת נוקביה מלבר מאחורוי, בסוד שם והיה, והוא תיבת והיה אם שמע כנודע. והענין הוא, כי אות ו' של שם זה, הוא סוד ז"א, הנקרא ו', הזאת ה'

היא הכתר של נוקביה, הנקראת ה' כנודע. ואח"כ הם תרין מוחין דילה, שהם חכמה ובינה הנרמזין בשתי אותיות י"ה של הי"ה. והרי נמצא, כי מצד זה הוא שם שדי, ומצד האחר הוא שם הי"ה.

(א"ש: נלע"ד שנפל טעות קולמוס, במ"ש והיה מלבר, שדי מלגא, וצריך להגיה והיה מלגא, שדי מלבר, כאשר בא בלשון המאמר בזה. ומדברי הרב ז"ל נראה דקפיד ואמר, שבחינת שדי בז"א, והוא מלגא. ובחינת נוקביה והיה מלבר, וקשה. והנלע"ד לתקן הוא, שמאחר שז"א הוא מכת"ר את הנקבה, והוא חופה עליה נמצא והיה שהוא תיקון הנקבה מלגא בגו ז"א, ושדי שהוא תיקון ז"א מלבר, לעשות לה מוחין ולתקן את הצלע. ובה ידרשו היטב דברי ספר הזוהר ודברי הרב ז"ל, כנלע"ד).

שם בר"מ, בדף ר"ע ע"ב, וז"ל, אפיקו חד רוחא טמירא ומלייא לההוא גבילו דעפרא וקאים על רגליה כר, מאמר זה נתבאר למעלה בפרשת קדושים, דף פ"ג ע"א, בתוספתא, וע"ש.

פרשת עקב

שם בדף דע"א ע"א, וז"ל, ברוך דא רזא דמקורא עלאה מכולא, לארקא ולאמשכא ולאנהרא כל בוצינין כר. מאמר הזה הוא מכתיבת הרב הגדול ז"ל. (ט) דע, כי אין ברוך שבתפלה, דומה לברוך שבברכת הנהנין המצות. כי ברוך שבתפלה הוא מלמטה למעלה, ויהיה ביאורו כך: ברוך, מלכות, בסוד יסוד הדבוק בה. אתה חסד, כי אין זיוג אלא ע"י החסד. ה', בסוד הת"ת. הרי ממטה למעלה, עד החסד. ואח"כ עולים לקבל מבינה וחכמה, בסוד:

הגהות ומראה מקומות

- (ח) בכורות מה.
- (ט) ספר המצות פרשת עקב. שער הכוזבות ענין הברכות דף ג' בדפ"י ד"ה חקומה אחת. ספר עולת תמיד ענין כונת הברכות דף י"ח. מראות הסולם והסולם על הזוהר פרשת עקב. ספר נהר שלום ע"ח חלק ג' דף כ: בדפ"י.

- (ו) לעיל דף כ"ז ד"ה וזהו כעיר.
- (ז) שער ההקדמות דף שס"א ד"ה ונבאר ענין הציר. מבר"ש שער ו' ח"א דרוש ח'. ע"ח ח"ב שער הירח פ"ג דף קע"ה. לקוטי תורה איוב סימן כ"ב על הפסוק והיה שדי בצריך. וכן בספר הקלוטים שם. תע"ס שיעור ט' מן אות ע'.

מעלה, עד שיכנס בירושלים של מטה אימת. א"ר יהודה, כד יתהדר מלכות בית דוד לאתריה לתתא כר. א"ש: רציתי לבאר המאמר הזה במקומו, במסכת תענית (ה) פרק ה' בד"ה וז"ל, א"ר יוחנן, אמר הקב"ה, לא אבא בירושלים של מעלה, עד שאבא בירושלים של מטה עכ"ל. אח"כ גמרתי ואמרתי, יותר טוב להביאו במקומו ומקורו בספר הזוהר הקדום, והענין הוא, כי שתי נקודות נמצאו בנקבה הנקראת מלכות: האחד, הוא היסוד שבה, והשני, הוא הטבור שבה, כנזכר בספר הזוהר בפרשת תצוה, והיסוד שבה, כנגד ירושלים של מטה, והטבור, כנגד גן עדן של מטה, ובז"א יש כמו כן, עטרת היסוד שבו, כנגד ירושלים של מעלה, כמשה ירושלים הבנויה כעיר כו'. והטבור שלו, כנגד גן עדן של מעלה, ובעת הזווג, נובעין מיין נוקבין שבה, לקבל מיין דכורין שבו, ועתה בזמן הגלות, אין לה כח להעלות מיין נוקבין, לפי שהז"א נסתלק ממנה, בסוד מאנה להנחם על בניה כי איננו, והנה מן אימא בא אליה מציאות הענין הנזכר על ידי ז"א, ובשביל שלא יזדוג הז"א עם נוקביה, ותהיה בריקנייא, לכן נשבע הקב"ה שלא לתת כח ביסוד שלו, להמשיך שפע וברכה במלכות, עד אשר יתן לה כח להיות נובעת מיין נוקבין, כדי לקבל דכורין, וזהו סוד הצדיק אבד, ולא כתיב אבד או נאבד, גם זהו סוד, והיה אור הלבנה כר, כי לעתיד לבא יוסיפו לכל אחד כפי כחו, א"ש: וכתב אבא מארי זלה"ה, שנראה לו שהדרוש הזה אינו מן הרב זלה"ה, אלא להר"י ארזין ז"ל.

כמו לרבי חנינא כר. (ב) הענין הזה נתבאר אצלי, במשנת הקיטע יוצא בקב שלו כר, (ג) גם בתקונין תיקון ס"ט דף ק"ז ע"א, בהוא עובדא דהוא בר נש מאינון בעלי קבין כר, ושם ביארנו, כי ז"א בהיותו משפיע אל המלכים דארץ אדום, אשר נחרבו ומתו, הוא על ידי שלשה מיליין, שבשלשה הויות ע"ב ס"ג מ"ה, שהם בגימטריא ק"ב, ור' חנינא בן דוסא בגלגול שקדם אליו, חטא ברבר זה, כי המשיך הק"ב הנז"ל אל המלכים דארץ אדום החרבים, הנקראים רשות הרבים, כמבואר אצלינו, ולכן עתה נענש באכילת ק"ב חרובין מע"ש לע"ש.

שם בדף רכ"ח ע"ב בר"מ, וז"ל, ושיעור רצועתהון אמאי אינון עד ליבא שמאלא, ועד טבורא לימינא כו'. כבר נתבאר לעיל בתקונין דף ט' ע"א ע"ש, גם יתבאר באדרת האזינו בע"ה.

שם בדף רמ"ב ע"ב בר"מ, וז"ל, ובשבת תקינו למימד במוסף בכתר יתנו לך ה' אלהינו כר, אבל לכל חד מישראל הכי נחית ליה נפש יתירה, כפום דרגא דיליה, מכאן תבין כי מלבד הנודע לנו מדברי רז"ל, כי בכל ליל שבת נתוסף באדם נפש יתירה, (ד) עוד נתוסף גם ביום שבת בעת המוסף, והענין הוא, כי בלילה נתוסף נפש יתירה מצד המלכות, הנקראת לילה, וביום שבת נתוספת נפש יתירה מצד הת"ת, הנקרא יום, בעת שאומרים במוסף כתר יתנו לך כו'.

פרשת ואתחנן

שם בדף רס"ב ע"ב וז"ל, תא חזי, ירושלים וציון, דינא ורחמי, ואף על פי כן, כתיב עיר דוד היא ציון, וכתיב בקרבך קרוש ולא אבא בעיר, נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של

הנהות ומראה מקומות

(ד) עיין ביצה טז, זהר בראשית מ"ה, תרומה קל"ה: שער הכוונות ענין ערבית ליל שבת וענין שחרית של שבת.
(ה) צ"ל פרק ראשון דף ה'.

(ב) תענית כה, ת"ז תס"ט ק: ברכות יז.
(ג) שבת סה: ע"ז ח"א שער אנ"ך פרק ג'.
שער מאמרו"ל בדרוש פסיעותיו של אברהם אבינו ד"ה ואמנם קב, תע"ט שיעור י"א מן אות כ"ג.

ביסוד רחל. ובזה צדקו כולם, כי שניהם ביסוד, ושניהם במלכות. ולפי שרחל נאמד בה דגליה יורדות מות, שהקליפות נאחזות בה, לכן נהרג בן יוסף. מה שאין כן בלאה, שאינה במקום המיתה.

שם בדף דע"ז ע"ב, וז"ל, הא אתעבידו אלוהות ועבודות זרות, ובג"ד קב"ה עתיד לאעברא לון כ"ר, זה נראה תימא גדול, איך ס"מ ונוקביה יהיו כל כך פתאים, למרוד בקונם, ולחשוב בלבבם שהם אלוהות, והנה הם שלוחיו יתברך, ומכידים הם אותו יתברך. אך הענין הזה יובן, בסוד ומלכותו בכל משלה, שאמדו בתקונין, דהקב"ה אתלבש גו קליפין, והוא בזמן שישדאל חוטאין, כי אז השכינה גולה בגלות ומתלבשת בתוך הקליפות כנודע. ובראותם כי הם נעשים גוף וכלי אל ניצוץ האלהות המתלבש בתוכם, או הם חושבים כי הם עצמם גוף האלהות ח"ו, וע"י כן עבדי גרמיהו אלוהות.

פרשת וילך

שם בדף דפ"ז ע"א וז"ל, (כ) באר חסדוה שרים, דאולידו לה או"א לעילא. כרוה נדיבי העם, אילין אבהן, דאקדון נדיבי עמים כ"ר. דע, כי בהיותם ז"א ונוקבא אחור באחור, ראש הנקבה מתחלת מחצי הת"ת דו"א ולמטה, ונמצא כי סיום הת"ת דו"א, שהוא מקום פי האמה, שהוא היסוד ממש, נעשה כנגדו באחור, בחינת הפה של הנקבה, כי שם הוא סיום ראשה. ואח"כ או"א נסדרה, והחזירה פב"פ, בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע, והעלוה ממש פנים בפנים, כשיעור קומת ז"א. ונמצא, כי מה שהיה בתחילה ראשה אחור באחור, הנה עתה בהתגדלה, בחזרתה פנים בפנים, ונעשה סיום גופה כולו, ונמצא שמקום הרחם שלה, הוא ממש כנגד פי היסוד שלו, בשיווי אחד. ומה שהיה תחילה בחי' הפה שלה, חזר עתה להיות פי היסוד שלה. ולכן תמצא, כי נזכר בתורה התשמיש בלשון אכילה בסוד אכלו ריעים כ"ר.

יתישבו שני מאמדים סותרים זה את זה, בפירוש אשר. ואשר זה, הוא אשר אהי"ה.

ושני בחינות אלו, שהם סוד נקודה אמצעית שבבינה, הנקרא עלמא דאתי, וסוד דעת עליון שבתוכה, הם קדושה ומצוה. כי דעת עליון קדושה, בסוד קדש עליון, הנמשך מהחכמה. ועלמא דאתי, הוא מצוה עליונה, כמו שמלכות נקראת מצות המלך. וזהו אשר קדשנו במצותיו וצונו. וימשך קדושה ומצוה זו, עד למטה בקדש תחתון, ומצוה תחתונה, וזהו במצותיו תרי, מצוה עליונה ותחתונה.

וכל זה הוא בברכת המצות, כי המצוה תמשיך השפע מעולם הנעלם. אבל בברכת הנהנין, אין אנו אומרים לא קדושה, ולא מצוה. כי אחרי שנתברכו האבות, וחזרו ועלו להוריד שפע מבינה למטה, לא יורידו שפע דק בסוד בינה עצמה מחיצוניותה. ולפיכך אנו אומרים בודא פרי כ"ר, שהוא סוד בינה, דמקנא בתלת ספירן דבריאה, וזהו סוד בודא. ומשם יורד לעולם היצירה, שהוא סוד פרי, שהוא סוד ת"ת, הנקרא ב"ן י"ה, דמקננן בשית ספירן דיצירה. והגפן, או העץ, או הארמה, בסוד עשיה, שהמלכות הנקראת ע"ץ, או גפן, או ארמה, מקננת בעשיה.

פרשת תצא

שם בר"מ בדף דע"ז ע"ב, וז"ל, אנת סבילת בגיניהו, כמה מכתשין, בגין דלא יתקטיל משיח בן יוסף, דאתמד ביה כ"ר. גם לקמן דף דע"ט ע"א שורה ט', וז"ל, והמת יהיה לו, דא משיח בן יוסף, דעתיד לאתקטלא כ"ר. טעם למיתת משיח בן יוסף, ולא משיח בן דוד. וגם בזה יתבאר, ענין שינוי שנמצא במאמרי ספר הזוהר, כי מהם נראה ששני המשיחים הם במלכות, וממקצתם נראה, ששניהם ביסוד. והענין הוא, כי שניהם הם ביסוד, אלא שמשיח בן דוד הוא ביסוד לאה. ומשיח בן יוסף, הוא

הגהות ומראה מקומות

(כ) ע"ח ח"ב שער הארת המוחין פרק ג' שער הפסוקים שמות סימן י"א.

אלהינו, בינה, ואלהי אבותינו, חכמה, ומקבלין משם, תרין עטרין דגניזין בחכמה ובינה, ואחר שנתקנו מלמטה למעלה עד חכמה, יורד השפע מלמעלה למטה, מחכמה לאבות העולם, וזהו: אלהי אברהם, אלהי יצחק, ואלהי יעקב. ואמנם שפע זה הוא, בהיותם בתוך החכמה, כד עאלו אבהן במחשבה, ובעלמא דאתי, וכשיוצאין לחוץ לירד למטה, יוצאין באותו השפע, לכן אנו חוזרין ואומרים, האל, הגדול, הגבור, והנורא. שהם: חסד, גבורה, ת"ת. אמנם בברוך שבברכת הנהיגין, ובברכת המצות, הוא מלמעלה למטה, כי תכף בעלות ברכת האדם בכונה למקום המלכות, ירד שפע מעולם הנעלם למטה. והוא זה: כי ברוך ירמוז לבינה, בסוד נקודה אמצעית שבה, בהתחבר בוו הנקודה דעת עליון, והוא נתיב לא ידעו עיט. והוא סוד י' ושבילך במים רבים ועקבותיך לא נודעו. ואל יקשה בעיניך, באימרנו שברוך ירמוז לבינה, ממ"ש בזה, ואי תימא עלמא דאתי אקרי ברוך, לאו הכי, אלא איהו ברוך, ואיהי ברכה. שכבר נתרצה קושיא זה באומרנו שאין נקראת ברוך, אלא בסוד דעת עליון, המתחבר עמה בסוד שביל דקיק, דנחית מן ירד שהוא החכמה. ונמצא שברוך הוא סוד מלכות ובינה, הנרמזים בבי"ת. וסוד חכמה הנרמזת בריש דהיינו ראשית חכמה. וסוד דעת הנרמז בוא"ו, וא"ו עלאה. וסוד כתר, הנרמז בכ' פשוטה, כי נתיב לא ידעו עיט הוא שער החמשים, והוא כתר עליון, כנזכר בתיקונין. לפי שממנו מושך הטיפה העליונה הנעלמה, והכל נכלל בברוך. והוא דוגמת ברוך שבתפלה, שפירשו בתיקונין, ב' תרין, שכינתא עלאה ותתאה כו'.

הנקרא גבורה, הכלול בימין, והימין בו. דכד אשתלים מרזא דתרין סטרין, אתקרי אלהינו. כי אל בסוד הימין, והי' בסוד השמאל, הרי הימין בשמאל, והשמאל בימין. ואין זה דומה לאלהים, כי אלהים יש בו שתי אותיות מהימין, ושלשה מהשמאל, א"ל מהימין, והי"ם מהשמאל, ולפיכך היא דין. אבל כאן יש שתי אותיות מכל אחד לבר. ואמנם נר"ן, הוא מצד הדין, רוא דסיהרא. וא"ו מצד ת"ת, שהוא רחמים. ונמצא, שמתחילת שם זה א"ל שהוא רחמים, ימין, נכלל בסוד היי, שהוא דין, שמאל. וסוד נון שהוא דין שמאל, נכלל בסוד וי, שהוא רחמים ימין. הרי סטרא דשמאלא דכליל בימינא, וסטרא דימינא ביה, כנזכר בר"מ.

והנה עד כאן סוד השפע היורד מלמעלה, להתברך המדות הנזכר, לצורך עצמן, לא להשפיע לאחרים, ולפיכך אין מגיע השפע הזה, רק עד הזרועות. וכאשר יתברכו מדות אלו הנזכר לצורך עצמן, אז יחזרו למקומן לבינה, לקבל שפע, להוריד למטה, ואז תקרא הבינה מלך, להיות שריה נשפעין ומלובשין לבוש מלכות ועשירים, ואם זה השפע לא היה להם מתחילה, לא יוכלו לחזור לשרשן, לקבל שפע, להרק למטה, כד"א ולא יראו פני ריקם, כי מדות אלו הם סוד הפנים, פני משה. אמנם נצח והוד, אינם עולים למקור העליון, שהוא בינה, בזרועות, כי אין דקותם כל כך, לשיוכלו להכלל בעולם הנעלם, ולעלות שם, ולקבל שפע, ולפיכך הם לבר מן גופא, והבן זה.

ומלך זה, הוא העולם הנעלם, ולפיכך אנו אומרים אשר קדשנו, באורח נסתה, באורח סתים. ועולם זה הוא נקודה אמצעית שבבינה, דוגמת ציון שבמלכות. ואין המדות האלו עולים רק עד מקום זה בלבד, ולא למעלה ממנו. ומקום זה שעולים בו, הוא בסוד התדבקות השביל העליון בתוכו, ונקרא אשר. כמו שיסוד נקרא למטה אשר, כד"א מאשר שמנה לחמו. כן עלמא דאתי נקרא אשר, בסוד דעת עליון הדבוק בו, וזהו מלך העולם אשר. ועם זה,

אתה הוא חסד, כי אחר שהתחיל השפע מבינה על ידי חכמה, ועדיין היה נעלם במקום גבוה, נתגלה יותר בחסד, כי שם תחילת מקום הגילוי. ולפיכך נקרא אתה, כד"א אתה כהן לעולם, כנזכר בזה, ומשם יורד השפע לת"ת, הנקרא ה'. ואח"כ אלהינו, שהוא סוד השמאל,

הנהות ומראה מקומות

(י) ספר הלקוטים תהלים סימן ע"ז.

הזה, הנה הוא מתחלק ונכלל בתלת רישין, הנזכר למטה, וז"ל, ג' רישין אתגלפן דא לגו מן דא כו'. והאיין סוף מתעלם ונמצא בתוכם. ובהיות הא"ס נמצא ומתעלם בתוכם, אז הוא הא"ס, נק' בשם עתיקא דכל עתיקין. וזמ"ש לקמן האי עתיקא קדישא טמיר וגניז, וחכמתא עלאה וכו'. וכן בעמוד שני של דף זו, אמר, האי עתיקא קדישא, אשתכח בג' רישין כו'. ונמצא, כי עיקר שם הוזה דעתיקא קדישא, הוא הא"ס, אלא שגם התלתא רישין הנזכר, נקראים גם הם בשם עתיקא דכל עתיקין, לבחינת התעלמות הא"ס בתוכם, והבן זה היטב.

ונתחיל עתה לבאר, ענין העשר ספירות, שהאציל הא"ס. (ג) דע, כי תחילת וראשית כל מה שהאציל הא"ס, הם עשרה ספירות, השרשיות ומקוריות, אשר הם שרש ומקור וחיות אל כל האצילות כולו, והם עשרה חלקי הכתר של האצילות, ונקרא א"א. ואלו העשר ספירות הם הנרמזים כאן, באומרו, כד אתתקו, אפיק תשעה נהורין, דלהטין מיניה, מתקוני נ"ו. והם הם אותם הנזכר בפרשת נח דף ס"ה ע"א, ובפרשת פקודי דף רכ"ז ע"א, ודף רס"ט ע"א, וז"ל, וכדין, דא נהירו דמחשבה דלא אתידע, בטש בנהירו דפריסא, ונהרין כחדא, ואתעבידו תשעה היכלין, והיכלין לאו אינון נהורין, ולא אינון רוחין, ולא אינון נשמתין, ולא אית מאן דקיימא בהו כו'. ואלה שמותם: כתר, חכמה, בינה, גדולה, גבורה, ת"ת, נצח, הוד, יסוד. הרי הם תשעה ספירות, הנזכר כאן.

ועוד יש בחינה עליונה מכולן, והיא הנקראת רישא עלאה דלא אתידע כלל, כנזכר לקמן. והיא רישא הראשונה שבתלת רישין הנזכר לקמן, דאתגלפן דא לגו מן דא כו'. והרי עמה, נשלמו לעשר ספירות, שהם השרשיות ומקודיות, והם חיות לכל העולמות, ולכל האצילות כולו.

ואם כן צריך שתדע, כי התרין רישין תתאין, מאלו התלת רישין הנזכר, הנה הם סוד כתר וחכמה, הנזכר באלו התשעה ספירות.

אתתקו ולא אתתקו, אתתקו בגין לקיימא כולא. ולא אתתקו, בגין דלא שכיח.

כד אתתקו, אפיק תשעה נהורין דלהטין מיניה, מתיקוני. ואינון נהורין מיניה מתנהרין ומתלהטין, אזלין ומתפשטין לכל עיבר. כבוצינא עלאה, דאתפשטין מיניה נהורין לכל עיבר. ואינון נהורין דמתפשטין, כד יקרבו למנדע לון, לא שכיח אלא בוצינא חד בלחודו. כך הוא ע"ק, בוצינא עלאה, סתימא דכל סתימין. ולא שכיח בר אינון נהורין דמתפשטין, דמתגליין וטמירן. ואינון אקרון שמא קדישא, ובג"כ כלא חד.

ומה דאמרו חברנא בספרי קדמאי, דאינון דדגין דאתבריאן, וע"ק אתגלי בהו בכל חד וחד, משום דאינון תקונין דע"ק. לאו השתא עינא להני מילין, דהא אמינא לון באדרא קדישא, וחמינא מה דלא ידענא הכי, ואסתים בליבאי מלה, והשתא אנא בלחודאי אסהידנא קמיה מלכא קדישא, וכל הני זכאי קשוט דאתו, למשמע מילין אלין. גולגלתא חוורא דרישא כו'.

פירוש האדרא זוטא קדישא

דע, כי מורי ז"ל התחיל לבאר לי אדרא זו של האזינו, והיה בדעתו לכלול בביאורה, רוב הקדמות של החכמה הזו, הנקראת חכמת האמת, ואגב גרדה, היו מתבארים לשונות רבים מן האדרא הזאת, וגם מאדרת נשא, ולא זכיתי לשמוע רק מעט מועיר, כאשר עיניך תחזינה ותראנה, והנני מעתיקם פה כפי הסדר, אשר הייתי שומע ממנו הדרושים, וזה החלי בע"ה. בראשונה, צריך אני להודיע, ענין השם הזה, הנקרא בשתי האדרות האלו, והוא עתיקא דכל עתיקין כו'. כבר ידעת, כי האין סוף האציל את העשר ספירות, ואמנם הוא גניז וטמיר בספירת הכתר, כנזכר בתיקונין. והטעם הוא, כי בהיותו טמיר וגניז בכתר, אפשר שיתגלה אלינו קצת הארה ממנו. מש"כ, בהיותו מסתלק ח"ו מתוכו. והנה בחי' הכתר

הנהות ומראה מקומות

(ג) ע"ח ח"א שער א"א פרק ב'. ע"ח עם פמ"ס ענף ג"ח. תע"ס שיעור י"ג מן אות ר' כל ההמשך.

נוקבין אשר ביסוד הנקבה. שצריך להעלותם לגבי בעלה. וענין הזה נקרא כריה, ואמר, כי כריה זו נעשית ע"י נריבי העם, הם אבהן, דאיקרון נריבי עמים. והם חסד וגבורה, אשר הם שתי הידים של אימא עלאה, אשר בהם חמש חמש אצבעאן. והם סוד, חמשה אותיות מנצפ"ך שהם כפולות, אשר הם ירדו למטה, ונעשו בבחי' מיין נוקבין ביסוד שלה, כמבואר אצלנו בפסוק ונתתם חמשיית לפרעה וארבעה הידות כו'.

אמר עוד, במחוקק: דא יסוד. במשענותם: דא נצח והוד כו'. הענין הוא, כי אחר אשר נעשה בה זה התיקון, אז נכנסו נה"י דז"א בסוד מחזין שבה. ובזה יובן הפסוק הראשון, האומר עלי באר ענו לה כו', אתה הנקרא באר, ראוי לך שתעלי מיין נוקבין מתתא לעילא, וזהו עלי באר. והטעם הוא, כי הרי כבר את מתוקנת לדבר זה, כי הרי באר חפרה שרים כו'. אי"כ ענו לה, עלי באר מיין נוקבין לגבי עילא. ובזה תבין, כי נרמז בר"ת ב'אר ח'פרה ש'רים כ'ריה בחשך, ירצה: כי ענין כריה הבאר שהיא המלכות, הנה הוא בסוד היסוד שבה, אשר שם מקום קיבוץ חמש הגבורות מנצפ"ך, ונדע כי הגבורה היא נקראת חשך, והחסד נקרא אור.

פרשת האזינו

שם בדרך רפ"ח ע"א וז"ל, פתח ר"ש ואמר, אני לדודי ועלי תשוקתו כו', כל יומין דאתקטרנא בהאי עלמא, בחד קטירא אתקטרנא ביה בקב"ה, ובג"כ השתא, ועלי תשוקתו, וזהו וכל סיעתא קדישא דיליה, אתו למשמע בחדוה, מילין סתימין, ושבחא רע"ק, סתימא רכל סתימין, פריש ואתפרש מכלא, ולא פריש, דהא כלא ביה מתדבקן, והוא מתדבק בכלא, הוא הוא כולא.

עתיקא רכל עתיקין, סתימא רכל סתימין,

וכן כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה כו'.

והנה הפסוק הזה, מדבר בענין נחש שבא על חוה, והוא במה שביארנו בריש אדרת נשא דף קכ"ח ע"ב, וז"ל, יתיב על כורסיא דשביבין לאכפייא לון, שהוא סוד שם האור ההוא, הנקרא אלהים, אשר מתפשט עד הקליפות, והקליפות נכללין זה בזה עד למעלה, עד אשר נכנס שם אלהים ביסוד של הנקבה, בסוד הגבורות אשר בה, ולבחי' אותו הכללות, שנכללו הקליפות באותו שם של אלהים כנוכר, ולבחי' ההיא היא שרמזו רז"ל ואמרו, (ל) כי הנחש בא על חוה, ולא כפשטו ומשמעותו ממש ח"ו, ונמצא, כי מה שהיה בתחילה משמש היסוד עמה, בסוד הנתיב העליון הנקרא פלא, הנה עתה יונקת מן הנתיב החיצון של אלהים, אשר גם הוא נקרא פלא. וזהו ר"ת: לא פעלתי און. כי היא אומרת שלא פעלה און עם הנתיב החיצון, רק מן הנתיב העליון הנקרא פלא גם כן.

ונחזור לענין, כי הנה גם במשנה מצינו, שקרא אל התשמיש דיבור, כנוכר בפ"ק דמסכת כתובות, וז"ל, ראוה מדברת עם אחד, מה טיבו של איש זה כו', ואמרו בגמרא, ר' פלוני אמר מדברת ממש. ר' פלוני אמר, מתיחדת כו'. והוא לטעם הנזכר, כי מה שהיה תחילה בחי' פה, הוא עתה בחי' יסוד שבה, ואותה החפירה העמוקה, שהיה בה תחילה בבחי' פה שבה, ואח"כ על ידי אר"א, שהחזירה אפין באפין כנוכר, נעשית חפירה הוה בה, בבחינת היסוד שבה, וזמ"ש באר חפרה שרים, דאולידו לה אר"א לעילא, והוא בסוד ויבן ה' אלהים את הצלע כו', שאמרו בפרשת בראשית דף מ"ט ע"א, וביארנוהו בפרשת פקודי דף רנ"ד ע"ב, והרי זה ענין החפירה בעצמה, שהוא היסוד שבה. (מ)

ועוד צריך בחינה אחרת, והיא המיין

הגהות ומראת מקומות

(ל) שבת קמו. ע"ו כב: יבמות קנ: לעיל דף קצ"א ד"ה ודע. (מ) עיין תע"ס שיעור ט' בלוח התשובות לפירוש המלות תשובה מ'.

אינה נתפסת להתעלם תוך רישא תנינא ממש, על דרך השניה שנתעלמה תוך השלישית, אמנם נשארה למעלה ממנה, ולא נתלכשה בתוכה לרוב מעלתה. וזמ"ש, דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא, וסדר הוה הוא ממטה למעלה.

והנה נניח עתה מלבאר ענין רישא עלאה דלא אתידע, הנקרא עתיק יומין, (ע) ונבאר תרין רישין דתחות מינה. כי הנה יש בהם צד עיון, כי הנה ביארנו לעיל, כי הנה הם גלגלתא ומוחא דא"א, ונקראים כתר וחכמה שרשיות. וקשה, דבשלמא גלגלתא, שפיר איקרי רישא, וכן נקרא בכל האדרא בשם רישא חוורא, גם נקרא כתר, כי כתר מלשון כותרת, כי היא גלגלתא, דמקפת את המוח. אבל מוחא סתימא, חכמה דא"א שבתוך גלגלתא, איך נקרא בשם רישא, והלא אינה ראש, אלא מוח.

ואמנם לבאר ענין זה, צריכין אנו להודיעך, שאין הדברים כמשמעותן, כי עם היות שאנו קוראים אותם בשם תרין רישין, הנה תלתא אינון, מלבד הרישא עלאה הנקרא עתיק יומין, כי בוז אין לנו עסק כלל עתה, וזכור ענין זה. וכל אחד מאלו השלשה רישין, יש בה סוד גלגלתא ומוחא, כי בפחות משני בחי' אלו, לא יצדק בהם שם רישא. והנה הכתר השרשית, הנה יש בתוכו בחי' מוחא, והוא סוד ההוא אוירא, הנזכר בריש ספרא דצניעותא, קרומא דאוירא חפייא על ההוא מוחא. והענין הוא, דהאי אוירא, נקרא מוחא בערך הכתר הזה, אבל בערך החכמה השרשית, נעשה האוירא הנזכר, בחי' גלגלתא אליו, כי בערך רישא וגלגלתא הנקרא כתר השרשית נקראת מוחא, ובערך חכמה סתימאה, חכמה השרשית, נקראת גלגלתא. וענין זה האוירא, הוא סוד מ"ש בזוהר במקומות רבים, ובפרשת בראשית, יהי אור יהי אויר, כי יצתה יוד מאויר, ואשתאר אור.

והנה ההיא רישא עלאה דלא אתידע, שהיא למעלה מכל אלו התלת רישין, אחזי נהורא

התיקון כו', (ס) כל ההקדמה הזאת היטב, ושם תראה, כי כל אלו התשעה ספירות שרשיות, הם הנקראים א"א, שהוא ספירת הכתר של כללות עולם האצילות. ולפי ששלשה ראשונות דעתיק אינון מתלבשות בא"א, נקראים רישא, אך להיותם תכלית החיבור, נקראים רישא חדא. וכן שתי ראשונות דאריך, אינון מתלבשות באבא ואימא, לכן נקראים רישא. אך להיות ניכר קצת דין במוחא סתימא, חכמה דיליה, לכן נקראים בשם תרין רישין נפרדות, ונמצא שהן תלת רישין כנזכר.

ולכן נבאר בתחילה, ענין אלו התלת רישין, וז"ל האדרא הזאת, האי עתיקא קדישא סמיר וגניז כו', תלת רישין אתגלפאן, דא לגו מן דא כו'. וביאר סידרן, ממטה למעלה, וזמ"ש, רישא חדא חכמתא סתימאה, דאתכסיא ולאן מתפתחא כו', והיא מוחא סתימאה שבא"א, הנקראת חכמה השרשית.

רישא עלאה, עתיקא קדישא, סתימא רכל סתימין. וזו היא גלגלתא דא"א, הנקרא כתר השרשית, ולפי שכתר הוא למעלה מחכמה, לזה הזכיר כאן ואמר, רישא עלאה, כלומר: שהיא עלאה על התחתונה.

רישא לכל רישא, רישא דלאו רישא, ולא ידע ולא אתידע מה דהוי ברישא דא, כו' זו היא בחינת רישא עלאה דלא אתידע כלל, והיא בחינת עתי' כנ"ל.

ואמנם אם תדקדק, תמצא, שאומר דא לעילא מן דא, ודא לגו מן דא, ולא אמר, דא לעילא מן דא, ודא לעילא מן דא. והטעם הוא, כפי מה שאמרנו, כי רישא עלאה, איננה דומה לתרין הרישין תתאין דמינה, לפי שבתוכה מתעלם הא"ס. אמנם אינה דומה להם, לפי שהשתי רישין תתאין, הם מבחינת כלי אחר, ובתוכו בחינת האור העצמי הפנימי, ולכן אלו השנים נתלבשו דא לגו מן דא, ונעשית זו בתוך זו ממש. אבל רישא עלאה, לרוב רוחניותה

הגחות ומראה מקומות

(ס) שער ההקדמות דף ר"ל. ע"ה ח"א שער המלכים פרק ז'. ע"ה עם פמ"ס ענף כ"ט. מבו"ש ש"ב ח"א פ"ו ושב"ב ח"ב פ"א. תע"ס שיעור ש"ב ח"א פרק ז'. ע"ה ח"א שער א"א פרק המלכים פרק ז'. ע"ה עם פמ"ס ענף כ"ט. מבו"ש ש"ב ח"א פ"ו ושב"ב ח"ב פ"א. תע"ס שיעור ז' מן אות כ'.

והרי נתבאר, כי ההיא רישא עלאה דלא אתידע, דאיהי לעילא מן התשעה ספירות, אין בו שום תפיסה כלל. אבל אלו התשעה ספירות שרשיות אשר תחתיו הם המתפשטות בדרך הנו' בשלשה מקומות הנזכר.

כלל העולה, צריך שתדע שרש כל הדברים האלו, כי האי"ן סוף למעלה מן הכל. ותחתיו, הוא ההיא רישא דלא אתידע, שהיא נקראת אצלינו תמיד, בשם עתיק יומין. ותחתיו, הוא אלו התשעה ספירות השרשיות, אשר כולם הם בא"א, המתפשט ומתלבש תוך עולם האצילות כולה, עד סוף נוק' דו"א דאצילות, בכל ענין התפשטותם, עד למטה, עד הנוק'. ונמצא, כי בהתחבר עתיק יומין, שהוא נקרא כללות אחד דרישא עלאה דלא אתידע, עם התשעה ספירות השרשיות, שהם בא"א, יהיו עשר ספירות גמורות שרשיות. אבל העליונה מכולן, אינה נכנסת בשם ספירה, כי הרי אין ספירת הכתר רק בא"א כנזכר. ונמצא אם כן, כי עיקר התלבשות הא"ס בתלת רישין, הם עת"י, רישא עלאה דלא אתידע, ושתי ספירות השרשיות, הנקראין כתר וחכמה, הם תרין רישין תתאין, והרי הם ג' רישין.

וצריך שתדע, כי אלו התרין רישין תתאין, הנקראין כתר וחכמה, הם הם כתר דאריך אפין, ומוחא סתימאה דיליה, הנקרא חכמה, ושניהם, נקראים גלגלתא ומוחא דא"א. אבל הבינה דא"א, ירדה למטה בגרון דא"א, ולכן לא נזכרה בכלל הרישין דא"א, כי אינה ראש, אלא גרון, כמו שנבאר לקמן בע"ה. ולכן לא הוזכר בחי' ראש, רק אל רישא של עתיק יומין, שהן שלשה ראשונות שבו, ונקרא רישא תדא עלאה דלא אתידע. וכתר וחכמה דא"א, גם הם נקראין ראשין, לפי שהם בראשו דא"א. והרי הם תלת רישין דאתגלפן דא לגו מן דא כו'. ושאר השבעה ספירות דא"א, מבינה שלו ולמטה, אינם נקראים ראשים, לפי שהם תחת הראש דיליה, מן הגרון ולמטה.

ועיין בשער ההקדמות, בדרוש המתחיל וז"ל, ונחזור לבאר בפרטות ענין אלו העשר נקודים, איך היו קודם התיקון, ואיך היו אחר

הראש העליונה על שתיהן, שהיא הנקראת רישא עלאה דלא אתידע, היא למעלה מן התשעה ספירות הנזכר, ועמה נשלמין לעשר ספירות גמורות. והנה בחינת המלכות, לא נזכרה ולא נתגלית באלו התשעה ספירות השרשיות, אמנם אח"כ נגלית המלכות, מסוד האי רישא עלאה דלא אתידע, העומדת למעלה מן התשעה ספירות שרשיות הנזכר. ובוה תבין, מעלת וגדולת המלכות, כי היא עטרה בראש צדיק, היתה לראש פינה, אשר לעתיד תהיה גדולה מן השמש, והבן זה.

ודע, כי אלו התשעה נהורין הנזכר, אינן יכולין להתגלות למטה, מחמת רוב הארתם, ולכן הוצרך התיקון, הנזכר בשתי אדרות האלה, כי על ידי מציאות התיקונין והלבושים, נמשך האור דרך התלבשות, והוא מתעבה, והולך ומתמעט, כי הוא נמשך דרך שערות, ונקבים צרים, וצנורות, ועל ידי כך יש יכולת בתחתונים לקבל האור הזה, כי המעטתו, זה הוא סוד התיקון, וכמבואר אצלינו בפרשת נשא דף קכ"ח ע"א.

גם דע, כי אלו התשעה ספירות השרשיות, אשר למטה מההיא רישא עלאה דלא אתידע, הנה הם כל אחד ואחד מהם, כוללת עשרה, כי כל דבר הנקרא ראש, הוא כולל עשר. והם מתפשטין בשלשה מקומות, שהם: א"א, וז"א, ונוק' דו"א. באופן זה: כח"ב, הם תלת רישין דעתיקא, הנקרא א"א, וחג"ה, הם תלת רישין דו"א, ונה"י, הם ג' רישין דנוק' דו"א. וזהו הסוד שהודעתין במקום אחר, כי תלת מוחין דנוקבא דו"א, הם סוד נה"י, והבן זה. ואמנם אר"א, לא נזכר מציאותם באדרת נשא, והטעם הוא, משום דאר"א אתכלילן במזלא, כנזכר באדרת האזינו דף רצ"א ע"א, וז"ל, הני אב ואם, כלילן ומתחבראן דא בדא כו'. ותליין ממזלא קדישא, יקירו דכל יקירין כו', האי אב ואם כולהו בהו סתימאן, ואינן סתימאן במזלא קדישא עתיקא כו'. ולכן לא נזכרו שם, ואמנם באדרת האזינו נתבאר ענינם. וכמעט, כי עיקר מה שנתחדש באדרת האזינו, הוא ענין אר"א, שלא הוזכרו באדרת נשא. ולמטה יתבאר בדברינו, ענין אר"א איך אתכלילן במזלא וע"ש.

בחינת ספירת הכתר דא"א, ובה יש י"ג תיקונים דילה, ואינן בבחי' שערות, אלא בבחינת ארחין חורין, שהם בחי' הלבנונית שעל עור הגלגלת, ומקום החלק שבין שיער לשיער, ע"ד ההוא ארחא חיורא, דבפלגותא דשערי. ובשער הייחודים, ביחוד אחד שבאלו הרישין והדיקנא דעתיקא, הארכתי הדיבור בזה מאד, (ק) וע"ש. ועל אלו הי"ג ארחין חורין, הוא מ"ש באדרת נשא דף קכ"ח ע"ב, האי גלגלתא, חורא דילה אנהיר לתליטר עיבר גליפין כו'.

וברישא תנינא, הנקרא אירא, יוצאין מאותה הקרום שעליה, הנקרא קרומא דאירא, נפקי י"ג תיקונים אחרנין, הנק' י"ג נימין דשערי הנזכר באדרת נשא דף קכ"ט ע"א, י"ג נימין דשערי קיימי מהאי סטרא ומהאי סטרא כו'. ואלו הם השערות המתפשטות ברישא דא"א.

וברישא תליתאה, הנקרא מוחא סתימאה, יש בו י"ג תקונים אחרנין, והם במוח עצמו, הנחלק ל"ג עיבר. כנזכר כאן באדרת האונו דף רפ"ח ע"ב, בגין דהאי חכמתא סתימאה ביה, מתפרש תלת זמנין לארבע ארבע כו'. ואמנם יש כאן קושיא אחת, והיא, כי באדרת נשא דף קכ"ט ע"א אמרו, ובכל נימא ונימא, אית מבוזא דנפיק ממוחא סתימאה, ונהיר ונגיד בהוא נימא, לנימין דניא כו', נראה כי הי"ג נימין, הם צנורות ומקורות דנפקי מרישא תליתאה, הנקראת מוחא סתימאה. וכאן אמרנו, שהם י"ג תקונים דרישא תנינא, הנקראת אירא.

והתשובה היא, כמ"ש לעיל, כי מוחא סתימאה, הוא פנימי. ואירא, הוא אור המקיף שעליו. וכאשר יוצא אור המוחא סתימאה לחוץ, הוא מוכרח שיעבור דרך אור המקיף עליו, ואין האורות מתערבין זה בזה, כדמיון הירדן הנמשך ועובר בתוך ים טבריה, ואינו מתערב בו. ונמצא, כי הי"ג נימין דשערי, אינן אלא תיקוני רישא תנינא, אירא המקיף. ובתוכם יוצאין גם אורות של מוחא סתימאה הפנימי, ויוצאין לחוץ דרך העברתם, תוך צנורות נימין

רישא תנינא הנקראת אירא, והיא בחינת רוח, והיא מקיף הקטן אל הפנימי, שהיא רישא תליתאה. ויש בה ג"כ ג' היות אחרות, ע"ד הנ"ל, בסוד: פנימי, ומקיף, ומקיף לשניהם. והם במילוי ס"ג. והם מנוקדות ממש, ע"ד הנ"ל ברישא קדמאה, אלא שבמקום צירי, הוא כאן סגול.

רישא תליתאה, הנקרא מוחא סתימאה, בחי' נפש, והיא בחי' פנימי, וגם היא נחלקת לשלשה היות דמילוי אלפין דמ"ה, בסוד: פנימי, ומקיף ומקיף לשתיהן. והם מנוקדות ע"ד ג' ההיות של רישא תנינא, שהם סגול במקום צירי, אלא שבכאן יש שינוי אחר ג"כ, והוא, כי במקום נקודת קמ"ץ, הוא כאן פת"ה.

נמצא, כי השנית משונית מן הראשונה, כי הוא בסגול במקום צירי. והשלישית, משונה מן השניה, שהיא בפתח במקום קמ"ץ. וגם בענין המילויין הם משונות זו מזו, כי הראשונה במילוי יודין דע"ב. ורישא תנינא, במילוי ס"ג. ורישא תליתאה, במילוי אלפין דמ"ה. והרי נתבאר שלשה הרישין, בבחינת העצמות והרוחניות שבתוכם.

ועוד יש בחי' שנית, שהיא בחי' הכלים שלהם כנ"ל, והם ממש ע"ד ההיות הנ"ל, אלא שבמקום ההיות, הם כאן בחי' שמות של אהיה. ובכל רישא מהם, יש שלשה שמות אהיה, ומסודרים במילוייהם ובנקודיהם, ממש ע"ד הנ"ל בג' ההוי"ת. והרי הם בכל רישא מהם, ג' הוי"ת בסוד רוחניות. וג' אהי"ה בסוד כלים שלהם, ובית קיבול שלהם. והם ששה שמות בכל ראש מהם, ועולים לחי' העולמים כנ"ל.

וענין ג' ההוי"ת של הרוחניות, המשתנות בבחינת המלויים שלהם, כבר ביארנום בפרשת נשא דף קמ"ו ע"ב, בר"מ, בברכת כהנים וע"ש. (ז) ועתה נבאר מה שאמרנו למעלה, כי בכל ראש מאלו השלשה, יש בהם בחינת י"ג י"ג הנה ברישא קדמאה, הנקראת גלגלתא דא"א, וגם היא נקראת רישא חורא, והיא

הנחות ומראה מקומות

(ז) ע"ה ח"א שער א"א פרק ה'. ע"ה עם פמ"ס ענף ס"ג. (ק) שער דח"ק יחוד י"ז דמ"ה ע"ב.

כהוא אוירא, שבין גלגלתא למוחא סתימאה דא"א, ולכן הושמה אותה הקרומא דאוירא, מפסיק ומבדיל בין האוירא אל מוחא סתימאה, כדי שתוכל המוחא, לסבול אור האוירא הגדול.

וכבר נתבאר אצלי, ענין זה האוירא, שהוא אותו האויר הרוחני, המתלקט ומתלבש תוך נקבי הגלגלתא, כנודע, כי הגלגלתא כולה נעשית חדרים חדרים קטנים, ובתוכם שוכן האוירא, כדמיון המוח שבתוך הגלגלתא. ולמטה בע"ה, נבאר ענין זה האוירא מה ענינו, וביארתי, בסדר התלבשות עת"י תוך שבעה דגלגלתא דא"א וע"ש.

גם דע, כי הגלגלתא, הוא בחי' נשמה ואוירא, בחינת רוח. ומוחא סתימאה, בחינת נפש. וזה ענינם: ונתחיל מגלגלתא, הנקראת נשמה, המקיף הגדול, הנה נתבאר לעיל, כי בכל אחד משלשה אלו, יש שלשה הויות, ונמצא שהם ג"פ י"ג כנ"ל. והנה ג' ההויות אשר בגלגלתא הם אלו: כי כאן בגלגלתא, הוא הויה דמילוי יודי"ן ע"ב כי כל בחי' הויה במילוי יודי"ן, היא בחי' נשמה, וכלל זה יהיה בידך, כי כאן בא"א כל השמות אשר בו, הם ממולאין במילויין. וגם הם מנוקדים גם כן.

והנה ההויה הוה דמילוי יודי"ן שבגלגלתא כנזכר, אין ניקוד בו, רק בארבעה אותיות ההויה פשוטה אשר בו, כזה: יו"ד בחולם, ה"י בצירי, וי"ן בקמץ, ה"י בצירי. ועוד יש הויה שניה, המקיף לראשונה, והיא גם כן במילוי יודי"ן, אבל היא מנוקדת בכל עשר אותיותיה, באופן זה: כי בשלש אותיות יו"ד, כל אחד נקודה בחולם, ושני אותיות ה"י, שתיהן מנוקדות בצירי. ושלשה אותיות וי"ה, שלשתן מנוקדות בקמץ. ושני אותיות ה"י, שתיהם מנוקדות בצירי. ועוד יש הויה שלישית, המקיף לשתייהן, והוא גם כן במילוי יודי"ן, אבל ארבע אותיותיה הפשוטות, הם מנוקדות ע"ד הנזכר, י בחולם, ה' בצירי, ו' בקמץ, ה' בצירי. ושאר שש אותיות המילוי, כולם מנוקדים בקמץ. והנה שלשה הויות אלו, הם ברישא קדמאה, הנקרא גלגלתא דא"א, בסוד: פנימי, ומקיף, ומקיף לשניהם. ושלשתן בחי' נשמה.

הרי נתבאר ענין תרין רישין תתאין, שהם כתר וחכמה השרשיות, איך נחלקין לתלת רישין והם: גלגלתא, ואוירא, ומוחא. זה למעלה מזה, כסדרן. ונמצא, כי גלגלתא ומוחא, הם כתר וחכמה השרשיות שבא"א, והם התרין רישין תתאין, מן השלשה הנזכר באדרא. אבל האוירא, היא המשכת רישא עלאה דלא אתידע, הנקרא עת"י, שנתגלה כאן להחיות להם.

ונבאר עתה, ענין אלו התלת רישין, ששלשתן בא"א, מה ענינם. (פ) דע, כי בכל אחד מאלו התלת רישין, יש בו בחי' הכלי, ובחי' העצמות, שהוא הרוחניות שבתוכו. והרי השלשה רישין, הם עתה ששה, וכל אחד מאלו הששה, מתחלק לשלשה בחי'. והרי הם ח"י, בסוד ח"י העולמים, כי מאלו התלת רישין, מתפשט החיות לכל העולמים כולם שבאצילות, ואלו השלשה בחינות שיש בכל אחד מהם, הוא שם יהוה, ונמצא כי שלשה פעמים יהוה בכל אחד מהם, הם י"ב, והשם בעצמו הרי י"ג. ואלו הם שרש שלש פעמים י"ג י"ג י"ג, שמצאנו באלה האדרות, כי באדרת נשא דף קכ"ח ע"ב אמר, וו"ל, האי גלגלתא, חוורא דיליה אנהיר ל"ג עיבר גליפין כו', ד' בסטרא חד, וד' בסטרא חד כו'. עוד הוזכרו י"ג אחרים, שם דף קכ"ט ע"א, וו"ל, י"ג נימין דשעדין, קיימי מהאי סטרא, ומהאי סטרא כו'. וכאן באדרת האזינו דף רפ"ח ע"ב, אמר, וו"ל, בגין דהאי

הנחות ומראה מקומות

(פ) ע"ה ח"א שער א"א פרק ד'. ע"ה עם פמ"ס ענף ס"ב. תע"ס שיעור י"ג מן אות ל"ד.

בסוד השערות הנקראים עמר נקי, על גבי אודנין, כי שם מקומם, כנזכר בתיקונים תיקון ע' דף קכ"א ע"א, וז"ל, בגוונא דשערא דתלייא מעל אודנין, מימינא ומשמאלא כו', ובג"ד צריך לבערא שערא מעל אודנין כו'. וכנזכר באדרת נשא דף קכ"ט ע"א, וז"ל, ושערא סליק אבתרוי דאודנין כו', דנפיק שערא מבתר אודנוי, כוליה בשיקולא כו' והבן זה מאד והעלימהו.

גם להיות, כי הנצח וההוד, הם לעולם בחינת כל הדינין, וכנזכר בפרשת צו דף ל"ב ע"א, בענין ערבי נחל, שהם נצח והוד, והם בחי' כל הגבורות, וע"ש. ולכן מהם נתפשטו השערות לחוץ, כי השערות הם בחי' דינין וגבורות כנודע. וזהו הטעם שאמרו בספר התקונין, ובאדרת נשא כנ"ל, דבעינן לבערא שערא מע"ג אודנין, לפי שהם דינין, ומעכבין אזנים העליונות, מלקבל התפלה. וכיון ששרשם הם מן האזנים כנזכר, אשר בתוכם מתלבשים הנצח וההוד דעת"י, לכן צריך להסירם מע"ג אודנין, כדי שלא יקבלו משם כח וחוק, ויתגברו על הרחמים.

גם בזה תבין טעם, למה השערות יוצאין בממטה למעלה, והוא, לפי שהם יוצאין מן הנצח וההוד הנזכר, אשר בתוך רישא דא"א, ויוצאין ועולין ממטה למעלה אל הגלגלת, ושם מתגלין וצומחין.

גם דע, כי הנה נתבאר שהת"ת דעת"י, נתלבש בקרומא דאירא דא"א, והנה הת"ת הוא סוד אות ו', כנודע. וכבר ידעת, כי השערות הם סוד ווי"ו, כנזכר בתקונין דף ק"ב וקכ"א. וגם הנצח והוד דעת"י, המתלבשין בתרין אודנין דא"א, גם הם בסוד ווי"ו, כי לכן נזכרים בשם ווי העמודים כנודע, לפי שהם תרין וויין דנפקי מת"ת, ואי' גדולה, ונמצא בזה, כי צמיחת השערות האלה, הם יוצאין מן הנצח וההוד הנזכר, אשר נקראים ווי העמודים, ועולין ממטה למעלה דרך הת"ת, העומד בקרומא דאירא, אשר גם הוא נקרא וא"ו, ויוצאין ממנה ממטה למעלה לחוץ ע"ג הגלגלת.

וזהו סוד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום כו'. והביאור הוא: כי טרם שנתקן עולם האצילות, נקראים בשם המלכים דארץ אדום,

וזמ"ש באדרת נשא דף קכ"ח ע"ב, מוחא דעתיקא, סתים ושכיך, יתיב כחמר טב על דודרייה. הרי הזכיר היות שם השמרים שהם הדינים, אלא שהם נכפין תחת היין הטוב. וזהו מה שתמצא בספר מערכת האלהות, כי ספירת החכמה הוא דין, והבן זה. וזה החסד וגבורה דעתיק יומין, נקרא אירא דכיא, ובוצינא דקרדינותא, כמו שנבאר בע"ה, בענין אבא ואימא, וע"ש.

והנה בזה תבין, כי בוצינא דקרדינותא, גניזא בהאי מוחא סתימאה, חכמה דאריך אפיו. ושם היא השרש העליון של בוצינא דקרדינותא, שהיא שרש אל כל הדינין והגבורות שבעולם. לפי ששם היא גנוזה, גבורה דעת"י כנזכר, אלא שהדינין אשר שם, הם נכפין, ונדמין כחמר טב דיתיב על דודרייה כנזכר. אלא שמשם נתפשטה בוצינא דקרדינותא אל אימא עלאה, כמו שיתבאר לקמן בע"ה.

והת"ת דעת"י, נתלבש בקרומא דאירא דא"א, כי ההוא קרומא, הוא כדמיון רקיע, המבדיל בין מים למים, בין גלגלתא, למוחא סתימאה, אשר בתוכם, חסד וגבורה דעת"י, ולכן הת"ת דעת"י, המכריע בין חסד וגבורה דעתיק, נתלבש בהוא קרומא דאירא.

ונצח והוד דעת"י, נחלקין לב' בחינות. כנודע כי יש נצח והוד טמירין, והם תרי ביעין דדכורא, שהם טמירין בגויה. ויש נצח והוד אתגליין, והם תרין ירכין. ואמנם תרין ביעין הטמירין, הם מתלבשין בתרין אודנין דא"א, הנרמזין בספרא דצניעותא, בתיקון ה' דגלגלת בשם עמר נקי, וכמו שנבאר הטעם.

ובזה תבין טעם גדול, למה בכל שתי האדרות, לא נזכרו בחינת האזנים העליונות דעת"ק, והוא, לפי דתמן טמירין וגניזין תרין ביעי דעת"י, שצריך להעלים מציאותם. וגם במה שנודע, כי לעולם הנצח כלול בחסד, וההוד כלול בגבורה. והחסד והגבורה כבר ביארנו, שהם בגלגלתא ומוחא, וטמירי תמן ואינן נגלין. ולכן לא הוזכר מציאותם.

גם בזה תבין סוד נפלא, ראוי להעלימו, כי להיותם בחינת תרין ביעין, לכן נזכרו האזנים בלשון עמר נקי כנזכר. והטעם הוא,

דשערי. ולמטה ב"ה במקומו, יתבאר שלשה בחי' אלו, של: י"ג אורחין, וי"ג נימין, וי"ג הלקי המוחא סתימאה.

ועתה צריך לבאר, מ"ש באדרא זו דף רפ"ח ע"ב, וז"ל, ובגין כך ע"ק אקרי אין, דביה תליא אין, כל הנהו שערי, וכל אינון נימין, ממוחא סתימאה תליין כו'. והענין הוא, כמ"ש לעיל, כי עיקר שם עתיקא קרישא, הוא באין סוף, המתעלם תוך תלת רישין, אלא שגם התלת רישין, כל אחד מהם יקרא ע"ק, ע"ש האיין סוף המתעלם בתוכו. ונמצא כפי זה, כי עיקר שם ע"ק, הוא ברישא עלאה דלא אתידע, הנקרא עת"י. אלא שגם זו הרישא תנינא, דהויה אוריא דרישא דא"א, נקרא ע"ק. ונקרא אין, מפני שהנימין והשערות תליין בה כנוכר. ואעפ"י שאמר כאן, דממוחא סתימאה תליין, כבר ביארנו זה לעיל, שהכונה היא, שבתוכן נמשכין אורות מוחא סתימאה, אבל הנימין והשערות מרישא תנינא הנקרא אוריא הוה. והנה גם ההיא רישא עלאה דלא אתידע, הנק' עת"י, נקרא איין, על שם האי רישא תנינא דא"א, הנקרא אוריא, ונקרא איין, כנוכר. והרי נתבאר עד עתה, כי תלת רישין הם: חד הוא עת"י, ותרין תתאין, הוה כתר וחכמה דא"א. אבל גם אלו התרין רישין תתאין, כתר וחכמה דא"א, נחלקין, ונעשין תלת רישין, שהם: גלגלתא, ואוריא, ומוחא. כמו שביארנו עד עתה.

ועתה נבאר, כפי הבחינה הראשונה, שאין כאן רק תלת רישין, והם: העליונה הוא עת"י, ותרין תתאין, הם כתר וחכמה דא"א, שהם: גלגלתא, ומוחא סתימאה די ביה. ונבאר איך הרישא עלאה הנקרא עת"י, עם היות שאמרנו לעיל, דאיהי לעילא מנייהו, ולא לגו מנייהו, עכ"ו, מוכרח הוא, להיותי גדול מהם, להתלבש בהם. אך ההקדמה היא, כי כל הגדול מחבירו, מתלבש בחבירו אשר למטה ממנו, כדי להאיר

בו, ולהחיותו. אבל אי אפשר לתחתון, לסבול כח אור העליון, מבחינת ג' ראשונות שבו, ולכן אין העליון מתלבש בתחתון, אלא השבעה תחתונות שבו לבד, הם המתלבשות בתחתון. ונמצא, כי עת"י רישא עלאה דלא אתידע הכלול מ"ס, כנ"ל כי אין בחי' ראש בלתי שתהיה כלולה מ"ס, הנה השבעה תחתונות שבו, מתלבשין תוך א"א, הכולל תרין רישין תחתונים כנוכר.

הוא באופן זה: ובתחילה נבאר לשון פ"ק דספרא דצניעותא, דף קע"ז ע"ב, וז"ל, (ק) סטרא דסטרין, אתתקן ואודמן, בחד גלגלתא, מלייא טלא דבדולחא, קרומא דאוריא אודכך וסתים כו'. ואח"כ אמר, ותליין משבעה דגלגלא, עד יקירו דיקירותא. הרי שאמר, כי תיקוני רישא הוה שבעה, וזה פירוש: חד גלגלא, א'. מלייא טלא דבדולחא, ב'. והוא המוחא סתימאה שבתוך גלגלא דאריך אפין. קרומא דאוריא אודכך וסתים, ג'. והוא הקרום, המפסיק בין האוריא, אל המוחא סתימאה. אינון עמר נקי תליין בשיקולא, ד'. והם השערות הלבנות כעמר נקי, הנמשכות מבתר אודנין. ונמצא, כי עיקר התיקון הוה הוד', הם האודנין. רעוא דרעיון אתגלייא בצלותא דתתאי, ה'. היא המצח הנגלה בתפלת מנחה דשבת. אשגחא פקיהא דלא נאים ונטיר דתירא, ו'. והם העינים ביה. תרין נוקבין דפרדשקא, ז'. והוא החוטם. ואלו הם שבעה תיקוני גלגלתא דא"א.

והנה באלו השבעה דגלגלתא דא"א, מתלבשין ז' תחתונות דעתיק יומין, באופן זה (ר) חסד דעתיק יומין, בגלגלתא דא"א, הנקרא כתר, רישא קדמאה דביה. וגבורה דעתיק, במוחא סתימאה, שהיא חכמה שבאריך, הנקרא טלא דבדולחא. ובוזה תבין, איך הכתר דא"א הוא רחמים גמורים, מפני שהחסד דעתיק מתלבש ומאיר בו. אבל חכמה מוחא סתימאה דאריך, יש בה דינין, אלא שהם שם נכפין.

הגהות ומראה מקומות

(ק) נ"א סתרא גו סתרין (דפו"י). עיין בסולם
 ס"ד אות ו'. ובאדרא רבא אות י"ד כתוב סתרא
 פמ"ס ענף ס"ה. תלמוד עשר ספירות שיעור י"ג
 מן אות ג'.

דסתרין.

בהואו איירא. ואחזי נהוריה תמן. עכ"ו, לרוב העלמו, הוא שם בתכלית הדקות וההעלם הגדול, ובכסוי נפלא, ולכן הוצרך עוד להתגלות גילוי אחר יותר למטה, בפה דא"א. ואף גם שם אינו מתגלה, אלא בסוד הבל נעלם, כנזכר באדרא נשא דף קל"ד ע"א וע"ב, וז"ל, דתאנא. מהאי פומא עילאה קדש קדשים, נשבא רוחא כו', ודא הוא טמירותא דכולא, דלא אתדבק לא לעילא ולא לתתא, והוא סתים בסתימא דסתימין דלא אתידע כו'. רוצה לומר: כי הוא בחינת דעת עליון הנעלם דעתיק יומין, הנקרא רישא עלאה דלא אתידע, אשר נגלה שם בגילוי מעט, ואפילו שם הוא סתום, כדקאמר התם, ובהאי אתדחיצו אבהתנא, לאתלבשא בהאי רוחא כו'. וביארנו שם במקומו, דעתידין לאתלבשא ביה לעתיד, אבל לא עתה. ובוזה תבין מ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ג ע"א, וז"ל, אלא דעת גניו בפומא דמלכא כו'. הרי שלעולם בחינת הדעת מתגלה בפה.

ובמה שנתבאר, כי אין העתיק יומין מתלבש בא"א, רק שבעה תחתונות, תבין טעם, למה נקרא עתיק יומין. והענין הוא, כי מה שמתגלה ממנו בא"א, אינו רק בחי' שבעה תחתונות שבו, הנקראים בכל מקום, שבעה ימי בראשית. ולרמזו, שאינו מתגלה למטה רק בחינת שבעה יומין דיליה, לכן נקרא עתיק יומין. ואעפ"י שהכתוב אומר ועת"י יתיב כו', ושער רישיה כעמר נקי, והנה למעלה ביארנו, כי עמר נקי הוא ברישא דא"א, הענין הוא, כי מכיון ששבעה יומין דעתיק, מלובשין בשבעה דגלגלתא דא"א, לכן כתיב ביה ושער רישיה כעמר נקי, ואעפ"י שאינה זו ראשו, אלא רישא דא"א, אבל מפני שמתגלה בהך רישא דא"א, כתיב ביה ושער רישיה כעמר נקי.

והנה, אעפ"י שביארנו עד עתה, כי עתיק יומין לא נתלבשו שבעה תחתונות שבו, אלא בז' תיקוני גלגלתא דרישא דא"א, שהוא בחינת הכתר בלבד דא"א. צריך שתדע, כי מוכרח

השביעי, הנקרא תרי נוקבא דפרדשקא, והיא סוד החוטם דא"א, וזמ"ש דף רפ"ט ע"א, והכא כתיב ותהלתי אחסם לך. בסוד תהלה לדוד, שהיא המלכות, אשר נתלכשה בחוטם. כי כל תהלה היא במלכות, אלא שתהלה זו היא במלכות עת"י. והרי ביארנו, ענין השבעה תחתונות דעת"י, איך נתלבשו בשבעה תיקוני גלגלתא דא"א.

אבל שלשה ראשונות של עת"י, לא יכול א"א לסובלם, ולהלבישם בתוכו. ולמטה יתבאר בע"ה, כי אין זה רק בחינת הארה בלבד, אבל התלבשות שבעה תחתונות דעתיק בא"א, הוא בכל שיעור קומה שלו, וע"ש היטב. וסוד ענין התלבשות זה, דעהו והבינהו, ושימהו במקומות אחרים. והענין הוא, דע, כי מן העתיק יומין נמשכין נפש ורוח ונשמה אל א"א, באופן זה: כי מן המלכות דעת"י, שנתלכשה בו, נמשך בחינת נפש אל א"א, ומן שש ספירות העליונות, שהם מהחסד עד יסוד דעת"י, אשר נתלבשו גם הם תוך א"א, משם נמשך בחי' רוח אל א"א, אבל הנשמה שלו, אינה באה אלא משלשה עליונות דעת"י. והנה לרוב גדול אור שלהם, אינו יכול לסבלן בבחינת אור פנימי, ונשארו השלשה עליונות דעתיק בבחינת אור המקיף, על ראש א"א. ועכ"ו בחינת הדעת של עת"י, שהוא למטה משלשה ראשונות: כתר, חכמה, בינה דעתיק יומין, נתלבש בא"א, בהואו איירא, אשר לגו מן גלגלתא דא"א, ושם היא בבחינת נשמה פנימית אל אריך אפין. וזהו סוד ההוא איירא המפסיק בין גלגלתא ומוחא, והזכרנוהו למעלה, בשם רישא תנינא מתלת רישין דא"א. והוא סוד האירא, הנזכר בוהדר בפרשת בראשית, (ש) על יהי אור, יהי אור, דאסתלק יו"ד מאור, ונשאר אור. ולרוב אור זה אירא, הונח אותו הקרום, להפסיק בינו למוחא סתימאה, ויוכל מוחא סתימאה לסבלו, וזמ"ש, בספרא דצניעותא קרומא דאירא אודכך וסתים.

ואמנם אף גם שנתגלה הדעת דעת"י

הנהרות ומראה מקומות

(ש) זהר בראשית א' אות ל"ב. ועיין שם בפירוש הסולם.

שהם למטה מן המצח. ולכן המצח הוא התקון החמישי, עומד בין שתי בחינות נצח והוד, שהם בתיקון הרביעי, ובתקון הששי. ויען נודע, כי הנצח וההוד מתגלה בהם ביסוד, לכן נקרא זה התיקון החמישי, שבו גנוז יסוד דעת"י, נקרא מצח. ואמרו באדרת האוינו דף רצ"ג, ואוקימנא, דאקרי נצח באתוון רצופין, כי מצח ונצח הם שוין, כי נקרא מצח, ע"ש גילוי הנצח בו כנוכר.

ולכן במצח יש בו בחי' דינין, מפני גילוי הנצח בו, שהוא סוד דינין כנ"ל. אלא שמצח דו"א, ניכרין בו הדינין, כנוכר שם דף רצ"ג ע"א, וז"ל, בהאי מצחא תליין כ"ד בתי דינין כו'. אבל במצח דא"א, אעפ"י שיש בו דינין, הם נכפין תחת הרחמים. וזמ"ש בפרשת נשא, מהאי מצחא נהרין ארבע מאה בתי דינין כו'. וזמ"ש כאן, באדרת האוינו דף רפ"ח ע"ב, מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא רצון אקרי, דהא רישא עלאה דא סתיים לעילא, דלא אתידע, פשיט חד טורנא יאה ובסימא כו'. פירוש: כי מצחא דעתיקא קדישא, הוא אריך אפין, נקרא מצח הרצון, אעפ"י שהוא דינין. וביאר הטעם, שהוא, לפי דההוא רישא עלאה דלא אתידע, שהוא עת"י, פשיט חד טורנא יאה ובסימא, הוא בחי' התפשטות היסוד דעת"י בהאי מצחא דא"א, והיסוד ההוא נקרא רצון. וזמ"ש כאן בספרא דצניעותא, כי התיקון החמישי נקרא רעוא דרעוין, רצון כל הרצונות, ואמנם היות היסוד נקרא רצון, הענין הוא במה שידעת, מ"ש באדרת נשא דף קמ"ב ע"א, דאתגלי חסד עלאה, ותלייא בפרם אמה שהוא היסוד, והוא מה שידעת, כי טיפת החסדים הם נמשכים מספירת החסד אל ספירת היסוד, והיסוד נותנן בסוד טיפת הזווג אל הנקבה. ונמצא, כי בזה היסוד דעתיק יומין, מתגלה בו החסד דעת"י, הנקרא רצון, כי כל חסד הוא רצון, בסוד נוצר חסד, אותיות רצון חסד. כי הוא נשמר ונגנו בתוך היסוד כנוכר, ובחי' החסד הזה דעת"י, הגנוז בכתר גלגלתא דא"א, מתפשט עד היסוד דעתיק, הגנוז במצחא דא"א. וההתפשטות, נקרא, טורנא יאה ובסימא, והמלכות דעתיק יומין נתלבשה בתיקון

שמלכו ומתו. ובחינת אחר התיקון, הוא ענין מלכי בניי: וזמ"ש, לפני מלוך לבניי. כי מלכות מלכי אדום דקודם התיקון, קדמו אל מלכי ישראל שהוא אחר התקון. וכבר ביארנו בפרשת נשא דף קכ"ח, כי בחי' התיקון הוא, היות האור נמשך בהמעטה, דרך צנורות דקים, והם השערות העליונים, ועי"כ יש יכולת במלכים הנזכר שמתו, לקבל האור העליון ולהתקן.

והרי איך עמר נקי, שהם השערות, הם בחינת התיקון הד', מן ז' תקוני גלגלתא, הנזכר בריש ספרא דצניעותא כנ"ל, והם סוד בניי. שהם בחי' נצח והוד, בני הת"ת, הנקרא ישראל. וזהו לפני מלוך, הוא תקון א'. מלך, תקון ב'. ישראל, תיקון ג'. בניי, תקון ד'. ונמצא, כי כשבא תיקון הד', הנק' בניי, שהם השערות, אז היה כח לקבל האור העליון, ע"י השערות. והנה בחי' אלו השערות, אשר הם בבחי' ווי העמודים, ביארתיים באדרת נשא דף קכ"ט ע"ב, במ"ש, תאנא, בגלגלתא דרישא, תליין אלף אלפין רבוא כו', וע"ש. ובזה תבין מ"ש באדרת נשא דף קכ"ח ע"א, י"ג נימין דשערין קיימי מהאי סטרא ומהאי סטרא כו', כי הם אלו השערות הנקראים עמד נקי, תיקון הרביעי דגלגלתא, ויוצאין מנצח ההוד דעת"י, דרך קרומא דאיריא, שהוא הת"ת דעת"י, ולמטה יתבאר ענינם באדיקות בע"ה.

והנה הבחי' הב' של נצח והוד דעת"י הנגלין, שהם בחי' תרין ירכין, נתלבשו בתרין עיינין דא"א, שהם התקון ה', הנזכר בספרא דצניעותא בשם אשגחא פקחא כו'.

היסוד דעתיק יומין, נתלבש במצח דא"א, הוא התקון החמישי, דשבעה דגולגלתא, הנקרא רעוא דרעוין. וטעם הדבר, למה הפסיק היסוד בין שתי בחי' הנצח וההוד הוא, לפי שבחינת נצח והוד, הוא בסוד תרין ביעין, הם עליונים למעלה מן היסוד, ולכן נתלבשו בתרין אודנין שהם למעלה מן המצח, אשר בו מלוּבש היסוד דעתיק. אבל בחינת נצח והוד, בסוד תרין ירכין, הם למטה מן היסוד, ולכן נתלבשו בתרין עיינין,

תקוני מוחא סתימא דאריך כנ"ל. ומתפשט בתיקון הי"ג האחרון, הנקרא מזלא. כנוכר דף רפ"ט ע"א. וז"ל, והוא רישא סתימא דברישא דעתיקא דלא אתידע, כד פשיט חד טורנא כו', והאי רצון אתפשט לתתא בדיקנא, עד ההוא אתד דמתיישבא בדיקנא כו', וכבר לעיל ביארנו ענין זה, והוא אומרד וההוא רישא סתימא, פידוש, כי עת"י נקרא רישא סתימא, דמתלבשא ברישא דעתיקא, שהוא ראש דא"א, ואמר כי ההוא רישא סתימא לא אתידע, שהיא סוד עת"י כנ"ל, ופשיט חד טורנא במצחא, הוא סוד התלבושות היסוד שלו, במצחא דא"א, ובתוך אותו היסוד דעת"י, מתלבש חסד דעתיק יומין, הנקרא רצון כנ"ל, ולכן נקרא מצח הרצון, ואמר, כי זה הרצון שהוא חסד דעת"י, אתפשט לתתא בדיקנא, והוא המזל הי"ג האחרון, שהוא היסוד דבהאי דיקנא, כמו שיתבאר למטה.

וגם תמצא, כי גם בדיקנא נכלל בחינת ההוד, בסוד הוד זקן, הנזכר באדרת נשא דף ק"ס ע"ב, ותניא, הוד עלאה נפיק כו', ואתקרי הוד זקן כו'. גם תמצא, כי הדיקנא עצמה אינה אלא בבחינת יסוד, כי לסיבה זו הנשים אין להם זקן כנודע, והרי נתבאר, איך אלו התרין רישין: גלגלתא, ומוחא דאריך אפין, כלולין זו בזו, וזו בזו, ולכך גם אבא ואימא המתפשטין מהם, הם שוין דא לדא, כחדא נפקין כחדא שריין כנ"ל.

(ב) ועתה נבאר בחי' א"א עצמו, הנה ביארנו לעיל, מ"ש באדרת נשא דף קכ"ח ע"ב, וז"ל, האי גלגלתא, חוורא דיליה אנהיר לתליסר עיבר גליפין כו', והביאור הוא, במה שנדקדק באדרת נשא דף קכ"ח ע"ב, שאמר שם, האי גלגלתא חוורא דיליה אנהיר לי"ג עיבר גליפין, לארבע עיבר בסטרא חד כו', ולמעלה מזה בדף זו עצמה אמר, ארבע מאה אלפי עלמין, אתפשט חוורא דגלגלתא דרישוי כו', ואיך יצדקו שני המאמרים האלה, אבל הענין הוא, כי הנה נתבאר לעיל, כי מן הנצח וההוד דעתיק יומין,

והנה כיון שכל אלו הם תיקוני גלגלתא דאריך, אשר בה נעלם ומתלבש החסד דעת"י, צריך שיתפשט אורו בכלם, ואז מתפשטין שבעה אורות, מן החסד הזה דעתיק יומין, בשבעה תיקוני גלגלתא דא"א, ויובן זה בסוד מה שביארנו בפרשת תרומה דף קל"ט ע"א, כי החסד נקרא יומם, יומא דכולהו, לפי שכולל כל השבעה ימים, וזהו הביאור ממה שכתבנו לעיל: כי שבעה תחתונות דעתיק, מתלבשות בשבעה דגלגלתא דא"א, והכונה היא, על שבעה אורות של החסד דעתיק יומין, הכולל שבעה ימים שנתפשטו בהם, וזכור אל תשכח זה, ואל תטעה במה שכתבנו לעיל, ונבאר עתה בחי' מוחא סתימאה דא"א, שבו מתלבש גבורה דעתיק יומין כנ"ל. והנה גם זה המוחא סתימאה, מתפשטת לי"ג בחינות ותיקונין, והם סוד י"ג תיקוני דיקנא קדישא דא"א, כנוכר באדרת נשא דף קל"ב ע"ב, וז"ל, ותניא, כל דיקנא לא אשתכח, אלא ממוחא דרישא כו', ובאלו הי"ג תיקוני דיקנא, מתפשטין גם כן כוחות אורחת הגבורה דעתיק יומין, ע"ד הנזכר בחסד, והנה נמצא, כי עתיק יומין, מתגלה בכתר וחכמה דאריך אפין, שהם תרין רישין דיליה.

וצריך לדעת, שהיה מן הראוי, שעת"י יתגלה בכתר, והכתר יתגלה בחכמה, והתשובה היא, במה שיתבאר לקמן, כי אלו התרין רישין מתגלין אח"כ באבא ואימא, ואבא ואימא כחדא נפקי כחדא שריין, כנוכר באדרת האזינו דף ר"ץ ע"ב, ולכן נהיה הדבר הזה כן למעלה, שעת"י יתלבש בשניהם בשוה, חסד בכתר, וגבורה בחכמה, ואז נכלל חסד בגבורה, וגבורה בחסד, ושניהם בהשוואה אחת.

ומטעם זה ג"כ תמצא, כי החסד דעתיק יומין, דגניו בגלגלתא, כתר דאריך אפין, הנה הוא גניו בפומא דאמה דעתיק יומין עצמו, שהוא יסוד שלו כנ"ל, והוא גנוז במצחא דא"א, שהוא אחד מתקוני גלגלתא כנ"ל, ועכ"ז מצינו, כי משם נמשך ומתפשט בדיקנא דא"א, שהיא

הגהות ומראה מקומות

(ב) ע"ה היא שער א"א פרק ה'. מבו"ש ש"ג ח"ב פ"ה. ע"ה עם פמ"ס ענף ס"ג. תע"ס שיעור י"ג מן אות ק"ט.

התחתון. אבל השלשה דאשונות של העליון, אינן מתלבשות בתחתון, ולכן צריך שיהיו בתחתון, בחי' שלשה ספידות אחרות, כדי לקבל מן השלשה דאשונות של העליון איזו האדה, אעפ"י שאינן התלבשות ממש, ולכן מוכרח שהכל יהיו בסוד י"ג י"ג. ובסוד קבלת שבת, ביארנו בענין זה, א) יע"ש.

והנה גם למעלה ביארנו, ענין התלת רישין דא"א, שהם: גלגלתא, ואוירא, ומוחא. שכולם הם בסוד י"ג י"ג. ועתה אבאר לך ענין גלגלתא ומוחא דא"א, שהם בחי' כתר וחכמה שבו, איך כל אחד מתפשט ב"ג תיקונין, וגם היות, שכל אחד כלולה מעשר בלבד, כנ"ל בתחלת הדרוש הזה. הנה גם כן צריך, שכל אחת תהיה כלולה מ"ג, ונתחיל מ"ג דגלגלתא, שהוא כתר דאדיך, כי הוא מלשון כותרת, הסובב ומקיף על מוחא סתימאה: כתר, גלגלתא, חכמה ובינה: תרין אודנין, דעת: מצאה, גדולה גבורה: תרין עיינין, תפארת: החוטם, המכריע בין קו יושד, בין תרין עיינין נצה והוד: תרין שפון, יסוד: הלשון, מלכות: הפה, ותדין תפוחין קרישין: הם שתי הלחיים. הרי כאן י"ג דגלגלתא. ב)

ואמנם בספרא דצניעותא, כללו אותם בשבעה תיקוני גלגלתא בלבד כנ"ל. והענין הוא, כי בפרטן הם י"ג, אבל כאשר נחבר תרין עיינין בבחינה אחת, כנוכד באדרת נשא דף קכ"ט ע"ב, וז"ל, כתיב הנה עין ה' אל יראיו, וכתיב עיני ה' המה משוטטות, לא קשיא, הא בז"א, הא בא"א, ועכ"ד תרין עיינין אינון, ואתחזרו לחד עינא כו', וכן כשנחבר שתי אזנים בתיקון אחד בלבד, וכן תרין נוקבי פרדשקא, בתיקון אחד, וכיוצא בזה. אז יהיו ז' תיקוני גלגלתא לבד, על דרך שביארנו לעיל, כמו שהזכירם בספרא דצניעותא, ונמצא, כי הם שבעה תיקוני גלגלתא, והם י"ג תיקונים, והכל אחד.

הוא, שהם מתלבשות בכל קומת פרצוף א"א, ושם הוא עיקר התלבשותם, וזה פרטן: חסד, בגלגלתא, שהוא כתר דא"א. גבורה, במוחא סתימאה, חכמה, ת"ת, בבינה, שהיא הגרון דא"א. נצה, הוד, יסוד דעת"י, בחסד גבורה ת"ת דא"א. ואמנם אח"כ מבחי' היסוד דעת"י, נתפשט בנצה הוד יסוד דא"א. וטעם הדבר הוא, במה שביארנו לך בכמה מקומות, ובפרשת נשא דף קמ"א ע"ב, כי לעולם כל בחי' נה"י, בכל מקום שהם, הם נקראים לבד מגופא, ותמיד הם בסוד תוספת, ואינם עקריים. ולכן תמיד הם באים מחדש, בסוד תוספת, ואינם מושדשים שם תמיד. וזהו הטעם שבכל נה"י בכל מקום, באים בסוד תוספת, ואינם עקריים. וכן הענין כאן, כי מיסוד דעת"י נתפשטו נה"י דא"א. וכן הענין בכל נה"י שבכל האצילות, וזכור כלל זה.

הכלל העולה הוא, כי עיקר התפשטות שבעה תחתונות דעת"י, הוא בכל שיעור קומת א"א, מכתד ועד יסוד שבו. אבל ברישא דא"א, אין שם רק בחי' חסד וגבורה דעתיק בלבד, המתלבשות בכתר וחכמה דא"א, וכמו שנתבאר אצלינו במקום אחר, ת) כי הבינה דא"א לא יכלה לעמוד בראשו, אבל ירדה ועמדה בגרון א"א, ושם נתלבש הת"ת דעתיק כנ"ל. ובסוד קבלת שבת, ביארנו בענין זה, וע"ש, וכל שאר השבעה דגלגלא אינן רק הארות בעלמא, ואינן התלבשות עיקרי.

ולהבין ענין ההארות האלו מה ענינם, צריך שנבאר לך ענין אחד, ובוא נבוא אל הביאור. דע, כי כל אחד ואחד מאלו הפדצופים, שהם: א"א, ואו"א, וז"א, ונוקביה, צדיך שיהיה בו בחינת של י"ג י"ג, הענין הוא, כי כיון שנתבאר לעיל, כי לעולם העליון מתלבש בתחתון, אבל אינו מתלבש בכולו, רק השבעה תחתונות של העליון, הם אשר מתלבשות בכל העשר של

הגהות ומראה מקומות

א) שער הכוונות ענין תחום שבת ד"ה היוצא מחוץ לתחום דף סג. פע"ח הקדמה לשער השבת פ"א מראות הסולם בהקדמה לספר הזוהר דף ה' ד"ה שמא גליפא מפרש.

ב) ע"ח שער א"א דף קפ"ח ד"ה והענין.

ת) ע"ח ח"א שער המלכים פרק ג' שער א"א סוף פ"ב מ"ק. מבר"ש ש"ג ח"ב פ"ג. ע"ח עם סמ"ס ענף ג"ט. תע"ס שיעור ח' אות ל"ט ועיי"ש באור פנימי ג' טעמים למה שבינה דא"א לא יכלה לעמוד בראשו.

הוא, לפי שהם שלשה הויות, שהם י"ב אותיות פשוטות, וכנגדם הם י"ג תיקוני דיקנא. והתקון הי"ג האחרון כולל כולם, ויש בו שלשה הויות, אחרות ג"כ, שבהם י"ב אותיות אחרות, והנה הג' הויות הם בגי' ע"ה, כמנין מולא. או כמנין מזל עם המלה עצמה, וזהו סוד התיקון הי"ג, הנקרא מולא, להיותו כולל שלשה הויות שבו, וכן התיקון השמיני, שגם הוא יורד בשקולא עד טיבורא, נקרא מולא, כנגד שלשה הויות העליונות, שבי"ב תיקוני דיקנא.

ואמנם צריך שתדע, כי אלו השלשה הויות הראשונות והתחתונות, כולם הם במילוי יודין, שהם בגימטריא ע"ב, ולקמן בענין א"י א"א יתבאר איך שניהם יונקים מאלו השני מולות, שהם: מזל העליון, תיקון השמיני, ומזל התחתון, תיקון השלשה עשר, אבא, מן השמיני, ואימא, מן השלשה עשר.

ודע, כי מזל השמיני, הוא סוד אות א' אחת, שציורה: י"ד וא"ו י"ד. אבל מזל השלשה עשר, הוא סוד א', שצורתה: י"ד וא"ו דלית, כנזכר בתקונין דף מ"א ע"ב, כי שני ציורים לאות אלף: או יו"י, או יו"ד, ולהיות כי המזל השמיני, צורתו יו"י, לכן יונק ממנו אבא, דכורא, ומן המזל השלשה עשר, שצורתו יו"ד, יונק אימא, כי אות דלת היא נקבה.

והנה המזל השמיני, נחית בשיקולא עד טיבורא, ולכן גם בו נכללו כל הי"ג תיקוני דיקנא, שהם י"ב, ועמו הרי י"ג, ואמנם הי"ב המתגלים בו, הם צורת ה' שבאמצע אות א' שבו כנזכר, וכבר נתבאר, כי כל ו' היא כפולה, כזה: ו"ו, והרי הם י"ב, ועוד יובן זה, במה שהודעתך בשער שמות הספירות ד' בענין ווי העמודים שנרמזים באות ו' שבאמצע אות א', שבשם צבאות, אשר בנצח הוד, הנחלקת לשתי ווי"ן, כזה: וכן הוא הענין ממש כאן, המזל

בפשוטה, היא ארבעה אותיות, והם בגימטריא כ"ו, הרי ל' של שקל, ולהיותם בחינת חוורא דרישא, נקרא כסף לבן, ועוד במה שידעת, כי הו"י"ה דיודין לעולם היא בחסד, כי היא בגי' ע"ב, כמנין חסד, והחסד נקרא כסף, ולהיות כי אינם ניכרים אלא מלמטה למעלה, כי תחילה מתגלית השי"ן, שהם השלשה יודין של המילוי, ואח"כ הק', שהיא הי"ד הראשונה השרשית, שממנה יצאו הג' יודין אחרות, ואח"כ שרש ההו"י"ה עצמה בפשוטה, שהיא בגימטריא ל' כנזכר, וזהו סדר חיבור אותיות שקל, ובענין לבישת השק, ביארנו זה באורך, בסוד והנה עשו בא, וארבע מאות איש עמו, (ב) וע"ש.

ודע, כי אין שום אחד מאלו הי"ג חוורתיו דרישא דא"א, נמשך עד ראש דז"א, אלא מן חד אורחא אחרא חוורא, דאזיל בפלגותא דשערי דאריך, משם נמשך אורחא אחרא, אל רישא דז"א, במקום פלגותא דשערי דרישא גם כן, כנזכר באדרת נשא דף קכ"ט ע"א, אבל הארבעה נימין דשערי דאחור, מגיעין ברישא דז"א, ומאירין במוחין דיליה, כמו שנבאר לקמן בע"ה בענין סוד התפילין דז"א וע"ש.

(ג) ונבאר עתה, ענין דיקנא דא"א, אשר גם היא כוללת י"ג תיקונין, הנה זו הדיקנא, היא מתפשטת עד טבורא דלכא דא"א, ושם היא התחלת רישא דז"א, כמו שנבאר בע"ה, האמנם לא כל הי"ג תיקונין דיליה, מתפשטן עד טיבורא, רק שני התקונין, הנקראים מולא, הם היורדין בשקולא עד טיבורא, כנזכר באדרת נשא דף קל"א ע"א, ולמטה בענין ז"א, יתבארו שלשה בחינות שיש אל דיקנא דא"א, בענין שיעור התפשטותה, עד איוה מקום הוא מגיע, וע"ש.

וכבר ביארתי לך בפרשת נשא דף קמ"ו ע"ב, בר"מ, כי היותם מספר י"ג תיקוני דיקנא

הנהרות ומראה מקומות

(א) האדרא רבא, מב"ש ש"ג ח"ב פרק י"א י"ב י"ג, שער הכוונות דרושי ויעבור, שער המצות פרשת קדושים בענין איסור תלחת פאות הראש ובפ' נשא, (ד) ע"ה ח"ב שער השמות פרק ג' דף של"א ד"ה הנצח והוד, שער התקדמות דף ר"ז.

(ב) ע"ה שער א"א סוף פ"ה, שער רוח הקודש דף ח' ד"ה כחנת השק.

(ג) ע"ה שער א"א פרק ח' ט' י' י"א, ע"ה עם פמ"ט ענף ס"ז ס"ח ס"ט ע', תע"ט שיעור י"ג מאות ר"י"ה עד סוף הספר, לעיל בביאור

ונבאר, סיבת התחלקותם לתלת סטריין, והוא, כי הנה כל מוח, נחלק לשלשה חללין כנודע, והם בחינת שלשה הויות דע"ב, ומלויין ביודין, ובפשוטן יש י"ב אותיות, והם סוד י"ב חיותי הנ"ל, והנה ההויה האחת, נמשכת מצד האחור, והיא ארבעה אותיות, ארבעה חיותי. ונמשכת משתי בחינות נצח והוד דעתיק, הגנוזים בשתי אונים ושתי עינים דא"א, שהם ארבעה חלקים. וכל אלו הארבעה חיותי, וגם בחינת ארבעה נימין אחרות, מן הי"ג נימין דשערות, אשר גם הם מתחלקין ליי"ג עיבר, על דרך החוורת, ומתחברין ארבעה חיותי, וארבעה נימין דשערי דרך האחור, ומתפשטין מאחורי רישא דאריך, על גבי כתפין, ונמשכין עד רישא דז"א, להאיר בו, זה, בסוד לבנונית העור, וזה בסוד שערות הנתלין עליו. וכולם הם מתחברין בשיקולא, ואינם מתפורין אל הצדדין. כנוכר שם דף קכ"ט ע"א, וז"ל, דשערי אתפני מעל גבי אודנין.

ומן התשעה חוורת הנמשכים דרך הפנים דא"א שהם הלבנונית שבעור הפנים דאריך, מתפשטין עד רישא דז"א, ונמשכין עד דיקנא דז"א, ונעשה לו תשעה תיקוני דיקניה כנודע, וכמו שנבאר בע"ה למטה, והנה מ"ש באדרת נשא דף קכ"ח ע"ב, דארבע מאות אלפי עלמין, אתפשט חוורתא דגלגלתא כו'. הם בחינת ארבעה חוורת, הנמשכין מצד אחורי רישא, והוא, כי בזאת ההויה אשר בצד אחור היא ממולאת ביודין, ויש במילויה ארבעה יודין, וכל יוד כלולה מעשר, הרי הם ארבע מאות, אבל בהיותם למעלה בא"א, הם חשבון גדול, כמבואר אצלינו בפרשת נשא דף קכ"ח ע"ב, ולכן הם בחשבון אלפים, והם ארבע מאה אלפי עלמין, וכאשר יורדין ונמשכין למטה להאיר בתחתונים, אז אין הצדיקים לוקחין מהם, אלא בסוד חשבון קטן, של ד' מאה עלמין לבד, וזמ"ש, ומנהירו דהאי חוורתא ירתי צדיקיא לעלמא דאתי, ארבע מאה עלמין כו'.

ואומרו, הה"ד ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר. הענין הוא עם האמור, כי שקל הוא ת"ל, והת' הוא סוד הארבע יודין שבהויה זו, שהם בגימטריא ש"ק של שקל, ומספר ההויה בעצמה

המתלבשים בתרין אודנין דא"א, ובתרין עינין דיליה, משם יוצאין וצומחין השערות דרישא, שהם הי"ג נימין דשערי, הנזכר שם דף קכ"ט ע"א, והנה בחינת החוורתא, היא אותו הלבנונית שע"ג העור, מקום חלק פנוי מבלי שיער, והוא כדמיון הנייר הלבן החלק, אשר עליו נרשמינ האותיות השחורות בדיו, והם השערות. באופן: כי החוורתא, הוא הנייר הלבן החלק, והשערות, הם האותיות שע"ג הנייר הלבן.

וענין שתי בחינות אלו, הוא כמ"ש לעיל, כי שתי בחינות יש לנר"ה דעתיק יומין, ולכן נתחלקו: בשתי אונים, ובשתי עינים דא"א, והנה בכל אלו, אין בהם שערות, אבל כשהם עולים ממטה למעלה, ועוברין דרך קרומא דאוריא, שהוא מקום הת"ת דעתי, סוד אות וא"ו, אז נעשים שערות ונימין, שהם בחינות וויין ארוכות, ולכן מכח אלו, נתהוו בגלגלתא שתי בחי': החוורתא, והשערות. זה, בסוד נייר, החלק הלבן הסובל הכתיבה, וזה, בסוד האותיות הכתובות עצמן.

ולכן יש בחינה, שהשערות הם יותר מעולין מן החוורת, ויש בחינה, שהחוורת מעולים מן השערות, וכמו שנבאר במקומו. ולכן תמצא, כי מן החוורתא, מנהירו דיליה, ירתי צדיקיא ארבע מאה עלמין דכיסופין לעלמא דאתי, כנוכר דף קכ"ח ע"ב, ומן השערות נמשך אל ז"א עצמו, כנוכר דף קכ"ט ע"א, ונהיר ונגיד בהוא נימא לנימין דז"א כו', וכמו שנבאר לקמן בע"ה.

והנה אלו החוורת, הם נחלקין ליי"ג עיבר כנ"ל, וסדרן הוא, אחור ופנים: כי מצד האחור דגלגלתא, הם ארבעה, ומצד הפנים, הם שמנה, לפי שהם שתי לחיים, תרין תפוחין קדישין, ושני הלחיים נחלקים לשתי חלקים, עד אמצעית החוטם בארכו, נמצאים ארבעה חוורת, בכל פן ופן משניהם. ואלו הם שלשה בחי', הנזכר שם דף קכ"ח ע"ב, לארבע עיבר בסטרא חד, והוא מצד האחור, ולארבע עיבר מסטרא דאנפוי, הוא הפן האחד, ולארבע עיבר בסטרא אחרא, הוא הפן השני, והחוורתא הי"ג, היא למעלה בגלגלתא עצמה, וכוללת כל הי"ב חוורת.

תתאין דנה"י דעתיק בלבד, הם נתלבשו בתוך נה"י דא"א, ונעשו בחינת רוח לא"א, ומלכות דעתיק, בא"א, בסוד נפש דא"א. אה"כ א"א ב' דאשונות שלו, דברי שא ידידיה, שהם כתר וחכמה שבו, הם נשארים מגולות בלי התלבשות, ועמדו בסוד אור מקיף אל המוחין פנימיים דא"א: כתר, לאבא, וחכמה, לאימא. ובינה דא"א, שהיא הגרון שלו, נתלבש בב' גלגלות, שהם: ב' הכתרים דא"א, חציו הימיני באבא, וחציו השמאלי באימא, וחורג דא"א, נעשו ב' מוחין פנימיים, דחכמה ובינה דאבא, וחכמה ובינה דאימא, חסד, לאבא, וגבורה לאימא. ודעת דאריך, ממנו נעשו ב' דעות באו"א, ומחציו העליון שבת"ת דאריך, שהוא עד הטיבור דלבא דאריך, נעשו ב' גופות או"א, שהוא הו' תחתונות שבכל א' מב', מחסד שבהם, ועד המלכות שבהם.

נשאר עתה, מטיבור דלבא דא"א ולמטה, וזה ענינו: כי מן מחצית תחתון דת"ת דא"א, נעשה גלגלא דז"א, שהוא כתר שבו, ונמצאו חורג וחצי העליון דת"ת דא"א, המלבושים בתוך או"א כנוכר, עומדין בסוד אור מקיף, ע"ג מוחין פנימיים דז"א, ומנה"י דא"א, נעשו מוחין פנימיים לז"א, ופעם אחרת שמעתי ממורי ז"ל, כי נה"י דא"א, נעשו מוחין מקיפים אל מוחין פנימיים דז"א, אבל נה"י דא"א, נעשו ג' מוחין פנימיים דז"א, ומן היסוד דא"א, נתפשט כל גופא דז"א, שהם שבעה תחתונות שבו, ומן המלכות דא"א, נתפשטה נוקבא דז"א, ומן נה"י דז"א, נעשו שלשה מוחין פנימיים דנוקבא דז"א.

ונחזור לבאר הכל דרך פרטות, הנה נתבאר למעלה, כי אריך אפין מתלבש בכל האצילות כולו, ויש לו פרצוף עשר ספירות, והנה מצינו באדרת נשא דף ק"ל ע"ב, וז"ל, דיקנא דהיא תליא בשעריו, עד טיבורא דלבא, נראה מזה, דיש לאריך אפין בחינת התפשטות גופא דיליה, גם כן, ומצינו הפך מזה באדרת האינונו דף רפ"ח ע"א וז"ל, ודאי בהאי עתיקא לא אתגלייא אלא רישא בלחודו כו', וכן בדף רפ"ט ע"ב, אמרו האי ע"ק כו', ובגין דאיהו רישא עלאה לכל עילאין, לא אדכר אלא רישא חדא בלא גופא, לקיימא כולא. ולמעלה מזה אמר, וכד האי מזלא

תליא בשקולא עד טיבורא כו', הרי כל אלו הם מאמרים חלוקים, ויובנו כמ"ש לעיל, כי האמת הוא, שיש לו פרצוף גמור ברישא וגופא, כלול מי"ס, אבל אינו נגלה מכולו, רק רישיה לבד, ושאר גופו מתלבש ומתפשט בתוך שאר הפרצופים, ונכסה, ואינו נגלה רק הראש לבד. וזמ"ש בדף רפ"ח לא אתגליא, ובדף רפ"ט אמר, לא אדכר, ובשום מקום מאלו לא אמר שאין בו אלא רישא, אלא שלא נזכרה ולא נגלית והבן זה, והטעם הוא, כי נשאר ראשו בסוד אור מקיף אל מוחין פנימיים דאבא ואימא, כנוכר, ואי אפשר לבחי' עליונה להתלבש בתחתונה, אלא השבעה תחתונות שבה לבד כנ"ל.

ואמנם נחלק שיעור קומת אריך אפין לשנים: כי אבא ואימא מתחילין להלביש את א"א, מן הגרון שבו, עד חצי העליון דתפארת שבו, והוא מקום טיבורא דלבא דא"א, במקום שמסתיים דיקנא דא"א, ומטיבורא דליבא דא"א ולמטה מתלבש תוך ז"א ונוק'. וזוהו תבין טעם, למה ז"א הוא נקרא לב, מפני שמתחיל מטיבורא דלבא דא"א, ונמצא, כי או"א מלבישין את הגרון דא"א, עד טיבורא דליביה, ודיקנא דא"א נמשכת ומתפשטת על או"א, וחופפת עליהם, ומסתיימין כחדא: או"א, ודיקנא דאריך. וזמ"ש באדרת האינונו דף רפ"ט ע"ב, וז"ל, אתנהירו תלת רישין עלאין: תרין רישין, וחד דכליל לון, ובמזלא תליין ואתכלילן ביה כו'. והענין הוא, כי כמו שביארנו לעיל ענין תלת רישין עלאין, שהם: עתיק יומין, עם כתר וחכמה דא"א, שהם רישא דיליה, כן כאן יש תלת רישין אחרות, והם תרין רישין דא"א, וחד רישא דכליל לון, הוא בחי' מזלא דדיקנא, היורד ומתפשט עד טיבורא דלבא, כשיעור קומת או"א, וחופף ומכסה עליהם, וזהו מה שביאר אמר, ובמזלא תליין ואתכלילן ביה, להיותם מכוסים וטמונים תחתיו, ולכן אין אבא ואימא יכולין להודו, אם לא על ידי דעת עליון, שהוא המזל דתיקון י"ג, והמזל דתיקון ח' דדיקנא דאריך, המתפשט ומכסה עליהם, והוא כולל את שניהם, ואינון אתכלילו ביה, ואבא, עיקר יניקתו, ממזל השמיני העליון כנ"ל, ואימא ממזל הי"ג התחתון, ולפי ששני המזלות האלו,

לתתא בדיקנא, עד ההוא אתד דמתיישבא בדיקנא, וכבד נתבאר זה לעיל, וע"ש. אבל המזל הח', הוא סוד התפארת ה) שבדיקנא, והי"ג, הוא היסוד שבדיקנא, כלול זכר ונקבה, ונמצא, כי הח', הוא זכר, והי"ג, הוא נקבה. ולכן אבא מקבל מן השמיני, ואימא מן הי"ג.

ונבאר עתה, ענין התלבשות והתפשטות קומת פרצוף א"א, בכל שאר פרצופי האצילות. הנה ביארנו לעיל, כי הט' ספירות דא"א, הם כוד מ"ש בתחילת אדרת האזינו, דף רפ"ח ע"א, וז"ל, כד אתתקן, אפיק ט' נהודין דלהטין מיניה, מתיקוניו כו'. והם הם אותם הנזכרים בסוף פרשת פקודי וז"ל, באותם ט' היכלין דלאו אינון היכלין, ולא אינון נהודין ולא אינון רוחין כו', ואלו הם לבושים לההוא רישא עלאה דלא אתידע הנקרא עת"י, אשר בהתחברו עם אלו הט' ספירות דא"א, הם י"ס, שהם השרשים והמקודים אל כל האצילות כולו, ולמטה בענין ז"א, נבאר בע"ה, למה אין ספירת מלכות בא"א, ואיך יצאו ממנו שאר הפרצופים של או"א כו', ואיך נאצלו ממנו, בלתי יהיה בו בחי' מלכות. והנה א"א זה, שהוא סוד אלו הט' ספירות שרשיות ומקודיות, הנה הוא מתפשט בכל האצילות כולו, ומתלבש בכל הפרצופים אשר שם, ומסתיים התפשטותו, עד נוקבא דז"א דאצילות, כמו שנבאר בע"ה.

ותחילה נבאר סדר התלבשותו בכל אלו הפרצופים, ואח"כ, איך האצילים, מבלי שיהיה בו בחי' מלכות נקבה, ולכן נבאר דרך קצרה, כללות כל אצילות: הנה עת"י, נקרא חד רישא עלאה דלא אתיידע, אבל הוא י"ס שלמות, והג' ספירות דאשונות שלו, נשארים בסוד אוד המקיף, ע"ג מוחין פנימיים דא"א. והדעת שלו, בסוד אוירא דגלגלתא דא"א, בסוד נשמה פנימית דא"א, וז' תחתונות דעת"י, נתלבשו בסוד אוד פנימי דא"א באופן זה: חג"ת ונה"י דעתיק, בתוך כח"ב חג"ת דא"א, וג' פדקין

השמיני, הוא כולל את כל הי"ב, בשתי מציאות: האחד הוא בערך היותו עליון מהם, ומשפיע בהם. וזה נרמז, בסוד יו"ד עלאה שבאות א'. והשני הוא, בערך היותם הם כלולים בו, והוא מקבל מהם, וזהו הוא בסוד יו"ד תתאה שבאות א'. וכפי האמת, שתי בחינות אלו, אינם דק דבר אחד. ונמצא, שבהתחברו עם הי"ב הנרמזים באות ו' שבא', יהיו י"ג לבד, והנה אלו הי"ב שבו, הם נחלקים לשלשה הוי"ות, שבהם י"ב אותיות פשוטות. אמנם מילוי שלשתן, הם ביודין והם שלשה פעמים ע"ב ע"ב ע"ב, שמספרם רי"ו.

אבל המזל הי"ג, הוא ציור א', של יו"ד וא"ו דל"ת כנוכד, והיא גם כן על סדר המזל השמיני, אלא שלהיות צורתה בסוד הרלת, לכן שמות הי"ב שבו, הם שלשה שמות אהי"ה אהי"ה אהי"ה, שיש בהם י"ב אותיות פשוטות, אבל מילויין, הוא גם כן במילוי יודין, ע"ד הנוכד בהוי"ות שבמזל השמיני, ולהיות כי המזל השמיני הוא בחינת יהו"ה, והמזל השלשה עשר בחי' אהי"ה, אם כן מוכרח הוא, שהמזל השמיני יתלבש תוך מזל השלשה עשר, ע"ד התלבשות יהו"ה באהי"ה, וכן הענין גם כן באבא ואימא, היונקין משניהם, כי גם הם סוד יהו"ה ואהי"ה, וזה מתלבש בזה.

ובזה תבין, כי התיקון הי"ג, נרמז בשלש נשדה מדות של ויעבור, בתיבת ונקה, והוא סוד שם אהי"ה במילוי יודין, שהוא בגימטריא ונקה, וכבד נתבאר לעיל, כי זה המזל הי"ג שבדיקנא דעתיקא, הוא בחינת היסוד שבהאי דיקנא דעתיקא, הכלול מוכד ונקבה, ולכן אמרנו לעיל, שהחסד דעתיק יומין, שבגלגלתא דא"א, פשיט נהודיה ביסוד דעתיק יומין, הגנוז במצחא דא"א, ומשם אתפשט יתיר עד דיקנא, והוא המזל הי"ג, שהוא בחינת היסוד של הדיקנא דא"א, כי לעולם, חסד שדיא בפום אמה, וזמ"ש, באדרת האזינו דף רפ"ט ע"א, והאי רצון אתפשט

הגהות ומראה מקומות

ה) שער הכוונות ענין מנחת שבת ד"ה ביאור התפלה עצמה. ספר בית שער לכוונות דף פ"ח ד"ה ובשבת במנחה.

יהפרק המחובר עם הכתפות, הוא הפרק התחתון מכולם, ויש בזה שלשה סיבות: האחת היא לפי שפרק המחובר לכתף, פונה אל צד האחור, בצד ראשי הכתפות, אבל הפרקים האחרים, הם פונים לצד פנים, ועליהם נאמר וכל אחוריהם ביתה, יותר מן ראשי הכתפות, שאעפ"י שהם ביתה קצת, אבל אינו כמו אלו, והשנית היא, לפי שהידים יש כח באדם להגביהם ולהעלותם עד המוח, מש"כ בפרק הסמוך ומחובר בכתף, שאינו זו ממקומו כלל, וכמו שנתבאר אצלינו, בסדר פרצוף לאה, איך נעשית על ידי ברכת כהנים, בנשיאות כפים. (ח) וגם זהו סוד ענין נשיאות כפים, בעת נטילת ידים, כי החסד והגבורה של בחינת שני פרקי הידים ימין ושמאל, נעשים מוחין, והבן זה, והשלישית היא, לפי ששני הפרקים של שתי הזרועות, המחוברים בגוף, הנה הם מחוברים ממש שם בגוף, ומהם נעשים תרין עטרין בדעת של ז"א, אשר ראשו נאחו בגופא דא"א, כמו שנבאר בע"ה, ונמצא כי מן החסד דא"א, אשר נחלק לתלת פרקין, נעשה חכמה דאבא, מפרק היד דחסד דאריך, ומפרק הזרוע דחסד דא"א, נעשה בינה דאבא ומן הזרוע השמאלית, גבורה דאריך, מפרק היד, נעשה חכמה דאימא, ומפרק הזרוע, נעשה בינה דאימא, ונשארו תרין פרקין תתאין, שהם שני הפרקים המחוברים בשתי הכתפות דאריך, ומאלו נעשו תרין עטרין דדעת דז"א, כמו שנבאר בע"ה.

וזהו מ"ש באדרת האוינו דף רצ"ב ע"ב, בחללא דגלגלתא כו', אחסנתא דאבוי ואימיה, ותרין גניזין דלהון, דמעטרן כולהו ברישיה וכו', וכן בדף רצ"א ע"א, וז"ל, מאי ירותא דא, תרין עטרין דהוו גניזין בגויהו, ואחסינו לבן דא, מסטרא דאבוי, הוה גניז בגויה חד עטרא, דאקרי חסד כו', והם סוד שתי הפרקים תתאין, דחסד וגבורה דא"א, המחוברים בשתי כתפות, והוו גניזין באו"א, והורישום לז"א, ודי בזה.

נעשה כתר, שהוא גלגלתא, כי הרי מתפארת דעתיק, נעשו שני גלגלות, שהם שני הכתרים דאבא ואימא, וכן מת"ת דאריך אפיין, נעשה הגלגלת שהוא הכתר דז"א, וכן מת"ת דז"א, נעשה כתר וגלגלתא נוקבא דז"א, כמו שיתבאר בע"ה. גם תראה, איך בבחינת הת"ת, נמצא מ"ש רז"ל, (ז) ענין שני המלכים המשתמשים בכתר אחד, כי מת"ת דעתיק, נעשה שני כתרים דאבא ואימא כנוכר, וכן הת"ת דא"א, חציו העליון לגופא דאבא ואימא, וחציו התחתון, לכתר וגלגלת ז"א, ונמצאו אבא ואימא וז"א, שני מלכים משתמשים בכתר אחד, וכן הת"ת דז"א, נחלק לשתיים, כי חציו העליון הספיק להיעשות כל גופא דז"א עצמו, עד סיומו, וחציו התחתון, היה לכתר דנוקביה, כמבואר במקומו, והרי כי ז"א ונוק', הם שני מלכים המשתמשים בכתר אחד, ודי בזה.

אבל החילוק שביניהם הוא, כי התפארת דעתיק הגנוח בבינה דא"א, מתחלק לארכו, חציו הימין לאבא, וחציו השמאל לאימא, אבל הת"ת דא"א, נחלק לשנים לרחבו, כי חציו העליון לאו"א, וחציו התחתון, בז"א, וכן הת"ת דז"א, נחלק לרחבו, חציו העליון לגופו ולעצמו, וחציו התחתון, לכתר דנוקבא.

גם בזה תבין, מ"ש בתקונין דף ק"ל ודף קצ"ד, ובמקומות אחרים, כי כל כתר איהו מסטרא דאימא, ומסטרא דשם אהי"ה, ויובן עם הנזכר, כי זו הבינה דבגרון דא"א, נעשית כתר לאבא ואימא.

והנה מן החסד והגבורה דאריך, נעשו שני מוחין לאבא, ושנים לאימא, באופן זה: כי נודע, כי בכל זרוע יש תלת פרקין, וכנוכר בפרשת ויחי דף רמ"א ע"א, בסוד חסד חסדים, גבורה גבורות, וסדר מעלתם, הוא הפך מן הנראה, והוא, כי פרק היד והאצבעות, הוא הפרק היותר מעולה ועליון, והוא נקרא הפרק הראשון, והזרוע עצמו, הוא הפרק האמצעי.

הגהות ומראה מקומות

הכוונות ודרוש ענין חשלחן דף ק"ד ע"ב, ענין כונת חזרת העמידה ודרוש ה', שער והקדמות דף קס"א.

(ז) חולין ס':

(ח) זהר ויקהל אות רס"ח, ע"ה ח"ב שער פרצופי וז"ן פ"ב, שער יעקב ולאח פרק ה', שער

ולו"א, לפי שדיקנא דאריך חופה עליו. וגם שערות הראש אין לו, לפי שהנה הם לצורך יציאת האורות דרך אור חוזר כנודע, כדי שיהיו בסוד אור מקיף, וכבר יש לאבא בחינת אור מקיף, מבחינת מזל דדיקנא דא"א, דאתכליל ביה אבא כנוצר.

והנה עוד יש בחינה אחרת, והם אותם ארבעה חוורת, וארבעה נימין דרישא דגלגלתא דאריך אפינן, המתפשטין דרך אחוריו של א"א, וגם הם מתפשטים עד טיבורא דליבית, ונמצאין אבא ואימא מכוסין פנים ואחור, בדיקנא, ובהנהו נימין וחורתא דאחור. ומכח שני ההארות האלו דפנים ואחור נאצלו שם או"א כמו שנבאר בע"ה.

ו) ונתחיל לבאר ענין אבא ואימא. הנה כבר ביארנו מקומם היכן הם, והנה אף על פי שאמרנו, כי התחלת הכתר שלהם, הוא מן הבינה דא"א, אשר מקומה בגרון דאריך, עכ"ז דע, כי גם מן הכתר והחכמה דאריך, נמשך שפע וחיות אליהם. מן הכתר, אל אבא, ומן החכמה, אל אימא, וכן מן החסד דעתיק, הגנוז תוך כתר דאריך, נמשך לאבא, ומגבורה דעתיק, הגנוזה במוחא סתימא דאריך, נמשך לאימא, ואמנם מן הבינה עצמה דאריך, שהיא בגרון שבו, משם התחלת אבא ואימא. ומן הבינה הווי, נעשו שתי גלגולות, שהם שני כתרים דאבא ואימא, חצי הימני לאבא, וחציה השמאלי לאימא. כי כבר הודעתין במקום אחר, וגם יתבאר לקמן, כי כל צד הימין דאריך, הוא בחינת דכורא שבו, וכל צד השמאלי, הוא בחי' נוקבא שבו, ולהיות כי שני הכתרים שלהם, נעשו מספירה אחת בלבד, שהיא הבינה דאריך, לכן אמרו בדף ר"ץ ע"ב, דאבא ואימא כחדא נפקין, כחדא שריין, ומעלתן שוה, אלא שזה דכורא, להיותו מצד הימין דאריך, שהוא דכורא, וזו נקבה, להיותה מצד השמאלי.

והנה גם הת"ת דעתיק יומין, הגנוז תוך בינה דאריך, מתחלק לשנים: חציו הימין לאבא, וחציו לאימא. ובוה תראה, כי לעולם כל גלגלתי דעלמא, נעשים מבחינת הת"ת, הרי, שהתפארת

נחתין כחדא בשיקולא חדא עד טיבורא דלבא, ומכסין על או"א, לכן אמרו באדרת האזינו בדף ר"צ ע"ב, כחד נפקין, כחד שריין, לא אפסיק דא מן דא כר.

ואמנם לפי שאבא יונק מן העליון, ואימא מן התחתון, לכן אמרו בדף רצ"א ע"א, הני אב ואם כלילין, ומתחבראן דא בדא, ואב טמיר יתיר כר, כי יש יתרון קצת לאבא על אימא, וכבר ביארנו למעלה, כי כמו ששתי המולות הם סוד יה"ה ואהי"ה, כן או"א הם יהו"ה ואהי"ה, וכל אחד יונק מבחינה שלו.

ולקמן נבאר בע"ה ענין הנזכר, איך אי אפשר שידווגו אבא ואימא, אלא על ידי שתי המולות האלו, והטעם הוא, כי מבחינת תקוני דיקנא שבין שתי המולות, נעשין סוד מוחין לאבא ואימא, ונשלם שיעור קומתם, ואז יכולין להתדווג, וע"ש, והבן זה מאד, ובוה תבין ענין, איך נכללין או"א במזל, כי ממש נעשה להם בבחינת מוחין, ואז גם כן נעשין להם בחינת נצח הוד יסוד שלהם, ע"ד הגדלת ז"א ממש, כמבואר במקומו, וביארנוהו לעיל בפרשת נשא דף קמ"א ע"ב.

ובוה תבין מ"ש באדרת האזינו דף רצ"ב ע"א, אב ואם מהאי מוחא נפקו, וביה תליין, וביה אחידן. פירוש: כי הנה ביארנו לעיל, כי י"ג תיקוני דיקנא דא"א, נמשכין ממוחא סתימאה דיליה, וכיון דאו"א תליין ממש ואחידן באלו שני המולות דדיקנא, דנפקי ממוחא סתימאה, נמצא כי ממוחא עצמו נפקו, ואומרו וביה תליין וביה אחידן, ירמוז בוה, אל מ"ש למעלה, כי הנה הם נאחזים ממש, ומלבשין את בינה וחסד וגבורה וחצי ת"ת דא"א ובבחינה זו אמר וביה אחידן, ובערך היותם מכוסים ומלוכשים תוך דיקנא יקירא דיליה, אמר וביה תליין.

והרי נתבאר, איך אבא ואימא מלוכשין תחת דיקנא יקירא דאריך אפינן, הנמשכת ומתפשטת דרך פנים עד טיבורא דלבא, והוה הטעם, למה אין דיקנא באבא כמו שיש לא"א

הגהות ומראה מקומות

(ו) ע"ח ח"א שער הכללים פ"ב ד"ה ואחר שנעשה.

האלו, ובהכרח הוא שימשך אור גדול מהם באמצע שניהם, ועל ידי כן נעשו או"א, ולא הוצרכו לווג עליון של א"א לתקנם. אבל עדיין היה חסר מהם בחינת המוחין, וגם בחינת נה"י שלהם כנוכר, ולהשלים בהם החסרון השני, הוצרך א"א להודווג להשלים חסרונו, כמו שנבאר. אבל ז"א ונוקביה, שאין בהם שום הארות מאלו הנוכר, לפי שהדיקנא והנימין דשערי דא"א, מסתיימין בטיבורא דלבא דא"א, אשר משם מתחיל פרצוף ז"א, ולכן הוצרכו שני מיני זוגים: האחד הוא להאציל את עיקר מציאותם ממש, והשני הוא, לתת להם מוחין, ולהוסיף בהם נה"י החדשים כנוכר, וכמו שיתבאר במקומו בע"ה.

ובזה יובן מאמר הנ"ל דפרשת תרומה, כי אדם קדמאה, הוא או"א, כי זכר ונקבה שניהם נקראים אדם אחד, ואלו לא הוצרכו לווג עליון דא"א, כדי להאציל מציאותם ועיקרם, אבל נאצלו ונתקנו גו משחתא, הם סוד התפשטות השערות דדיקנא ונימין דשערי דא"א, אשר מכח הארתם נתהוו או"א באמצעם, מבלי צורך זוג זכר ונקבה עליונים. אבל אדם תנינא, שהם כללות ז"א ונוקבא, אפילו לענין מציאותו עצמו, הוצרך זוג עליון דא"א ודאו"א, שלשתם ביחד, כדי להאציל מציאותו מעיקרא, כמו שיתבאר דיטב במקומו (ל) וע"ש. ואין המאמר מדבר על בחי' המוחין שלהם, אלא על התחלת אצילות מציאותם הראשון המוכרת, של או"א, ושל ז"א ונוקבא ודי בזה.

(מ) ועתה נבאר, ענין נתינת המוחין, ותוספת נה"י דאו"א, איך היה, על ידי זוג דא"א, ותחילה צריך שתדע, כי שני מיני זוגים יש בא"א, וכן בכל השאר, זוג אחד הוא עליון מאד, הנקרא בחינת נשיקין, רוחא ברוחא, מפומא לפומא, והשני, הוא בבחינת היסודות של הזכר והנקבה, אבל עדיין צריך לדעת, כי הרי א"א

ואמנם ענין זה שאמרנו, כי נתרבה השפע, ונעשו גם כן נה"י דאבא ואימא, צריך ביאור רחב, ובו יתבאר הקדמה, מוכרחת לדעת אותה, בענין הנצח וההוד והיסוד בכל מקום שהם הם בסוד תוספת, ואינם עיקרים קבועים תמיד, וצריך לדעת מה זה היה ענין נצח והוד ויסוד, שתמיד באים בסוד תוספת, ואמרו בזה בפרשת בראשית (כ) שהם לבר מגופא, וטעם הדבר הוא זה, כי להיות שלעיל ביארנו, שאי אפשר אל אריך אפין, להלביש את עת"י בתוכו, אלא השבעה תחתונות שבו בלבד, וכיון שמתחילת רום האצילות נהיה כן, נמצא שאין קיום והארה אל א"א, אלא לשבעה ראשונות שבו, ושלושה אחרונות שבו, שהם: נצח, הוד, ויסוד שבו, אין להם הארה וקיום, ולכן צריכין לבא בסוד תוספת, ונמצא שמשם ואילך בכל שאר הפרצופין של האצילות, היה על הסדר הזה, כיון שאין העליון מתלבש בתחתון אלא שבעה התחתונות שבו בלבד, וכל הנה"י של כל הפרצופין כולן באים בסוד תוספת, וזכור ענין זה.

ועתה צריך שנבאר, איך היה ענין התוספת הנה, ואיך נתוספו נה"י בא"א, ולבאר זה, צריך שנבאר לך מאמר אחד בפרשת תרומה, דף קס"ז ע"ב, בדרוש בריה דרב ספרא, וז"ל, שארי חיך האי רבייא וחדי כו', אדם קדמאה, גליפו דצירא ודיוקנא דגופא, לא הוה בנוקבא כו', אינון אתוון אגלימו גו משחתא כו', דע, כי לצורך תיקון פרצוף דז"א ונוקביה, הוצרכו שני מיני זוגים, אבל לצורך תיקון פרצוף או"א, הספיק זוג אחד, והטעם הוא כמ"ש למעלה, כי או"א מכוסין ומחופין בשתי הארות גדולות, שהם: הארת הדיקנא דא"א, החופפת עליהם מצד פנים, והארת אותם ארבע נימין דשערין, וארבע חורתי דרישא דא"א, דנחתי בשיקולא, דרך אחורי כתפין דא"א, ונמצאין או"א, מלובשים תוך שתי ההארות הגדולות

הגהות ומראה מקומות

שער העבורים פ"ב. שער הכללים פ"ג. ע"ח עם פמ"ס ענף צ"א.

(מ) ע"ח ח"א שער הכללים פ"ג. שער המוחין פ"ח. שער ההקדמות דף קס"ב.

(כ) עיין זהר ויצא אות קמ"ג ובדפו"י דף קנ"ד ע"א. ע"ח ח"א שער הולדת או"א וזו"ן פ"ד.

ע"ח עם פמ"ס ענף צ'.

(ל) ע"ח ח"א שער הולדת או"א וזו"ן פ"ד וה'.

שתי דעות דאבא ואימא, וכל שאר תשלום גופם עד סיום רגליהם. והענין הוא כמו שנתבאר בתקונין, בענין וקרא זה אל זה, כי התפארת נקרא זה ט) והוא כנגד י"ב פרקין שיש בו, כמנין זה. והוא, כי התפארת נקרא ו"ו, והם תרין ווי"ן, ו' זעירא, ו' גדולה, והתפארת הוא ו' גדולה, בסוד שש קצוות שבו, שהם כנגד שית פרקין, דבתרין דרועין, והיסוד הוא ו' זעירא, בסוד שש קצוות שבו, שהם כנגד שית פרקין דבתרין ירכין.

ובזה תבין מ"ש בפרשת בראשית דף מ"ד ע"ב, בענין היכל הרצון, וז"ל, האי רוחא אתכליל בשית, וקיימא בשית כו'. רוצה לומר: כי שש היכלין כלולין בהיכל הזה, שהוא סוד התפארת, כי לעולם כך הוא, שבתפארת או ביסוד, יש בחינת ו' בכל אחד מהם.

והנה אם תחלק זה הוא"ו של הת"ת, חציה לאבא ואימא, וחציה לז"א, נמצא כי חצי הוא"ו, הם שלשה חלקים הניתנים לאבא ואימא. והם חוזרין להיות וא"ו אחת במילואה, כזה: וא"ו, וג' אותיות אלו, הם ניתנים לאבא ואימא. ומאלו השלשה חלקים עליונים דתפארת, נעשים כל פרצופי או"א, מן שתי הרעות שלהם, ועד סיום רגליהם.

ואמנם סדרן שמעתי בשתי פנים ממורי ז"ל, ואיני זוכר איך מתישבים שניהם. האחד הוא, כי מן החלקים הנקראים ו"ו, מן אות ו' הראשונה נעשה גופא דאבא, ומן ו' האחרונה של המילוי, נעשה גופא דאימא, ומן א' של המילוי, נעשו שתי היסודות דאו"א (י) ופעם אחרת שמעתי באופן אחר, כי מן שתי הווי"ן, נעשו שתי דעות, מן ו' ראשונה, דעת לאבא, ומן ו' אחרונה, דעת דאימא, ומן האלף שבאמצע, נעשו כל שתי גופים דאבא ואימא, באופן זה: כי תחילה ממנו נעשה, גוף אבא כולל חג"ת שבו, וגוף אימא כולל חג"ת שבה, ואז נתרבה השפע, ונעשו גם כן ג' אחרים, שהם נה"י דאבא, ונה"י אימא.

וכבר אמרנו למעלה, כי להיות שחסד וגבורה דעתיק יומין, הגנוזים בכתר ובחכמה דאריך, מאירים באבא ואימא, לכן מחסד וגבורה דא"א, נתהוו שני מוחין דחכמה ובינה דאבא, ושני מוחין דחכמה ובינה דאימא, חסד באבא, וגבורה באימא, ואלו החסד והגבורה דא"א, הגנוזים באו"א, בתוך מוחין שלהם, הם נקראים: אוירא דכ"א, ובוצינא דקרדינותא, בכל ספר הזהר, לפי שהאויר והאור הם בסוד החסד, והוא בחסד הראשון אשר בא"א, וכן הגבורה דאריך, נקראת בוצינא דקרדינותא, רוצה לומר, גר החזק והקשה והתקיף, והיא השרש של כל הגבורות והדינין כולם, אלא ששם בא"א הם נכפין כנ"ל, וזמ"ש באדרת האוינו דף רצ"ב ע"ב, מבוצינא דקרדינותא נפק כו', ומתערב באוירא דכ"א כו', ובסוד גלגלת דז"א, נבאר מאמר זה בע"ה.

ואמנם גם למעלה בחסד וגבורה דעתיק, הגנוזים בכתר וחכמה דאריך, יצדק שם זה: זאוירא דכ"א, ובוצינא דקרדינותא, כי שם הוא שורש כל החסדים, ושרש כל הגבורות, ונמצא כי גבורה דעתיק, הנקראת בוצינא דקרדינותא, גניז גו מוחא סתימאה דאריך, ומשם נתפשטה עד אימא, וגניזא במעוי דאימא, בסוד גבורה דאריך, הגנוזה גו אימא, ובזה תבין, כל מאמר פקודי דף רנ"ד ע"ב, ענין בטש בוצינא דקרדינותא גו מחשבה כו'.

והנה גם הנצח והוד דעתיק, הגנוזים תוך חסד וגבורה דא"א, יש בהם שית פרקין, וגם הם מתחלקים ע"ד הנזכר, ונמצא, כי שני פרקים העליונים, הם בחכמה וחכמה דאו"א, ושני פרקים אמצעיים, הם בבינה ובינה דאבא ואימא, ושני פרקין תתאין, שהם פרקי הרגלים, נשארים גנוזין תוך תרין פרקין תתאין של חסד וגבורה דא"א, המחזברים עם הכתפות כנ"ל, וכולם נשארו בסוד תרין עטרין דדעת דז"א, כמו שנבאר בע"ה במקומו.

ומן חצי העליון של ת"ת דא"א, נעשין

הגהות ומראה מקומות

(ט) ת"ז תי"ח אות קי"ג ע"ש במעלות הסולם מאמר י"ב מזלות ו' ככבי לכת. ע"ח שער כסא הכבוד פרק ג'.

(י) ע"ח ח"ב שער ומ"ד פ"ד. ובח"א שער הולדת או"א פ"ו. שער הנסירה פ"ו.

ואימא, ק) ומתרין פרקין עלאין דחסד דאריך, נעשו תרין מוחין, חכמה ובינה דאבא, ומתרין פרקין עלאין דגבורה דאריך, נעשו תרין מוחין, חכמה ובינה דאימא, ונשארן תרין פרקין תתאין דחסד וגבורה דאריך, שהם הפרקים הסמוכים ומחוברים בגוף, ואלו נשארן להיותם בחינת תרין עטרין בדעות דז"א, כמו שנבאר בע"ה, ועתה, נבאר בחינת גילוי עתיק יומין באבא ואימא, כי לעיל ביארנו בחינת נצח והוד דעתיק, הגנוזים תוך חסד וגבורה דא"א, איך גם הם הארבעה פרקין עלאין מאירים באבא ואימא, במוחין דילהון, והשני פרקין תתאין, נשארים לצורך תרין עטרין דז"א, ואמנם גם היסוד דעתיק יומין, מאיר באבא ואימא ובז"א, כדזגמת מה שביארנו בתפארת דאריך אפין, שכלול משה בחינות, שהם ששה קצוות שבו, וכן הענין ביסוד דעתיק, כי גם היסוד נקרא ו' זעירא, כולל שש קצוות, כמבואר אצלנו, באדרת נשא דף קמ"ג ע"א, במ"ש, תאנא, כתיב וצדיק יסוד עולם, דכליל שית בקרטופא כחדא כו', ונחלקין ממש ע"ד התפארת דאריך אפין, שלשה עליונות לאבא ואימא, ושלשה תחתונות, לרישא דז"א, כמו שנבאר בע"ה.

ר) ועתה נבאר ענין התלבשות אריך אפין, מטיבורא דיליה ולמטה, בז"א, וכבר ביארנו ענין האור הפנימי, והאור המקיף של זעיר אפין ונוקביה, דרך קצרה למעלה, ובתחילה צריך שתדע, אותה ההקדמה שביארתי לך במקומות רבים, כי שלשה בחינות היו בז"א: הראשונה, נקראת עיבור, ואז היה בבחינת תלת כלילן בתלת, והשנית, נקראת יניקה, ואז היו בו ששה קצוות נגלים, והשלישית, נקראת עיבור השני, של גידול המוחין, שיש בו עשר ספירות גמורות, ונתחיל לבארם עתה, ובזה נבאר גם כן, מה שאמרנו למעלה, בענין הפרש שיש בין א"א לז"א ונוקביה, כי אבא ואימא מציאותם הראשון, היה שלא על ידי זוג אריך אפין.

וביה, בזה הזוג העליון שעל פיו, ואז נכללין אבא ואימא, גם באותם הארבעה תיקונין, שעומדין בין התיקון השמיני, אל תיקון השלשה עשר יחד, וכולם מתחברין, ואז נכללין א"א בכלן, והענין הוא, לפי שהנה אבא ואימא בחינת גלגלתם, הם בגרון דאריך אפין, והנה כאשר נביט באדם התחתון, כאשר כופף ראשו למטה, אז הגרון נחפה ונכסה בתוך סיום הלחיים, ואינו נגלה, וכאשר זוקף ראשו כלפי מעלה, אז כל הגרון מתגלה ונראה, ואינו נכלל בכלל סיום הלחיים, והנה כאשר זה הזוג דנשיקין בפה דאריך נעשה, אז כופף ראשו למטה, ועל ידי כן נמצא, כי הגרון דא"א הוא כולל כל אבא ואימא, מבחינת הראש שלהם, עד בחינת נה"י שלהם, הנעשין מוחין ברישא דז"א, כנודע, ואז גם כל אלו התיקונים כולם, שהם מן התיקון השמיני עד השלשה עשר, שהם ששה תיקוני דיקנא תתאין, נכללו כולם יחד, ואע"פ שהארבעה התיקונין האמצעיים, אינם ארוכים כמו שני המזלות, עכ"ז על ידי כפיפת הראש, יורדין למטה, ואז נכללין אבא ואימא בכלום, ונעשים בסוד המוחין שלהם, ועל ידי כן מתרבה השפע, ונעשים גם בחינת נה"י שלהם, כי בתחילה, מן החלק השלישי של חצי התפארת העליון דא"א, נעשו שתי גופין לאבא ואימא, בבחינת חגית שלהם בלבד, ועתה על ידי ריבוי השפע הזה, מתיקוני דיקנא דאריך במוחין שלהם, נעשו מן החלק השלישי הנזכר, גם בחינת נה"י דאבא ודאימא ונשלמו לגמרי, חמ"ש באדרת האזינו דף רפ"ט ע"ב, וכך האי מולא תליא בשיקולא עד טיבורא כו', כנראה דיש פעמים כך, ויש זמן שאינו כך, והוא החילוק הנ"ל שיש פעמים שכופף ראשו כו', וכמו שנבאר בענין דרוש היסוד דז"א, איך נאצל, וע"ש שלשה בחינות שיש בענין הזה, ז).

והרי נתבאר, איך מן חצי העליון דתפארת דאריך, נעשו שתי דעות ושתי גופות דאבא

הגהות ומראה מקומות

ר) ע"ה ח"ב שער העיבורים פ"ב, מבו"ש ש"ה ח"א פרק ט"ז וי"ח, תע"ס שיעור י"א מן אות ל"ח עד אות ע'.

ז) לקמן דף ר"ע ד"ה וצריכין, תע"ס שיעור י"ד אות קצ"ז קצ"ח, ק) ע"י תע"ס שיעור י"ד אות ק"ז ובלוח התשובות לענינים תשובה רט"ו.

הוא אחד, ואין שני לו, זכר בלתי נקבה, כי הנקבה לא ניכרה בהפרש מן הרכודא. אלא מאבא ואימא ואילך. אך הענין ביארנוהו בדרוש אחר, כי גם בא"א יש זכר ונקבה, והוא, כי כל צד הימין דא"א, הוא בחי' דכורא. וכל צד שמאלו, הוא בחינת נוקבא, אבל מאורא ואילך, נפרדו הזכר מן הנקבה, ואין כאן מקום ביאור דבר זה. ונמצא, כי בין בזווג העליון רבגו פומא, הוא כלול זכר ונקבה, צד ימין שבו בצד שמאל שבו, וגם הזווג התחתון שביסוד שבו, כלול מזכר ונקבה, צד ימין בצד שמאל.

ומעתה נבאר, איך נדווג א"א זווג עליון דנשיקין, לתת מוחין באורא, ולהוסיף בהם בחי' נה"י חדשים, כי זווג התחתון של היסוד דא"א, לא הוצרך לצורך אורא. הנה לעיל ביארנו, כי הבינה דא"א לא עמדה בראשו, אבל ירדה למטה בגרון דא"א, ונדוע, כי בגרון יש בה אותיות אחה"ע, והם סוד חמש גבורות, שיש בבינה דא"א, העומדת שם בגרון, והחיק דא"א, הוא סוד החכמה, בסוד חכמה: חיק מה, ויש בו אותיות גיכ"ק, שהם חמש חסדים של הזכר, ואז מזווג החיק והגרון, זכר ונקבה, בסוד החסד והגבורה, ע"י היסוד שבפה, שהוא ברית העליון של הלשון, המזווג שניהם, וזה הזווג, נקרא זווג דנשיקין, ונמצא זווג הוה, בכל הפרצופין שבאצילות: בא"א, ואורא, וז"א ונוקבא. וזה הזווג דנשיקין, קודם תמיד אל הזווג התחתון של היסודות, וזווג הזה נרמז באדרת האזינו דף רצ"ה ע"ב, חכו ממתקים וכלו מחמדים. ושם נתבאר ענין אחה"ע וגיכ"ק, וע"ש.

ובזה תבין מ"ש ז"ל, (ג) כי מכל דבור שיוציא מפיו של הקב"ה נבדא מלאך אחד, כמש"ה, וברוח פיו כל צבאם. לפי, שהוא זווג כמש גמור, גם בזה תבין, מה שביארתי לך בריש פרשת

בראשית דף א', בענין ההוא זדעא דאזרע במ"ב זווגין, ושם ביארנו, שהם סוד אותיות אחה"ע, שהם בגימטריא שני פעמים מ"ב, וזה מ"ש במ"ב זווגין, והם סוד הגבורות הנקראים מיין נוקבין.

גם זהו הסוד, שרמזו בתלמוד, (ס) היכי דמי לאלתר, כגון בעוד שהרוק לתוך פיה, פירוש: כי הנה מבשרי אחזה אלוה, וכמו כשמזדווגים זכר ונקבה, בהכרח מתמצה הרוק, ומתהווה בתוך פיהם, והוא סימן הזווג. כך הוא למעלה, בחינת הנשיקין עליונים, אמנם דע, כי זווג הוה של הנשיקין, עליון ורוחני הוא מאד, וכבר הארכנו בדרוש זה, במקום אחר בכל הצורך. (ע) אבל נבאר כאן קצת ממנו, והוא כי אעפ"י שאמדנו, שזווג זה של הנשיקין, נמצא בכל הפרצופין כולם, הנה יש הפרש בזה, והוא, כי הנה בא"א, אשר אין לו נקבה נפרדת ממנו, נמצא כי זווג הנשיקין שבו, אינו רק בפה אחד בלבד, ולכן אינם נמצאים שם, רק תדין רוחין, והם: אחה"ע וגיכ"ק, נקבה וזכר, אבל באבא ואימא, או בז"א ונוקביה, שיש לכל אחד מהם פה אחת בפני עצמו, נמצא שהם כפולים, ויש תרין רוחין זכר ונקבה בפה הזכר, ותרין רוחין זכר ונקבה בפה הנקבה, והם ארבע רוחין, בזכר ובנקבה, והם סוד ארבע אותיות אהב"ה, הנרמזים בפרשת תרומה דף קמ"ו ע"ב וע"ש (היטב, פ)

הגהות ומראה מקומות

(ג) עיין בתע"ס שיעור ט"ו אות קע"ח ובלוח התשובות לפירוש המלות תשובה קכ"ב.

(פ) ז"ח שיר השירים בתחלתו מאמר ד' רוחות

שבנשיקות. ע"ח ח"א דף ק' ד"ה ופירוש הענין.

לעיל דף קל"ד ד"ה והנה כשנדקדק.

(ג) חגיגה יד: כל דיבור ודיבור שיוציא מפיו הקב"ה. ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד דרוש ד'. ודרוש י"ד.

(ס) נדה טז: סד: ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פ"ד.

(ע) ע"ח ח"ב שער מ"ן ומ"ד פרק ד' ופרק ט"ו.

רביעאה, ואז ישיגו כל הבריות חכמה שלמה, כי אז תהיה אור הלבנה כאור החמה כו'.
הבחינה השנית היא, שז"א ונוקבא הם עתה בבחינת שבעה, כי הז"א הוא ששה, לפי שלוקח ארבע פרקין אמצעיים ותתאין דנצח והוד דא"א. ועוד לוקח בחינת חצי תחתון דת"ת, וכל היסוד דא"א, הרי הם ששה, כנגד ששה קצוות שלו. והמלכות היתה למטה, בסוד פסיעה לבר, בסוד פרק תחתון דהוד. הרי הם בחינת שבעה, שהם ששה קצוות ז"א, והמלכות שביעית אליו.

הבחינה השלישית, היא בחינת תשעה, והענין הוא, כי נודע הוא, כי התינוק, אף גם בהיותו במעי אמו בסוד עיבור, יש לו בחינת מוחין גם כן. אלא שמה שלא הכנסנו בחשבון באלו השתי הבחינות הנז' הוא, מפני שהמוחין של זמן העיבור, הם כלא היו, לפי שאינם ראויין להוליד, אבל אם נרצה להכניס בחשבון ומספר, יהיה החשבון תשעה, באופן זה: כי כשנמנה ארבעה פרקים דנצח והוד דאריך, אשר נעשו בהם שש קצוות דז"א, ונעשית גם נוקביה כנוכר, הרי הם שבעה, שש קצוותיו, והמלכות שביעית, ונמנה גם חצי תפארת ויסוד דאריך, שנעשו חכמה ובינה אל ז"א, כי הדעת אין בו, והרי הם תשעה ספירות, ואם נחבר כל אלו הבחינות, הם ח"י, כנגד חי העולמים.

והנה כל שלשה בחינות אלו, הם בזמן עיבור הראשון, והכל מציאות אחד, אלא שיש בו שלשה בחינות חשובות כנוכר, וכולם הם מציאות אחד, והרי ביארנו, התפשטות ז"א בימי העיבור.

וצריך לבאר, ענין מוח הג' הנקרא דעת, ונאמר, כי אין מוח דעת בקטן, עד שיהיה לו י"ג שנים, לפי שאין ביאתו ביאה מתחילה, ולכן אין לו צורך שיהיה בו מוח הדעת, כי הדעת הוא המחבר והמזווג חכמה ובינה שבו, וכיון שאינו ראוי להוליד אין לו צורך בדעת.

היא ראשונה, והיתה בסוד ההוד של א"א, ואף על פי שאין נוקבא דז"א רק מבחינת פרק תחתון ההוד בלבד דא"א כמו שנבאר עתה, עכ"ז אנו מכנים עתה אל המלכות, כל בחי' ההוד דא"א, עם שאין לה רק חציו כנוכר.

והנה ענין זה, נרמז במ"ש בפרשת אמור, בר"מ דף צ"ט ע"ב, שורה כ"ג, ענין השופר דאפיק קול, כליל מאשא ורוחא ומיא, שהענין הוא, בחינת הווג הנזכר בנה"י דא"א, ששם נתהוו שלשה דז"א בלבד, בסוד ו' זעירא, בסוד אש ומים ורוח, וכמו שביארתי בענין חטא קין והבל בקרבנותיהם, שהקריבו צמר ופשתים (ב) וע"ש. וראה ודע, איך נתחלק ז"א לתשעה ספירות: כי מן חצי התפארת התחתון דאריך אפין, נעשית חכמה דז"א, ומן היסוד דא"א, נעשה בינה דז"א. אבל מוח הדעת, אין לו בהיותו בסוד העיבור, ושני פרקין עלאין דנצח והוד דא"א, נשאר למעלה, בסוד דדים דאימא, כמו שנבאר בענין היניקה (ג) וע"ש. נשאר שני פרקין אמצעיים, ושנים תחתונים, והנה מן האחד האמצעי הימני דנצח, נעשה חסד ונצח דז"א, ומן השני האמצעי דהוד, נעשה גבורה ותוד דז"א, ומן האחד התחתון דנצח, נעשו תפארת ויסוד דז"א, ומן האחד התחתון דהוד, נעשית נוקבא דז"א, וזמ"ש באדרת נשא דף ק"ל ע"ב, דכר יפוק דא, נפקין עמיה תלתא רוחין, דכלילן בגו תלתא אחרנין, וזמין קב"ה לאפקא חד רוחא, דכליל מכולהו כו'. והענין הוא, כי אלו תלת רוחין דכלילן גו תלת, הם סוד שלשה פרקים הנזכרים, שני אמצעיים דנצח והוד, ופרק אחד תחתון דנצח דאריך, אשר מהם נתהוו ו' קצוות ז"א כנוכר, ורוחא רביעאה, הוא פרק התחתון דהוד דאריך, שמשם יצתה המלכות נוקבא דז"א, כלולה מכל תלת רוחין הנזכר, וזו תתגלה לעתיד, ביומי מלכא משיחא, כי אז תהיה המלכות נתקנת ושלימה, וממנה הוא מלך המשיח, ולכן כאשר יתעורר מלך המשיח ויבא, שהוא בהתעורר זה הרוחא

הגהות ומראה מקומות

(א) שער המצות פרשת קדושים ד"ה וענין (ג) ע"ח ח"א שער מוחין דקטנות פ"א. מבר"ש

ש"ה ח"א פט"ו.

שעטני"ז.

והמוחין שלהם, היה על ידי זווג אריך אפין העליון, הנקרא זווג דנשיקין, אבל זעיר אפין, היו בו שני עיבורים ויניקה אחת באמצעם. וזה ענינם, כי הזווג הראשון, שהוא כדי להמציא את מציאותם העיקרי, הוכרח להיות על ידי אריך אפין עצמו, לפי שמכחו נעשה ונאצל כל האצילות, כי כולן לבושין אליו כנ"ל. אבל הזווג היה על ידי אבא ואימא, לתת לו מוחין.

ולכן נבאר תחילה ענין העיבור הראשון, הנקרא בחינת תלת כלילן בתלת, איך היה על ידי זווג דאריך אפין, בבחי' זווג התחתון של היסוד שבו, הכולל זכר ונקבה, בסוד צד ימין וצד שמאל כנ"ל, והיה באופן זה: כי הנצה וההוד ויסוד דא"א, שהיו למטה משיעור קומת אבא ואימא, נתעלו למעלה, בתוך חג"ת דאבא ואימא ולא בתוך חג"ת דא"א עצמו, כי הרי החג"ת דאריך נתעלו, והיו בבחי' מוחין דא"א כנ"ל. אבל נתעלו נצה הוד יסוד, בתוך חג"ת דאבא ואימא, ונמצאים או היותם בבחינת תלת כלילן בתלת, כי נכללו תלת נה"י, תוך תלת חג"ת דאבא ואימא. וזהו סוד מ"ש בפרשת בשלח דף נ' ע"א, בההוא תוספתא, תלת רוחין דהו כלילן בתלת, הו שקיעין כו', ושם ביארתינו במקומו וע"ש, ונמצא, כי נצה הוד יסוד דאריך אפין, הם סוד תלת טיפין דסגול, שמהם נעשה אדם תתאה שהוא הזעיר אפין, כמ"ש בתיקונין תיקון ס"ט דף ק"ח, וע"ש.

והנה צריך לבאר היטב, ענין העליה הזו, והוא, כי הנה חצי התפארת התחתון, עלה ונכלל עם חצי העליון של הת"ת דא"א עצמו, שבתוך א"א כנ"ל, ועלה הנצה דאריך, ונכלל בחסד דאבא. ועלה הוד ונכלל בגבורה דאימא. ועלה היסוד דאריך, ונחלק לשנים, חציו הימני נכלל בתוך יסוד דאבא, וחציו השמאלי, נכלל ביסוד דאימא, ואז נזדווג יסוד דאריך מיניה וביה ימין בשמאל, וגם נזדווגו אבא באימא, ושימש חצי יסוד הימני דאריך ביסוד דאבא, בסוד מים זכרים, וחציו השמאלי ביסוד דאימא, בסוד מיין נוקבין.

ובזה יתורץ טעם אל מה שביארנו באדרת נשא דף קל"ה ע"ב, ש) כי אין האשה מתעברת מביאה ראשונה, ובתחילה צריך לתת בה חד רוחא, והנה מצאנו הפך, כי יעקב אמר על ראובן, כחי וראשית אוני, שהיתה טיפה ראשונה, ת) וממנה נעשה ראובן, גם מצאנו בדברי רז"ל א) כל מיעכות של בית רבי, תמר שמם, ולא הוצרכו אל ביאה ראשונה, אבל הענין מובן עם הנזכר, כי הנה הא"א, להיותו זכר בלי נקבה, והזווג שבו הוא מקצתו אל קצתו, מיניה וביה, צד ימין עם שמאל, לכן לא הוצרך לעשות כלי בנקבה, אבל עכ"ז, הוצרך להיותו חצי היסוד שלו בתוך יסוד דאבא, בסוד מים זכרים, וחציו ביסוד דאימא, בסוד מיין נוקבין, אבל לא הוצרך לעשות הכלי בנקבה, ומזה נמשך אל יעקב, ואל אותם מיעכות של בית רבי, להיותם בלי ביאה ראשונה לעשותם כלי, ואז מכח שלשה טיפין אלו, דנצה הוד יסוד דאריך, הגנוזים תוך חג"ת דאימא ואבא, אז אפיק אבא חד טיפה קטנה לבר, ועייל לה במעוי דאימא, ותמן גו מעוי דאימא, נגדל בסוד העיבור, ואתעביד ז"א בבחי' ו' זעירא, שבתוך צורת אות ה' ראשונה דשמא קדישא, בלתי ראש של זו הו', כלולה מתלת בלבד, לפי שאינה באה אלא מכח שפע תלת: נה"י דא"א בלבד, וכבר נודע, כי חג"ת נקראת ו' גדולה, ונה"י נקראת ו' זעירא, ולכן נקרא או ז"א, ו' זעירא, בהיותו בעיבור במעוי אימא, להיותו נמשך משפע נה"י דא"א כנזכר, ואז בסיום אותה ו' זעירא, היתה נוקביה דז"א שם, בסוד פסיעה לבר, ברגל אותה הוא, כמבואר אצלנו בפרשת בלק דף ר"ג ע"ב, בפסוק אשרנו ולא עתה כו'.

ואמנם צריך שנבאר לך, ענין זה העיבור הראשון דז"א, כי הנה שלשה בחינות היו בזה העיבור הראשון, וזה פרטן: הבחינה האחת היא, כי הז"א היה עתה בסוד תלת לבד, שהם נצה ותפארת ויסוד דא"א, ובאלו היו כלולין כל שש קצוות ז"א, ואז היתה נוקבא דז"א רביעית אליה, בסוד פסיעה לבר, תחת ו' זעירא דתוך

והמוחין שלהם, היה על ידי זווג אריך אפין העליון, הנקרא זווג דנשיקין, אבל זעיר אפין, היו בו שני עיבורים ויניקה אחת באמצעם. וזה ענינם, כי הזווג הראשון, שהוא כדי להמציא את מציאותם העיקרי, הוכרח להיות על ידי אריך אפין עצמו, לפי שמכחו נעשה ונאצל כל האצילות, כי כולן לבושין אליו כנ"ל. אבל הזווג היה על ידי אבא ואימא, לתת לו מוחין.

ולכן נבאר תחילה ענין העיבור הראשון, הנקרא בחינת תלת כלילן בתלת, איך היה על ידי זווג דאריך אפין, בבחי' זווג התחתון של היסוד שבו, הכולל זכר ונקבה, בסוד צד ימין וצד שמאל כנ"ל, והיה באופן זה: כי הנצה וההוד ויסוד דא"א, שהיו למטה משיעור קומת אבא ואימא, נתעלו למעלה, בתוך חג"ת דאבא ואימא ולא בתוך חג"ת דא"א עצמו, כי הרי החג"ת דאריך נתעלו, והיו בבחי' מוחין דא"א כנ"ל. אבל נתעלו נצה הוד יסוד, בתוך חג"ת דאבא ואימא, ונמצאים או היותם בבחינת תלת כלילן בתלת, כי נכללו תלת נה"י, תוך תלת חג"ת דאבא ואימא. וזהו סוד מ"ש בפרשת בשלח דף נ' ע"א, בההוא תוספתא, תלת רוחין דהו כלילן בתלת, הו שקיעין כו', ושם ביארתינו במקומו וע"ש, ונמצא, כי נצה הוד יסוד דאריך אפין, הם סוד תלת טיפין דסגול, שמהם נעשה אדם תתאה שהוא הזעיר אפין, כמ"ש בתיקונין תיקון ס"ט דף ק"ח, וע"ש.

והנה צריך לבאר היטב, ענין העליה הזו, והוא, כי הנה חצי התפארת התחתון, עלה ונכלל עם חצי העליון של הת"ת דא"א עצמו, שבתוך א"א כנ"ל, ועלה הנצה דאריך, ונכלל בחסד דאבא. ועלה הוד ונכלל בגבורה דאימא. ועלה היסוד דאריך, ונחלק לשנים, חציו הימני נכלל בתוך יסוד דאבא, וחציו השמאלי, נכלל ביסוד דאימא, ואז נזדווג יסוד דאריך מיניה וביה ימין בשמאל, וגם נזדווגו אבא באימא, ושימש חצי יסוד הימני דאריך ביסוד דאבא, בסוד מים זכרים, וחציו השמאלי ביסוד דאימא, בסוד מיין נוקבין.

הגהות ומראה מקומות

ש) יבמות לד. ת) יבמות עו. א) יבמות לד:

בבטן דאימא, ולא בחוזה, ואם כן למה מקום הדדין היו למעלה בחוזה, והתשובה היא, במה שנודע, כי האדם התחתון, או האשה, איננה נמשלת אל דמיון אבא לבדו, או ז"א לבדו, או אימא לבדה, או מלכות לבדה, אמנם האדם התחתון, דומו אל כל העשר ספירות דאצילות, הכוללים כל האצילות ביחד, מרום אריך אנפין, עד סיום נוקבא דז"א, ולכן, אע"פ שמקום עיבוד ז"א, היה בבטן האימא, אין לצייר ולהעריך זה הציור, אלא בערך כל האצילות כולו יחד, ונמצא, כי כשנתעלו נה"י דא"א בתג"ת דא"א כנוכר, נמצא שהיה או ז"א, בחג"ת דא"א שהם נה"י דא"א, והנה חג"ת דא"א, הוא באמצעיתם ובמחציתם ממש, לפי שכח"ב שלהם הם למעלה, ונה"י למטה, והחג"ת הם באמצעם ממש. והנה כל אורך קומת א"א, הם למעלה בחצי העליון דגופא דא"א, מן הגרון שבו, עד הטיבור של הלב שבו, וכאשר תעריך זה, תמצא כי יהיו דדי אימא, באמצע חצי העליון דגופא דא"א, והוא במקום החוזה שבו, ונודע, כי א"א הוא שיעור כל קומת האצילות כולה, ולכן בו אנו משערים, ולא באימא עצמה כנוכר.

ובזה תבין, הפרש שיש בין דדי האשה, לדדי הבהמות והחיות, והוא, כי להיות שהאשה היא בחינת אדם כולל כל האצילות כנוכר, לכן באו הדדים שלה במקום הזה, לסיבה הנזכר. אבל הבהמות והחיות, שהם בחינות פרטיות, ואינם כוללים כל העולם כמו האדם, לכן היו דדיהם במקום בטנם, כפי הראוי לפרטיות שלהם כנ"ל.

ונבאר טעם היות דדי האשה גדולות, ודדי האיש קטנות, והענין הוא, כי בהיות ז"א תוך אבא, לא היה רק לפי שעה, בסוד טיפת זרע קטנה, ואח"כ נתנה אבא לאימא, ושם נגדלת אותה הטיפה בסוד העיבוד, ונעשה עובר שלם, בצורת ו' זעירא שבתוך ה"א ראשונה כנ"ל. ולכן הארת אבא היתה מועטת, והיו בליטת

רדיו קטנים, ובליטת דדי האשה גדולות, מדוב האור שהאיר בה, גם בטעם זה יובן, כי בדדי האיש אין חלב, לפי שהיתה התארה היא עוברת לפי שעה, אך הארות אימא התמידה שם כל ימי העיבוד. ולכן היה בה חלב מדוב השפע. ובה גם כן יובן, בחינת החלב מה ענינו, ומהיבן נמשך, וגם איך על ידו נוון הולד בהיותו יונק משם, והענין הוא כמ"ש לעיל, כי תרין פרקין קדמאין דנצח והוד דא"א, נשארו שם למעלה תמיד, במקום החוזה דאבא ואימא, נצח באבא, והוד באימא, ומכח זה נמשך חלב אל התינוק, והוא, כי הנה נשמת ז"א, הם נה"י דאריך אפין כנ"ל, וכיון שאלו השני פרקים, הם היותר עליונים, נמצא כי ממבחד נשמתו הוא ניוון, והענין הוא, במה שנודע אצלנו, כי נצח והוד הם בחינת דינין בכל מקום שהם, כמו שביארנו לעיל, בסוד עמד נקי, שעדות זדישא דא"א, הנמשך מנצח והוד דעת"י, ובהיותם למטה הם דינין, ולכן הם דם, ובהתעלותם למעלה, הם מתמתקין, ומתהפכים ללובן החלב, ואז יונק הולד מהחלב ההוא, ומתגדל, וכנודע גם כן באדם התחתון, כי הדם עולה ומתהפך לחלב.

ועתה נבאר מה ו' גידול הולד על ידי היניקה, הנה כשנולד ז"א, וינק החלב הנזכר משדי אמו הנ"ל, או מה שהיה תחילה בזמן העיבוד בסוד ו' קטנה, שבתוך ה' ראשונה בלתי דאש, נגרל ונעשה ו' גדולה, שהיא אות ו' דבשמא קדישא, שאחד ה"א הראשונה, אבל עדיין איננו רק בבחינת שש קצוות לבד, והם כנגד מה שיש בא"א לצורך ז"א, והם חצי התחתון דתפארת והיסוד כולה, וארבעה פרקין אמצעיים ותתאין דנצח והוד דאריך אפין, הרי הם שש בחינות, שמהם נהוו שש קצוות זעיר אפין. ו' ואמנם צריך שתדע, כי בצאתו מבטן אמו ונולד, עדיין הוא כמו בתחילה בזמן העיבוד כי צריך עדיין להגדיל איבריו ולתקנם, וגידול

הנחות ומראה מקומות

(ו) ג"א מגדיל (דפו"י). (ז) מכאן עד ד"ה והרי ביארנו לך נתבאר בתע"ס שיעור י"א מן אות ע' עד אות ע"ו.

ונבאר ענין הגרון דז"א מהיכן נעשה, ויובן זה כמ"ש לעיל, וגם יתבאר לקמן, בסוד זמן היניקה, בענין הדדים של הבינה היאך נעשו, ושם ביארנו, כי תרין פרקין קדמאין דנצח והוד דא"א, נתעלו למעלה במקום חג"ת דא"א, ושם נשאר תמיד לעולם ועד, מקודם שנתהוו ונעשו איברי ז"א ופרצופו בסוד העיבור ושם נשאר אח"כ תמיד לעולם, אבל היסוד דא"א, נשאר למטה לצורך זווג של עיבור ז"א כנ"ל. ונדוע, כי מקום היסוד, הוא למעלה באמצע בין תרין פרקין עלאין דנצח והוד, שבו, וא"כ נמצא כי כשנתעלו תרין פרקין עלאין דנ"ה, ונשאר היסוד למטה, נשאר מקום חלל באמצע, ואז מכה אותה ההארה שנשארה שם, מבחי' היסוד שהיה שם בתחילה, באמצע שני פרקין עלאין דנ"ה, משם נתהווה הגרון דז"א, ומשם התחיל מציאותו.

ונבאר ענין הגרון דז"א מהיכן נעשה, ויובן זה כמ"ש לעיל, וגם יתבאר לקמן, בסוד זמן היניקה, בענין הדדים של הבינה היאך נעשו, ושם ביארנו, כי תרין פרקין קדמאין דנצח והוד דא"א, נתעלו למעלה במקום חג"ת דא"א, ושם נשאר תמיד לעולם ועד, מקודם שנתהוו ונעשו איברי ז"א ופרצופו בסוד העיבור ושם נשאר אח"כ תמיד לעולם, אבל היסוד דא"א, נשאר למטה לצורך זווג של עיבור ז"א כנ"ל. ונדוע, כי מקום היסוד, הוא למעלה באמצע בין תרין פרקין עלאין דנצח והוד, שבו, וא"כ נמצא כי כשנתעלו תרין פרקין עלאין דנ"ה, ונשאר היסוד למטה, נשאר מקום חלל באמצע, ואז מכה אותה ההארה שנשארה שם, מבחי' היסוד שהיה שם בתחילה, באמצע שני פרקין עלאין דנ"ה, משם נתהווה הגרון דז"א, ומשם התחיל מציאותו.

ונבאר עתה, זמן הלידה והיניקה, ותחילה נבאר איך נתהוו בחינת הדדים אל אימא, להניק את בנה ז"א, ואגב גררה, איך גם באדם יש דדים, אלא שהם קטנים, ואין בהם חלב, וגם נבאר, למה ניתנו הדדים במקום החזה, ולא במקום אחר, והענין הוא במ"ש לעיל, כי בהתעלות נה"י דא"א תוך חג"ת דא"א, לצורך הזווג לעיבור ראשון דז"א, ואז מרוב האור הרב והעצום, שנמשך בנה"י דא"א, כדי שישודווג, ויאציל וימציא בחינת אצילות ז"א ונוקביה, אז נמשך מן האור ההוא בחג"ת דאבא, ואח"כ בחג"ת דאימא, ואז אותה הארה בקעה בתפארת דאבא, ובתפארת דאימא, במקום החזה שלהם, ויצתה לחוץ, ובלטו האורות לחוץ, כעין דדים בולטים, והיה זה בין באבא בין באימא, וטעם היותם שתי דדים הוא, כמ"ש לעיל, כי הנצח דא"א, עלה ונכלל בתוך החסד דאבא, וההוד דאריך, בתוך הגבורה דאימא, והנה נצח והוד אחידן דא בדא, וכשעלה הנצח דאריך, היה כלול מן ההוד דאריך, וכשעלה ההוד, היה כלול מן הנצח, ולכן נעשו שתי דדים בחזה דאבא, ושני דדים בחזה דאימא, ואם תאמר, והרי מקום עיבור הולד, הוא

וזהו סוד מ"ש בזהר בפרשת אמור דף צ"ט ע"ב, קול דנפיק מגו שופר, כי שם הוא בבחינת אויר בלבד, בבחינת קול כלול מתלתא, שהם: אש, רוח, מים, היוצא מן הגרון, ומשם נתפשט למטה, הבין זה, והנה לפי שהגרון הזה, נתהווה מבחי' אותו החלל, שהיה במקום היסוד מתחילה, לכן אמרו רז"ל במסכת סוטה, פרק בתרא, ד' כי ימצא חלל בארמה כו', מהיכן מודדין אותו, ממקום שנעשה חלל, מצוארו, כי לפי שזה הצואר נעשה ממקום החלל, לכן נקרא הצואר בסוד חלל.

ואמנם בחינת הכתר דז"א, הוא בחינת חצי היסוד דעת"י, הגנוח בחצי התחתון דתפארת דא"א, וזה נשאר שם, בבחינת כתר דז"א, ופעם אחרת שמעתי ממורי ז"ל, כי חצי היסוד הנזכר, הוא בחינת נשמה של המוחין של ז"א, הנעשין לו מחצי התפארת התחתון ה' של ז"א כנ"ל, ופעם אחרת שמעתי ממורי ז"ל, כי מחצי הת"ת התחתון דאריך, נעשה הגלגלת דז"א, שהוא הכתר שבו, ומנה"י דאריך, נעשו תלת מוחין דז"א, ואיני יודע לישב מאמרים אלו, אם לא שנאמר שהיה כ"ז בזמנים מחולפין, ואין בידי

הגהות ומראה מקומות

(ד) סוטה מה: (ה) צ"ל של א"א.

בשלמא חצי התחתון דת"ת אשר בוז"א, ראוי להיותו י"ב, לפי שהתפארת הוא שני וי"ן, כזה: ו"ו, ואות ו' שניה היא בוז"א, וכשנתלבשה נעשית בסוד ו"ו כפולה שהם י"ב, אבל חצי העליון של התפארת, לא נתלבשה בוז התחתונה ואינה רק ו' אחת, והרי הם י"ח חדש, ואחר עבור שתי שנים של זמן היניקה, ונתגדלו תרין מוחין דיליה, אז מכח היניקה ההיא, מתפשט כח למטה בוז' ספירות תחתונות, שהם שש קצוות דו"א עצמו, והמלכות שביעית אליו, וזה נעשה בשבעה שנים אחרות, והרי נשלמו תשעה שנים. (ג)

ואחר שגדלו כל אלו, אז נמשך בו בחי' יסוד דעתיק יומין, שבתוך חצי תחתון דת"ת דאריך, ואז נתקנו המוחין, ואז ז"א ראוי שיבואו לו המוחין האחרים, הראוין להולדה, כמו שנבאר בעו"ה, ואז תהיה ביאתו ביאה, ואמנם רז"ל אמרו בגמרא (ס) קטן בן תשע שנים ויום אחד, ביאתו ביאה, והענין הוא, כי התשעה שנים, הם כנגד תשעה בחינות שאמרנו, שהם: הכמה, ובינה, וחג"ת, ונה"י, ומלכות, והיום האחד הנוסף על תשעה השנים, הוא בחינת גלגלתא דיליה, כתר שבו, וטעם הדבר, למה אינה עשר שנים גמורות, הוא, לפי שבחינת הגלגלתא, אינה נעשית בו עד אחר העיבור השני, שנעשה בסוד זווג אבא ואימא, לצורך גדלות המוחין דו"א, כמו שנבאר בעו"ה, ואז תכף בתחילת שנה העשירית, ביום הראשון, או מתחיל ענין העיבור השני הזה, ונעשה לו אז בחינת גלגלתא, ואז הוא בן תשעה שנים ויום אחד, אז ביאתו ביאה, כיון שנשלם בחינת גלגלתא דיליה.

ודע, כי היסוד דא"א, הוא נשמה אל ז"א ונוקביה, ובימי היניקה, מוח בינה דו"א, אשר בתוכו יסוד דא"א, נתפשט אל ל"ב אלהים שבבינה, ונעשו בחינת ל"ב שינים, ואח"כ עד תשלום תשעה שנים, נתפשט עוד בכל שש קצוות הזכר ובמלכות, ועתה יקשה עלינו, מה שביארנו בכמה מקומות, כי בזמן היניקה עד

צורך לו, אלא לענין ההולדה כנ"ל, ויען אין בו עדיין מוח הרעת, לכן אי אפשר לתקן היטב מוח החכמה שבו, כיון שאין בו עדיין מוח הרעת, לזווג החכמה והבינה, ועל כן בחינת התיקון הזה עיקרו, אינו אלא למוח הבינה בלבד, אלא שמתחילה נתקנים בחינת ל"ב נתיבות מוח החכמה, אחר היותם בבינה, אשר בהיותם שם, הם נקרא ל"ב אלהים דמעשה בראשית.

וזהו הטעם, אל צמיחת ל"ב שינים שבפי התינוק, בשתי שנים ראשונים, שהם זמן היניקה כי"ד חודש, שהם שתי שנים, כנגד תיקון שני מוחין: חכמה, ובינה, וזהו סוד, ולכן שינים מחלב, כי השינים הם מבחינת ל"ב נתיבות, ל"ב נתיבות החכמה, בהיותם בבינה, שהם חמשים שערים, כמנין ו' של ולבן, וזהו ולב ו' שינים, נמשכים לז"א מחלב, מסיבת החלב שיונק, והרי ביארנו מספר השינים, שהם ל"ב, כנגד ל"ב נתיבות חכמה אשר בבינה, ומספר שתי השנים, הם כנגד שני המוחין.

אבל ענין כי"ד חדשי היניקה שבשתי השנים הוא, לפי כי כשעלה חצי התפארת התחתון דאריך, ונתחבר עם חציו העליון, אשר בתוך אבא ואימא, ונעשו תפארת אחד שלם, וכבר ידעת, כי התפארת יש לו י"ב גבולי אלכסון, שהם בגימטריא ו"ו, ובהיותו למעלה הוא, וגם תרין פרקין דנצח והוד האירו, ונעשה מהם בחינת החלב כנ"ל, וכשחזר אח"כ חצי התפארת התחתון, וירד למטה בחכמה דו"א כנוכר, אז יצאו בחינת ל"ב נתיבות החכמה ההיא, בסוד ל"ב שינים, והנה בחצי התפארת עליון, יש בו כל י"ב גבולי אלכסון, ובחציו התחתון, י"ב אחרים, הרי הם כ"ד, כנגד כ"ד חדשי היניקה, ולפי כי לא נעשה הדבר הזה, אלא על ידי שני חצאי התפארת, לכן נתחלקו ל"ב השינים לשני חצאין, י"ו בלחי עליון, וי"ו בלחי התחתון, והנה סברת האומר בגמרא, שזמן ימי היניקה הם י"ח חדשים הוא, כי הוא סובר

הנהרות ומראה מקומות

(ג) ע"ח ח"א שער הכללים פ"ח ח"ב. שער דרושי הצלם דרוש ג'. תע"ס שיעור י"ב מן אות קט"ו. (ס) סנהדרין סט.

פרקין קדמאין דנצח והוד כנוכר, והרי הוא נפל למטה בבינה דו"א, והרי שאין לו על מה לסמוך.

והיותו נקרא פורח באויר, ואינו נקרא נופל, הוא, כי היה מן הראוי ליפול למטה, במקום שעומדין ארבע פרקין תתאין דנצח והוד דא"א שהוא במקום שש קצוות דו"א, אבל ההארה הנמשכת לו מלמעלה, מאותם תרין פרקין קדמאין, שנשארו באבא ואימא, הם המעמידין אותו בבינה דו"א, ושם אינו, לא למעלה במקומו הראוי לו, ולא למטה עם שאר פרקין דנצח והוד, אבל נשאר תלוי ופורח באויר בבינה דו"א כנוכר, מחמת ההארה והשפע, הנמשך לו מאותם תרין פרקין עלאין הנזכר, וממשיכין אותו שם, אעפ"י שאינו עולה ממש עמהם במקומם. ובחי' אותו האור העליון הנקרא בחינת אויר הנמשך לו מהם, נשאר תלוי ופורח באויר.

גם בזה תבין ענין בינה, הנקראת גם כן מגדל הפורח באויר. בסוד: היתר נדרים פורחין באויר, ואין להם על מה שיסמוכו, (כ) והנדרים הם בבינה, (ל) והענין הוא כי היסוד דאריך הוא בבינה דו"א ולכן היסוד והבינה שניהם נקראים בשם זה.

והרי ביארנו לך, ענין תשעה ספירות אשר בז"א, אעפ"י שלא מנינו הדעת, לפי שאין צורך בו, אלא לזמן ההולדה כנ"ל, (מ) ונתחיל לבאר, איך כל אלו ה' ספירות, נתקנים ונגדלים מומן היניקה, ועד תשלום תשעה שנים, והוא, כי בתחילה על ידי היניקה שיונק מאותו החלב, הנמשך מאותם תרין פרקין עלאין דנצח והוד דאריך, אשר בחוזה אימא, נגדלים תרין מוחין חכמה ובינה דו"א, כי דעת אין בו, לפי שאין

ותיקון הנה, הוא מיום שנולד, עד תשלום תשעה שנים, והשיעור הזה הוא, שיגדיל ויתקן כל התשעה ספירות שבו, כמו שמצינו אותה בבחינת השלישית של זמן העבור וע"ש. והנה הם ששה קצוות שבו, ושלושה מוחין, הרי תשעה ספירות שבו.

ועכ"ז נחזור להסידרם כאן: מחצי תפארת התחתון דאריך, נעשה בז"א מוח חכמה, ומן היסוד, מוח בינה, ושני פרקים עליונים דנצח הוד, נשארו תמיד לעולם בחוזה או"א, במקום הדדים כנ"ל, ומפרק האמצעי דנצח, נעשו חסד ונצח דו"א, ומפרק אמצעי הוד, נעשו גבורה והוד דו"א, ומפרק תחתון דנצח, נעשו תפארת ויסוד דו"א, ומפרק תחתון הוד, נעשית נוקבא דו"א, ולהיות כי המלכות לקחה פרק אחד שלם, לכן נעשית פרצוף גמור אח"כ, בסוד נוקבא דו"א כנודע, אבל שאר הפרקים, כל אחד הוצרך להוציא שתי בחינות כנוכר, כי מפרק אמצעי דנצח נעשו חסד ונצח דו"א, וכן בשאר.

גם בזה תבין מ"ש בתיקונין, דאיהו בנצח ואיהי בהוד, וכמו שביארנו בתפלת ימי החול בשחרית, דו"א יורד בנצח, והמלכות עולה בהוד, והטעם מובן עם הנזכר, (ח) גם תבין ענין מגדל הפורח באויר, הנזכר בדברי רז"ל, (ט) והוא בחינת היסוד של א"א, שנשארו בבינה דו"א, והוא כמ"ש לעיל, בענין מציאות גרון דו"א, מהיכן נעשה, (י) ואמרנו, כי מקום היסוד הוא באמצע, בין תרין פרקין קדמאין דנצח והוד, וכיון דתרין פרקין קדמאין דנצח והוד עלו בחג"ת דאבא ואימא, ושם נשארו תמיד, ואמנם היסוד ירד למטה בבינה דו"א, ונמצא, כי היסוד הוא פורח באויר, ואין לו על מה לסמוך, כי מקום סמיכתו ואחיזתו, הוא למעלה בין תרין

הגהות ומראה מקומות

(י) לעיל דף רנ"ח ד"ה ונבאר.
 (כ) משנה חגיגה י.
 (ל) ע"ח שער הכללים פרק ז'. שער הכוונות דרושי יזכ"פ דרוש א' ור'. שער ההקדמות דף קע"ט.
 (מ) מבוש"ש ש"ה ח"ב פ"ו. תע"ס שיעור י"ב מן אות ר"נ עד אות רס"ב.

(ח) שער הכוונות ענין ר"ה דרוש ד' וה'.
 תע"ס שיעור ט"ו אות ו' באור פנימי ד"ה שניהם יהיו.
 (ט) סנהדרין קו: ובמשנה אהלות פ"ד מ"א מגדל שהוא עומד באויר. ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פ"א דף ו' ד"ה גם נק'. תע"ס שיעור י"א בלוח התשובות לענינים תשובה קנ"ו.

לפי שאינה צריכה אליהם, כי כבר יש בה כח שש קצוות על ידי היניקה, אשר משם הוא שרש המלאכים מבחינת שש הקצוות.

אבל נשמות הצדיקים, סתם נשמה היא מן הבריאה. ויש נשמות יותר גבוהות, והם מן האצילות כנודע. אמנם היותר קטנות במעלה הם מן הבריאה. והבריאה היא בסוד ג' ראשונות שהם המוחין. ולכן המלכות העליונה, היא צריכה להתעבד מן נשמות הצדיקים, אשר שרשם מן הבריאה, מקום המוחין, ואז תוכל לעלות ע"י למעלה (ר) באו"א, ולקחת המוחין הראויין אליה, וזהו סוד טעם העלאת מיין נוקבין ע"י הנשמות תחתונות, והבן זה.

עוד יש טעם אחר, והוא קרוב ונמשך עם הטעם הנזכר, והוא, כי הנה ז"א עדיין אין בו רק שש קצוות, כי הנה הוא סוד ו' דשמא קדישא, וכדי להוליד נשמות, צריך שיתן בתחילה בביאה ראשונה, בחינת ההוא רוחא דשביק בה בעלה כנודע אצלנו, אשר על ידו תוכל הנקבה להעלות מיין נוקבין, והנה איננו יכול עדיין לתת בה, כי אם רוחא כליל משש קצוות שלו לבד. ולכן איננו יכול להוליד, כי עדיין אין בו רק המוחין הצריכין לעצמו, ולא לאחרים. כי זהו סוד טעם מ"ש דו"ל בגמרא, (ש) קטן זוכה לעצמו, ואינו זוכה לאחרים ולשיוכל (ת) להוליד נשמות התחתונים, צריך שיתחדש בו תוספת כח במוחין שלו, מצד המוחין העליונים, שהם אבא ואימא. ואז יוכל להוליד נשמות, ולזכות לאחרים, ולסיבה זו הוכרח עלית מיין נוקבין של הנשמות בכל לילה, אל המלכות העליונה, כי על ידי הנשמות התחתונים עולין גם הם ז"א ונוקביה, ולקחין בחינת המוחין הראויין להוליד.

אחר שביארנו (א) איך על ידי עלית מיין

והטעם הוא, לפי שז"א כיון שנשלם פרצופו בתשעה שנים ויום אחד, עולה למעלה בסוד נצח הוד יסוד דאבא ואימא, ושם פוגע תכף בסוד המילה העליונה, יסוד דאבא, ונעשין לו מוחין משם, וראוי להוליד. אבל התינוק התחתון, (ז) שהם נשמות התחתונים. אעפ"י שכיון שעברו עליו ט' שנים ויום אחד נשלם פרצופו, עכ"ז עדיין הוא צריך לעלות למעלה, לקבל המוחין הראויין להוליד, ובעלותו פוגע תחילה במקום העדלה העליונה, החופפת על המילה הקדושה, והנה הם שלשה ערלות, כנגד שלש שנים יהיה לכם ערלים כו'. וצריך שיעברו עליו עוד שלש שני ערלה, ואז הוא בן י"ב שנים ויום אחד. ואח"כ צריך עוד השנה הרביעית, להיות פריו קדש הלולים, כנודע. ובמלאת השנה היא, הדי הוא בן י"ג שנים ויום אחד, ואז עולה בסוד מיין נוקבין אל מלכות העליונה, כשאוי נשמות התחתונים. אבל בפחות מוזמן י"ג שנים ויום אחד, אין שום נשמה יכולה לעלות בסוד מיין נוקבין כלל.

ועתה נבאר תועלת שתי הבחינות הנזכר, שהם: עלית מיין נוקבין של נשמות הצדיקים, ועלית מיין נוקבין דז"א ונוקביה. (ק) ונתחיל מנשמות התחתונים, שהם מיין נוקבין אל המלכות, הנה כבר ביארנו, כי על ידי היניקה התחילו ז"א ונוקביה לתקן פרצופם, עד תשלום תשעה שנים, ונגדלו כל צדכם, אבל בחינת המוחין שלהם, היו עדיין חסדים, ולא היו ראויין לביאה, ולכן צריכין נשמות התחתונים להשלים בחינה זו כמו שנבאר.

והוא, כי הנה המלאכים שרשם מן היצירה, אשר שם הוא שרש ששה קצוות ולא עוד, כנודע, כי שית ספירן מקננן במטטרין. ולכן אין המלכות צריכה להתעבד בנשמות המלאכים,

הגהות ומראה מקומות

(ת) ג"א וכדי שיוכל (תע"ס שיעור י"ד אות י"ג).
(א) מכאן עד ד"ה והרי נתבאר. הוא נמצא בתע"ס שיעור י"ד מן אות מ"ז עד אות ג"ב. ע"ח ח"ב שער הנסירה פ"ג. מבר"ש ש"ה ח"ב פ"ו. שער הכחות דרושי ק"ש פ"ג ופרק ו'.

(ז) ג"א ל"ג שהם נשמות התחתונים (תע"ס שיעור י"ד אות ז').
(ק) ג"א ל"ג מן ועתה עד ונתחיל (תע"ס שיעור י"ד אות ט').
(ר) ג"א לאו"א (תע"ס שם אות י"א).
(ש) עיין ב"מ י"ב.

דע, כי בחינת המיין נוקבין של זעיר אפין ונוקביה, הם נשמות הצדיקים, שהם נקראים בנים שלהם, בסוד בנים אתם לה' אלהיכם, ובחינת המיין נוקבין של ז"א, הם ז"א ונוקביה, בנים שלהם, וכמו שביארנו, כי בכל לילה ולילה עולין נשמות התחתונים, בסוד בידך אפקיד רוחי, בעת השכיבה, ומתעברת מהם נוקבא עלאה דז"א, בסוד חדשים לבקרים רבה אמונתך. (פ) ותועלת העליה היא, ענינה היא, כדי לחדש את הנשמות ההם, ולתת כח בהם, ולהאיר בהם. וענין החידוש הזה, הוא מה שמחדש ומתקן את המוחין שלו, שהוא בחינת הנשמה שלו, היושבת במוח כנודע, וכן ז"א ונוקביה בני אבא ואימא, עולין בסוד מיין נוקבין למעלה באבא ואימא, כדי לחדש המוחין שלהם, ולהוסיף בהם הארה, וזו ההעלאה היא מה שאנו קוראין אותה עיבוד השני של המוחין דהולדה, והבן זה,

והנה יש חילוק בין נשמות הצדיקים, אל ז"א ונוקביה. כי נשמות הצדיקים, אינם עולות בסוד מיין נוקבין למעלה בז"א ונוקביה, אלא בלילה, בזמן השכיבה כנ"ל, לפי שאין שליטת המלכות אלא בלילה, אבל ז"א ונוקביה, עולין בסוד מיין נוקבין, ביום ובלילה, בסוד קדיאת שמע רעדבית ודשחדית, עד אימא עלאה כמבואר אצלנו, והטעם הוא, לפי שזווגא דאבא ואימא לא פסיק לעלמין, ולא מתפרשאן, ושליטת אימא עלאה, הוא ביום ובלילה, דתדיד איהי ביחודא כחדא עם אבא,

עוד יש חילוק אחר, והוא, כי נשמות התחתונים אינן יכולות לעלות בסוד מיין נוקבין בלילה כנזכר, אלא עד שיהיה מבן י"ג שנים ויום א' ומעלה, אבל ז"א ונוקביה, יכולין לעלות כיון שיש להם תשעה שנים ויום אחד, כי אז כבר הוא שלם בכל פרצופיו כנזכר, ואינו חסד ממנו אלא בחינת כח במוחין שלהם, שיהיו ראויין להוליד, ולכן עולים אז בסוד מיין נוקבין, ונוספת הארה וכח במוחין שלהם, ונתקנים, ואז יכולין להוליד.

בא זמן עיבוד השני, אין בז"א רק בחינת שש קצוות, ואיך אמרנו עתה, שיש לו שתי מוחין, הנקראים חכמה ובינה, אבל הענין הוא, כי אין מתגלים בו עתה, רק בחינת ששה הקצוות, אבל בחינת המוחין, הם בו עתה בכח, ולא בגילוי גמור, כי עדיין אין כח במוחין האלו, להוציא טפה הראויה להוליד, עד יעברו תשעה שנים ויום אחד, כי אז תתחיל זמן עיבוד השני כנ"ל, וכמו שנבאר בע"ה, וטעם הדבר הוא, כי עד עתה בתשע שנים האלו נגדלים איבריו והמוחין שבו לצורך עצמותו ממש, אבל עדיין אין בהם כח להוליד תולדות אחרות, עד אשר ימשכו להם מוחין, ממוחין דאז"א, שנעשו מחסד וגבורה דאז"א, כנ"ל במקומו, ואז אלו הבנים זעיר אפין ונוקביה, יהיו כדמיון אביהם ואמם, להוליד גם כן הם, ויחזור במדרגות אבא ואימא, להוליד נשמות התחתונות, ע"ד אבא ואימא.

(ע) ונבאר עתה ענין העיבוד השני לצורך מוחין דהולדה, ובזה יובן מ"ש בפרשת אחרי מות דף ס"ה ע"ב, שורה כ"ד, וז"ל, ותדין בנין דינקא להו אימא, ואתעברת מנייהו, ואפיקת לון לבתר כו'. והנה הלשון הזה קשה מאד להולמו, דהל"ל דאתעברת מנייהו בקדמיתא, ולבתר דינקא להו, כי העיבוד קדם אל היניקה, ועוד, דמשמע דלבתר דהוו בנים ממש בפועל, חזרה להתעבר מהם, וצריך להבין כל זה.

אך הענין יובן עם הנ"ל, כי כבר נולדו בראשונה וינקא לון, ולבתר הכי, אחד תשעה שנים, חזרה ואתעברת מנייהו, בסוד עיבוד שני, לצורך המוחין דהולדה כנזכר, ואח"כ אפיקת לון כו', ותחילה נבאר בחינת עיבוד השני הזה, איך אפשר להיות, כי הרי בצלם אלהים עשה את האדם, ומבשרי אחוה אלוה, והרי אין ענין הזה יכול להיות באדם התחתון, שיחזור בסוד בטן אמו אחר שנולד. ואמנם להבין זה, צריך שנבאר ענין מיין נוקבין ועלייתם, הנזכרים בכל מקום, מה ענינם.

חנהות ומראח מקומות

(פ) שער הכוונות דרושי הלילה דרוש ד'. תע"ס שיעור י"ד מן אות י"ד ואל"ך.

(ע) מכאן עד ד"ה אחר שביארנו נתבאר בתע"ס שיעור י"ד מן אות א' עד אות י"ד.

פרקין תתאין, וחכמה ובינה שבו נמשכו מתרין פרקין עלאין, לכן מקום הדעת, הוא תחת חכמה ובינה.

ואם תאמר, והרי אלו התרין עטרין, הם תרין פרקין תתאין עצמם דא"א, שירדו בתוך דעת דו"א, וחכמה ובינה, הם נמשכין מטיפה הנמשכת מאחסנתא דאבוי ואימיה ואינן הם עצמם, אלא טיפה הנמשכת מהם, אם כן גדול כח הדעת מכח חכמה ובינה.

והתשובה היא, כי אלו שני עטרין, אינן בנ"א כמו שהם, בלי התלבשות. אבל בתחילה נתלבשו בתוך מוחא דא"א, ובהיותם מלובשים שם, ירדו למטה, אבל חכמה ובינה שלו, הם טיפין ממש, שירדו מאותם תרין פרקין, הנקרא אחסנתא דאבוי ואימיה, שהם יותר עליונים, ובודאי כי יותר מאירים אלו העליונים, מאותם התרין עטרין, כיון שירדו מלובשים, אעפ"י שירדו הם עצמם, ולא טיפות בלבד.

הכלל העולה הוא, כי תרין מוחין חכמה ובינה דו"א, הם טיפין הנמשכין מתרין פרקין עלאין דחסד וגבורה דא"א, והם הארה שלהם, ולא הם עצמם. ובתוך אלו הטיפין, מלובשין גם כן הארת תרין פרקין עלאין דנצח והוד דעת"י, הגנוזים בתרין פרקין עלאין דחסד וגבורה דא"א כנ"ל, ולא הם עצמם. אבל הדעת מוח השלישי דו"א, הוא מתרין פרקין תתאין דחסד וגבורה דא"א, הם עצמם, ולא הארתם, אלא שהם מלובשים במוחין דאבא ודאימא כנ"ל. ובתוך אלו התרין פרקין דחסד וגבורה דאר"ך, ירדו גם כן תרין פרקין תתאין דנצח והוד דעת"י, גניזין בתוכם, הם עצמם, ולא הארתם.

והרי נתבאר, איך ז"א נקשר גם עם עת"י, בבחינת תרין פרקין תתאין דנצח והוד שלו, והם עצמם נשמה אליו, בתוך הדעת דו"א, גם נאחו עמו, על ידי חצי היסוד התחתון דעתיק יומין, הגנוז תוך חצי התחתון דתפארת דא"א, אשר ממנו נעשה הגלגלת והכתר דו"א כנ"ל, וכמו שנבאר בע"ה.

ואימא, כי אז פוגע בנה"י דא"א, אשר משם נעשים לו המוחין, כמו שיתבאר בע"ה. ולהיות שכבר עלה ביסוד דא"א, לכן גם כן מתחיל אז בזעיר אפ"ן, בחינת זקן התחתון, אשר במקום היסוד של ז"א עצמו, והם בחי' שתי השערות הנזכר בדברי חז"ל, אבל זקן העליון דו"א, אינו מתחיל עד היותו בן עשרים שנה, כמו שיתבאר לקמן בע"ה.

ולכן נבאר עתה, בחינת הארבעה מוחין האלו, הבאים בארבע שנים הנו', שהם, מתשעה ויום אחד, עד שלש עשרה ויום אחד, ואח"כ נבאר מה נעשה בו מיי"ג שנים ואילך, עד תשלום עשרים שנה. הנה ביארנו למעלה, כי נתעורר יסוד דא"א מיניה וביה, כי הוא כלול מזכר ונקבה, והנה גם הנה"י דעת"י, הגנוזים בסוד נשמה, תוך חג"ת דא"א, הגנוזים תוך א"א כנ"ל, גם הם מתעוררים ומזדווגים, ואז נכללים נצח דעתיק בהוד שלו, והוד שלו בנצח שלו, ואז יורדת הטיפה ההיא הכלולה מנצח והוד דעת"י, הגנוזים בחסד וגבורה דא"א, וגורמין זווג גם אל א"א כנ"ל.

ואז נמשך מן המוחא סתימאה דא"א, דרך תרי מזלות דדיקנא, אל מוחין דאר"א המלבישים את חסד וגבורה דא"א, הגנוזים תוך חכמה ובינה שלהם, כנ"ל כי תרין פרקין עלאין, שהם בחינות הידים דא"א, הם בחי' ה' חכמה וחכמה דא"א, ואלו התרין פרקין עלאין, נקראים אחסנתא דאבוי ואימיה, כנזכר באדרת האזינו דף רצ"ב ע"ב, לפי שאלו התרין פרקין הגיעו לחלקם ונחלתם, ומשם נמשכת טיפה אחת מא"א, כלולה משתי טיפות, ומהם נעשין תרין מוחין דחכמה ובינה בנ"א.

ואמנם תרין פרקין תתאין דחסד וגבורה דאר"ך, שהם בחינת הורועות המחבורים בשתי הכתפות, אלו נשארו לחלקו דו"א כנ"ל, ונעשין נשמה אליו, ואלו נקראים תרין עטרין, ואלו ירדו למטה, ונתהוו שניהם, בסוד מוח השלישי, של דעת דו"א, הכלול מחסד וגבורה, שהם תרין פרקין הנזכר. ולפי שהתרין עטרין, הם מתרין

הגהות ומראה מקומות

(ה) לעיל דף רנ"א ד"ה והנה.

נוקבין של הנשמות במלכות, נותנין כח ב"א ונוקבא לעלות גם הם בסוד מיין נוקבין, עד אבא ואימא, נבאר עתה, מה הוא התכלית של עליה זו, דע, כי על דרך שביארנו, כי ז"א איננו יכול לתת רוחא בגו נוקביה, רק כפי כחו, ואינו יכול ליתן, אלא כפי מה שיש בכחו, שהם שש קצוות, והנה גם אבא איננו יכול לתת רוחא בגו נוקביה, רק כפי כחו, והנה גם הוא איננו שלם, כי הרי אין בו רק בחינת כח חסד וגבורה וחצי התחתון של ת"ת דא"א, ואין להם עדיין אחיזה ותפיסה במוחין דא"א כלל.

ולכן צריך, שבתחילה יקבלו גם הם ארי"א, כח ממוחין דא"א, כדי שאח"כ, יתנו גם הם כח, במוחין דז"א ונוקביה, ולכן, על דרך שביארנו, שז"א ונוקביה הוצרכו אל נשמות הצדיקים, שיעלו בסוד מיין נוקבין, לקבל הם המוחין שלהם. כן ארי"א, צריכין אל זעיר אפין ונוקביה, שיעלו בסוד מיין נוקבין, כדי שיוכלו גם הם, לקבל המוחין שלהם מן א"א.

ופקח עיניך וראה טעם הדבר הזה וסודו מה הוא, ואיך הדבר הזה הוא מוכרח. והענין הוא, כי הנה נתבאר לעיל, כי היסוד דא"א הוא נשמה בתוך ז"א ונוקביה, ומתלבש בתוכם, ולכן צריך שיעלו ז"א ונוקביה למעלה בארי"א, ואז יעלה גם היסוד דא"א למעלה עמהם בארי"א, והנה הוא זכר ונקבה כנ"ל, ומזדווג מיניה וביה, ואז מתעורר המוחא סתימא דא"א, כי מבשרי אחזה אלוה, שהתעוררות היסוד התחתון, גורם התעוררות במוח האדם, להמשיך טפת ההולדה, ואז מוחא עלאה סתימא דארי"א אפין מתעורר, ונותן כח טיפה במוחין דארי"א.

ולא שהמוחא סתימא, נותן הוא בעצמו כח בארי"א, כי גדל מעלתו מאד, אבל הענין הוא, במה שנתבאר למעלה, כי כל גילוי המוחא סתימא הוא בי"ג תיקוני דיקנא דארי"א אפין, ואז על ידי התעוררות יסוד תחתון דארי"א, מתעורר המוחא סתימא, ואז נמשך הכח של

מוחא סתימא בדיקנא, ושם יש שני המזלות, שהם: השמיני, והשלשה עשר, והשמיני הוא בחינת תפארת שבזקן, והי"ג הוא בחינת היסוד הכלול מזכר ונקבה, ואז משפיע המזל השמיני, שהוא זכר, הנקרא דעת שבו, אל המזל השלשה עשר, שהוא נקבה, ואח"כ נותנת הטיפה היא, אל אבא ואימא, (ב) הנשפיעין משתי מזלות האלו כנ"ל, ואז בהיות ז"א ונוקביה בסוד עיבור תוך ארי"א, מתעורר מזלא דדיקנא בהתלבשותו תוך ארי"א, ואז מורישין מוחין הראויין להוליד, ברישיהון דז"א ונוקביה, גם בזה תבין, ענין הסריס שאין לו הדרת פנים זקן, שהרי היסוד הזה דא"א בהתעוררותו גרם התעוררות שתי המזלות דדיקנא עלאה כנוכר, (ג) ובסמוך נבאר כי גם נצח והוד דעתיק יומין מתעוררין גם הם ועיין שם, וזכור דרוש זה, של המיין נוקבין, של נשמות התחתונים, ושל ז"א ונוקביה, מה תועלתם, ואיך הכל נקשר, ומעורר התחתון לעליון, וחוזר העליון להשפיע בתחתון, מדרגה אחר מדרגה, וזה הדרוש, הוא שרש לכל הדרושים הנאמרים בענין מיין נוקבין, ושמרהו והבינהו היטב, אבל מהות המיין נוקבין מה הם, נתבאר באדרת נשא דף קל"ה ע"ב, וגם בפרשת פקודי דף רנ"ד ע"ב.

(ד) והרי נתבאר, איך ז"א בהיותו בן תשעה שנים ויום אחד, כבר הוא ראוי לביאה, כי כבר עלה אז תכף בתחילת שנה העשירית בסוד מיין נוקבין, ואז מתחילין המוחין ליכנס בו, אבל לענין היותו נקרא איש גמור, איננו נקרא, עד היותו בן י"ג שנים ויום אחד, כי אז עברו עליו ארבע שנים אחרות, ונכנסו בו ארבע המוחין, שהם: כתר, וחכמה, ובינה, ודעת, ואז נקרא איש שלם לגמרי, כנודע, כי אין איש פחות מכן שלשה עשר ויום אחד.

ובזה תבין, ענין שתי שערות שצריך שיביא אחר י"ג שנים ויום אחד, והוא במ"ש לעיל, בעלית ז"א ונוקביה בסוד מיין נוקבין באבא

הגהות ומראה מקומות

(ד) מכאן עד ד"ה והרי נתבאר ג' בחינות שבהן רס"ח, נתבאר בתע"ס שיעור י"ד, מן אות ק"ט עד אות קל"ו.

(ב) נ"א מושפעים (תע"ס).

(ג) בתע"ס כתוב מן ובסמוך נבאר עד ועיין

שם לפני גם בזה תבין.

אל אור המקיף התחתון דתפילין כנ"ל, והוא המושג אלינו, לכן קראו בשם תפילין דרישא, ואח"כ כנגד הפנימי, אמר, לבתר מתחבראן בסטרוי, ונהרין ועאלין בתלת חללי גלגלתא כו', והיא הבחינה הה' הנ"ל.

ונבאר עתה ענין זו הבחינה החמישית, שהם המוחין הפנימיים האמתיים דז"א, ובו יתבאר למה נעשו שלשה מוחין בלבד. הנה ביארנו לעיל, כי כל אלו הבחינות קיימות יחד כולן, והנה מן הבחינה הרביעית, שהיא אור מקיף האמתי של כל רישא דז"א, בהיותם למעלה מבחוץ של נה"י דאימא עלאה כנ"ל.

והנה זה האור המקיף הנוכר, נשאר שם תמיד, ונמשכה קצת הארה ממנה, מכל ארבעה המוחין, אשר שם מקיפים, ורצו להימשך ולהיכנס בסוד אור פנימי דמוחין דז"א, והם עצמם נשאר למעלה, ואז ירדו ונמשכו ונשתלשלו שלשה נה"י של אימא למטה, והלבישו את המוחין הפנימיים האלו, שנמשכו מן האור המקיף כנוכר.

ובהיותם מלובשים אותם הארבעה מוחין, הזרו להעשות שלשה בלבד, כי תרין מוחין, הנקראים חכמה ובינה, אחסנתא דאבוי ואימיה, נכנסו החכמה, בנצח דאימא, והבינה, בהוד דאימא, ותרין עטרין גניזין, נתלבשו יחד שניהם ביסוד הבינה, וכיון שהוגבלו בתוך הכלי הזה, נתאחדו, ונעשו מוח אחד בלבד, הנקרא דעת, כלול מתרין עטרין, הנקראים חסד וגבורה כנ"ל.

ונמצא, כי עיקרם ושרשם של אלו המוחין, נשאר בסוד אור המקיף הנ"ל, ואלו המוחין, אינם רק בחינת הארה בלבד נמשכת מהם, תוך הארבע מוחין עצמם ההם, ובאו מלובשים תוך נה"י דאימא, ובהיותם מלובשים בתוכם, הם נכנסים תוך רישא דז"א, בתלת חללי גלגלתא דיליה.

התלבשם שם, ירדו למטה, ונתלבשו תוך רישא דז"א כנ"ל. ו)

וזכור אל תשכח, כי כל אור הפנימי נכנס בתחילה, ואח"כ מכחו, נתנוצץ האור ויצא בסוד מקיף, ונמצא, כי הפנימי הראשון, קדם אל המקיף הראשון, ואחר המקיף הא', נעשה הפנימי השני, ואח"כ נעשה המקיף שבו, ואח"כ הפנימי הג', ואח"כ המקיף הג', שהוא סוד התפילין, כמו שנבאר למטה בע"ה.

וכל אלו הבחי', הם הארזות הנמשכות זו מזו, וזו מזו, וכולם קיימות, וכבר ביארתי במקום אחר, שלשה בחינות הראשונות, ולא אוכל עתה להאריך בהם.

כי אם נבאר עתה, שלשה הבחינות התחתונות, שהם: אור המקיף מחוץ לנה"י דאימא, אשר משם ממקומם, נעשין בחינת אור המקיף האמתי על רישא דז"א, ובהיותם שם למעלה, מקיפים מלמעלה, על כל הגלגלת דז"א, ועל המוחין הפנימיים, שבגו חללי גלגלתא, שהם הבחינה התמשיית, והוא מקיף וחוסף על כלם מבחוץ, ובהיותם שם, הם בבחינת ארבעה מוחין, נפרדים זה מזה, וניכר בהם היותם ארבעה מוחין, ונקדאים: חכמה, ובינה, חסד, וגבורה, הנוכרים בהקדמת בראשית, ז) ובפרשת ואתחנן.

ובפרשת, נשא דף קליה ע"ב, בענין אירא דכיאי ואשא דכיאי, ביארתי באורך לשון המאמר ההוא, איך בסוד אור המקיף העליון הזה, הם ארבע מוחין כנוכר, ובהכנסם אח"כ בבחינה החמשיית, גו תלת חללי גלגלתא דז"א, נעשין שלשה מוחין בלבד, כי נתחברו תרין עטרין, ונעשו חד מוחא דדעת.

ואל זה רמז מאמר אדרת האזינו הנ"ל בדף רצ"ב ע"ב, שהזכיר שתי בחינות: האחת הוא, ענין אור המקיף, הנקרא בשם תפילין דרישא, אעפ"י שהוא יותר עליון, עכ"ו, כיון שדומה

הגהות ומראה מקומות

(1) בתע"ס שיעור י"ד אות קכ"ו מוסיף נמצא, כי מחגיגת דאימא עצמו כשמתלבשים תוך אורא כנודע, הנה מהם נעשו מוחין אל אזיא בסוד אר"ם למעלה, ופנה"י דאימא נעשו בז"א מוחין פנימיים שנכנסו תוך ראשו, ז) הקדמת ספר הזהר מאמר פקודא עשיראה אות רל"ז ובדפוס"י יג' ובס' ואתחנן אות פ"ז ובדפוס"י דף רס"ד סוף ע"א.

הארתם עד למטה. בנצח הוד יסוד דאימא, ושם נכנסים בפנימיותם, ומתלבשים שם בתוכם.

הבחינה הרביעית היא, כי שם נתנוצצה הארתם בחוץ, בסוד אור מקיף ע"ד הנ"ל, והנה האור המקיף הזה, הוא עיקר מציאות של האור המקיף דו"א העצמי שבו, והוא עומד כאן למעלה בחוץ נה"י דאימא, ומכאן הוא בחינת אור מקיף אל רישא דז"א.

הבחינה החמשית היא ברדתם למטה, ונכנסין הארתם בתוך פנימיות תלת חללי דגלגלתא דרישא דז"א, והנה כל אלו הבחי' אין בנו כח להשיגם. אבל הבחינה הששית, יש בנו כח להשיגה. וענינה היא, כי גם שם מתנוצצת הארת המוחין שבתוך שלשה חללי גלגלתא, ויוצא הארתם לחוץ, בסוד אור המקיף גם כן מבחוץ. וזו הבחינה הששית אשר אנו משיגים אותה, היא סוד מצות תפילין, ולכן נתחייבנו במצוה זו, כי יש בנו כח להשיגה.

ונמצא, כי ששת בחינות האלו, הם שלשה פנימיים, וכנגדם שלשה מקיפים. ואל תחשוב, כי ח"ו נעקרים ממקומם, ויורדים למטה מדרגה אחר מדרגה, אבל הכונה היא, כי מחמת ריבוי ההארה הנפלאה אשר בהם, נתוסף בהם כח, ומאירים בכל ששת הבחינות הנזכרים, ושרש כולם קיים במקומם, כי דרך הקדושה להשאיר שורש במקומה, אף על פי שיורדת למטה. ונמצא כי ששת הבחינות הנזכרים, כולם קיימות ועומדות כאחד יחד כולם.

ואמנם בענין הארבע מוחין עצמם, יש הפרש בין אלו לאלו, כי תדין מוחין הנקראים חכמה ובינה דז"א, הם נמשכים בו, מן הארה הנמשכת בהם, מן אותם תרין פרקין עלאין דחסד וגבורה דאריך, הגנוזין גו חכמה וחכמה דאבא ואימא כנ"ל, והם עצמם עומדים למעלה במקומם, אבל בחינת המוח השלישי, הנקרא דעת כלול תרין עטרין, הם עצמם יוצאין ונמשכים עד רישא דז"א, הם עצמם עצמותם ממש, ולא הארתם בלבד, אבל בהיותם תוך אבא ואימא, נתלבשו שם מכח אר"א, ואחר

ובזה תבין מ"ש באדרת האזינו דף רצ"ג ע"א, בענין מצחא דז"א, וז"ל, וכד האי מצחא אתגלייא, מתערין מאריהון דדינין כו', ומצחא אוקימנא דאקרי נצח באתוון רצופין כו'. והענין הוא, כי להיות תרין פרקין תתאין דנצח והוד דעת"י, בבחינת נשמה אל הדעת דזעיר אפין, לכן אתערו תמן במצחא דיליה, שהוא כנגד מקום הדעת, בחינת הדינין, כנ"ל כי כל בחינות נצח והוד, בכל מקום שהם, הם דינין, ונמצא, כי הנצח נגלה במצח.

והנה נתבאר ענין הארבעה מוחין דז"א, שהם שתי טיפות, הנמשכות מתרין פרקין עלאין דחסד וגבורה דא"א שבתוך חכמה וחכמה דאבא ואימא, ואלו נקראים אחסנתא דאבוי ואימיה, שנעשים בז"א בחינת חכמה ובינה שבו, ועוד דעת כלול מתרין עטרין, שהם תרין פרקין עצמם תתאין דחסד וגבורה דא"א, כל זה בדרך קצרה, ואמנם להרחיב הדרוש הזה, צריך שנבאר סוד התפילין, וכדי לבארם, צריך להבין דברי המאמר הנזכר באדרת האזינו, בדרך רצ"ב ע"ב שורה כ"ח וז"ל, בחללא דגולגלתא נהירין תלת נהורין, ואי תימא תלת, ארבע אינון, כמה דאמינא, אחסנתא דאבוי ואימיה, ותרין גניזין דילהון, דמעטדן כולהו ברישיה, ואינון תפילין דרישא. לבתר מתחברן בסטרוי, ונהרין ועאלין בתלת חללי דגולגלתא כו'. כבר ביארתי לשון זה למעלה באדרת נשא דף קל"ה ע"ב, בענין אוריא דכייא ואשא דכייא וע"ש.

אך הענין הוא זה, דע, כי באלו המוחין דז"א, יש ששה בחינות: הבחינה הראשונה היא, בהיות אלו המוחין למעלה במקומם, בתוך אבא ואימא, במוחא פנימיים שלהם.

הבחינה השנית היא, כי על ידי אותה ההארה דמזלא קדישא, המאיר בהם כנ"ל, נתוספה בהם הארה, ומתנוצץ אורם ויוצא לחוץ, בסוד אור המקיף, כנגד המוחין הפנימיים, כי כבר הודעתין, כי כל אור כלול מפנימי וממקיף.

הבחינה השלישית היא, כי עוד נמשך

דו"א, ואתעביד חד מוחא ומתמן אתמשך ונגיד בכל גופא כו'. הרי כי בתחילה אתעביד מאחסנתא דאבוי, שהוא חכמה דאבא, חד מוחא, שהוא מוח הימין, הנקרא חכמה דז"א, כי זה המוח נעשה ראשון, לפי שבתחילה נכנס נצח דאימא, גו רישא דז"א, ואח"כ אתמשך ונגיד בכל גופא, ר"ל בכל קו הימין שלו.

ואח"כ נכנס ההוד דאימא, גו רישא דז"א בקו שמאל שבו, וכנגדו אמר, אתגליף האי חכמתא ואתמשך כו'. כי הוא בחי' אחסנתא דאמיה, הנקרא חכמה דאימא עלאה. וזו החכמה דאימא אתגלפא, ואפיקת חד מוחא אחרא, והוא הנעשה בינה דז"א.

ואח"כ נכנס היסוד דאימא בקו אמצעי שבו, וכנגדו אמר, ההוא אחרא, ההוא נהירו דאתמשכא מינייהו, אלין תרין משיכן כו', הוא מוח הדעת, הנמשך משני המוחין הנזכר, והוא כלול מתרין עטרין כנ"ל, ואלו תרין עטרין, נעשו בו מוח השלישי, הנקרא דעת, ברישא דז"א. ואח"כ אתמשיך ועייל, לגו בגו דגופא, ומליא כל אינון אדרין ואכסדראין כו'. וצריך לדעת, מה שינוי יש בדעת, משני המוחין האחרים, כי בו נאמר, דמלי כל אדרין ואכסדראין. אבל הענין יובן עם הנ"ל, כי היסוד דאימא הוא קצר ומסתיים בחוזה דז"א. ולכן כאשר הדעת יורד ומתפשט גו גופא, אינו כשני המוחין האחרים, שלהיותם מלובשים תוך נצח והוד הארוכים דאימא, לכן אינם מתפשטין אלא דרך הקוים בלבד, כל אחד בקו שלו כנ"ל. אבל הדעת, שאינו מלובש ביסוד דאימא, מן החוזה ולמטה, לכן בהתפשטו למטה, מתפור אל כל הקוים שלשתם, בכל ששה קצוות זעיר אפיין, כמבואר אצלינו בסדר התפשטות חמש החסדים בז"א ט) וע"ש. וכן בפרשת שלח לך דף ק"ע ע"א, במ"ש דעת אחיזא בשית דרגין כו', וע"ש. וזמ"ש גם כן באדרת נשא דף קל"ו ע"א, מחללא תליתאה, נפקי אלף אלפין אדרין ואכסדראין כו', הה"ד ובדעת חרדים ימלאו, והרי הוכחנו, איך עיקריות שלשה המוחין הם ברישא

דאימא תוך ז"א, רק עד החוזה שבו בלבד, שהוא בתפארת. ואח"כ נבאר ענינו מהיכן נתקן.

ובזה יובן מ"ש בפרשת משפטים דף קכ"ב ע"ב, וז"ל, רישא דמלכא אתתקן בחסד וגבורה כו'. וזה מורה על הנ"ל, כי הז"א הנקרא מלכא, הנה רישא דייליה, שהם הד' מוחין הנזכר, הנמשכין לו עתה מלמעלה, נתקנו ונכנסו ונתלבשו בחסד וגבורה שלו עצמו, כנ"ל כי תרין פרקין קדמאין דילהון נתעלו, ונעשו בחינת חללי דגלגלתא, חכמה ובינה, ואומרו אתתקן: ר"ל, כי נעשה למוחין הנזכר, בחינת כלים ממש, הנקראים תקונין, כנודע אצלינו בריש אדרת נשא דף קכ"ח ע"א. ונעשו החסד והגבורה שלו, ונתקנו בבחי' כלים וחללי גלגלתא, להלביש בתוכם אורות המוחין, הנקראים רישא דמלכא.

והטעם הוא, כי ז"א עצמו אינו רק שש קצוות, בלי רישא, והוא הנקרא מלכא, ורישא דהאי מלכא, הם המוחין הנעשים לו בחינת רישא, ומה שלא זכר גם את התפארת, כי גם ממנו נעשה כלי שלישי, למוח הדעת, הטעם הוא, כי התפארת הוא מכריע בין חסד וגבורה, וכן מוח הדעת שבתוכו, מכריע בין חכמה ובינה. והנה הוא נכלל בתוך חסד וגבורה, ולכן לא זכר רק את החסד, ואת הגבורה בלבד.

גם טעם אחר, לפי שהיסוד דאימא המתלבש חוץ התפארת, שנעשה בחי' דעת אינו ממש, כי הנה אינו רק בחי' אויר בלבד, כמו שנבאר בענין היסוד דז"א, ולכן לא זכר, רק את החסד ואת הגבורה, אשר בתוכם נתלבשו תרין מוחין דחכמה ובינה.

ואמנם נתבאר, כי המוחין הנו' שהם הפנימיות והנשמה אל ז"א, נתפשט בכל ג' קוים דז"א, עד נצח והוד שבו, וקשה לזה, שאם כן, איך באדרא קראם מוחין, אבל הענין הוא, כי עיקרם ומציאותם, הם למעלה ברישא, אבל גם הם מתפשטין בכל גופא דז"א. וזמ"ש באדרת האוינו דף רפ"ט ע"ב, אתגליף האי חכמתא, ואפיק חד נהרא כו', ועייל ברישא

הגהות ומראה מקומות

ט) ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם פרק ב'.

החסד והנצח דקו ימין דו"א, יש בכל אחד מהם שלשה פרקין, והם שית פרקין, וכשנכנס נצח דאימא לתוכם, נמצא כי פרק ראשון דנצח דאימא, מתלבש בתרין פרקין ראשונים דקו הימין דו"א, ונעשו ספירת החכמה דו"א. ופרק השני דנצח דאימא, נתלבש בתרין פרקין אמצעיים דקו ימיני דו"א, ונעשו חסד דו"א, ופרק התחתון דנצח דאימא, נתלבש בתרין פרקין תתאין דו"א בקו ימיני, ונעשה נצח דו"א, וכיוצא בזה נתלבשו שלשה פרקי דהוד דאימא, בשית פרקין דגבורה והוד דו"א, שבקו שמאלי, ונעשו לו בינה וגבורה והוד.

ושתי פרקי היסוד דאימא, נתלבשו בתוך תפארת ויסוד דו"א שבקו אמצעי, ואז כמו ששני פרקין עלאין דחסד דו"א, נתעלו ונעשו חכמה דו"א. גם אלו נתעלו, והתפארת נעשה בחינת הדעת, והיסוד נתעלה ונעשה ת"ת דו"א.

ונמצא, כי מתרין פרקין עלאין דחסד דועיר אפין, ומתדין פרקין עלאין דגבורה, ומתדין פרקין עלאין דתפארת דו"א, נתעלו ונעשו תלת הללי גלגלתא, שבהם נתלבשו, ג' פרקין עלאין דנה"י דאימא, ובתוכם מלוכשים ג' מוחים, הנקראים: חכמה, ובינה, ודעת, שהם פנימיות ונשמה, אל חכמה ובינה ודעת דו"א, ומפרק תחתון דחסד, ומפרק עליון דנצח דו"א, וכן מפרק תחתון דגבורה, ומפרק עליון דהוד דו"א, וכן מפרק תחתון דתפארת, ומן היסוד דו"א, נתעלו ונעשו חסד וגבורה ות"ת דו"א, ובתוכן נתלבשו תלת פרקין אמצעיים דנה"י דאימא, אשר היו בתוכן מלוכשים פנימיות ונשמה דו"א, מבחינת המוחין הנזכר, ומתדין פרקין תתאין דנצח, ומתדין פרקין תתאין דהוד דו"א, נעשו נצח והוד דו"א, ובתוכן מלוכשים תרין פרקין תתאין, דנצח והוד דאימא, ובהם מלוכשים פנימיות ונשמה דו"א, מבחינת המוחין הנזכר כמו שנבאר. אבל היסוד לא נתקן עדיין בו"א, לטעם הנ"ל, כי אין שיעור התפשטות ביסוד

והרי נתבאר, ג' בחינות שיש באלו המוחין הפנימיים דו"א, הנקרא בחינה החמשית, מן ששת בחינות הנ"ל, ואלו הם שלשה בחינות הנו', אשר בזו הבחינה החמשית: האחת, הם בחינת המוחין עצמם, שהם הארות נמשכות מאור המקיף כנ"ל, השנית, הם בחינת שלשה כלים דנה"י דאימא, אשר בתוכם מתלבשים האורות הנו', הנקראים ארבעה המוחין פנימיים, השלישית, היא בחינת ז"א עצמו, אשר בתוכו מתלבשין ג' כלים דנה"י דאימא, אחר היות מתלבשין בתוכן האורות, הנקראים מוחין כנו', וכל ג' בחינות האלו, הם בחינה אחת בלבד ה' כנוכר, הנקראים מוחין פנימיים דו"א, ושתי הבחינות שהם המוחין ונה"י דאימא, כבר הם מבוארים.

ונבאר בחינה השלישית, שהיא בחי' ז"א בעצמו, איך נכנסו בו שתי הבחינות הנזכרים, ואיך הגדיל ע"י, ונעשה איש שלם. (ח) הנה הנצח וההוד דאימא, כל אחד כלול מתלת פרקין כנודע, אבל היסוד, אין בו רק תרין פרקין: האחד, הוא היסוד, והשני, הוא העטרה שבו כנודע, וכשנכנסו נה"י דאימא תוך ז"א, כבר ביארנו לעיל, כי בזמן היניקה עד תשלום תשעה שנים, אין בו רק שש קצוות בלבד, מחסד ועד היסוד שבו, כי הנה הוא בסוד ו' רשמא קדישא, ואף על פי שנתבאר שם, שהיו אז שלשה ספירות ראשונות, ונשלם תשעה ספירות. כבר ביארנו שם, כי השלשה מוחין היו לו או בכח, ולא בפועל.

והנה נתבאר אצלנו במק"א ט) כי המלכות היא חצי מדת ז"א, כי הנה היא יוצאה מן החוזה שלו ולמטה, וכן ז"א, הוא חצי שיעור מדת אימא עלאה, כי הנה הוא מתחיל מן החוזה דאימא ולמטה, ונמצא, כי אורך נה"י דאימא, הם כשיעור אורך חגי' ונה"י דו"א, שהוא כפלים כמוהו. ונמצא, כי שלשה נה"י דאימא, מתלבשים בששה קצוות דו"א, ושיעור קומתם שוה. והנה

הגהות ומראה מקומות

שער פרצופי זרין פרק ג'. תע"ס שיעור י"ב מן אות קי"ב. ט) ע"ח ח"א שער דרושי הנקודות פרק ב' ד"ה והמשכיל יבין.

ח) ע"ח שער הכללים פרק ד' ה'. שער מוחין דצלם פ"א ו' וו'. ח"ב שער דרושי הצלם פ"ו. שער העבורים פרק ו'. שער הנסירה פ"א וד'.

חד רוחא דיהיב בעלה באיתתא בביאה ראשונה לעשותה כלי כנ"ל, וכנוכר בסבא דמשפטים דף צ"ב ע"ב, כמבואר שם אצלנו, פ) וזה הרוחא, הוא סוד בנימן הצדיק הנקרא נפשא דרחל, בסוד ויהי בצאת נפשה כו', ולכן בירך משה לבנימן, ובין כתפיו שכן, והבן זה, כי משם מקומו, צ) ודע, כי הדעת נכנס לגו גופא דז"א, באדרין ואכסדראין כנ"ל, ואמנם מתרין מוחין חכמה ובינה דז"א, הנמשכין מתרין פרקין עלאין דחסד וגבורה דא"א, הנקרא אחסנתא דאבוי ואימא כנ"ל, משם נמשך הארת פנים בז"א, מצד או"א, בסוד יאר ה' פניו אליך, תרין פנים, תרין תפוחין, ימין ושמאל.

והנה עתה נבאר ענין גלגלתא דזעיר אפיק, מהיכן נעשית, וכבר הארכנו בזה בפרשת נשא דף קל"ה ע"ב וע"ש, וזמ"ש שם, וניצוצא קאים, ושאריו ונפיק אוירא דכייא, ומתגלגלא, ואתפשט ונפיק חד גלגלתא כו', והענין הוא, כי בוצינא דקרדנותא, היא הגבורה דעתיק יומין, שנתלבשה במוחא סתימאה דא"א, וזו הבוצינא, היא שרש כל הגבורות כולם שבעולמות, כי היא הגבורה הראשונה שבכל האצילות, אלא ששם הם דינין נכפין תחת הרחמים, וממותקים, וממוחא סתימאה נתפשטה באימא, כנ"ל כי החסד דעתיק גניו בגולגלתא דאריך, משפיע באבא, והגבורה דעתיק דגניו במוחא סתימאה דאריך, משפיע באימא, ולכן למטה היא בדוגמה זו, אבא נאצל בחסד דא"א, ואימא בגבורה דאריך.

וגם אלו השנים, שהם: חסד, וגבורה דאריך נקראים: אוירא דכייא, ובוצינא דקרדינותא, אלו השנים, אוירא דכייא ובוצינא דקרדינותא, שהם חסד וגבורה דאריך, נתחברו, ואפיקו חד גלגלתא דז"א, בחי' התפארת דא"א, כנ"ל, כי ישא דז"א הוי מן חצי התפארת דא"א, כי התפארת ההוא עומד תחת אוירא דכייא ובוצינא, הנזכר, והם אפיקו להאי גלגלתא, והבן זה, והרי נתבארו ענין המוחין פנימיים דז"א, איך נעשו מהתפשטות נה"י דאימא, שנתפשטו

כנ"ל, אבל זה שהוא אור חסד גדול, נעשה יסוד בולט וארוך, מרוב האור הנוסף בו, מן המזל עצמו, דדיקנא דאריך, המגיע עד ראשו, שלא ע"י או"א, אלא מן המזל עצמו, ודבר זה הוא אור נפלא מאד.

וענין זה נרמז אצלנו, בביאור ברכת אבות, ס) במלת קונה הכל, כי ע"י ירידת המזל הי"ג, הנקרא ונקה, מדה אחרונה מן הי"ג מדות, והוא בגימטריא אהיה במילוי יודין, כמספר קונה, וכמספר ונקה, וע"י זה המזל, קונה הכל, שהוא היסוד דז"א, ובורא אותו קנין חדש ממש.

והענין הוא באופן הזה, כי הנה נתבאר לעיל, כי החסד והגבורה דז"א, נתעלו, ונעשו בו בחינת חכמה ובינה שבו, שהם המוחין, ונמצא, כי כשא"א כופף ראשו, והמזל הי"ג נחית עד רישא דז"א, הנה הוא מאיר בחכמה שבו, שהוא הראשון המקבל שפע אור המזל הנזכר, והחכמה הזו היא סוד החסד הראשון כנוכר, והוא הנקרא אברהם, וממנו נמשך האור בשאר ספירות דז"א, עד הגיעו אל ספירת היסוד שבו, וקונה אותו מחדש כנוכר, וזמ"ש, בפסוק ברוך אברהם לאל עליון קונה שמים וארץ, כי ע"י אברהם הנזכר, קונה המאציל העליון את השמים ואת הארץ, כי על ידי זה היסוד שקנה והאציל מחדש בז"א כנוכר, וזמ"ש בפרשת בראשית דף ג' ע"ב ע) דכד אתא אברהם, אתהדר ברי"א לאבר, ואתגליא האי אבר, והענין הוא, כי על ידי השפע שנספץ באברהם, שהוא חכמת ז"א, שהוא סוד החסד הראשון, מזה נתקן אבר היסוד ונתגלה בז"א, ולהיות כי על ידי היסוד הזה, מזדווג ז"א עם המלכות הנקראת מ"ה, לכן נקרא אברהם, אבר מ"ה, שהוא גורם חיבור יסוד במלכות.

והנה להיות כי הדעת דז"א, הוא סוד תרין עטרין, שהם תרין כתפין דא"א כנ"ל, שהם תרין פרקין תתאין דחסד וגבורה דא"א, המחבורים בגופו, והם סוד הכתפים שלו, לכן נמשך מזה הדעת כח ביסוד דז"א, כדי למיהב

הגהות ומראה מקומות

- ס) שער הכוונות ענין כונת העמידה דרוש ד'.
 עיין לעיל דף רס"ט ד"ה ובה יובן.
 צ) תע"ס שיעור י"ד אות ע"א.

ע) לעיל דף נ"ו.

חשך כנודע, ואין בה כח להיות היסוד שלה בולט, ולכן נשאר בסוד אויר, ולכן נפסק בחזה ז"א, ולא נתפשט עד היסוד דו"א לתקנו, בשאר הספירות שבו.

וצריכין אנו עתה לבאר, איך נתקן היסוד דו"א כי כבר ביארנו שהת"ת והיסוד הראשונים שבו, נתעלו ונעשו בחינת דעת ותפארת, וא"כ מהיכן נאצל היסוד דו"א, אבל הענין יובן, במ"ש למעלה בענין זווג עליון דא"א, הנקרא זווג דנשיקין, (ל) שנזדווג לתת מוחין אל אבא ואימא, ולהוסיף בהם נה"י חדשים, ושם ביארנו קצת הענין, וכאן נרחיב בו קצת יותר.

דע, כי שלשה בחינות יש בא"א: האחת היא כאשר ראשו היא מ) כתקנה לא זקופה ולא כפופה, השנית היא, כשראשו זקופה מאד, שאז הדיקנא דיליה נגבהת למעלה, השלישית היא, כאשר כופף ראשו למטה, כי אז דיקנא דיליה נשפלת, ויורדת למטה עד רישא דו"א, כמו שנבאר לקמן, ואז או"א, שהכתר שלהם הוא מן הגרון דא"א, הנה אז הוא נכלל בכלל רישא דא"א ממש, וע"י זה נעשה להם בחי' מוחין, ובחי' נה"י שלהם החדשים, כנ"ל בדרוש או"א, וכמו שהוא שם ענין כפיפת ראש א"א, כדי להוסיף נה"י באו"א, כן על ידי כפיפת ראש א"א, מוסיף בחינת יסוד בו"א, אבל יש הפרש ביניהם, כי לתת נה"י באו"א, צריך שא"א יכוף את ראשו, וכל התקונין שיש מן המזל השמיני, עד המזל הי"ג, כנ"ל בדרוש או"א, אבל לתת בחי' היסוד לבדו בו"א, אין צורך רק שיכוף את ראשו, בבחינת אותו המזל הי"ג האחרון לבדו, שהוא גם כן בחינת יסוד של דיקנא דאריך כנ"ל, ונחית עד רישא דו"א ממש, ואז משפיע שפע אור גדול במוחין דו"א, ומשם נמשך אור רב למטה, ונתוסף בו בחי' היסוד, ולא עוד, אלא שאינו שוקע כיסוד הנקבה, (ג) אשר אורו מועט, לפי שהוא אורות גבורה

אבל אחר כך מתפשטין בכל גופא כנ"ל. וזמ"ש גם כן באדרת האוינו דף רצ"ב ע"ב, לבתר מתחברו בסטרוי, ונהרין ועאלין בתלת חללי דגלגלתא, ונפיק כל חד בסטרוי, ומתפשטי בכל גופא כו', גם באדרת נשא דף קל"ו ע"א, אמר ואלין תלת, מתפשטין בכל גופא כו', ולקמן בביאור המוחין דנוקבא דו"א, נבאר ענין שינוי אחד, שיש בין הרעת אל החכמה והבינה וע"ש. ובוזה תבין טעם, למה אימא עלאה נקראת מדה, והוא, כי היא הנותנת קצבה ושיעור ומדה, בכל הספירות דו"א בעת התפשטותה בתוכו כנ"ל, כי כשנכנס פרק אחד דנצח שבה, נעשית ספירה אחת דחכמה דו"א. מתרין פרקין לבד עלאין דחסד דזעיר אפינן, וכשנכנס פרק האמצעי, נעשה ספירת החסד דו"א, מפרק התחתון דחסד, ומפרק העליון דנצח, עם שאינם מבחינה אחת, וכן כיוצא בזה בשאר כל הספירות דו"א כנ"ל.

גם בזה תבין מ"ש בתיקונין דף פ"ט ע"א בהקדמה זו"ל ואתפשטותא דה"א עלאה עד הוד באת י' איהו כו', (י) גם בשאר מקומות מצינו בזה, דאימא עלאה עד הוד אתפשטת, והענין הוא, עם הנ"ל, כי התפשטות נצח הוד יסוד דאימא תוך ז"א, בסוד המוחין הנ"ל, לא הגיע התפשטותה רק עד ההוד דו"א, אבל היסוד דו"א, לא נעשה מן אימא כי לא התפשט יסוד שלה, אלא עד שם, כנ"ל כי היסוד דאימא נקרא אוירא, בסוד מגדל הפורח באויר, שהזכרנו למעלה. (כ) והענין הוא, כי יסוד הזכר הוא ארוך וכולט וממשיי, והוא מפני שהזכר הוא בסוד החסד, המתפשט בתוכו, וריבוי הארת החסדים, גורמין שפע גדול ביסוד שלו, וכולט לחוץ מרוב הארתו. אבל יסוד הנקבה הוא קצר מאד, והוא בסוד אויר וחלל ואינו ממשיי, לפי שהנקבה היא בסוד הגבורות המתפשטין בתוכה כנודע, ואין הגבורות מאירות כמו החסדים, כי הנקבה נקראת

הגהות ומראה מקומות

(ל) לעיל דף רנ"ג ד"ה ועתה נבאר.
(מ) נ"א נתקנה (תע"ס שיעור י"ד אות קצ"ג).
(נ) עיין בתע"ס בלוח התשובות לפירוש המלות תשובה ט'.

(י) מכאן עד ד"ה והנה להיות שברף רע"א, נתבאר בתע"ס שיעור י"ד מן אות ק"צ עד אות קצ"ט.
(כ) דף ר"ס ד"ה גם בזה תבין מ"ש.

משיכאן, שקילן בשערי חוורי, להאי זעיר אפין, לתלת מוחין דביה כו'. וצריך לדעת, מהו זה המוח הרביעי הכולל שלשתם, ונמשך בשערי חוורי עד רישא דז"א.

אבל הענין הוא, כי הנה נתבאר לעיל, שאף על פי שז"א מלביש את א"א, מחצי הת"ת שבו ולמטה, אינו מלביש אותו בעצמו, אלא אחר היות אריך אפין מתלבש הבחינת הנו', תוך נה"י דאבא, שנתפשטו עד שם, ונה"י דאבא מלובשים תוך נה"י דאימא, ואז ז"א מלביש את נה"י דאימא, והנה אותו קוצא דשערי דרישא דא"א, הנמשך דרך האחור מבחוק, הוא מתפשט עד למטה, ונוגע ברישא עצמה דז"א, המלכשת את נה"י דאימא ודאבא ודאריך עצמו כנוכח, כי גופא דאריך הוא בפנים בתוך כולם, ואין ז"א נדבק בו ונוגע בו כלל, ואותם השערות דאריך, הם צנורות ומבועין, דנגדין שפע ואור גדול ממוחא סתימאה דביה, למטה בז"א, ואותם ההארות יוצאות דרך פיות השערות לחוץ, במקום סיומם למטה, ואז אותם הקצוות של השערות, המסיימים ומגיעים אחורי העורף דז"א, שהוא באחורי הדעת שבו, אותם ההארות היוצאים משם, מכים שם בחוץ בעורף דז"א, ובוקעים המקום ההוא, ונכנסים אל תוך המוחין.

ומ"ש באדרא, דמתפשטין הנהו נימין עד רישא כתפין דאריך, אין הכונה למעלה באריך עצמו, דאם כן היכי קאמר בגין לנגדא למוחא דז"א, והרי הוא רחוק מהם מאד, אבל יובן זה, עם מ"ש לעיל, כי תרי פרקין תתאין דחסד וגבורה דאריך, הם הנקראים רישי כתפין דיליה שהם תרין עטרין דבדעת דז"א כנ"ל, ושם בדעת מקום עמידת תרין רישי כתפין, ועד שם מגיע הנהו קוצין דשערי ויוצאין אותם האורות משם, ומכים ובוקעים ונכנסים תוך המוחין דז"א, יאמנם אמיתות ביאור לשון זה, נתבאר בברכת אבות דף י"ט דראש השנה, במלת אלהינו ואלהי אבותינו, (ש) וע"ש היטב.

ודע, כי יש הפרש בין הדעת דז"א, אל הדעת דנוקביה, כי דעת דז"א, עומד למעלה

וזה ענינם: דע, כי אור המקיף הזה, של הבחינה הששית, דומה אל האור המקיף דבחינה הרביעית, כי אותו אור המקיף, הוא מקיף מכנגד נה"י דאימא, אשר המוחין דזעיר אפין מלובשים בתוכם בפנים, והנה הוא למעלה מעל רישא דז"א, ומקיף כל ראשו וגלגלתו, וכל המוחין פנימיים אשר בתוכו, אבל אור המקיף הזה דבחינה ששית, הוא יוצא מן הארת המוחין הפנימיים דבגו רישא עצמה דז"א, ואם מן המוחין יצא, והוא גרוע מהם, איך יקיף אותם בבחינת אור מקיף, אשר הוא גדול מן האור הפנימי, ולכן איננו מקיף, כי אם בחינת פנים דז"א בלבד, ויצא מן המצח בין העינים, ומשם עומד ומקיף את הפנים, אשר תחת העינים, והם בחינת תפילין ממש, ומ"ש באדרת האזינו דף רצ"ב ע"ב, ונהיר אנפוי, ואסהיד באר"א גווי דאנפוי כו', וזהו סוד, והיו לטוטפות בין עיניך, ואעפ"י שבאדרא הוה נראה, שאינו מדבר אלא גבחינת הדעת, זה יתבאר לקמן, כי עיקר יציאת אור המקיף, הוא במצחא, מכנגד הדעת, כי שם מקום הבקיעה, לצאת האור מבפנים, על ידי הכאת קוצא דשערי דאריך מן האחור, כמו שיתבאר.

ולחבין ענין התפילין האלו, נבאר מ"ש שם באדרת נשא דף קכ"ט ע"ב, ודף קל"א ע"ב, בענין נימין דשערי דרישא דאריך, שנמשכין על כתפין, בגין לנגדא ממוחא דיליה למוחא דז"א, וצריך להבין, למה אלו השערות נמשכין דרך האחור, ולא דרך פנים, או למעלה על גבי רישא ממש, באמצע הראש דיליה, ועוד, כי הרי נתבאר לעיל, כי אין מתחיל ז"א, רק מטיבורא דליבא דאריך ולמטה, ואם כן איך אותם הנימין מתפשטין עד רישא דכתפין, והרי היה ראוי שיתפשטו עד למטה בטיבורא דליבא, כדי שימשכו שפע ברישא דז"א המתחיל שם, גם צריך שנבאר, מ"ש באדרת נשא דף ק"מ ע"א, וז"ל, תלת מוחין דהוו בז"א, ואשתכחו בגי' חללי דגלגלתא דרישא, וחד מוחא שקיט על בוריה, דכליל כל תלת מוחי, דאתמשך מיניה

הגהות ומראה מקומות

(ש) שער חכונות ענין ר"ה דרוש ו' ד"ה והענין הוא.

נמשכת השפעה והארה אל רישא דז"א, אבל אינן מגיעין רק עד רישא בלבד, ושאר כל גופו דז"א אין שערות דא"א מכסין עליו כמו שמכסין על או"א כנ"ל, וזהו סוד, ואנכי איש חלק, ובכל גופו אין בחינת שערות א"א מגיעין עד שם, וכמבואר אצלנו, בכונת תיקון לבוש השק והאפר (ד) ע"ש.

ובזה תבין, מ"ש באדרת האזינו דף רצ"ב, וז"ל, אב ואם, מהאי מוחא נפקו, וביה תליין, וביה אחידן, ז"א בע"ק תליא ואחיד כו', וכבר בענין או"א, התחלנו לבאר ענין זה, וכאן נשלים ענין זה, כי או"א, עיקר השפעתם הנמשכת להם מן א"א, הוא על ידי שתי המזלות דיקנא דיליה כנ"ל, ואותם המזלות נמשכים ממוחא סתימאה חכמה דא"א כי י"ג תיקוני דיקנא ממוחא סתימא' נפקו כנ"ל, אבל ז"א, בעתיקא קדישא עצמו תליא ואחיד, רוצה לומר: כי הנה בערך מה שהוא מלביש את א"א, מחצי התחתון דתפארת שבו ולמטה כנ"ל, נמצא, כי הוא אחיד ממש ביה, ובערך היות הי"ג נימין, וי"ג חוורתו דרישא חוורתא, שהוא סוד הכתר עצמו דא"א, נמשכין עד רישא דיליה להשפיע בו, נמצא כי תליא ביה, שאינה אחיזה ממש, רק היא נתלה, בסוד השערות והחוורת' ההם, ונמצא, כי בבחי' זו גדלה מעלת ז"א, כי הוא יונק מן הכתר עצמו דא"א, על ידי י"ג חוורתו דנסקי מיניה, אבל או"א, יונקים מחכמה דא"א בלבד, ע"י י"ג תיקוני דיקנא, הנמשכים ממנה, אבל עכ"ו, בערך שאינו מקבל שפע א"א עצמו, דק ע"י או"א המלבישין את אריך, והוא מלביש אותם, בבחינה זו או"א גדולים מז"א.

ונתחיל לבאר, ענין אותם הארבעה נימין דשערין, הנמשכין מאחורי רישא, על רישי כתפין, למיגד ברישא דז"א, מה ענינם, ואח"כ נבאר, שאר התשעה חוורת' דדרך פנים, וענין דיקנא דא"א, הנמשכת דרך פנים, וענין אלו הארבע נימין דאחורי רישא, הם גורמין בחינה הששית דאוד מקיף דמוחין דז"א, שהם סוד התפילין כנ"ל.

עד סוף ז"א, ונעשו בו בחינת מוחין, ואמנם בתוך פנימיות אלו המוחין דז"א, המתפשטין בז"א, נתפשטו גם כן בחינת חצי ת"ת התחתון ונה"י דא"א, עד סיום ז"א, והיו שם אליו בבחי' נשמה אל המוחין ההם, ונמצא, כי ז"א מלביש את אימא ואבא, ובתוך כולן מתלבש א"א, מחצי התפארת שבו ולמטה, והרי נתבאר, איך נקשרים כל ארבעה פרצופין עם א"א, והוא תופס כל שיעוד קומת האצילות, ובתוכו של א"א, מתעלם ומתלבש גם בחי' עתי' ע"ד הנ"ל, והוא נשמה לכל הנשמות ההם. (ק)

ואחד שביארנו כללות כל ז"א, נחזור עתה לבאר בחי' הששית של המוחין דז"א, הנקרא אור המקיף שלהם התחתון, ובו נבאר גם כן, בחינת דיקנא דז"א, כי גם היא בחינת אור מקיף, ובתחילה צריך שנודיעך, מה שנתבאר לעיל בענין או"א, שהם מכוסין ומחופין תוך שתי מיני שערות דא"א, שהם: שערות דרישא דאריך, אותם ארבע נימין דשערין, דתליין מצד אחורי רישי, ונגדין עד רישא דז"א, ושערות דיקנא דא"א, של שתי המזלות, הנמשכים דרך פנים, עד טיבורא דליבא דא"א, אשר שם התחלת רישא דז"א. נמצא, כי שערות דארבע נימין, המתפשטין עם ארבע חוורת' דאחור רישא דא"א, נמשכין ברישא דז"א מאחוריו, עד מקום העורף, שהוא אחורי מוח השלישי, הנקרא דעת דז"א, וגם שערות דיקנא דאריך, מתפשטין דרך פנים, ומתחברין בפני ז"א, ושם נעשית דיקנא דז"א.

ושתי בחינות אלו, נזכרו באדרת נשא, בחינה הראשונה, בדף קל"א ע"ב וז"ל, דרישא אריכין על כתפין למיגד לרישא דז"א כו', וכן בדף קכ"ח ע"ב, ודף קכ"ט ע"א, והבחינה השנית בדף קכ"ט ע"א, וז"ל, תאנא, כד נחית מן דיקנא יקירא עלאה קדישא, משחא דרבו קדישא לדיקנא דז"א וכו', ואעפ"י שלמעלה ביארנו, כי כל השערות נמשכין מן הגבורות והדינין, עכ"ז בערך ז"א, הם רחמים גמורים, יותר מן הרחמים והחסדים שבז"א, ולכן מאלו השערות דא"א,

הגהות ומראה מקומות

(ק) ע"ח ח"ב שער הנסירה פרק ז'. (ר) שער רוח הקודש דף ח'.

ומאירין שם כנ"ל, כי מכחם יצא אור תפלה של ראש, ועתה יש לו אור חוזר עד שם.

ונמצא, כי אור ארבע פרשיות תפלה של ראש, חוזר ונכנס לפנים בשלשה המוחין הפנימיים, ובלטו אורן לחוץ, דרך אחור, במקום העורף, ונעשה האור הוא בחינת קשר של תפלין דראש, בצורת ד', שהיא סוד ד' דאחד.

והענין הוא, כי בהכנס אור החוזר אל תוך המוחין הפנימיים, אז האירו ארבעה אורות אלו שם בפנים, ונתלבשו באותה ד', שהיא המלכות דאימא, ולכן נקראת ד', כנגד הארבעה אורות אלו המתלבשין בה, ואז נוקב הארתם לחוץ בעורף, ונעשה שמה אותו הקשר של תפלה דראש, ושם מתגלית בחינת אותה המלכות דאימא, ובתוכה מלובשין ד' האורות הנז', של הארבע מוחין.

ולפי שאין שם רק מציאות אותה המלכות לבד, לכן אין הקשר ההוא, אלא בחינת עור אחד לבד, ואין שם שום פרשה וכתובה כלל, לפי שהפרשיות הם בסוד מוחין, והעור בסוד המלכות, והואיל ואין שם מוחין ממש, ג' לא יש שם רק בחינת עור בלבד.

(ד) והנראה לע"ד בזה הוא כי זה הקשר הוא אור מקיף דמוחין דלאה, ואינו לאה עצמה, והוא כדמיון תפלה של יד, שהוא אור מקיף דמוחין דרחל, וזה מוכרח לעניות דעתי, וכמו שביארתי לקמן בתפלה של יד, שיוצאת מהכאת קוצא דשערי דעיבוד דז"א, שהם ד' הציציות, וכן יש ארבע ציציות דנימין, דמוחין דיניקה, המכים בראש לאה, ומציאין בה אור מקיף, דמוחין בסוד קשר, וכמ"ש בדרוש הציציות, בענין נימין דיניקה, שנמשכין על רישא דלאה, ונבאר ענין הרצועות של תפלה של ראש, איך נמשכות מן הקשר הנזכר, ואיך מתחברות למטה, עם התפלה של יד, דע, כי כל מה שיש

פרשיות האלו, ניצוצות אור המקיף העליון, והם האחד ועשרים אזכרות, לפי שבמקומם לא יכלו להתגלות, ואח"כ חזרו הארבעה מוחין לצאת לחוץ, בסוד ארבעה בתים דתפילין, כי אז בבחינת אור המקיף תחתון, ולכן הם בחינת בתים מקיפין, ומלבשין בתוכם ארבע הפרשיות והם כנגד ארבעה אותיות אהיה, כנ"ל, כי כל אור מקיף, הוא שם אהי"ה, א) והרי נרמזו בתפילין, דישא דז"א בשלשה בחינותיו התחתונות, שהם: מקיף, ופנימי, ומקיף תחתון, וכנגד שני מציאות האלו, שהם: בחינת היותם ארבע מוחין בחוץ, ושלשה מוחין בהיותם בפנים לכן נעשו שתי שינין בתפילין של ראש, אחת של ארבע ראשים, ואחת של שלש ראשים.

(ב) ונבאר עתה, ענין הקשר של תפלה של ראש מה ענינה, כבר הודעתך, ענין יעקב שנשא רחל ולאה, והוא בחינת ז"א, שיש לו שתי נשים: לאה, ורחל, זו למעלה וזו למטה, כי רחל מתחלת מן החוזה שבו ולמטה, ולאה מתחלת מאחורי הדעת שבו, עד החוזה שבו.

והנה ענין זו העליונה, הנקראת לאה, היא בחינת הקשר של תפלה של ראש, וטעם אצילותה שם, הוא כמ"ש למעלה, כי המוחין דז"א ירדו מלובשין בתוך נה"י דאימא, תוך שלשה חללי גלגלתא דז"א.

והנה אין ספק, כי המלכות דאימא, שהיא למטה מן היסוד דאימא, גם היא ירדה ונכנסה לתוכו, והיא שם דבוקה ומחוברת בדעת דז"א, אבל אינה בכלל מוחין שלו.

גם ידעת, כי כל אור שבעולם, יש לו בחינת אור חוזר, ואם כן זה האור שבלט במצח, ויצא בסוד תפלה של ראש, מוכרח הוא שיהיה לו אור חוזר דרך אחוריו, שהוא בעורף, אשר שם עומדים הנהו קוצי דשערי דז"א, ומכים

הנהות ומראה מקומות

(א) ע"ה ח"ב שער לאה ורחל פ"ב דף ר"ה ד"ה והנה נבאר, לעיל דף ע"א בפרשת חיי שרה ד"ה שם בדף.

(ד) בתע"ס אות קס"א כתוב הגה"ה זו בסוגריים ומסיים מהר"ו ז"ל.

(א) זהר אחרי דף סה: שער הכוונות ענין הפסח דרוש א' ד"ה והנה.

(ב) מכאן עד ד"ה ונבאר עתה ענין התפלה ש"י נתבער בתע"ס שיעור י"ד מן אות קנ"ד עד אות ק"צ.

האורות המקיפים, שהם ארבע פרשיות דתפילין מכנגדם במצח דז"א, ואמנם לפי שדש אלו הארבע פרשיות, הם השני מוחין דאז"א, והתרין עטרין, לכן הונחו ארבע פרשיות אלו, בארבע בתיים, בתפילה של ראש דז"א, לפי ששורשן הם ארבע מוחין, מש"כ בתפלה של יד, שארבעתם בבית אחת, כמו שנבאר לקמן בע"ה.

והנה בתקונין בהקדמה ברף ט' ע"א, אמרו שם, כי אהיה, הם ארבע בתי דתפילין, ויהיה, ארבע פרשיין דתפילין כו', גם נתבאר שם ענין הרצועות של ראש ושל יד באורך, וצדיכין אנו לפרש זה בקיצור, והענין הוא, במה שביארנו, כי שני אורות מקיפין יש למוחין דז"א: אחד למעלה על ראשו, שהוא קודם שנכנסו בו המוחין הפנימיים, והשני הוא במצחו, בסוד התפילין, אחד שנכנסו בפנימיותו, וחודו לצאת במצחו כנ"ל, ונמצאו שלשה בחינות: אור מקיף עליון, ואור פנימי, ואור מקיף שני, ושלשתם נרמו בענין תפילין, כיון שהם הבחינה האחרונה מכולן, צדיך שיתגלו בה כל שלשה הבחינות, ובסוד האחד ועשרים אוכרות שיש בתפילין, נרמו בחי' אור המקיף העליון, כמו שהודעתך, כי כל אור מקיף, הוא שם אה"ה, כמנין כ"א אוכרות הנו, אשר לרוב מעלתם נתעלמו ולא נתגלו, עד אחד שנכנסו בסוד ארבעה מוחין פנימיים, שהם כנגד בחי' ארבעה פרשיות התפילין, אבל עיקר מציאותם, הוא למעלה בבחינת אור המקיף, אלא שהם מתגלים למטה בתוך הפרשיות, כשירדו ונתלבשו למטה במוחין, בתוך שלשה חללי גלגלתא.

וארבעה הפרשיות, הם כנגד ארבע אותיות ההוי"ה, שהם בחינת הארבע המוחין, שנתלבשו תוך ז"א, בארבע חללי גלגלתיה, ואז אינם בסוד שם אה"ה, המורה על בחינת אור המקיף כנזכר, אלא בבחינת אור פנימי, שהם ארבע המוחין עצמן, שנכנסו גו תלת חללי גלגלתא, ואז הם בסוד שם יהו"ה, והם סוד ארבע הפרשיות, אמנם כבר נתבאר, כי גם נרמו בארבע

בראשו, מכריע בין חכמה ובינה שלו, והטעם הוא, במה שנתבאר אצלנו, (ת) כי נה"י דאימא, הכלים הם דאימא, והמוחין שבתוכם הם אורות דז"א עצמו, אבל הכתר דז"א, הכלי שלו והאורות שבתוכו, הם חצי התחתון דתפארת דאימא, והם מושאלין לז"א, להיותם כתר בו, וכיון שהם אורות מעולים, מן אימא, לכן יש בהם כח, להמשיך מוח הרעת שהוא למעלה בראש, אעפ"י ששדשו הוא מן תרין כתפין דאימא, שהם מבחי' שש קצוות, גופא, אבל בנוקביה דז"א, שהכתר שלה הוא מתפארת דז"א בלבד, אין בו כח להעלותו למעלה בראש שלה, כיון ששדשו הוא מבחי' גופא כנ"ל, ולכן נשאר דעתה למטה, בין שתי הכתפות שלה, כמו שיתבאר במקומו.

והנה מחמת דוב האור ההוא, מוחא סתימאה דאריך, דכליל תלתא מוחי, היוצא דרך צנורות השערות ונכנס תוך מוחין דז"א מרבה בהם אור נפלא ומתנוצץ אודם ונוקב במצחו ויוצאין לחוץ ארבע מוחין מקיפין, ומה שהיו בתחילה בפנים שלשה מוחין בלבד, היה, מפני שהחלל הג' מחבר תרין עטרין, ועושה אותם מוח אחד של דעת, ועתה בצאתם לחוץ, חוזרין ונפרדין לשנים כמו שהם באור המקיף העליון, דעל כל דישא דז"א, שהיא הבחינה הרביעית.

והרי נשלמו הארבע מוחין מקיפין לחוץ במצח, והם עצמם בחי' ארבע פרשיות שבתפילין, ולהיות כי התחלקותם לארבע מוחין, הוא ע"י המשכת אור מוחא דאימא, דכליל תלת מוחי, דאתמשכו מינה משיכין דנהורין שקילן, רוצה לומר: שקולות ויודדות במשקל ישר, דרך הנהו שערי חורדי דדישא חוודא, דרך אחור, לכן על ידו נעשו ארבע פרשיות בתפילין, ונכנס הוא בכלל הארבע, אעפ"י שאיגו הוא עצמו אלא הארתו כנזכר, וזמ"ש, באודת האזינו דף ק"מ ע"ב, בענין תלת מוחין, וחד מוחא שקיט על בורייה כו', דאינון הוו ארבע פרשיות שבתפילין, והרי נתבאר טעם תליית הנהו שערי דרך אחור, כדי להכות שם ולהוציא

הגהות ומראה מקומות

(ת) ע"ה ח"א שער מוחין דצלם פ"א ובי, ח"ב שער דרושי הצלם פ"ה ו'.

ודע, כי אעפ"י שאמרנו כי עיטרא דחסד נפסק במקום החזה ונגנו שם בפנים, על כל זה בחינת מוח החכמה דז"א, שגם היא ברצועה הימנית כנ"ל, לא נפסקה גם היא לרוב גודל הארתה. אמנם גם היא נמשכה ונתפשטה למטה עד הטיבור, והקיפה גם את נוקבא דז"א, המתחלת מן החזה, ונכנסה גם היא בטיבורא מבפנים. ואז נמצאו שם ג' מוחין, שהם: חכמה, ובינה, ועיטרא דגבורה. ואלו השלשה נתלכשו בנצח והוד דז"א: חכמה בנצח, ובינה וגבורה בהוד. ושם עמדו מלובשין, כדוגמת הבחינה השלישית שביארנו במוחין דז"א, בסוד אור פנימי. ואז יצאו גם שם, בחינת אור המקיף שלהם לחוץ מהם, כדמיון הבחינה הרביעית דז"א, ואח"כ נכנסו בחללי גלגלת דנוקביה, בסוד מוחין פנימיים, שהיא בחינה החמישית.

ובהיותם שם נקראים שני מוחין בלבד. וטעם הדבר הוא, לפי שעיטרא דחסד שבדעת, כולו לקחו הו"א לעצמו, ואותו המועט שנשאר נשאר ביסוד דז"א, ונשארו בה תרין מוחין בלבד. באופן זה: מוח חכמה שבה, מלובש בנצח דז"א, בחלל גלגלת הימני, ומוח בינה עם עטרא דגבורה, מלובשין בהוד דז"א בקו שמאל.

ובזה תבין, איך הנקבה היא תמיד אתכלילת בשמאלא, כי הרי רובה היא מן השמאל, כי בימינא אין בה דק חכמה, ובשמאלא, יש בה גבורה ובינה. אבל צריך שתדע, כי גם היסוד דז"א נכנס בה, בסוד מוח הדעת, אלא שאין בו רק בחינת עטרא דגבורה לבר, כי בחינת החסד שבו, הוא דבר מועט הנשאר בו כנ"ל, ועיקר מה שיש בו, היא זאת העיטרא דגבורה.

וזהו סוד מ"ש בתיקונין, כי היסוד הוא גבורה, בסוד יצחק: ק"ץ ח"י, דנטיל לשמאלא. ומכאן נתפשטו אח"כ הגבורה במלכות, בסוד, נקודת ציון שבה כנודע, ומכאן באו שם כל הגבורות ההם. וזהו סוד מ"ש בפרשת בשלח דף ק"ע ע"א, דנשים דעתן קלה, ולא אמרו שאין בהם דעת כלל, והכוונה היא, כי אין להם רק מחצית הדעת, שהוא עיטרא דגבורה, ובפסוק בלחם הקלוקל, נתבאר ענין הגבורה הנקראת

אות ד' כנוכר, נמשכין שתי רצועות: אחת כנגד הימין, ואחת כנגד השמאל, וברצועת הימין יש שם בחינת חכמה וחסד דז"א, ובשמאלית גבורה ובינה דז"א, שהם הארבעה מוחין, והרי הם שתי רצועות, הכוללות ארבע המוחין, כסדר הנוכר.

וכדוגמת הדלת עצמה, שהיא הקשר, שאיננה אלא בחי' עור בלבד, גם הרצועות הם בחי' עור בלתי בחי' פנימיות פרשיות בתוכן, כמו שיש בתוך עור ארבעה בתי התפלין.

ואמנם בחינת הרצועות האלו, הם גם כן בבחינת אור המקיף, ונמשכין מצד חוץ ולא בפנים, והימנית היא היותר קצרה, כמו שביארנו בריש הקדמת התיקונין, דף ב' ע"א. והיא מסתיימת בטיבורא דליבא דז"א, ושם נגנות ונכנסת בפנים.

והטעם הוא, כי כבר נתבאר, כי תרין עטרין יש בדעת: חד אקרי חסד, וחד אקרי גבורה. והנה ז"א, רובו הוא מצד החסד, ונוקביה היא מצד הגבורה, ולכן הזכר הוא לוקח כל בחינת עיטרא דחסד לעצמו, ואין נשאר ממנו אל נוקביה, רק מעט מזעיר בתכלית, וזהו הטעם, שהתפארת מטה כלפי חסד.

ולטעם זה, הרצועה הימנית ששם הוא העיטרא דחסד, הנה היא נגנות בתוך טיבורא דליבא כנ"ל, שהוא במקום החזה, לפי שמשם ולמטה הוא התחלת בנין הנקבה, והוא כלה ונפסק שם בחזה, ומה שנכנס בפנים, אינו רק דבר מועט מאד, שנכנס ויורד עד היסוד דז"א עצמו, כנודע כי שם עומד ומתקבץ.

האמנם עיטרא דגבורה, עם מוח הבינה דז"א, שהיא ברצועת השמאל, אינה נגנות בחזה, אבל נמשכת בחוץ, בסוד אור מקיף גם את הנקבה, עד טיבורא דז"א, לפי ששם הוא התחלת נה"י דז"א, ונכנסת שם, כדי להיותם אותם המוחין מתלכשים שם. בתוך נה"י דועיר אפין, להיותם מוחין לנוקביה, ע"ד מוחין דועיר אפין, שנתלכשו בנה"י דאימא כנ"ל. והנה, לפי שהז"א לקח לעצמו רוב עיטרא דחסד, לכן לא הוצרך לקחת מעיטרא דגבורה רק דבר מועט, ונשארה כולה או רובה אל נוקביה כנוכר.

ריחיים זו על גב זו, הטוחנות מן לצדיקים, שהם: צדיק וצדק.

והרי איך הם זו על גב זו, לפי שזו גבוהה מזו, ונמצא, כי כאשר אימא עלאה המשיכה הנצח שלה בתוך ז"א, לתת בו מוחין כנוכר, והנה הנצח שבה נכנסה תחילה, ולא המשיכה רק עד טיבורא דליבא דז"א, וזהו הטעם של רצועה הימנית, שתהיה קצרה, ושיעורה עד החזה בלבד. לפי כי הרצועה הזו שהיא רצועת נצח היא לצורך זעיר אפין עצמו, כנוכר דאיהו בנצח, ועיקר מציאות ז"א הוא עד החזה שבו, כי משם ואילך מתחיל בנין נוקביה.

ואח"כ נכנס הוד דאימא, ונתפשטה עד למטה בהוד דז"א, כדי להשלים בנין המלכות. כי הנה מוח הבינה של הנקבה, נעשה מן הוד זעיר אפין כנודע, ונמצא, כי אימא עלאה הנקראת בינה, נמשכה עד מוח הבינה שבמלכות. ולפי שבטיבורא שלים, כנוכר באדרת נשא דף קמ"א ע"ב, לכן שיעור הרצועה הזו היא עד טיבורא, ומ"ש בתקונין דף ט' ע"ב, ואתפשטותה דבינה עד הוד אתפשטות. כי לשון הזה מורה על מה שאמרנו, כי ההוד שבה, היא אשר נתפשטה יותר משיעור הנצח.

גם בזה תבין טעם שיעור הנזכר, בהקדמת התקונין בדף ט' ע"א, בענין הרצועות ושיעורן. גם תבין, כי מאמר זה של התיקונים, לכאורה (ו) חולק עם מאמר ר"מ דפ' פנחס דף רכ"ח ע"ב כי כאן נאמר דרצועת ימין קצרה, והשמאל ארוכה. ושם אומר להפך. אבל הענין הוא, כי בפרשת פנחס, מדבר בבחינת המניח את התפלין, כי הארוכה מימינו, ושל שמאלו קצרה, אבל בבחי' אימא עלאה עצמה, הוא להפך. כי הנה הימין שבה, הוא השמאל שבו, והשמאל שבה ימין שבו. (ז)

ונבאר ענין הרצועות, בבחינת המוחין, כי עד עתה ביארנום בבחינת הנצח וההוד דאימא, שהם לבושי המוחין, ועתה נדבר בבחינת המוחין, הנה מן קשר התפלין של ראש שהיא

בתפלה של ראש, שהיא ברישא דז"א, יש גם מן בתפלה של יד, שהיא ברישא דרחל, נוקבא דז"א.

וכמו שאמרנו, שיש מקיף עליון על רישא דז"א, והיא הבחינה השנית שבמוחין דיליה, כך זה הקשר דתפלה של ראש, הנקרא לאה, הוא בחי' אור המקיף העצמי והעקרי, של נוקבא דז"א, הנקראת רחל, ולכן זו הקשר עומדת כאן למעלה, והיא למטה, ומכאן היא נעשית אור מקיף העצמי אליה, והבן זה.

והנה ענין הרצועות, הם בחינת המשכת הארבע מוחין למטה, ונודע, כי הארבע מוחין נתלכשו בנה"י של אימא כנ"ל. והנה אם ה) נחלקים, לשתי חלקים: ימין, ושמאל, תהיה חלוקתם כך, כי בבחינת הנצח והוד ויסוד דאימא, הנה היסוד כולל תרין עטרין דדעת, שהם חסדים וגבורות. ולקמן יתבאר, כי עיטרא דגבורה כולו או רובו, ניתן אל הנקבה. ועיטרא דחסד, כולו או רובו, ניתן בז"א, ומה שנשאר ממנו, נמשך ביסוד שבו, וניתן שם, ושם עומד אותו החסד שירד שם, לכן אין היסוד של הבינה נזכר כאן, רק הנצח וההוד שלה בלבד, יאלו הן תרין רצועין ימנית ושמאלית.

וצריך שתדע, כי בכל מקום שיש בחי' נצח והוד בכ"מ שהם, עליהם נאמר, והקרנים גבוהות, והאחת גבוהה מן השנית, כמבואר בהקדמת התיקונין דף ט' ע"א, ובפרשת פנחס בר"מ, דף רכ"ח ע"ב, והענין הוא, כי ספירת הנצח של א"א, ושל או"א ושל ז"א, כולם הם יותר קצרות משיעור ספירת ההוד שבהם. כי ספירת ההוד מתפשטת למטה מן הנצח, ונמצאת ספירת הנצח הקצרה, שהיא גבוהה יותר למעלה מספירת ההוד.

וטעם הדבר הוא, במה שנודע, כי הנצח הוא בסוד התפארת, וההוד בסוד המלכות. כמ"ש בספר התקונין, איהו בנצח ואיהי בהוד. וזהו סוד, שנקראים הנצח וההוד שחקים, שהם שתי

הגהות ומראה מקומות

(ז) לעיל דף ב' ד"ה עוד במאמר. ע"ח ח"ב שער הנסירה פ"ז דף פ"ג וסוף פ"ט דף פ"ו.

(ח) ג"א הם (תע"ס).

(ו) ה"ג בתע"ס ג"א ל"ג לכאורה (דפו"י).

באמצע, כנגד מצחא דרחל, איננו מכה בו, כי הוא באמצע אחורי הראש, במקום דיבוק ראש הנקבה באחורי ת"ת ז"א.

והנה בהיות קוצא דשערי מכה בקו הימין והשמאל בלבד כנוכר, הנה הוא בוקע ונכנס הארתו, תוך שני הקווים הנזכר, עד שתי חכמות דמצד דא"א, המתפשטות בקו ימין דז"א, ועד שתי בינות דמצד א"א, המתפשטות בקו שמאל, ומוציאין הארת ארבעה המוחין האלו כלפי פנים דז"א, כי ההכאה שבאחור, מוציא האורות כלפי פנים דז"א, במקום ששם עומדת רישא דיעקב, פנים באחור עם ד"א כנוכר, וכשיוצאים האורות מתוך ז"א, פוגעים באחורי רישא דיעקב, שהוא כלפי פנים דז"א, ובוקעים אותה במקום העורף דיעקב, ונכנסת ההארה היא לתוך המוחין דיעקב, ובוקעין במצח דיעקב, ומוציאין האורות במצחו, כלפי פנים דיעקב, ושם נעשים בחינת תפלה של ראש דיעקב, ממש כדוגמת תפלה של ראש דז"א הנ"ל.

ושם נעשים ארבעה פרשיות, מארבע מוחין שהם: חכמה ובינה מצד דאבא, וחכמה ובינה דמצד אימא שבז"א כנוכר, כי לא בטש ההוא קוצא דשערי דז"א, אלא בקו ימין ושמאל דז"א, ולא בקו האמצעי, וזה סדרן: פרשת קדש, חכמה דאבא, והיה כי יביאך, בינה דאבא, שמע, חכמה דאימא, והיה אם שמוע, בינה דאימא, כי חכמה ובינה דאימא, הם בבחינת חסד וגבורה דאבא, ובערך זה אמרו בזוהר, כי כל פרשת שמע והיה אם שמוע, חסד וגבורה, וכבר ישבנו זה בתפלה של ראש דז"א, שהם תרין פרקין דחסד וגבורה דאריך אפיו, הנקראין תרין עטרין, אבל כאן ביעקב, אף על פי שהם חכמה ובינה דאימא, כיון שהם בערך חסד וגבורה דאבא, הרי הם נקראים גם כן חסד וגבורה, אבל האמת הוא, שאינם כאן ביעקב, רק חכמה ובינה דאימא ואינן חסד וגבורה ממש.

ובענין תפלה של יד, שהם תפילין של רחל, יתבאר למה אין קוצא דשערי דז"א, מכה גם באותם שני החסדים המתפשטים בנצח והוד דז"א, כי גם הם מן הצדדין עומדין, ויהיה בחינת אלו החסדים סוד הדעת ברחל או ביעקב, וע"ש הטעם, הנה מכה ההכאה דקוצא דשערי

הם נפרדים מאחורי התפארת דז"א, והם שם בלתי מתדבקים.

עוד אם נסתכל נראה, כי ראש הנקבה הוא עגול וצר, ואחורי התפארת דז"א, הוא רחב ושטחיי, ובהכרח נשאר מקום פנוי באחורי התפארת דז"א, שאין ראש הנקבה מתדבקת שם, כי אין רוחב ראשה ורוחב התפארת שוים, ונמצא כי כאשר קצה התחתון דהוא קוצא דשערי דז"א, מכה במצח דרחל, היושבת בסוד אחור באחור, ונמצא כי קוצא דשערי הנזכר, נוגע במצחא, אבל איננו מכה במצחא רק מן הצדדין באחורי התפארת דז"א עצמו, במקום שאין שם התדבקות רישא דנוקבא כנוכר.

עוד סיבה שלישית, והיא, כי זה הקוצא דשערי, ודאי שיותר היה חפץ להתדבק בגופו עצמו, ולכן אינו מכה אלא באחורי ת"ת גופא דז"א, משתי צדדי רישא דנוקביה, ואם קוצא דז"א לא הכה בגופו עצמו, אלא ברישא דז"א, היה לפי שא"א נעלם, ומתלבש גופו בתוך אבא ואימא ובתוך ז"א, ואיננו יכול לפגוע ולנגוע בו, אבל כאן שאין הנקבה מלבשת את גופא דז"א, נמצא שזה הקוצא דשערי שלו יכול להתדבק בגופו עצמו דז"א, וכיון שכן מתקרב אצל עצמו, ושם מאיר בו ומכה ובטש להאיר בו היטב.

והנה נתבאר לעיל, כי תרין מוחין דז"א, חכמה ובינה שבו, מתפשטין כל אחד בכל קו שלו, זה בכל קו ימין, וזה בכל קו שמאל, ואעפ"י שבערך ז"א עצמו, אינם נקראים מוחין, אלא הבחינה העליונה שבהם, דבגו חללי גלגלתא, עכ"ז בערך נוקבא דז"א, איקרו מוחין גמורין, כי הרי המוחין שלה, מנה"י דז"א נעשו, וכן לגבי יעקב העומד בפני ז"א, פנים באחור, כמבואר במקומו, כי פנים דז"א הם כלפי אחור דיעקב, וגם לגבי יעקב הם בחינת מוחין ממש, ונמצא כי קוצא דשערי דז"א, מכה ובטש שם בשתי הקוים הימני והשמאלי דז"א, אשר שם התפשטות תרין מוחין חכמה ובינה שבו, וכבר ידעת, כי מוחין דז"א, הם כפולים, חכמה ובינה ודעת מצד אמא, ובתוכם חכמה ובינה ודעת דאבא, ואז מכה בשתי חכמות דקו ימין, ובשתי בינות דקו שמאל, אבל בדעת דז"א, שהוא

שבה, והרי נתבאר, כי שלשה מוחין יש לנקה, כנמצא בספר הזוהר, אבל החכמה והבינה שבה, הם לבדם בראשה, והדעת הוא למטה בגופא כנזכר.

ונבאר עתה ענין התפלה של יד מה ענינה ובכללה יתבארו תפילין דיעקב, הנה אחר שנכנסו המוחין פנימיים בנוקבא דזעיר אפיין, הנקראת רחל, שהיא הבחינה החמשית, האירו ונצצו אורותיהם בסוד אור המקיף, במצחא דילה והיא הנקראת תפלה של יד, כמו שנבאר. וזו היא הבחינה הששית דמוחין דרחל, כדוגמת תפלה של ראש דז"א.

וזה סדר התנוצצות האורות האלו לצאת במצחא דלילה: דע, כי כמו שנתבאר לעיל כי אין תפלה דראש דז"א יוצאין, רק ע"י ההוא קוצא דשערי דאריך אפיין, הנמשכין עד כנגד העורף דרישא דז"א, ומכה ובטש תמן, ובקע ונכנס, ואח"כ מוציא אורות המוחין לחוץ במצחו, כך ברישא דז"א, יש חד קוצא דשערי, הנמשך מאחורי רישא דז"א, עד מצחא דרישא דנוקביה, כנזכר בפרשת נשא דף קמ"א ע"ב, וז"ל, כד אתברי פרצופא דרישא דנוקבא, תליא חד קוצא דשערי מאחורי דז"א, ותלי על רישא דנוקבא כו'. ונלע"ד, כי זה הקוצא דשערי, הם ארבעה הציציות, הנמשכות ממוחין דעיבור דז"א, והם המוציאין תפלה של יד, ועיין למטה בדרושי הציציות, כי הוא מוכרח.

והנה נוקבא דז"א הנקראת רחל, איננה מלבשת את ז"א, כדרך שז"א מלביש את אימא, אבל היא עומדת מאחוריו, דבוקה אחור באחור, מן החזה שלו ולמטה, ואמנם כל אורך גופא, הוא שטחיי ורחב, הוא מתדבק בו, אבל ראשה שהוא עגול מאחוריו, איננו מתדבק כל שטח רוחב אחורי ראשה בתפארת דז"א, רק באמצעו לבד, אבל שתי צדדיו אינן מתדבקים, מצד ימין ושמאל, עם אחורי התפארת דז"א, ונשאר אייר פנוי בשתי הצדדין, וכשנסתכל ונשער מקום דבקותו, יהיה באחורי המוח דדעת שלה, היושב באמצע, אבל אחורי תריין מוחין דחכמה ובינה,

ק"ל ח) וע"ש. גם עיין בפרשת שלה כנזכר. גם זהו סוד באדרת האוינו דף רצ"ו ע"א, ונהירו דתרי מוחי גליפן בה, הרי שאין בה רק שני מוחין, והם נמשכים מנהירו דמוחין דז"א בלבד, ולכן נקרא נהירו דתרי מוחין, כי הם אור נמשך מתרי מוחי דז"א. ואעפ"י שאנו אומרים, כי אלו התריין עטרין הם ביסוד, עכ"ז שרשם ועיקרם, תלויים בחכמה ובינה שבנצח והוד דז"א, רק שאח"כ מתחברין ביסוד, לצורך דעת שבה, כמו שנבאר. אבל עיקרה, אינה רק שני מוחין בלבד, שהם חכמה ובינה, בנצח והוד דז"א כנ"ל.

עוד צריך טעם אחר, אל מ"ש באדרת האוינו, שאין בה רק נהירו דתרי מוחי בלבד, והענין הוא, במה שנתבאר למעלה, בענין התפלה של ראש, כי הדעת דז"א הוא כלול מתריין עטרין, שהם: חסדים, וגבורות, שנמשכו מן המוח הדעת דאוי"א, שנתפשט בגופא דילהון, ובר' קצוות שלהם, ואינן מן הדעת שבראש עצמו דאוי"א. משא"כ בתרי מוחין דחכמה ובינה, שנמשכו מן המוח עצמו דאבא ואימא, ולפי זה היה מן הראוי, שבז"א יהיה הדעת שלו למטה בגופיה ולא בראשו, ושם בארנו טעם הדבר, שהוא, כי הכתר שבו, הוא התפארת עצמו דאימא בבחינת כלי ואור שבתוכו, ולהיות הכתר שלו גדול בתכלית המעלה לפי שהוא מאימא היה בו כח להמשיך ולהעלות אף הדעת בראשו דז"א, תחות תריין מוחין דחכמה ובינה שבו. אבל בנוק' דז"א, שהכתר שלה איננו רק מתפארת דז"א, אין בו כל כך כח, לעלות את הדעת שבה למעלה בראשה, ואין בראשה רק תריין מוחין בלבד כנ"ל אבל הדעת שלה, שהם חמש הגבורות דעיטרא דגבורה, ירדו למטה בגופא דילה, כפי השרש אשר משם חוצבו כנ"ל, והם באמצע בין שני הכתפים שלה, באמצע ממש, בין זרוע חסד לזרוע הגבורה. וכדרך שביארנו לך בענין חטאו של אדם הראשון, שהוריד גם את הדעת דז"א בין תריין כתפין דלילה, כדוגמת נוקבא בשליש הראשון של הת"ת

הגהות ומראה מקומות

(ח) ספר הלקוטים בהעלותך בפסוק והמן כזרענד הוא.

דז"א, יתרון גדול על קוצא דשעדי דז"א, כי ההוא קוצא, לא האיר הארות גדולות, רק בחי הארת תפלה אחת במצחו דז"א, בסוד אור ישר. והארת קשר דתפלה של ראש, בסוד אור חוור. אבל האי קוצא דשערי דז"א, האיר הארות עצומות, והם: תפלה של ראש בראש יעקב, וקשר תפלה שלו בסוד דור המדבר, ותפלה של ראש ברחל נוקבא דז"א. וקשר תפלה שלה, הם ארבעה הארות, אבל התשובה היא, כי האמת הוא שלא הוציא רק שלשה הארות, אבל ההארה הרביעית, שהיא קשר תפלה של יד, לא הוציא כמו שנבאר ענינה למטה.

ועכ"ז, עדיין קצת קושיא במקומה עומדת, שהרי הם שם שתי הארות, וכאן הם ג' הארות, והטעם הוא, לפי שבהיות המוחין למעלה ברישא דז"א, הם סתומין ומלובשין בנה"י דאימא כנודע, ולכן אין כח בקוצא דשעדי דאריך, להכות שם, ולהוציא משם הארות יתירות, אבל במקום שמכה קוצא דשעדי דז"א, שהוא למטה בתפארת שבו כנ"ל, ששם מתגלים החסדים דאימא בגילוי גדול, כי כבר נפסק ונסתיים היסוד שלה, שהיתה מלבישתם בחוה דז"א. ואותם החסדים המגולים אשר שם, הם מאירים אל הצדדים, בנצח והוד דאבא, ובנצח והוד דאימא, המתפשטים בקו ימין ושמאל דז"א, ולא עוד, אלא שגם באותם הקוים, יש התפשטות ממש, של חסד דאימא כנודע. ונוסף ע"ז, כי היסוד דאבא המתפשט תוך התפארת דז"א, הנה הוא מגולה. ואין היסוד דאימא מכסה עליו, כי נפסק בחוה הנוכר, ואור היסוד דאבא הוא גדול במאד מאד, והוא מאיר גם כן בנצח והוד דאבא ואימא שבשני הקוים כנוכר. ונמצא, כי כמעט יותר הארות יש כאן למטה, ממה שיש למעלה ברישא דז"א, לסיבות הנו', שהם בגילוי גמור. ולכן היה כח בקוצא דשערי דז"א, להאיר שם, להוציא הארה שלישית יתירה, על מה שהוציא קוצא דאריך ברישא דז"א.

וגם בטענות האלו יובן, איך ממקום הזה התחתון, שאינו בחינת מוחין, נעשו מוחין ברישא דיעקב ורחל, אבל הטעם הוא, כי אף על פי שבערד ז"א, אינם שם בבחינת מוחין,

ואח"כ חזרו בעורף, ועשו שם הארת ד' דלאה, ומשם נמשכו ארבעה מוחי נוקבא דז"א כנ"ל. ונמצא, כי עיקר המוחין שלה, אינן אלא מנצח והוד דאימא, ולא מן המוחין עצמם. ועוד, כי הנצח וההוד דז"א, הם לברם המתלבשין בראשה בסוד מוחין, אבל לא היסוד כנ"ל. וכללות ארבע מוחין שלה, אינן אלא בנצח והוד בלבד הנ"ל, ונודע כי נצח והוד תרי פלגי גופא אינון, ושניהם אינם רק גופא חדא, לכן אין הבתים דתפלה של יד, דק בית אחד, כי הבתים מנצח והוד נעשו, שהם בחינה אחת. אבל הפרשיות, הם ארבעה, משום הארבעה מוחין עצמם, שבתוך הבתים דנצח והוד.

והנה אחר שבלטו אור המוחין במצחא דרחל נוקבא דז"א, חזר האור פעם שנית, בסוד אור חזר גם כן, ונכנס תוך המוחין פנימיים שלה, ומתחברין ארבע מוחין אלו, בתוך היסוד דז"א המלובש תוך ראשה, ואז בחי' היסוד הנה בולט דרך אחור בעורף שלה, והוא סוד קשר תפלה של יד, צורת יו"ד, כי היוד הוא יסוד, ובתוכו מלובשין ההארות אדבע מוחין שבה, על דרך שביארנו בקשר דתפלה של ראש דז"א, ודע, כי ענין זה שמעתי בתחילה, ועוד שמעתי אז, כי הארבעה פרשיות שבתפלה של יד, הם: חכמה, ובינה, וחסד, וגבורה, ואיפ"י שעטרא דחסד אין בה, כי נשאר לזכר, כי היא דעתה קלה כנ"ל, אבל הענין הוא, כי על ידי כח הארת הכאת קוצא דשעדי במוחין דילה במקום היסוד דז"א, מלובש בתוכם, נגדל אותו המעט שנשאר בו מן עיטרא דחסד כנ"ל, והספיק ליעשות בחינה שלמה, ונשלמו בה ארבעה פרשיות.

אבל אח"כ, מורי ז"ל גילה לי הדברים יותר בפירושו, ואמר לי, מה שכתבתי לעיל בענין הארבעה פרשיות דתפלה של ראש של נוקבא דז"א, הנקרא תפלה של יד, שאינן אלא חכמה ובינה דאבא, וחכמה ובינה דאימא כנ"ל. וגם בענין הקשר של תפלה של יד, גילה לי הדבר באמתתו, ונקשר במ"ש בזוהר בפרשת פנחס דף רל"ו ע"ב, וז"ל, יוד דא אצטריך דלא יעדי כלל כגו תפלה של יד, דלא יעביד פירודא כ"י, והענין הוא זה, דע, כי מצינו בענין קוצא דשערי

דכורא כו'. והענין הוא, כי אעפ"י שיש בה ארבעה מוחין, הנה כללותם אינם רק תרין מוחין, הנקראים חכמה ובינה בלבד, אעפ"י שהם כפולים, כי אם היו נמנין כל אחד בפני עצמו, היה ראוי למנות ב"א שמנה מוחין, ארבעה מצד אבא, וארבעה מצד אימא, ויהיו שמנה פרשיות בתפלה שלו, אבל מן הדעת אין בה, כי נשים דעתן קלה כנ"ל, שאין בה רק עיטרא דגבורה לבד. אבל העיטרא דחסד, היא כנגד פרשת שמע אין בה, ונמצא, כי חכמה ובינה דמצד אימא, השלימו מקומם דחסד וגבורה שבדעת כנ"ל.

ואם תאמר, והרי יש בה עיטרא דגבורה, ויהיו חמשה פרשיות. ותשובת דבר זה, תתבאר בענין קשר תפלה של יד, כמו שיתבאר בע"ה, וכן כתב מורי זלה"ה במקום אחר. וז"ל, ונהירו דתרי מוחין גליפין בה כו' ענין זה נתבאר בכמה מקומות בהקדמת ביאור אדרת האזינו, ובפרט בענין התפלה של יד. (י) גם נתבאר בברכת אבות של תפלה שמנה עשרה דשחרית, גם יובן במ"ש בפרשת שלח לך דף ק"ע ע"א, בענין נשים דעתן קלה, כי שתי דיעות הם, שעליהן נאמר דעתן קלה, והמלכות אין בה רק שני מוחין: חכמה, ובינה שבה, שהם שתי הויות: דע"ב, ודס"ג, העולים בגימטריא קליה, אבל מוח השלישי הנקרא דעת אין לה, וכבר נתבאר באדרת האזינו, ובברכת אבות, כי מנצח והוד דז"א, נעשין בה אלו השני מוחין עכ"ל.

הנה היות כל הארבעה פרשיות דתפילין של יד, שהם בראש רחל, בסוד בית אחת בלבד, ולא בד' בתיים, כמו בתפלה של ראש, הטעם הוא, מפני שבז"א נמשכו בו ארבע מוחין עצמן דאז"א, אלא שבאו מלובשים בנה"י דאימא, ולכן היו בו ארבע בתיים דתפילין, אבל בנוקבא דז"א, המוחין שלה אינו רק בחי' נה"י דאימא, שנתפשטו תוך ז"א, ובלטו אורם לחוץ במצחה,

עד שהוציאה תפלה של ראש במצחא דיעקב כנוכח, היה גם כן בחינת אור חוזה, ע"ד הנזכר בתפילין דראש דז"א, וחזרו האורות ליכנס דרך אחר במוחין דיעקב הפנימיים, ומשם יצאו לחוץ בעורף שלו, ושם נעשה בחינת הקשר של התפילין דיעקב, שהיא גם כן בחינת לאה אחרת, אשת יעקב, והיא הנקראת אצלנו בשם דוד המדבר, כמבואר במקומו ט) ואח"כ חוזר עוד האור ההוא לאחור, ונכנס תוך שני קווי ז"א ימין ושמאל, וחוזר ויוצא משם דרך האחור, ופוגע בעורף רחל נוקבא דז"א, אשר דבוקו הוא כנגד פני התפארת דז"א, ונוקב שם, ונכנס הוך המוחין דרישא דרחל נוקבא דיעקב, ומוציא הארתם דרך אור חוזה לאחור, עד מצחא דילה, שהוא פונה כלפי אחר כנודע, ושם עושה במצחא תפלה של ראש, על דרך תפלה של ראש דז"א ודיעקב, וזהו סוד תפלה של יד, כי לגבי רחל נקראת תפלה של ראש, ולגבי ז"א נקראת תפלה של יד, כמו שנבאר.

והרי נתבאר, כי כל בחינות התפילין כולם, אינן אלא במצח. או במצחא דז"א, או דיעקב, או דנוקביה. כי בחינת התפילין אינה, אלא סוד הארת המוחין הפנימיים, שבוטלות במצח, בסוד אור מקיף על הפנים. אבל לא יעלה בדעתך, כי מן המוחים שבורע דז"א, יוצאת תפלה של יד. כי זו טעות גמורה, כי לגבי ז"א אין המוחין אשר שם נקראים מוחין בשום אופן כלל כנ"ל, וכמו שנבאר בע"ה, מה ענין קשירת תפלת היד, בזרוע השמאל של האדם.

והנה הארבעה פרשיות שבתפלה של יד, שהם התפילין שברישא דרחל נוקבא דז"א, הם הם ממש, כדמיון ארבע פרשיות תפלה של ראש דיעקב, שהם: חכמה ובינה מצד מוחין דאבא, וחכמה ובינה מצד מוחין דאימא שבז"א, וזמ"ש באדרת האזינו דף רצ"ו ע"א, שורה א', וז"ל, ונהירו דתרי מוחי גליפין בה, ואתדבקת בסטרוי

הנהות ומראה מקומות

(י) שער הכוונות ענין התפילין דרוש ג'. ועיין בת"ז מן אות ק"צ מאמר הויות באמצע ובדפ"י דף ט'.

ט) ע"ח ח"ב שער הארת המוחין פרק א' שער לאה ורחל פ"ב. ספר עולת תמיד דרושי התפילין דף מ'. שער הפסוקים שמות ד"ה ועתה נבאר ענין אורות יסוד דאבא. ס' הלקוטים יתרו סימן י"ט.

דראש רחל, שם הם מקומם בחזה דז"א, ושם היה ראוי לינתן, אבל להיות כי הנקבה לוקחת עיטרא דגבורה, וזהו עיקר מה שהיא לוקחת, כי שאר המוחין שיש לה אינם רק הארה בלבד, כי עיקרם לקחם ז"א לעצמו, ולא נשאר לה רק הארתם בלבד. אבל עיטרא דגבורה לא לקחה הז"א כי אם הארה מועט, ורובה נשאר לנוקבא כנ"ל, והנה זו העיטרא דגבורה כבר נתבאר לעיל, כי היא בחי' פרק התחתון של הזרוע השמאלי דא"א, שהוא הדבוק עם הכתף שלו, ולכן נקשרת זו התפלה דראש דרחל, בפרק התחתון דזרוע שמאלי של ז"א, הסמוך אל הכתף, והרי נתבאר טעם, למה נקשרה בזרוע, ולמה הוא בזרוע שמאלי, ולמה הוא בפרק הסמוך אל הכתף, ונמצא, כי בערך רחל נקרא תפלה של ראש שלה, ובערך ז"א, נקרא תפלה של יד דיליה, והבן זה.

ואמנם עדיין צריכין אנו אל טעם אחר, נתבאר אצלנו בסוד התפלין של יד, שמניחין בבקר, קודם התפלה של שחר, מה ענינם, ושם נתבאר הטעם האמתי, והוא, כי אז עדיין נוקבא דז"א בסוד נקודה קטנה בלתי פרצוף, ולכן אין הנשים חייבות בתפלין, כי בחינת תפלה זו של יד, הוא בהיות רחל נקודה קטנה, ואז היא קשורה ממש בזרוע ז"א השמאלי, בסוד שימני כחותם על זרועך, כל הלילה, עד הבקר בתפלת שחרית, שבאין מוחין חדשים, ואז נעשית בחי' פרצוף גמור לרחל, וחוזרת עמו אפין באפין ובחי' הראשונה היא הנשארת קשורה עמו בזרועו, בסוד תפלה דיד דיליה, ועיי"ש היטב. (כ)

(ל) ונבאר עתה הבחינה האחרת, דשאר הי"ג חוותי ונימין דרישא דא"א, הנמשכין בז"א מצד פנים, כי אותם דצד אחור, כבר ביארנו, שהם להוציא התפלין דרישא דזעיר אפין, כנזכר לעיל.

ואמנם עיקרם היא, לתת דיקנא בזעיר אפין, ודיקנא דיליה, הם תשעה תקונין בלבד.

ולא בבחינת פרשה בכתיבה, לפי שאינו בבחינת פרשה, אלא מה שהוא מוח גמור בראש, אבל המוח הזה כיון שהוא למטה בגופא, איננו מכלל מוח, ולכן גם כן הוא בחינת עור בלבד, ולכן גם כן הוא למטה נפרד מהתפלה של יד עצמו, אבל לתורות כי גם הוא בחינת מוח, אלא שירד למטה, לכן אצטריך דלא יעדי האי יוד מגו חפלה, ויתחברו יחד תמיד כנ"ל.

גם יתבאר, כי איננו בסוד קשר מאחורי העורף דרחל, אלא כלפי פנים כנ"ל, בסוד מוח ממש.

ועדיין צריך לחקור, למה לא היתה פרשה חמישית, מבחינת דעת ממש דחסדים למעלה בראש נוקבא דז"א, מאותם השני החסדים המתפשטים בשני קוים ימין ושמאל דז"א המגולים כנ"ל, וכאשר מכה קוצא דשערי בנצח והוד דאבא ואימא, להוציא אורם לחוץ בסוד תפלין, למה אינו מוציא גם הארת שני החסדים האלו לחוץ, ויעשו פרשה חמישית, בסוד דעת דחסדים בראשה דנוקבא דז"א, ואם תאמר, כי עיטרא דחסד אין בה חלק אל הנקבה, זה אינו, כי הרי נתבאר אצלנו, כי כל בנין הנקבה, הוא על ידי אותם שני החסדים המגולים דנצח והוד דז"א.

אבל התשובה היא, כי הלואי שיטפיקו אלו החסדים לבנות פרצוף הנקבה בעצמה, ועוד, כי אלו השתי חסדים, צריכין גם כן להאיר באלו המוחין שבנצח והוד דז"א הארות רבות, להוציא תפלה דיעקב, ותפלה דרחל, וקשר דיעקב, וקשר דרחל, כנ"ל, כי לא היה אפשר במוחין ההם להוציא מהם כל כך הארות, לולי על ידי הארת אלו החסדים המגולים בהם, ולכן אין בהם כח להוציא גם כן בחינת מוח דעת דחסדים.

ועתה צריך לבאר, כי מאחר שאלו הם תפלין של ראש דרחל, איך נקראת תפלה של יד, אבל הענין הוא במה שנודע, כי ראש רחל מתחלת מן החזה ולמטה דז"א, ונמצא כי התפלין

הגהות ומראה מקומות

(כ) שער הכוונות ענין התפלין דרוש ה'. פרי ע"ח טרק ו' מדרושי תפלין. ספר עולת תמיד ענין תפלין דף ל"ח ע"ב.

הנוקבא, הוא למטה בגופא, בין תרין כתפין דילה, בשליש העליון דתפארת שבה, ואינו בדעת דכורא, שהוא למעלה בראשו ממש. וגם נתבאר שם, כי הדעת שבה הוא קל, ואין בו רק בחינת עיטרא דגבורה בלבד. וכמו שהמוחין שבה בלטו כלפי פניה במצח שלה, גם הדעת שבה היושב בין תרין כתפין, בלט שם במקומו, בסוד אור מקיף גם כן לחוץ כלפי פנים. וזהו בחינת קשר תפלה של יד, שהוא אור המקיף עצמו של הדעת שלה, ואינו אור מועט חיוור ממנו אח"כ דרך אחור בעורף שלה, בקשר תפלה של ראש, והבן זה מאד.

ובזה יתורץ, איך אין בתפילין שלה חמשה פרשיות, שהם הארבעה מוחין הנ"ל, ועוד בחי' הדעת הוזה של עיטרא דגבורה, ובוזה נדרצה קושיא זו, כי הארבעה מוחין יצאו למעלה במקומם במצח, והדעת שלה יצא למטה במקומו בין הכתפים גם כן, כלפי פנים, והוא שם גם כן בבחינת מוח מקיף, אלא שהוא למטה, ולהורות הדבר הזה כי גם הקשר הזה הוא מכלל המוחין שלה, עם היותו למטה בגופא, לכן אצטריך, דיד דא לא יעדי כלל מגו תפלה דיד, ויחברוהו תמיד עמו, בגין דלא יעביד פרודא, כלומר: שלא יעשה פירוד בין המוחין שלה, ולא יאמרו שזה המוח דדעת שבה, איננו ח"ו בחי' מוח, והוא נפרד מהם, כיון שהוא למטה בגופא כנוכר. כי אם נפריד ח"ו ביניהם, נמצא שתהיה הנקבה בלתי דעת כלל, ואין פגם גדול מזה, משא"כ בקשר דתפלה של ראש, כי הוא פרצוף אחד נפרד, הנקרא לאה אשת ז"א, וצריך להפרידה ממנו, להורות כי הוא פרצוף בפני עצמו.

ומ"ש בזה שם, כי יוד זו בדכורא איהו, ולא בנוקבא כ"ו, מפורש עם הנ"ל, כי אלו החמשה גבורות דדעת שבה, באו אליה בהיותם מלובשים בתוך היסוד דז"א, והיסוד ההוא הוא צורת יוד, והוא דכורא, וכל תדה דנוקבא באי יסוד הוא, ואין להפרידו ממנה, כנוכר שם בזה, והרי נתבאר היטיב, ענין הקשר הזה, איך איננו בחינת מוח הדעת ברישא דנוקבא, ולכן איננו גם כן בבחינת פרשה חמשית בתפלה של יד, אבל הוא בבחינת קשר, וגם שהוא בבחינת עור,

הנה בערך יעקב ורחל הם מוחין גמורים, לסיבות הנזכר, שהם אורות מגולים וגדולים, ועוד טענה אחרת, והיא, כי הנה כל דרך הליכה אחת היא, וכל דרך חזרה אחת היא. ונמצא, כי בהיות האור יוצא מקוצא דשערי דז"א, ונמשך דרך יושר כלפי פנים, האיר בכל המקומות שמצא בדרך הליכתו, עד צאתו במצח דיעקב, וכן בחזרתו, האיר כל הבחינות שמצא דרך חזרתו, עד צאתו במצח דרחל נוקבא דז"א, ואם קוצא דשערי דא"א, היה מוצא גם כן שם למעלה פרצופים אחרים, גם היה מאיר בהם, ומוציא בהם אורות דתפילין, אלא שלא היו שם רק בחינת ז"א ולא כנ"ל.

ובזה הטעם והאחרון, יתורץ, איך לא הוציא קוצא דשערי דז"א, קשר תפלה דיד בראש רחל, כיון שאמרנו שהאורות האלו הם גדולים מאד, ומגולים. אבל הטעם הוא, כי טבע האור היוצא על ידי הכאה ובטישה בכח גדול, הנה יהיה בו כח לרוץ דרך ישרה בהליכה, ולחזור אחר כך בסוד אור חיוור פעם שנית, כדרך הזורק אבן בכח, שהולכת במרוצה דרך יושר, ואחר כך חוזרת לאחור אל מקום שזרקו אותה. אבל שתחזור עוד פעם שלישית דרך ישר, אין בה כח לחזור, ולכן לא חזר האור ממצח דרחל, למקום העורף שבה, לעשות לה קשר תפילין. והנה עתה צריך לבאר, אם כן, איך אנו מוצאים שיש קשר בצורת יוד בתפילין של יד, כנ"ל בשם ספר הזוהר בפרשת פנחס דף רל"ו ע"ב, והענין הוא, כי אין קשר הזה דומה אל קשר תפלה של ראש ז"א, כי אותו הקשר היה יוצא, על ידי הכאת קוצא דשערי דאריך אפיין, ועוד כי היה בסוד אור חזר בעורף דז"א, להוציא ד' דאחד, שהיא לאה אשת ז"א העליונה, ועוד, כי היו בחי' הארת האורות דרך חזרה כנ"ל. אבל אינו כאן בשום אופן מאלו, כי אין צורך ברחל להוציא קשר מאחוריה שהיא נקבה, ואינה מוציאה נקבה אחרת, ולכן הקשר שבה איננו אלא בסוד איר ישר, דרך פנים, שלא כדמיון התפילין שלהם, שהם במצחא. אבל זה הקשר הוא יותר למטה, במקום פנים, כנגד מקום הדעת שבה, אשר ביארנו לעיל, בסוד ארצעות דתפלה של ראש, כי מקום הדעת של

הרבים, ועתה רצה המאציל העליון, לחבר ולייחד כל השש קצוות, בפרצוף אחד מיוחד ומחובר, ויהיה עתה נקרא רשות היחיד, כמבואר אצלנו במשנת הקיטע יוצא בקב שלו, וגם השביעית, שהיא ספירת המלכות, תהיה מיוחדת וכלולה עמהם, לצורך הייחוד הראוי, שיהיה אליה עמו, כנודע.

וכדי לחברם ולייחדם כנזכר, הוצרך להכניסם בסוד העיבור בבטן המלאה, ושם יתייחדו ייחוד גמור, ואז יצאו אח"כ משם בעת הלידה, בבחינת פרצוף אחד שלם, מיוחד בכל פרטיו, וגם המלכות כלולה עמהם כנזכר.

ולהבין ענין העיבור הזה, צריך שנבאר בראשונה ההקדמה שזכרנו, (ק) והיא זו: ודע, כי הנשמות של הצדיקים, הם יותר פנימיים מכל המלאכים כולם, חוץ מן הנשמות שהם מבריאה יצירה ועשיה, ואמנם אף הם יהיו, כפי הערך עצמו של הבריאה והיצירה והעשיה, כי נשמות הבריאה גדולים הם ממלאכי הבריאה, ופחותות ממלאכי האצילות, וכן עד"ו בשאר העולמות, כמו שיתבאר במקומו. והנה גם באצילות עצמו, בבחינת ז"א ונוקביה עצמה, יש בהם שתי בחינות: האחת היא בחינת החיצוניות שבהם, שהיא כדמיון גוף אל הנשמה שלפנים, ומן החיצוניות הזה, נבראו כל העולמות כולם של בריאה ויצירה ועשיה, כי כל הבריות שבעולם, כולם הם בסוד פרצוף אדם, כנזכר בפרשת תולדות, וז"ל בתחילתו, דכל שיפא ושיפא אתקרי אדם כו', ואפילו כל המלאכים, נבראו מן החיצוניות של ז"א ונוקביה, והשנית היא, בחינת הפנימיות שבז"א ונוקביה, ומשם נבראו כל נשמות הצדיקים, הזכרים מן ז"א, והנקבות מן נוקביה.

ובזה תבין מ"ש רז"ל, על פסוק הן אראלים צעקו חוצה, אפילו מלאכי השלום, אינן יכולין ליכנס כו', וקשה, מה ענין אומרם ז"ל, דאפילו מלאכי שלום אינן נכנסין, וכי מה נשתנו אלו משאר המלאכים, לשיצטרך לומר בהם שאינן נכנסין לפנים. אבל הענין הוא, כי כל המלאכים

תיקוני גלגלתא הנזכר דאריך, ממקום מושב חסד דעתיק יומין, אשר בגלגלתא דא"א, ואמנם גם היסוד דעתי"י, גם הוא כולל כל השבעה יומין, כדוגמת החסד הנזכר, והנה היסוד הזה דעתיק יומין, גנוז בתפארת דא"א, וחציו התחתון מתלבש בז"א ברישא דיליה כנ"ל. ועתה בשבעה שנים אלו, שאחר הי"ג שנים, נמשכו שבעה אורות מן היסוד דעתיק יומין, בשבעה דגלגלתא דז"א, עם היות כי עיקר התלבשותו הוא בגלגלתא לבד, ע"ד הנ"ל בחסד דעתיק, דאתלבש בגלגלתא דאריך, ומשם נמשכו שבעה אורות, לשבעה תיקוני גלגלתא דאריך, ואחר היות בן עשרים שנה, אשר נתקנו שבעה דגלגלתא בז"א, שהם תיקוני הכתר שבו, אז אח"כ מתחילין ליתקן תיקוני מוחא דביה, שהיא החכמה, אשר תיקוניה הם י"ג תיקוני דיקנא כנ"ל, כי הדיקנא אשתכחת ממוחא, ולכן אין צמיחת הוקן באיש, אלא מעשרים שנה ואילך. ועתה אבאר דרוש אחר שאמר לי מורי ז"ל, בענין סיבת צריכות אלו שני העיבורים הנ"ל, שהוצרכו ז"א ונוקביה להתעבר תוך אימא עלאה, ואע"פ שהקדמה הזאת נתבארה בכמה מקומות, (צ) וגם בזה נבאר הקדמה אחרת גדולה, בענין פנימיות וחיצוניות העולמות.

ונתחיל לבאר בתחילה הטעם הנזכר, והוא, כי הנה ביארנו, בענין ואלה המלכים, כי בתחילת האצילות, לא היו העשר ספירות, אלא זו למטה מזו, וזו מקבלת מזו, ולא היה פרצוף בשום אחת מהם, רק בסוד כללות, כי כל אחת היתה כלולה מכולן, אבל הכללות ההוא, היה מעורב ומעורב בכל אחד מהם, והיה בלתי סדר ותיקון, ולכן מתו אותם השבעה מלכים, והיו כך, עד שאח"כ תיקן עתיקא קדישא את עצמו, ונעשית ספירת הכתר פרצוף אחד שלם אליה, שלם בעשר ספירות, בסוד א"א, ואח"כ נתקנו אבא ואימא, וז"א ונוקביה, ע"ד הנזכר.

והנה בבא זמן תיקון השבעה ספירות התחתונות, אשר בתחילה היו נבדלות כל אחת מחבירתה הבדל גמור, והיו נקראים רשות

הגהות ומראה מקומות

(צ) ע"ה ח"ב שער העיבורים פ"א. (ק) ע"ה שער פו"ח פרק י', תע"ס שיעור ט"ז מן אות קס"ו.

תקוני דיקנא כמבואר אצלנו, בפירוש כונת ויעבור והי"ג מדות וע"ש.

ודע, כי עוד מציאות אחר, (פ) והוא, כאשר מתעלה ז"א עד מקום או"א, כי אז נכלל בדי תקונין תתאין דדיקנא עלאה דאריך אפין, כנ"ו במנחת שבת, ואז נשלמין תשעה תקונין דיליה, לתשלום י"ג תקונין גם כן בו, כדמיון דיקנא דא"א.

ופעם אחרת שמעתי ממורי ז"ל, כי אין שום אחת מן הי"ג חזורתי דרישא דאריך, נמשכין עד רישא דז"א, רק מן חד ארחא אחרא חורא, דאזיל בפלגותא דשערי דרישא דאריך אפין, ומשם נמשך חד ארחא אחרא חורא, בפלגותא דשערי דרישא דז"א, כנוכר באדרת נשא דף קכ"ט ע"א.

ודע, כי ענין המוחין דז"א, כבר ביארנו לעיל, שמתחילין ליכנס בו מתשעה שנים ויום אחד, עד תשלום י"ג שנים ויום אחד, ארבעה שנים, לארבע מוחין, ואז נשלם ונעשה איש גמור. ואח"כ צריך שבעה שנים אחרים, עד שיהיה בן עשרים שנה, כדי להשלים ולתקן שבעה תקונין גלגלתא דרישא דז"א, ע"ד שנתקנו ברישא דא"א, כנ"ל בתחילת הקדמה זו, בשם ספרא דצניעותא, שהם: גלגלתא, וטלא דבדולחא, וקרומא דאורא, ועמר נקי, ומצחא, רעוא דרעוין, ועינין פקחין וחוטמא, ואחר שנתקנו, נמשכו בהם ז' אורות, מן אותם ז' יומין קדמאין דרישא עלאה, הנקרא עתיק יומין, ע"ד שנתלכשו בשבעה תקונין גלגלתא דא"א כנ"ל.

ושם ביארנו, כי ז' יומין דעתיק יומין, שהם ז' תחתונות שבו, נתפשטו בכל פרצוף א"א, והכונה היא, על בחינת החסד דעתיק יומין, דאתלכש בגלגלתא, שהוא הכתר דא"א, והנה החסד נקרא יומם, יומא דכליל כולהו שבעה יומין, ולכן ממנו נתפשטו ז' אורות, בשבעה

ועמהם נשלמין ל"ג תקוני דיקנא גם הוא, והנה עיקר דרוש זה, נתבאר אצלנו בפירוש ויעבור, וי"ג מדות של רחמים, באר היטב (מ) וע"ש ואמנם דרך קצרה נאמר עתה, כי דיקנא דא"א, נמשכה מן חכמה, מוחא סתימא דביה כנ"ל, אבל הדיקנא דז"א, נמשכת מן הדעת עצמו דז"א, ועיין במה שביארתי, בענין חטאו של קין והבל, בהקריבם צמר ופשתים. (נ) ושם ביארנו הטעם לזה, איך נאצלה מבחינת הצמר של הכבש העליון, שהוא הדעת דדיקנא עלאה, אשר שם הוא זקן התחתון שביסוד אות ברית קדש דא"א, וזהו הסוד שבאדרת נשא דף קל"ט ע"ב, כי פסוק מן המצר קראתי יה כו', נאמר על דיקנא דז"א, הנקרא מצר, על שם שנמשכה מן הצמר העליון.

ושם ביארתי גם כן, כי היסוד דע"ק שהוא א"א, יש בו בחינת זקן התחתון, כלולה גם היא מן י"ג מדות, ולסוד זה רמזו רז"ל ואמרו (ס) גדולה מילה שנכרתה עליה י"ג בריתות, ומשם נמשכו תקוני דיקנא בזעיר אפין, בזקן העליון שלו.

וכבר ביארנו לעיל, כי המזל הי"ג דבדיקנא דא"א, הוא היסוד שבדיקנא, וממנו נמשך היסוד דז"א, בסוד קונה הכל כנ"ל, וכן גם הדעת של ז"א, הוא בחינת היסוד דאימא כנ"ל, ולכן נמשך דיקנא דז"א מן היסוד העליון, אשר ממנו היה בחינת הדעת דז"א.

והנה מאותם התשעה חזורתי, ותשעה נימין דשערי דרישא דא"א, הנמשכין בדרך פנים עד דיקנא דז"א, (ע) ומכח הארתם נעשין תשעה תקונין בלבד בדיקנא דז"א, כנוכר באדרת נשא דף קל"ט, אבל אח"כ, כאשר גם אותם הארבע חזורתי, וארבעה נימין דשערי דא"א דמצד אחר נמשכין מאחורי רישא דז"א משם נמשך הארה אל דיקנא דז"א, ונשלמין בו כל י"ג

הגהות ומראה מקומות

(ס) נדרים לא:

(ע) ג"א נעשין מכה הארתן (תע"ס).

(פ) שער הכוונות ענין מנחת שבת.

(מ) שער הכוונות ענין ויעבור דרוש א' ג'

וח'. פרי ע"ח שער הסליחות פרק א'. ע"ח שער

א"א פרק י"ג. (נ) שער המצות פרשת קדושים

ד"ה וענין השעטנ.

לכלול נה"י שבו בחג"ת שבו אשר באו"א והטעם הוא במ"ש לעיל, כי בתחילה היו שש קצוות דו"א, בסוד רשות הרבים, נפרדין זה מזה, ועתה רצה לחברם ולקשרם בבחינת פרצוף אחד מיוחד ולכן הוצרכו נה"י דאריך להכלל בחג"ת שלו עצמו, ויהיו גם הם ששה, כדי לכלול גם את שש קצוות דו"א, שיהיו גם הם, בסוד תלת כלילן בתלת.

ואח"כ נולדו ז"א ונוקביה, ויצאו לחוק, ואז היה זמן היניקה, הבאה אחר עיבור ראשון הנו, ואז ע"י היניקה אותם השש קצוות, שהיו כלולין תלת בג', בסוד העיבור, נתפשטו עתה, והיו בסוד שש קצוות ממש, אלא שנתחברו והיו בבחינת פרצוף אחד, מקושרים כולם יחד.

ועם היות, כי ענין היניקה, היא אמצעית בין שתי העיבורים, ואין בה בחינות עיביר, עכ"ז נרמז בה גם כן בחינת עיבור, א' והוא באופן זה: כי הנה היניקה הזו, היא מן הדדים של אימא, הנקראים שדים, וסודם, הם שם שדי, וכבר ביארנו, כי שם שדי הוא בחינת שם ההוי"ה, שהפשוט שלה הוא בגימטריא כ"ו, ועם הע"ב שנעשה ממנו, ועם הרי"ו שנעשה ממנו, הדי כ"ו וע"ב ורי"ו, הם בגימטריא שד"י, והם בסוד שלשה הקיים: כ"ו, בסוד הת"ת, שהיא ההוי"ה עצמה, וע"ב, בסוד החסד, שעולה בגימטריא ע"ב, ודי"ו, בסוד הגבורה שהוא בגימטריא די"ו.

ומבחינת אלו השדים, הנקראים שד"י, ינקו אלו השש קצוות דו"א, באופן זה: כי חג"ת שבו, הם סוד שדי הנזכר, וכן הנה"י שלו, ינקו משם, ונעשו בחינת כ"ו וע"ב ורי"ו אחדים, כנודע כי גם בנצח הוד יסוד, יש סוד כ"ו ע"ב די"ו, כמו שיש בחג"ת, אלא ההפרש הוא, כי הנה תיבת שדי נזכרה בפסוק בשני פנים: האחת ברפה, והוא בין שדי ילין, והשני בדגש, והוא ואל שדי יתן לכם דחמים, והנה בחג"ת, הוא שם שדי ברפה, לשון שדיים, כי שם מקום הדדים, ועוד, כי שם הוא רחמים, אבל נה"י

העיבור הזה הוא בא"א, אלא שהיה על ידי התלבשו באו"א, והנה זה העיבור הראשון, היה בהמשך שנים עשר חדש.

וזהו סוד מ"ש במאמר קו המדה של הזוהר מכתבת יד, כי הנטיעות אשתהו תמן תריסר ירחי כו', וסוד הענין הוא, כמה שביארנו לעיל, כי זווג או"א הוא על ידי המזל השמיני דדיקנא דא"א, כי ממנו נשפע אבא, ומזל הי"ג נשפע לאימא, וכבר ביארנו, כי המזל השמיני הזה, הוא סוד שלשה הווית במילוי יודין, אשר יש בהם י"ב יודין, ולכן היו שם י"ב חדש, כדי לקבל מאלו הי"ב יודין.

עוד טעם אחד, לפי כי הנה הוא עתה שלשה בחי', ובאלו השלשה, היו שלשה אחרים כלולים בהם, והמלכות היתה דביעית כלולה בהם, נמצא כי מקודם הם שלשה, ואח"כ השלשה האחרים עם המלכות, שהוא דביעית, הרי הם ארכעז כלולים בשלשה, וצריך שבכל אחד מן השלשה הראשונים, יהיה נכלל כל ה' האחרים, ונמצא שהם שלשה פעמים ד', שהם י"ב.

ועוד בדרך אחרת, כי צריך שהמלכות תהיה כלולה מכל הג' האחרות, ושאח"כ כל אחת מן הג' אחרות, תהיה כלולה בשלשה ראשונות, הרי הם י"ב.

וכל זה הוא בערך ז"א ונוקביה, שהוא תלת כלילן בג', ונוקביה דביעית אליו, אבל בבחינת א"א עצמו, הוא גם כן כך, כי הנה נה"י שלו הם תלתא, ונכללו בחג"ת שלו אשר באו"א, הרי הוא כללות אחד הכולל ששה, עוד כללות שני, והוא, כי גם החג"ת שלו נכללו בנה"י שלו, הדי הוא כללות שני, הכולל ששה, והרי הם י"ב, כי כמו שצריכין הנה"י ליכלל מן חג"ת, כן חג"ת צדיכין ליכלל מן נה"י, וכנגדם נשתהה י"ב חדש, גם הטעם הזה עצמו הוא בו"א, כי כמו שכללות נה"י דא"א בחג"ת שבו, וחג"ת שבו בנה"י שבו הם י"ב, וכנגדם נשתהה י"ב חדש.

עוד נפרש טעם שני, אל אשר הוצרך א"א,

חגזות ומראת מקומות

א) מבו"ש ש"ה ח"ב פ"ג. תע"ס שיעור י"ב מן אות רפ"א. ובלוח התשובות לפירוש המלות תשובה קמ"ג.

בתלמוד, (ש) בהוא עובדא דאשתהי תריסר ידחי, ואכשד דבה תוספאה.

והנה בבחינת החיצוניות, שימשו שני העיבורים, שהם: של ט' חדשים, ושל שנים עשר חדשים, וכמו שנבאר, (ת) הנה בגמרא אמרו, ששאל טורנוסרופוס הרשע את ד' עקיבא, איזה מעשים נאים, של הב"ה או של בשר ודם כו', וכוונתו היתה לשאול ממנו, למה לא נברא האדם מהול, על ידי מעשיו יתברך, ולא יצטרך להמול על ידי בשר ודם, ואז הביא לו ראייה מן הגלוסקאות, שהקב"ה בורא חטים, והאדם עושה מהם גלוסקאות הנאות. והרי כי יש דברים נתקנים על ידי בשר ודם, ולא נתקנו על ידי הבורא יתברך.

והנה גם בזה היה דומה לזה, כי העיבור הראשון דלת כלילן בתלת, היה מבחי' א"א, מנה"י שלו, ומהווג אשד בו עצמו, נעשו תלת כלילן בתלת, אבל העיבור השני שלצורך המוחין, היה מן או"א עצמו, ואין לתמוה אם השש קצוות תחתונים היו מא"א, והמוחין עליונים היו מן או"א, כי הרי נתבאר בזה המעשה של טורנוסרופוס, כי יש דברים נתקנים על ידי התחתונים, ואינם נתקנים על ידי עליונים.

ונבאר ענין העיבור הראשון הזה, הנה נתבאר, כי אין בא"א רק תשעה ספירות בלבד, ולא נזכר בו בחינת המלכות, ואמנם היסוד שבו, הוא כלול בסוד זכר ונקבה, כדמיון התמד, הכולל זכר ונקבה, והוא סוד צדיק כתמר יפרח, ובוה יובן גם כן סיבה שנית, אל צורך העיבור הזה, והוא כי הוצרך א"א להעלות נה"י שבו בחג"ת שבו, המלוכשים תוך אבא ואימא כנ"ל, נצח באבא, והוד באימא, והיסוד בדעת, שהוא היסוד של או"א, חציו כאן וחציו כאן, ואז על ידי התלכשות א"א נה"י שבו באבא ואימא, אשר הם זכר ונקבה ממש, או היסוד דא"א נדווג מיניה וביה, על ידי אבא ואימא, ואז האציל את ז"א בסוד תלת כלילן בתלת, ונוקבי' בסוד פסיעה לבר, כנודע, ונמצא כי עיקר

הם מן החיצוניות, והנשמות הם מן הפנימיות, ואמנם יש מלאכים, הנקראים מלאכי שלום, על שם שהם מיוחדים, להקביל פני נשמת הצדיק בעת פטירתו, ואומר לו יבא שלום, כנו' ברז"ל, על פסוק יבא שלום ינוחו על משכבותם כו', (ר) והיה מן הראוי, שאלו המלאכים שיש להם קירוב זה, עם נשמות הצדיקים, יותר ממה שיש לשאר המלאכים, ולכן היה דאוי שיכנסו בפנים, ולכן השמיעונו, שאפילו אלו מלאכי שלום, אינן נכנסין, להיותם גם הם מן החיצוניות כנוכר, ודע, כי כל בחי' מאלו השתים, יש לה אור פנימי ואור מקיף, כנוכר בדרוש סדר תפלת שחרית וע"ש.

ועתה שים לבך, והבן בדברים, דע, כי שני עיבורים הם: אחד בדאשונה, בבחינת היות ז"א בסוד תלת כלילן בתלת, ואח"כ נולד, ועבר עליו זמן היניקה, ונמשך זה עד תשעה שנים ויום אחד כנודע, ואח"כ חזר שנית בעיבור שני, לקבל המוחין שלו, כנ"ל בדרושים שקדמו, והנה, בתחילה נתעבר ז"א ונוקביה בעיבור ראשון, בבחינת החיצוניות שבו, בסוד תלת כלילן בתלת, ואח"כ היה בו זמן היניקה, ואח"כ היה בו בחינת העיבור השני, לצורך המוחין, וכל זה הוא, לצורך בחינת החיצוניות דועיר אפי' ונוקביה, ואח"כ חזר כל הענין הזה, להיות שנית אח"כ, כי בתחילה נכנס ז"א ונוקביה בסוד עיבור ראשון, בסוד תלת כלילן בתלת, בבחי' הפנימיות שלהם, ואח"כ היה בהם זמן היניקה, ואח"כ היה בהם עיבור שני, לצורך המוחין, וכל זה לבחינת הפנימיות שלהם.

ועתה נבאר סדרן, ונבאר החילוק שביניהם, ונתחיל מן החיצוניות, אשד הוא קדם אל הפנימיות כנ"ל, ונאמר, כי הנה מצינו בגמרא דילן, שלשה מיני עיבורים: עיבור של שבעה חדשים בלבד, בענין עיבור יוכבר, אמו של מרע"ה, ועיבור של תשעה חדשים, כמנהג דוב העולם, ועיבור של שנים עשר חדש, כנוכר

הגהות ומראה מקומות

(ר) כתובות קד, זהר ויקהל אות פ"ח, (ש) יבמות פ: ע"ח שער העיבורים פרק ב'.

(ת) מדרש תנחומא פרשת תזריע, ה'.

וביאור הענין הוא: כי שני דעות הם, הא' היא הדעת שבא"א, שהוא למעלה מאבא ואימא, והשנית, היא הדעת אשר למטה מאבא ואימא, וכבר הודעתין בביאור הקדמת אדרת האזינו, (ז) כי אבא ואימא נעשו מן הבינה הראשונה, השורשית והמקורית מעשר ספירות השרשיות, ובא"א לא יש בו רק ספירת הכתר והחכמה, שהם: גלגלתא, ומוחא סתימאה די ביה, ונמצא, כי בין אותה החכמה לזו הבינה, צריך שיהיה ביניהם בחינת הדעת, והנה הוא, מזל הי"ג דדיקנא דא"א, וזמ"ש כאן, שהם תלת רישין, באופן זה: תדין רישין, שהם אבא ואימא, וחד דכליל לון, הוא זה המזל הי"ג דדיקנא, הנקרא דעת, והוא עליהן, וגבוה מהם, זמ"ש, ובמזלא תליין ואתכלילן ביה, כי להיותו גבוה ועליון מהם, לכן הם נכללים בו, וזהו הטעם, שנמצא בספרי המקובלים, שקוראים אל הדיקנא בינה, והבן זה, והוא, לפי שאבא ואימא הם סוד הבינה השרשית כנוצר, והנה היא נכללת במזלא כנוצר, ובביאור הקדמת אדרת האזינו נתבאר לשון זה היטב, וע"ש ושם תראה גם כן, איך אבא ואימא התחלתם הוא מן הגרון דא"א, עד טיבורא דלבא דא"א, והאי מזלא דדיקנא מתפשט ונמשך וחופה ומכסה עליהם, ואורכו גם כן הוא בשיעור ארכה ממש.

שם שורה כ"ז, וז"ל, אתגליף האי חכמתא, ואפיק חד נהרא דנגיד ונפיק, לאשקאה גנתא כו'. מאמר זה נתבאר היטב בביאור הקדמת אדרת האזינו, (ט) בענין נה"י דאבא ואימא, הנעשין בסוד תלת מוחין ברישא דז"א, וע"ש היטב, ועוד נבאר לשון זה, בענין מציאות או"א עצמה, אשר יש להם שלשה בחי': האחת היא בסוד אות היר"ד של ההוי"ה, כי היר"ד רומזת אל אבא, ובקוץ התחתון של היר"ד, שם היתה אימא נכללת בו, ושתי אותיות ו"ד שבמילוי יו"ד, הם ברא וברתא: ז"א, ונוקביה, הרי, כי נולם רמוזים באות היר"ד במילואה, והרי זו

וזה שמעתי ממנו מפורד ומפורד באדרא זו דהאזינו, שם באדרת האזינו בדף רכ"ח ע"א, שורה י"ט, וז"ל, ואינון נהרין דמתפשטין, כד יקרבו לננדע לון, לא שכיח אלא בוצינא חדא בלחודוי כו'. זה יובן במ"ש לעיל, בהקדמת ביאור אדרת האזינו, (ד) כי א"א הוא מתפשט עד סוף נוקבא דז"א דאצילות, ונמצא כי או"א וז"א ונוקביה, כל נהרין אילין, אינון תקונין ולבושין דיליה, ואיהו אחיד ואתפשט גו כולהון.

שם ע"ב שורה י', וז"ל, האי עתיקא סבא דסבין, כתרא עלאה כו', וכל שאר כתרין, מיניה מתנהרן ומתלהטן כו'. גם זה יובן עם הנ"ל, (ה) כי א"א הוא עתיקא, סבא דסבין, כתרא עלאה, אשר מתפשט עד סוף כל האצילות, כנשמה בתוך כולם.

שם בדף רפ"ט ע"א שורה כ"ז, וז"ל, והכא כתיב ותהלתי אחטם לך כו', כבר נתבאר בהקדמת ביאור אדרת האזינו, (ו) כי מלכות דעת"י, הנקראת תהלה, מתלבשת בחוטמא דא"א וע"ש.

שם ע"ב שורה י"א, וז"ל, האי עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין, לא אדכר ולא אשתכח כו', לא אדכר בר רישא חדא בלא גופא לקיימא כולא כו', גם זה נתבאר בהקדמת ביאור אדרת האזינו, (ז) כי א"א הוא פרצוף שלם, אבל לא אדכר אלא דישא בלא גופא, כי גופא אתלבש בכל פרצופי האצילות, בגין לקיימא יתהון, וזמ"ש, בגין לקיימא כולא, ולא נשאר בגילוי בלי התלבשות, אלא ראשו לבר, שהם שלשה ראשונות שבו, וזמ"ש, לא אדכר, ולא אמר לא הוי.

שם שורה י"ז, וז"ל, אתנהירו תלת רישין עלאין, תרין רישין וחד דכליל לון, ובמזלא תליין ואתכלילן ביה כו'. ענין זה יובן, במ"ש לקמן דף רצ"א ע"א, בענין כי אל דעות ה'.

הנהרות ומראה מקומות

- (ז) לעיל דף רמ"ט ד"ה ונחזור לבאר.
- (ח) לעיל דף ר"ג ד"ה ונתחיל לבאר.
- (ט) לעיל דף רע"ג ד"ה אבל הענין.

- (ד) לעיל דף רל"ו ד"ה כלל העולה.
- (ה) לעיל דף רמ"ח ד"ה ונבאר עתה.
- (ו) לעיל דף רמ"ב ד"ה המלכות.

הם דין, ולכן שם הוא שם שדי בדגש, המורה על דין, והרי, איך גם ביניקה, יש בה סוד עיבור, שהוא סוד: ע"ב, רי"ו הנזכר, שהם אותיות עיבור. וזמן היניקה הזה, נמשך עד השעה שנים ויום אחד כנ"ל.

ואח"כ נכנסו בו ארבעה המוחין, בארבעה שנים אחרים, ונשלמו בו י"ג שנים ויום אחד, ואז הוא איש גמור כנ"ל, וטעם אלו הי"ג הוא, כי הנה הוא בן שש קצוות, ואח"כ נמשכו בו ארבע מוחין בסוד מקיפים, קודם שיכנסו בחללי גלגלתא, והיא הבחינה הרביעית משש בחינות שיש במוחין כנ"ל. ואח"כ נכנסו בו המוחין בסוד מוחין פנימיים, ונעשו שלשה מוחין בלבד, שהם: חכמה, ובינה, ודעת, בתלת חללי גלגלתא. נמצא, כי המוחין הם ארבעה מקיפין, ושלשה פנימיים, והשש קצוות, הרי הם י"ג, כמנין הי"ג שנים.

והנה השני עיבורים האלו, של בחינת הפנימיות, הראשון הוא מתשעה חדשים, והשני משבעה חדשים. והענין הוא, כי בעיבור הראשון הזה, לא די שנכללו נה"י דא"א בחג"ת שלו, אבל גם החג"ת שלו נכללו בחכמה בינה ודעת שלו עצמו, ונמצא שהם שלש של שלש, והם כלולין מכל תשעה הספירות של א"א עצמו, והם סוד תשעה חדשי העיבור הזה, ועל ידי כך נעשו ששה הקצוות דו"א ונוקביה מבחינת פנימיות.

אח"כ היה עיבור שני לצורך המוחין, בבחי' הפנימיות, והעיבור הזה הוא עליון מאוד, בסוד שבע ספירות תחתונות דעתיק יומין, המלוכשות בא"א, בז' תיקוני גלגלתא דיליה כנ"ל, ולכן היה זה העיבור, מן שבעה חדשים.

ולהיות כי בחצי העליון של החסד דעתיק יומין, אין יכולת להשיגו, כי גבה ממנו מאד, ואין בו שום השגה כלל, לכן היולדת לשבעה, יולדת למקוטעין, כמ"ש ז"ל, ואינה לוקחת מהם כל השבעה חדשים שלימים.

ובזה תבין, כי רוב הצדיקים הקדושים העליונים, נולדו לז' חדשים, כמו: משה רע"ה, ושמואל הנביא ע"ה, ופרץ וזרח ודומיהם, לפי שכולם נמשכין מן אותם שבעה דגלגלתא, ודי בזה, עד כאן שמעתי ממורי ז"ל, בהקדמת ביאור אדרת האוינו.

ב) ונבאר עתה, ענין העיבור השני, אשר לצורך המוחין, וזמנו הוא תשעה חדשים בלבד, והוא מספר שש הקצוות, ושלשה המוחין הפנימיים, אשר הם תשעה בחינות שכולל ז"א. גם הוא לסיבה אחרת, והוא, כי העיבור הזה, אינו כמו העיבור הראשון, שהיה בזווג א"א עצמו. אבל עתה הוא זוג או"א עצמן, לתת מוחין לז"א ונוקביה, ועיקרו הוא מן אר"א, אלא שנעשה על יד התלבשות א"א בהם, הפך מן העיבור הראשון שעיקרו היה מן א"א, והנה זה נמשך לו מן המול השמיני דדיקנא דא"א, שיש בו שלשה הווי"ת כנ"ל, והיי"ב יודין שימשו בעיבור הראשון, ועתה שימשו ה"ט ווי"ן אשר בהם, וכנגדם היו תשעה חדשים אלו שבעיבור השני בזה.

והרי נתבאר ענין בחינת החיצוניות דז"א ונוקביה, בסוד כל העולמות כולן. והעיבור הראשון שבו היה, על ידי זווג א"א עצמו,

תם

הגהות ומראה מקומות

ב) ע"ח שער העיבורים פ"ג. תע"ט שיעוד ט' ובלוח התשובות תשובה פ"ה פ"ו.
ג) ר"ה יא. יבמות מב. גדה לת.

אלו לצורך זווג תפארת ומלכות הם, שהרי אמר בפרשת אחרי מות דף ס"א ע"ב, שורה ל"ח, ח"ל, ותאנא בשעתא דמלכא עלאה בתפנוקי מלכין, יתיב בעטרוי, כדין כתיב עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו, דא יסוד, דאפיק ברכאן לאזדווגא מלכא קדישא במטרונותא בהאי דרגא כו'. הרי בפירושו, שעטרות אלו הם לצורך זווג תפארת במלכות, והיה אם כן מן הראוי, שלא יהיה זווגם, אלא בשעת זווג ת"ת ומלכות, לא שיהיה לעולם, וכבר הרגיש בקושיא זו מורינו גר"ו, וכתב ח"ל, ובהיות ייחודם תמיד, יהיה העטרה אל הבנים בעת הצורך, ואין תירוץ זה כלום, והנראה אלינו בזה הוא: כי שני מיני זווגים אלו צריכים, להיות מלאכים ורוחין קדישין, ולהיות נשמות לעליונים ולתחתונים. ועל ידי זווג חכמה ובינה, מתהוין מלאכים ורוחין קדישין, ומתהוין נשמות המלאכים העליונים, ואין כונתינו נשמות ממש, כי אם חיותם, והוא האור השופע בהם, להחיותם, וכמו שאמרו, ואתה מחיה את כולם, מחיה לכולם וזה תמיד.

כמ"ש בזהר בפרשת בלק, (פ) וז"ל, ת"ח, כל אינון מלאכים דלעילא, לא קיימין ולא יכלו למיקם, בר בנהורא עלאה, דנהיר לון, וקיים לון, ואי אפסיק מנייהו ההוא נהורא דלעילא, לא יכלי למיקם כו'. ולפיכך לא מתפרשן לעלמין, כי הם צריכים לתת מחיה ומזון לעליונים לעולם ועד, ולהיות מלאכים חדשים לבקרים. האמנם זווג ת"ת ומלכות להיות נשמות לתחתונים, וזה לפרקים ולעתים מזמנים, ובהוה הרוחנו, שאין פירוש דלא מתפרשן לעלמין בשעת שלום לבד, כמו שפירש מורינו גר"ו. כי זה דוחק, ועוד שבפירוש נראה מדברי הרשב"י ז"ל, באדרת האוינו כנ"ל, שגם בעת הגלות לא מתפרשן, ח"ל, בספרא דרב המנונא סבא אמר, דשלמה מלכא תיקונא קדמאה כו', אבל האי אימא לא אפסיק רעותא דתרווייהו לעלמין כו',

בו"א, ואשתכח ביה בו"א שירותא, שהיא חכמה, הנקראת ראשית, השתא אקרי אתה לנוכת, וגם אקרי ז"א אבל בהיותם למעלה בא"א במקומם, לא אקרי אתה ולא אקרי ז"א.

שם ע"ב שורה א', ח"ל, ת"ח שירותא דא דאקרי אב, אתכליל ביו"ד דתלייא ממזלא קדישא כו'. זה יובן במה שהודעתך בביאור הקדמת אדרת האוינו (ג) כי המזל השמיני דדיקנא דעתיקא, הוא צורת א', דיו"ד וי"ו יו"ד (ס) יו"י, ומההיא יו"ד תתאה, נמשך אבא ואתכליל ביה, אבל אימא, נכללה במזל הי"ג, שהוא צורת א', של יו"ד וי"ו דל"ת, כזה: יו"ד, ומן אותה הדלת נכללת אימא, כנלע"ד.

שם ע"ב, שורה י"ט, וביאור המאמר הזה, נמצא מכתיבת יד הרב הגדול זלה"ה, ח"ל, בספרא דרב המנונא סבא אמר, דשלמה מלכא, תקונא קדמאה דגלי ואמר, הנך יפה דעיתי, מתאי הוא, ותקונא תניינא אקרי כלה, דאיהי נוקבא דלתתא כו'.

(ע) הנה הזווג נמצא בארבעה ספירות לבד, והם: חכמה, ובינה, תפארת, ומלכות, ונמצא לרשב"י ע"ה, הפרש גדול בין זווג לזווג, כי חכמה ובינה לא מתפרשן לעלמין, מה שאין כן בתפארת ומלכות, וצריכין אנו לדעת מפני מה זווג חכמה ובינה תדירי, ואין כן בזווג תפארת ומלכות, ועוד לעיקר הענין, מה הוא הזווג של חכמה ובינה, ומה הויה היא מתחדשת ממנו, כי בשלמא זווג תפארת ומלכות, נותן נשמה לעם בני ישראל, כדכתיב ונשמות אני עשיתי, אבל זווג חכמה ובינה, מה יתן ומה יוסיף, שמא תאמר להעמיד ההוי"ת, שהם הספירות על זידוכם, וכדי שיתעטרו תפארת ומלכות, באותם עטרות המשובחות, ויתייחדו, וכמו שכתב מורינו גר"ו, שער מהות והנהגה פרק ז', ליתא, שאם כן לא היה ראוי להיותם זווגם, אלא בשעת זווג תפארת ומלכות, כדי לעטרם באותם עטרות, כי כן נראה מדברי זהוהר בפירוש שעטדות

הגהות ומראה מקומות

- (ג) לעיל דף רמ"ז ד"ה ודע, (ס) צ"ל כזה יו"י.
 (ע) ע"ה ח"א שער הכללים סוף פרק י"ג ד"ה
 מ"כ מכת"י מורי.

שם. כ) והרי איך גם בסוד הה"א, נכללו שניהם או"א.

והנה בעת שנתפשט ונאצל גם כן הבן, או יצאה אותה הוא"ו שבתוך הה"א ראשונה, הנקראת אימא, ונשארה אימא בסוד ד' לבד, לפי שעיקרה היא מן ברתא, שהיא נקבה, והיא ד' כנ"ל, ובסוף סיום המשך ו' זו של שם ההוי"ה, יצתה שם ברתא, כלילא בברא באברא, בסוד אושיט פסיעה לבר, שביארנו בפרשת בלק דף ר"ג ע"ב, ל) הרי נתבארו שלשה בחינות, שהיו לאבא ואימא: האחת בסוד היו"ד, כי שם נכללו שניהם, ושנית בסוד הה"א ראשונה, כי גם שם נכללו שניהם, ואח"כ אתגליפו, ואתקריאו אבא ואימא.

שם שורה ל"ו, וז"ל, עד דישתמודע דכולא חד, וכולא הוא עתיקא, ולא אתפרש מיניה כלום כו', גם זה יובן ממ"ש לעיל דף רפ"ח ע"א, במ"ש ואינון נהורין דמתפשטין כו', לא שכח אלא בוצינא חדא בלחודוי כו', (מ) וע"ש. שם בדף רפ"ז ע"א שורה ו', וז"ל, באגדתא דבי רב ייבא סבא, כללא דכולא, ז"א אקרי אתה. עתיקא קדישא דאתכסייא, אקרי הוא ושפיר כו', יש מאמרים מורים, כי חכמה נקרא ז"א, כאשר כתבו קצת מקובלים. אבל הענין הוא זה, דע, כי ז"א, אינו רק ז"א, הנקרא ת"ת, וגם המלכות, לבדם, אבל חכמה ובינה, הם בחינת א"א, כי הנה מקומם הקדום, הוא בעתיקא קדישא, שהוא הכתר הנקרא א"א, אבל אחר אשר עלה ברצון הכתר, להאציל את ז"א, שהוא התפארת, רצה להשלים תיקונו, ולכן האציל ממנו עצמו תרין כתרין קדישין אליו, שהם: חכמה, ובינה, ואתגליפו ברישיה דז"א, הנקרא תפארת, כדי להדריכו כאב את בן, ירצה, כנזכר סוף דף רפ"ט ע"ב, ובהיות שירדו ונתלכשו בז"א, לכן אודעיד ונתמעט נהוריהו, ואיקרון אוף אינון ז"א כמוהו, וזמ"ש, והשתא קרינן באתר דשירותא כו', כלומר: עתה אשר נתלכשו

בחי' אחת, אלא או"א באות היו"ד, כי שם נכללו שניהם.

הבחינה השנית, היא באות הה"א ראשונה של ההוי"ה, כי אז נאצלה אימא במקומה, ואז נעשה בנין גופא משתי אותיות ו"ד שבמילוי היו"ד, אשר נרמוזו בהם ברא וברתא כנזכר, ונעשו שתייהן צורת ה' אחת הראשונה, הכוללת שתי אותיות ו"ד.

ובזה תבין מ"ש בפרשת אחרי מות דף ס"ה ע"ב, וז"ל, דבקדמיתא ינקא להו ולבתר אתעברת מינייהו, והוא דבר שלכאורה אין השכל סובלו, והכי הול"ל בקדמיתא אתעברת ולבתר ינקא להו. י) אבל סוד הענין הוא, כי בהיות אימא בקוץ התחתון של היו"ד כנזכר, או היה ינקא אימא להו לברא וברתא, הרמוזים בשתי אותיות ו"ד של המילוי כנזכר, ולבתר: רוצה לומר, כשנאצלה אימא, ונתישבה במקומה הראוי לה, שהוא באות ה' ראשונה של הוי"ה כנזכר, אז אתעברת מינייהו, כי מאותם שתי אותיות ו"ד דמילוי היו"ד שהם ברא וברתא אתעברת מינייהו ממש, ונעשית צורה ה' כנזכר, ולכן נקראת בינה, רוצה לומר: בן י"ה, כי הבינה היא עצמה מציאות הבן. האמנם להיותה בחינת נקבה, לכן גבר בה כח הבת שהיא ד', ומה שהיה בתחילה ו"ד, נעשו עתה ד"ו, ד' על ו', כי הברתא שהיא ד', עלתה על ראש הבן הנק' ו' ונעשית ד"ו שהוא הה"א עצמה שצורתה ד"ו, אבל בתחילה בהיותה בסוד אבא, היה להפך, דכורא על נוקבא, וזהו סוד מ"ש בפרשת ויקרא דף י' ע"ב, ו"ד מעילא לתתא, ד"ו מתתא לעילא.

והנה גם שם כשנאצלה אימא במקומה, בסוד ה' ראשונה, גם אבא אתגליף תמן עמה, בסוד צורת היו"ד העומדת בעוקץ הה"א שלאחוריה, כמו שביארנו בפרשת ויקרא דף י"א ע"ב, בסוד כתיבת שם ההוי"ה, כי בכותבו אות ה' ראשונה, יכתבנה כצורה י"ה כנזכר

הגהות ומראה מקומות

ל) לעיל דף רכ"ח ד"ה שם בדף ר"ג.

מ) לעיל דף רל"ה ד"ה כד אתתקן.

י) לעיל דף ס"ב ד"ה ונבאר עתה. תע"ס שיעור

י"ד בתחלתו. כ) שער הכוונות ענין התמילין

דרוש ב' ד"ה גם כשכותב.

תלת רישין עלאין, תרין רישין, וחד דכליל לון כו'. וע"ש ביאור ענין שתי דעות אלו. עוד יש לפרש לשון בענין דעות דז"א, ת) והענין יובן במה שהודעתין בהקדמת ביאור אדרת האזינו, ענין ארבעה המוחין דז"א, כי הם: חכמה ובינה שבו, ועוד דעת שבו, המתחלק לתרין עטרין, הנקראים חסד וגבורה. וצריך שתדע, כי בשני המוחין הראשונים חכמה בינה, הנקראים אחסנתא דאבוי ואימיה, יש בהם בינתים בחינת דעת המזוגם, וגם למטה בין תרין עטרין הנו', יש בחינת דעת שני, המכריע בין שני העטרין ההם, וכנגד שתי דעות אלו, נאמר כי אל דעות ה', בלשון רבים, אבל יש הפרש ביניהם, כי הדעת הראשון נשאר למעלה, ואינו יורד ומתפשט, כמו הדעת השני, המתפשט לכמה אדרין ואכסדראין, כנוכר באדרת נשא דף קל"ו ע"א. ולכן ולו נתכנו עלילות, כתיב באלף, וקרינן בואו, כי כנגד הדעת הראשון שאינו מתפשט, כתיב באלף, ולא נתכנו עלילות, שאינו מתפשט בעלילות תוך ז"א. וכנגד הדעת השני המתפשט, ויורד בעקמימות, ובארחות עקלקלות, לכמה אדרין ואכסדראין, מכאן ומכאן, בחסד ובגבורה, והוא סוד יעקב, דכתיב ביה עם חסיד תתחסד כו', דנקיט לתרין סטרין ואחיד לון, לכן כתיב ביה ולו נתכנו עלילות, שהם אלו העלילות והערמומיות שנתכנו לו.

ונחזור לבאר ענין אלו השתי דעות, מה ענינם: דע, כי הדעת הראשון, מקורו הוא למעלה בתרין תפוחין קדישין, שהם תרין אנפין דא"א, שהם התיקון השביעי מ"ג תקוני דיקנא דא"א, כנוכר באדרת נשא דף קל"ג ע"ב, תיקונא שביעאה פסיק שערא וכו', הה"ד ישוב ירחמנו כו', ובהאי דלתתא הוא אמת כו'. פירוש: כי אלו הי"ג תיקונין, נרמזו בפסוקים מי אל כמוך כו', והמדה השביעית, הוא ישוב ירחמנו. וגם נרמזו בה' ה' אל רחום וחנון כו'. והמדה הו', היא ואמת, כמבואר אצלנו, בסוד ויעבור והי"ג

כמו שהודעתין במצות שלוח הקן ר) וע"ש. אבל בז"א ונוקביה, אפילו זה הזוג השני של החיות. נפסק לפעמים, וזמ"ה, לא ידון רוחי באדם לעולם, רוצה לומר: לא ימשך רוח החיות העליון באדם העליון הנקרא ז"א, לעולם, כי אם יהיה נמשך תמיד לעולם, יאריכו הרשעים ימים רבים, ויחיו תמיד ברשעם, אמנם בראותם שאינם מאריכים ימים, יחזרו בתשובה, ולכן לא ידון רוחי באדם לעולם, אלא שיהיה נפסק, מש"כ בזוג אבא ואימא כנ"ל.

הרביעי הוא: כי אבא ואימא הם רחמים, כי אפילו אימא שאמרו בספר הזוהר דדינין מתערין מינה, היינו אחר שיצאו ממנה ז"א ונוקביה, אבל בהיותם למעלה, הכל הם רחמים. מש"כ בז"א ונוקביה, שלפעמים הם רחמים. ולפעמים הם דין. וזמ"ש בספר הזוהר בפרשת חיי שרה בדף קכ"ג ע"א, על מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, כי בכתר ובאבא ואימא, שהם בחי' מאה, ובחינת עשרים, נקט לשון שנה, דלית בהו דינא ורחמי. אבל בז"א ונוקביה שהם בחינת שבעה, נקט לשון שנים רבים, דמתפרשן בדינא וברחמי.

החילוק החמישי הוא: כי אבא ואימא אין בחי' החיבוק נפסק מהם, והם כתרין רחימין, דמתחבקאן דא בדא, כנוכר בספר הזוהר. מש"כ בז"א ונוקביה, עוד יש חילוק אחר זולת החמשה החילוקים הנזכרים, והוא: כי אבא ואימא אינן חד גופא ממש, מתדבקן דא בדא פנים בפנים, מה שאין כן בז"א ונוקביה, שהם תרין גופין. שם בדף רצ"א ע"א שורה י', וז"ל, תרין עטרין דהוו גניזין בגויהו, אלו השני עטרין, נתבארו היטב בביאור ההקדמה אדרת האזינו (ש) וע"ש.

שם ע"א שורה כ"ג, וז"ל, כתיב כי אל דעות ה', דעות ודאי הוא, דעת ירית כו'. ענין זה נתבאר לעיל בדף רפ"ט ע"ב, במ"ש אתנהירו

הגהות ומראה מקומות

ת) ע"ה ח"ב שער דרושי הצלם סוף דרוש ב' כלל י"ו.

ר) שער המצות פרשת תצא.
ש) לעיל דף רנ"א ד"ה וזהו מ"ש.

הוי שלים, ועוד שאמר אח"כ זווגא בההוא נתיב כו', למה לו להזכיר שם זווגא פעם שנית, ועוד מהו דלא אתידע לעילא ולתתא, ואם לא אתידע לעילא, כ"ש דלא אתידע לתתא. עכ"מ, ולא נמצא עוד במאמר הזה.

שם ע"ב שורה כ"ד, וז"ל, אבל האי אימא לא אפסיק רעותא דתרויהו לעלמין, כחד נפקין כחד שריין, לא אפסיק דא מן דא, ולא אסתלק דא מן דא, ובג"כ כתיב ונהר יוצא מעדן, יוצא ודאי, ולא אפסיק כו', כבר נתבאר לעיל, ואמנם אומרו כחדא נפקי, ירצה: הי ז"א ונוקביה, כשנאצלו ונולדו מן אימא, נולד ז"א בתחילה, ואח"כ נפקת נוקביה מאחורי חדוי. אבל אבא ואימא נאצלו יחד, ולא קדם זמן זה לזה. עוד ירצה, דע, ק) כי חמשה חילוקים יש בין אבא ואימא, אל זווג ז"א ונוקביה, האחד הוא: כי אבא ואימא הם תמיד שוים בקומתם, מש"כ בז"א ונוקביה, כי הנקבה לא יצתה, עד אחר שיצא ז"א, עד חצי התפארת שבו. ואח"כ יצאת היא משם ולמטה, ובערך בחינה זו אמר כחד נפקין.

השני הוא: כי אבא ואימא, מן העת שנתקנו ואילך, תמיד היו פנים בפנים, אבל ז"א ונוקביה, אף גם אחר התיקון, שבא אחר מיתת המלכים כנודע, אינם פנים בפנים, אלא לפעמים, ובערך בחינה זו אמר כחד שריין.

השלישי הוא: כי אבא ואימא זווגיהו תדיר ולא אתפרשן. מש"כ בז"א ונוקביה, שזווגם הוא לפרקים, ובערך בחינה זו, אמר, לא אפסיק דא מן דא.

אבל צדין שתדע, כי שני מיני זווגים הם: האחד הוא, להאציל נשמות חרשות לתחתונים, והשני הוא לתת חיות ומזון אל העולמות, וזה הזוג השני, של חיות העולמות, אינו נפסק לעולם מן אבא ואימא, כדי שלא יתבטלו ויחדרו העולמות כולן ח"ו, אם יפסק רגע אחד. אבל הזוג האחר, נפסק לפעמים, אפילו מאבא ואימא

אלא לעולם ועד אין זווג זה חסר, אפילו רגע, כי הוא חיי המלאכים העליונים, ואין להם חיות כי אם על ידי זווג זה.

ודע, כי אין כונתינו באומרנו, שזווג חכמה ובינה לצורך המלאכים העליונים, לשלול שאין בו צורך לתחתונים, כי מבואר בזהר בכמה מקומות, כי מזווג חכמה ובינה, נעשים עטרות לבנים, ועל ידי כן מזדווגים ומתייחדים ת"ת ומלכות. אבל כונתנו לומר, כי זווג חכמה ובינה הוא צדיק לעליונים ולתחתונים, מש"כ בתפארת ומלכות, שאינו כי אם להוות נשמות לתחתונים.

ועם זה נעלה לנו תירוץ למה שנמצא בתקונין שנשבע השי"ת שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנס בירושלים של מטה (צ) ובכמה מקומות נזכר שם, דאתרכת אימא עלאה, וכיוצא בדברים אלו, והענין הוא, כי ייחזיק עטרות לבנים לייחדם לשיתייחדו, חסר בעו"ה בזמן הגלות, וזמ"ש אימא עלאה, כי בערך שהיא אימא, להנחיל לבניה, אתתרכת, כי אינה מזדווגת להנחיל עטרות אל הבנים לייחדם. וזהו ענין קרבן עולה ויורד, כי אינה מתחברת יו"ד בה"א, עד שתתחבר וא"ו בה"א. כי ענין יו"ד בה"א, מורה שהזווג לצורך הבנים, כי יו"ד מילואו ו"ד, שהם ד"ו פרצופים. וה"א צורתם גם כן ד"ו, ונמצינו למדים, שהזווג חכמה ובינה, לא יחסר תמיד, אלא שבזמן הגלות אינו זווג שלם, כי אינו צורך הבנים, ואינו כל כך משובת, כדי שיגיע ממנו עטרות אל הבנים, כדי שיוכלו להזדווג ולהתייחד. אבל יש זווג לצורך העליונים, להחיותם, וזה לא יפסק.

ובזה יובן מ"ש בזהר בפרשת אחרי מות, דף ס"א ע"ב שורה כ"ח, וז"ל, ת"ח כתיב ונהר יוצא מעדן כו', וראוי לעורר בו קצת הערות, ומתוכן נבא אל מבוקשינו. ראשונה, מאי אתפשט בסטרי דקאמר, ומהו אתפשטותיה, שנית, מאי קאמר בזווגא שלים, ומכלל דאיכא זווגא דלא

הגהות ומראה מקומות

(צ) תענית דף ה'. ע"ח שער הזווגים פ"א. ספר הלכות פרשת וירא בפסוק וירא אליו ה'

ובספר לקוטי תורה שם. שער המצות פרשת תצא במצות שלוח הקן. ק) ע"ח ח"א שער או"א סוף פ"ו.

גם ביארתי קצת מאמר זה באדרת נשא בדף קל"ה ע"ב.

שם ע"ב שורה ו', וז"ל, וע"ד תנינא במתניתא דילן, דניצוצא אפיק זיקין בויקין לש"ך עיבר כו', כל זה נתבאר היטב בפרשת בא דף ל"ח ע"ב, בענין נער ונערה וע"ש היטב. שם ענין אורא דכייא כו', נתבאר בפרשת בשלח דף נ' ע"א, בתוספתא עד לא אשתקע אורא דכייא כו', ובפרשת נשא דף קל"ה ע"ב, ובהקדמת ביאור אדרת האזינו, (ד) וע"ש היטב מאד.

שם בדף רצ"ב ע"א שורה י"ו, וז"ל, הא כל תקונין דדיקנא, אוקימנא, דכולהו מתקונין דדיקנא עתיקא קדישא, אוקימנא באדרא קדישא שיתא אינון, תשעה אקרון, דתקונא קדמאה כו'. ענין זה נתבאר, בסוף הקדמת ביאור אדרת האזינו, (ה) וע"ש, גם נתבאר בפרשת נשא דף קמ"ו ע"ב, בר"מ, איך דיקנא דז"א, נשלמת לייג תקונין.

עוד דע, (ו) כי אלו תיקוני דבדיקנא דז"א, נזכרים בפרשת שלח לך, והם באופן זה: ארך, א', אפים, ב', ורב חסד, ג', נושא עון, ד', ופשע, ה', ונקה, ו'. נמצא ששיתא אינון, אבל תשעה אקרון, עם שלשה אחרים, שהם: לא ינקה, פוקד כו', על שלשים, הרי שלשה אחרים. נמצאו כולם תשעה, ואלו הם התשעה ראשונים שבדיקנא דז"א, ומאירים מלמעלה: אל, רחום, וחנון, שהם מן הייג דרישא, שהם יהיו העליון של הדיקנא דא"א, בארך אפים ורב חסד, שהם שלשה כנודע, נמצאו שלשה עלאין, מאירין באלו השלשה, גם שלשה אחרים שהם: ואמת, נוצר חסד, לאלפים, הם מאירים בשנים תחתונים דז"א, שהם: נשא עון, ופשע.

ולפי שהשלשה עלאין הם אותיות יהיו של ההוי"ה דבחר כתפוי דא"א, ואין שם כל כך הארה גדולה, לכן אין בהם כח להאיר, וזולתי בשנים תחתונים, ולא בשלשה כמספרם. נשאר עתה, ה' אחרונה שבהוי"ה עליונה דא"א, וה'

במזלא קדישא, עתיקא דכל עתיקין כו'. זה יובן במ"ש לעיל דף רפ"ה ע"א, במ"ש ואינון נהורין דמתפשטין, כד יקרבו למנדע לון, לא שכיח אלא בוצינא חד בלחודוי כו'. וכמו שנתבאר בביאור אדרת האזינו, כי אבא ואימא מתלבשין תוך ז"א ונוקביה, ונמצאין סתימין ומכוסין בתוכן, וזמ"ש, כולהו בהו סתימאן, ואח"כ אבא ואימא סתימין ומסתרין, ומלבישין לעתיקא קדישא א"א, המתלבש בתוכם, ונמצא כי עתיקא הוא כולל כולא.

שם בדף רצ"ב ע"א שורה י"ו, וז"ל, כד יסתכלון בכל מילי, כולא הוא עתיקא בלחודוי, הוא הוי, והוא יהא, וכל הני תקונין ביה כו'. זה יובן במ"ש לעיל בדף רפ"ח ע"א, במ"ש ואינון נהורין דמתפשטין, כד יקרבו למנדע לון לא שכיח אלא בוצינא חד בלחודוי כו'. כי א"א מתפשט ומתלבש בתוך פנימיות כל האצילות, כולו, כמבואר בהקדמת ביאור אדרת האזינו, ושם גם כן נתבאר היטב, מה שאמר אב ואם מהאי מוחא נפקו, וביה תלין, וביה אחידו, וז"א בע"ק תליא ואחיד, והא אוקימנא מלי באדרא.

שם ע"ב שורה כ"ו, וז"ל, בחללי דגולגלתא נהירין תלת נהורין ואי תימא תלת, ארבע אינון כו'. כל לשונות מאמר זה, עד סוף הדף, נתבארו היטב בהקדמת ביאור אדרת האזינו, מפורד ומפורד שם, ושם נתבאר, כי המוחין דז"א, כשהם בבחי' אור המקיף עליון, אז הם נחלקים לארבע מוחין: אחסנתא דאבוי ואימיה, ותרין עטרין, וכן כשהם בסוד אור המקיף תחתון, הנקרא תפלין דרישא דז"א, הם בסוד ארבע פרשיות, אבל בהיותם בבחינת מוחין פנימיים, גו תלת חללי גלגלתא, אז מתחברין תרין עטרין, והוו חד מוחא, הנקרא דעת, בחלל השלישי, ונמצאים אז תלת מוחין בלבד, וזמ"ש, ואי תימא תלת, ארבע אינון, כי באור המקיף הם ארבעה, ובאור פנימי הם שלשה לבד כנזכר, ושאר כל מלות לשונות אלו, נתבארו שם היטב, וע"ש.

הגהות ומראה מקומות

(ו) מכאן עד ד"ה שם ע"ב נתבאר בתע"ס שיעור י"ד מן אות רכ"ג עד סוף הספר.

(ד) לעיל דף רס"ז ד"ה ובפרשת נשא.
(ה) לעיל דף רפ"ד ד"ה והנה מאותם.

מקורו למעלה בתיקון שביעי דדיקנא דאי"א.
הנקרא ואמת.

ודע, כי מרע"ה זכה אל הדעת הוזה העליון.
חמ"ש, וירא ה' כי סר לראות, שהם שבעה
הבלים האלו, אשר כולם הם בגימטריא כמנין
סר. ומכאן נמשך המן לישראל, שנאמר בו הנני
ממטיר לכם לחם מן השמים, ונאמר עליו ונפשנו
קצה בלחם הקלקל, וקלקל בגימטריא ס"ר. ג)
והנה מרע"ה לברו, הוא אשר זכה להוריד הדעת
הזה אל נוקבא דז"א, ונעשה בה בחינת דעת
ק"ל, בסוד דעתן של נשים קלה, כי ר"ס הוא
בגימטריא קלקל, שהם שני פעמים ק"ל. וקל
האחד נשאר למעלה בדעת הז"א, וק"ל השני
יורד למטה בנוקביה, ונעשה לה דעת קל.

והנה כאשר מחצית אלו ההבלים ניתנין
בדעת הנקבה, בסוד דעת ק"ל, אז נאמר וירא
ה' אליו בלבת אש, וסמוך ליה וירא ה' כי סר
לראות, כי נעשית היא לבת אש, שהם אותיות
הב"ל, ולהיב אש הכל דבר אחד, ונמשכין
מאותם השבעה ההבלים, שהם בגימטריא ס"ר
כנוכר, ואמנם הדעת התחתון, הוא למטה בין
תרין עטרין קדישין הנודעים, והוא מכריע בין
אותם תרין עטרין, והם סוד, חמש חסדים וחמש
גבורות, שהם עשרה הוי"ות, שהם גם כן בגי'
ר"ס. וכאשר חציו של הדעת התחתון הוזה,
ממלא אורין ואכסדראין, אז החמש חסדים
מתפשטין בזכר, לפי שהוא מטה כלפי חסד
כנודע, והה' גבורות הם יורדין ומתפשטין
בנקבה, ואז נאמר כי דעתן של נשים קלה,
שהם חמש הוי"ות דחמש גבורות, שהם בגי'
קל, ועם החמשה הוי"ות עצמן, הרי קלה,
וזהו סוד חמשה פסוקים שיש בפרשת שמע,
וכל אחד מהם, ר"ת וס"ת שלו, הוא בגימטריא
כ"ו, כמנין הוי"ה אחת, וסך החמשה הם ק"ל,
שם ע"ב שורה כ"ה, וז"ל, האי אב ואם,
לילין כולא, כולוהו בהו סתימן, ואינון סתימן

מדות, א) והוא, כי להיותו שביעי, הוא כולל
כל שית תיקונין הראשונים, והוא השביעי להם,
ולכן יש בזה התיקון השביעי, שבעה הוי"ות
דס"ג, כוה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י, והם בגימטריא
אמת.

ואח"כ מאלו שבעה הוי"ות דס"ג, אשר בזה
התיקון, נמשכין מהם שבעה מילויים שבהם,
באימא עלאה, פ"י: כי כשתסיר ארבעה אותיות
הפשוטות של ההוי"ה, שהם ששה ועשרים,
ישאר חשבון שאר אותיות המילוי, בגימטריא
שלשים ושבעה, ונמצא, כי שבעה פעמים
שלשים ושבעה, הם בגימטריא שבעה פעמים
הב"ל, והם שבעה הבלים שאמר קהלת, והטעם
הוא, לפי שנמשכים באימא עלאה, ומתגליש
בפה שלה, וזהו סוד, תורת אמת היתה בפיהו,
כי אלו ההבלים נמשכים מתיקון אמת, בפיהו
של אימא, ומלת בפיהו נחלק לשנים: בפי הו,
רוצה לומר, כי ה"ו במילויים, הם ה"י וי"ו
ובגימטריא הב"ל, להורות כי כל אלו ההבלים,
הם בסוד מילוי הוי"ת ס"ג, העולה בגימטריא
הב"ל, והם שרש השבעה הבלים שאמר קהלת,
ואח"כ אלו השבעה הבלים, יוצאין מפי
אימא עלאה, ומתלבשים בהם שבעה ספירות
תחתונות דאימא, כנודע בסוד ההבל, שהוא אור
מקיף ומלביש, ואח"כ כאשר בא אימא לעשות
מוחין בז"א, כבר ביארנו בביאור ההקדמת
אדרת האינו, ב) כי שש בחינות יש בהם,
ושם אמרנו, כי הנה הארבעה מוחין מתלבשין
בתחילה תוך נה"י דאימא, ואח"כ נכנסין תוך
רישא דז"א, והנה כשנכנסין בחינת תרין מוחין
חכמה ובינה דז"א, הנקראים אחסנתא דאבוי
ואימיה, בתוך נצח והוד דאימא, זה בנצח זה
בהוד, הנה אז גם כן נכנסין שם אלו השבעה
הבלים הנזכרים שם, שהם שבעה מילויים
דהוי"ת ס"ג, ונעשין שם בסוד דעת מכריע
ביניהם, וזהו סוד הדעת העליון הנ"ל, אשר

הגהות ומראה מקומות

סר לראות. שער הפסוקים חקת סימן כ"א בפסוק
ונפשנו קצה בלחם הקלקל. ע"ה ח"ב שער מ"ן
ומ"ד פרק י"ג. שער הכוונות ענין פסח דרוש א'.

א) שער הכוונות ענין ועבור דרוש ז', ע"ה
ח"א שער א"א פרק י"ד דף ר"א ד"ה גם באופן.

ב) לעיל דף רס"ו ד"ה אך הענין הוא.

ג) ספר הלכות שמות בפסוק וידא ה' כי

והיא בלשון, ושם אותיות דטלנ"ת. אחר כך גבורת הגבורה, והיא בשינים, כנודע כי השינים בחינת הגבורה, בסוד שי"ן שורקת, וכמו שכ' בספר הזוהר פרשת שמות, (ל) ממעונות אריות, דא אינון שיניים. וארי"ה בגימטריא גבורה, ושם אותיות זשסר"ץ. אח"כ יצאה גבורת החסד, עד השפתים, בסוד מ"ם דוממת, שהיא חסד, ונעשו אותיות בומ"ף.

והואיל ואתא לידן, נבאר ענין אלו החמשה גבורות, הנקראים מנצפ"ך, כי מצינו כמה מקומות, שבהם נרשמיין פעולתן, כי הנה מצאנו היותם בסוד חמשה מוצאות הפה, כנזכר כאן באדרת האיננו, גם באדרת נשא דף קל"ז ע"ב אמרו, ותאנא חמש גבוראן אינון בהאי ז"א כו', ומתפשטאן: בחוטמוי, בפומא, בדרועוי, בידין, באצבעאן, גם שם דף קמ"ב ע"א אמרו, ותאנא חמש ערייתא אתגליין בה כו', והכי תאנא, קול באשה ערוה, שער באשה ערוה, שוק באשה ערוה, יד באשה ערוה, רגל באשה ערוה, ואע"ג דתרין אלין לא שנייה חברנא, ותרין אלין יתיר מערוה אינון.

ונבאר עתה בחינת התפשטותן השני, מה ענינו, הנה החוטם הוא מ"ם סתומה דמנצפ"ך, כי אם תסיר הקו האמצעי, המפסיק בין תרין נוקבי חוטמא, ישאר נקב אחד, כדמיון מ"ם סתומה מרובעת, והפה, היא אות פ' דמנצפ"ך, כי אות פ' במילואה נעשה פ"ה, והזרועות הם ך' פשוטה דמנצפ"ך, כי הורוע ארוך וסתום, כעין ך' פשוטה, והידיים הם אות ך' דמנצפ"ך, כי ך' במילואה היא כ"ף, רומזת לשתי כפות הידיים, זולת האצבעות, והאצבעות, הם אות ך' פשוטה דמנצפ"ך, כי במלת אצבע, יש אות צ', וגם ציור אות מ) ה' ך', דומה בראשה, לחיתוך האצבעות, הנפרדים ויוצאין מן הכף, שהוא רגל הצ'.

והתפשטותם השלישי, היא באופן זה, דע, כי שתי הערוות, שהם יד ורגל, הם שתי גבורות, נצח והוד האחרונות, לא הזכירום בעלי התלמוד, לפי שנודע ששתי גבורות אלו, נמתקו עם

והנה ביסוד של ז"א, שם הוא כח הארת הגבורות שנתפשטו בפנים, מתקבצות שם בבחי' אור פנימי, ואמנם הבל יוצא דרך פי היסוד דרך העטרה לחוץ, וחוזר ועולה להקיף את היסוד מבחוץ, וזה ההבל הוא מן החסדים, והפנימי הוא בחינת גבורות, ונמצא, כי החמשה גבורות הם מקיפים מבחוץ את חג"ת נצ"ח והו"ד, והבל החסדים מקיפות את היסוד.

ונחזור עתה לבאר ענין חמשה מוצאות הפה, שהם החמשה גבורות כנזכר, והנה גם שהמדקקים סידרום כסדר האלפא ביתא, אחה"ע בומ"ף כו', הסדר שלהם האמתי, הוא כסדר מוצאם, כי הנה ההברה והקול נעשים במקום הגרון, ומשם יוצאות כולן לחוץ, ונחלקות לחמשה מוצאות, הראשון הוא אותיות הגרון, הקודמות לכולם, כי שם מקור המוצא, והם אחה"ע, אח"כ מתפשט הקול יותר לחוץ, ויוצא עד החיך, ושם נעשים אותיות גיכ"ק, אחר כך יוצא הקול עד הלשון, ונעשים אותיות דטלנ"ת, אח"כ יוצא הקול לחוץ, עד השינים, ונעשים זשסר"ץ, אח"כ יוצא הקול יותר לחוץ עד השפתים, ונעשים אותיות בומ"ף, נמצא סדרן: אחה"ע, גיכ"ק, דטלנ"ת, זשסר"ץ, בומ"ף, וזה סדר שמות הגבורות כנזכר, כי חמשה מוצאות אלו, הם בחי' החמשה גבורות, הנק' מנצפ"ך, שיוצאות דרך הפה לחוץ, ומהם נעשים הכ"ב אותיות כנזכר, וכבר נודע, כי אלו החמשה גבורות, נקראים: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד.

ואמנם סדר מוצאן, הם ממטה למעלה: לפי כי ברדתם אל הגרון, עומדות כסדרן, זו למעלה מזו, כסדר חגתנ"ה, ואם כן היותר סמוכה אל הגרון, היא גבורת הוד התחתונה מכולן, וממנה נעשו שם בראשונה אותיות אחה"ע בגרון, וכמו שידעת, כי אימא עד הוד התפשטת, לפי שהוד היא נקבה, והנה אחה"ע היא בחינת אימא, אחר כך יצתה גבורת הנצח דכורא, עד החיך, שהוא אבא, ושם נעשו אותיות גיכ"ק, כנודע כי הזכר בנצח, והנקבה בהוד, אח"כ גבורת תפארת,

הגהות ומראה מקומות

(ל) אות כ ובדטויי דף ג'. (מ) צ"ל הצ'.

שבחכמה, שהם אותיות גיכ"ק הבאים מן החיך שהוא החכמה, ומתחברים עם חמש גבורות שבבינה, שהם אותיות אחה"ע, הבאים מן הגרון שהיא הבינה. וזמ"ש, אשא ומי"א מתתקנו ויאן בסטריו. והם החסדים וגבורות דגיכ"ק ואחה"ע כנוכר. וזמ"ש, אחה"ע בגרון, א' דטרירד מלכין כו', לפי שהם בחינות הגבורות והדינין. אבל גיכ"ק בחי"ך, עליהם נאמר הנחמדים כו', ומתוקים מדבש כו', כי הם החסדים, וגם עליהם נאמר, והיה מעשה הצדקה שלום, כנודע סוד הצדקה והשלום.

ולהיות כי חיבור שתי בחינות אלו, הוא על ידי הלשון, המזווג החיך והחכמה, לזה אמר כולא מחכאן דא לדא, בלישן ממלל רברבן כו', כי הלשון הוא בחינת הדעת המזווגם, והוא כדמיון היסוד התחתון. וזמ"ש, בספר יצירה ברית הלשון, וברית המעור. ודע, כי לסיבה הנזכר שזווג דאבא ואימא הוא בסוד הפה, שהם חי"ך וגרון ולשון כנוכר, לכן הזווג דאבא ואימא נקרא תמיד בלשון אכילה, כמ"ש אכלו רעים כו', הנדרש בספר הזוהר, על זווג אבא ואימא, כנוכר בפרשת ויקרא. ט)

י) עוד ירצה: כי הנה נודע, כי חמשה מוצאות אלו, יוצאות מן הפה העליון. וכבר הודעתך, כי החמש חסדים יורדין מן הדעת, ונכנסין דרך הגרון תוך גופא דז"א, בבחינת אור פנימי. אבל החמשה גבורות, ברדתם מן הדעת, כשמגיעות אל מקום הפה, ויוצאות משם לחוץ בבחינת אור מקיף לשבעה תחתונות שבו. ואלו הם שבעה הבלים, הנזכרים בספר קהלת, כ) וכנגדם עומדים השבעה חסדים בפנים, בבחי" אור פנימי כנוכר. ובלי ספק, כי החסדים הם גדולים ומעולים מן הגבורות, אלא שלהיות החסדים בתוך ז"א, אבל הגבורות מקיפות בחוץ בגילוי, ולכן אורן גדול ובבחי" זו, מעלתן גדולה על החסדים.

הגהות ומראה מקומות

השמים והארץ בהבראם דף ה'. מבוש"ש ש"ג ח"ב פדק י"ו.
כ) זהר פרשת ויצא סתרי תורה אית י"ג בפירוש הסולם מאמר ז' הבלים.

תתאה שבהוי"ה תתאה, דבתר כתפוי דא"א, ואלו הם מאירין כאן בו"א, במדת ונקה. והטעם למה נצטרכו שתי ההיה"ן הנו', להאיר כאן, הוא מפני להאיר בג' אחרונים, שהם: פוקד עון אבות כו', כנ"ל, והנה הם דינין, וצריכין מיתוק והארה גדולה להמתיקם. והנה עם אלו השלשה, הם ששה עשר, אלא שאלו נדחים, מפני שהם דינים כנוכר. והנה ההוי"ה העליונה דא"א, שמאיר בז"א בשתים מהם, אף על פי שמקבלים הארה מהם, אין הארתם שוה לעליונים, ולכן למטה בשמותם אין בהם אותיות וא"ו ה"א, אבל אותיות י"ה יש כאן למטה. וכמו שיש למעלה בתיקון ראשון דא"א, מי אל כמוך. גם כן פה בז"א יש בו: אל, גם כן, בתיקון ראשון ממש. ותיקון השני דא"א, שהוא נושא עון, הוא התיקון העשירי בז"א. שם ע"ב שורה י"ו, וו"ל, מאי עיר, בספרא דאגדתא כד"א ויהי ערך כו', זה תבין ממה שביארנו בפרשת פקודי דף רנ"ו ע"א.

שם ע"ב שורה כ"ד, וו"ל, אחה"ע בגרון. א' דטרירד מלכין ומהעדא מלכין, ומהקם מלכין כו'. גיכ"ק בחיך, היאכל תפל מבלי מלח כו'. נתבאר היטב בהקדמה ביאור אדרת האזינו, ז) וגם עתה נבאר ענין זה באופן אחר: הנה נודע, כי אבא ואימא הם ברישא דז"א, ובחינתם נקרא ראש, ואינה נקרא גוף. כי גוף הוא בחינת ששה הקצוות לבד, וכמו שביארנו לעיל דף ר"ץ ע"א, במ"ש באגדתא דרב ייבא סבא כו', וע"ש. והנה החיך הוא חכמה, בסוד: כח מה, והגרון היא בינה, מעלמא דאתי. והלשון המזווג שניהם: את החיך, ואת הגרון, הוא הדעת המזווג לאבא ולאמא.

והנה כמו שביארתי לך, כי יש חמש חסדים ביסוד הזכר, וחמש גבורות בנקודת ציון שבה, ומתבסמים אלו באלו. כן על דרך זה, הדעת שבחכמה, הוא המושך חמש חסדים

ז) לעיל דף רנ"ד ד"ה ומעתה נבאר.

ט) אות ל"ח ובדפו"י דף ד'.

י) ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם מ"ק דרוש ב'. ספר הקלוטים בראשית בטסוק אלה תולדות

הם שלש פעמים א"ם, ואלו נקראים שלש אמות. וכבר ידעת, כי שם אהי"ה הוא בבינה, אשר היא נקראת אימא עלאה, ע"כ.

פרק שירה

אמר שמואל: רצייתו לסמוך אל הנזכר, מאמר אחד נמצא בביאור פרק שירה, וז"ל: גמור בכל לבבך ובכל נפשך לדעת את דרכי כו' סימן שמי"ם אר"ץ מי"ם לי"יתן ד"גים י"מים מ"עניות ש"רצים א"לים, שמים מה הם אומרים, השמים מספרים כבוד אל כו'. וכל העוסק בפרק שירה זו, זוכה ללמוד וללמד כו'. וזוכה לימות המשיח ולחיי העולם הבא כו'. דע, כי הנה כל הנבראים שבעה"ז, יש על כל אחד מהם מלאך אחד ושטר ושד עליו בשמים. וזהו סוד מ"ש רז"ל (ס) אין עשב למטה, שאין מזל עליו למעלה, מכה בו, ואומר לו גדל. ועל ידי השר ההוא הממונה עליו נמשך החיות והשפע אל הנברא ההוא. והנה השר ההוא אינו יכול להשפיע בו, עד שהוא יאמר לפני השי"ת, השירה הראויה אליו כפי מקורו, ועל ידי כן ישפיע בו, ואח"כ הוא ישפיע חיות ומזון אל הנברא ההוא. ונמצא, כי כל אותן השירות הנ"ל בפרק שירה הנזכר, הם מה שמשוררים השרים והמזלות העליונים, הממונים על כל התחתונים. והנה מה שאמרו שם בפרק שירה, כי כל האומר טרק זה בכל יום זוכה לכל כך המעלות הגדולות הנכתבות שם, הטעם הוא, לפי שנודע, כי בצלם אלהים עשה את האדם, ולכן כמו שכל העליות תלויים ונאחזים בשיעור קומתו יתברך, הנקרא אדם העליון, היושב על הכסא, כן כל הנבראים התחתונים שבעה"ז, הם תלויים ונאחזים בשיעור קומת אדם התחתון, וכולם מתברכין על ידו, ולכן כשהאדם אומר בכל יום אותם השירות, ויודע לכוון כל אלו הנבראים התחתונים, איך נרמזים בו ונתלים באיבריו, ויאמר אותן השירות הראויות לכל אחד ואחד, הנה הוא גורם שפע ומזון לכל הנבראים

ק"ך, ועם כללות ד' אותיות פ"א פ"ה, וכללות שלשה אותיות כו"י, ועם הכולל הכל הרי קכ"ח, כמנין בומ"ף.

(א"ש: קשה לי הלשון, שהרי מנה אותיות פ"א פ"ה שני פעמים. ובאולי ירצה כך, בדאשונה השמיענו, שהפ"א באל"ף והפ"ה בה"א, הכל הוא מוצא אחד, ונעשה שם אלהים, ואלהים יש בו חמשה אותיות, וארבע אותיות פ"א פ"ה, הרי תשעה, וג' אותיות כו"י, הרי שנים עשר, וק"י הנוכרים הרי קכ"ח, כנלע"ד, וכנראה מלשון הרב ז"ל, ממה שאמר אח"כ ז"ל, והנה פ"ה ופ"א, בגימטריא אלהים פ"ו, הרי כי מוצא זה בשם אלהים כנ"ל. הרי רמז מה שאמרנו, כי אין קפידה בין פ"א לפ"ה, מאחר שהכל הוא מקור אחד, מאותיות אחה"ע אשר בגרון, גם דע, כי אחה"ע הם בגרון, והם בבינה, והם בגי' אג"ם).

וגיכ"ק הם בחי"ך, והם בחכמה, כי אותיות חכמה חיך מ"ה, והם בגימטריא נג"ף. א"ש: במספר גיכ"ק, ואלו הם שמות קדושים כנודע. שם בדף רצ"ו ע"א, שורה א', וז"ל, ונהירו דתרי מחי גליפן בה כו', נתבאר היטב בהקדמת ביאור אדרת האזינו, ובפרט בענין תפלה של יד. גם נתבאר בברכת אבות של תפלת שמנה עשרה דשחרית.

תם האדרת זוטא.

אמר שמואל: רצייתו לסמוך אל הנזכר, מאמר אחד קטן שמצאתי וז"ל:

בספר יצירה פרק שני

שלש אמות, ושבעה כפולות. פירוש: כי שלש אמות הם שלש שמות של אהי"ה: הא', במילוי יודין, והשני, במילוי אלפין, והשלישי, במילוי ההי"ן. כי כאשר תקח הפשוט של שם אהי"ה, ומילוי, ומילוי מילוי, יש בהם מ"א אותיות מנין א"ם. נמצא, כי שלשה אהיה באופן הנזכר, תאחד ביודין והשני באלפין והג' בהידין,

הגהות ומראה מקומות

(ס) ב"ר פ"י ו'. זהר ח"א בהשפלות רנא. ח"ב קצא.

החסדים, ברתם ביסוד דז"א, מ) כנודע כי החסדים נמתקו שני חסדים ושני שלישים, אבל הגבורות לא נמתקו, רק שתיים האחרונות, נצח והוד, ואלו הם סוד שתי אותיות הראשונות של מנצפ"ך, שהם מ"ן, בסוד המ"ן שטוחנין בשחקים, שהם נצח והוד; ומתמתקות על ידי הטחינה, וטעמו כצפיחית בדבש, ולכן לא הזכירם בעלי התלמוד בבחינת ערוה וגבורות, אלא לשלשה גבורות חג"ת, שהם שלשה אותיות צפ"ך, והם: קר"ל, ושיע"ר, ושר"ק, כי אלו לא נמתקו, אבל עכ"ז, תרין אליו דנצח והוד, יתיר ערוה אינון מן השלשה, לפי שאלו הן היותר תחתונות, בסוד הרגלים, נצח והוד, אשר שם הדינין הקשים ביותר, ובפרט כי אלו השתיים הם עיקר הגבורות, כי מהם נוצר תיקון הפרצוף של הנקבה כנודע, אלא שלהיותן נמתקות, לא הזכירם בעלי התלמוד בשם ערוה, ג)

עוד ירצה קרוב אל הנזכר, דע, כי חמשה מוצאות אלו הכלולים בפה, הכוללים כל הכ"ב אותיות, הם נשרשים וכוללים בחמשה אותיות מנצפ"ך. כי אחה"ע הוא מוצא הראשון שבכולן, וכנגדו היא אות צ' מן מנצפ"ך, האחרונה שבחמשה אותיותיה. (א"ש: אתי עם מ"ש לעיל בסדר האלפא ביתא, שהם כמנפ"ץ).

וכדי לבאר זה, צריך שתדע, כי שלשה המוצאות, הם בסוד שלשה אהי"ה שבאימא: אחד דיודין, ואחד דאלפין, ואחד דהיהי"ן, ושני מוצאות האחרים, הם בסוד שני אלהים שבאימא גם כן.

ונחזור לענין, כי הנה אחה"ע מוצא הראשון שהוא הגרון, והוא בגימטריא פ"ד, שהוא אהי"ה פעמים אהי"ה, שיש בהם פ"ד אותיות, (א"ש: הביאור הוא, עשרים ואחד פעם ארבע אותיות אהי"ה, והיינו ארבעה פעמים אחד ועשרים,

וכולם מן הכאת שם אהיה אחד, המכה ומוציא הארות, במספר חשבוננו, שהם כ"א פעמים אהי"ה כמוהו), ואהיה זה הוא ממילוי היהי"ן, שהוא בגימטריא קנ"א, גם סוד אחה"ע, הוא נשרש בצ' דמנצפ"ך כנזכר שחשבונה היא תשעים צ', וגם בצירוף היא י' ו' פשוטה כזה: י"ן שהם ששים, סך הכל קנ"א גם כן, עם הכולל. מוצא השני גיכ"ך בחיד, כי מן הגרון נמשכין אל החיד, וגיכ"ק וחיד"ך בגימטריא קס"א, שהוא סוד אהי"ה דיודין, והוא נשרש בן' פשוטה דמנצפ"ך, כי נו"ן בגימטריא ק"ו, ועם שלשה אותיותיה הם ק"ט, וצירוף הוא אות י' בראשה, וארכה שיעור שני זיו"ן, הם כ"ב, ועם אלו השלשה אותיות יו"ו הם כ"ה. והנה ק"ט וכ"ה, בגימטריא גיכ"ק עם הכולל.

מוצא השלישי דטלנ"ת בלשון, ובגימטריא צת"ג, שם אחד של מ"ב, (א"ש: צריך לומר חצי שם של מ"ב, שהוא בט"ר צת"ג.) וסודו ד' של מנצפ"ך, כי ד' פעמים ד' הם ת', ועם ד' עצמה הרי ת"ך. וציוור הך' היא ד' ו', כזה ד', הרי ת"ל, וציוור אחר ד', הוא שלשה ויו"ן, הם י"ה, ות"ל הרי תמ"ח, תחבר עמה הוי"ה דאלפין שהיא מ"ה, נמצא מ"ה ותמ"ח הרי תצ"ג, כמנין דטלנ"ת, והוא כנגד אהי"ה דאלפין. בזה האופן כי אם תצרף י"ה (א) עם תצ"ג, יהיה בגימטריא תק"ח, כמנין אחורים דאהי"ה דאלפין.

מוצא הרביעי, זסטר"ץ, והם סוד מ' של מנצפ"ך. ס) מוצא החמישי בומ"ף, בגימטריא קכ"ח, והם ארבעה מילויים של ארבע הויות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, והוא סוד ה' של מנצפ"ך, כי ה' בגימטריא שמונים, וצורתה כו"י ה', הרי קי"ו, והמילוי שלה לפעמים נקרא פ"א, ולפעמים פ"ה, הרי ד' אותיות פ"א פ"ה, הרי

הגהה

(א) אי"מ, נ"ל, כי לכן מוסיפים, כי הלשון סוד הדעת, כי חו"ב הנקרא י"ה.

הגהות ומראה מקומות

ג) עיין באד"ר אות ש"י בפירוש הסולם ד"ה וכנגד ה' דינין.
 ס) כי ס סתומה הוא ת"ר, ול ס פתוחה הוא נ"ו ג" תרנ"ז ע"ה, ג" זסטר"ץ (ע"ח ח"ב דף י"ב).

מ) נ"א כנודע כי החסדים המתקו, ונ"א כנודע כי הגבורות מתמתקות ע"י החסדים, ונ"א כנודע כי החסדים מתמתקים ע"י שני החסדים ושני שלישים, עיי"ש בספר הלקוטים.

את פיך לחטיא את בשרך, נכנסת בסתים. מההוא יומא לא משתעי בהאי, אמר מה יקר חסדך אלהים, ולית למשתעי בכנוי דיליה, דהא חסד ה' בכלא אשתכח, עכ"ל.

הכונה: כי ר' יהודה ע"ה, בהיותו מהשב בענין עשרה הרוגי מלוכה, היה סובר, דכיון שהוצרכו השבטים להתגלגל בהם, אעפ"י שעשו תשובה, אם כן נראה שמי שמתחייב מיתות ב"ד, כגון השבטים, שעברו על וגונב איש ומכרו, אין מועיל לו תשובה, וצריך להתגלגל בהכרח, לתקן מה שעוות, ולמות, כדמיון המיתה שהיו חייבים, שהרי וגונב איש ומכרו, ממחוייבי מיתות ב"ד הוא, והיה מסופק, אם גם בכריתות כן והצדיק שעבר עליו עת זקנותו ושב בתשובה ומת, לא תועיל לו צדקתו ותשובתו, להיות מיתתו כפרתו, ויצטרך לבא בגלגול, וזמ"ש, מיתה מכפרת עליהו, או לא. ואף על פי ששנינו, עבר על כריתות ומיתות ב"ד, תשובה וי"ה תולין, ויסורין ממרקין, מכל מקום, כיון שלא היו לו יסורין, מיבעיא ליה אם מיתה ותשובה מכפרין, ולא יצטרכו לגלגול, או לא.

והשיב לו ר' עזריא ב"ר סימאי, שהמיתה מכפרת עליהו, ואינה צריכים לגלגול. אמנם פעמים שלא עשו הצדיקים תשובה כהוגן, לא הספיק להם המיתה לכפר, עד שיקבלו קצת עונש אחר המות, ויתכפר להם, ולא יצטרכו לגלגול. וזה מ"ש, ולזמנין דאתענשו בהאי עלמא ומתכפר להו, ואפשר לפרש, דזמנין דאתענשו בהאי עלמא ואתכפר להו, שיענשו בעולם העליון, אם בשנים העליונים, אם בימים העליונים, ולא יצטרכו לגלגול.

והנה ראה ר' עזריה ע"ה, פניו של ר' יהודה ירוקין, כי היה מצטער לדעת ענין מיתה עשרה הרוגי מלוכה, אם היה עונם לסיבת מכירת יוסף לגוים, כי אחרי ששלטו בגופו אויביו, שהם מסטרא אחרא, אם כן נראה כאלו

אלהים כאמור למעלה, הוא בגימטריא ר', ועם עשר אותיות המילוי של שם אלהים שהם י', הרי שי"ר. בזה האופן: אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם, הרי ש', ואחורים המרובעים כבר נכתבו למעלה, בזה האופן: א', א"ל, אל"ה, אלה"י, אלה"ם, הרי בגימטריא ר' עם הכולל. והאותיות הם חמשה עשר, הסר החמשה של שרש שם אלהים, נשארו עשר אותיות, הרי שי"ר, גם שם אלהים, האחורים שלו במילוי אלפין, הוא תת"רא, ועם המשה אותיותיו הם תת"ר"ן, גם שם י"ה הוא בגימטריא אל"ף כאמור, י"ה דיודי"ן, ש', י"ה דהיה"ן, ר', הרי ת"ק, כמנין כת"ף, בימין, וכן שני י"ה אחרים בכת"ף השמאל, הרי ת"ק שני, כמנין כת"ף. וזהו סוד, קלעים לכתף חמש עשרה, והוא שם י"ה, ונקודותיהם ר' כמנין קל"ע, ומצאת כי תדרשנו ביחוד הוכירה באורך גדול וע"ש.

מאמר במדרש הנעלם של רות, בדף פ"ט ע"א, ק' וז"ל, ר' יודאי הוה קאים קמיה דר' עזריה בר סימאי, אמר ליה, צדיקים דאודמן להו חובה, מאינן כריתות דאורייתא, וחשבי תשובה ומיתו, מיתה מכפרת עליהו, או לאן. אמר ליה, אין. ולזמנין דאתענשו בההוא עלמא, ואתכפר להון, חמא אנפוי ירוקין, אמר ליה, אימא מה דתימא, דאורייתא היא דלא מקבלא טומאה, דכתיב הלא כה דברי כאש נאם ה'. כפי הרהורין רטישין בלבך, אמר, סוד ה' ליראיו, עשרה סבי קטולי מלכות, אתענשו על מכירת יוסף. אמר ליה, פינחס הוא אליהו. אמר ליה, רבי עקיבא לית ליה זכות אבות. אמר ומבני יששכר יודעי בינה לעתים, פתח ואמר, ויבא יעקב מן השדה גו', כי שכר שכרת'ך. שכר השתא, שכרת'ך, לבתר זימנא, יששכר: יש שכר השתא, ולבתי זמנא, וקנו למלכות שמים, גופין דלהון ישתארון בדוכתייהו בהאי עלמא, וכולא אתהדר כמלקדמין, איש אשר כברכתו ברך אותם כתיב. נפל על אנפוי ר' יהודה, אחמו ליה בחלמיה האי קרא, אל תתן

הגהות ומראה מקומות

ק' זהר חדש אות תרע"ט ע"ש בפירוש הסולם מאמר עשרה הרוגי מלכות. שם בסוף הספר. ע"ח ח"א שער הכללים פ"א. ושער שבירת הכלים פ"ה. ושער מ"ן ומ"ד פ"א. שער ההקדמות דף קנ"ח.

התחתונים, כי כולם תלויין בו, ולכן זוכה לכל המעלות ההם.

ונבאר ענין שירה אחת, מאותן השירות, כדי שממנה תבין, איך צודקת השירה ההיא, עם הנבדא הפרטי ההוא. הנה שם אמרו וז"ל, כלבים מה הם אומרים, באו נשתחוה ונכדעה נברכה לפני ה' עושנו. והענין הוא, במה שהודעתך, כי כמו שיש הוי"ה דהיי"ן דב"ן בעולם העשיה, שהיא כנגד הנקבה, והוי"ה זו נקדאת נפש הנקבה, כך יש בקליפה, בנקבה הטמאה אשר שם, בחי' המיין נוקבין שלה, והיא הנקראת כל"ב, שהוא בגימטריא ב"ן גם כן. ונמצא, כי הכלבים הם יונקים מן המיין נוקבין שבקליפות העשיה, המכוונת כנגד מיין נוקבין דקדושה. וזהו סוד פסוק והכלבים עזי נפש, כי הם מבחינת העשיה, הנקראת נפש, שהיא הוי"ה דב"ן. אלא, שהם מבחינת הנפש של הקליפה העזה של העשיה וז"ש עזי נפש.

האמנם נודע, כי אפילו הקליפות ניוונים משפע הבורא יתברך, בסוד ומלכותו בכל משלה, ונמצא, כי אפילו הכלבים שהם טמאים, עכ"ז תחילת יניקת שפע שלהם, הוא מן הוי"ה דב"ן, הנקרא נפש, של עשיה דקדושה, ומשם נמשך אל נפש קליפה דעשיה, הנקדאת כלב עליון, בסוד הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, ומשם נמשך אל הכלבים התחתונים שבעוה"ז, ולכן שר הכלבים אומר פסוק זה לפניו יתברך, ולכן כתיב נברכה לפני ה' עושנו, ולא אמר בודאנו, או יוצרנו, כי אינן אלא מבחי' העשיה. ולכן האומר פרק שירה, יכוין כשיאמר לפני ה' עושנו, כי זו הוי"ה היא בהיהיין העולה ב"ן, שהיא נפש העשי"ה.

בשיר השירים של זוהר (ע)

שום שינוי, ואח"כ אבאר דבריו, כדי ה' הטובה עלי בע"ה.

וז"ל: אמרו שם, (פ) כי שיר השירים הוא בגימטריא תת"ו, שהם אלף וששה, דע, כי זהו סוד משה, ויהי שירו חמשה ואלף, שהוא בגימטריא תת"ו, עם הכולל, והוא: כי שיר, הוא בגימטריא תק"י, שהם שני שמות י"ה במילוי יודי"ן והיהי"ן, כזה: יו"ד ה"י יו"ד ה"ה עם עשר אותיותיהם, הרי הם בגימטריא שי"ד, וגם כן שם אלהים יש בו שם י"ה, ואם תמלא שם אלהים במילוי יודי"ן, הוא בגימטריא ש', והאחורים המדובעים שלו, כזה: א', א"ל, א"ה, אלהי, אלהי, אלהים, הם בגימטריא ד', ועם עשר אותיות, הרי שיר, והאחורים של אלהים במילוי אלפי"ן, הוא בגימטריא תת"א, ועם חמשה אותיותיו, הם תת"ו, גם שם י"ה, הוא בגימטריא אלף, כמו שביארתי בסוד היחוד של הזכירה, שהוא שני פעמים כת"ף (צ) וע"ש, עד כאן תורף דבריו ז"ל.

אמד שמואל: הביאור הוא, כי מילת השידי"ם במילואו, עם הכולל, הוא בגימטריא תת"ו, באופן זה: ה"י שי"ן יו"ד די"ש יו"ד מ"ם, וזהו משה, ויהי שירו, שהוא מילת השירים, הוא חמשה ואלף, ועם הכולל הם תת"ו, והוא, כי שי"ד הוא בגימטריא תק"י, ומה שאמד שהם שני שמות י"ה במילוי יודי"ן והיהי"ן כו', הוא באופן זה: בהכאה יו"ד פעמים ה"י, הם בגימטריא ש', יו"ד פעמים ה"ה, הם בגימטריא ר', ועשר אותיותיהם בזה האופן: יו"ד ה"י, יו"ד ה"ה, הרי י', הם יחד שיר, ומלבד ששם י"ה הוה יוצא משם ההוי"ה, גם יוצא י"ה שני משם אלהים, ואפשר לימר, ששם י"ה דיודי"ן, הוא משם ההוי"ה, ושם י"ה דהיהי"ן, הוא משם אלהים.

אמד שמואל: תחילה אכתוב מה שמצאתי כתוב מיד אבא מודי זל"תה, כמו שהוא, בלתי עוד נרמזו שם אלהים במילוי יודי"ן, הוא בגימטריא ש', וגם האחורים המדובעים של

הגהות ומראה מקומות

(א) מבר"ש ש"ג ח"ב פרק י"ז שער ד' ח"ב פ"ו, ספר הלכות פרשת תרומה סימן כ"ו, שער רוח הקודש דף ל' יחוד לענין זכירה לעיל באדר

(ע) הוא ספר זהר חדש.
(ס) אות פ"ט ובדפוס דף ט"ב ועיין בפירוש הסולם מאמר שיר תת"ו סימן

ולפי שהכתוב הזה אין לו רמז, על היות ר' עקיבא מיששכר, לכן פתח ואמר, ויבא יעקב מן השדה בערב כו', לומר כי סוד עקיבא הוא, סוד התחברות יעקב עם אל"ף שהיא בינה. וזה התחברות היה בפירוש, אם ביששכר עצמו, אם בר' עקיבא. וזמ"ש שכור שכרתיך, שכור השתא, שכרתיך לבתר זמנא אחרא, וזמ"ש, וישכב עמה בלילה הוא, ולא אמר ההוא, לומר: שיעקב עצמו נתנוצצה דוחו ביששכר בסוד העיבור. וזהו ענין השכירות ביששכר, מה שאין כן בכל השבטים, ולפיכך זכה יששכר ור' עקיבא בתורה יותר מכל השבטים, בסוד גופא, שהוא יעקב שנכלל ביששכר, שהוא רמז על יעקב שהוא תורה שבכתב, ונמצא לפי זה, שיש לר' עקיבא זכות אבות, אעפ"י שהוא בן גרים, כי יעקב נכלל בו.

ולפי שאינו דומה התנוצצות רוח יעקב ביששכר, להתנוצצותו בר' עקיבא, כי הנה התנוצצו ביששכר, הוא בעלמא דאתי, בסוד יש, והוא הכולל דעת בנינה, בסוד אם אין דעת אין בינה, וזמ"ש יש השתא, והתנוצצותו ברבי עקיבא, הוא סוד התנוצצות תפארת בנצח בהתפשטות בינה. כמ"ש בתקונין, דת"ת בנצח בשם בן ארבע, ומלכות בהוד בשם אדני'. וזהו שכרתיך לבתר זמנא, והכל בסוד יעקב, כמו שכתבתי.

ואם תאמר, איך יתכן שיעקב שלא חטא במכירת יוסף, שיתגלגל ביששכר פעם שנית, דהיינו בר' עקיבא ע"ה, לזה הקדים לומר, כי פנחס הוא אליהו, לומר: שכמו שפנחס, נכנסו בו נשמות נדב ואביהוא, כנודע שנתגלגל באליהו נכנסו בו גם כן נשמות נדב ואביהוא, כמו שנרמז בפסוק ויהי נא פי שנים ברוחך אלי, שהכונה על נדב ואביהוא. הרי שנתגלגלו עם נפשו באליהו, אעפ"י שכבר נתקנו. כן גם כן אירע ליעקב, פעם ראשונה נתעבר ביששכר. פעם שנית בר' עקיבא ע"ה, ונמצא, שר' עקיבא אית להו זכות אבות.

ועם זה הרוחנו דרך אחרת בכל המאמר מתחילתו, והוא, כי מה שהיו פניו ירוקין, הוא להיותו תכיה, כיצד אפשר, שנשמות הצדיקים שהם השבטים, הקדושה והטהרה, תכנס בנפש

משה דהיינו דעת בסוד תפארת, ור' עקיבא בסוד בינה, הנקראת י"ש. ולפיכך לא למד ר' עקיבא תורה עד ארבעים שנה, וזהו, בן ארבעים שנה לבינה.

והיינו דקאמר, יש לך אדם כזה, לומר: כי התורה ניתנה בסוד תפארת ומלכות, הנקראים ואתה, כד"א ואתה שלום, וזה נמשך מצד היות משה בסוד הדעת, נשמה לתפארת ומלכות, וזהו מ"ש, על ידי. ואלו היה גותן התורה על ידי ר' עקיבא עליו השלום, שהוא סוד הבינה, היתה ניתנת התורה בסוד הדעת.

השיבו הקב"ה, שתוק כך עלה במחשבה, הכונה לומר, שאילו היתה התורה ניתנת בסוד הדעת על יד הבינה, לא היה לקליפות התלבשות בתורה כלל, ולא חלק בה, והקב"ה רצה לתת חלק ואחיוזה לה, כדרך שעלו הננוצצות הראשונות בחכמה, ש"ך ניצוצין, כנזכר בוהר, וזהו כך עלה במחשבה, כמו שבמחשבה העליונה, נתגלו ניצוצות הדינין והקליפות, להיות להם חלק ואחיוזה שם, כך ניתנה התורה בסוד תפארת ומלכות על ידי דעת, כדי לתת חלק אל הקליפות שתתלבש התורה בהם, כפשטיה שהם מעולם העשיה, כנודע ששם הקליפות.

עוד אפשר לפרש ומבני יששכר יודעי בינה לעתים, לומר: שיששכר הוא ירכא מינא, שהוא נצח, ומשם היה ר' עקיבא ע"ה, ולפיכך לית ליה זכות אבות, כי האבות הם בגופא בסוד חג"ת, ונצח לבר מגופא, ולפי שנצח שהוא פגום, בסוד וגם נצח ישראל לא ישקר, לכך נמשך למקום הגרים, ולפי שהירכים הם בסוד בנים, כד"א וכל בניך לימודי ה', לכן אמר ומבני יששכר, ולא אמר ומיששכר כו', אלא ומבני יששכר, וסוד הירכים לפעמים הם לבר מגופא, בתי בראי, ולפעמים הם בתי גוואי.

והענין הוא, כי כאשר תתפשט הבינה עד הוד, בסוד חמשים שעריה, או יכנסו אלו אל הקדש פנימה, ויקראו בתי גוואי, בהתפשטות הבינה בהם, וזמ"ש יודעי בינה לעתים, כי לפעמים הם יודעי בינה, ומקבלים שפע ממנה, ולפעמים הם לבר מגופא, ולפי זה, תהיה רוחו של ר' עקיבא, כנגד נצח שבבינה, כאשר תתפשט למטה.

דקדושה למהוי עשר רוחין מתא לעילא, כנוכר בוזהר בפרשת פקודי, (ו) וזהו פינחס הוא אליהו, לומר: שכמו שאליהו בעלותו למעלה, ועם היותו גוף, גופו נשאר בסערה, שהוא מקום עליון, כנוכר בוזהר, ונשמתו עולה למעלה למעלה, כן אלו, גופן נשאר בסטרא אחרא, ונשמתם עלתה למעלה, להשלים מקום הקדש, שהם עשר שבקדושה.

הקשה לו ר' יהודה, שלפי דרך זה שהם הרוגי מלכות, כנגד עשר שבקדושה, שיהיו עשרה רוחין, לאשלמותא דרוחא דקודשא, יקשה מר' עקיבא, שלא תוכל נשמתו לעלות, כיון שהיה בן גרים, ונשמתהון מגרפין דלבר, בסוד גר צדק, (ש) ואיך תתקן בעשר עליונות, וזהו אומר, ר' עקיבא לית ליה זכות אבות, והשיבו, ומבני יששכר יודעי בינה לעתים, פירוש: כי שרשו היה מיששכר, שהוא סוד הבינה, כדאמר הכתוב להנחיל אוהבי יש, שהוא עלמא דאתי, שהיינו בינה, אלא שנכנס בסוד עקיבא, עקב עשו בעמקי הקליפות, בסוד הגרים, להחזיר את ניצוצות הקדושה, שנאבדו תוך עמקי הקליפות, ולהכניסם בתוך הקדש, וכל אינון זינין בישינן, אעיל לון בעומקא דתהומא רבא, וכפית ליה לחמור, כמ"ש בספר הזוהר, בפרשת ויחי, על פסוק יששכר חמור גרם, והנה שמנה ועשרים עתי"ן שאמר שלמה ע"ה, הם סוד מילוי הלבנה, וחסרונה הנמשך לה מצד הקליפה, ובני יששכר יודעי בינה לעתים: ממשיכין הבינה לעתים האלו, לכפות זינין בישינן, וללקוט ניצוצות הקדושה, אשר נאבדים בהם, הוא סוד הגרים ולכן כל העתים נאסרו בכל השנה, כד"א ואל יבא בכל עת אל הקדש, חוץ מיום הכפורים, הרומז לבינה, ולפיכך אל תתמה, איך חזר למקום הקדש הפנימי, אעפ"י שהיה גר.

ונמצינו למדין, כי ר' עקיבא, רוחו כנגד בינה העליונה, ולפיכך אמר מרע"ה לפני האל יתברך, (ת) כשראה את רבי עקיבא ע"ה, יש לך אדם כזה, ואתה נותן התורה על ידי, כי

ח"ו נמסרו ביד הקליפות והטומאה, כי אף אם היו ראויים להתגלגל, מפני עון וגונב איש ומכרו, מכל מקום לא היה ראוי להמסר ביד הקליפות ח"ו, ור' עזריה הבין כונתו, ואמר לו, שיאמר ושידבר בפיו, כפי מה שהיה חושב בלבו, כי אעפ"י שנהרגו על ידי הקליפות ומקום הטומאה, לא שלטה בהם שום טומאה, ולא סטרא אחרא ח"ו, כי תורתם הגיגה עליהם מן הקליפות, שהתורה אינה מקבלת טומאה,

ואפשר עוד ליישב הלשון על דרך זה, והוא כי ר' יהודה ע"ה, היה ירא להזכיר ענין עשרה הרוגי מלכות, לומר שנמסרו לקליפות ח"ו, כי חשב שהדיבור יעשה רושם למעלה ח"ו, להכניס קדש בחול, וזהו איסור הזכרת דברי תורה במבואות מטונפות, כי הוא גורם להכניס קודש בחול, וכך המזכיר ענינים אלו, יגרום למעלה להגביר הקליפה והטומאה על הקדושה.

ואמר לו ר' עזריה, שלא יחוש לכך, ויאמר מה שירצה, כפי מה שיש בלבו, דכיון שהם דברי תורה, אינם מקבלים טומאה, ולא יגרמו להכניס קדש בחול, כמו שהיה הוא חושב, וזה מ"ש כפי הרהורי רטישין דבלבך.

אז אמר לו ר' יהודה, סוד ה' ליראיו, רוצה לומר: שה' גילה לו, מה שהיה בלבו, ואז שאל לו בפיו, ואמר לו, עשרה סבי קטולי דמלכותא, אתענשו על מכירת יוסף, לומר: שאיך אפשר שבעון של מכירת יוסף, יומסרו ביד המלכות של סטרא אחרא, וישלטו בהם הקליפות ח"ו, וזמ"ש ליה, עשרה סבי קטולי דמלכותא כו'.

אמר לו ר' עזריה, פנחס הוא אליהו, הכונה לומר, כי סיבת מיתת עשרה הרוגי מלכות, היה לשתי סיבות: אם בעון מכירת יוסף, ואם לברות ולברור פסולת מתוך אוכל, כאשר היה בתחילת האצילות, שעלו במחשבה העליונה הניצוצות, ואח"כ נתברר פסולת מתוך המחשבה, וירדו הקליפות למטה במקומם, והקדושה נתבררה ונטהרה, כן עשרה הרוגי מלכות, נמסרו עשר גופין לעשר שמצד הקליפות, ולקחו חלקם, ועשר נשמות שלהם, עלו למעלה, כנגד עשר

הגהות ומראה מקומות

(ר) אות תרע"ב ובדפ"י דף רנד: (ש) הקדמת הזוהר יג: זוהר ויקרא י"ד סוף ע"א. (ת) מנחות כט:

וכאשר נבררו ניצוצות הקדושה, בסוד ל"ב אלהים כנוכד, ירדו שאר הניצוצות למטה, ושאר ניצוצות אלו, הם סוד המלכות, שבכל ל"ב נתיבות דאשונים, כי אלהי"ם, הוא סוד: מ"י אלהי"ה. ומ"י, הוא סוד ג' ראשונות הנכללות בתוך בינה. ואל"ה, הם סוד שש קצוות, כי הג' ראשונות, והשש קצוות שבכל נתיב ונתיב מהראשונים של הדינים, נברר לצד הקודש. אמנם המלכות שבכל נתיב ונתיב מהראשונים, נעשית פסולת למטה, כי היא אחרונה לכל נתיב ונתיב, ולא יכלה להתברר.

וזהו הארץ היתה תהו ובהו, כי היא הארץ שבכל נתיב ונתיב, ומנין הניצוצות שנתקנו לפי זה, יהיו דח"ץ. והשאר שהם ל"ב, שהם שאדית לתשלום ש"ך, מתו, ולא היו יכולים להתקן, וזהו סוד ורוח אלהים מרחפ"ת: מ"ת רפ"ח.

ורפ"ח ניצוצות אלו, נתקנו על ידי שם בן ע"ב באותיותיו ותיבותיו, כי ע"ב תיבות, ורי"ו אותיות, עולה רפ"ח. ומש"ה, והנה פר"ח מטה אהרן לבית לוי כו', כי מטה אהרן, הוא שם בן ע"ב, סוד החסד, סטרא דאהרן. לבית לוי, הוא אותיות, סוד הגבורה, סטרא דלוי, הרי פר"ח. וזהו הנה פרה.

וזהו סיבת דלית לה למלכות מדילה כלום, כי לא נתקנו ניצוצותיה, אלא שקבלה מבעלה, עשר מלמעלה למטה, ומפני שניצוצותיה הראשונים לא נתקנו, נדבקו בה, ונאחזו בה, בסוד כשושנה בין החוחים, ואלו הל"ב שלא נתקנו, נקראים ל"ב האבן, וסוד ש"ך ניצוצות אלו, עם שם אדנ"י, העולה ס"ה, יהיה הכל שכינה, כי בה נכללים הכל.

ודע, כי אעפ"י שאמרנו, שסוד מלכות שבכל ל"ב נתיבות דאשונים לא נתקנה, זהו במלכות התחתונה, אבל מלכות העליונה שבחכמה ובינה, נתקנה תחילה, כי הנה שמנה המלכים, הם כנגד הג"ת, נה"י, מלכות, והמלך השמיני, יצא עם בת זוגו, בסוד ז"א ונוקביה, הרי שחכמה ובינה מתקנים היו, ומבינה ולמטה יצאו שמנה מלכים אלו.

ועוד דקדק הפסוק, דקאמר איש אשר כבדכתו, ולא אמר אשר בכדכתו, לאמר: כי כאשר יתגלגלו כאיש אחד, אז יהיו כבדכתו. עוד אפשר לדקדק במה שחזר ואמר איש, להשמיענו, שגם גופין דלהון, יתהדרו כמלקדמין במקום הקדש, כי מתחילה בידך לשבטים עצמם, בסוד נשמתם. ואח"כ בירכם לגופין, שגם הם יהיו כבדכתו במקום הקודש, ולפיכך אמר איש, עוד יש לפרש הפסוק שאמר איש אשר כבדכתו בידך אותם, שהכונה היא, שמה שברך אותם, הוא שיהיו כבדכתו, שיהיו לאשלמא רוחא קדישא, בעשדה דוחין מתתא, כמו שמלכות היא כלולה מעשרה רוחין עלאין מלעילא, כן אלו הם עשרה רוחין קדישין מלתתא, ועוד בידכם, שיהיו ממש כבדכתו, איברי השכינה, וכמו שאמרו לאשלמא רוחא קדישא.

והנה עתה עת דודים, לגלות אשלמות רוחא קדישא הגוכר בספר הוהר בפרשת פקודי דף רנ"ד ע"ב מהו, והענין הוא, כי כאשר עלה ברצון המאציל העליון, להאציל האצילות, עם הארץ העליונה, יצאו המלכים הראשונים בתחילה, בסוד הדין הגמור, בתוך המחשבה העליונה, וכמש"ה, ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, ובתוכם מעורבים הקליפות והדינים, בלתי קדושים, ומרוב הדינים, ארעא אתבטלת, שהיא המלכות, עד שבטש שורש הדינים, כפטיש המכה בקורנס, ויוצאין ניצוצות לכל צד, כן שורש הדינים, חלק מלכים אלו, לשלש מאות ועשרים ניצוצות, בסוד ל"ב נתיבות, כל אחד כלול מעשד, ובירר מניצוצות אלו ניצוצות הדינים של קדושה, והם ל"ב אלהים שבבראשית, מצד הדין של קדושה.

וענין התחלקות מלכים אלו לל"ב נתיבות חכמה, הענין הוא: כי המלכים הם שמנה, וכל אחד מתחלק לארבעה, בסוד ארבע אותיות שם ההוי"ה, ושמנה פעמים ארבעה, הרי שנים ושלשים, וכל אחד מאלו כלול מעשר, הרי שלש מאות ועשרים, וזהו כש"ך חמת המלך, שהם בסוד הדינים והחימה.

כמ"ש בזה, כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים, עשר דקדושה ועשר דסטרא אחרא, שמין נוקבין דילה, הם עשר מלמטה למעלה, העולים לקבל מין דכורין. וכאשר היו עולים אלו, היה אפשר ח"ו שיעלו עמהם עשר דסטרא אחרא, לפיכך הוצרכו לתת העשר גופין אלו, כדי שיהיה חלקם, ולא יעלו למעלה למקום הקדש.

והנה עם היות כי עשרה שבטים יתגלגלו בעשרה הרוגי מלכות, ועלו עשר רוחין דילהון במלכות, והם הם רוחי השבטים עצמם. ועשר גופין של עשרה הרוגי מלכות, נלקחו לסטרא אחרא, לא מפני זה יהיו גופי השבטים עצמם הראשונים גם כן לסטרא אחרא, בגופי עשרה הרוגי מלכות. וזמ"ש, גופין דלהון ישתארו בדוכתייהו בהאי עלמא.

ולתחית המתים, יחזרו הנשמות של השבטים לאותם הגופין הראשונים לבד כבתחילה, וזמ"ש, וכולא אתהדר כמלקדמין, כי הגופין השניים יעלו למעלה לצורך המלכות, לברור פסולת מתוך אוכל, כנוכד בזה, ואפשר לומר עוד, כי אעפ"י שגופין השניים אלו, נלקחו לחלק סטרא אחרא, לסוף ישארו במקומם בזה העולם, ובתחית המתים יחזרו הנשמות להם בגופין אלו, כי בזמן תחית המתים תבטל סטרא אחרא, ולא יצטרכו אליה אלו העשר גופין, להיות חלק לסטרא אחרא, וזמ"ש, גופין דלהון ישתארו בהאי עלמא, לאמר שלסוף ישארו בזה העולם, אעפ"י שאינו עתה, והיינו דקאמר ישתארו בהאי עלמא, ולא קאמר אשתארו. וזמ"ש, וכולא אתהדר כמלקדמין, כי יחזרו הגופין כבתחילה, להיות משכן לנשמות של השבטים.

והביא ראיה, לענין שקנו למלכות שמים, מהכתוב שאמר, איש אשר כברכתו ברך אותם כתיב, והענין ידוע, כי ברכתו הוא מלכות שמים ברכת וא"ו, ולאמר, שכל אחד מהם, היה דוגמת המלכות, וזהו כברכתו, כי כמו שהמלכות פנימיותה בקדש אצל בעלה, וחיצוניותה נדבקים בה סטרא אחרא, כן הם, כי נשמתם עלתה למלכות, לאשלמא רוחא קדישא. וגופם לחלק סטרא אחרא, ונמצא, שהם ממש כברכתו.

גרים, ובבן גרים, במקום הקליפה והטומאה, לזה השיבו, שלא מפני זה ימנע לומר שהשבטים נתגלגלו בעשרה הרוגי מלכות, וזהו, אימא מה דתימא, כי יעקב עצמו נכנס עמו, שהוא סוד התורה שאינה מקבלת טומאה, דאורייתא: היא רוצה לומר שיעקב הוא שם, דאיהו אורייתא, דאינה מקבלת טומאה.

וגם על דרך הראשון, שהיה תמה, מפני היות מיתתם על ידי סטרא אחרא מצד הטומאה, השיבו על דרך זה, כי יעקב נכנס עמהם, וכולם בסוד התורה, שאינה מקבלת טומאה, כדי שלא תשלוט עליהם סטרא אחרא, ולכן השיבו ר' יהודה, סוד ה' ליראיו, רוצה לומר: שהוא סוד גדול ומכוסה, ושאל לו, שכיון שעשרה השבטים נענשו על מכירת יוסף, מה ענין יעקב להתגלגל עמהם כולם לפירוש הזה, ולפירוש האחר, עם ר' עקיבא, על זה השיבו ר' עזריה לומר, פנחס הוא אליהו, לומר, אל תתמה על הדבר, כי כן מצינו בפנחס, שנכנסו בו נשמות נדב ואביהוא, אעפ"י שלא היו צריכים, כדכתיבנא, חזר והקשה לו, ר' עקיבא לית ליה זכות אבות, כי בשלמא שאר עשרה הרוגי מלכות, היו מישראל, אבל ר' עקיבא היה בן גרים, ואיך יבא עם יעקב, אחר שאין זה מורעו, והשיבו, ומבני יששכר יודעי בינה לעתים, כדפרישנא, ואע"ג שיעקב היה עם כל שאר השבטים העשרה, ועם כל עשרה הרוגי מלכות, עכ"ו הוצרך ללאה להשכיר ליעקב, שיבא ביששכר יותר מכל השבטים, להיותו בן גרים, ואמרה, כי שכר שכרתיך, כדכתיבנא.

ומפני שקשה למה היתה מיתתם על ידי סטרא אחרא, עד שהוצרך יעקב להכלל עמהם כדי לשמרם. לכן השיב, וקנו למלכות שמים גופין דלהון, רוצה לומר: כי הוכרח להיות מיתתם על ידי סטרא אחרא, כדי לקנות מלכות שמים, בסוד עשר מלמטה למעלה במלכות, להתחבר עם שמים, בסוד מ"ן דילה, שנעשו עם עשר רוחין אלו של הרוגי מלכות, שנכנסו במלכות, וגופין דילהון ישתארו בדוכתייהו בהאי עלמא, שהוא עולם העשיה, שבו הקליפות, והם יקחו חלקם בעשרה גופין אלו, ולא יכנסו במקום הקדש, ויתברר הפסולת מתוך האוכל,

ניתוסף בו בפסוק עכבור, ממה שהיה נקרא בעור, וידוע הוא, שדעתן של נשים קלה, כמ"ש בזהר בפרשת שלח לך, ולפיכך, באדר"ו לא נזכר בנוקבא דז"א אלא ברירו דתדי מוחי בלבד, כי המוח הג', שהוא הדעת, הוא קל, ולפיכך במלך זה שהוא הדעת, לא נזכר בו ט) מלכות בדברי הימים, לפי ששם מדבר בנוקבא דז"א, ודעתה קלה, אמנם בתורה, שמדבר בז"א, שיש בו דעת, נזכר בו מלכות.

ולפי שמלך זה הוא סוד הדעת כמו שכתבנו, וכלול מכלם, נאמר בו במלכות שבו, שם עירו דנהבה, כי דעת שבסטר קדושה, מושך מהמוח העליון לכלה, חסד עלאה דאתגלייא בפומא דאמה, ותמיד שואלת ממנו חסד זה, ודוגמתו דעת שבדינין אלו, שואלת ממנו דין הקבי"ה, כמ"ש באדרא, ועירו: כמד"א, עיר דוד היא ציון, כי גם זה לעומת זה עשה האלהים.

והמלך השני, הוא יובב בן זרח מבצרה, והוא סוד הגבורה, שהיא יבבא, ולפי שבכאן קדמו המלכים בסוד הדין הקשה, לפיכך קדמה הגבורה לחסד, ואמר בן זרח, כי המים הרו וילדו אפילה, ולפיכך היה בן זרח, ועוד, זרח בגימטריא עם המלה עצמה, רי"ו, והם רי"ו אותיות, נמשכים מהגבורה שהיא בגימטריא רי"ו, ואמר מבצרה, בסוד בצירת ענבים השחורות, מצד הדין הקשה.

ואמנם המלך השני הזה, מצד שנוכר בו בן זרח, נראה שהוא תפארת, בסוד יבבה שהיא תרועה, כנגד התפארת, והוא בן זרח, בסוד תפארת שהוא מורח כנוכר, והוא רי"ו הכולל שלש פעמים ע"ב, כנגד שלש אבות שנכללים בו, ובשנים הראשונים, שהם כנגד דעת ות"ת, והם זכרים, נאמר בהם ב"ן, שהם בנים זכרים, וסוד יובב הוא סוד שם בן ארבעה, כי יש בו י"ו, חכמה ותפארת, ושתי ביתין, סוד בינה

ואינון תקוני אתתא, וראיה לדברינו, שפרטות המלכים שבא"א, לא נזכרו בתורה שלא תמצא באדרא שפירשו שום מלך מהם, כשהזכירום בא"א, אלא כשהזכירום בז"א ונוקבא לבד.

ואחר שביארנו, שמלכים אלו הם בז"א ונוקבא לבד, כי בא"א נעלמו ממנו, יתבאר לנו סיבת כל השינוים שנמצאו ד) בין התורה לדברי הימים, כי שמנה מלכים שבתורה, הם המלכים שבז"א, ולפיכך נאמר בהם וימלך באדום, כמו שכתבנו, אמנם המלכים שבדברי הימים, הם המלכים שבנוקבא, ולפיכך נאמר בהם בארץ אדום לבד.

והנה המלך הא', הוא סוד הדעת שאחר הבינה, כי יצא כנגדו, בלעם נ' בעור, כי לא קם נביא עוד בישראל כמשה, אבל באוה"ע קם, ומנו בלעם, ה) כי כמו שמשה הוא סוד הדעת, בסטרא דקדושה, כן בלעם בסטרא אחרא, בסוד הדינין התקיפין, ולפיכך בלעם שיבה עצמו, ואמר, ויודע דעת עליון, כי הוא הדעת, הקודם לדעת שבקדושה שבז"א, ולפיכך קראו דעת עליון, וכמו שממוחא תליתאה דז"א, שהוא הדעת שבו, והוא חללא תליתאה דגלגלתא, נפקין אלף אלפיו אדרין ואכסדראין, דדעתא שארי עליהו, ודרי בהו, כן בדעת זה שבסוד הדינין, שהוא בלע בן בעור, הוא גורא דינא תקיפא דתקיפין, דבגיניה מתקטרן אלף אלפין מארי דיבבה ויללה, כנוכר בזהר, ו) ולפי שדעת דקדושה נכנס בתוך הגוף, ומליא לאדרין ואכסדראין, קראו לדעת זה בלע, להיות נבלע בתוך הגוף, ובין שני חללים העליונים, ונקרא בן בעור, על שם הבערה הגדולה ז) והיום הבער כתנור, מצד תוקף הדינים, כי משם נתפשט זה.

ומלך בלע זה נתקן קצת, ונעשה מבלע בע"ל חנן, והיה לו חנינה, בסוד חנן, ואביו ח)

חגהות ומראה מקומות

- ד) ג"א בין מ"ש בתורה למ"ש בדברי הימים (זהר הרקיע).
- ה) מ"ר בראשית פרשה י"ד ב'. הקדמת הזהר י. ע"ת שער דרושי הנקודות פרק ד'.
- ו) אדר"ר אות קע"ו ובדפדפי סוף דף קל"ה.
- ז) ג"א ל"ג והיום (זה"ר).
- ח) ג"א ונתן לו אז חנינה בסוד חנן ובאביו נתוסף כ' ונקרא בן עכבור (זה"ר).
- ט) ג"א מלוכה (זה"ר).

רק אחר חכמה ובינה שבה, וממנה תקיש לשאר, כי אעפ"י שנזכרו מלכים אלו בתחילה, היינו לומר שאחר שנאצלו חכמה ובינה בשלשה אלו, יוצאים מיד מלכים אלו, שהם דינים תקיפין. עד שהוצרך המאציל העליון, לתקן ב) המוחות שבכולם, על ידי תיקוני רישא ותיקוני דיקנא, ולעשותם כעין דכר ונוקבא, כדי שיצאו אח"כ דכר ונוקבא כדרא, בג' אלו.

וסיבת יציאת דינין אלו תכף בהגלות בינה היה, להיות כי מינה דינין מתערין כנודע, ונתעוררו הדינין התקיפין האלו לצאת ממנה, ולא נתקיימו בסטרא דנוקבא עד דנפקו דכורא ונוקבא כדרא, ומנהון אתבסמו בסטרא דקדושה, ומנהון לא אתבסמו, ואתקיימו בסטרא אחרא, והנה בפרטות המלכים שבא"א, איך נתבטלו ומתו זה עמוק עמוק מי ימצאנו ונעלם מאד, ולא נזכר בתורה כלל, אלא שמהתחתונים נשיג לעליונים.

אמנם פרטות המלכים שמלכו בזעיר אפין, ופרטות המלכים שמלכו בנוקבא, שנים אלו נזכרו בתורה ובדברי הימים. וזה שנכתב בתורה מתחילה ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, ואח"כ אמר, וימלוך באדום בלע בן בעור, ולא אמר בארץ אדום, כי ארץ אדום, היא נגד הנוקבא הנקראת ארץ, ואדום, הוא זעיר אפין, מקביל ליעקב, כד"א הוא עשו אבי אדום, ובתורה נתבאר פרטות המלכים שבז"א, ולכך אמר וימלוך באדום, לרמוז על הדינין התקיפין שבז"א עצמן, ומלכים אלו, יצאו ג) בבינה עצמה שבז"א ורצו להתיישב בו בז"א, ולא יכלו, ולפיכך אמר באדום, אתר דדינין מתקטרין תמן, ותליין מתמן, סוד הבינה שבז"א.

וזהו, שבאדרא רבא, כשדברו במלכים שבז"א, הביאו גם פסוק זה של וימלוך באדום, אבל במלכים שבנוקבא, לא הביאו, אלא פסוק של ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום בלבד, ואמרו שם, אתר דכל דינין משתכחין תמן.

א) וראוי לבאר עתה, ענין שמנה מלכים אלו בפרטות, אחד לאחד למצא השבון. גם מפני מה נשתנו קצת מהם, לכתוב בהם שם עירם, כבלע בן בעור, והוד בן בוד, והדר, ואמנם שם אשתו לא נזכר, כי אם באחרון בלבד. גם, מפני מה בהדר נאמר, המכה את מדין בשדה מואב, מה שלא נאמר במלכים אחרים, גם, למה בתורה, בארבעה מלכים שהזכיר שם אבותם, כשמתו, בשלשה מהם לא נזכר שם אבותם. גם נזכר בארבעה מהם לבד, שם אבותם, וארבעה מהם לא נזכרו מי אביהם, גם למה אמר בחשם מארץ, ולא אמר כן בכולם, גם, מפני מה נאמרה מיתה בכולם, חוץ מן המלך האחרון, שלא נאמר בו מיתה, גם ראוי לחקור, על מה שמצינו שינוי במלכים אלו מתורה, למה שנזכר בדברי הימים, הראשון, כי בתורה נזכר מלכות בבלע בן בעור, ושם לא נזכר אלא ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל בלע בן בעור כו'. השני, כי בתורה כתיב וימת חושם בלא וא"ו, ובדברי הימים בוא"ו, השלישי, כי בתורה כתיב עוית, ושם כתיב עיו"ת, וקרי עוי"ת. הרביעי, כי בתורה כתיב וימת בעל חנן בן עכבור, ושם כתיב וימת בעל חנן לבד, החמישי, כי בתורה כתיב וימלוך הדר, ושם כתיב הדר, הששי, כי בתורה כתיב פעו, ושם כתיב פעי, השביעי, כי בתורה לא נאמר מיתה במלך אחרון, ושם כתיב וימת הדר, ומה! אשאל יראנו נפלאות מתורתו.

הנה קודם שנתקן א"א, נאמר באדרא רבא ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום, וכן קודם שנתקן ז"א, גם קודם שנתקנה נוקבא דז"א, נאמר שם באדרא ואלה המלכים, הענין הוא, כי הדינין התקיפין יצאו תכף אחר חכמה ובינה, בין שבא"א בין אחר חכמה ובינה שבז"א, בין אחר חכמה ובינה שבנוקבא של ז"א, ולפיכך לא נזכר באדרא ואלה המלכים בנוקבא דז"א.

הנהגות ומראה מקומות

ב) ג"א המוחין אשר בכלים (זח"ד).
ג) ג"א מבינה עצמה אשר בז"א ורצו להתיישב בו בז"א (זח"ד).

א) עיין בספר זהר הרקיע דף קע"ג ד"ה ועתה צריך לדרוש, כתוב כל המאמר הזה עם הרבה שינויים.

למעלה, וזה ר"י מלמעלה למטה, ולכן זו עז"ת, וזו עיות. ו"א לחסרון נקבתו, משך היסוד אליו, ונתן דרך הצינור השמאלי, ונוקבא דזעיר אפינ משכה היסוד אליה לחסרון הזכר, ונתנה דרך הצינור השמאלי.

והמלך החמשי שמלה ממשרקה, והוא מלכות שבז"א, סמוכה ליסוד. ושמל"ה: כמד"א, ושמלה מגוללה בדמים בסוד הדין, וזהו ממשרקה: כמד"א, לשמוע שריקות עדרים, שהם ג' עדרי צאן, נה"י, ונמשכה מצד הוד שבמלכות שבז"א, בסוד שודק, שהוא ניקוד הוד, והיינו ממשרקה, ועוד, לפי שהמלכות שבקדושה מלאה, דכ' אני מלאה הלכתי, וזו ריקה, והיינו ממשרקה, ר"ל: ממש ריקה, והנה שלמה נקראת בסוד הרחמים, כשמקבלת מיסוד, בסוד שלם ה', וביסוד הדין, נק' שמל"ה, שמא"ל ה'.

והמלך הששי, נקרא שאול מרחובות הנהר, והוא גבורה הנמשכת מבינה, הנקראת רחובות הנהר, כמד"א, אני בינה לי גבורה, ולפי שכל מלכים אלו בסוד הדינים התקיפים, וגבורה שרש כל הדינים התקיפים כולם, ולא היה אפשר לה להתקיים, כי אף האחדים שלא היו כל כך דינים תקיפים כמוה מתו, כ"ש גבורה עצמה, שהיא תוקף הדינים עצמן ושרשם, והוכרח לצאת ע"י התפשטות שער אחד שבחמשים שערים בבינה לפי שעה, ולפיכך נקרא שאול, מלשון השאלה, כי נתפשטה הוד שבבינה מקומה העליון, בהשאלה לגבורה, ונקראת רחובות, בסוד התפשטות החמשים שערים עד הוד, והוד זה נמשך למטה לגבורה תחתונה שבז"א.

והנה מבחינה זו היה שאול מלך ישראל, ולפיכך מת, ולא נתקיים המלכות בידו, עד בא דז"ל, שהוא מהיטבאל, טוב רואי, ולפי שהיה שאול נמשך מצד הוד הבינה, שהיא למעלה מהבנין, לכן היה משכמו ולמעלה גבוה מכל

יסתלק (ד) הזקן, אלא שבמקום זה ביסוד (ש) הדינין יצא בסוד הדלות, ולפיכך נקרא הדד, והוד עולה כמנין אחד, (ת) כנגד היסוד, הנקרא מקום אחד, שכולם מתייחדים בו, כנודע, וכמו שיסוד כותש הזתים העליונים מצד הרחמים, להוציא שמן זית זך כתית למאור, כן יסוד זה, דורך ענבים בנת, להוציא יין א' חמד מצד הדין, ולפיכך נקרא הדד, כמד"א לא ידרוך הרוך הידד השבתי, וזהו בן בדה, היסוד שהוא יושב בדה, כי עדיין לא הוו דכר ונוקבא, ועוד בדה, כד"א שמן של בדין, כי יסוד כותש הזתים העליונים בבית הבד, ומוציא מהם שמן, ולפיכך נקרא בדה מלשון בית הבד ובודידה, ולפי שהיסוד הוא זכר, נאמד בו (ב) כן.

ואמד המכה את מדין, כי יסוד שבקדושה הוא שלום, ומשבית מדינים, בשדה מאב: בשדה האב העליון, שהוא חכמה, כשעלו הניצוצות במחשבה, כי עדיין לא נתגלית מלכות למטה, כי היתה בתוך החכמה, ומלך זה נתפשט מכל היסוד בכללו, ולפיכך נאמד בו ושם עירו, הרומז למלכות שבו.

והנה נקרא עז"ת, מלשון עוות, כד"א ודרך רשעים יעות, כי המלכות שביסוד זה, נתעוותה, להשפיע מהצינור השני שבו, וזהו כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו, כי היסוד שבקדושה הנקרא צדיק, צדקות, שהם נצח והוד, אהב, לבשל בהם הורע העליון, להורידו אליה, דרך הצינור הימין ישר, שהוא הצינור הימני, יחזו פנימו, מדת מלכות מקבלת ממנו דרך ישר, וזו השפיע ממנו דרך צינור השמאלי, ועוותה דרכה, ולכן נקראת עז"ת, (ג) וכנגדו בנוקבא דז"א, גם כן עוותה דרכה, לתת מהצינור השני שבה, והנה מלכות יסוד זה, נקראת ע"ת, וזא"ו יו"ד שבה, בסוד ו"י, שהוא"ו מושכת היו"ד שהיא היסוד, ונעשה ו"י, וכן מלכות של יסוד שבנוקבא דז"א, הו' שבו, מושכת היו"ד, ולפי שזה מלמטה למעלה, קדמה יו"ד לזא"ו, וזה י"ו, מלמטה

הגהות ומראה מקומות

- (ר) נ"א הדין (זה"ר).
 (ש) נ"א בסוד (זה"ר ובדפו"י).
 (ת) נ"א מוסיף וכמנין אהבה (זה"ר).
 (א) נ"א חמר (זה"ר).
 (ב) נ"א בן בדה (זה"ר).
 (ג) נ"א ל"ג וכנגדו בנוקבא דז"א ג"כ (זה"ר).

ומלכות, שתי בתי ישראל, והזכרים קודמין לנקבות, ולפיכך נאמר (י) בו בן, ואמנם המלך הג', הוא חושם מארץ התימני, הוא סוד החסד שבדרום, שהוא תימן. ונקרא חושם, בסוד חשמ"ל, הנזכר בוהר בפרשת ויקהל (כ) והוא סוד הערלה העומדת על אות ברית קדש, וממהרת לגלות קליפת הנוגה חשמל כד"א מל יהושע, ונוטלת האור העליון, קליפת הנוגה. ולפי שזה עומד לקבל אות ברית קדש, הנוגע לכלה ולוקח אותו לעצמו (ל) לפיכך נזכר במלך זה ארץ, והוא אומר, מארץ התימני, ואמנם חסר במלך זה למד מחשמ"ל, ונקרא חש"ם, בהיות כי עדיין לא נתגלה אות ברית קדש באצילות הטהור, והיה הכל בסוד מ"ם סתומה בתוך הבינה, ולפי שאור זה הוא חסד עלאה, דאתגלי בפום אמה (מ) דכ"א, והאור ההוא נעלם, יצא כנגדו חסד זה מצד הדינין,

ולפי שהחסד הקדוש תלוי (ג) בה הזווג, כד"א חסד הוא, והוכן בחסד כסא, והזווג הוא בחשאי, נקרא גם כן חש"ם, מלשון חשאי, והוא לצורך זווג הכלה, לצורך החיבוק, כד"א וימינו תחבקני, ולכן נאמר בו מארץ, ונמצא מלך זה שבדינין, הפך מהחסד שבקדושה, כי חסד שבקדושה, פעולתו לזווג חתן עם הכלה, ולהמשיך לה האור העליון ע"י היסוד. (ס) וזה לקבל אותו האור לעצמו, ולמונעו ממנה.

והנה אור החסד, נחלק לחמש אורות הנזכרים בפסוק ויהי אור, וחמש בהיפוך, הוא חש"ם. ועוד, חש"ם: ח' ש"ם, ר"ל, כי כל השמנה מלכים נכללו במלך זה, כדוגמת חסד שבקדושה שנקרא יומם, יומא דכולהו, כי הולך עם כולם.

והנה ג' מלכים אלו, אעפ"י שהם כנגד הדעת ותפארת חסד, אין ענינם שוה, (פ) כי דעת בסוד כללות הדעת, בכלל ו', ולפיכך נזכר בו שם עירו, הרומז (צ) למלכות שבה, ותפארת בסוד גבורה שבתפארת, לפיכך אמר מבצרה, בסוד הענבים הבצורות. וסוד חסד בסוד מלכות שבחסד, וזהו מארץ התימני, מארץ דייקא.

חגהות זמראה מקומות

(ע) ג"א לכל החושים שבעולם סוד ה' חושים חוש הטעם (זהר הרקיע). (פ) ג"א כי הדעת הוא בסוד הדעת בכללו (זה"ר). (צ) ג"א למלכות שבת"ת בסוד תפארת אשר בגבורה (זהר הרקיע). (ק) ג"א ל"ג מן לצורך הזכר עד ואפשר שמפני (זהר הרקיע).

(י) ג"א בהם (זה"ר). (כ) אות קס"ט ובדפ"י דף רג: (ל) ג"א לכלב. וגי' ולוקחת אותה לעצמה (זה"ר). (מ) ג"א דביה (זה"ר). (ג) ג"א ולפי שבהסד הקדוש תלוי בו (זה"ר). (ס) ג"א וזה בא לקבל אותו אור לעצמו (זה"ר).

ודע, כי כמו שחסד זה שבז"א לצורך המלכות נעשה, וזה יצא כנגדו, למנוע אור המלכות ממנה, כן חסד שבנוקבא דז"א, (ק) לצורך הזכר, להעלות לו מיין נוקבין וחסד זה שבז"א מת, לחסרון נקבתו, שלא היתה עמו עדיין, ולפיכך חש"ם שבתורה שהוא בזכר, חסד וא"ו כתוב, לרמוז על הנקבה, שמפני שלא היתה עדיין, מת חסד זה, וחושם של דברי הימים מלא וא"ו, לרמוז שמפני חסרון הזכר, מת חסד זה שבנוקבא שבז"א, ואין זה מחזור, ואפשר שמפני שחסד זה יצא מצד מלכות שבו לבד בסוד נוקבא, לפיכך חש"ם חסד וא"ו, שהוא הדכורא, ובד"ה מלא וא"ו, ולא נמצא יותר כתוב.

והמלך הד', הוא סוד יסוד שבקדושה, והוא נקרא הדד, בסוד פרי עץ הדד, שהוא הידור כל הגוף, וכמד"א, הדרת פנים זקן, כי בהסתלקותו,

והנה אור החסד, נחלק לחמש אורות הנזכרים בפסוק ויהי אור, וחמש בהיפוך, הוא חש"ם.

והנה אור החסד, נחלק לחמש אורות הנזכרים בפסוק ויהי אור, וחמש בהיפוך, הוא חש"ם.

השמטה

ממני מנחם משיב נפשי, הוא יסוד, וזה מ"ש התוספתא, תאנא כתיב ואל אשה בנדה טומאתה לא תקרב, בקריבה בעלמא, מכ"ש לגלות ערותה, אז תני ר' יהודה, דרא דרשב"י שארי בגויה, כולהו זכאין חסידין, כולהו דחלי חטאה נינהו, ולכן אנו יכולין לגלות הדברים כפשיטותם, ואין להסתיר הדברים, יען כי שכינתא שריא בינייהו, מה דלית כן בדרין אחרנין, בגיני כך מילין אינון אתפרשן, בדרין אחרנין לאו הכי, ומילין דרזי עלאה כי הני לא יכלין לגלאה, ואינון דידעי מסתפו למימר, דילמא ח"ו יענשו, דר' שמעון כד הוה אמר רזא דהאי קרא, והיינו מאי דאמרן, חבריא כולהו עינוי נבעין דמעין, בראות עונות התחתונים מה גרמו, וכלהו מילין דאמר, הו בעינייהו גליין, כמא דכתיב במרע"ה פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות, ראייה לזה, דיומא חד שאיל ר' ייסא ואמר, ביצא דקושטא דנפקא מנייהו, וחד מאיך, וחד ברביצא, ס"א נביע נביצא, דימא רבא, אמר ר' אבא, עבדת קמיה דר"ש, קדש חול כו', אי"ל ר"ש עד לא יתבקע ביצא תסתלק מעלמא, וכך הוה כו'.

וראוי לדקדק, מה חרי האף הגדול הזה, ועל מה נענש. ומה ענין הביצא הזאת, והענין הוא, שר' ייסא סבר, כי ביצא דקושטא, היא טיפת זרע אשר נותן יוסף לרחל בעת הניווג, והוא בסוד אפרוחים, או בצים, אפרוחים הם ביווג העליון דאבא ואימא, ובצים בזווג דיוסף ורחל, והוא בסוד ביצה מגולגלת, סתומה מכל צדדיה, בסוד טיפה זו מה תהא עליה, ונקראת דקושטא, על שם כלה זרע אמת, ותרגום אמת הוא קושטא, בסוד אמת הוא חותמו של הקב"ה, ובסוד וצאצאיו חתם באות ברית קדש, ואמר דנפקא מעופא, בסוד ועוף יעופף על הארץ, ויוסף כמנין עוף, כנגד החמשה היות של החדשים אשר בו, וזלת ההויה שלו עצמו הרי ששה היות בעד יוסף ולכן נאמר בו ויקח יוסף את כל הכסף, ואמר ושדי בנורא, רמו לזרע

שייך מאמר זה בפרשת אחרי מות, ולאפס מקום שם נכתב כאן, חידשתי אותו אני שמואל, בערב חג השבועות, שנת השפ"ט. בפרשת אחרי מות, בדף ע"ט ע"א, וז"ל, תאנא כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה, תני ר' יהודה, דרא דרשב"י שארי בגויה, כולהו זכאין חסידין, כולהו דחלי חטאה נינהו, שכינתא שריא בינייהו, מה דלית כן בדרין אחרנין, בגיני כך מילין אינון מתפרשן, ולא אתטמראן, בדרין אחרנין לאו הכי, ומילין דרזי עלאה לא יכלין לגלאה, ואינון דידעין מסתפי, דר' שמעון כד הוה אמר רזא דהאי קרא, חבריא כולהו עינוי נבעין דמעין, וכולהו מילין דאמר הו בעינייהו גליין, כמה דכתיב, פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות, דיומא חד שאיל ר' ייסא ואמר, ביצא דקושטא, ס"א דקוסטא, דנפקא מעופא דשריא, ס"א ושדי, בנורא ואתבקעא לארבע סטרין, תרין סלקין מנייהו, וחד מאיך, וחד ברביצא, ס"א נביע נביצא, דימא רבא, אמר ר' אבא, עבדת קמיה דר"ש, קדש חול, דהא כתיב פה אל פה אדבר בו, אי"ל ר"ש, עד לא יתבקע ביצא, תסתלק מעלמא, וכך הוה באדרא דר' שמעון.

(ח) ביאור המאמר הוא: שבא ר' יהודה ע"ה, לבאר, כי כונת הכתוב הוא, לדבר באשה העליונה, והיא רחל, בהיותה בזמן הגלות, וח"ו אז נקראת נדה, בסוד נ"ד ה' משם יה"ו, ובסוד דין ה', במדת הדין, כי אז כל מכבדיה, שהם: מטטרוין ביצירה, וסנדלפוין בעשיה, הזילוה, כי ראו ערותה ח"ו, בהיותה משפעת שפע חוץ לאומות, בסוד שמוני נוטרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי, ואז גם היא נאנחה ח"ו, ותשב אחור באחור, ונתמעטה בסוד נקודה אחת קטנה, בסוד אחות לנו קטנה, ושדים אין לה להניק את בניה, ואז ציוה הפסוק, ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב, אפילו בקריבה בעלמא, ואז היא אומרת עיני עיני יורדה מים, כי רחק

הגהות ומראה מקומות

(ח) זהו אחרי מות אות שצ"ח עיי"ש בסולם ד"ה ביאור הדברים.

אלו נקראים בנים, כד"א וכל בניך למודי ה', נאמר במלך זה ב"ן, ועוד, כי אלו הם תרי ביעי דדכורא, המבשלים הזרע, ומצדם יקרא כי בועליך עושיך, וכד"א יבעלך בניך. ולפיכך נקרא בעל חנו, ונקרא ב"ן בסוד זכר.

והנה המדה האחרונה בסוד חסרונה, תיקרא בור כנודע, ושני מדות אלו, שהם נצח והוד, הם בסוד עי"ן וכ"ף, הרומזים לבינה, ע', בסוד ע' שנה, וכ"ף, בסוד כת"ר, כי הבינה בסוד כת"ר, כי הבינה כת"ר בראש כל ספירה, ועוד כ"ף, כי כ"ף בסוד ז' השנים שעד הבינה, שהם כתר והכמה, ונמצא, כי מלך זה, יצא בסוד שני חלקים שבנצח והוד, ובסוד המלכות שבהם, שנקראים ב"ר, וזהו בן עכבור, ועוד יראה לי, כי ע' של ע"כבור, בסוד שבעה ספירות שבבנין, וכ"ף של עכבור, בסוד שנים שעל גבה, שהם חכמה ובינה, ובור, מלכות, והענין הוא, כי נצח הוד אלו שנכללו במלך זה, נמשכו מצד שבעה ספירות שבנצח, ומצד חכמה בינה ומלכות שבהוד, וזהו בן עכבור, ודע, אמד שמואל, המאמר הזה הועתק מכתובת ידי הרב הגדול זלה"ה, ולא נמצא כעת יותר.

העם, ולפיכך אמרו ד' שלא היה במלכותו דופי, כי אין מגיע שם פגם בבינה כנודע, ולא נתקיימה מלכותו, לפי שלא המתין שבעת ימים, כדי להעלות עולה, כי היה רוצה שמואל להעלותו למעלה משבעת הימים, למקום הבינה לשיתקיים מלכותו. והוא לא עשה כן, ונקדעה מלכותו. ולפי ששואל היה מבחינה זו, מצד הדינין התקיפים, רצה הקב"ה שבתחילת מלכותו, ישבית הדינין והקליפות, ויחרים את עמלק, כדי שתתבסם בחינה זו, ויעלה ליינק מן הבינה. ולהיותו נמשך מהוד שבבינה, היתה משיחתו על ידי שמואל, שתיקן ההוד תחתון, ה' שנפגם ע"י צליעת ירך יעקב, ודי בזה.

והמלך השביעי, הוא בעל חנו בן עכבור, בסוד נצח והוד, תרי פלגי גופא, ולפיכך יצאו שניהם כאחד. כי בע"ל, בסוד נצח, כי שם מתדבקת תפארת בנצח, שהוא ו' בעלה דמטרוניתא, וחנן בסוד הוד, כי שם מתדבקת אסתר, הנושאת חן בעיני כל רואיה, ובסוד הילדים אשר חנן, שהם נצח והוד. ולפיכך לא תמצא בשום מלך, שיהיה בו שתי תיבות, רק זה, כי ירמוז לשנים שהם נצח והוד. ולפי ששנים

הגהות ומראה מקומות

(ו) ה"ג בזה"ר. נ"א בעלמא (דטרי).

(ד) יומא כב:

(ז) עיין בספר זה"ר שיש שם הרבה שינוים.

(ה) זהר בראשית א' אות קמ"ג ובדפ"ר דף כא:

ותהי השלמת השער הזה, יום שני, ארבעה ימים לחודש אדר שני פרשת ויקרא, משנת חמשת אלפים וארבע מאות ועשר ליצירה, בהיותי בן חמישים ושנים שנה, למולדתי. יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שכשם שזכיתי להשלים גם השער הזה יוכני האל להשלים את תשלום השמונה שערים בע"ה.

תם תם תם

שער מאמרי רז"ל

מסכת ברכות

וסוד בוכיו הוא בגימטריא ד"ל, כשיעור קומת המלכות: ארך שלשים באמה, ורוחב ד' באמה, כנודע. ומכאן זה השם, נעשה בה מלוי המלוי של אדני, שהם ד"ל אותיות, בזה האופן: אל"ף למ"ד פ"א דל"ת למ"ד תי"ו, גי' וא"ו גי' יו"ד וא"ו דל"ת, וז"ס הדיוט, שהוא בגימטריא ד"ל. (א)

אמר שמואל, עוד מצאתי, שבברכת הדיוט היא ברכת כהנים, ויש בה ג' הוי"ו"ת: יברכך ה', יאר ה', ישא ה'. וכל הוי"ה מאלו, היא בז"א, שהיא הוי"ה דמ"ה, וג' פעמים מ"ה, הם בגימטריא קל"ה, וזמ"ש, אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך כו'.

עוד מצאתי דרך שני במאמר הנזכר, ויש בו מהאמור, ויש בו חידוש גם כן, וז"ל, כבר הודעתך, ענין אומנם ז"ל נשים דעתן קלה, וזה הוא בהיות נוקבא דז"א מאחוריו, אמנם בהיותם פב"פ, או הברכה שמקבל ז"א, הנקרא הדיוט, מן אימא עילאה, הנקראת ברכה לצורך נוקביה, אין הברכה ההיא קלה, אמנם יש בה דעת שלם, כי או נותן בה הארת ע"ב ק"ל, וע"ב קד"ם, שהם בגימטריא תח"י נפשי ותהללך, שהם חיי המלכות הנקראת נפש, גם הם סוד ולכל חיי"ת הארץ, כי או נקראת כך, גם מאיר בה הוי"ה דההי"ן דב"ן, וגם תוסיף ד' אותיות ההויה, הרי הכל דע"ת, נמצא, כי בתנו לה כל הברכה והארה הזאת, או אינה ברכה קלה, אלא דעת

מאמר בגמרא מסכת ברכות פ"א, דף ה' ע"ב, וז"ל, ר' יוחנן חלש, עאל לגביה ר' חנינא, א"ל חביבין עליך יסורין, א"ל, לא הם ולא שכרם. א"ל הב לי ירך, יהב ליה ידיה ואוקמיה כו'. כבר הודעתך בפסוק ידע שור קונהו כו', כי בשם יל"י שהוא שם השני של שם ע"ב, בו העלה מרע"ה לארונו של יוסף, ושם נתבאר טעמו, וגם סגולת זה השם להקים את החולה מחוליו, ולכן נרמז בר"ת, יהיב ליה ידיה, שהוא ר"ת יל"י, ובכן ואוקמיה כו', ולכן צריך שיאמר לחולה, הב לי ירך, ואז יתן ידו החולה, ואז יאמר לו המעמיד אותו יהב ליה ידיה ואוקמיה, ויכוין בר"ת של השם הנזכר.

שם פ"א, ד"ו ע"א, א' וז"ל, וא"ר אלעזר א"ר חנינא, לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך כו', כבר הודעתך, במאמר ספר הזוהר פרשת שלח לך, בענין נשים דעתן קלה מה עניינה, והנה כאשר נמשך הברכה, שהיא סוד אימא עילאה, בסוד ברוך כבוד ה' ממקומו כנודע, והברכה הזאת נמשכת אל נוקבא דז"א, דרך ההדיוט שהוא ז"א, ואז אין דעתה קלה כבתחילה לפי שאז יש לה מוחין גמורים, וסוד הענין הוא, כמו שהודעתך בשער רוח הקדש, בענין היחודים, ענין שם בוכיו, הנמשך משם אהי"ה שבבינה, המתפשטת עד הנוקבא, לתת לה מוחין.

הגהה

(א) אמר שמואל, כך מצאתי האותיות, וצ"ע, כי האותיות האלו הם ל"ה אותיות, ובאולי אות הוא"ו, היא חסרה, ו"ו בלא אל"ף, ואז יהיו ד"ל

הגהות ומראה מקומות

(א) מאמר זה הוא במסכת מגילה טו, וכאן נאמר וקמ"ל שלא תחא ברכת חדיוט קלה בעיניך.

היורה כחץ, בסוד ברכות שדים ורחם, כתרנומו. ואמר בנורא, הוא רחם המלכות, בהיותו כלול מחמשה גבורות מנצפ"ך, ואז היא אש יוקדת, בסוד אשה מזרעת תחילה, יולדת זכר. ואז נקראת פרה אדומה תמימה באדממות, ואף אם נפרש כדברי הספר האחר אתי שפיר, מ"ש ושריא בנורא, יען כי שם מושבו האמיתי.

והנה אותה הטיפה, אתבקעא לארבע סטרין, בסוד ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, והוא בסוד ארבע אותיות שם אדני, ומהם יוצאים ארבע מחנות שכינה, והנה שתי אותיות מהם הם חסדים, והם אותיות א"י, בסוד י"א סמני הקטורת, בסוד העשר אורות, והאור המקיף לכולם. והאות האחת מהם היא ממוזגת והיא אות נ'. והאות האחרת, היא דין גמור, והיא אות ד', דלה ועניה, וזמ"ש, תרין סלקין מנייהו, וסימנין א"י הבל אחיך. ולהיותם רחמים פשוטים, לא יכלין לאתערבא עם אחרנין. וזה מ"ש, תרין סלקין מנייהו, והם: רוח מזרח, ורוח דרום, שהם חסדים, וחד מאיך, הוא רוח המערב, והוא בחינת המלכות של המלכות. וחי' הוא בסוד רגליה יורדות מות, ועל כן מאיך חי' בתוך הקליפות וחד רביע ברביעא, הוא בסוד רוח הצפון, בסוד וצפונך תמלא בטנם, בסוד היסוד, דטוביה בגויה גניז, ורומז אל מדת היסוד של המלכות עצמה, וזמ"ש, וחד רביע, ס"א נביע נביעא, דימא רבא. א"ר אבא, עבדת קמיה דר"ש קדש חול, כי תדרוש הדרשה הזאת על זה האופן, וחי' אמרת וחד מאיך לתוך הקליפות, ועבדת קמיה דר"ש קדש חול, ועל כן הענישו רשב"י ע"ה, והיינו א"י דקאמר אמר ליה ר"ש, עד לא יתבקע ביעא תסתלק מעלמא, וכך הוה,

ולכן הדרשה האמיתית היא, להעלות הענין עד למעלה, וירצה: כי ביעא דקודשא, היא זווג העליון של אבא ואימא, בסוד שביל דיק, בנתיב לא ידעו עיט, וגם ההיא טיפה הקדושה, נקראת ביעא דקושטא, בסוד אמת כאמור, אל"ף בראש האותיות, מ"ם באמצעם, תי"ו בסופם. ונודע, כי כל האותיות נחקקו באימא עלאה. ולכן אמר ביעא דקושטא דנפקא מעופא, הוא שביל דיק, יסוד דאבא, והוא רמז אל זווג העליון הנעשה מאליו, שלא על ידי התחתונים. ושדי בנורא, והוא נתיב לא ידעו עיט, על כי דינין מתערין מינה, ועל כן נקראת נורא, להיות נקראת גם היא אלהים חיים, ואם נקרא ושרייא בנורא, גם כן אתי שפיר, להיות כי לעולם כחדא נפקי וכחדא שריין, ואתבקעא לד' סטרין, והם תרין דרועין, וגוף, וברית. התרין דרועין, והם חסד וגבורה, עליהם אמר תרין סלקין מינייהו. כי לעולם הם בעליה, בסוד וינטלם וינשאם כל ימי עולם. וחד מאיך, הוא בסוד התפארת, המבריח מן הקצה אל הקצה, ועל כן מאיך, ס"א בסוד הסולם, לקחת שפע מאימא עלאה, ולהוריד אל אימא תתאה. וזהו מן הקצה אל הקצה, מן ה' קצה, אל ה' קצה, מן הים הראשון אל הים האחרון. וחד רביע, הוא יסוד הקדוש, היות רובע בסוד הזווג, בסוד ומספר את רובע ישראל, ברביעא דימא רבא, או בנביעא דימא רבא, בסוד באר חפרוה שרים, ולא בוד ריק. וזהו מ"ש לו ר' אבא, עבדת קמיה דר"ש קדש חול, להיות כי המאמר הזה מדבר בזווג העליון של אבא ואימא, ואתה דרשת אותו בז"א ונוקביה, ולכן נענש, שהיה לו לומר דברים באמיתותם, ואל יטעה שום אדם בהם ח"ו. וצור ישראל יצילנו משגיאות. י"ו למנחם התי"ד.

והנה אותה הטיפה, אתבקעא לארבע סטרין, בסוד ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, והוא בסוד ארבע אותיות שם אדני, ומהם יוצאים ארבע מחנות שכינה, והנה שתי אותיות מהם הם חסדים, והם אותיות א"י, בסוד י"א סמני הקטורת, בסוד העשר אורות, והאור המקיף לכולם. והאות האחת מהם היא ממוזגת והיא אות נ'. והאות האחרת, היא דין גמור, והיא אות ד', דלה ועניה, וזמ"ש, תרין סלקין מנייהו, וסימנין א"י הבל אחיך. ולהיותם רחמים פשוטים, לא יכלין לאתערבא עם אחרנין. וזה מ"ש, תרין סלקין מנייהו, והם: רוח מזרח, ורוח דרום, שהם חסדים, וחד מאיך, הוא רוח המערב, והוא בחינת המלכות של המלכות. וחי' הוא בסוד רגליה יורדות מות, ועל כן מאיך חי' בתוך הקליפות וחד רביע ברביעא, הוא בסוד רוח הצפון, בסוד וצפונך תמלא בטנם, בסוד היסוד, דטוביה בגויה גניז, ורומז אל מדת היסוד של המלכות עצמה, וזמ"ש, וחד רביע, ס"א נביע נביעא, דימא רבא. א"ר אבא, עבדת קמיה דר"ש קדש חול, כי תדרוש הדרשה הזאת על זה האופן, וחי' אמרת וחד מאיך לתוך הקליפות, ועבדת קמיה דר"ש קדש חול, ועל כן הענישו רשב"י ע"ה, והיינו א"י דקאמר אמר ליה ר"ש, עד לא יתבקע ביעא תסתלק מעלמא, וכך הוה,

שנתבטלו ב' אורות אלו, אין שמחה ושחוק בעולם, גם ב' פעמים או"ר או"ר, אם תסיר מהם ב' אלפין שלהם, שהם השרשים שלהם הנשארים ב"א נמצא כי היוצא אל הנקבה הוא ב"פ ו"ר ו"ר, בגי' ב"ת, שהיא הנקבה. ולכן משנחרב הבית הזכר, אסור לאדם שימלא פיו שחוק, ועיין ג"כ בשער ההקדמות תשלום זה הדרוש באר היטב.

שם פ"ט דף נ"ט ע"ב, וז"ל, ג' מרחיבין דעתו של אדם: דירה נאה, ואשה נאה, וכלים נאים. כבר ידעת, כי ה' גבורות מתפשטות בגופא דז"א, בחג"ת נ"ה שלה, והשתים האחרונות מגולות, והשלש העליונות מכוסות. והנה הראשונה שבמכוסות שהיא בחסד שבה, נקרא בית נאה, כי כל בנין הנקבה היא בחסד. כמשי"ה, והוכן בחסד כסא, והגבורה השנית שבגבורה שבה, נקרא אשה נאה, כי כל אשה מצד השמאל כנודע. והגבורה שבת"ת, נקרא כלים נאים, לפי שהוא קו אמצעי, וכולל הכל, וממנו ניתן כח בכל, וזהו מלת כלים נאים.

מסכת שבת

מאמר בגמרא מסכת שבת פ"ב, דף ל"א ע"א, וז"ל, שוב מעשה בנכרי אחד, שבא לפני שמאי, א"ל גיירני על מנת שתלמדני וכו' על רגל אחד כו'. והנה ז"א נקרא תורה שבכתב, והנה ד' הוי"ות דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, הם בגימט' רג"ל עם הכולל. ואלו הד' הוי"ות, כוללות כל עולם האצילות, וכל התורה שהוא ז"א. גם אפשר לפרש, כי הוי"ה דיודי"ן דאבא, ואהי"ה דיודי"ן דאימא, שניהם בגימטריא רג"ל, ומשניהם נולד ז"א ויצא, הנקרא תורה שבכתב. (אמר שמואל, גם בשער ההקדמות נתבאר המאמר הזה ביתר שאת). (אמר הכותב הצעיר אברהם קאשטרו ס"ט, ולפי שראיתי מספר שהעתקתי ממנו, השמטות, ממה שהשמיט הרב המחבר זלה"ה, ואחי"כ כתבם באמצע הספר,

שם בכדייתא ההיא עצמה, וז"ל, וכשחלה ריב"ז, נכנסו תלמידיו לבקרו כו', א"ל יה"ר שתהא מורא שמים עליכם כמורא של בשר ודם כו'. כבר נתבאר אצלינו, שיש ב"א צלם דמוחין אורות מקיפים, ודמוחין אורות פנימיים, וכל בחי' משניהם כלולה מפרצוף שלם, של רמ"ח איברים, כמנין מור"א עם הכולל. ואמנם רמ"ח איברים דמוחין פנימיים, נקרא מור"א של ב"ו, שהוא הצלם הנכנס תוך גוף האדם הבנוי מבשר ודם, אבל צלם המקיף, נקרא מורא שמים, כי שמים הוא ז"א. וזהו המורא המקיף, לא נכנס בפנימיותו דמו ובשרו, והנה למעלה, ממילא בימי החול נכנסים המוחין פנימיים תוך ז"א, ובשבת, ממילא נכנסים בתוכו אף המקיפים, וזה המציאות נעשה, אפילו ע"י עמי הארץ. אבל התלמידי חכמים ע"י מעשיהם יכולים שאף בימות החול יכנסו המקיפים, שהוא מה שעושים עמי הארץ בשבת. וזהו מה שבירכם ריב"ז לתלמידיו, שיהיו כ"כ צדיקים וחכמים, ויהיה יכולת בידם, שימשיכו את המקיפים הנקרא מורא שמים, לתוך ז"א בפנימיותו בימי החול, כמו שנכנס מורא בשר ודם שהוא הפנימיים ע"י עמי הארץ, אפילו בחול כנזכר.

שם פ"ה דף ל"א ע"א, וז"ל, א"ר יוחנן משום רשב"י, אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעוה"י, שנאמר אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה. אימתי, בזמן שיאמר בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה כו'. הנה ביאור המאמר הזה נתבאר היטב בשער ההקדמות, וגם יתבאר בפרשת תזריע, בדין הצרעת (א) וע"ש האמנם בנדון דידן, הכונה היא, כי מן החסד המתפשט בתפארת דז"א, שלישו העליון שעד החוה, הוא מכוסה, ושני שלישי התחתונים הוא אורות מגולים, ואלו ב' שלישים, הם שתי פעמים או"ר. יען כי הם מגולים, ומהם נעשית הכתד דנוקבא כנודע, וכשחרב בית המקדש, שהיא הנקבה, נתבטלו שתי אורות אלו, ששני פעמים או"ר, הם בגימטריא שחוק, ולכן אחר החרבן,

הגהות ומראה מקומות

(א) שער ההקדמות דף שמ"ח ד"ה אבל הכתר. פרשת תזריע סימן י"ג בפסוק אדם כי יהיה בעור ע"ח שער לידת המוחין פרק ב'. ספר הלוקטים בשרו.

שער מאמרי רז"ל

ברוך המקוב שנתן תורה לישראל, ברוך הוא, כנגד ד' בנים דברי תורה כו'. המקום היא יסוד דאימא שבתוך ז"א, ובו מלובש היסוד דאבא, הנק' תורה, ונעשה מקום, לתת בו התורה הנזכר. והנה בסיום המקום הזה, שהוא יסוד דאימא, הנשלם בחוה דז"א, משם נגלה היסוד דאבא הנק' תורה, ונתנת בגלוי אל ז"א הנקרא ישראל, ואמנם זולת היות היסוד דאימא נקרא מקום כפשוטו, מפני שהוא המקום, שבו עומדת התורה, שהיא יסוד דאבא, עוד יש ענין אחר, ואני מסופק מה ששמעתי בזה ממורי זלה"ה, אם פירשווהו הוא כנודע, שהוא סוד ההגיה הפשוטה, כשתכה אותה כאמור, יפ"י, הפ"ה, ופ"ו, הפ"ה, הרי הכל בגימטריא מקום, או גלע"ה, שהוא שני המלויים של הוי"ה דיודיין דע"ב, ואהי"ה דיודיין קס"א, שהם סוד ב' היסודות הנז' דאו"א, והנה שני המלויים לבדם שלהם, הם מ"ו של ע"ב, וק"ם של אהי"ה דיודיין, ושניהם בגימטריא מקו"ם.

שם פ"ג דף כ"ד ע"א, וז"ל, אדרבא אשתו כגופו כו', ירצה: כי האיברים שלה, אינם רק ממה שלוקחת מבעלה, וכגופו דמיא.

שם פ"ד דף כ"ח ע"ב, וז"ל, ת"ר, כשחלה ר"א, נכנסו תלמידיו לבקרו, א"ל רבינו, למדנו אורחות חיים כו', וכשאתם מתפללים, דעו לפני מי אתם עומדים כו'. הענין הזה הוא סוד גדול שתתקבל תפלת האדם, אם יכוין אל הכוונה שרמו בדבריו, והוא, כי הנה כוונת התפילה היא, להמשיך מוחין רגילות בז"א, מצד אימא, כמו שיתבאר בע"ה, וא"ל ר"א, שעיקר הכוונה, היא להמשיך גם כן מוחין דז"א, גם מצד אבא, ושכל מגמת האדם וכונתו תהיה, לבקש רחמים, ולהמשיך שפע מן אבא עצמו, וזמ"ש, דעו לפני מי אתם עומדים, פידוש: כי האימא נקראת מ"י, ואתם תתפללו אל אבא, שהוא יותר לפני מן אימא הנקראת מ"י, ולכן צריך המתפלל להזהר בזה.

אמר שמואל: מה שמצאתי כתוב הוא, דעו לפני מי אתם מתפללים, והגמרא אין כתוב בה, אלא כמו שכתבתי, דעו לפני מי אתם עומדים, ואולי גירסא אחרת נודמנה להרב זלה"ה.

שלם נותן בה, והנה הדיוט בגימטריא ד"ל, שהוא שם בוכ"ו, תמורת שם אהי"ה כנודע, וגם הוא מספר ר"ל אותיות שיש במלוי המלוי של שם אדנ"י.

שם דף ח' ע"א, וז"ל, והיינו דא"ר חיאי בר אמי משמיה דעולא, מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה בלבד כו', כבר הודעתך בשער היחודים, כי עיקר היחוד הוא, ליחד ד' הוי"ות: דע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, עם ד' שמות אהיה: שנים דמילוי יודיין, ואחד דאלפיין, ואחד דהתיין. והנה הוי"ה ואהי"ה, בגימטריא אמ"ה, נמצאו ד' הוי"ות עם ד' אהי"ה, הם ד' אמות, הכוללים כל העולמות, אמר שמואל: צ"ל שעולים אמה עם הכולל.

שם פ"ב דף ט"ו ע"ב, וז"ל, ת"ר, עבדים ושפחות אין עומדים עליהם בשורה כו', אלא כך אומרים לו על עבדו ושפחתו, המקום ימלא לך חסרונו כו'. וצריך לדעת, למה תקנו לומר ימלא, ולא ישלים, גם למה אמרו המקום, ולא הקב"ה, והענין הוא, כי מקום הם ב' מלויים של הוי"ה דיודיין ע"ב, ושל אהי"ה דיודיין, הוא קס"א, זה מ"ו, וזה ק"מ, ושניהם מקום, והכונה היא, להמשיך לו ב' מלויים הנז', שהם בגימטריא מקו"ם, למלא לו חסרונו. כשם שאלו הם מלויים אל השמות ההם, וממשיכים ה' חסדים מזווג אי"א עם המלויים הנז', כדי למלאת החסרון ההוא, בסוד יהו"ה הנעלם, שהוא יו"י, והם נקודת מקום, ועם נקוד פתח שבאות ה' של המקום, הם ל"ב נתיבות, הנמשכים מחכמה לבינה, וגם הוא וה', הוא ובית דינו, יסכימו למלאות חסרונו. וכתב אבא מארי זלה"ה, שהוא להר"י ארזין ז"ל, ונלע"ד שרובו אינו ממורי זלה"ה, אמר שמואל, נלע"ד לומר, שאולי כיוונו חז"ל להוי"ה במלוי מקו"ם כזה: והיא, י' פעמים עשרה הם ק', ה' פעמים חמש, הם כ"ה, ו' פעמים שש, הם ל"ו, ה' פעמים חמש, הם כ"ה, סך הכל קפ"ו, שהם בגימטריא מקו"ם. ועליה אנו אומרים ברוך המקום.

אמר שמואל: מצאתי עוד וסיוע לדברי, במאמר אחד, שמצאתי כתוב קרוב אל הנזכר, וזהו במאמר הגדת פסח.

ממלת כי פרוע הוא, כי זה הפסוק מדבר בע"ז גמורה, ולא בשמץ ע"ז. גם צריך להבין מ"ש רו"ל פותחין לו שערי ג"ע מה כונתו.

ולהבין זה המאמר, צריך להקדים הקדמה אחת ע"ד האמת, ונאמר, כי כשרצה הקב"ה לברא את העולמות כלם, הנה בפרט הם בלי מספר, ובכלל הם ד', והם תלויים בד' אותיות השם, והם נקראים בשם אבי"ע: אצילות, בריאה, יצירה, עשיה. ז) ונדוע הוא, כי קודם הד' עולמות אלו, היה הא"ס הוא אחד ושמו אחד, באחדות נפלא ונעלם יתברך, שאין כח אפילו במלאכים הקרובים אליו, ואין להם השגה בא"ס יתברך, כי אין שום שכל נברא שיוכל להשיגו, להיות כי אין לו מקום, ולא גבול, ולא שם, והנה לדקות השגתו ית' למעלה בא"ס, נעלם בקוץ הראשון של הו"ד ברמו, ששם נרמו הכתר הראשון העליון של האצילות, שנתלבש בו הא"ס לברא העולמות, ולזה, צורת הו"ד קטנה מכל האותיות, ואין בתוכה אויר, כמו רוב האותיות. כמ"ש בספר הוהר, על פסוק שחורה אני ונאווה, שחורה אני, מצד שלא יש בקרבי שום חלל, שמתוכו יוכלו להשיג אותי, ונאווה, מתוך הדקות וההתעלמות, ובפרט בקוץ העליון. ח)

גם אמר הכתוב, אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה, ויש לדקדק, איך יתכן כי אלהים, והוא שהם בחי' האלהות, לא ידעו ולא הבינו זולתי דרכה או מקומה בלבד, ותו לא, אבל אותה עצמה לא ראו, והענין הוא, כי הדרך והצנור העליון של הו"ד השיגו, אך התורה הגנוזה שם לא השיגו, ולא מיבעיא אלהים שלא השיג אותה, אמנם אפילו הוא, שיותר למעלה מאלהים לא השיג אותה, ואם התורה לא השיגו, איך ישיגו הא"ס יתברך, אבל מן הקוץ התחתון של הו"ד, לא נעלם השגתו, כ"ש שלמה המלך ע"ה, שהעיד עליו הכתוב ואמר, ויחכם מכל האדם, ולזה אמד שלמה המע"ה, שלשה המה נפלאו ממני כו', דרך גבר בעלמה, ר"ל: הצנור

שעד ההקדמות. ו) והענין הוא בקצרה, כי תורה היא ז"א, וכל חיותו הם המוחין שלו, הנק' חיי המלך, ואין המוחין שלו נכנסים בו, אלא ע"י הנה"י דאימא הנקראת מ"י, שהם מתלבשים תוך ז"א, ויורדים למטה ממדרגתם, ולזה נחשב להם למיתה, כמ"ש רו"ל, על וימת מלך מצרים, שהורידוהו מגדלותו, ואמר שממית עצמו בלשון זכר, לפי שאימא עילאה איקרי דכורא, כנזכר בספר הוהר בפדשת ויחי.

שם דף קי"ט ע"ב, וז"ל, אריב"ל, כל העונה אישר"מ בכל כחו, קורעים לו גזר דינו, שנאמר בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה', מ"ט בפרוע פרעות, משום דברכו ה', ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן, אפילו יש בו שמץ של ע"ז מוחלין לו, כתיב הכא בפרוע פרעות, וכתיב התם כי פרוע הוא, אר"ל, כל העונה אמן בכל כחו, פותחין לו שערי ג"ע, שנאמר פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים, אל תקרי שומר אמונים, אלא שאומדים אמן, מאי אמן, אמר ר' הנינא, אל מלך נאמן.

ועתה צריך להבין, מאי מרבה כל דקאמר, ועוד, מהו בכל כחו, אם הוא הרמת קול, היתכן שיקרע גזר דינו בשביל הרמת קולו, ובודאי הוא שצריך תשובה, ואם כונת המאמר הוא, שיהיה כל כונתו ומחשבתו בעניית אמן, היה לו לומר בפירוש בכל כונתו, ולא לומר בכל כחו, ואם תרצה לומר, כי מ"ש כחו, הוא משמעות כונתו, איך יתכן כי בכונת בלבד בעניית אמן, יקרעו לו גזר דינו, ועוד צריך לידע, מה להרמות לעניית אמן, עם קריעת גזר דין, ועוד מאי ראייה מביא מפסוק בפרוע פרעות, כי זה הפסוק מדמה בענין ברית מילה, כמ"ש חז"ל, כי בזכות הפריעה יצילים הקב"ה, א"כ כיצד דודש הפסוק אצל עניית אמן, עוד צ"ל, מ"ש ד' יוחנן, שאעפ"י שיש בו שמץ של ע"ז מוחלים לו, א"כ נראה כפי זה, שאם יש בו הרבה ע"ז, אין מוחלין לו, ואין מועיל לו עניית אמן, וגם צדיק להבין, מה שהביא ראייה

הגהות ומראה מקומות

ז) תע"ס ח"א פ"ב אות ה'. ח) ז"ח שה"ש אות תל"ג מאמר י' ו' ז' דלית בהו חיורא ודפו"י דס"ט.

ו) שער ההקדמות דף קצ"א ד"ה צריך שניתן.

ע"ח ח"א דף רפ"ו ד"ה ובזה יובן.

עוד נפרש באופן אחר, כי הנה ב' אותיות מ"ס, הם בגימטריא ק', שהם ההוי"ה דס"ג, עם מלוואה ל"ז, שהם ק' כנזכר. והנה בחי' הס"ג, הוא למעלה בו' ספירות כתב"ד ח"ג, ועוד שליש העליון דת"ת עד החזה, הרי ס"ג. כי כל ספירה כלולה מעשר. ולכן ס"ג שהוא עיקר ההוי"ה, היא למעלה, במקום שעומדת התבונה ממש, שהוא עד החזה. אבל משם ולמטה, אינו יוצא רק הארת התבונה, ולא היא עצמה, וזהו בחי' המילוי דס"ג, היוצא למטה, מתוך כללותה תוך הס"ג עצמו, והנה הוא ל"ז, לפי שמתפשט בג' ספירות נה"י, ובשני שלישים תחתונים דת"ת דז"א, הרי ל"ז, כי נודע. שהבינה עד הוד אסתיימא, ולא ירדה עוד למטה.

והנה מן הס"ג יוצאת לאה למעלה, וכנגדם ילדה ששה בנים ובת, כנגד ו"ס העליונות היו זכרים. וכנגד שליש עליון שבת"ת. ששם עטרת היסוד דאימא, היתה בת, נקבה. אבל השש עליונות זכרים, כנודע דאימא הוי עלמא דדכורא, משום דאסתיימא בדכורא, כנזכר בפרשת ויחי, בספר הזוהר. (ה) פי': שנעלמת תוך ז"א, שהוא זכר, ואין היסוד הנוקביי שלה ניכר שהוא נקבה. אבל ממלוי הל"ז יצתה רחל למטה, לפי שהנקבה היא דין, וכן מלוי בגימט' אלהים, שהוא דין. נראה מלוי חסר, ולפי שנודע כי לאה אורותיה מכוסים, לפי שיוצאה מן אור ס' דס"ג. אבל רחל יוצאת מן אורות המגולים, שבחינתם מ' כנזכר. ואלו הם מ"ס שבלוחות. ונמצא כי לאה היא מן השורש הנקרא ס"ג, אלא שאורותיה היא בהסתר. אבל רחל מן המלוי לבד, אלא שהיא אורות הנגלים.

שם פ"ט דף פ"ג ע"ב, וז"ל, אר"ש בן לקיש, אין דברי תורה מתקיימים, אלא במי שממית נפשו עליה. שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באהל כו'. כבר נתבאר אצלינו בש"א.

אמרתי אל לבי, לכתוב כל השמטה במקומה, כאשר עיני הקורא תחזינה מישרים).

שם דף ל"ד ע"א, וז"ל, נפק לשוקא, חזייה ליהודה ו' גרים, אמר עדיין יש לזה בעולם, נתן בו עיניו ועשהו גל של עצמות ע"כ. הטעם הוא, כי כל הדינים הם נאחזים בעינים, שהם בחי' נו"ה, ולכן ראייה בגימטריא גבורה, וכמו שכתב בפסוק רק בעיניך תביט, בהבטת עיניך בלבד בהם, תכף ושלומת רשעים תראה, בלי טורח אחר, ע"כ.

שם פ"ב, דף ק"ד ע"א, וז"ל, גופא, א"ר חסדא, מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים כו'. כבר הודעתך, במאמר ספר הזוהר, ריש פרשת תרומה, (ב) כי אות סמ"ך היא בבינה העליונה הסתומה. ואות מ' סתומה, היא בתבונה המתעלמת בז"א, בסוד מ' מרובעת רביעא על בנין. עוד נפרש, כי הכל הוא בתבונה. ואמנם בחי' התבונה המתלבשת בד' ראשונות של ז"א, נקראת מ"ם מרובעת, כל אחת כלולה מעשר, הם ארבעים, מ'. ובחי' התבונה המתלבשת בו"ק ז"א, כל אחד כלולה מעשר, הם ס'. והנה אם תחבר שניהם מ"ס, הם בגימטריא ק', והם סוד הוי"ה דס"ג שבתבונה, עם המלוי שלה שהוא ל"ז, הרי ק'. ואז המלוי שהוא ל"ז, עם ג' של הס"ג, הם מ' לעילא בד' ראשונות כנזכר, נשאר ס' דס"ג לתתא. ועניינם הוא, כי היסוד דאימא נשלם בחזה דז"א, ושם נפרש יריעה אחת ומסך, להפריש בין האורות שלא יצאו לגמרי, כמבואר אצלינו בענין הארון והכפורת (ג) וע"ש. וזהו סוד אות סמך הנוכר, שהיא מלוי סמ"ך, ונעשית אותיות מס"ך. והנה זה המסך, הוא ממנה עצמה, והיא סמך ועזר אל הנופלים זרין רחל, כי היא סומכם ע"י הנה"י שלה, המתלבשים בתוך ז"א. ואולי נקראים לוחות (ז"ן, ד)

הנהגות ומראה מקומות

(ד) עיין בזהר משפטים אות שס"ד שס"ה ובסולם סוף מאמר הסבא.
(ה) אות שצ"ב ובדפ"י דף רכ"ח: הקדמת ספר הזהר אות י"ז ובדפ"י ב': ב"א אות שצ"ד ובדפ"י ל"ג: ב"ב אות רמ"ב ובדפ"י ג':

(ב) זהר תרומה אות כ"א כ"ב ובדפ"י סוף דף קכ"ז. שער ההקדמות דף רס"ח. ע"ח שער הזווגים סוף פרק ה'. ושער ציור עולמות סוף פרק ג'. לקמן במסכת סנהדרין דף צ' ע"א.
(ג) ספר הלוקטים פרשת תרומה סימן כ"ו.

בלבד, בעבור כי ראובן לא היה שם. ולכן אמרו רז"ל (מ) ששתפו את השכינה עמהם, להשלים לעשרה. ועתה מי היה העשירי, כי ראובן לא היה בגלגול עמהם, כמו שתרגם אונקלוס על פסוק יחי ראובן ואל ימות מיתה תניינא כו'. אבל דע, כי במקום ראובן העשירי, היה יוסף הצדיק עצמו ע"ה. לפי שהקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה, ולפי שבסבתו אירע כל מה שאירע נענש. ועוד, לפי שהביט באשת אדוניו והרהר בה, ויצאו הטיפין בסוד קרי, ורמו כל זה הפסוק באומרו ברזל באה נפשו אמרת ה' צרפתהו. ר"ל: בסבת הברזל, באה נפשו לעולם ביאה אחרת, (א) ואז אמרת ה' צרפתהו. ונדרוש מלת אמרת, לשון חתוך, כמו שפירשנו בפסוק, השולח אמרתו ארץ עד מהרה ירוץ דברו, שהוא רמו אל הערלה, שחותכים אותה ומשימים אותה בארץ ובעפר, ואז עד

של מעלה, יובן בזה, עמ"ש חז"ל (י) וכל יקר ראתה עינו, זה ר' עקיבא, שהשיג מה שלא השיג מרע"ה בסיני, והענין הוא, כי ר"ע ע"ה, הוא וחביריו, שהיו מעשרה הרוגי מלכות, באו מן הטיפין שזרק יוסף מעשר אצבעותיו, כמ"ש חז"ל, (כ) שהיה ראוי לצאת ממנו י"ב שבטים, כמו שיצאו מאביו כו'. ולא יצאו ממנו כ"א שנים, אבל העשרה יצאו מאצבעותיו, כשהסתכל בה. וזמ"ש ויפוצו ורועי ידיו, ומלת יק"ר הם קר"י, וכמ"ש חז"ל (ל) כי יוסף ע"ה לא היה רוצה להסתכל בה, עד שהכריחה אותו, ששמה ברזל בגרונו, כדי שיסתכל בה. וכשהביט בה, יצאו הטיפין ההם. ומי"ב שבטים שהיו ראויים לצאת ממנו, לא יצאו אלא שנים, והעשרה יצאו בקרי, עד שבאו בעשרה הרוגי מלכות. ועתה יש לשאול שאלה אחת, כי הנה נודע שהשבטים שמכרו ליוסף, לא היו כי אם ט'

הגהה

במלכות, ואז נקראים: כל כלה. ולזה כיון הפסוק לומר, צור עולמים, צייר עולמים, והם כללות העולמות הנז', ע"כ.
אמר שמואל: צ"ע במספר הזה, כיצד יוצא משם י"ה בהכאה, שם כה"ת. ומה שנלע"ד לפום ריהטא הוא, כי הוי"ה זו היא בהוי"ה דב"ן, הנקרא דינא דמלכותא דינא, הפועלת דין בעולם, ונודע, שהיא הוי"ה כפולה, בסוד מערת המכפלה. כי הוי"ה אחת שהיא בגימטריא כ"ו, מכה אות באות, ומוציאה הוי"ה של כ"ו אחרת כמוה, ונעשית ב"ן. ובזמן שהיא מתמלאת לגמרי לעשות דין, אז היר"ד מליאה, והה' מליאה, והנה יר"ד פעמים ה"ה, הרי מאתיים. ואז חוזרת הה' להכות ביר"ד, ה"ה פעמים יר"ד הרי מאתיים. בסוד חכם בבינה והבן בחכמה, הרי הם ת', ואח"כ תקח היר"ד פשוטה עשרה, ובשתי ההכאות שהזכרנו יר"ד יר"ד, הרי הם ששה אותיות, וכן הה' פשוטה חמשה, ובשתי ההכאות

שזכרנו ה"ה ה"ה הרי הם ארבעה אותיות, סך הכל כ"ה ות', הרי תכ"ה כנלע"ד.
אמר שמואל: אחר שכתבתי כל זה, נזכרתי שגם הרב הגדול זלה"ה, ביאר ענין זה בפירוש כל הנשמה תהלל י"ה הללויה, וכתבתי בש"ב שערי מאמרי רשב"י, בפרשת בשלח ט) דף א' וז"ל, שמעתי אומרים משם מורי זלה"ה, בביאור לשון זה, כי הענין הוא רמו אל שם כה"ת, היוצא מר"ת כל הנשמה ת'הלל י"ה, באופן זה: יר"ד פעמים ה"י ש', ויר"ד ה"י עצמם, ל"ה, הרי של"ה. ועוד יש בו ג"כ ג' מלויים, שהם: יר"ד ה"י, יר"ד ה"א, יר"ד ה"ה, והם בגימטריא צ"א ושל"ה, הם תכ"ה עם הכולל, עכ"ל.
(א) אמר הכותב, ולקמן בסוף הספר (ג) תמצא מאמר אחד ממדרש הנעלם של רות, בביאור ענין עשרה הרוגי מלכות אלו, ומתחיל ר' יודאי אזל לקמיה דר' עזריא בר סימאי.
אמר שמואל: הענין הוא, בשביל שהביט

במלכות, ואז נקראים: כל כלה. ולזה כיון הפסוק לומר, צור עולמים, צייר עולמים, והם כללות העולמות הנז', ע"כ.
אמר שמואל: צ"ע במספר הזה, כיצד יוצא משם י"ה בהכאה, שם כה"ת. ומה שנלע"ד לפום ריהטא הוא, כי הוי"ה זו היא בהוי"ה דב"ן, הנקרא דינא דמלכותא דינא, הפועלת דין בעולם, ונודע, שהיא הוי"ה כפולה, בסוד מערת המכפלה. כי הוי"ה אחת שהיא בגימטריא כ"ו, מכה אות באות, ומוציאה הוי"ה של כ"ו אחרת כמוה, ונעשית ב"ן. ובזמן שהיא מתמלאת לגמרי לעשות דין, אז היר"ד מליאה, והה' מליאה, והנה יר"ד פעמים ה"ה, הרי מאתיים. ואז חוזרת הה' להכות ביר"ד, ה"ה פעמים יר"ד הרי מאתיים. בסוד חכם בבינה והבן בחכמה, הרי הם ת', ואח"כ תקח היר"ד פשוטה עשרה, ובשתי ההכאות שהזכרנו יר"ד יר"ד, הרי הם ששה אותיות, וכן הה' פשוטה חמשה, ובשתי ההכאות

הגהות ומראה מקומות

- (ל) מדרש רבה בראשית פרשה פ"ז י"א.
(מ) מדרש תנחומא וישב ב'.
(ג) סוף ספר מאמרי רשב"י.

- (ט) דף פ"ה ד"ה שם.
(י) מדרש רבה במדבר י"ט ו'.
(כ) סוטה ל"ו:

שער מאמרי רז"ל

החזקה, שהיא השמאל, והיא הה"א אחרונה, ואמר לו וראית את אחורי, שהוא הכסא שאמרנו, והיא הה"א ראשונה, שהיו"ד גנוזה בה, שנקראת אחוריים, בערך מה שבתוך הפנימיות ממנו, שלא יראו, והוא האצילות.

ובזה יובן ג"כ בפסוק אחר, כי לא ראיתם כל תמונה, ופסוק אחר אומר, ותמונת ה' יביט, ר"ל: לא ראיתם כל תמונה, דהיינו כל הכללות (ח) אצל א"ס, לא ראיתם ולא השגתם. אבל מקומו, שהם העולמות שברא הא"ס, שהם כלולים בשם ההוי"ה, זהו ותמונת ה' יביט, רוצה לומר: ותמונת הד' אותיות, במקום שהוא הנעלם, שהוא כסא, ונשמת הכסא, שהוא המלכות דאצילות, עין לא ראתה אלהים זולתך, כמו שאמרנו, כי ה"א שהוא למעלה, ידע את מקומו.

עוד אמר הפסוק, כי ביי"ה ה' צור עולמים, ר"ל: כי בשם הזה, שהוא יו"ד ה"א, צייר כל העולמות, והנה שם זה, הוא למעלה בראש, במקום הנשמה, וסימניך: כל הנשמה תהלל י"ה הללויה, ירצה: עם כל נשימה ונשימה תהלל י"ה, לפי שהשם הזה, הוא העינים של מעלה, ובשם הזה, היו הגדולים מביטים בעיניהם ברשעים, ועושים אותם גל של עצמות, ובשם הזה, הכה מרע"ה את המצרי, וכן אמר משה לדתן, למה תכה רעך, ר"ל: מלת תכ"ה, שרמו לשם כה"ת בהפוך אתוון, ואמיתת הרברים הוא, דע, כי השם הזה של י"ה, כשהוא במלואו, מכה את הה"א, במספר היו"ד, יעלה כמספר זה, שם כה"ת. (ב)

והנה עם מ"ש למעלה, ששם י"ה הם העינים

התחתון של היו"ד, איך מריק השפעתו בעלמה, שהיא הה"א ראשונה, ואימא עילאה, שהיא עלמא דאתי, לא השיג שלמה הע"ה.

וכל ההעלם הזה, הוא בעולם האצילות, ולכן גרמו האצילות, בקוצו של יו"ד, הרומז בחכמה, להורות כי הא"ס מאיר בכל האצילות, אחר התלבשותו בחכמה עילאה, הנקראת יו"ד, ואח"כ נתלבשה היו"ד באות ה' ראשונה, ונעשה כסוי אליה, ולכן נקרא ה' ראשונה כסא הכבוד, ר"ל: לשון כסוי, כי הכבוד מתכסה בתוכו.

וכשתדקדק תמצא, כי היו"ד נכללת בה"א, והה"א היא היו"ד הנכללת בתוכה, כי צורת היו"ד במלואה: יו"ד וא"ו דל"ת, והנה ו"ד של המלוי, הם צורת ה', כזה ה', וכן הה"א עצמה, יש לה ד"ו, שחוזרת אל היו"ד, כי הוא"ו הוא הבן, שהוא ברחם האם, שנתעברה והולידה הוא"ו, ואז ראש הוא"ו יונק ממנה מאימא, וזהו משי"ה מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש (א) ר"ל מנחל, שהיא אימא עילאה, ובדרך ר"ל, שהוא קוץ התחתון של היו"ד, שמריק הנחל ההוא, שהוא הה"א, ושותה הוא"ו מאותו מקום, ע"כ הוא"ו ירים ראש, וזהו היו"ד שעל הוא"ו, ומשי"ה, חכמות בחוץ תרונה, שהיא היו"ד במלואה, שנשארת בחוץ.

ובזה יובן, מה ששאל מרע"ה, ואמר, הראני נא את כבודך, שהוא אור האצילות הגנוז בה"א, והשיב לו הקב"ה, ושכותי כפי עליך עד עברי וראית את אחורי לפני לא יראו, ר"ל ושכותי כפי, שהיא הה"א ראשונה, שהיא היד הגדולה, הימין של הקב"ה, שהוא חמשה אצבעות, ויד

הגהה

(א) אמר שמואל: נלע"ה שרוצה לדרוש, אלהים: בבינה, והוא: בחכמה, וקשה לי, כי הוא בבינה, כמ"ש הכתוב ועבר הלוי הוא, ואם נרצה לדרוש אלהים בגבורה, והוא בבינה, גם יקשה לזה לשון האדרא, שאינו סובר כן, וצ"ע, ע"כ.

הגחות ומראה מקומות

(ח) נ"א אבל (דפו"י).

ואומרים יתגדל ויתקדש שמיא רבא, ירצה בזה, סוד התגין העולים על האותיות, לסוד כמוס אצלינו, הנה לעת"ל יהיו תג"י ד"ל, יהיו דלים, בזמן ששם י"ה יהיה רבא בעלמא בע"ה, שלא יתנהג העולם בסוד תגין, אלא בסוד אותיות עצמם. ולכן כוונת האמן, שהוא הזווג העליון השלם, קב"ה ושכינתיה, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד, והם: כ"ו ה"ס, אמן. וזהו מה שאנו אומרים, אמן יהא שמיא רבא מברך, ירצה: שם י"ה יהיה מברך, בסוד הזווג, הנקרא ברוך לעולם כו', בעולם התחתון בה"א אחרונה ואח"כ, לעלמי עלמייא יתברך, הם העולמות בי"ע אשר תחתיה, בסוד בתולות אחריה רעותיה, גם יתברך בהם. ולכן ארז"ל בכל כחו, כלומר בכל כחו של השם, מנשמה לנשמה, עד רום האצילות עד שימשך השפע מראש האין סוף, עד סוף כל העולמות, ובזה יתברכו כל העולמות. (א)

עליו, ולכן ר) היה בדיק בשמא. והנה המ' והי' של מאיר, הם נ'. והר', הם נ"ר. והא' הרי אור, נתקיים בו, כי נר מצוה ותורה אור. ולזה כווננו חז"ל ש) באומרם, בתורתו של ר' מאיר מצאו כתוב כו', ירצה בתורתו העצומה ובחכמתו מצאו החדוש הזה, מה שאין זולתו יכול לחדש. ועתה כבר אמרנו, שעקיבו היה ר' עקיבא. והתפוח והאור של זה העקב, המכהה גלגל חמה, היה ר' מאיר, והמלביש אותם הוא ר' יחנן הסנדלר.

ועתה, נחזור לענין הא', של המאמר כל העונה איש"ר בכל כחו כו'. ירצה, כי חצי השם שהוא שם י"ה, שהוא אור קדמון, הוא נשמה לשם הוי"ה. ושם ההוי"ה, הוא נשמה לאדני. א"כ שם י"ה, נקרא נשמה לנשמה. ועכשיו בזמן הגלות, מוכרח הוא שהעולם הוא חסר האורות, ולכן אנו אומרים קדיש, לקשר העולמות.

הגהה

(א) (א"ש: בפשיטות נ"ל, שהמאמר הזה, אינו מהרב זלה"ה, אלא מאחד מתלמידיו, ועכ"ז כבר ישבתי בדבריו, מה שיכולתי לתקן, עד מקום שידי מגעת, ושגיאות מי יבין, וה' יכפר בעדנו). אמר הכותב הצעיר אברהם קשטרו ס"ט, נין ונכד למהריק"ש זלה"ה, מצאתי בספר שהעתיק ממנו, וכמעט על הרוב, שהוא כתיבת יד הרב המובהק מוהר"ר שמואל ויטאל, בן הרב המחבר ספר עץ חיים מהרח"ו זלה"ה, כאשר קבלתי מבעל הספר שהוא שלו, מכ"י, מצאתי כתוב בו זה הנוסח, וזהו: אמר שמואל, עד כה עורני ה', והשלמתי כל מאמרי רשבי זלה"ה, ומאמר רז"ל, מאשר נמצא אתי מכתבת אבא מארי הרב זלה"ה, האמנם לבלי היותי מונע טוב מבעליו, מצאתי גם כן באמתחות אחרים, מאשר ולא כל אשר, מאמרים מכתבת יד הרב זלה"ה, המשביר בר ספר עץ חיים, אשר נמצאו אחריו, והמעתיקים לא מצאו את ידיהם בהם, ורובם מלאים טעות, ואין לאל ידי לתקן אותם

בידיעתי, כי אין אתנו יודע עד מה, ואין ב"ד שני יכולים לבטל דברי ב"ד א', אא"כ היה גדול ממנו בחכמה ובמנין, ומה אדבר אני הפעוט בדברי האר"י הגדול, אשר מפני זה מנעתי את עצמי מלשים אותם בספרותי, חוץ ממאמר אחד של ריב"ל, פסיעותיו של אברהם אע"ה, אשר העתיקתי אותו, ותקנתי אותו כפי ידיעתי, וראיתי בו דברים של טעם. ועכ"ז מצאתי שנים שלשה מאמרים אחרים, אשר יש להם ממשות טוב טעם, עם הקדמתנו, וראיתי להעלותם על ספר הלז, וחפץ ה' בידינו יצלה, אלו דברי אלהים חיים הרב הנז'.

ולכן אמרתי אל לבי, כי המתחיל במצוה אומרים לו גמור, ירצה שאני התחלתי להעתיק זה הספר לי לעצמי, מלבד מה שהעתיקתי בשכר הטורח שטרחת, וכתבתי לאנשים חכמים מביני מדע בזו החכמה. ואמרתי כי טוב, עת לעשות לה', להעתיק לי ספר אחד לעצמי, לקרות בו, כדי שיהיה זה חלקי מכל עמלי. ומצאתי זה

הנהרות ומראה מקומות

(ר) יומא פ"ג: (ש) מדרש רבה בראשית כ' כ"ט.

ועתה יש לדקדק, כי מאחר שהשיג כ"ב, וקבלנו שהיה מבחי' עקב של אדה"ר, וכאשר קללו הקב"ה לאדם, וא"ל ואתה תשופנו עקב, ומן העקב הזה הוא אשר היה מתיירא יעקב אע"ה, כמ"ש כי ירא אנכי אותו כו', ושופריה דיעקב מעין שופריה דאדם, א"כ כיצד נהרג ר"ע. והענין הוא, כי בזמן יעקב לא יכול לו הנחש, להיות שעלה יעקב למדרגת הראש, שלכן נקרא ישראל, מלשון לי ראש. האמנם בזמן ר"ע, אז יכול לו, ואעפ"י שהיה מבחי' העקב, היה מזווכ כ"כ, עד שהיה מכהה גלגל חמה. כמ"ש חז"ל פ) תפוח עקיבו של אדה"ר, מכהה גלגל חמה.

עוד ירצה, במ"ש חז"ל תפוח עקיבו של אדה"ר מכהה גלגל חמה, ירצה: כי ידוע הוא, כי כל הנשמות מוזמן אדה"ר, עד ביאת משיחנו, כולם היו נכללים באדה"ר קודם שחטא. כמ"ש חז"ל ז) שהיו הצדיקים תלויים באיבריו, מהם בראשו, מהם בזרועותיו, ומהם בעקיבו. ור' עקיבא היה מסוד העקב, והיה כ"כ מזוקק, עד שמכהה גלגל חמה, ונרמו זה כמ"ש חז"ל ק) בעקבות משיחא חוצפא יסגא. ודרשינן חוצפא, מלשון: חספא. שהוא חרט. שהוא גלגל חמה, וירצה: שהעקבים ישיגו יותר מגלגל חמה כו' כאמור. ולהיותו מזוקק כ"כ, היו לו ה' תלמידים רבני ישראל, הגדול שבהם ר' מאיר, והקטן שבהם ר' יוחנן הסנדלר ע"ה. ור' מאיר כשמו כן הוא, שהיה מאיר העולם בתורתו, ושמו מוכיח

מהרה ירוץ דברו, שתתקבל תפלתו. וכן נדרוש כאן אמרת ה', שהיא המיתה ההיא בזמן הרוגי מלכות, צרפתהו בצורף, ויצא נקי צדיק יסוד עולם.

והואיל ואתא לידן, נחזור לדרושינו, כשחזרו השבטים בעשרה הרוגי מלכות, כי יוסף הצדיק היה אחד מהם, והיה ר' ישמעאל ך' אלישע כ"ג. וכמ"ש כי אביו ואמו לא היו להם בנים, ותשכח המעשה הזה במקומו. ולכן כמו שהוא חטא להביט באשת אדוניו וכיוצא, לתקן בגופו כו', לכן הפשיטו עור פניו גם הוא, וכן אשת פוטיפר נתגלגלה גם היא בבתו של קיסר, וחמדה עור פניו. (ב)

נחזור עתה לר"ע ע"ה, להיות שהוא היה א' מאותם עשר טיפין, לכן נק' ר"ע בן יוסף בן יוסף סתם, ולכן ישב מ' שנה, שלא למד תורה, ואח"כ האירו פניו בתורה, והוא התקון של מ' יום של השובבים, של סדר שמות, שהם נעשים על תקון הקרי. וכנגד מ' סאה של מי הטבילה, המטהרים את בעל קרי גם כן. ואז נקרא יקר, כמ"ש וכל יקר ראתה עינו. (ג)

וזמ"ש רו"ל, ע) שהקב"ה הראה למשה, דוד ודור ופרנסיו כו', והראה לו את ר' עקיבא, שהיה דורש כתרי אותיות כו', וא"ל רבש"ע, יש לך אדם כזה, ואתה נותן התורה ע"י כו', עד שהראה לו מיתתו, וא"ל שתוק, כך עלה במחשבה. ירצה שתוק, כי על ידי מיתה כזו עלה במחשבה, ובמקום העינים.

הגהה

בה בעת ששמה ברזל בצוארו, ומתוך כך ראה קרי, ואעפ"י שהיה אנוס, עכ"ז הקב"ה מדקדק עם חסידיו ובאה נפשו לגלגול בזמן הרוגי מלכות. (ב) אמר שמואל: להיות כי מעיקרא היא היתה כוונתה לשם שמים, אפשר שבאה עתה לתקן בגלגול הזה, בהיותה בבת קיסר. (ג) אמר שמואל: הענין הוא, שמעיקרא בשביל מה שראה בעינו לאשת אדוניו, והביט

בה בעת ששמה ברזל בצוארו, ומתוך כך ראה קרי, ואעפ"י שהיה אנוס, עכ"ז הקב"ה מדקדק עם חסידיו ובאה נפשו לגלגול בזמן הרוגי מלכות. (ב) אמר שמואל: להיות כי מעיקרא היא היתה כוונתה לשם שמים, אפשר שבאה עתה לתקן בגלגול הזה, בהיותה בבת קיסר. (ג) אמר שמואל: הענין הוא, שמעיקרא בשביל מה שראה בעינו לאשת אדוניו, והביט

הגהות ומראה מקומות

ע) מנחות כט: פ) מ"ר ויקרא כ' ב'. ז) מ"ר שמות פ' מ'. שער המצות במצות שילוח הקן ד"ה ונחזור

לבאר. שער הגלגולים הקדמה י"א, והקדמה ל"א. פ) משנה סוף מסכת סוטה.

עולם מהם, נפרד לנרנח"י, וכמ"ש בזהר ריש פרשת משפטים, זכה יתיר, לא זכה כו'. שם בגמרא פ"ג דף מ"ט ע"ב, וז"ל, א"ר אלעזר, עם הארץ מותר לנותרו ביה"כ שחל להיות בשבת כו'. א"ר יוחנן, ע"ה מותר לקודעו כדג. א"ר שמואל בר יצחק, ומגבו כו'. הטעם הוא, כי ע"ה אין לו זולתי נפש מעולם העשיה, וכפי גדר נפשו, כך מקום פגימתו, ואינו פוגם על ידי חטאו, רק בעולם העשיה. ואמנם ביום שבת, וגם בימים טובים, שאז נכללים העולמות ועולים כנודע, נמצא עולם העשיה, עולה בעולם הבריאה, ואז הפגם שפגם העם הארץ בעשיה, מתדבק הפגם ההוא בעולם האצילות, ומשם מתפשט ויורד אל הבריאה והיצירה, ואז נמצא כי פגם הע"ה, פוגם בכל הד' עולמות אבי"ע, בימים הנז', ולכן בשבת וי"ט ויה"כ, שאז מגיע פגם שלו במקום גבוה, ראוי לעשות בו דין הראוי לו, אמר שמואל: מ"ש בעולם האצילות, יען הכונה היא עד עולם האצילות ועד בכלל, יען כי מתקשרים העולמות זה בזה.

מסכת חגיגה

מאמר בגמרא מסכת חגיגה פ"א דף ט' ע"ב, א"ל בר הי הי להלל, מ"ד ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע, בין עובר אלהים לאשר לא עבדו כו'. ואינו דומה שונה פרקו ק' פעמים, לשונה פרקו ק"א כו'. דע, כי השר הממונה על השכחה, נקרא שמו מ"ס. וז"ט, ויתן על פניו מסו"ה. ר"ל, כי הקליפה הזו רוצה לעשות הפסק למעלה, ולפיכך השונה פרקו מאה פעמים, כמנין מ"ס, שוכח. והשונה ק"א, הוא מתגבר עליו ונוצחו, ואינו שולט בו להשכיחו.

שם בגמרא פ"ב דף י"ב ע"א וז"ל, תנא, תהו קו ירוק, שמקיף את כל העולם כלו כו'. הנה זה נאמר, על בינה עליונה, הנקרא תה"ו. הענין הוא, כי כאשר תסיר את האלף שבתוך מלוי את וא"ו של ההוי"ה דס"ג, ישאר ס"ב.

שתלויים בשרשב, בשורש נשמת ר' פרידא, נקראים בני דודו. אף עפ"י שאין כלם נמצאים יחד עמו בזמן אחד, אלא מיום בריאת הנשמות, עד לעת"ל, כל אחד מתגלגל בזמן הראוי לו, עד שנשלם להתקן, והנה בקצת שרשים יארע, שאיזה ניצוץ נשמה פרטית, תלך לאבוד, שנשארת בתכלית סיום הצרוף והזקוק, בסיגים האחרונים, ואינה יכולה להצטרף, מדוב דקותה, ורובי הסגים. אשר עליה נאמר, ויצאו ודאו בפגרי האנשים כו'. ולכן הבטיחו השי"ת, שבכל ניצוצי הנשמות שבשרש ר' פרידא, כלם יתוקנו ע"י הגלגולים, ולא ישאר אפילו אחד מהם שיאבד ח"ו, וזה בזכותו, כי השורש טוב, כל ענפיו נתקנים.

מסכת פסחים

מאמר בגמרא מסכת פסחים פ"ג דף מ"ט ע"א, וז"ל, אר"י, בת כהן לישראל, אין זווגם עולה יפה כו'. הטעם הוא, כי כל האותיות שבאלפ"א ביתא (ב) דאי"ק בכ"ר יש בהם זווג, ונשארו אותיות הנ"ך, אשר מילוייהם כיוצא בהם כזה: ה"ה, נ"ן, כ"ך, והם אותיות כהן. אמנם כהן עם כהן, זווגם עולה יפה, לפי שכן אותיות הנ"ך במילוייהם, הם ב' פעמים, כה"ן כה"ן, ה"ה נ"ן כ"כ.

שם בגמרא פ"ג דף מ"ט ע"א, וז"ל, ת"ר, לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו, וישא בת תי"ח כו'. משל לענבי הגפן בענבי הגפן כו'. הטעם הוא, כי הת"ח הם בעולם הבריאה, וע"ה, הם בעולם העשיה, ששם מקום כל הקליפות, ולכן אין זווגם עולה יפה. (זה להר' אברהם הלוי ברוכים) ונלע"ד שאינו ממודי וזלה"ה, אמר שמואל: הטעם שאינו מהרב ז"ל, הוא, בעבור שגם מדרגת הת"ח אינה שוה, יש מהם באצילות, ויש מהם בבריאה, ויש מהם ביצירה, ויש מהם בעשיה, וזה הוא בכללות, מלבד בפרטות שבכל

הגהות ומראה מקומות

(ב) צ"ל דא"ט בית. ע"ח ח"ב שער הירח פרק ד' ה'. שער החקמות דף שני"א. מבר"ש שער ו' ח"א פרק ז'.

מסכת עירובין

וחצי. אבל השליש של חסר שבת"ת, הוא מגולה כנודע, ולכן חצי השליש יספיק לכתר שבו, וחציו לכתר שבת.

שם בגמרא פ"ה דף נ"ד ע"ב, וז"ל, ר' פרידא הוה ליה ההוא תלמידא, דהוה תני ליה ת' זימני כו', נפקא בת קלא ואמרה ליה, ניתא לייך דליספו לך ת' שני, או דתיזכו את ודרך לעלמא דאתי. אמר, דנזכו אנא ודריי לעלמא דאתי. א"ל הקב"ה, תנו לו זו וזו כו'. וזה פלא עצום, שלא מצינו שכר גדול כזה, אפילו למשה רבינו ע"ה, על כל שבחיו העצומים, שזוכו כל הדור ההוא שלו, שאין דור פחות מס' רבוא לעה"ב, וכבר אמרו א) בסנהדרין דור המדבר אין לו חלק לעוה"ב, והם דורו של משה, וסוד הענין הוא, כמו שהודעתך, כי כל הנשמות, מתחלקות לס' רבוא שרשים, מחולפים זה מזה, ובכל ס' רבוא נצוצות נשמות, והנה כל הנצוצות

מאמר בגמרא מסכת עירובין פ"א דף ט' ע"א, יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא כו', כונתם תרמו, אל מה שהודעתך, ת) כי הכתר של הנקבה, נעשה מחצי השליש המגולה שבת"ת דו"א, וכתר של ז"א, נעשה ג"כ מחצי החסד המגולה שבת"ת דו"א, אשר בלט ויצא אורו באחוריו, וממנו נעשה ממחציתו כתר שבו, וממחציתו כתר שבה. משא"כ בחכמה שבה, כי הוצרך אליה שליש וחצי, לפי שהחסד של הנצח בלט חצי אורו לאחור, ומשם נעשה החכמה שבה. וזהו התימא שארז"ל יציבא בארעא כו', ואמנם ליישב הטעם אל הנזכר הוא, כי החסד שמתפשט בנצח דו"א, הוא מתלבש בנצח של אימא, שהוא מלבוש אל אבא, ואבא מלובש בנצח של ז"א, ולכן לא יספיק לו חצי שליש, והוצרך שליש

הגהה

ההקדמה, ואם ירצה האדם להעמיק עיון מחשבתו בהם, ולהעמידם על נכון, מי הוא אשר ערב לבו, להוסיף ולגרוע כמלוא אות אחת קטנה, כאשר לא שמע ולא קבל מרבו, כי עונו גדול מנשוא, כנזכר בהקדמת ספר הזוהר, וכנזכר בפרשת יתרו על פסוק לא תעשה לך פסל גוי, ובמקומות זולתם, אשר הרואה דברים ההמה, של ספר הזוהר תסמר שערת בשרו, וכנזכר במדרש רבות, בריש פרשת בראשית על פסוק תאלמנה שפתי שקר גוי, ישתתקון יתחרשון כו', ועל זה, עלתה הסכמתי, שלא להוסיף, ושלא לגרוע, שום אות אחת קטנה, אפילו כמלא נימא עכ"ל. אלו דברי הרב הקדוש הרח"ו ז"ל, ואם הרב ז"ל כה אמר על עצמו, שלא להוסיף ושלא לגרוע כו', והוא מארי דחכמתא, מכ"ש וק"ו אני הפעוט ודל מכל, חסר מכל טוב, אבל שמתי רחמיו של הקב"ה נגד פני, שיחון אותי דעת ויראת ה', שלא נכשל בדברי הלכה, וצוד ישראל יצילנו משגיאות, כה דברי העבד, המקוה רחמי יוצרו, הצעיר אברהם קשטרו ס"ט.

הספר, שהוא מלאכתו קלה ומועטת, לפי שכל הספרים של זאת החכמה של הרח"ו זלה"ה, עברו לידי, וקראתי בהם, והעתיקתי אותם בשכר, ובכללם זה הספר. ולהיות כי נפשי חפצה בו ביותר, מכמה סבות: ראשונה שהוא מלאכה קלה, כאשר אמרתי. שנית, לפי שהוא ממאמרי רו"ל, מורגלים בהם כל איש ואיש, ועוד בה שלישיה, שאר הספרים של הרח"ו ז"ל, לפי קוצר דעתי, אין אנו מבינים כל כך, יען שהם ביאור רחב ונפלא, וסודות עמוקים. ע"כ זחלתי ואירא מלכתוב שום ספר לעצמי, פן אבא ח"ו לידי מכשלה, שלא לקרות בהם מרוב עומקם, ויהיה הספר גנוז אצלי, כי מה יועיל כתיבתו, ואין לקרות בו. ולכן זה הספר שמצאתיו, הוא שאני לפי עניות דעתי, נוכל לקרות בו, ולהבין בו, וע"כ כתבתיו מלה במלה, ולא להוסיף ולגרוע, כמלוא אות אחת קטנה, כדי שלא לעבור על לא תעשה לך פסל גוי ח"ו, כאשר כתב הוא בעצמו, הרב הקדוש מהרח"ו זלה"ה, בהקדמה הנמצאת קודם דרוש של מ"ן, וז"ל בקצור של

הנהגות ומראה מקומות

ת) שער ההקדמות דף שמ"ב דרוש ב' על הגז"ל. א) סנהדרין ק"ה:

הפריד החכמה מהם, ולכן מת, בסוד ימותו ולא בחכמה. ר"ל ימותו: לסבת הסתלקות חכמה, האמנם לפי שתקונו היה בחכמה, ורצה להעלות חכמה דאימא, והחסדים שהם קו ימין לזה נאמר עליו, יקר בעיני ה' המותה לחסידיו, ר"ל כי היה יקר וחסיד, בתקון הנזכר שעשה.

והנה בן זומא, רצה להמשיך בינה דאבא, לפי שחשב ואמר, הנה כל פגם אדה"ר היה תלוי, במה שנתאחזו הקליפות בעיטרא דגבורה כשירדה למטה, ונפרדה מעיטרא דחסד. וזה שורש קלקול הפגם והחטא, ולכן אמר, אטרח לתקן ולהעלות את עיטרא דגבורה לבד, וממילא יתוקן השאר. ולכן המשיך את בינה דאבא, כדי שהיא תמשיך למעלה, את בינה דאימא, ואז בינה דאימא תמשיך את הגבורות שהם מצדה, ויעלו למעלה, ולא יוכלו החיצונים להתאחזו בהם כבתחילה.

ואמנם גם הוא חטא בזה, לפי שתחילה היו הגבורות עם החסדים למטה, ומתמתקות קצת, על ידי החסדים הקרובים אליהם. ובפרט, כי הבינה שהיא נקראת גבורה עליונה, היתה רחוקה מהם. ועתה עלו הגבורות, ונתרחקו מן החסדים. ולא עוד, אלא שנתחברו עם בינה דאימא שהיא גבורה, והרי נתחברו כל הגבורות יחד מבלי חסדים כלל, ונעשו גבורות דינים קשים מאד. ואעפ"י שסמך על מה שכבר עשה ו' עזאי, חבר הגבורות כנזכר, שהוא פגם גדול, ואדרבא חטא בן זומא יותר מן עזאי, לפי שו' עזאי, נשאר החסדים למטה עם הגבורות למתקה. ובפרט כי בינה דאימא גבורה עליונה, היתה רחוקה כנזכר. ומה שפגם, לא היה פגם בהם, אלא שהרחיק וסלק מהם את החכמה דאימא ועלתה למעלה. אבל ו' עזאי, הרחיק גם את הגבורות מן החסדים, ולא עוד אלא שחברם עם גבורת בינה, ונעשו דינים קשים. ולכן נענש יותר, כי הציץ ונפגע, ויצא מדעתו.

וסוד הענין הוא, כי הנה טבע הנקבה לעלות ולבקש את הזכר, כמ"ש ואל אישך תשוקתיך. אבל אין הזכר חשק לעלות אחר הנקבה כנזכר, כי היא צריכה אליו, ואין הוא צריך אליה. ולכן אם החסדים יעלו תחלה, גם הגבורות ימשכו ויעלו עמהם. אבל עתה שהגבורות עלו למעלה,

ימין, אשר משם החסדים יוצאים, הנה היא תמשיך את עיטרא דחסד שנפל למטה כנ"ל, ותעלה למעלה במקום הדעת, ואז החסדים ימשיכו ויעלו את הגבורות גם הם למעלה, לפי כי טבע החו"ג, להתחבר יחד, לפי שהם כדמיון זכו"ן כנודע, וכל תשוקתם להתחבר יחד. ואף על פי שנתבאר, כי כשירדו למטה בין הכתפים, נתפרדו איש מעל אחיו, והחסדים עמדו בכתף ימין, והגבורות בכתף שמאל, הטעם הוא, לפי שהם ב' מוחין תרין עיטרין, וכאשר ירדו שם, מצאו המקום צר מאד, ונתרחבו להיות להם מקום רחב במנוחה. האמנם כאשר העיטרא דחסד תעלה למעלה, פשיטא שתשוקת עיטרא דגבורה, תכריחנה לעלות עם עיטרא דחסד למעלה, ועי"כ נתקנו כל הד' מוחין. ואין לומר, שיוכרח להמשיך ג"כ את בינה דאימא ולהעלותה למעלה, ולכן היה צריך שימשיך ויביא גם את בינה דאבא. לפי שכיון שכל המשכת וירידת חו"ב דאבא למטה, אינם רק להעלות את הדעת שנפל למטה, לכן בעלות הדעת, תעלה את הבינה דאימא מאליה.

והנה טעם בן עזאי במחשבה זו, לפי כי אעפ"י שנתבאר אצלינו, שגם חו"ב דאימא ירדו, אין הענין כך, כי לא ירד רק הדעת לבדו, לטעם הנזכר שם בענין חטאו של אדה"ר. אבל חו"ב דאימא, לא ירדו הם, רק ההארה שלהם, היא שירדה, כדי להחיות את הדעת שנפל למטה, אשר הוא בן שלהם, שהם החו"ג, שיצאו מן חו"ב של אימא כנודע. ונמצא כי החו"ב דאימא עומדות למעלה, והם מרוחקות מאד מן הדעת שירד למטה. ולכן, כאשר ו' עזאי העלה את החכמה דאימא, ע"י חכמה דאבא, לא היה כח בחכמה דאימא להעלות עמה את עיטרא דחסד שנפל למטה, כי רחוקה היא ממנו מאד כנזכר, ולא די זה, אלא שהוסיף פגם אחר, כי בתחילה היתה חכמה דאימא עם החסדים והגבורות, ומאירה בהם, וממתק אותם. ועתה בעלותה, נמצאו הגבורות רחוקות ממנה מאד, ונשארו דינים קשים מאד, בלי שום מתוק. ולכן נגזר עליו מיתה, ומת, לפי שהסיר את החכמה מאת הגבורות, והפרידה מהם, והגביר כח הדינים מאד, וזה נקרא קיצץ בנטיעות, כי

ובהסירות כנודע, והיו צופים ברוח הקודש, ובמעשה מרכבה. ועלה ברעתם, לתקן הפגם ההוא, שנפגם על ידי חטאו של אדה"ר, או לפחות לתקן החלקים של שרשי נשמתם, הנאחזים באדה"ר. והנה הפגם שנפגם ע"י חטאו של אדם היה, כי הגדיל הכתר של ז"א שלא בזמנו, קודם שיכנסו המוחין של אבא, ועי"כ נפל הדעת של ז"א מצד אימא, למטה בין הכתפים, בשליש עליון של הת"ת. וכמו כן פגמים אחרים, כמו שנתבאר אצלינו, בענין חטאו של אדם (ד) וע"ש.

ונמצא שאי אפשר לתקן הפגם ההוא, ולעלות את הדעת למעלה במקומו, אלא עד שימשיכו את המוחין דאבא לתוך ז"א, ואז אח"כ יתקן הכתר שבו, ויוכל הדעת לעלות למקומו. ונמצא שצריך שימשיכו ד' מוחין דאבא, שהם: חו"ב, ותרין עיטרין רדעת, חסדים וגבורות, הכל יחד. אמנם ד' חכמים אלו, עלה ברעתם, שבין ארבעתם יחד, יתקנו הפגם הנזכר, וכל אחד יתקן וימשיך מוח אחד מאלו הארבעה, כי אין כח בהם, להמשיך כל אחד מהם, כל הדי' מוחין. אבל טעו בזה, כי היה צריך, שכל הארבעה מוחין, יושלמו על ידי אחד מהם בלבד, וכמו שיתבאר. ולכן אף לר' עקיבא, שנכנס בשלום, ולא חטא כלל, בקשו מלאכי השרת לרוחפו. ולכאורה הענין זר, אלא, כי אעפ"י שע"י שהמשיך המוח האחד לברו ע"י תקונו ממילא נמשכו כל הדי' מוחין כמו שיתבאר, עכ"ז היה ראוי שיתקן הוא לברו את כולם, וימשיכם בז"א, ולכן בקשו לרוחפו, והשי"ת הצילו, באומרו כי כבר נמשכו כל הדי' מוחין בסבתו, כמו שיתבאר אעפ"י שלא תקן אלא מוח אחד בלבד.

ונתחיל לבאר, ענין ד' חכמים אלו, אחד לאחד למצוא חשבון. והנה בן עזאי, התחיל ורצה להמשיך החכמה דאבא תוך ז"א, כי חשב שכאשר יתקן את החכמה דאבא, וימשיכנה לז"א אז החכמה דאבא תעלה, ותמשיך חכמת אימא אשר עמה, ואז חכמה דאימא שהיא בחי' קו

והנה אותה האלף היא בחי' שם אהי"ה, וכשתרביע שם זה, בזה האופן: א', א"ה, אה"י, אה"ה. יעלה מ"ד, תחבר ס"ב ומ"ד, יהיה בגימטריא ק"ו. וכבר הודעתך, כי כל בחי' אור המקיף, הוא מן אימא, ולכן נקרא אימא קו ירוק המקיף את כל העולם, כי כן שם ההוי"ה דס"ג, שהוא באימא עולה בגימטריא ק"ו ע"ד הנזכר.

שם פ"ב דף י"ב ע"ב וז"ל, שחקים, שבו ריחיים עומדות, וטוחנות מן לצדיקים, שנאמר ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח וימטר עליהם מן לאכול. הענין הוא, שהם סוד ז' יודין, שיש בשתי הויות, דמלוי ע"ב ס"ג. והאלף ב' יודין אחרים, הרי ט' יודין, כמנין מ"ן. ואמנם השחקים, הם ל"ב שינים, השוחקים. והיא האלף שבהוי"ה דס"ג, כי לא מנינו בתחילה במ"ן, אלא ב' המלויים, ונשארו ב' יודין שבציור אות א', והם בלי מלוי, הם י"ו, שהם ל"ב.

שם בגמרא פ"ב דף י"ד ע"א, וז"ל, כתוב אחד אומר לבושיה כתלג חיוור, ושער רישיה כעמר נקא. וכתוב קווצותיו תלתלים שחורות כעורב. לא קשיא, כאן בישיבה, כאן במלחמה כו'. הענין הוא, כי גם בעתיקא קדישא יש בו שערות, שהם בחי' שרשי הדין כנודע. אבל שם נכפין הדינין, ומתבסמים, כחמר טב דיתבי על דורדייה, לאכפיא דינין תתאין. אבל השערות שהם בז"א, הם דינים חזקים, מתעוררים במלחמה, ואינם מבוסמים ומיושבים, ולכן שערות דעתיקא, הם עמר נקי. ושערות ז"א, הם שחורות כעורב. (אמר שמואל: ושל הנקבה הם אדומות, וסימן וטע אשל, אש"ל ר"ת: א'דומות ש'חורות, ל'בנות.) ג

שם בגמרא פ"ב דף י"ד ע"ב, וז"ל, ת"ר, ד' נכנסו בפרדס, ואלו הם: בן עזאי, ובן זומא, ואלישע אחר, ור' עקיבא כו'. הנה אחר שאדה"ר חטא החטא העצום ההוא, אשר עדיין פירותיו אנו אוכלים בעוה"ז, ולא נתקן עד ביאת המשיח. והנה ד' חכמים אלו, היו מופלגים בחכמה

הנהגות ומראת מקומות

ג) ע"ה ח"א שער א"א פרק ה' מ"ק כלל ג'. (ד) שער הפסוקים בראשית סימן ב'

ממנה שם רושם קבוע תמידי, לא ימוש משם. ואלו הם ד' בחינותיה: האחד היא בהיותה בראש הבריאה, כנודע כי בימי החול בלילות ההם, יורדת למטה בהיכל קדש הקדשים דבריאה, בסוד מיעוט הירח, ושם נשאר בחי' אחת שלה כנזכר, והב', היא תחת היסוד דו"א. והג', היא כנגד הת"ת דו"א. והד', היא כנגד הרעת דו"א. ואלו הם ד' שרשים שיש אליה, ונקראים ד' ראשי שנים הם, כי הם ד' פרקים, כנגד ד' אותיות הוי"ה. וכתב עוד, נלע"ד, שהם סוד שם אדנ"י. ובכונת ברכת אבות דר"ה כתב באופן אחר, וז"ל, והענין הוא, כי ד' בחי' יש אל המלכות, כנזכר בביאור משנת ד' ראשי שנים הם; האחת היא בחינתה, בסוד קשר של תפילין של ראש, תחת ג"ר, שהם חב"ד דו"א, ושם הניחה שורש אחד שם. עוד יש לה שורש ב', תחת חג"ת דו"א, ושם הוא מקום החוה. עוד יש לה שורש ג', תחת נה"י דו"א, תחת היסוד, ושם היא נקראת בסוד ה' אחרונה של הוי"ה. עוד יש לה שורש ד', למטה בהיכל קדש הקדשים דבריאה, ושם היא בסוד נקודה אחת כלולה מעשר. אבל אין בה בחי' פרצוף, ואו נקראת שם אדנ"י.

אמר שמואל: עיקר כוונת דרוש הד' ראשי שנים האלו, נתבאר בשער הפסוקים, בפרשת חיי שרה, בפסוק ויתן לי את מערת המכפלה, ושם נתבאר אמיתת הדברים, ומצאת כי תדרשם.

מסכת יומא

מאמר בגמרא מסכת יומא פ"ז דף ס"ט ע"ב, וז"ל, משה אמר האל הגדול הגבור והנורא. אתא ירמיה ואמר, נכרים מקרקרין בהיכלו, איה נוראותיו, לא אמר נורא. אתא דניאל כו', לא אמר גבור כו'. כבר נתבאר זה אצלנו (ט) וע"ש. והנה בו יתבאר במסתרים תבכה נפשי מפני גוה, וארו"ל (י) מפני גאותן של ישראל, שניטלה מהם, וניתנה לאומות העולם. והענין הוא, כי

החכמים הם משלחים ד' הארות אלו אל לאה, ולכן נתכוונו לתקנה כנזכר.

מסכת מועד קטן

מאמר בגמרא מסכת מ"ק פ"ג דף י"ז ע"א, וז"ל, עמד ר"ש בר נחמני על רגליו ואמר, ומה שפחה של בית רבי לא נהגו כו'. יש לתמוה, מה ענין גדולת שפחה זו, שכל חכמי הדור לא נהגו קלות ראש בנדוייה. וגם מצינו שהיו החכמים לומדים ממנה, פי' פסוק של וטאטתיה במטאטי השמד. ופסוק השלך על ה' יהבך גו'. ודע, כי שפחה זו היא מן גלגול אותם השפחות שהיו ביציאת מצרים, כמ"ש ז"ל (ז) ראתה שפחה על הים, מה שלא ראה יחזקאל, ומעלתה גדולה על כל החכמים ההם.

מסכת ר"ה

מאמר בגמרא מסכת ר"ה פ"א דף ב' ע"א, וז"ל, ארבעה ראשי שנים הם כו'. כל הד' הם ברחל נוק' דו"א. והנה ביום א' של ר"ה הוא בלאה, ולכן נקראת דינא קשיא, לפי שהיא בנה"י דאימא, הנקראת אלהים, דדינין מתערין מינה. אך יום הב' של ר"ה, הוא ברחל, כי את אשר יאהב ה' יוכיח, וידין דינו ביום ב' של ר"ה, כי היא נקראת דינא רפיא. לפי שבכאן נאמר, דינין דנוקבא ניחין ברישא, ותקיפין בסופא. כנזכר בספר הוזהר פרשת תצוה, לפי שהראש שלה שהם המוחין שלה, הם בנה"י דו"א דכורא רחמים. אבל לאה, הוא להפך.

אמר שמואל: ביאור זאת המשנה בזה הדרוש, נתבאר היטב בשער הכוונות בדרוש של ר"ה (ח) וע"ש ועכ"ז אעתיק כאן מעט מזעיר, ממה שנוגע אל ביאור המשנה עצמה. וז"ל, ארבעה ראשי שנים הם כו'. דע, כי ד' בחי' יש אל המלכות נוק' דו"א, כנודע אצלנו כי כל דבר שבקדושה, בכל מקום ששורה, נשאר

הגהות ומראת מקומות

(ז) כליל ר"ה. (ט) ע"ח ח"ב שער מיעוט הירח פרק ג'.
(י) חגיגה ה'.

(ז) מכילתא פרשת בשלח ב'.
(ח) שער הכוונות תחלת דרושי ר"ה ד"ה

שהם הנקבות, לא עלו החסדים עמהם. והנה הדעת של ז"א, הוא היסוד דאימא, שבו עיטרא דחוי"ג. והיסוד הזה דאימא ירד למטה, וכאשר בן זומא הוציא הגבורות הדעת, שהוא היסוד דאימא שנפל למטה, יצא חצי הדעת שהם הגבורות, ולא נשארו בו רק החסדים. ולכן נענש, שגם הוא יצא מדעתו.

ונחזור עתה לבאר, ענין פרד"ס הזה מה עניינו. הנה בדרוש שלי, בענין אדה"ר כשחטא נתבאר, כי אחד מן הפגמים שגרם, הוא, שגם לאה כשנפגמה ויידה למטה כנגד הדעת, שירד גם הוא בין הכתפיים. ולהיות כי לאה כולה דינים וגבורות כנודע, לכן רצו אלו החכמים לתקנה ולמתקה, והיא הנקראת פרדס, כמו שנתבאר, ונכנסו לתקן זה הפרדס, וראו כי לא היו יכולים לתקנה, עד שיתקנו את הז"א בתחילה, כי ממנו נמשכים האורות אליה, ולכן התחילו לתקן את הז"א כנ"ל.

והנה לאה נקראת פרד"ס. ורחל נקראת פרס"ה. לפי שהיא שם אדני" בגימטריא ס"ה, ויש בה חמשה גבורות מנצפ"ך, שהם בגימטריא פ"ה, הרי פרס"ה.

אמנם, לדעת איך לאה נקרא פרד"ס, הנה שמעתי ממורי זלה"ה, ושכחתי. ויש לי בזה ג' פירושים, ואיני זוכר איזה מהם הוא האמת. האחד הוא, כי עיקר שם אדני" הוא ברחל, כי היא עקרת הבית, ולכן נקראת פרד"ס, שהיא בחי' פרס"ה ממש, אלא שחסירה אחד. הב' הוא, כי נודע שהו"יה ימ"ה דאלפין היא בז"א, והמלוי של הו"יה זה, היא בגימטריא י"ט, ונודע, כי המלוי היא בחינת אור הנקבה, בהיותה כלולה עם הזכר. ולכן היא בגימטריא חו"ה אשת אדה"ר ומלוי זה יוצא לחוץ להאיר אל לאה אשתו, ואם תחבר מ"ה וי"ט ופ"ר, הרי פרד"ס, ז' כי לאה שרשה ועיקרה היא שם ס"ג, ולוקחת ה"ה גבורות, שמהם נבנית, והרי פרד"ס. ודע, כי הנלע"ד ממה שהבנתי מדברי מורי זלה"ה הוא, כי שורש נשמות אלו ה"ה חכמים, נמשכים מן המוחין דז"א עצמו, במקום אשר משם יוצא הארת המוחין של לאה, שהם ד' הארות, ואלו

ונמצא, כי בבחי' אחת נענש בן זומא, פחות מבן עזאי. לפי שבן זומא סמך על מה שכבר תקן בן עזאי, והוא הוסיף עוד תקון. ולכן לא מת, אלא יצא מדעתו. ובערך שבן עזאי תקן קו ימין הנקרא חסד, לכן נקרא חסיד, ונאמר עליו יקר בעיני ה' המותה לחסידיו כנוכר שהוא שבח ומעלה אליו, אבל בבן זומא נאמר גרעון, והוא מ"ש רבש מצאת אכול דייך. פי': כי כבר הודעתך בענין מצות השופר, כי ש"ך דינים הם, והרבש הוא שרש הדינים, שהם בגימטריא ש"ו מן אותיות שופ"ר, ה' וע"ש. ולפי שהוא הגביר כח הדין והגבורות הקשות, נאמר עליו פסוק זה, הפך מבן עזאי.

האמנם ד' עקיבא, תקן יותר מכלם, ולא חטא. לפי שהוא תקן יותר את עיטרא דחסד. לפי שאמר, הנה כל הפגם הוא, מפני הגבורות שהם למטה, ונאחזים בהם הקליפות כנ"ל. ולכן המשיך החסדים דאבא, ועל ידם יעלו גם החסדים דאימא למקומם, כי כלם עומדות בקו ימין במישור. ואין בזה טירחא כמו בבן עזאי, שהיה צריך להוריד החכמה דאבא, כדי שתמשיך לחכמה דאימא, ואח"כ חכמה דאימא תעלה גם את החסדים הרחוקים ממנה מאד כנוכר. אבל ר' עקיבא, כיון שהוריד החסדים דאבא, ממילא בנקל דרך מישור, עלו החסדים דאימא, הדומים להם. ואז מוכרח הוא, שהגבורות יעלו עמהם, כי תשוקתם אל החסדים כנוכר. והרי כי ר' עקיבא, תקן יותר מכלם, ובפרט בהיותו סמוך, אל אשר כבר תקנו ר' עזאי ובן זומא כנוכר. וז"ס ד' עקיבא, שנכנס בשלום כו'. פי':

הגהות ומראה מקומות

(ז) לעיל דף ט"ז ד"ה ונמצא. ועיין בספר חלקוטים פקודי סימן ל"ח. (ז) צ"ל פי' הג'.

(ח) שער הכוונות ענין ר"ה דרוש ז' ד"ה ועתה נבאר. פרי ע"ח פ"א ב' מדרושי השופר.

והחכם ההוא ביאר שתייהם, והשלישית לא ידע לפרשה. ואלו הם השתים שביאר, האחד היא, מ"ש ר' יהושע לא מפיה אנו חיים, דהיל"ל אינה נאמנת. וביאר, כי הנה העולם מתקיים על שלשה דברים: על הדין, ועל האמת, ועל השלום. שנאמר אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם.

ולפי שהאשה הזאת משקרת בדבריה, לא מפיה אנו חיים, ומתקיים העולם. הב' הוא, מ"ש בפרק שני דיני גזרות, אדמון אומר, הניח מעותיו על קרן הצבי, וביאר: כי קבלה בידו, שטבע הצבי, להחליף קדנותיו, משבע שנים לשבע שנים, כדוגמת הנחש, המפשיט עורו, אחד לשבע שנים. וכשמחליף קדנות בסוף השנה השביעית, טומנם בארץ, באופן שאי אפשר לשום נברא בעולם למצוא אותם. ולכן נקט האי לישנא, דהניח מעותיו על קרן הצבי. הג' היא, מ"ש במסכת ר"ה פ"ב, א"ר דוסא ו' הרכינס, עדי שקר הם כו', ולמחר כריסה בין שיניה כו'. וזה הביאור לא נודע אצלו, זהו מה שביאר מורי זלה"ה, כי הנה נתבאר אצלינו (כ) בדרוש בינה ותבונה, כי כשנכנס ז"א בתוך אימא בסוד העיבור, נכללות בינה ותבונה ונעשות פרצוף אחד לבד, ונמצא כי המקום שהיה בתחילה בחי' הפה של התבונה, שם הוא עתה בחי' הבטן, של כללות הפרצוף הזה, וזה הוא מ"ש כריסה בין שיניה. גם בזה תבין למה דו"ל, מכנים את הבעילה בלשון דבור, כמ"ש דאיה מדברת עם אחד בשוק, וא"ל מה טיבו של עובר זה כו'. ובגמרא רב אמר, מדברת ממש. ר' אסי אמר, נבעלת. וכן כינו אותה בלשון אכילה, כמ"ש אכלה ומחתה פיה, כי היסוד של הנקבה, היא בחי' פ"ה כנוכר.

שם פ"ד דף מ"ח ע"א, וז"ל, ת"ק סבר, כי אמרינן עולה עמו ואינה יורדת כו'. (מ) פ"י: כי הנה גהיות זר"ן בסוד העיבור באימא, היה ז"א בבחי' תכ"ב, והמלכות היתה תחתיו בחי' ד', וכאשר נולדו, וינקו משדי אימא, בשתי שנים דיניקה הגדילו. וז"א נתפשט, ונתגלו שש קצוותיו שלימים. ואז המלכות לא נשארה תחת

אתה ואל עפר תשוב, ר"ל אל עפרו הראשון. וזה הטעם עצמו הוא בענין הנשמות שנשרו ממנו ועיין בפרקי רבי אליעזר.

מסכת מגילה

מאמר בגמרא מסכת מגילה פ"א, דף י"ז ע"א, וז"ל, תניא היה יעקב אבינו, בשעה שנתברך מאביו, בן ס"ג שנה כו'. כבר נתבאר בענין ששה בני לאה הזכרים ובת אחת נקבה, איך אודות המוחין דו"א, בחי' סתומים עד מקום החזה שלו, והם שש ספירות ושליש, כל אחת כלולה מעשר, הרי ס"ג. והם כחב"ד ח"ג ושליש ת"ת. ואח"כ משם ואילך, מתגלים אודות החסדים. ואז יעקב העומד בפני ז"א מן החזה ולמטה, נעשים לו המוחין שלו, ומקבל הברכות האלו, אבל להיות שעדיין המוחין דמצד אבא הגנוזים תוך נה"י דאבא, אשר הם הנמשכים אל יעקב כנודע, עדיין הם נעלמים תוך היסוד דאבא, וכנגד כסוי הזה הוצרך יעקב לשבת עוד נטמן בבית עבר י"ד שנה שקבל הברכות כנוכר.

מסכת יבמות

מאמר בגמרא מסכת יבמות פ"ו, דף נ"ד ע"א וז"ל, אלא בנתקע, והאמר רבה, נפל מן הגג ונתקע, חייב בד' דברים, וביבמתו לא קנה כו'. הנה קרא אל הבעילה בשם תקיעה, לפי שבתחלה נותן בה החמשה גבורות מנצפ"ך שהם כפולות, בגימטריא תק"ס, ועם העשר עצמם, הרי תק"ע.

מסכת כתובות

מאמר בגמרא מכת כתובות פ"א, דף ט"ז ע"א, וז"ל, ר' יהושע אומר, לא מפיה אנו חיים, אלא הרי זו בחזקת מעוברת כו'. שמעתי ממורי זלה"ה, כי חכם אחד קדמון שהתוספות נסתפקו בתלמוד בגי' מקומות, ולא נתבאר להם פירושה,

הגהות ומראה מקומות

(כ) ע"ח ח"א שער הזווגים פ"ה ד"ה ודע. (מ) ע"ח ח"ב שער תיקון הנוקבא ח"ג.

מות, ונמצאו רגלי ז"א עתה, שהקליפות יונקים משם.

ואמנם מצינו כאשר נפטר יעקב אבינו, נאמר בו ויאסוף רגליו אל המטה. והענין הוא, כי המטה היא בחי' המלכות. והנה הצדיק בהיותו חי בעה"ז, היה בעלה דמטרוניתא, וע"י הזווג העליון נעשה, ועתה כשנפטר, נשמתו עולה למעלה, לעשות זווג בין אבא ואימא. ולכן נלע"ד לומר, הוצרך לעלות ולאסוף רגליו למעלה מן המטה. ואח"כ יורד, כדי לעשות זווג התחתון בין ז"א לנוקביה, באופן יותר מעולה, ובהארה נוספת ממה שהיה עושה בחייו. ואז הוא צריך להרכין ראשו למטה אליה, בסוד החבוק והנשוק וז"ס הכריעה בברכת אבות כי הוא פושט יד ימנית שלו, הנקראת ברכת אבות מן אברהם, למטה בנוקביה, ע"י זאת הכריעה. ואח"כ זוקף ראשו, ומעלה אותה למעלה אצלו. ועד"ז בברכת הוראה, כי הוא כורע בברוך לצורך זווג. וזוקף בשם, להעלותה עמו אצלו.

מסכת סוכה

מאמר במסכת סוכה פ"ה דף נ"ג ע"א, וז"ל, מיד פתח שלמה ואמר, רגלוהי דבר אינש אינון ערבין ביה כו'. וצריך להבין, מה ענין זה שמצינו, רבי רבבות אנשים, נקבדים בארצות, אלו פה ואלו פה. והענין פה. ומה שהודעתך, כי כל הנשמות כלולות באדה"ר קודם שחטא, ואח"כ נשרו ממנו, כשנתמעטה קומתו. והנה כמו שנשרו נצוצי נשמתו, כן נשרו נצוצי גופו. ונמצא כי כל הנשמות שבעולם, תלויות באיברי אדה"ר, זה בראשו, וזה בעיניו. כמ"ש רז"ל בתנחומא, פרשת תשא, על פסוק איפה היתה ביסדי ארץ. והנה אדה"ר היה בתחילה מוטל ממנה העולם ועד סופו, מן המזרח למערב. ונודע כי אדה"ר, נצבר עפרו מד' רוחות העולם, וכפי המקום אשר ניטל ממנו עפר, בבחי' אבר פרטיי שיש באדם, כך הצדיק או האיש ההוא, הנתלה באבר ההוא, שם תהי קבורתו, מן חלק האדמה אשר ממנו לוקח בראשונה באדה"ר, כי גם שנשרו איבריו של אדם, נשר כל אבר מהם ממקום שממנו לוקח בראשונה. וז"ס כי עפר

הגאות של מלכות שמים, היא בחי' הכתר, שהיא נז"ר, בגימטריא נר"א, שהיתה לוקחת המלכות שמים נוק' דז"א, מחצי הת"ת שבו כנודע. והת"ת הוא נקרא נודא, וניתן אל החיצונים, ואז חזרה היא ונתמעטה בבחי' נקודה זעירא, בעת החרבן ממש. וז"ס, דאיתי את הארץ והנה תהו, כי תהו הוא, בהיותה בסוד נקודה זעירא, כמו שהיתה בתחילת עולם התהו, הנקרא אצלינו עולם המלכים, עולם הנקודות, קודם התקון.

ואמר נוראותיו בלשון רבים, ויובן במ"ש, כי חצי הת"ת דז"א, הנקרא נודא, שהוא נז"ר, נעשה נז"ר וכתר אליה. והם ב' בחי', בו ובה. ואמנם דניאל שהיה אחר זמן עת החרבן, ואז חזרה המלכות למה שהיתה בדור המדבר, שהיתה אב"א עמו, י"ס שלה בד' אחרונות שבו, בלתי הארת ה' עליונות שלו בה, לא אמר הגבור. משום דגוים משעבדים בבניו, איה גבורותיו, אותם הבחי' של ההארות בבחי' אבא, שהם גבורות כנודע, היכן הם, כי הרי אפילו בהארות בבחי' פב"פ, משתעבדים בהם, כי לקחום כנ"ל.

אח"כ אנשי כנסת הגדולה בבית שני, חזרו עטרה ליושנה, כי אז חזרה המלכות פב"פ, מכנגד החזה ולמטה בלבד, כמו שהיתה בימי השבת, בדור המדבר, ובזמן האבות, היתה עתה, אפילו בימי החול. גם אומרו עטרה ליושנה, ירצה: כי היא עתה בסדר שאר האצילות, כי הרי ז"א י"ס שבו, הם כשעור ר' תחתונות דאימא, אך לא אב"א, אלא פב"פ. משא"כ בנוקביה, כי בה היתה שנוי להיותה אב"א עמו. ועתה גם היא חזרה כמוהו עם אימא, כן היא עמו פנים בפנים, והחזירוה ליושנה בסדר שאר האצילות.

וצריך להודיעך, כי עתה בהיותה פב"פ עמו מן החזה שבו ולמטה, נמצא כי החבוק והנשוק שלהם, אינו כדרכו, כמו בהיותה גדולה לגמרי כמוהו. ואמנם צריך עתה שז"א ישפיל עצמו, ויעמיק רגליו למטה ממקום רגליה, ועי"כ תתגבה היא, ותעלה למעלה פב"פ עמו, עם היותה קצרת הקומה. האמנם עתה שירדו רגליו שהם נה"י שבו למטה ממקום רגליה, והנה החיצונים סמוכים שם ממש, בסוד רגליה יודדות

וה"ל, א"ר אלכסנדר, כל אדם שיש בו גסות הרוח כו'. אמר ר' חייא בר אשי אמר רב, ת"ח צריך שיהיה בו אחד משמונה בשמינית כו'. אמר רבא, בשמתא דאית ביה, ובשמתא דלית ביה כו'. וצריך לדעת, איך אמר תרתי דסתרן אהדדי. וגם מה שייכות אל השעור שהזכיר ר' חייא אמר רב. והענין הוא, כי הגאווה היא בהויה דס"ג, וכמו שהודעתך כי הגאווה היא באו"א, כי כן גאווה היא בגימטריא י"ה. וזמ"ש במאמר התקונין בהקדמת דכתיבת יד, דבשם ס"ג עתיד הקב"ה לנטלא נוקמיה מסמאל גס רוחא. ולכן בעל הגאווה נקרא גס רוחא, כי גס הוא אותיות ס"ג, והנה ח' פעמים ח', הם ס"ד, וכשתקח חלק אחד מהם, שהוא שעור אחד משמונה בשמינית, עדיין אינו בכלל ג"ס הרוח, כי לא נכנס בגבולו של ס"ג. אבל אם יהיה בו יותר משעור הנזכר אפילו כל שהוא, יכנס בכלל ג"ס הרוח, ונקרא בעל גאווה.

שם פ"א דף ד' ע"ב וז"ל, א"ר אלעזר, כל המזולל בנטילת ידיים נעקר מן העולם כו'. הטעם הוא, כי עשד אצבעות יש בידיים, כנגד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם. וגם כנגד עשר אותיות ההוי"ה במלואה. וכמו כן כ"ח [פירקין] יש בעשר אצבעות הידיים, כנגד כ"ח אותיות שבמלוי המלוי דהוי"ה, שבהם נברא העולם. אשר על כן יש כ"ח אותיות בפסוק בראשית, ולכן המזולל בנטילת ידיים, נעקר מן העולם. גם זה להר"א הלוי ברוכים. ולעד"ן, שאינו ממורי זלה"ה.

שם דף מ"ב ע"א פ"ז, וז"ל, א"ר ירמיה בר אבא, ד' כיתות אין מקבלות פני שכינה. כת לצים, וכת חנפים, כת שקרנים, וכת מספרי לשון הרע כו'. דע, כי בעולם האצילות, יש ה' פרצופים, והם: א"א, ואו"א, וזו"ן. והנה כת לצים, פוגם בא"א, וכת חנפים, באבא. וכת שקרנים, באימא. וכת מספרי לשון הרע, בזו"ן. ולכן כל כת מאלו ד' כתות, הפוגמות בד' פרצופין הנז', אינו דואה פני שכינה, שהיא הפרצוף הה' נוקבא דז"א. כי הם ע"י חטאם, פגמו אלו הד' פרצופין עליונים, ולא נמשך אליה שפע הצדיק לה.

ודע, כי עון הלצים, קל מכלם, ולכן אינו

ועוד טעם אחר, כי מלוי בגימטריא אלהים שהוא דין, והנקבה גם היא דינין, ולכן אינו יוצא אליהם רק המלוי לבדו שהוא דין. והנה נתבאר טעם, למה נקרא אמה, שהוא על שם ההארה בעצמה היוצאת, שהיא מלוי דע"ב, מ"ו, כמנין אמה.

עוד טעם ב', בערך המקבל, כי הנה הם ד' בחי' לאה נקבות, וכל אחת נקראת אמה. אימא, ואל תקרי ד' אמות, אלא ד' אימות.

עוד טעם ג', בערך המקום שמשב יוצאים, והוא, כי אעפ"י שכל ד' לאות האלה, נעשים משתי מלכיות דאו"א כנ"ל, עכ"ז כלם נקראים על שם אימא עילאה, ולכן נקראים אמות, לשון אימות. והוא, כי לולי שנכנסת מלכות דאבא תוך אימא, לא היתה מצטיירת שם אותה ההארה הנקראת לאה, ולכן נקראים כלם על (שם אותה הארה הנקראת לאה) אימות. אמנם נקראות אמות ולא אימות, לרמוז: כי שם אהי"ה הוא בבינה, ויש בו מ"א אותיות כמנין א"ם, בפשוטו ובמלוי ובמלוי מלוי, והנה הם ד' בחי' א"ם, ולכן נקראים ד' אמות.

מסכת נדרים

מאמר בגמרא מסכת נדרים פ"ג דף כ"ב ע"ב, וז"ל, אמר רבה בר רב הונא, כל הכועס, אפילו שכינה אינה חשובה כנגדו. שנאמר, רשע כגובה אפו בל ידרוש אין אלהים כל מזימותיו כו'. הנה תיבת שכינה, מתחלקת לשנים: ש"ך, ינ"ה. ש"ך הם ניצוצי הדין הנודעים, והוא, כי כשתסיר א' מן אדנ"י, ישאר די"ן. וה' פעמים די"ן, בגימטריא ש"ך, וכשיתחברו עמה ה' פעמים א', בה' פעמים דין, ויהיו ה' שמית אדנ"י. אז נקראת נער"ה טובת מראה, והנה כל הכועס, מגביר הדינים, וממשיך ש"ך ניצוצין של הדינים, ומסלק ינ"ה שהוא אדנ"י. וזמ"ש, אין שכינה כנגדו, שהוא שם אדנ"י, הנרמז בג' אותיות ינ"ה, שבמלת שכינה.

מסכת סוטה

מאמר בגמרא מסכת סוטה פ"א דף ה' ע"א,

וכשתסיר מהם רבוע האותיות הפשוטות, שהם בגימטריא ע"ב, ישאר המלוי בגימטריא צ"ו, כמנין מהלך, נלע"ד עם הכולל. וזהו כל המהלך ד' אמות בא"י, מובטח לו שהוא בן העוה"ב.

ואמנם היות שם א"י שדברו בה רו"ל בלאה הוא, לפי שעיקר שם זה הוא בלאה, לפי שז"א נקרא ישראל, ולמעלה מן החזה יוצאת לאה לבדה מאחורוי, ולכן נקראת על שמו א"י. אבל רחל יוצאת למטה מן החזה מאחורוי, וגם יעקב יוצא שם לפניו דו"א, ולכן אין לה שם א"י בפרטות, כמו בלאה.

ונבאר עתה, ענין ד' מוחין דאבא, המאירים בה כנ"ל, אשר הם סוד הליכת ד' אמות בא"י שארז"ל, וצריך תחילה שתעיין כמה שביארנו בפרשת שופטים, במצות ולא ירבה לו נשים, כי משתי המלכיות דא"א, המתלבשות תוך רישא דו"א, נעשה ד' בחינות, הנקראות לאה; אחת ביסוד דאבא, ושנים ביסוד דאימא, ואחת באחורי הדעת דזעיר אפין בסוד קשר תפילה של ראש. והשתים הם ההארות של מלכות דאבא, והשתים מלכות דאימא. וזה סדרם: אבא אימא, אבא אימא. וההארות ד' מוחין דו"א, הם מצד אבא נמשכות. והנה בלאה ראשונה הסמוכה עם יסוד דאבא, שם מאירים כל ד' מוחין דאבא. ובלאה הב', נסתלקה הארת חכמה דאבא. ובלאה הג', נסתלקה הארת בינה דאבא. ובלאה הד', נסתלקו הארת עיטרא דחסד דאבא, ואין שם רק הארת עיטרא דגבורה דאבא. והנה כל אלו הד', הם מוחין דאבא. ואין לנו עתה עסק במוחין דאימא. והנה אע"פ שהם ד' מוחין דאבא, בבחי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן כנודע, עכ"ז נודע, כי כללות כל אבא, הוא הוי"ה דע"ב דיודין, וכולם נקראים בחינת הוי"ה דיודין. ונודע כי מלוי הוי"ה דיודין הוא בגימטריא מ"ו, כמנין אמ"ה, ואלו הם סוד ד' אמות הנזכר, שהם הארות ד' מוחין דאבא, אשר דרך כללותם הם הוי"ה דיודין כנזכר. והשורש שלהם, נשאר בתוך מוחין דו"א, והארתם לבד שהם המלויים שלהם, הם היוצאים ומאידים בד' בחי' לאה הנזכר, לכן אין אנו רומזים אלא למלוייהם בלבד, שהם ד' פעמים מ"ו, כמנין אמה.

כל הו"ק כבתחילה אמנם עלתה עמו כפי עליתו. כי כיון שחג"ת שלו נתפשטו, ויצאו מתוך הנה"י שהיו כלולים בתוכם, נשארה הנקבה רבוקה בסוף הג' ספירות, בספירת הת"ת, ועלתה עמו בעלייתו, והיתה בסוף הת"ת, כנודע כי יש אל נוק' דו"א בחי' אחרת למעלה, אצל הת"ת דו"א, עם היות עתה מציאותה למטה תחת היסוד. ואחר כך בזמן הגדלות, שחזר ז"א להגדיל עוד, ונתוספו בו המוחין שהם חב"ד. ונתבאר אצלינו, כי החג"ת שלו נתעלו, ונתהוו בבחי' חב"ד, והנה"י נעשו בחי' חג"ת. ואז עלתה גם היא עם הת"ת שנתעלה בסוד הדעת כנזכר, וגם היא יש לה בחי' אחרת במקום הדעת, והיא סוד ד' רבתי דאחד, והיא בחי' קשר של תפילין של ראש. והרי איך לעולם היא עולה עמו, ואינה יורדת כשהוא עולה.

שם פ"ג, דף קי"א ע"א, וז"ל, א"ר ירמיה בר אבא א"ר יוחנן, כל המהלך ד' אמות בא"י, מובטח לו שהוא י' עוה"ב כו'. יש במצוה זאת ב' כוונות: האחד ברחל, והב' לאה. כי כל אחת משתיהם, נק' א"י. כוונה האחד שהיא ברחל היא שתכוון, כי רגלי ז"א, שהם נו"ה שבו, הם מהלכים ברחל, וממשיכים לה על ידי הליכה זו, תרין מוחין שבה, שהם חו"ב, הנעשים מנו"ה דו"א כנודע. והם נעשים לה מן המוחין דו"א, אשר מצד אימא, מנו"ה שבה, שמתלבשים תוך נו"ה דו"א כנודע. ותכוון, כי ב' המוחין שבה, הנעשים לה ע"י נו"ה דו"א, הם ב' שמות י"ה במלוי יודין, כזה: יו"ד ה"י, יו"ד ה"י, והם בגימטריא ע', כמנין הליכה.

כוונה הב' שהיא בלאה באופן אחר, כי הנצח וההוד המהלכים בה, הם תרין פירקין עילאין דנו"ה שיש באימא, שבתוך חו"ב דו"א. משא"כ ברחל, שהכוונה היתה, בנו"ה עצמם דו"א.

עוד יש שנוי אחר, כי שם היו שני מוחין בלבד דמצד אימא כנ"ל, ונרמזו במלת הליכה. אבל בלאה, הוא המשכת ד' מוחין, וכלם מצד אבא כמו שנבאר. האמנם לפי שאינם מאירים בה ד' מוחין, אלא באמצעות אימא המלבשת אותו כנודע. לכן צריך לכוין במלוי האחורים דהוי"ה דס"ג דאימא, שהם בגימטריא קכ"ו,

על ידי נשמות הצדיקים. וכאשר יעלו נשמות הצדיקים מן המלכות, בסוד מ"ן שלה, מיד מאותו התעוררות, ימשך התלהבות ותשוקה לת"ת, בסוד זרוע שמאל, בסוד שמאלו תחת לראשי. ומקבל הת"ת לכלה בשמאלו, שהוא שמעון, שם עון, כדאיתא בפרשת משפטים.

ואפשר עוד עד"ו, כי התעוררות הזווג, הוא סוד החבוק, והחבוק מתחיל בימין, דאשיט מלכא ימיניה לקבלא למטרוניתא, וא"כ כאשר יהיה התעוררות ת"ת לקבל הכלה, מושיט לה ימינו, בסוד מגן אברהם, שבתחילת ג' ראשונות. ואחר כך שוי שמאליה תחת רישא, בסוד אתה גבור, שהיא ברכה שניה. וזמ"ש כאן, כי הת"ת שהוא השוכר בית, שהיא מלכות, מחמת דאובן, שהוא חס"ד, אור"ר ב"ן, כאשר יושיט ימינו אליה, עיקר הושטת ימין, הוא לשמעון שהוא השמאל, להשים אותה תחת ראש הכלה, כי לא יוכל השמאל להשים ראשו תחת הכלה, כי אם ע"י הושטת הימין תחילה, ונמצאת הושטת הימין שהיא דאובן, מעלה שכר ושפע לשמעון שהוא השמאל, כדי שיוכל להשים השמאל תחת ראש הכלה.

שם, והשוכר בית מבני העיר. מעלה שכר לבעלים כו', הכונה היא, כי עיר מדת המלכות, ובני העיר, הם נשמות הצדיקים שבה. ובי"ת, היא נקודה פנימית שבמלכות, בת י', בסוד בת עין. ושוכר הוא חתן, שהוא ת"ת, השוכר נקודה אמצעית שבה, ע"י נשמות הצדיקים שבה שהם המחברים ת"ת במלכות, מצד מעשיהם הטובים. ות"ת מעלה שכר לבעלים, שהם חו"ב, שמשם נשמות הצדיקים יוצאים, ע"י זווג העליון כי הנשמה מבינה, כנודע. וכמו שנשמות הצדיקים מן המלכות, בסוד מ"ן שלה, מיד תפארת בסוד מ"ן. לזווג העליון, כי תפארת ומלכות הם בני חו"ב, כמו שנשמות הצדיקים ההם, בני תפארת ומלכות.

אי נמי השוכר שהיא אימא עילאה ה' שוכר והיא ה' ראשונה שבשם הוי"ה. ובי"ת, היא מלכות, בת י'. ומעלה המלכות אליה, בסוד עלמא דאתי, ובסוד עטרת בעלה. ובני העיר, הם שבע נערות הראויות לתת לה מבית המלך, והיא עולה למעלה, והם נשארים במקומה למטה.

ואפסיקו הלכתא, דאין צריך להעלות לו שכר. ומיהו הני מילי, בחצר דלא קיימא לאגרא דהיינו בזמן שאין בית המקדש קיים, שאין נשמות הצדיקים מועילים לזווג גמור. אבל בזמן שבי"ה קיים, שקיימא לאגרא, על ידי שכר מצות הצדיקים, ועל ידי נשמות הצדיקים. ואין ספק, כי אז לא יבצר זווג זה, כי אעפ"י שבעל הגינה יכנס הוא בעצמו בגינתו, לזרוע גינתו בידו, מ"מ לפעמים יפול הזרע מאליו בגינתו, ותצמיח ורועיה. וצריך התעוררות של התחתונים אף לזווג זה. והטעם הוא, כי כאשר הגינה העליונה, תמצא בעל הגינה זרוע, לא תשים לב לזרעים הנופלים להצמיחם, אם לא ע"י התעוררות התחתונים. משא"כ בזמן שאין ב"ה קיים, כי אחר שאין בעל הגינה זורעה כראוי, היא משתוקקת להצמיח זרעים, ומעוצם תשוקתה מצמחת הזרעים הנופלים מאליהם, ואינה צדיכה להתעוררות התחתונים.

ועוד, כי בזמן שאין בעל הגינה זרוע גינתו נמצא ז"א שהוא יסוד, נהנה שצומחים זרעיו, וז"א שהוא הת"ת, אינו חסר. אבל בחצר דקיימא לאגרא, שהוא בזמן שבי"ה קיים, ובא לזרוע בעל הגינה בגינתו, ובמקום שזרוע זרעיו המשובחים, מוצא זרעים אחרים באותו מקום שנופלים שם מאליהם, ואי אפשר לשני זרעונים לעלות ביחד, אם לא ע"י התעוררות דב התחתונים, כי אם לא כן, ימצא שזה נהנה יסוד, וזה חסר ת"ת, שאינו מצמיח זרעיו, לפי שיש אחרים שקרמו להם במקומם. והדברים עתיקים, ודי בזה.

שם, והשוכר בית מראובן, מעלה שכר לשמעון כו'. והענין הוא, כי ראובן הם נשמות הצדיקים שבמלכות, שהיא מת"ת, מלשון התפאר עלי גו', מתפארת בהם למלך העליון, ואומרת, דאו בנים שגדלתי, והחתן השוכר שהוא ת"ת, שוכר הבית, שהיא מלכות, בסוד בת י', כנזכר, מצד נשמות הצדיקים שמתפארת בהם כנזכר ואומרת ראו בן כו'. וזמ"ש בראובן, כי שוכר שכרתיך בדודאי בני, בסוד נשמות הצדיקים, דיהבי ריחא לעילא, כד"א הדודאים נתנו ריח, דאינון תדין כרובין דתחזתא, דיהבי ריחא

דינים, שהם באימא ובמלכות, ושתייהם כלולים למעלה באימא, ולכן פוגם באימא, כי גורם התגברות כל אלו הדינים שבת.

ועון מספרי לשון הרע חמור מכולם, וכמו שאמרו ז"ל (ס) שהוא חמור מן ע"ז וגלוי עריות וש"ד, לפי שגורם לשפוך דם חבירו, ולכן פוגם אפילו בז"א, ומסלק הארתו מן התחתונים, ונשארת השכינה בלי שום הארה כלל. ולכן מספרי לשון הרע, חמור מכלם. ונודע כי ז"א הוא אות ו' של ההוי"ה, והוא נקרא לשון, בסוד לשון למודים, ולכן פוגם בז"א, ובסוד לשון המשקל, האמצעי המכריע בין שתי הכתפות.

מסכת בבא קמא

אמר שמואל: ד' מאמרים אלו דמסכת בבא קמא, הועתקו מכתבת יד הרב הגדול זלה"ה.

וז"ל, שלח ליה ר' אבא בר זבדא למרי בר מר, בעי מיניה מרב הונא, הדר בחצר חבירו שלא מדעתו, צריך להעלות לו שכר, או לא. (ע) הכונה היא, כי יש ב' מיני זווגים בחצר, שהיא מדת המלכות, אם זווג בזמן שבית המקדש קיים, וזה זווג גמור, נעשה ע"י תפארת ויסוד, שהם ב' זוין, חבירים זה עם זה. או זווג בימי הגלות, שנעשה ע"י יסוד לבדו, שלא מדעתו. פירוש: שלא מדעת ו', שהוא התפארת. כי זווג שבזמן הגלות, הוא מורע היסוד, הנכנס במלכות שהוא חצר כדאמרן. ומצמיח עץ כל פרי אשר זרעו בו, והורע עצמו חוזר ונופל לארץ העליונה, וחוזר וצומח מעצמו. וזה נמשך מצד היסוד, כד"א אור זרוע לצדיק דייקא. (ס)

ומיבעיא ליה, אם צריך להעלות לו שכר, או לא. פירוש: אם צריך התעוררות מהתחתונים, ממעשה הצדיקים, ונשמות הצדיקים, דוגמת מ"ן דסלקין לקבל מ"ד בזווג הגמור, שמדעת חבירו, דהיינו תפארת ויסוד. או דילמא, אין צריך התעוררות התחתונים לזווג, זה אלא נעשה מעצמו.

גורם רק סלק הארת א"א, להאיר בתחתונים. ועון התנופות חמור ממנו, כי גורם לסלק גם הארת אבא, שהיא יותר גרועה, ואינו מאיר בתחתונים. ועון השקר גדול ממנו, כי גורם לסלק מן התחתונים גם הארת אימא. ועון מספרי לשון הרע, חמור מכולם, שגורם לסלק מן התחתונים, אפילו ההארה התחתונים של ז"א. והנה עון הלצים קל מכולם, לפי שאינו עושה שום מעשה כלל, רק דבור קל היוצא מפיו, ובפרט במ"ש רז"ל, כי היושב ובטל מלעסוק בתורה, נקרא לץ. כמ"ש בפרקי אבות, ר' שמעון אמר, שנים שיושבים ואין ביניהם דברי תורה, הרי זה מושב לצים כו'. נמצא שהוא קל מאד, ולכן אינו מסלק רק הארת א"א העליון מכלם, אשר בדבר קל היא מסתלקת לרום מעלתה. והנה מה שגורם הלץ, הוא מבואר אצלינו בשער רוח הקודש, בתקון עון הלץ (ג) וע"ש, איך באחוריים של האצילות, יש ק"ך צירופים של אלהים כמנין ל"ץ, כי הליצנות גורם להגביר כח אלו הדינים של ק"ך אלהים שבאחוריים, ומעלה אותם כנגד א"א, ואז מסלק הארתם מלהאיר למטה. ואם אינו מתלוצץ, מורידם למטה, עד עולם הבריאה.

ועון התנופות חמור יותר, לפי שהלצים דוברים אמת, אלא שהוא בדרך ליצנות. אבל התנפים אומרים שקרים, להתניף לחבריהם, ולכן גורמים, כי גם אבא יסלק הארתו למעלה, ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, כי חנפים בגימטריא קפ"ח, שהם אחוריים דאבא, שהם אחוריים דהוי"ה דיודיין, שהיא בגימטריא קפ"ד, ועם ד' אותיות הפשוטות של הוי"ה עצמה, הרי קפ"ח.

ועון השקרים חמור ממנו, כי אלו השקרים אינו מדבר, מי שמשקר ואינו מזיק בדבורו, אמנם הוא בשקרים, אשר על ידם נמשך הזק וחסרון ממון לזולתו, ולכן גורם לסלק גם הארת אימא. ונלע"ד ששמעתי ממורי זלה"ה, כי שקרים בגימטריא תר"ן, שהם ב' פעמים שכ"ה

הגהות ומראת מקומות

(ג) שער רוח הקודש תקון ז' דף ט"ז ע"ב. והואיל. (ס) ירושלמי פאה פ"א. (ע) ב"ק כ"א. שער מאמרי רשב"י פרשת נשא דף קפ"ג ד"ה (פ) זהר תרומה אות תשמ"ב ובדפו"י ריש דקס"ו.

הוא, שהוקשה לו בפסוק, שהיל"ל פור בניקוד צירי"י, והיל"ל פור ונתן לאביונים, צדקתו עומדת לעד. אבל באומרו פור בפתח תחת הזיין, נראה לשעבר, לזה אומר, כי כוונת הכתוב היא, להגדיל כח הצדקה, כי לא די מה שמפור הצדקה לשם צדקה, אלא אפילו מה שכבר פור אותה לשעבר שלא לשם צדקה, ואח"כ נמלך ליתנה לשם צדקה, אפ"ה צדקתו עומדת לעד. כענין אותו מעשה של שר העיר, שנתחלפה מטתו במטת החכם, כשנפטר ועשו לו כבוד גדול, מפני שפעם אחת עשה סעודה גדולה, וזימן גדולי העיר, וכשראה שלא באו, נתנה לעניים. וזמ"ש הכתוב, פור בפתח תחת הזיין, כלומר מה שכבר נתן לשעבר שלא בתורת צדקה, ואח"כ נמלך ונתן לאביונים, עכ"ז שכרו גדול, כי צדקתו עומדת לעד. פי' שאף על פי שלא חלק הסעודה לעניים, אלא לפי שלא היה מתקיימת תפסד, האכילה לעניים, עכ"ז צדקתו עומדת לעד ותתקיים. והרי כי גדול כח הצדקה. אמר שמואל: קרוב לזה פירש הרב ז"ל, בביאור פסוק זה, בשער הפסוקים.

מסכת סנהדרין

מאמר פ"ג דף כ"ו ע"א, וז"ל, הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר, א"ר טלטולא דגברא, קשה מדאתתא כו'. הנה נתבאר אצלינו, כי המוחין דז"א, נעשים ע"י זווג אר"א, ואז מתעכבין בבחי' עיבור בבטן אמם זמן מה, ומשם יוצאים ומתלבשים תוך נה"י דאימא, ואח"כ נכנסים תוך ז"א. נמצא כי שני טלטולין יש אל המוחין של ז"א, כי תחילה נכנסים תוך נה"י דאימא, ואח"כ טלטול שני, כשנכנסים תוך ז"א. אמנם טלטול של הנוק' דז"א, אינו רק פעם א', כי כשיוצאים מז"א, תכף נכנסים תוך הנקבה, לפי שהמוחין של הנוקבא, אינם באים אלא מן הארת המוחין דז"א בלבד. ונמצא כי אלו המוחין של הנוק', כל זמן היותם תוך

לא יפגמו ברשות הרבים, שהוא למטה ממלכות דבריא. ולפיכך ברשות הרבים פטור, כי שם ביתם תמיד, ודרכם בכך. משא"כ בקרו, שהיא קליפה תחתונה, ואין דרכה לעלות אפילו במקום זה. ואלו דרכם בכך מתחילתם, כי ג' אלו כנגד בי"ע, וקרו בסוד עשיה, ותפגום בעלותה למעלה משן ורגל, בסוד בריאה יצירה, ודרכם בכך. אבל כאשר יגיעו לפגום בחצר הניזוק שהיא המלכות, או תפגום ח"ו בכללה, ולפיכך משלם נזק שלם.

ואולם פגימה זו תהיה, באחד משני מינים, אם שתפגום ממקומה למעלה, בסוד התעוררות הדינים במלכות. או שתעלה עד הבריאה, בסוד צידי ר"ה, ותפגום למעלה. כי לדעת רב, ימשך פגימה למעלה מצד התעוררותה ממקומה לבר. וזהו ענין מחזרת, אעפ"י שכלה ברשות הרבים. ואמנם לדעת שמואל, לא ימשך ממנה פגם רק בעלותה ממקומה, ותעמוד כולה בבריא. ולפיכך פוטר מחזרת, אא"כ שבקתה דרחבה וקמא ואזלא בצידי הרחבה.

מסכת בבא מציעא

מאמר פ"ב דף כ"א ע"ב, וז"ל, ת"ש, הגנב שנטל מזה ונתן לזה, וכן גולן וכו', וכן ירדן שנטל מזה ונתן לזה כו'. הנה זה תבין ממה שביארנו במאמר ספר הוזהר פרשת ויקהל דף ר"ג, בענין קליפה שנקראת קליפת נוגה, שלפעמים היא בקדושה, ולפעמים היא מסאבא. והיא סוד הירדן, שנטל מזה ונתן לזה, כפי הפוכה בזמן ההוא, וע"ש פ) איך הירדן מקיף ארץ ישראל.

מסכת בבא בתרא

מאמר פ"א ד"י ע"ב וז"ל א"ר אבהו שאלו את שלמה נ' דוד, עד היכן כחה של צדקה, א"ל צאו וראו מה פירש דוד אבא, פור נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד גר'. הענין

הגהות ומראה מקומות

פ) שער מאמרי רשבי"י דף קנ"ז.

והנה ג' אבות אלו התחתונים שבקליפה, לפעמים יפגמו במקום הקדש ובנצוצות הקדושות שבמלכות. וזה הוא חצר הניזוק, ולפעמים יפגמו במה שלמטה ממנה, במקום שליטת הטומאה ג"כ, ובסוד אלהים אחרים, וזהו דשות הרבים.

וכאשר יהיה הפגם מצד הקדן, שהיא הקליפה שכנגד המלכות, אין לה כח לפגום במלכות, אלא במה שלמטה ממנה, רק עד חציה, שהם עד נה"י שבה, וזמ"ש דהע"ה, אל תעלני בחצי ימי, כי עד שם מגיע הפגם מן הקדן, שהוא כנגד המלכות. ולפיכך אמר אחשוורוש לאסתר, ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש, כי עד שם שליטת קליפת הקדן שכנגד המלכות כדכתיבנא, ומ"ש ותעש, ר"ל תוסד הקליפות מחצי המלכות. ולפיכך קרן אינו משלם אלא חצי נזק, והיינו עד חצי המלכות ולא יותר. וזה הוא, כאשר לא יתמיד הפגם ההוא, רק פעמים שלש, שהם כנגד נה"י, שהם שור תם. בסוד יונתי תמתי, המתיוחדת ומתקשטת בג' אלו, ואז נקראת תמתי, ויעקב בעלה, נקרא איש תם, כי ת"ת למעלה מנה"י, וכאשר יתחבר ת"ת עם ג' אלו, הנקראים תם, יהיה אמת. וזהו תתן אמת ליעקב, ויעקב הוא תם, ויושב באוהלים אלו.

אמנם כאשר יתמיד הפגם בעון הדור, עד ד' פעמים, וזהו שור המועד, אז ח"ו יהיה הפגם בכלם, ולפיכך משלם נזק שלם. וסוד קליפות אלו במקום המות, ולפיכך שור תם, יש לו שתי אותיות ממות, ומועד יש לו ג"כ ב' אותיות ממות, וכל עוד שלא הועד, יגיע הפגם עד ג' אלו, ויקרא עד חצי המלכות. וכאשר יתחבר אותיות מ"ו ממות, באותיות ע"ד ממוע"ה, יהיה מועד. כי ע"ד הוא ת"ת, עד תאות גבעות עולם, וכשהיה עוד הפגם, עד הפגם הד', יגיע עד ת"ת שבה, ויתחבר מ"ו עם ע"ד שהוא תפארת, ויהיה מועד. וההעדה היא בה' מינים, שהיא נגיחה נגיפה כו', שהם קדן ותולדותיו, כנגד ה' גבורות שמצד המלכות.

הנה נתבאר ד פרטי הקדן, ואולם הקליפות שכנגד הוד וגבורה, שהם רגל ושן, להיותם עליונים, למעלה מן הקליפה שכנגד המלכות,

ונמצאו הבעלים שהם ת"ת ויסוד, בטלים מן הזווג, דבעלמא דאתי אין בו זווג, בסוד יום הכפורים. אלא שאימא עלאה, מעלה שכר לבעלים, שהם ת"ת ויסוד, ומשפעת להם מאורה להשפיע להם בסוד שאר וכסות, ע"י המלכות, ולא בסוד עונה.

שם בגמרא כיצד משלמת מה שנהנית, א"ד ובמחזרת, ושמואל אמר, אפילו מחזרת נמי פטור כו'. הנה הד' אבות נזיקין הם בקליפות, והם כנגד אבות העליונים שהם בטרהה. כי שור כנגד גבורה, כדכתיב ופני שור מהשמאל, ובור כנגד אברהם, כי זה באר מים חיים, וזה בור שאון וטיט היון. והמבעה, כנגד ת"ת, למ"ד מבעה כנגד אדם, כד"א כת"ת אדם לשבת בית, והנה במבעה יש שתי שמות מ"ב, וע"ב, עם ג' אבות, שהם שרש ע"ב כנודע, ויהיה הכל ע"ה. הרי מבע"ה כנגד הת"ת, שהוא כולל ימין ושמאל. ובור הוא בגימטריא ד' אותיות אבר"ה, וחסרה המ' שהם המים, כי זה הבור הוא דיק אין בו מים. וההבער, היא המלכות, כי היא האש הגדולה, דאכלה ושציאת כולא, בסוד אשא תכלא. והבער, הוא סוד עבירה, וההבער הוא סוד ע"ב רי"ו, הכלולים במלכות למטה. הרי ד' אבות נזיקין בקליפות, כנגד אבות העליונים, כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים.

ולמ"ד מבעה זה הש"ן, שפעמים נגלה, ופעמים נכסה. הוא סוד ל"ב נתיבות, כנגד ל"ב שיניים שבפה העליון, הסובבים את הלשון, שהוא הת"ת, בסוד בחינתו העליונה. וכנגדם למטה בקליפות, כאשר יבער הגלל עד תומו, ונמצא שכלם מודים, שהמבעה כנגד הת"ת, אלא שזה בבחינתו העליונה, וזה בבחינתו התחתונה. והנה מפני כי שור דומז אל הגבורה, וגבורות סגיאיין אינון, כמד"א מי ימלל גבורות ה', ונכללים בג'; גבורה, הוד, מלכות. שמאלו נמשכים כל הגבורות. לפיכך ג' אבות נאמרו בשור: קרן, ושן, ורגל. והם אותיות שקר, כי הם בקליפה למטה. וקרן כנגד מלכות, כד"א במשוך בקרן היובל, ורגל כנגד הוד, בסוד הידכים, שהם תרין סמכין. ושן כנגד גבורה, בסוד ל"ב אלהים שיש בבראשית, שהם סוד הגבורה, כנגד ל"ב שיניים.

נאמר מזומן לחיי העה"ב. והענין הוא, כי זה מדבר לעה"ב עיקרי, שאינו אחר פטירת האדם, אלא מדבר לעת"ל, שאז כתיב והיה אור הלבנה כאור החמה כו'. והענין כו'. והענין הוא, כי אז יחזור א"א פעם אחרת, לעלות בסוד העבור בתוך א"א, כמו שהיה בעת בריאת העולם. ונדע כי כל חזרת העבור, הוא לחדש מוחין שלהם. ועי"כ יהיה בהם כח להגדיל אור הלבנה כאור החמה שהם זרין. והנה המוחין ההם נקראים חיי העה"ב, כי הם החיות שלהם, כנדע כי המוחין נקראים חיי המלך, בסוד מ"ש רז"ל (ק) המניח תפילין מאריך ימים, שנאמר ה' עליהם יחיו, כי הם החיים הנמשכים אל העה"ב שהיא אימא, ולכן מי שיהיה אז כדאי והגון לעלות בסוד מ"ן למעלה בא"א, לעורר הזווג העליון שבא"א, לצורך עבור המוחין של אר"א, עליו נאמר שהוא מזומן לחיי העה"ב.

ובזה תבין, ענין שמאל הנביא ע"ה, שאמר למה הרגזתני לעלות אותי, שנתירא מיום הדין הגדול לעת"ל, שאף עפ"י שכבר ידע שהוא מבני העה"ב כנוכח, עדיין היה מסופק אם היה כדאי להיות מן המזומנים לעה"ב.

עוד יש כת ד', והם אותם המפורשים במשנה זו, ואלו שאין להם חלק לעה"ב, ג' מלכים ד' הדיטות כו'. כי אלו, אעפ"י שיסבלו עונשם, אינם אפילו מהכת הב' היותר גרועה, שהיא אשר יש להם חלק לעה"ב אחר פטירתם, בסיוע נשמות אחרים, כי אלו אינם עולים כלל לעה"ב לעורר מ"ן בוווג אר"א, אמנם נשארים למטה, בסוד מ"ן שבמלכות נוקבא דז"א, ולא יותר.

הדרוש הב' הוא זה, וז"ל, דע, כי הצדיק עושה זווג למעלה בהיותו בחייו בעה"ז, ואף כי אחרי מותו ופטירתו, אבל כל אחד עושה כפי כחו וכח מעשיו, ובוה יתבאר כמה מאמרים: האחד אומר, כל ישראל יש להם חלק לעה"ב. הב' אומר, ה"ז מזומן לחיי העה"ב. הג' אומר, מובטח לו שהוא נ' העה"ב. והענין הוא, כי

עד לעת"ל, כי אז יגדל מעלת הז"א, ויהיו לו מוחין עליונים יותר, מן הבינה עילאה. (צ) אמר שמואל: עוד מצאתי בשער הגלגול, שכתב מורי זלה"ה, עוד ב' דרושים על ביאור המשנה הזאת, ואעפ"י שהם מקושרים עם הדרושים ההם, אמרתי אני אל לבי, שיותר הם מקושרים במקום הזה, כאשר עיניך תחזנה מישרים. הדרוש הא' הוא זה, וז"ל, והנה אחר שדברנו בעונש נשמות הרשעים, נדבר קצת, בשכר נשמות הצדיקים. ובוה יתבאר חלוק אחד שמצינו בדברי רז"ל, מאמרים שונים בדבריהם, כי פעמים נזכרו פלוני יש לו חלק לעה"ב, או בן העוה"ב, או הרי הוא מזומן לעה"ב, וזה הוא פרטם.

דע, כי אחר פטירת נשמת הצדיק מן העה"ז אם אינו בר עונשין, כי הוא צדיק גמור, הנה יש בהם ג' כתות: כת א' היא, שבאותה שעה עצמה שנפטרים מן העולם, וגם אחר פטירתם, תמיד הם עולים בסוד מ"ן עילאין, בסוד אימא עילאה בינה, הנקראת עולם הבא כנדע, ושם מעוררים הזווג העליון ההוא, ומזדווג אר"א, וכת זו נקרא בני העה"ב. פי': כי כמו הז"א הנקרא בן אימא עילאה, הוא לבדו, עולה בסוד מ"ן עד אר"א, ומזווגם. כן הצדיק הזה, נקרא בן העוה"ב שהיא אימא עילאה, והוא לבדו גורם הזווג העליון ההוא.

כת ב' הגרועה מכת א', והוא, כי יש צדיק שאינו כדאי הוא לבדו, לעלות ולעורר זווג אר"א, אבל צריך שיצטרף ויתחבר עם נשמת צדיק א' עליון ממנו, ובאמצעותו יעורר הזווג ההוא העליון, ועל כיוצא באלו ארז"ל, כל ישראל יש להם חלק לעה"ב, כי כל ישראל הכשרים, אעפ"י שאינם מן הצדיקים גמורים, יש להם חלק מעט, בהצטרפם עם שאר הנשמות, לעלות עד זווג העה"ב העליון, אבל אינם הם לבדם בני העה"ב, כבן בית, העולה לבית אביו יחידי, בלי שום שתוף אחר עמו שיעלהו אצלו. כת ג', גדולה מב' כתות הנזכר, ועל אלו

הנחות ומראה מקומות

פרק ה'. ח"ב שער ציור עולמות סוף פרק ג'.
(ק) מנחות מ"ד סוף ע"א.

(צ) השמטות לספר הזהר בראשית אות שליך
ובדפ"י דף רס"ה: ע"ה ח"א שער הזווגים סוף

ז"א, נקראים מוחין דז"א, אבל אחר צאתם מתוך ז"א, וילך לנקבה, נקראים על שמה, מוחין דנקבה, והנה כי מה שיוצאים מן הז"א, אינם נחים בשום מקום, רק בנוקבא עצמה, וזהו ענין טלטולא דגברא קשה מדאדתא, כי טלטוליו כפולים משל הנקבה.

פי' שני, והוא יותר נכון, והוא, כי בחי' מוחין דיעקב, לגבי מוחין דרחל, הוא, כי נודע שהמוחין של אבא שבז"א, אינם לצורך ז"א עצמו, אלא לצורך יעקב כנודע, ואף על פי שבמוחין של רחל אמרנו שכ"ז היותם בז"א, נקראים ע"ש ז"א, ומפני שהמוחין של אימא עיקרם של ז"א, אלא שהארתם לרחל, מכ"ש במוחין דאבא, כי כל עצמם אינם אלא ליעקב כנזכר, ונמצא, כי יש אל המוחין של יעקב, ב' טלטולין: הא' הוא כניסתם בז"א, והב', כניסתם אח"כ ביעקב, אבל המוחין דרחל, אין להם רק טלטול אחד, והנה ב' פירושים אלו, נרמזו במלת טלטלה גבר, כי יש בו פעמים טל טל, במלת טלטלה, לרמז על הב' טלטולים של הגבר כנזכר.

ועתה צריך אני לבאר, ג' פעמים ט"ל, שיהיה בזרין, ואלו הם: הא' הוא שם יה"ן במלוי אלפ"ין, בגימטריא ט"ל, הב' הוא, ט"ל אותיות שיש בדי' הויר"ת: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן, הג' הוא, ט"ל אותיות שיש בשם אהי"ה דהיה"ן בפשוטו ובמלואו ובמלוי מלוי, אבל אני מסופק איך הם שמעתי מי הם של הזכר, ומי הם של הנקבה, ואפשר לומר, כי השני הראשונים הם זכרים, לפי שהם הויר"ת, והט"ל של אהי"ה, הוא של הנקבה.

אבל הנלע"ד יותר הוא, כי הט"ל של הד' הויר"ת הוא בנקבות, לפי שכלם הם נכללים בהויר"ה אחרונה שהיא ב"ן, שהיא בנוקבא, כמבואר אצלינו, במלת ש"ם של שמ"ע, אבל הב', של יה"ו, ושל אהי"ה, הם זכרים, כי חשובים שיהיו, בגימטריא כ"א כ"א, ועוד כי שניהם באימא, והם בחי' המוחין דאימא שנכנסים בז"א.

וכן נלע"ד ששמעתי סעד לזה, בתיבת מטלטלה גבר, כי יש בו אותיות: ט"ל, ט"ל, ה', כי ב' טלים הם: הא' הוא טל ממש הנודע, שהוא של ג' אותיות הראשונות של ההויר"ה, שהם יה"ו, והב' הוא ט"ל של ה' האחרונה של ההויר"ה, והוא ט"ל אותיות של אהי"ה דהיה"ן, כנודע כי ד' אותיות של אהי"ה פשוט, הוא כולל ד' שמות אהי"ה ממולאים, הב' ביחיד"ן, וא' באלפ"ין, והא' בהיה"ן, והנה אותו של היה"ן, היא באות ה' אחרונה של אהי"ה הפשוט, כדוגמת הויר"ה דב"ן, שהיא בה' אחרונה של הויר"ה, וזו היא הנקרא ט"ל ה"א תתאה, גם יהיה פירושו של ט"ל ה', ר"ל: ט"ל של מלוי היה"ן.

מאמר שם פ"ח דף ס"ט ע"ב, וז"ל, וכי עבר בצלאל משכן בר כמה הוי, בר תליסר כו', אשתכח דכל חד חד בתמני אוליד, וקשה, כי נודע שאין המוחין דז"א נגמרים, עד תשלום י"ג שנים ויום אחד, ואין הולדה בשבעה, שאין המוחין נגמרים, אבל הסוד ההוא, כי בצלאל היה מעולם העליון, הנקרא א"א.

מאמר שם פ"א דף צ' ע"א, וז"ל, כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב, שנאמר ועמך כלם צדיקים וגו', צריך לדעת, כי לפעמים אחז"ל עה"ב, ולפעמים אמרו לעת"ל, דע, כי ב' בחי' אלו, הם באימא עלאה, כנזכר בזוהר, כי אימא נקראת עלמא עילאה, ועלמא דאתי, אבל נודע, כי אימא נחלקת לב' בחי': בינה, ותבונה, והנה בזמן הזה, המוחין דז"א הם מן התבונה, ולכן התבונה נק' עה"ב, לשון הווה, כי הנקבה נקראת עולם, כנודע בסוד מן העולם ועד העולם, תרין נוקבין, והתבונה נקראת עולם שמתעלם ומתלבש ובא תמידי, בבחי' מוחין תוך ז"א, ואל זה רמזו בספר הבהיר, שאלו תלמידיו כו', מאי עה"ב, א"ל, עולם שכבר בא, ר"ל: שבזמן ההוא כבר בא, ונכנס בסוד מוחין דז"א, וכן תרגומו של עה"ב, הוא עלמא דאתי, ר"ל דתדיר אתי ונמשך בז"א, אבל בינה נקראת לעת"ל, לפי שאין ז"א לוקח עתה מוחין עילאין מצד הבינה,

פרק ב': אף הוא ראה גולגולת אחת, שצפה על פני המים, א"ל על דאטפת אטפון, וסוף מטיפייד יטופון. הנה אומר אף הוא, במה שהודעתך, כי הלל הזקן הוא נצוץ אחד מנשמת מרע"ה, ולכן היה עניו כמותו. וגם חי ק"ך שנה כמותו. ואמנם זאת הגלגלת, היא של פרעה הרשע, וכמו שראה אותה מרע"ה, כן חזר הלל לראותה, וידע כי היא היא, ואמר לה על דאטפת אטפון, ר"ל על דאטפת את בני ישראל במים, כמשי"ה כל הבן הילוד היאורה תשליכהו, אטפון. וחזר הלל לדבר עם בני ישראל ולא עם הגולגולת, ואמר להם כך, לא די פרעה שהטיפוהו על אשר הטיפון, אמנם כמו כן כל שאר אומות העולם, אשר יטיפון ויזיקו אותך, גם הם יענשו כמו פרעה. וזמ"ש וסוף מטיפייד יטופון.

פרק ג': עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בג' דברים כו', והענין אומר, כי כתר הז"א נקרא איין. וכתר הנוקבא נקרא אין חסר י"ד, ושכחתי תשלום זה הענין.

שם וז"ל, ר' עקיבא אומר, שחוק וקלות ראש כו', סייג לחכמה שתיקה כו'. נודע, כי נה"י דאבא טמירין תוך נה"י דאימא, וכולם בסוד מוחין תוך ז"א. ונמצא כי יסוד של חכמה הנקרא אבא, תוך יסוד דאימא, והיסוד של אימא הוא סייג של יסוד דאבא, ונקרא שתיקה, לפי שנודע שהיסוד דאימא נקרא שדי, ובמלואו הוא בגימטריא שתיקה. והענין הוא, כי עד המקום שהוא כלה היסוד דאימא שהוא בחוה דז"א, עד שם נעשה סייג אל היסוד דאבא, ומשם ואילך מתגלה לגמרי היסוד דאבא. ואמנם טעם הקראו שתיקה הוא, מפני שבהיות יסוד דאבא תוך היסוד דאימא, יש שם קולות רבים, מפני רבוי האורות שיש שם במקום צר מאד, ומשמיעם קולו, בהיותם מתקרבים אלו עם אלו בדוחק. אבל בצאתם לחוץ שהוא מן החוה ולמטה, מתגלים ומתרחבים ונחים מקולם ושותקים. ונמצא, כי השתיקה א' הוראת גלוי

יש לו הפנים של הוי"ה דמ"ה, והנקבה היא האחוריים שהם בגימטריא ק"ל. וכיון שיש בזכר ב' הוי"ת דמ"ה, הנה יש אחוריים דמ"ה העליון בלאה, ובה ששה אלפיין. ואחוריים דמ"ה הב' ברחל, ובה ששה אלפיין אחרים. ואמנם הוסיף לומר, וחד חרוב, הוא, לפי שבשם הוי"ה דע"ב, יש בה ארבעה יודין, במלוי ד' אותיות הפשוטות. אבל בהוי"ה דמ"ה, אין אלפיין אלא בג' אותיות האחרונות, ולא בראשונה. ולכן אותה האלף החסירה במילוי אות הראשונה, רמו אל חד חרוב, שהוא האלף השביעי, כי אין לאלף הו' סמך להתקיים באחוריים דמ"ה, ולכן הוא חרב.

מסכת אבות

פרק א': וז"ל, אנטיגנוס איש טוכו קבל משמעון הצדיק, הוא היה אומר אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הוו כעבדים המשמשים את הרב שלא ע"מ לקבל פרס. ויהי מורא שמים עליכם. והענין הוא, כי העבד המשמש את רבו, ישמשהו לשתי סבות: הא' לתועלת הרב, הצריך אל עבודת העבד. והשנית לתועלת העבד, המקבל פרס בשביל עבודה זו. ולכן אמר, אל תעברו את הקב"ה לב' הסבות הנז', האחת נרמזת באומר המשמשים את הרב, כי זה תועלת הרב. והב' נרמזת באומר ע"מ לקבל פרס, כי זה תועלת העבד. אמנם תעברוהו לתכלית האחד בלבד, והוא לתועלת הרב, כי כוונתם לעוברו. אבל לא לתכלית הב' התועלת הנמשך להם לקבל פרס. וכנגד האחר אמר, אלא הוו כעבדים המשמשים את הרב שלא ע"מ לקבל פרס, כלומר לתועלת הרב, אבל לא ע"מ לקבל פרס שהיא הבחינה הב', שהיא לתועלתכם. ואולי תטעו ותאמרו, כי מאחר שהוא מקבל תועלת ממנו בעבודתו, ואין אנחנו מקבלים תועלת מידו, א"כ הוא צריך לנו, ואין אנו צריכים לו ונתגים ממנו וע"י כן תזולו בכבודו ח"ו, לזה הזהיר ואמר ויהי מורא שמים עליכם.

הגהות ומראה מקומות

(א) ג"א הודאת (דש"י).

יהודיע, הוא אותיות י"ה ידע, מלשון וידע אלקנה את חנה. והנה י"ה הם אר"א, ונקרא איש חי, לרמוז כי בחייו בעה"ז, עשה הוויג הזה עליון, והכה את הארי, סוד רי"ו, ביום השלג. כבר נתבאר במ"א ר) ענין שלג. אמר שמואל: עוד נתבאר סוד שם בניהו בדרוש הגלגולים ת) וע"ש.

שם בגמרא פי"א דף צ"ז ע"א, א"ר קטינא, שית אלפי שני הוו עלמא, וחד חרוב, שנאמר ונשגב ה' לבדו ביום ההוא. אביי אמר תרי חרוב, שנאמר יחינו מיומים, וביום הג' יקימנו ונחיה לפניו. הנה ז"א נקרא עולם, להיותו בחי' ר"ק. והנה ז"א, הוא הוי"ה דאלפי"ן דמ"ה, ובאחוריו ב' נשים: לאה, ורחל. וז"א מזדווג עם שתיהם. א"כ בהכרת, שגם הוא יתחלק לב' בחי': האחת היא מן הראש עד החזה, ושם בשליש עליון של הת"ת, יש בו בחי' יסוד, המזדווג עם לאה, ומן החזה ולמטה בחי' ב', ובה היסוד דז"א, שבו מזדווג עם רחל, ולכן כל בחי' מהם היא הוי"ה אחד דאלפי"ן דמ"ה, וב' פעמים מ"ה הם צ' דצלם, שהוא בחי' ז"א, שיש בו ב' הוי"ת דמ"ה ושניהם גימטריא מלך, והם באופן זה: כי בחב"ד הם ג' אותיות יה"י, ובשליש עליון דת"ת המכוסה עד החזה, אות ה' תתאה, הרי שם אחד של מ"ה. וגם בנה"י שבו הם ג' אותיות יה"י, ובעטרת היסוד ה' תתאה, הרי מ"ה ב'. והנה בשתי הוי"ת דמ"ה, יש ששה אלפי"ן, וזהו שיתא אלפי שני הוי עלמא, בבחי' הפנים של מ"ה.

גם אפשר לפרשו, בבחינת האחוריים של שם מ"ה דאלפי"ן העולה ק"ל, שיש בו שיתא אלפי שנה ג"כ, ועליהם נאמר שיתא אלפי שני הוי עלמא.

פי' ג', והוא בלאה ורחל, הנקראות עולם, כמבואר בספר הזוהר פרשת ויחי, על פסוק מן העולם ועד העולם. והנה כל עולם מאלו, הוא ששת אלפים שנה, באופן זה: כי הנה נודע שהנקבה היא האחוריים של הזכר, והנה הזכר

יש צדיק שבהיותו בעה"ז, גורם ועושה זווג העליון של אר"א. והזווג הזה אי אפשר לעשות, אלא ע"י מסירת נפשו על קדוש השם, כמו עשרה הרוגי מלכות, שנהרגו בפועל על קדוש השם. או ע"י מסירת נפשו בכח ולא בפועל, בעת ק"ש, בפסוק שמע ישראל, כמבואר אצלינו. והנה מ"ש כל ישראל יש להם חלק לעה"ב, הוא כללות כל נשמות ישראל דרך כלל, שעושים זווג עליון של אר"א הנזכר, הנקראים עה"ב. וזו היא מדרגה תחתונה בענין זווג הזה. עוד יש מדרגה יותר עליונה, ועליה נאמר הרי זו מזומן לחיי העה"ב, והוא ענין זווג אר"א לעת"ל, אחר שיבנה ב"ה בע"ה, כי אז נאמר והיה אור הלבנה כאור החמה וגו'. כי אז יתעלו זר"ן בעילוי נמרץ לאין קץ, ומי יוכל או לעשות זווג עליון של אר"א, בהיותם בתכלית העלוי הנפלא, אשר ע"ז היה מתיירא שמואל הנביא ע"ה, באומרו למה הרגתני כר, ארז"ל, כי חשב שהיה אז יום הדין הגדול לעתיד, אשר מי ומי יזכה אל הזווג ההוא, והיה ירא פן ח"ו לא יהיה מהראויים. ומי שיזכה אז אל הזווג העליון ההוא באלף שביעי, נאמר עליו שהוא מזומן לחיי העה"ב. וזהו מה שיצתה בת קול, ואמרה אשריך ר' עקיבא, שאתה מזומן לחיי העה"ב. (אמר שמואל: צ"ע, דקשיין אהדדי, שבמאמר הוה כתב, עוד מדרגה גדולה מכלם, והוא שנאמר בו מובטח לו שהוא ה' העה"ב. ובמאמר הקודם כתב וז"ל, הכת הג' הגדולה מכלם, מב' כתות הנזכר, ועל אלו נאמר מזומן לחיי העה"ב, ופליגי אהדדי, ואין בידי להכריע.

עוד מדרגה גדולה מכלם, והוא מי שנאמר בו, מובטח לו שהוא בן העה"ב, והוא מי שהוא לבדו יכול לעשות הזווג העליון של אר"א, ונקרא בן העה"ב, והבן זה. וזו היא מדרגה אותם ד', שמתו בעטיו של נחש, כי השלימו עצמם בעה"ז לגמרי, וכעין בניהו ה' יהודיע וחביריו, וז"ס שנק' כך, והענין הוא, כי בניהו הוא אותיות ב"ן יה"י, ר"ל בן העה"ב. גם

הגהות ומראה מקומות

ת) שער הגלגולים הקדמה ל"ו דף מ"ז ע"א בהנדפס בשנת תרס"ג.

ר) שער המצות פרשת קדושים. ע"ח ח"א שער הולדת אר"א וז"ן פרק ה' ד"ה ועיין בביאור.

היסוד דאימא, קס"ו אורות מן התורה, ושאר האורות שהם כמנין מד"ת, הם לבדם יוצאים אל לאה.

מסכת נדה

פ"ה דף מ"ה ע"ב וז"ל, א"ר חסרא, מ"ט דרבי, דכתיב ויבן ה' אלהים את הצלע, מלמד שנתן הקב"ה בינה יתירה באשה יותר מבאיש כ"ו. כבר הודעתך, איך מן החזה של ז"א, יוצאים ב' פרצופים: יעקב דרך פנים, ורחל דרך אחר. ויעקב נעשה מבחי' נה"י דאבא המתלבשים בז"א, ואינו לוקח מן החסדים דאימא כלל. אמנם רחל, נעשה מנה"י דאימא המתלבשים בז"א. והנה מן התפשטות המוחין דאימא בנצח הוד שלה, אשר בתוך נו"ה דז"א, נעשו חו"ב דרחל, ומלבד זה ג"כ נוטלת תוספת הארה מב' החסדים וב' שלישים המגולים, שהם מן מוח הדעת דמוח דאימא, ומהם האירו המוחין שלה ג"כ. הרי איך ניתן בינה יתירה במוחין דרחל, כי בינה היא אימא משא"כ ביעקב.

מאמרי מדרשי רו"ל

מאמר במ"ר פרשת בראשית פדשה א', וז"ל, ר"י שאל את ר"ע, א"ל, בשביל ששמשת את נחום איש גם זו כ"ב שנים, שהיה דורש אכין ורקין מעוטין, אתין וגמין דבויים כ"ו. כבר הודעתך בכונת בשכמל"ו, (ב) כי הנקבות לאה ורחל, הם לוקחות מן הד' מוחין דז"א, הד' אלפין, של ד' אהי"ת, שהם לבושי המוחין, והם בגימטריא מד"ת, בסוד זמדת ימי מה היא. שהוא סוד מלכותו של בשכמל"ו, ובתחילה לוקחת לאה, לפי שהיא עליונה ויותר קרובה אל המוחין, כי היא קשר תפלה ש"ר, ואח"כ יורדים לרחל, וז"ס אתין וגמין רבויים, אלא שלאה נקראת גם, ורחל נקראת את, כי ז"ס

החזה, ואנו צריכים להמשיך אורות היסוד הנזכר בכל פרצוף לאה, והנה הוא נחלק לג' בחי', והם: ג' ראשונות שבה, וג' אמצעיות, וג' אחרונות, ואין הארות שוות.

הנה ג' ראשונות שבה, יכוין להמשיך בהם בחי' אות ה', וג' מלויים שלה, והוא ה"י דידו"ן בחכמה שבה, והיא דאלפין בבניה שבה, וה"ה דההי"ן בדעת, וג' אמצעיות שבה, ימשיך אות ה' בג' ציורים שבה, שהם: ד"י, ד"ו, וו"ה, כנזכר בענין ג' מצות דליל פסח: ד"י בחסה, וז"ו בגבורה, ד"ו בת"ת, וג' אחרונות שבה ימשיך אות ה' בג' מיני הכאות שבה, והם ה"י פעמים ה"י דידו"ן, בנצח, היא פעמים היא דאלפין, בהוד, ה"ה פעמים ה"ה דההי"ן, ביסוד, וכל אלו ההארות, תמשיכם בה מן היסוד דאבא הנקרא תורה כנזכר, והנה ענין ג' הכאות אלו, תכוין בהם, כי ה"י פעמים ה"י, הם בגימטריא רכ"ה, והיא פעמים היא, בגימטריא לא"ה, וה"ה פעמים ה"ה, הם אדניי בגימטריא ס"ה, ועם ל"ד אותיות שיש במלוי המלוי שבו, הם ק' עם הכולל, ודע, כי בכל בחי' מאלו הג', צריך לחבר אות ה' בעצמה עמה, כיצד בג' עליונות שבה, תכוין כי ג' פעמים: ה"י, היא ה"ה, הם בגימט' לא"ה, ועם אות ה' בעצמה, הרי לא"ה, ובג' אמצעיות, שהם ג' ציורים, העולים מ"ב, ועם אות ה' היא בגימטריא שם יהו"ה אהיה, ותחזור ותחבר ב' הבחי' יחד ל"ז ומ"ה, יהיו בגימטריא פ"ג, שהם ענין ב' המלויים שבשתי הויות ע"ב ס"ג, שהם מ"ו ול"ז כנודע, וג' אחרונות שהם ג' ההכאות ועולים שס"א ותחבר ג' הבחי' יחד, שהם: ל"ז, ומ"ו, ושס"א, הרי הכל מד"ת, והיא סוד לאה, הנק' מד"ת כנודע, והנה הארות אלו העולים בגימטריא מד"ת, נמשכים לה מיסוד דאבא הנקרא תורה ואם תסיד מדת מן תורה ישאר קס"ו, והוא האחוריים של ס"ג שביסוד אימא, כנודע כי האחוריים לבדם, הם הנכנסים בז"א, ונמצא כי כשיוצאים אורות יסוד דאבא, כמנין תורה הנתונים תוך היסוד דאימא דאחוריים, שהוא הו"ה דקס"ו הנזכר, אז לוקח

הגהות ומראה מקומות

(ב) שער הכונות ענין כונת ק"ש סוף דרוש ו' במלת ועד, ע"ה ח"ב שער לאה ורחל פרק ג'.

ולחפכם עד שירדו ביסוד. ואח"כ והפוך בה ב', לחזור לעלותם למעלה, להגדיל לז"א. ונתן טעם באומרו דכלא בה, פי' כי כל הגדלת ז"א, תלויה בהפוך זה. גם אפשר לפרשו על ה' גבורות הנקבה, ע"ד הנזכר ממש, אלא שצריך לפרש מלת ב"ג להפך, כי אות ב' הם ב' הגבורות התחתונות המגולות, ואות ג' הם ג' עליונות המכוסות כנודע. עוד מצאתי כתוב במקום אחר וז"ל, בן ב"ג ב"ג אומר כו'. דע כי המשנה הזאת מדברת בענין החזרת ה' חסדים, כמנין ב"ג, כאשר נופלים ביסוד ז"א, וחוזרים לעלות ממטה למעלה, והשאר תבין מעצמך.

שם משנה בן ה"א ה"א אומר, לפום צערא אגרא. הנה ידעת, כי בכל ד' בחי' מילוי החזיר"ת, לא יש בהם ההי"ן כפולות, אלא בהוי"ה דב"ן אחרונה, וזהו ב"ן ה"א ה"א, שהוא ענין ההוי"ה דמלוי ההי"ן, שיש בה ב' ההי"ן כפולות.

פרק ו': רמ"א, כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה כו'. ביאורו הוא זה, כי לשמה, ר"ל: לשם ה'. ר"ל: שימשיך התורה לאות ה', זהו זה היא בלאה, והתורה היא יסוד דאבא שבתוך ז"א. והנה מן החזה ולמטה. יש ב' פרצופים, אחד של יעקב בפנים דז"א, והוא לוקח האורות יסוד דאבא. והב', היא רחל באחוריים דז"א, ולוקח האורות יסוד דאימא. אבל מן החזה ולמעלה, אין שם אלא בחי' לאה באחורי ז"א. וסבת היות המקום מכוסה בשני כסויים, שהוא אורות דאבא המכוסים תוך יסוד דאבא ותוך יסוד דאימא כנודע, כי לכן לא יבא בחי' יעקב מן החזה ולמעלה. אמנם כל האורות של אר"א, יוצאות אל לאה, וזו היא כונת עסק התורה לשמה, שיכוין להמשיך אורות יסוד דאבא הנקרא תורה, אל לאה עליונה, הנק' אות ה', ועי"כ מתמתקים הדינים הקשים אשר בה, כנודע כי לאה נקראת דינא קשיא. ולכן שכרו גדול, כנזכר במשנה הנזכרת. ונמצא כי כל הכוונות צריכות להיות עיי אות ה', כמו שנבאר, וזהו לשמה: לשם ה'. והענין הוא, כי הנה פרצוף לאה, הוא מכון ממש כנגד היסוד דאבא, במקום שהוא מכוסה, שהוא עד

החכמה, והשגחה בגלוי. וזוה תבין מ"ש בזה, בהקדמת בראשית, א"ר אלעזר, מלה בסלע משתוקא בשנים. פי': כי נודע שהאורות בהיותם מגולים, ומאירים כפליים. ולכן המלה בסלע, שהוא בהיותם נסתרים, האורות משמיעים קול. משתוקא בשנים, שהוא אחר שנתגלו, כי אז הם שותקים ודוממים כנזכר.

פרק ד': בן זומא אומר, איזהו חכם הלומר מכל אדם כו'. פה נרמז יחוד השי"ת, ב"ר אותיות הוי"ה: איזהו חכם הלומד מכל אדם, כנגד אות י' שבחכמה. איזהו גבור, כנגד אות ה' שבבינה, שנקראת גבורה, בסוד אני בינה לי גבורה. איזהו עשיר, כנגד אות ו' שבת"ת, הנקרא עשיר, כנזכר ב"מ פרשת כי תשא, בפסוק העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט. איזהו מכובד, כנגד אות ה' תתאה, הנקראת כבוד כנודע, והאדם הקורא משנה זו, יכוין ביחוד הזה.

שם, וז"ל, ר' לויטס איש יבנה אומר, מאד מאד הוי שפל רוח, שתקות אנוש רמה. כבר ידעת, כי ז"א נקרא ישראל, וכן יעקב, יש בכל אחד מהם הוי"ה אחת דמ"ה. וכאשר ז"א משפיל ראשו למטה, ומסתכל ביעקב ומאיר בו, וזמ"ש מאד מאד, ב' פעמים מ"ה שבז"א וביעקב, צריך שתהיה שפל רוח, כדי שתגרום שמ"ה דז"א תאיר במ"ה דיעקב. אבל הבעל גאות, גורם הפך מזה, ואומרו שתקות אנוש רמה, רמז אל רחל שבאחורי ז"א. והנה הנקבה היא אחוריים פשוטים של אלהים, שהם בגימט' ר'. ועומדת באחורי ז"א הנקרא מ"ה, וזו מלת רמה. ויותר טוב הוא להיות רמה בפת"ח תחת הרי"ש, ולפעמים נעשת מרה. אמר מורי זלה"ה, שכחתי הדרוש בפרטיו וכתבתי הכלל.

פרק ה': בן ב"ג ב"ג אומר, הפוך בה והפוך בה, דכלא בה כו'. ב"ג ב"ג, הם ה' חסדים, כמנין ב"ג, המתפשטים בז"א. ונודע, כי ב' החסדים העליונים מכוסים, וג' התחתונים מגולים, ולכן נתחלקו בשתי אותיות ב"ג. והנה אלו יורדים עד היסוד כנודע, ואח"כ חוזרים ועולים למעלה להגדיל לז"א, לזה אמר הפוך בה, כנגד היידיה הא', ואמר שתכוין לתורידם

בפרשת ויקרא דף י' ע"ב, בגין דהאי יר"ד קוצא א' לעילא כו'.

והענין הוא בקצור מופלג, כי אין לך דבר פחות מעשר כמ"ש, והוא צורת הוא"ו, יש בה ראש ותוך וסוף, והם סוד ג' יודי"ן. וכל אחת מהם נחלקת: לרישא, גזעא, ושבילא, הרי ט'. והם חב"ד, י' עילאה, והג"ת, י' אמצעיתא. ונה"י, י' תתאה, ושלתם אות י' כזה, ועל זה נקרא ז"א א"ת, בגימטריא ט' ובהתחברות י' עמה, נהר דנגיד ונפיק, בחי' היסוד ו' זעירא בלתי דאש, אז נעשת ה', ד' על ו'. כי ר' דיסוד גנוז ברחם ידיה, כי היא צורת ד', בסוד משרז"ל ה) כשם שיש צידים ודלתות לאשה, כמשה כי לא סגר דלתי בטני, ונאמר כי נהפכו עליה צידיה, וסוד הציירים, היא צורת י' שבאחורי הד', וכשהדלת נשבר ציר שלה, נעשת ר', בסוד אל אחר, ואין להאריך בזה. ואמנם לכן ד' דאחד דבתי, להיות בה עובי ב' דלתי, הרי בזה מצאנו, היות בה ב' דלתות וב' צירים, ובהתחבר ב' דלתות אלו, יהיו צורת מ"ם סתומה, כזה ס', ואז נעשית סוד י"ם, כי תחילה בהיותה דלת, לא נכנס בה היסוד, רק צורת ו', ומתחברות שערים ר' עם ד', ונעשת ה', ועתה בעשותה מן אות ד' צורת מ"ם סתומה, גם הוא עלה במחשבה, והרים ראש באות ר' שלו, ונעשה למנין עשרה, ונתחברו ונעשו י"ם. והנה ה' וי"ם הם שוים במספרם, אלא שזה לחשבון זעירא, וזה לחשבון ברבא.

ונחזור לענינינו, כי גם ז"א הוא נק' ו', אלא שבתחילה היה קטן, בסוד הדל נא מי יקום יעקב כי קטן הוא, ולכן נקרא אות ו' שבשמו הגדול יתברך ז"א, כי ב' אותיות הראשונות אין בהם שנוי. האמנם בשתיים האחרונות, יש עלייה וירידה, והכל תלוי ע"י מעשה התחתונים בסוד תנו עוז לאלהים על ישראל גאותו, ואין הגאווה אלא בראש. והוא סוד מנחל בדרך ישתה ע"כ ירים ראש, כי ע"י נחל קדומים שהוא הבינה, מרים הז"א ראש, ונעשה אות ו', בסוד

היותו מהלך ת"ק שנה עניינו הוא, כי האחוריים של אהי"ה דיודין הנזכר, הוא בגימטריא תקמ"ד, כזה: אל"ף, אל"ף ה"י, אל"ף ה"י יו"ד, אל"ף ה"י יו"ד ה"י, ואם תסיר אותיותיו הפשוטות של אחוריים, שהם בגימטריא מ"ד, ישארו אותיות המלוי בגימטריא ת"ק, נמצא כי מהלך עץ החיים והתפשטותו, שהוא המילוי הנזכר, המתפשט בתוך האחוריים הפשוטים, הם ת"ק כנזכר. ותיבת מהלך, רומז גם אל ההוי"ה דס"ג הנזכר אשר באימא, כי המלוי של האחוריים שבו המלואים, שהם בגימטריא קס"ו, והמלוי לברו, הוא בגימטריא מהלך עם הכולל.

אמד שמואל: עוד אפשר עם הכולל, וכולל הכולל, או עם ביי"ת יתירה כמהלך, גם זה הלשון צ"ע. האמנם אם תרצה להבינו, כלך אצל מאמר הגמרא במסכת כתובות הנזכר למעלה, וז"ל, אמד ר' ירמיה א"ר יוחנן, כל המהלך ד' אמות בא"י כו'. ושם נתבאר, שכשתסיר מהוי"ה דס"ג המלאה באחוריים שהם קס"ו, תסיר רבוע האותיות הפשוטות, שהם בגימטריא ע"ב, ישאר המלוי בגימטריא צ"ו, כמנין מהלך עם הכולל.

שם פרשה מ"ג, וז"ל, ר' לוי בש"ר יוסי וזמא, אמר פסיעותיו של אברהם אבינו, היו שלשה מילין כו'. קודם שאכנס בביאור המאמר הזה, מוכרח אני להציע קצת הצעות וכללים בחכמת הקבלה, כדי שתוכל להבין מעט קט מועיד עם שאקצר ועולה בחזקת היד. תחילת כל צריך לבאר, ענין אדם וחווה, הם זרין, הם ב' אותיות אחרונות משמו הגדול יתברך, אשר ז"א הוא כולל ששה ספירות, מחסד עד יסוד, ולכן נקרא ו'. ונוקביה היא בת שבע, ספירה שביעית, שהיא אות ה' תתאה, והמעין, בראות היות הז"א נק' ו', לא יטעה בו לומר, כי אין בו דק ו' ספירות אלו, כי אין קדושה פחות מעשרה. והנה עם ראש ו' זו, יושלם ל"ם, והענין הוא, כי כל יר"ד כלולה מג', בסוד: רישא, וגזעא, ושבילא, הנזכר בזה, בפרשת בלק דף ר"ד ע"א, והאי הוא עצמו מ"ש

הנחות ומראה מקומות

ה) בכורות מ"ת, ע"ח ח"ב שער הירח פ"ג ד"ה ועתה נבאר. מבו"ש ש"ו ח"א דרוש ה', תע"ס שיעור ט' אות פ"א.

עצמה נקראת ת', לפי שמקומה באחורי ד' ספירות ז"א, שהם תנה"י כנודע, וכל אחת כלולה מעשר, ועשר מעשר, הם ארבע מאות.

ועם אור אחד הנזכר הרי א"ת ברחל. ואמנם א' זו שלוקחת רחל, היא אותה הבחי' המועטת, שנתבאר אצלינו בפסוק ותגנוב רחל את התרפים וגו' (בסוד ג) מה שעשתה עונה עקב לסוליתא, עשתה יראה כתר לראשה, והיא הארת אחת מועטת, ונק' א' של א"ת.

גם לע"ה, שזהו ביאור אכיו ורקין מעוטין היין, כי א"ך ור"ק, הם בגימטריא ש"ך נצוצין הנודעים, שהם דינים, ולכן בהיותם אלו תרין נוקבין לאה ורחל נקראות א"ך ור"ק, מורה על היותם מעוטי ההארה, ואין להם רק הארות הדינים, בסוד נע"ר ונערה, הנזכר אצלינו במאמר פרשת בא אל פרעה ע"ש, כי בעת הדינים, היא מתמעטת, ונקראת נער חסר ה', שהוא בגימטריא ש"ך.

שם פרשה ה', וז"ל, ר' נתן בש"ר אחא, ור' ברכיה בשם ר' יצחק אמר, אני אל שדי, אני שאמרתו לשמים ולארץ די, שאלמלא כן, היות מותחים והולכים עד עכשיו כו'. זה תבין ממה שביארנו בשער רוח הקדש, ביחוד של שם שדי, (ד) בבחי' ד' אשר שם, שהוא סוד הק' ברכאן, ושם תראה, כי בשם ב"ן שהוא הוי"ה האחרונה שבד' הוי"ות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, הנה באות ה"א אחרונה שבה, היא בציור ד"י, דל"ת ויוד, הרי כי בסיום כל עולמו אמר די.

(א) שם פ' ט"ו, וז"ל, אר"י בר אלעאי, עץ חיים מהלך ת"ק שנה, וכל מי בראשית מתפלגים מתחתיו כו'. נודע הוא, כי הבינה נקראת עץ החיים, כנזכר בספר הזוהר בפרשת וארא. ונודע כי יש באימא עלאה, ב' שמות: הא' הוא אה"ה דיודי"ן, שהוא בגימטריא ע"ץ עם הכולל, והב', הוא הוי"ה דס"ג, עם עשר אותיות המלוי, הם ע"ג, כמנין החיים, וז"ס עץ החיים. האמנם

מ"ש בספר הזוהר, כי בכל אתר את איהי נוקבא. והענין הוא, כי מן הר' אלפין של המוחין הנזכר, יוצאת הארה ונחלקת בין לאה ורחל, כי לאה לוקחת מספר ג"ם אורות, ורחל לוקח כמספר א"ת אורות, וחבור ג"ם וא"ת, הם מדת, שהם הר' אלפין הנזכר, וטעם אל חשבון הנזכר שמעתי ושכחתי, והנלע"ד ששמעתי הוא זה, או שנפרש, כי לאה לוקחת אורך חכמה וחסד קו ימין, ואורך בינה וגבורה קו שמאל, ואורך שלישי א' דת"ת קו אמצעי. והנה הרעת שהוא בקו אמצעי אין למנותו, כי נכלל בכלל אורך קו ימין ושמאל. משא"כ בשליש הת"ת, שהוא למטה, ואינו נכלל. והנה כל ספירה היא כלולה מ'י, נמצא ד' ספירות ושליש, הם בגימטריא ג"ם. או נפרש, כי הנה לאה יוצאת מן הרעת דו"א, הכולל חריג תרין עטרין, וכן חריג תרי דרועין דו"א, הרי ד"ס ועם שלישי עליון דת"ת, הרי הכל בגימטריא ג"ם. וכל שאר המקומות לוקחם רחל.

גם נלע"ד לפרש, כי הנה ז"א יונק מבחי' הפנים של אימא המתלבשת בתוכו. אבל לאה ורחל הנקבות, יונקות מבחי' אחוריים דאימא, כי לטעם זה נקראים זו"ן קדם ואחור, בסוד אחור וקדם צרתני. ונודע, כי עיקר התלבשות אימא, הוא כנגד מקום לאה, שהוא עד החזה דו"א, כי שם נשלם יסוד דאימא. ומשם ולמטה מקום רחל, ושם גלוי היסוד של אבא, מתפשט עד יסוד דו"א. כי ז"ס ה' בחכמה יסוד ארץ, כי במקום שנתגלת החכמה, שהוא יסוד דאבא, משם התחלת רחל, הנקראת ארץ, ונמצא כי אימא שהיא שם אה"ה, האחוריים שלו הפשוטים, שהם בגימטריא מ"ד, כלם מאירים בלאה, חוץ מן אור אחד מהם שיורד לרחל, ונשארו גם אורות מהם ללאה, ולכן נקראת ג"ם. אבל רחל לוקחת אור אחד בלבד, והנה היא

הגהה

(א) אמר שמואל: ועי' בשער ד' והוא שער החיים, להיות שיש בו תרין מוחין, הנקראים הפסוקים דף ה' ע"ד, כי שם קרא לז"א עץ חריב, וע"ש.

הגהות ומראה מקומות

(ג) מ"ד שה"ש פ"א. (ד) יחוד י"ח ובהנדפס בשנת תער"ב הוא בודף נ"ג ע"א.

בידך. כי או בע"ש, היא מקבלת מכל אחורי הו"א, עד ג' ראשונות, לכן צריך לבעלי מעשה, לצאת בשדה בע"ש, לחקל תפוחין קדישין, ולהכניס או הכלה העומדת שם בשדה, ולהכניסה בביתו פב"פ, וז"ס בתי גואי ובתי בראי, ואין להאריך בזה.

ונקראת שדה, להיות כי הש' צורתה ג' ווי"ן, והם אחורי נה"י ידיה. אלא שלהיותה באחור, הוצרכו להתחבר אורם, ונעשו צורת ש' לאזור כת, מחמת הקליפות העומדים באחוריים, אשר הוא סוד אלהים אחרים, מלשון אחוריים. וז"ס לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, והבן זה.

וז"ס ש' של שקר, הנאחזים בה ק"ר, ונעשים שקר, והנה גם זה לעומת זה עשה האלהים, וכמו שיש נה"י ידקדושה, יש נה"י דקליפה, וגם הם בצורת שי"ן, אלא דאינון בפרודא, כי ק"ר הם בגימטריא ש', אלא דאינון בפרודא, שנפרד היסוד דסטרא אחרא, מנצח הוד ידיה. וז"ס ק"ר, כי אז נתפרדו נחש ורוכבו ולא יכלו להזדווג יחד, כי היסוד שלו נכרת מן הנצח הוד שלו, ונעשה סריס, ונתקרר, וזהו ק"ר, וז"ס כי הנה אויביך ה' כי הנה אויביך יאברו יתפרדו כל פועלי און.

ולכן נרמו זה ביום שבת, כי אז בתחלת ליל שבת, נעשה שדה כנוכר, והם רוצים להתחבר שם בשדה במעשה קין וזהמא דנחש, דכתיב ביה ויהי בהיותם בשדה וגו'. ואז יתפרדו כל פועלי און, ואין להם כח להזדווג. וז"ס המזיקין שנבראו בע"ש, שלא נברא להם גופות, י' משום דאל אחר אסתרס ולא עביד פירין, כנוכר בסבא דמשפטים. כ' ולכן נקרא אל אחר, משום דיתבי באחוריים. וזמ"ש בפרשת בלק, ל' על פסוק אשר הלך חשיכים, שראן בחבורא ומתפרשאן מיד.

הו"א, כנגד נה"י ידיה ממש. וז"ס, וירא והנה באר בשדה, והנה שם ג' עדרי צאן רובצים עליה, הם נה"י ידיה רובצים, על כל מדת המלכות הנקראת באר בשדה, ואגב אורחין, נבאר קצת ענין באר בשדה, כי ב' כינויים אלו, נקראים שם במלכות, ומה ענינם. אמנם הענין הוא, כי בית נקרא בית מושב בני אדם, והוא מקום מושב הספירות בעצמם. אך מאחורי הו"א, אינו נקרא בית, זולת שדה, כי יצא מכלל מדבר שמש, ונכנס לכלל שדה, הראויה לזריעה, בסוד ח' אסתר קרקע עולם היתה, ולכלל בית לא באתה, עד היותה פב"פ, ואז תקרא בית. ואין כח בזה, זולתי ביעקב, אשר הוא המזווג פב"פ, נמצא, כי בית, ושדה, ומדבר, ג' כינויים אלו, הם במלכות. האמנם בית תקרא, בהיותה פב"פ, כנגד נה"י, ולכן נקראת בית, כי צורת קוים, אחד מכאן ואחד מכאן ואחד באמצע, הוא היסוד, האוחז בנ"ה, ושלשתם צורת ווי"ן, כי כלם הם ו' דשמא קדישא, המכונה בשם ז"א, ולכן כל י"ס צורת ווי"ן, בסוד כל הנפש הבאה ליעקב ששים ושש, כי היא היא הקו בעצמה, וחלקיה הנחלקים לעשרה ווי"ן, נעשים ששים, ועצמות ו' זו, הוא סוד היסוד, אשר עליו פירוש בווהר בפרשת שמות, ט' ק' דא יעקב, ושש דא יוסף, דא תרין ווי"ן, ואין להאריך בזה, אעפ"י שיראה למעיין כי דברי סותרים זה את זה, אי איפשי להאריך בזה. נמצא, כי סוד בית, הוא מורה על עת הזווג, בהיותם פב"פ, ובהיותה באחור כנגד נה"י ידיה, אלא שכבר היא מוכנת ומקושטת, ואין חסר בה זולתי החזרת פב"פ, אז נקראת שדה, כעין שדה, הראויה לזריעה, אך עדיין אין בו ישוב, ואז נקרא חקל תפוחין, הם נה"י הנק' תפוחין. ואם נרצה להאריך בזה נאמר, כי חקל הוא אחורי נה"י, ותפוחין כנגד אחורי חב"ד, כי הם סוד הקדש, כי לעולם כל קדש אינו אלא במוחין שהם ג"ר, ושמור כלל זה

הנחות ומראה מקומות

זהר בראשית מ"ז:

ח) סנהדרין ע"ד:

כ) אות קס"ו ובדפ"י דף ק"ג.

ט) שמות אות קמ"ט ובדפ"י סוף דף ט':

ל) אות רי"א ובדפ"י סוף דף קצ"ו.

י) אבות פרק ה' משנה ו'. הקדמת חזון י"ד.

כונן שמים בתבונה. וזמ"ש, מי יקום יעקב, מ"י, שהיא הבינה, הוא יקום ראש יעקב. כי עתה נומן הגלות קטן הוא, ואין לזאת הו' ראש, אך לעתיד לעה"ב, יגדלו לו ראש. ואז לא יקראו לו ר', כי אם י', כי יהיה שלם בכל עשר ספירותיו. וז"ס לא יעקב יאמר עוד שמך, המורה על לשון עקב בלתי ראש, כי אם ישראל, הם אותיות ל"י רא"ש. וז"ס הנרמו בפרשת ויקהל דף רי"ה, שמע ישראל, יש"ס, בגין דאית ישראל זוטא כו', ורזא דא יהיה ה' אחד ושמו אחד. פ"י: כי מה שהיה עתה חבור א' י"ה, והב' ר"ה, יהיו לעת"ל שניהם שוים, ויהיו י"ה, י"ה, וזמ"ש יהיה ה"א ושמו אחד, הם ב' פעמים אחד, ב' היחודים הנזכר שוים. ואל תתמה אם ספר הזוהר מפרשו בעת התפלה של כל יום, כי כן האמת, כי מה שיהיה לעתיד תמידי, הוא עתה לפרקים ע"י מעשינו.

ונחזור לעניינינו, כי הלא ז"א, הוא לבדו בעל י"ס שלימות, אך לא כל הזמנים שוים. ואמנם הג' ספירות עליונות הנתוספות בו, אינם חב"ד העיקריות הג"ר שבי"ס, אלא הם ג' ספירות הנמצאות בז"א עצמו. ובזה יהיה לך מפתח גדול, בראותך בספר הזוהר, שפעמים אומר אר"א, ופעמים אומר חו"ב, והבן זה. והנה נודע, כי גם דרך טבע, קומת האשה קצרה משל איש, וראש האשה מתחיל מאמצע קומת האיש התוא, מתחת החזה דו"א הנזכר, מצד אחוריו, כנזכר באדרא רבא, דפרשת נשא, וז"ל, בהאי אדם, שארי ותקין כללא דדכו"ן כו', ואשתליף לאחוריו, ועבד גלגלתא דנוק' כו'. והבן אומרו בהאי אדם, ולהורות: כי כל זה בז"א, אשר הוא אדם שלם בכל י"ס. ועוד יש גבוה מעל גבוה, וכלם נקראים בשם אדם. וז"ס הצלע, אשר משם נבראת חוה מאחורי אדם, כי בצלע שאחורי החזה, שם התחלת ראש הנוקבא. והנה נמצאת, כי היא מתחלת מחצי גופא דז"א, שהוא סוד מדת הת"ת שבז"א. ומחציו ולמטה, מתחלת ראש הנוק', הרי כי

י"ס דנוק' דיליה, שער קומתם כמדת ג' ספירות וחצי שלו, שהם חצי הת"ת ונה"י.

אמר שמואל: כך מצאתי כתוב, ולא דוקא חצי ת"ת, כי אם בשליש האחרון, כמו שנתבאר אצלנו בשער ההקדמות בכמה מקומות, ובפרט דף ל"ו ע"ג, בסוד המזווה, ו) ומצאת שם כי תדרשנו.

האמנם שער הכתר דידה, הוא כשעור חצי הת"ת האחרון שבו. ושאר ט' ספירות הם כשיעור נה"י שלו. נמצא, כי כל ספירה אחת שלו, מאלו הג' נה"י, הם כוללים שעור ג' ספירות שלה. כי קו ימין דידה חח"ן, נאחזים בנצח שלו. וקו שמאל דידה, שהם בג"ה, נאחזים בהוד שלו. וקו אמצעי דידה, שהם דת"י, נאחזים ביסוד שלו. הרי שנה"י שלו נקראים שלש, של שלש שלש, והם סוד התקיעות של ר"ה, שאז נברא אדם וחיה בו ביום. כמו שנאמר, זה היום תחלת מעשיך, אלא ז) שלהשלים העשירית, שהיא המלכות דידה, דתקינו סוד התרועה, ולכן היו תשר"ת תשר"ת תר"ת. ובחזי זו, היא הנקרא דינא רפיא, תרועה. וכנגדם תשעה ברכות דר"ה: ג' ראשונות, ג' אמצעיות, ג' אחרונות. וג' אלו נה"י עצמם, סוד מלכיות זכרונות שופרות, ואין להאריך יותר בזה.

והנה כתר דידה, מקומו בת"ת שלו, וז"ס עטרת ת"ת לעמוסי בטן. כי עטרת דידה, היא בת"ת דידה, מחציו ולמטה שהיא סוד הבטן, אשר שם המעין, אשר היו הנשמות של בני ישראל גנוזות קודם נתינתם ברחם הנוק', וזמ"ש לעמוסי בטן, הם ישראל הנק' עמוסים מני בטן. והנה אין דרכינו להאריך לשון, ולהרחיב פה, בענין מציאות הכתר, ודרכינו להכנס במנין הי"ס, אמנם טעם הדבר לא ניתן להכתב, כי הדברים ארוכים, ואין הדעת סובלתם.

הכלל העולה מכל הכתוב לעיל, כי קומת המלכות שהוא מתחילה מתחמה דידה (נ"ל דידה) ולמטה, עד מלכות שבה, הם באחורי

הנהרות ומראה מקומות

(ו) שער התקדמות דף קע"ח ד"ה הנה המזווה. שער חמצות פרשת ואתחנן.

(ז) ג"א שלא השלים (דפרי"י).

ממקומה אצלו, פרס פריסת מלכותך, ויהיבת למדי ופרס.

וסוד הענין הוא, כי בבל היא רישא, ולכן אין שם פירוד. אך מדי ופרס, הם כגד ידוהי ודרעוהי די כסף, ושם נחלקו לב' זרעות. ולכן מלת פרס נקרא כן, ע"ש הפרוסה. והחלוקה הנעשית בימיו, כמש"ה אשר שם שמות בארץ. וכיוצא בזה נאמר בפרשת שלח לך, (א) וז"ל, ופרסן מלכין דפרס אשתמודע הכא.

(ב) ונחזור לענין, כי אלו הם סוד ה' תתאה. וזה מ"ש, הא לחמא. ולכן נפרסת לשתיים, כי כן אות ה' היא יכולה להתפרס, וניכר בה יותר משאר האותיות, כי היא ד' על ו', כנגד רחל, הלוקחת ד' מדות באחורי הז"א, והם בת"ת ונה"י. וכנגד לאה, ששעורה ששה מדות, באחורי הז"א, והם כחב"ד חו"ג.

והנה בשם פרסין נעשים שנים, אך בעת העושר, או כלם נעשות בחי' אחת, ואין ביניהם פירוד. וז"ס יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אשר בנו שתיהם את בית ישראל. והנה מלת שתיהם היא מיותרת, כי כבר נודע כי רחל ולאה שתיים היו בלבד, ולא שלש. ועוד, מניינא למה לי. והענין הוא, כי בזמן רחל ולאה היו נפרדות, להיות כי עדיין לא נתנה התורה, ועדיין היו נקראים לחם עוני, שהוא בפרוסה. האמנם בימי רות, כבר נתנה התורה, והיא לבדה כוללת שתיהם ביחד, לכן נאמר שתיהם.

וסוד הענין הוא, כי הנה ערפה היא כנגד לאה, כי כן שמה מורה עליה, על שהיא בסוד העורף, דוגמת לאה שבקדושה, שהיא קשר של תפילין, ואלו זכתה להתגייר, היתה נתקנת, דוגמת לאה, שנתקנה על ידי תשובתה ודמעותיה ולכן לא נתנה לעשו. האמנם ערפה כאשר לא נתגיירה, או חלק הטוב אשר בה הוברר ממנה, ונתנה אל רות. וחלק הרע שבה, גרם ששבה

לאה ורחל. כי חוה הא', היא הקליפה החופפת על לאה שבקדושה. ולפי שחשב יעקב, כי היתה דוגמת חוה א', לא היה חפץ לקחתה, וז"ס כי שנואה לאה. כי כפי מה שחשב הוא היה שתינתן לעשו, דוגמת חוה א', לילית חייבתא, כלתא דסמאל שרו של עשו. אלא שע"י תפלותיה ודמעותיה, לקחה יעקב. ולאה היא סוד פרצוף, לפי שיצתה מאחורי פרצוף דז"א. וזה סוד קשר של תפילין של ראש מאחוריו. ורחל היא זנב, כי היא מאחוריו ולמטה. ואח"כ גם היא נתקנת כאחותה, ונעשת פרצוף, והיא תפלה של יד, במקום החוה כנגד הלב, כי שם ביתה.

ולכן נאמר בלאה, ועיני לאה רכות, כי יונקת מצד העינים, כי היא במקום הפרצוף. אך ברחל לא ניכר בה מציאות העינים, זולתי נאמר בה, ורחל היתה יפת תואר וגו'. וז"ס הנאמר בסבא דמשפטים (ר) עולימתא שפירתא דלית לה עיינין, והיא סוד כוס של ברכה, דצריכים למהב עיניו ביה, להמשיך לה אור (ש) מיסוד העינים שאין לה.

וענין ב' נשים, הם סוד הא לחמא עניא, מה דרכו של עני בפרוסה, היא סוד המלכות הנקראת עוני. ובהיותה בסוד העוני, שהוא בפסח, קודם נתינת התורה. או נקראת עוני. ואז היא פרוסה, בסוד פריס פריסת מלכותך. והזכרו ב' מיני פרסות: אחד מה שנחלקה המלכות ממנו, ונטלה וניתנה לזולתו. ועוד, כי גם שם היא פרוסה. וזמ"ש, ויהיבת למדי ופרס. החצי למדי, והחצי לפרס, כאשר התנו ביניהם. כמ"ש ז"ל (ת) אי מינן מלכי, מינייהו אפרכי.

והענין הוא, כי בכל מקום שגלו, שכינה עמהם, והמלכות העליונה גלתה בבבל, הוא רישא די דהבא. וכשנסתיים הגלות, בטלה השררה מבבל, בסוד היו צריה לראש, ונתנה למדי ופרס. וגלתה השכינה בין ב' המלכיות ההם, נמצא כי אותה המלכות, שהיתה גולה

הגהות ומראה מקומות

(א) אות קע"ד ובדפו"י דף קסו. ושם הגירסא

אשתמע הכא.

(ב) שער הכוונות ענין הפסח דרוש ו'.

(ר) אות ט"ו ובדפו"י דף צ"ה.

(ש) צ"ל מסוד שער מאמרי רשב"י זיע"א

דף ד' ד"ה רע. (ת) מגילה יב. ע"ז ח:

לזריעה, ונקראת שדה, כי המקום ההוא יקרא שדה.

אמנם מציאות המלכות עצמה, תקרא באר, הנובעת מ"ן, לקבל מ"ד מבעלה, בסוד הבאר שעלה לקראת יעקב, כמ"ש חז"ל פ) והנה באר בשדה, פ"י: כי ראה יעקב, שכבר היתה רחל העליונה, מוכנת להזדווג, כי כבר היתה באר בשדה וגר.

האמנם לפעמים, אין שעור קומתה זולתי באחורי היסוד לבר. ולפעמים תחת היסוד, בסוד השליך משמים ארץ. ולפעמים יורדת לבריאה, בסוד לכי ומעטי את עצמך, להיותה בסוד נקודה לבד, ולא בסוד פרצוף, והייא תמן ראש לשועלים.

והנה הוא סוד המחלוקת של רב ושמואל, במסכת ברכות פ"ט, צ) חד אמר פרצוף היתה. וחד אמר זנב היתה. ואלו ואלו דברי אלהים חיים. והענין הוא ברמז, כי ב' נשים היו לו לאדם, הוה אחת וב', וכנגדם אמרו פרצוף וזנב. והענין הוא, כי הא' יצאה מאחוריו העליונים. הב', מאחוריו התחתונים. כי כבר ביארנו לעיל, כי קומת האשה חצי קומת האיש, נמצא שיש באיש ב' קומות מבאשה. וז"ס מ"ש רו"ל, במסכת בתרא פרק הספינה ק) וז"ל, והולך אתכם קוממיות, ב' קומות של אדה"ר, והם ר' אמה. מאה אמה בלבד, הם נ' לזו ונ' לזו, בסוד ב' ההי"ן, כל א' כלולה מעשר, והם ב' חצאי האדם הכולל י"ס, והם כל א' כלולה מחמשה ספירות שלו, הם חמשים ומאתים. ואמנם הא' היתה פרצוף, והב' עדיין לא היתה אלא זנב, נקודה לבד בלתי פרצוף. עד שאח"כ כתיב ביה, ויבן ה' אלהים את הצלע כר. ומי שיחפוץ להבין, יסתכל בדברי רו"ל של רב ושמואל.

ונחזור להבין הך דרוש, ע"ד האמת, כי הנה שופריה דיעקב כעין שופריה דאדם, וכמו שהיו לאדם ב' נשים, הוה א' וב'. כך ליעקב,

וזהו הנזכר בסבא דמשפטים מ) על ההוא נחש דפרח באוירא, הוא הנחש העליון, אשר פורח באויר, ואין לו על מה שיסמוך, והם הרגלים סמכי דגוסא, והנחש אתקציצו רגליו, והוא פורח באויר, ואן לו על מה לסמוך. וז"ס השקר אין לו רגלים נ) והנה רוצה לפרוח ולעוף עד מקום אחורי נה"י דז"א, באויר הפנוי אשר שם. וז"ס, אם תגביה כנשר האמור בעשו, ואם בין ככבים שים קנך, הוא אשר בו כוכבים ומזלות, הוא אחורי יסוד דז"א, כי עד שם רוצה לעלות הנחש, כדי ליקח הארה משם. כי מתקנא, בראות אדם הרוצה להזדווג עם חוה בע"ש, ביום שנברא, ואז עולה להטיל זוהמא. ואז משליכים אותו למטה, וזמ"ש משם אוריך נאם ה'. וזמ"ש ס) שארי בחבורא ומסיימי בפרודא. וז"ס הנזכר בפרשת ויקהל, ע) וז"ל, ת"ח יומא שתיטאה כד מטי זמנא דערב דליג כר, ע"ש והבן.

ונחזור לענין, כי בהיותם באחור, אז נקראת שדה, עפר הראוי לזריעה. ומאחורי הנוקבא, עומדים הקליפות. ומקומם שם, נקרא מדבר, שהעפר שלו, נקרא אבק, שאינו ראוי לזריעה. בסוד, ויאבק איש עמו. ואמנם נקראת שדה, ע"ש שעומדת אחורי הש', שהוא נה"י ידיה, והוא סוד ד' דשדה. והיא מתקשטת בקשוטיה, הם הארת פנים, בנה"י מצד עצמם מצד פנים, ששם הם ג' ווי"ן כנ"ל, ונעשים מכחם ה', שצורתה ג' ווי"ן. כי עם היות שבתחילה מקבלת מנצח הוד לבד, ואינה ראויה לזווג, ונקראת ד', ואח"כ נתוסף בה ו' ביסוד, ונעשת ה', וראויה לזווג. ואח"כ חוזרת פב"פ, ונעשת בית כנוכר.

כלל העולה מכל זה, כי קומת המלכות נחלקת לג' קוים: קו ימין, חח"ן, שיעורם באחורי נצח דז"א. וקו שמאל דידה, בג"ה, באחורי הוד שלו. וקו אמצעי דת"י, באחורי יסוד שלו. ואמנם כל זה הוא, בהיותה ראויה

הגהות ומראה מקומות

- מ) אות ט"ו ובדפו"י דף צ"ה תחילת ע"א.
- נ) ריש א"ב דר"ע. ילקוט תורה רמז ג'.
- ס) זחר משפטים אות ט"ו ובדפו"י דף צ"ה.
- ע) אות קע"ב ובדפו"י דף ר"ג.
- פ) זחר ויצא קנ"א: קנ"ב.
- צ) ברכות ס"א. ק) דף ע"ה.

בהתחברותו למעלה, לא יקרא זולתי גופא שהוא סוד ו' דשמא קדישא.

והנה ר' זו, נחלקת לשנים: ג' ראשונות חג"ת, ג' שניות נה"י, וב' אלו הם ששה. והנה חג"ר חג"ת, הם נקראים בבחי' ידים, וג' שניות, נקראים בבחי' רגלים. והענין הוא, כי חג"ת הם ב' ידים, ובהתכלותם במכריע, הוא הת"ת באמצעיתא, יקרא גם הוא יד אחרת, כי הוא הכולל ב' ידים האחרות, שהם חו"ג. וז"ס, יד הגדולה, יד החזקה, יד רמה באמצעיתא, כנזכר בהרבה מקומות בספר הזהר ובתקונים. וכן כנגדם הם נה"י, הם ג' רגלים, כי נו"ה הם ב' רגלים, ונכללים במכריע והוא יסוד, ונעשה רגל ג'. וז"ס מש"ה, ג' רגלים תחוג לי בשנה. ר"ל: כי המלכות נקראת חג דכולהו, כנזכר בריש הקדמת התקונים דכתיבת יד, והיא נאחזת בנה"י כנ"ל. נמצא כי ג' רגלים אלו, הם המאירים בה, ג' פעמים בשנה, ובכחם נעשית ג' חגים, בג' זמנים אלו. והגם כי ג' חגים הם חג"ת, עכ"ז הוא הארת חג"ת בנה"י, וע"י נה"י מאירים במלכות.

וז"ס חובת ראייה ברגלים, והענין הוא, כי מצות ראייה שיעלה כל אדם לעזרת ישראל, לראות שם בחגים, ואין חיוב מצוה זו, אלא לאנשים זכרים. והענין הוא, להעלות ברגליהם, ולהמשיך כח הרגלים העליונים שהם נה"י, בג' רגלים. ולכן לא נאמר שלש מועדים, אלא ג' רגלים, לרמז: כי ענין הארת ג' חגים אלו, הם ע"י הרגלים העליונים נה"י, המאירים במלכות, שהיא עזרת ישראל. והאמת, כי עזרת נשים, הוא שעור קומתה בבחי' המלכות שבה, ועזרת ישראל, הוא שעור קומתה כנגד נה"י, אלא שעתה בחגים, היא פכ"פ, כנגד נה"י. וז"ס ולא יראו פני ריקם. ולכן כל חובת מצוה זו, היא ברגלים, כי מטעם זה, החגר והסומא פטורים כנודע, וכולהו יליף מלשון רגלים, כנזכר במסכת חגיגה פ"ק כו', י) גם הקטן שיוכל לעלות ברגליו מחנכים אותו, שהוא בבחי' ז"א, בהיותו

חסד, ושמעון גבורה. וכל הקליפות אינם יוצאים אלא משם, לכן נקרא גבורה, דאסבר פנים לרע. וזהו שמעון, אותיות: ש"ם עו"ן. כי שם העון, שהוא סט"א נאחז. והנה דינה שרשה מן הגבורה דינא קשיא, ולכן לקחה שמעון. ולהיות כי עדיין לא נטהרה ומה גם ו) אחר שנבעלה לכנעני שהוא הנחש, אשר נאמר עליו, ארור כנען כנודע. ולכן יצא ממנה שאול בן הכנענית כמ"ש ז"ל ז) ו' שנבעלה לכנעני, והוא עצמו שלומיאל ו' צורישדי, והוא עצמו זמרי ו' סלוא, כמ"ש ז"ל בסנהדרין, ח) בפרק בן סורר ומורה, ומכח אותה וזהמא נדבק בכובי, ואולם כי גם כובי, היתה שיורי הקליפה אשר לדינה אמו של שאול, והיתה בת זוגו, זולתי שאכלה פגה, ועדיין לא היתה ראויה. ולכן הוא נקרא שלומיאל ו' צורישדי, והיא נקראת כובי בת צור. אך צור אביו דשלומיאל, הוא שמעון, אשר צורי הוא שדי, השודד כל הקליפות ומכניעם, ט) ולא בצור, סט"א, אביה של כובי. ונחזור לענין, כי כל מעשה הראשונים ומה גם הנזכר בתורה, אינם לפי פשוטם, ואינם בדרך מקרה, ודי בזה, כי הדברים האלו הם כבשונו של עולם.

ומעתה נבא לביאור המאמרים, עם שנבין בתחילה הקדמה אחת, והיא, כי אעפ"י שביארנו, כי ז"א כולל י"ס דידיה, עכ"ז כאשר נעריך בבחי' ז"א אל האורות הגבוהים עליו, לא יהיה נקרא זולתי בסוד ו', ולא בסוד י'. ויקראו ג' ראשונות או"א ומזלא, הנזכרים באדרא זוטא, יקראו ראש ו' זו, ולכן תלת מוחין דידיה, אינם עולים עתה בשם מוחין, והכל בערך גופא אל הג' ראשונות, שהם ארי"א ומזלא. כי כלל זה בידינו, כי כל בחי' ובחי' הוא אדם בפני עצמו, ובהכלל כל הבחי' יחד, יקרא זה האדם, זה יד וזה רגל וכיוצא בזה, עד שכל הבחי' יחד, יקראו אדם אחד. המעייין יראה הקדמה זו, בזוהר ריש פרשת תולדות. ונמצא כי הו"א

הנהרות ומראה מקומות

ח) פרק הנשרפין סנהדרין פב:

ט) ג"א וזהו בת צור (דפו"י). י) דף ד.

ו) ג"א ומשום הכי (דפו"י).

ז) מ"ר בראשית פרשה פ' י"א.

הנדבק בה, יצאה ממנה דינה, שהיא דינא קשיא, כי לכן נקראת דינה, ע"ש הדין. וגם היא היתה קדושה, אלא שעדיין היה בה קצת אחיזה, כי לא נתבררה לגמרי. וכמו שהיתה דינה עתידה להנשא לעשו, אלא שיעקב טמנה בתוכה. ומצינו ברו"ל בפירוש שאמרו ברש"י, שנענש יעקב על זה, כי היתה ראויה אליו, וע"י היה נתקן עשו גם הוא, כי עדיין היו בו נצוצי קדושה. וזהו טעם, ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו, להיות כי היה לו צד ניצוצי הקדושה, מחלק הגבורה של יצחק אבינו. נתונים בפיו ונבלעים בתוכו, ולכן כל כונת יצחק לתקן אותם נצוצות שהם חלקי נשמתו, והיו ברישיה דעשו בלבד. ולא בשאר גופו. ולכן רישיה דעשו נתקברה במערה עם יעקב והבן זה.

והנה עשו, הוא סוד הנחש, והיתה דינה ראויה אליו, וכיון שטמנה יעקב, נצולה ממנו, וכאשר יצאה יצאנית, בסוד ותצא דינה, כי אם היתה נשאת במקום הקדושה, לא היה הנחש יכול להדבק בה, אך אחרי צאתה אל מקום הקליפות, אשר ז"ס מש"ה, לראות בבנות הארץ, אז הנחש נשכה והוא סוד שכם בן חמור החוי, מלשון חויא, שהוא הנחש. גם נקרא חוי, ע"ש דאתי מחוה א', הנק' לילית. ובכח זה יכול לקחתה. וע"ז נאמר ותדבק נפשו בדינה ב"י, כי מתחילה היו דבוקים הקליפה הזאת, עם זאת הקדושה, ועכשיו בצאתה חזרה להדבק עמה.

וזהו ענין, הכוונה יעשה את אחותינו, כי לילית חוה א', נק' אשת זנונים, כי התרגום תרגם, הכנספת ברא. והענין הוא, כי סתם זונה היא לילית, כי תחילה היתה בביתו של אדה"ר, ואח"כ יצאה לחוץ, ולעולם שוכנת במדברות כנודע. ולכן הזונה נקראת נפקת ברא, כי היתה אשת אדם, וישבה לזנות עם סמאל. וזמ"ש, הכוונה גר, פ"י: כי עדיין אחותינו דומה לחוה א', והלא כבר נטהרה, ואין הנחש שבא יכול לקחתה.

ואח"כ נשאה שמעון, כנודע כי ראובן הוא

אל עמה ואל אלהיה. נמצא שהיתה רות כלולה ברחל ובלאה, ולכן אמר הכתוב, יתן ה' את האשה הבאה לביתך כרחל וכלאה, אשר הם היו שתיים נפרדות, וזו לברה היתה כוללה שתייהם יחד כאמור.

וכן היה הענין בבעליהם, כי היו שנים, מחלון וכליון. ולפרקים היו שניהם בבחי' אחת, אך יש זמן שהם משמשים לשנים, דוגמת יעקב וישראל. וכשנתקנה רות, נתקנו ג"כ מחלון וכליון, ושניהם נכללו בעובד אבי ישי. ודברים אלו הם עומדים ברומו של עולם, ולא יחשוב האדם, כי על דרך מקרה קרה, אלימלך ונעמי וב' כלותיה. כדוגמת של רחל ולא היה אחיות בני לבן ונתגיירו, כך רות וערפה היו אחיות ונתגיירו. ואין להאריך בזה, כי הוא סוד נמרץ.

אמר שמואל: ואפשר עוד לומר, שתקנה רות עתה, מה שפגמה חוה בימי אדה"ר. ואתי שפיר בג"ש, נאמר כאן האשה הבאה כו', ונאמר להלן לזאת יקרא אשה כו'. ולכן נאמר עליה בימי שלמה המלך ע"ה, וישם כסא לאם המלך, לאימא של מלכות. ואדו"ל (ג) זו רות, כנלע"ר. גם זה הוא ענין, סוד דינה בת לאה. כי הנה נודע, כשהנחש הטיל וזהמא בחוה, כל הנשמות נתערבו מטוב ורע. כנזכר בספר הזוהר בר"מ בפרשת בהר סיני (ד) ע"ש. כי אפילו האבות בעצמם, נתפרדו, כי היו מעורבים מטוב ורע, ולכן יצא ישמעאל מאברהם, ועשו מיצחק, ואז נתלבנו, ונפרדו מחלאת וזהמת הקליפה הדבוקה עמהם. ולכן חוה א' היתה קליפת לאה, ולאדם לא נתנה לאה, כי עדיין לא נתקנה לאה. לכן יעקב דשופריה מעין שופריה דאדם, לא מצא נחת רוח אלא ברחל, שהיא זמנה ב', דוגמת אדם שאמר לזאת יקרא אשה, לזאת, ולא ללאה א'. ולכן היתה לאה עלמא דאתכסייא, דלא אתגליאת ליעקב.

והנה אעפ"י שלאה נתקנה, והוסר ממנה הקליפה, שהיא חוה א', ונשארה היא קדושה וצדקת לגמרי, עם כל זה לתוקף הסיגים

הגהות ומראה מקומות

(ג) ב"ב צא: (ד) אות ס"ה ובדפו"י דף קיא.

גם זו כביכול בשכינת עוזו יתברך, כמ"ש ז"ל, בעשרה לבושים נתלבש הקב"ה כשברא את העולם, כי לא היה אפשר להעשות עולם החומריי כזה, ע"י רוחניות יתברך הפשוט, וזלתי אחרי התלבש, בכל אותם המלבושים. וכמ"ש, עוטה אור כשלמה לברא את השמים, אח"כ נוטה שמים כיריעה. ומה גם בבריאת הארץ השפלה.

הנה ענין לבוש המלאכים ברדתם בעה"ז, בתוך האויר הזה, הנה האויר בעצמו הוא אור נתפס, כי לא יש אויר שאינו נתפס, אלא ההוא אוירא קדמאה דכלא, הנקרא אור קדמון, והוא הנקרא אור שאינו נתפס, בספר יצירה. אמנם כל שאר האוירים הנבראים נתפסים הם, אלא שהם דקים. והנה זה האויר אשר עלינו, הוא כלול מד' יסודות המעורבים בו. האמנם עיקר היסודות הגוברים בו, הם: אש, רוח, מים, עפר. כי יש מים מעל השמים, וברדתם מתערבים האויר, אמנם יסוד העפר אין בו, ולכן המלאך שמתערב באויר, שהם ג' יסודות היותר זכים, יש בהם יכולת להתפשט עד ז' ימים, דאלמלא יושבים המלאכים ומתערבים בהאי עלמא ז' יומין, לא יכלי לאתפשטא מהאי מלבושא, והכי אירע לעזרא ועזרא"ל.

וטעם היות ז' יומין, הענין הוא, כי בכל רביע חדש הלבנה, מתערבים כל כחות ד' היסודות בהכרח, ויש אז חדוש נוסף כנודע.

והנה ענין התלבשות זה של המלאכים, והיותם נגלמים באוירים וביסודות, נזכר בהרבה מקומות בזה, ונודע כי סדר היסודות העליונים הם תגת"ם, שהם, אש רוח מים עפר. אעפ"י שבעה"ז אינו כן כסדרם. ולכן מיכאל הנגלם באויר זה, אינו נגלם אלא ביסוד המים, כנגד החסד. ולכן, בקפיצה אחת יכול לקפוץ כל העולם, אחרי רדתו והתלבשו בו. אך גבריאל ברדתו לעה"ז, מתלבש במים ובאש, שהם חר"ג, שמדתו מצד הגבורה, ואם יהיה נגלם באש, מכ"ש במים, כי לעולם שמאלא אצטריכא לימינא, אך ימינא לא אצטריכא לשמאלא. כנזכר בזה, ולכן מוכרח הוא להתלבש בב' יסודות מים ואש.

הכל אחד, דוגמת הנפש עם הגוף, שזה צלם ודמות לזה, ואם היתה הנפש משונה איבריה מאיברי הגוף, בהכרח היה שלא יתלבשו זה בזה, וכלי גדול לא יכלהו כלי קטן, גם אם הכלי יהיה בעל קצוות זרועות מחולקים, לא יוכל להכנס לתוכו כלי פשוט, ואם יכנס לא יכנס בכל חלקיו. ועד"ז פשטי התורה, צריכים להיות דומה בדומה אל נשמת התורה ופנימיותה, כי הגוף צלם אל הנשמה. וגם צריך שהפנימיות יהיה דבר רוחני, שאל"כ לא היה צריך ללבוש, כמו דרך הפשטנים שמפרשים תהילה התורה.

ואמנם תחלה נאמר, כי בלי ספק, נשמות הצדיקים. הם גדולים ממלאכי השרת. וכמ"ש, כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, מי גדול, השומר, או הנשמר, אעפ"י שמצינו ג"כ קרא, דכתיב ה' ישמרך מכל רע וגו'. הענין תלוי, במש"ה, צדיק מושל ביראת אלהים, אשר ז"ס לא זו מחבבה, עד שקראה אמי. והנה מושב הנשמה הוא בערבות, ואין שם לא מלאך כו', כנזכר בזה, בפרשת בראשית דף מ' וז"ל, מדורא שביעאה כו', ותמן לא אשתכחו בר נשמתהון דצדיקיא כו', ע"ש. ואפילו קודם הבריאה, היו נפשותיהון של צדיקים, ובהם נמלך הקב"ה וברא את העולם, כמ"ש, המה היוצרים כו'. ואמנם המלאכים, לא נבראו עד יום ה', וכמ"ש, ועוף יעופף על הארץ, כנזכר שם. והנה אם נפשות הצדיקים, הנקראים בני, כמ"ש בנים אתם לה' אלהיכם, יוצאים מתוך מעיו, והם גדולים למעלה מן המלאכים. עכ"ז ברדתם למטה בעה"ז, אי אפשר לעמוד בו אלא בלבוש החומרי הזה. מכ"ש המלאכים, שברדתם למטה, הם מוכרחים להתלבש.

וביאור הענין תלוי בדרוש אבי"ע, כי עולם האצילות הוא דק עד מאד, ועולם הבריאה הוא עב ממנו, וברדת אור האצילות בבריאה, אם תשאר שזה כמו שהיא, יחזור עולם הבריאה להעשות אצילות. האמנם מוכרח הוא, שהאור העליון יגנו ויתלבש בבריאה, ואז יחשב האצילות היורד בבריאה, בבחי' הבריאה, וכן בכל עולם ועולם, שאל"כ יהיו כל העולמות אצילות. וכדוגמא זו הנשמות המלאכים, ואף

ומעתה נבא לביאור המאמר שהתחלנו ר"ל בשם ר"י בן זמרא, פסיעותיו של אברהם אבינו ג' מילין כו'. ואם באתי לבאר כל ענין אברהם אבינו עם ה' מלכי סדום מה עניינם. ומי הם המלכים, ומי הם מלכי סדום ועמורה, ומי הוא אברהם, ומי הוא לוט, וכל מקראות הפרשה הזאת, יאריך הספור. האמנם בקצור מופלג, אעורר קצת הערות במאמר, ואח"כ נבא לביאור בע"ה.

ובראשונה ראוי לעורר, איך יעלה על הדעת, שהיו פסיעותיו של אברהם אבינו ג' מילין, ולא ג' פדסאות. גם ר' נחמיה, מה כונתו באומרו, לא נתאבקו רגליו. גם שלא למדנו שיעור במשל ההוא שאמר. אמר המעתיק המאמר מכ"י האר"י זלה"ה, בכאן מצאתי קושיות רבות לאין חקר, על הפסוקים, ועל המאמר, ולא העתקתי אותם. יצן כי אין כונתי להעתיק אלא מן ההקדמות דשייכי לחכמת הקבלה.

והענין הוא, כי הלא האדם הוא בעל חומר וצורה וגם ועב, ולא יוכל להשתנות מן הכח הנמסר בו בעת יצירתו, ולכן אם ירצה האדם לקפוץ שעור יותר ממה שבטבעו, לא יעלה בידו, וכל זה גורם לו כבדות החומר העב, אשר נתלבש בו האדם, בבאו אל העוה"ז. ולולי זה, היתה יכולה הנפש לעוף ולקפוץ בכל אות נפשה. האמנם אם נרצה לדקדק הדברים יותר בדקות, נמצא כי גם ברוחניים עצמם, יש ביניהם הפרש. והראיה לזה הוא, כי גם במלאכים עצמם, הם ד' חיות הקדש, שהם שוים במדרגתם, ובמקום אחד, עכ"ז יש ביניהם הפרש, בענין זה כמ"ש ז"ל בברכות פ"ק מ) א"ר אלעזר בר אבינא, גדול הנאמר במיכאל, יותר ממה שנאמר בגבריאל, דאלו מיכאל באחת, וגבריאל בשתיים כו'. הרי שגבריאל לא יוכל לקפוץ ולעוף בעולם, כמו מיכאל, ופסיעותיו קצרות יותר ממיכאל. וגם זה יהיה פלא בעיני הפשטנים, ויחשבו שגם בזה יש בו צורה, ואין הדבר כפשוטו, ולא יבינו, כי הפשט והרמז

יעקב הקטן, צורת ר' בלבד, גם אז צריך להמשיך הארה מרגלי אותה הבחי'. וכל זה עדיין הם חצירות ועזרות, בתי בראי, כי עד שם יכולות הנשמות לעלות, כנזכר בפרשת ויקהל כ) על פסוק מי יעלה בהר ה', וע"ש.

ואל תתמה, אם גם היסוד נקרא רגל, כי זהו הטעם, שהזווג נקרא בלשון דחיצת רגלים, כמ"ש דהע"ה לאוריה, רד לביתך ורחוץ רגליך, אשר כונתו היתה שידווג עמה. גם ז"ס, רחצתי את רגלי איככה אטנפם. והוא סוד רחיצת המילה, אפילו בשבת, להעביר זוהמת הקליפה הנדבקת שם. וז"ס ומפיבושת לא עשה רגליו ולא שפמו, לפי שדוד הוא סוד מלכות, היה בצער, ואינו עת הזווג, לא זווג תחתון שהם רגליו, ולא זווג עליון, שהם שפמו. שכמו שיש ביסוד התחתון בחי רגלים, גם ביסוד העליון, והוא הלשון, הנקרא בשם רגליו, כמשי"ה לא רגל על לשונו, כי גם הלשון עם השפתים, הוא דוגמת יסוד בין נ"ה. ובזה תבין ענין מספרי לשון הרע כמה הוא.

וכבר ידעת, כי השפתים הם נר"ה, תרין שפון, תרין למודי ה'. גם אשתו של אדם, נקראת רגל, בסוד יש רגל מברכת כו'. והענין הוא, כי הלא היא עומדת במקום רגלי הז"א, כנגד נה"י כנ"ל. וז"ס, והנה אשה שוכבת מרגלותיו, הנאמר ברות, לפי שהיא כנגד רחל, העומדת למטה בין הרגלים, כמו שאמרנו לעיל, כי ערפה למעלה, כנגד העורף, ורות למטה, כנגד הרגלים, ולכן היה הענין הזה בחצי הלילה, כמ"ש ויהי בחצי הלילה וגו', והנה אשה שוכבת מרגלותיו, כי לילה הוא סוד המלכות נוקבא כנודע, ונחלק לחצאין, בסוד מצה פרוסה כנ"ל, וענין זה היה בחצי הלילה אחרונה, כנגד רחל. וזמ"ש בזוהר פרשת וירא (ל) וז"ל, ובג"כ רגלי חסידיו ישמור, ודא היא איתתא כו'. גם דף קי"ב, ע"ש ותבין מה שאמרנו. ובזה יצדק היטב, לשון ויחלק עליהם לילה, כי לפי הפשט אין בה ממשות, ואין שייך בה לשון חלוק.

הנהרות ומראה מקומות

(כ) אות ט"ז ובדפוי דף קצ"ה: (ל) אות שס"ה ובדפוי דף קי"ג. (מ) דף ד:

שער מאמרי רז"ל

מה

בשמים, דנשר חד, ושמים חד, והדברים הם מוכרחים, למי שירצה להבינם. וכן תמצא בתקונין דף קי"ד, בשכינתא ודאי אתכלילת בכלא, ובג"ד זימנין אתקריאת נשר כו'. פ) ואין כונת זימנין אל מציאות זמן ממש, כי אין למעלה שנויים חלילה כפי הזמנים, אמנם אומרו זימנין אתקריאת, פי': בזמן שאנו מדברים בתפארת שבה, אז נקראת נשר כו', ודי למבין. אמנם יש מין קפיצה ב', והיא ע"י דדכורא דסט"א בסוד נה"י דיליה, הנקראים רגלין. אמנם ענין זה נראה לאדם, כאילו הוא בעצמו הולך ורץ ברגליו, והארץ נקפצת לפניו, ואינו רואה עצמו רוכב על הענן, אלא שנדמה לו כאלו גבה קומתו מאד, ונתארכו רגליו דבר נפלא, עד שארכבותיו מתרחבים מאד מאד, והכל כחפצו המצטרך אליו, מיל אחת או ב' מילין. ואמנם מציאות קפיצה זו, נזכר בתקונין דף ק"ג ע"א, וז"ל, ת"ח, שמענא דעובדא הוה בחד בר נש מאינון בעלי קבין, אדהכי אחרו רישיהו לגביה, וחמו ליה דהוה רהיט ככוכבא דשביטא כו'. כי היה ממש מהלך ברגליו, ולא היה רוכב ע"ג ענן. והנה ב' בחי' אלו, נמצאים בספרי הקדמונים וההפרש אשר ביניהם הוא, כשרוצים לרכוב על הענן, אז משיביעים השבעות, ויורד הענן ההוא, ורוכב עליו. או יעשו קנה אחת מז' קשרים, וישביע השבעות, וירכוב על הקנה. אך יש מיני השבעות אחרות, שאינם צריכות לענין ממש כגון הקנה והענן כנזכר, אלא בדבור בלבד, שמשיביע בפיו, ורץ ברגליו, על הדרך שביארנו. וטעם הדבר הוא, כי תמיד הנוקבא איהי עשיה ומלאכה ודכורא איהו דבר בלבד. ואמנם כבר ביארנו, כי קפיצה זו היא ע"י הדכורא, ע"י נה"י דידיה, אשר ביארנו לעיל, כי הם סוד ג' רגלים תחוג לי בשנה, ולכל רגל מהם, יש קב אחד, אשר נעשה ממנו ענין הקפיצה, דוגמת צ) הקטע יוצא בקב שלו, שאינו יכול לילך זולתי ע"י הקב. גם יש להם בחי' הקבין ברגליהם, לקפוץ

דקאמד האדם, הוא אותו האדם הבליעל, כי גם הוא נקרא אדם, כמו שאמר הכתוב, אדם בליעל איש און, ולכך היו באים ב' עמודים אל שלמה, מפאת עז"א ועזא"ל.

וזהו הטעם, כי עז"א אין בו אלא בחי' עוז וגבורה תקיפא, והוא כנגד עמוד האש. אמנם עזא"ל, יש בו אותיות אל, להורות: שהוא יותר נמתק, בסוד חסד אל, וזה נאחו בעמוד ענן. ולכן הקדים עמוד האש לעמוד ענן, כמ"ש הא עמודא דאשא ועמודא דעננא הוו אתיין, ונקט להו בסוד בחי' עז"א ועזא"ל. וז"ס נופל וגלוי עינים, כנזכר בווהר פרשת בלק דף ר"ח, נופל דא עז"א, דאעמיק ליה קוב"ה בעומקא חשוכא, כי הוא נאחו יותר בגבורה קשיא, כי הוא עמוד האש. וגלוי עינים, דא עזא"ל, דהא לא אודרק חשוכא עליה כו' ודברים אלו גלויים ומבוארים למי שירצה להבינם.

ואמנם ענין הנשר דהוה אתי תמן על תרין עמודים אליו, יובן בסוד נרמו, הנזכר בפסוק ואשא אתכם על כנפי נשרים, כנודע שארז"ל ע) כי ביום הא' נסעו מרעמסס, והיה שעור הדרך ההוא ק"ך מילין, והלכו אותו בקפיצת הדרך, ע"י השכינה, נוקבא רקדושה, הנחלקת לב' בחי' ג"כ, בסוד לא ימיש עמוד הענן יומם, דא הוא הכח הנמשך אליה מצד הימין. ועמוד אש לילה, הוא הכח הנמשך אליו מצד השמאל. ובכח ב' עניינים אלו, קפצה להם הארץ. וב' עניינים הנזכרים, הם כנפי נשרים, וזמשה ואשא אתכם על כנפי נשרים, ולכן כנגדו יש גם בקליפה כיוצא בזה.

וז"ס הנשרא דהוה עולה ע"ג העמודים, הנזכר בסבא דמשפטים, כי הנשר הוא גופא דילה, והעמודים הם ב' זרועותיה. ובוה לא יקשה עתה לדברינו, מה שנמצא בווהר, כי נשר הוא באמצעיתא, כמ"ש הכתוב דרך הנשר בשמים, דנראה שהוא בת"ת. והכל אמת, אלא שהוא בת"ת דמלכות. ובוה יוצדק אומרו, דרך הנשר

הגהות ומראה מקומות

צ) שבת סה: ע"ח שער אנ"ך פ"ג. תלמוד ע"ס

ע) רש"י פרשת בא י"ב ל"ו.

ס) עיין בהגהות ומראה מקומות בשער ההקדמות שיעור י"א מן אות כ"ג.

הנדפס מחדש דף ח' אות ד'.

אמנם אליהו בארבע, כי אליהו דרגיה איהו לתתא, מן האי באר, כנוכר בפרשת ויצא, על פסוק וירא והנה באר בשדה. ולכן מתלבש בכל הדי יסודות, ולא כשאר המלאכים שאינם מתלבשים אלא בג' ולא יותר. ומי שנתעסק בחכמת הקבלה, ידע כמה מיני אוירים הם, כנוכר בתשובת הגאונים ז"ל, דאית שמושא דאזירא דקדושה, ושמושא דאזירא דשידי. והענין הוא כי גם השירים הם מתלבשים באזירים, אלא שהם דומים למלאכים. והענין הוא, כי להיותם מתלבשים באזירים הדומים למלאכים, ובהיותם מתלבשים שם תמיד, ואינם מתפשטים מהם כמו המלאכים, לענין זה דומים לבני אדם, כי בני אדם אעפ"י שנשמתם גדולה ממלאכי השרת, אינם יכולים להתפשט מזה הלבוש, להיות שנתלבש בהם החומר העכור, לקשר כל העולמות, כמו שנפרש לקמן.

הכלל העולה, כי בכל הדברים העליונים, שייך התלבשות, ברדתם לעולם השפל הזה, עד שאפילו השכינה שייך בה התלבשות, כמו לעיל. כי ז"ס, צמצם הקב"ה שכינתו בין בדי הארון כ"ר.

ובזה שאמרנו, מבואר ענין הקדמת הקפיצה מה היא, כי לבוש האדם, הוא ממדרגת התחתון שבכלם, מפני החומר שבו, ולכן אין בו כח לקפוץ הדרך. אמנם השידוך השוכנים באזיר, יש בהם כח לקפוץ באזיר, אך אינו כמלאכים. וז"ס מלאך המות בשמונה. והמלאכים יותר במעלה בענין הקפיצה, כמ"ש למעלה יותר מכלם. כי ז"ס וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל כ"ר, כמ"ש בספר הוזהר, דנחית ממדרגה לתתא כ"ר.

האמנם האדם, הוא סולם כל העולמות, וקושר כל העולמות, כנודע כי יש בו גוף מבחי העה"ז, ונפש הבהמית של יצה"ר, מפאת השדין השוכנים באזיר, ונפש השכליית מן האופנים, ורוח מן המלאכים, ונשמה מן הכסא, ונשמה לנשמה מפאת השכינה. אשר על מי שיש לו בחי' זו, נאמר עליו, בנים אתם לה' וז"ס הנרמו בסבא דמשפטים, ז"ל, שבת וראה תחת השמש, (ס) תמן תנינן, בכל יומא הוה אקדים שלמה כ"ר, הא עמודא דעננא כ"ר, הוה אתיין כ"ר, ושנים אלו העמודים, שתייהם בסוד הנוק' דסט"א, אלא שיש בה ב' הכחות, אשא ועננא, ולטעם זה לא היה בא עליהם זולת נשר אחד בלבה, ולא ב' נשרים, להיות כי הכל בחי' הנוקבא לבה, ובשתי כוחות אלו, נתאחזו עז"א ועזא"ל, ברדתם מן השמים. זה באש, וזה בענון, שהם ב' כוחות דנוק'. וז"ס ויראו בני האלהים את בנות האדם, כי בנות האדם, הם ב' כוחות האלו שבנוקבא. ומאי

אלהיכם ויש מי שלא יקרא אלא עבר, ודבר זה נודע. והנה ע"י קשר זה שיש באדם, כי קושר כל העולמות, לכן כאשר ירצה, יהיה כח בידו לעשות קפיצת הדרך, ע"י איזה אחת מן הכחות אשר עליו. כי יש שעושה איזה קפיצת הדרך ע"י שדים, וכנמצא על המקובלים הראשונים. על הה"ר אליעזר מגרמיוזא ז"ל, שהיה משתמש בשמושא דאזירא דשידי, הנקרא אצל המקובלים, שמושא דהבלי זוטא, כנודע. ואמנם גם בבחי' קפיצה זו, יש ב' מיני קפיצות: אחת היא ע"י הנוקבא דסט"א, והאחת היא ע"י הדכורא דסט"א, כי גם את זה לעומת זה עשה האלהים, וכמו שיש רגלין דדכורין שהם נה"י, כמבואר לעיל, ויש רגלין דנוק', כמ"ש ז"ל בספר הוזהר על פסוק רגלי חסידיו ישמור, כי הנוק' אתקריאת רגלין דבעלה, משום דיתבא ברגלין, כמ"ש ותגל מרגלותיו. כן הענין בסט"א.

והקפיצה הנעשת ע"י הנוק' דסט"א אחרא, הוא שנרמה לאדם כעין ענן אחד, ורוכב עליו, ומוליכו למקום שהוא רוצה. והטעם נודע, כי הנוקבא נקראת ענן, דוגמת הקדושה. כמ"ש, כי ענן ה' על המשכן יומם, והיא השכינה, הנקראת ענן. כך בסט"א דנוקבא, אתקריאת ענן. וז"ס, וחסדכם כענן בקר, דא נוקבא, דלית בה ממשא, וכטל משכים הולך, דא דכורא, דמיניה אתי טל לארעא.

והקפיצה הנעשת ע"י הנוק' דסט"א אחרא, הוא שנרמה לאדם כעין ענן אחד, ורוכב עליו, ומוליכו למקום שהוא רוצה. והטעם נודע, כי הנוקבא נקראת ענן, דוגמת הקדושה. כמ"ש, כי ענן ה' על המשכן יומם, והיא השכינה, הנקראת ענן. כך בסט"א דנוקבא, אתקריאת ענן. וז"ס, וחסדכם כענן בקר, דא נוקבא, דלית בה ממשא, וכטל משכים הולך, דא דכורא, דמיניה אתי טל לארעא.

והקפיצה הנעשת ע"י הנוק' דסט"א אחרא, הוא שנרמה לאדם כעין ענן אחד, ורוכב עליו, ומוליכו למקום שהוא רוצה. והטעם נודע, כי הנוקבא נקראת ענן, דוגמת הקדושה. כמ"ש, כי ענן ה' על המשכן יומם, והיא השכינה, הנקראת ענן. כך בסט"א דנוקבא, אתקריאת ענן. וז"ס, וחסדכם כענן בקר, דא נוקבא, דלית בה ממשא, וכטל משכים הולך, דא דכורא, דמיניה אתי טל לארעא.

הנהרות ומראה מקומות

(ס) אות שליט וש"מ ובדפוי דה קייב:

בחי' : כי ע"י האופנים, הוא מציאות קפיצה א', שהם בעשיה. וע"י המלאכים דיצירה, שהם החיות, הוא קפיצה ב'. וע"י המלאכים, אשר הם נקראים בשם דגלים, כמשי"ה, ורגליהם רגל ישרה. והם המלאכים, הנאחזים בנה"י דיצירה. וכן מצינו באליהו הנביא ז"ל, שהקפיץ את רב המנונא סבא, כנזכר בסוף אדרת נשא ב) וכיוצא בזה יש ב' קפיצות אלו, ע"י שכינתו יתברך, וכמו שביארנו לעיל, על דרוש הקבין, שיש קבין בחצונים, ויש קבין בקדושה.

ובזה נבא לבאר המאמר, פסיעותיו של אברהם אבינו, היו ג' מילין, ירצה : כי הנה היות פסיעותיו ג' מילין, ודאי שלא היה בהתמדה, אלא בעת ההיא כפי הצורך, ולכן לא נאמר ענין זה, אלא גבי קרא, דירדפם יעבור שלום. כמו שנבאר, שלא היה הולך ברגליו, אלא ע"י קפיצת הדרך, ואז היו פסיעותיו ג' מילין, ומעתה אין לתמוה, על היות פסיעותיו ג' מילין בעת הצורך ההוא, וזה מבוואר בתנחומא, שקפצה לו הארץ כנ"ל.

ומעתה נבאר פסוק ההפטרה כפי דרכנו, וז"ל, מי העיר ממזרח צדק יקראוהו לרגלו יתן לפניו גוים ומלכים ירד כו', ירדפם יעבור שלום אורח ברגליו לא יבא מי פעל ועשה קורא הדורות מראש גוי, ירצה : מי העיר ממזרח פי' : מי העיר לב המזרחיים לבא וליפול ביד אברהם, ותירץ ואמר צדק יקראוהו לרגלו, ר"ל : כי השי"ת, הנקרא צדק ממדת המלכות, אשר העיר ממזרח את המלכים וזה הצדק, הוא אשר יתן לפני אברהם, את הגוים ואת המלכים. וזמ"ש יתן לפניו גוים כו' וכונת הכתוב להודיענו, שלא תחשוב הדברים במקרה, ושאברהם בכחו וגבורתו שלו, ושל אליעזר עבדו, ומה גם למ"ד, אליעזר זה עוג מלך הבשן, לכן אל תחשוב שבכחם ובגבורתם נצחו את המלחמה, אלא הכל היה מאתו יתברך, כי הוא עצמו שהעיר את לבן לבא, והוא עצמו יתן לפניו גוים כו'. והביא דאיה לזה ואמר, ירדפם יעבור שלום גוי'.

עני, כיון שהחריב בקדמיתא האי קב, וזה תמצא בר"מ דפרשת פינחס דף רי"ז ע"ש.

וז"ס הקטע יוצא בקב שלו דר"מ כו', ופולוגטא דר"מ ור' יוסי, דר"מ סבר, דכיון שהקבים האלו הם לבוש של הנשמה, והוא לבוש החצון שבכל לבושי הנשמה, והוא המפסיק בין הנשמה, לקליפה הנאחזת בו, כי אם מותר ליצא בו בשבת לרשות הרבים, והענין הוא, כי רשות היחיד הוא סוד הקדושה, לכן גבהו עשרה ורחבו ד', כנזכר בתקונין ורשות הרבים הוא סוד החצונים, בסוד מ"ש אליהו הנביא ז"ל לנביאי הבעל, כי אתם הרבים והמוציא חפץ מרה"י לדה"ר, גורם להוציא נצוצי הקדושה אל הקליפות, ואמנם זה הקב, הוא הלבוש החצון של הקדושה, אשר ע"י יונקים סט"א, א"כ יכול הוא לצאת בו לרה"ד, כי בהכרח צדיקים חיות נהירו דקיק כנזכר בוזהר.

וזהו ענין ברכי דרבנן דשלהי מיניהו הוי, כנזכר בסוד סבא דמשפטים, ת) והענין הוא, כי להיות נה"י לבר מגופא, יש להם אחיזה בהם החצונים, ואז הקדושה נעשת כביכול כעין קטע, כי ז"ס ותקע כף ירך יעקב, פי' : כי נגנו אור הנה"י באותה שעה, כאלו הוא קטע, ואז אינם נאחזים אלא בסוד הקב שלהם.

וז"ס ויאבק איש עמו, כי סט"א נקרא אבק, כנזכר בוזהר פרשת וישלח א) מאי ויאבק, א"ר אליעזר, מן אבק כו', וביאור הדברים : כי החצונים נאחזים בקב, ומתייחדים דכו"ן דידהון, ליינק מן הקב דקדושה, ולהזדווג ביחד, ונעשים א' מן אב"ק, והקב שיונקים, נהפך להם ונעשה ב"ק, וזהו אב"ק, והבן זה, כי אינו מועיל להם, ודברים אלו הם כבשונו של עולם, ואין לי להאריך בהם, וגם אם נבאר פירוש מלה ק"ב, יארך עלינו הספור, ודי בזה.

ונחזור לענין שהיינו בו, כי ב' מיני קפיצות הם : אחת בנוקבא ואחת בדכודא, וכל זה, ע"י השדים, וכן ע"י מלאכים דקדושה יש ג"כ ב'.

גהחות ומראה מקומות

א) אות פ"ז ובדפו"י ריש דף קע, ושם כתוב ר' שמעון אמר, ב) אדרא רבא אות ש"ס.

ת) אות שכ"ז ובדפו"י דף קיא: ועיין מסכת

ברכות ו'.

ברגליהם, וזמ"ש דעובדא הוה בחד בר נש, מאינן בעלי קבין.

והאמנם כי המאמר הזה נסתר עד מאד, לא אבאר בו, כי אם הפשט לבד. כי הנה האיש הזה היה מת, אלא שנתגלה לחכמים האלו, להודיע דבר חכמה. כי בכל אתר דצדיקיא יתבי, שולח השי"ת נשמות הצדיקים, או המלאכים, או אליהו הנביא ז"ל, ללמד תורה, וזה פשוט, והנה האיש הזה, היתה נשמת צדיק אחד שנפטר מן העולם, ואין להם כח לבא בזה העולם, ולא להתגלות לבני אדם חומריים, וזלתי ע"י התלבשם באותם הקבין, דוגמת מלאכי אברהם, דאגלימו בהאי אורא. ואמנם יש מיני נשמות גדולות מהם, שאינם נראים כחגרים, אך הם שלמים לגמרי, ובבואם בעה"ז ללמד תורה לצדיקים, הם באים כטעיני חמרא, וכמעשה דרב המנונא סבא בהקדמת הוזהר. אך אלו מארי קבין כי הם חגרים, הוא סוד המשל של רו"ל, על הנפש ועל הגוף, אחד חגר ואחד סומא, הרי שקראו הנפש חגר, בהיותה משוללת מן גופא, שהוא לבושא, שאין יכולת ללכת בזה העולם, בלתי לבושא שהוא הגוף, ובכח אלו הקבין, קפץ ורהט ככוכבא דשביטא עד שהגיע לההוא מערה במקום מושבו, ואז לא הוצרך יותר אל זה הלבוש, הנקרא קבין, ונתפשט ממנו, ואז לא היה חגר, כי אינו חגר וזלתי בבואו לעה"ז, שהוא צריך בהכרח למלוש, להתלבש רגליו פה בעה"ז וזמ"ש, והוה תמן ההוא בעל קבין, מתפשט מההוא גופא כו'. הרי כי אותם הקבין, הם דוגמת גופא, להתלבש בו הנשמה.

ואמנם היותו רהיט ככוכבא דשביטא, יתבאר לך במה שהקדמתי לך, כי ג' דגלים הם נה"י, וזה היה מבחי' רגל הג', הוא יסוד, והנה נודע, כי ז' כוכבים הם בו' ריקיעים, וכנגדם מתיילדים ומתהוים בארץ, בכח תנועתם שם, ז' מתכות, ואמנם סדרם כך: כסף, זהב, נחשת, בדיל, עופרת, כסף חי, ברזל, והם הם עצמם, כנגד ז' כוכבי לכת: שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה, ונמצא כי הכסף חי, הוא כנגד היסוד

והוא כנגד כוכב הששי, הנקרא כוכב סתם, בלא שם לווי.

וכבר ידעת, כי גם היסוד נקרא איש חי, וכנגדו הוא הכסף חי, ואמנם לא נמצא זהב חי, אלא כסף חי, והענין הוא, כי הכסף הוא סוד החסד, דשריא בפום אמה, והיא טפת מיין דכורין דנפקי מפום אמה, כנזכר באדרת נשא, וז"ס אברהם איש החסד, שנאמר בו, והוא יושב פתח האהל אחר שנמול, ואז יצתה טפת החסד, ונתגלת שם בפי אמה, הנק' פתח האהל, ולכן ברדתו שם מלמעלה למטה עד היסוד, מתנועע, ונק' איש חי, דוגמת הכסף חי, המתנועע יותר משאר מתכות, וכנגדו בו' כוכבי לכת, הוא כוכב הנקרא כוכב סתם, אשר עליו נאמר, דרך כוכב מיעקב, בסוד דריכת הקשת, שהיא הספה היורה כחץ דרך היסוד, וזה אומרו, דהוה רהיט ככוכבא דשביטא, כי היה רץ ע"י בחי' זו, ואמנם בחי' לבוש זה הנקרא קב, והרי הם ג' קבין לנה"י, וז"ס בית שמאי אומר מקב לחלה, הוא הקב האמצעי של היסוד, ובה"א מקביים לחלה, שהם נז"ה, וחכמים הכריעו קב ומחצה, הוא נצח וחצי היסוד הימיני (ק) וכדי שלא לצאת מכונת הדרוש, לא אאריך בזה, כי הוא דבר ארוך.

ואמנם קב של היסוד, כולל עשרה קבין, כנודע כי הספה היוצאת מהיסוד, היא סוד י' זעירא, שהיא כללות כל הי"ס, והנה כמו שיש בחי' קבין אלו בקדושה, כך יש בקליפה, וז"ס (ר) רוצה אשה בקב תפלות, יותר מט' קבין פרישות, שהוא בס"א, מעשרה קבין ופרישות, הם הי' זעירא דנפיק מיסוד, וז"ס קב של חרובין דרבי חנינא מע"ש לע"ש כו' (ש) כי ר' חנינא בא בעה"ז בגלגול, מפני שר' חנינא לא זכה לבנים, ועל זה החריב הקב הזה הקדוש והברוך של יסוד, כי כן ק"ב ר"ת: קדושה, ברכה, פי': הספה נמשכת מן המוח, שהיא חכמה נקראת קדש כנודע, וברדתה מן יסוד, נקראת ברוך, וזהו קב, אמנם הספה בעצמה, היא אות י', הרי יב"ק, וע"כ איתיהיב ליה קב חרובין דס"א, אשר קטרג כנגדו, שיהיה

הגהות ומראה מקומות

(ק) משנה ב' במסכת עדיות. (ר) כתובות סב: סוטה כ. (ש) ברכות יז: ותר פנחס קטז:

מהוזהר. (ו) על אלפי ביתא דא"ת ב"ש, כי בעת הזווג, הכל בחשאי, והמלך והכלה בלחישו. והנה כמו כן אברהם, לא נתאבקו רגליו, יען כי השלום הוא המקפיצו, כמ"ש יעבור שלום, ולא היה סט"א יכול להדבק שם. ואפשר לומר, כי ר' נחמיה פליג אכולהו, כי לדעת ז' ר' לוי, פסיעות רבות בפסיעה אחת הלך מביתו עד מקום המלכים דוגמת זה שהוא יסוד, ההולך מביתו לבית הכנסת, שהם דבוקים זה בזה, יסוד ומלכות, ובפסיעה אחת הם מתחברים, כך היה אברהם.

והנה ידענו א' (בביאור, כי המלכות אינה מתרחקת מהיסוד, אלא פסיעה אחת לבד. ולכן נקראת המלכות פסיעה, וז"ס, פסיעה גסה, נוטלת אחד מת"ק ממאור עיניו של אדם. ח) כי היסוד נוטל הטפה מחמשה ספירות שעליו, שהם חגית נ"ה, וכשירדת בו נקרא היסוד כ"ל, כי מן חמשה, נכללו כל אחד בסוד עשרה, ונעשו בו חמישים, כמנין כ"ל. ובהנתן בחי' אלו שהם חגית נ"ה, עם כל היסוד, במלכות, או נקראת כליה: כ"ל ה'. ואז נכללים כל אחד מאלו החמישים בסוד עשרה, ונעשים ת"ק. וז"ס ט) מהלך עץ חיים ת"ק שנה. כי בהיותו מהלך מלמעלה עד למטה, או נשלמו בו ת"ק שנה. והמלכות נוטלת ממנו בחי' אחת מת"ק אלו, אלא שהיא כלולה מכל הת"ק. וזהו פסיעה גסה, נוטלת א' מת"ק ממאור עיניו של אדם. כמו שכתב הרמב"ם ז"ל, בהלכות דעות, שכתב זרע היא מאור עיניו של אדם, והבן זה.

וז"ס ומגבעות אשורנו, כי הגבעות, שהם בחי' המלכות, הנקראת גבעה, נוקבא, הם יוצאים לחוץ, בשעור פסיעה אחת לבר. וזמ"ש, אשורנו, לשון פסיעה, כמ"ש בזהר פרשת בלק, על פסוק אשורנו כו', ואושיט פסיעה לבר כו'. י) והיא המלכות שיצתה חוץ מהז"א, שעור פסיעה, ודי בזה. כי דברים אלו, הם כבשונו של עולם.

וגם מתרחבים פסיעות. ולכן א"ר נחמיה לא נתאבקו רגליו כו', לומר שלא נאחזה הקליפות הנקראים אב"ק ברגליו בעת ההיא, כי הקפיצה לא היתה אלא ע"י השי"ת. וזמ"ש אח"כ, אלא כאדם שהולך מביתו לבית הכנסת.

ולחבין זה, אתן טעם תחלה, למה לא היו רק ג' מילין, ולא פחות, ולא יותר, והענין הוא, כי היו ג' מילין, כנגד ג' רגלים העליונים, שבהם נתלבשו רגליו של אע"ה, והם נה"י. וזמ"ש ירדפם יעבור שלום, ואמר ירדפם: כנגד נר"ה, כי הרדיפה היא בשני הדגלים. ואמר יעבור שלום: כנגד היסוד, הנקרא שלום. הרי לך טעם ה' אחד, למה כינה פה להשי"ת בשם שלום.

ור' יודן דריש סיפיה דקרא, אורח ברגליו לא יבא, שהיה לו לומר לא יבוא, ומדקאמר לא יבא, חוזר אל האורח. והענין הוא, כי האורח שלו, הוא היסוד, בסוד אורח מברך, ובסוד ואורח צדיקים כאור נגה. ואמר, כי האורח, הוא שנתלבש בו. והכונה היא, כמה שביארנו, בההוא עובדא דההוא בעל קבין דתקונין, דהוה רהיט ככוכביא דשביטא. להורות: כי אותה הקפיצה היותה מכה היסוד, ולא מכה נר"ה. וכן באברהם היה כן, לפי סברת ר' יודן. וא"כ לא היו פסיעותיו אלא מיל לבד, כנגד היסוד. וזמ"ש, ר' יודן אומר מיל, שנאמר אורח ברגליו לא יבא, כי מסיפיה דקרא מוכח, שלא היה אלא ע"י היסוד, וזמ"ש לעיל יעבור שלום. אך משה"ה ירדפם, קאי לאברהם, ולא היה אלא ע"י נה"י העליונים

ובא ר' נחמיה לקיים דברי ר' יודן, ואמר לא נתאבקו כו'. פי' בזה שהוא יסוד, כשהוא הולך מביתו לבית הכנסת, דא כנסת ישראל, להתחבר עמה. כי אז אין סט"א, הנקרא אבק, יכולה להתדבק שם. כמבואר בשיר השירים

הגהות ומראה מקומות

- (א) צ"ל בכירור.
- (ח) ברכות מג: שער מאמרי רשב"י זיע"א דף ד' ד"ה דע כי.
- (ט) ירושלמי ברכות פ"א ה"א ד', מד"ר בראשית פ' ט"ו.
- (י) אות שלי"ט ובדפו"י דף ר"ג:

(ה) ג"א אחד (דפו"י).

- (ו) ז"ח שיר השירים מן אות ש"ז כל ההמשך של המאמר ביאור הכתובים לפי א"ב דא"ת ב"ש ובדפו"י דף ס"ז טור א'. ועי' זהר תרומה אות קמ"ב ובדפו"י קל"ד. שער הפסוקים שמות סימן א' ד"ה אמר עוד כשמוע. (ז) צ"ל ר' נחמיה.

של א"א ע"ה לא זזו ממקומם. וזש"ה אורח
ברגליו לא יבוא, פי': אורח ברגליו של אע"ה
לא יבוא, אלא הקב"ה מוליכו. באומרו יעבור
שלום, השמיענו כי השי"ת הוא המקפיץ, ולא
אע"ה עבר ברגליו. ובאמור הכתוב בסדר הזה
אורח ברגליו לא יבא, ולא קאמר רגליו באורח
לא יבא, להשמיענו פירוש יעבור שלום, לומר
כי אעפ"י שהיינו יכולים לומר, שמש"ה יעבור
שלום, היינו שצוה הקב"ה לשדים, או למלאכים,
שיקפצו לו הארץ. לכן כדי לבטל סברא זו, אמר
אורח ברגליו לא יבא, פי': אורח של אברהם,
לא בא ברגליו של השי"ת, ורגליו ירמוז אל
המלאכים, כי יש מלאכים שנאחזים בנה"י, והם
רגליו של השי"ת, וגם באומרו מלת אורת, ולא
דרך, רמז ג"כ לומר, שלא נעשה ע"י השדים.
ואורח ירמוז לדם נדות, כמש"ה חדל להיות
לשרה אורח כנשים. ור"ל כי גם הקליפות
הנאחזים ברגלים העליונים, לא באו ברגליו של
אברהם, אלא הקב"ה בעצמו כאמור, ודוגמת זה,
פירשו בספר הזוהר, ואמרו אורח ברגליו של
אברהם לא יבא, כי לכלוכת זוהמא לית ברגלך,
בעידן דרדיפת אבתריהו, ולכן אמר אורח
ברגליו, ולא אמר באורח ברגליו ע"כ

הנה זה עצמו כונת ר' נחמיה, ור' לוי,
ור' יודן בש"ר יוסי נ' זמרא, דלא באו אלא
ללמדנו ענין הקפיצה בעצמה אשר נעשה לו,
וכמה שעור פסיעותיו בעת ההוא ור' נחמיה
אתא לאשמועינן ע"י מי היתה קפיצה זו. וזמ"ש
ר' נחמיה לא נתאבקו רגליו. וביאור דבריו,
יובן במה שביארנו, כי ס"א נקרא אב"ק, כמ"ש
בספר הזוהר פרשת וישלח. (ד) ולכן אמר אל
תחשוב, כי קפיצה זו היתה ע"י שדים, הנק'
אב"ק. וביאור הענין הוא: כי כח הקפיצה הוא,
שאדם מתלבש תוך אותו מלבוש של שדים,
ועל ידי זה מתארכים רגליו של אדם, ומתרחבים
פסיעותיו, ואין האריכות תלוי ברגלי האדם,
אלא באותו הלבוש שהוא מתלבש בו, ודומה
לאדם בעת ההיא, כאלו ברגליו קורדסקין
גבוהים מאד, הנקרא בלשון ערבי (קלא קי"ב)

ובזה יתישב שהזכרה ענין הרדיפה אחר
המלחמה, והענין הוא, דבשלמא בענין המלחמה,
אפשר לומר כי בדרך טבע, בכחו ובגבורתו של
אברהם, הנקרא ענק, כמש"ה, האדם הגדול
בענקים, ובגבורתו של אליעזר עבדו, שהיה עוג,
והיה ג"כ מן הענקים, וגם שהיה לו ילידי ביתו
שלש מאות וי"ח, וע"י הכח אשר נתן להם הקב"ה
אפשר שעשו מלחמה. האמנם בעת הרדיפה, אי
אפשר לומר כך, כי הרי בעת שרדפם, אורח
ברגליו לא יבא, והיה ע"י נס שקפצה לו הארץ,
א"כ כיון שהרדיפה לא היתה כ"א ע"י יתברך
שהקפיץ אותו, והוא לא עשה כלום. כך בענין
המלחמה לא עשו הם כלום, אלא הקב"ה עשה
הכל, והוא הפילם לפניהם. וזש"ה אח"כ, מי פעל
ועשה, קורא הדורות מראש גו'. ולכן שיעור
דקרא ירצה כך, ירדפם אברהם, כשהיה הולך
אחר המלכים, הנה השי"ת שנקרא שלום יעבור
לפניו להלחם בעדו.

האמנם עדיין צריך לדקדק, למה פה כינה
להקב"ה בשם שלום, מה שאינו בעת ובעונה
ההיא, כי אדרבא עת מלחמה, ולא עת שלום.
והענין הוא, כי הלא אלו המלאכים כשבאו על
סדום להלחם עליה, לא נתכוונו, כי אם לבקש
הואנה, ליקח את לוט בשביה, ומתוך כך יצא
אברהם אע"ה להלחם עמהם, ויהרגוהו. כמ"ש
חז"ל בב"ר, על פסוק וישבו ויבואו אל עין
המשפט. (ג) א"ר אחא, לא באו להזדווג אלא
לתוך גלגל עינו של עולם, עין שעשתה מדת
הדין בעולם, בקשו לסמותה היא קדש, הוא
כתיב.

ולכן פרשו בזהר, שלכן השי"ת ששמו שלם
וכל מעשיו שלום, נתקנא באלו הרשעים
ארורים, הם המעוררים מדנים לא"א ע"ה, שהיה
איש שלום, שהיה משים שלום לשי"ת עם כל
בריותיו, ע"י שהיה מגיירם. ועוד, שהוא היה
בשלום עם אותם המלכים. ולכן נגלה השי"ת
אז בשם שלום, וזמ"ש ירדפם יעבור שלום,
הקב"ה בכבודו ובעצמו, ולא ע"י מלאך, ולא
ע"י שליח, אלא הוא העובר ברגליו, אך רגליו

הגהות ומראת מקומות

(ג) מ"ר בראשית פרשה מ"ב ד'. (ד) אות פ"ז ובדפוס"י תחלת דף קע.

דכורין, ונוקבין. וזמ"ש, דלא הוה אזיל קמיה, לא מלאכא, ולא שליחא. אמר מלאכא, כנגד נה"י, הנקראים מלאכים, כנוכר בפרשת פקודי דף רל"ב ע"א. ושליחא נגד הנאחזים במלכות, שליחא דכלהו, ע"כ.

מצאתי עוד בספר אחד. אמר שמואל, נלע"ד, שהמאמר הזה הועתק מכ"י הרב עצמה, ומעתיק המאמר טעה בהעתקתו, וכבר תקנתי בו מה שיכולתי לתקן, ושגיאות מי יבין, ולא נמצא בו יותר.

שם בפרשת לך לך פרשה מ"ד, וז"ל, ר' אבין מוסיף תרתיך, נובלת אורה של מעלה, לגלגל חמה. נובלת חכמה של מעלה, תורה כו'. הגה נתבאר, כי יעקב יוצא מן ההארה של יסוד דאבא שבתוך ז"א, הנובלת ויוצאת לחוץ של ז"א ומשם ניתנת ליעקב, הנקרא תורה. וזה מ"ש נובלת חכמה של מעלה, מבחי' היסוד שלו, נובלת התארה היוצאת ליעקב, הנקרא תורה. וז"ס פסוק תורה צוה לנו משה, כי משה הוא היסוד של אבא שבתוך ז"א, כמבואר אצלינו. וממשה יצאה התורה, שהיא הנקראת קהלת יעקב, שהם האורזת של משה, הנקבצים ונקהלים ביעקב, ושם נעשים תורה. אמר שמואל, עוד נתבאר מאמר זה, בש"א בשער ההקדמות, בדרוש פרצופי לאה, וע"ש ועוד נתבאר בש"ה שער המצות.

שם בפרשת תולדות פרשה ס"ה, וז"ל, ויאמר יצחק אל בנו מה זה מהרת למצוא בני מהרת למצוא את הברכה, אביך נתברך ו' ע"ה שנים, ואת ו' ס"ג שנים כו'. כבר הודעתך, כי יעקב הוא ז"א. או פרצוף הנקרא יעקב, היוצא בפני ז"א, מן החזה ולמטה. שהוא המקום, שהחסדים מתגלים בו, כנודע כי שם סיום התלבשות יסוד דאימא. והנה אימא היא הוי"ה דמלוי ס"ג, ומתלבשת בשש ספירות ושליש, שהם כחב"ד חו"ג, ושליש ת"ת של ז"א, שעד שם הוא מקום המכוסה, וכל מדרגה מהם כלולה מעשר, הרי ס"ג. ונמצא כי בהשלים ס"ג, אז מתגלים החסדים ומהם מתברך יעקב.

מקנא בעשייה, שהוא סנדלפון. והנה סנדלפון, בגימטריא פ"ר, שהוא שר היער. ואדני בגימט' ס"ה, הרי פ"ר וס"ה. נמצא כי כל בחי' פרסאות, הם במלכות שהם נקבות, אך מילין הם בדכורא.

אמר שמואל, נלע"ד, שחסר כאן, וצ"ל ו"ו תתאה יסוד, וכולל עמו נו"ה, וכל אחת כלולה מחבירתה, הרי ו"ו מליאה. ולכן פסיעותיו של אע"ה, שהם נה"י שלו, הם ג' מילין, לפי שאינם רק ג' ספירות, ולכן היו כנגדם ג' מילין. וכנגד היות כל אחת כלולה מחבירתה, לכן גם המיל הוא כפול, אלפים אמה, והם ו' תתאה.

ואביא עתה מאמר אחד מספר הוזהר, בפרשת לך לך, ג) אשר הוא רומז כל האמור, ובו נסטים בע"ה. וז"ל, מי העיר ממזרה, דא אברהם כו'. צדק יקראהו לרגליו דא הוא רקיעא התאה, דעביד נוקמין, ואפיל שנאין כו'. ירדפם, דא אברהם, וקב"ה הוה עביר קמיה וקטיל לון. דכתיב יעבור שלום, דא קב"ה דאקרי שלום. אירח ברגליו לא יבא, וכי ס"ד דהוה אברהם אזיל בגו ענני, או בגו סוסוון כו'. טעמו נא וראו, מה מתוק מדבש אומרו, וכי ס"ד דהוה אברהם אזיל בגו ענני, או בגו סוסוון כו'. דהשלמא גו ענני ניחא, אבל גו סוסוון קשיא, דהיה לו לומר ע"ג סוסוון, וקושיא זו מבואר לתינוק ו' יומו. אך הענין הוא, כי עננים הם הנוקבא דסט"א, כמש"ל. והסוסוון, הם נה"י דדכורא דילהון, הרצים ברגליו, ומלבישים את האדם, והוא מתלבש בתוכם ממש, ולא עליהם. וסמך מ"ש בפרשת בא (ס) וז"ל, ולאלין עביר שמשין כו', כי סמ"אל הוא דכורא, וכל כותת דיליה הם הנוקבא דאינון כעננים למירכב בהון כו'. וכוחות סמ"ל דכורא, אינון בסוסוון דילהון הרי מבואר בביאור, כל מה שאמרנו, ונכוחים הם למבין.

והרי בזה ביארנו, שלא היתה הקפיצה ע"י שדים. ואח"כ חזר ודחה גם קפיצה אחרת, שהוא ע"י המלאכים, וגם בהם יש ב' בחי' :

הגהות ומראה מקומות

ג) אות רס"ו ובדפו"י דף פ"ו ע"א. (ס) אות רכ"ח ובדפו"י דף מ"ג ע"ב.

זה יובן במ"ש בתקונין בהקדמה, בכתיבת יד, על ג' וויין דויסע ויבא ויט. וענין קפיצה זו היא, כי הלא המלכות לפעמים היא תחת היסוד, כמבואר אצלינו למעלה והנה כדי להתחבר עם בעלה גופא בגופא צריכה לדלג ג' דלוגים, שהם נה"י, עד שתתחבר גופא בגופא, שהוא ספירת הת"ת. ואלו הם עצמם ג' דלוגין, שאנו מדלגים בג' פעמים, ק' ק' ה' צבאות כו'. וידעת, כי ג' קדש הם בחג"ת. והענין הוא, כי מדלגת נה"י, ועולה בחג"ת. ואלו הם עצמם שלשה דלוגים, של ברכת הלבנה, לחברה עם בעלה, וד"ל.

הרי כי ידענו בזה, כי קפיצת הדרך, היא בסוד נה"י, והיותם ג' ווי"ן, הוא הטעם, כי ז"א כולל ו"ס, ולכן נרמז בוא"ו של שם ההוי"ה, וכל ספירה מהם כלולה מכל הוי"ה ששה ווי"ן. נמצא, כי נה"י הם ג' ווי"ן, ואל תתמה, אם ויסע ויבא ויט הם בחג"ת, ואיך עתה הם בנה"י. כי כבר ידעת, כי יש ב' ע"ב, ולכן יש בפרשת והיה אם שמוע ער ושמתם, ע"ב תיבין, כנגד נה"י, כנוכר בתקונין דף קל"ג. והנה נודע, כי כ"א מאלו הו"ס כלולה מחברתה, והם י"ב ואלו ה"ס י"ב שבטי ישראל. וכנגדם היה תחום מחנה ישראל, י"ב מילין. כמשרז"ל במסכת בתרא אמר רבה בר בר חנה לרידי חזי לי ההוא אתר, מערבות מואב עד אבל השיטים, והוי י"ב מילין, ולכן סבירא ליה לר' עקיבא, דאית תחומין מדאורייתא עד י"ב מיל. אך מדרבנן גזרו על מיל אחר בלבד, ולא אאריך בנתינת טעם בזה, לבל יארך הספור.

והנה י"ב אלו, הם ב' ווי"ן: ו"ו עילאה, ו' תתאה. ו"ו עילאה ת"ת, כולל עמו חו"ג, וכל א' כלולה מחברתה, הרי ו"ו מליאה להורות על יעקב ויוסף ו' תתאה כנ"ל. ולהיות כולם סוד ווי"ן, לכן היו ששה אלפים אמה, כי האמה היא צורת ו'. והנה להיותם בנה"י דרכורא, לכן היו מילין, ולא פרסאות. כי הפרסא היא נוקבא, בבחי' המלכות, והענין הוא, כי נודע כי המלכות

ואין לגלות דברים אלו, ולמה נקראת פסיעה. וז"ס ואתה תשופנו עקב, והיא המלכות הנקראת פסיעה, שהיא עקב, ודי בזה.

ונמצא עתה, שהם חלוקים במציאות קפיצה זו של אברהם, אם היתה ברגליו ממש, שנתארכו פסיעותיו, והיה פוסע פסיעות. או אם נשא אותו על כנפי נשרים, ובקפיצה אחת הלך שם. וזהו סברת ר' נחמיה, והם ב' מיני קפיצות, שביארנום לעיל. וזו היא כונת, כל המאמרים החלוקים בענין הקפיצות, כי בתנחומא מונה ד'. ובמסכת סנהדרין, מונה ג'. (כ) עוד חילופים שבין זה לזה, ועוד, כי לשניהם לא נמנה קפיצות הארץ, דרעמסס לסוכות, והענין תלוי בזה, כי זו הקפיצה שהיתה על כנפי נשרים, (ל) בפנים אחת, אליבא דכולי עלמא אינה נמנית, וגם לסברת האומר כי גם באברהם היתה על כנפי נשרים, ולכן לא מנו אותה בסנהדרין. אמנם המקומות, אשר מובן מפשטי הכתובים הם עצמם וברגליהם הלכו, אלו הם שנמנו, בין בתנחומא בין בסנהדרין. כמו יעקב, שנאמר בו ויצא יעקב ונאמר בו, וישא יעקב רגליו, וכן באליעזר, נאמר, ואבא היום אל העין, תלה בו בעצמו. ולדברי האומר בתנחומא מוכיח, כי גם אברהם היה כן, ולכן לא הביא פסוק זה של אורח ברגליו לא יבא, כי מורה הפך זה. אך הביא פסוק ויחלק עליהם לילה, המורה כי בעצמו הוא חולק עליהם.

ואין לי פנאי להאריך בזה, ואתה המעיין, מעצמך תראה ותדקדק, מהו ההפרש שיש בין זה לזה, אחר שמסרתי לך מפתח של מחלוקת. עם שכולם הם דברי אלהים חיים, שלכל אלו קפצה הארץ, אלא שלדברי האחד, אין להכניס במנין, כי אם קצתם, ובוה ג"כ תבין, כי בתנחומא אמר, קפצה הארץ. ובסנהדרין הוסיף מלת להם, לומר: כי אותם הג' בדוקא, הוא שקפצה הארץ להם בעצמם, כי הם בעצמם היו רוצים, וקופצים על הארץ. משא"כ באחרים, שהארץ נקפצה, כשנשאום על כנפי נשרים, והוא אינו זו ממקומו. ודי בזה, כי אין לי פנאי להאריך יותר, זולתי לבאר ענין מילין אלו, מה עניינם.

הנחות ומראה מקומות

(כ) סנהדרין צה. תנחומא ויצא ח'. (ל) צ"ל בפעם.

תחלת ברייתו של עולם. כי מתחלה היו למעלה ד"ו פרצופים, והמלכות שנקראת דבר, היתה בכלל התפארת, הנקרא כלל, והיא כלולה בו, ויצתה מן הכלל שהוא התפארת, ונדבקה בלמודי ה'. וזהו: וכל דבר שהיה בכלל, ויצא מן הכלל ללמד, כי לא ללמד על המלכות לבד, שתהיה היא לבדה בלמודי ה' למטה, אלא ללמד על הכלל כלו יצא, שגם התפארת מודווג עמה בלמודי ה'. כיצד: תפארת בנצח בימין, בשם בן ד', ומלכות בשמאל, בהוד, בשם אדני. ויתחברו אז שניהם על ידי היסוד, בסוד יאהדונה"י, כנוכר בתקונין, ונמצא שע"י ידידתה ממקום התפארת, ירד גם כן התפארת עמה, בלימודי ה' שהם נו"ה, וזהו: לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כלו יצא.

ועוד, כי כאשר ירדה מדת המלכות, מאת פני המלך, ונטרדה למטה, לא לבד גרמה לת"ת שהוא נקרא עצמו, כד"א משה בפ"ע אמרן, שהוא המקום שהיא היתה שם בעת אצילותה, בין תרין דרועין, כי יצטרך המלך, כאשר ירצה לדבר עם הכלה הכלולה, לרדת למקומה בלמודי ה', שהם נו"ה, כי זולת זה אי אפשר התדבקות גופא בגופא בסוד חבוק, אחר שהיא למטה, והוא למעלה, וצריך הוא לרדת למטה, להיות אצלה בסוד הגוף, גופא בגופא. אלא גם ראש המלך, בסוד דישא דו"א, גרמה שירד גם הוא למטה, כדי שיהיה החבוק שלם, גופא בגופא, אנפין באנפין, דרועין בדרועין, רגלין ברגלין, וזהו: ללמד על הכלל כלו יצא, לומר, שהתפארת כלו בכללו, ירד בלמודים. ולא התפארת לבד, שהוא סוד גופא. וזהו: כל דבר שהיה בכלל, ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כלו יצא, וזו היא מדה ח'.

ועוד, גם טרם רדתה למטה יצדק אומר, דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, כי נוקבא דו"א, יצאת מאחורוי, מבין תרין דרועין דידיה לעומת החזה, ושם נעשה לו ראשה וזרועותיה, שהם חו"ג שבה, נאצלו כנגד נו"ה שבזכר. ונו"ה שבה, שהם למודי ה', יצאו מן הכלל שהוא הת"ת. וזהו: דבר שהיה בכלל, ויצא מן הכלל ללמד, כי יצא מן הכלל ללמד, כי הם למודי ה', כי אין להם על מה שיסמוכו בתפארת, והוצרך

בנטותו לצד הנצח, או לצד הוד, הנקראים כתוב אחד, וזהו מבנין אב, וכתוב אחד. או בהכריעו בין נו"ה, וזהו מבנין אב וב' כתובים, שהם נ"ה. ואז נקרא מבנין אב וכתוב אחד, מבנין אב וב' כתובים, וזו מדה ג'.

ולפעמים מקבלת מכללות ת"ת, בכל שש קצוותיו, וזהו מכלל ופרט. כלל, ואח"כ פרט. ותהיה אז ההנהגה ממת המלכות, כי אין הכלל אלא מה שבפרט, וזו נקרא מכלל ופרט, מדה ד'. ולפעמים מקבלת מלכות מכללות ת"ת כנוכר, ותתגבר מדת הת"ת עליה, ויתנהג העולם על ידו, ומדת המלכות נכללת בו, והוא יהיה עיקר ההנהגה. כי פרט וכלל, מתרבה הכלל, ויהיה הכלל עיקר, כי יגברו שש קצוותיה, על שש קצוותיו. ולפעמים להפך, וזו נקראת פרט וכלל, מדה חמישית.

ולפעמים תעלה המלכות למעלה מיסוד, ותכריע בין ת"ת ליסוד, וזהו: כלל ופרט וכלל. כי כלל הוא ת"ת, שבו כלולים הו"ק, ופרט, היא המלכות, דלית לה מגרמה כלום. ועוד ששם הדברים בפרטות, ומתפרשים, בסוד ופרט כרמך לא תעולל לעני ולגר תעזוב אותם, כי שם מקומם. וכלל, הוא יסוד, הנקרא כל, דכליל שית בקרטופא חודא. ואז יתנהג העולם על ידי המלכות. וזהו, אי אתה דן אלא כעין הפרט. וזהו: מכלל ופרט וכלל, אי אתה דן אלא כעין הפרט, מדה ששית.

ולפעמים, תעלה המלכות למעלה, בסוד נטרת בעלה, ותשפיע התפארת, בהתנהג העולם על ידה ברדתה למטה בבחי' זו, וזהו: מכלל שהוא צריך לפרט. ולפעמים תחסר אור המלכות, ותצטרך לקבל אור מהתפארת, להשלים עצמה. בהתנהג העולם בבחי' זו הגרועה, שאין לה אלא לצורך עצמה, ולא להשפיע, כי כל הבחי' הנו"ל הם, שמקבלת מדת המלכות שפע לצורך עצמה, ולא לצורך אחרים. וזו היא מכלל שהוא צריך לפרט, אם כן מכלל שהוא צריך לפרט, ומפרט שהוא צריך לכלל, זו מדה שביעית.

ולפעמים תקבל המלכות מהתפארת, בסוד למודי ה', על ידי נצח או הוד, ותהיה המלכות בהוד, והתפארת בנצח, בסוד שם נ' ד' בנצח, ושם אדני בהוד. והנה הנהגה זו, היא הנהגת

זה השער לה'. ותירץ הטעם הוא כו' עיין בפנים.

שם שמות רבה, פרשת כי תשא, פרשה מ"ד, וז"ל, ה' מלאכי חבלה היו שם: אף, וחימה, וקצף, והשמד, והשחת. אותה שעה באו ג' האבות ועמדו בג' כו'. הנה ה' מלאכים אלו, נאחזים ונשרשים בה' גבורות, המתפשטות בגופא דז"א, בחג"ת נ"ה, וכלם ירדו אח"כ לתוך היסוד, ונכללו שם, ושם נתמתקו שלשתם בלבד. והם: קצף, והשמד, והשחת, שהם כנגד חג"ת. ולכן כשהזכיר מרע"ה זכות ג' האבות, שהם כנגד חג"ת, נסתלקו, כי הם גבורות ממותקות. אבל שני הגבורות שכנגד נר"ה, לא נתמתקו. ולכן הם אשר נשתיירו, והם: אף, בנצח, חמה, בהוד, וכנגדם הבל וקין, הבל בנצח, וקין בהוד.

מאמר בספרי בפרשת ויקרא, וז"ל, רבי ישמעאל אומר, ב"ג מדות התורה נדרשת בהם כו'. הכונה היא, כי אין ספק שהתורה התחתונה, היא נדרשת מ"ג מדות אלו. ונמשכו אליה, מהתורה העליונה (צ) שבכתב הנדרשת מ"ג מדות, דוגמת אלו. כי כל מה שיש בתחתונים, דוגמתם בעליונים, ומשם מתפשט בתחתונים. והנה התורה העליונה שהיא ת"ת, נחלקת ל"ג מדות, בסוד ו"ק שבה, כלולים מדין ורחמים וכללותם, הרי י"ג. ודרישה זו מצד המלכות, המקבלת ממנו מת"ת, פעם כך ופעם כך, כי פעמים תקבל מחו"ג שבת"ת, וזהו מקל וחומר. כי ק"ל רומז לרחמים, המקילים את הדין, ומרחמים על העולם. וחומר רומז לדין, המחמיד לדון את העולם, הרי מדה א'. ומדה זו, כשהעולם נדון קצת ממנו, בדין גמור. וקצת ממנו, ברחמים גמורים, הרי מק"ו, והיא מדה א'.

ולפעמים תקבל מת"ת שבת"ת, שהוא המכריע, וקו השווה בין חסד לגבורה, ואז יהיה העולם נדון בדין ממוזג, לא רחמים גמורים, ולא דין גמור, אלא גורה שוה לשניהם, ממוצעות בסוד הת"ת, וזו נקרא גזירה שוה, מדה ב'. ולפעמים תקבל מצד הת"ת, הנקרא אב,

מאמר במדרש ילקוט, פרשת וישלח, סימן קל"ו, וז"ל, אל תיראי וגו', אלא כל שבט ושבט נולדה תאומתו עמו. תאומה יתירה נולדה עם בנימין כו'. זה יובן, עמש"ל בפסוק ותוסף ללדת את אחיו את הבל כו', (ע) וע"ש. והענין הוא, כי גם בנימין ניתוספה עמו, ולפי שכשנאבד יוסף הצדיק, הושם בנימין במקומו, כנוכד בס' הזוהר וגוף וברית חשבינן חד.

שם פרשת ויחי צ"ה, וז"ל, ראובן בכורי אתה, אתה בכור, ואני בכור, אני י' פ"ד שנה לא ראיתי טיפת קדי, ואתה וילך דאובן וישכב כו'. סבת זה השבח ביעקב יתד משאר כל הצדיקים הוא, כי הנה נתבאר בספר הזוהר פרשת קדושים, כי יעקב בא לתקן עון גלוי עדיות של אדה"ר, כנודע (פ) כי שופדיה דיעקב מעין שופדיה דארם, והנה אדה"ר, הוליד שדין ורוחין ויליין, מטיפת קרי, שהוציא בק"ל שנים, שפירש מאשתו חוה כנודע וכבר הודעתוך בביאור מאמד מה שכתב הזוהר בריש פרשת בראשית בענין מ"ב זווגין, שיש בטיפת זרע העליון, שהם בחי' פ"ד טפות פשוטות, וכנגדם נשתהא פ"ד שנים מלאות טפת זרע.

מאמר במדרש תנחומא, והביאו הילקוט בפרשת בא, סימן קפ"ז, וז"ל, החדש הזה לכם ראש חדשים, אר"י, לא היה צריך להתחיל התורה אלא מהחדש הזה אלא משום כח מעשיו הגיד לעמו כו'. הטעם הוא כי ברה"ז ז"א עומד בנצח, ונוקביה בהוד, כנודע. והענין זה הוא, ביום ר"ח. ואמנם זה לא היה כך בבריאה, וזה קושיא באצילות. והשיב, משום כח מעשיו הגיד לעמו. הכונה: אחיזתם בהוד, והם אומרים אין לנו חלק, לכן המלכות לשם בנצח. אמר שמואל, פשוט הוא שהלשון מוטעה כלו, ואין בי כח לפשוט את ידי בו. מה שהבנתי מכללות דברי מוהר"י צמח, שכונת ר' יצחק היא, שהיה צריך להתחיל התורה מהחדש הזה, דניסן הוא רומז על ראש הנקבה, והיה צריך להתחיל בו, משום

הגהות ומראה מקומות

- (ע) ספר הלקוטים בראשית. שער הפסוקים בראשית סימן ד'.
- (פ) ב"מ פד. ב"ב נח.
- (צ) צ"ל שבת"ת.

שכתוב, פסילי אלהיהם תשרפון באש. ונודע כי הפוגם בע"ז, פוגם בה' אחרונה של ההוי"ה, וכשתקן אותה הה', נתוסף לו ה' בשמו, ונקרא אברהם, ולכן הניח לו משניו ה' שנים, כנגד ה' של השם. וביצחק תקן עון ש"ד, כשפשט צוארו ע"ג המזבח. ועכ"ז לא הניח לו משניו כלום, כי יצחק מסטרא דתוקפא דדינא דגבורה, ואין נמשכים ממנה חיים. וביעקב שכוון לשם שמים, בלוקחו ב' אחיות, ולא הותרו אלא לו לבד תקן עון ג"ע. וגם זה היה בסוד גדול, להוציא מן הקליפה אל הקדושה, אותם ב' טפות של זרע, שלקחה אותם ליליית, חוה א', ועכשיו נתקנו ברחל ובלאה. וכל טפה, היא רומזת ליד אחת, וז"ס יד ליד לא ינקה רע, שהוא הקרי הנקרא רע. וז"ס מה שעבד יעקב ז' שנים וז' שנים, לרמוז אל אותה היר, ולכן אמר, כי בכל כחי עבדתי את אביכם, שהם השתי ידות הנזכר העולים כ"ח. וכנגדם שבק ליה מחייו, כ"ח שנים, וכנגד יצחק אע"ה שלא הניח לו כלום להיותו מצד הגבורה כאמור, ולכן נעקד ע"ג המזבח בהיותו בן ל"ז שנים. לכן יוסף שבק ליה מחייו ל"ז שנים, להיותו מבחי' היסוד, הנקרא ק"ץ ח"י, כנגד יצחק אע"ה. והנה חי הוא היסוד, והוא קץ אל הגבורה, נמצא שיוסף תקן ליצחק אע"ה, ולכן שבק ליה מחייו ל"ז שנה, מספר שהיו ליצחק אע"ה בשעת העקידה.

אמר שמואל, כך נלע"ד לתקן, להיות שבשעת העקידה יצאה נשמתו של יצחק אע"ה, ואחר העקידה באו לו חיים אחרים מסטרא דדכורא, לכן אותם הל"ז שנים ראשונים, שהיו לו קודם העקידה, שהיו מסטרא דנוקבא, מסטרא דשרה אימיה. כמש"ה, והנה בן לשרה אשתך, נתנם במתנה לדוד הע"ה, שגם הוא אתי מסטרא דנוקבא. ודוק ותשכח, היותם ל"ז שנים, השלשים מסטרא דנה"י, בסוד ג' עדרי צאן רובצים עליה. והשבעה מסטרא דנוקבא עצמה הנקראת בת שבע, כנלע"ד.

חלים של הלכות, עם שכבר נגלו למשה עניינם, אלא שלא נגלה לו מקום רמיותם בפסוקים, ובא ר"ע, ודורשם על קוצי התורה, והיה אומר קוצ זה רומז לדרשה זו, וזו לזו. (צ)

מאמר במדרש רבה פרשת וזאת הברכה, (ק) וז"ל, ד"א מהו איש האלהים א"ר אבין מחציו ולמטה איש, מחציו ולמעלה אלהים. נודע הוא, כי בינה נקראת אלהים. והנה"י שלה נכנסו בסוד מוחין תוך ז"א עד החוה, שהוא מחצית קומתו, וגם כי לאה הנקראת אלהים ג"כ יוצאת מחציו הז"א ולמעלה. ולכן, משה שהוא רומז אל ז"א, מחציו ולמעלה נקרא אלהים. אבל מחציו ולמטה, שיוצאת רחל אשתו, נקרא הוא איש, כמש"ה, לזאת יקרא אשה, כי מאיש לוקחה זאת. וזה נאמר על רחל, הנקראת חוה הב', ונתבאר ג"כ בשער ד' שער הפסוקים, בפסוק ואנכי איש חלק, וע"ש.

אמר שמואל: מצאתי כתוב מאמר בספר הזהר, פרשת וישלח תו אבהן שבקו ליה מחייו ע' שנין כו'. וז"ל, סוד נפלא מ"ש בזהר במקומות אחרים, האמנם בפרשת וישלח האריכו בו, בסוד אדה"ר שנתן משניו שבעים שנים, ועוד אמרו, דאברהם שבק ליה ה' שנים, ויצחק לא שבק ליה כלום. יעקב שבק ליה כ"ח שנים, ויוסף שבק ליה ל"ז שנים, סך הכל ע' שנים. וראוי לידע, מאחר שאדה"ר שבק ליה ע' שנה, מה צורך עוד לאבות שיתנו לו כל אחד ואחד כ"ב שנים. ואגב נדקדק, דלמה יצחק אבינו לא שבק ליה כלום. והענין הוא, שהשנים שהניח לו אדה"ר, מלבד שהם שנים מתים, כמש"ה כי ביום אכלך ממנו מות תמות, גם היו שנים פגומים, מזהמת נחש. ואעפ"י שעשה תשובה, הלאוי שיועיל לו לעצמו. ולכן, לקח ע' שנה מהאבות, והענין הוא, כי הכל הולך אל מקום אחד. כמ"ש חז"ל, (ר) שאדה"ר נתגלגל באבות, ונתקן בהם, ממה שחטא: בע"ז, וג"ע, וש"ד. ובראשונה תקן אברהם אבינו, מה שחטא בע"ז. ולכן הושלך אברהם בכבשן האש, לקיים מקרא

הגהות ומראה מקומות

(צ) מאמר זה הוא במנחות כט: ושם כתוב שהיה ר"ע ולא ר"מ. (ק) פרשה י"א. (ר) זהר בהר אותיות ע' ע"א שער הפסוקים ויגש סימן מ"ו.

במקומה, ותהיה החזרה נגלת לעיני כל חי, ולא תהיה סתומה, אלא מפורשת. וזהו: עד שיחזירנה הכתוב לכללו בפירוש. וזהו, כל דבר שהיה בכלל, ויצא לידון בדבר חדש, אי אתה יכול להתזידו לכללו, עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפירוש. וזו מדה י"א.

ולפעמים יתנהג העולם בסוד המלכות, בנו"ה שבה, המקבלת מתפארת, וזהו ודבר הלמד מעניינו, מענין ו' שהוא התפארת, או יהיו מקבלים נו"ה שבה, מסוף התפארת, שהוא יסוד, וזהו: ודבר הלמד מסופו, וזו היא מדה י"ב.

ולפעמים יתנהג העולם בסוד נו"ה שבמלכות, שהם ב' כתובים המכחישים זה את זה, דהיינו זהו דין, וזהו רחמים. ועל ידי יסוד שהוא הכתוב השלישי המכריע ביניהם, יתמוגו, ויתנהג העולם על ידי מזוג היסוד, המכריע בתוך המלכות. וזהו: וכן ב' כתובים המכחישים זה את זה עד שיבא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם. וזו מדה י"ג.

מאמר בספרי פרשת שמיני, והובא בחומש ברש"י ז"ל, וז"ל, קרב אל המזבה, שהיה אהרן בוש, וירא לגשת, א"ל משה, למה אתה בוש, לכך נבחרת. הנה מלת לכך, נראה דוחק קצת. והענין הוא, כי חזור אל מ"ש שהיה בוש, והיתה בו מדת הבושה והענוה ואמר מפני שיש בך מדת הענוה יתירה על זולתך, לכך נבחרת.

מאמר במדרש רבה פרשת חקת פרשה י"ט, וז"ל, ד"א דברים שלא נגלו למשה, נגלו לר"ע וחביריו. וכל יקר ראתה עינו, זה ר' עקיבא וחביריו. גם באותיות דר"ע נזכר ער"ז, שבחו של ר"ע. וכן במסכת שבת פרק הבונה, אמרו, שהיה ר"מ דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות, עד שכמעט תשש כחו של משה. הנה אמרו רז"ל, כי אפילו מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, הכל נגלה למשה. ולכאורה דבר זה תימא גדול, אבל הענין הוא, כי משה ודאי שכל מה שעתיד להתחדש בעולם בכל התורה ידע, אלא כה שידעם היה בעל פה, אבל לא היה יודע לדורשם ולרומזם בפסוקי התורה, כל אחד ואחד במקומו. עד שבאו חכמי הדורות, וכל אחד ואחד היה דורש הדרשות שהם מחלק נשמתו, ולומדם מן הפסוקים, וכן היה בר"ע, שכל אותם תלי

הזכר העליון להמשיך רגליו למטה ג"כ, להיות היא עזר כנגדו, ולא חוצה לו. וזהו: אלא ללמד על הכלל כלו יצא, כי הוצרכו למודי הזכר להתפשט למטה, וכל זה בכלל המדה הח', והמבין יבין.

ולפעמים יתנהג העולם, בסוד עבור המלכות להוליד למטה דוגמת העליונים, בסוד תיבת נח, שיצאו ממנה ג' גוונים: שם, חם, ויפת. שהם: דין, ורחמים, וכללותם. דמיון ת"ת, הכוללת דין ורחמים. אלא לפעמים תתעבר בסוד הרחמים לבד, ויהיה כל הג' גוונים אלו, נוטים כולם לצד הרחמים, בענין תפארת הנוטה לצד הרחמים, וזהו: וכל דבר שהיה בכלל, בסוד האצילות למעלה, מן התפארת, ויצא לטעון טעון אחר, בסוד העבור, ונתעברה בג' גוונים הנז', כלולים זה בזה בסוד הרחמים, שהוא כענינו, כענין ו', שהוא סוד התפארת, ואז יצא להקל, בסוד הרחמים, הוליד ג' גוונים כולם מצד הרחמים, ולא להתחמיר. וזו היא מדת תשיעית.

ולפעמים תתעבר בסוד דין ורחמים ביחד, שלא כענינו, שלא כענין ו', שהוא נוטה לצד הרחמים. ואז תצא להקל ולהחמיר, ותתעבר, ותוציא למטה ג' גוונים, דין ורחמים ממוזגים. וזו היא: כל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון אחר שלא כענינו, יצא להקל ולהחמיד. וזו מדת עשירית.

ולפעמים יתנהג העולם בסוד המלכות, ברדתה למטה ממקום אצילותה, עם הת"ת, ותדר למטה ביצירה, בסוד מטטרו"ן, שהוא נער חגיר חרצין, בסוד שתין פולסי דנורא, שהם ששים גבורים בסוד הדין. וזהו: ויצא לידון בדבר חדש. ולפי שתמיד מתחדש מטטרו"ן, כד"א אנוש כחציר ימיו כו', כנזכר בפרשת פינחס, וזהו בדבר החדש. ואז ברדתה למטה במקום מטטרו"ן הוא סוד הגלות, בסוד אי לך ארץ שמלכך נער. וזהו: אי אתה יכול להחזירו לכללו, כי הזווג בטל בימי הגלות, ואין לה יכולת לעלות אצל בעלה, עד שיחזירנה הכתוב, שהוא סוד נצח, כד"א למנצה על אילת השחר, תרין שחרין דאילתא, ולפי שהוד הוא בגלות, כד"א כל היום דוה, צריך נצח עם תפארת להחזירה

פירוש פרקי אבות

להרב הגדול המקובל האלהי מהר"ר חיים ויטאל ז"ל,
מה שקבל מרבו האר"י זלה"ה

כל ישראל יש להם חלק לעה"ב שנאמר ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו
ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

פרק ראשון

ב שמעון הצדיק היה משיירי כנסת הגדולה הוא היה אומר, על ג' דברים
העולם עומד: על התורה, ועל העבודה, ועל גמילות חסדים.

על ג' דברים כו', כלומר: אף שהצדיק
יסוד עולם, הוא צריך המשכה מלמעלה, כדי
שיתקיים על ידו. ולכן אמר על ג' כו', שהיא
רחל, הנקראת עולם, עומד, על התורה: דהיינו
עמודא דאמצעיתא, וזהו על התורה, דהיינו מה
שנתגלה מיסוד דאבא, שיוצא מיסוד אימא,
בת"ת שלו כנודע. ונקרא חכמה, שנובלות חכמה
על שם שכבר יצא זה היסוד מיסוד דאימא,
שהיה מכוסה שם, והראה עצמו לחוץ. וז"ל
אומרו תורה. וגם שמאיר ומראה את הנוקבא.
שאם לא היה אור דיסוד דאבא שמאיר לחסדים
ומוציאם לחוץ לא היו יוצאים. וז"ש ד' בחכמה
יסד ארץ. כי עיקר יסודה אינו, אלא מן אבא,
והיא עצמה נקראת תורה, כענין שנאמר הן
יראת ה' היא חכמה, הן יראת ה', שהיא רחל,
היא חכמה עצמה. וזה כי יראת בגימטריא תורה,
שהיא חכמה עצמה. ויסוד אבא נקרא תורה:
תו"ד ה', כי תור מלוי אדני, והוא ממלא ה'.
ועל העבודה: היינו גבורה, ואף שאמדו
לעבדה אלו מצות עשה, היינו הע"ב שהוא חסד,
עושה ד"ה. וזה ע"ב ד"ה, מן ע"ב, נעשה ה'.
וכן עבדה, הם הקרבנות, שהיו כהנים מקדיבים.
וידוע, כי כהן הוא בחסד. והעבודה עצמה, היא

אמר הכותב, הצעיר אברהם קשטרו ס"ט,
גין ונכד למהריק"ש זלה"ה. ראיתי לסמוך כאן
פירוש פרקי אבות למהרח"ו ז"ל, יען כי ראה
ראיתי למעלה בשער מאמרי רו"ל, בכל פרק
ופרק ממסכת אבות משנה אחת מבוארת מהרב
ז"ל. אח"כ מצאתי כתוב בקונטרסים, ביאור
רחב, וכתוב עליהם פירוש פרקי אבות להאר"י
זלה"ה, ולכן כתבתים כאן אות באות מלה
במלה, בעה"ת.

משנה זו מבוארת למעלה במסכת סנהדרין,
דף כ"ח טוד ב' בביאור מסודר היטב מבנו הרב
שמואל ויטאל זלה"ה, וע"ש היטב. שמעון הצדיק
וכל השאר זוגות, יהושע בן פרחיה נשיא, בסוד
חסדים, ולכן אמר מצות עשה, עשה לך רב כו'.
ונתאי הארבלני אב ב"ד, היה בסוד הגבורה ולכן
אמר מל"ת הרחק משכן דע כו'. אבל שמעון
הצדיק, הוא בסוד היסוד, שהוא יחיד, ולכן
נקרא צדיק. והיה משיירי כנסת הגדולה, שהם
קבוץ החסדים, שהם מתקבצים ביסוד, והם
מיסוד דאימא, הנקרא כנסת הגדולה, על שם
החסדים דאבא, שמתכנסים ביסוד. והם שיריים,
לפי שאין ליסוד חסד בפני עצמו, אלא מן
העליונים, שם מאירים כו' ואמר:

ועכ"ז לא ישלים לגמרי, עד הגלגול הג', במשיח בן דוד, ואז יחזור הברכה על כל באי העולם ג"כ, ואז כתיב בלע המות לנצח וגו'. והיה ה' למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

סוד מ"ש חז"ל בכמה מקומות, על פומא דאליהו אתגזר כו'. וכשמזכיר דברי חז"ל, אמר רבי פלוני פתח כו'. מה ענין הפרש בין לשון זה ללשון זה. והענין הוא, כי הנה נודע כי אליהו ז"ל, נפרש מבני אדם, ונעשה מלאך. לא נשאר לו כח לפתוח ולחדש בתורה, להיות כי לא בשמים היא, ולא נשארה תורה בעליונים כלל. וע"כ איננו יכול זולתי לספר לת"ח התחתונים, ממה שנתחדש בישיבה עליונה, של הת"ח העליונים הגדולים, ולכן אמר, על פומא דאליהו אתגזר. האמנם הת"ח, יש להם יכולת לפתוח ולחדש בתורה, כל מה שיראה להם, וכמש"ה, על פי התורה אשר ירוך כו', ואעפ"י שנפטרו מזה העולם, כמו שמצינו בזהר בכמה מקומות, דאמר כך, פתח ראש מתיבתא כו' ובמתיבתא דבצלאל ואהליאב, וכיוצא באלו הצדיקים, יכולים לפתוח בתורה, ולחדש כל מה שירצו. יכן כתיב בהו, רבי פלוני פתח, וכיוצא מאלו הלשונות, נמצינו למדים, כמה גדלה מעלת ישראל מכל האומות, ומכל שאר המלאכים, שהמלאכים נקראים עבדים, וישראל נקראים בנים. שנאמר, בנים אתם לה' אלהיכם, ע"כ. כנלע"ד שמואל ויטאל, בן הרב המחבר אבא מארי, כמהר"ר חיים ויטאל ולה"ה.

חזרנו להקדמתינו שהע' שנה של אדה"ד, הם שנים מתים. וטעם למה אדה"ר נתן לו ע' שנה ולא יותר, הטעם הוא, לפי שדוד הע"ה, מסטרא דנוקבא הנקראת שביעית, להיות כוללת שבע העליונות. וגם נותנת שפע לשבע הנערות אח"כ, הראויות לתת לה מבית המלך, וכל אחת כלולה מעשר, הרי ע'.

ואם תשאל אעיקרא דמילתא, למה נתן לו חיים, ולא הניח אותו שיהיה נמל. הטעם הוא, בעבור שעיקר תקנתו היה בדוד. וז"ס שמו אדם, ד"ת: אדם, ד"וד מ"שית. ודע הקדמה אחת, כי קודם שחטא אדה"ר, היו החיים באים לבני האדם מא"א, ולכן היו בבני אדם חיים ארוכים. ואחר שחטא הוא, וחזרו ג"כ בניו למרות העליון, נאמר בהם לא ידון רוחי באדם לעולם, בשגם הוא בשר, והיו ימיו ק"ך שנה, מסטרא דז"א. ולפי שהאדם חטא בה' אחרונה של ההוי"ה, שהיא שביעית כאמור, לכן נתן לו מימיו כנגדם ע' שנה לדוד הע"ה. ואח"כ כשבא אדה"ר בגלגול דוד הע"ה, חזר ונתקל במעשה דבת שבע, לפי שאכלה פגה, ולכן לא נתקן עדיין לגמרי.

אמר שמואל: אעפ"י שבענין האשה לא נתקן לגמרי, הנה נתקן לגמרי, מהקללה שנתקלל מפ"י הקב"ה, שא"ל כי ביום אכלך ממנו מות תמות. כי בגלגול דוד המלך, נאמד בו דוד מלך ישראל חי וקיים, כנגד ב' מיתות, נאמר לו ב' ברכות: חי, וקיים. וכנגד החסרון של קין והבל, נתקן הכל בשלמה הע"ה, ונקרא איש מנוחה.

חנשמות שלנו עולות להיות מ"ן להם. ולפעמים, בני בנים הרי הם כבנים, והם מ"ן לאו"א. במוסר עצמו על קדוש השם, אפילו במחשבה, וכ"ש במעשה. כענין ר"ע, וז"ש כך עלה במחשבה, כ"ש במעשה הנזכר. ולכן אמר ויהיו עניים בני ביתך, עניי בגימטריא ק"ל, שהוא אהור דמ"ה. אמר צריכים אנו להמשיך אליה אהור דמ"ה שהוא שם דמ"ה, ואמר: ואל תרבה שיחה עם האשה כו', פי': בשעת הזווג. וצריך שלא יגביה קולו האדם, דהיינו בשעת התפלה, כי באומרו עוזר דלים, הוא מעלה נשמתו למעלה. ובתפלה, הוא שואל שם אל הזווג. וז"ש, ואל תרבה שיחה עם כו', כענין שנאמר אל תרבו תדברו גבוהה גבוהה, אלא בלחש ובחשאי, שאם יצא הקול לחוץ, יתאחזו החיצונים בקול, ואפשר שימנעו הזווג או, יתדבקו בו לפחות. ואמר האשה, כלומר כשהיא פב"פ, שהיא אשת ו', אמרו שצריך בלחש, כדי שלא יהא בה אחיזה לחיצונים. כ"ש כשהיא אב"א, כי אז יש חשש ביותר. וזמ"ש, ק"ו באשת חבירו, כי הרי הרי' היא אחוריים דאלהים. והכ"ו, הוא אהור דמ"ה שבו, דהיינו כ"ו אותיות, וכן עולה חבירו בגימטריא רכ"ו. וזהו ביחוד ק"ש, כי אז היא הוי"ה באהור, ובשכמל"ו ניתנים לה ציקי קדרה, וצריך בחשאי וא"כ צריך לאמרו בלחש. ואמר, מכאן אמרו חכמים כו', שמגביה קולו בשעת זווג האשה, גורם רעה לעצמו, שהיא הקליפה שיתאחזו בו, וגם מונע ממנו האור והשפע, שיהיה נמשך לו מז"א. וז"ש, ובוטל מדברי תורה, שהוא מה שהיה נמשך מז"א. וסופו יודש גיהנם, במקום שהיה לו לידבק עם השכינה, נדבק עם אשה זרה, שהיא בסוף למטה מכלם.

אש. וזהו ישפוט תבל בצדק, כי כשהיא באהור נקראת צדק. וכשהיא בפנים, היא נקראת צדקה, שהיא מקבלת ה' חסדים אלו, להמתיקה. וזו היא כוונת הצדקה, שאנו עושים, להמשיך אליה ה' חסדים שלו, שתהיה פב"פ, ואז אוהב צדקה ומשפט. או הוא שהוא המשפט, אוהב צדקה, כשחסד ה' מלאה הארץ. שהיא מקבלת ה' חסדים. ודיניה נמתקים. הרי ששני אחוריים ב' פעמים די"ו, שעולה גבורה, כי שם מקום כל הדינים. וזהו יהי ביתך פתוח לרוחה, כי נקראת בית ואין בית אלא אשה, וכשהיא פב"פ עמו, קרויה ביתו. וכשהיא באהור, הוא מכנה אותה שהיא שלנו, וקורא אותה ביתך. ביתך עולה תבל. כדאמרן בבינה כדינקא לבנין, נק' אימא, וכד מסתלקת נקראת בינה, וז"ש ערות אשת אביך. ופעם אחרת נקראת אמך, כד ינקא היא אמך. וכד לא ינקא, היא אשת אביך. וזה אמרו יהי ביתך פתוח לרוחה, כי כשהיא באהור, אפילו אותה קצת בחי' זווג, שיש בחי' אב"א אינו אלא אחר שתתמלא האלהים שלם במילוי יודי"ן שעולה המלוי רוח. וזה נקרא רוח אלהים, כי רוח מלוי אלהים. וזה תלוי במעשה התחתונים. וז"ש, יהי ביתך פתוח לדוחה כו', כי צריך שתעשה מעשים טובים, כדי שתהיה ה' אותיות של אלהים פתוחות, כדי לקבל בקרבכם הרוח. וז"ש, לרוחה, לרוח ה', שהוא מלוי של ה' אותיות דאלהים.

ובזווג זה דאהור, הנשמות היוצאות ממנו, הם עניים, מפני שיצאו בחסרון הלבנה. וז"ש ויהיו עניים בני ביתך, ר"ל: שהנשמות שלנו, הם בנים לזו"ן, כמו שהם בנים לאו"א. וכמו שפנימיות שלהם עולה להיות מ"ן לאו"א, כך

ז נתאי הארבלי אומר, הרחק משכן רע, ואל תתחבר לרשע, ואל תתיאש מן הפורענות.

והרג את התנין אשר ביים, זה הוא היסוד המחברם. כי בקדושה נקרא חי. ולכן ת"ח שהיו מתאחזים, אין צריך להם שחיטה, אלא אסיפתם היא אחיזתם. כענין ויאסוף רגליו אל המטה. ובענין ויאסוף אל עמיו הכתוב בצדיקים, כי כלם הם חיים. אבל בקליפה, שם המיתה וההריגה

אמר ג' בחי', כנגד ג' בחינות שיש בקדושה: זו"ן, והיסוד שלו המחברם, הרי ג'. וכנגדם יש בקליפה ג'. וע"ז אמר הכתוב, יפקוד ה' על לוינתן נחש בריח, שהוא כנגד הז"א, שהוא מבריה מן הקצה אל הקצה. ועל לוינתן נחש עקלתון, היא הנוקבא, שכל דרכיה מעוקשות ומעוקלות.

על ד', שהיא דלה. ולפי שעיקר העמדה שלה, אינו בחגגת אלא בנה"י שלו. שהם סמכין דילה, על זה לא הוריד החסד עצמו, אלא גמילות. לשון צמיחה הוא, ויגמול שקדים. והחסד שבחסד הוא יומא דכלהו, שעל ידו הם צומחים, ומתפשטים החסדים שבנה"י שלו. שהם עיקר להעמידה. וזהו גמילות חסדים, והחסד אינו משתנה לעולם אורו כלל, אף שמתפשט. ולכך הוא יומא דכלהו.

גבורה, שהיא שחיטה, ונתוח, על האש, הכל דינים הם, להמתיקם ע"י הכהן, שהוא החסד כו'.

ועל ג"ח, הוא החסד. הם הג' קוים, שהם האבות, כי צריך להמשיך מהם אל היסוד, להעמידה, וזהו חסד, ר"ל: ח"ס ד', שהם אהי"ה הוי"ה אהי"ה, המוחין, חסד זה שהוא המרחם, וזהו ח"ס ד', ועוד, שע"י החסד שעולה ע"ב, היא מתכונות. וזהו חסד שהוא המרחם, וח"ס

ג אנטיגנוס איש סוכו, קבל משמעון הצדיק. הוא היה אומר אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס. אלא הו' כעבדים, המשמשים את הרב שלא על מנת לקבל פרס. ויהי מורא שמים עליכם.

גופו ובשרו ודמו. והנה מה שנעשה ממילא בימי החול, הוא הכנסת מוחין פנימיים בתוך ז"א. ובשבת, נכנסים אף המקיפים. וזה המציאות, הוא נעשה ע"י עמי הארץ. אמנם הת"ח, יכולים לעשות אפילו בחול, מה שנעשה בשבת. וזהו הברכה שבירך ריב"ז לתלמידיו, שימשיכו מורא שמים, שהם המקיפים, בזמן שאין אחרים עושים רק מורא בשר ודם. וכמו שאחרים ימשיכו מורא בשר ודם בחול, ימשיכו אז הם הת"ח, אפילו המקיפים, בכח הברכה שבירכם רבם.

אמר הכותב ולעיל בדף ל"א ע"ב תמצא פי' אחר במשנה זו מהרב זלח"ה.

דע, היות בז"א מוחין פנימיים, ומוחין מקיפים, והם סוד הצלם כנודע, כל בחי' מאלו, הוא פרצוף שלם, כלול מרמ"ח איברים. והמוחין פנימיים, נקראים מורא של בשר ודם. כי מורא בגימטריא רמ"ח, והוא הצלם הנכנס בפנימיות הו"א, בתוך גופא דיליה, והמקיף, נקרא מורא שמים, כי שמים הוא הו"א, ולא נכנסו בתוך

ה יוסי נ' יוחנן איש ירושלים אומר, יהי ביתך פתוח לרוחה. ויהיו עניים בני ביתך, ואל תרבה שיחה עם האשה. באשתו אמרו ק"ו באשת חבירו. מכאן אמרו חכמים, כל זמן שאדם מרבה שיחה עם האשה, גורם רעה לעצמו, ובוטל מדברי תורה. וסופו יורש גיהנם.

וכשרחל היא פב"פ, או היא נקראת על שמו, הוא שם מ"ה, גם היא הויה כמוהו, אלא שהיא הוי"ה דב"ן, ואז יש זווג כראוי, כי שם ב"ן לעולם הוא מ"ג, וכשהיא אב"א הוא נקרא אלהים כמותה. וזה תלוי במעשה התחתונים, כי הרשעים הם מהפכים מדת הרחמים למדת הדין. דהיינו כשהיא פב"פ, מהפכים אותו לאחור, שיהיה דין. והצדיקים מהפכים אותו, דהיינו מדת הדין, לפנים, שתהיה רחמים. ובאלהים יש פנים ואחור, אלהים בגימטריא ר', וט"ו אותיותיו בגימטריא אחור, ובהיות ב' אחוריים שלו ושלה דבוקים, עולה ת"ל, ושני כוללים, הרי לבית

הבינה הוי מ"ם סתומה, כי היא ג' קוים נה"י, וז"א שהוא הבן שלה, הוא הסותם פתחה. ורחל היא ד', ולפעמים ב' או ה', ובמקום הבן, הם נשמות הצדיקים שבעה"ז, שעולים שם בסוד מ"ן, ועומדים שם, וסותמים פתחה. וזה הבן שבתוך הה'. ולזה אמר, יהי ביתך, דהיינו רחל, שהיא הבית, שיהיה פתוח, שבמעשיך הטובים תבריה משם החיצונים. ואתה צריך להעלות נשמתך, בסוד מ"ן, ולהעמידה על פתחה, כדל השואל על הפתח. וז"ש, ויהיו עניים בני ביתך, הבית היא רחל. והבנים, הנשמות העולות ההם, צריך שיהיו כעניים.

והטפה מן היסוד בקדושה, נקראת טוב. וכאן
ההפך, שהוא רע, וגם שרע הוא ע"ר לשון
ערו ערו ופרוץ לשון גלוי דבקדושה טוביה
גניו בגויה.

ושכן רע הם ב' פעמים ש"ך דינים, דרחל
ולאה שבקדושה, ע"ש אלו שנים ש"ך, שהוא
תמ"ר, שהוא לשון מרירות, שהם דינים, מתחבר
עמהם שם א"ל שהוא ביסוד כדאמרן לעיל,
וממתק התמד, ואז נעשה שם אדנ"י מלא, שהוא
תרע"א, כי אז נוטלת הנוק' אותם התמ"ר
ואל, העולה תרע"א, כי אף שהיא דינים, והיה
ראוי להיות היסוד שלה סתום, עכ"ז דיניה
נמתקים, ע"י שם אל שביסוד ז"א, ונעשית
שער לה, דרך להכניס בה התפלות.

ורשע הוא עמודא דאמצעיתא דקליפה,
שהוא רע, שהם כ"ז אתון כנ"ל, וג' קוים
העיקריים שהם חג"ת. לחורות: שזה הרע,
הוא של ג' קוים, לא של נה"י, אלא של עמודא
דאמצעיתא, באלו הם שורש הקוים, ורשע עולה
תק"ע, שהם מנצפ"ך כפולים, שהם הגבורות
שנותן לה הו"א, מהארת אותם דאימא, שהם
משלה, הרי שנים מנצפ"ך, ואלו מתגלות ביסוד
דאימא, שהוא בת"ת שבו, ונתקעים בנוק', וזהו
תקע ובקל"י היא רשע כנגדם, ובנוק' הוא
פורענות, פ"ו אלהים אחרים שבה, שהם ה'
גבורות שבה. ור"ע הם כ"ז אתון דאמדן, ונר"ת
הם ג' אהי"ה: דידו"ן, אלפי"ן, ההי"ן, שבהם
מתלבשות הגבורות, ויוצאות מיסוד דאימא,
שעולות תנ"ה. בקדושה: תנ"ה את נשי ואת
ילדי. בטומאה: תנ"ה עון על עונם. ועוד, תנו
שכר לאובד. בקדושה: שימני כחותם על לבך,
שעולה תנ"ה, על לבך, כי משם נתגלו האורות
כולם. בטומאה: הם נר"ת. וזהו: פ"ו ר"ע נר"ת,
כמ"ש.

מתקבצים ביסוד, בשם א"ל אחד. הרי שש א"ל,
וכלם נעשים ב' א"ל מלאים. השלשה חג"ת,
נעשים א"ל אחד. והשלשה דנה"י, נעשים א"ל
אחד מלא. הרי שניהם מלאים אל"ף למ"ד,
עולים ש"ע נהורין, וזה נמשך אל היסוד, מן
השני אל שבפנים, שהם ש"ע נהורין אשר שם.
וזהו ויהי יוסף שהוא היסוד, יפה תואר ויפה
מראה, כשנמשכים אליו הדרת פנים, כי לפיכך
מי שהוא סריס, אין לו הדרת פנים, ולכן נקרא
היסוד שלום, שעולה ש"ע"ו, שהם השע"ה נהורין
שבתוכו, שהוא ז"ו, והיסוד עליון נקרא את,
שעולה טי"ת.

וכנגדם בקליפה, אמר, הרחק משכן רע,
שהוא (א) ש"ע, כנגד הש"ע שבקדושה. והר"ע,
הם כנגד הכ"ז שבקדושה, כל אחד כלולה מעשר,
עולה ר"ע. כי בקדושה, כל הכ"ז נכללים בטי"ת.
וכאן הם מפורדים יותר, פזור לרשעים. כי
בקדושה טוביה גניו בגווה, וכאן פזור. ולפי
שהיסוד דבק עם הנוקבא יותר, לכך הזהיר עליו
תחילה, ואמר הרחק, כי הוא קרוב וצריך
להרחיק יסוד דקליפה, מן הנוקבא שבקדושה.
ובעמודא דאמצעיתא דקדושה, הוא רחוק,
כדאמרינן הכא, שאמר אל תתחבר לרשע, כלומר:
אל ת"ת חבר לרשע, וכנגד הנוק' דהוה שייך
בה, יאוש, וזהו כי בשלמא הדכורא, צריך להרחיק
מן הנוקבא שבקדושה כדי שלא תקבל ממנו
הנוק'. מן נוק', מה צריך להרחיק, לזה אמר
הזהר שלא תתפתה אתה בטענה זו, כי חלק
משמן חכה ואחרייתה מרה כלענה, וע"כ אל
התיאש כי בבא הנוקבא אצלה, אפשר שיתאחו
גם הדכורא. וזה שאמר, אל תתיאש: אל ת"ת
איש, אל הקדושה.

והנה שכן רע אמר, כנגד היסוד דקליפה,
כי לעולם הטפה לבטלה, נק' רעה, כענין ער.

טו שמאי אומר, עשה תורתך קבע. אמר מעט, ועשה הרבה. והוי מקבל את כל
האדם בסבר פנים יפות.

צריך האדם למעט בעסק, ואם אין לו ד' מחצי היום ולמטה, מעוטף בטלית ותפילין,
כדי פרנסה כי אם ע"י הדחק, יכוין ביום ג' ובכוונה לעבודת קונו.

הגהה

(א) (נק' ע"ש בקליפה, הכי בכמה דוכתי. ח"ן חכהו ס"ט).

בנה"י דאימא שנכנסו בה ועלו מה שהיה נה"י שלו ונעשה חג"ת, ומנה"י דאימא נתחדשו אלו הנה"י אחרים. ולפי שהמקום שלה הוא עיקרי. הוא בת"ת, שהיה יסוד בתחילה, לכך נקראים

זה לזה אח. ואחר שנתחדשה, נקרא שכן, כי אחר הקטרוג ירדה היא למטה ביסוד התחתון. ועל זה אמר, טוב שכן קרוב מאח רחוק. טוב שכן קרוב, שהוא היסוד התחתון, שהוא עתה מקרוב, שבא מחדש. מאח שהוא היסוד העליון, שהוא אח אליה, ולפי ששם עיקרה, שעתה נעשת רחוק, אחר קטרוג, כי היסוד התחתון היה רחוק, שהיא מאימא, ונתקרב, ואיהו טוב מהעליון, שהיה קרוב ונתרחק. וזהו מאח רחוק, שנעשה רחוק.

וידוע, כי היסוד נקרא שדי, ולכן דחוק נקרא שדי, שכך עולה כמנין שדי. וקרוב ג"כ עולה שדי, פחות וא"ו, להורות: שאין זה מבחי' ו"ק הראשונים, הנקרא היסוד טוב, שהוא מבחי' מדה ט', וגם כ"ב אתון עם מנצפ"ך הם כ"ז, מתחלקות: ט' בחסד, ט' בגבורה, ט' בת"ת.

וכן בנה"י, ט' לכל אחד מהם, ג"פ ט' הם כ"ז, וכלם נראים ביסוד. נמצא שכל הטי"ת שבכלם, כלם נכללים בטי"ת שביסוד, לכך הוא טי"ת. וגם שהטי"ת היוד נכנסת בתוכה, כזה ט', להורות כי טוביה גניז בגווה, כנזכר בזוהר. וזה, כי היסוד החסדים שהם טוביה, גניז בגווה, והוא"ו המחברו, שהוא עמודא דאמצעי"ת, עם בי"ת במלואה, שהיא הנוקבא, וזה וא"ו בי"ת דטוב.

כי אלף מורה, שאין שם זווג, כנזכר בזוהר, שמורה על התפשטות הזרועות. אם כן אלף הוא בת"ת שבו, והבי"ת היא הנוקבא, ואז אין זווג, לפי שהזרועות מתפשטים. וזהו כשתגיעו לאבני שיש טהוד, שהם ב' יודי"ן שבאלף, כי כל יו"ד היא א"ט, אל תאמרו מים מים, כלומר: שלא יעשו פרוד ח"ו, בין מים דחסד, ובין מים דגבורה, שהם גבורת גשמים, כי הוא"ו מחברת אותם. הנה כשהוא אלף בי"ת, אין זווג.

וכשהוא וא"ו בי"ת, יש זווג, כי אז בין הזרועות מתפשטים אלו השני יודי"ן, נכללים בוא"ו. וזה ביאור: האלף הראשונה, שהוא חג"ת, מתאסף אל היסוד שהוא וא"ו לבד, ואז יש זווג. ושכן נקדא היסוד, שעולה ש"ע, משום שהחמשה פעמים א"ל, שעולים בגימטריא יוסף,

ולכן אמר, והרג את התנין, שהוא יסוד הנוקבא, שהיא נקראת ים. כי ביסוד דאימא, נאספים קבוץ כל ה' שערים שבה, והיא נקראת מי. ויסוד דרחל, נקרא ים.

וכנגדם אמר הכא, הרחק משכן רע, זו בחי' היסוד. ואל תתחבר לרשע, זו בחי' ז"א. ואל תתיימש מן הפורענות, זו הנוקבא. וז"ש, פורענות שהוא לשון נוקבא. כי כל שלשתם, ג' מיני רעה, זה רע, וזה רשע, וזה פורענות.

ונקרא היסוד שכן, שלעולם בנוקבא דקדושה, צריך לעולם להיות היסוד שלו מאיר בה, שאל"כ יתאחזו בה החיצונים. והיסוד שלו שמאיר בה, לעולם מבריא אותם. ולכן נקרא שכן קרוב אצלה לעולם. והז"א, נק' א"ח ד', וז"ס אחד: א"ח ד'. כי אח הוא הז"א, ד' היא הנוקבא, עם היסוד דבוק בה. והיא הי' שבקוצה של דל"ת, שאם לא היתה היו"ד ההיא, היתה נעשית רי"ש, לשון עני ורש, שהיו אחוזים בה החיצונים. ובהיות היו"ד הזאת, נעשית דל"ת.

וז"ס של האלף עצמה, שהיא אחד. יוד למעלה, היא מד', דהיינו הז"א. ויו"ד למטה, שהיא מ"ן, נוקבא. והוא"ו באמצע, כזה א, הוא היסוד דבוק בה תמיד ומחברם.

וז"ס טוב שכן קרוב מאח רחוק, טוב שכן קרוב, זהו היסוד, שנקרא טוב. כענין אמרו צדיק כי טוב, ואיהו שכן קרוב אצלה תמיד. מאח שהוא ז"א, שהוא רחוק ממנה.

והנה הנוקבא, יש לה ג' מקומות כנודע: א', בראש הבריאה. ב', ביסוד עצמו מאחוריו, שאנו מעלים אותה בברוך דברכת אבות. ג', בת"ת שבו, שאנו מעלים אותה שם, ביהו"ה דברכת אבות. ואף שבאתה אנו מעלים אותה לנצח אינו זו בגובה, כי כבר בברוך, עלתה כל גובה דנה"י, כי גם היסוד חבורו למעלה, הוא שוה אל נה"י. ובאתה אנו נותנים לה הארה ברוחב, ולא באורך. וא"כ אין לה, אלא שלשה מקומות הללו לבד. והמקום שלה הוא עיקרי, בת"ת שבת"ת, כי שם סיום יסוד של אימא, ושם מתגלים האורות אליה. וידוע, כי בוי"א יש ב' יסודות: אחת למעלה בת"ת שלו, שהוא היסוד הא', כשהיה הוא בבחי' ו"ק לבד, ושם יצתה לו הנוקבא, בנקודה אחר זה היסוד. ואח"כ

יג ר' שמעון אומר הוי זהיר בק"ש ובתפלה. וכשאתה מתפלל, אל תעשה תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים כו.

שתדמה לחבירתה כלל ועיקר. וסוד הענין בקצור, כי הלא התפלות בחינתם לברור בירורי שבעה מלכים, ובכל יום ויום, ובכל תפלה ותפלה, הם מחודשים, ומשונים הם, ואינם הבירורים עצמם, כי בכל תפלה ותפלה, עולים ניצוצים וברורים, שעדיין לא עלו בשום זמן. וגם כפי סדר ערך אלו הניצוצות העולות, כן כנגדם הוא סדר הזווג העליון, ויניקה, ומוחין, והמשתתם כפי סדר ערך הבירורים, ואין להאריך יותר בזה. וז"ס שאנו אומרים בכל יום ובכל שעה התפלה, ואינו מספיק בתפלה א' ביום. והטעם הוא, כי בכל תפלה ותפלה, נעשת בחי מחודשת, מה שלא נעשה בתפלה זולתה, ודי בזה. וכן הענין בכל ק"ש, כי כל ק"ש משונה מחברתה. אך כל זה בסוד הפרטים, אמנם בסוד הכללים, שק"ש שחרית דחול, כלם כונה אחת להם. וכל ק"ש דערבית דחול, כולם כונה א' להם, וכן כיוצא בזה. פי' משנת אף הוא ראה גולגולת אחת, בדף ל"א. אמר הכותב ולעיל בדף ל"א, תמצא פירוש אחר במשנה זו.

הנה ג' זמנים, קבעו רז"ל לתפילה: שחרית, מנחה, ערבית. ואע"פ שסדרו סדר התפלה וק"ש, יש חלוק ביניהם כפי הזמנים, כי כל אחד יש לה חדוש, ואינה דומה לחבירתה, ולכן אין דרך להתפלל דרך קביעות בעלמא, כי אם להתפלל בכל כוונתו, כמו שמתפלל תפלה וק"ש חדשה. כי בכל תפלה ותפלה מתחדשים מוחין חדשים לגמרי, כי אין לך שום תפלה שלא יתחדש אור שפע בה, אבל לא ראי זה כראי זה. והואיל ואתא לידן נימא בהו מילתא, דהוא אמר מורי ז"ל, כי הלא יש הפרש גדול בין תפלה דחול לתפלה דשבת, ובין תפלה דר"ח, ובין תפלה דר"ט, ודחה"מ, ולא די זה, אלא תפילות של י"ט עצמם, כמו תפלה דסוכות, לפסח, וכיוצא בזה. גם בכל יום ויום עצמם, אינו דומה תפלת שחרית, לתפלת מנחה וערבית, וכיוצא בזה. גם אפילו בימי החול עצמה, אינו דומה תפלה של יום זה, לתפלה שלאחריו. ולא ראי זה כראי זה. ואין לך כל תפלה ותפלה מיום שנברא העולם, עד לעתיד,

פרק שלישי

א עקיבא בן מהללאל אומר, הסתכל בשלשה דברים, ואין אתה בא לידי עבירה כו.

יום שבת אחד, דרש החכם מהרח"ו ז"ל, על ענין התשובה. ותלמיד אחד כתבו, ז"ל, מאין באת, ממקום קדוש הנקרא אין. ולאן אתה הולך, לג"ע, לפני הקב"ה, אם תזכה לעמוד, זהו לצדיקים. ולרשעים חזר ואמר, מטפה סרוחה כו. והנה אותיות עקיבא, הם

אותיות עקיבא, ושרשו הוא מתפוח עקיבו של אדה"ר, ובחטאו הכהה אותו, עד שבא יעקב שנקרא ישראל ונעשה ראש, ואז ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל כו, כי ראיתי אלהים פנים אל פנים, ונקרא שם המקום פניאל.

יג ר' עקיבא אומר, שחוק וקלות ראש, מרגילין את האדם לערוה כו.

היסוד נקרא רגל, כי זהו הטעם שהזווג נסרא בלשון רחיצת הרגלים, כמ"ש ודד הע"ה ורחץ רגליך, אשר כוונתו היתה, להזדווג עם אשתו, בשביל שהיתה

פרק שני

ז הוא היה אומר כו, מרבה צדקה מרבה שלום כו.

היא בחינת ו' ויד המקבלת ג"כ, שיש בה ה' אצבעות, היא בחינת ה', וזהו ר"ד. והנותן צדקה הוא מיחד י"ה עם ר"ה. ועיני המעשה והכונה, נעשה והיה, וזהו שלום. וזהו כוננת הזוהר בחקתי דף קי"ג ע"ב, וז"ל, ומאן דיהב צדקה למסכנא, הוא דעביד לעילא שמא קדישא כדקא יאות.

דע כי הפסוק אומר, והיה מעשה הצדקה שלום. והענין הוא, כשהאדם עושה צדקה, צריך לכוין, וליחד שם י"ה הנפרד מן ר"ה, ובזה נעשה והי"ה, שהם אותיות ההויה, ע"י הצדקה, וזהו שלום. ולכן כדי לכוין כל זה, צריך לכוין, כי דבר זה של הצדקה שהוא נותן, הוא בחי' יר"ד. ויד הנותנת, שהם ה' אצבעות, היא בחינת ה', וזהו י"ה. וזרוע המקבלת הצדקה,

י הם אמרו ג' דברים וכו'. ואל תהי נוח לכעוס כו.

נמצא כי בכל פעם אין לו תקנה, כי הוא תמיד ככלב שב על קיאו. ואם היתה מתעברת בו איזה נשמה קדושה לסייעו, גם היא מסתלקת ממנו. ועי' אמד טורף נפשו באפו, ולא יוכל להשיג שום השגה, מי שהוא בעל כעס, כי הוא בונה, וסותר בכל עת מה שבונה. אך שאר עבירות, אינם טורפים ועוקרים את הנפש, דק פוגמים אותה, ונשארת בו פגומה. ובתיקון יחידי לאותה עבירה, יוסד הפגם ההוא. אך הכעס, צריך תיקונים והכנות רבות, לחזור להביאה אחר שנטרפה. ובאולי ח"ו אין לו שום תקנה, כפי בחינתו ומציאות הכעס. לכן צריך ליוהר אפילו בשום כעס מדבר מצוה. וכמעט שהוכיחני כמה פעמים מורי ז"ל, על שהייתי מתכעס על אחי, כשהיה לומד עמי, ולא היה לומד כרצוני, והייתי מתכעס עליו, ואפי' בזה הוכיחני מורי זלה"ה, מאד מאד.

בענין הכעס, היה מקפיד מורי זלה"ה, יותד מכל שאר העבירות. כי הלא כל שאר העבירות, אינם מחליפים הנשמה, אלא הכעס. והענין, כי כאשר יכעוס האדם, יסתלק ממנו הנשמה אשר בו, ותכנס בו נפש מצד החצונים. ולזה הטעם, כל הכועס, חכמתו ונבואתו מסתלקת ממנו, ואף אם יהיה חכם גדול וחסיד, ומי לנו גדול ממדע"ה רבן של כל הנביאים, כמשרו"ל על פסוק ויקצוף משה על פקודי החיל כו. ואף על פי שנתכעס על דבר מצוה. וזהו פי' פסוק, טורף נפשו באפו הלמענך תעזב ארץ. ר"ל: כי האדם טורף נפשו, ועושה אותה טרפה, וממיתה בכעסו ואפו, והוא טורפה ומשליכה ממנו, ואעפ"י שעשה האדם כמה תקונים ומצות רבות, הכל נאבדים ממנו לגמרי, כי נאבד אותה הנשמה, ובאה אחרת במקומה, וצריך לחזור ולתקן כבתחילה. וכן בכל פעם ופעם שיכעוס.

ושוב יום אחד לפני מיתתך.

צל ימינו על הארץ. ולכן הרואה שמסתלק הצל מעל ראשו, שהוא יום אחד קודם המיתה, יכול לשוב בתשובה יום אחד ממש, קודם מיתתו. אבל מפני שלא כל אדם זוכה לידע סוד זה, לכן ארו"ל צריך כל ימיו לעשות תשובה, ויותר טוב הוא לו מאד.

מ"ש רו"ל, ישוב היום, שמא ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה. ודאי שכך הוא. אבל גם סוד הדברים תבינם, על מה שאמדו רו"ל בזוהר, על פסוק ונסו הצללים, כי קודם המיתה שלשים יום, מסתלק הצל מעל האדם, וחוזר מיד, שאם לא היה חוזר ביומו, היה מת. כי לא יש חיים לאדם, בלתי אותו הצל. בסוד כי

אלהינו ג"כ אלהינו של ישראל לתתא בהאי
עלמא, וז"ש בנים אתם לה' אלהיכם, שהם
או"א עילאין.

עוד פי' אחר, והוא ע"ד שמביא האר"י
זלה"ה בדרוש דור המדבר ע"ש באורך, (ת)
הנה לפי עניינו הוא, מה שמביא שם, כי בזמן
דור המדבר, היה הזווג מן יעקב עם לאה,
הנקראת דור המדבר, ואחר שמתו דור המדבר,
נתבטלה לאה זו, ונכנסה רחל במקומה, והיה
הזווג מן ז"א עם רחל הזאת, פנים אל פנים.
והענין, כי כאשר מתו כל דור המדבר, ואת
בניהם הקים תחתם, או נתבטלה אותה הארה
הנקראת דור המדבר אשת יעקב, כי ע"י חטאים
שחטאו דור המדבר, נתבטלה ונתעלמה הארה
זו, ונכנסה לפנים תוך שרשה, שהוא יסוד
דאבא שבתוך ז"א.

ובזה תבין טעם גדול למיתת משה, וכל
דור המדבר, ולא נכנסו לארץ כנען, ובניהם
דרא אחרינא, נכנסו, וזה תימא גדול. והנה
בזהר פרשת בראשית דף כ"א ע"ב, ביארו,
דבניהם היו מסטרא דיהושע, דאיהו סיהרא,
שהוא רמו ברחל, נוק' דז"א, והיא הנק' א"י,
ולכן נכנסו שם. אבל משה ודורו, שהיו מבחי'
דור המדבר, שהוא הארת יסוד דאבא כנוכר
שם, שיש להם מעלה יתירה, ולכן בהסתלקות
הארה זו, נסתלקו גם הם, כי משה שרשם, כי
בעודם קיימים, לא היה זווג אל זו"ן, רק
ליעקב עם לאה, הנקראת דור המדבר, אשר
משם יצאו נשמות דור המדבר, מן הזווג הנזכר.
וכשנסתלק, נסתלקו גם הם. ובניהם שהיו מזווג
רחל עם ישראל, זכו ליכנס לא"י, כי ארץ
היא הנקבה כנודע, וישראל הוא בעלה ז"א,
וזהו א"י.

וזהו כענין מ"ש משה לישראל, לאותם
שזכו ליכנס לא"י, ואתם הרבקים בה' אלהיכם.
פי': כי הנה ה' אלהיכם, הוא זו"ן. והנה דור
המדבר, לא היתה דבוקה עם ז"א כנ"ל, אבל
רחל היא אב"א בהתדבקות גמור עם ז"א.

כמו שהוא שפך הטפת זרע שלו, ישפך ג"כ
בסוד טפת קרי, כנודע שג' מיני טיפות קרי,
היו באדם: א', קודם הולדו את קין, וא', בעת
שהוליד את קין, ונתערבו עם קין, וא', באותם
ק"ל שנה, שפירש מחוה אשתו, עד שהוליד את
שת, מדה כנגד מדה, כנודע.

כלל העולה, שיש לז"א צלם דקטנות
וגדלות, ולכן אומר חביב אדם שנברא בצלם,
שהוא הצלם דקטנות, חבה יתירה נודעת לו,
הוא הצלם דגדלות, שנאמר כי בצלם אלהים
עשה את האדם, שהוא צלם דגדלות, כנ"ל.

וז"ש, חביבין ישראל שנקראו בנים למקום
כר, שהם הרוק דז"א, שנקראו כולם ישראל,
וגם הנוק' דז"א בכלל, שהם חביבים לקמיה
ישטר"ת, שנקראו בנים למקום, שהם עושים
מ"ד ומ"ן, למקום, שהם ב' יסודות דאר"א,
מ"ו, שהוא מלוי ע"ב, וק"מ, שהוא מלוי קס"א,
ושניהם ביחד, הם אותיות מקום. והם בנים,
ועולים בסוד מ"ן ומ"ה, בב' יסודות דישטר"ת,
כדי לזווגם ביחד, כנודע, ולכן, הם חביבים
לפניהם הרבה, שהם גורמים הזווג שלהם.

אבל חבה יתירה נודעת להם, ר"ל חבה
יתירה על מה שהם נקראים בנים למקום, היא
נודעת להם, שהם חו"ב עילאין, שיש להם חבה
יתירה, בסוד רעים דלא מתפרשן לעלמין,
כתדא נפקי וכחדא שרין, בסוד ונהר יוצא
תמיד ולא פסיק, ואותה חבה יתירה נודעת
להם, שהם מזדווגים ביחד, בסוד זווג שלהם. כי
יש ב' מיני זווגים: זווג שלם, זווג שאינו
שלם. והחבה יתירה, הוא זווג שלם בדאי,
והם מזדווגים להם, ר"ל בשביל זו"ן, שנק'
ג"כ בנים לאר"א עילאין, שהם גרמו זווג שלם
לאר"א, וז"ש להם, ר"ל נזדווגו בשבילם. וז"ש
בנים אתם לה' אלהיכם, שהם אר"א עילאין,
שהם נקראים ה' אלהיכם בלבד של זו"ן, בעת
הגדלות. כי לה' אלהינו הם ישטר"ת, שהם ה'
אלהינו של זו"ן, בסוד הקטנות, ונקראים הם

הנהרות ומראה מקומות

(ת) ע"ה ח"ב שער הארת המוחין פ"א. שער הפסוקים שמות סימן א' ד"ה ונבאר עתה דרוש גדול.

מעוברת מדוד, ולא יוכר הדבר, אם מדוד, אם מאוריה בעלה. וז"ס רחצתי את רגלי הוא סוד רחיצת המילה אפילו בשבת, להעביר הוזהמא

מסורת סייג לתורה. וכי סייג לחכמה שתיקה. יד הוא היה אומר חביב אדם שנברא בצלם.

דגדלות, וצלמים דגדלות, כדי שיהיה לו כח לז"א נודעת לו, שיוכל להזדווג עם הנוק', בסוד וידע אדם את חוה כנ"ל.

וז"ש שופך דם האדם באדם דמו ישפך כו', ר"ל: כי דם האדם, הוא סוד התפשטות רביעית דם שם אה"ה, (ש) ברבוע דם האדם, שהוא שם מ"ה, שגימטריא אדם שאז הוא בסוד הגדלות.

וז"ש, כי בצלם אלהים כו', שהוא מלשון תקן, כמו ויעש את הרקיע, שר"ל כשהוא נשלם בכל י"ס, אז הוא שלם ומתוקן. וז"ש, כי בצלם אלהים עשה את האדם, שהוא הז"א, כשנתקן בכל פרצופיו, בסוד צלם דגדלות.

ולכן שופך דם האדם, הכוונה: שאדה"ד ע"י חטאו, גרם שירדו דם האדם, שהם חו"ג, כי דם הם הגבורות בסוד אהיה, כנודע. והאדם הוא הוי"ה, שם מ"ה, שהם החסדים. בסוד אדם בליעל, שהוא קליפת נוגה, שהם נעשים החו"ג, בסוד עץ הדעת טוב ורע. ועיין בדרוש הקליפות פרק י"א דף מ"א ע"א. וז"ש, באדם הידוע, שהוא אדם בליעל, ואז הקטין את פרצוף הו"א, ונעשה פעם אחרת, בסוד דקטנות, כמו בעת בריאתו. ולכן ג"כ כמ"ש דמו ישפך. דמו ודם זרעיותיו. הכוונה: שכל הנשמות שהיו תולים באדה"ד, ג"כ נפלו באדם בליעל, ואז הקטין קומתו של אדה"ד ממה שהיה מקצה השמים ועד קצה השמים, נעשה ע"י חטאו, ק' אמה, בסוד ותשת עלי כפכה.

והנה מ"ש רז"ל, כל המוציא שכבת זרע לבטלה, כאלו הורג את הנפש, וזהו שופך דם האדם, שהוא גודם שנשפע הזרע שהם החו"ג לחוץ, בסוד קרי, באדם בליעל. ולכן ג"כ

ביאור דברים אלו, תמצאם למעלה בדרך ל"א ר"ה שם, בביאור רחב ומסודר היטב. זה הוא מדבר בו"א, וז"ש חביב אדם שנברא בצלם כמו שידעת שיש ב' מיני צלמים אל הו"א: שהוא צלם דקטנות, שהוא מישס"ת. וצלם דגדלות, מחו"ב. וע"י אותם ב' צלמים, הוא נברא ונתקן ז"א, שהיה מתחילה בסוד ו"ק, ואח"כ נתקן, ונעשה בסוד י"ס, כנודע. בסוד, ויאמר אלהים נעשה אדם, שהוא י' אמידו, שאמר חכמה לבינה, שהיא נקראת אלהים, נעשה ביחד את האדם, בצלמנו: שהוא צלם ראב"א, וכדמותינו: בצלם דאימא, שנקראת דמות של אבא, כנודע, וז"ש חביב, שהוא ר"ת: חכמה, בינה, ישראל סבא, בינה, שהיא בינה הב', שנקראת בסוד תבונה, כנודע. ר"ל: שהיה חביב בעיניהם, שנברא האדם בצלם, שנאמר ויברא אלהים את האדם, שהם זרין. כי מלת א"ת, לרבות הנוק'. בצלמו: שהוא בצלם ראב"א, שהוא הזכר, ולכן אמר בצלמו. גם בצלם אלהים, שהוא הצלם דאימא שנקראת צלם אלהים, ברא אותו שהוא הו"א, בסוד: כונן שמים בתבונה. ולכן אמר אותו בלבד, זכר ונקבה ברא אותם, שהן זרין. וז"ס הצלם דקטנות, שנברא ע"י ישסו"ת, שהוא בינה הב'.

והנה בעת שיש לז"א מוחין דקטנות, אז הוא אינו ראוי לביאה, כי קטן שאין לו דעת, שהם המוחין דגדלות, אין ביאתו ביאה. וז"ש חבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם, ר"ל, המעלה יתירה שהיה לז"א יותר מכ"א בעת שנברא בצלם אלהים, היא נודעת לו, ר"ל, שהחורב עילאין, שהוא ר"ת של חב"ה: חכמה, בינה, ה' עילאה, הם היו נותנים לו לז"א מוחין

הגהות ומראה מקומות

(ש) שער הכוונות ענין הפסח דרוש א' ד"ה ונבאר ענין זה.

מ"ן. אלא אפילו מ"ן של הבינה ירדו למטה, וחזרו להתערב בקליפות. ווי"ש ובפשעכם שולחה אמכם. ועם זה היה העולם חרב, עד שהוצרך השי"ת לתקן העולם, ע"י עשרה הרוגי מלכות. והנה ע"י שלא היו מעלים מ"ן הבנים בזו"ן, היה צריך שיהרגו הבנים דא"א, כדי להעלות שם מ"ן אל הבינה כנ"ל. אבל אם היו מעלים הבנים דו"ן, מ"ן אל הנוק, אז לא היה צריך שיהרגו על קדוש ה' אלו יר"ד הרוגי מלכות. ולכן הם יותר חביבים וחשובים הבנים של זר"ן, בעת שמעלים מ"ן לנוקביה דו"א, מהבנים דא"א בעת שמעלים מ"ן אל הבינה. ווי"ש חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, שהם בנים דא"א, שנקראו מקום: מ"ו ק"מ כנ"ל.

ועכ"ו, אלו הצדיקים שהם בנים של א"א, בודאי שהם חביבים בעיני זר"ן, מאחר שהם נקראים אחים ורעים שלהם, מ"מ יותר חביבים הם הבנים של זר"ן, הגורמים מ"ן לנוקביה דו"א, אפילו שהם במדרגה שפלה מאו"א מ"מ הם יותר חביבים לתקן, מהבנים דא"א. כי בזמן שיש מ"ן מהבנים דו"ן, אז אין צריך מ"ן רבנים דא"א. ווי"ש חבה יתירה, ר"ל חבה יתירה נודעת להם, לבנים דו"ן, מבנים דא"א, שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם, שהם בנים דו"ן, שנקראים ה' אלהיכם. אבל הבנים דא"א, אינם נקראים בנים דו"ן, אלא אחים, כמ"ש למען אחי ורעי. ווי"ש נודעת להם, ר"ל שהזוג שנקרא בסוד ידיעה, בסוד זידע אדם את חוה אשתו, אותו הזוג בין דא"א ובין דו"ן, נודעת להם, שהיה מוסר ביד הבנים דו"ן דוקא, שהם יש להם כח לעשות זוג דו"ן. ואח"כ זר"ן הם עולים ונעשים מ"ן לאו"א. אבל הבנים דא"א, אין להם כח לעשות מ"ן לזר"ן, אלא לאו"א, כמ"ש למעלה, בבנים דדור המדבר, שמאחר שהם אחים לזר"ן, והם חשובים, ולכן אין עושים זוג אלא לא"א, כמו דור המדבר, שהיו ג"כ מבחי' א"א.

היא מ"ן דמלכות, וכעד"ו ת"ת ומלכות, שהם בני הבינה הם המ"ן דילה, אלא שת"ת עולה יותר למעלה, בסוד הדעת, לחבר חו"ב, ע"י שם ע"ב דיודי"ן, והמלכות עולה בסוד מ"ן דבינה, ע"י שם ס"ג, ונשמות הצדיקים, שהם בנים דמלכות, הם מ"ן דמלכות ע"ד הנו"ל.

ודע, שאין נשמת הצדיק עולה בבינה בסוד מ"ן, בהיותו בחיים, אלא ע"י מסירת נפשו על קדוש השם. אך הנפש יכולה לעלות בסוד מ"ן דמלכות, ע"י מסירת נפשו למיתה, ע"י קיום התורה והמצות, ואין צריך הריגה. ודע, שאותם נשמות הצדיקים, שיוצאים מזווג א"א דאצילות, הם נקראים אחים קטנים לזר"ן, שהם נקראים אחים גדולים, שיצאו משם גם כן בראש, וגם קודם להם. ובצאת אלו האחים גדולים מיסוד דאימא בסוד הלידה, הניחו שרשם שם למעלה. ולכן א"א שאימא תעלה מ"ן לגבי אבא, עד שיעלו זר"ן שהניחו שרשם שם. ואז ע"י האחים הגדולים האלו שהם זר"ן, יכולים האחים הקטנים, שהם נשמות הצדיקים, להתחבר עמהם ולעלות בחי' מ"ן, אך לא הם לבדם, אלא ע"י שיתחברו עם זר"ן, ויעלו עמהם בכלל.

כלל העולה, שהם ב' מיני בנים: אחד דא"א, וב' דו"ן. אבל יותר חשובים, הם הבנים של זר"ן, מהבנים של א"א. כי בזמן שהבנים של זר"ן, עושים מ"ן לנוק' דו"א, אז יש כח לזר"ן לעלות למעלה אח"כ, ולעשות מ"ן לאימא, עם הנשמות, הנקראת אמם כנ"ל. אבל בזמן שהבנים דו"ן אין עושים מ"ן להם, אז ג"כ אין לזר"ן כח לעלות מ"ן לאו"א, או מתגברים הקליפות ח"ו, כמ"ש האר"י ז"ל בדרוש מ"ן, א) וז"ל, והנה בזמן חרבן בית ב', בזמן עשרה הרוגי מלכות, גברו מאד העונות, ולא די שלא היה כח ביד בני אדם התחתונים לברור הנצוצות ע"י תפלתם ולהעלות

הגהות ומראה מקומות

(א) ע"ה ח"ב שער מ"ן ומ"ד דף דכ"ה ד"ה והנה בזמן חורבן.

עיקר המצות התלויות בארץ ובית המקדש כנודע.

ולכן הבנים שהיו באים מזווג זר"ן, הם היו יותר חביבים לפני המאציל העליון, מאחר שהיה כח בידם לקיים כל המצות שבתורה, שהיא הארת יסוד דאבא, לקיים אותה בתוך הארץ, שהיא הנוק' דז"א. לאפוקי דור המדבר, אעפ"י שהם היו בחי הארת יסוד דאבא, שנקראת תורה, מ"מ לא היה כח בידם לקיים כל המצות שבתורה, מאחר שאין עיקר גלוי אור יסוד דאבא, אלא מתוך יסוד דז"א ולחוץ, בתוך יסוד דנוק'. אבל הארת יסוד דאבא המתגלה דרך הגוף דז"א, הוא הארה מעט, כי אותה הארה המתגלית שם, הוא צריך לבקוע ב' בקיעות, ולכן לא היה יכולת בידם של דור המדבר, לקיים כל המצות שהיא התורה, כל הארת יסוד דאבא.

וז"ש, חבה יתירה נודעת להם, שאמר מרע"ה לישראל, ואתם הרבקים בה' אלהיכם. שאז גלה להם, שהם חביבים יותר לפני המאציל מאותם שנקראו בנים למקום. שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם, ר"ל: מאחר שאתם בנים לה' אלהיכם, שהם זר"ן כנ"ל, שאמר הרבקים בה' אלהיכם, ויש לכם כלכם, לקיים כל המצות שבתורה, ולכן אתם יותר חביבים, מאותם שנקראו בנים למקום כנ"ל.

עוד פ"י אחר, הוא מה שהניח האר"י זלה"ה, בספר הדרושים דף נ"ז ע"א, וז"ל, ע"י התפללות והעבודה שעושים הצדיקים בעוה"ז, מחדשים ומוסיפים כח למעלה, מדי יום ביומו, ומאירים באצילות, אור לאין ערך, בכל יום נוסף על חבירו, ונשמה לנשמה בבחי' אצילות של צדיק, היא העולה למעלה בחכמה, ועל ידו מתחברים חר"ב, ע"י שם ע"ב דידדי"ן, שהוא חסד עילאה, המזווג זווג עליון, ונקרא מזלא. ונשמת צדיק הבא מבינה, מעלה מ"ן אל בינה, ע"י שם ס"ג, ורוח האצילות מזווג ת"ת ומלכות, ע"י שם מ"ה. ונפש דאצילות מעלה מ"ן אל המלכות, ע"י שם ב"ן. באופן שנשמת הצדיקים, היא מ"ן דבינה, והנפש,

עד שצריך נסירה להפרידם כנודע, ואמר להם ואתם הרבקים ממש בה' אלהיכם, לפי שאתם מבחי' רחל, הרבוקה עמו, ולכן חיים כלכם היום, ליכנס לא"י, שהיא כנגד רחל. אבל דור המדבר אבותיכם, כלם תמו ומתו, כי אין להם אותו התדבקות. ולכן אינם נכנסים לא"י, שאינם מבחינתה, עכ"ל. וז"א ואתם למעוטי אבותיכם.

כלל העולה, שיש ב' מיני בחי' בנים: אחת, בני דור המדבר, ואחת בני זר"ן. וזמ"ש, חביבים ישראל שנקראו בנים למקום, שהם הבנים שהיו יוצאים ממצרים, שנקראים בני בכורי ישראל, והם דוד המדבר, שהיו באים מבחי' הארת יסוד דאבא, הנקראת מקום, שכן הו"יה דע"ב בריבוע, גימטריא דפ"ק, ועם ב' כוללים שהם יעקב ולא, הנקראת דור המדבר, הם בגימטריא מקום. וגם עם ב' כוללים, לב' בקיעות הבוקע הארת יסוד דאבא, שהוא בקיעת יסוד דאבא עצמו. ואח"כ האורות בוקעים מסך אחר שני, והוא כלי הגוף של ז"א, שהוא סוד ב' פעמים יעקב יעקב, ע"ש. והנה דפ"ק עם ב' הבקיעות, גימטריא קפ"ו, כמספר מקום. וז"ש, חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, שהם היו נקראים דור דעה, שהוא דעת דז"א, מסטרא דאבא, ע"ש.

והנה אעפ"י שהיו חשובים מאד במעלה גדולה, שהם מבחי' אבא, שהוא מסטרא דיובלא, ר"ל מצד היובל, שהוא מה שיש בצד היובל, שהוא הארת אבא. ולא מצד היובל בעצמה. הנה מכל מקום, היו יותר נחשבים בעיני יתברך, אותם הבנים הבאים מזווג זר"ן, שהם אותם הנכנסים לא"י. כי אעפ"י שהבנים של דור המדבר, זכו שניתנה להם התורה, שהיא יסוד דאבא, וזכו לראות פני שכינה פב"פ. מכל מקום לא היו יכולים לקיים כל המצות של תורה, כי עיקר המצות הם התלויות בארץ ובבית המקדש, שהוא רזא דמלה, כי בעת שיסוד דאבא מתלבש את עצמו בתוך יסוד דז"א, ואח"כ יסוד דז"א מזדווג עם היסוד דנוק', אז כל התורה כלה, שהוא יסוד דאבא, משפיע ה"א בנוק', הנק' א"י ובית המקדש. ולכן

מ"ן. אלא אפילו מ"ן של הבינה ירדו למטה, וחזרו להתערב בקליפות. ווי"ש ובפשעכם שולחה אמכם. ועם זה היה העולם חרב, עד שהוצרך השי"ת לתקן העולם, ע"י עשרה הרוגי מלכות. והנה ע"י שלא היו מעלים מ"ן הבנים בזו"ן, היה צריך שיהרגו הבנים דאו"א, כדי להעלות שם מ"ן אל הבינה כנ"ל. אבל אם היו מעלים הבנים דזו"ן, מ"ן אל הנוק', או לא היה צריך שיהרגו על קדוש ה', אלו יורד הרוגי מלכות. ולכן הם יותר חביבים וחשובים הבנים של זו"ן, בעת שמעלים מ"ן לנוקביה דזו"א, מהבנים דאו"א בעת שמעלים מ"ן אל הבינה. ווי"ש חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, שהם בנים דאו"א, שנקראו מקום: מ"ן ק"מ כנ"ל.

ועכ"ו, אלו הצדיקים שהם בנים של או"א, בודאי שהם חביבים בעיני זו"ן, מאחר שהם נקראים אחים ורעים שלהם, מ"מ יותר חביבים הם הבנים של זו"ן, הגורמים מ"ן לנוקביה דזו"א, אפילו שהם במדרגה שפלה מאו"א, מ"מ הם יותר חביבים לתקון, מהבנים דאו"א. כי בזמן שיש מ"ן מהבנים דזו"ן, אז אין צריך מ"ן דבנים דאו"א. ווי"ש חבה יתירה, ר"ל חבה יתירה נודעת להם, לבנים דזו"ן, מבנים דאו"א, שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם, שהם בנים דזו"ן, שנקראים ה' אלהיכם. אבל הבנים דאו"א, אינם נקראים בנים דזו"ן, אלא אחים, כמ"ש למען אחי ורעי. ווי"ש נודעת להם, ר"ל שהזוג שנקרא בסוד ידיעה, בסוד וידע אדם את חזה אשתו, אותו הזוג בין דאו"א ובין דזו"ן, נודעת להם, שהיה מוסר ביד הבנים דזו"ן דוקא, שהם יש להם כח לעשות זווג דזו"ן. ואח"כ זו"ן הם עולים ונעשים מ"ן לאו"א, אבל הבנים דאו"א, אין להם כח לעשות מ"ן לזו"ן, אלא לאו"א, כמ"ש למעלה, בבנים דדור המדבר, שמאחר שהם אחים לזו"ן, והם חשובים, ולכן אין עושים זווג אלא לאו"א, כמו דור המדבר, שהיו ג"כ מבחי' או"א.

היא מ"ן דמלכות, וכעד"ו ת"ת ומלכות, שהם בני הבינה, הם המ"ן דילה. אלא שת"ת עולה יותר למעלה, בסוד הדעת, לחבר חר"ב, ע"י שם ע"ב דיהודי"ן. והמלכות עולה בסוד מ"ן דבינה, ע"י שם ס"ג. ונשמות הצדיקים, שהם בנים דמלכות, הם מ"ן דמלכות ע"ד הנו"ל.

ודע, שאין נשמת הצדיק עולה בבינה בסוד מ"ן, בהיותו בחיים, אלא ע"י מסירת נפשו על קדוש השם. אך הנפש יכולה לעלות בסוד מ"ן דמלכות, ע"י מסירת נפשו למיתה, ע"י קיום התורה והמצות, ואין צריך הריגה. ודע, שאותם נשמות הצדיקים, שיוצאים מזווג או"א דאצילות, הם נקראים אחים קטנים לזו"ן, שהם נקראים אחים גדולים, שיצאו משם גם כן בראש, וגם קודם להם. ובצאת אלו האחים גדולים מיסוד דאימא בסוד הלידה, הניחו שרשם שם למעלה. ולכן א"א שאימא תעלה מ"ן לגבי אבא, עד שיעלו זו"ן שהניחו שרשם שם. ואז ע"י האחים הגדולים האלו שהם זו"ן, יכולים האחים הקטנים, שהם נשמות הצדיקים, להתחבר עמהם ולעלות בחי' מ"ן, אך לא הם לבדם, אלא ע"י שיתחברו עם זו"ן, ויעלו עמהם בכלל.

כלל העולה, שהם ב' מיני בנים: אחד דאו"א, וב' דזו"ן. אבל יותר חשובים, הם הבנים של זו"ן, מהבנים של או"א. כי בזמן שהבנים של זו"ן, עושים מ"ן לנוק' דזו"א, אז יש כח לזו"ן לעלות למעלה אח"כ, ולעשות מ"ן לאימא, עם הנשמות, הנקראת אמם כנ"ל. אבל בזמן שהבנים דזו"ן אין עושים מ"ן להם, אז ג"כ אין לזו"ן כח לעלות מ"ן לאו"א, אז מתגברים הקליפות ח"ו, כמ"ש האר"י ז"ל בדרוש מ"ן, א) וז"ל, והנה בזמן חרבן בית ב', בזמן עשרה ההרוגי מלכות, גברו מאד העונות, ולא די שלא היה כח ביד בני אדם התחתונים לברור הנצוצות ע"י תפלתם ולהעלות

הגהות ומראה מקומות

(א) ע"ה ח"ב שער מ"ן ומ"ד דף רכ"ה ד"ה והנה בזמן חורבן.

לזרין, שמשא וסיהרא. וכן בעשבים ואילנות, יש זכר ונקבה. וז"ס ברכת בורא פרי האדמה, אדם: זכר ונקבה. שהכל נהיה בדברו, הכל כמנין שם מ"ה, עם י' אותיות מליו, והיינו אדם. גם כל יסוד ז' דברא הנקבה. וזהו ג"כ לחתן וכלה, שמברכים שהכל ברא לכבודו, כבוד מלכות.

גם כתיב בפרשת בשלח דף ח) בפירוש יותר, וז"ל, ר' אבא אמר, אדם הראשון מדכרין אשתכח הה"ד, ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותינו גו', וע"ש. והנה אבא, נתן לז"א בנו, המלוי דע"ב שבאבא, ע"ב בחסד, הוא בחסד א"א, אבא מלביש לימין דא"א. ולזה נקרא אבא ע"ב, כמנין חסד. והנה מלוי ע"ב דאבא, כמנין מ"ו. וכן ז"א נתן לנוקבא, זה המלוי, ומלוי דמ"ה כמנין חו"ה, ומ"ו חו"ה, כמנין אדנ"י. בסוד, ה' בחכמה יסד ארץ כבודע.

והנה בשם מ"ה, הבא לז"א מחכמה, כ"ח מ"ה כנ"ל, יש במלוי מליו כ"ח אותיות, וז"ס יפה כח הבן, שבא לו מכח האב, כ"ח מ"ה, חכמה דאבא. וזהו בבחי' מציאות אבא יסד ברא. כי יש מציאות אבא יסד ברתא, ואימא יסדה ברא. באבא יסד ברתא בפרשת פינחס. אבא יסד ברא, בפרשת בלק, ובמקומות אחרים, ובדברי הרב זלה"ה.

והנה באותיות ב"ן זומ"א, ב"ן מ"ו ז"א. והנה כשזרין עושים זווג, לעלות מ"ד ומ"ן, לצורך זווג א"א, שישפיעו בהם במ"ד, כדי שתהיה להם שפע ברבוי, להשפיע הם ג"כ בעולמות בי"ע, הנה בהעלות זרין המ"ן והמ"ד, לומדים להשיב להם א"א, ועושים ג"כ זווג, הלומד מכל אדם, כי כל הוא יסוד. אדם, זרין. ור"ת הילומד מכל אדם, ר"ת מ"ה מלוי דאבא כנ"ל. והוא שם מ"ה, ז"א. וסופי תיבות, למ"ד, יסוד, מגדל הפורח באויר, וסומכים אותו

מורה אל א"א, דלא פסיק רעותא דילהון לעלמין. כנוכר באדרא. להשקות את הגן, דא ר', ת"ת. והיה לארבעה ראשים, דא ד' מלכות, היינו ה', דלת הוה כנ"ל. ובעבור שבה' אחרונה נשלמו ארבע אותיות הוי"ה, לזה כתיב והי"ה לארבעה ראשים, והי"ה אותיות הוי"ה. הם ארבעה ראשים, דארבע עולמות אבי"ע.

והנה שם הוי"ה, הוא שם המיוחד עצמות העולמות ושרשם ה' אחד. וזהו והיה לארבעה ראשים, שם האחד, ר"ל: כי הוא שם אחד, שורש ארבע עולמות אבי"ע, ועצמות פנימיותם. מייחדם, וחוזרים לשרשם, והיה לארבעה ראשים שם האחד.

ולא עוד, אלא שביוד' נכללים כמה בחי', כאשר אמר הרב זלה"ה, י' חכמה, והיא שרש אל כל החכמות שבכל הפרצופים, שבד' עולמות. כי כולם בחכמה עשית. ר"ד עשר, עלמא דאתי, נבראת ביר"ד, כנוכר באדרת האזינו. והיא שרש אל כל הבינות כנ"ל. ו', שורש אל כל פרצופי ז"א, שבכל עולמות אבי"ע.

גם כתב הרב זלה"ה, כי החכמה כולל הד' מוחין. כנוכר בפרשיות של תפילין, בפרשת בא אל פרעה. דף ד) קדש: חכמה. לי: בינה: כל: חסד. בכור: כולל חו"ג וע"ש. ד', שורש אל כל המלכות הנוכר בשאר.

והנה החכמה נקראת אדם, בסוד חכמה: כ"ח מ"ה, כמנין אד"ם. ואו"א, שניהם נקראים אדם, והוציאו זרין, אשר שניהם נקראים אדם. וכן משמע לי מן הזוהר פרשת בראשית דף ה) זכר ונקבה בראם למינדע יקרא עילאה, רזא דמהימנותא, דמגו רזא דנא אתברי אדם. ור"ל: זכר ונקבה, שהם א"א, בראם אל זרין. וכן בויצא דף ו) ז"ל, זכר ונקבה בראם, אשתמודע להאי גוונא, ואשתמודע להאי גוונא, ואשתמודע דמשא וסיהרא, בחבורא חדא אינון, דכתיב בראם, הרי זכר ונקבה, דא א"א בראם

הנהרות זמראה מקומות

(ו) דף קס"ה. ובוהר עם פירוש הסולם ויצא אות שפ"ה ובמקום אשתמודע הגירסא אשתמע.
(ז) צ"ל דברו הנקבה.
(ח) דף נה. ובוהר ע"פ הסולם אות רל"ה.

(ד) מ"ג ע"ב ובוהר עם פירוש הסולם אות רל"ו.
(ה) זהר בראשית דף נ"ח: ובוהר עם פירוש הסולם הוא בראשית ב' אות שס"ו.

מלמעלה או"א, כנזכר בדרושים. מכל מלמדי השכלתי, ר"ת כמנין אלהים, וזו"ן כל אחד נקרא אלהים, לגבי עתיקא, כנזכר בכוונת

איזהו גבור הכובש את יצרו.

גבורה. גם מלת לי, מורה אל בינה, כדכתיב בפרשת בא אל פרעה דף י) קדש, חכמה. לי, בינה. גם לי, כמנין מ', בסוד בן מ' לבינה. ועוד, כי בינה נקראת אהבה רבה, ומלכות נקראת אהבה זוטא. ועוד נקראת אהבה, באדרת נשא דף כ"ב ע"ב, אהבה על רישא דבר נש.

באופן, שיש לי גבורה, אבל אינו גבורה ממש. כדכתיב לי הכסף ולי הזהב, דהיינו חו"ג, כנזכר באורך בפרשת יתרו. זהו לי הכסף, כלומר יש לי חסד, ויש לי גבורה. ולא כתיב אני הכסף, ואני הזהב ח"ו, וזהו לא תעשן אתי, אותי, כלומר מה שהוא אתי כסף וזהב, לא תעשן אתי, אתי עצמותי ח"ו. גם כתיב מי ימלל גבורות י"הר"ה, ר"ת כמנין ס"ג, בינה. ס"ת תל"ה, היינו מסטרהא כנ"ל. ונקראת מ"י, והיא שמינית מתתא לעילא. וז"ס ואם בגבורות ס' שנה, גם כתיב כרחם אב על בנים, ואלו אם לא כתיב, כי אבא נקרא אב הרחמן, אב הרחמים, אפילו מסטרא, אין דינים מתערין מינה, כמו הבן.

והנה הגבורות באים מיסוד דבינה, אל דעת דז"א, ואינם נגלים שם ביסוד, כי שם הם כבושים, כי ז"ס, וזהב הארץ היא טוב, כנזכר שם במקומו. ור"ל טוב הוא שם, כמו הבדולה, שבמקומה חוורא. וכל מה שיורד, נשתנה גוונא, כנזכר באדרת נשא דף קנ"ה ע"ב. ובביאור הרב זלה"ה. וזהב בבינה, כדכתיב מצפון זהב יאתה, צפון עלמא דאתכסייא כנודע. והנה בהיותם הגבורות בדעת ז"א, יש קצת גלגל, ולא לגמרי.

והנה נקודת ציר"י בבינה, והוציאה, ז"א יצירה, ע"ש ציר"י, כנזכר בדרוש הנקודים. וגם נזכר בעלינו לשבח לתת גדולה ליוצר, בריאה,

כתבנו ברף ל"ב, שהוא כנגד ה' עילאה בינה, בסוד, אני בינה לי גבורה ע"כ. והנה לפעמים אני מלכות, נוק' דז"א. ולפעמים מלכות דבינה. וכמו שאנכי, פעמים במלכות דבינה, ופעמים נוקבא דז"א. ונבאר השנויים לבד, וכתוב בתקונים דף ע"ז ע"ב, אנכי באימא עילאה לעילא. אנכי אימא תתאה לתתא. ועל תרווייהו אתמר, ראו עתה כי אני אני הוא. והנה אני מלכות דבינה עילאה, כנזכר בכוונת ויעבור, אני אעביר כל טובי על פניך. מדקאמר על פניך, ולא לפניך, משמע לאה, שהיא למעלה מפני ז"א. בסוד ד' דתפילין. אנכי במלכות נוקבא דז"א, כשיש בתוכה נקודת פנימיותה. והנה מלכות בחי' נפש, וארז"ל, ט) אנכי נוטריקון: א'נא, נ'פשי, כ'תבית, י'הבית. פירוש הרב זלה"ה, מדלא קאמרו נשמת, אלא נפשי, משמע מלכות נוקבא ז"א, ונקראת אנכי.

ונחזור לענין, שאמר אני בינה לי גבורה, ובמקומות הרבה מן הזוהר, שבינה היא רחמים גמורים. גם עיין דף ס"ה בספר הזוהר, וכן באדרת האזינו דף רצ"ד, וכן בויצא דף קנ"א, א"ר אלעזר, יובלא, אע"ג דדינים מתערין מינה, כלהו רחמים, וכל חירו מינה נפקין, והוא חירותא דכלא. ועוד, כי מ"י היא בינה, בסוד תשובה, וכתוב בה, כי ימינך פשוטה לקבל שבים, וגם הוי"ה דברכת השיבנו, בנקודת סגו"ל בחסד, ופירוש הרב זלה"ה, ש"ש הזוהר דמאימא או בינה דינים מתערין מינה, או מסטרהא, היינו מתבונה שכנגד נה"י דבינה. גם מסטרהא, היינו מאחוריה, היינו אחוריים דאהי"ה, א', א"ה, אה"י, אהי"ה, כמנין דם, הרומז אל דינים וגבורות, ע"כ. ונלע"ד שכך משמע להו, מדכתיב לי גבורה, ולא קאמר אני

הגהות ומראה מקומות

(ט) שבת קה. (י) מ"ג עיין לעיל אות ד.

נשבעתי נאם ה' נאם דו"א, כנוכר באדרא רבא דף ק"ל. ור"ל, בי נשבעתי במה שהוא בי. וגם בי נשבעתי, שקוצו רומז לכתר, גם א' דבאמצעיתא דוא"ו, א"א, כנוכר בתקונין דף קכ"ח ע"ב.

והנה הכובש את יצרו, היינו פנימיות ז"א, הכובש את יצרו, יצירה, יציר ו'. והנה א"א הוא לב בני ישראל העליון, ועיין באדרא רבא דף קמ"ד ע"ב, ויתעצב אל לבו.

והנה אמרנו לעיל, כי ו' בין תרין נוניין, ונימא בהו מלתא. הנה כתיב ויהושע ו' נון מלא רוח חכמה, וזה משמע מתוך דברי הוזהר ויקהל דף רט"ו, ז"ל, יהושע דא איהו רזא דאשלמותא דסיהרא, וע"י יהושע, כלומר: יה"ו ש"ע, בסוד ש"ע נהורין, שיש לפעמים במלכות. ונוכר בדרושים רזא דאשלמותא, היינו ע"י הארת בחי' אותיות נר"ן מלא, ולא נ' פשוטה, כי תחלה נאמר ו' נר"ן נער, בסוד דינים כנודע, ולא היה מקבל כי אם מוא"ו. וכן בן נר"ן, כמו בן ל) ב"ך שנה.

ומ"ש מלא רוח חכמה, היינו מצד משה, כי סמך משה את ידיו, כי כמו שסמך על הנר"ן, כן משה סמך על יהושע. וסמך הם נוטריקון שני חיי משה. וכך היה ראוי להיות ליהושע (אלא) להאריך זמן, כדי לעלות ישראל לארץ, ונקצרו לו עשר שנים, ומשה מאיר לו אפילו אחרי מותו, כנוכר בוהר פרשת חקת דף קכ"א ע"ב, על פסוק הנך שוכב עם אבותיך וקם, וקם שמשא לאנהרא לסיהרא. וזהו שכתוב ויכתוב משה את השירה הזאת, ויצו את יהושע. ויצו חוזר למשה, כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ, דהיינו אחרי מיתת משה. ואח"כ כתיב ואנכי אהיה עמך, ואשר נשבעתי זו אינה קושיא, כי פה אל פה אדבר בו, כי ויקרא אליו ה' כי תחלה ומשה עלה אל האלהים, אל בחי' אלהים. ואח"כ ויקרא אליו ה', שעלה מדרגה אחר מדרגה, ועיין בוהר יתרו דף ע"ט ע"ב, ר"י אמר, מכאן אמרו חברי"א, הבא ליטהר מסייעין אותו, דכתיב ומשה עלה אל האלהים.

ע"ש שהוציאה היצירה, וזהו ג"כ הכובש את יצרו: יצר ו'. הכובש: ה', כובש.

והנה במלכות נגלים הדינים לגמרי, בסוד דינא דמלכותא דינא. וז"ש בוהר, יגלו שמים עונג, גלוי כבר בפסק דין. שופטים ושופרים, משפט בת"ת. אבל לענין פעולת הדין, שוטה, והארץ מתקוממה לו, לדין עונות, כנוכר בוהר שמות.

גם כי בוי"א יצירה, בה נגלים ו"ק, אשר בהם ע"ב שמות, ובהם רי"ן אותיות. והנה ע"ב כמנין חסד, רי"ן כמנין גבורה. וזהו הכובש את יצרו, יצרו: צ' רי"ן. וזהו א"י זהו גבורה, ר"ת כ) ו"ה, זר"ן. וסופי תיבות: רי"ן.

ובפסוק שמביא, טוב ארך אפים מגבור, יש דרכים כי טוב ארך אפים היינו אריך אנפין שכלו טוב, כלו רחמים, שאין בו גלוי דינים כלל, שבו נאמר ואין אלהים עמדי. מגבור: מו"א, ה' כגבור יצא. ונקרא איש מלחמה, כנוכר בוהר תוריע דף מ"ח ע"ב, בא"א כתיב ותפארתו עבור על פשע. ובוי"א כתיב, ותפארת בחורים כחם. כנוכר באדרא רבא דף קמ"א. גם בא"א כתיב, יכבוש עונותינו, כי הוא כובש וממתק הדינים, שבמצה, פנים, חוטמא דו"א, כנוכר באדרא.

גם בוי"א הנקרא יצירה, יש בפנימיותו הארת נה"י דא"א כנוכר, בעבור דו"א והוא נק' וא"ו יצירה, כנוכר בכונת ברוך שאמר, והוא יצירה, ובה וא"ו, מ"ה. וכנגד הוא"ו, יש י"ג פעמים ברוך, וא"ו כמנין י"ג מכילן דרחמי, כנוכר באחרי מות דף ס"ו ע"ב, וע"ש. כי זהו הקצור שמשמע לי, כי הארת נה"י דא"א רמוז בא' שבפנימיות הווי"ן.

וכשם שא' בתוך הווי"ן, גם הווי"ן ז"א בתוך תרין נוניין, והיינו נוניין, כי הוא בין תרין נוקבין, כנודע. וזהו הרמוז בתורה, בכתוב למה תניאון את לב בני ישראל, כי תנואון כתיב במקום תניאון. וזהו, שאם לא יעברו חלוצים, היו פוגמים בלב בני ישראל. ות' דתנ"י און, בסוד שרי המאות, דבשם אדנ"י. וזהו ג"כ בי

הנהרות ומראה מקומות

(כ) צ"ל ר"ת בנימטריא ו"ה. (ל) צ"ל כן.

דהיינו אל"ף אל"ף במלואה, הם או"א, אבא בסוד פלא, ואימא בסוד אלף. כנזכר בגמרא אל"ף בינה, וג"כ פלאות חכמה. וגם ז"ס למה זה תשאל לשמי, והוא פלא, כי פלא חכמה, וגם י בחכמה, כנזכר באיזהו חכם. והנה המאות בז"א, בסוד ת' שקל כסף עובר לסוחר, כנזכר באדרא רבא דף קכ"ח ע"ב, והאלפים באר"א, והרבבות בא"א, והנה הז"א תורה שבכתב, יצא מאימא ומאיר והוא בחי' שם מ"ה במלוי אלפין, והיא קדמה לעולם ב' אלפים שנה. ר"ל: כי התורה התחילה להתגלות בעולם שהוא הז"א, תורה, תרי אלפין שנין, ב' בחי' אל"ף ואל"ף, או"א, וכתוב באדרא רבא דף קכ"ח, וז"ל, ותנא סליק ברעותא למיברי אורייתא, ואפיק טמירא תרי אלפי שני כו', ע"כ מצאנו כתוב בפירוש זאת המשנה.

ר' לויטס איש יבנה, פירוש משנה זו בדף

ל"ב.

מה כתיב בתריה, ויקרא אליו ה', דמאן דבעי לאתקרבא לקרבין ליה.

ונחזור לענין, כי גם טוב ארך אפים מגבור, נתיישב בז"א עצמו, כי יש י"ג מכילן דרחמי, כשמאירים בו י"ג מכילן דא"א, מתחיל אז אל רחום וחנון, וכשיש לו י"ג דיליה, מתחילים ארך אפים, והם דינים, דכתיב פוקד עון אבות על בנים. ולפעמים מאירים בו ט' דא"א, כנזכר באדרא זוטא דף רצ"ה ע"ב, שאמר משה הט' דז"א, ונתכוון להאיר להם בט' דא"א, וזהו טוב ארך אפים, להאיר ולהנהיג את העולם, עם הארת י"ג דא"א, או להאיר עם ט' שלו, כשנמשכים להם, מט' דא"א, שמתחילים ארך אפים, מגבור: מלנהג העולם בט' שלו עצמו, שהם דינים, וזהו מגבור, כי אמרתי עולם חסד יבנה. והכל כפי מעשה התחתונים, כנזכר באדרת נשא דף קמ"א ע"ב.

הנה ארך עם הכולל, כמנין שני אלפים,

טו ר' מתיא י' חרש אומר, הוי מקדים בשלום כל אדם, והוי זנב לאריות, ואל תהי ראש לשועלים.

בנה וזה בנה, ע"י היות סיום האצילות, תחלת רישא דבריאה ממש. וכן בשאר העולמות. (ג) וז"ס יום השבת, כי אז נתוסף קדושה אל העולמות, ואז היכל העליון קה"ק, חוזר אל האצילות, ונעשה אצילות ממש, לטעם הנזכר, וכן כיוצא בשאר העולמות, ואין להאריך.

ז"א, הג' תחתונות שבו, מתלבשים ברו"ק לפעמים, כשהיא באחור. אך כשהיא פב"פ, אז הם שוים כאו"א עצמם. ואמנם בריאה לא כך היא, כי א"א (ס) שבה, הוא בסוד ר"ק, וג"ר של הרו"ק אלו, חג"ת, הם נשארים מגולים. וג' תחתונות שבו, הם מתלבשים ברו"ק דאו"א. והנה סוד עתיק יומין הבריאה, הוא סוד נקודת ציון שבאצילות, שאל הקב"ה צאי ומעטי את עצמך, והוי ראש לשועלים. כי זו היא ראש הבריאה כלה. וזו שנעשה עתיק יומין של הבריאה,

ונחזור לענין, כי נקודה זאת היתה תחילה זנב לאריות, בסוף של האצילות כי חוה זנב לאריות היתה, כלומר זנב לאה, ואח"כ ירדה ומעטה את עצמה, היתה ראש לשועלים, ראש הבריאה ממש. וכן ממש היה בכל העולמות, כי נקודת המלכות דיצירה, ירדה בראש העשיה. וכן דבריאה, בראש היצירה. וכן ג"כ היה באצילות כנ"ל, בסוד כלם בחכמה עשית. כי אור דא"ס, נתלבש בחכמה העליונה שלמעלה מאצילות, וירדה אותה חכמה עצומה, ושברה את המסך שע"ג האצילות, וירדה מציאות עצמה, ונתלבשה באצילות, וע"י מקבל האצילות אור הא"ס, וז"ס כלם בחכמה עשית, הנזכר בעולם האצילות כנ"ל.

ואמנם כל זאת הבחי' הנזכר, שהיתה בכל (מ) הכל היה לתועלת העולמות, כרי לקשרם זה בזה וזה בזה, כרי שיוכלו לקבל הארה זה

הגהות ומראה מקומות

(ט) צ"ל בכל העולמות. (ג) שער הכוונות ענין ערבית ליל שבת דרוש ב' וג'. (ס) נ"א או"א.

הכתר שלה, והיא נמשכת ומתפשטת עד למטה, בסוד האצילות. ואחרי שקטרגה, הורידה ונתנה ראש לשועלים בראש הבריאה. ולכן אנו צריכים עתה לתקנה, ולהעלותה למקומה הראשון. בחזה הת"ת דו"א דאצילות אב"א, כמו שהיתה מקודם הקטרוג. ואח"כ התקון הב', לתקנה, ולהחזירה פכ"פ בכל תקוניה.

ומתלבשת בשלשה ראשונות של ו"ק א"א, חג"ת המגולים.

ואח"כ נבאר בעה"י, סוד נקודת המלכות דאצילות, ציצית קטן, שמניח קודם שיצא מפתח ביתו. אח"כ בריאה כנגד תפלה של יד. וסוד זה תבין בו, ענין קטרוג הלבנה, כי בתחילה היתה יוצאת בסוד הת"ת דו"א, כי שם מתחיל

נ רבי מאיר אומר אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו כו'.

זה, אינה לוקחת רק ק"ן לבר. וכל זה הוא באימא, לפי שירדת לתתא. משא"כ באבא.

ואמנם מה שקרא לענין זה בשם ק"ן צפור, הענין הוא, כי הלא עתה היא מקננת על בנין, והבן שהוא הת"ת הנקרא צפור, לכן עתה נקראת קן צפור. ואם תדקדק בתקונים, לא אמר שם דאימא יתבא, אלא מקננא על בנין, כי לשון זה, הוא לשון זווג, שמזדווגת עם בעלה, בהיותה עם בנין, שהוא הזווג הב', הנזכר בלשון כי יקרא.

והואיל ואתא לידן, נבאר ג"כ הק"ן של ז"א, כי להיות שאין לז"א, רק סוד חצי ת"ת ונה"י, של (חצי) א"א כנודע, דוגמת האימא כשירדת למטה, לכן אין בו רק ק"ן רבוא לבר באנפוי, כמבואר באימא. אך יש הפרש, כי באימא נמשך אליה מן א"א עצמו, להיותה עדיין דבוקה שם. אבל הז"א, להיות רחוק מן הא"א, אין נמשכים לו אלא ק"ן רבוא, ע"י אוירא דכ"א, שהוא סוד הבינה, כמבואר אצלי. וז"ש בפרשת נשא דף ק"ה, ומהאי אוירא דכ"א אתפשטו אנפוי לק"ן רבוא עלמין כו'.

ס) דע, כי ב' מיני קנקן הם: א' דאימא. ואחת דו"א, ולשנים אלו קראה המשנה בלשון אחת, כי הם שני פעמים ק"ן. ונבאר ענין ק"ן העליון של אימא. והענין, כי הלא כשאז"א שוים בקומתם, או יש לאימא ט' ספירות, וכל אחד כלול ממ"א כנ"ל, הרי ש"ע רבוא דאתפשטו בחון מן האריך. אך כשאימא יורדת למטה, בסוד כי יקרא כנ"ל, אז הנה אין לה שיעור קומה רק בחצי ת"ת ונה"י של אבא כנ"ל. והנה נה"י ג"פ מ"א, הרי הם ככ"ג, ונשאר חצי הת"ת. וידעת, כי לעולם הנקבה מתחלת בב' שלישי הגוף, שהוא בחזה, נמצא שיש לה חלק בת"ת דאבא, בב' שלישים שבו. והנה ב' שלישי מ"א, הם כ"ז, וככ"ג הרי הם ק"ן.

נמצא, שעתה אין לה מן הש"ע רבוא, רק ק"ן רבוא בלבד. וז"ש, כי יקרא ק"ן צפור לפניך, כי כשהזווג הזה דרך מקרה, כי אין לה רק ק"ן מן הצפור, כי הצפור בגי' שע"ו והש"ע הם הש"ע דאנפוי דאריך והוא"ו רמו אל הפנים עצמם. והטעם, כי הלא התקון הו' הם הפנים, והם כוללים כל הו' תקונים הקודמים אליו, וז"ס הוא"ו שבצפור. ואמנם מכל צפור

פרק חמישי

בעשרה מאמרות נברא העולם. ומה ת"ל.

צריך לדעת לשון הרב בספר הדרושים יצירה, מדבר בז"א. גם משנה ד' פ"א, י' ולא גדול, דמשמע שם, כי משנה ט' פ"א מספר ט', י' ולא י"א, נדרש על ז"א. (ע) וסוד זהר

הגהות ומראה מקומות

(ס) ע"ה ח"א שער א"א פרק י"ג. (ע) נ"א ויסוד (דפ"י).

הט' חלקים, ולא ישאר לה רק חלק אחד, עשירי לבד. אך בו"א, אין כח לסלק, רק הג' ראשונות לבד, ונשארים הר"ק שלו.

וז"ש בעשרה מאמרות נברא העולם, כי להיות שכר ועונש בעולם, הוצרך המאציל העליון להאציל את הור"ן לי' חלקים, ולא כלולים ביחד כמו הג' ראשונות. והטעם, לפי שכפי הפגם המגיע לרשעים כו', ע"י המעשה שיעשו הרשעים, כך גרמו בהם, ואז יפרע מהם. וכן לענין הצדיקים בהפך. ואמנם הפגם המגיע לנוקביה, יש מהם שיוכל לפגום ולסלק ממנה חלק אחד. וכן כיוצא בזה, עד שאפשר שיהיה פוגם, שיסלק ממנה כל הט' חלקים, ולא ישאר בה רק חלק העשירי לבד, שהוא סוד לכו ומעטי את עצמן. וזה חלק העשירי הנשאר בה, הוא סוד הכתר שבה, כי אם לא היה נשאר בה רק האחרונה, לא היה בה כח כלל, ואז כביכול אפילו אותה הנקודה, היתה מבטלת, להיותה חלק האחרון שבה, ויתבטל העולם, ולכך הוצרך להיותו אותו החלק העשירי שלה, סוד הכתר שלה, להיותה כולה נתונה בתוך הקליפות, כמבואר בסוד רגליה יורדות מות.

וזהו אותה שהיתה תחלה קודם תקון האצילות, בסוד נוק' דז"א, כי אז ג"כ קודם התקון. לא היה רק אותו חלק העשירי שלה, שהוא הכתר שבה, והטעם הוא, כי כל דבר שבא אח"כ בסוד תוספת, יש כח להסתלק אח"כ, ע"י הפגם. משא"כ מה שהיה תחלה שרש ועיקר, ולכן נשארו כל אלו הט' חלקים שבה, לבא אח"כ בסוד תוספת, כדי שכאשר יחטאו בני אדם, יסתלק כל התוספת הוה, ויפרע מהם. וז"ש, להפרע מן הרשעים, שמאבדים את העולם שנברא בעשרה מאמרות. פירוש: בעשרה מאמרות חלוקים, משא"כ אם היו תחלה מחוברים בסוד נקודה אחת, ומאמר אחד, והבן זה. גם טעם ב' מצד עצמם, כי כאשר יפגמו בני אדם, לא יעלה הפגם במלכות,

שמות ריש פרשת כי תשא ר"מ, עשר, והגלע"ד בזה הוא, כי הוצרך לזה בספר יצירה לומר בכמה משניות (פ) י"א בט', וי' ולא ט', שלא תטעה שיש ספירה פחות מ', אבל עיקר עשר בחכמה, הנק' ירד. ושמה רמו לזה, בד' שמות: ע"ב, ס"ג, מ"ה, ב"ן. שבשם ע"ב שהוא באבא, יש ד' יודי"ן. ובס"ג אימא, ג' יודי"ן. ובמ"ה וב"ן ב' יודי"ן בשניהם. כנוצר בספר לקוטים טעם לדבר, כי ד' שמות הנוכרים יוצאים מד' אותיות של הוי"ה כנודע. ושם ע"ב מיר"ד, לזה חכמה, שבה שם ע"ב, היא ירד, וק"ל.

דע, כי אבא לבד הוא שלם מעשר, ולכן הוא לבד שלם, ונק' ירד, שהוא עשר. משא"כ שאר הספירות, כי זאת נקראת ה', וזהו ו'. ולכן בכל מקום שנקרא עשר, רמו לחכמה, הנק' ירד. כנוצר. וז"ס בעשרה מאמרות, שהם החכמה, נברא העולם, שהוא בינה. והלא במאמר אחד יכול להבראות, שהוא הדעת, אלא דע, כי בית, בראשית, היא חכמה, שניה לכתר. ובית פתוחה מצד אלף, ובא הדעת שהוא בחי ו', וסחם הבית, ונעשית מ"ם סתומה דלמרבחה המשרה, ולכן לא נברא העולם במאמר אחד, אלא בעשרה מאמרות. כדי שיהיה בשלימות ובכח מ"ה, שיש בכח של אבא, הנק' י'. ועיין בספר עץ חיים שער י"א, שער המלכים, ובשער א' שער ההקדמות, (צ) מבוארת זו המשנה בסדר נכון ויאות.

דע, כי העולם מתנהג ע"י זו"ן, כי כמו שהם מתנהגים ע"י אר"א, ונק' בני אר"א. גם אנחנו בני אלהים בסוד בני אדם לה' אלהיכם וגם אמרתי עולם חסד יבנה, שהם מסוד הז' תחתונות, שהם זו"ן. והם ז' ימי בראשית. ואמנם כל הפגם שאנו עושים ע"י מעשינו, אינו מגיע בג' נקודות, שהם: א"א, אר"א, רק בזו"ן. ואין הפגם המגיע לנוקבא, כפגם המגיע לז"א, שהוא יותר מעולה. והחלוק הוא, כי הפגם המגיע לנוקבא, יכול להיות כ"כ גדול, לסלק ממנה כל

הגהות ומראה מקומות

עפ"י פ"מ"ס ענף י"ב. מבר"ש ש"ב ח"ב פ"ב. ספר עולת תמיד דרוש יבום וחליצה דף ע"ז ע"א.

(פ) צ"ל י' ולא י"א.

(צ) דף רכ"ח. ע"ח שער המלכים פרק ו'. ע"ח

כי הלא יסתלק למעלה, ואז יפרע מן הרשעים. פגם, כי הלא הם מסתלקים למעלה. הרי נתבאר הגורמים הסתלקות הוה. אך בהם עצמם אין היטב ענין הנוקבא.

טז כל אהבה שהיא תלויה בדבר כו', זו אהבת דוד ויהונתן כו'.

כשאין חלוק בין אב לבן, פחות מת"ק מדרגות. אבל אם יש ביניהם ת"ק מדרגות או יותר, ודאי שיתבטל זה בזה, ונעשים שרש אחד גמור לעולם ועד. אבל הרב המובהק, כשנותן רוחא בגו תלמידו, דאז נדבקים נפשותם, בסוד ותדבק נפש דוד ביהונתן. אז לעולם הם מתחבבים תמיד. ואם בנו של אדם הוא רבו, ויש ביניהם אחד מת"ק מדרגות, אז שניהם מתדבקים זה בזה מב' בחי'.

דע כי כשהאדם לוקח את בת זוגו יכול להוליד ק' בנים מן השרש שלו עצמו. או ג"כ יכול להוליד בנים, מן השרש של אחרים. וכן מי שלא לקח את בת זוגו, הוא דומה לזה, ואין בה חלוק. גם דע, כי האב נותן נשמה לבנו, ועושה אותו חלק מלבוש לנשמת הבן, מצד זה חייב הבן בכבוד אביו. וזה נשאר לו, אפילו בימי המשיח. אבל בתחיית המתים, או לעה"ב, כל אחד חוזר לשרשו לגמרי. וכל זה היינו,

יז כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים.

הגבורות. דעד הכא רזא דימינא החסדים שהיו לז"א עצמו. ובג"כ אסגי הכא מחלוקת, שהם ה' חסדים וה"ג. ימינא איהו שלימו דכלא שאין יוצא מן החסדים קליפה ח"ו. משא"כ מן הגבורות, שבתחילת צאתם מיסוד דאימא, שם הוא חוקק הגבורות, ויונקים משם החיצונים. ובג"כ, בימינא תליא כלא. וכד אתער שמאלא, אז מתעורר מחלוקת, ובהוא מחלוקת אתתקף אשא, דהיינו הגבורות מיסוד אימא, ויוצא משם גיהנם.

ובזה: דהיינו עובדא דבראשית, שהוא ר' כשנכנס הז"ן, ע"י החר"ג, אסתכל משה, כשראה מהלוקתו של קרח עם אהרן. אמר, אז במעשה בראשית, היה מחלוקת שמאל בימין, זה חסד וזה גבורה, שהיתה גבורה רוצה להתגבר על החסדים, ולשלוט נוקבא על דכורא, ומשם יצא גיהנם, ואתדבק בה שמאלא. עמודא דאמצעיתא, שהוא י"ו, (ש) ג' הרי ג', עאל בינייהו, ואפריש מחלוקת. משום דכל עוד שהיו למעלה בחג"ת דז"א, שהיו עדיין מכוסים ביסוד אימא, אז

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים, הכא רזא בפרט. מכאן התחלת התפשטות הגבורות, כשיוצאים מיסוד אימא לחוץ, לאפרשא בין מיין עילאין למיין תתאין, הנה המים הם הגבורות שביסוד דאימא, ואחר שיוצאים הגבורות לחוץ, לבנין גוף הנקבה דז"א, נשארים באימא שרש הגבורות, שהם המים העליונים. ועד עתה קודם שיצאו לחוץ, היו המים במים מעורבים. ועתה יצאו משם המים התחתונים לחוץ הבחי' שיצאו לנוקבא דז"א ונשארו המים העליונים ביסוד דאימא. ומגבורות הללו נמשכות אל טפת הדכורא, בשעת הזווג, משרש זה הגבורה שביסוד אימא, והם מיין עילאין דכורין, ואותם שהלכו לנוקבא דז"א, הם מיין תתאין נוקבין. ורקיע המבדיל בין אלו לאלו, הוא יסוד אימא, ששם יש פרסה המפסקת. וזהו רקיע המבדיל בין מים למים.

ואתברי הכא מחלוקת: היינו התחלוקת הנוקבא דז"א, מז"א, וזהו לשון מחלוקת, שמתחלקים נוקבא מדכורא, ברזא דשמאלא

חנהות ומראח מקומות

(ש) י' ר' של תיבת ויקרא עיין זחר ב"א

אות מ"ג ובדפוי דף י"ז.

(ק) נ"א בשם מ"ן (דפוי').

(ר) נ"א כשנסר.

הקדושה. וכן עשה קרח. וכיון שראה משה שהכחיש למעלה, וגרם מעוט בקדושה.

וגם שנדחה הוא שהיה ראוי להתמתק ולהיות נתקן זה ע"י, וכיון שדחה אותו קרח, ולא רצה. או ויחר למשה מאד, על התקון שהיה נוגע אליו, ולא תקן, וזהו מלת למשה מאד, שגרם קרח למעט בקדושה ולרבות בס"א. וע"כ בזה אמר משה מאד, כי זהו יותר קשה, ממה שלא זכה הוא לתקן, שדבר זה נוגע אליו לבר, אבל זה היה גורם למעלה. ולפי שגרם קרח כ"ו, ירד לגיהנם, כראוי אליו.

הרי קרח היה, כנגד המחלוקת הא', כשיצאו הגבורות בתוקף ובחזק ומחלוקת, כשנתמתקן הגבורות, ונשארו למעלה בקדושה לנוקבא דז"א, היא מחלוקת הלל ושמאי. וז"ש, מחלוקת דאתתקן, וסליק ולא נחית, שעולה, וסופה להתקיים שם בקדושה, ולא לירד בגיהנם. ואתקיים בארץ מישר, כי אותה שאינה מתמתקת אינה נמתקת למטה בדרך ישר, אלא הולכת לאחורי החצון, לאחורי הז"א, ששם החצון, והיא נוטלת דרך אחר. אבל מחלוקת הלל ושמאי, היה מאותה הבחי', שיורדים דרך מישור שכל כונתו של שמאי כשהיה חולק, היה להגביר שם הקדושה בנוק' דז"א. ולכן שמאי עולה קפ"ד קס"ו, שהם אחוריים דע"ב וס"ג, וכלם בלאה ורחל הם, כי אלו ואלו דא"ת.

ורזא דא בספרא דאדם נמצא, ח"ל, חשך שהוא הגבורה, כד אתער, מיד כשיצאו, היה בתוקף, ומשם נברא גיהנם. כיון דשכיך רוגזא, ע"י מתוק הת"ת, באורות מגולים שיש שם, אתער מחלוקת אחר, שהיא נוקבא דז"א.

הברלה במ"ש כו, וישראל עברי עוברא בהרס, דהיינו עמודא דאמצעיתא, שהוא אוחות בג' חג"ת, כענין ההרס שהוא משולש, והיין הם הגבורות, ואנו מספיקים הגבורות עם עמודא דאמצעיתא, ושם הוא המתוק. (ת)

היה המחלוקת. אבל כשהגיעו אל הת"ת, ששם האורות מתגלים, ושם תוקף אור החסדים המגולים, בכאן נתמתק הגבורה. וזהו דהסכים לתרין סטרין. וגיהנם שהוא הבחינה הא', קודם שנתמתקו, אתכליל זה בזה, שמאלא בימינא, ונעשה שלום ביניהם.

כגוונא דא, מחלוקת קרח דאהרן, קרח לוי גבורה, שהיה ראש הלויים, שהיא הבחי' העליונה דגבורה. אהרן, חסדים. הרי מחלוקת שמאל בימין. אסתכל משה, ואמר, ראוי לי שאשתדל ביניהם, וזה נוגע למשה, כי הוא המתקן הגבורות שם למעלה. עמודא דאמצעיתא וגם, כי משה מבחי' יסוד דאבא, המתגלה בת"ת דז"א, כנודע, שיוצא ונכנס למטה מיסוד אימא. וגם אור זה דאבא, גורם להתמתק עם הגבורות. וזהו ותרעא אותו: אות ברית קדש שלו, דהיינו יסוד דאבא. כי טוב הוא: כלו חסדים, וגורם להתמיק הגבורות.

ולא רצה קרח להסכים, ונתחזק, אמר משה, ודאי גיהנם יצא מתוך המחלוקת למעלה, ולכן היה צריך להדביקו לימין. וכיון שהוא לא רצה, ירד למטה לגיהנם. כמו שירד במעשה בראשית ההוא חזק שיצא משם לגיהנם.

ולא רצה קרח להסכים, משום דלא הוי לש"ש. הנה שמים הוא הז"א. ושם: היא הנוקבא, כנודע שהיא נקראת שמו. וכל מחלוקת, שהיא הגבורות, שהיא לש"ש: היינו לנוקבא דשמים, סופה להתקיים שם למעלה עם הז"א, ולא ירד למטה לגיהנם. ושאינה לש"ש, אלא לשם אחר, אין סופה להתקיים שם למעלה, אלא ירד למטה לגיהנם.

וקרח לא חייש ליקרא דלעילא, ואכחיש מעשה בראשית: כי הגבורה הזאת, קדושה היא, וכשמתמתקת ונשארת למעלה, הוי רבוי דבר שבקדושה. וכשגורמים שיצא מן הקדש לחוץ, ולא תתמתק, גורם למעט הקדושה. וזהו חולשה בקדושה, ותוספת בסט"א, שהוא מוסיף בה מן

הנחות ומראה מקומות

(ת) עיין זהר בראשית א' מן אות ל"ו עד אות ס"ג ובפירוש הסולם מאמר יהי רקיע.

כא הוא היה אומר, בן חמש שנים למקרא. בן עשר שנים למשנה. בן שלש עשרה למצות. בן טו לגמרא.

ואח"כ חזר לקטנות וגדלות אחרים יותר גדולים, והוא בסוד הבינה העליונה, שהוא מחג"ת ולמעלה. ולזה אנו מכנים אותה בסוד חג"ת. ואז יורש הבן מקום אמו לגמרי, וגם מקום אביו, שהוא החכמה, ע"ד הסוד. כי כבר ידעת, היות ישראל סבא, כנגד תבונה. וחכמה עלאה, כנגד בינה. ואז נקרא הו"א זקן ממש, דוגמת חר"ב עילאין, הנק' זקנים, שהם סוד תרין סבין עלאין כנוכר. ואח"כ אין בו עליה יותר, ואין לאדם התחתון ז"א, אחיזה יותר מזה.

ווי"ס בן ה' שנים למקרא. בן י' שנים למשנה כו'. עד בן ק', כאלו מת ועבר ובטל מן העולם. שהם בחי גדלות דו"א, מקטנותו הראשון, עד תכלית עלייתו. ואין אנו עתה (ג) בפרטיותו, אך בכללותו הוא, היות ב' מיני קטנות, וב' מיני גדלות. והם, כנגד הצונות ופנימיות ישו"ת. וכנגד ג"כ הצונות ופנימיות חר"ב עילאין. ואח"כ הוא עלייה אחרת בכתר, בדיקנא עלאה, וכמ"ש בע"ה.

הרי הדבר בקצור נמרץ, כי תחלה יש לז"א קטנות א', והוא הלושים של ישו"ת. ואנו מכנים אותם, בסוד נה"י של תבונה. ואנו מכנים ג"כ, בסוד נה"י של א"א. ואח"כ גדלות הא', והוא המוחין פנימיים שלהם. ואח"כ חזר ליקח לבושים חיצוניים, באו"א עילאין, ואנו קוראים אותם חג"ת דאבא, וחג"ת דאימא. ואחר כך פנימיותם, והיא גדלות ב'. ואח"כ עולה לדיקנא דאריך.

וכבר ביארנו לעיל, במשנת בן ה' שנים למקא וגר', כי הם כמה בחי ומדרגות דו"א. ואמנם בהיותו למעלה באריך, נקרא ז"א קטן, (נ"ל זקן) ואז זקנו לבנה, כבן ע', או כבן פ' שנה, שמלבין זקנו. והענין, כי אז בזקנותו עולה הו"א עד דיקנא דאריך, וכמו שהאריך

הנה דע, כי הו"א יש לו תחלה כמה מיני מוחין. והענין, כי תחלה יש לו קטנות אחד. והם סוד הלושים של נה"י דאבא. א) וכבר ידעת, כי הם נקראים מוחין דקטנות בזמן היניקה, עד זמן היותו האדם גדול, מבן י"ג שנה. והם סוד מוחין דאלהים, כי הבינה נקראת אלהים ג"כ. ובפרט סוד האחוריים של נה"י שלה. ואלו הם מוחין דז"א בקטנות. ואעפ"י שביארנו לעיל, שהם עשרה שמות אה"ה, הם המלושים של ימי הגדלות דז"א. אך בקטנותו, הם אלהים, כי הוא לבוש יותר חצוני של נה"י דאימא. ולפי שגם נה"י דאבא תוך נה"י דאימא כנוכר, לכן גם הם נקראים אלהים, על שמם. כי אינם מתגלים בז"א, אם לא על ידי הבינה, ולכן מאירים בסוד אלהים ג"כ.

ואח"כ הוא זמן הגדלות, והם המוחין הפנימיים, בתוך נה"י דאימא, והם סוד הו"ת, כמבואר אצלינו. ואז הו"א הוא י' י"ג שנה, ונקרא גדול כנוכר. ואלו הם סוד, צ' של צלם. ואח"כ באים המקיפים שלהם, ל"ם דצלם, והם שבע, כחושבן ל"ם דצלם. וכמו שנתבאר בדרוש הצלם בע"ה. ב) ונכנסים בז' שנים אחרים, ואז הו"א בן עשרים שנה, ויכול לישא וליתן בנכסי אביו, ואפילו בקרקעות, וכל זה הוא גדלות.

ופירוש הענין: כי הלא ידעת סוד בינה ותבונה. ותחלה לוקח מוחין מסוד תבונה, ואחר כך מבינה. וכבר ידעת, כי התבונה היא מחצי פרצוף הבינה, שהיא מחצי ת"ת ולמטה. ובינה, מחצי הת"ת ולמעלה. והנה כשעלה ז"א ממקום התבונה, אז אנו קוראים לזה מוחין דנה"י דאימא, וכשנכנסים המקיפים בו, שהוא עולה במקום חצי הת"ת, בסוד חצי ת"ת התחתון, והוא סוד המקיפים. כנודע סוד המקיפים דז"א. וכל זה נקרא גדלות א'.

הגהות ומראה מקומות

(ב) ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם סוף דרוש ח'.
(ג) ג"א בפנימיותם (דפ"י).

א) צ"ל דאימא. שער הכוונות ענין הפסח דרוש
א' ד"ה והנה ז"א.

במטלטלין, שהם ה"ק, בשש שנים. ויום א' נכנס עטרה דיסוד דתבונה, בדעת דו"א. בשנה ה', נכנס פרק עליון דנצח דתבונה, בחכמה דו"א. ופרק אמצעי, נדחה לחסד דו"א. ופרק תחתון, נדחה לנצח דו"א. בשנה ה"ח, נכנס פרק עליון דהוד דתבונה, בבינה דו"א. ופרק אמצעי, נדחה לגבורה דו"א. ופרק תחתון, נדחה להוד דו"א. בשנה ה"ט, נכנס היסוד עצמו דתבונה, בדעת דו"א. ואז נשלמו הדעת דו"א בן ט' שנים ויום א', שהיא העטרה דיסוד דתבונה, שנדחית לת"ת דו"א, ואז ביאתו ב"אה, ומחנכים אותו למצות. ועתה נשלם מציאות הגדלה דו"א, בכניסתם בו הפרקים העליונים נה"י של תבונה. בשנה ה"י, הוא בסוד אור חור, כשחוזרים החסדים המגולים לעלות, ומגדילים השני חסדים ושליש המכוסים. וכשנגדלים, מספיק להם החצי, וחצי האחר עולה לחב"ד. ועתה בשנה העשירית עולה שלישי החסד של החסד, בחכמה של ז"א. והחצי שלישי, נשאר לדעת, לשנת י"ב. ואז הוא בן עשר שנים למשנה. בשנת הי"א, עולה שלישי של חסד של גבורה, בבינה של ז"א. והחצי שלישי נשאר לדעת הז"א, לשנת הי"ב. בשנת י"ב עולים ב' חצאי שלישי של חסד ושל גבורה, בדעת של ז"א. בשנת י"ג, (שלישי) שלישי הת"ת המכוסה, כשנגדל, מספיק חציו, וחציו נשאר לכתר דו"א. וב' שלישי הת"ת המגולים, מספיק להם השלישי האמצעי. שלישי התחתון נחלק לב' חצאים, החצי האחד לכתר דנוקבא. והחצי השלישי האחד, עולה עם חצי השלישי האחד העליון, ועולים בשנת הי"ג, לכתר דו"א. וכשהוא בן י"ג שנים ויום א', הוא כשעולה חצי השלישי התחתון, להתחבר עם חצי השלישי העליון להעלות אח"כ השלישי שלם, לכתר בשנת הי"ג, ועתה ז"א בן י"ג ויום אחד, שאנו מדברים בהם, הוא בזמן האצילות מתחלה. אך עתה שנאצל, אין צורך שעור הזמן, כי ברגע הם יורדים מוחין בו, בכל תפלה ותפלה.

זקנו לבנה כעמר נקי, ע"ד דיקנא דאריך חוורא. כן בהגיעו שם, זקנו לבנה כאריך. וז"ס מ"ש רו"ל ד) בים סוף, נדמה הקב"ה כבחור, וזקנו שחורה כאיש מלחמה, עם המצריים. אך במתן תורה, נדמה להם כזקן, שזקנו לבנה. והענין, כי בפסח היה עדיין בחור, וזקנו שחורה. כי סוד זקן ז"א, היא שחורה. אך עתה במתן תורה בשבועות, עולה עד דיקנא דאריך, שהיא לבן. ולכן נדמה להם כזקן לובש לבנים. והנה הכתר הזה, מתחיל ליכנס בליל שבועות, ואינו נגמר אלא באשמורת הבקר. ואח"כ מזדווג עמה ביום, בתפלת שחרית ומוסף כנוצר, כדרך השבתות וי"ט. ולכן אנחנו אסורים בזווג ליל שבועות, כי גם למעלה אין זווג. ולכן המנהג הפשוט בישראל, להיות עוסקים בתורה בליל שבועות, ואינם ישינים אפילו רגע אחד, כדי להמשיך אותו הכתר העליון דו"א, שהוא דיקנא דאריך. ואח"כ באשמורת הבקר, מעט קודם עלות השחר, בעת שמשחיר פני הרקיע, סוד אילת השחר, מצוה לטבול, כדי לקבל תוספת קדושה, מבחי הכתר. ועליו נאמר, זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם. כי אז המלכות טובלת במקוה העליון, שהוא הכתר העליון, שער החמישים. ואנו ג"כ שושבינים דמטרוניתא, טובלים עמה, ומוליכין את הכלה לבית הטבילה בעת ההיא. שנגמר התקון העליון. ה)

ו) ואמר בן י"ג למצוות: אחר היניקה של ז"א, נשלמו לו ה"ק. והקטן הוא בן ב' שנים של היניקה, והם מתחילים ליכנס נה"י של תבונה, במוחין שלו. בשנה ה"ג, נכנס פרק תחתון דנצח דתבונה, בחכמה דו"א. בשנה ה"ד, נכנס פרק תחתון דהוד דתבינה, בבינה דו"א. בשנה ה"ה, נכנס פרק אמצעי דנצח דתבונה, ונדחה פרק תחתון, בחסד דו"א. ואז בן ה' שנים למקרא. בשנה ה"ו, נכנס פרק אמצעי דהוד דתבונה, בבינה דו"א. ונדחה פרק תחתון לגבורה דו"א. ואז הוא זמן הפעוטות, שמקחן מקח

הגהות ומראה מקומות

- ד) עיין רש"י יתרו בפסוק אשר הוצאתיך מארץ מצרים.
 ה) שער הכוונות ענין חג השבועות דרוש א'.
 ו) ע"ח ח"ב שער דרושי הצלם דרוש ג'.
 שער הכוונות ענין הפסח דרוש ב'. הע"ס שיעור י"ב מן אות קט"ו.

של אימא, עד י"ג שנה, ומקיפים עד ט"ו שנים. וכמו שנבאר בסוד ליל שבת, כי ה' דצלם, או ה', אינם חשובים רק לספירה אחת, ולא כאורך כל הצד"י שהוא פרוץ גמור, ולכן אני קורא בשם שתי שנים לבד, כי כבר יש לו כל הפנימיים דאימא. והמצוה היא בסוד הנוק', בן ט"ו שנים לתלמוד, כי כבר יש לו כל המקיפים דאימא.

ונמצא, כי סדר הכניסה היא כך: פנימיים דאימא ומקיפיהם. ואח"כ נכסים פנימיים דאבא, ומקיפיהם. והנה מט"ו שנה עד י"ח, הם ג' שנים. ואז נכנסים המוחין הפנימיים דאבא צ' דצלם, כי הלא עיקרם אינם אלא ג' מוחין חב"ד, הם ג' שנים. ואעפ"י שהפנימיים דאימא, נכנסו בכמה שנים, הוא, כי תחילה שלא היו בו מוחין כלל, לא היה ראוי לקבלם, אם לא בכמה שנים מרובות, ולא היה יכול בשנים מועטות. ואח"כ שכבר הגדיל כנזכר, על ידי אותם הפנימיים, הנה עתה בבא אלו הפנימיים דאבא, והם כנגד כללות כל ג' מוחין לבד כנ"ל, ועתה הוא בן י"ח שנה לחופה, כי אחר שיש לו מוחין פנימיים דאבא ג"כ, הרי הוא שלם, וראוי לנוקבא גמורה אך בהיותו בן ט' שנים, לא אמרו עליו רק שביאתו ביאה, דרך אקראי בעלמא. אך עיקר נשיאתו אשה, הוא בן י"ח שנים לחופה.

אח"כ ב' שנים, לב' מקיפים דאבא, שהם ל"ם דצלם דאבא, ואז הוא בן עשרים שנים גמורים. וז"ס בן כ' שנה ראוי לברכת כהנים. גם הוא מוכר קרקעות שהניח לו אביו. והוא צלם שלם גמור. וזהו בן עשרים לרדוף, כי עתה הוא שלם לגמרי.

והשתא אתי שפיר, שלא מצינו שום גבול אח"כ, אלא שלשים. וזהו הדרך האמיתית, כבר נכנסו כל המוחין והגדיל ז"א. שהוא נגד או"א, שהם סוד המוחין. אך צריך לעלות עוד, לקבל הכתר שלו, שהוא מן הא"א עצמו, ואז הוא סיום ז"א, כי אז הוא לוקח כל מדת האריך לגמרי, ונעשה כמהו. ובהיותו למעלה בא"א, אז נקרא הו"א זקן, כבן ע', או בן פ' שנה, שמתלבן זקנו, כמו האריך. ובן ק', כאלו מת, ועבר ובטל מן העולם. שהם בחי'

ונבאר עתה, הי"ג שנה, בסוד טפת המוחין עצמם, עד שנת עשרים. ויש לי ספק, וכמ"ש בע"ה, והנה כשנולד ז"א, יוצא מעיבור, ונכנס ליניקה. ואז יונק ב' שנים, אח"כ נכנסים המוחין, עד י"ג שנה ויום אחד. והנה הם באופן זה, כי הלא בכל פרק ופרק צריך שנה אחת ליכנס, והנה ג' פרקין יש בנצח, וג' בהוד, ושנים ביסוד הרי הם ח' פירקין בנה"י דתבונה. ואמנם ביסוד שלה, בהיותו בנוקבא, אינו אלא פרק אחד. ואח"כ פרק ב', הוא סוד של העטרה, ואינה נחשבת בכלל שאר פירקין, אם כן הם כלם ז' פירקין, והם שבעה שנים. ואותו פרק העטרה, נקרא בחי' יום אחד לבד. והנה שבעה שנים ויום אחד, עם ב' שנים של היניקה, הם תשעה שנים ויום אחד, שביאתו ביאה כנזכר. כי כבר נכנסו בו כל המוחין. ואמנם כשתסיר מהם שלשה פירקין העליונים, ישאר בן שש שנים ויום אחד, שאז הוא זמן הפעוטות, שמקחן מקח במטלטלין.

ואמנם כל ענין י"ג שנים ויום אחד, כשנכנסו בו כל המוחין, שהם הפנימיים, שהם צ' דצלם דאימא, כבר נתבאר במקום אחר, ואין צורך לבארם. אך כוונתי לבאר אחר י"ג שנים ויום אחד, עד כ' שנה ואילך. כי עתה עדיין חסרים מוחין פנימיים צ' דצלם דאבא, וליכנס גם המקיפים ל"ם דצלם דאימא, וגם המקיפים ל"ם דצלם דאבא, הרי הם שלשה בחי'.

והנה תחלה נכנסים ל"ם דצלם דאימא, מקיפי דאימא, דחמש שנים, מ"ג עד ח"י ויום א'. ואז נאמר בן שמונה עשר לחופה. ואח"כ בשתי שנים מ"ח עד כ', נכנסים מוחין פנימיים דאבא. ואח"כ מעשרים ואילך, נכנסים מקיפים דאבא, עד חתימת זקן. וזהו מה שמסתפק אני, אם נלע"ד ששמעתי.

אך יש קושיות רבות, כי היאך בה' שנים יכנסו ל"ם דצלם דמקיפי אימא. גם היאך בב' שנים, יכנסו פנימיים דאבא. גם היאך מכ' שנה ואילך, נכנסו מקיפי אבא. והלא אין מוציאין רמז לזה. אך האמת הוא מה שנלע"ד ששמעתי בביאור הוא זה, כי בתחלה נכנסים מקיפים דאימא בשתי שנים, כנגד ב' מקיפים, שנכנסו ל"ם דצלם. ונמצא שכשנכנסו המוחין הפנימיים

גדלות הז"א, מקטנותו הראשון, עד תכלית עלייתו. ובענין ברכת כהנים כבר ביארנו, שיש מוחין דאימא, ויש מוחין דאבא, ומקיפין למוחין דאימא, שהם ל"ם דצלם. כי הצ' הם מוחין פנימיים, ול"ם הם מקיפין. וכן יש לו מוחין פנימיים של אבא, שהוא צ'. והמקיפים הם ל"ם. והמוחין דאימא הם נכנסים עד י"ג שנים, ואז נקרא איש. ואח"כ נכנסים בו מקיפים

דאימא, והם נכנסים בה' שנים, מ"ג, עד י"ח שנים. ואז הוא בן י"ח לחופה, ואח"כ מבן עשרים, עד שתתמלא זקנו, נכנסים מוחין דמקיפי אבא, והוא כל כהן הוא באבא, ושם הוא הכ"ג העליון. וע"י ברכת כהנים, נכנסים בז"א מקיפי אבא הנקרא כהן, כמ"ש בזוהר.

פירוש משנה בן בג בג אומר, בדף ל"ב. פירוש משנת בן הא הא אומר שם.

פ ר ק ש ש י

א ר' מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה. ולא עוד אלא שכל העולם כלו כדאי הוא לו, נקרא ריע, אהוב, אוהב כו'.

ולהבין כל זה, דע, שהקב"ה ותורתו אחד, וגם ישראל עמו, נאמר עליהם, ומי כעמך ישראל גוי אחד. והוא יתברך אמר, כל הנק' בשמי, לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. והענין הוא, כי כבר ידעת, כי ה' שמות יש לה לנשמה: נפש, רוח, נשמה, חיה, (צ"ל נשמה לנשמה) יחידה. והם כנגד העולמות: כי הנפש, היא מעולם עשייה. והרוח, מעולם היצירה. והנשמה, מבריאה. ונשמה לנשמה, מאצילות. וכעד"ו, הוא בגוף האדם: העור, הוא נגד עולם העשייה. והבשר, נגד יצירה. והגידים, מבריאה. והעצמות, נגד אצילות.

והנה השי"ת, בתחלה האציל ממנו עולם האצילות, ב"ס, הנקראים שמו יתברך, ובתוכם מתפשט הא"ס. וזהו בתחילה היה הוא ושמו אחד. והבין מאמדם ז"ל, הוא ושמו אחד, או שמו הוא. אבל הכוונה, אעפ"י שידאה לך להיות שם ב' דברים ח"ו, והא"ס א', והספירות שהם שמו יתברך א'. אינו כן ח"ו, אלא הוא ושמו אחד, שבכל עולם האצילות אין שם פרוד כלל, אלא הוא ושמו, ר"ל: עם היות שהוא ושמו הכל אחד, וזהו כל הנקרא בשמי, ואמר עוד, לכבודי בראתיו יצרתיו, ר"ל שאח"כ ברא העולם הב', שכבר נאמר עליו לשון בריאה, וזהו לכבודי יתברך, כמו שידעת. ואמר עוד יצרתיו, כנגד עולם היצירה. אבל עשיתיו, כנגד

אמר הכותב, ולעיל בדף ל"ב, תמצא פירוש אחר במשנה זו, מסודר היטב, מכתובת ידי הרב הגדול מהר"ר שמואל ויטאל, בן מהרח"ו ז"ל. לפיכך מנעתי את ידי, לכתוב אותה. אבל בע"ה, עתה אכתוב פירוש ב', מה שמצאתי בכתובים כתוב, ואעתיקו פה. וזהו מה שמתחיל, א"ל ר"ע כשאתם מגיעים כו'. א"ל ר"ע, כשאתם מגיעים לאבני שיש טהור, אל תאמרו מים מים כו'. משום שנאמר, דובר שקדים לא יכון לנגד עיני כו'. ויש להקשות, א', מה הם אבני שיש. ב', באמרו אבני בלשון רבים, ומעוט רבים שנים. ג', מה ר"ל שיש. ד', אומרו טהור. ה', כפל אומרו מים מים. ולהבין ענין זה, בהעיר קושיא אחת, והיא, דלמה בלוחות ראשונות שלטה בהם עין הרע, ונשתברו. ולא כן בלוחות שניות, ואדרבא ראוי היה להיות בהסך, דיען שהלוחות שניות היו מעשה ידיו של מדע"ה, דכתיב פסל לך וגו', ודרשי לך משלך, יהיה בהם עין רע. גם יש להבין, מ"ש ר"מ ע"ה, כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה, ר"ל שיגיע לכמה מעלות טובות, ויהיה כמעין המתגבר, ומגלים לו רזי תורה כו'. ואם כוונת אומרו לשמה, כפי הפשט שאומרים הכל, אי אפשר שלא יהיה בכל הלומדים, כמה וכמה שילמדו לשמה, ועדיין לא אשכחן בכלהו, מי שיהיה כמעין המתגבר, ומגלים לו רזי תורה.

לא ח"ו לתקן אינו עבירה שעבר, או אינו מצוה שלא עשה, כאשר ידעת, ויש נשמה יותר עליונה, שצריך ג"כ להשיג, ועד"ו עד למעלה, מפנימיות הקבלה. וזה אעפ"י שמשיג מקרא ומשנה ותלמוד, אם יחסר ממנו אינו דבר, יחזור עכ"פ להשיג, להשלים החסרון. לפי שכשרוצה לעבור למעלה ממקום שהשיג, אין מניחים אותו לעלות, ולכן צריך לחזור פעם אחר פעם, עד שיבין אותו ענין. אם לא שטרח ונתאה לו, ובקש ולא מצא, שאז מלמדים אותו שם אשר יחסר לו.

ודע שבכל עולם ועולם מאבי"ע, יש כמה חלוקים, ואין אנו עתה בפירושם. והנה אותם שאין להם כי אם מדרגה קטנה, נעשים מלבוש לגדולים. וז"ש דהע"ה, עוברי בעמק הבכה מעין ישיתוהו. גם ברכות יעטה מורה ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון. דע, כי הנשמה כשיוצאת מזה העולם, צריכה לעבור ולעשות טבילה בנהר דינור. שהרי אפילו המלאכים, כשבאים לזה העולם לאיזה שליחות, בחזרם צריכים לטבול שם כנוכר. והנה אירע שם בטבילה זאת לנשמות, כל אחת ואחת כפי מדרגתה, וכפי מצותיה. והנוגע לפסוק הזה הוא, כי הנה הצדיק גמור, והוא ממדרגה עליונה, בעברם באותו האש, לא מיבעיא שאינו מגיע להם שם שום נזק, ולא חמימות אותו האור השורף, אלא אדרבה, הופכים אותו נהר של אש, למעין של מים חמים, שבזה נהנים. וז"ש, עוברי בעמק הבכא, שהוא אותו נהר, או גיהנם עצמו, מעין ישיתוהו. ולא זו בלבד, אלא גם ברכות יעטה מורה, ר"ל: ברכות ומתנות שמתלבש בהם העובר שם, אם הוא מורה הוראות, ובוה תבין מ"ש, שהצדיק עובר בגיהנם ולוקח משם נפשות, שנאמר ולוקח נפשות חכם, שהוא ע"ד שכתבתי.

ונחזור לענין, שאחר שהצדיק מתלבש ומתעטף שם, באותם הנשמות, או ילכו מחיל אל חיל. ר"ל: נשמת הצדיק מלוכשת בלבוש זה, ילכו מישיבה לישיבה, באופן שזוכות אלו

עולם העשיה. ואמר בו אף לומר שעם היות תחתון ורובו קליפות, אפילו הכי הוא עשהו יתברך.

והנה כמו שבעולם האצילות, אין שליטה הקליפה כלל, כנגד כן הם עצמות האדם לפנים, וכנגד הא"ס המתפשט באצילות, הוא מוח העצמות מבפנים. וכנגד הבריאה שיש בה קליפות קצת, ובחצוניותה לבד, הם הגידים באדם. וביצירה, נגד הברש. והעשיה, נגד העור. וע"ו נבין משה, ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. ואומרו כי ערום אנכי ואחבא, והכוונה היא, שאדה"ר כשבראו הש"ת, תחלה היה גופו ממקום גבוה מאד. וכשהיתה נפשו מלוכשת מאותו הלבוש הראשון, ואז היה בג"ע. וכשחטא, אבד לבוש זה, ונשאר ערום, ואז עשה לו הש"ת לבוש אחר מעור. והוא ממדרגה תחתונה מאד. ובהיות האדם מורכב מכל העולמות, אמר הש"ת נעשה אדם, (וארז"ל ה) שאמר לו הש"ת כתוב, הבא לטעות יטעה. וזה לכאורה נראה עול בחקי יתברך. אבל הכוונה עמ"ש, שהש"ת רצה לעשות האדם מורכב מכל ד' עולמות, וז"ש נעשה אדם, ר"ל: שכל עולם ועולם יתן בו חלק הראוי, זה נפש, וזה רוח, וזה נשמה כ"ר. א"כ מוכרח לומר נעשה אדם בלשון רבים, ולתקן האפשר, אמר, ויברא וייצר, בלשון יחיד. לומר: שאפילו חלק הבריאה, וחלק היצירה, הוא יתברך, הוא הבורא, והוא היוצר לבדו. ואם אמר נעשה בלשון רבים, הוא על סבה הנזכרת, ע"ד ג' שותפים באדם, הקב"ה ואביו ואמו כ"ר.

והנה דע לך, כי כמו כן יש בתורה: פשט, רמז, דרש, סוד. והענין, כי יש בעלי מקרא, והן נגד העשיה. ובעלי משנה, והן כנגד יצירה. ובעלי תלמוד, והם נגד הבריאה. ובעלי קבלה, והן נגד עולם האצילות. ובקבלה עצמה, הפנימיות שלה, נגד הא"ס, שהוא מתלבש נגד ספירותיו, ויש נפשות מהעשיה, אשר בהשיגם למדרגת המקרא, כבר השיגו הראוי להם, ואינם צריכים עוד לחזור בגלגול, להשיג יותר, אם

הנהרות ומראה מקומות

(ה) מ"ד בראשית פ"ה ח'.

אבל אמיתות הענין דע, כי כמו שבדיאת ארה"ר קודם שחטא, היה גופו זך, וגבוה יותר ממה שהיה אחר שחטא. כן גוף התורה שאז הושם בג"ע, לעברה ולשמרה, לקיים מצותיה, ר"ל פשט מצותיה, היה באופן אחד יותר רוחני. ולכן כל מה שאדם טורח ועושה פשט המצות אשר לנו בעה"ז, הוא לכשיוכל ליכנס לג"ע הארץ עם הלבוש הזה, ושם יטרח לעבור ולשמור, ע"ד שהיתה כוונתו יתברך בבריאת ארה"ר אם זכה.

ועם זה נתרץ מה שהקשינו בתחילה, כי כשישראל עמדו על הר סיני, פסקה זוהמתן, וחזרו להיות כארה"ר קודם שחטא. א"כ איך היה נתן להם השי"ת התורה, שכתוב בה אדם כי ימות באהל, אם כבר פסקה זוהמת הנחש. אבל האמת, שאז נתן השי"ת התורה, ע"ד ששם ארה"ר בג"ע לעברה ולשמרה, והיה גוף ופשט התורה יותר רוחני ודאי, ואלו היו לוחות ראשונות, אשר היו מעשיו יתברך, להיות גם הגוף רוחני, ולא כמו השניות, שאמד השי"ת למשה פסל לך, שפסול האבנים כתקנם, היה ע"י משה, וכתיבת התורה היה ע"י השי"ת. לתורות: שהגוף היה גשמי. אבל מתחלה, גם הגוף ופשט התורה היה רוחני יותר, כפי המדרגה שהשיגו בהר סיני.

ובעו"ה עשו העגל, וחטאו כארה"ר, נשתברו לוחות ראשונות שלא היו ראויים לאותו הפשט. ולכן צוה השי"ת למשה פסל לך, והוגשם הפשט. וזהו ד' שנכנסו לפרדס, שהיו מתלבשים נשמתם, בלבוש אחד רוחני, כדי להשיג ולעסוק בתורה, ע"ד לוחות ראשונות, וע"ד לארה"ר, כשהושם בג"ע.

ולכן א"ל ר"ע, כשאתם מגיעים לאבני שיש טהור, ר"ל לאותם ב' אבנים, שהם ב' הלוחות, שהיו ו' טפחים, כאומרם ז"ל, והם טהור, ר"ל: שאינם כשניות שאינם טהור, לפי שהפשט וגוף

הנשמות בעבור הצדיק, להכנס לפנים ממחיצתם, בהיותם לבוש של נשמת הצדיק. ולכן אמר ילכו, בלשון רבים. ואמר אח"כ, יראה אל אלהים בציון, בלשון יחיד, אומר: שכשנשמת הצדיק עולה למדרגה יותר עליונה, אל אלהים בציון, אז צדיק להסיר מעליה אותו הלבוש, שאין לבא אל שער המלך בו, ולכן אמר בלשון יחיד.

ונחזור לענינינו, כי בתורה עם היות הפשט אמיתי, העיקר הוא הפנימיות שלה. ראל"כ, איך אפשר שתורת אלהינו, שנאמר עליה ואהיה אצלו אמון, ואהיה שעשועים יום יום, וספר בה אלופי עשו, ותמנע היתה פלגש, וכמה דברים יש בתורה, שבה ברא הקב"ה את עולמו. וכל מי שסובר זה, או כיוצא בזה, עליו נאמר אוי להם מעלבונה של תורה, שמלבינים ומביישים פני התורה, באומרם שזאת היא כוונת התורה האלהית ח"ו. ובוה תבין מה שכתוב לעיל, רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה, ר"ל: לשם ה' דברים שבה, כאשר כתבתי, שהם: מקרא, משנה, תלמוד, קבלה ופנימיותה. או כשנכנס באלו הה', ועוסק בהם, נעשה כמעין המתגבר, ומגלים לו רזי תורה כו'.

וזמ"ש ד' נכנסו לפרדס, שהוא: פשט, רמז, ררש, סוד. ונכנסו, להבין ולירע פנימיות (ו) הסוד. ולהבין כוונתינו, נקשה עוד בענין בדיאת אדם הראשון, ששמו הקב"ה בגן עדן לעוברת ולשמרה, ואמרו רז"ל (ז) שהם מ"ע ומל"ת. והרי זה היה קודם שחטא, וקודם שנגזר עליו מיתה כנוכר, א"כ איך אפשר לקיים מצות התורה, אדם כי ימות באהל. לא תשימו קרחה בין עיניכם למת. או כי יגח שור את איש כו'. וכמה מצות (ח) שאם הפשט שלהם זה היה, כפי מה שיש לנו עתה, לא היה אפשר לקיימם כלל. והוא היה חייב ודאי לקיימם, רמ"ח מ"ע, כנגד רמ"ח איברים ושס"ה מל"ת, כנגד שס"ה גידים. ואיך אפשר.

הגהות ומראה מקומות

בראשית י"ח טור ג', ובדפו"י הגירסא ואמר מורי ולח"ת.
(ח) ג"א שהם (דפו"י).

(ו) ג"א היסוד (דפו"י).

(ז) זהר בראשית כו. ת"ז תקון כ"א ס"ב. ועיין בתרגום יונתן בן עוזיאל כאן. וספרי עקב. ז"ח.

התורה הוא דבר גופני וגשמי, אדם כי ימות באהל. באופן שהפשט א', והגופניות א'. משא"כ שם, שהכל הוא טהור, והכל הוא דבר א'. ולכן א"ל, אל תאמרו מים מים, ר"ל ב' פעמים, להורות: שיש הפרש בין הפשט והפנימיות, ששם הכל הוא דבר אחד. ושמה תסתכנו בנפשכם. וזהו שכן עזאי הציץ ומת, וכן זומא הציץ ונפגע, ואלישע אחר קצץ בנטיעות. אבל ר"ע, נכנס בשלום ויצא בשלום, ודי למבין. ומ"ש ז"ל, ט) פסל לך: משלך. ואמרו, שמשם מרע"ה נתעשר, מפסולת. יובן עם פסוק אורך ימים בימינה, בשמאלה עושר וכבוד. שהכונה, שמי שעוסק בתורה בימין שבה, ר"ל: בפנימיותה וסודותיה, זה יהיו לו אריכות ימים בעה"ב, ששם ינוח וילמוד התורה בפנימיותה, ביתר שאת ממה שהיה בעה"ז, שהאמת כך הוא, שאעפ"י שנאמר ומלאה הארץ דעה את ה', אין הכוונה שיהיה כלנו שוים, אבל כל א' יעלה לדעת את ה', בדעת יותר עליון, ממה שהיה משיג. וכן הדבר לעה"ב, לקמן לזמן התחיה, באלף השביעי וגו', באופן שאורך ימים בימינה. אבל בשמאלה, שהוא הפשט הגופני, עושר וכבוד לבד, ע"ד שכתבתי. וז"ש שבלוחות שניות אמר ה' למשה הפסולת שלך, ומשם נתעשר משה. לפי שבראשונות, אפילו בפשט

היה אורך ימים. אבל באלו, בפשט, אין בו כי אם עושר, שהוא דבר נוגע לעה"ז לבד. או יאמר, כשתגיעו לאבני שיש טהור, כי בתורה מציינו לוחות ראשונות, כתיב בהם לחת חסר ו'. ובאתרונות, כתיב פסל לך שני לוחות, מלא ו'. והענין, כי כבר ידעת, כי האדם בצלם אלהים. הנה הראש, הוא כנגד ג' ראשונות. ועם היותם ג', וגם שבראש יש אזנים ועינים, הכל הוא ראש אחד, וגולם א'. אח"כ נתפשט בגוף, ובגוף ב' חלקים, והטרפס מפסיק ביניהם, וממנו ולמעלה אין שם כי אם הלב והריאה כנוצר, והוא מעבר האכילה, וממנו ולמטה, שם הוא כלי המאכל, כי בעה"ב אין שם אכילה כו'. ועכ"ז כל הגוף נחשב אחד. ולמטה הירכים שהם שנים נ"ה. והנה הלוחות ראשונות היו מהגוף, ולכן לחת כתיב חסר ו', שעם היותם שנים, הם נחשבים לאחד, היינו אב"ן. והשניות הם מנו"ה, ולכן נאמר בהם לוחות מלא ו', והיינו אבנים שהם שנים. ולכן אמר להם ר"ע, כשתגיעו לאבני שיש, כי אעפ"י שהם אבני שיש, הם טהור. ולכן אל תאמרו מים מים, כי אין מים. ונקראו שיש, שהם מו' טפחים כנ"ל. והיר"ד, כנגד עשרת הדברות שהיו כתובים. וכשפרחו האותיות דהיינו היר"ד, נשתברו. ע"כ מה שמצאנו בכתובים.

(ד) כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה כו'.

ויעתר, שהוא מזל ונקה, ומשם היה מתפלל, כמו שפירשתי. ואדני שבמזל ונקה, שיש בו י"ב אותיות, והם י"ב שכלולים במזל ונקה, שהם כלולים בו, כמו שיש במזל של נוצר. ולזה ארז"ל (כ) שהיתה ראויה רבקה להוליד י"ב שבטים, שאחר שהולידה משם, היא ראויה לילד י"ב, כמו שם שיש י"ב. אלא שהיא לא רצתה, ואמרה, א"כ אחר שאעבור כל הצער הזה, למה ז"ה אנכי, ז"ה אותיות י"ב. וזכה יעקב והעמידם.

ובאלו הב' מזלות היתה תפלתו של יצחק ורבקה, ופירשו רז"ל (י) מה עתר זה מהפך כו'. ופירוש שיצחק היה מתפלל למזל, הנקרא ונק"ה. ומשם היתה צריכה אשתו. ורבקה היתה מתפללת למזל הנקרא נוצר, שהוא בחי' רכורא. וכל אחד היה מתפלל הפך מה שהיה מתפלל חבירו. או ירצה שנוכח עולה מזל, והיה הוא מתפלל למזל, שממנו היתה צריכה אשתו. ואמר ויעתר, כעתר הזה כו'. שפירושו תרע"א, שהוא מזל של ונקה, והאלף שחסרה מעתר, היא מה שנחלקה לשנים: י"ו לנוצר, וי"ו לנקה. וזהו

הגהות ומראה מקומות

(ט) נדרים לח. (י) סוכה יד. יבמות סד. (כ) פסיקתא רבתא פרשת זכור.

נותן להם מדה. וז"ש, ומים במשורה. ע"י המשורה שהם הגבורות הנותנים בהם מדה תשתה. אבל הוא אחד מן הג' שאמרנו, שהם: בני, חיי, ומוזני, לאו בזכותא תליא מילתא, שהם הגבורות, שזכות עולה ב' פעמים רי"ו, ואלו הג' הם צורך גדול שלו, ולזה אינם תלויים בזכות שהם הגבורות, אלא במזלא, שהוא ע"י זוג אלו הב' מזלות שפירשתי.

מזלות, פת הוא לחם, שהם ג' הויר"ת, שהם י"ב אותיות, זהו בחי' נוצ"ר. במלח עולה ג"כ ג' הויר"ת, והם י"ב, שכונתה מיחוד חווג הב' מזלות הללו, יבא לך המזון.

ואמר ומים במשורה תשתה ירצה: שהמים הם החסדים המתפשטים לאין תכלית, אלא שבוצינא קדישא דקרדינותא, שהם ה"ג שבאימא

הא למדת, כל האומר דבר בשם אומריו מביא גאולה לעולם כו'.

פשטים ופירושים, ולעשות ספרים, יכול בנקל לכתוב איזה דבר על שמו, והוא שמע אותו מאחרים, ולפי שהוא טרוד בספרים הרבה, חושב בדעתו שהוא משלו, ולכן אין קץ, ר"ל אין גאולה, שמעכה ח"ו.

שמעתי פשט משם הר"י ישעיה הלוי אשכנזי זלה"ה, והוא על פסוק עשה ספרים הרבה אין קץ. ר"ל: אין גאולה. והוא, כי האומר דבר בשם אומריו, מביא גאולה, משא"כ מי שעושה ספרים הרבה, כי בהיות שהוא עסוק בכמה

גדולה תורה כו' והתורה נקנית במ"ח דברים כו', בעריכת שפתים כו'.

תורה. והז"א הוא בשבעה תחתונות שלה, והם ז' הבלים, ועליהו קיימא עלמא, שהוא ז"א, הנקרא עולם. כי מלוי ס"ג עולה הבל, והו' מלויים, הם הו' הבלים, כמנין גרון, העולה הבל. וגרון הוא בינה, ומן הגרון יוצא הקול לחוץ דרך השפתים. וכשהוא יוצא דרך בחי' הקנה, אז היא נקראת נקנית בעדיכת. וז"ס והתורה נקנית, כי התורה היא הז"א, והקנה לשון קנין, ע"כ.

הענין הוא, כי האימא עילאה, היא ה' חמשה שמות של ס"ג, אשר עולים וש"ט. וה' כנפי דיאה, המאירים בהם, וממתקים אותה, בסוד למה נקרא שמה ריאה, שמאירה. וז"ס המן, שהיה יורד דרך הקנה, שהוא: ק"ן ה'. והם לא לקחו אותו בבחי' הקנה, אלא בבחי' הושט בלבד. וזהו שטו העם ולקטו, בלי מתוק. ולכן לא היה להם כצפיחית, אלא לשד השמן, פ"י: ירידת המן. כי בז' תחתונות דאימא, יש ז' שמות ס"ג, כמנין אמת, שהוא ז"א, הנקרא

תם פירוש פרקי אבות. בעזר אל שוכן ערבות.

רקוטי מהרח"ו זלה"ה

האכילהו לחם ומים, שהוא התורה, הנקראת לחם ומים כגודע, כי גחלים אתה חותה על ראשו. פירוש: כי הרע שבך נפרד ממך, ונדבק בו. ועד"ו, ונשא השעיר עליו את כל עונותם. וכן הטוב, וה' ישלם לך. ר"ל: ישלימהו לך, כמשו"ל אל תקרי ישלם לך, אלא ישלימו לך. פירוש: שישלים לך הטוב ההוא, שהיה חסר ממך. והיה מעורב בו, ועי"כ אתה נשלם בטוב, והוא ברע. ולהיות כי השי"ת מכנה שמו על הטובה, לא על הרעה. ולכן בענין הרעה, לא הזכיר שמו, אלא ייחס הדבר אל האדם עצמו, כמ"ש כי גחלים אתה חותה על ראשו כו'. אבל בענין הטובה אמר, וה' ישלם לך.

טוב הוא אל האדם, שישן בלילה, ולא ביום. ובפרט אחר ב' או ג' שעות בלילה. משום חסידים הראשונים, היו שוהים שעה א' אחר תפילהם, וכבר נתבאר אצלינו, בברכת המפיל: חבלי שינה על עיני. אמנם השינה ביום, היא רעה אל הצדיקים, לפי שע"י מעשיו הטובים, אפשר שיתעברו בו נשמות הצדיקים בעת שישן בלילה, וכאשר חוזרת נפשו בקרבו, כשיקץ משנתו, ממשכת עמה נשמות צדיקים, לפי שיסייעוהו. לפי שכיון שהאדם מפקיד נפשו ביד המלכות בלילה כגודע, לכן באה בבקר, ברה וזכה ונקיה. אבל אם ישן ביום, שאין אז ענין הפקדון הנזכר, אין הנשמה מוצאה מקום מנוחה ופקדון. ולכן אדרבא תפסיד מה שהרויחה בלילה, ויתפרדו ממנה אותם הנשמות אשר נתחברו עמה בלילה כנזכר. ולכן אין השינה טובה לצדיקים ביום.

אבל רשעים שינה הנאה להם ולעולם, לפי שבלילה אין נפשותם נכנסת בפקדון ביד המלכות, והם משוטטות בעולם, ומוצאות נשמות רשעים, ומתערבים בהם, ונכנסים יחד בבוקר בקומם ממטתם. ולכן כאשר ישנו ביום, אפשר שאם ביום הוא התפלל בכונה, או עשה איזו מצוה, יתפרדו מהם הנשמות הרשעים ע"י שינתם בינם.

והנה מי שיהיה אדם חשוב וגדול מאד, דוגמת הצדיקים הראשונים, או אפשר שאפילו

אמר הכותב: ועוד אכתוב קצת לקוטים, מאת הרח"ו זלה"ה, כאשר מצאתי בכתבים שלו, וזה החלי. פסוק, אם רעב שונאך האכילהו לחם, ואם צמא השקהו מים. רע, כי כל הנשמות נתערבו טוב ברע, רע בטוב. ולפעמים החלק הטוב של הצדיק, נותן לרשע אחר. ולכן תראה, כמה רשעים שעושים קצת מצות כתיקונם, ובשאר דברים הם רשעים גמורים. וכן יש להפך בצדיקים, שהם גמורים ברוב מעשיהם, ויש להם קצת עבירות, או איסורין שאינם יכולת להפרד מהם. וטעם הענין הוא תלוי, כפי בחי תערובת הנשמות רע בטוב. כי קצת הטוב של הצדיק, ניתן ברשע, שרובו רע. וקצת הרע של הרשע, נתערב בצדיק, שרובו טוב.

ובזה תבין, ענין צדיק גמור, ורשע גמור, ובינוני. ר"ל: שהוא שקול במעשיו. כי בחי אלו, הם כפי חלוק נצוצי נפש הטוב שבאדם. וכפי נצוצי הרע שבו. ובזה תבין, כמה שינויים שנמצאים בבני אדם, כי לפעמים אדם צדיק גמור, נכשל במה שלא יכשל ע"ה אחר. אמנם זה יארעו לו, כפי נצוצי החלק ההוא של הרע, המתייחס ומורה באותה עבירה הפרטית, המתייחסת אליו, ולכן הוא מתאוה אליה. ולסבה זו נצטוינו, למהוי מוכין לחייבא, ושכרו גדול מאד, כנזכר בזהר פרשת תרומה.

וסבת תועלת מצוה זו, נתבאר בפסוק זה, אם רעב שונאך גו'. והוא ע"ד מה שביארנו לעיל, בפסוק יגמור נא רע רשעים ותכונן צדיק כו'. והענין, כי מי שהוא רשע, מותר לשנאתו, כמש"ה הלא משנאיך ה' אשנא. וכמ"ש ז"ל על פסוק כי תראה חמור שונאיך גו', ברשע הכתוב מדבר, שיותר לשנאתו. וכאשר האדם מזכה את הרשע, ומפתהו לעשות מצוה, הנה החלק הטוב של הצדיק ההוא, הנתון באותו רשע, מתברר ומתערב עם הצדיק, כי הוא חושק לו, ומתחבר עמו. וכן להפך שמתברר הרע שבצדיק ההוא, וניתן ברשע ההוא, ונשלם זה ברע, וזה בטוב. וזש"ה, אם רעב שונאך, שהוא אותו הרשע, שהוא שונאך, שיש בו קצת מחלקך הטוב, ועי"כ הוא רעב לדברי תורה

נשרו ממנו איבריו, שהם אותם הנשמות שהיו כלולות בו, ונפלו אל הקליפות, ולא נשאר בו רק בחי' מאה אמה בלבד, כמבואר עניינו במקומו. והנה לא כל הנשמות שוות באותו הפגם, כי האיברים אשר היו נמצאים יותר באותו חטא שחטא אדם, הם נפלו יותר אל תוך הקליפה, יותר מן האברים האחרים, שלא היתה כ"כ ידם במעל כמו האחרות, כי ודאי הוא, שלא כל הנשמות שוות, כי יש נשמה שרצתה לחטוא אותו חטא של אדה"ר, יותר מן האחרת. כי כפי בחי' פגם הנשמות, הנה באותה מדרגה עצמה, נפלו אל הקליפות.

ונודע, כי ענין אלו הקליפות ר"ל, כי הם בחי' אדם בליעל א' בקליפות, וגם בו יש רמ"ח איברים וגידיו, בפסוק עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, כנוכר בסבא דמשפטים. וכפי מציאות ומדרגות שיש בנשמות בענין חטאו של אדה"ר, כך כנגדם ממש, אותם האיברים של סטרא אחרא, לקחום לאותם נשמות, והלבישום מן הקליפות ההם, כי אין הדבר במקרה והזדמן, אבל הכל היה בהשגחה פרטיית, ובשקול גדול במאזני צדק, ולא כל מדרגות איברי הקליפות שוות, להלביש הנשמות ההם כפי ההזדמן, רק אל אותם הנשמות שהם מבחי' מקום הפגם ההוא שפגם אדה"ר ע"י חטאו, וכפי מקום הנשמות ההם שנמצאו בפגם ההוא, וכפי מדרגת פגם כל אחד ואחד, כן היתה סדר נפילתם בקליפות. והנה כל הנשמות, אפילו אותם שנשתיירו מאדה"ר, כלם התנצלו את עדים הראשון, שהיה להם קודם החטא. ואח"כ נתלבשו בקליפות ההם. ונמצא כי אין לך נשמה, שאין לה בחינת קליפה, המיוחסת לה, כפי מדרגתם, וכפי שיעור מדרגת חטא שחטאה, באותו החטא של אדה"ר. והקליפה היא, מלבישתו ומלפפתו כל ימיו, ונעשית מלבוש אל הנשמה ההיא ממש.

והו ענין, כי אם עונותיכם היו מברילים גו'. כי על ידי עונותיכם, נעשית הקליפה לבוש ומסך מבריל, על נשמות. והיא טמונה ומכוסה בתוכה, ועי"כ יש הברל ביניכם, לבין אלהיכם. ואין האור העליון יכול להאיר בנשמותיכם.

אם ישן ביום, ירויח כמו שמרויח בלילה. אבל ביום שבת, אז השינה טובה אל הצדיקים, לפי שאז אין דבר רע גובר ביום השבת. ואדרבא, אפשר שירויח. ולכך נכון לישן ביום שבת אחר הסעודה, משום עונג שבת. וכך היה מנהגו של מורי וזה"ה, לישן ביום שבת, אחר סעודת שחרית.

דע, כי כללות כל הנשמות, הם ס' רבוא. והתורה, היא שורש הנשמות של ישראל. ולכן יש בתורה, ס' רבוא פירושים, אשר כפי כל פירוש מהס' רבוא פירושים, משם מתהוית שורש א' של נשמה דבני ישראל, מן ס' רבוא הנזכר. ולעת"ל, כל אחד ואחד מן ס' רבוא, יקראו התורה, כפי הפירוש המגיע לשרשו, אשר ע"י נבוא. וכן הוא בגי'ע אחר הפטירה.

ויש נשמה, שכוללת כמה פירושים. ונשמת מרע"ה, היתה כוללת כל הס' רבוא נשמות. ולכן השיג לידע כל ס' רבוא פירושים שבתורה. והנה בפשט התורה, יש ס' רבוא פירושים. וכנגדם באגדה. וכנגדם בקבלה. וכן כיוצא בזה, כי אין לך נשמה שאינה כלולה מכלם.

ודע, כי גם בלילה, כשעולה נשמתו של אדם בעת השינה, מי שזוכה לעלות, הוא קורא שם למעלה, אותו הפירוש המגיע לשרשו. אמנם יש בחי' חלוקות, כי בלילה זו מאיר יותר בנשמתו בחי' פסוק זה ובלילה (אחרת) מאיר בו יותר, ואז היה מתבאר לו, כפי הפירוש השייך בו כפי נשמתו, כפי מה שהיה רואה במצחו, והיה מבארו לו, כדי שע"י מה שיכוין בו בהקיץ בעת שישכב, תתעלה נשמתו למעלה מאד, ויתגלו לו דברים אחרים לאין קץ, גם שהחומר לא ירגיש בזה. וכנוכר במדרש הנעלם, על פסוק משכני אחרין נרצזה, במעשה דר' חגי ור' דוסתאי, כשהלכו אצל רבי אליעזר ו' ערד. ואלו הפסוקים המפורשים ע"ד הסוד כנוכר, הם הנקרא אצלנו יחודים, שהיה מבאר מורי ז"ל, לכל א' מן החבירים, פסוק א' בכל לילה קודם שישן.

ענין חבוט הקבר מה עניינו, ומחז"ל באומרם שהרשעים בגיהנם אינם זוכרים את שמם. דע, כי כל הנשמות היו כלולות באדה"ר קודם שחטא, כמ"ש כמה פעמים. וכאשר חטא,

הקבר, וע"ש. ואז מחזירים נשמתו של אדם בתוך גופו, כדרך שהיה בחיים חייתו. כנזכר במדרש א) בענין משל דחגר וסומא, שהיו באילן וראו פירות נאים והרכיבו זה על זה כו'. והטעם הוא, כי הנה אותה הקליפה, היא המחוברת ונקשרת עם הנפש ועם הגוף. ולכן מחברים את שתיים יחד הנפש והגוף. ואז אותם הד' מלאכים אחוזים בו באדם, בד' קצוותיו, ומנערים אותו, וחובטים אותו במקלות של ברזל, כדרך שהאדם מנער את כסותו, וחובט במקלות להסיר ממנה האבק והעפר הנדבק בה. וכך הם עושים עד שנפרדת אותה הקליפה מעליו מעט מעט, עד שנפרדת ונעקרת לגמרי. ולכן צריך להעמיק הקבר מאד מאד, כי כל מה שהוא עמוק מאד, הוא יותר טוב, כדי שיהיה מקום מרווח לחובטו ולנערו שם. ולכן ענין הזה נקרא חבוט הקבר, ר"ל חבוט הנעשה בקבר, לנער את הקליפה מעל האדם. ולא כל האנשים שוים בחבטה וניעור הזה, כי הצדיקים אשר כבר קבלו עליהם קצת יסורין בחייהם, וחבטו וציערו את עצמם במצות ומעשים טובים, ועסקו בתורה, הנקראת תושיה, שמתשת כחו של אדם, עד שנמצא כי בתגיע תור זמנו ליפטר מן העולם, ליחבט בקבר, אין צריך לו חבוט וניעור כ"כ, כי בנקלה יפרד ממנו, כי כבר התחילו להפרידה מעליהם בחייהם, אלא שלא הספיקו להפרידה לגמרי כנ"ל, שאי אפשר להפרידה לגמרי, אם לא ע"י המיתה. וכנזכר שם בברייתא דר' אליעזר בפרק חבוט הקבר, שאין שום נברא בעולם שנצול מחבוט הקבר, אפילו יונקי שדים, לולא ע"י קצת מצות פרטיות סגוליות לזה, כנזכר ברז"ל שם. אמנם כל העולם שוים בענין חבוט הזה, אלא שהצדיקים נשאר להם דבר מועט להפרידה. אבל הרשעים שלא הפרידוה מעליהם בחייהם, ואורבא החזיקה מאד עליהם, ולכן צריכים טורח גדול וחזק מאד, עד שיוכלו להפרידה מעליהם בקבר, כי כפי הדרגת חוזק ישורה ודביקותה בו, כן צריך אח"כ חבוט ונעור.

דע, כי ענין לבוש זה של הקליפה, המלבשת את הנשמה, היא הנקראת בלשון רז"ל, זוהמת הנחש, שהטיל בחוה ואדם, ובכל זרעם אחריהם, ואין אדם נצול ממנה כלל. לפי שכל הנשמות היו כלולים שם באדה"ר בעת שחטא. ובכלם הגיעה הזוהמא ההיא.

ואפילו באותם ד' שמתו בעטיו של נחש, בענין חטאו של נחש, הוא עצמו ענין הזוהמא הנזכר, שהטיל בנשמות, ע"י עצת הנחש. אלא שיש הפרש בנשמות עצמם, שאין כלם שוות כא' בענין חטאו שלו.

הנה נודע, כי סטרא דקדושה נקרא חיים. וסטרא אחרא, נקרא מות. כנזכר בפרשת פקודי. ונמצא, כי כל מי שחוטא, ידבק בו הקליפה וננקרא מות. ולכן אי אפשר שתפרד ממנו, אלא ע"י המות, שאז קוברים אותו, והזוהמא ההיא מתעכלת בעפר, ובשרו חוזר לעפר ונפרד ממנו.

והנה כל הזוהמות והקליפות שאדם ממשיך עליו ע"י מה שהוא חוטא, יכול לתקנו ולהפרישו מעליו, ע"י התשובה. אמנם החטא של אדה"ר, היה חטא גדול מאד, ואין כאן ביאורו. ולכן אפילו שב בתשובה לא סגי, כי אעפ"י שאדה"ר שב בתשובה כנודע, ועונו נתכפר בינו לבין המקום בודאי. אבל עכ"ז אותה הזוהמא והקליפה שנדבקה בו ע"י החטא ההוא, אי אפשר להפרידה, אלא ע"י המות. וזהו הטעם, לאותם הד', שהם: בנימין בן יעקב, ולוי, ועמרם, וכלב. וכן יהושע ו' נון, שלא נמצא במעשה העגל, ועכ"ז מת, כנזכר בפרשת כי תשא. והטעם הוא, לפי שאותו הכח הנקשר עמהם ע"י חטאו של אדה"ר, הוא דבק עמהם, והוצרכו למות, כדי להפרד מעליהם הקליפה הנזכר, של עטיו של נחש.

וענין הפרדה זה נקרא חיבוט הקבר. וביאורו הוא כי אחרי מיתת האדם, ונקבר גופו בארץ, אז תכף ומיד באים ד' מלאכים, ומשפילים קרקע הקבר, ומעמיקים אותו, עד כדי גובה קומת האדם, כנזכר בברייתא דחבוט

הנהרות ומראת מקומות

א) עיין סנהדרין צא. משל למח"ד למלך בשד ודם שהיה לו פרדס נאה וכו'.

כנזכר. ווי"ס, שהרע שנדבק עם האדם מיום שנולד, כמ"ש לפתח חטאת רובץ, וכמעט שהכל נעשה עיסה אחת מעורבת יחד עמו, ולכן יש כח ביד היצה"ר, להנהיג את האדם, להטותו אל מקום שירצה, כי גם הוא בעל הבית גמור לאדם.

והנה יש מציאות א' אל האדם, שלא יצטרך אחר מיתתו אל חבוט הקבר, והוא, כי אם בהיותו בחיים חיותו בעה"ז, יוכל להשיג ולידע, איך נקרא שם היצה"ר שלו, שהוא הקליפה הנז', והנה אז היה יכול לחקן מקום הפגם, והיה יודע מה תקונו, וע"י מה יתוקן, והיה יכול להפרידה ממנו בחיים חיותו, ולא היה צריך אל חבוט הקבר. באופן כי הכל תלוי בידיעת האדם, שם של אותה הקליפה אשר עמו שהוא כנ"ל.

והנה עכ"ז, הצדיקים אעפ"י שאינם יודעים אותו השם שיש להם מצד קליפתם, עכ"ז ע"י מעשיהם הטובים בעה"ז, מדקדקים ומזככים אותה הקליפה מעליהם, עד שאח"כ בקבר, נפרדת מהם לגמרי בקלות מועט. אבל הרשעים שלא עשו מעשים טובים בעה"ז, להפריד קליפתם מעליהם בחייהם, יש להם טורח רב מאד בקבר להפרידה, ומכין אותם מכות גדולות, יען כי לא ידעו שמם, כי אם היו יודעים שמם, אז בנקלה מפרידים הקליפה מעליהם, ועל זה השם הוא ששואלים אותם, ואינם יודעים אותו. ושמעתי ממורי זלה"ה, כי שמע מחכם אחד, כי כל הנקבר ביום ששי אחר ה' שעות ביום, ושעה ה' בכלל, שאינו רואה דין חבוט הקבר, לפי שמאותה שעה ואילך מתחיל תוספת קדושת שבת, כמבואר אצלנו, בסוד ה' יתירה דיום הששי, כי מאז ומעלה כבר הוא ע"ש ממש וקדושת שבת מפריד הקליפה מעליו בנקל בלי טורח וצער, ומורי ז"ל הודה בזה, ע"כ מה שנמצא כתוב.

מאד, יש בזה מדרגות שונות זו מזו, וכל א' כפי מדרגתו.

ובזה יובן מ"ש ז"ל שם בפרקי חבוט הקבר, כי הרשעים שוכחים שמותם בהיותם בגיהנם, ואינם יודעים שמותם, ושלוחי גיהנם חובטים ומכים אותם מכות גדולות, לכשיאמרו שמותם. והרשעים משיבים אותם ואומרים, מעידים אנו עלינו שמים וארץ, שאין אנו יודעים שמותינו. והנה כפי זה נראה דבר זר מאד, כי מה יתן ומה יוסיף, אם יודעים שמותם אם לאו, עד שדבר זה יגרום להם מכות גדולות נמרצות, עד שהם צריכים להעיר עליהם שמים וארץ שאינם יודעים שמותם.

אמנם ביאור הענין, הוא זה, דע, כי אין שום אדם בעולם, שאין עמו קליפה א' מזהמת הנחש כנ"ל, והקליפה ההוא היא בחי' נצוץ א', מאיזה אבר מיוחד באדם בליעל הנ"ל. וכמו שיש בקדושה שם פרטי לכל דבר ודבר, כמ"ש ז"ל, על פסוק אשר שם שמות בארץ. כן הענין בקליפה, כי כל בחי' ובחי', וכל נצוץ ונצוץ ממנה, יש לה שם פרטי בפני עצמו, אשר מורה על האבר ההוא, אשר משם נאחו. כי גם זה לעומת זה עשה האלהים.

ונמצא, כי כל אדם מישראל מלבד השם אשר קוראים לו אביו ואמו, בעת שנמול, והשם הזה הוא נקרא כך למעלה, אל נשמת האדם. כי אין הדברים באקראי בעלמא. אבל כאשר נולד האיש, מזמין הקב"ה בפי אביו ואמו שם שיקראוהו בו. וזהו הטעם, שרבי מאיר ור' יהושע ך' קרוא, הו בדקי בשמא כו'. כי השם הזה הנקרא לאדם למטה בעה"ז, היא שמו של נשמתו הקדושה. וכעד"ז ג"כ יש שם זה אל אותה הקליפה, של זוהמת הנחש הנדבקת עם נשמתו של אדם כנ"ל.

ונמצא, כי כל אדם יש לו ב' שמות, אחד לנשמה הקדושה, וא' לקליפה אשר עליה

אמר הצעיר שמואל בן הרב המחבר זלה"ה. בראותי כי אחרי בלותי היתה לי עדנה, להתעדר בגן עדן, ולאכול מעץ החיים, ולשתות את מי הנהר הגדול נהר סרת העצומים והרבים, וקרתי ושתיתי מים צוננים ומתוקים כל חיך אומר לי לי, בסדר אשר סידרתי ותיקנתי, סדר נאה ויאה. בפתחי שערים בעיר, והיה כל מבקש ה' יכנס בשער ההוא אשר לבו חפץ, האמנם העיקר חסר מן הקרב הקרב אל המשכן ה', כי לא ידע למצא את אותבו היכן אהלו תקוע, או אצל מי חונה, ולכן לעומת שבא כן ילך ומאומה אין בידו להיות, כי מפתחות שכיות החמדה החמדה לא נמסרו בידו. לכן אמרתי אני אל לבי למסור המפתחות ביד שליח דרחמנא. ויזכו משולחן גבוה כשולחן ערוך ומפה פרושה על לחם הפנים פונים אל כל עבריהם, והיו למאורות ולאורות, מגורה בדרום, שולחן בצפון, איש על דגלו יחנו ויהנו, בכוונים מכוונים למלאכת השמים, כדבר דבור על אפניו, בהיר ונהיר וצהיר, הוא המשביר לתת לכל שואל די מחסרות אשר יחסר לו מכריו ואומר מאן בעי סם חיים

מפתחות שער מאמרי רשב"י זיע"א

דף	סוד	שורה
		מאמר בהקדמת ספר התיקונים בכתיבת יד וז"ל. כל רב מבבל וכל רבי מארץ ישראל
א	א	א
א	א	א
ב	א	ב
ב	א	ג
ג	א	ג
ג	א	ג
כד	ב	ג
כו	א	ה
ז	ב	ה
ז	ב	ו
ז	ב	ו
ז	א	ז
ז	ב	ז
ט	א	ט
כח	ב	י
לג	ב	י
ה	א	יא
ב	ב	יא
יא	ב	יא
יח	ב	יא
		מאמר בהקדמת ספר התיקונים בכתיבת יד וז"ל. כל רב מבבל וכל רבי מארץ ישראל
		עוד שם וז"ל. וחמשה לאהיה דאיהו ד' בתי. ואיהו בית חמשה
		עוד במאמר הנזכר וז"ל. אוף הכי תרין רצועין. חד ארוכה.
		מאמר אחשוורוש וז"ל. ובהקבץ בתולות שנית. אין אשה וכו'
		עוד שם. סוד פסוק. ותקנא רחל באחותה
		בתיקון י"ח. וז"ל. ובגין דא איהי קרית ארבע
		בתקון כ' וז"ל. ומבינה נביאים ואינון גויה
		" כ"א. בההוא זמנא דיתמחון חייבי מעלמא
		" כ"ח. דבר אחר והמשכילים אילין מארי מקרא.
		" ס"ט. תא חזי שמענא דעובדא הוא כו'.
		" ס"ט. ונחית עלה כתר דאינון אתוון דעשר אמירן.
		" ס"ט. אדהכי הא סבא דסבין קא נחית.
		" ס"ט. ורזא דמלה כו' י"ה עם שמי שס"ה.
		מסכת קידושין. כל מצות עשה שהזמן גרמא כו'.
		" ברכות לענין ק"ש. אשתו כגופו דמיא
		תיקון ע'. ועוד ברוך ב' אחזי תרין שכינתא עלאה.
		" ע'. תא חזי תשע זמנין יהי' בכל ספירה וספירה
		" ע'. רישא דאילנא משמשין דילה דאינון שופטים כו'.
		" ע'. ולבתר נחית בההוא דאתמר ביה. והוא נער כו'.
		" ע'. בהגה"ה דף קל"ו. בני אהרן רוח ונפש דאהרן איהו נשמה

מאמרי ספר הזהר

ג	א	יב	בראשית. דף א'. ר' חזקיה פתח כשושנה וכו'.
ט	א	כ	" דף א'. ר' שמעון פתח הנצנים נראו בארץ.
א	א	כה	" דף א'. ר' אלעזר פתח שאו מרום עיניכם.

שורה	טור	דף	
כו	ב	לח	בראשית רב המנונא סבא אמר אשכחן אתוון בהפוכא.
כב	א	נא	דף ג'. ר' יודאי אמר מאי בראשית, בחכמה.
י	א	נב	דף ג'. ר' חייא ור' יוסי הוו אזלי בארחא.
י	ב	נו	דף ו'. וההיא נקודה אקרי אני וכו'.
כא	ב	נו	דף ו'. נחתו ר' אלעזר ור' אבא ונשקוהו אמרו כו'.
כו	ב	ס	דף ז'. אשכחנו בספרא דשלמה מלכא כו'.
ח	א	סא	דף ח'. בכל יומא שתא אקרי אל והשתא.
כג	א	סא	דף ט"ו. זז"ל בריש הורמנותא דמלכא כו'.
כח	א	סא	פקודי דף רנ"ד. ות"ח רישא שירותא דמהימנותא.
לד	א	סא	פקודי דף רל"ג. ולמנין קנה המדה כו'.
ז	א	סב	בראשית דף כ"א. רזא דכתיב ביעקב ויזרח לו השמש.
כב	א	סג	דף כ"ג. בההוא זמנא מתפתחין ז' היכלין כו'.
ד	ב	סג	דף ל"ב. אמר ר' אבא כך הוו קדמאי אמרי כד הוו כו'.
י	ב	סג	דף ל"ד. בספרין קדמאין אשכחנא דא כו'.
ט	ב	סד	דף ל"ה. תנן הנטיעות כקרני חגבים הוו
כד	ב	סד	דף מ'. שבעה מדורין איגון לעילא כו'.
לג	ב	סד	דף מ"ד. היכלא שתיתאה הכא הוא כו'.
טו	א	סה	דף מ"ח. תא חזי בשעתא דישראל מברכין.
כז	א	סה	דף נ'. אבל תא חזי מאן דבעי למנדע חכמתא כו'.
ג	ב	סה	פרשת נח. דף ס'. ות"ח. משיעורא דתיבתא כו'.
כב	ב	סה	שם בתוספתא דף נ"ט. למה נח נח ב' זימני כו'.
כא	א	סח	פרשת נח דף ס"ה. וכדין דא נהירו דמחשבה כו'.
לא	א	סח	פרשת לך לך דף ע"ו. ומסר לה מאה מפתחון דברכאן כו'.
ה	ב	סח	לך לך דף ע"ז. ת"ח בשעתא דאתמר פלגות ליליא.
יד	א	סט	לך לך דף צ'. פתח ואמר וה' בהיכל קדשו כו'.
ב	ב	ע	וירא דף ק'. תרין אומין חד אקרי עמון כו'.
לא	ב	ע	דף ק"כ. וירא את המקום מרחוק. דא הוא יעקב.
ו	א	עא	שם במאמר הנזכר. כד אתא יעקב כו'.
לה	א	עא	פרשת חיי שרה דף קכ"ג. תא חזי רזא דמלה כו'.
טו	ב	עא	חיי שרה דף קל"ג. ובגין כך יעקב משמש במרום כו'.
כז	א	עב	חיי שרה דף קל"ג. יצחק ברזא דארבע כו'.
א	ב	עב	ויצא דף קמ"ח. מהו ויגע בכף ירכו.
ו	ב	עב	דף קנ"ג. ענין רחל ולא
יא	ב	עב	דף קנ"ד. ערין דאימיה ואחתיה כו'.
טו	ב	עב	דף קס"ב. אשר שם צפרים יקננו כו'.
כד	ב	עב	וישלח דף קס"ח. אבהו שבקו ליה מחייהו כו'.
כא	א	עג	מקץ דף קצ"ד. ות"ח ההוא נהר ז' דרגין כו'.
טו	ב	עג	ויחי דף רי"ז. תנא עלמא חדא אשתמדע כו'.
יט	א	עט	ויחי דף רי"ז. ר' יצחק הוה יתיב כו'.
א	ב	עט	שמות דף ב'. והמשכילים יזהירו כו'.
יא	א	פא	שמות דף ד'. נטיל פטרונא מההוא כו'.

מפתחות שער מאמרי רשב"י זיע"א

צא

שורה	טור	דף	
כ	א	סא	פרשת שמות דף ט"ו. חד אילנא דאיביה כו'.
לא	א	סא	וארא דף כ"ו. נפקי י"ב מברעין כו'.
לה	א	סב	וארא שם. הוא אהרן ומשה כו'.
כו	ב	סב	בא דף ל"ו. בעלות המנחה כו'.
י	א	סג	בא דף ל"ח. הכי תנינן כתיב כי יהיה כו'.
כא	ב	סד	בשלח דף נ"ו. עד לא אשתקע כו'.
טו	ב	סה	בשלח דף נ"ד. ובההיא שעתא כו'.
לג	ב	סה	יתרו דף ס"ח. ההוא היכלא אתחפין כו'.
לא	א	פז	דף ס"ט. בלעם לא תב כו'.
לו	א	פו	דף פ"ח. אלין סעודתא איך מתתקנן כו'.
ג	א	פח	דף צ"ב. ואינון ב' אתוון סלקין כו'.
ל	א	פח	משפטים דף צ"ד. ת"ח בר נש כד כו'.
יב	ב	פח	דף צ"ה. מאן הוא דפרח כו'.
ג	ב	צ	דף צ"ה. ענין ההוא טיקלא כו'.
ו	ב	צ	דף צ"ו. ענין שם אלוקים
יב	ב	צ	דף צ"ז. אלא שארה כסותה כו'.
לד	ב	צ	דף צ"ז. ואם לבנו יעדנה כו'.
ח	א	צא	דף צ"ח. ופגע באינון נשמתין דגירין כו'.
כו	א	צא	דף צ"ט. ובגין כך ההוא רוחא כו'.
לח	א	צא	דף צ"ט. ובחיבורא דתרויהו כו'.
לו	ב	צא	דף ק'. בריה דיוחאי ידע כו'.
יד	א	צב	דף ק"ג. אל אחר אסתרס כו'.
יט	ב	צב	דף ק"ה. ועל דא בההוא זמנא כו'.
כד	ב	צב	דף ק"א. כד אתא שמואל כו'.
לת	ב	צב	דף ק"ד. פקורא חדא כו'.
יא	א	צג	דף ק"ד. בתר דהדרת תיובתא כו'.
יח	א	צג	דף קכ"ב. דתניא ברזא כו'.
כא	א	צג	דף קכ"ג. אלא דעת גניז כו'.
לה	א	צג	תרומה דף קכ"ז. ובגין כך את ס' כו'.
י	ב	צג	דף קל"ו. ולא מברכי ישראל כו'.
כו	ב	צג	דף קל"ט. כתיב שני וכתיב שנים וכו'.
כו	א	צד	דף קמ"ה. ויהי שירו כו'.
לב	א	צד	תרומה דף קמ"ו. בספרא דרב המנונא כו'.
כא	ב	צד	תרומה דף קנ"ו. ואני תפילתי כו'.
כט	א	צז	פנחס דף ר"ג. ר' יצחק אמר כל בר נש כו'.
לא	א	צז	תרומה דף קנ"ח. מסטרא דעלמא דאתי כו'.
ח	ב	צז	דף קס"ד. ואת המשכן תעשה כו'.
כב	ב	צז	דף קס"ה. ר' יוסי אומר ט' רקיעין וכו'.
יד	א	צח	דף קס"ו. כי נר מצוה ותורה אור
יג	ב	קא	דף קס"ו. תלת אינון אור מים רקיע
טז	ב	קד	דף קס"ח. וכל מילין דאינון כו'.

ספרא דצניעותא

שורה	טור	דף	
ח	א	קה	פרשת תרומה דף קע"ו. ספרא דשקיל כר
טז	א	קה	אדרת האזינו דף ר"צ. תא חזי בשעתא כר
טז	ב	קו	פרשת תזריע דף מ"ח. תאנא מן בוצינא כר.
יח	ב	קט	פרשת פקודי דף רנ"ד. ותא חזי רישא דשירותא
טז	א	קי	באדרא רבא דף קכ"ח. תאנא בצניעותא כר
ל	א	קיב	אדרא זוטא דף רפ"ט. האי עתיקא סתימא כר
כז	א	קטז	אדרא רבא דף קכ"ט. קוצין דשערי תליין כר
כה	א	קיו	אדרא זוטא דף רצ"ב. בהאי נוקבא דאודנין כר
ט	ב	קיו	פרשת תרומה דף קמ"ט. תכלת דא ביומא כר
לט	ב	קיח	" שלח דף קס"ג. השתא פריש מאן דפריש כר
כה	א	קכ	" בראשית דף נ"א. תא חזי כל אינון כר
ו	א	קכא	" בהעלותך דף ק"ג. כד אתנהרא מנהרא כר
ח	ב	קכט	" שלח דף קנ"ח. דבמעיון בעיתו למנדע כר
טז	א	קל	אדרא רבא דף קכ"ח. האי גלגלתא חוורא כר
כז	א	קל	אדרא זוטא דף רפ"ח. בגין כך עתי"ק אקרי אין כר
כח	ב	קל	" זוטא דף רפ"ח. האי עתי"ק טמיר וגניז כר
לז	ב	קל	" זוטא דף רפ"ח. האי עתי"ק אשתכח כר
כב	א	קלא	" זוטא דף רפ"ח. תקונא דעתי"ק אתתקן כר
יד	ב	קלא	" זוטא דף רפ"ט. אחר דשירותא אשתכח כר
ח	א	קלב	" זוטא דף ר"צ. באגדתא דרב ייבא כר
טז	ב	קלה	" זוטא דף רצ"ב. וההוא אב הוא רוחא כר
יט	ב	קלה	" רבא דף קל"א. והאי אורא הוא טמיר כר
ג	א	קלו	" זוטא דף ר"צ. ת"ח שירותא דא אקרי אב כר
י	א	קלו	ספרא דצניעותא דף קע"ו. י עילאה דאתעטר כר
לו	ב	קלו	תיקונים תיקון כ"א. דף מ"ט. ומבינה נביאים כר
כז	א	קלט	טרשת ויצא דף קנ"ה. אבל ת"ח רזא דמלה כר
כו	א	קמ	" וילך דף רכ"ה. בגין כך בעי בר נש לסדרא כר
ו	ב	קמ	" בלק דף ר"ג. דהא רזא דיליה מראש צורים כר
כז	א	קמא	" בשלח דף פ"ג. אמר ר' חזקיה כד עתיקא כר
לו	א	קמא	" ויחי דף רכ"ט. ר' יהודה פתח ואמר אליך כר
כד	ב	קמא	" אחרי דף ס"א. ת"ח כתיב ונהר יוצא כר
ל	ב	קמג	" בהעלותך דף ק"ג. ר' אחא אמר בשעתא כר
כד	א	קמד	" ויחי דף רכ"א. ר' שמעון פתח ואמר אני חבצלת כר
לה	א	קמד	מדרש רבא בראשית תני ר' שמעון בן יוחאי. אמרה שבת
ד	א	קמה	יהר יתרו דף פ"ה. ר' אלעזר פתח שמע בני מוסר כר
כה	ב	קמה	פרשת ויקרא דף ד'. ת"ח כד נחתת שכינתא כר
לב	א	קמח	" ויקרא דף קפ"ד. ת"ח עלמא תתאה כר
כא	ב	קמח	" בשלח דף ס"ה. תאנא כל בר נש דבעי בעותיה
לב	ב	קמח	" אחרי דף ע'. ר' אבא אמר ממעמקים כר
לח	ב	קמח	" וילך דף רפ"ה. ר' שמעון אמר אלף עמוקא כר

מפתחות שער מאמרי רשב"י זיע"א

צג

שורה	טור	דף	
ו	א	קנ	ספר מראות הצובאות, ומספר לבנת הספיר, בריש ספרא דצניעותא
ח	א	קנ	ספר מראות הצובאות, ומספר לבנת הספיר, פרשת לך דף ע"ו חד סליק כו' קנ
כ	א	קנ	פרשת לך דף פ"ב. אוף הצדיק כיון דאתעביד כו'
כז	א	קנ	עוד שם בדף פ"ג. לבתר הלוך ונסוע כו'
לב	א	קנ	פרק ב' דספרא דצניעותא דף קע"ז. דיקנא מהימנותא
ד	ב	קנב	פרק ג' דספרא דצניעותא דף קע"ח. דינים דדכורא כו'
י	ב	קנב	פרשת תצוה דף קפ"ו. יהי שם ה' מבורך כו'
ה	ב	קנג	פרק ד' פרשת תרומה, היינו דכתיב שנים אנשים כו'

תם ספרא דצניעותא

כ	ב	קנג	זהר תצוה דף קפ"ד. בב' נקודין אתפרשא מלכו כו'
ג	א	קנו	פרשת תצוה דף קפ"ו. יהי שם ה' מבורך כו'
ג	ב	קנו	שם פרשת תצוה. אבל דינא אחרא כו'
יב	ב	קנו	פרשת תשא דף קפ"ז. אבנא למשקל בה דא כו'
טז	ב	קנו	" ויקהל דף קצ"ה. ת"ח בד' סטרין דעלמא כו'
כח	ב	קנו	שם דף ר'. ספר דקאמרן ושם חד מלה כו'
לג	ב	קנו	שם דף ר"ג. תא הזי בשעתא דיומא כו'
יד	א	קנז	פרשת ויקהל דף ר"ג. בהאי נוגה מפתי לאתתא כו'
ג	ב	קנז	שם דף ר"ט. ואי תימא היך שריא כו'
יב	ב	קנז	שם בדף רט"ז. ורזא דא יהיה כו'
יב	א	קנח	פרשת פקודי דף רכ"ג. בן חור בן אורי כו'
כ	א	קנח	שם דף רכ"ו. בטש בנהירו דפרסא כו'
כז	א	קנח	שם דף רכ"ז. ת"ח א"ר אלעזר כו'
ג	ב	קנח	שם דף רכ"ז. ועל דא כתיב על עלמות כו'
כא	א	קס	פרשת פקודי דף רל"ג. דהא במשחתא אחרא כו'
כז	א	קס	פרשת פקודי דף רמ"ו. ואקרי לבנת הספיר כו'
יח	ב	קס	שם פקודי דף רנ"ב. מהכא אתעביד נהר דינור כו'
כד	ב	קס	שם דף רנ"ג. היכלא חמישאה כו'
לד	ב	קס	שם דף רנ"ד. תא חזי נשמתא דאילין כו'
יב	ב	קסח	פרשת פקודי דף רנ"ו. דכתיב בגזרת עירין כו'
כו	ב	קסח	" פקודי דף רנ"ח. כד יסתיים גלותא כו'
טו	ב	קסט	" פקודי דף רס"ב. רזא לחברייא כו'
טו	א	קע	" פקודי דף רס"ט. ואתעבידו ט' היכלין כו'
טו	א	קע	" פקודי דף ג' בר"מ, פתח ואמר באתי לגני כו'
יא	א	קעא	" ויקרא דף י'. י"ד מעילא לתתא ד"ו כו'
טו	א	קעא	" ויקרא דף י"א. ועל דא בעי למכתב כו'
ט	א	קעב	שם במאמר הנזכר. שתיתאה יהויה רחמי כו'
כב	ב	קעב	שם בר"מ. דף י"ו. ואינון ח"י אתוון כו'
כח	ב	קעב	פרשת צו דף כ"ו. ר' אלעזר שאיל לר' שמעון אבוי כו'
ד	א	קעג	" תוריע דף מ"ג. וע"ד כולם בחכמה כו'

טורה	טור	דף	
כג	א	קעג	פרשת אחרי דף ס"ה. והאי נהרא אתקרי כו'
יד	ב	קעג	" אחרי דף ס"ח. את נפשותיכם כו'
יח	ב	קעג	" אחרי דף ע"ט. אמר ליה ר' שמעון עד לא כו' ועוד נכתב שנית בסוף הספר.
כח	ב	קעג	פרשת אחרי הכא אצטריכנא לגלאה כו'
כ	א	קעד	" קדושים דף פ'. אל תהיו כסוס כפרד כו'
כח	א	קעד	" קדושים דף פ"א. עד דהוו אזלי אשכח כו'
ח	ב	קעד	" קדושים דף פ"ג. אדם קדמאה לא הוה ליה כו'
כג	ב	קפא	" ואתחנן דף ר"ע. אפיקו חד רוחא כו'
א	ב	קפב	" אמור דף ק"ג. בסכת תשבנו חסר כו'.
כו	ב	קפב	" בהר בר"מ דף ק"ט. ואנת בכל ספירה כו'
א	א	קפג	" במדבר דף קי"ט. בכה ר' אלעזר כו'
ל	א	קפג	" נשא בר"מ דף קכ"ב. י' יראה ודא איהי כו'

האדרא רבא קדישא

ד	א	קפו	זהר נשא. תניא אמר ר' שמעון לחברייא כו'
טו	ב	קפו	זהר נשא. ומחצדי חקלא זעירין אינון כו'
ד	ב	קפה	זהר נשא. פתח ואמר ארור האיש כו'
ל	ב	קפה	זהר נשא דף קכ"ח. ואלה המלכים אשר מלכו כו'
יא	א	קצ	זהר נשא דף קכ"ח. תאנא עתיקא דעתיקין כו'
ו	א	קצב	זהר נשא דף קכ"ח. יתיב על כורסייא דשביבין כו'
ז	ב	קצג	זהר ויקהל דף קצ"ה. תא חזי בד' סטרין דעלמא כו'
ה	ב	קצד	באדרא רבא דף קצ"ה. ד' מאה אלפי עלמין כו'
יב	ב	קצד	אדרת האזינו דף רפ"ח. תלת רישין אתגלפין כו'
לו	א	קצט	באדרא רבא דף קכ"ח. האי גלגלתא חוזרא כו'
כ	א	ר	" " דף קכ"ח. בחללא דגלגלתא קרומא כו'
כ	ב	ר	" " דף קכ"ח. תאנא בגולגלתא דרישא כו'
כב	א	רא	" " דף ק"ל. דא מארי דחוטמא מחד כו'
ח	א	רב	" " דף ק"ל. תאנא ארכא דחוטמא כו'
יג	א	רב	" " דף ק"ל. דיקנא דהיא תלייא בשערין
כד	א	רב	" " דף קל"א. לקבל דא אל רחום וחנון
לד	א	רג	" " דף קל"ב. פלא יועץ אל גבור כו'
לז	א	רג	" " דף קל"ב. עלמא קדמאה דנפיק כו'
ל	ב	ריא	" " דף קל"ב. דיקנא דכהנא רבא כו'
ו	א	ריב	" " דף קל"ב. דאנא חמי השתא כו'
לב	א	ריב	" " דף קל"ג. תאנא אלין תפוחין כו'
א	ב	ריב	" " דף קל"ד. כד ההוא רוחא נפיק כו'
טז	ב	ריב	" " דף קל"ה. תאנא בצניעותא דספרא כו'
ד	ב	ריד	" " דף קל"ה. וימלוך באדם כו'
ה	א	רטו	" " דף קל"ה. תאנא כד סליק ברעותא כו'

מפתחות שער מאמרי רשב"י זיע"א

צה

שורה	טור	דף	
לד	ב	ריח	באדרא רבא דף קל"ו. ותאנא חמש גבוראן אינון כו'
לב	ב	ריט	" " דף קל"ח. והיינו רזא דתנינן כו'
ג	א	רכ	" " דף קל"ח. ותנינן זאימתי אקרי שם כו'
ו	א	רכ	" " דף קל"ט. קם ר' אלעזר פתח ואמר כו'
טז	א	רכ	" " דף ק"מ. ג' מוחי דהוו בז"א כו'
כא	א	רכ	" " דף ק"מ. תלת מאה ושבעין וחמש חסדים
כח	א	רכ	" " דף קמ"א. כללא דכל מלין כו'
לו	א	רכ	" " דף קמ"א. ובהאי אדם שארי כו'
כה	ב	רכ	" " דף קמ"א. תאנא אתפשט כו'
לב	א	רכא	" " דף קמ"ב. וכד פריש לון אפיל כו'
יד	ב	רכא	" " דף קמ"ד. דהאי יומא שדרנו כו'

תם אדרא רבא קדישא

א	א	רכב	פרשת נשא בר"מ דף קמ"ו. יברכך ה' כו'
ח	ב	רכה	" " בהעלותך דף ק"נ. וכנסת ישראל אקרי ים כנרת כו'
לד	ב	רכה	" " שלח. דף קס"ב. יוסף רביעאנא איהו גו כו'
ז	א	רכו	" " שלח דף קס"ט. ודא איהו אוב מארץ כו'
יט	א	רכו	" " שלח דף קע'. נשין מ"ט דעתייהו קלה כו'
ה	א	רכז	" " בלק דף קפ"ה. הכא אית לאסתכלא כו'
כג	א	רכז	" " בלק דף קפ"ח. ומאי חטה כללא דכ"ב כו'
כ	ב	רכז	" " בלק דף קצ"א. פתח האי ינוקא ואמר כו'
כ	ב	רכז	" " דף ר"ג. מכאן ולהלאה כו'
כב	ב	רכח	" " דף ר"ג. כיון דהוה במעהא כו'
כה	א	רכט	" " בלק דף ר"ד. ועל דא כתיב בקר אערך כו'
יב	ב	רכט	" " פנחס דף רי"ג. מסטרא דיליה טב כו'
לב	ב	רכט	" " פנחס דף רי"ז. אלא איהו גריס כו'
יד	א	רל	" " פנחס דף רכ"ח. ושיעור רצועתהון כו'
יט	א	רל	" " פנחס דף רמ"ב. בר"מ. ובשבת תקינו למימר כו'
כט	א	רל	" " ואתחנן דף רס"ב. תא חזי ירושלים וציון כו'
ג	א	רלא	" " ואתחנן דף רס"ו. תא חזי והיה שמא קדישא כו'
כב	ב	רלא	" " עקב דף רע"א. ברוך דא רזא דמקורא כו'
כה	א	רלג	" " תצא בר"מ. דף רע"ז. אנת סבילת בגיניהו כו'
ו	ב	רלג	" " תצא דף רע"ז. הא אתעבידו אלהות כו'
יח	ב	רלג	" " וילך דף רפ"ו. באר חפרוה שרים כו'

האדרא זוטא קדישא

כו	ב	רלד	פרשת האוינו דף רפ"ח. פתח ר' שמעון ואמר אני לדודי כו'
לא	א	רלה	ביאור שם עתיקא דכל עתיקין כו'
יג	ב	רלה	" ענין ה' ספירות שהאציל האי"ס כו'

שורה	סור	דף	ביאור ענין שורש לכל הדברים האלו כו'
ו	ב	רלו	" ענין תרין רישין דתחות רישא עלאה
כד	ב	רלו	" התלת רישין פעם שנית
יב	א	רלו	" התלבשות עתיק בפרצוף א"א
י	ב	רמ	" בחי א"א עצמו
כח	ב	רמה	" ענין דיקנא דא"א ב"ג תיקונין
כג	א	רמו	" התפשטות קומת פרצוף א"א
ח	ב	רמח	" על הנוכח דרך פרטית
ז	ב	רנ	" ענין אבא ואימא
טו	ב	רנ	" המחזין של אבא ואימא
לא	א	רנא	" התלבשות א"א בז"א
כד	ב	רנה	" זמן הלידה והיניקה
יז	ב	רנח	" ענין העיבור השני וזהר אחרי ותריין בנין
יה	א	רסב	" ענין הארבע מחזין הבאים בז"א
יא	א	רסו	" סוד התפילין ובחללא דגלגלתא
ה	א	רע	" ענין המחזין הפנימיים
לז	ב	רעא	" ענין אור המקיף
יד	ב	רעב	" ענין הארבעה נימין דשעריין
ל	ב	רעב	" ענין סוד התפילין
טו	ב	רעד	" סוד הקשר של תפלה של ראש
טו	א	רעה	" סוד דרצועות של תפלה של ראש
לג	ב	רעה	" ביאור ענין הרצועות בבחינת המחזין
לד	ב	רעו	" ביאור התפלה של יד ותפילין של יעקב
ד	ב	רעח	" סוד תפלה של יד פעם שנית
לג	ב	רעט	" אדרת האזינו דף רצ"ו. ונהירו דתרי מוחי
לו	א	רפ	" סוד קשר תפלה של יד
לח	א	רפא	" סוד הי"ג חוודתי ונימין דרישא
לב	ב	רפג	" ביאור ענין המחזין דז"א
טז	ב	רפד	" דרוש נחמד בענין סיבת אלו הב' עיבורים תוך אימא עילאה וגם הקדמה בענין פנימיות וחיצוניות
יט	א	רפה	" אדרא דף דפ"ח. ואינון נהודין דמתפשטין כו'
ד	א	רפט	" שם ע"ב. האי עתיקא סבא דסבין כו'
יא	א	רפט	" אדרא דף רפ"ט ע"א. ותהלתי אחטם כו'
יה	א	דפט	" שם ע"ב. האי עתיקא קדישא כו'
כג	א	רפט	" שם שורה י"ג. אתנהירו תלת רישין כו'
לד	א	רפט	" שם שורה כ"ז. אתגליף האי חכמתא כו'
כו	ב	רפט	" שם שורה ל"ו. עד דישתמודע דכולא חד כו'
יג	ב	רצ	" שם דף ר"צ ע"א. באגדתא דבי ר' ייבא סבא כו'
יה	ב	רצ	" שם ע"ב. תא חזי שירותא דא דאקרי אב כו'
ג	א	רצ	" שם ע"ב. בספרא דרב המנוא סבא כו'
יד	א	רצא	" שם בפרשת אחרי דף ס"א. ותאנא בשעתא כו'
א	ב	רצא	

מפתחות שער מאמרי רשב"י זיע"א

צז

שורה	טור	דף	
ו	ב	רצב	אדרא דף ר"צ. אבל האי אימא לא אפסיק כו'
לא	א	רצג	אדרא דף רצ"א. תרין עטרין דהוו גניזין כו'
לו	א	רצג	אדרא דף רצ"א. כתיב כי אל דעות כו'
לה	ב	רצד	אדרא דף רצ"א. האי אב ואם כלילין כו'
יא	א	רצה	אדרא דף רצ"ב. כד יסתכלון בכל מילי כו'
כב	א	רצה	אדרא דף רצ"ב. בחללי דגולגלתא נהירין כו'
ג	ב	רצה	אדרא דף רצ"ב. וע"ד תנינא במתניתא דילן כו'
ז	ב	רצה	אדרא דף רצ"ב. ענין אורא דכייא וכו'
יב	ב	רצה	אדרא דף רצ"ה. הא כל תיקונין דדיקנא אוקימנא כו'
יז	א	רצו	אדרא דף רצ"ה. מאי עיר בספרא דאגדתא כו'
כ	א	רצו	אדרא דף רצ"ה. אחז"ע בגרון א' דטריד כו'
כא	א	רצט	אדרא דף רצ"ו. ונהירו דתרי מחזי כו'

ספר יצירה

כט	א	רצט	שלש אמות ושבעה כפולות כו'
ה	ב	רצט	גמור בכל לבבך ובכל נפשך כו'
ג	ב	ש	שיר השירים הוא בגימטריא תתרי"ו
יט	א	שא	מאמר רות בזהר דף כ"ט. ר' יודאי הוה קאים כו'
טז	א	שה	מאמר רות בזהר ענין אשלמות רוחא קדישא
א	א	שו	ביאור ודרוש המלכים כו'

תם תם תם

שורה	טור	דף	
ב	א	א	מסכת ברכות ר"י חלש עאל לגביה ר"ח א"ל חביבין עליך יסורין שם פרק א' אמר ר' אלעזר אמר ר' חנינא לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך כר' (מגילה טו.)
יד	א	א	מס' ברכות. מיום שחרב ביהמ"ק אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה כר' ו
ה	א	ו	מס' ברכות. ת"ר עבדים ושפחות אין עומדים עליהם בשורה כר' ו
יד	א	ו	פסח. כנגד ד' בנים דברה תורה ו
ב	ב	ו	מסכת ברכות. אדרבא אשתו כגופו דמייא כר' ו
כ	ב	ו	ברכות. כשחלה ר' אליעזר נכנסו תלמידיו לבקרו ו
כג	ב	ו	ברכות. כשחלה ר' יוחנן בן זכאי נכנסו תלמידיו לבקרו ו
א	א	ז	ברכות. אמר ר"י אסור לאדם שימלא פיו שחוק ו
כה	א	ז	ברכות. ג' מרחיבין דעתו של אדם דירה נאה כר' ו
י	ב	ז	שבת. מעשה בגוי א' שבא לפני שמאי כר' ו
כב	ב	ז	שבת. נפק לשוקא חזייה ליהודה בן גרים. ו
ג	א	ח	שבת. גופא מ' וס' שבלוחות בנס היו עומדים ו
יא	א	ח	שבת. ארשב"ל אין ד"ת מתקיימים אלא במי שממית נפשו עליה ו
לב	ב	ח	שבת אר"ל כל העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזיד כר' ו
י	א	ט	עירובין. יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא ו
ב	א	יד	עירובין. ר' פרידא הוה ליה ההוא תלמידא דהוי תני ליה ת' זימני ו
ד	ב	יד	פסחים. אמר ר"י בת כהן לישראל אין זווגם כר'. ו
טז	א	טו	פסחים. ת"ר לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת ת"ח ו
כד	א	טו	פסחים. אמר ר' אלעזר ע"ה מותר לנחורו ביוה"כ שחל להיות בשבת טו
ג	ב	טו	חגיגה. א"ל בר ביבי להלל מ"ד ושבתם וראיתם בין צדיק כר' ו
כב	ב	טו	חגיגה. תנא תהו קו ירוק שמקיף כל העולם כולו כר' ו
לא	ב	טו	חגיגה. שחקים שבו ריחיים טחנות מן ו
ט	א	טז	חגיגה. כתוב א' אומר לבושיה כתלג חיור ו
כא	א	טז	חגיגה. ת"ר ד' נכנסו לפרדס כר' ו
לד	א	טז	מ"ק. עמד ר"ש על רגליו ואמר ומה שפחה ו
ה	א	יט	ר"ה. ד' ראשי שנים הם כר' ו
טז	א	יט	יומא. משה אמר האל הגדול הגבור והנורא ו
ל	ב	יט	סוכה. מיד פתח שלמה ואמר רגלוהי דבר אינש כר' ו
כב	ב	כ	מגילה. תניא היה יעקב אבינו בשעה כר' ו
ה	א	כא	יבמות. והאמר רבה נפל מן הגג ונתקע ו
כ	א	כא	כתובות. ר' יהושע אומר לא מפיה אנו חיינן ו
כו	א	כא	כתובות. ת"ק סבר כי אמרינן עולה עמו ו
לג	ב	כא	כתובות. אמר ר' ירמיה בר אבא כל המהלך ד' אמות בא"י ו
יז	א	כב	נדרים. כל הכועס אפי' שכינה כר' ו
כג	א	כג	סוטה. אמר ר' אלכסנדרי כל אדם שיש בו גסות הרוח כר' ו
א	ב	כג	סוטה. כל המזלזל בנטילת ידים כר' ו
כ	ב	כג	סוטה. אמר ר' ירמיה בר אבא ד' כתות אינן מקבלין כר' ו
ל	ב	כג	ב"ק. בעא מיניה מרב הונא הדר בחצר כר' ו
יז	ב	כד	ב"ק. השוכר בית מראובן כר' ו
לג	א	כה	

מפתחות שער מאמרי רז"ל

צט

שורה	טור	דף	
נג	ב	כה	מסכת ב"ק. השוכר בית מבני העיר כו'
ז	א	כו	" ב"ק. כיצד משלמת מה שנהנית כו'
כא	א	כו	" ב"מ. ת"ש הגנב שנטל מזה ונתן לזה כו'
לו	א	כו	" ב"ב. שאלו לשלמה עד היכן כחה של צדקה
נג	ב	כו	" סנהדרין. הנה ה' מטלטלך טלטלה כו'
טז	ב	כח	" סנהדרין. וכי עבד בצלאל משכן כו'
כב	ב	כח	" סנהדרין. כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב
ט	ב	ל	" סנהדרין. ר' אלפי שני הוי עלמא כו'
יד	א	לא	" אבות. אנטיגנוס איש סוכו כו'
א	ב	לא	" אבות פ"ב. אף הוא ראה גולגולת אחת כו'
יז	ב	לא	" אבות פ"ג. עקביא בן מהללאל אומר הסתכל כו'
כא	ב	לא	" אבות פ"ג. ר' עקיבא אומר שחוק וקלות ראש כו'
ח	א	לב	" אבות פ"ד. בן זומא אומר איזהו חכם כו'
יה	א	לב	" אבות פ"ד. ר' לויטס איש יבנה אומר מאד מאד כו'
לד	א	לב	" אבות פ"ה. בן בג בג אומר הפוך בה כו'
יד	ב	לב	" אבות פ"ה. בן ה"א ה"א אומר לפום צערא כו'
כ	ב	לב	" אבות פ"ו. ר' מאיר אומר כל העוסק בתורה כו'
ד	ב	לג	" נדה. אמר ר' חסדא מ"ט דרבי דכתיב ויבן ה'

מפתחות מדרשי רז"ל

כא	א	לג	מד"ר בראשית. ר' ישמעאל שאל את ר"ע כו'
יז	ב	לד	מד"ר בראשית. ר' נתן בש"ר אחא אמר אני אל שדי כו'
כח	ב	לד	מד"ר בראשית. אר"י בר אלעאי עץ חיים כו'
כב	א	לה	מד"ר בראשית. ר' יוסי בן זמרא. פסיעותיו של א"א כו'
יא	ב	נא	מד"ר לך לך. ר' אבין מוסיף תרתין כו'.
כב	ב	נא	מד"ר תולדות. ויאמר יצחק אל בנו כו'
ב	א	נב	ילקוט וישלח. אלא כל שבט ושבט נולדה כו'
ט	א	נב	שם ויחי. ראובן בכורי אתה כו'
כד	א	נב	ילקוט. החדש חזו לכם ר"ח לא היה כו'
ד	ב	נב	מד"ר תשא. ה' מלאכי חבלה היו כו'
טז	ב	נב	ספר ויקרא. ר' ישמעאל אומר בייג מדות כו'
כא	ב	נד	ספר שמיני. ברש"י קרב אל המזבח כו'
כח	ב	נד	מד"ר חקת. ד"א דברים שלא נגלו למרע"ה כו'
ו	א	נה	מד"ר ברכה. ד"א מהו איש האלהים כו'
כא	א	נה	בענין חייו של דוד המלך ע"ה
ד	ב	נו	סוד מ"ש חז"ל על פומא דאליהו
א	א	נז	מס' אבות כל ישראל יש להם חלק כו'
ג	א	נז	מסכת אבות. הוא היה אומר על ג' דברים כו'
יא	א	נח	" " אנטיגנוס איש סוכו כו'
כג	א	נח	" " יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר

שורה	טור	דף	מסכת אבות. נתאי הארבלי אומר הרחק כו'
לג	א	נט	עשה תורתך קבע " "
לה	א	סא	הוא היה אומר מרבה צדקה כו' " "
א	א	סב	הם אמרו ג' דברים כו' " "
י	א	סב	ושוב יום אחד לפני מיתתך " "
כו	א	סב	ר' שמעון אומר הוי זהיר בק"ש ובתפלה " "
א	א	סג	עקיבא בן מהללאל אומר הסתכל " "
כג	א	סג	ר' עקיבא אומר שחוק וקלות ראש כו' " "
ל	א	סג	מסורת סייג לתורה כו' " "
ד	א	סד	חביב אדם שנברא בצלם " "
ח	א	סה	ר' אלעזר בן עזריא אומר כו' " "
א	א	סח	בן זומא אומר איזהו חכם כו' " "
יד	א	סח	איזהו גבור הכובש את יצרו " "
ד	א	ע	ר' מתיא בן חרש אומר כו' " "
יט	א	עב	רבי אומר אל תסתכל בקנקן כו' " "
ח	א	עג	בעשרה מאמרות נברא העולם כו' " "
לא	א	עג	כל אהבה שהיא תלויה בדבר כו' " "
ג	א	עה	כל מחלוקת שהיא לשם שמים כו' " "
יג	א	עה	הוא היה אומר בן חמש שנים למקרא " "
א	א	עז	ר' מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה " "
יג	א	א	כך היא דרכה של תורה כו' " "
כו	א	פג	הא למדת כל תאומר דבר בשם אומרו כו' " "
ח	א	פד	גדולה תורה כו' והתורה נקנית כו' " "
יד	א	פד	

תם פרקי אבות

